UITGELEZEN

KEURSTOFFEN
OF
LEERREDENEN

OVER

VERSCHEIDENE TEKSTEN, ZO VAN HET OUDE ALS VAN HET NIEUWE TESTAMENT, ALLE VOLLEDIG UITGEWERKT EN BIJ VERSCHILLENDE TIJDEN EN PLECHTIGE GELEGENHEDEN

GEPREDIKT

DOOR DE

WELEERWAARDE, ZEER GELEERDE EN NU ZALIGE HEER

JOANNES BEUKELMAN,

In zijn weleerwaarde leven getrouw bedienaar van het Goddelijke Woord in de gemeenten van Jezus Christus, te DRIEHUIZEN, ALBLASSERDAM, ZIERIKZEE, HOORN, ROTTERDAN en laatst in ’s GRAVENHAGE.

TWEEDE DEEL

Bestaande in vijf en zestig leerredenen uit de Boeken van het Nieuwe Testament.

Uitgegeven met goedkeuring van de weleerwaarde Classis van ’s Gravenhage, 5 augustus 1776

Naar de uitgave van Jan Abraham Bouvink,
Boekverkoper, ’s Gravenhage 1775

Onveranderd overgezet in nieuwe druk en huidige spelling en niet hertaald, door J. van Vulpen.

© Copyright 2025

Oude Wijn
Woudenberg

Inhoud

EERSTE LEERREDE 9
MATTHEÜS 5:3 9
Zalig zijn de armen van geest; want hunner is het Koninkrijk der hemelen. 9
TWEEDE LEERREDE 17
MATTHEÜS 5:4 17
Zalig zijn die treuren; want zij zullen vertroost worden. 17
DERDE LEERREDE Op het Heilig Avondmaal 25
MATTHEÜS 5:6 25
Zalig zijn die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid; want zij zullen verzadigd worden. 25
VIERDE LEERREDE 32
MATHHEÜS 5:47b 32
Wat doet gij boven anderen? Doen ook de tollenaars niet hetzelfde? 32
VIJFDE LEERREDE 40
MATTHEÜS 6:24a 40
Niemand kan twee heren dienen; want of hij zal den enen haten en den anderen liefhebben, of hij zal den enen aanhangen en den anderen verachten. 40
ZESDE LEERREDE 50
MATTHEÜS 9:2b 50
Zoon, zijt welgemoed; uw zonden zijn u vergeven. 50
ZEVENDE LEERREDE 59
MATTHEÜS 10:28 59
En vreest niet voor degenen die het lichaam doden en de ziel niet kunnen doden; maar vreest veelmeer Hem, Die beide ziel en lichaam kan verderven in de hel. 59
ACHTSTE LEERREDE 68
MATTHEÜS 11:12 68
En van de dagen van Johannes den Doper tot nu toe, wordt het Koninkrijk der hemelen geweld aangedaan, en de geweldigers nemen hetzelve met geweld. 68
NEGENDE LEERREDE 76
MATTHEÜS 11:25,26 76
In dienzelven tijd antwoordde Jezus en zeide: Ik dank U, Vader, Heere des hemels en der aarde, dat Gij deze dingen voor de wijzen en verstandigen verborgen hebt, en hebt dezelve den kinderkens geopenbaard. 76
Ja Vader, want alzo is geweest het welbehagen voor U. 76
TIENDE LEERREDE 86
MATHHEÜS 16:24 eerste deel 86
Toen zeide Jezus tot Zijn discipelen: Zo iemand achter Mij wil komen, die verloochene zichzelven, en neme zijn kruis op en volge Mij. 86
ELFDE LEERRDEDE Ter nabetrachting op des Heeren Avondmaal 96
MATHHEÜS 16:24 tweede deel 96
Toen zeide Jezus tot Zijn discipelen: Zo iemand achter Mij wil komen, die verloochene zichzelven, en neme zijn kruis op en volge Mij. 96
TWAALFDE LEERREDE 105
MATTHEÜS 18:19,20 105
Wederom zeg Ik u, indien er twee van u samenstemmen op de aarde over enige zaak, die zij zouden mogen begeren, dat die hun zal geschieden van Mijn Vader, Die in de

hemelen is. Want waar twee of drie vergaderd zijn in Mijn Naam, daar ben Ik in het midden van hen. ... 105
DERTIENDE LEERREDE ... 115
MATTHEÜS 18:21,22. ... 115
Toen kwam Petrus tot Hem en zeide: Heere, hoe menigmaal zal mijn broeder tegen mij zondigen en ik hem vergeven? Tot zevenmaal? Jezus zeide tot hem: Ik zeg u, niet tot zevenmaal, maar tot zeventigmaal zeven(maal). ... 115
VEERTIENDE LEERREDE ... 125
MARKUS 2:17a ... 125
En Jezus (dat) horende zeide tot hen: Die gezond zijn, hebben den medicijnmeester niet van node, maar die ziek zijn. ... 125
VIJFTIENDE LEERREDE ... 135
LUKAS 8:13b ... 135
In den tijd der verzoeking wijken zij af. ... 135
ZESTIENDE LEERREDE ... 145
LUKAS 12:32 ... 145
Vrees niet, gij klein kuddeken, want het is uws Vaders welbehagen, ulieden het Koninkrijk te geven. ... 145
ZEVENTIENDE LEERREDE ... 155
LUKAS 18:24-27 ... 155
Jezus nu ziende, dat hij geheel droevig geworden was, zeide: Hoe zwaarlijk zullen degenen die goed hebben, in het Koninkrijk Gods ingaan! ... 155
ACHTTIENDE LEERREDE ... 165
LUKAS 18:28-30 ... 165
En Petrus zeide: Zie, wij hebben alles verlaten en zijn U gevolgd. ... 165
NEGENTIENDE LEERREDE ... 175
JOHANNES 3:3b ... 175
Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, tenzij dat iemand wederom geboren wordt, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien. ... 175
TWINTIGSTE LEERREDE ... 186
JOHANNES 3:16 ... 186
Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe. ... 186
HANDELINGEN 10:15b ... 196
Hetgeen God gereinigd heeft, zult gij niet gemeen maken. ... 196
TWEE EN TWINTIGSTE LEERREDE ... 205
HANDELINGEN 16:13 ... 205
En op den dag des sabbats gingen wij buiten de stad aan de rivier, waar het gebed placht te geschieden; en nedergezeten zijnde, spraken wij tot de vrouwen die samengekomen waren. ... 205
DRIE EN TWINTIGSTE LEERREDE ... 216
HANDELINGEN 16:30 ... 216
En hen buitengebracht hebbende, zeide hij: (Lieve) heren, wat moet ik doen, opdat ik zalig worde? ... 216
VIER EN TWINTIGSTE LEERREDE, Een intrede rede in de gemeente te Rotterdam ... 227
ROMEINEN 1:11-13 ... 227
Want ik verlang om u te zien, opdat ik u enige geestelijke gave mocht mededelen, teneinde gij versterkt zoudt worden; ... 227
VIJF EN TWINTIGSTE LEERREDE ... 245
ROMEINEN 5:8 ... 245

Maar God bevestigt Zijn liefde jegens ons, dat Christus voor ons gestorven is, als wij nog zondaars waren. 245
ZES EN TWINTIGSTE LEERREDE 255
ROMEINEN 7:24. Eerste deel 255
Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods? 255
ZEVEN EN TWINTIGSTE LEERREDE 264
ROMEINEN 7:24 Tweede deel 264
Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods? 264
ACHT EN TWINTIGSTE PREDIKATIE 274
ROMEINEN 8:15 274
Want gij hebt niet ontvangen den Geest der dienstbaarheid wederom tot vreze; maar gij hebt ontvangen den Geest der aanneming tot kinderen, door Welken wij roepen: Abba, Vader! 274
NEGEN EN TWINTIGSTE LEERREDE Ter nabetrachting op de bediening van des Heeren Avondmaal 285
ROMEINEN 12:1 285
Ik bid u dan, broeders, door de ontfermingen Gods, dat gij uw lichamen stelt tot een levende, heilige (en) Gode welbehaaglijke offerande, (welke is) uw redelijke godsdienst. 285
DERTIGSTE LEERREDE 297
1KORINTHE 3:12,13a 297
En indien iemand op dit fundament bouwt goud, zilver, kostelijke stenen, hout, hooi, stoppelen, ... 297
Eens iegelijks werk zal openbaar worden; want de dag zal het verklaren. 297
EEN EN DERTIGSTE LEERREDE Op een dank- vast- en bededag 307
2KORINTHE 1:10 307
Die ons uit zo groten dood verlost heeft en (nog) verlost; op Welken wij hopen, dat Hij (ons) ook nog verlossen zal. 307
TWEE EN DERTIGSTE LEERREDE 322
2KORINTHE 3:18 322
En wij allen, met ongedekten aangezichte de heerlijkheid des Heeren (als) in een spiegel aanschouwende, worden (naar) hetzelve beeld in gedaante veranderd van heerlijkheid tot heerlijkheid, als van des Heeren Geest. 322
DRIE EN DERTIGSTE LEERREDE 332
2KORINTHE 4:16b 332
Hoewel onze uitwendige mens verdorven wordt, zo wordt nochtans de inwendige vernieuwd van dag tot dag. 332
VIER EN DERTIGSTE LEERREDE 342
2KORINTHE 4:17 342
Want onze lichte verdrukking, die zeer haast voorbij(gaat), werkt ons een gans zeer uitnemend eeuwig gewicht der heerlijkheid. 342
VIJF EN DERTIGSTE LEERREDE 352
2KORINTHE 12:2-4 352
Ik ken een mens in Christus, voor veertien jaren (of het geschied is in het lichaam, weet ik niet, of buiten het lichaam, weet ik niet, God weet het), dat de zodanige opgetrokken is geweest tot in den derden hemel. 352
ZES EN DERTIGSTE LEERREDE 364
2KORINTHE 12:8,9a Eerste deel 364
Hierover heb ik den Heere driemaal gebeden, opdat hij van mij zou wijken. 364

En Hij heeft tot mij gezegd: Mijn genade is u genoeg; want Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht. 364
ZEVEN EN DERTIGSTE LEERREDE 372
2KORINTHE 12:9b tweede deel 372
Mijn genade is u genoeg. 372
ACHT EN DERTIGSTE PREDIKATIE Ter voorbereiding voor de bediening van des Heeren Avondmaal 381
2KORINTHE 13:5 381
Onderzoekt uzelven of gij in het geloof zijt, beproeft uzelven. 381
NEGEN EN DERTIGSTE LEERREDE 391
GALATEN 4:19 391
Mijne kinderkens, die ik wederom arbeid te baren, totdat Christus een gestalte in u krijge. 391
VEERTIGSTE LEERREDE Ter voorbereiding voor de bediening van des Heeren Heilig Avondmaal 401
EFEZE 3:19a 401
En bekennen de liefde van Christus, die de kennis te boven gaat. 401
EEN EN VEERTIGSTE LEERREDE Bij gelegenheid van de kermis 412
EFEZE 5:11a 412
En hebt geen gemeenschap met de onvruchtbare werken der duisternis. 412
TWEE EN VEERTIGSTE LEERREDE 421
EFEZE 5:14 421
Daarom zegt Hij: Ontwaak, gij die slaapt, en sta op uit de doden, en Christus zal over u lichten. 421
DRIE EN VEERTIGSTE LEERREDE Zijnde een intree rede in de gemeenste te Driehuizen 431
KOLOSSENZEN 4:3a 431
Biddende meteen ook voor ons, dat God ons de deur des Woords opene, om te spreken de verborgenheid van Christus. 431
VIER EN VEERTIGSTE LEERREDE 447
1TIMOTHEÜS 4:8 447
Want de lichamelijke oefening is tot weinig nut, maar de godzaligheid is tot alle dingen nut, hebbende de belofte des tegenwoordigen en des toekomenden levens. 447
VIJF EN VEERTIGSTE LEERREDE Ter bevestiging van de weleerwaarde heer Petrus Blauw, in de gemeente te Twisk, 13 november 1746 456
2TIMOTHEÜS 2:15 456
Benaarstig u om uzelven Gode beproefd voor te stellen, een arbeider die niet beschaamd wordt, die het woord der waarheid recht snijdt. 456
ZES EN VEERTIGSTE LEEREDE 471
2TIMOTHEÜS 2:19a 471
Evenwel het vaste fundament Gods staat, hebbende dit zegel: De Heere kent degenen die Zijne zijn. 471
ZEVEN EN VEERTIGSTE LEERREDE 481
HEBREEËN 11:24-26 eerste deel 481
Door het geloof heeft Mozes, nu groot geworden zijnde, geweigerd een zoon van Farao's dochter genaamd te worden; 481
ACHT EN VEERTIGSTE LEERREDE 490
HEBREEËN 11:24-26 tweede deel 490
Door het geloof heeft Mozes, nu groot geworden zijnde, geweigerd een zoon van Farao's dochter genaamd te worden; 490

NEGEN EN VEERTIGSTE LEERREDE 499
HEBREEËN 12:2 499
Ziende op den oversten Leidsman en Voleinder des geloofs, Jezus, Dewelke voor de vreugde, die Hem voorgesteld was, het kruis heeft verdragen en schande veracht, en is gezeten aan de rechter(hand) van den troon Gods. 499
VIJFIGSTE LEERREDE 508
1 PETRUS 2:7 508
U dan die gelooft is Hij dierbaar. 508
EEN EN VIJFTIGSTE LEERREDE 524
1 JOHANNES 2:1,2 524
Mijne kinderkens, ik schrijf u deze dingen, opdat gij niet zondigt. En indien iemand gezondigd heeft, wij hebben een Voorspraak bij den Vader, Jezus Christus, den Rechtvaardige; 524
En Hij is een Verzoening voor onze zonden; en niet alleen voor de onze, maar ook voor (de zonden) der gehele wereld. 524
TWEE EN VIJFTIGSTE LEERREDE 534
1 JOHANNES 20,21 eerste deel 534
Want indien ons hart (ons) veroordeelt, God is meerder dan ons hart, en Hij kent alle dingen 534
Geliefden, indien ons hart ons niet veroordeelt, zo hebben wij vrijmoedigheid tot God. 534
DRIE EN VIJFTISTE LEERREDE 543
1 JOHANNES 20,21 tweede deel 543
Want indien ons hart (ons) veroordeelt, God is meerder dan ons hart, en Hij kent alle dingen 543
Geliefden, indien ons hart ons niet veroordeelt, zo hebben wij vrijmoedigheid tot God. 543
VIER EN VIJFTIGSTE LEERREDE 551
JUDAS vers 3b 551
Strijdt voor het geloof, dat eenmaal den heiligen overgeleverd is. 551
VIJF EN VIJFTIGSTE LEERREDE 559
OPENBARING 1:5b,6 559
Hem, Die ons heeft liefgehad en ons van onze zonden gewassen heeft in Zijn bloed, ... 559
En Die ons gemaakt heeft tot koningen en priesters Gode en Zijn Vader; Hem, (zeg ik), zij de heerlijkheid en de kracht in alle eeuwigheid. Amen. 559
ZES EN VIJFTIGSTE LEERREDE 569
OPENBARING 2:4 569
Maar Ik heb tegen u, dat gij uw eerste liefde hebt verlaten. 569
ZEVEN EN VIJFTIGSTE LEERREDE 583
OPENBARING 3:2b 583
Want Ik heb uw werken niet vol gevonden voor God. 583
ACHT EN VIJFTIGSTE LEERREDE 593
OPENBARING 5:11-14 593
En ik zag, en ik hoorde een stem veler engelen rondom den troon en de dieren en de ouderlingen; en hun getal was tienduizendmaal tienduizenden en duizendmaal duizenden. 593
NEGEN EN VIJFTIGSTE LEERREDE 602
OPENBARING13:8 602

En allen die op de aarde wonen, zullen hetzelve aanbidden, welker namen niet zijn geschreven in het boek des levens des Lams, Dat geslacht is, van de grondlegging der wereld. 602
ZESTIGSTE LEERREDE Ter gelegenheid van een Nieuwjaar 611
OPENBARING 21:5a 611
En Die op den troon zit, zeide: Zie, Ik maak alle dingen nieuw. 611
EEN EN ZESTIGSTE LEERREDE Ter gelegenheid der bediening van des Heeren Avondmaal 619
OPENBARING 21:6b 619
Ik zal den dorstigen geven uit de fontein van het water des levens voor niet. 619
TWEE EN ZESTIGSTE LEERREDE 627
OPENBARING 22:11 627
Die heilig is, dat hij nog geheiligd worde. 627

EERSTE LEERREDE

MATTHEÜS 5:3

Zalig zijn de armen van geest; want hunner is het Koninkrijk der hemelen.

INLEIDING

I. **MEN** leest in Ex. 19 van een grote en aanzienlijke rijksvergadering, gehouden tussen God en Israël, nu uit Egypte verlost, in Mara beproefd, met manna gespijzigd, uit de steenrots gedrenkt, overwinnaar van Amalek, en in de derde maand na de uittocht in deze woestijn aangekomen. Mozes verhaalt hoe de Heere hem, op de berg Sinaï geklommen, toeriep, met last om Zijn voornemen aan Jakobs huis en Israëls kinderen bekend te maken, dat Hij, Wiens de ganse aarde is, Wiens uitwerkingen tegen de Egyptenaren zij gezien hadden, Die ze als op de vleugelen der arenden gedragen en tot Zich gebracht had, van mening was hen aan te nemen tot Zijn eigendom uit alle volkeren, tot een priesterlijk koninkrijk en heilig volk; met beding van gehoorzaamheid aan Zijn stem, en standvastigheid in het houden van Zijn verbond, nu op een plechtige wijze met hen op te richten. Zij dit beloofd hebbende, gebiedt God Mozes dat hij het volk twee dagen zou heiligen, om tegen de derde dag voor Hem te verschijnen; maar zo, dat zij de berg Sinaï, rondom met een heining afgesloten, niet aanraakten of beklommen, onder zekere doodstraf voor een man of beest die hem aanroerde. En aan de derde dag daalde de Heere daarop neer in vuur, en sprak de tien woorden met een stem van onbegrijpelijke majesteit; terwijl het volk afwijkende en van verre staande hoorde en zag de donder en bliksem, het geluid der bazuinen en de rokende berg. Inderdaad een heerlijke verschijning, die wel in velerlei opzicht ook met Christus' verschijning op die berg, van welke Hij in de dagen Zijns vleses de wetten van Zijn Koninkrijk afkondigde, overeenkwam; doch die nochtans wel degelijk in velerlei opzicht ook daarvan verschilt.

A. Toen verscheen de Zone Gods op een berg, op Sinaï. Als Hij de wetten van Zijn Koninkrijk in het Nieuwe Testament zou afkondigen, zo klom Hij ook op een berg.

B. Op Sinaï verscheen de Zone Gods met een grote ontzaglijkheid en majesteit. Nu verscheen Hij ook, maar geopenbaard in het vlees, en bedekt met nederigheid.

C. Op Sinaï gaf Hij de wet, en sloot daar het verbond. Doch op deze berg verklaarde Hij diezelfde wet, breidt die verder uit, en past die op verschillende plichten toe.

D. Daar werd de wet verkondigd naar de staat van het volk in die tijd. Hier wordt deze nader verklaard naar de gelegenheid van het Koninkrijk der hemelen, dat nu uit Joden en heidenen zou worden opgericht.

E. Daar was geheel Israël als één enig man staande beneden aan de voet van die tastelijke berg voor het aangezicht des Heeren. Hier zijn de discipelen en vele scharen, die eerstelingen der gelovigen, als vertonende geheel de Kerk van het Nieuwe Testament in volgende tijden en eeuwen.

F. Daar stonden de Israëlieten van verre, en mochten de berg niet beklimmen. Hier klimmen de discipelen en al de scharen tegelijk met Jezus op de berg.
G. Eindelijk, daar werd de wet uitgeroepen tot schrik en vrees van allen die het hoorden. Doch hier wordt het Evangelie verkondigd tot troost en vreugde, van allen die het ter harte nemen en armen van geest zijn.
II. Immers toehoorders, dit is een zaak welke ons voorkomt in dit ons teksthoofdstuk en in de twee volgende hoofdstukken. Gelijk de laatst geopperde zaak ook al terstond duidelijk blijkt in deze allereerste wonderspreuk, waarmee de gezegende Heere Jezus Zijn mond opende, zeggende: Zalig zijn de armen van geest; want hunner is het Koninkrijk der hemelen, in de tekst welke wij uw aandacht zo even voorlazen.
III. In het voorgaande is verhaald hoe de Heiland nu van Johannes in de Jordaan gedoopt, en in de woestijn van de duivel verzocht zijnde, door het ene ingewijd, door het andere beproefd, en door beide bekwaam gekeurd tot Zijn predikambt, die heerlijke bediening heeft beginnen te aanvaarden. Gelijk Hij dan Nazareth verlaten hebbende, is komen wonen te Kapernaüm, gelegen aan de zee, in de landpale van Zebulon en Naftali, daar Hij heeft beginnen te prediken en te zeggen: Bekeert u, want het Koninkrijk der hemelen is nabij gekomen. Daar Hij enige apostelen geroepen heeft, daar Hij het gehele land doorgegaan is, lerende in hun synagogen, predikende het Evangelie des Koninkrijks, en genezende alle ziekten en kwalen onder het volk. Zodat Zijn gerucht uitging door geheel Syrië, en vele scharen Hem navolgden van Galilea, van Dekapolis, van Jeruzalem, van Judea en van over de Jordaan. Waarop Hij, van de scharen gevolgd, uit al die gewesten bijeen gekomen, zich als de opperste Leermeester op de berg omtrent Kapernaüm neerzette, en terwijl de menigte zich aan Zijn voeten geplaatst had, de mond tot hun onderwijs met veel vrijmoedigheid tot Zijn discipelen opende. Hoewel het zich daar ook geheel anders toedroeg dan eertijds op Sinaï, daar het alles met zoveel vrees en verschrikking toeging, daar dat vervaarlijke onweder, vergezeld met donder en bliksem, geheel Israël deed beven; doch nu Hij als de Leraar der gerechtigheid in het midden van de grote gemeente tevoorschijn kwam om het Evangelie te verkondigen, zo is genade op Zijn lippen uitgestort, gelijk men dan hier ook geen geluid van krakende donderslagen, noch geluid van schitterende bliksems, maar niet dan zegen en zaligheid van Zijn gezegende lippen hoort en ziet afstromen, openende Zijn mond, in onze tekst, met deze troostvolle spreuk: Zalig zijn de armen van geest; want hunner is het Koninkrijk der hemelen.
IV. Welke tekstwoorden eigenlijk in zich behelzen: *Dat het Koninkrijk der hemelen voor de armen van geest is.* Gelijk al de delen van deze bergpredikatie, welke in waarheid een kort ontwerp van de ganse Christelijke godsdienst in zich behelst, door de allergrootste en allerwaardigste Predikant Zelf gepredikt, zo is ook dit eerste lid, een bijzondere opmerking van een ieder afvorderende; dewijl daarin niet alleen een wonderspreuk uit Jezus' gezegende mond voortgekomen, gehoord is; maar er ook daarenboven van Hem Zelf wordt verklaard, voor wie het Koninkrijk der hemelen is. En mag ik er niet wel bij zeggen, dat Jezus hier ook Zelf duidelijk leert, wanneer Zijn volk het allerrijkste is, dan namelijk, als zij zich de armsten van geest gevoelen en bevinden.
O algenoegzame God, maak toch armen van geest onder dit woord, opdat het Koninkrijk der hemelen onder ons uitgebreid worde!

V. Om dan deze woorden met orde te behandelen, zo geeft met mij acht op deze twee hoofdzaken:

I. Op de zaligspreking over de armen van geest.
II. Op de bijgevoegde reden en nadere verklaring van die zaligspreking, zo uitgedrukt: Want hunner is het Koninkrijk der hemelen.

VERKLARING

I. In het eerste hoofddeel komen ons voor: De onderwerpen waarvan gesproken wordt; het zijn de armen van geest. Hetgeen van deze onderwerpen wordt getuigd, dat is, dat zij zalig zijn.
A. De onderwerpen of personen daar Heiland Jezus van hier van spreekt, zijn de armen van geest.
1. Armen worden eigenlijk zulke personen gezegd te zijn:
a. Of die al de voordelen van dit leven missende, nauwelijks zoveel hebben dat zij met eer door hun handen van het ene stuk brood tot het andere kunnen komen. Zulk een arme noemen de Grieken *Penaes,* 2Kor. 9:9; en *Penichros,* Luk. 21:2.
b. Of armen zijn in volle nadruk zulken, die al de noodzakelijkheden van dit leven missen en niet met al hebben, zelfs geen schamel kleed om hun naaktheid te dekken, geen enkele duit om hun gierende honger en snakkende dorst tegemoet te komen, en geen penning krediet meer om daarop iets te halen. Zulke armen noemen de Grieken *Ptôchoi,* welk woord wij hier in de grondtekst vinden, van sommigen daarom overgezet *doodarmen,* en van anderen *bedelarmen.*
1. Wij kunnen dit hier van geen eigenlijk gezegde armen in een lichamelijke zin verstaan. Wat ook sommige papen hier voor de vrijwillige lichamelijke armoede van hun monniken uit trachten te berde te brengen. En wat ook sommige godgeleerden uit de onzen, denkende hier om lichamelijke armen, die zodanigen door Gods bezoekende hand geworden zijn, mogen zeggen.
2. Neen vrienden, men kan het hier in geen lichamelijke zin verstaan. Omdat noch al de zodanigen, noch zodanige armen alleen zalig zijn, dat hieruit anders zou vloeien. Omdat het bijvoegsel *Pneumat, van geest,* een tegenstelling in zich behelst tegen armen die eigenlijk naar het lichaam zodanig zijn, en welke armen dezer wereld genoemd worden, Jak. 2:5: En heeft God niet uitverkoren de armen dezer wereld?
2. Zeker, armen van geest zijn die, welke een arme geest of arme ziel hebben, gelijk die kort van voet gezegd wordt die een korte voet heeft, en gerust van gemoed die een gerust gemoed heeft. Zullen wij nu enigszins naar waarheid beseffen wie deze armen van geest zijn, zo zal het volstrekt nodig zijn dat wij eens gaan vernemen waarin onderwerpelijk, of eigenlijk hun geestelijke armoede bestaat. En dan ten andere, wat dat met werkelijke aandoening op het gemoed, de grootheid van deze geestelijke armoede uitmaakt.
a. Met opzicht op het eerste zijn deze armen van geest: In het gemeen, die in zichzelf van alle geestelijke goederen beroofd, en van alle noodzakelijkheden tot het eeuwige leven ontbloot zijn, zodat zij ellendig, en jammerlijk, en arm, en blind, en naakt worden bevonden, zoals er staat, Op. 3:17. En in het bijzonder zijn in dat opzicht de armen van geest:

1. Die van een ware en genoegzame gerechtigheid om voor God te kunnen bestaan, ontbloot zijn; hebbende in zichzelf geen gerechtigheid om tot God te naderen, noch rantsoen dat zij kunnen opbrengen tot lossing van hun ziel, volgens Jes. 30:21 en Ps. 49:8,9.
2. Die daarenboven in zichzelf het beeld van God ook missen, en dewijl zij gezondigd hebben, de heerlijkheid Gods derven, volgens Rom. 3:23.
3. Die daarbenevens ook arm naar de geest in krachten zijn, dat is, geheel krachteloos en machteloos tot enig waar geestelijk goed, in zichzelf ontzet van alle geestelijke mogendheden, en zo dan onbekwaam om iets goeds te denken als uit zichzelf, 2Kor. 3:5. Arme wormen, machteloos om iets goeds te verrichten.
4. Eindelijk, die ook geestelijk arm zijn in goed, en in zichzelf al dat waarachtig goed is missen; het hoogste Goed, de Heere God Zelf, daaraan hebben zij geen gemeenschap; die grote Gave, Welke niemand recht kent dan die ze ontvangt, Jezus met Zijn gerechtigheid, Die bezitten zij niet van nature; de goederen van de Heere Jezus, en van Zijn verbond, die ontbreken hun; in zichzelf zijn zij arm in geloof, arm in genade, arm in ware heiligheid; en zo ontzet van alle geestelijke rijkdom, dat duurachtig goed, die bestendige gerechtigheid, Spr. 8:18. En in deze opzichten zijn alle mensen van nature armen van geest.
b. Doch of nu de mensen in het gemeen zo aangemerkt armen van geest zijn, zo worden nochtans die allen hier ter plaatse van de Zaligmaker niet beoogd. Want hoewel zij zo arm zijn in zichzelf, zo mogen ze nochtans eigenlijk de naam van armen van geest niet dragen, dewijl zij zodanigen niet zijn bij zichzelf, maar integendeel met de Laodicenzen zich verbeelden rijk en verrijkt geworden te zijn, en geen ding gebrek te hebben, Op. 3:17. En omdat zij die armoede niet gevoelen, en het hun geen last is. Een onbekeerd mens is in Gods Woord bekend met de naam van een dwaas en onvernuftig man, Ps. 92:7. Hij heet een slechte en verstandeloze, Spr. 9:4. Gelijk een mens die niet bij zijn verstand is, zijn staat niet kent, en zijn armoede niet gevoelt; maar wanneer hij tot zichzelf komt, eerst gewaar wordt hoe het met hem gesteld is, en in welke diepe armoede hij steekt. Evenzo is het in het geestelijke, als de zondaar met de verloren zoon tot zichzelf komt, dan gevoelt hij eerst zijn geestelijke armoede, en dan begint hij uit te roepen: Ik verga van honger, Luk. 15:17.
1. Laat ons zulk een arme van geest eens wat van nabij bezichtigen. Een arme van geest is hier dan:
a. Zulk een, die zijn geestelijke armoede ziet en kent. Zolang een mens in de natuurstaat is, zo heeft hij geen recht besef van zijn geestelijke armoede. Hij mag door het lezen, horen prediken of horen spreken tot die gedachten komen dat hij geestelijk arm is, en eens zeggen: Wie is niet arm van geest? Maar hij kent zijn armoede als armoede niet; dat is maar alleen eigen aan een arme van geest, die God aan zichzelf ontdekt en bekend gemaakt heeft; die kan in waarheid en met zijn hart zeggen, als David: Ik ben ellendig en nooddruftig, Ps. 70:6.
b. Zulkeen is ook recht geraakt door dit gezicht van zijn geestelijke armoede, zodat hij ze zowel gevoelt als dat hij ze ziet. Een natuurlijk mens zal ook wel zeggen, wij zijn allemaal arme zondaars; maar zijn geestelijke armoede drukt hem niet, doet hem niet beven en verslagen van hart worden. Daar een recht geestelijk arme ook een verslagene van hart is, en voor Gods Woord beeft, Jes. 66:2.

c. Zulk een mens heeft nu ook een gezicht gekregen aangaande alles dat buiten God en Jezus is, en daar hij zich tevoren mee ophield; ja, daar hij tegen zijn geestelijke armoede hulp bij zocht. Dat ziet hij nu aan, met de verloren zoon, als draf, Luk. 15:16. En met David, daar hij de ziel niet bij in het leven kan behouden, Ps. 22:30. Och! hoe beklaagt hij dat nu, dat hij tevoren zo dwaas was, dat hij zijn geld uitwoog voor hetgeen geen brood was, en zijn arbeid voor hetgeen niet verzadigen kon, gelijk er gezegd wordt, Jes. 55:2. Dat woord dat de Heiland met zulk een ernst eens zei, Matth. 16:26: Wat baat het den mens, zo hij de gehele wereld wint, en lijdt schade aan zijn ziel? Dat woord weegt hem op zijn hart, en hij oordeelt het nu ook zo. Dit doet hem met schaamte over zijn geestelijke armoede aan, en doet hem uitroepen, dat alles buiten God en Christus zijn arme ziel niet kan voldoen.

d. Het is zulk een, die met een hartelijke belijdenis, uitgeperst door zulk een smartelijk gevoel over zijn geestelijke armoede, tot de Heere nadert, op een allerdeemoedigste zijze. Hij legt zijn geestelijke armoede voor de Heere open, hij laat het oren dat het hem drukt; menigmaal staat hij, met de tollenaar, als van verre, en durft zijn ogen niet opslaan, maar hij roept: O God, wees mij arme zondaar genadig, Luk. 18:13.

e. Een arme van geest heeft ook een ontwaakt geweten. Het gemoed dat tevoren als in slaap was, doet nu recht zijn werking; dat stelt hem zijn geestelijke armoede hoe langer hoe naakter en hoe langer hoe klaarder onder de ogen, dat overreedt hem hoe langer hoe meer, dat hij van gebrek sterven, en in zijn geestelijke armoede vergaan zal, indien hij zo arm blijft; dat vraagt hem op een allerontroerendste wijze, of hij in die armoede zo maar kan heengaan? Hij verfoeit zich, met Job, en heeft berouw in stof en as, Job 42:6. Inzonderheid ook daarover, dat hij niet ernstiger en werkzamer is; en hij kan het niet langer dragen in deze armoede heen te gaan.

f. Nog eens, het is zulk een, die hoe langer hoe armer van geest wordende onder het gebruiken van alle middelen, hijgt en haakt met een ernstig verlangen om gemeenschap met Christus en met God te hebben, en in die vereniging met God en Christus door het geloof alleen de rijkdom van zijn ziel te stellen, zoals Johannes doet, 1Joh. 1:13.

g. Eindelijk, het is zulk een, die telkens en reis op reis als een arme bedelaar zich tot God en Jezus wendt, en zijn brood bij God en Christus als komt bedelen. Gedurig bedelende als een arme, om Gods gemeenschap en deszelfs bevinding, om Jezus, om Zijn gerechtigheid en nabijheid, om genade, om geloof, om ware heiligheid, en om alle goederen van het genadeverbond.

2. Ziedaar, dat beeldt u uit de gestalten van een arme van geest, zoals de Geest Gods ons deze in de Heilige Schrift voorstelt. Doch denkt vrij dat het wat anders te zeggen is, de woorden die zulk een uitboezemt na te praten, of zulk een in de daad te zijn. En hoe de ziel van een arme van geest gesteld is, kan in deze drie dingen nog verder blijken.

a. Geen eigen betrachtingen, hoezeer men er in bezig is, geen schepsel, geen genot van de wereld, kunnen een arme van geest in zijn armoede te hulp komen; zijn geestelijke armoede is te groot, lichamelijke dingen kunnen daar niet bij komen.

b. Omdat de smart die een arme van geest gevoelt over zijn geestelijke armoede, al de moeilijkheden die van buiten aankomen, gelijk als opzwelgt en verdrinkt, (opdat ik zo spreke) het uiterlijke weegt als niet bij dit inwendige.

c. En eindelijk, dewijl de meeste gedachten en ernstige begeerten van zulk een daarnaar voornamelijk uitgaan, om maar telkens en aanhoudend als een bedelarme bedelende bij God en Christus aan te houden. Allen die zulke armen van geest zijn, zijn in de grond reeds al ware begenadigden. En zij hebben bij aanvang reeds deel aan al de zalige heil- en genadegoederen van Gods verbond.

B. Hierom worden zij ook gezegd zalig te zijn. Zalig zijn de armen van geest. Dit woord betekent somtijds lichamelijk behoud, als in Luk. 23:29, en andere plaatsen meer. Somtijds betekent het eeuwig heil en zaligheid, als in 1Tim. 1:11.

1. Hier moeten wij dit woord in de laatste zin opvatten. En dan behelst het in zich, bevrijding van alle kwaad, en genieting van alle goed, hier aanvankelijk, en namaals volkomen in de hemel.

2. En zo zegt dan zalig zijn de armen van geest: Dat dezulken zeer gelukkig zijn, en boven anderen bevoorrecht. Dat zij ook aanvankelijk in waarheid al zalig zijn, en deelgenoten van het allergrootste heilgoed. En dat zij ook eens eeuwig zalig zullen zijn.

II. Hoort hoe Heiland Jezus Zelf deze zaligheid nader verklaart, erbij voegende: Want hunner is het Koninkrijk der hemelen. Hier moeten wij onderzoeken: Wat hier door het Koninkrijk der hemelen verstaan wordt. Wat het zegt, dat hunner het Koninkrijk der hemelen is. En hoe in de gemeenschap van dit Koninkrijk der hemelen de zaligheid bestaat.

A. Het Koninkrijk der hemelen zegt hier, niet alleen het zalige Rijk der heerlijkheid, dat de gelovigen boven in de hemel eens onstoorbaar en eeuwig in de onmiddellijke nabijheid van God en Christus bezitten zullen, maar ook het Rijk der genade, inzonderheid nu onder het Nieuwe Testament. Gelijk het zo ook voorkomt, Matth. 3:2, daar de Doper zegt: Bekeert u, want het Koninkrijk der hemelen is nabij gekomen. Want:

1. De bedeling der genade en de staat van de strijdende Kerk onder het Oude en Nieuwe Testament beide wordt met recht een Koninkrijk genoemd, omdat er zijn: Koning, onderdanen, wapenen, en wat er meer tot een koninkrijk behoort.

2. Zo wordt ook de staat der genade nu onder het Nieuwe Testament met recht genoemd het Koninkrijk der hemelen.

a. Sommigen menen dat dit hetzelfde is als het Koninkrijk Gods, en dat de hemelen voor God Die in de hemel woont, hier zouden gesteld zijn; in welke zin de Joden zeggen, dat het Koninkrijk der hemelen begonnen is van de berg Sinaï.

b. Maar anderen oordelen, naar ons dunkt terecht, dat deze spreekwijze van het Koninkrijk der hemelen nog iets meer aanduidt, en dat met de genadebedeling nu onder het Nieuwe Testament duidelijker overeenstemt. Deze genadebedeling en staat van de Kerk Gods wordt het Koninkrijk der hemelen genoemd, omdat de Koning van dat Koninkrijk nu alleen in de hemel is, daar Hij oudtijds ook in de tempel en tabernakel op een nadrukkelijke wijze woonde. Omdat de genadebediening nu meer hemels is, daar ze onder het Oude Testament met veel aardse omslag van schaduwen en voorbeelden omzwachteld was. Omdat dit Koninkrijk nu niet alleen tot de Joden, maar ook tot allerlei volkeren onder de ganse hemel zich uitstrekt. Omdat deszelfs huishoudelijke bedeling duren zal zolang de hemelen zullen zijn, Ps. 89:30. Eindelijk, omdat dit Koninkrijk in de hemelen zal voltooid en voltrokken worden.

B. Dit Koninkrijk eigent Christus toe aan de armen van geest, zeggende: Hunner is het Koninkrijk der hemelen. Zo kent Hij hun toe de gemeenschap aan dit Koninkrijk, en der genade, en der heerlijkheid.

1. Deze nu heeft gemeenschap aan dit Koninkrijk, in genade:

a. Die de goederen en voorrechten van dit Koninkrijk deelachtig is. Die Christus van God geworden is tot wijsheid, rechtvaardigheid, heiligmaking en verlossing, 1Kor. 1:30. Die gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, vrede bij God heeft, door de Heere Jezus Christus, Rom. 5:1.

b. En die ook de heil- en vruchtgevolgen van deze goederen en voorrechten geniet. Zodat hij geregeerd en bestuurd wordt door de Koning van dit Koninkrijk, als door zijn Herder, Ps. 23:1. Door Hem ook bewaard, verdedigd en beveiligd wordt, Joh. 10:27,28. Als een waar onderdaan van dit Koninkrijk ook verlost is van de heerschappij der zonden, Rom. 6:14. En die Koning, de Heere, vrijwillig dient, Ps. 110:3, Luk. 1:74,75. Zich zo gesteld vindende, dat geen kwaad hem kan deren, Jes. 43:2,3; maar alles hem moet medewerken ten goede, Rom. 8:28. Ja, dat alles het zijne is wat in dat Koninkrijk gevonden wordt, Christus, het Koninkrijk, de heerschappij en wat er al meer is, 1Kor. 3:22, 1Petr. 2:9, Op. 1:5,6.

2. Deze heeft gemeenschap aan het Koninkrijk der heerlijkheid, die eerst naar de ziel, en daarna ook naar het lichaam zelf, tot het deelgenootschap van de hemelse heerlijkheid zal toegelaten worden, alwaar hij een volkomen verlossing van alle kwaad, en een volle bezitting van alle goed zal deelachtig worden.

C. Uit welke alle stukken het nu zeer gemakkelijk te besluiten en te betogen valt, dat die zalig is, voor wie dit Koninkrijk der hemelen is; want:

1. De gemeenschap aan dit Koninkrijk sluit in, de bevrijding van het hoogste kwaad, van de schuld, straffen, heerschappij der zonden, en van de toorn Gods, door de rechtvaardigmaking en heiligmaking.

2. De bezitting van alle ware rijk makende goederen, die de hoogste blijdschap en vergenoeging aanbrengen.

3. Een mededeel hebben aan Christus' koninklijke eer en heerschappij.

4. En een eeuwige en altijddurende bezitting van deze gelukzaligheid in de hoogste hemelen. Wie moet dan niet uit overweging van dit alles uitroepen: O! driemaal, ja viermaal zalige, wiens het Koninkrijk der hemelen is! En geen wonder toehoorders, dat Christus deze zaligheid toekent aan de armen van geest. Niet dat zij die zaligheid verdienen, door een inwendige waardigheid van hun geestelijke armoede. Want:

a. Dewijl er een verband is tussen alle genadeweldaden; nu is de geestelijke armoede zeker het beginsel van het geestelijke leven, dat een allerzekerst verband heeft met de voltooiing en voltrekking van datzelfde leven, dat hier in genade trapsgewijs geschiedt, en namaals in de heerlijkheid ten volle voltrokken wordt. Bijgevolg vloeit daaruit als vanzelf dat deze zaligheid voor de arme van geest moet zijn.

b. Insgelijks ook uit het verband dat er is tussen de werkzaamheden des geloofs; de armoede drijft de ziel naar Christus, doet hem in dit Koninkrijk overgaan, en zo wordt hij zalig.

TOEPASSING

I. Toehoorders, ziet hier de staat en toestand van een natuurlijk mens; hij is een *ptôchos, een arme,* ontbloot van al de noodzakelijkheden tot het leven. Ziet hier ook een kenmerk van de leer der waarheid, welke is de zondaar op het diepste te vernderen; dat doet hier Christus, en hierin volgen wij de Heiland in onze Hervormde belijdenis.

A. Elk uwer onderzoeke nu zichzelf, of hij wel in waarheid voor de Heere een arme van geest is; dezulken is het Koninkrijk der hemelen, en zodanigen zijn maar zalig.

1. Dat zijn geen bewijzen dat men ware genade heeft, dat men naar de wereld een arme is, zoals sommigen zich dwaas inbeelden; of dat men alleen weet dat alle mensen arme en ellendige zondaren zijn.

2. Maar de werkzaamheden der zodanigen zijn zekerder bewijzen, als: Dat men zijn geestelijke armoede ziet en kent. Dat zijn geestelijke armoede op zijn hart weegt en klemt. Dat men bij de stukken ondervonden heeft, dat niets buiten God en Christus zijn zielsarmoede te hulp kan komen. Dat men zich voor de Heere daarover vernedert, en zijn armoede bloot en open legt. Dat men hoe langer hoe armer van geest wordt. Dat de ziel uitgaat naar God en Christus, opdat Die hun krachtig Goud en overvloedig Zilver zijn mocht. Dat men telkens al bedelende als bedelarmen zich tot de Heere wendt. O! in hoe weinigen worden deze dingen gevonden! De meesten zijn als de Laodicenzen rijk en verrijkt geworden, Op. 3:17.

B. Mensen, daar het zo mee gesteld is, gij zijt arm, en gij weet het niet; gij zijt niet zalig, noch veilig, noch uwer is het Koninkrijk der hemelen. Maar gij zijt nog onderdanen van het rijk der duisternis.

C. Och! dat uw ogen eens mochten opengaan, opdat gij uw geestelijke armoede zag. Wat zoudt gij verschrikt worden, als gij eens met open ogen uzelf in uw armoede mocht zien. Wat zoudt gij dan aan het bidden en bedelen bij de Heere vallen. Dan zoudt gij eerst eens recht leren kennen wat zielsarmoede is. En dan zoudt gij aanhoudend bij de Heere Jezus om genade en gerechtigheid moeten bedelen.

II. Wat u belangt, armen van geest, die in waarheid en in de grond u als zodanigen voor de Heere bevindt.

A. Ziet uw zalig geluk met erkentenis en verwijding des harten. Toon en gedraag u als armen van geest, als gij in het geloof rijk en rijker wilt worden.

1. Door onder verootmoediging gedurig uw diepe onwaardigheid te erkennen, met de grote Paulus, 1Tim. 1:13-15. En met de Kananese vrouw, Matth. 15:27,28. Door u niet te verheffen boven anderen, noch anderen in hoogmoed te versmaden, 1Kor. 4:6. Door de allerminste weldaden Gods, als onverdiend, hoog te achten en te waarderen. Door gedurig als een arme bedelaar tot Christus te gaan.

2. Toon u in alles als onderdanen van het Koninkrijk der hemelen te zijn.

B. Hoort, armen van geest! Houdt de wereld u voor ongelukkigen, Christus spreekt u zalig. Zijt gij in de wereld arm en gering; o wat nood? Uw geestelijke armoede is de ware rijkdom voor God. Eindelijk, ofschoon gij hier maar de meeste tijd kruimpjes van Christus' genadetafel vallende, geniet; nochtans zult gij daarna in de hemel eens ten volle van de Heere verzadigd worden. AMEN.

TWEEDE LEERREDE

MATTHEÜS 5:4

Zalig zijn die treuren; want zij zullen vertroost worden.

INLEIDING

I **GELIJK** het lachen der goddelozen eindigt in geween; waarom de Heere Jezus uitriep: Wee u, die nu lacht; want gij zult treuren en wenen, Luk. 6:25. En zulks in het voorbeeld van Belsazar, der Chaldeeën koning, blijkbaar bevestigd is, Dan. 5. Alzo zal het wenen der godvruchtigen veranderd worden in gelach; ja, hoe groter hun droefheid is, hoe hun blijdschap en vertroosting naderbij en zekerder is. Dit bleek in David, toen het zover met hem ging, dat hij moest uitroepen: Mijn leven is verteerd van droefenis, en mijn jaren van zuchten. Toen ondervond hij dat de Heere hem redde en in de ruimte stelde, zodat hij uitgalmde: Geloofd zij de Heere, want Hij heeft Zijn goedertierenheid aan mij wonderlijk gemaakt, (mij voerende als) in een vaste stad, Ps. 31:11,22.
II. En de grote Heere Jezus verzekert alle ware oprechte treurigen hiervan in deze onze tekst, alwaar Hij, in deze bergpredikatie bezig zijnde om de rechte weg tot de zaligheid aan te wijzen, de treurenden zalig spreekt, en ze verzekert dat zij vertroost zullen worden, zeggende: Zalig zijn die treuren; want zij zullen vertroost worden.
III. In het voorgaande derde vers had de Heere Jezus gesproken van armen van geest; daarop maakt Hij nu terstond in onze tekst gewag van zulken die treuren, dewijl toch zij die waarlijk armen van geest zijn, het treuren over de oorzaak van hun armoede niet kunnen nalaten.
IV. Deze tekstwoorden behelzen eigenlijk in zich: *Een zaligspreking van degenen die treuren, dewijl zij vertroost zullen worden.* Gelijk al de delen van deze bergpredikatie, zo is ook dit ons tekstlid een bijzondere opmerking van een ieder afvorderende, dewijl daarin niet alleen wederom een wonderspreuk uit Jezus' gezegende mond is voortgekomen, gehoord wordt; maar er ook daarenboven door Hemzelf wordt verklaard voor wie de vertroostingen Gods zijn. En mag ik er niet wel bij zeggen, dat Jezus hier ook Zelf duidelijk leert, wanneer de vertroostingen Gods Zijn volk het allernaaste is, dan namelijk, als zij over hun zonden het hart scheuren, en treuren.
O God, scheurt dan harten onder dit woord, en doet de rechte treurigen vertroost worden! Amen.
V. Om dan deze woorden met orde te behandelen, zo geeft met mij acht op deze twee hoofdzaken:

I. Op de zaligspreking over die treuren. Zalig zijn die treuren.
II. Op de bijgevoegde reden en nadere verklaring van die zaligspreking, zo uitgedrukt: Want zij zullen vertroost worden.

VERKLARING

I. In het eerste hoofddeel komen ons voor: De onderwerpen waarvan gesproken wordt, het zijn die treuren. En hetgeen van deze onderwerpen wordt getuigd; het is, dat zij zalig zijn.

A. De onderwerpen of personen waarvan Heiland Jezus dan hier spreekt, zijn die treuren.

1. Wat treuren eigenlijk is, dat is u allen buiten twijfel wel bekend. Of wie is ooit ter wereld zo gelukkig, dat hij nooit in zulk een staat geraakte dat hij reden om te treuren had?

2. Het Griekse woord *Penthein,* dat hier in de grondtekst gevonden wordt, betekent eigenlijk *de doden te bewenen.* Vandaar is het door de Grieken overgenomen en dikwijls gebruikt, dan eens om een allerzwaarste droefheid ermee aan te duiden, dan eens om er een hartelijk treuren door te kennen te geven. In beide deze laatste betekenissen wordt het hier ook in onze tekst gebruikt.

3. Hier wordt dan van zulk een treuren gesproken, dat niet gemeen of gering, maar geweldig of heftig is. Want daar onze evangelist het woord *Penthein* gebruikt, dat hier betekent met een allerzwaarste droefheid hartelijk te treuren, in deszelfs plaats heeft Lukas *wenen,* Luk. 6:21. Daarmee beduidende, dat hier een zwaar treuren verstaan wordt, hetgeen tot wenen uitberst, en door de tranen betuigd wordt.

4. Tweeërlei of van twee verschillende soorten is het treuren der mensen, gelijk Paulus zo van een tweeërlei droefheid meldt, een die naar de wereld, en een andere die naar God is, 2Kor. 7:10.

a. De droefheid of het treuren naar de wereld ontstaat meestal uit redenen die van de wereld zijn. Immers valt het in mensen van deze wereld, en wordt ontstoken of gaande gemaakt door het gevoelen of door het beseffen van de straffen. Het is waar, zulken bedenken dan ook nog weleens, dat die straffen veroorzaakt zijn door hun zonden, zij zijn daarover bedroefd, zij treuren, huilen, en maken een groot misbaar; doch niet omdat de zonden als zonden hun leed zijn, noch omdat zij God erdoor onteerd hebben, maar omdat zij de straffen moeten dragen. Dit geschiedt van zulk een slag van mensen, niet zozeer gewillig uit godvruchtige bewegingen, maar het wordt veelmeer door het wroegen van hun gemoed gewrocht, en uit het gevoel of vrees voor de straf ze met dwang afgeperst. Zo was Kaïn bedroefd over zijn broedermoord, en Judas omdat hij het onschuldig bloed verraden had; hoe treurig gingen zij beiden heen? Maar dat eindigde in ongeduld en wanhoop; het deed de een uitroepen: Mijn misdaad is groter dan dat ze mij vergeven wordt, Gen. 4:13; en de ander zijn troost en toevlucht nemen tot de strop, Matth. 27:4,5. Achab, die zichzelf verkocht had om te doen dat kwaad was in de ogen des Heeren, wanneer hij hoorde al het kwaad dat over hem en over zijn huis komen zou, kon zich zeer bedroefd en treurig aanstellen, zijn klederen scheuren, een zak om zijn vlees doen, vasten, in een zak neerliggen, en in schijn van ootmoed en diepe vernedering met treurige treden langzaam voortgaan. Zozeer zelfs, dat God Zelf als met verwondering van hem zei tegen Elia de profeet: Hebt gij ook gezien hoe Achab zich vernedert voor Mijn aangezicht? Gelijk wij lezen in 1Kon. 21:20, 25-29. Van zulk een treuren, dat toch de mens het verderf niet doet ontvlieden, wordt hier niet gesproken.

b. Maar de Heere Jezus heeft hier het oog op het treuren of de droefheid naar God, hetwelk geschiedt met een boetvaardig oog op God, dat God Zelf werkt, hetgeen een

boetvaardige of treurige ziel naar God drijft, en met een onberouwelijke bekering vergezeld is. Zulk treuren wordt alleen gevonden bij de keurlingen Gods, en bij de erfwachters van de eeuwige heerlijkheid, als uit het vervolg vanzelf zal blijken. En waarlijk, vele gewichtige redenen tot treuren heeft het volk van God.

1. Neemt eens in het gemeen onder andere:

a. Over de onheilen die de burgerstaat treffen. Och dat mijn hoofd water ware, en mijn ogen een springader van tranen! Zo zou ik dag en nacht bewenen de verslagenen der dochteren mijns volks, riep eens Jeremia over Israëls burgerstaat uit, wanneer deze met vele rampen en onheilen te worstelen had, Jer. 9:1.

b. Over de onbekeerde en boetvaardige toestand daar men zijn evennaasten in ziet, dat Christus Zelf tranen heeft doen storten. En als Hij nabij kwam en de stad zag, weende Hij over haar, zeggende: Och of gij ook bekendet, ook nog in dezen uw dag hetgeen tot uw vrede dient! Maar nu is het verborgen voor uw ogen, Luk. 19:41,42. En Paulus betuigt, dat hij drie jaren lang niet opgehouden had een iegelijk met tranen te vermanen, Hand. 20:31.

c. Over het verval van Sion of de Kerk Gods; ziet eens hoe Gods oude volk daarover treurde, als zijzelf betuigen, Ps. 137:1,2: Aan de rivieren van Babel, daar zaten wij; ook weenden wij, als wij gedachten aan Sion. Wij hebben onze harpen gehangen aan de wilgen die daarin zijn. En dat zijn opmerking verdient, wij lezen, Ps. 102:15: Uw knechten hebben een welgevallen aan Sions stenen, en hebben medelijden met haar gruis. Daar het opschrift van die Psalm is: Een gebed des verdrukten, als hij overstelpt is. Ofschoon Gods volk het tot hun voorrecht schatten, niet ongevoelig, maar onder indruk van gemelde zaken te zijn, en innig daarover aangedaan te wezen, billijk klagende dat zij daarover niet genoeg kunnen klagen, dat die zaken niet meer op hun hart wegen, en dat zij niet meer droefheid des harten daarover vinden. Echter wordt het treuren over deze en dergelijke zaken hier in onze tekst eigenlijk niet bedoeld.

2. Maar de treurigen, waarop de Heere Jezus hier eigenlijk het oog heeft, zijn zulken die over zichzelf treuren. Niet zozeer vanwege de lichamelijke tegenspoeden, onheilen en rampen die hun treffen. Maar meer en voornamelijk over hun geestelijke staat en toestand. Want in het voorgaande derde vers was gehandeld over de armen van geest; diezelfde personen worden hier nu ook als treurigen beschreven, dat is, die in de geest en over het geestelijke treuren.

a. Bijgevolg ziet de Heere Jezus hier eigenlijk op zulken, die hun bedroevende zielstoestand betreuren, met hart en ogen weleens wenende.

*. Over hun geestelijke armoede, dat zij alles kwijt zijn en geheel met ledige handen staan. Daar had David het oog op, als hij zei: Hoor Heere, mijn gebed, en neem mijn geroep ter ore, zwijg niet over mijn tranen. Want ik ben een vreemdeling bij U, een bijwoner, gelijk al mijn vaders, Ps. 39:13.

**. Over hun God tergend ongeloof. En terstond de vader des kinds roepende met tranen, zeide: Ik geloof, Heere, kom mijn ongelovigheid te hulp, Mark. 9:24.

***. Over het gemis van Gods nabijheid, waarover Gods volk klaagt en treurt, Jes. 57:17,18, Klaagl. 1:16. En over het weg zijn van hun Heere, met Maria weent, Joh. 20:11,13,15.

b. Allervoornaamst heeft de grote Heere Jezus hier in het oog het treuren over zijn eigen zonden, zo aangeboren als werkelijke, die de grote en enige oorzaak zijn van alle zielskommer en geestelijke armoede. Hoor David, hij zegt: Ik ben tot hinken gereed,

en mijn smart is steeds voor mij. Want ik maak mijn ongerechtigheid bekend; ik ben bekommerd vanwege mijn zonden, Ps. 38:18,19. En koning Josia's hart, staat er, werd in hem week over zijn zonden en ongelijklvormigheden aan des Heeren wet, 2Kron. 24:27. Dit treuren over zijn eigen zonden behelst in zich:
*. Ontdekking en kennis te hebben gekregen van de zonden in hem, van de God onterendheid, grootheid, veelheid en strafwaardigheid van zijn zonden. Zodat hij zich aantrekt en het ter harte neemt dat hij zo strafwaardig voor God, en verloren in zichzelf door zijn eigen zonden geworden is, uitroepende met David voor de Heere, zo over zijn werkelijke als aangeboren zonden: Tegen U, U alleen heb ik gezondigd, en gedaan dat kwaad is in Uw ogen. Opdat Gij rechtvaardig zijt in Uw spreken, en rein zijn in Uw richten. Ziet, ik ben in ongerechtigheid geboren, en in zonde heeft mij mijn moeder ontvangen, Ps. 51:6,7. Zodat zulk een ziel met Efraïm betuigt: Nadat ik mijzelven ben bekend gemaakt, heb ik op de heup geklopt. Ik ben beschaamd, ja ook schaamrood geworden, omdat ik de smaadheid mijner jeugd gedragen heb, Jer. 31:19.
**. Een innige smart erover in zijn hart te gevoelen, gepaard gaande met een verfoeien van zichzelf, met berouw en met verbrokenheid des harten. Gelijk Job zo gesteld was, toen hij uitriep: Daarom verfoei ik mij, en ik heb berouw in stof en as, Job 42:6. En David zo de offeranden Gods beschrijft te zijn, een gebroken geest; een gebroken en verslagen hart, welke God niet zal verachten, Ps. 51:19.
***. Meest aangedaan te zijn en te treuren over het onteren van God met zijn zonden, en over het missen van Gods nabijheid om zijn zonden. Zodat dit treuren spruit uit een liefde tot die God, Die men met zijn zonden beledigd heeft, en uit het op prijs stellen op Zijn gemeenschap, waartoe men zich door zijn zonden onwaardig gemaakt heeft; gepaard gaande met een honger en dorst naar Christus' gerechtigheid, volgens het zesde vers van ons teksthoofdstuk. Met een haat tegen de zonde, en met een tegengestelde lust tot de ware vreze Gods. Dat is recht de droefheid naar God, die een onberouwelijke bekering tot zaligheid werkt, 2Kor. 7:10.
****. En eindelijk, zodanig te treuren over zijn zonden, gelijk men treurt over het afsterven van een allerliefste vriend; dat juist wel niet altijd, maar gewoonlijk en meestal gepaard gaat met geroep, tranen, vasten, wenen en bitter kermen. O! zo zal zulk een die een rechte treurige is, ook weleens over zijn zonden, met Petrus, bitterlijk wenen, Matth. 26:75.
/. Zo te treuren is in waarheid en oprechtheid zich tot God te bekeren; dewijl er nu zulk een treuren over zijn zonden gevonden wordt: En bij de eerste bekering. En bij een tweede bekering uit een zware zondenval. En bij de dagelijkse verootmoediging voor God in Jehovah's keurlingen; daarom worden zij hier in de tegenwoordige tijd beschreven en voorgesteld als *Penthountes, die treuren.*
//. En dat wij het hier noodzakelijk van zulk een treuren over zijn eigen zonden voornamelijk moeten verstaan, blijkt, omdat zulk een treuren door de geestelijke armoede veroorzaakt wordt, en daaruit voortvloeit. Omdat dit een waarachtige bekeringsdaad is; en eindelijk, omdat zulks alleen maar verbintenis met de ware zaligheid heeft, en niet het treuren uit medelijden over de ongemakken en rampen van een ander.
B. Hierom worden zij ook zalig gezegd te zijn: Zalig zijn die treuren.
1. Dit woord betekent somtijds lichamelijk behoud, Luk. 23. Somtijds eeuwig heil en zaligheid, 1Tim. 1:11. Hier moeten wij het in de laatste zin opvatten, en het behelst in

zich bevrijding van alle kwaad, en genieting van alle goed; hier aanvankelijk, en namaals eeuwig.
2. Hoeveel verschilt dit oordeel van Jezus van het oordeel der wereld. Die houden zulke treurigen ongelukkig. Maar Jezus keurt ze zalig. Geen wonder; want dit treuren is:
a. Een merkteken van de wedergeboorte en van het nieuwe geestelijke leven; wanneer dat in de ziel komt, wordt er terstond een rouwklagen en bitter kermen gehoord, Zach. 12:10,11.
b. Daarenboven is het ook een oorzaak, niet verdienende, maar uitdrijvende en aanzettende, tot het geloof in Christus, tot voortgang in de bekering. En zo is dit treuren zelf, die enge weg en dat smalle pad dat ten leven leidt, en waarop de vertroostingen Gods ondervonden worden. Hierom wordt er bijgedaan:
II. Want zij zullen vertroost worden.
A. Vertroosten zegt eigenlijk een treurige ziel verkwikking, troost en blijdschap toe te brengen, door verzachting of wegneming van die kwalen en ongemakken, welke oorzaken van hun treuren waren; en door toebrenging van tegengesteld goed, dat hun verblijden en vertroosten kan.
B. De vertroosting is, of een menselijke die licht bedriegt, of een Goddelijke die heilzaam en bestendig is. Daarom wel een eeuwige vertroosting genoemd, 2Thess. 2:16. Daarvan wordt hier gesproken.
1. God nu vertroost Zijn treurigen. Hier in dit leven:
a. Door Zijn Woord. Dat is als een magazijn vol van allerlei troost en verkwikking. Daarom zei de dichter, Ps. 119:92: Indien Uw wet niet ware geweest al mijn vertroosting, ik ware in mijn druk vergaan. En Paulus zegt van de Schriften van het Oude Testament, Rom. 15:4: Maar deze dingen zijn geschreven, opdat wij door lijdzaamheid en vertroosting der Schriften hoop hebben zouden. Het Oude en Nieuwe Testament zijn als twee borsten, Hoogl. 4:5, uit welke de gelovigen tot hun vertroosting zuigen, Jes. 66:11.
b. En door de Sacramenten, onder welker bediening de Heere weleens voor treurigen de beloften van het Evangelie opent, en des te beter te verstaan geeft, volgens Mark. 1:4, Luk. 22:19,20, Hand. 8:38,39. O! dat is recht zoet en vertroostende voor een treurige ziel, als haar onder de bediening en het gebruik der Sacramenten de lieflijke beloften en zegeningen van het genadeverbond geopend worden; het is dan voor haar alsof de Heere naar haar hart sprak, Hos. 2:13.
c. Allervoornaamst evenwel vertroost de Heere Zijn treurigen door de Heilige Geest, Hand. 9:11. Die daarom ook een Trooster genoemd wordt, Joh. 16:6. Dit doet Hij hun gestaltelijk ondervinden:
1. Als Hij een treurige ziel eens uitvoert in het licht van Zijn aangezicht, en rondom in het licht stelt; zodat de ziel zeggen moet: Uw toorn is afgekeerd, en gij vertroost mij, Jes. 12:1.
2. Als Hij een treurige eens tot een aangename rust en stilte brengt; zodat zij zeggen moet: Mijn ziel, keer weder tot uw rust, want de Heere heeft aan u welgedaan, Ps. 116:7.
3. Als Hij een treurige ziel eens lieflijk opbeurt en tevreden stelt, zodat zij in haar hart ondervindt de vrede Gods, die alle verstand te boven gaat, Fil. 4:7.

4. Als Hij Zich aan een treurige eens vriendelijk komt ontdekken, en als met een vrolijk aangezicht komt toe te roepen: Ziet hier ben Ik, ziet hier ben Ik, Jes. 65:1.
5. Als Hij een treurige eens ongemeen vervrijmoedigt en versterkt, ondersteunende haar met de flessen, versterkende haar met de appelen, Hoogl. 2:5.
6. Als Hij een treurige eens zeer beminnelijk komt aandoen aan het hart, en vrolijk verkwikt, zodat zulk een moet uitroepen: Ik ben zeer vrolijk in den Heere, Jes. 61:10.
7. Eindelijk, als Hij een treurige eens verzekert van de vergeving der zonden, en van zijn aandeel vergewist, komende daarvan met Zijn Geest getuigenis te geven aan zijn hart, Rom. 8:16.
2. Maar na dit leven zal Hij hen ten volle vertroosten, door een gehele wegneming van al het kwade, en een volle toebrenging van al het goede. Dit zullen zij ondervinden: Terstond al met de dood, Luk. 23:25; doch volmaakt met ziel en lichaam na de opstanding, dan zal er noch zonde, noch dood, noch rouw, noch gekrijt meer zijn, maar de Heere zal dan alle tranen van de ogen afwissen, Op. 7:15, 21:4, 1Thess. 4:14.
a. Hierin nu stelt Christus de zaligheid van die treuren, zeggende: Want zij zullen vertroost worden. En dat daarin de zaligheid ook bestaat, is klaar; want die zo vertroost worden, die worden bevrijd van het hoogste kwaad, de schuld, straf en heerschappij der zonden. En zij krijgen deel aan de bezitting van het hoogste goed, Gods eeuwige liefde en zalige gemeenschap.
b. Dit zal zulke treurigen gegeven worden; want dat was vanouds al de heilleer, Jes. 61:1-3. Jezus zegt het, Die de Vertroosting Israëls Zelf is, Luk. 2:25; en de Voorspraak van de Zijnen, 1Joh. 1:1; gelijk het ook reeds in ontelbaren al is bewaarheid en vervuld geworden.

TOEPASSING

I. Toehoorders, ziet hier in deze tekst nu doorstralen twee kenmerken van de ware heil- en genadeleer, namelijk, hoe er wordt vastgesteld dat een zondaar op het diepste moet vernederd worden, en treuren over zijn zonden. En hoe hem dan een vaste vertroosting wordt toegediend. Twee kenmerken, die in onze Hervormde leer ook worden gevonden.
A. Zijn alleen maar zalig die zo over hun zonden treuren, dewijl zij alleen maar vertroost zullen worden? O! hoe naar en ellendig is het dan gesteld met de zodanigen:
1. Die niet treuren over hun zonden, maar zich daarover verblijden, en die bedroefd worden als hun de gelegenheden of het vermogen om te zondigen worden benomen? Die met het treuren over de zonden spotten, en dat verguizen? Die treuren over lichamelijke en tijdelijke ongemakken, en zich dwaas inbeelden dat zij op dat treuren ook eens zalig zullen worden. Die wel schijnen over de zonde te treuren, maar het is omdat zij hun goede naam en tijdelijk bestaan benadelen; maar niet met een droefheid naar God, uit liefde tot God, met geloof in Christus en met haat tegen de zonde; dat is maar een droefheid naar de wereld, die de dood werkt, 2Kor. 7:10.
2. Maar dezen zijn het die zaligmakend over hun zonden treuren. Die ontdekt zijn aan hun zonden, en wel zo, dat zij het zich aantrekken en ter harte nemen. Die een innige smart over hun zonden in hun hart gevoelen, gepaard met een verfoeien van zichzelf, berouw, verbrokenheid des harten. Die meest treuren over het onteren van God met hun zonden, en die een honger en dorst naar Christus' gerechtigheid er bij vinden. Die,

wel juist niet altijd, evenwel nu en dan, over hun zonden treuren met tranen, geween en gekerm des harten.
a. Mensen, daar het niet zo gesteld is, gij hebt hier uw vertroosting al weg, maar daarna zult gij treuren. Indien gij zo sterft als gij nu zijt, zal u in de ure des doods geen vertroosting mogen gebeuren, maar dan zult gij eeuwig in de hel huilen en kermen moeten.
b. Och! dat uw ogen eens open gingen, en dat gij eens begon te treuren, omdat gij over uw zonden nog nooit recht getreurd hebt. Dit treuren is noodzakelijk, zonder dat kan niemand zalig worden. Zijn uw zonden er niet veel, strafwaardig en schandelijk genoeg toe? Met treuren over de zonden moet de bekering begonnen worden. Gods Woord verzekert elk, dat treurigen over hun zonden en gebrokenen van harten alleen maar zalig zijn, Jes. 57:15. Wie weet hoeveel verdoemden in de hel thans al met een naar en ijselijk gekerm het bewenen, dat zij hun zonden hier niet betreurd hebben?
B. Is er iemand onder u die met verlegenheid vraagt, hoe moet ik treuren over mijn zonden? Indien God u in waarheid bij aanvang ontdekt heeft aan uzelf, daar moet het beginnen, of al het werk is vals en onoprecht. Hoort dan tot uw onderrichting: Dit treuren moet zijn met het hart, dat is het eerste en voornaamste. Het moet gepaard gaan met belijdenis van zonden en met tranen. Er moet hoe langer hoe meer een haat tegen alle zonden uit geboren worden. En het moet gepaard zijn met een vluchten uit zichzelf naar Christus. Ziet, op deze wijze begint het rechte zaligmakende treuren. God schenke u genade om hetzelve te ondervinden.
II. Maar wat u belangt, o kinderen van God! Ware Sionieten! Daar de wereld om de zonden van anderen en om hun eigen zonden lacht, treurt gij daarover, en inzonderheid ook over uw eigen zonden; hoe groter uw zonden zijn in uw ogen, hoe meer licht gij van de Heere ontvangen hebt. Treurt alle dagen, omdat gij dagelijks weer opnieuw zondigt. En laat dit treuren uzelf tot blijdschap zijn.
A. Maar twee grote gemoedelijke zwarigheden doen zich hier weleens in Gods volk op, in de ene de ene, en in de andere de andere, die wij beide hier moeten beantwoorden.
1. Sommigen zeggen, wij hebben al zolang over onze zonden getreurd, naar en beklemd geweest, en nog worden wij niet vertroost; die genieten weleens vertroosting, maar wij smelten weg in treurigheid; zouden wij ons wel bedriegen? Hoor:
a. Lang te treuren over zijn zonden, zonder vertroosting te ondervinden, kan in een waar kind van God vallen. Ziet dat in David, Ps. 119:28: Mijn ziel druipt weg van treurigheid. In Asaf, Ps. 77:3: Mijn ziel weigerde vertroost te worden. En in Heman, Ps. 88:16: Van der jeugd aan ben ik doodbrakende.
b. Tot besturing moet ik ulieden, waarmee het zo gesteld is, zeggen: Zoekt Gods wijze redenen na te speuren, waarom Hij u zo treurig laat heengaan. Ziet wel toe, dat gij uzelf door toegeven in zonden geen meerdere naarheden veroorzaakt. Maar zoekt in de God der vertroostingen alleen uw troost, volgens deze raad van een godzalig dichter:

Heeft Hij u nu lust gegeven,
Droeve kermers, om voor Hem
En Zijn dienst alleen te leven?
Wenst gij maar om Zijn stem
Meer te kennen? Hem te minnen

Is dat al uw vreugd en lust?
Wel verheugt uw droeve zinnen!
Stelt u op Gods trouw gerust!
’s Hemels Koning heeft gezworen,
Dat Hij wil uw Vader zijn,
Laat dan vrij die juichstem horen:
Ik ben Zijn, en Hij is mijn!
Uwe tranen zelfs zijn blijken,
Dat gij ’t immers met Hem houdt.
Liet Hij u wel ooit bezwijken,
Als gij u aan Hem hebt vertrouwd?
Ban de droefheid uit uw zinnen,
En gelooft Hem op Zijn woord,
Dat Hij u zal eeuwig minnen,
Schoon gij nog geen troost-stem hoort.

2. Anderen integendeel vrezen zich te bedriegen, omdat zij niet treurig genoeg zijn. Doch dezen moeten wij zeggen: Dat zij niet moeten denken dat men altijd even treurig zijn moet. Dat het wezen van het treuren bestaat in de zonden te haten. Dat het treuren genoeg is, als het de ziel maar naar Jezus uitdrijft.
B. Hoor treurigen Sions, gij hebt troost; althans, ze komt u toe. Tegen de inwonende zonde, die wordt u vergeven, ze zal dagelijks meer en meer in u verbroken worden, en zo zal de oorzaak van het treuren weggenomen worden. Tegen de verdrukkingen, die zijn voor u maar Vaderlijke kastijdingen. Tegen de dood, dan zal u een volmaakte vertroosting geschonken worden. AMEN.

DERDE LEERREDE Op het Heilig Avondmaal

MATTHEÜS 5:6

Zalig zijn die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid; want zij zullen verzadigd worden.

INLEIDING

I. **MET** recht wordt de grote Heere Jezus genoemd: De Vertroosting Israëls, Luk. 2:25, dewijl Hij de Vertroosting van het ware Israël Gods te allen tijde is.
A. Als de enige grondslag, bij welke zij voor hun troosteloze harten ware zielentroost kunnen vinden. Hoort een Job in het midden van zijn ziel uitmergelende rampen uitboezemen. Ik weet, zegt hij, mijn Verlosser leeft, en Hij zal de laatste over het stof opstaan; en als zij na mijn huid dit doorknaagd zullen hebben, zal ik uit mijn vlees God aanschouwen, Job 19:25,26.
B. En als de enige Oorzaak van ware zielentroost, zodat Paulus aan de gelovigen te Korinthe schreef: Door Christus is onze vertroosting overvloedig, 2Kor. 1:5. Hij alleen is het:
1. Die de oorzaken van troosteloosheid voor Zijn volk heeft weggenomen, en hun daarentegen een eeuwige vertroosting verworven, door de overtreding te sluiten, de zonden te verzegelen, de ongerechtigheid te verzoenen, en een eeuwige gerechtigheid aan te brengen, Dan. 9:24.
2. Hij alleen is het ook, die deze verworven vertroosting met gemoed stillende en overredende kracht hun kan toepassen, en ondervindelijk ook weleens deelachtig maakt, beschikkende de treurigen Sions dat hun gegeven worde sieraad voor as, vreugdeolie voor treurigheid, het gewaad des lofs voor een benauwde geest, Jes. 61:3.
3. Eindelijk, Hij is het ook Die hun de zielsvertroosting op een zeer minzame en hartbrekende wijze door Zijn woord voordraagt, aanbiedt en inboezemt. Dit laatste verricht de Christus:
a. Niet alleen middellijk, door de dienst van Zijn knechten en heilboden, die als gezanten van Christus' wege, alsof God door hen bade, bidden van Christus' wege: Laat u met God verzoenen, 2Kor. 5:20.
b. Maar dit deed Hij Zelf ook middellijk in die dagen wanneer Hij in het vlees op aarde omwandelde; en indien Hij Zich ooit als de Vertroosting Israëls heerlijk vertoond heeft, het is immers ook geweest hier in deze Zijn zielroerende bergpredikatie. In welke hij aan doodarme harten leert wat het hoogste goed en de weg daartoe leidende is. Met een aan treurigen en aan alles gebrek hebbende aardwormen, die door de erkentenis en het drukkend gevoel van hun armoede als aan Zijn voeten gebogen treuren, belovende en toezeggende koninklijke rijkdommen, vertroosting, verzadiging, en wat dies meer is.
II. En gelijk Hij Zich dusdanig uitlaat in deze Zijn ganse bergpredikatie, beschreven in Matth. 5, 6 en 7, zo ook inzonderheid in onze afgelezen wonderspreuk, zeggende:

Zalig zijn die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid; want zij zullen verzadigd worden.
III. In het voorgaande derde vers had de Heere Jezus gesproken van armen van geest, daarop maakt Hij in het vierde vers gewag van zulken die treuren, en in het vijfde vers van zachtmoedigen; dewijl nu zij die waarlijk armen van geest, treurigen en zachtmoedigen zijn, zo voegt Hij in onze tekst er terstond ook bij: Zalig zijn die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid; want zij zullen verzadigd worden.
IV. Welke tekstwoorden eigenlijk in zich behelzen en vertonen: *Dat die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid, verzadigd zullen worden.*
A. Gelijk al de delen van deze bergpredikatie, welke in waarheid een kort ontwerp van de ganse Christelijke godsdienst in zich behelst, door de allergrootste en allerwaardigste Predikant Zelf gepredikt, zo is ook dit ons tekstlid een bijzondere opmerking van een ieder eisende en afvorderende; dewijl daarin:
B. Niet alleen een wonderspreuk, uit Jezus' gezegende mond voortgekomen, gehoord wordt. Maar er ook daarenboven van Hemzelf gezegd wordt voor wie de verzadiging met Gods goedertierenheid is. En mag ik er niet wel bij zeggen, dat Jezus hier ook Zelf duidelijk leert, wanneer de bevindelijke genieting van Gods genade aan Zijn volk het dichtste bij is, dan namelijk, als zij het meest hongeren en dorsten naar de gerechtigheid. Wie keurt dan niet met mij deze woorden op een avondmaalstijd, als deze is, zeer gepast?
V. Om deze woorden zeer kort, alleen maar schetsgewijze en met orde te behandelen, zo geeft met mij acht op deze twee hoofdzaken:

I. Een zaligspreking over zekere personen. Zalig zijn die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid.
II. Een bijgevoegde reden en nadere verklaring van die zaligspreking, zo uitgedrukt: Want zij zullen verzadigd worden.

VERKLARING

I. In het eerste hoofddeel komen ons voor, de onderwerpen waarvan gesproken wordt, het zijn die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid. En hetgeen van hen wordt getuigd; het is, dat zij zalig zijn.
A. De onderwerpen of personen, daar Heiland Jezus dan hier van spreekt, zijn die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid. Alwaar het voorwerp is, de gerechtigheid. En de daden van welke hier de personen beschreven worden, het hongeren en dorsten daarnaar. Die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid.
1. Door de gerechtigheid verstaat de grote Heere Jezus hier:
a. Niet, de rechtvaardigheid voor God die uit de wet is; want deze is voor een zondaar onmogelijk te bekomen. Niemand die leeft, zal voor Gods aangezicht zo rechtvaardig zijn, Ps. 143:2. Ook niet de wezenlijke gerechtigheid Gods, waardoor Hij elk het zijne in het gericht toevoegt, aan de goeden het goede, aan de kwaden het kwade.
b. Maar door de gerechtigheid moeten wij hier verstaan, de in alle delen volmaakte en in kracht volkomen eeuwige gerechtigheid van de Middelaar Jezus, Die van een zondaar of zondares in geloof aangenomen wordende, een genadige

rechtvaardigmaking hun onherroepelijk doet deelachtig worden, dewijl Christus Jezus Zelf hun dan van God geworden is tot rechtvaardigheid, 1Kor. 1:30.
1. Deze gerechtigheid wordt in Gods Woord omschreven, als de rechtvaardigheid Gods uit geloof tot geloof, Rom. 1:17. Als de rechtvaardigheid die uit God is, door het geloof, Fil. 3:9. Als de rechtvaardigheid Gods en van de Zaligmaker Jezus Christus, 2Petr. 1:1. En bij uitnemendheid in een volle zin wordt ze genoemd de rechtvaardigheid, Rom. 4:6, 9:30.
2. Deze gerechtigheid was in het Oude Testament ook al beloofd, Jer. 23:6: Dit zal Zijn Naam zijn, waarmede men Hem zal noemen, de Heere onze gerechtigheid. Dan. 9:24: Zeventig weken zijn bestemd over uw volk, en over uw heilige stad, om de overtreding te sluiten, en om de zonden te verzegelen, en om de ongerechtigheid te verzoenen, en om een eeuwige gerechtigheid aan te brengen.
3. Zonder deze gerechtigheid kan geen enkele zondaar in de vierschaar voor God bestaan, noch behouden en gezaligd worden.
4. Deze gerechtigheid, o schande! kenden de Joden ten tijde van Christus niet, Rom. 9:32. Geen wonder derhalve dat de Heere Jezus ze hun hier in Zijn bergpredikatie voordroeg.
5. O! hoe gepast is de leerrede van de Heiland hier geschikt? Hij toont hoe nodig het is, in geloof te verlangen en te reikhalzen naar deze gerechtigheid. Wanneer Hij in de drie voorgaande verzen een ongeveinsd berouw geëist had, laat Hij er nu de zielswerkzaamheden van het rechtvaardigend en zaligmakend geloof op volgen in onze tekst, zullende daarop terstond ook spreken van de werkzame betrachting der godzaligheid tot heiligmaking, in de volgende verzen.
6. Deze gerechtigheid wordt ook overal in Gods Woord voorgesteld als spijs en drank voor een hongerige en dorstige ziel, Jes. 55:1,2: O! alle gij dorstigen, komt tot de wateren; en gij die geen geld hebt, komt, koopt en eet, ja komt, koopt zonder geld, en zonder prijs wijn en melk. Waarom weegt gijlieden geld uit voor hetgeen dat geen brood is? En uw arbeid voor hetgeen niet verzadigen kan? Hoort aandachtiglijk naar Mij, en eet het goede, en laat uw ziel zich in vettigheid verlustigen. Joh. 4:14: Zo wie gedronken zal hebben van het water dat Ik hem geven zal, die zal in eeuwigheid niet dorsten, maar het water dat Ik hem geven zal, zal in hem worden een fontein van water, springende tot in het eeuwige leven. Joh. 6:27: Werkt niet om de spijze die vergaat, maar om de spijze die blijft tot in het eeuwige leven, welke de Zoon des mensen ulieden geven zal. Vers 35: En Jezus zeide tot hen: Ik ben het Brood des levens; die tot Mij komt, zal geenszins hongeren, en die in Mij gelooft, zal nimmermeer dorsten. Zo ook vers 48,50,51,54 en elders.
7. Ten laatste, het kan ook niet anders zijn, of een boetvaardige zondaar, die ontdekking van zijn gebrek heeft, moet en zal deze gerechtigheid op het ernstigste voor zich begeren, en met zijn ganse hart ernaar reikhalzen.
2. Daarom wordt hier gesproken van zulke personen, die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid.
a. Wat eigenlijk natuurlijke honger en dorst is, behoef ik uw aandacht niet te zeggen; trouwens daarvan wordt hier niet gesproken.
b. Maar hier wordt gesproken van een geestelijke honger en dorst naar de gerechtigheid van de Heere Jezus. Die zo hongeren en dorsten naar de gerechtigheid, zijn de zodanigen:

1. Die het in zichzelf bevindelijk klaar geworden is, en die overtuigende aan hun harten daaraan ontdekt zijn geworden, dat zij in zichzelf geen gerechtigheid hebben waarmee zij voor de vierschaar van God zouden kunnen bestaan; maar die met overreding des harten van zichzelf geloven dat zij gezondigd hebben, en de heerlijkheid Gods derven, Rom. 3:23. Dat zij van nature kinderen des toorns zijn, gelijk ook de anderen, Ef. 2:3. Nochtans ten volle ook overreed zijnde, dat zij een volmaakte gerechtigheid tot hun deel moeten hebben, of anders eeuwig verdoemd zullen worden en verloren gaan.
2. Die over dit hun gebrek gevoelig aangedaan, en met hart doorgrievende smart gekneld worden, zodat zij onder een scheuren van hun hart aan des Heren voeten zitten te treuren, vers 4 van ons teksthoofdstuk. En gevoelen dat zij vermoeiden en belasten zijn, Matth. 11:28. En die met de verloren zoon het als uitschreeuwen: Ik verga van honger, Luk. 15:17.
3. Die gehoord en vernomen hebbende dat er een volmaakte gerechtigheid in de Heere Jezus is, ook daarvan ontdekking en overtuiging krijgen dat de Heere Jezus zeer gewillig en van harte genegen is om arme en ellendige zielen aan Zijn verworven gerechtigheid zo deel te geven, alsof zij nooit enige zonden gehad en gedaan hadden, en alsof zij in eigen persoon al de gerechtigheid vervuld hadden, die Christus volbracht heeft. En daarop nu hartelijk, ernstig en aanhoudende begerig gemaakt worden naar Christus' gerechtigheid; dat hun die maar mocht geschonken en toegerekend worden, dat zij daar maar in waarheid deel aan mochten krijgen. O! zegt zulk een wel honderdmaal, die deel aan de Heere Jezus heeft, wordt Christus' gerechtigheid toegerekend; had ik ook eens deel aan Hem, wilde Hij mij ook eens tot gerechtigheid zijn, Jer. 23:5,6. Al schreiende, al zuchtende, al worstelende en al biddende zegt zulk een menigmaal: Och! mocht ik in Hem gevonden worden, niet hebbende mijn rechtvaardigheid die uit de wet is, maar die door het geloof van Christus is, namelijk de rechtvaardigheid die uit God is, door het geloof, Fil. 3:9.
4. Die daarbij nu niet blijven staan, maar Jezus' gerechtigheid met hun geloofshand, al is het trillende en bevende, nochtans voor zich aangrijpen en aannemen, al wordt hun gedurig ingeworpen, bedriegt uw hart u niet? Wat meent gij? Is het niet maar ijdele inbeelding, alles dat gij doet? Is het niet maar eigen werk; zou Gods Geest dat in u werken? Die niettegenstaande dit alles, nochtans, al is het onder veel angstvallige bekommering en gedurige achterdocht, evenwel Jezus' gerechtigheid zo voor zichzelf kiezen, dat zij met hun hart deze omhelzen, en zich met de Heere Jezus verenigen, om toch maar door Zijn kracht en onder Zijn invloed eeuwig te leven, met toebetrouwing dat er in de Heere Jezus een algenoegzaamheid is om al hun honger en dorst te voldoen, Jes. 55:1-3; dewijl Zijn vlees waarlijk spijs, en Zijn bloed waarlijk drank is, Joh. 6:55.
5. Eindelijk, die zulks niet nu en dan maar eens doen, maar die reis op reis het herhalen, en Christus als Gods Sterkte aangrijpen, om in Hem vrede met God te maken, Jes. 27:5. Zo ras de geloofswerkzaamheden in een oprechte wat zakken, en hij werkeloos begint te worden, dan wordt hij terstond achterdochtig of hij wel hartelijk, of hij wel oprecht, of hij wel de gehele Heere Jezus heeft aangenomen. Hij zoekt het daarom te herhalen, en opnieuw zijn hart met Jezus te verenigen. En ziedaar, was het voorheen niet hartelijk genoeg, nu wenst en zoekt hij het met zijn gehele hart en in waarheid te doen. Daarenboven dag bij dag, ja gedurig maakt hij zich weer opnieuw

voor de Heere schuldig, zijn verdorven hart is niet stil, maar werpt gestaag zondenslijk en zondenvuil op. Krijgt hij hier ontdekking van, telkens tracht hij weer opnieuw Christus' gerechtigheid daartegen aan te nemen. En zo werkt Hij ermee zolang hij hier op aarde leeft. Daarom staat er ook, Luk. 6:21: Zalig zijt gij die nu hongert.

a. Uit het reeds gezegde blijkt als vanzelf, dat zo te hongeren en te dorsten naar de gerechtigheid, is in Christus te geloven tot rechtvaardigmaking voor God; gelijk het zo ook verklaard wordt, Joh. 6:27,29,35, 7:37,38.

b. Zodat de Heere Jezus hiermee dan leert, dat de natuur van het zaligmakend geloof, waardoor iemand voor God gerechtvaardigd wordt, is als een honger en dorst naar Christus' gerechtigheid. Dat de uitwerking daarvan is, vereniging met Christus, en gemeenschap aan Zijn gerechtigheid tot rechtvaardigmaking en bezitting van het eeuwige leven.

B. Hierom worden zij ook zalig gezegd te zijn. Zalig zijn die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid.

1. Dit woord betekent somtijds lichamelijk behoud, Luk. 23. Somtijds eeuwig heil en zaligheid, 1Tim. 1:11.

2. Hier in de laatste zin; en het behelst bevrijding van alle kwaad, genieting van alle goed, hier aanvankelijk en namaals volkomen in de hemel.

II. Daarom wordt er bijgedaan: Want zij zullen verzadigd worden. Met deze woorden bevestigt de Heere Jezus Zijn zaligspreking, blijvende in dezelfde toespeling.

A. Dit verzadigd worden zegt in het gemeen, dat de Heere hun alle begeerten zal geven en op Zijn tijd voldoen. Doen zij hun mond wijd open, o! de Heere zal hem vervullen, Ps. 81:11. Maar in het bijzonder zegt dit verzadigd te worden:

1. Dat hun de volmaakte gerechtigheid van de Borg Jezus, daar het een hongerige en dorstige ziel toch om te doen is, van God de Vader zal toegerekend worden, alsof het hun eigen gerechtigheid was, en zij gelovende dit grote heil de genieten, dat het hun zal gerekend worden tot rechtvaardigheid, Rom. 4:3.

2. Dat zij van God ook zullen gerechtvaardigd worden van al hun zonden zonder onderscheid, om de gerechtigheid van Christus, die zij door het geloof voor zich aannemen; zodat zij in de Heere Jezus zullen gerechtvaardigd worden, en zich mogen beroemen, Jes. 45:25.

3. Dat zij dadelijk bevrijd zullen worden van, en bewaard worden voor alle ziel verdervende straffen en waarlijk schadende kwalen. Let eens wat er tot een rechtvaardige gezegd wordt, Job 5:20-23: In den honger zal Hij u verlossen van de dood, en in de oorlog van het geweld des zwaards. Tegen den gesel der tong zult gij verborgen wezen, en gij zult niet vrezen voor de verwoesting, als zij komt. Tegen de verwoesting en tegen den honger zult gij lachen; en voor het gedierte des velds zult gij niet vrezen. Want met de stenen des velds zal uw verbond zijn, en het gedierte des velds zal met u bevredigd zijn. Jes. 49:10: Zij zullen niet hongeren, noch dorsten, en de hitte en de zon zal ze niet steken; want hun Ontfermer zal ze leiden, en Hij zal ze aan de springaders der wateren zachtkens leiden. Jes. 54:14: Gij zult door gerechtigheid bevestigd worden; weest verre van verdrukking, want gij zult niet vrezen; en verre van verschrikking, want zij zal tot u niet naken. Want er is toch geen verdoemenis voor degenen die in Christus Jezus zijn, Rom. 8:1.

4. Dat zij bezitters gemaakt zullen worden van allerhande geestelijke goederen, en van een waar, heilig, gelukzalig en eindeloos leven, dat zij in de hemel in volmaakte

bezitting van alle hemelse goederen eeuwig en altijd genieten zullen. De zachtmoedigen zullen toch eten en verzadigd worden, zij zullen den Heere prijzen, die Hem zoeken, en ulieder hart zal in eeuwigheid leven, Ps. 22:27. Want de Heere zal met hen een eeuwig verbond maken, en hun geven de gewisse weldadigheden Davids, Jes. 55:3.

B. Dit verzadigd te worden hecht de Heere Jezus met het woordje *want* aan de zaligspreking, zeggende: Zalig zijn die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid; want zij zullen verzadigd worden. Als wilde Hij zeggen, hierin zal hun zaligheid bestaan, en de vervulling van hun begeerten, dat zij verzadigd worden. En waarlijk toehoorders, wat dunkt u?

1. Is in dit verzadigd te worden, zoals wij het zo even verklaard hebben, de zaligheid niet opgewonden? Welgelukzalig is immers hij, wiens overtreding vergeven, wiens zonden bedekt is. Welgelukzalig is de mens, dien de Heere de ongerechtigheid niet toerekent, Ps. 32:1,2. En welgelukzalig is het volk, diens God de Heere is, het volk dat Hij Zich ten erve verkoren heeft, Ps. 33:12.

2. En behelst dit verzadigd te worden ook geen volkomen vervulling van al hun begeerten? Immers ja, volgens Joh. 4:13,14, 6:35. En het is ook niet zonder reden toehoorders, dat deze verzadiging alleen maar beloofd wordt aan die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid. Niet dat zij verzadiging met hongeren en dorsten verdienen, o neen! Maar:

a. Omdat zij door het hongeren en dorsten naar, door het eten en drinken van het vlees en bloed des Heeren, de gerechtigheid van de Heere Jezus ook de hunne maken, en met zich in waarheid verenigen.

b. Omdat deze gerechtigheid van Christus een volkomen en volmaakte gerechtigheid is, in zich bevattende Zijn dadelijke gehoorzaamheid, als waarmee Hij het eeuwige leven voor hen verdiend heeft; en Zijn lijdelijke gehoorzaamheid, waarmee Hij hen bevrijd heeft van alle vloek en verdoemenis, zijnde hun een Oorzaak der eeuwige zaligheid geworden, Hebr. 5:9. En waardoor Hij een eeuwige verlossing teweeg gebracht heeft, Hebr. 9:12.

TOEPASSING

I. O! hoe ongelukkig zijn de Joden, die deze gerechtigheid van Christus niet kennen, Rom. 10:3. De Socinianen, papisten en remonstranten, die ze ook, ofschoon kwansgewijze met de mond erkennende, nochtans in andere stukken van hun leer in het geheel of ten dele verloochenen.

A. Maar dubbel ongelukkig zijt gij ook onder mijn toehoorders:

1. Die meer honger en dorst heeft naar de zonden, naar de rijkdommen, naar de wellusten des vleses, naar de eer en hoogheid der wereld, dan naar Christus' gerechtigheid. Gij die door uw ingebeelde godzaligheid alrede verzadigd zijt, en alrede rijk geworden zijt, 1Kor. 4:8. En gij ook, die wel enige begeerte naar de gerechtigheid van Christus schijnt te hebben, maar in wie het geen vurige, geen brandende, geen aanhoudende begeerte is, als van een hongerige en dorstige.

2. Weet gij wie recht hongerigen en dorstigen naar de gerechtigheid zijn? Wil ik het u eens zeggen?

a. Die overtuigend en met overreding geloven dat zij in zichzelf geen genoegzame gerechtigheid bezitten; maar die onder al hun doen en laten het vonnis des doods tekenen. Die daarover bekommerende aandoening des harten hebben. Die veelmaals al schreiende aan Jezus' voeten neervallen, van harte begerende Zijn gerechtigheid tot hun deel te mogen hebben. Die Zijn gerechtigheid, al is het bevende, nochtans voor zich kiezen en in geloof aannemen. Die zulks telkens reis op reis zoeken te doen.
b. Die dit bij bevinding niet kent, eilieve! Wat zult gij aan het Avondmaal doen? O! dwaze, Jes. 55:2,3; o! ongelukkige, de Heere zal u ledig wegzenden, Luk. 1:53, Amos 8:11. En in eeuwigheid van Zijn aangezicht verstoten, daar u geen vochtige vinger tot verkoeling zal mogen gebeuren, Luk. 16:24.
B. Wilt gij mijn raad volgen, blijft van het Avondmaal tot zolang dat gij honger en dorst krijgt. Gij moet Jezus' gerechtigheid hebben; kreeg gij dan eens honger en dorst. Jezus' gerechtigheid wordt u nu nog aangeboden in het Evangelie. Om niet kunt gij ze krijgen, indien gij de hand des geloofs daar maar naar uitstrekt.
II. Wat u belangt, hongerenden en dorstenden naar de gerechtigheid:
A. Verblijd u in de Heere, Jes. 61:10. Och, had gij maar veel honger en dorst! Ei, eet en drinkt maar wakker daartoe!
B. Tot troost moet ik u zeggen, hongerige en dorstige zielen: Gij zijt gelukkiger dan de verzadigde wereld, Jes. 65:13,14. Christus' gerechtigheid zal uw gebreken dekken, Kol. 2:10. Hij zal u geheel heiligen in de dood, 1Thess. 5:23. Gij zult ten volle verzadigd worden in de hemel, Ps. 16:11. AMEN.

VIERDE LEERREDE

MATHHEÜS 5:47b

Wat doet gij boven anderen? Doen ook de tollenaars niet hetzelfde?

INLEIDING

I. **TEGENGESTELDE** dingen tegen elkander gesteld zijnde, (zeggen de filosofen) tonen des te beter, en worden meer onderscheiden verstaan.
A. Bijvoorbeeld, die de winter niet gevoeld heeft, kent de zomer niet recht. Die nooit duisternis gezien heeft, begrijpt niet wat het licht is.
B. Dit heeft niet alleen zijn waarheid in het lichamelijke, maar ook in het geestelijke; bijvoorbeeld:
1. Indien wij het kruis dat wij lijden:
a. Aanzien zonder vergelijking. Met hetgeen wij wel dubbel verdiend hebben. Met hetgeen Christus voor de Zijnen geleden heeft. Met hetgeen anderen, godzaliger dan wij, lijden. En met hetgeen de gelovigen vergolden zal worden in dit en in het toekomende leven, zo is het zwaar.
b. Maar indien men het daarbij vergelijkt, zo is het licht en gering.
2. Nog eens, indien wij ook de goede bewegingen die in ons zijn, en onze daden:
a. Niet vergelijken met de bewegingen en daden der heiligen. Met de regel van Gods Woord. En met het gedrag en de daden van natuurlijke en onheilige mensen; dan zullen wij grote heiligen schijnen in onze eigen ogen.
b. Maar indien wij ons daarnaast stellen, dan zullen wij ons moeten schamen over onze zwakheid, en zeer geringe en lage gedachten van onszelf moeten krijgen.
II. Hierin bedrogen zich eertijds de farizeeën en Joden, menende dat zij liefde genoeg aan hun naasten bewezen, indien zij liefhadden die hem liefhadden. Maar de Zaligmaker berispt ze daarover door vergelijking van hetgeen zij deden en waarover zij roemden, met hetgeen in de tollenaars gevonden werd; bij welke zij zich niet wilden vergelijken, zijnde in hun eigen oordeel heiliger dan die. En Hij toont dat zij op verre na zulke grote heiligen niet waren dan zij wel voorgaven, zeggende in onze tekstwoorden: Wat doet gij boven anderen? Doen ook de tollenaars niet alzo?
III. In dit vijfde hoofdstuk van Mattheüs' Evangelie, hetwelk in zich bevat het eerste hoofddeel van Jezus' kostelijke en zielroerende bergpredikatie, houdt de grote Heere Jezus:
A. Zich bezig met het zalig roemen van verschillende opmerkelijke zielsgestalten, welke in de leer en de praktijk der Joodse meesters van die tijd zeer vreemd en onbekend waren, vers 1-12.
B. Daarop vergelijkt Hij Zijn discipelen bij zout, licht, en een stad op een berg liggende, vers 13-16. Hierop gaat Hij:
C. Over, en stelt Zich tegen der schriftgeleerden en farizeeën valse verklaringen over des Heeren wet; en:

1. Vooreerst en vooral tegen dat dwaze onderscheid dat zij maakten tussen grote en kleine geboden; welke laatste zij van minder belang keurden, daar zij nochtans de meest geestelijke plichten behelsden, vers 17-19.
2. Hierop zal Hij in het bijzonder de Goddelijke wet zuiveren van de valse verklaringen en verkeerde uitlegging der oude Joodse meesters.
a. Dit acht Hij van zulk een belang, dat Hij tot een grond deze uitspraak legt: Want Ik zeg u, tenzij uw gerechtigheid overvloediger is dan der schriftgeleerden en der farizeeën, dat gij in het Koninkrijk der hemelen geenszins zult ingaan, vers 20.
b. Daarop weerspreekt Hij de verkeerde uitleggingen: Over het zesde gebod, vers 21-26. Over het zevende gebod en de scheidbrief, vers 27-32. Over het eedzweren, vers 33-37. Over de weerwraak, vers 38,39. Over de verdraagzaamheid, vers 40,41. Over de weldadigheid, vers 42. En eindelijk over de liefde tot de naasten in het gemeen:
1. Daaromtrent tonende, dat men zijn vijanden ook moet liefhebben, vers 43-45. En niet alleen maar liefhebben die ons liefhebben, vers 46, of onze broeders maar alleen groeten, in het eerste deel van vers 47.
2. Tonende dat die zulks doen en zich zo gedragen, niet meer doen dan natuurlijke mensen en zelfs als de tollenaars, wanneer Hij in onze afgelezen tekstwoorden deze overtuigende vraag voorstelt: Wat doet gij boven anderen? Doen ook niet de tollenaars alzo?
c. Waarop Hij dat hoofddeel zo besluit, vers 48: Weest dan gijlieden volmaakt, gelijk uw Vader Die in de hemelen is, volmaakt is.
IV. Hieruit merkt een oplettende onder mijn toehoorders licht vanzelf dat deze tekstwoorden eigenlijk in zich behelzen: *Een heilige bijzonderheid, boven het gedrag van natuurlijke mensen en van tollenaren, in de liefde tot de naasten, opdat ook hierin onze gerechtigheid overvloediger zij dan der schriftgeleerden en der farizeeën.* Het is toch alsof Christus hier aldus argumenteerde: Gijlieden gelooft zelfs, dat de natuurlijke mensen, en inzonderheid ook de tollenaars, niet zalig zullen worden. Maar hetgeen gijlieden doet, in de liefde tot de naasten, dat doen ook de natuurlijke mensen, en de tollenaars zelfs; derhalve hetgeen gijlieden doet, is niet genoeg tot de zaligheid.
A. Dit bewijs past wel op onze tijden, in welke de meeste mensen zich met het liefhebben van degenen die hen liefhebben, en met het groeten van hun broeders alleen, tevreden houden, menende dat zij heilig genoeg zijn en wel zalig zullen worden; daar zij ondertussen niets doen, of het geschiedt ook van natuurlijke mensen, en zelfs van grote zondaren; zij doen niet meer dan natuurlijke mensen, en beelden zich nochtans in rechte Christenen te zijn.
B. Mijn oogmerk is, dit momaangezicht eens wat op te lichten, en u te doen zien dat velen zo goed niet zijn, als zij zichzelf oordelen, of van anderen gehouden worden. De voorgelezen tekstwoorden vervatten in zich een vraag die men iedere Christen zou mogen voorstellen: Wat doet gij boven anderen? En ik vrees dat er weinigen zijn die iets in zich zullen kunnen vinden dat in natuurlijke mensen niet gevonden wordt.
God geve, dat het verhandelen van deze stof maar daartoe mag meewerken en strekken, opdat de gerechtigheid van velen uwer overvloediger zij en worde, dan die der schriftgeleerden en der farizeeën!
V. Wij zullen, om deze nodige en gewichtige stof met alle mogelijke klaarheid te verhandelen, letten:

I. Op de vraag. Wat doet gij boven anderen? En dan:
II. Op de overtuiging die daarbij gevoegd wordt. Doen ook de tollenaars niet alzo?

VERKLARING

I. De vraag is: Wat doet gij boven anderen?
A. In de Griekse tekst staat hier*, ti perisson poieite*, dat de taalkenners verschillend overzetten.
1. Arias Montanus zet het over, *quid abundas facitis? Wat overvloedigs doet gij?*
2. Anderen wederom door, *quid singulare facitis? Wat bijzonders doet gij?*
3. De voortreffelijke Beza zet het over door, *quid amplius facitis? Wat doet gij meerder?*
4. Het is alsof onze overzetters al de beste vertalingen tegelijk hebben willen ineen sluiten, wanneer zij het zo overzetten: *Wat doet gij boven anderen?*
B. Om deze vraag recht te verstaan:
1. Moeten wij vooral ook onder het oog houden dat de Zaligmaker hier bezig is om de wet te zuiveren van de valse uitleggingen der schriftgeleerden en farizeeën, opdat Zijn discipelen en toehoorders toch zouden staan naar een meerdere gerechtigheid, en naar een overvloediger gerechtigheid dan de schriftgeleerden en farizeeën hadden. En dat Hij daartoe met zeer krachtige en klemmende redenen de liefde tot de naasten, en zelfs tot de vijanden, aandringt, tonende dat dit een kenteken is van de kinderen Gods, vers 45. En dat integendeel de zodanigen, die hun naasten niet oprecht liefhebben, niet beter zijn dan de tollenaars, vers 46. En zo veroordeelt dan Christus hier de vleselijke liefde, waardoor de ene mens de andere bemint, alleen omdat hij wederom bemind wordt; hetwelk in der daad niet zijn naasten, maar zichzelf is lief te hebben; dat anderen zowel als zij deden. En deze reden dringt de Zaligmaker eigenlijk aan in onze tekstwoorden, door deze: Wat doet gij? Hij verstaat er zo doende onder, boven anderen.
2. Laat ons op deze grond nu die vraag wat dieper zoeken in te zien.
a. Christus spreekt in deze vraag, met het woordje *gij,* eigenlijk Zijn discipelen en toehoorders aan.
b. Verder, Hij stelt in deze vraag vast, dat er van hen iets gedaan moest worden. Dat anderen, dat is de mensen in het gemeen, de natuurlijke mensen, ook wat deden. Dat zij, die een overvloediger gerechtigheid zouden hebben dan de schriftgeleerden en farizeeën, wat moesten doen boven anderen. En dan vraagt Hij ze eigenlijk, wat zij, zo doende, boven anderen deden?
1. De grote Heere Jezus stelt hier dan vast:
a. Dat er van Zijn discipelen en toehoorders wat gedaan moest worden.
*. God eist toch gehoorzaamheid: Mijn rechten zult gij doen, en Mijn inzettingen zult gij houden, Lev. 18:4. Het baat niet de wil des Heeren te weten, indien ze niet gedaan wordt, Joh. 13:17. Anders maakt weten zonder doen, dat men met vele slagen geslagen wordt, Luk. 12:47.
**. De ganse wet wordt in één woord vervuld, namelijk in de liefde, Gal. 5:14. Welke tweeërlei voorwerp heeft, God en de naasten. De liefde Gods wordt geboden in de eerste tafel, de liefde des naasten in de tweede tafel der wet.

***. Beide bestaat zij in de praktijk en de daad-oefening. Die Mijn geboden heeft en bewaart, dat is, die ze doet, die is het die Mij liefheeft, Joh. 14:20. Daarom zei Johannes ook: Laat ons niet liefhebben met de woorden, noch met de tong, maar met de daad en de waarheid, 1Joh. 3:18. En de eerste kan zonder de laatste niet zijn, want: Indien iemand zegt, ik heb God lief, en haat zijn broeder, die is een leugenaar. Want die zijn broeder niet liefheeft dien hij gezien heeft, hoe kan hij God liefhebben Dien hij niet gezien heeft? 1Joh. 4:20.
****. De Zaligmaker spreekt hier in het bijzonder van de liefde des naasten, als ontegenzeggelijk uit de samenhang van onze tekstwoorden, met vers 43-46, en met het vorige in ons tekstvers blijkt.
b. Hij stelt daarbenevens vast, dat anderen, dat is de mensen in het gemeen, de natuurlijke mensen, ook wat deden omtrent de liefde tot de naasten.
*. Dat is wel waar, dat alle mensen van nature in de grond en in hun hart zo bestaan, dat zij in boosheid en nijdigheid levende, hatelijk zijn en elkander haten, gelijk Paulus getuigt, Tit. 3:3.
**. Doch ofschoon alle mensen van nature in de grond zo gesteld zijn, nochtans is het bekend en openbaar, dat natuurlijke mensen nog al vrij veel daden oefenen en vertonen, waarmee zij op hun wijze liefde tot hun naasten willen bewijzen. Doch deze liefdedaden wel ingezien wordende, zal het blijken:
/. Dat deze liefde enkel en alleen uit henzelf neerdaalt, en in haar wezen niet anders is dan een volslagen en volkomen eigenliefde, zodat zij hun naasten maar daarom liefhebben, opdat zij weer geliefd en bemind zouden worden.
//. Dat het maar een uiterlijke liefde is, zonder een volkomen toegenegenheid des harten, waardoor zij zich onthouden van uiterlijke grove bedrijven, die tastbaar tegen de liefde tot de naasten strijden, en die ze voor de wereld te schande zouden maken.
///. Dat hun liefde maar een gedeelde en zeer gebroken liefde is, dewijl zij genegenheid bewijzen alleen maar tot deze, en niet tot gene van hun evennaasten; alleen maar tot diegenen die met hun zinnelijkheid, natuur en genoegen wat overeenkomen, maar niet tot hun andere evennaasten; zodat zij hun broeders alleen maar groeten, maar aan de anderen alle stuursheid en stugheid bewijzen.
////. Dat hun liefde meer ingericht en geregeld wordt naar de gewoonte en daden van andere mensen, dan naar het betamelijke en naar de wil Gods; omdat zij zien dat dit de gewoonte is, en dat die en die zo doen; daarom zoeken zij ook zulke liefdedaden aan hun naasten te bewijzen.
/////. Dat al hun liefde in de grond niet anders is dan een hovaardige vermetelheid, opdat zij van zichzelf en van hun daden zouden kunnen roemen en pochen dat zij dat en dat aan hun naasten hadden gedaan en bewezen. Eindelijk:
//////. Dat hun liefde en liefdedaden een kwaad einde en oogmerk hebben. Zij doen ze niet om God hun Schepper daardoor te verheerlijken, maar om hun eigen lof en eer daardoor te behalen. Deze dingen zijn gemeen onder de mensen.
c. Hierop stelt de Heere Jezus ten laatste in deze vraag ook vast, dat zij die een overvloediger gerechtigheid zouden hebben dan de schriftgeleerden en farizeeën, wat moesten doen boven anderen omtrent de liefde tot de naasten.
* Dit moet men zo niet verstaan, dat Jezus daardoor die liefde die natuurlijke mensen hebben, zou billijken, voor noodzakelijk erkennen, en daar nog maar iets anders en wat meer bij eisen.

**. Neen, maar iets te doen boven anderen, toont hier aan dat die anderen in hun liefde geheel gebrekkig, en maar een leeg *niet* waren; zodat hier van de Heere Jezus een geheel andere liefde wordt gevorderd, een liefde die wezen en waarheid had.
/. Zal nu de liefde tot de naasten wezen en waarheid hebben, en een bewijs zijn dat iemands gerechtigheid overvloediger is dan die der schriftgeleerden en farizeeën, dan moet zijn liefde tot de naasten:
. Uit de liefde tot God en tot Christus in hem geboren worden. Dat moet de grond zijn waaruit hij zijn naasten zoekt lief te hebben. De liefde is uit God, zegt daarom Johannes, 1Joh. 4:7. Hij moet trachten te wandelen in de liefde, gelijkerwijs Christus hem lief heeft gehad, volgens Ef. 5:2. En zo door de liefde van Christus gedrongen worden, 2Kor. 5:14. Zodat zulk een alleen zijn gerechtigheid door het geloof in Christus' verdiensten en genoegdoening zoekende, en om Christus' wil in genade bij God aangenomen wordende, ondervindt dat zijn hart ook uitgebreid, teder gaande gemaakt, en in liefde ontvonkt wordt tot zijn naasten. O! hij zou zijn welstand nu ook zo gaan bevorderen, hij bidt voor hem, en zou gaarne alles tot zijn beste toebrengen. Zo werkt de liefde die uit God geboren wordt.
.. Dan moet zijn liefde tot de naasten uitwendig en inwendig zijn, zodat zijn hart en daden beide er werkzaam omtrent zijn. Elke sterveling zal altijd zeer gebrekkig blijven, en in zeer veel opzichten nalatig bevonden worden in de liefde tot de naasten. Nochtans doet hij dan iets boven anderen, boven de natuurlijke mensen, daarin, wanneer zijn hart en daden beide daaromtrent in waarheid werkzaam zijn, al was het nog in zulke lage trappen, evenwel is dan dat werk in der waarheid, Jes. 61:8.
… Dan moet zijn liefde zich uitstrekken tot al zijn naasten, zodat hij geen uitzondering maakt, maar elk zonder onderscheid zoekt lief te hebben. Dat is wel waar, dat men de een boven de ander beminnen mag; de verschillende betrekkingen die onze naasten tot ons hebben, en verschillende gaven en talenten die de Heere in hen gelegd heeft, verplichten onszelf om de een boven de ander te achten en te beminnen. Maar het mag niet zijn met kleinachting, veel minder met verachting van anderen; integendeel moet de liefde zich uitstrekken tot allen, zelfs tot onze vijanden; die moet men ook oprecht en hartelijk liefhebben, hun beste voordeel en welstand moet men ook met alle ernst en welmenendheid zoeken. Gelijk de Heere Jezus zegt in vers 44 van ons teksthoofdstuk, betuigende: Ik zeg u, hebt uw vijanden lief, zegent ze die u vervloeken, doet wel dengenen die u haten, en bidt voor degenen die u geweld doen en die u vervolgen. Zij zijn toch ook uit één bloede met ons gemaakt, Hand. 17:26; en daarom ook onze naasten, die wij moeten liefhebben als onszelf, volgens de tweede tafel van de wet, naar Jezus' eigen verklaring, Matth. 22:39.
…. Dan moet zijn liefde alleen geregeld worden naar de wet van God, en naar Zijn wil in Zijn Woord geopenbaard; ja, dan moet hij de liefde tot zijn naasten betrachten in gehoorzaamheid aan God, omdat Hij het gebiedt. Want die de ander liefheeft, die heeft de wet vervuld, zegt Paulus, Rom. 13:8.
….. Dan moet zijn liefde ook met het rechte oogmerk en tot het rechte einde geoefend worden. Niet om daardoor eigen eer en een naam onder de mensen te verkrijgen; maar tot een geheel ander en hoger einde, namelijk tot eer van God en de verbreiding van Zijn heerlijkheid, en tot stichting en zaligheid van zijn evennaasten. Dat toont de Heere Jezus in vers 6 van ons teksthoofdstuk, zeggende: Laat uw licht alzo schijnen

voor de mensen, dat zij uw goede werken mogen zien, en uw Vader Die in de hemelen is, verheerlijken.
…… Eindelijk, dan moet hij in het oefenen van zijn liefde tot de naasten zichzelf gedurig verliezen, en er bij zichzelf kleiner en nederiger onder worden. Dit is een stuk waarin de mensen regelrecht tegen de anderen overstaan. Natuurlijke mensen, als zij wat uit liefde voor hun naasten uitwerken, zoeken en vinden daar zichzelf in, verhovaardigen zich daarop, en menen dat zij grote dingen gedaan hebben, die men erkent en dank moet bewijzen. Maar integendeel zij, wier gerechtigheid overvloediger is dan der schriftgeleerden en der farizeeën, die worden er nederiger onder, zij zien dat zij nog al veelmeer liefde aan hun naasten verschuldigd zijn, en dat hun liefde in alles nog zeer gebrekkig is; dit doet hun kleiner worden en meer geringe gedachten van zichzelf maken.
//. Ziedaar toehoorders, dezulken doen wat boven anderen.
2. De Heere Jezus vraagt hier nu eigenlijk aan Zijn discipelen en toehoorders: Wat doet gij boven anderen?
a. Niet, dat Hij vaststelde dat Zijn discipelen en al zijn toehoorders niets boven anderen, boven de natuurlijke mensen deden. O neen, er waren er zeker verschillenden onder die ware genade bezaten; en dezen deden ook wat boven anderen. Alleen zou dat dan maar betrekkelijk kunnen gemaakt worden op die van de schriftgeleerden en farizeeën, die er misschien onder de schare verspreid waren.
b. Maar Hij heeft hier buiten twijfel het oog op de verklaring en uitleggingen die de schriftgeleerden en farizeeën over de liefde tot de naasten maakten, en het volk gedurig instampte, als wilde Hij zeggen: Indien gij zo doet als de schriftgeleerden en farizeeën u leren, dat gij uw vrienden maar liefhebt, en uw vijanden haat, dat gij maar liefhebt die u liefhebben, en dat gij uw broeders alleen maar groet; wat doet gij boven anderen? En zo wil Hij dan met deze vraag:
*. Aan de ene kant, Zijn discipelen en goedwillige toehoorders leren:
/. Dat de verklaring en uitleggingen van de schriftgeleerden en farizeeën over de liefde tot de naasten vals waren, de wet Gods te kort deden, en tegen de ware godzaligheid streden; maar dat men al zijn naasten zonder onderscheid, zelfs ook zijn vijanden, liefhebben moet.
//. Dat zij, die een overvloediger gerechtigheid zouden hebben dan de schriftgeleerden en farizeeën, hierin ook wat moesten doen boven anderen, en met hun liefdedaden tot de naasten bewijzen geven dat zij een ander grondbeginsel hadden.
**. Maar aan de andere kant grijpt Hij met deze vraag hen ook diep in het geweten, die van de schriftgeleerden en farizeeën onder deze schare mochten zijn.
II. Dit dringt nu de grote Heere Jezus tot meerder overtuiging nog aan, met een tweede vraag, als Hij erbij doet: Doen ook niet de tollenaars alzo? Hier wordt gesproken van tollenaars. En de Heere Jezus vraagt: Doen die ook niet alzo?
A. Wij horen hier dan spreken van tollenaars.
1. De tollenaars dragen hun naam van de tribuut, de schatting en de tol, die zij niet zelf gaven, maar van anderen ontvingen, zijnde daartoe gesteld en gewettigd bij publieke last van de Hoge Overheid. Wanneer de Joden door de macht der Romeinen, onder Pompejus de Grote, waren ten onder gebracht, zo waren zij ook cijnsbaar gemaakt, en genoodzaakt tol en schatting op te brengen aan de Romeinse mogendheid. Dezen

stelden bijzondere mensen aan, om die schattingen en tollen onder de Joden in te vorderen; dezen werden tollenaars genoemd.
2. De tollenaars onder de Joden waren van tweeërlei soort. Sommigen waren Romeinen, die van Rome gekomen waren, om grote conquesten en zware winsten met de tollen onder de Joden te doen; dezen waren onder de Romeinen ook wel lieden van eer, en somtijds ook wel van de ridderlijke orde. Naderhand hebben zich daar ook wel bijgevoegd geboren Joden, die, ziende dat er een zeer groot gewin aan was, ook tollenaars werden.
3. Dat nu de tollenaars hier van Heiland Jezus genoemd worden, als verachte mensen, is klaar en ontegenzeggelijk.
a. Niet, toehoorders, alsof het werk zelf hun veracht maakte. O neen; want indien de overheid reden en noodzakelijkheid heeft om tollen op te zetten en schattingen te vorderen, zonder welke de zware lasten van de republiek niet kunnen worden gedragen, zo is het dan ook in zichzelf niet oneerlijk noch ongeoorloofd die te huren, te pachten, te kopen en voor hetgeen dat men deswege opbrengen moet, wederom naarstig en getrouw in te vorderen, hetgeen daartoe gezet is.
b. Zij waren echter bij de Joden zeer veracht en hatelijk, inzonderheid om deze redenen:
1. Omdat de tol een gevolg van het Romeinse juk was, welke van de Joden gehouden werd voor een al te zware last en onverdraaglijke onderdrukking. Was het voor de Romeinen en vreemdelingen ten goede te houden, nochtans de Joden, hun landslieden, konden zij het niet vergeven dat zij zich voegden bij zulke lieden, die zij niet beter dan honden hielden, en dat die zich lieten gebruiken tot onderdrukking van hun broeders. Daarom werd hun omgang vermeden, alle burgerlijke gemeenschap aan hen geweigerd; zij werden uit de synagogen geworpen, van de godsdienst, het gehoor van de wet en van de gemene gebeden afgehouden; en zij werden ook niet toegelaten tot het geven van getuigenissen, als die infaam en eerloos waren.
2. Hierbij kwam het onrecht en de overlast, welke in het gemeen van de tollenaars gebruikt werd, hetwelk Johannes de Doper niet onbekend was; en daarom, wanneer de tollenaars tot Hem kwamen om gedoopt te worden, en zeiden: Meester, wat zullen wij doen? Zo gaf hij hun dit antwoord en bevel: Eist niet meer dan hetgeen u gezet is, Luk. 3:12,13.
3. Ja, daarenboven leefden de tollenaars in die dagen in het gemeen vrij slordig en goddeloos; waarom wij ze in de Heilige Schrift dikwijls gevoegd vinden bij de zondaren, bij de heidenen en bij de hoeren.
Ziedaar toehoorders, de oorzaken van de algemene haat der Joden tegen de tollenaars.
B. Christus gebruikt hier nu een *argumentum ad bominem,* gelijk men in de scholen spreekt, zulk een reden die van de Joden zelf ontleend is, en des te beter kan strekken tot overtuiging, vragende: Doen ook niet de tollenaars alzo? Hij wil zeggen:
1. De tollenaars zelf immers hebben ook hun vrienden lief. Zij hebben lief die hen liefhebben, en groeten ook hun broeders alleen.
2. Bijgevolg, gij zo alleen maar doende, gelijk de schriftgeleerden en farizeeën leren, doet niets boven anderen, noch boven de tollenaars zelfs; en dan kan uw gerechtigheid niet overvloediger zijn dan der schriftgeleerden en der farizeeën. Maar gij moet noodzakelijk in de liefde tot de naasten ook wat doen boven anderen, opdat uw gerechtigheid hierin ook overvloediger zij dan de hunne is.

Ziedaar toehoorders, deze stof voor uw aandacht geopend.

TOEPASSING

I. O! hoe wenselijk ware het dat deze vraag altijd met gouden letters, ja met een ijzeren griffie of met de punt van een diamant in elks hart geschreven stond, opdat het gedurig een ieder onder het oog ware, dat hij in de liefde tot de naasten ook wat doen moet boven anderen, zal zijn gerechtigheid overvloediger zijn dan der schriftgeleerden en der farizeeën.

A. Maar helaas! Hoevelen zijn er die in de liefde tot de naasten nog zover niet komen als de anderen, en zelfs als de tollenaars.

1. Zijn er onder u niet, die volslagen liefdeloos omtrent hun naasten, zelfs hun broeders, vrienden en die met hen in één rang van God gesteld zijn, verkeren; ja, ze niet alleen niet liefhebben, maar hun liefde alleen bepalen omtrent zichzelf op een afgodische wijze?

2. Zijn er ook niet velen die wel wat doen boven anderen; maar het is, zichzelf boven hun naasten te verheffen, hun naasten te lasteren en op allerlei wijze te schenden, erger zelfs dan de tollenaars? Het kan dan omtrent dezen in geen bedenking komen dat zij wat zouden doen boven anderen.

B. Maar dezen zijn het alleen in wie dit waarheid voor God is: Die hun naasten liefhebben met een liefde die uit God geboren is. Die hun naasten uitwendig en inwendig liefhebben. Die al hun naasten, zelfs hun vijanden, liefde bewijzen. Die dit zoeken te doen volgens Gods wet, en in gehoorzaamheid aan Hem. Die God langs die weg zoeken te verheerlijken. En die onder al hun liefdesoefeningen zichzelf verliezen.

1. Zijn deze stukken in u geen waarheid, hebt gij daar voor uzelf geen kennis aan, dan waarschuwen wij u uit Gods Naam, dat uw gerechtigheid niet overvloediger is dan die der schriftgeleerden en der farizeeën. En zo blijvende als gij nu zijt, hebt gij niet anders te verwachten dan dat de Heere uw deel zal stellen met de geveinsden. Hoe naar zal dat zijn?

2. Och! dat gij daarvan eens overtuigd werd, en eerst Christus' gerechtigheid voor uw ziel zocht, om daartoe verwaardigd wordende, dat zij de uwe werd door het geloof, dan uit die grond ook oprechte liefde tot uw naasten te bewijzen.

II. Wat u aanbelangt, kinderen van God, gij klaagt over uw gebrek in dezen. Het is niet zonder grond; echter doet gij wat boven anderen.

A. Is uw hart en mond niet dikwijls biddende voor uw naasten? Is het u niet weleens tot innige smart als gij uw naasten ziet in zijn eigen verderf lopen, en dat hij zich niet wil laten redden? Zoekt gij niet tot zijn welstand en beste mede te werken? Ziedaar, dan doet gij wat boven anderen, dat is klaar.

B. Maar tot besturing moet ik u zeggen, zoekt evenwel gedurig uw gebrek en tekort koming hierin op te merken; gij behoorde meer boven anderen te doen, als gij wel doet. O! zoekt toch ook in de liefde tot de naasten meer en meer toe te nemen.

C. Uw liefde tot de naasten zal, volgens Matth. 25:34,46, in het laatste oordeel van de grote Rechter, als een bewijs van een overvloediger gerechtigheid, openbaar gemaakt worden; en dan zult gij ingaan in de eeuwige vreugde. AMEN.

VIJFDE LEERREDE

MATTHEÜS 6:24a

Niemand kan twee heren dienen; want of hij zal den enen haten en den anderen liefhebben, of hij zal den enen aanhangen en den anderen verachten.

INLEIDING

I. **ALLE** schepselen beminnen van nature hun vrijheid. Zelfs de wilde beesten knagen hun ketenen waarmee zij gebonden zijn, zoekende hun vrijheid daardoor te verkrijgen. De vogeltjes spartelende onder het net, doen alles wat ze kunnen om weer los te komen.
A. Hoeveel te meer de mens, die door de rede geleid wordt? Niets is er daar hij meer naar zucht, en dat hem natuurlijker eigen is, dan vrij te zijn. Hiervandaan komen zoveel kloekmoedige daden der strijdbare volkeren, die hun leven in gevaar hebben gesteld om hun vrijheid te behouden. Wie zou ook niet liever sober in zijn eigen huis in vrijheid leven, dan sierlijk in een gevangenis? Dit vond Diogenes wel; daarom, als hij van Craterus, een zeer rijke overste van Alexander de Grote, gebeden werd dat hij bij hem zou komen wonen, zo antwoordde hij: Ik wil liever zout likken binnen Athene, dan elders de heerlijkste en meest delicate tafels der wereld genieten. Te kennen gevende dat het beter was in een armoedige vrijheid, dan in een rijkelijk bedwang te leven. Hierom eens gevraagd zijnde wat het allerbeste en grootste goed was voor de mensen, zei hij, de vrijheid. Want naar het spreekwoord: Zonder vrijheid is er geen blijheid. *Aurea libertas, de gulden vrijheid,* plachten daarom ook de Ouden te zeggen.
B. Maar het is een groot misverstand dat men vrijheid meent te zijn, verlof om kwaad te doen, en oordeelt die alleen vrij te zijn die alles doen dat hun behaagt, al doen zij hetgeen God niet behaaglijk is. Men acht vrij te zijn die over anderen regeren, en zichzelf niet regeren kunnen. Maar gelijk Pythagoras eens zei, dat niemand vrij was tenzij hij over zichzelf heerste, zo mag men met meer recht zeggen, dat niemand vrij is, tenzij hij is een dienstknecht Gods. Want *Deo servire regnare est, God te dienen is zelfs te heersen.* Dan wordt men een overwinnaar van de zonden en van zijn boze begeerlijkheden. Even gelijk onze handen vrij zijn, hoewel ze geleid en gestuurd worden door de ogen en de wil. Alzo geniet hij een zoete vrijheid die God dient. Dit konden de Joden niet bevatten, en zij zeiden daarom, Joh. 8:33: Wij hebben nooit iemand gediend; hoe zegt Gij dan, gij zult vrij worden? Zij waren dienstbaar en niet vrij, dewijl zij niet God, maar hun zonden dienden; gelijk de Zaligmaker hun bewijst in het volgende 34ste vers, zeggende: Een iegelijk die de zonde doet, is een dienstknecht der zonde.
II. Er zijn maar twee voorname meesters en heren, onder wiens dienst wij kunnen leven, namelijk God en de zonde; een van beide zullen wij gehoorzamen en onderdanig moeten zijn. Want vermits de tegenstrijdige diensten die ze eisen, zullen ze

nooit gelijk gehoorzaamd kunnen worden, volgens de les van Christus in onze voorgelezen tekst. Niemand kan twee heren dienen; want of hij zal den enen haten en den anderen liefhebben, of hij zal den enen aanhangen en den anderen verachten.
III. In dit zesde hoofdstuk van het Evangelie van Mattheüs, hetwelk in zich bevat het tweede hoofddeel van Jezus' kostelijke en zielroerende bergpredikatie, leert Christus:
A. Hoe men zijn aalmoezen moet geven, vers 1-4. Op welke wijze en waarom men moet bidden, vers 5-15. Hoe men zich gedragen moet, wanneer men vast, vers 16-18. Welke schatten men moet trachten te vergaderen, vers 19-23.
B. Dat men geen twee heren tegelijk kan dienen, in onze tekstwoorden. Waaruit Hij dit besluit trekt, dat men dan ook God niet kan dienen en de Mammon, in het laatste van vers 24. Dat men de zorg voor zijn lichamelijke nooddruft Gode moet bevelen, en maar vooral het Koninkrijk Gods zoeken, vers 25-34.
IV. Uit deze samenhang merkt een oplettende onder mijn toehoorders licht vanzelf, dat deze tekstwoorden eigenlijk in zich behelzen en vertonen: *Dat men geen twee heren tegelijk kan dienen, dat men God en de zonde niet tegelijk kan gehoorzamen, maar indien men lust heeft om God te dienen, dat men de dienst der zonde dan moet veroordelen.* Een stof toehoorders, die wij al lang onder het oog gehad hebben, om ze eens met uw aandacht te verhandelen.
De Heere schenke er ons die zegen op, dat velen uwer erdoor bewogen worden, om de Heere voortaan alleen te dienen! Amen.
V. Wij zullen tot verstand van deze woorden uw aandacht:

I. Kort de letter van de voorgelezen woorden openen.
II. En dan de zaak zelf voordragen, die onder deze gelijkenis van Christus voorgesteld is.

VERKLARING

I. In de letter vinden wij: Een gemeen voorstel, begrepen in deze woorden: Niemand kan twee heren dienen. En een dubbele reden, waarmee dit voorstel bekleed is, zo uitgebracht: Want of hij zal de ene haten en de andere liefhebben, of hij zal de ene aanhangen, en de andere verachten.
A. Wat het eerste, het gemene voorstel, aanbelangt. Niemand kan twee heren dienen. Dat was vanouds een gemeen en bekend spreekwoord, genomen uit de omgang en onderhandeling der mensen met elkaar. Men vindt datzelfde spreekwoord zeer dikwijls bij de ongewijde schrijvers, bijkans in allerlei talen. Mogelijk is het dat het in Jezus' tijd onder de Joden ook zeer gebruikelijk is geweest, en dat Christus het van hen ontleend, en zeer aardig tot Zijn voornemen hier te pas gebracht heeft.
1. Of wel alle mensen van nature uit één aarde zijn geschapen, zo zijn ze nochtans niet in enerlei waarde gesteld. Er is onder hen een groot verschil van staten en condities, waardoor de een zichzelf overgeeft en verbindt tot hulp en dienst van de ander, de mindere aan de meerdere, de dienstknecht aan zijn heer; de een komt toe het gezag om te gebieden, de andere de vaardigheid om te gehoorzamen.
2. Deze dienst en verbintenis moet absoluut en volkomen zijn. Die iemand tot een heer aangenomen heeft, moet hem getrouw zijn, en zo dienen dat hij alle andere heren afzweert en verlaat, immers zodanigen die van een strijdige wil zijn, en wat anders

gebieden dan zijn heer van hem gedaan wil hebben, of die met hem in onderlinge haat en vijandschap staan.
3. Zulke twee heren is het onmogelijk even getrouw te dienen, of evenzeer te behagen. Gelijk men geen twee voeten in één schoen kan steken, noch twee hoofden onder één kap of hoed brengen; of gelijk men geen getrouwe onderdaan kan zijn van de vorst van het land, onder wiens gebied men woont, en tegelijk aanspannen met de vijand, die tegen hem oorlog voert.
B. Want de liefde en dienst, die een knecht zijn heer schuldig is, kan niet gescheiden of in tweeën verdeeld, noch aan beide tegelijk evenzeer toegedragen worden. Heeft hij de ene lief, hij moet de andere haten; hangt hij de ene aan, hij moet de andere verachten. Niemand kan hier neutraal, en ieders knecht en vriend evenzeer zijn en blijven. Het goede dat hij de ene doet, de dienst en liefde die hij hem bewijst, mishaagt en verbittert de ander. En indien hij dat over en weer zoekt, zowel aan de ene als aan de andere te doen, zo zal hij in plaats van beide te dienen en te vriend te hebben, hun beider ongunst verwekken, en hun beiden tot vijand krijgen. Dit is alleszins waarachtig, in alle staten en gelegenheden, in het huiselijke, in het burgerlijke, in de kerk en in het geestelijke. De rede leert dat, en de ondervinding bevestigt dat. Het is dom en dwaas, te menen dat men bij twee twistende en strijdende partijen even wel zal staan, en ze beiden evenzeer behagen, zoekende ze evenzeer te dienen en behulpzaam te zijn. Hier geldt hetgeen de Zaligmaker zegt, Matth. 12:30: Die niet voor Mij is, die is tegen Mij; en die met Mij niet vergadert, die verstrooit. Dit is genoeg van de letter.
II. In de zaak zelf, die onder deze gelijkenis van Christus wordt voorgedragen, zullen wij ook voor uw aandacht verklaren het gemene voorstel, en dan de dubbele reden waarmee dit voorstel bekleed is.
A. Belangende het gemene voorstel, daarvan zullen wij in het gemeen spreken, en daarin deze drie dingen nader overwegen: Wie deze twee tegengestelde heren zijn. Wat het is die te dienen. En hoe zulks van niemand tegelijk geschieden kan.
1. Eerst moeten wij dan overwegen wie deze twee tegengestelde heren zijn. Een heer betekent eigenlijk zodanig een, die macht over anderen heeft, om ze te gebieden.
a. Zo is God een absoluut Heere:
1. Wiens heerschappij, macht, gezag en oppergebied onbepaald over alles is. Dit bekende Nebukadnezar, Dan. 3:47, dat God is een God der goden, en een Heere der koningen. En Dan. 4:3, dat Zijn heerschappij is van geslacht tot geslacht. Hij heeft al de schepselen tot Zijn onderdanen gemaakt, ook de onderdanen van alle andere heren, ja, ook alle andere heren zelf. Hij onderhoudt en bewaart ook alles wat er gemaakt is; en daarom heeft Hij ook het opperste gezag over alles, en op Zijn woord en wenk moeten alle schepselen Hem gehoorzamen. Hierom was het, dat Alexander de Grote, Augustus, Severus en veel andere keizers geweigerd hebben de eretitel van Heer te dragen, omdat zij meenden dat deze naam te hoog was voor zulke geringe schepselen, zoals zij wisten dat zij waren.
2. Inzonderheid is God ook een Heere van Zijn kinderen, welke daarenboven ook vanwege het recht der verlossing als dienstknechten onder Zijn gehoorzaamheid staan. Want:
a. Met hen heeft Hij Zijn verbond gemaakt, en ze daarin tot Zijn dienaars aangenomen; waarom David ook aan Zijn voeten betuigde: Och Heere, zekerlijk, ik ben Uw knecht,

ik ben Uw knecht, een zoon Uwer dienstmaagd. Gij hebt mijn banden losgemaakt, Ps. 116:16.
b. Hun maakt Hij Zijn wil en Zijn begeerte bekend in Zijn Woord; zodat men tot elk van hen in volle nadruk kan zeggen: Hij heeft u bekend gemaakt, o mens, wat goed is. En wat eist de Heere van u, dan recht te doen, en weldadigheid lief te hebben, en ootmoediglijk te wandelen met uw God? Micha 6:8.
c. Hun belooft Hij een genadeloon en een rijke vergelding, namelijk het eeuwige leven, dewijl zij met volharding in het doen, heerlijkheid, en eer, en onverderfelijkheid zoeken, Rom. 2:7. Gelukkig is dan hij, die deze Heere ten dienste staat; men mag hier uitroepen, gelijk eens de koningin van Scheba deed over Salomo's knechten: Welgelukzalig zijn uw mannen, welgelukzalig zijn deze uw knechten, die gedurig voor uw aangezicht staan, 1Kon. 10:8.
b. Behalve deze Heere, Die alleen goed is, Matth. 19:17, zijn er nog veel andere heren die kwaad zijn, en een onbetamelijke dienstbaarheid van de mens afvorderen.
1. Namelijk:
a. De duivel, die de god dezer eeuw genoemd wordt, 2Kor. 4:4.
b. De wereld, die Johannes wil dat wij niet zullen liefhebben, 1Joh. 2:15.
c. De zonde, die men niet moet gehoorzamen, noch heerschappij laten hebben in ons sterfelijk lichaam, Rom. 6:12.
d. En de Mammon, volgens de laatste woorden van ons tekst vers. Het woord Mammon is eigenlijk een Syrisch woord, uit de Syrische taal oorspronkelijk, en in die tijd onder de Joden veel gebruikelijk. Het wordt in de Griekse grondtaal en ook in onze overzetting onvertaald gelaten, omdat de Grieken en wij in onze taal geen enkel woord hebben hetgeen de eigenschap en kracht van dat woord ten volle kan uitdrukken. Eigenlijk betekent het: Geld en goed, schat en rijkdom van deze wereld, mitsgaders de winst en het voordeel dat men daarvan trekt.
*. Verschillende uitleggers willen dat dit hier wordt aangemerkt als een groot heer en machtig vorst, welke vele slaven heeft die hem dienen. En gelijk Paulus, Fil. 3:29, de buik de god der wellustige mensen noemt, dat Christus de Mammon hier zo ook zou aanmerken als een zo genoemde god die van de gierigaards wordt gediend en aangebeden; gelijk zo de gierigheid een afgodendienst is, Kol. 3:5.
**. Doch anderen verstaan daardoor ook de duivel, die sedert hij uit de hemel gestoten en van de zaligheid verstoken is, de wereld in bezit, en haar goederen in zijn geweld genomen heeft, waarover hij zichzelf het recht van eigendom aanmatigt, en vermeet dat hij die mag geven aan wie hij wil, waardoor hij dan de mensen verzoekt en verlokt; (gelijk hij eertijds de Zone Gods Zelf ook deed) willende dat zij hem te voet vallen en aanbidden, Matth. 4:8,9; en alzo hem en de rijkdommen dienen. Doch dit zij zo het wil.
2. Dewijl dan deze heer, de satan, althans zeker de voornaamste is, wiens vazallen zelf die andere heren zijn; waarom hij ook gezegd wordt te werken in de kinderen der ongehoorzaamheid, Ef. 2:2. Zo moeten wij deze kwade heer inzonderheid hier stellen tegen de even gemelde goede. Een heer mag hij genoemd worden, niet dat hij waarlijk recht en macht zou hebben om over de mensen te gebieden. Maar:
a. Omdat hij het zichzelf toe-eigent; even gelijk Absalom, die het Rijk van David innam, en zich voor koning liet uitroepen, zich aanmatigende het gezag dat hem niet toekwam.

b. Omdat de goddelozen hem tot zodanig een maken, latende hem over hen gebieden en in hen heersen; gelijk eens Ananias en Saffira hem gehoorzaamden, Hand. 5. En alle zondaars doen; waarom hij die de zonde doet, dat is, daarvan opzettelijk gedurig zijn werk en ambacht van maakt, ook gezegd wordt uit de duivel te zijn, 1Joh. 3:8. Omdat hij in het bedrijf daarvan hem gehoorzaamt. Hierom verweet de Zaligmaker de Joden ook, dat zij uit de vader de duivel waren, omdat zij zijn werken deden, Joh. 8:44. Want van wie iemand overwonnen is, die is hij tot een dienstknecht gemaakt, 2Petr. 2:19. In dit opzicht wordt de satan ook een overste der wereld genoemd, Joh. 16:11. Omdat de wereldse mensen hem gedurig dienen, levende naar zijn wil in het bedrijf van alle zonden en gruwelen. Deze is een wrede tiran, die zijn dienaars maakt tot slaven, en ze meer drukt dan ooit Farao de Israëlieten in Egypte deed, waarvan wij lezen, Ex. 1. Gelijk nu deze twee heren tegengesteld zijn, zo ook hun bevelen; dat de ene gebiedt, verbiedt de ander; dat de een aangenaam is, is de ander hatelijk en veracht; God prijst en belast de deugd, de duivel de zonde; God vermaakt Zich in de vroomheid der mensen, de duivel in hun boosheid.

2. Deze twee heren te dienen, verklaart de apostel Paulus, Rom. 6:16: Weet gij niet dat wien gij uzelven stelt tot dienstknechten ter gehoorzaamheid, gij dienstknechten zijt desgenen dien gij gehoorzaamt, of der zonde tot de dood, of der gehoorzaamheid tot gerechtigheid? Want een dienstknecht verstaande de wil van zijn heer, onderwerpt zich die en gehoorzaamt ze.

a. God te dienen, waarin de manier van doen de voornaamste helft van de plicht is, die de dienst voor de Heere tot een lieflijk reukwerk maakt:

1. Bestaat in het gemeen daarin, dat men God altijd en in alles zoekt behaaglijk te zijn. Paulus noemt het, welbehaaglijk God te dienen, met eerbied en godvruchtigheid, Hebr. 12:28. Het is een regel in de natuur, dat elke heer naar zijn eigen voorschrift en wil gediend moet worden. Daarom werd een dienstknecht naar de burgerlijke wet onder de Grieken voor geen persoon gerekend, maar als een aanhangsel van zijn heer geacht, naar wiens wil hij zich moet voegen. Socrates zei daarom ook: Indien er een God is, Hij moet gediend worden; het moet geschieden naar Zijn eigen wil, of anders dienen wij Hem gans niet. Want een eigenwillige godsdienst is toch niet in enige waarde, Kol. 2:23.

2. In het bijzonder bestaat het dienen van God, niet alleen in een uitwendige betrachting van Gods bevelen naar Zijn eigen wil, maar ook voornamelijk in inwendige gemoedsgestalten, daarmee overeenkomende, en waarin de grond van gehoorzaamheid levendig en werkzaam vertoond wordt. Want God een Geest zijnde, wil ook in geest en waarheid gediend en aangebeden worden, Joh. 4:24. De lichamelijke godsdienst, mag men wel zeggen, is maar het lichaam in de dienst Gods, maar de inwendige gestalte des harten geeft als het leven aan de godsdienst. Het eerste alleen is maar een dood geraamte, daar het andere de ziel van is.

3. Maar dat wel aan te merken staat, het dienen van God is geen bijzondere deugd alleen, maar een samenvoeging van verschillende deugden en plichten, welke alle tezamen diensten zijn, die goede knechten aan hun heren bewijzen. Zodat dezulken God dienen:

a. Die Hem kennende als de waarachtige, algenoegzame en genaderijke God in Christus, met hun hart zich buigen en zich voor Hem verootmoedigen. O! de dienst van deze Heere is hun zo kostelijk, zij hebben daartoe zoveel lust, en ondervinden

nochtans zo blijkbaar hun tekortkoming; dit doet hun reis op reis zich ook naar de Zone Gods wenden, bij Hem verzoening in het geloof zoeken, en uit Hem genade begeren, opdat zij God maar recht en in waarheid dienen mogen. En zo komen zij dan ook tot Hem, de Heere, in Wie gerechtigheden en sterkte zijn, Jes. 45:24; en buigen zich ook voor Hem neer, Ps. 45:12.

b. Die een oprechte toeleg hebben om deze Heere te eren; zij zijn in hun gemoed overreed dat Hem ook de allerhoogste eer toekomt, en daarom wensen en bidden zij dat zij maar in staat gesteld mogen worden om Hem Zijn eer te geven. Dit draagt David zo voor: Geeft den Heere de eer Zijns Naams; aanbidt den Heere in de heerlijkheid des heiligdoms, Ps. 29:8.

c. Die ook een innige liefde en toegenegenheid des harten tot Hem hebben. O! zij zien en zijn ten volle overtuigd dat God hun hart en liefde dubbel waardig is; en daarom wensen zij Hem hun liefde maar alleen te geven, dikwijls tot Hem roepende en voor Hem betuigende: Ik zal U hartelijk liefhebben, Heere mijn Sterkte, Ps. 18:2.

d. Die Hem ook wensen en zoeken te gehoorzamen. Zij hebben Hem met hun hart voor hun Heere gekozen en aangenomen; die keus berouwt ze niet, en daarom zoeken zij Zijn geboden te bewaren, en daarin ook te tonen dat zij Hem liefhebben, Joh. 14:21.

e. Die zich in alles aan Hem trachten te onderwerpen. O! Hij is hun Koning en hun Heere; Hem komt daarom ook de volle regering over hen toe, hoe Hij het dan met hen maakt, zij zoeken zich daaraan te onderwerpen, Hem te volgen, hun weg op Hem te wentelen en op Hem maar te vertrouwen, Ps. 37:5.

f. Eindelijk, die aanhoudende en volstandig in Zijn dienst bevonden worden; zodat zij Hem niet kunnen laten varen, maar veeleer tot Hem zeggen: Heere, tot wien zouden wij gaan? Gij alleen hebt de woorden des levens, met Petrus, Joh. 6:68.

b. Hier staat nu tegenover het dienen van de satan, en nevens hem de wereld, de zonde en de rijkdommen.

1. Deze dienst bestaat in het gemeen in hem te gehoorzamen tot zonden; want in het volbrengen van alle zonden wordt de satan gediend en gehoorzaamd, omdat hij de mens daartoe aanraadt, en opwekt zulks te doen.

2. In het bijzonder dienen dezulken de satan in volle nadruk:

a. Die zich met Achab als verkopen om kwaad te doen. En die naar het vlees in onreine begeerlijkheden wandelen, de wellusten dienen, Tit. 3:3.

b. Die hun hart aan de wereld geven, die eer, aanzien en grootheid in de wereld boven alles zoeken en als aanbidden; de grootsheid des levens genoemd, 1Joh. 2:16.

c. Die de zonde tot hun weelde en dagelijks vermaak stellen, en daarin als in hun element leven, de ongerechtigheid indrinkende als een vis het water.

d. Die in de rijkdom en de tijdelijke goederen al hun lust en vermaak zoeken, die daarop zo verslingerd en verzot zijn, dat zij met hun ziel en zinnen daaraan hangen. Als het vermogen overvloedig aanwast, zetten zij hun hart daar op, Ps. 62:11.

e. Eindelijk ook al de zodanigen, die God en Christus met hun hart voor hun Heere niet kiezen en aannemen.

3. Deze twee heren nu, zegt de Zaligmaker, kan niemand dienen. Omdat ze zijn van strijdige hoedanigheden, en omdat hun diensten lijrecht tegen elkander strijden en aanlopen.

a. Men kan die niet tegelijk dienen, op één tijd; anders nu vandaag kan iemand met Paulus een vervolger en godslasteraar zijn, en morgen bekeerd worden, en God dienen in oprechtheid, getrokken zijnde uit de macht der duisternis, Kol. 1:13.
b. Men kan die ook niet tegelijk gehoorzamen elk in zijn bevelen, omdat ze tegengesteld zijn. Het bedenken des vleses is vijandschap tegen God; want het onderwerpt zich de wet Gods niet, want het kan ook niet, Rom. 8:7. Als veel heren hetzelfde bevelen, dan is het licht ze allen te gehoorzamen. Bijvoorbeeld, God eist dat wij Hem zullen aanbidden; als nu een keizer of koning dat ook belast in zijn rijk, de burgermeesters in hun stad, een vader in zijn huisgezin; gelijk dat maar één gebod is, zo is dat ook dezelfde gehoorzaamheid. Maar als een koning het tegendeel belast, gelijk Nebukadnezar, Dan. 6, dan is het onmogelijk. Dan moet men Gode meer gehoorzaam zijn dan de mensen, Hand. 5:29. Gelijk Daniël, de drie jongelingen en de apostelen ook gedaan hebben. De duivel zegt nu, bid mij aan; Christus daarentegen, den Heere uw God zult gij aanbidden, en Hem alleen dienen, Matth. 4:10. De wereld zegt, zoekt mij eerst; Christus daarentegen, zoekt eerst het Koninkrijk Gods, en Zijn gerechtigheid; en alle dingen zullen u toegeworpen worden, Matth. 6:33. Het vlees strijdt ook tegen de geest, verlokt en trekt mensen af. Daarentegen wil de Geest, dat een mens het goede zal najagen en behartigen. Als de zonde ons hart heeft, zo kan het God niet hebben; want Hij is maar Eén. Dit wist Elia wel, en daarom zei hij tot het volk, 1Kon. 18:21: Hoelang hinkt gij op twee gedachten? Zo de Heere God is, volgt Hem na; en zo het Baäl is, volgt hem na. Dit geeft ook Paulus te kennen, 2Kor. 6:14-16. Zo onmogelijk als het is water en vuur te verenigen, zijnde twee tegenstrijdige elementen, alzo onmogelijk is het ook God en de zonde tegelijk te dienen.
B. Deze reden geeft Christus daarvan: Want of hij zal de ene haten en de andere liefhebben, of hij zal de ene aanhangen en de andere verachten.
1. Als men deze twee heren tegelijk wil dienen, zal men de ene haten en de andere liefhebben.
a. Dit is klaar, dat tegengestelde diensten ook zulke genegenheden werken. Bijvoorbeeld, Husaï beminde David en hing hem aan; maar daarom haatte hij ook Absalom en zijn rebellie, 2Sam. 16. Daarentegen beminde Achitofel Absalom, maar daarom haatte hij ook David; want deze twee waren tegenstrijdige heren.
b. Evenzo is het ook met het dienen van deze twee heren gesteld.
1. Die de satan, de wereld, de zonde en de rijkdommen dient, die heeft haar lief; maar haat God. Want hij heeft meer hoogachting voor de rijkdommen dan voor God; hij tracht meer naar de zonde dan naar Gods gemeenschap. Hij denkt en spreekt liever van de wereld dan van God; hij volbrengt liever het welbehagen van de vorst der duisternis dan Gods wil en gebod. Hierom zei Johannes: Zo iemand de wereld liefheeft, de liefde des Vaders is niet in hem, 1Joh. 2:15. En Jakobus: Weet gij niet dat de vriendschap der wereld een vijandschap Gods is? Zo wie dan een vriend der wereld wil zijn, die wordt een vijand Gods gesteld, Jak. 4:4.
2. Daarentegen die God dient, die heeft Hem lief; maar hij haat de satan, wereld, zonden en de Mammon; want hij heeft meer hoogachting voor God dan voor de rijkdommen, met de bruid, Hoogl. 8:6,7. Hij tracht meer naar Gods gemeenschap, dan naar de zonden, met de dichter, Ps. 42:2,3, 63:2. Hij denkt en spreekt liever van God dan van de wereld, met de dichter, Ps. 104:31. Hij volbrengt liever Gods wil en gebod, dan het welbehagen van de vorst der duisternis, met de dichter, Ps. 119:97.

2. Maar wellicht zal een werelds mens denken, en een gierigaard zeggen: Ik haat God geenszins, al heb ik de wereld of de rijkdommen ook lief. Hierom verklaart Christus hem nog wat nader, erbij voegende: Of hij zal de ene aanhangen, en de andere verachten. Die men liefheeft, hangt men aan; maar die men haat, veracht men. Nu is het volkomen zeker:
a. Dat hij die de wereld, zonde en rijkdommen dient, haar aanhangt en God veracht; want hij stelt daarop meer zijn hart dan op God; hij kleeft daar meer aan dan aan God; hij verblijdt zich daarover meer dan over God.
b. Daarentegen die God dient, hangt Hem aan, en veracht het andere. Want hij stelt zijn hart meer op God dan op die andere dingen. Hij kleeft God meer aan dan al het andere; hij verblijdt zich meer over God dan over alle rijkdommen. Bijgevolg kan niemand deze twee heren dienen.
Ziedaar deze stof voor uw aandacht een weinig geopend en verklaard.

TOEPASSING

I. Leert uit deze verhandelde stof, dat die God recht zal dienen, Hem alleen moet dienen. Dit wil Christus eigenlijk met deze tegenstelling in onze tekst leren. Hierom belastte God oudtijds ook al uitdrukkelijk, Deut. 10:12: Dient den Heere in oprechtheid en waarheid, en doet weg de goden die uw vaderen gediend hebben. En daarom besluit Christus ons tekstvers ook met deze woorden: Gij kunt niet God dienen en de Mammon.
A. Hier zijn te bestraffen:
1. De zodanigen die met de dienst van God weinig of niet te doen hebben die daar zeer weinig naar vragen, die zich geheel niet, of zeer weinig daarmee ophouden. Maar die ruimschoots en volslagen zorgeloos de duivel, de wereld, de zonden en de rijkdommen dienen; zeggende: Hierna zal ik God eens dienen, als ik wat ouder word, als ik zwakker word, op het einde van mijn leven, als ik dat en dat zal gedaan hebben. Wees verzekerd mensen, zo te leven, is God en Zijn dienst versmaden; gij zegt met uw hart, mond en daden tot God: Wijk van ons, want aan de kennis Uwer wegen hebben wij geen lust, gelijk er staat, Job 21:14.
2. Ook de zodanigen die uitwendig God nog al wel willen dienen, maar Hem weigeren hun hart te geven. Zij lezen nog al eens in Gods Woord, bidden nog al eens, zingen nog al eens een Psalm, komen nog al eens in de kerk, ja, gaan ook zelfs ten Avondmaal, en menen dat zij Gode daarmee dienst doen. Maar ondertussen weigeren zij Hem hun hart te geven, laten hun kwaad leven niet na, en staan geenszins af van hun ongebondenheid en ongerechtigheid. Dat is tot God te naderen met zijn mond, en Hem te eren met zijn lippen; maar zijn hart verre van Hem weg te doen, Jes. 29:13. De dienst van God is hun slechts een dekmantel. Wees verzekerd mensen, God neemt zulk een dienst niet aan; want de mens ziet aan dat voor ogen is, maar de Heere ziet het hart aan, 1Sam. 16:7.
3. Ook de zodanigen, die God wel willen dienen, maar die ook nog andere heren hebben, die ze nevens Hem dienen willen. Zij willen wat halveren; de rijkdommen, eer, wellust, vermakelijkheden moeten ook hun beurt hebben; en zo zoeken zij twee heren te dienen, tegen de les van Christus aan, God en nevens Hem de wereld, de zonde, de rijkdommen, en daarmee de satan zelf. Doch God wil geen gedeeld mens

hebben, bedriegt uzelf niet, of denkt niet dat God met een halve dienst tevreden zal zijn. Die in het ene God, en in het andere de wereld wil dienen, dient geen van beide; men mag niet met één trede recht, en met de andere krom gaan; nu de taal van Asdod, en dan de taal Kanaäns spreken; niet één klauw moet in Egypte gelaten worden; als men God zal dienen, God wil onze gehele dienst hebben, of niet met al, Gal. 1:10.

4. Eindelijk ook de zodanigen, die overreed zijn dat zij God alleen maar moeten dienen, die betuigen daarvan ten volle overreed te zijn; en die echter met hun harten aan de wereld, zonden en rijkdommen nog verkleefd blijven; voorwendende dat zij wel een begeerte hebben om God alleen te dienen, dat zij daarop wel grote prijs stellen; maar dat zij onmachtig zijn, dat zij de banden waarmee hun harten aan die dingen vastgebonden worden, niet kunnen losmaken en ontbonden krijgen. Doch ik vraag u, waarmee het zo gesteld is:

a. Knellen u die banden wel, zodat het uw ziel drukt en weegt? Komt gij er wel mee voor Jezus' voeten, om die Hem te vertonen? Geeft gij uw hart met die banden wel in Zijn handen, opdat Hij ze losmake? Houdt gij worstelende wel aan bij Hem, met verdubbeling van ernst?

b. Indien die banden u waarlijk knelden, indien het u in waarheid ernst was, dan zoudt gij het zo bevinden. Maar het zo niet bevindende, dan blijkt daaruit dat uw onwilligheid hierin het voornaamste van uw onmacht is.

c. Gelooft mij mensen, God moet uitwendig en inwendig alleen gediend worden, God moet het gehele hart alleen hebben. Want niemand kan twee heren dienen, want of hij zal de ene haten en de andere liefhebben, of hij zal de ene aanhangen en de andere zal hij verachten, gelijk de Heere Jezus uitdrukkelijk in onze tekst zegt.

B. Of het God behagen mocht de een en ander van u de ogen eens te openen, en uw harten tot Zijn dienst eens te overreden, zullen wij u deze twee heren met hun strijdige diensten eens tot een keus voor u, onder uw ogen stellen. Mensen, gij moogt het niet uitstellen om hierin met uw hart een keus te doen, dat zou ten uiterste gevaarlijk voor uw zielen zijn. Weigert gij heden te kiezen, wij waarschuwen u, God zal dat zien en zoeken, en onze handen zijn rein van uw bloed. God zal dan Getuige zijn, voor Wiens aangezicht gij allen hier zit of staat, of gij met uw hart thans een keuze doet, en wat gij verkiest. Ziet eens hoeveel de dienst van deze twee heren verschilt.

1. De dienst van de satan, wereld, zonde en rijkdommen is een verachte dienst. Het is een harde dienst, en het is een schadelijke dienst.

2. De dienst van God daarentegen is een billijke dienst. Het is een heerlijke dienst, het is een lieflijke dienst, en het is een profijtelijke dienst.

C. Met Mozes zegt ik, Deut. 30:19: Ik neem heden tegen ulieden tot getuigen de hemel en de aarde; het leven en de dood heb ik u voorgesteld, de zegen en de vloek. Kiest dan het leven, opdat gij leeft, gij en uw zaad. Ja, wij bidden u van Christus' wege, alsof God door ons bade, dat gij toch de dienst van God verkiest.

1. Hij is de wettige Heere, Die alle schepselen dienen moeten. Hij biedt u Zijn verbond aan, en wil u daarin opnemen. Hij maakt u Zijn wil en welbehagen in Zijn Woord bekend. Hij geeft aan Zijn dienaars tot een genadeloon het eeuwige leven.

2. Indien gij over acht of veertien dagen aan het Avondmaal geweest zijt, zo hebt gij ook beloofd, u verbonden, ja, het als met een krijgseed gezworen, dat gij de dienst Gods zoudt kiezen. Doet gij het nu niet, dan hebt gij vals gezworen, en uzelf een oordeel gegeten.

II. Wat u belangt gelovigen, ik weet en ben verzekerd dat gij met uw hart de dienst van God gekozen hebt, en nog kiest. Die keus berouwt u immers niet; had gij ze niet gedaan, gij zoudt ze nog doen, gelijk gij over acht of veertien dagen nog in het Avondmaal voor God, engelen en mensen betuigd hebt. Maar dat rouwt u, dat gij die keus niet eerder gedaan hebt; en dat zoudt gij elk wel willen toeroepen, opdat zij toch maar ras die keus deden. Hoe hinkende, melaats en gebrekkig gij ook in het dienen van God zijn moogt, ja, hoezeer gij moet belijden dat gij het telkens tegen de Heere verderft.

A. Echter hangt gij God aan, en veracht gij de dienst van de satan, wereld, zonde en rijkdommen. Gij moogt daar eens over bestreden worden, dat kan weleens donker voor u zijn; maar dat het in de grond waarachtig zo met u is, blijkt hieruit: Omdat gij uw hart meer aan God dan op de rijkdommen stelt. Omdat gij meer aan God dan aan de wereld en zonde kleeft. Omdat gij u meer verblijdt over God en het bevinden van Zijn genade, dan over alle rijkdommen en wereldse geneugten.

B. Ja, in de grond hebt gij God ook lief, en haat gij de satan, wereld, zonde en de Mammon; dat blijkt hieruit: Omdat gij meer hoogachting hebt voor God dan voor de rijkdommen. Omdat gij meer naar Gods gemeenschap tracht dan naar de zonde. Omdat gij liever aan God denkt en van spreekt, dan van de wereld. Omdat gij liever Gods wil en gebod volbrengt dan het welbehagen van de vorst der duisternis. Ik weet dat geen enkele oprechte deze stukken kan ontkennen.

1. Tot dankbaarheid eist God van u dat gij Hem alleen zult dienen. Buigt en verootmoedigt uw hart dan gedurig voor Hem. Zoekt Hem in alles te eren, en de eer Zijns Naams te geven. Laat uw liefde tot Hem meer en meer verwakkerd worden. Zoekt Hem ook in al Zijn bevelen te gehoorzamen. Onderwerpt u ook in alles aan Hem en Zijn bestelling. Zoekt ook aanhoudende en volstandig in Zijn dienst bevonden te worden.

2. Gelovigen, al blijft het hier gebrekkig in uw dienst, gij zult evenwel namaals God eens volmaakt dienen, wanneer Hij u tot Zich in heerlijkheid zal opnemen, en eeuwig onstoorbaar in Zijn dienst zal doen werkzaam zijn. AMEN.

ZESDE LEERREDE

MATTHEÜS 9:2b

Zoon, zijt welgemoed; uw zonden zijn u vergeven.

INLEIDING

I. **GODDELOZEN** hebben droefheid in blijdschap, maar vromen blijdschap in droefheid. Want die de zonden niet vrezen, moeten alle dingen vrezen; daarentegen bekommerde zielen die de hoogste afkeer hebben van de zonde, en die boven alle dingen schuwen, dien kan noch zal enig kwaad beschadigen; zodat zij blijde mogen zijn in de Heere te aller tijd, Fil. 4:4.

A. Wereldse mensen mogen uiterlijk vreugde vertonen; zelfs in het lachen heeft hun hart smart, Spr. 14:13. Gij ziet, zegt Ambrosius, hoe blijde zij uiterlijk zijn, maar gij ziet niet welk een knaging zij inwendig in hun consciënties gevoelen. De goddelozen, zegt mijn God, hebben geen vrede, Jes. 57:21. Hun stilte, zegt iemand van de Ouden, is als de kalmte van een zee, welke soms geheel effen en glad schijnt, maar indien er een schielijke wind opstaat, die keert ze ondersteboven, daar komt een knagende consciëntie, daar tevoren een zorgeloze gerustheid in de zonden was; de schuld van zijn zonde is als een verborgen pijn, dat hem heimelijk menige neep geeft, en doet sidderen voor de aanstaande straf.

B. Daarentegen is er vrolijkheid gezaaid voor de oprechten van hart, Ps. 97:11.

1. Er mag uitwendig stof van droefheid zijn, inwendig is er reden van blijdschap; zulkeen dient de Heere met vreze, en verheugt zich met beving, Ps. 2:11. Hoewel droevig zijnde, zo is hij nochtans altijd blijde, 2Kor. 6:10. Hij kan op dezelfde tijd bedroefd zijn over zijn zonden, en nochtans ook blijde zijn om de vergeving daarvan; ja, hoe meer verzekering hij heeft van de liefde Gods tot hem, hoe meer hij bevreesd zal zijn om Hem te vertoornen, en meer ontsteld, als hij bemerkt dat hij zich zo schandelijk vergrepen heeft tegen zulk een genadige Vader.

2. Zelfs mogen Gods kinderen ook vrolijk zijn in de grootste verdrukkingen, want de oprechten gaat het licht op in de duisternis, Ps. 112:4. In Welke, namelijk Christus, hoewel Hem niet ziende, maar gelovende, gij u verheugt met een onuitsprekelijke en heerlijke vreugde, 1Petr. 1:8. En Paulus getuigt van zichzelf, dat hij overvloedig van blijdschap was in al zijn verdrukkingen, 2Kor. 7:4. De oorzaak hiervan is voornamelijk, omdat een gelovige onder kruis, tegenheden en verdrukkingen weleens verzekering krijgt van de gunst van zijn God, en dat het gevoelen van de vergeving van zijn zonden hem dan weleens goedsmoeds doet zijn.

II. Althans de Zaligmaker troostte de geraakte daarmee in onze voorgelezen tekstwoorden, tot hem zeggende: Zoon, zijt welgemoed; uw zonden zijn u vergeven.

III. In dit negende hoofdstuk van zijn Evangelie beschrijft Mattheüs:

A. Hoe Christus een geraakte genas, en wat daarbij gebeurde, vers 1-8. Hoe Christus hem riep, in zijn huis at, en wat daar voorviel, vers 9-19. Hoe Hij een vrouw van het

bloed vloeien genas, vers 21-22. Hoe Hij het dochtertje van de overste, dat gestorven was, weer levend maakte, vers 22-26. Hoe Hij twee blinden de ogen opende en ziende deed worden, vers 27-31. Hoe Hij een stomme duivel uitwierp, vers 32-34. En eindelijk, hoe Hij in alle steden en vlekken van het Joodse land predikte, en vele zieken genas, vers 35-38.
B. Aangaande het eerste, de genezing van de geraakte, daarvan tekent Mattheüs aan, hoe zij hem tot Jezus brachten, in het eerste vers. Wat Jezus in de geraakte en in de brengers zag, in het eerste gedeelte van het tweede vers. Wat Christus tot de geraakte zei, in onze tekstwoorden. Wat daarbij gebeurde, en hoe Hij hem genas, vers 3-8.
IV. Deze onze tekst behelst eigenlijk in zich: *De verzekering van de vergeving der zonden, welke Christus de geraakte gaf, door tot hem te zeggen: Zoon, zijt welgemoed; uw zonden zijn u vergeven.* Indien er een dierbaar en troostrijk woord voor een gelovige in het Evangelie is, zo is het immers dit woord.
O genaderijke Jezus! Zegt tot elke oprechte van hart onder ons in dit morgenuur, zoon, dochter, zijt welgemoed; uw zonden zijn u vergeven, opdat de verhandeling daarvan zo tot een wezenlijke zegen onder ons zijn mag! Amen, ja Amen.
V. Tot recht verstand van deze voorgelezen woorden zullen wij met uw aandacht overwegen:

I. De inhoud van de voorgelezen woorden zelf. En dan ten:
II. Wanneer en op welke wijze Christus dit tot iemand zegt, en dat tot deze geraakte in het bijzonder sprak.

VERKLARING

I. In de woorden zelf moeten wij onderscheiden letten: Op de lieflijke aanspraak die Christus hier aan de geraakte doet: Zoon. Op de belofte die Hij hem toespreekt: Uw zonden zijn u vergeven. Op de moed die Hij hem zoekt in te boezemen, zeggende: Zijt welgemoed.
A. Die hier spreekt is de grote Zaligmaker Jezus Christus, zoals uit het vorige van ons tekstvers blijkt.
1. Degene tot wie Hij spreekt, is een geraakte die zij tot Hem gebracht hadden, op een bed liggende, volgens het eerste vers en het vorige van ons tekstvers.
2. De aanspraak die de Zaligmaker alhier doet aan hem is: Zoon.
a. Lukas zegt, Luk. 5:20, dat Hij hem noemde, mens, te kennen gevende dat Hij medelijden had met zijn ellende.
b. Maar in onze tekst bij Mattheüs, en Mark. 2:5 staat, dat Hij hem aansprak met de vriendelijke benaming van zoon, om te kennen te geven Zijn toegenegenheid tot hem, om hem in zijn ellende te hulp te komen; want gelijk zich een vader ontfermt over de kinderen, ontfermt Zich de Heere over degenen die Hem vrezen, Ps. 103:13. Kan ook een vrouw haar zuigeling vergeten, dat zij zich niet ontferme over de zoon haars buiks? Ofschoon deze vergate, zo zal Ik toch uwer niet vergeten, zegt de Heere tot Sion, en zo ook tot elke Sioniet, Jes. 49:15.
1. Deze naam wordt somtijds iemand gegeven vanwege een uiterlijke weldaad. Zo werd Mozes Farao's dochter tot een zoon, omdat zij hem uit het water getogen hebbende, tot een zoon aannam, Ex. 2:10. En zo zegt de Heere van Israël, omdat zij

kinderen van Abraham, Izak en Jakob waren, met wie God Zijn verbond had opgericht: Mijn zoon, Mijn eerstgeborene is Israël, Ex. 4:22. Al is het dat velen zich niet overeenkomstig die weldaad kwamen te gedragen, zodat er Mozes van zeggen moest: Hij heeft het tegen Hem verdorven, het zijn Zijn kinderen niet, de schandvlek is hunner. Het is een verkeerd en verdraaid geslacht. Zult gij dit den Heere vergelden, gij dwaas en onwijs volk? Is Hij niet uw Vader Die u verkregen, Die u gemaakt en u bevestigd heeft? Deut. 32:5,6. En de Heere Zelf over hen klaagt: Ik heb kinderen groot gemaakt en verhoogd, maar zij hebben tegen Mij overtreden, Jes. 1:2.

2. Maar als deze naam op een ware gelovige toegepast wordt, gelijk ze dan voortkomt uit liefde en toegenegenheid van God tot hem, zo betekent ze dan ook het inwendige genadewerk Gods, en verzekert ze een gelovige dat hij een zoon of dochter is van de Heere, de Almachtige, 2Kor. 6:18. Er staat nu in het vorige van ons tekstvers dat Christus hun geloof zag; ja, het vertrouwen van deze geraakte, en van degenen die hem droegen, was zo krachtig dat ze de zieke boven door het dak neerlieten voor de voeten van Jezus, Luk. 5:19. Ambrosius en Hieronymus menen dat Christus hem genas, omdat Hij het geloof van de dragers zag. Maar Chrysosthomus sluit er ook de geraakte in, gelijk ook onze geëerde kanttekenaars, en wij met hen. Want wij denken dat hij daarom ook zichzelf met zoveel moeite door het dak heeft laten neerdalen. Zodat Christus in een allervolste zin hem zo aanspraak, en zoon noemde:

a. Als een wie de Vader nu die grote liefde bewees dat hij een kind Gods genaamd werd, 1Joh. 3:1.

b. Als een die door zijn geloof in Christus Jezus daar nu ook deel aan kreeg, Gal. 3:26.

c. Als een die door Jezus aan te nemen, ook beschonken werd met de aanneming tot kinderen, Joh. 1:12.

d. Als een die nu op deze tijd door de genade vernieuwd, zo uit God geboren, en de hoedanigheden van het kindschap deelachtig werd. Hij kreeg ook van Christus, niet alleen gezondheid:

B. Maar ook de vergeving van zijn zonden; want Hij zei tot hem: Zoon, zijt welgemoed; uw zonden zijn u vergeven. Verwacht thans van mij niet toehoorders, dat ik hier omstandig van de vergeving der zonden zal spreken; zulks geschiedt jaarlijks over de Heidelbergse Catechismus. Het zou hier ook buiten ons bestek zijn.

1. De vergeving der zonden is een genadevonnis Gods, waardoor Hij iemand om Christus' wil rechtvaardigt en vrijspreekt van al zijn zonden. Wie kan toch de zonden vergeven dan God alleen? Luk. 5:21. Daarom zegt de Heere ook Zelf: Ik, Ik ben het, Die uw overtredingen uitdelg, om Mijnentwil, en Ik gedenk uw zonden niet, Jes. 43:35. En Ik zal ze reinigen van al hun ongerechtigheid met dewelke zij tegen Mij gezondigd hebben; en Ik zal vergeven al hun ongerechtigheden met dewelke zij tegen Mij gezondigd, en met dewelke zij tegen Mij overtreden hebben, Jer. 33:8.

2. Dit zegt hier Christus nu toe aan deze geraakte, tot hem zeggende: Uw zonden zijn u vergeven. Als waarachtig God was Hij machtig hem de zonden te vergeven; en als Middelaar was Hij er Zelf de verdienende Oorzaak van, die de reinigmaking onzer zonden door Hem Zelf teweeg gebracht heeft, Hebr. 1:3.

3. Hij maakt geen uitsluiting, maar zegt in het gemeen tot hem: Uw zonden zijn u vergeven. Hoe groot, hoeveel die ook zijn; Zijn bloed reinigt toch van alle zonden, 1Joh. 1:7.

4. Grotere weldaad kan er aan een ellendige zondaar, en kon er aan deze arme mens niet geschieden; want welgelukzalig is hij wiens overtreding vergeven, wiens zonde bedekt is, Ps. 32:1.
5. Niets is er in de mens dat de Heere daartoe bewegen kan; maar Christus' bloed is de prijs van de verlossing, de betaling voor de schuld en de oorzaak van de vergeving der zonden. Hem heeft God voorgesteld tot een verzoening door het geloof in Zijn bloed, tot een betoning van Zijn rechtvaardigheid, door de vergeving der zonden, Rom. 3:25.
6. Het is een genade die wonderlijk en onuitsprekelijk is; want:
a. Een zondaar is tienduizend talentponden schuldig, en heeft niet één penning om te betalen. Hij kan niet rekenen met die grote Schuldheer, Die al zijn schulden in Zijn gedenkboek heeft aangetekend. Wat raad om uit zulke zware schulden te geraken? De zonden zijn een grote schuld, die met geen goud of zilver te betalen is, 1Petr. 1:19. De zonden zijn een hoge schuld, die men schuldig is, niet aan een aardse heer, maar aan die hoge Majesteit, de opperste Wetgever, Jak. 4:12. Ik mag hierop toepassen hetgeen er staat, 1Sam. 2:25: Wanneer een mens tegen een mens zondigt, zo zullen de goden hem oordelen; maar wanneer een mens tegen den Heere zondigt, wie zal voor hem bidden? De zonden zijn een eeuwige schuld, het is een schuld die door geen gevangenis of slavernij kan geboet worden, ze heeft de eeuwige dood en verdoemenis tot haar bezoldiging, Rom. 6:23. En echter kwijtschelding en vergeving van al die schulden en zonden te verkrijgen, is dat geen wonderlijke en onuitsprekelijke genade?
b. Zij heeft niet kunnen verkregen worden dan door de dure prijs van het bloed van de Zoon Gods, 1Petr. 1:18. Hij moest daartoe de toorn Gods boeten. Is het dan geen wonderlijke en onuitsprekelijke genade?
c. Alle mensen hebben ze wel nodig, maar alle mensen verkrijgen ze niet, het zijn verre de minsten; het zijn alleen de boetvaardigen, de gelovigen, een tollenaar, en niet een farizeeër, Luk. 18. Een boetvaardige zondares, en niet de verstokte Joden, Luk. 7. Is het dan geen wonderlijke genade?
d. Omdat ze zulke heerlijke zegeningen met zich brengt; niet alleen bevrijding van alle kwaad der straf, Rom. 8:1; maar ook de gunst Gods, Rom. 5:1, en alles wat tot het leven en de godzaligheid behoort, 2Petr. 1:3. Is het dan geen wonderlijke genade? De geraakte kwam om lichamelijke genezing, en hij ontving terstond deze grote zegen en genade.
C. Kon dat wel anders dan tot bemoediging van hem zijn? Jezus doet er daarom ook dit woord bij: Zijt welgemoed.
1. Deze manier van spreken gebruikte Christus meermaals om ontruste gemoederen gerust te stellen. In vers 22 van ons teksthoofdstuk zegt Hij tegen die vrouw, die twaalf jaren het bloedvloeien gehad had: Zijt welgemoed, dochter. Zoals Hij op zee kwam wandelen, en de discipelen ontroerd werden, zo sprak Hij ze aan en zei: Zijt goedsmoeds, en vreest niet, Matth. 14:27. Zo bemoedigde Hij ook Zijn discipelen, Joh. 16:33, zeggende: Hebt goeden moed, Ik heb de wereld overwonnen.
2. Het Griekse woord *Tharsei,* dat wij hier in de grondtekst vinden, is van een bijzondere nadruk, en betekent eigenlijk, *zichzelf op te richten, moed te grijpen, het beste te hopen.*
3. De Syrische overzetting heeft, *zijt goedsmoeds.*

4. Al was het dat deze geraakte een goed gevoelen had van Christus' medelijdendheid, nochtans blijkt het uit deze aanspraak van Christus, dat hij ook vreesde dat zijn zonden hem hier hinderlijk zouden zijn.
5. Maar deze vrees en twijfeling beneemt hem Christus, hem gebiedende welgemoed te zijn, en te vertrouwen op Zijn hulp en goedertierenheid. Als wilde Hij zeggen: Zijt welgemoed, want uw zonden zijn u vergeven, die kunnen en zullen u niet hinderen. Zijt welgemoed; want Ik Die u het meerdere bezorg, de vergeving van uw zonden, zal u ook zeker het mindere niet weigeren, namelijk de gezondmaking van uw lichaam.
Ziedaar toehoorders, de inhoud van de woorden zelf voor uw aandacht een weinig geopend.
II. Nathan zei eens tot David: De Heere heeft ook uw zonde weggenomen, 2Sam. 12:13. Evenzo sprak Christus hier ook tot de geraakte: Zoon, zijt welgemoed, uw zonden zijn u vergeven. Nochtans met dit merkelijke onderscheid, dat Nathan het aan David als Gods bode maar alleen verkondigde, maar dat Christus ook de zaak zelf gaf, gevende door en nevens dit getuigenis aan de geraakte de verzekering en het gevoel van de vergeving van zijn zonden.
A. Dat wij dit hier alzo moeten opvatten, blijkt klaar: Uit hetgeen Christus er in onze tekst Zelf bijdoet, waardoor Hij hem alle vrees en twijfeling ontnam, gelijk wij zo even toonden. Uit de murmurering der schriftgeleerden daarover, even alsof Hij er God mee lasterde; waaruit blijkt dat zij het zo ook opnamen. Uit de verdediging van dit stuk tegen hen, inzonderheid uit hetgeen er dienaangaande in vers 6 van ons teksthoofdstuk staat. Eindelijk, uit het daarop volgende gedrag van deze geraakte zelf, welke opgestaan zijnde, naar zijn huis ging, God verheerlijkende, Luk. 5:25.
B. Jezus zei dit dan tot de geraakte, en gaf hem daardoor en daarbij de verzekering ook het gevoel van de vergeving van zijn zonden.
1. Op verschillende wijzen en onder verschillende gestalten van zijn hart wordt een gelovige weleens verwaardigd om tot de verzekering en het gevoel van de vergeving van zijn zonden te geraken. Ik beken, dat er vele oprechten van hart zijn, die dit weleens ondervinden en genieten mogen, en er dan op die tijd gevoelig onder aangedaan zijn; doch die uit gebrek aan onderscheiden licht het onder geen woorden kunnen brengen, en er van achteren niet recht mee kunnen werken. Des te noodzakelijker derhalve dat wij dit onderscheiden voordragen. Onder andere geschiedt dat dan:
a. Wanneer de Heere een gelovige verwaardigt met Zijn inspraken in het hart tot hem; bijvoorbeeld zeggende: Vreest niet, Ik ben uw Schild en Loon zeer groot, als tot Abraham, Gen. 15:1. Of, Ik God ben uw God, Ps. 50:7, of iets dergelijks. En dat dit een inspraak Gods in zijn hart is, en de vergeving van zijn zonden met zich brengt, weet en gevoelt een gelovige met zekerheid hieruit: Aan de ene kant, omdat deze inspraak een volle gemoedsoverredende kracht bij zich heeft, dat deszelfs Goddelijke onfeilbaarheid bewijst. Aan de andere kant, omdat deze inspraak zijn hart week maakt, en onder zelfverontwaardiging brengt; zodat hij met Job wel zou uitroepen: Maar nu ziet U mijn oog; daarom verfoei ik mij, en ik heb berouw in stof en as, Job 42:5,6.
b. Wanneer Hij Zichzelf aan het hart van een gelovige komt te openbaren, en woning bij hem maakt, volgens Joh. 14:21,23. Dat dit een openbaring des Heeren aan zijn hart is, en de vergeving van zijn zonden met zich brengt, weet en gevoelt een gelovige

hieruit. Aan de ene kant, omdat het zijn hart nog werkzamer met de Heere maakt. Aan de andere kant, omdat het zijn hart aan de Heere ook nog meer verbindt.
c. Wanneer Hij Zelf de sluitreden in de ziel opmaakt, dat zij genade heeft; en zij dus zeggen kan: De Heere is mijn Licht, en mijn Heil, Ps. 27:1. Dat dit Gods werk Zelf is, en de vergeving der zonden met zich brengt, weet en gevoelt een gelovige hieruit: Aan de ene kant, omdat dit op geloofswerkzaamheden in zijn ziel volgt. Aan de andere kant, omdat deze sluitreden met geestelijk licht vergezeld is, en zij dan in des Heeren licht het Licht ziet, Ps. 36:10.
d. Wanneer Hij door Zijn Woord tot de ziel spreekt, en haar verzekert, haar deze of gene schriftuurplaats Zelf op het hart brengende; als bijvoorbeeld: Gij hebt genade gevonden in Mijn ogen, Ex. 33. Of, Mijn genade is u genoeg, 2Kor. 13:9, of dergelijke. Dat dit Gods werk Zelf is, en de vergeving van zijn zonden met zich brengt, kan een gelovige hieruit weten en gevoelen. Aan de ene kant, omdat het dan een hart bewerkende kracht bij zich heeft. Aan de andere kant, omdat het hem dan met meer bewustheid ook zal doen werkzaam zijn.
e. Wanneer Hij door Zijn gezanten een gelovige naar het hart spreekt, de leraar een gepast woord voor hem in de mond leggende, en zo Zijn bode tot hem zendende. Gelijk Nathan zo tot David met dit woord kwam, 2Sam. 12:13: De Heere heeft uw zonden weggenomen, gij zult niet sterven. Dat de Heere Zelf daartoe dit woord in de mond van de leraar legt, en dat het de vergeving van zijn zonden met zich brengt, weet en gevoelt een gelovige hierdoor. Aan de ene kant, omdat de Heere dan ook Zelf er Zijn zegel op zet in zijn hart. Aan de andere kant, omdat Hij er dan ook kracht van geloof bij geeft om het aan te nemen.
f. Wanneer Hij door Zijn Geest getuigt met onze geest dat wij kinderen Gods zijn, Rom. 8:16. Dit kan een gelovige hieruit onderkennen en gevoelen of het een getuigenis van Gods Geest is, en zo de vergeving der zonden met zich brengt. Aan de ene kant, omdat Heiland Jezus altijd bij het getuigenis des Geestes de ziel voorkomt. Aan de andere kant, omdat het getuigenis des Geestes altijd de ziel opwakkert.
f. Eindelijk, wanneer Hij onder het gebruiken der Sacramenten een gelovige van de vergeving van zijn zonden verzekert, zodat het Sacrament hem is tot een zegel der rechtvaardigheid des geloofs, als het Abraham was, Rom. 4:11. Dat dan geschiedt, en het gevoel van de vergeving der zonden met zich brengt:
1. Aan de ene kant, als Hij het Sacrament recht gelovige gebruikt, en in het geloof als een zegel van Gods genade aanmerkt.
2. Aan de andere kant, als de Heere hem onder het gebruiken van het Sacrament bevestigende, versterkende en verruimende genade geeft.
Ziedaar toehoorders, op deze wijzen, en onder deze en dergelijke gestalten van het hart wordt een gelovige weleens verwaardigd om tot de verzekering en het gevoel van de vergeving van zijn zonden te geraken. Op welke wijze nu, en onder welke gestalte des harten in het bijzonder dit hier aan deze geraakte gegund en geschonken is, mag van sommigen gegist, maar kan met volkomen zekerheid van niemand bepaald worden.
2. Dat hij nochtans waarachtig daartoe verwaardigd werd, is volkomen zeker, dewijl Christus met uitgedrukte woorden het ook Zelf tot hem zei: Zoon, zijt welgemoed; uw zonden zijn u vergeven. Wat Hij meer inwendig aan zijn ziel gedaan heeft, daar nu latende, merken wij thans nog maar op, dat Hij dit ook tot de geraakte zei met een luidbare en hoorbare stem, opdat het ook van de Joden, die daar tegenwoordig waren,

en dat al in een grote menigte, volgens Luk. 5:17, zou gehoord worden; en Hij hun zo een doorslaand bewijs zou geven dat Hij niet minder de Genezer was van de zielen dan van de lichamen.
Ziedaar toehoorders, u dit gewichtig stuk verklaard.

TOEPASSING

I. Hoe wenselijk zou het ook voor u zijn, gelovigen, dat de Heere u beliefde het gevoelen te geven en te verzekeren van de vergeving van uw zonden. Dat Hij tot u ook zei, als tot deze geraakte: Zoon, dochter, zijt welgemoed; uw zonden zijn u vergeven.
A. Dit heeft de Heere beloofd, dat Hij uw zonden vergeven zal, Jer. 31:34. Ja, dat gij weten zult, dat Hij de Heere is, uw Heiland, Jes. 60:16. Dit is ook het eigen werk des Geestes, zijnde een pand en zegel van de verlossing en van de vergeving der zonden, Ef. 1. Deze verzekering en dit gevoel is ook zeer voordelig. Want daaraan hangt de grootste troost van uw ziel. Daarin bestaat de meeste sterkte van uw vertrouwen. En dat geeft de grootste blijdschap in de ziel.
1. Doch hoever zijn alle natuurlijke mensen hier van af. Het is wel waar, dat zij op hun wijze ook nog al welgemoed zijn, dewijl zij al te los handelen met de vergeving van hun zonden, en zo al te welgemoed zijn daaromtrent. Maar wat is het voor een welgemoedheid, die men in een natuurlijk en onbegenadigd mens vindt?
a. De welgemoedigdheid van de ene heeft tot een grond zijn diepe onkunde van zijn zonden en van zichzelf.
b. In een andere vloeit ze uit een verkleining en een pleiten voor zijn zonden, ze zijn zoveel en zo groot niet als in die en die, die zij ook wel kennen.
c. In een derde vloeit ze uit vleselijke gerustheid en zorgeloosheid, uit enkele onbedachtzaamheid en onopmerking over hun zielenstaat.
d. In een vierde komt ze voort uit een slapende, dode en ongevoelige consciëntie, die hun ongemoeid en gerust laat, en daar de satan het ganse huis in vrede houdt.
e. In een vijfde spuit ze uit een ongegronde inbeelding, rustende of op valse gronden, of op ware die zij zich vals hebben toegeëigend.
f. Een zesde is welgemoed, omdat hij nu en dan eens wat vreugde of een andere aandoening onder die en die predikatie, onder dat Avondmaal of onder die samenspraak gehad heeft.
g. Eindelijk, een zevende omdat hij stout en onbeschaamd al de beloften Gods en de vergeving der zonden zich durft toeëigenen en toepassen. Op deze en dergelijke gronden gaan er duizenden niet dan al teveel welgemoed heen, gerust, getroost, ja vrolijk de eeuwigheid tegemoet gaande op een ingebeelde vergeving.
2. Dezulken moet ik zeggen, ofschoon zij zich dikwijls allermeest verbeelden dat hun zonden vergeven zijn, dat zij de vergeving der zonden langs de rechte weg nog nooit gezocht hebben. Kom aan, antwoord eens: Hebt gij van uw zonden nog wel ooit een levendig en ontdekt gezicht gehad? Zijn ze u nog wel ooit tot een gevoelige last geweest? Zijt gij over toorn en gemis van God nog wel ooit eens hartelijk geraakt geweest? Hebt gij tegen de zonden nog wel ooit een heilige en algemene haat gekregen, met dat gevolg dat gij ze zocht af te slaan? Of blijven ze nog uw lust en uw leven? Is Jezus met al Zijn volheid u nog wel ooit onder het oog gekomen? Hebt gij u ooit in geloof nog wel in waarheid naar Hem toegewend, om bij Hem de vergeving

van uw zonden te zoeken? Hebt gij de geloofsweg nog wel ooit gekend? Zijt gij die nog wel ooit metterdaad ingegaan?
B. Ziedaar, zijn al deze dingen u nog vreemd, gelijk ze voor velen van u zijn; wij waarschuwen u uit Gods Naam: Gij hebt nog geen deel aan de vergeving der zonden. Gij hebt ook geen reden om welgemoed te zijn, maar gij hebt wel reden om naar, beangst en beroerd te zijn.
C. Gij moet als een machteloze geraakte in geloof tot de Heere Jezus komen, dat is de enige weg om terecht te raken, anders kunt gij niet behouden worden.
II. Wat u belangt, gelovigen, die voor uzelf al kennis hebt aan die stukken. U roepen wij toe met Jezus' eigen woorden: Zoon, dochter, zijt welgemoed, uw zonden zijn u vergeven.
A. Staat alle mistroostige en wantrouwende overleggingen tegen. Want dat was Christus onrecht te doen, even alsof Hij niet machtig of gewillig was om u uw zonden te vergeven. Dan zoudt gij uzelf ongelijk doen, en in een onstuimige zee van verwarde gedachten werpen. En gij zoudt dan ook Gods genade verkleinen.
B. Maar wees veel liever goedsmoeds, slaat de geloofsweg is, en vertrouwt op Hem. Ziet naar de Heere uit, en keert u gedurig tot Hem. Zondert u veel voor Hem af, en houdt aan in het gebed.
1. Maar misschien zal de ene of andere onder u thans denken, gelovigen, of bij zichzelf zeggen: Ja maar, dat was alles wel, het is gemakkelijk welgemoed te zijn als men de vergeving van zijn zonden gevoelt, of daarvan verzekerd mag zijn. Mocht ik dat zo uit de mond van Jezus ook eens horen, gelijk deze geraakte: Zoon, dochter, zijt welgemoed; uw zonden zijn u vergeven. O! wat zou ik dan mede van vreugde opspringen, en in de Heere juichen. Maar daar scheelt het mij, en daarom word ik door vele twijfelingen weleens geschud. Ik beken gelovigen, dit heeft zijn gewicht, en dat het gevoelen en de verzekering te hebben van de vergeving van zijn zonden:
a. Een grote zaak is. Het is zulk een genade:
1. Die alle ware gelovigen niet altijd hebben; hier is eb en vloed; David, die de ene tijd kon zeggen, de Heere is mijn Licht en mijn Heil, Ps. 27:1, moest op een andere tijd wederom bidden om die verzekering, zoals klaar blijkt uit Ps. 51; en klaagt ook zelfs somtijds dat hij ze miste, Ps. 38. De Heere heeft Zijn reden daartoe: Om u klein en nederig te houden. En opdat gij die genade des te hoger zoudt achten. De satan doet ook wat hij kan om u te ontrusten. De schuld is ook dikwijls bij uzelf, omdat gij niet ernstig zijt.
2. Alle gelovigen hebben dit ook niet in dezelfde mate, gelijk andere genadegaven.
3. Nooit kan ook deze verzekering zonder een heilige achterdocht blijven; als een ziel dat gevoel weer mist, dan komt er altijd weer een heilige achterdocht.
b. Nochtans is het u mogelijk deze te verkrijgen; want God heeft het u Zelf beloofd, gelijk wij voorheen reeds getoond hebben.
c. Maar mijn vrienden, zulk een personele toespraak van Jezus, zoals de geraakte hier genoot, hebt gij niet te verwachten; de Heere spreekt nu alleen maar tot het hart, door licht te geven over de bewijzen, en het zoete gevoel ervan te doen ondervinden.
d. En al mist gij het gevoelen en de verzekering van de vergeving van uw zonden, echter hebt gij grond om welgemoed te zijn, indien gij het toevluchtnemende, uitziende, hongerende, en Jezus aangrijpende geloof in u werkzaam kent; dewijl de vergeving der zonden niet aan het gevoel, maar aan het geloof vastgemaakt is; op het

geloof verkrijgt men der verzekering, en verkreeg ze de geraakte ook. En daarom, hebt dan ook goede moed, gij ook, treurigen en neergebogenen.
2. Gelovigen, gij zijt elk een zoon of dochter des Allerhoogsten, en daarom zal Hij u elk hier wel zoveel gevoel en verzekering van de vergeving van uw zonden geven, als gij tot de godzaligheid van node hebt. Maar na dit leven, dan zal Hij het aan u ten volle openbaren, en dan zult gij Hem voor de vergeving van uw zonden eeuwig in de hemel loven en danken. AMEN.

ZEVENDE LEERREDE

MATTHEÜS 10:28

En vreest niet voor degenen die het lichaam doden en de ziel niet kunnen doden; maar vreest veelmeer Hem, Die beide ziel en lichaam kan verderven in de hel.

INLEIDING

I. **GELIJK** men in een donkere nacht de grootheid noch de hoedanigheid der zaken die ons ontmoeten onderscheiden kan, zo doet ook de onwetendheid van het gemoed de mens verkeerd oordelen, en maakt dat hij menigmaal voor kwaad houdt, hetgeen goed is; dat hij vreest voor een schaduw, vlucht voor een blad; en niet vrezende het rechte voorwerp hetwelk waarlijk te vrezen is.

A. De mensen vrezen voor mensen, omdat ze deze houden meer dan mensen te zijn. Zij verstaan niet welk een zwak en afhankelijk ding ieder schepsel is, zowel ten aanzien van zijn wezen als van zijn werking. Wie zijt gij, dat gij vreest voor een mens die sterven zal? En voor een mensenkind dat hooi worden zal? vraagt de Heere, Jes. 51:12. Er is, wil Hij zeggen, zulk een oorzaak niet om voor de mens te vrezen, want hij is maar stof, maar hooi, maar een verwelkend blad; hij moet sterven, en daar is zijn einde. Hij kan niets van zichzelf, hij heeft geen kracht om zijn hand uit te steken, dan alleen bij toelating van een Ander. Sanherib, hoe trots, kon niet één pijl in Jeruzalem schieten, Jes. 37:33. Noch Haman, hoe boos in voornemens, de Joden uitroeien. Noch Bileam, die alles om goud zou hebben gedaan, Israël vloeken. Want God bedwong deze allen. Gelijk de schepselen ons geen wezenlijk voordeel kunnen doen, zo ook door henzelf niet beledigen. Ze zijn gelijk de Molukken op de velden, indien de vogels ze kenden, behoefden ze dezen niet te vrezen; of gelijk ijselijke grijnzen en mom-aangezichten, welke wel vervaarlijk zien, maar dat is het alles. De oorspronkelijke macht om kwaad of goed te doen, en de tegenstrevende macht van alle werkingen is in God alleen. Gij zoudt, zei daarom eens Jezus tot Pilatus, geen macht hebben tegen Mij, indien het u niet van Boven gegeven was, Joh. 19:11. Het is dan maar zwakheid, op het gezicht van de mensen terstond zo beroerd te worden. Neen, die zijn zozeer niet te vrezen.

B. Er is een ander Voorwerp waaromtrent men met vrees behoort aangedaan te zijn, namelijk God; die kan ons veelmeer schade toebrengen dan enig schepsel. Al wat het schepsel onder de toelating Gods ons doen kan, raakt maar ons lichaam en het lichamelijke; maar God kan ziel en lichaam beide zeer grote schade toebrengen.

II. Dit een en ander toont de Heere Jezus in onze tekst, zeggende: En vreest niet voor degenen die het lichaam doden en de ziel niet kunnen doden; maar vreest veelmeer Hem, Die beide ziel en lichaam kan verderven in de hel.

III. In dit tiende hoofdstuk van Zijn Evangelie tekent Mattheüs aan, hoe Christus twaalf tot apostelen verkoor, en wie die waren, vers 1-4. Hoe Hij hen uitzond, en welke lessen en bevelen Hij hun gaf, vers 5-42.
IV. Onze voorgelezen tekstwoorden behelzen eigenlijk in zich: *Een van die lessen welke de Zaligmaker aan de apostelen gaf, waarin Hij hun, en elk van de Zijnen in hun personen, vermaant om toch de mensen, en inzonderheid de tirannen, niet te vrezen, als die alleen maar het lichaam en niet de ziel kunnen doden. Maar veelmeer God te vrezen, Die beide ziel en lichaam in de hel kan werpen.* Een stof te allen tijde voor elk van het uiterste belang en gewicht; doch inzonderheid ook nu in deze dagen, nu Europa als verward is, en men wederom hoort van oorlog en oorlogsgeruchten, om toch nu met geen verkeerde vrees bevangen te worden, maar God te leren vrezen, Die er alleen het rechte Voorwerp toe is.
De Heere geve ons daar genade en zegen toe, opdat wij dit woord met vrucht verhandelen, en recht leren betrachten! Amen.
V. Twee hoofdzaken ontmoeten wij in de voorgelezen tekstwoorden:

I. Een afmaning van onbetamelijke vrees. En vreest niet voor degenen die het lichaam doden, en de ziel niet kunnen doden.
II. Een aanmaning tot de betamelijke vrees. Maar vreest veelmeer Hem, Die beide ziel en lichaam kan verderven in de hel.

VERKLARING

I. In de afmaning komen ons voor: De voorwerpen van de onbetamelijke vrees; het zijn degenen die het lichaam doden, en de ziel niet kunnen doden. Dan de afmaning zelf, en vreest niet voor hen. Welke afmaning zo voorgedragen wordt, dat er meteen een krachtige reden in wordt gegeven, waarom men die voorwerpen niet heeft te vrezen.
A. In de afmaning komen ons dan voor:
1. De voorwerpen van de onbetamelijke vrees; het zijn degenen die het lichaam doden, en de ziel niet kunnen doden. Wij horen de Zaligmaker hier onderscheiden spreken van het lichaam en van de ziel. Wij horen Hem zeggen en verzekeren dat het lichaam kan gedood worden, maar de ziel niet. Doch eigenlijk spreekt Hij hier van degenen die het lichaam doden, en de ziel niet kunnen doden.
a. Wij horen de Zaligmaker hier dan onderscheiden spreken van het lichaam en van de ziel. De mens bestaat uit deze twee delen, uit lichaam en ziel, die beide zeer nauw en zo vast tezamen verenigd zijn, dat die band niet kan gebroken worden dan door de dood, die alles scheidt. Evenwel leeft elk deel in, op en door zichzelf, door de kracht die God hem van nature in de schepping en met de geboorte heeft medegedeeld, zolang Hij door Zijn voorzienigheid ze onderhoudt en invloeit.
1. Het lichaam, dat in den beginne uit een klomp aarde zeer kunstig en aardig is toebereid, bestaat in een uitbreiding van zovele delen en leden, die de een buiten de ander gesteld zijn, zo bekwaam geplaatst, zo sierlijk tezamen gevoegd, dat de een de ander kan te hulp komen; zodat er in de bouw van het lichaam niets ontbreekt, niets overtolligs is; en die het allerminste lid zou willen verplaatsen of wegnemen, dan zou geheel het lichaam verminken en verzwakken. Dit lichaam van de mens aldus

geformeerd zijnde uit het stof der aarde, zo heeft God in zijn neusgaten geblazen de adem des levens, en alzo is de mens geworden tot een levende ziel, Gen. 2:7. Dit lichaam leeft onderscheiden op zichzelf, door de gedurige omloop van het bloed, en de drift van de levensgeesten.
2. Doch naar de ordonnantie Gods, niet zonder de tegenwoordigheid en bijstand van de ziel. De ziel is niet stoffelijk, ze heeft geen delen of leden, maar ze is een geest, of geestelijke zelfstandigheid, voorzien met verstand, wil en kracht. Ze leeft ook op zichzelf; nochtans zo, dat gelijk ziel en lichaam tezamen verenigd zijn in dit leven, zo ook de bewegingen en werkingen van beide zeer ordelijk en gevoeglijk op elkander volgen, en de ziel het lichaam gebruikt tot een woning en werkplaats. Zodat de ziel, om zo te spreken, door de uiterlijke zinnen van het lichaam, als door open vensters, naar buiten uitziet, en wederom naar binnen haar licht ontvangt. Daardoor beschouwt en begrijpt zij de dingen die haar van buiten voorkomen; en hetgeen zij bij haarzelf verstaat, overlegt oordeelt en besluiten wil, dat voert het lichaam met haar leden uit, dat door de ziel geregeerd wordt. Doch wanneer die aardse tabernakel vervalt en sterft, dan trekt de ziel daar uit, dan is het lichaam dood, wanneer de ziel daar zo van afgescheiden is.
b. De Heere Jezus zegt en verzekert daarom hier, dat het lichaam kan gedood worden, maar de ziel niet.
1. Want:
a. Gelijk het lichaam leeft in de samenvoeging van zijn leden, door de omloop van het bloed, en de gedurige drift van de levensgeesten; zo moet het sterven, wanneer het geheel gesloopt, de leden verdeeld en van elkander afgescheiden, overal verstrooid worden; of wanneer het bloed in de aderen stilstaat en stolt, of wanneer de levensgeesten bezwijken en ophouden.
b. Doch geheel anders is het gelegen met de ziel van de mens, gelijk die een geest is, en uit geen stoffen noch delen bestaat, noch enige zodanige eigenschappen heeft als het lichaam, zo is ze ook onsterfelijk; ze kan niet sterven, noch gesloopt en in stukken verdeeld worden, als waaruit ze niet bestaat. Het lichaam mag levend of dood zijn, de ziel mag daarmee verenigd zijn of niet, de ziel blijft evenzeer in wezen, leven en werkingen overig.
2. Zo is dan het lichaam sterfelijk, maar de ziel onsterfelijk.
a. Het lichaam kan niet alleen, maar het moet nu ook gedood worden, ingevolgde of tot straf van de zonde, anderszins indien de mens niet gezondigd had, zo zou hij ook naar zijn lichaam niet gestorven zijn. Dit hangt dikwijls aan geringe toevallen en kleine omstandigheden, het wordt door honger en kommer uitgeteerd, door pijn en smarten, ziekten en krankheden verzwakt, door banden en gevangenissen benauwd, door de strop gestikt, door het zwaard gedood, door het vuur verbrand, ja, dikwijls is er zoveel geweld en wreedheid niet nodig om het lichaam te doen sterven, daar slechts een kleine vlieg of mug de mens kan doen stikken, en de punt van een speld of naald hem kan doodsteken. Zo kan de lamp des levens in het lichaam licht worden uitgeblust.
b. Maar zulk een ongeval is de ziel geenszins onderworpen, dewijl de menselijke macht en het lichamelijk geweld daarop geen vat heeft, ja, ofschoon het lichaam daardoor gedrukt en gedood, en de ziel daarvan afgescheiden wordt, zo sterft ze nochtans niet, maar ze wordt daardoor ontbonden van de boeien van het lichaam,

ontslagen uit die kerker, bevrijd van de dood en het verderf, en opgenomen tot God in de hemel, indien iemand in het geloof sterft. Ziedaar, zo kan wel het lichaam gedood worden, maar de ziel kan niet gedood worden.
c. Eigenlijk spreekt de Heere Jezus hier nu van degenen die het lichaam doden, en de ziel niet kunnen doden.
1. In het gemeen kunnen dit de mensen doen, die ingenomen door haat en nijd, met toorn en wraakzucht, woelen en woeden tegen elkanders lijf en leven, die met geweld en wreedheid wroeten in elkanders ingewanden; dit kunnen zij doen door de uiterste boosheid, die ze bezit en voortdrijft, hoewel het hun geenszins geoorloofd, maar wel uitdrukkelijk verboden is.
2. Inzonderheid doen dit de tirannen en geweldenaren, die haters van God, Christus, Zijn Woord, waarheid en Evangelie zijn; die de vrome belijders daarvan beletten en tegenstaan, die ze dreigen en drukken, vervolgen en doden, om ze vrees en vervaardheid aan te jagen, en om ze door vrees af te schrikken. Bijzonder wordt de schrik en vrees weleens verzwaard door het besef van de wreedheid der tirannen, en de manier van dood welke zij hun zouden kunnen aandoen.
a. De wreedheden der geweldenaren zijn zo groot, dat ze menigmaal als verhongerde wolven en briesende leeuwen aanvallen op de weerloze vrouwen en kinderen zelfs, en niemand verschonen, noch moeder, noch jongeling, noch het zuigende kind, noch de grijze man, Deut. 32:25.
b. Allervreselijkst is nog de onbarmhartige manier van mishandeling. Niet alleen doden zij, maar zij pijnigen ze ook weleens op een onmenselijke wijze; zodat Eliza reden had om te wenen over Hazaël, wetende welk kwaad hij de kinderen Israëls doen zou, namelijk dat hij de jonge kinderen zou verpletteren, en de zwangere vrouwen open snijden, 2Kon. 8:12. Zo handelden ook de Ammonieten met die van Gilead, Amos 1:13; en de Babyloniërs met de Joden, Klaagl. 5:13.
2. Nochtans zegt de Zaligmaker: En vreest gij niet voor hen.
a. Christus spreekt hier met het woordje gij eigenlijk Zijn apostelen aan, doch in hun personen ook elk van de Zijnen. De tirannen en geweldenaren zouden toch nooit hun gewoonte veranderen, maar altijd geweldig zijn in het vervolgen van Jezus' ware aanhangers; ook zou God en Zijn waarheid altijd dezelfde voor hen blijven.
b. Zijn afmaning zelf is: Vrees niet voor hen. De vrees is een hartstocht of beweging van het gemoed waardoor men enig toekomend kwaad zoekt te ontgaan. En deze is of natuurlijk, of slaafs, of kinderlijk.
1. De natuurlijke vrees is alle mensen aangeboren, waardoor ze uit een natuurlijke zucht tot hun welvaren, zodanige dingen vrezen die tot hun nadeel zijn. Deze vrees vindt men zelfs in de beesten, die voor hun vervolgers wijken en zich trachten te verbergen. Deze vrees is in zichzelf geen zonde. De Zaligmaker, Matth. 26:37, Die zonder zonde was, begon Zelf zozeer beangst en beangstigd te worden. Ja, het is zo onmogelijk dat ze hier op aarde uit de redelijke schepselen zou weggenomen kunnen worden, dat eerder hun mensheid dan deze vrees zou ophouden.
2. Maar behalve deze, is er ook een slaafse vrees, die kwaad en zondig is; welke sommige godgeleerden ook noemen *timor incredulitatis, een vrees des ongeloofs.* Welke niet alleen in de goddelozen, maar ook somtijds wel in de godzaligen gevonden wordt; welke uit kleingelovigheid aan Gods beloften weleens bevangen worden met kleinmoedigheid in hun gevaren, die hun dreigen of drukken. Althans, zo was het

gesteld met de discipelen, als zij in grote nood waren op het meer van Gennésareth. Wat zijt gij vreesachtig, gij kleingelovigen? Was Jezus' taal tot hen, Matth. 8:26. En deze wordt hier verboden van de Zaligmaker. Hij wil niet, dat de Zijnen geheel ongevoelig zullen zijn omtrent de gevaren die hun dreigen, of de wederwaardigheden die hun bejegenen; zulk een stoïsche verstoktheid ontmenst de mens. Neen, maar Hij verbiedt hier:

a. Een vleselijke vrees, welke alleen gaat over het verlies van aardse en lichamelijke dingen; wanneer men meer bekommerd is om zijn tijdelijke goederen, staat, eer of leven te verliezen, dan om Gods gunst, en het missen der hemelse voorrechten. Gelijk zo Nicodemus bij nacht tot Jezus kwam uit vrees voor de Joden, Joh. 3:2. En velen uit de oversten wel in Hem geloofden, maar die het om der farizeeën wil niet beleden, opdat zij uit de synagogen niet zouden geworpen worden, Joh. 12:42.

b. Hij verbiedt hier een onmatige en al te grote vrees, wanneer men zich over uiterlijke kwaden van mensen al te zeer ontzet; gelijk de koning Achaz en Juda, als zij hoorden van de aankomst der Syriërs. Zijn hart en het hart van zijn volk bewoog zich gelijk de bomen des wouds, Jes. 7:2.

c. Hij verbiedt hier ook een verkeerde vrees, die het rechte voorwerp niet heeft; als men de schepselen meer vreest dan de Schepper, de mensen dan God. Zo klaagde God weleer: Wie zijt gij, dat gij vreest voor den mens die sterven zal, en vergeet den Heere, Die u gemaakt heeft, Die de hemelen uitbreidt? Jes. 51:12.

B. Deze afmaning nu wordt zo voorgedragen, dat er meteen een krachtige reden in wordt gegeven, waarom men zo niet heeft te vrezen. En vreest gij niet voor degenen die het lichaam doden, en de ziel niet kunnen doden, is hier Christus' taal. Als wilde Hij zeggen:

1. De tirannen kunnen niet alles doen dat zij willen. Ziet dat in de Assyriër, Jes. 10:7. Farao mag Israël najagen, Sanherib lasteren, 2Kon. 18; die van Kehila David zoeken over te geven, 1Sam. 23; Pilatus zich inbeelden macht te hebben om Christus te kruisigen, en los te laten, Joh. 19:10. O! Die in de hemel woont, zal lachen; de Heere zal ze bespotten, Ps. 2:4.

2. En als zij hun voornemen al volbrengen, wat kunnen ze dan doen? Het is maar het lichaam dat hun macht onderworpen is; zij kunnen op het allerverst daartoe maar komen dat ze het lichaam doden, maar de ziel kunnen ze niet doden; nu, die een stuiver verliest, en duizend gulden wint, lijdt die schade? En daarom, al wordt het lichaam van een gelovige gedood, nochtans is hij hierin meer dan overwinnaar, Rom. 8:37. Als een dief u komt bestelen, en de kas neemt zonder de juwelen, zult gij dat niet weinig achten?

3. De ziel wordt daardoor gelukkiger, die kunnen ze niet doden, maar ze doen verhuizen uit een kerker naar het paleis der heerlijkheid daarboven. Zo waar is het, dat degenen die God liefhebben, alle dingen moeten medewerken ten goede, volgens Rom. 8:28. De stormen werpen andere schepen om, behalve de gelovigen, die worden er des te spoediger door overgebracht in de haven der gelukzaligheid. De goddelozen verscheuren hun lichamen, maar God bewaart dan hun zielen; de goddelozen nemen hun tijdelijk leven weg, maar God geeft hun dan het eeuwige leven. Zal men dan vrezen gelukkig en volkomen zalig te worden? O neen. En vreest niet voor degenen die het lichaam doden, en de ziel niet kunnen doden. Zidaar het eerste deel.

II. Christus ordonneert hier ook een andere vrees, om de ziel van onbetamelijke vrees te genezen. Hij doet gelijk een voorzichtige medicijnmeester; als die ziet dat enige kwade humeuren naar enig deel van het lichaam zakken, zo leidt hij die een andere weg heen, daar ze minder schade kunnen doen. Met bloed of aderlaten genezen zij het bloedvloeien, met pijn van het ene lid de smart van het andere. De hemelse Samaritaan Christus Jezus doet hier ook zo, en dikwijls was dit Zijn praktijk. Wanneer de discipelen al te zeer zich daarin verheugden dat op hun prediking de duivelen hun onderworpen waren, zo zegt Christus hun dat er een andere zaak was waarover zij zich meer moesten verblijden, namelijk dat hun namen in de hemelen geschreven waren, Luk. 10:20. Zo doet Hij ook in onze tekst, om de verkeerde hartstochten te genezen; Hij leidt ze tot het rechte Voorwerp; want gezegd hebbende, en vreest niet voor degenen die het lichaam doden, en de ziel niet kunnen doden; zo voegt Hij erbij: Maar vreest veelmeer Hem, die beide ziel en lichaam kan verderven in de hel. Dit drukt Hij, naar het verhaal van Lukas, hoofdst. 12:4,5, nog wat beweeglijker uit, zeggende aan de ene zijde: Ik zeg u, Mijn vrienden, vreest niet voor diegenen die het lichaam doden, en daarna niet meer kunnen doen. Aan de andere zijde daarop aandringende en zeggende: Maar Ik zal u tonen Wien gij vrezen zult; vreest Dien, Die nadat Hij gedood heeft, ook macht heeft in de hel te werpen; ja, Ik zeg u, vreest Dien.

A. In dit tweede deel komt ons wederom voor het Voorwerp van de betamelijke vrees; het is, Diegene Die beide ziel en lichaam kan verderven in de hel. En dan de aanmaning zelf, vreest veelmeer Hem. Welke aanmaning ook zo voorgedragen wordt, dat er meteen een krachtige reden in wordt gegeven, waarom men Hem veelmeer heeft te vrezen. En dat met het woordje *maar* tegen de verkeerde vrees wordt over gesteld.

1. Hier komt ons dan voor:

a. Het Voorwerp van de betamelijke vrees; het is, Diegene Die beide ziel en lichaam kan verderven in de hel.

1. De Zaligmaker spreekt hier wederom van de ziel en van het lichaam; waarvan wij reeds in ons eerste deel tot uw aandacht gesproken hebben.

2. Hij zegt en stelt hier vast: Dat beide de ziel en het lichaam kunnen verdorven worden in de hel.

a. Want ofschoon de ziel van het lichaam gescheiden, onsterfelijk is en blijft, zo is ze daarom niet in een gelukkige en zalige staat. Maar er is een tweeërlei einde dat ze bereikt; of van vreugde en zaligheid, bestaande in het genot van God en het hoogste Goed; of van ellende en rampzaligheid, bestaande in het gevoelen van het hoogste kwaad, de eeuwige dood en verdoemenis. Die verschillende uitgang en staat der zielen na dit leven leert de bekende parabel van Lazarus en de rijke man, Luk. 16:22,23. Zodat de ziel van de ene na zijn dood werd gedragen van de engelen in de schoot van Abraham, waardoor de staat der gelukzaligheid wordt beduid. Maar de rijke man hief zijn ogen op in de hel, zijnde in de pijn, dat is, in de plaats en staat der verdoemenis. Welke van beide de ziel in de dood overkomt, dat blijft en duurt eeuwig, zonder dat men van de ene tot de andere kan overgaan, gelijk er ook in het vervolg van die parabel geleerd wordt.

b. Wat belangt het lichaam, ofschoon dat sterft en begraven wordt, daar het de verderving ziet en tot stof weerkeert, waaruit het genomen is, zo wordt het nochtans daarom niet vernietigd, maar het stof blijft overig, God bewaart dat in Zijn voorzienigheid, en ten jongste dage zal Hij uit dat stof wederom hetzelfde lichaam

tezamen stellen, dat met de ziel verenigen, en alzo wederom dezelfde mens doen tevoorschijn komen die hier op deze wereld geleefd heeft; die Hij dan ook zal dagvaarden voor Zijn oordeel, dat Hij zal houden over alle mensen, 2Kor. 5:10. Waarin Hij tot de uitverkorenen zal zeggen: Komt gij gezegenden Mijns Vaders, beërft dat Koninkrijk, hetwelk u bereid is van de grondlegging der wereld. Maar tot de goddelozen zal Hij zeggen: Gaat weg van Mij, gij vervloekten, in het eeuwige vuur, hetwelk den duivel en zijn engelen bereid is, Matth. 25:34,43. Ziet, dan zal beide ziel en lichaam verdorven worden in de hel, dat is eeuwige gestraft in die plaats der pijniging.

3. Eigenlijk spreekt de Heere Jezus hier nu van Hem Die beide ziel en lichaam kan verderven in de hel; dat is God. Tevoren had de Zaligmaker als voorwerpen van een onbetamelijke vrees de mensen met een omschrijving voorgedragen. Maar nu stelt Hij God daar tegenover, als het rechte Voorwerp van een betamelijke vrees; Die dat ook alleen is, Jes. 8:13. En al is het dat overheden, ouders, meesters en die over ons te gebieden hebben, ook moeten ontzien en gevreesd worden, Rom. 13:7; zodat het wel tezamen kan bestaan, God en de koning te vrezen; zo is nochtans de ware God eigenlijk alleen het rechte Voorwerp van de vrees, dewijl geen vrees aan enig schepsel mag opgedragen worden, dan in gehoorzaamheid aan God, en om Gods wil. Dit Voorwerp wordt hier nu aangemerkt:

a. Ten opzichte van Zijn soevereine majesteit. God is groter Heere dan alle koningen; de grootste monarchen zijn maar Zijn knechten, en de grootmachtigsten niet dan zwakken in vergelijking van Hem. De aardse monarchen heersen maar over de lichamen der mensen, maar God ook over hun zielen. En daarover kunnen zij niet doen naar hun welgevallen, maar staan nog onder God, aan Wie zij ook rekenschap zullen moeten geven. Maar God is niemand onderworpen. Hij doet naar Zijn wil met het heir des hemels en de inwoners der aarde; en er is niemand die Zijn hand afslaan, of tot Hem zeggen kan: Wat doet Gij? Dan. 4:35.

b. Als ook ten aanzien van Zijn machtige toorn. De wereld vreest geen zwakken, maar sterken. Doch waar is er iemand die machtiger is dan Hij? Die de bergen verzet, dat ze niet gewaar worden, Die ze omkeert in Zijn toorn, Die de aarde beweegt uit haar plaats, Die de zon gebiedt en ze gaat niet op, Job 9:5,6. Met recht mocht de man Gods Mozes dan uitroepen: Wie kent de sterkte Uws toorns, naar dat Gij te vrezen zijt? Ps. 90:11.

b. Daarom wil Christus ook dat de Zijnen Hem zullen vrezen. De vrees daar hier van gesproken wordt is de kinderlijke vrees, die goed is; want ze wordt hier geboden, daar de voorgaande verboden werd. Ja, ze wordt hier met een bijzondere nadruk geboden, want Christus zegt: Vreest veelmeer Hem.

1. Veelmeer, moet men hier niet in vergelijking verstaan, alsof Hij wilde zeggen: Mensen moogt gij vrezen, maar veelmeer moet gij God vrezen. Maar het is hier een tegenstelling, alsof er stond: Gij hebt de mensen gans niet te vrezen, maar God alleen.

2. De vrees bestaat in een heilig ontzag voor God, zodat men Hem ontziet te vertoornen, vreest te doen dat Hem mishaagt, en in alles Hem tracht te behagen.

a. Daar de voorgaande vrees een baarmoeder is van vele zonden, daar is deze vrees de wortel van de ware godzaligheid. Er kan geen godsdienst zijn, indien er geen vrees is. Hierom voegt de apostel deze tezamen, Hebr. 12:28. En David zegt, Ps. 2:11: Dient den Heere met vreze, en verheugt u met beving. Dit is als een gouden toom om de

mens af te houden van goddeloosheid, en te weerhouden van de zonden, gelijk in Jozef bleek, Gen. 39:9. En een aansporing om hem voort te drijven tot de ware gehoorzaamheid; ja, zij is een middel om hem te sturen en te bewaren op de rechte weg. De vreze des Heeren is toch een fontein des levens, dat men vermijde de strikken des doods, Spr. 14:27.

b. Als men God zo vreest, dan zal men uitkomen voor Zijn Naam, zaak en waarheid, en zich door mensen daarvan niet laten afschrikken; gelijk de apostelen dit zo begrepen en betracht hebben, Hand. 4:17-19, 5:28,29,40,41.

2. Deze aanmaning wordt nu ook zo voorgedragen dat er meteen een krachtige reden in wordt gegeven, waarom men Hem veelmeer moet vrezen. Vreest veelmeer Hem, Die beide ziel en lichaam kan verderven in de hel, is hier Jezus' taal. Als wilde Hij zeggen: Zoudt gij Hem niet vrezen? Denk maar:

a. Aan Zijn grote majesteit, en gij zult het erkennen, Jer. 10:17. Aan Zijn macht, die Hij over uw ziel en lichaam heeft. Hij heeft er ook een recht toe, Rom. 1:32. Aan hun zielsbehoud of verlies is immers het meest gelegen, Matth. 16:26.

b. Maar, zal misschien iemand denken, is deze vrees niet slaafs, hoe past die Gods kinderen?

1. Indien de vrees alleen is een vrees voor de straf, zo is ze slaafs en kwaad.

2. Maar indien wij enigszins het oog slaan op de straf die te vrezen is, omdat ze ons van God afscheidt, alsmede opdat wij daardoor voorzichtiger gemaakt zijnde, heiliger voor God zouden wandelen, dan is zulks prijzenswaardig. Zo werd Noach bevreesd, Hebr. 11:7. Derhalve is het goed dat wij denken aan Gods toorn, die de zonden verdient, opdat wij van de zonde, waartoe onze natuur niet dan al te genegen toe is, meer mochten worden afgeschrikt.

3. De liefde is gepaard met de vrees, en die beide gaan in Gods kinderen altijd tezamen; er is in hen een heilige vermenging van vrees en liefde. Hun liefde, zegt een voornaam godgeleerde zeer aardig, is geen broederlijke gemeenzaamheid, gelijk er is onder de mensen van gelijke soort; maar ze spruit uit besef van Gods hoogheid, heiligheid en macht, en is getemperd met vrees en groot ontzag voor Hem.

B. Hem zo te vrezen wordt met het woordje *maar* ook tegen de verkeerde vrees overgesteld; want zo luidt mijn tekst: En vreest niet voor degenen die het lichaam doden en de ziel niet kunnen doden; maar vreest veelmeer Hem, Die beide ziel en lichaam kan verderven in de hel. Als wilde Christus zeggen, dan zult gij de mensen niet behoeven te vrezen; Gods vreze zal alle ijdele vrees verdrijven, en u gerust maken in alle onrust en troebelen; want welgelukzalig is hij die den Heere vreest; hij zal geen kwaad gerucht vrezen, zijn hart is vast, betrouwende op den Heere, Ps. 92:1,7.

Ziedaar, deze stof voor uw aandacht geopend.

TOEPASSING

I. Leert hieruit in het voorbijgaan, dat de tirannen en hun geweld niet al te zeer gevreesd moeten worden. En dat God ver boven alle schepselen moet worden gevreesd.

A. Maar helaas! Wat is er thans weinig vreze Gods bij de mensen! Mag God nu ook wel niet klagen, zoals in Deut. 5:29: Och dat zij zulk een hart hadden om Mij te vrezen, en al Mijn geboden te allen dage te onderhouden; opdat het hun en hun

kinderen welging in eeuwigheid! En mogen wij nu niet wel klagen, Ps. 25:12: Wie is de man die den Heere vreest? Een der Ouden verweet eens de Romeinen, dat zij hun keizer meer vreesden dan hun opperste god Jupiter. Maar zouden wij dat vele mensen thans ook niet met grond kunnen verwijten, dat zij sommige mensen meer vrezen dan God? Bij kleinen en groten is het in dezen zeer slecht gesteld.

B. Naar en ellendig is de staat dergenen die God niet vrezen.

1. Zij lopen groot gevaar dat hun lichamen, door de bestelling Gods, in Zijn toorn nog eens deerlijk van mensen zullen mishandeld worden.

2. Althans, God zal zeker ziel en lichaam beide in de hel verderven, indien zij zo voortgaan en zich niet bekeren.

C. Het is dan tijd dat gij u bekeert, en God vreest, mensen, eer het te laat zal zijn.

II. Gods kinderen vrezen ook nog dikwijls veel te veel de mensen en de uitwendige gevaren, evenals Saul, 1Sam. 16:2, David, 1Sam. 27:1, en de discipelen, Matth. 14:26.

A. De oorzaken van deze verkeerde vrees in hen zijn de al te grote en onmatige liefde daartoe. De schuldigheid van hun gemoed, welke ze beroert. Ongeloof, daar de verkeerde vrees uit spruit. Gebrek en laagheid des harten omtrent de ware vreze Gods.

B. Wij roepen u toe gelovigen, met de Zaligmaker: Vreest niet voor degenen die het lichaam doden, en de ziel niet kunnen doden. Maar vreest veelmeer Hem, Die beide ziel en lichaam kan verderven in de hel.

C. Ulieden zal Hij niet in de hel werpen, gelovigen; maar dewijl gij Hem gevreesd hebt, zal Hij u bij Zich opnemen in heerlijkheid. AMEN.

ACHTSTE LEERREDE

MATTHEÜS 11:12

En van de dagen van Johannes den Doper tot nu toe, wordt het Koninkrijk der hemelen geweld aangedaan, en de geweldigers nemen hetzelve met geweld.

INLEIDING

I. **HET** gemene spreekwoord zegt: Zaligheid voor al. Nochtans maakt de ervaring waar, dat de meeste mensen daar weinig om doen, of niet met al. Indien ze met wensen werd ingenomen, niemand zou er in de hel komen; maar wensen doet er niet toe, mijn vrienden. Niet een iegelijk die tot Mij zegt, Heere, Heere, zal ingaan in het Koninkrijk der hemelen; maar die daar doet den wil Mijns Vaders, Die in de hemelen is, zegt de Heere Jezus, Matth. 7:21. Begeerten zonder betrachting zijn ijdel. Ik mag hierop toepassen hetgeen Salomo in een andere gelegenheid zei, Spr. 21:25: De begeerte des luiaards zal hem doden, omdat zijn handen weigeren te werken. Zo gaat het ook in het geestelijke; die niet ernstig en naarstig is omtrent de middelen, mag met Bileam het einde begeren, dat zijn ziel sterve de dood der oprechten, en dat zijn uiterste zij gelijk het zijnde, Num. 23:10. Nochtans zal zijn verwachting vruchteloos zijn, dewijl de weg en de middelen om daartoe te geraken verwaarloosd worden. Derhalve zo menigmaal iemand die gedachten te binnen komen, hoe zal ik zalig worden? Dan mag hij zichzelf wel verzekerd houden dat er al veel om gedaan en ondergaan moet worden. De hemel is als Kanaän, dat er een voorbeeld van was; ze kan zonder grote moeite en strijd niet ingenomen worden. Het is niet genoeg met de Israëlieten, wanneer de twee trouwe boden Jozua en Kaleb met een schone tros wijndruiven op hun schouders kwamen uit het land der belofte, te wensen dat men er in was; men moet alle ernst en naarstigheid aanwenden om het Koninkrijk der genade bij aanvang stormenderhand in te nemen, om zo de zaligheid en het Koninkrijk der heerlijkheid deelachtig te worden.

II. Dat dit een waarachtige waarheid is, toont de grote Heere Jezus Zelf niet duister, wanneer Hij in onze voorgelezen tekstwoorden zegt: En van de dagen van Johannes den Doper tot nu toe, wordt het Koninkrijk der hemelen geweld aangedaan, en de geweldigers nemen hetzelve met geweld. Daar Hij immers uitdrukkelijk te kennen geeft, hoe zij die een heilig geweld met alle ernst op het Koninkrijk der hemelen doen, de zaligheid alleen maar deelachtig worden.

III. Mattheüs beogende in dit zijn Evangelieboek te vertonen, dat Jezus is de Christus, de beloofde Messias, brengt tot dat einde bij:

A. Het zenden van twee discipelen door Johannes tot Christus, hun vraag die zij de Heiland voorstelden, en het antwoord dat de Christus hun op die vraag gaf, in de eerste zes verzen van ons teksthoofdstuk.

B. Hij meldt ook tot dat einde hetgeen de Heere Jezus bij die gelegenheid van Johannes de Doper, in afwezigheid van zijn discipelen, tot de schare gesproken heeft, om daardoor Zijn leer in het hart van het volk in te drukken. Met opzicht op Johannes

de Doper zelf, vers 7-15. Dan met opzicht op het Joodse volk, in hun gedrag omtrent Johannes de Doper en Hem, de Messias, vers 16-24.
1. In hetgeen de Heiland tot de schare sprak met opzicht op Johannes de Doper zelf, waartoe onze tekstwoorden behoren, daarin ontmoeten wij, onderscheiden:
a. Dat Hij hem prijst vanwege zijn heilig leven en matigheid, vers 7,8.
b. Vanwege zijn ambt; zijnde een profeet, ja ook veelmeer dan een profeet, vers 9. Overmits hij was de voorloper van de Messias, vers 10. En daarom ten aanzien van zijn ambt de voortreffelijkste man die ooit van een vrouw geboren was, vers 11. Daarop prijst Hij zijn dienst vanwege de schone vrucht die daarop gevolgd is, als een bewijs dat hij Messias' voorloper was, in onze tekst. Eindelijk beweert Hij, dat Johannes Elia was die komen zou, vers 13,14.
2. Besluitende dit alles met een zeer nadrukkelijk slot, vers 15.
IV. Zodat onze voorgelezen tekstwoorden eigenlijk in zich behelzen: *Een nadrukkelijke vertoning waardoor de Heere Jezus te kennen geeft dat men door een heilig geweld met alle ernst op het Koninkrijk der hemelen te doen, hetzelve alleen maar innemen kan; hebbende Johannes de Doper die zegen op zijn dienst gehad, dat van zijn dagen af zulks al begonnen is, en vervolgens geduurd heeft, tot een blijk dat hij de voorloper van de Messias was; van Mattheüs hier bijgebracht tot een bewijs dat Jezus waarlijk de Christus, de Messias is.*
Een stof, elks aandacht, zo wij menen, dubbel waardig. De Heere schenke er maar wezenlijke zegen bij, opdat velen uwer een heilig geweld op het Koninkrijk der hemelen mogen doen, en hetzelve mogen innemen! Amen.
V. In het verklaren van deze woorden dienen wij te letten:

I. Op het onderwerp daar hier van gesproken wordt. Het Koninkrijk der hemelen.
II. Op hetgeen daarvan wordt getuigd. En van de dagen van Johannes den Doper tot nu toe, wordt het Koninkrijk der hemelen geweld aangedaan, en de geweldigers nemen hetzelve met geweld.

VERKLARING

I. De zaak daar hier van gesproken wordt, die zulk een grote moeite waardig is, is de prijs door God voor alle ijverige en ernstige kampioenen opgehangen, namelijk het Koninkrijk der hemelen. Door het Koninkrijk der hemelen worden in de Heilige Schrift verschillende dingen verstaan. Ik zal thans alleen maar zeggen dat hier te pas komt.
A. Somtijds wordt daardoor verstaan de gelukzalige heerlijkheid boven in de hemel, alwaar de Koning der koningen Zijn troon heeft, en op een onbedenkelijke wijze Zijn heerlijkheid openbaart. Zo wordt het genomen, Matth. 7:21: Niet een iegelijk die tot Mij zegt, Heere, Heere, zal ingaan in het Koninkrijk der hemelen; maar die daar doet den wil Mijns Vaders, Die in de hemelen is. Van dit Koninkrijk sprak de bekeerde moordenaar ook aan het kruis, als hij tot de Zaligmaker zei: Heere, gedenk mijner als Gij in Uw Koninkrijk zult gekomen zijn, Luk. 23:42.
B. Maar dewijl niemand daar in kan komen, tenzij hij hier eerst overgebracht wordt in de staat der genade, daarom wordt de staat der genade ook wel genoemd het Koninkrijk der hemelen, bijzonder nu in de dagen van het Nieuwe Testament. In die

betekenis zei Johannes de Doper: Bekeert u; want het Koninkrijk der hemelen is nabij gekomen, Matth. 3:2. Welke eigen woorden de Zaligmaker ook in diezelfde betekenis gebruikt, Matth. 4:17. Hier in onze tekst kunnen wij het bekwaam in beide deze betekenissen opvatten, voor het Koninkrijk der genade en heerlijkheid tezamen; dewijl het eerste het portaal of de voorzaal van het huis Gods, en het andere het kabinet of de binnenste kamer van deze grote Koning is. Het ene is de strijdende, het andere is de triomferende Kerk. Beide maken zij die stad Gods, dat hemels Jeruzalem uit, Gal. 4:26, Hebr. 12:22; zo nochtans, dat men hier in de eerste plaats en voornamelijk er de staat der genade door verstaan moet, zoals ontegenzeggelijk blijkt uit Luk. 16:16; daar de Heere Jezus het Zelf verklaart: De Wet en de Profeten zijn tot op Johannes; van dien tijd af wordt het Koninkrijk Gods verkondigd, en een iegelijk doet geweld op hetzelve.

1. Dit wordt een Koninkrijk genoemd, voornamelijk:

a. Omdat er maar één Hoofd is, dat daarover heerschappij voert, met een absolute soevereine macht, namelijk de Heere Jezus Christus, die van eeuwigheid al door de Vader tot Koning over dat Koninkrijk gezalfd is, Ps. 2:6.

b. Omdat er vele onderdanen zijn die tot dit Koninkrijk behoren, namelijk alle ware gelovigen, die Jezus voor hun Heere en Koning aannemen, Zijn woorden geloven en aan Zijn bevelen zich onderwerpen. Die zijn dat huis Jakobs, daar Hij Koning over zal zijn tot in der eeuwigheid, Luk. 1:33.

c. Omdat er, evenals in een koninkrijk, grote voorrechten aan verknocht zijn, als rechtvaardigheid, en vrede, en blijdschap, door de Heilige Geest, Rom. 14:17.

d. Eindelijk, omdat de Koning van dat Koninkrijk alle koninklijke heerlijkheden bezit, en Zijn regering daarover recht koninklijk is.

2. Het wordt een Koninkrijk der hemelen genoemd, voornamelijk omdat dit Koninkrijk alleszins hemels is. De Koning is de Heere uit de hemel, 1Kor. 15:47; Wiens rijkszetel is in de hoogste hemel, Hebr. 1:3; Zijn rijksstaf, die wet, welke uit dat hemels Sion uitgaat, Ps. 110:2. Zijn hofbedienden, de menigte van hemelse heirlegers, Luk. 2:13. Zijn onderdanen, zulken wier wandel of burgerschap is in de hemelen, Matth. 7:21. En de wapenen ook niet vleselijk, maar geestelijk en hemels, 2Kor. 10:4. Ziedaar maar een zeer kort u het eerste deel geopend.

II. Hetgeen hier nu omtrent dit Koninkrijk der hemelen getuigd wordt, is: Dat van de dagen van Johannes de Doper tot nu toe hetzelve geweld aangedaan wordt, en dat de geweldigers hetzelve nemen met geweld.

A. Hier gebruikt de Heere Jezus een oneigenlijke manier van spreken; Hij spreekt hier als bij gelijkenis. De gelijkenis is ontleend van de krijgslieden, die een stad met geweld stormenderhand innemen, en die in de oorlog al hun krachten inspannen om een geheel koninkrijk te bemachtigen en te overwinnen. Nu, zulk een heilig geweld, wil hij zeggen, dat er ook gebruikt moet worden om door alle middelen in het Koninkrijk der hemelen in te dringen.

B. Doch laat ons dit eens wat nader bij de stukken inzien. Omtrent het Koninkrijk der hemelen wordt hier getuigd: Dat hetzelve geweld aangedaan wordt. En dat de geweldigers hetzelve nemen met geweld. En dat wel van de dagen van Johannes de Doper tot nu toe.

1. Hier wordt dan omtrent het Koninkrijk der hemelen getuigd, dat hetzelve geweld aangedaan wordt. *Biazetai,* staat hier in de grondtekst. Dewijl dit Griekse woord

nergens meer van de Heilige Geest gebruikt wordt dan hier in onze tekst en Luk. 16:16, zo heeft dit aan de uitleggers zeer veel werk en moeite veroorzaakt om toch de rechte zin en mening van dit woord uit de ongewijde Griekse schrijvers na te speuren, en de rechte betekenis daarvan te vinden. En daarvandaan komt het ook dat de ene schriftuurverklaarder het dus, en de andere het wederom zo heeft opgevat. Ik zal ieders bijzondere gedachten hier niet ophalen, dat zou van te grote omtrek zijn. Dit zijn de drie voornaamste verklaringen:

a. Sommigen verstaan dit van de vervolgingen, waardoor het Koninkrijk der hemelen van de vijanden geweld zou worden aangedaan en zeer onderdrukt. Zo verklaart het de schrandere Lightfoot, en verschillende schrijvers met hem. Doch het komt ons voor, dat deze verklaring duidelijk aanloopt en geheel strijdt met en tegen de samenhang en het oogmerk van onze tekst.

b. Anderen vatten het woord *Biazetai* hier op in een werkelijke betekenis, en verklaren het dan zo, dat het Koninkrijk der hemelen zelf groot geweld zou doen op de mensen. Zo verklaren het Erasmus, Vitringa en vele anderen met hen. Doch deze uitlegging strijdt, naar onze gedachten, tegen het gedurig gebruik van dit woord bij de ongewijde Griekse schrijvers. En ook duidelijk tegen hetgeen er in onze tekst volgt: En de geweldigers nemen hetzelve met geweld.

c. Anderen vatten daarom dit woord lijdelijk op, en verklaren het van een heilig geweld, dat er door de mensen op en omtrent het Koninkrijk der hemelen moet gedaan worden. Zo vat het de Syrische overzetting: *Vim patitur;* zo verklaren het ook Luther en Beza, en zeer vele anderen met hen; zo vatten het ook onze overzetters, die het daarom vertalen: Het Koninkrijk der hemelen wordt geweld aangedaan. En wij begrijpen het zo ook met hen.

1. Dat het zo verklaard en verstaan moet worden, komt ons voor te blijken, en menen wij overtuigende te kunnen bewijzen:

a. Uit de uitgang van dit woord *Biazetai* in de grondtekst, dat een *terminatio passiva* is, gelijk men in de scholen spreekt, en zo duidelijk te kennen geeft dat men het in een lijdelijke zin aangaande het Koninkrijk der hemelen moet verstaan; gelijk zij zelfs behoorden te weten die maar in de eerste beginselen van de Griekse taal onderwezen zijn.

b. Uit het gevolg, dat er uitdrukkelijk in onze tekst bij staat: En de geweldigers nemen hetzelve met geweld. Dat altijd duidelijk met opzicht op het Koninkrijk der hemelen in een lijdelijke zin moet verstaan worden.

c. Uit het gebruik van dit woord bij alle bekende ongewijde Griekse schrijvers; die in een werkelijke zin altijd het *Verbum Activum, Biazoô* gebruiken, zelfs ook de zeventig Griekse overzetters, Esth. 7:8. Maar die *Biazomai* altijd in een lijdelijke zin bezigen; gelijk Stefanus, uit Homerus, Thucydides en Plutarchus; Suidas uit Homerus, Hippocrates en Simia Rhodius; en Hesychius uit vele anderen aangetekend, gelijk taalkundigen dat bij hen kunnen nazien. Dit dan vast staande en bewezen zijnde:

2. Gaan wij op die grond over tot de verklaring. Het geweld dat er op het Koninkrijk der hemelen moet gedaan worden:

a. Is geenszins een uiterlijk geweld; dat komt hier niet te pas. Ook geen geweld in eigen krachten; die heeft een zondaar niet van nature ten goede, als blijkt uit Jer. 13:23, 2Kor. 3:5, Ef. 2:1,2. En ook moet men het zo niet verstaan, alsof iemand tegen

wil en dank van de Heere dit Koninkrijk zou kunnen innemen, gelijk de poëten eertijds van de reuzen gedroomd hebben.
b. Maar dit geweld is een geestelijk, heilig en hemels geweld. Het wordt in de mensen veroorzaakt door de Heilige Geest, als Die het eerste beginsel van het geestelijke leven bij aanvang in de ziel werkt. Dan worden zij aangedaan met kracht uit de hoogte, Luk. 24:49. Dan worden zij met een grote ernst, ijver, aanhoudendheid, ja, als met een heilig geweld bewogen en omgord, dat zij niet rusten noch aflaten kunnen, voordat zij genade gevonden hebben in des Heeren ogen, en zo bij aanvang in dit Koninkrijk der hemelen zijn ingegaan. Dit geweld is meest werkzaam tegen al degenen en tegen dat alles, dat hun de weg naar de hemel zoekt af te snijden, en ze buiten de genadestaat zoekt te houden.
c. En derhalve wordt het Koninkrijk der hemelen geweld aangedaan, en doet men dan geweld omtrent hetzelve:
- Wanneer men door alle listen en lagen van de satan, waarmee hij zoekt wien hij zou mogen verslinden, 1Petr. 5:8, dan alles werkstellig makende, om hem maar wijs te maken dat het nu al wel met hem is, of zoekende hem maar op deze of gene valse grond neer te zetten; of indien dat niet lukken wil, dan hem opdringende dat er voor hem geen genade is; als men, hoezeer zulks de ziel ook belemmert, echter ernstiger en aanhoudende blijft, en zo daardoor heendringt.
- Wanneer men zich door de wereld, die dan vleit en dan dreigt, even gelijk de vrouw van Potifar de vrome Jozef zocht in haar net te krijgen, Gen. 39:7; en door al dat in de wereld is, namelijk de begeerlijkheid des vleses, en de begeerlijkheid der ogen, en de grootsheid des levens, 1Joh. 2:16, niet laat omver werpen, maar daar tegen roept, bidt en worstelt, en zo ook zoekt heen te dringen.
- Wanneer men zijn eigen hart, dat arglistig is meer dan enig ding, ja dodelijk, Jer. 17:9, die snode Delila, welke ons telkens tracht te verraden, Richt. 16:18, geen gehoor zoekt te geven, maar met alle ernst daar tegen op zijn hoede is.
Wanneer men zich door schade en nadeel in het tijdelijke ook niet laat aftrekken, noch door gevaren laat afschrikken; maar daar ook doorheen dringt, en zich geheel aan de Heere en voor Zijn zaak zoekt over te geven, zoals de drie jongelingen, Dan. 3:15, en Daniël zelf, Dan. 6:7.
- Wanneer men afwijkt van dezulken, die door schoonspreken en prijzen de harten der eenvoudigen verleiden, naar de raad van Paulus, Rom. 16:17,18. Zodat men benauwd voor dezulken is, en maar tracht ernstig en aanhoudende in het zoeken te blijven.
- Wanneer men ernstig is tegen alle scheuringen, en daartegen op zijn hoede zoekt te zijn; want daardoor wordt de een opgeblazen tegen de ander, gelijk Paulus toont, 1Kor. 4:6; en dat verhindert zo zeer veel het ingaan in het Koninkrijk der hemelen.
- Wanneer men ook met alle ernst en aanhoudendheid worstelt tegen alle kwade voorbeelden en ergernissen, om daardoor niet afgetrokken te worden, die anders grote kracht daartoe hebben, Ex. 23:2.
- Wanneer men door bidden, smeken en roepen om genade, bij de Heere niet aflaat, maar al worstelende en het reis op reis hervattende, zolang aanhoudt, en als storm op de hemel loopt, totdat men genade krijgt; met Jakob weleens zeggende: Heere, ik zal U niet laten gaan, tenzij Gij mij zegent, Gen. 32:26.
- Wanneer men telkens zijn hart hemelwaarts tracht te wenden, en maar onder de schaduw van des Heeren vleugels zijn toevlucht zoekt te nemen, Ps. 36:8.

- Wanneer men door de Heere Jezus, de enige Poort en Deur, zoekt in te gaan in het Koninkrijk der hemelen; daartoe zijn hart aan Hem overgeeft, verbindt en met Hem verenigt. Ik ben de Deur, zegt de Heere Jezus Zelf, indien iemand door Mij ingaat, die zal behouden worden, Joh. 10:9.
- Eindelijk, wanneer men in dit alles aanhoudt en niet aflaat, totdat men de overwinning verkregen heeft; want die volstandig zal blijven tot het einde, die zal zalig worden, Matth. 10:22. Ziedaar, hoe het Koninkrijk der hemelen zonder geweld niet is in te nemen.
2. De Heere Jezus voegt er hier daarom ook bij: En de geweldigers nemen hetzelve met geweld.
a. Door de geweldigers verstaat de Heiland hier volgens onze gedachten, niemand anders dan die mensen, die door de Heilige Geest zo aangedaan, bewrocht en aanhoudende werkzaam gemaakt worden, dat ze als met een heilig geweld, met ernst, aanhoudendheid en ijver het er op zetten, alles er aan te wagen, en niet kunnen aflaten voordat zij genade in des Heeren ogen gevonden hebben, en door de rechte Deur, Christus, in het Koninkrijk der hemelen ingegaan zijn.
b. Deze geweldigers nemen hetzelve, dat is, nemen het Koninkrijk der hemelen in:
1. Bij aanvang, wanneer zij door een waarachtige bekering ertoe overgebracht worden, Kol. 1:13. Bij voortgang:
a. Wanneer zij door vele bestrijdingen over hun staat, dat het geen waarheid met hen is, dat zij zichzelf nog bedriegen zullen, en door vele verdrukkingen geoefend worden. Men moet zo door vele verdrukkingen ingaan in het Koninkrijk Gods, Hand. 14:22.
b. Wanneer zij zich metterdaad oprechte onderdanen van dit Koninkrijk bevinden te zijn, en het daarom ook naar buiten zoeken te vertonen, door uit te komen voor de zaak van Jezus, en van Zijn volk, en door een gehoorzame onderwerping aan Hem, Matth. 7:21.
c. Wanneer zij geestelijk armer bij zichzelf worden, en alles buiten Christus hun meer ontvalt. Zalig zijn toch de armen van geest; want hunner is het Koninkrijk der hemelen, Matth. 5:3.
d. Wanneer hun hart meer tot een woning voor de Koning van dat Koninkrijk wordt ingeruimd, en Hij met Zijn Vader er woning komt maken, Joh. 14:21,23.
e. Wanneer zij de voorrechten van dat Koninkrijk, rechtvaardigheid, vrede, blijdschap, of de verzekering zelf te genieten krijgen, Rom. 14:17, 8:16.
2. Doch volkomen zullen zij dit Koninkrijk innemen na dit leven, als tot hen gezegd zal worden: Komt gij gezegenden Mijns Vaders, beërft dat Koninkrijk, hetwelk u bereid is van de grondlegging der wereld, Matth. 25:34.
c. Zij nemen zo het Koninkrijk der hemelen in met geweld, zegt de Heere Jezus; dat is, langs die weg en op die wijze als wij zo even toonden; door en met zulk een geweld op het Koninkrijk der hemelen te doen.
3. En dat van de dagen van Johannes de Doper tot nu toe, zegt de Heere Jezus.
a. Wie Johannes de Doper was, dat is vrij bekend. Van zijn dagen af is dit geweld begonnen; zijn dienst was zeer krachtig, en werd van God daartoe merkelijk gezegend; waarom de Zaligmaker hem ook vergelijkt bij Elia, vers 14. Tot hem toe hadden al de profeten en de Wet geprofeteerd, voorzeggende de komst van de Messias. Maar Johannes wees Hem met de vinger aan, als nu gekomen zijnde, zeggende: Ziet het Lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt, Joh. 1:29. De profeten hadden dit wel

door Christus' Geest voorzien en voorzegd; de gelovigen hadden het begeerd, en zijn daarin verblijd geweest, Joh. 8:56. Maar zij hebben de belofte zelf niet verkregen, Hebr. 11:39. Johannes zag de vervulling, en was er de eerste heraut en uitroeper van; en zijn leer een ernstige opwekking zijnde tot bekering, om vergeving der zonde te verkrijgen door het geloof in de Christus, Mark. 1:4, was zo krachtig, dat velen met grote ernst tot het Koninkrijk der hemelen kwamen, die de genade en de zaligheid deelachtig werden. Zo was het licht van het Evangelie met en in zijn dagen begonnen door te breken.

b. Maar dit is met hem niet geëindigd; kort nadat zijn dienst begonnen was, kwam Christus met Zijn twaalf apostelen en zeventig discipelen het Rijk der genade verder uitbreiden en aandringen. Tot nu toe, betekent dan de ganse volgende tijd van het Nieuwe Testament, tot aan de voleinding der wereld, van Christus' komst in het vlees tot Zijn komst in heerlijkheid. Zodat deze woorden ook aanwijzen het gedrag der ware gelovigen in de volgende tijden onder de bediening van het Evangelie.

1. Was het nu van de voorloper van de Messias voorzegd, dat dit van zijn dagen beginnen zou, Jes. 40:3,4, Mal. 3:1, 4:5,6; dan bewijst de Heere Jezus hiermee terecht en volkomen dat Johannes de Doper de voorloper van de Messias was; waartoe Hij deze woorden eigenlijk bijbrengt.

2. En was Johannes waarlijk die voorloper, dan was Jezus Christus waarachtig de Messias Zelf, dewijl hij Hem dat getuigenis gegeven heeft, en met de vinger als de ware Messias heeft aangewezen; waartoe Mattheüs eigenlijk deze woorden bijbrengt.

Ziedaar, deze stof voor uw aandacht geopend en verklaard.

TOEPASSING

I. Ziet hieruit in het voorbijgaan, toehoorders, dat die deel zal krijgen aan het Koninkrijk der hemelen, niet traag en ijverloos moet zijn, maar met geweld hetzelve moet innemen.

A. Wat zijn hier dan niet te bestraffen, zij die daarvan overtuigd moesten wezen. Dezulken, die alle geweld en geweldigers hierin veroordelen. Die zelf niet ijveren, en het in anderen bespotten en zoeken te stuiten. Die geweld doen op het koninkrijk der duisternis. Die al hun geweld alleen maar inspannen om het wereldse te bezitten. Die het Koninkrijk der hemelen door hun eigen krachten willen innemen. Die alleen maar een uiterlijk geweld op het Koninkrijk der hemelen doen. Die nu veel minder geweld daarop doen, dan ze eertijds nog al deden.

B. Wij verzekeren al de zodanigen uit Gods Naam, dat zij in het Koninkrijk der hemelen geenszins zullen ingaan, indien zij zo blijven, maar dat zij dan eeuwig er zullen moeten buiten blijven.

C. Och! dat er eens aandoening, beweging en ernst in uw harten kwam. Opdat gij eens recht mocht gaande raken, en geweld beginnen te doen op de deur van dit Koninkrijk, de Heere Jezus Christus, niet aflatende voordat gij door die Deur er waarachtig was ingegaan.

II. Wil ik u eens zeggen, wie bij aanvang er recht geweld op beginnen te doen? Het zijn de zodanigen:

A. Welker harten geraakt, bewogen en daartoe gaande geworden zijn. Die door de Poort, dat is alleen de Heere Jezus, zoeken in te gaan. Die daartoe de weg des geloofs

inslaan, en tot Hem toevlucht nemen. Die zich ook aan Hem opdragen en overgeven, opdat Hij ze binnen brenge. Die met ernst aanhouden, en niet aflaten, totdat zij er binnen geraken. Dezen, die zo gesteld zijn, zullen gewis het Koninkrijk der hemelen innemen.

1. Maar wellicht denkt de een of ander onder de zodanigen thans bij zichzelf, was ik altijd zo ernstig en aanhoudende, dan zou ik het kunnen geloven; maar ik word al eens traag en flauw. Hoor:

a. Als de ernst vermindert en verslapt, dat is gewis schadelijk. Schaam en verfoei u daar vrij over voor de Heere. Maar indien gij u waarachtig aan de Heere Jezus opgedragen en overgegeven hebt, dan zal Hij de ernst weer in u verwakkeren en opwekken, en wel zorg dragen dat gij binnen komt.

b. Het vlees begeert altijd tegen de geest, en zal u zolang gij hier leeft, telkens weer noodzaken om met Paulus te zuchten: Ach! ik ellendig mens! Wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods? Is het u ook niet van harte leed en tot smart, wanneer gij zo zijt?

2. Wilt gijlieden besturing? Ziet, dit is voor u de veiligste weg. Nooit in eigen krachten of met eigen redeneringen te beginnen, dat is altijd schadelijk; dan raakt men hoe langer hoe meer overhoop. Onder het oog te houden dat al uw sterkte in de Heere Jezus is. En daarom gedurig eerst tot Hem te gaan, en in Zijn kracht te beginnen.

3. Ja elke gelovige, meer en minder gevorderde, sterkere en zwakkere, moest dit woord tot een aansporing zijn om toch te staan naar heilige ernst, om toch maar vurig van geest te zijn in het werk des Heeren.

B. Gelovigen, de Heere zal u eens het Koninkrijk der hemelen volkomen doen innemen, en u Zelf in het volle bezit van dat Koninkrijk stellen en overbrengen, alwaar gij dan eeuwig, en daarmee sluit ik uit Matth. 8:11, zult aanzitten met Abraham, en Izak, en Jakob in het Koninkrijk der hemelen. AMEN.

NEGENDE LEERREDE

MATTHEÜS 11:25,26

In dienzelven tijd antwoordde Jezus en zeide: Ik dank U, Vader, Heere des hemels en der aarde, dat Gij deze dingen voor de wijzen en verstandigen verborgen hebt, en hebt dezelve den kinderkens geopenbaard.

Ja Vader, want alzo is geweest het welbehagen voor U.

INLEIDING

I. **ER** is groot verschil met de partijen der waarheid over de rechter der verschillen.
A. De papisten geven aan de Kerk het oppergezag over het geloof. De enthousiasten of geestdrijvers volgen hun eigen inbeeldingen. De Pelagianen, welker navolgers heden voornamelijk zijn de Socinianen en allen die met hen heulen, verheffen de rede boven de openbaring.
B. Maar als wij overwegen:
1. De condities die in een opperste rechter der verschillen vereist worden, zo zal het de rede alzomin kunnen zijn als een van de twee voorgaande.
a. Want bij een opperste rechter moet zijn: Waarheid, dat hij geen dwaling onderworpen is; anders kan men in zijn vonnis nooit gerust en zeker zijn. Klaarheid, dat hij niet duister, noch twijfelachtig spreekt, maar een duidelijke uitspraak doet. Onzijdigheid, dat hij de ene noch de andere kant meer toegedaan is, maar een onpartijdig oordeel velt. Geloofwaardigheid om zichzelf; want als dat krediet van een ander moet ontvangen worden, kan hij zelf geen rechter zijn. Doet erbij onweersprekelijkheid; want indien men daarvan op een ander beroepen kan, dan ware het de hoogste niet.
b. Nu, zodanig een rechter is alleen de Heilige Schrift; want van God ingegeven, is ze nuttig tot lering, tot wederlegging, tot verbetering, tot onderwijzing, 2Tim. 3:16. Daartoe is Gods volk altijd gezonden, Jes. 8:20. Daarop hebben Christus en Zijn apostelen zich beroepen, Luk. 24:25, Hand. 24:14. Daarin worden ook alleen bevonden de bovengenoemde voorwaarden. Zij is de waarheid, Joh. 17:17; heeft klaarheid, 2Petr. 1:19; is onzijdig. God spreekt daarin, Die geen aannemer des persoons is, Hand. 10:34. En geloofwaardig, Gal. 1:8. Ook onweersprekelijk, kunnende niet liegen, Tit. 1:2. Dit kan van de rede niet worden gezegd, waarom ze ook tot geen richtsnoer van waarheid of valsheid kan worden gesteld.
2. Daarenboven, indien de rede hierin rechter zou zijn, dan moeten de verstandigsten de beste godgeleerden zijn; maar is dat zo?
II. Hoort hoe duidelijk de Zaligmaker dat weerlegt, in die woorden zo even tot een tekst wij uw aandacht voorlazen, waarin Zijn taal is: Ik dank U, Vader, Heere des hemels en der aarde, dat Gij deze dingen voor de wijzen en verstandigen verborgen

hebt, en hebt dezelve den kinderkens geopenbaard. Ja Vader, want alzo is geweest het welbehagen voor U. Waarin Hij meteen ook toont dat het de openbaring, en niet de rede is, die ons moet doen geloven.
III. De Zaligmaker eindigt in dit hoofdstuk zijn rede, met een nadrukkelijke dankbetuiging tot God Zijn Vader, in onze tekst. Met een vertoning Wie Hij was, vers 27. En met een hart brekende uitnodiging voor alle vermoeiden en belasten tot Hem, vers 28-30.
IV. Onze voorgelezen tekstwoorden behelzen eigenlijk in zich: *Een nadrukkelijke dankbetuiging van de Heere Jezus Christus tot God Zijn Vader, voor de openbaring van de genadeleer, niet zozeer aan wijzen en verstandigen, maar meer aan zulken die gelijk als kinderkens waren, dewijl dat alzo geweest is het welbehagen voor Hem.*
De Heere schenke er maar wezenlijke zegen bij, opdat velen uwer hiermee begenadigd, en ertoe verwaardigd mogen worden! Amen.
V. In het verklaren van deze woorden moeten wij letten:

I. Op de Persoon Die hier een dankzegging doet.
II. Op de Persoon Die Hij dankt.
III. Op het werk waarover Hij Hem dankt.
IV. Op de oorzaak waarom de Vader zo deed.

VERKLARING

I. De Persoon Die hier een dankzegging doet, is de grote Heere Jezus Christus. In diezelve tijd antwoordde Jezus en zeide: Ik dank. Wie Jezus, de Zaligmaker is, Die Zijn volk zalig maakt van hun zonden, Matth. 1:21, behoorde niemand uwer onbekend te zijn. Elk uwer behoorde dat vrij klaar te weten. Deze antwoordde en zeide in diezelve tijd: Ik dank.
A. In vers 16-19 van ons teksthoofdstuk had de Zaligmaker aan de Joden verweten hun hardnekkigheid, in het verwerpen van het Evangelie. Daarop had Hij een wee uitgesproken over Chorazin en Bethsaïda, over Tyrus en Sidon, en over Kapernaüm, wegens hun onbekeerlijkheid, vers 20-24. In diezelve tijd antwoordde en zeide Hij: Ik dank.
B. Misschien denkt iemand thans bij zichzelf: Hoe, is dat een stof om er God voor te danken? Toehoorders, als men de ene evangelist met de andere evangelist vergelijkt, dan blijkt het klaar dat men begrijpen moet, dat hiertoe op dat ogenblik gebeurde hetgeen aangetekend staat in Luk. 10:17-21, dat men hier dus tussenin voegen moet, gelijk onze geëerde kanttekenaars ook aanmerken. Hetzelfde dat hier in dit hoofdstuk voor onze tekst gaat, gaat daar ook vooraf in vers 17. Onze tekstwoorden zelf vindt men daar ook, vers 21. Hetzelfde dat hier op onze tekst volgt in vers 27, volgt daar ook op in vers 22.
C. De Heere Jezus hoorde hier dan uit het verhaal van de zeventig discipelen, in Judea en Galilea uitgezonden om het Evangelie te prediken, en nu weergekeerd, welke voorspoed hun dienst gehad heeft, Luk. 10:17. Dat, hoewel de groten en aanzienlijken hun woord verworpen hadden, dat echter het gemene volk hun leer hadden aangenomen; ja, dat zelfs hun leer met wonderen bevestigd was, zodat de duivelen hun waren onderworpen geweest in Christus' Naam.

D. Over dit verheugde Zich Jezus te dier ure in de geest, tekent Lukas aan, onmiddellijk voor onze tekstwoorden, Luk. 10:21. Daar de ondankbaarheid van de Galilese steden Hem droefheid had gegeven, daar is het dat de goede en gewenste tijding die de discipelen Hem brachten van het geluk dat hun prediking gehad had, datzelfde verheugde Hem in de geest. Want dat was het oogmerk van Zijn dienst. Daartoe had Hij deze zeventig discipelen uitgezonden. Op zichzelf was het ook een gewenste zaak. Daardoor waren er velen gerukt uit de klauwen van het verderf. En dat strekte grotelijks tot verheffing van Gods genade. Hij verheugde Zich niet alleen, maar:

E. Antwoordde en zeide ook in diezelfde tijd. Hoe, denkt iemand licht, kon Jezus antwoorden, daar Hem niet gevraagd werd? Maar toehoorders:

1. Behalve dat dit woord in de grondtaal meermaals gebruikt wordt om te kennen te geven het vervolg van een rede, of dat iemand maar iets zegt.
2. Zo kan dit ook opgenomen worden als een antwoord op een vraag die Hij Zichzelf voorstelde, en een stilzwijgende tegenwerping die Hij Zichzelf maakte.
3. Of als een antwoord op hetgeen de zeventig discipelen zo aanstonds gezegd hadden, volgens Luk. 10:17.

F. Deze zaak achtte Hij zo gewichtig en waardig, dat Hij God daarvoor dankte, dat Hij die geringe middelen zo wonderlijk gezegend en bekrachtigd had. Want het komt niet door de kracht van de rede van de spreker, noch door de schranderheid van de toehoorders, dat het Evangelie aangenomen wordt. Neen, God moet het hart openen, zoals er van Lydia aangetekend staat, Hand. 16:14.

II. Die de Zaligmaker dankte, was de Vader, de Heere des hemels en der aarde. Hij erkent de weldaad, en roemt de Gever, Die Hij noemt:

A. Vader. Omdat Hij Gods eigen en eniggeboren Zoon was, het Afschijnsel Zijner heerlijkheid, en het uitgedrukte Beeld Zijner Zelfstandigheid, Hebr. 1:3. Die de Vader van eeuwigheid gegenereerd, Ps. 2:7, en Zijn eigen, hetzelfde Goddelijke Wezen medegedeeld heeft, Joh. 5:26.

B. Hij beschrijft Hem hier als de Heere des hemels en der aarde.

1. Hij is de Heere des hemels en der aarde:

a. Omdat Hij alleen, zonder iemands hulp, door Zijn Goddelijke kracht, hemel en aarde met alles wat daarin is, uit niet geschapen en gemaakt heeft.

b. Omdat Hij die gedurig nog onderhoudt, van alle goed verzorgt en weldoet; dragende alle dingen door het woord Zijner kracht, Hebr. 1:3.

c. Omdat Hij daarin ook alles bestuurt naar Zijn welgevallen. Onze God is toch in den hemel, en Hij doet alles wat Hem behaagt, Ps. 115:3. Zo is Hij in alle manieren en opzichten de Heere des hemels en der aarde; Die daarvan heeft het bezit en eigendom, en bijgevolg macht en recht om, als een absolute en soevereine Heere van alles, zonder iemands storing of tegenspraak, met het Zijne te doen al wat Hij wil. Niemand van alle schepselen, hetzij engelen of mensen, heeft recht of reden om Hem daarin te bedillen en te berispen, of om te murmureren en te vragen, waarom doet Gij dit, of dat? Dewijl God, de Vader van Christus, is de Heere des hemels en der aarde.

2. De Zaligmaker heeft ook zijn bijzondere reden gehad waarom Hij Zijn Vader hier juist aldus beschreef, namelijk: Om aan te wijzen de heerlijkheid van het Evangelie. Om in te tomen de verwaandheid van het menselijk vernuft. En om te tonen de vrijheid van Zijn werking.

III. Het werk waarover Hij de Vader dankt, drukt Hij zo tot Hem uit: Dat Gij deze dingen voor den wijzen en verstandigen verborgen hebt, en hebt dezelve den kinderkens geopenbaard.
A. Door deze dingen, verstaat de Zaligmaker dezelfde die Hij hier tevoren verhandeld heeft, namelijk:
1. De komst van Hem, de Messias, in het vlees; de kennis, het bewijs en de zekerheid die men daarvan kon hebben uit Zijn woorden en werken. De verkondiging van het Evangelie aan de armen. De staat en dienst van Johannes de Doper, Zijn voorloper, die op Hem wees, en van Hem getuigde. De komst van het Koninkrijk der hemelen, dat reeds geweld werd aangedaan, en van de geweldigers werd ingenomen met geweld.
2. Daartoe werden de Joden voor alle anderen genodigd, door allerlei wegen en middelen, zachte en harde; door een lieflijk spelen op de fluit, en door het zingen van klaagliederen; door de dienst, beide van Jezus en Johannes de Doper. Daartoe strekten de woorden die Hij sprak, de werken die Hij deed, de krachten en wonderen die Hij wrocht, en de tekenen die Hij toonde. Deze dingen dan, de schatten van de zaligmakende leer van het Evangelie, namelijk de verlossing van de zondaar door de Middelaar, met het middel ter zaligheid daarin begrepen. Deze dingen:
B. Waren verborgen voor den wijzen en verstandigen. En geopenbaard den kinderkens.
1. Ofschoon deze dingen uiterlijk werden voorgesteld aan allen zonder onderscheid, zo zegt nochtans Christus:
a. Dat die voor sommigen evenwel verborgen waren.
1. Want het is niet genoeg dat de dingen die de mens uit zichzelf niet weet, hem uiterlijk worden voorgehouden, en dat hij die hoort en ziet, indien hij die niet verstaat of daar geen acht op geeft, noch de mening der woorden begrijpt. Zo blijven vele dingen voor hem verborgen, die hij anders zou kunnen weten, of uit een ander leren. Veelmeer gaat het zo toe met de bovennatuurlijke, geestelijke en Goddelijke zaken, van welke de apostel zegt, 1Kor. 2:14, dat de natuurlijke mens niet begrijpt de dingen die des Geestes Gods zijn; want zij zijn hem dwaasheid, en hij kan ze niet verstaan, omdat ze geestelijk onderscheiden worden. Zal hij die begrijpen, zo moet God, boven de uiterlijke openbaring, inwendig zijn verstand verlichten, zijn hart openen en zijn gemoed overtuigen van de waarheid en noodzakelijkheid die daarin ligt, om die toe te stemmen, aan te nemen en te geloven.
2. Deze beide, de uitwendige en de inwendige openbaring, gaan juist altijd niet onafscheidelijk tezamen; en daarom, wanneer God Zijn Evangelie en de dingen van Zijn Koninkrijk de mens uiterlijk laat voordragen, en als Hij nochtans inwendig zijn verstand niet verlicht, zijn hart niet opent en hem niet geeft een liefde tot de waarheid om deze te geloven, dan wordt Hij met recht gezegd die dingen te verbergen. In zulk een zin zegt Mozes van en tot Israël, Deut. 29:2-4, niettegenstaande zij gezien hadden al de tekenen en de grote wonderen welke God voor hun ogen gedaan had aan Farao, en al zijn knechten, en zijn land; dat nochtans de Heere hun niet gegeven had een hart om te verstaan, noch ogen om te zien, noch oren om te horen.
3. Behalve dat God dit aan niemand schuldig is, zo is het ook menigmaal een zwaar oordeel dat Hij over sommigen uitstort, dat Hij hun niet alleen inwendig niet verlicht, maar dat Hij ook integendeel hun oren toestopt en hun harten verhardt. Zo beval God de profeet Jesaja, en zei, Jes. 6:9: Gaat henen, en zegt tot dit volk, horende hoort, maar

verstaat niet; ziende ziet, maar merkt niet; maakt het hart dezes volks vet, en hun oren zwaar, en sluit hun ogen; opdat het niet zie met hun ogen, noch met hun oren hore, noch met hun hart verstaan, noch zich bekeren, noch Ik het geneze. Hetwelk ook in de Joden vervuld is ten tijde van de Zaligmaker, als onze evangelist aantekent, Matth. 13:11,15. En Johannes zegt, hoewel Jezus zovele tekenen voor hen gedaan had, zo geloofden zij nochtans niet in Hem; ja daarom, zegt hij, konden zij niet geloven, dewijl Jesaja dat voorzegd had; daar hij dan diezelfde woorden bijbrengt, Joh. 12:37,39,40,41. Zo waren dan ook deze dingen, ofschoon uiterlijk geopenbaard, nochtans inwendig verborgen.

b. Doch niet voor allen zonder onderscheid, maar met een nadere bepaling, voor de wijzen en verstandigen.

1. Zo worden genoemd zulke mensen die van nature begaafd zijn met een vlug verstand, gauw begrip en doorzichtig oordeel, waardoor zij alle dingen die hun voorkomen in de natuur en het burgerlijke leven, vaardig kunnen bevatten en doorgronden. Die zichzelf gedurig daarin oefenen, door lezen, overwegen en onderzoeken van boeken en zaken. Die daardoor krijgen geoefende zinnen, kennis, verstand, geleerdheid en wijsheid bij zichzelf, en de naam en roem daarvan bij anderen.

2. Het is in zichzelf wel een fraaie zaak, een goede gave Gods, met wijsheid en verstand voorzien te zijn; maar het wordt door de algemene verdorvenheid van de natuur licht misbruikt, wanneer het door Gods Geest en genade niet geheiligd is. Dan ziet men:

a. Dat de kennis opgeblazen maakt, dat zulken hebben een ijdele inbeelding, en een groot gevoelen van zichzelf.

b. Dat zij op hun verstand en wijsheid teveel vertrouwende, van alle zaken willen oordelen naar hun welgevallen, en een ieder binden aan hun uitspraak en gevoelen.

c. Hebben zij een zaak verkeerd opgevat, zij blijven daar hardnekkig en onverzettelijk bij, zonder naar reden te horen of betere onderrichting plaats te geven.

d. Op die voet al voortgaande, zo vervallen zij tot misvattingen van de gehele zaak; en zelf bedrogen zijnde, verleiden zij ook anderen.

3. Zodanig zijn de meeste wijzen naar de wereld; de filosofen onder de heidenen, de schrift- en wetgeleerden, de farizeeën en sadduceeën onder de Joden, de geslepenen en schranderen in natuurlijke en burgerlijke zaken in het midden van ons; wier verstand bedorven, wier wijsheid loosheid en wier geleerdheid dikwijls niet anders dan enkele verkeerdheid is. Maar inzonderheid wanneer de bovennatuurlijke en Goddelijke zaken aan deze lieden worden voorgedragen; en als zij daarvan willen oordelen naar hun bedorven verstand, zo ziet men ze jammerlijk dwalen, en vervallen tot monsters van meningen, dewijl zij door hun vooroordelen verblind, door hun inbeeldingen vervoerd, en door een waan en roem van wijsheid opgeblazen zijnde, op valse gronden sluitregels maken, en zo maar voortgaan. Zo bevindt men dan dat de wijsheid van de wereld dwaasheid is bij God. Dat zij lasteren hetgeen zij niet weten; en hetgeen zij natuurlijk als onredelijke dieren weten, daarin verderven zij zich, Jud. vers 10.

4. Zo weinig baat heeft dan de wijsheid en het verstand van de natuurlijke mens in de zaken van Christus en Zijn Koninkrijk, dat het hem veelmeer belet daartoe door te dringen, indien hij aan zichzelf alleen is overgelaten; en zo komt het bij, dat deze dingen voor de wijzen en verstandigen verborgen zijn. Waar is dan de wijze? Waar is

de Schriftgeleerde? Waar is de onderzoeker dezer eeuw? En heeft God de wijsheid dezer wereld niet dwaas gemaakt? vraagt daarom Paulus ook, 1Kor. 1:20.
2. Is dit nu zo met diegenen die door hun natuurlijke gaven enig voordeel schijnen te hebben, en daartoe enigszins schijnen bekwaam te zijn; wat zal men dan zeggen van onwetende en onervaren mensen? Zeker, daar alle mensen van nature en uit zichzelf evenzeer bedorven, onbekwaam en onwaardig ertoe zijn, daar behaagt het God menigmaal gemene, geringe, ongeleerde en eenvoudige mensen, door Zijn genade ertoe bekwaam te maken, door Zijn Geest hun verstand te verlichten, hun wil te heiligen, en ze in het bijzonder te openbaren de dingen die voor de wijzen en verstandigen verborgen zijn. Daarom voegt er de Heere Jezus hier ook bij, en zegt, dat deze den kinderkens geopenbaard zijn.
a. Dit is een openbaring die niet alleen uitwendig, maar ook inwendig is; waardoor die dingen:
1. Niet alleen aan de uiterlijke zinnen, het gehoor, gezicht en gevoel voorgedragen; maar ook inwendig aan de ziel en het verstand vertoond worden.
2. Waardoor men deze in hun eigen wezen en noodzakelijkheid ziet, onderscheiden begrijpt, en gevoelt, zodanig als zij in der daad en waarheid zijn.
3. Waardoor ook alle beletselen en verhinderingen geweerd, alle eigenzinnigheid, hardnekkigheid, duisternissen en dwalingen, vooroordelen en ijdele inbeeldingen bij aanvang verbroken, en geleidelijk meer en meer uit de weg geruimd worden.
4. Waardoor men krijgt gelegenheid en middelen, lust en liefde tot de waarheid, en een ernst en ijver om die na te speuren; zodat men Gods Woord hoort en leest, Zijn wet dag en nacht overdenkt, Ps. 1:2. En met aandacht en opmerking, met een heilige zorg en voorzichtigheid op alles zoekt te letten.
5. Waardoor op gedurige en aanhoudende gebeden, door Gods Geest hun verstand verlicht, hun wil gebogen en hun hart geheiligd wordt, zodat zij metterdaad verstaan de kracht van de woorden, de ware gelegenheid en rechte geschapenheid van de zaken; en zo hun harten er voor zichzelf mee werkzaam worden. Ziet, zo worden die dingen geopenbaard, die voor anderen verborgen zijn.
b. Doch deze openbaring geschiedt niet aan allen in het gemeen; immers niet aan de wijzen en verstandigen, die zodanig zijn in hun eigen ogen en oordeel, en die daardoor trots en opgeblazen zijn; maar in het bijzonder aan de kinderkens. Zodanig worden hier genoemd, juist niet die het zijn in jaren, maar in verstand en kennis; die evenals de kinderkens:
1. Slecht en gering, eenvoudig en onnozel zijn. Die geen geoefende zinnen, geen ervaring van zaken hebben. Die, als de kinderkens, oprecht en rechtuit zijn. Die, als de kinderkens, stom en sprakeloos zijn; dat is hier te zeggen, die uit zichzelf daarvan niet spreken, noch bescheid of reden kunnen geven.
2. Nochtans worden deze dingen aan hen geopenbaard.
a. Men moet dit evenwel niet zonder uitzondering zo verstaan, alsof deze dingen voor alle wijzen en verstandigen verborgen waren, en alleen maar aan eenvoudigen en ongeoefenden geopenbaard werden; Paulus, Apollos en zeer veel anderen, die zeer wijs en verstandig waren, bewijzen het tegendeel klaar en ontegenzeggelijk.
b. Maar men moet het zo begrijpen, dat deze dingen gewoonlijk en meest voor de wijzen en verstandigen verborgen zijn, en aan de kinderkens, aan eenvoudigen en ongeoefenden geopenbaard worden.

C. Dit is een werk, niet van mensen, maar van God, aan Wie het de Zaligmaker ook toeschrijft, zeggende tot Zijn Vader, de Heere des hemels en der aarde: Ik dank U, dat Gij deze dingen voor den wijzen en verstandigen verborgen hebt, en hebt dezelve den kinderkens geopenbaard. De schranderheid van het verstand kan dit niet geven; als men het daarbij zoekt, dan verhindert het veelmeer. Er is hogere verlichting en kracht des geloofs toe nodig. God de Vader Zelf, de Heere des hemels en der aarde moet dit geven.

IV. Het is geen teken van Zijn onmacht, dat deze dingen van Zijn Koninkrijk voor de wijzen en verstandigen worden verborgen gehouden, en de kinderkens geopenbaard. Maar dat is zo God des Vaders welbehagen; gelijk de Zaligmaker in vers 26 erbij erkent, zeggende: Ja Vader, met een nadere herhaling en toestemming, want alzo is geweest het welbehagen voor U.

A. Dewijl uit Hem, door Hem en tot Hem alle dingen zijn, Rom. 11:36. Zo kan er dan ook buiten Hem niets bedacht worden dat Hem zou bewogen hebben om van eeuwigheid iets te besluiten, dat in de tijd omtrent de mens geschieden zal, ook ten opzichte van eeuwige staat, van zaligheid of verdoemenis.

1. God vindt in de mens niets dat Hem kan bewegen om hem te verkiezen, en daarom de middelen der genade aan te bieden en hem zalig te maken.

2. Niemand van alle mensen heeft ook van nature en uit zichzelf enige geschiktheid, om die middelen recht en wel te gebruiken tot zijn bekering en zaligheid. Was het zo, zouden dan de wijzen en verstandigen geen oordeel hebben boven anderen? Echter verbergt God deze dingen voor hen. En hoewel Hij die de kinderkens openbaart, zo doet Hij dat echter niet, omdat zij beter geschikt en meer bekwaam zijn dan anderen om die te begrijpen; wat kan er toch in hen zijn, die nauwelijks verstand en rede gebruiken?

B. Daarom is niets anders dan Gods eigen vrije wil, Zijn louter welbehagen, de enige oorzaak van hetgeen Hij van eeuwigheid besloten heeft, en dat Hij in de tijd doet of laat, en waarnaar Hij de ene verkiest en de andere voorbijgaat; want het is niet desgenen die wil, noch desgenen die loopt, maar alleen des ontfermenden Gods, Rom. 9:16. Daarom schrijft de Zaligmaker dit werk in het bijzonder ook aan het welbehagen van Zijn Vader toe, zeggende: Ja Vader, want alzo is geweest het welbehagen voor U. Dit is met reden verwonderlijk voor de mens, daarin openbaart zich een diepe afgrond die men niet peilen, noch doorgronden kan, waarvan alle onderzoek vergeefs, en vruchteloos, en de nauwkeurigste wijsheid de grootste dwaasheid is. Daarom moet men met een diepe verwondering en eerbiedige verbaasdheid daarover uitroepen: O diepte des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennis Gods! Hoe ondoorzoekelijk zijn Zijn oordelen, en onnaspeurlijk Zijn wegen! Want die heeft den zin des Heeren gekend? Of wie is Zijn raadsman geweest? Of wie heeft Hem eerst gegeven, en het zal Hem weder vergolden worden? Rom. 11:33-35. Dit welbehagen Gods is echter:

1. Ten hoogste wijs, dewijl Hij daardoor vertoont de onmacht van het verdorven vlees, en dat Hij het alleen is Die de mensen onderscheidt, gelijk Paulus ook leert, 1Kor. 4:7.

2. Daarin vertoont zich ook tegelijk Zijn macht, waardoor Hij Zijn welbehagen zeker en onfeilbaar uitvoert. Het scheelt Hem niet hoedanig de mensen zijn, die Hij voor heeft, hoe bekwaam of onbekwaam zij zijn, daar Hij de geringste verkiest, en de snoodste verwaardigt met Zijn genade; en zo alle dingen werkt naar de raad van Zijn wil, Ef. 1:11.

3. Het is ook rechtvaardig, en beneemt de mens alle reden van roem, alle bedenking en tegenspraak.
a. Welke reden hebben de wijzen om te klagen, dat die dingen voor hen verborgen worden? Daar zij, door hun eigen waanwijsheid opgeblazen, deze verachten, en niet willen weten.
b. Welke reden hebben de kinderkens om te roemen? Daar zij overtuigd van hun eigen onwetendheid en eenvoudigheid, weten dat zij daartoe uit zichzelf al te gering en onwaardig zijn; en dat het alleen is Gods onverdiende genade, en enkele goedertierenheid, waarom Hij die dingen aan hen openbaart. Opdat het zij, gelijk geschreven is: Die roemt, roeme in den Heere, 1Kor. 1:31.
1. Ofschoon dit een groot vooroordeel gaf tegen Christus, Zijn leer, Persoon, dienst en waardigheid; dat de oversten van de Joden niet duister te kennen gaven, Joh. 7:47-49.
2. Echter roemt, prijst en dankt Christus daar Zijn Vader voor.
Ziedaar, deze stof voor uw aandacht geopend en verklaard.

TOEPASSING

I. Ziet hier uit in het voorbijgaan, toehoorders:
A. Dat de openbaring van de zaligmakende leer van het Evangelie grote dankbaarheid waardig is, dewijl Christus Zijn Vader Zelf daarvoor dankte.
B. Dat de zaligmakende openbaring van de genadeleer meer geschonken wordt aan slechten en eenvoudigen, dan aan aanzienlijken en wijzen.
C. Dat niet de eigen geschiktheid van de mens, maar alleen Gods welbehagen de oorzaak is, waarom de ene hiermee begenadigd wordt en de andere niet.
D. Dat niet de rede, maar de openbaring de oorzaak en het beginsel van het zaligmakend geloof, en zo ook de opperrechter is der geloofsverschillen is; gelijk wij in onze inleiding tegen de Socinianen betoogd hebben. Want, laat iemand zeer verstandig zijn in natuurlijke dingen, daarom is het niet in het geestelijke, die dingen zijn veel hoger. De ene is van nature zo blind als de andere in de geestelijke dingen, Rom. 8:7. God moet de kennis der geestelijke dingen geven, Matth. 13:11. Vlees en bloed kan deze niet openbaren, Matth. 16:17.
1. Is dit nu zo, gelijk het waarlijk is, hoe dwaas en verkeerd handelen dan de zodanigen:
a. Die de eenvoudigen en ongeoefenden voor het hoofd stoten en verguizen, daar God dezulken weleens boven anderen met Zijn zaligmakende genade wil begunstigen.
b. Die ware begenadigden, welke gering en slecht zijn, of die, als de kinderkens, niet veel spreken, niet veel bescheid en reden geven kunnen, veroordelen en verachten.
c. Die zich inbeelden dat hun de hemel en de zaligheid niet ontgaan zal, omdat zij meer kennis hebben, en meer geoefend zijn dan anderen.
d. Die opgeblazen zijn door hun kennis, vol van ijdele inbeeldingen, en die een groot gevoelen van zichzelf hebben.
e. Die op hun verstand en wijsheid teveel vertrouwen, die van alle zaken willen oordelen naar hun welgevallen, en ieder willen binden aan hun uitspraak en gevoelen.
f. Die bij de goede gedachten, die zij bij zichzelf verkeerd opgevat hebben, hardnekkig en onverzettelijk blijven, zonder ontdekking of betere onderrichting plaats te geven.

g. Eindelijk, die omdat zij zo wijs en verstandig zijn bij zichzelf in hun eigen ogen, de gehele zaak misvatten, en echter op die voet al voortgaan zonder enige achterdocht.
2. Mensen daar het zo mee gesteld is, wij waarschuwen u met Jezus' eigen woorden, dat God de Vader, de Heere des hemels en der aarde, deze dingen voor de wijzen en verstandigen verbergt, en deze de kinderkens openbaart. Wat dunkt u, is dit voor u geen dringende taal? Loopt gij dan geen groot gevaar om uzelf jammerlijk te bedriegen, en op het einde bedrogen uit te komen? Althans wij waarschuwen u uit Gods Naam daarvoor. O! wat zou dat naar zijn, zich de hemel en de zaligheid ingebeeld en beloofd te hebben, en zo met een ingebeelde hemel heengegaan te zijn, en echter stervende zijn ogen open te doen in de hel. Wie moet daar niet voor schrikken? En waarlijk, er worden niet vele wijzen geroepen tot genade en zaligheid, 1Kor. 1:26. O! dat gij dan eens dwaas werd bij uzelf, opdat gij recht wijs mocht worden!
3. U allen roepen wij toe, die voor uzelf nog geen kennis hebt aan de weg der zaligheid: O! de zaligmakende genade Gods verschijnt nu alle mensen, Tit. 2:11. Gave God, dat uw verstand verlicht, uw hart geopend en uw gemoed erdoor overtuigd mocht worden. Zeg niet, ik ben zo slecht en gering, zo eenvoudig en onnozel. Of, ik heb geen geoefende zinnen en geen ervaring van zaken. Of, ik ben zo stom en sprakeloos, ik kan niets uitbrengen. Indien gij evenwel in het geloof tot de Heere Jezus kwam, wees verzekerd, dat Hij u daarom niet voor het hoofd zou stoten; integendeel, het is des Vaders welbehagen aan zulke kinderkens die dingen te openbaren. O! de Heere doe verschillenden van u dat eens ondervinden.
II. Wil ik u eens zeggen wie bij aanvang daartoe verwaardigd zijn, en aan wie God deze dingen reeds in deszelfs eerste beginselen heeft geopenbaard? Het zijn de zodanigen:
A. Die inwendig aan hun hart ook ontdekking gekregen hebben van de Heere Jezus en van de weg der zaligheid. Die in hun gemoed overreed zijn geworden van die volstrekte noodzakelijkheid, dat zij de Heere Jezus en Zijn aangebracht heil moeten hebben, of anders verloren zijn. In wie de vooroordelen, welke zij tegen de weg van vrije genade en het genadewerk hadden, reeds bij aanvang verbroken zijn geworden, zodat zij nu daarnaar wensen en zuchten, daar zij eertijds tegen waren. Die daardoor een lust en liefde gekregen hebben tot de waarheid, en een ernst en ijver om die te onderzoeken. Die, op gedurige en aanhoudende gebeden, bij aanvang het verstand verlicht, de wil overgebogen, en het hart in zoverre geheiligd is, dat zij er voor zichzelf mee werkzaam geworden zijn. Ziedaar mijn vrienden, aan dezen heeft God bij aanvang die dingen geopenbaard.
B. Ik weet wel, dat een minder geoefende, een duistere of een zwakke onder des Heeren volk weleens zegt, die dingen kan ik niet ontkennen. Maar evenwel, indien de Heere Zelf mij die dingen geopenbaard had, dan moest ik er meer inzicht in hebben, dan zou ik immers meer licht krijgen? Zou ik er dan ook niet onderscheidener en klaarder van kunnen spreken? Daar sta ik voor. Hoor, kinderkens:
1. Als God bij aanvang die dingen aan iemand openbaart, heeft hij juist terstond daar zoveel onderscheiden licht niet in, om alles terstond dieper in te zien.
2. Het is ook wat anders genade te hebben, en klaar daarvan te kunnen spreken, dat is een verdere gave.

3. Men wil gewoonlijk terstond al op de hoogste trap zijn, maar het gaat zo niet, men moet van onder op beginnen, en zo geleidelijk voortgaan.
4. Hebt gij op de ene tijd er niet meer inzien en licht in dan op de andere? Kunt gij er de ene tijd ook niet klaarder van spreken dan de andere tijd? Wel, ziedaar, waar komt dat vandaan? Is het dan des Heeren werk of niet?
C. Gelovigen, wij roepen u allen tot opwekking toe:
1. Vergeet nooit dat gij in uzelf maar onwijzen en dwazen zijt, en dat gij niets hebt dan hetgeen gij uit vrije genade van God ontvangen hebt; om toch nederig te blijven. Geloof al hetgeen God u in Zijn Woord geopenbaard heeft. Bid God veel om Zijn Geest, dat Die uw ogen nog meer opene, en uw harten aanhoudend werkzaam make. Dank God ook voor hetgeen Hij aan u geopenbaard heeft.
2. De Vader, de Heere des hemels en der aarde, Die naar Zijn welbehagen u deze dingen bij aanvang geopenbaard heeft, zal ze eens meer volkomen aan u ontdekken, en u in het volle genot daarvan stellen, wanneer Hij u door de dood uit dit leven in een zalige heerlijkheid tot Zich zal opnemen. Ik sluit met de woorden van Paulus, 1Kor. 13:12: Wij zien nu door een spiegel in een duistere rede, maar alsdan zullen wij zien aangezicht tot aangezicht; nu ken ik ten dele, maar alsdan zal ik kennen gelijk ook in gekend ben. AMEN.

TIENDE LEERREDE

MATHHEÜS 16:24 eerste deel

Toen zeide Jezus tot Zijn discipelen: Zo iemand achter Mij wil komen, die verloochene zichzelven, en neme zijn kruis op en volge Mij.

INLEIDING

I. **ER** is een groot onderscheid tussen de handelwijzen van de Heere des lichts en de vorst der duisternis.
A. De satan dist eerst de goede wijn op der wellusten en vermakelijkheden, maar naderhand zullen alle goddelozen der aarde de droesem van Gods toorn uitzuigende drinken, Ps. 75:9. Maar Christus spijst eerst doorgaans de Zijnen hier met tranenbrood, en drenkt ze met tranen uit een drieling, Ps. 80:6. Zodat zij met de dichter moeten klagen: Mijn tranen zij mij tot spijze dag en nacht, Ps. 42:4. Maar naderhand verzadigt Hij ze met de vettigheid van Zijn huis, en drenkt ze uit de beek van Zijn wellusten, Ps. 36:9.
B. De duivel onze eerste voorouders belovende dat hun ogen zouden geopend worden, en dat ze als God zouden wezen, Gen. 3:5, bracht ze in een dikke duisternis der onwetendheid, en maakte ze gelijk als hem zelf. Maar Christus laat de Zijnen doorgaans eerst al veel leven in de duisternis der verdrukking, opdat het licht der vertroosting hun namaals des te klaarder zou opgaan.
C. De duivel leidt zijn navolgers op de brede weg der zonden en der zorgeloosheid tot in de wijde poort der hel. Maar Christus de Zijnen op de smalle weg der godzaligheid, en door de poort des kruises in de zaal der heerlijkheid, Matth. 7:13,14.
D. De satan belooft wel gouden bergen, rijkdom en eer; maar noch kronen noch koninkrijken hebbende, zo beloont hij zijn dienaren met de eeuwige pijnen en angsten der hel, waartoe hij zelf ook verwezen is. Maar Christus verandert het water der droefheid in vreugdewijn, en verheerlijkt hiernamaals die hier met Hem lijden. Willende dat de Zijnen Hem hier zullen navolgen, gelijk Hij hun is voorgegaan. Het was een verkeerde raad die Petrus eens, niet verzinnende de dingen Gods, aan Zaligmaker Jezus gaf, dat Hij Zichzelf zou genadig zijn, dewijl de Christus die dingen moest lijden, en alzo in Zijn heerlijkheid ingaan. En zo bedriegen zij zichzelf, die zonder de woestijn te doorwandelen menen in het Kanaän te komen, die zich uitgeven voor Christus' discipelen, en hiervan vrij willen zijn.
II. Heel andere regels en wetten schrijft Christus Zijn discipelen en navolgers voor, gelijk gij zien kunt in onze voorgelezen tekst. Toen zeide Jezus tot Zijn discipelen: Zo iemand achter Mij wil komen, die verloochene zichzelven, en neme zijn kruis op en volge Mij.
III. Dit zestiende hoofdstuk van Mattheüs' Evangelie behelst in zich vijf onderscheiden zaken.

A. Het antwoord dat Christus aan de farizeeën en sadduceeën gaf, toen zij een teken van Hem begeerden, vers 1-4.
B. Een vermaning van Christus aan Zijn discipelen om zich toch te wachten voor de zuurdesem der farizeeën en sadduceeën, vers 5-12.
C. De belijdenis die de apostelen van de Christus deden, waarin zij toonden wat zij van Hem geloofden, vers 13-20.
D. Een voorzegging van Christus' lijden, en van de verhoging die daarop volgen zou, vers 21-23.
E. Een voorstel van de weg om Christus recht te volgen, vers 24-28. In dat laatste gedeelte, waartoe onze tekstwoorden behoren, wordt in het bijzonder beschreven:
1. Hoe en met welke woorden de Heere Jezus de echte en rechte weg voordroeg, welke een ieder moet inslaan die achter Hem wil komen, en Zijn discipel wil zijn, in onze tekstwoorden. Mitsgaders de drangreden die de Heiland gebruikt heeft, om die weg aan te dringen, en er mensen op te doen verlieven. In welke drangreden Hij toont:
a. Dat diegene die zijn leven zal willen behouden, dat die hetzelve zal verliezen, in het eerste deel van vers 25.
b. Maar dat degene die zijn leven verliezen zal, om Zijnentwil, dat die hetzelve zal vinden, in het andere gedeelte van vers 25.
c. Dat al wint de mens de gehele wereld, en hij lijdt schade aan zijn ziel, dat zulks dan geen voordeel, maar groot nadeel is, in het eerste deel van vers 26.
d. Temeer, omdat zijn ziel voor Hem onlosbaar is, en dat zo deze schade nimmermeer kan vergoed worden, in het andere gedeelte van vers 26. Waarop Hij:
2. Toont de vergelding en heerlijkheid die de Zijnen te zijner tijd eens van Hem erlangen zullen, vers 27,28.
IV. Zodat onze voorgelezen woorden derhalve eigenlijk in zich behelzen: *Een beschrijving van de echte en rechte weg, welke een ieder moet inslaan die achter Christus wil komen, en Zijn discipel wil zijn.* Of: Het A. B. C. van het Christendom, van Christus Zelf aan Zijn discipelen voorgeschreven.
De Heere schenke velen uwer er een wezenlijke zegen onder ! Amen.
V. Twee zaken moeten wij uit de voorgelezen woorden onderscheiden overwegen:

I. De voorrede van de evangelist, in die woorden begrepen: Toen zeide Jezus tot Zijn discipelen.
II. Dan het A. B. C. van het Christendom, of Jezus' les, in deze woorden: Zo iemand achter Mij wil komen, die verloochene zichzelven, en neme zijn kruis op, en volge Mij.

VERKLARING

I. In de voorrede van de evangelist moeten wij acht geven: Op de Persoon Die hij zegt gesproken te hebben. Op de tijd wanneer. Op diegenen tot wie Hij gesproken heeft.
A. De Persoon Welke gesproken heeft, noemt Mattheüs uitdrukkelijk, zeggende dat het Jezus is. Die Immanuël, die God en Mens in één Persoon, Die de weg der zaligheid in waarheid leert, en Die Jezus geheten is, omdat Hij Zijn volk zou zalig maken van hun zonden, volgens Matth. 1:21; Die behoorde niemand uwer onbekend te zijn. Deze Jezus de Zaligmaker:

B. Zeide: Toen.
1. Toen, nadat Hij Zijn discipelen had beginnen te vertonen dat Hij moest heengaan naar Jeruzalem, en veel lijden van de ouderlingen en overpriesters en schriftgeleerden, en gedood worden, en ten derde dage opgewekt worden, vers 21.
2. Toen, nadat Petrus Hem tot zich genomen hebbende, begonnen had te bestraffen, zeggende: Heere zijt u genadig; dit zal U geenszins geschieden, volgens vers 22 van ons teksthoofdstuk.
3. Toen, nadat Hij Zich omkerende tot Petrus gezegd had: Ga weg achter Mij, satanas, gij zijt Mij een aanstoot. Want gij verzint niet de dingen die Gods zijn, maar die der mensen zijn, volgens vers 23 van ons teksthoofdstuk. Toen was het recht tijdig, om deze verkeerde bevatting tegen te gaan, en de Zijnen beter te onderrichten van de weg der zaligheid. Toen zeide Jezus:
C. Tot Zijn discipelen.
1. Ofschoon Petrus Hem alleen tegengesproken en berispt had; waarom Hij Petrus in het bijzonder ook alleen bestraft had, in het voorgaande vers. Echter hadden de andere discipelen ook verkeerde, aardse en al te vleselijke begrippen en gedachten van Zijn Koninkrijk, en van de voordelen die Zijn navolgers daaruit trekken zouden, die daarvan ook moesten ontheven worden; en daarom spreekt Hij ze allen aan.
2. Door Zijn discipelen moeten wij hier niet alleen verstaan de apostelen, die anders dikwijls bij uitnemendheid zo genoemd worden. Maar hier moeten wij erdoor verstaan, benevens hen, ook de anderen die Christus' leer volgden. Tot Zich geroepen hebbende de schare met Zijn discipelen, heeft Markus, Mark. 8:34. Hij zeide tot allen, heeft Lukas, Luk. 9:23.
II. Het A. B. C. van het Christendom, of de les die Jezus hun geeft, luidt: Zo iemand achter Mij wil komen, die verloochene zichzelven, en neme zijn kruis op, en volge Mij. Waarin wij onderscheiden moeten letten: Op degenen aan wie Jezus deze les geeft, hier zo uitgedrukt: Zo iemand achter Mij wil komen. Dan ten tweede op de les zelf, welke drieledig is, luidende aldus: Die verloochene zichzelven, en neme zijn kruis op, en volge Mij.
A. Het eerste lid van deze les zullen wij in dit avonduur met uw aandacht ook trachten te verhandelen, doch de twee andere, of laatste leden van deze les zullen wij tot een nadere gelegenheid overlaten, om ze dan ook eens met uw aandacht te behandelen. Degenen aan wie Jezus deze les geeft, worden hier zo omschreven: Zo iemand achter Mij wil komen.
1. Achter Christus te komen, is niet anders te zeggen dan Christus' discipel te zijn; gelijk dat blijkt uit Luk. 14:26: Indien iemand tot Mij komt, en niet haat zijn vader, en moeder, en vrouw, en kinderen, en broeders, en zusters, ja ook zelfs zijn eigen leven, die kan Mijn discipel niet zijn. Goede discipelen lopen hun meesters niet voor, gelijk Petrus begon, willende Christus onderrichten, even alsof hij het beter wist wat Christus betamelijk was dan Christus Zelf; maar de Meester voorgaande, komen zij achter hem aan en volgen zij hem na. De Heiland Petrus en Andreas tot discipelen roepende, zeide tot hen: Volgt Mij na, Matth. 4:19. Zo zei Paulus ook tot de ouderlingen van de gemeente van Efeze: Uit uzelven zullen mannen opstaan, sprekende verkeerde dingen, om de discipelen af te trekken achter zich, Hand. 20:30. Zij komen achter hun Meester, dat is, zij ontvangen de leringen van hun Meester, en richten al hun doen naar Zijn wil en onderwijzing.

a. Er zijn twee hoofdscholen van twee verschillende in de wereld opgericht.
1. De duivel heeft een open school, en veel discipelen van het begin der wereld al gehad, en hij promoveert en bevordert zijn discipelen, uit de school der blindheid en onwetendheid tot de trap van ongelovigheid, van deze tot de trap der zorgeloosheid en goddeloosheid, van deze tot desparatie en wanhoop, en eindelijk tot de eeuwige verdoemenis, welke hem en zijn engelen ook bereid is, Matth. 25:41.
2. Van de andere school is Christus de grote Meester. Deze daarentegen zijnde een waarachtige Meester, leert de weg Gods in der waarheid, Matth. 22:16. Promoverende Zijn discipelen van minder tot meerder staat, uit de duisternis der dwaling tot de kennis der waarheid, van kennis tot geloof, van geloof tot vernieuwing des levens, vandaar tot lijdzaamheid in zwarigheden, van het kruis en uit de school der verdrukking in de school der heerlijkheid en gelukzaligheid.
Zolang een mens van Hem door Zijn Geest niet onderwezen wordt, zit hij in duisternis der onwetendheid. Hij Die gezegd heeft dat het licht uit de duisternis zou schijnen, is Degene Die in onze harten schijnen moet, om te geven verlichting der kennis der heerlijkheid Gods, in het aangezicht van Jezus Christus, 2Kor. 4:6. En kennis van Zijn wil hebbende, moet men die betrachten. Indien gijlieden in Mijn woord blijft, zo zijt gij waarlijk Mijn discipelen, zegt Hij daarom ook Zelf, Joh. 8:31.
b. Doch er zijn uiterlijk in Christus' school ook tweeërlei soort van mensen:
1. Sommigen die van harte en oprecht tot Christus komen en Hem volgen, die alle andere meesters verlatende, Christus alleen aanhangen en gehoorzamen. Zulke discipelen waren de apostelen, al was het dat zij hun zwakheden hadden, want zij konden met waarheid zeggen: Wij hebben alles verlaten, en zijn U gevolgd, Matth. 19:27.
2. Anderen zijn er ook, die maar in schijn achter Christus komen, meer de wereld, de Mammon en hun buik, dan Christus volgende. Van dit getal waren eertijds diegenen welke om den brode, of uit verwondering Christus volgden, Joh. 6:26. Zo hier ook, ziende dat velen met een ander inzicht Hem volgden:
c. Sprak Christus van achter Hem te komen. Zulkeen komt in waarheid achter Christus en is Zijn discipel:
1. Ten opzichte van Christus, Welke de Meester is:
a. Die naar Zijn bevelen luistert, en zich daaraan onderwerpt. Want: Indien gijlieden in Mijn woord blijft, zo zijt gij waarlijk Mijn discipelen, zegt Christus, Joh. 8:31.
b. Die het genoeg is zo in de wereld te bevinden, als zijn Meester Christus het er in bevonden heeft; het moet toch de discipel genoeg zijn dat hij wordt gelijk zijn Meester, Matth. 10:25.
c. Die in alles de eer van zijn Meester Christus zoekt. Hierin is Mijn Vader verheerlijkt, dat gij veel vrucht draagt; en gij zult Mijn discipelen zijn, zegt Hij ook Zelf, Joh. 15:8.
d. Die Christus als zijn Meester eerbiedigt en vreest, en zich zorgvuldig zoekt te wachten dat hij Hem niet vertoornt; dat is het beginsel van de hemelse wijsheid, Spr. 1:7.
e. Die Christus als zijn Meester vraagt hetgeen hij niet weet, en deze mond des Heeren veel raad vraagt. Zijn getuigenis is gewis, den slechten wijsheid gevende, Ps. 19:8.
2. Ten opzichte van zichzelf komt zulkeen als een discipel achter Christus:

a. Die zich voor Hem erkent en belijdt, in zichzelf te zijn onwijs, ongehoorzaam, dwalende, menigerlei begeerlijkheden en wellusten dienende, in boosheid en nijdigheid levende, hatelijk zijnde, en elkander hatende, gelijk er staat, Tit. 3:3.
b. Die alle naarstigheid toebrengt om zich te oefenen in de kennis der waarheid en in de godzaligheid; dat Petrus ook sterk aandringt, 2Petr. 2:5-7.
c. Wiens toenemen openbaar wordt, zodat hij alleszins opwast in Hem Die het Hoofd is, namelijk Christus, gelijk er staat, Ef. 4:15.
d. Die zich niet laat aftrekken of afscheuren van achter de grote Meester Jezus, ofschoon er mannen opstaan, sprekende verkeerde dingen, om te spreken uit Hand. 20:30.
e. Die de grote Meester Christus volstandig blijft aankleven, en in alles van Hem blijft afhangen; biddende met David: Leer mij, Heere, Uw weg; ik zal in Uw waarheid wandelen; verenig mijn hart tot de vreze voor Uw Naam, Ps. 86:11. Zulkeen komt achter Christus.
2. De Zaligmaker zegt hier nu: Zo iemand achter Mij wil komen.
a. Denkt gij, wel, is het dan in des mensen macht en vrije wil te komen achter Christus? Staat het in zijn vrije keus, of Christus of de satan als een meester te volgen, en in hun school te gaan? Gelijk dit het gevoelen van de remonstranten en papisten is.
b. O neen! Niemand kan tot Mij komen, tenzij de Vader Die Mij gezonden heeft, hem trekke, zegt Christus Zelf, Joh. 6:44. Wat voor begeerte kan de mens ten goede hebben, daar het gedichtsel der gedachten zijns harten te allen dage alleenlijk boos is? Gen. 6:5. Daar hij niet begrijpen kan de dingen die des Geestes Gods zijn, en hem dwaasheid zijn? 1Kor. 2:14. Daar hij onbekwaam is om iets goeds te denken? 2Kor. 3:5. Die komen alleen achter Christus, die de Heere het hart daartoe neigt, daartoe beweegt en trekt. Daarom bad de bruid: Trek mij, wij zullen U nalopen, Hoogl. 1:4. En de dichter zei: Ik zal den weg Uwer geboden lopen, als Gij mijn hart verwijd zult hebben, Ps. 119:32. En vers 36: Neig mijn hart tot Uw getuigenissen.
1. Het is waar, een bereidwilligheid wordt er vereist om de Heere behoorlijk te volgen; het moet niet onwillig, tegen dank en uit bedwang zijn.
2. Maar waarvandaan komt voor de mens deze bereidwilligheid? O! niet van zichzelf, want hij kan zijn hart zomin als een Moorman zijn huid veranderen, en goed doen daar hij geleerd heeft kwaad te doen, Jer. 13:23. Maar het komt van Gods Geest, Die de zodanigen gewillig maakt, volgens Gods belofte: Ik zal Mijn Geest geven in het binnenste van u; en Ik zal maken dat gij in Mijn inzettingen zult wandelen, en Mijn rechten zult bewaren en doen, Ez. 36:27. Christus geeft met de woorden van onze tekst te kennen hetgeen een ieder betamelijk is, maar niet wat hij kan doen; Zijn oogmerk is niet om te tonen hoe wij tot Hem zullen komen, maar hoe wij tot Hem komende ons moeten gedragen.
3. Daarom zegt Hij ook: Zo iemand achter Mij wil komen. Christus spreekt hiermee allen en een ieder aan, wie hij ook zou mogen zijn, die aan Zijn regel zich wil onderwerpen, en Hem volgen; hij kan en zal door Hem behouden worden. Want Christus is de hemelse Leermeester, die de weg Gods in der waarheid leert, en de overste Leidsman, Die Zijn kinderen en navolgers tot de heerlijkheid leidt, Hebr. 12:2. Doch die Zijn regel niet wil onderworpen zijn, is de naam van een Christen niet waardig, dewijl de daad hem ontbreekt.

B. De drie regels die de Zaligmaker Zijn discipelen voorschrijft, en die elk hunner moet betrachten, zijn deze. Die verloochene zichzelven, en neme zijn kruis op, en volge Mij. Dit is het A. B. C. van het Christendom, hetwelk men kennen moet, of men kan geen discipel van Christus zijn. De eerste les die wij nu nog verhandelen moeten, is deze: Die verloochene zichzelven. Die dat doet, kan verzekerd zijn dat hij een goed discipel in de school van de Zaligmaker is. De mens heeft een wonderlijke liefde tot zichzelf van nature, hij is opgeblazen, hovaardig, woont bij zichzelf, en meent niets goed te zijn dan hetgeen van hem voortkomt; en juist daarom is hij een verderver van zichzelf, en kan hij geen discipel zijn in de nederige school van Christus, of dat alles, hetwelk hij hoogacht bij zichzelf, moet hij te enen male verloochenen.
1. Verloochenen zegt, volgens een Hebreeuwse manier van spreken, een persoon of een zaak niet te erkennen, niet te bezorgen, niet te achten; maar te verlaten, weg te werpen en te verfoeien.
2. Het wordt genomen dan eens ten kwade, dan eens ten goede.
a. Ten kwade betekent het, dat te verwerpen en te verlaten, hetwelk men moest zoeken en behouden, als God, Christus, de waarheid en de godzaligheid. Zij belijden dat zij God kennen, maar zij verloochenen Hem met de werken, Tit. 1:16. Zo spreekt Judas ook van zulke mensen, die de enige Heerser God en onze Heere Jezus Christus verloochenen, Jud. vers 4. Christus zegt: Zo wie Mij verloochend zal hebben voor de mensen, dien zal Ik ook verloochenen voor Mijn Vader Die in de hemelen is, Matth. 10:33. En Paulus spreekt van zulken die de kracht der godzaligheid verloochenen, 2Tim. 3:5.
b. Ten goede genomen betekent het, de goddeloosheid te verzaken, Tit. 2:12. De werken des satans, de begeerlijkheden der wereld en des vleses te verfoeien en na te laten, ja, zelfs zijn leven niet dierbaar te achten, om zijn loop met blijdschap te volbrengen. De Zaligmaker wil en eist in de tekst, niet alleen dat men alle andere dingen buiten Hem zal verloochenen, maar ook dat elk zichzelf zal verloochenen. Dat is:
1. In het gemeen, dat men zichzelf geheel en al aan de wil Gods zal onderwerpen, en Hem in alles gehoorzamen.
2. In het bijzonder, dat men zijn eigen verstand, wil, genegenheden en krachten als verdorven en strijdig zijnde met de wil Gods verzaken zal, Rom. 8:7.
a. Zodat de zelfverloochening kan beschreven worden:
*. Dat het is een verlating van de bewegingen van onze eigen verdorven rede en wil. Hetwelk is de oude mens te kruisigen.
**. Of zichzelf te verloochenen, zeggen anderen, is niet te verloochenen dat men een mens is, of de menselijke genegenheden af te leggen, maar zichzelf te verootmoedigen. Doch deze beschrijving is niet genoegzaam en voldoende.
***. Daarom zeggen anderen, dat het is een gehele voorgaande verzaking van zijn eigen inzichten, raadslagen, genegenheden, en een gehele onderwerping van al het zijne onder Christus.
b. Doch om dit nader te verklaren; Christus:
*. Vordert en eist hier niet:
/. Dat men verloochenen zal het natuurlijke eigen zelf, dat is, de genegenheid tot welzijn van zijn lichaam, tot zijn gezondheid, tot spijs, drank, kleding of wat dies meer is. Paulus toont het tegendeel, Ef. 5:29.

//. Of dat men verloochenen zal de begeerte tot ons welzijn naar de ziel, de begeerte tot geloof, hoop, liefde, tot de gemeenschap met God, tot de nabijheid van Jezus, tot de zaligheid. Sommige mensen maken, in navolging van de Labadisten, dit wederom elkander wijs dat men daaraan ook moet sterven en verloochend zijn, eer men recht tot Christus kan komen.
//. Of dat een ware gelovige verloochenen zal het geestelijk eigen zelf, zijn grondstaat, en denken, ik heb geen genade. In dat opzicht moet men houden dat men heeft, Op. 3:11.
**. Maar Zaligmaker Jezus eist en wil hiermee dat men verloochenen zal:
/. Niet alleen de satan, die een gezworen vijand is van het menselijk geslacht, en ons bederf zoekt, 1Petr. 5:8. De wereld, die geheel in het boze ligt, en voorbij gaat met haar begeerlijkheid, 1Joh. 2:17. De zonden, die onvruchtbare werken der duisternis zijn. De rijkdommen, omdat ze strikken en doornen zijn op de weg der godzaligheid, Luk. 8:14. Vader, moeder, zuster, broeder, man, vrouw, kinderen, huis en hof, Luk. 14:26.
//. Maar Hij wil ook dat men zichzelf verloochenen zal, voor zoveel onze verdorven natuur en de bewegingen daarvan, ons beletten de wil Gods te betrachten. En zo schrijft Christus hier een navolger van Hem voor, die alleen een waar Christen is, dat hij in het bijzonder ook verloochenen moet:
. Zijn vleselijk en verdorven verstand, om dat te stellen tot een regel van leer en leven; want al het gedichtsel der gedachten zijns harten is te allen dage alleenlijk boos, Gen. 6:5. Het verstand is de fontein der gedachten, en die zijn van nature alle kwaad, zodat wij uit onszelf niets goeds kunnen denken, 2Kor. 3:5. Daarom moeten die bedwongen, gedood, verhinderd en verloochend worden. En dewijl de zinnen de dienaars zijn van het verstand, zo moeten die ook bedwongen worden. De ogen, dat ze naar geen ijdelheid zien. De oren, dat ze naar geen onreine dingen horen. De voeten, dat ze niet staan op de weg der ongerechtigheid. De verbeelding, dat ze niet vervuld is met dwaze inbeelding. Want dat alles verhindert een Christen in de betrachting van de wil Gods.
.. Zijn vleselijke en eigen wil, omdat ze Gods wil tegen is, en zich der wet Gods niet onderwerpt, Rom. 8:7.
… Zijn onmatige en zondige eigenliefde. De mens gedreven door eigenliefde, zoekt alleen dat hem of eerlijk, of voordelig, of vermakelijk is, zonder op de Heere te zien; en eindigt zo met al zijn doen in zichzelf, alsof hij een god ware. Dit is God onterende, zoals in Nebukadnezar blijkt, Dan. 4:30-32.
…. Zijn eigen eer; de mens wil geëerd en iets geacht zijn; geen zonde is alle mensen meer gemeen, en steekt dieper in het hart; doch hierin moet men zichzelf ook verloochenen. Laat ons niet zijn zoekers van ijdele eer, Gal. 5:26.
….. Zijn eigen zin; de mens wil zijn zin hebben, het koste wat het kost; en zal daarom alles werkstellig maken om zulks te bereiken, al zou daar zelfs een verbittering door ontstaan, tussen zulke mannen als Paulus en Barnabas waren, gelijk wij lezen geschied te zijn, Hand. 15:39,40.
…… Al zijn bedorven genegenheden, hetzij tot wellust, hovaardigheid of gierigheid, of enige andere begeerlijkheden, waardoor de mens afgetrokken en verlokt wordt, Jak. 1:14.
……. Eindelijk, als het er op aan komt, ook zijn eigen leven; wanneer namelijk, of zijn leven of Christus moet verlaten en verloochend worden, dan moet hij zijn leven

verloochenen; met Paulus, op geen ding achten, noch zijn leven dierbaar houden voor zichzelf, Hand. 20:24. Dit alles moet men verloochenen om Christus' wil, gelijk het Zijn discipelen betamelijk is. Anders kan men ook niet achter Christus komen en Zijn discipelen zijn. De redenen zijn deze:
Omdat onze natuur te enen male verdorven is, en men achter Christus niet blijft, indien wij onszelf niet verloochenen.
Dit vordert ook de genade, die Hij hun bewijst, die daartoe verschenen is, en ze daarvan onderwijst, Tit. 2:11,12.
Omdat Christus anders de eer die Hem toekomt, niet verkrijgen kan, noch God daarin en daardoor recht verheerlijkt worden.
Ziedaar, deze stof voor uw aandacht een weinig geopend.

TOEPASSING

I. Leert en merkt uit deze verhandelde stof in het voorbijgaan op: Dat die eeuwig wil behouden zijn, bij Christus ter school moet gaan, Zijn discipel moet worden, en Hem alleen voor zijn Meester in de weg der zaligheid moet houden.
A. Grof dwalen hier de monniken van het pausdom, en anderen, die betrachtende de regel van Christus, zich roemen navolgers van anderen te zijn, en deze of gene voor hun patroon en meester houden. Maar om niet te spreken van degenen die buiten zijn.
1. Hoe gaat het onder ons? Eveneens, geliefden, gelijk ten tijde van Christus; velen komen tot de school van de Zaligmaker, maar het is slechts uit vleselijke inzichten. Zij hebben maar de naam, en daarmee zijn ze vergenoegd, zonder dat ze zulks beogen in der daad te zijn. Helaas!
a. Hoevelen worden er gevonden die zich betonen discipelen te zijn van de satan, dewijl zij wijs zijn om kwaad te doen, maar goed te doen weten zij niet, Jer. 4:22. Hoe gauw en snedig zijn de mensen in het praktiseren en leren van de zonden, en hoe bot in het geestelijke?
b. Hoevelen ook, die zich nog al voor goede discipelen van Christus uitgeven, en die echter nog het eerste A. B. C. niet kennen van de Christelijke godsdienst, die kinderen zijn in het verstand, om te spreken uit 1Kor. 14:20; en ofschoon ze dagelijks komen in de school van Christus' Kerk, hoe onverstandig blijven zij. Daar zij leraars behoorden te zijn vanwege de tijd, hebben zij wederom van node dat men hun de eerste beginselen leert, Hebr. 5:12.
c. Hoevelen zijn er ook, die nog al Christenen willen heten, die, in plaats van zichzelf te verloochenen, het tegendeel dagelijks betrachten; zij verloochenen liever Christus.
1. Als de wereld, met Demas, 2Tim. 4:10. Als hun eigen krachten, met de farizeeën, Joh. 9, Luk. 18. Als hun eigen eer en aanzien, Matth. 23. Het is zover daar vandaan, dat velen Gods wil zouden stellen tot een regel van hun doen, dat zij hun eigen wil zetten op het hoog-altaar, en Gods wil naar de hunne gaarne zouden buigen. Dat het zo gaat, leert aan een ieder de dagelijks ervaring. Wat een wulpsheid, hovaardigheid, ijdelheid, zo in woorden als in werken, bespeurt men niet bij iedereen, zeer weinigen uitgezonderd.
2. Ik laat staan, dat ze hun leven om Christus' wil zouden verloochenen; zij kunnen niet een weinig eer of een hovaardig kleed om Zijnentwil afleggen en verloochenen.

2. Willen wij u nog eens nader overtuigen, mensen, dat gij uzelf niet verloochent, wat gij ook voorgeven of doen moogt, ja, dat gij er niets van kent of bezit? Welaan:
a. Gij houdt uw eigen zin en genoegen, benevens uw wijze van doen, met hand en tand vast, welke aanstoot en ergernis gij daarmee ook geeft, gij lacht er eens om.
b. Gij hebt grote inbeeldingen van uzelf, dat gij wijs of deugdzaam zijt, is dat niet zo? Gij hebt al vrij wat begeerte om geëerd en aangezien te worden. Gij beoogt uzelf in uw spreken en in al uw doen. Gij let er op wat een ander van u zegt, en zijt wakker in uw schik als gij wordt geprezen, al is het in uw tegenwoordigheid; dezulken eert en bemint gij daarom ook het meest.
c. Doet men aan een ander meer dan aan u, terstond rijst daarover ongenoegen in uw hart op, en gij krijgt van de zodanigen een afkeer, gij ziet ze als van terzijde aan. Gij wordt droevig en moedeloos, als gij uw begeerte van een ander niet krijgt.
d. Zolang er liefde, eer en voordeel bij te halen is voor Jezus' Naam en zaak te staan, zijt gij een ijveraar; maar als het tegendeel komt, dan is hierin al uw ernst en ijver over. Ziet gij nog niet, mensen, dat gij aan uzelf nog niet verloochend zijt?
3. Die zichzelf verloochent, is zo gesteld, als hij op zijn best is, en als hij recht in zijn element is:
a. Hij zoekt geen eer van mensen; krijgt hij eer en liefde, hij erkent die onwaardig te zijn, en wordt er kleiner door bij zichzelf, dewijl hij zijn verdorvenheid kent.
b. Hij wil niet op een onbehoorlijke wijze aan een ander kleven, maar wenst ook niet de afgod van een ander te zijn, dewijl hij zich hatelijk, vuil en walgelijk kent.
c. Hij denkt niet dat hij de man, of dat zij de vrouw is, die van een ieder moet ontzien worden. Is hij over een ander gesteld, hij aanvaardt wel die staat, en wil dat een ander hem daarin erkent; doch niet om zijn persoon, maar om de ordonnantie Gods.
d. Hij denkt niet dat hem alles toekomt, maar ziet dat hij alles onwaardig is; dit erkent en belijdt Hij voor de Heere, en als zodanig een gedraagt hij zich onder de mensen.
e. Hij heeft God en Jezus tot zijn deel en erfenis; met zijn ziel Jezus aan te kleven en aan te hangen is zijn lust en leven, Hem te ontmoeten al zijn verkwikking.
B. Hoe klaar blijkt hier nu uit, natuurlijke mens, dat gij nog niet de minste zelfverloochening kent? O! allen gij die zo de eer van mensen liever hebt dan de eer Gods, Joh. 12. Die meer bemint de tijdelijke dan de geestelijke goederen; gij zijt geen discipelen van Christus, dewijl gij dit eerste A. B. C. nog niet geleerd hebt; maar gij zijt nog discipelen van de satan, die zijn school ook in de wereld opgericht heeft, gelijk ook blijkt uit al die vleselijke werken in welke gij leeft. Want het kan niet anders zijn of die van Christus zijn, hebben het vlees gekruist met de bewegingen en begeerlijkheden, Gal. 5:24. Wat is dit een schande voor ons hedendaags Christendom, dat er zovelen onder ons zijn die de naam dragen van Christenen, en de eerste evangelieles van Christus zelfs niet leren? Hoor eens hoe zwaar Christus dezulken zal straffen, 2Thess. 1:8: Met vlammend vuur zal Hij wraak doen over degenen die het Evangelie van onze Heere Jezus Christus niet gehoorzaam zijn. En dit is Zijn eerste evangelieles. Leeft nu naar uw eigen hoofd en wil, maar weet dat God u om zulks alles zal doen komen in het gericht, Pred. 11:9. Zult gij dat daar kunnen verantwoorden? Voorzeker neen, maar dan zult gij tot de straf van het helse vuur verwezen worden. O nare toestand!
1. Hebt gij tot nog toe andere meesters gehad, ach! Dat Christus nu eens uw Meester worden mocht! En dat gij bij Hem en van Hem zocht te leren uzelf te verloochenen.

Hinkt niet langer op twee gedachten, dagvaardt vanavond nog in uw binnenkamer uw hart voor een alwetend God, om een keus te doen. Ach! Dat gij kiezen mocht uzelf te verloochenen!
2. En of de Heere u eens beliefde te overreden:
a. De zaken die verloochend moeten worden, wat zijn die toch? Of in zichzelf kwaad, en daarom te verfoeien. Of al zijn ze zodanig niet, ze beletten u nochtans Jezus recht te volgen. Gij kunt ook geen twee heren tegelijk dienen, God en de Mammon, Matth. 6:24. Wie is er waardiger gezocht en gevolgd te worden dan God en Christus?
b. Ach! Kwam gij dan eens achter Christus, en rustte gij niet voordat gij ook wat van de zelfverloochening bij eigen ondervinding kennen mocht!
II. Kinderen van God, hoe weinig kent en oefent gij ook van de zelfverloochening? Gaan er wel niet dagen, weken, ja maanden door, dat gij met uw hart er niet bij bepaald raakt? Hiervandaan uw slingeringen, moedeloosheden en onvrijmoedigheden; dat neemt al het vermaak uit uw werk, en doet u donker, dor en dodig heengaan. Het eigen blijft zo levend in u, dat gij er alles door bederft.
A. Maar misschien denken sommigen van u, kinderen van God, ken ik wel iets van de zelfverloochenening? O! dit zit zo laag bij mij, dat ik niet weet wat ik van mijzelf denken en zeggen moet. Althans, deze bekommering rijst er dikwijls op in het gemoed van een oprechte. Doch men mag ook niet ontrouw zijn jegens het geslacht van Gods gunstgenoten. Ei! laat ik u dan eens onderrichten.
1. Het kan wel zijn dat gij er maar zeer weinig van kent en oefent. De verloochening zelf bestaat niet in enige daden, maar het is eigenlijk een hebbelijkheid die door de Heilige Geest in het hart gewrocht wordt, daar de bijzondere daden en werkzaamheden uit voortkomen.
2. De grond en het wezen van de zelfverloochening bestaat eigenlijk hierin, dat men geheel van zichzelf afgaat, zich waarachtig aan Christus overgeeft, en zo zich met Hem verenigt. Hebt gij daar geen kennis aan? Doch de een is hierin meer toegenomen en gevorderd van de ander.
a. Ei! staat dan naar het toenemen en vorderen in de zelfverloochening. Uw staat vordert dat, het is er van zeer veel belang voor. Alles buiten God en Jezus is immers maar ijdelheid, en uw hart niet waard. Dat baart veel vrede, vrijmoedigheid, blijdschap en verkwikking.
b. En om hierin recht te handelen, dit is de veiligste weg om ertoe te geraken. Uw tekort komingen te zien, en ze voor Jezus' voeten te belijden. Jezus aanhoudend om kracht daartoe aan te lopen, en Hem aan te kleven. Indien gij hierin struikelt, niet alles terstond overhoop werpen, maar te hervatten.
B. Weet tot uw bemoediging en troost, kinderen van God, daar ik thans mee sluit uit Matth. 19:27,28: Gij die alles verlaten hebt, en Jezus gevolgd zijt; die Hem ook gevolgd zijt in de wedergeboorte; wanneer de Zoon des mensen zal gezeten zijn op den troon Zijner heerlijkheid, dat gij dan ook zult zitten op twaalf tronen, oordelende de twaalf geslachten Israëls. AMEN.

ELFDE LEERRDEDE Ter nabetrachting op des Heeren Avondmaal

MATHHEÜS 16:24 tweede deel

Toen zeide Jezus tot Zijn discipelen: Zo iemand achter Mij wil komen, die verloochene zichzelven, en neme zijn kruis op en volge Mij.

INLEIDING

I. **TOT** een proeve van een rechte Christen, waaruit het blijken kan dat men waarlijk een Christen is, geeft Johannes onder andere ook dit op, 1Joh. 2:6, dat men alzo wandelt, gelijk Christus gewandeld heeft. Want zo lezen wij aldaar: Die zegt dat hij in Hem blijft, die moet ook zelve alzo wandelen, gelijk Hij gewandeld heeft.
A. Het bestaat dan niet in Heere, Heere, te zeggen.
B. Maar in het doen van de wil des Vaders Die in de hemelen is, Matth. 7:21. En daarin te wandelen, gelijk Christus daarin gewandeld heeft. En tot dat einde moet men dan veranderd zijn naar Christus' beeld, 2Kor. 3:18. Hij moet een gedaante in ons gekregen hebben, Gal. 4:19. Zijn leven moeten wij in ons openbaren, 2Kor. 4:10. Hem moet men tot Voorloper, Hebr. 12:1,2, uitgekozen en aangenomen hebben. Eindelijk, wij moeten dan ook met Paulus Zijn navolgers zijn, 1Kor. 11:1.
II. Trouwens, dat dezen het alleen maar zijn die in waarheid achter Hem komen en Zijn rechtgeaarde discipelen zijn, dat leert ons Heiland Jezus ook uitdrukkelijk in onze voor handen zijnde tekstwoorden, daar Hij gezegd hebbende, zo iemand achter Mij wil komen, die verloochene zichzelven, nu uitdrukkelijk erbij voegt: En neme zijn kruis op, en volge Mij.
III. Toen wij het eerste gedeelte van dit vers met uw aandacht verhandelden, toonden wij, na de samenhang geopend te hebben, dat dit vers eigenlijk in zich behelst: *Een beschrijving van de echte en rechte weg, welke een ieder moet inslaan die achter Christus wil komen, en Zijn discipel wil zijn.* Of, het A. B. C. van het Christendom, van Christus Zelf aan Zijn discipelen voorgeschreven.
IV. Wij toonden toen ook, dat in dit vers voorkomt een voorrede van de evangelist, in die woorden begrepen: Toen zeide Jezus tot Zijn discipelen. Dan het A. B. C. van het Christendom, of Jezus' les. Dat wij daarin onderscheiden moesten letten:
A. Op degenen aan wie Jezus deze les geeft, hier zo uitgedrukt: Zo iemand achter Mij wil komen. Dan ten andere:
B. Op de les zelf, welke drieledig is, luidende aldus: Die verloochene zichzelven, en neme zijn kruis op, en volge Mij.
C. De voorrede van de evangelist, degenen aan wie Jezus deze les geeft, en het eerste lid van de les zelf, hebben wij toen met uw aandacht verhandeld; nu zullen wij de twee andere of laatste leden van deze les met uw aandacht ook trachten te overwegen. Dat is de rechte weg, die een Christen moet inslaan, om in volstandigheid vruchten voort te brengen. Beter en gewichtiger stof kan er, tot op des Heeren Heilig Avondmaal, Gods

volk ook niet voorgedragen worden. De Heere schenke velen uwer er een wezenlijke zegen onder! Amen.
V. Thans moeten wij dan met uw aandacht verhandelen en overwegen, hoe een waar Christen, die achter Jezus wil komen, ook:

I. Zijn kruis moet opnemen.
II. En Hem volgen.

VERKLARING

I. Tot opening van het eerste, moeten wij overwegen wat het is, zijn kruis op te nemen. En dan, hoe dit met *en* aan deszelfs verloochening wordt vastgemaakt.
A. In dat eerste spreekt Heiland Jezus van het kruis. En wel van Zijn, dat is, van ieder kruis van een Christen. En Hij wil dat een navolger van Hem dat zal opnemen.
1. Immanuël Jezus spreekt hier dan:
a. Van het kruis.
1. Het grondwoord *stauros,* betekent zoveel als een *opgerichte paal of staak,* gelijk Christus' kruis was. Maar zulk een eigenlijk houten kruis, hetwelk de Heere gedragen heeft, en Simon van Cyrene Hem na moest dragen, en waaraan de Heiland genageld werd, wordt hier niet verstaan.
2. Maar oneigenlijk wordt hier door het kruis aangeduid allerlei verdrukkingen, ellenden, zwarigheden, pijnen en vervolgingen, die men om Christus' Naam en zaak lijdt.
a. Het leven van een rechtgeaard discipel van Christus is op aarde een gedurige strijd; omdat de wereld het licht der waarheid, Christus met Zijn heil- en genadeleer, haat; daarom kunnen ze ook niet anders dan Zijn ware discipelen ook haten, die in dat licht wandelen.
b. En niet zonder reden noemt Christus deze verdrukkingen en zwarigheden met deze benaming van een kruis. Anders zouden deze woorden ook kunnen overgezet worden: Zo iemand achter Mij wil komen, die verloochene zichzelven, en neme zijn galg, of zijn rad op zich. Want daardoor wijst Hij aan:
*. Dat de verdrukkingen en ellende van Zijn volk en ware navolgers niet licht, niet gemeen, maar zwaar en moeilijk zijn, gelijk de dood des kruises was, die Hij met de vinger als schijnt aan te wijzen. Voor de kruisiging werden de kruiselingen gegeseld, op de weg moesten zij hun eigen kruis dragen, aan dat kruis werden ze genageld, en stierven daar een langzame en pijnlijke dood, of door het ontlopen van hun bloed, of door honger en dorst. En zo is het bij gelijkenis ook met de verdrukkingen en vervolgingen van een waar Christen, die Jezus in waarheid en oprechtheid nawandelt.
**. Hij wijst daardoor aan, de smaad, hoon en verachting, welke Zijn ware discipelen hier in de wereld en van de wereldse mensen ontmoeten en ondergaan. Gelijk de dood des kruises ook vervloekt en veracht was; zo zouden zij, alsof zij maar kruiselingen waren, ook van de wereld op allerlei wijze gevloekt, gesmaad, gehoond en veracht worden.
***. Allervoornaamst en in het bijzonder wordt daardoor ook van Hem te kennen gegeven de gelijkvormigheid en gemeenschap van een waar Christen met Hem zijn Zaligmaker. Gelijk Paulus dat ook leert, van zichzelf getuigende, dat hij vervulde in

zijn vlees de overblijfselen van de verdrukkingen van Christus, voor Zijn lichaam, hetwelk is de gemeente, Kol. 1:24. Het is niet meer dan billijk dat de discipel zijn Meester gelijkvormig is, ja, het is eerlijk en Hem heerlijk, en daarom heeft niemand te klagen als hem kruis ontmoet, indien hij een rechte Christen is. Want de discipel is niet boven de meester, noch de dienstknecht boven zijn heer. Het zij de discipel genoeg dat hij worde gelijk zijn meester, en de dienstknecht gelijk zijn heer, Matth. 10:24,25. Het kruis of de zwarigheden nu die een iedere Christen hier ontmoet, zijn zeer vele, en zo verschillend, dat men ze niet optellen kan. Wie weet al het kruis en alle verdrukkingen die op alle plaatsen en in alle tijden van het leven van een Christen ontmoeten kan? Er is niets binnen, buiten of omtrent hem, waarin hij geen ellende ontmoeten kan.

b. En dat dit kruis een ieder waar Christen zo eigen is, geeft de Zaligmaker ook niet duister te kennen, als Hij hier in onze tekst zegt: Zijn kruis.

1. De goddelozen mogen ervan bevrijd zijn, omdat ze ongevoelig onder de zonden, in dit leven dikwijls voorspoedig, en bevrijd van straffen zijn; zelfs zo, dat de vromen daarover klagen en twijfelmoedig worden, gelijk in Asaf gebleken is, Ps. 73:2-14.

2. Maar de godzaligen kunnen er niet geheel vrij van zijn, zolang zij hier in Mesech zijn, en de woestijn naar het hemelse Kanaän doorwandelen, volgens de stokregel van de apostel, 2Tim. 3:12: Allen die godzaliglijk willen leven in Christus Jezus, die zullen vervolgd worden.

a. In het bijzonder geeft de Heiland hier ook mee te kennen, als Hij het Zijn kruis noemt, dat een ieder Christen ook zijn eigen bijzonder kruis of zwarigheden heeft. Het kruis is een livrei en merkteken van een Christen, waaraan men onderkennen kan dat hij een discipel, niet van de satan of de wereld, maar van Jezus Christus is, Die hier de Zijnen oefent in de kruisschool en schermschool der verdrukking, tot de strijd des geloofs, om de overwinning zo te bekomen.

b. Gelijk geen kind zonder kastijding is, zo ook geen recht Christen zonder bezoeking, Hebr. 12:7. Daarom zei Jezus Syrach zeer nadrukkelijk, hoofdst. 2:1: Mijn kind, indien gij komt om de Heere te dienen, zo bereidt uw ziel tot aanvechting. Het is zeker, die onder de banier van Christus komt, die zal het aan geen vijanden ontbreken, die hem gedurig strijd leveren. Is het geen uitwendig kruis dat hem ontmoet, het zal een inwendig kruis zijn, verzoekingen en aanvechtingen van de duivel, van de wereld en van zijn eigen verdorven hart; en dat is wel het zwaarste kruis. En daarvan mogen zij niet vrij zijn, indien zij kinderen Gods, en geen bastaarden zijn, Hebr. 12:8. Ieder kind Gods is dan, of wordt, of zal bezocht worden op de een of andere wijze. Het mist niet, indien iemand in Christus' scheepje komt, of er komt wel de een of andere bui en storm van tegenspoed, zodat hij gedwongen wordt met de discipelen te schreeuwen: Meester, bekommert het U niet dat wij vergaan? Mark. 4:38. En met David: De afgrond roept tot de afgrond, bij het gedruis Uwer watergoten. Al Uw baren en golven zijn over mij heengegaan, Ps. 42:8.

c. Dit blijkt ook uit Ps. 34:20: Vele zijn de tegenspoeden des rechtvaardigen. En Hand. 14:22, daar gezegd wordt, dat men door vele verdrukkingen moet ingaan in het Koninkrijk Gods, en andere plaatsen. Christus noemt het kruis Zijn drinkbeker, Matth. 20:22. Nu, gelijk de kinderen met hun ouders, de discipelen met hun meesters drinken, zo reikt hun Christus die ook toe. Daarom wordt de Kerk op aarde genoemd de strijdende Kerk, omdat ze hier altijd in enige verdrukking is; dan eens meer naar binnen, dan eens meer naar buiten; en het Evangelie het Woord des kruises, omdat het

van verdrukten wordt aangenomen. De reden waarom het kruis van Christus al Zijn discipelen opgelegd wordt, zijn:
*. Om ze te brengen tot een recht gevoelen van de zonden, en van hun zondig bestaan in zichzelf, die anders in hun hart verborgen blijven liggen; want de verdrukkingen leren hun de zonden uitvinden, en hun zondig hart recht kennen. Ze zuiveren het hart daarvan. En onderwijzen ze hoe de zonden het beste te voorkomen.
**. Hij legt hun het kruis op om ze te verbeteren. Om ze te verootmoedigen en recht nederig te maken. Om hun geloof te beproeven en te vermeerderen. Om ze Hem gelijkvormig te maken. Om ze meer van de wereld af te trekken.
***. Iedere Christen heeft dan daartoe zijn kruis, de een wat minder, de ander wat meer; de een wat lichter, de ander wat zwaarder; de een wat korter, de ander wat langer; elk heeft het zijne.
2. Hiertoe wekt de Zaligmaker nu Zijn discipelen op, dewijl zij elk hun kruis hebben, dat ze hetzelve zullen opnemen.
a. Hij zegt niet, een iegelijk die het kruis draagt is God aangenaam, en een rechte discipel van Mij; want velen dragen het uit dwang, al morrende en onwillig, ze dragen het omdat ze het van hun schouders niet kunnen werpen; maar ze nemen het niet op, gelijk Christus hier eist.
b. Deze uitdrukking heeft haar bijzondere nadruk. Het kruis op te nemen zegt:
1. Het kruis gewillig aan te nemen en te aanvaarden, wanneer men ziet dat de Heere er hem toe roept, en het hem oplegt. Het is wel tegen de natuurlijke begeerte, het drukt ziel en lichaam wel zo, dat de tranen uit de ogen bersten; nochtans is het niet tegen wil en dank, nochtans dwingt men ze niet; maar hij omhelst het, hij wil het omdat het de Heere Jezus zo wil, des Heeren wil is zijn wet, en die maakt hem er ook gewillig toe. De drinkbeker die Mij de Vader gegeven heeft, zal Ik dien niet drinken? zegt zulkeen met zijn Heiland, Joh. 18:11.
2. Het zegt, het kruis met bedaardheid, stilheid en onderwerping te torsen en te dragen. Het opnemen sluit het murmureren en de moedeloosheid uit, en indien het kruis door middel van mensen hun wordt opgelegd en toegebracht, ook de toorn en wraakgierigheid. Die het kruis opneemt, laat alle golven en baren over zich heengaan, hij houdt zich maar stil. Zo nam David zijn kruis op, zeggende: Immers is mijn ziel stil tot God, Ps. 62:2. Hiertoe wordt men ook opgewekt, Klaagl. 3:27-29: Het is goed voor een man dat hij het luk in zijn jeugd draagt. Hij zittte eenzaam, en zwijge stil, omdat Hij het hem opgelegd heeft. Hij steke zijn mond in het stof.
3. Het zegt, het kruis met een blij en vrolijk gemoed ook aan te nemen en te dragen, als het hem van God opgelegd wordt. Gelijk de apostel getuigt van de gelovige Hebreeën, dat zij de roving hunner goederen met blijdschap hadden aangenomen, Hebr. 10:34. Dit belastte Christus Zijn discipelen ook, zeggende: Zalig zijt gij, wanneer u de mensen haten, en wanneer zij u afscheiden en smaden, en uw naam als kwaad verwerpen, om des Zoons des mensen wil. Verblijd u in die dag, en zijt vrolijk, Luk. 6:22,23. Gelijk zij naderhand hierin ook betoonden rechte discipelen van Christus te zijn, als zij verblijd zijnde heengingen van het aangezicht van de Raad, verheugd zijnde dat zij waren waardig geacht geweest om Zijns Naams wil smaadheid te lijden, Hand. 5:41.
4. Zijn kruis op te nemen geeft ook te kennen, het geduld in het dragen van het kruis, als God het hem oplegt, en lang op hem laat liggen, dat men dan niet verdrietig wordt,

maar zelfs ook nog roemt in de verdrukkingen, gelijk er staat, Rom. 5:3. Het is waar, het valt moeilijk voor het vlees het kruis te dragen. Alle kastijding, als die tegenwoordig is, schijnt geen zaak van vreugde, maar van droefheid te zijn. Doch daarna geeft zij van zich een vreedzame vrucht der gerechtigheid dengenen die daardoor geoefend zijn, Hebr. 12:11. En de deugd der lijdzaamheid is ook, gelijk alle andere, met zwakheid vermengd; de geest is wel gewillig, maar het vlees is zwak. Daarom zei de Zaligmaker tegen Petrus, profeterende van zijn martelaarschap: Toen gij jonger waart, gordde gij uzelven, en wandelde waar gij wilde; maar wanneer gij zult oud geworden zijn, zo zult gij uw handen uitstrekken, en een ander zal u gorden, en brengen waar gij niet wilt, Joh. 21:18,19. Evenwel diegenen die met het schild der lijdzaamheid gewapend zijn, al lijden zij veel aanstoot van het vlees, zo behouden zij nochtans door de Geest de overhand, en wachten in al hun zwarigheden met volstandigheid op een genadige uitkomst. Ziedaar, wat het is, en wat het al in zich heeft, zijn kruis op te nemen.

B. Dit wordt nu met *en* aan de zelfverloochening vastgemaakt. De B. volgt zowel niet op de A. als deze les op de voorgaande; want wie zal gewillig zijn kruis op zich nemen, tenzij hij zichzelf verloochend heeft? Die zijn eigen wil, zin en genegenheden niet heeft opzij gezet, gebreideld en overmeesterd, het is er zover vandaan dat hij het kruis voor vreugde en eer zal achten, dat hij het eerder voor een schande en smaadheid houdt. Hij kan zelfs niet begrijpen hoe er zoetheid komt van de sterke, gelijk het raadsel van Simson luidde, dat is, hoe er troost kan spruiten uit het kruis. Christus eist dan niet alleen van degene die achter Hem wil komen, dat hij zichzelf verloochent, maar ook dat hij Zijn kruis opneemt. Ziet, daar het gij het eerste.

II. Hier voegt nu de Zaligmaker tenslotte bij: En volge Mij. Wij moeten hier wederom overwegen, wat het is, Jezus te volgen. En dan, hoe dit wederom met *en* aan zijn kruis op te nemen wordt vastgemaakt.

A. De Heiland vordert dan hier Hem te volgen. Wat het eigenlijk zegt iemand te volgen, zal geen zeggen nodig hebben, dewijl zulks elk bekend is. Nodiger zal het zijn, en meer tijd vereisen, dat wij naspeuren wat het al in heeft Jezus te volgen. Men volgt Jezus:

1. Door het oefenen van het zaligmakende geloof, wanneer men verzakende alle eigen gerechtigheid, Hem alleen aanneemt tot zijn eeuwige Middelaar en Zaligmaker. Hierom wordt tot Christus te komen en in Hem te geloven voor één en hetzelfde genomen, Joh. 6:35. Zodat men de kwijtschelding en vergeving van zijn zonden, de rust en vrede van zijn consciëntie, het eeuwige leven en de zaligheid in en bij Hem alleen zoekt, en Hem zo in geloof volgt, dat men alle andere dingen in vergelijking met Hem, schade en drek rekent, Fil. 3:8. En daarnaar tracht dat Hij door het geloof in zijn hart woont, Ef. 3:17. Hierom zei Christus, Joh. 12:36: Dewijl gij het Licht hebt, gelooft in het Licht, opdat gij kinderen des lichts moogt zijn. En die Hem zo volgt, zal in de duisternis niet wandelen, maar het licht des levens hebben, Joh. 8:12.

2. Hieruit wordt geboren dat men Hem zoekt te gehoorzamen. Zijn schapen horen en kennen niet alleen Zijn stem, maar volgen Hem ook na, Joh. 10:4,5. Nu, deze stem van Christus is ook Zijn Woord. Indien gij Mij liefhebt, was daarom ook Zijn zeggen, zo bewaart Mijn geboden, Joh. 14:15. en: Gij zijt Mijn vrienden, zo gij doet wat Ik u gebied, Joh. 15:14. De Vader zendt ons tot de Zoon, om Hem te horen, Matth. 17:1. Hij is toch de grote Leraar der Kerk, en de grote Engel des verbonds, Die

nedergekomen is uit de schoot des Vaders, om de mensen Zijn wil te verklaren, en de weg der zaligheid aan te wijzen, Joh. 1:18. En dan volgt men Hem, wanneer men zich aan Zijn last en bevel onderwerpt. Dan zal ik, zegt eens de dichter, niet beschaamd worden, als ik zal merken op al Uw wegen, Ps. 119:6. En zo mag men ook zeggen van een iedere Christen, die Christus volgt in ware onderwerping aan Hem. Hij is een rechte discipel en dienaar van Christus, die niet beschaamd zal worden, noch hier, noch in Zijn tweede toekomst, 1Joh. 2:28.

3. Ja, men zoekt uit dat beginsel Hem ook meer en meer gelijkvormig te worden, en dat is recht Hem te volgen, wanneer men tracht te wandelen gelijk Hij gewandeld heeft, 1Joh. 2:6. Hij heeft ons een voorbeeld van navolging gegeven. Leert van Mij, zegt Hij, dat Ik zachtmoedig ben, en nederig van hart, Matth. 11:29.

a. Christus heeft drieërlei werken gedaan. Wonderen, wanneer Hij doden levend maakte, blinden het gezicht gaf, en wat dies meer is. Werken der verlossing, wanneer Hij de Vader voor de uitverkorenen verzoende door gehoorzaamheid en lijden. Ook zedelijke werken van godzaligheid en heiligheid des levens.

b. In de twee eerste is het niet navolgbaar, maar alleen in de laatste; en daarin moet men Hem, als een goed discipel, zijn Meester volgen. Bijvoorbeeld:

1. In kennis, gelijk Jezus toenam in wijsheid, Luk. 2:52. Zo moet het Woord van Christus ook rijkelijk in ons wonen in alle wijsheid, Kol. 3:16.

2. In godsdienstigheid; Hij was dagelijks in de tempel, Luk. 19:47. Inzonderheid alle sabbatten, Luk. 4:16. Twaalf jaren oud zijnde, zat Hij al in de tempel onder de leraren, Luk. 2:49. En zo moet men Hem daarin ook volgen; gelijk de dichter, die zich verblijdde in degenen die tot hem zeiden: Wij zullen in het huis des Heeren gaan, Ps. 122:1.

3. In ernst en ijver onder de godsdienst. O! hoe ijverig was Hij daarin? Zodat zelfs de ijver voor Gods huis Hem als verteerde, Joh. 2:17. Het was als Zijn spijs, Joh. 4:34. Zo moet men ook, zal men Christus volgen, niet traag zijn in het benaarstigen, maar vurig zijn van geest, Rom. 12:11.

4. In liefde tot God en de naasten, Joh. 14:31. Zegt hij dat hij de Vader liefheeft? En wie heeft ooit de naasten zo liefgehad dan Christus, Die er zelfs Zijn leven voor stelde? Zo moet men dan ook, wil men Hem volgen, volgens Matth. 22:37-49, God liefhebben boven alles, en onze naasten als onszelven.

5. In vertrouwen, gelijk Hij op God vertrouwde, Matth. 27:43. Zo moet men ook, wil men Hem volgen, Zijn bekommernissen op Hem werpen, 1Petr. 5:7. En zijn weg op de Heere wentelen, het Hem toevertrouwen; dan zal Hij het maken, Ps. 37:5.

6. Ook in lijdzaamheid. Christus heeft de Zijnen een voorbeeld nagelaten, zegt Petrus, opdat gij Zijn voetstappen zoudt navolgen, 1Petr. 2:21. Als Hij gescholden werd, schold Hij niet weder; als Hij leed, dreigde Hij niet, maar gaf het over aan Dien, Die rechtvaardiglijk oordeelt, vers 23 van datzelfde hoofdstuk. Zo moeten zij die Hem volgen, ook verdrukkingen lijden als goede krijgsknechten van Christus, 2Tim. 2:5. Niet alleen in Hem geloven, maar ook met Hem lijden, Rom. 8:17. Achtende met Mozes de smaadheid van Christus meerdere rijkdom dan alle schatten van Egypte, en verkiezende liever met het volk van God kwalijk gehandeld te worden, dan voor een tijd de genieting der zonden te hebben, Hebr. 11:25,26. Ja, bereid zijnde om zelfs te sterven voor de Naam des Heeren Jezus, Hand. 21:13. Dewijl dit nu met een volle

uitdrukking in de volste zin hier gevorderd wordt, *en volge Mij,* zo zal dit daarenboven zeggen:
a. Jezus zowel te volgen in tegenspoed als in voorspoed; zodat men niet alleen met Hem wil zijn op Tabor, maar ook op Golgotha; zodat men niet droevig weggaat als Christus eens zegt, dat men alles verkopen zal, en Hem volgen, Matth. 19:21,22. Was het genoeg met de schriftgeleerden eens te zeggen: Meester, ik zal U volgen, waar Gij ook heengaat, zoals wij lezen in Matth. 8:19; o! hoevelen zouden er gevonden worden die ras dit woord in de mond zouden hebben? Neen! Jezus te volgen, eist Hem te volgen, zowel onder armoede met een stukje brood en een schamel kleedje, als onder rijkdom. Zowel onder laster en smaad, als onder toejuiching, zowel onder het schreeuwen van kruist Hem, kruist Hem, dan als men Hosanna roept en zingt.
b. Jezus oprecht te volgen zonder geveinsdheid. Men moet, zegt iemand niet onaardig, Hem niet volgen alleen als een bedelaar ons doet om een aalmoes, of gelijk de Joden Hem volgden, Joh. 6:26; die Hem niet om Zijn woord en wonderen, maar om de broden volgden. Zulken volgen niet Christus, maar hun eigen begeerlijkheden. O! Christus verfoeit dezulken, die wel de eer van Zijn Evangelie, het profijt en voordeel van Zijn belijdenis zoeken, maar niet Hem en Zijn waarheid. Hij moet om Zijnentwil, en niet om iets anders worden gevolgd.
c. Jezus volstandig te volgen, niet een stap of twee, maar tot het einde. Zulkeen moet altijd standvastig, overvloedig en onbeweeglijk zijn in het werk des Heeren, 1Kor. 15:58. Ja, getrouw tot de dood, Op. 2:10. Zodat er niets is dat hem kan scheiden van Christus, Rom. 8:35. Hij houdt zijn weg vast, Job 17:9. En volgt Hem, al was het met Israël in een woestijn en in onbezaaide landen, Jer. 2:2. Hieruit vloeit dat zulkeen gestaltelijk, dat is met de gestalten en werkzaamheden van zijn hart Hem ook zoekt te volgen, en zo werkzaam te zijn als hij bewrocht wordt. Bijvoorbeeld:
*. Krijgt hij ontdekking van zijn zonden en verkeerdheden, zodat die in het licht van Zijn aangezicht gesteld worden; o! hij zoekt die in te zien, en voor de Heere te belijden, gelijk David deed, 2Sam. 12, Ps. 51.
**. Wordt zijn hart uitgelokt en uitgaande gemaakt naar de Heere; o! hij zoekt daarvan ook gebruik te maken, en met Hem in onderhandeling te komen.
***. Is hij in het donker, evenwel zoekt hij Jezus te volgen, en het bij Hem te houden.
****. Mag hij in het licht gesteld worden; o! dat is hem een voorrecht. Ziet, dit is Jezus te volgen.
B. Dit wordt nu met *en* aan Zijn kruis op te nemen vastgemaakt. De C. volgt zowel niet op de B., als deze les op de voorgaande. Want indien iemand Zijn kruis niet opneemt, dan kan hij Jezus niet volgen, dewijl men in het volgen van Hem gedurig kruis ontmoet; die dan Zijn kruis niet opneemt, zal gedurig moeten staan blijven, niet kunnen voortgaan, en Jezus eindelijk wederom geheel uit het oog verliezen en kwijt raken. Hierom moet men Zijn kruis opnemen, en Hem zo volgen.
Ziedaar deze grote les, het A. B. C. van het Christendom, voor uw aandacht geopend en verklaard.

TOEPASSING

I. Leert en merkt uit de thans verhandelde stof in het voorbijgaan op, dat iedere Christen zijn kruis heeft. Dat hij dat moet opnemen en lijdzaam verdragen. Dat Christus te volgen ook volstrekt noodzakelijk is.

A. Indien wij ons nu in wederlegging wilden inlaten, wat zou hier geen stof zijn om de papisten te beschamen, die zichzelf kruisen maken en kopen, van hout, van goud of zilver, ja, wel van diamanten en ander edelgesteente, die dragen, en dan menen goede discipelen van Christus te zijn. O dwaze! Gij moogt uzelf geen livrei maken, indien ze uw Meester niet geeft; daaraan kan men niet onderkennen dat gij Zijn dienaars zijt. Maar ik zal ze met hun bijgelovigheden daar laten, om de tijd tot wat beters uit te kopen.

1. Zijn er onder ons ook zulken niet:

a. Die zichzelf kruisen maken, en daarom bestraffenswaardig zijn? O! daar zijn er velen, als dronkaards, gierigaards en hovaardigen. Maar dit is Christus' kruis niet, dat Hij de Zijnen ter zaligheid oplegt, maar des duivels, dat hij ter verdoemenis op u brengt. O! ellendige kruisdragers, en, helaas! Hoe gewillig en hoe volvaardig zijn de meeste mensen in het opnemen en dragen daarvan.

b. Hoe weinigen zijn er ook die het kruis dat God hun toeschikt, opnemen? Onder duizenden vindt men nauwelijks een Job en Paulus. Hoe murmureren de mensen als er tegenspoed is, met de kinderen Israëls, die altijd knorden onder Gods bezoeking, hetwelk maakte dat God ze nog zwaarder drukte, en velen onder hen deed vallen.

c. Hoe bedroefd is het ook te zien dat zovelen anders wandelen, Fil. 3:18. Och! wat is er al niet onkruid onder de goede tarwe, wat al kaf op des Heeren dorsvloer? Hoe weinigen kwellen hun zielen recht over de boosheid der tijden, en schijnen door een godzalige wandel als lichten in het midden van een krom en verdraaid geslacht? Indien zij nu eens zouden getekend worden als in de dagen van Ezechiël, Ez. 9:4; ik vrees dat het getal klein zou zijn. Men hoeft nu niet te vragen of er ook weinigen zullen zalig worden? Luk. 13:23. De ervaring leert, dat de meesten wandelen op een brede weg. Wat is zelfs het getal klein onder de avondmaalgangers? Wat zijn er al lauwe, onwetende, vleselijke en geveinsde belijders onder? Is er onder honderd wel één die Jezus zoekt te volgen?

d. En onder die, welke voorgeven dat zij Jezus volgen, hoevelen volgen Hem niet recht? Sommigen volgen Hem maar in enige dingen, en hinken op twee gedachten. Anderen volgen Hem naar hun hoofd en inbeelding. Anderen maar enige stappen, voor een korte tijd, niet in volstandigheid, maar zolang het profijtelijk is.

2. Weet gij wel, lieve mensen, dat gij zo handelende en levende:

a. Met uw gedrag en daden ontkent Gods wijsheid, alsof Hij van u niet wist? Zijn waarheid, alsof Hij niet getrouw was in Zijn beloften? Zijn almacht, alsof Hij u niet kon helpen? Zijn rechtvaardigheid, alsof Hij u niet recht strafte? Het is dan een schrikkelijke zonde, die Gods toorn verwekt, Ps. 78:58.

b. De toorn van Christus zal zulken ook eens verschrikken, zij zullen voor Zijn vierschaar moeten verschijnen. O! ellendigen, die Hem hier niet gevolgd zullen hebben, die zullen dan ook van Hem moeten heengaan in de poel van vuur en sulfer, Op. 19:20.

c. Mensen, zijt gij hedenmorgen nog ten Avondmaal geweest? Ik schrik daarvan. Hoorde gij uit het formulier van het Avondmaal u niet voorlezen dat die onwaardig het

eet en drinkt, zichzelf een oordeel eet en drinkt? Zo hebt gij u nu een oordeel gegeten en gedronken, en uw verdoemenis verzwaard.
B. Och! dat gij dan nu nog, eer het te laat zal zijn, met uw hart naar Jezus mocht vragende gemaakt worden, en niet eerder tevreden zijn voordat gij Hem ook voor u gevonden hebt.
II. Dezen zijn het, die bij aanvang hun kruis opnemen, en Jezus volgen:
A. Die hun hart reis op reis aan Jezus opdragen en overgeven, opdat Hij hun Zelf lere en in staat stellen om hun kruis op te nemen. Welker hart weleens gebogen raakt om onder het kruis Gode te zwijgen. Die onder het kruis verootmoedigd, en meer tot Jezus geleid worden.
1. Die daarbenevens lust hebben om Jezus te volgen, zowel in tegenspoed als in voorspoed. Die het om de Heere Jezus Zelf te doen is, en niet om wat anders, dat zij Hem zoeken te volgen. Die het niet voldoen kan, dat zij nu en dan eens volgende gemaakt worden, maar die wensen gedurig volgende van harte te zijn, en in alles Hem te volgen.
2. Het blijkt ook uit de levenskoers van de zodanigen; al is alles in hen zeer gebrekkig, al raken zij ontelbare reizen overhoop, en al is het menigmaal zeer donker en duister voor henzelf, nochtans tonen zij dat het hun aanhoudende toeleg is. Met verzaking van alle eigengerechtigheid het zaligmakend geloof te oefenen, en zich geheel en in alles aan Christus te onderwerpen. Ziet, dezen zijn ware Christenen, en geen anderen.
a. Ik weet wel dat velen van u, kinderen van God, ware gelovigen:
1. Al dikwijls terstond kleinmoedig worden, als God hun enig kruis oplegt, even alsof God ze daarom in een vijand was verkeerd.
2. Dat velen van u hun staat beter oordelen te zijn als ze voorspoedig zijn, dan als ze bezocht worden. Doch dit spruit uit gebrek aan geestelijk licht, uit weinig geoefendheid in de wegen Gods, omdat gij nog zo vleselijk zijt. Dat is mis.
b. Tot opwekking en nabetrachting roepen wij u toe, gelovigen: Neemt uw kruis op, dat de Heere u toevoegt, kust het, draagt het geduldig en volstandig, en de Heere zal met u zijn. Volgt Jezus op die wijzen, als wij in de verklaring gezegd hebben.
c. Dit hebt gij heden morgen beloofd aan Zijn Tafel, en Hem daarom gebeden. Er is niets veiliger, heiliger en zaliger voor u, dan uw kruis op te nemen. Wie kunt gij ook beter volgen dan uw Koning, Man, Hoofd en Broeder?
B. Gijlieden, en daarmee sluit ik uit 1Thess. 4:17, zult altijd met de Heere wezen. AMEN.

TWAALFDE LEERREDE

MATTHEÜS 18:19,20

Wederom zeg Ik u, indien er twee van u samenstemmen op de aarde over enige zaak, die zij zouden mogen begeren, dat die hun zal geschieden van Mijn Vader, Die in de hemelen is. Want waar twee of drie vergaderd zijn in Mijn Naam, daar ben Ik in het midden van hen.

INLEIDING

I. **ONDER** de schaduwachtige omslag der heilige dingen in Mozes' wet leest men onder andere, Ex. 30:7,8, van een aangenaam reukwerk, uit welriekende specerijen toebereid, hetwelk tweemaal des daags, des morgens en des avonds, evenals het gedurig offer, op het reukaltaar door Aäron moest aangestoken worden. Sindsdien heeft dit reukwerk altijd behoord tot sieraad van de tabernakel, en tot de eerbied voor de Goddelijke majesteit, welke in Mozes' vermaarde orakel-tent woonde, en van de heilige priesterschare, Jehovah's gewijde tempelbedienden, met een aangename dienst wilde vereerd zijn. De Joden zeggen, dat dit reukwerk ontstoken werd om de lucht in de tabernakel te zuiveren, en de ongezonde reuk der geslachte beesten te verdrijven. Doch allen die maar enigszins weten dat Mozes' wet een schaduw was van toekomende goederen, die kunnen het niet onbekend zijn dat dit reukwerk een hogere beduidenis heeft.

A. Dit reukwerk beduidde niet alleen de voorbede van Christus, welke steunende op Zijn volmaakt zoenoffer als een aangename reuk tot God opklimt.

B. Maar ook de gebeden der gelovigen, die van een liefelijke reuk zijn voor de Heere. Hierop had David het oog, als hij zei, Ps. 141:2: Mijn gebed worde gesteld als een reukwerk voor Uw aangezicht, en de opheffing mijner handen als het avondoffer. Zo werden ook aan Johannes vertoond, Op. 5:8, de vier dieren en de vier en twintig ouderlingen, hebbende fiolen vol reukwerk, hetwelk waren de gebeden der heiligen. Het is ook niet zonder reden dat de gebeden der heiligen voorkomen onder het zinnebeeld van het reukwerk. Want:

1. Was dat reukwerk geen uitvinding van enig mens, maar van God verordineerd en bevolen. Het gebed is ook geen vrucht van het vlees, maar ook een gave Gods, en een vrucht van de Geest, Rom. 8:26.
2. Was het reukwerk gemaakt van verschillende aangename specerijen, zo is ook de stof der gebeden verschillend, en veel liefelijke hartstochten worden daarin ondereen gemengd.
3. Dat de specerijen gestoten werden, zulks kan verbeeld hebben de vernedering van het gemoed, met welke de gebeden God moeten opgedragen worden.
4. Was het reukwerk gemengd naar de kunst en het werk van de apotheker, zulks kan verbeeld hebben dat de gebeden moeten geschieden naar het voorbeeld van Christus, naar het voorbeeld van de geestelijke kruideniers en naar Gods Woord, hetwelk alleen

is die geestelijke apothekerij, uit welker laden de geestelijke kruideniers moeten halen die kruiden waaruit het reukwerk der gebeden moet worden toebereid.
5. Eindelijk, om niet alles bij te brengen, was dat reukwerk de Heere zeer aangenaam; zulks vertoonde dat het reukwerk der gebeden God zeer aangenaam is, dat het tot God opklimt als een liefelijke reuk, waarop God Zijn zegeningen laat neerdalen. Dat het is de heilige sleutel, welke de schatkist der Goddelijke genade ontsluit, om ze mild uit te delen. Hiervandaan wordt ons doorgaans het gebed aangeprezen als een gewenst en Gode aangenaam middel tot verkrijging van allerlei goederen. Dit is dat geestelijk wapentuig, waarmee de apostelen de gelovigen wapenden, waarmee zij de hemel moesten bestormen, om van de Hemelkoning een zegen af te smeken.
II. Ja, dit is het middel dat de Zaligmaker Zijn discipelen ook voorstelde tot verkrijging van alle goed, zo voor zichzelf als voor hun naasten, zelfs ook voor een zondigende broeder, in onze tekst, alwaar Hij Zich zo laat horen: Wederom zeg Ik u, indien er twee van u samenstemmen op de aarde over enige zaak, die zij zouden mogen begeren, dat die hun zal geschieden van Mijn Vader, Die in de hemelen is. Want waar twee of drie vergaderd zijn in Mijn Naam, daar ben Ik in het midden van hen.
III. Dit ganse achttiende hoofdstuk van Mattheüs' Evangelie behelst in zich een tweeërlei gesprek van Jezus, waarin Hij twee vragen van Zijn discipelen wijdlopig en krachtig beantwoordt.
A. De eerste is, wie van hen de meeste zou zijn in het Koninkrijk der hemelen, vers 1-20.
B. De tweede vraag is, hoe menigmaal men iemand uit de broederen, die tegen hem zondigt, het moet vergeven? Vers 21-35. Wat de eerste vraag betreft, die was geboren uit deze bevatting, dat Jezus van hen zijnde weggenomen, ze iemand uit de hunnen zou laten in Zijn plaats, om ze tot een hoofd en voorganger te verstrekken. Maar als er verschillenden opstonden die zich de voorrang aanmatigden, zo rees er over dit stuk een verschil onder de discipelen, wie onder hen de meeste zou zijn. Deze vraag beantwoordt Christus, lerende met het voorbeeld van een kindeke, wie de meeste is in het Koninkrijk der hemelen, vers 1-5. Bij die gelegenheid toont de Heiland meteen welke straf hij waardig is, die ergernis geeft, vers 6,7. Hoe nauw men zich moet wachten van de kleinen te ergeren, vers 8-14. Hoe men zal handelen met een broeder die gezondigd heeft, dat men die niet aanstonds voor het hoofd te stoten heeft; maar dat men goedertieren, en bij trappen met hem moet handelen, vers 15-18. Zelfs dat men voor hem bidden zal, tot dit einde aanwijzende hoe krachtig het gemeen gebed der gelovigen is, in onze tekstwoorden.
IV. Zodat onze tekstwoorden derhalve eigenlijk in zich behelzen en vertonen: *Hoe krachtig het gemeen gebed der gelovigen is.* Waarlijk een allerwaardigste en allergewichtigste stof. De Heere schenke er een wezenlijke zegen op, opdat verschillenden van ons dit recht mogen leren waarderen en betrachten! Amen.
V. Drie dingen komen ons in deze tekstwoorden voor:

I. Het gemeen gebed der gelovigen.
II. De gewisse verhoring daarvan.
III. De reden van die verhoring.

VERKLARING

I. Het eerste is begrepen in deze woorden: Wederom zeg Ik u, indien er twee van u tezamen stemmen op de aarde over enige zaak, die zij zouden mogen begeren.

A. De Heiland begint dan aldus: Wederom zeg Ik u. In de taal van Gods Geest vinden wij het Griekse woord *Palin.*

1. Hetwelk bij de Grieken deze twee dingen betekent; of het geeft te kennen een *herhaling* van een gedane zaak of van een gesproken rede; of een *tegenstelling* van de zaak die gedaan is en van de rede die gesproken is, zoveel zeggende als *daarentegen, integendeel.* Doch geen van beide komt hier te pas, dewijl de Zaligmaker zijn tevoren gezegde niet herhaalt, en hier ook geen tegenstelling maakt.

2. Daarom nemen het sommige uitleggers hier voor een Syrische spreekwijze, bij welke het woord *Touhb*, dat met het Griekse woordje *Palin* overeenstemt, zoveel betekent als *daarenboven, nog eens, ook.* In deze zin wordt ook genomen, Matth. 4:7: Jezus zeide tot de satan: Daar is wederom geschreven, gij zult den Heere uw God niet verzoeken. Dat is, daar is *ook,* daar is *daarenboven* geschreven. En Matth. 5:33: Wederom hebt gij gehoord, dat is, ook hebt gij gehoord, dat van de Ouden gezegd is, gij zult den eed niet breken. Zo hier ook, wederom zeg Ik u, daarenboven, ook, zeg Ik u.

B. Indien er twee van u tezamen stemmen op de aarde over enige zaak, die zij zouden mogen begeren.

1. Hij stelt dan een zeker geval, waarin Hij hun het gebed voorschrijft als een gezegend middel tot verkrijging van enige zaak. Die kostelijke oefening, waardoor een mens samenspraak houdt met zijn God; die godzalige oefening, waardoor Gods kinderen hun begeerten in alles voor God hun Vader brengen, die daar bekend makende in de Naam van de Zone Gods, hun Borg en Middelaar; die geestelijke bode van hun ziel, die bekend zijnde aan het hof des hemels, zonder enige verhindering de wolken doordringt.

a. Het grondwoord, hier door *begeren* vertaald, betekent iets *met ernst, ijver en kracht* te begeren. Waarom het ook wel overgezet wordt door eisen. Zo wordt het gebruikt van Herodes, dat hij de dochter van Herodias zwoer, zeggende: Zo wat gij van mij eisen zult, zal ik u geven, Mark. 6:23. In Hand. 13:21 wordt het gebruikt van die driftige begeerte van Israël, als zij een koning wilden hebben. Van toen aan, staat er, begeerden zij een koning. In het bijzonder drukt het ook uit iets met smeken en nederigheid te begeren; daarom wordt het gebruikt van de begeerten der bedelaars, die sterk en beweeglijk aanhouden om te verkrijgen; gelijk die kreupele, die aan de deur van de tempel zat, begerende een aalmoes, Hand. 3:2. Hiervandaan wordt het ook gebruikt van de kinderen, die van hun ouders in alle nederigheid iets verzoeken, Matth. 7:9, Luk. 11:11.

b. Een woord, dat de Heiland ook met recht gebruikt om de gebeden van Gods kinderen uit te drukken. Want dat zijn waarlijk ernstige gebeden. Een krachtig gebed, beschrijft Jakobus het gebed des rechtvaardigen, Jak. 5:16. Hiervandaan worden zij gezegd dat zij in hun gebeden roepen tot God, hun stem verheffen, en dat zij schreeuwen, om alzo de ernst en ijver van hun gebeden uit te drukken; want daardoor begeren zij, daardoor eisen zij van God, ja! daardoor worstelen zij met God, als Jakob, totdat Hij ze zegent, God vast houdende en willende Hem niet laten gaan, totdat Hij ze

gezegend heeft, Gen. 32:26. Gelijk ook de gebeden van Gods lievelingen, die recht ootmoedige, nederige en smekende begeerten zijn, waardoor zij naderen tot Gods genadetroon, om uit Gods hand alles te ontvangen. Hoe wel gebruikt de Heiland dan hier dit woord begeren?

2. Doch opdat niemand denke dat de Heiland hier spreekt van de gebeden van allen, zo wijst Hij ook meteen de personen aan, welker gebeden God aangenaam zijn. Indien er twee van u. Niet de gebeden van allen zijn God aangenaam, niet aller gebeden verhoort God. De gebeden van Gods kinderen zijn eerst rechte gebeden, die zijn deze naam waardig, die alleen zijn God behaaglijk, die alleen verhoort God. Daarom betrekt de Heiland het hier tot Zijn discipelen, en in hen tot alle ware kinderen Gods, de rechte discipelen en discipelinnen van Jezus.

a. Indien er twee van u. Niet, alsof het gebed van meer dan twee krachteloos ware. Ook niet, alsof het gebed van één alleen krachteloos ware. Want een krachtig gebed van één rechtvaardige zelfs vermag veel bij God, Jak. 5:16. Maar dewijl de Heiland hier een gemeen gebed aanwijst:

b. Zo noemt Hij er maar twee. Eensdeels, om de zwakheid van de Zijnen te hulp te komen. En anderdeels, om te tonen dat de kracht en het vermogen juist in de menigte niet bestaat; het kleinste getal dat samenkomen kan, daarom maar noemende.

3. Indien er twee van u op de aarde. Want altijd is er reden om iets van God te begeren, zolang de gelovigen hier op de aarde in het Rijk der onvolmaaktheid zijn, en nog niet overgebracht zijn tot die plaats, daar de Hosanna's, begeerten en gebeden, omdat er geen gebrek meer zal zijn, zullen ophouden, of in Hallelujah's veranderen. Indien er dan twee van u op de aarde:

4. Samenstemmen; dat is, met elkander overeenkomen, en eendrachtig zijn in het gebed. Eendracht toch maakt macht. Een roeiboot, die door ongelijke slagen der riemen niet voort wil, zal als de riemslagen gelijk in het water vallen, met veel minder moeite voortsnellen. En inderdaad, daar tweedracht de allergrootste ondernemingen, al was het Babels torenbouw, doet verijdelen, daar kan men, als de handen in elkander worden geslagen, wonder veel uitvoeren. *Vis unita fortior,* zeggen de Latijnen, *vereende kracht is sterker.* Maar dit heeft ook bijzonder plaats in het gebed. Daarom zegt de Heiland ook: Indien er twee van u tezamen stemmen op de aarde. Indien zij niet tegen elkander begeren, maar indien zij in het bidden overeenstemmen en eendrachtig zijn.

5. Doch niet alleen bepaalt de Heiland de personen, wie Hij hier het gebed voorschrijft, maar Hij stelt ook meteen voor het onderwerp van het gebed, en hoe wijd dat hun begeerten zich zullen uitstrekken. Indien er twee van u tezamen stemmen op de aarde, over enige zaak, die zij zouden mogen begeren. Het is over enige zaak, zonder onderscheid. En waarlijk, alles valt onder de gebeden van Gods kinderen, en oneindig zijn hun voorwerpen. Zien zij op God, zien zij vandaar neer op zichzelf, op hun broeders, ja! op alle mensen, in alles vinden zij reden om iets van God te bidden.

a. Schouwen zij God aan, zij vinden daar aanstonds de eer van Zijn grote Naam; dit is een recht Voorwerp van hun gebeden, ja, het eerste en hoogste dat zij begeren moeten, uitroepende: Niet ons, o Heere, niet ons, maar Uwen Naam geef eer, Ps. 115:1. Of gelijk de Zaligmaker in Zijn allervolmaaktste gebed het allereerst heeft leren bidden: Uw Naam worde geheiligd.

b. Dalen Gods kinderen op de aarde neer, het eerste gevoelen hebben zij gewoonlijk van zichzelf; en bestaande uit ziel en lichaam, levende ook, en als mensen op de aarde, en als Christenen in de Kerk, zo is het dat zij tweeërlei kwaden afbidden, en tweeërlei goed begeren. Dat zij afbidden moeten, is de ellende van dit leven, en bijzonder de vuilheid van de zonden, de struikelingen, en die angsten en benauwdheden die somtijds daarover Gods kinderen drukken. Het tweeërlei goed dat zij begeren, is alles wat dient tot onderhoud en welstand zo van het lichaam als van de ziel, om hier en hiernamaals eeuwig gelukkig en zalig te zijn. Maar hier stuiten de gebeden van Gods kinderen niet.
c. Zij vergenoegen zich niet, als zij al hun eigen noden God hebben bekend gemaakt. Maar zij spreken ook voor hun naasten.
1. Dat is waar, zij bidden niet voor doden, dat zou toch tevergeefs zijn; elk daarvan is toch al terstond met zijn sterven naar zijn bescheiden plaats gegaan. God wil ook niet, dat men bidt voor verworpenen, Jer. 7:16. Noch ook voor die zondigen tegen de Heilige Geest, 1Joh. 5:16.
2. Doch dewijl zij niet weten wie God verwerpen wil, of wie zondigen tegen de Heilige Geest, zo bidden zij in het gemeen voor alle mensen, van welke staat, sekse of jaren zij zijn. In het bijzonder:
a. Voor ellendigen, voortgedrevenen en ongetroosten. Zelfs ook voor hun bijzondere vijanden. En inzonderheid ook voor een zondige broeder, die zich tegen hen vergrepen heeft, waarvan de Heiland in het voorgaande gesproken had, dat God hem toch wil in het hart grijpen, zijn misdaad vergeven, en hem weldoen naar ziel en lichaam.
b. Ziet, zo wijd gaan de gebeden van Gods kinderen, niets wordt hier uitgesloten. Indien er twee van u tezamen stemmen op de aarde over enige zaak, die zij zouden mogen begeren, hoedanig die ook zijn mag, zonder enig onderscheid. Te weten, die begeerte voortbrengende uit het geloof, volgens Jak. 1:6; in Christus' Naam, Joh. 16:13; en naar Gods wil, 1Joh. 5:14. Dan is dat het gepaste middel om alle hulp van God te verkrijgen.
II. Zulk een gemeen gebed nu over enige zaak, hoedanig die ook maar zijn zal, voortkomende uit het geloof, en geschiedende in Christus' Naam, en naar de Goddelijke wil, zal ook niet vruchteloos zijn, maar van een gewenste verhoring. Daarom belooft de Heiland hier ook aan Zijn discipelen, als twee van hen zo samenstemmen over enige zaak om die te begeren, dat die hun zal geschieden van Zijn Vader, Die in de hemelen is.
A. Hier moet de Heere horen, hier kan het rommelen van Zijn ingewanden zich niet langer verbergen. Hij omhelst de gebeden van Zijn kinderen, Hij geeft hun de begeerte van hun ziel, en Hij giet in hun schoot uit al Zijn gaven en genadegiften. Hiervandaan worden dikwijls de gebeden en het geven Gods samengevoegd: Bidt, en u zal gegeven worden; zoekt, en gij zult vinden; klopt, en u zal open gedaan worden. Want een iegelijk die bidt, die ontvangt; en die zoekt, die vindt; en die klopt, dien zal open gedaan worden, Matth. 7:7,8. Roept Mij aan in den dag der benauwdheid; Ik zal er u uithelpen, Ps. 50:15. Doet uw mond wijd open, en Ik zal hem vervullen, Ps. 81:11. Gij hebt niet, omdat gij niet bidt, Jak. 4:2. Ja, daarom zegt de Heiland met zulk een nadruk, Mark. 11:34: Voorwaar zeg Ik u, alle dingen die gij biddende begeert, gelooft dat gij ze ontvangen zult, en zij zullen u geworden. Het is in de grond hetzelfde dat de Heiland hier ook zegt: Dat die hun zal geschieden.

B. Doch opdat niemand, of zichzelf de handen kusse, of het middel waardoor hij verkrijgt hetgeen hij heeft gebeden, kwam aan te merken als de bronader van zijn zegeningen, zo zegt de Heiland: Dat die begeerde zaak hun geschieden zal van Zijn Vader, Die in de hemelen is.
1. Waarom Christus God de Vader noemt, Zijn Vader, Die in de hemelen is, zulks hebben wij uw aandacht nog onlangs getoond en verklaard.
2. Deze is de Fontein van alle goed, Hij is de Vader der lichten, van Wien alle goede gave en volmaakte gift is, Jak. 1:17. En dewijl Hij in de hemelen is, zo is Hij ook machtig om de begeerde zaak te geven; en ook almachtig, om alles te doen, zelfs boven dat wij bidden of denken kunnen. Dit is het dat er staat, Ps. 115:3: Onze God is in den hemel, Hij doet al wat Hem behaagt. En Ps. 135:5,6: Want ik weet dat de Heere groot is, en dat Hij boven alle goden is; al wat de Heere behaagt, doet Hij, in de hemelen en op de aarde, in de zee, en in alle afgronden. Van Hem zal dat geschieden.
III. En opdat er niet de minste twijfeling mocht overblijven, zo dringt de Heiland dit nog met een reden aan, zeggende: Want waar twee of drie vergaderd zijn in Mijn Naam, daar ben Ik in het midden van hen. Wij moeten de inhoud van deze woorden kort voor uw aandacht openen; en dan tonen, hoe ze de gelovigen verzekeren dat hun gemeen gebed gewis zal verhoord worden.
A. In de woorden zelf, stelt de Heiland iets vooruit, en Hij belooft iets.
1. Hetgeen de Zaligmaker hier vooruit stelt, drukt Hij in deze woorden uit: Waar twee of drie vergaderd zijn in Mijn Naam.
a. De Heiland eist hier van de Zijnen, of stelt hun vooruit, dat zij bijeen vergaderen. Trouwens, het kan van rechtgeaarde Christenen niet anders zijn, of zij moeten, indien er maar enige gelegenheid toe is, dikwijls in het bijzonder vergaderen.
1. Zij achten het toch goed en lieflijk, als broeders tezamen wonen, wetende dat de Heere aldaar de zegen gebiedt, en het leven tot in der eeuwigheid, Ps. 133:3.
2. Zij hebben lust in het oefenen van de gemeenschap der heiligen, en daarom kunnen zij de onderlinge bijeenkomsten niet nalaten; maar trachtende de onwankelbare belijdenis der hoop vast te houden, zoeken zij op elkander acht te geven, tot opscherping der liefde en der goede werken, Hebr. 10:23-25.
3. Zij vinden zichzelf naar de ziel gebrekkig, nooddruftig en behoeftig, en daarom moeten zij daarheen gaan daar het manna voor hun zielen regent; zij kunnen er niet vandaan blijven, indien zij maar enigszins de tijd ertoe weten uit te kopen en er gelegenheid toe hebben.
4. Zij zijn ellendigen, en als kreupelen en geraakten; en daarom komen zij tezamen in een geestelijk Bethesda, wachtende op de roering van het water, om te spreken uit Joh. 5:2,3, daarom mag de Heiland dit de Zijnen billijk vooruit stellen.
b. De Zaligmaker dit nader bepalende, zegt:
1. Van het getal der personen: Waar twee of drie vergaderd zijn in Mijn Naam. Hij wilde zeggen, hetzij het getal groter, hetzij het kleiner is, ja, al waren er maar twee of drie, het kleinste getal dat er genoemd kan worden, zo vergaderd is. Geheel anders derhalve sprekende dan de Joden, die een gezelschap van tien mensen eisen tot een onderlinge betrachting van de wet, eer de Schechina, de Goddelijke Majesteit in een godsdienstige bijeenkomst wil tegenwoordig zijn. Hoewel de oude Joden ook plachten te zeggen, dat op twee die tezamen van de wet spreken, de Goddelijke Majesteit ook

rust. Doch hier hoort men de Heiland met ronde woorden zeggen: Waar twee of drie vergaderd zijn.
2. En dat zonder onderscheid van plaatsen, waar zij maar vergaderd zijn. Ziet hier het voorrecht van het Nieuwe boven het Oude Testament, daarin bestaande, dat men alom, overal en op alle plaatsen kan vergaderen, om heilige handen tot God op te heffen. Waar, zegt de Heiland, zonder enige uitzondering van plaatsen, waar twee of drie vergaderd zijn in Mijn Naam.
a. De wet met al haar omslag was voorheen bepaald binnen Dan en Berséba. De bazuin te blazen in de nieuwe maan, ter bestemder tijd, op de feestdag, was alleen een inzetting in Israël, en een getuigenis in Jozef. En hoewel God daardoor bekend was in Juda, en Zijn Naam groot in gans Israël; nochtans was in Salem bijzonder Zijn hut, en Zijn woning in Sion. De meeste plechtigheden van de Joodse godsdienst moesten verricht worden in Gods stad, en in Zijn tempel; dewijl de Heere de poorten Sions beminde boven al de woningen Jakobs, Ps. 87:2.
b. Maar het Nieuwe Testament en zijn bediening kent geen onderscheid van plaatsen. De ure is nu gekomen, dat men noch op den berg Gerizim, noch te Jeruzalem den Vader aanbidt, maar in alle plaatsen, joh. 4:21,23. Een eenvoudige schuur, een arme hut en een donker bos zijn God zo aangenaam als de grootste gebouwen. Alom waar maar twee of drie vergaderd zijn.
c. Zo evenwel, dat de Heiland ook vordert dat zij in Zijn Naam vergaderd zijn. In Zijn Naam, dat is te zeggen:
*. Op Zijn gezag en naar Zijn bevel; in die betekenis ontmoeten wij deze spreekwijze, Dan. 9:6. Om Zijn zaak en tot Zijn eer; in die betekenis ontmoeten wij ze, Micha 4:5. Met vertrouwen op Zijn verdiensten en hulp; in die betekenis ontmoeten wij ze, Ps. 20:6.
**. Hij heeft de Zijnen toch een verse en levende weg ingewijd, langs welke zij met een waarachtig hart en volkomen verzekerdheid des geloofs mogen toegaan tot de troon der genade, om barmhartigheid te verkrijgen, en genade te vinden, om geholpen te worden ter bekwamer tijd, Hebr. 4:16. In Hem hebben zij de vrijmoedigheid en de toegang met vertrouwen, Ef. 3:12. Op Zijn verdiensten steunende, zo mogen zij bij God pleiten, hun gebeden aandringen, en verhoring van Hem verwachten. Al wat gij den Vader bidden zult in Mijn Naam, dat zal Hij u geven, was daarom ook Zijn woord, Joh. 16:23.
2. En zo in Zijn Naam vergaderende om Gods aangezicht te zoeken in de gebeden, om enige zaak van Hem te begeren, en om de godsdienst te plegen, zulk een vergadering zal dan ook niet ongezegend zijn; daarom doet er de Heiland ook bij: Daar ben Ik in het midden van hen.
a. Hij is dan in het midden van hen:
1. Niet met Zijn lichamelijke tegenwoordigheid; zo is en blijft Hij in de hemel tot de tijd der wederoprichting aller dingen, Hand. 3:21.
2. Maar Hij is dan in het midden van hen, met Zijn genadige tegenwoordigheid hun godsdienstoefeningen ziende, en hun gebeden horende; wandelende zo in het midden van de zeven kandelaren, Op. 1:13; met Zijn hulp en bewaring, zijnde hun als een vurige muur rondom, en zo tot heerlijkheid in het midden van hen, Zach. 2:5; met Zijn Geest en genade, de Zijnen beloofd, Joh. 14:16,23.

b. Dit belooft Hij, niet in het toekomende, maar in de tegenwoordige tijd; daar ben Ik in het midden van hen, om ze zo op het allerkrachtigste ervan te verzekeren. Gelijk het ook op het pinksterfeest, Hand. 2, en aan de twee Emmaüsgangers, Luk. 24, klaar bewezen is.
B. Dit wordt hier nu bijgebracht om de gelovigen te verzekeren, dat zo er twee van hen zo tezamen stemmen op de aarde, over enige zaak die zij zouden mogen begeren, dat die hun zal geschieden van den Vader Die in de hemelen is. En daarom worden deze woorden met het woordje *want* aan die voorgaande vastgemaakt. Want waar twee of drie vergaderd zijn in Mijn Naam, daar ben Ik in het midden van hen. Een reden die volkomen doorgaat en onweersprekelijk is. Let maar eens:
1. Indien zij in Zijn Naam vergaderd zijn, en Christus in het midden van hen is, wanneer zij dan, al was het maar onder hun tweeën, tezamen stemmen over enige zaak, die zij biddende van God begeren; gelijk nu Jakobs zonen, als Benjamin hun broeder in het midden van hen was, van het koren van Jozef, gelijk zij wensten, verkregen; zo zullen zij, indien Jezus in het midden van hen is, ook alle zegeningen die zij begeren, en daar zij op een betamelijke wijze om baden, van God uit de hemel erlangen. En daarom is dit een gegronde reden.
2. Indien de Heere Jezus in het midden van hen is met Zijn genade en Geest, als zij in Zijn Naam vergaderd zijn, die dan samenstemmen in de gebeden, om zo in Zijn Naam enige zaak van God te begeren, die bidden dan door de Geest, en de Geest bidt in hen en voor hen, waarop zij dan zeker verhoring erlangen zullen, Rom. 8:26,27.
3. Is Jezus in het midden van hen, wanneer zij in Zijn Naam vergaderd zijn, zij dan biddende, bidden niet alleen, maar Hij bidt dan ook met hen en voor hen, en Zijn gebed wordt altijd verhoord. Zo steunt het op gegronde redenen, als de Heiland zegt: Indien er twee van u samenstemmen op de aarde over enige zaak, die zij zouden mogen begeren, dat die hun zal geschieden van Mijn Vader, Die in de hemelen is. Want waar twee of drie vergaderd zijn in Mijn Naam, daar ben Ik in het midden van hen. Bijgevolg moet Hij ook de ware Messias en beloofde Zaligmaker zijn.
Ziedaar, deze stof voor uw aandacht een weinig geopend.

TOEPASSING

I. Horen wij dan hier, toehoorders, uit de mond van de Heiland dat het gebed een gezegend middel is tot verkrijging van allerlei goederen, in zoverre ook zelfs, dat wanneer maar twee van de gelovigen tezamen stemmen over enige zaak om die te begeren, dat die hun geschieden zal; dewijl waar maar twee of drie in Jezus' Naam vergaderd zijn, Hij aldaar in het midden van hen is. Wat is het dan niet een beklaaglijke zaak, dat dit alles zo schandelijk wordt verwaarloosd en van het grootste gedeelte geheel flauw waargenomen?
A. Wat zijn er al lieden die het gebed gering achten, en daarom hetzelve zeer licht verzuimen, ja, dikwijls uit traagheid of wereldgezindheid, zo niet uit atheïsterij, het bidden geheel nalaten. Mag God niet wel klagen over velen van u, Jes. 64:7: Er is niemand die Mijn Naam aanroept, die zich opwekt, dat hij Mij aangrijpe? Rechte goddelozen, waarvan David zegt, Ps. 14:4: Zij roepen den Heere niet aan.
B. Wat zijn er ook niet velen die, indien zij nog al eens bidden, maar wat uiterlijk daarheen prevelen; indien zij al enige zaak begeren, het is maar lichamelijke

nooddruft, zonder dat zij eens denken om het geestelijke, recht zoals de profeet die beschrijft, Hos. 7:4: Zij roepen niet tot Mij met hun hart, wanneer zij huilen op hun leger, om koren en most verzamelen zij zich, maar zij wederstreven tegen Mij, zegt de Heere.
C. Hoevelen zijn er ook die in plaats van met de gelovigen tezamen stemmen in het bidden, die haten in hun hart.
D. Wat zijn er ook niet velen, die de gewoonte hebben om de onderlinge bijeenkomsten na te laten? Wat hebben wij hier ook geen reden om te klagen? Gemeente van ’s Gravenhage! Zou de Heere Jezus in dezen uw werken wel vol vinden voor God? Mogen wij hier niet wel uit Zijn Naam zeggen: Hij heeft tegen u, dat gij uw eerste liefde verlaten hebt? Op. 2:4.
E. Eindelijk, hoevelen zijn er ook, die nog nu en dan al opkomen tot de vergadering des Heeren; doch die niet in Jezus’ Naam daar komen, op Zijn bevel, naar Zijn wil, met genoegen in Zijn dienst en in het geloof.
1. Maar helaas! Mensen, die het gebed of de vergadering des Heeren zo bezwaarlijk, of daar in Jezus’ Naam niet komt, wat zijt gij ellendig en ongelukkig! Het is daarom ook niet vreemd dat Jezus met Zijn Geest en doordringende genade als uit het midden van ons schijnt te wijken en weg te gaan. Moet dit nog verder gaan, dan vrees ik dat Hij eerlang bij ons de kandelaar van zijn plaats weren, dreigt, Op. 2:5. En dat Hij onze aarde, dat is ons land, met de ban zal slaan, als er staat Mal. 4:6.
2. Hij zal u straffen, en het te enen male ordentelijk voor uw ogen stellen, indien gij u niet bekeert, roepen wij u toe, Ps. 50:21.
3. Och! dat er dan eens bekering en een verandering ten goede onder u komen mocht! Het is meer dan tijd, o gemeente van ’s Gravenhage! Och! raakten velen van u eens tezamen aan het bidden! O! dat er ook eens een nieuwe lust in velen van u kwam, om de vergaderingen der heiligen, de predikaties en catechisaties met aanhoudendheid bij te wonen! Maar zal het recht zijn, het moet in Jezus’ Naam geschieden. Zoekt daarom toch vooreerst en bovenal bij de Heere Jezus genade en verandering des harten. O! Hij schenke u dat!.
II. Maar gave God, dat de vromen zelf in dezen niet schuldig stonden voor Hem!
A. En waar komt dat toch vandaan? Dat komt in hen voort:
1. Uit gebrek aan liefde, men is te liefdeloos. Och! was er zoveel liefde en eenheid als in de eerste Kerk, daar de menigte was van één hart en één ziel, men zou dan ook met hen volharden in de gebeden voor elkander.
2. Ook komt het daarvandaan, dat de godzaligheid en het grote belang der eeuwige zaligheid zo weinig op het hart weegt; en dat de staat van de Kerk niet recht op het hart ligt. Men denkt en spreekt er meer van, dan men er omtrent bidt, en met zijn hart er over tot de Heere schreit.
B. Dit mag zo niet blijven, gelovigen, dit dient bij u ook te veranderen. Hier vindt elk der gelovigen al het zijne te doen; groot en klein, voorganger en volger, elk van welke staat hij zijn mag. Niemand van u denke, gelovigen, dat dit juist eerst van die of die beginnen moet; maar och! dat elk van u in dezen de eerste zocht te zijn, en anderen voorbij te streven. Ieder moet hier, naar de mate des Geestes, het zijne trachten toe te brengen.

1. Begin met het gebed, gelijk van Luther aangetekend staat, dat hij alles met het gebed begon. Iemand zegt van hem: *Vir ille apud Deum potuit, quod volunt; die man vermocht alles bij God, wat hij wilde.* Zo zal het dan met u ook zijn.
2. Paar u in de gebeden tezamen, gelovigen, bid tezamen eenstemmig; want indien er twee van u tezamen stemmen op aarde, over enige zaak, die zij zouden mogen begeren, die zal hun geschieden.
3. Bid voor uw naasten ook, en voor alle heiligen, Ef. 6:18. Bid inzonderheid ook voor een zondigende broeder, dat God hem in het hart grijpe, hem zijn misdaad vergeve, en wederom terecht brengen wil.
4. Toon gij bovenal prijs te stellen op de vergaderingen der heiligen en op de openbare godsdienst. Kom daar gedurig in Jezus' Naam.
C. Wees verzekerd gelovigen, God zal uw gebeden verhoren, en u uw begeerte geven. De Heere Jezus zal dan ook gedurig bij u zijn, met Zijn tegenwoordigheid, met Zijn hulp en bewaring, en met Zijn Geest en genade. En u eindelijk ook eens opnemen in de heerlijkheid. AMEN.

DERTIENDE LEERREDE

MATTHEÜS 18:21,22.

Toen kwam Petrus tot Hem en zeide: Heere, hoe menigmaal zal mijn broeder tegen mij zondigen en ik hem vergeven? Tot zevenmaal? Jezus zeide tot hem: Ik zeg u, niet tot zevenmaal, maar tot zeventigmaal zeven(maal).

INLEIDING

I. **AANMERKENSWAARDIG** zijn de woorden die wij vinden, Jak. 1:4: De lijdzaamheid hebbe een volmaakt werk. De apostel prijst daar aan de lijdzaamheid, welke ziet op de verdrukkingen; en dewijl die tweeërlei zijn, of zoals ze ons onmiddellijk van God toekomen, of ook voor zoveel ze ons van de mensen worden aangedaan, zo heeft de lijdzaamheid in beide plaats, en in beide moet zij een volmaakt werk hebben.

A. Trouwens, deze deugd heeft haar verschillende trappen; in het eerste:

1. Eist de eerste trap, dat die lijdt, de hand op de mond legge onder de bezoekingen Gods, dat hij met Aäron, Lev. 10:3, stil zwijge. Dat hij met de Kerk eenzaam zitte, en stil zij, omdat de Heere het hem opgelegd heeft, Klaagl. 3:28.
2. Dat hij zich vernedere onder de hand Gods, en de Heere rechtvaardige in alles wat hem overkomt, zeggende met de Kerk, Micha 7:9: Ik zal des Heeren gramschap dragen, want ik heb tegen Hem gezondigd; totdat Hij mijn twist twiste, en mijn recht uitvoere; Hij zal mij uitbrengen aan het licht, ik zal mijn lust zien aan Zijn gerechtigheid.
3. Hoger gaat de lijdzaamheid, als men vergenoegd kan zijn in hetgeen men is, met Paulus. Ja, als men God danken kan, en met Job zeggen, Job 1:21: Naakt ben ik uit mijner moeders buik gekomen, en naakt zal ik daarheen wederkeren; de Heere heeft gegeven, de Heere heeft genomen, de Naam des Heeren zij geloofd.
4. Nog hoger gaat het, als men blijde kan zijn in de verdrukkingen, en het met Jakobus, Jak. 1:2, voor grote vreugde achten, wanneer men in velerlei verzoekingen valt.
5. En dan toont de lijdzaamheid te hebben een volmaakt werk, als men zelfs roemen en juichen kan in de verdrukkingen, en met Paulus zeggen: Niet alleen dit, maar wij roemen ook in de verdrukkingen, wetende dat de verdrukking lijdzaamheid werkt, Rom. 5:2. Niet in de verdrukking als verdrukking, maar omdat die geschiedt naar Gods wil en tot een goed einde. Doch gelijk zo de lijdzaamheid plaats moet hebben in de verdrukkingen, die ons onmiddellijk van God worden toegezonden:

B. Zo moet deze ook geoefend worden omtrent het ongelijk dat ons van de mensen wordt aangedaan. En dit bestaat dan hierin, dat men de toorn inbindt. Dat men geen wraak oefent. Als men de kwade kan dragen en verdragen. Maar dan krijgt de lijdzaamheid ook haar volmaakt werk, als men de misdaad kan vergeven, en dat niet eens, niet twee, niet driemaal, niet zevenmaal, maar zo dikwijls als men verongelijkt wordt.

II. Immers toehoorders, dit is het dat de gezegende Heiland en Zaligmaker, de Heere Jezus Christus, aan Petrus leert in onze tekst. Want als Petrus de Heiland vroeg: Heere, hoe menigmaal zal mijn broeder tegen mij zondigen, en ik hem vergeven? Tot zevenmaal? Zo antwoordde de Heiland: Ik zeg u, niet tot zevenmaal, maar tot zeventigmaal zevenmaal.
III. Dit achttiende hoofdstuk van het Evangelie van Mattheüs behelst in zich een tweeërlei gesprek van Jezus, waarin Hij twee vragen van Zijn discipelen wijdlopig en krachtig beantwoordt.
A. De eerste is, wie van hen de meeste zou zijn in het Koninkrijk der hemelen, vers 1-20.
B. De tweede vraag is, hoe menigmaal men iemand uit de broederen die tegen hem zondigt, het moet vergeven? Deze vraag wordt van Petrus voorgesteld, en van de Heiland beantwoord in onze voorgelezen tekstwoorden. Waarop de Heiland Zijn antwoord nader aandringt met een schone, krachtige en sierlijke gelijkenis, vers 23-35.
IV. Zodat onze tekstwoorden derhalve eigenlijk in zich behelzen en vertonen: *Hoe menigmaal men iemand uit de broederen, die tegen hem zondigt, het moet vergeven; van Petrus gevraagd, en van de Heiland beantwoord.* Waarlijk een gewichtige stof, toehoorders.
De Heere schenke er een wezenlijke zegen op, opdat wij dit recht mogen leren betrachten in de liefde! Amen.
V. Twee hoofdzaken komen ons in deze tekstwoorden voor:

I. Een vraag van Petrus, vers 21.
II. Het antwoord van Christus daarop, vers 22.

VERKLARING

I. Wat het eerste betreft, dat is opgesloten in het 21ste vers: toen kwam Petrus tot Hem, en zeide: Heere, hoe menigmaal zal mijn broeder tegen mij zondigen, en ik hem vergeven? Tot zevenmaal? Waarin wij ontmoeten, de persoon die hier de vraag doet, en dan de vraag zelf.
A. De persoon die hier de vraag doet:
1. Is Petrus. Die vermaarde discipel en grote apostel van de Heiland, geboren te Bethsaïda, in Galilea gelegen, niet ver van het meer van Gennésareth, zoals ook van sommigen uit Matth. 4:18 afgenomen wordt. Die het eerste gedeelte van zijn leven onder de naam van Simon had doorgebracht, buiten alle twijfel hem gegeven bij zijn besnijdenis van zijn dader, die de kerkvader Hieronymus, Johannes noemt, (naar alle schijn deze naam verdicht en gehaald hebbende uit het woord Jona) dewijl hij Jona werd genoemd; waarvandaan Petrus ook de naam droeg van Bar-Jona, dat is, zoon van Jona. Doch daarna werd hij van Jezus Petrus genoemd, in het Syrisch Cefas, dat in onze Nederlandse taal een steen betekent, Joh. 1:43. Deze Petrus is een van de eerste discipelen van de Heiland geweest, tegelijk met zijn broeder Andreas, Matth. 4:18-20, joh. 1:31-43. Hebbende veelszins boven de anderen uitgemunt, voornamelijk in ijver en drift voor de zaak van Jezus. Hij was ook een van de liefste discipelen van de Heiland, die het eerst de heidenen het Evangelie heeft verkondigd; die als een steenrots pal gestaan heeft tegen allerlei verdrukkingen, totdat hij eindelijk zijn leven besloten

heeft met een marteldood, en onder de vervolging van de wrede bloedhond Nero, op zijn eigen verzoek, ter ere van zijn Heere, met het hoofd omlaag gekruist is geworden, indien men de kerkhistorieschrijvers geloven mag. Deze Petrus is het die hier de vraag doet.
2. Toen kwam Petrus tot Hem; mogelijk dat hij onder de omstanders wat verder van Jezus af is geweest, opdat hij dan des te beter gelegenheid mocht hebben om met de Heiland te spreken, en van Hem te kunnen gehoord worden; zo voegt hij zich nader bij de Heiland.
3. Toen, zegt de evangelist, als de Heiland Zijn vorige rede pas geëindigd had. Toen kwam Petrus tot Hem, en zeide:
B. Heere, hoe menigmaal zal mijn broeder tegen mij zondigen, en ik hem vergeven? Tot zevenmaal? In welke vraag wij ontmoeten:
1. Een nadrukkelijke aanspraak, en dan de vraag zelf. Petrus spreekt de Heiland met alle eerbied en nederigheid zo aan: Heere. Zo had hij meermaals gedaan. Een Naam die de Heiland ook met recht toekomt; waarom Jezus Zelf eens zei, Joh. 13:13: Gij heet Mij Meester en Heere, en gij zegt wel; want Ik ben het ook. Heere, zegt dan Petrus.
a. Niet alleen uit een burgerlijke beleefdheid, gelijk men zo die eretitel onder de Joden lieden van aanzien placht te geven.
b. Maar ook in een meer verheven zin, de Zaligmaker waarlijk voor zijn Heere en Koning erkennende. Heere.
2. Hoe menigmaal zal mijn broeder tegen mij zondigen, en ik hem vergeven? Tot zevenmaal? Hetgeen Petrus aanleiding gaf tot deze vraag was, dat hij in het voorgaande gehoord had, zoals er in vers 15-17 van ons teksthoofdstuk is beschreven, hoedanige lankmoedige behandeling Jezus wilde dat zij zouden houden met een broeder die tegen hen zondigde, en dat men op zijn berouw hem zou houden voor gewonnen, en zijn zonden vergeven. Petrus zag wel dat men door zulk een zachtzinnige behandeling veel kon vorderen; maar omdat een mens wel dikwijls wederom stort in hetzelfde kwaad, en valt in zijn voorgaande struikeling, zo komt hier Petrus die gedachte te binnen, hoe dikwijls zulk een vergeving plaats moest hebben.
a. Hij stelt dan vooraf een geval: Hoe menigmaal zal mijn broeder tegen mij zondigen, en ik hem vergeven?
1. De apostel spreekt hier van een broeder, en wel van zijn broeder.
a. Door broeder verstaat Petrus hier:
*. Naar de gedachten van sommige uitleggers een ware gelovige.
**. Doch andere uitleggers denken, dat hij er in het gemeen een belijder van de evangeliewaarheid door verstaat; omdat hij deze vraag oppert bij gelegenheid van des Heilands onderwijzing, vers 15-18 van ons teksthoofdstuk vermeld, daar men door broeder in het gemeen een belijder van de evangeliewaarheid moet verstaan, omdat anders de uitdrukkingen, van hem te houden als een heiden en tollenaar, vers 17, en van in de hemel gebonden te zijn, vers 18, op hem niet zou passen.
b. Hij omschrijft hem nader als zijn broeder, mijn broeder. Hij wil zeggen, daar ik als een broeder gemeenschap mee heb. Met wie ik dezelfde God aanroep, en dezelfde Christus belijd. En met wie ik onder dezelfde gemeente Gods verkeer.
2. Hij spreekt verder van het zondigen van zulk een broeder tegen hem.

a. Om eigenlijk te spreken, zondigt een mens tegen God alleen, als de opperste Wetgever. Dit erkende David, toen hij overspel met Bathséba, en een manslag aan Uria begaan had, Ps. 51:6, zeggende: Tegen U, U alleen heb ik gezondigd, en gedaan dat kwaad was in Uw ogen, opdat Gij rechtvaardig zijt in Uw spreken, en rein in Uw richten.
b. Nochtans kan men ook zondigen tegen de mensen als de voorwerpen, voor zover men hun door enige misdaad beledigt in hun personen, eer of goederen.
3. In deze zin ken men ook al menigmaal tegen iemand zondigen.
4. Petrus spreekt nu verder van hem dat te vergeven. Het vergeven van die zonden bestaat hoofdzakelijk hierin:
a. Dat men geen kwaad vergeldt voor kwaad, en dat men zijn klacht niet uitbrengt tot straf van die ons daartoe rechtvaardige reden gegeven heeft. Dit wilde Salomo, Spr. 24:29: Zegt niet, gelijk als hij mij gedaan heeft, zo zal ik hem doen, ik zal een ieder vergelden naar zijn werk. En Paulus, Rom. 12:17: Vergeld niemand kwaad voor kwaad.
b. Dat men uit zijn hart zoekt te bannen alle wraaklust; als er enige bewegingen van ongenoegen in het gemoed opwellen, dat wij die van stonde aan tegengaan; dat wij in ons hart het minste voornemen, ja de minste lust om het ongelijk te wreken, geen plaats geven, maar met alle kracht dat zoeken uit te blussen, en die boze adder in haar geboorte doden. Dit eist God, Lev. 19:18: Gij zult u niet wreken, noch de toorn behouden tegen de kinderen uws volks. En Paulus, Rom. 12:19: Wreekt uzelven niet, beminden, maar geeft den toorn plaats; want er is geschreven, Mij komt de wraak toe, Ik zal het vergelden.
c. Dat men in plaats van zich te wreken, in plaats van hun kwaad te wensen, en in plaats van hun kwaad te doen, integendeel hun goed doet en voor hen bidt dat God hun die begane misdaad niet toerekenen, en ze daarom niet straft; maar dat Hij hun betere zinnen wil geven en ze bekeren. Matth. 5:44: Hebt uw vijanden lief, zegent ze die u vloeken, doet wel dengenen die u haten, en bidt voor degenen die u geweld aandoen. Zo bad Mozes voor Mirjam, Num. 12:13: Mozes dan riep tot den Heere, zeggende: O God, heelt ze toch! Zo bad Christus ook voor Zijn kruisigers: Vader, vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen, Luk. 23:34. Ziet, hierin bestaat de vergeving van een broeder die tegen ons zondigt, het schoonste sieraad van het Christendom.
b. Hieromtrent vraagt nu Petrus:
1. Hoe menigmaal zulks plaats moet hebben. Heere, hoe menigmaal zal mijn broeder tegen mij zondigen, en ik hem vergeven?
2. In het bijzonder doet hij erbij, of hij het tot zevenmaal zal doen? De Joden zeggen in hun Talmud: Men vergeeft een mens, die tegen iemand zondigt, het wel eenmaal; men vergeeft het hem ook wel driemaal; maar de vierde maal vergeeft men het hem niet. Doch dewijl Petrus zag dat de redenen van de Zaligmaker naar de zachtste kant helden, zo verdubbelt hij het tot zevenmaal: Heere, hoe menigmaal zal mijn broeder tegen mij zondigen, en ik hem vergeven? Tot zevenmaal? Gewis is er in deze vraag iets loffelijks, dat ook altijd wel mag nagevolgd worden.
a. Loffelijk was het, dat hij Jezus aansprak met een diepe eerbied, en met betuiging van zijn ontzag hetwelk hij voor Hem had, Hem noemende met de Naam van Heere. Hetwelk niet alleen uit een burgerlijke heusheid sproot, maar ook in zich sluit een erkenning van Zijn majesteit en heerlijkheid. Want ofschoon Jezus de gestalte van een

dienstknecht had aangenomen, zo had Hij daarom Zijn heerlijkheid niet afgelegd. Hij was in alle gevallen die grote Profeet, Welke God Zijn volk had toegezegd, de Koning Israëls, en de Heere der heerlijkheid. En dit is een grote zaak, Jezus de Heere te noemen, wanneer het niet alleen met de mond, maar ook met de daad en waarheid en met het hart geschiedt. Daarom zei Paulus, 1Kor. 12:3: Niemand kan zeggen Jezus den Heere te zijn, dan door den Heiligen Geest. Niemand kan die belijdenis in oprechtheid doen, dan wanneer het hart daartoe bereid wordt door de Heilige Geest, dewijl men Hem daarmee erkent. God de Vader gelijk te zijn in heerlijkheid; en dat Hij die Heere is, Die de Kerk tot Zijn eigendom verkregen heeft.

b. Loffelijk was het daarenboven, dat Petrus hier toonde zijn leergierig hart; hij had gehoord van de behandeling die omtrent een zondigende broeder in acht moest genomen worden; doch dewijl hij niet al te wel wist hoe dikwijls het zulk een broeder moest vergeven worden, zo wendt hij zich dadelijk naar Jezus toe, om Hem daarover aan te spreken, en Hem daarover te vragen. Zo moet elke discipel van Jezus zijn Heere raad vragen, en beproeven welke daar zij de goede en welbehaaglijke en volmaakte wil Gods, Rom. 12:2. Indien hij anders doet, indien hij het op zijn eigen driften en zinnelijkheden laat aankomen, zal hij zich jammerlijk misleid vinden; maar zo doende, zal hij antwoord vinden, gelijk het Petrus hier ging.

II. Petrus hier gevraagd hebbende: Heere, hoe menigmaal zal mijn broeder tegen mij zondigen, en ik hem vergeven? Tot zevenmaal? Zo zei Jezus tot hem: Ik zeg u, niet tot zevenmaal, maar tot zeventigmaal zevenmaal.

A. Niet, toehoorders, alsof hieruit zou volgen dat het een Christen altijd ongeoorloofd zou zijn enige herstelling van zijn ongelijk te vorderen, dit wil de Heiland hier niet te kennen geven. Want men moet hier letten op de natuur van de zonde, die tegen ons begaan wordt, of die zo gewichtig is dat ze iemands persoon, eer en welvaren zou verderven, of in gevaar stellen; dan of het geringe verongelijkingen zijn, die uit zwakheid en haastigheid voortkomen. Van de laatste mogen wij zeggen, dat men zonder enige herstelling of vergelding die vergeven en gerust over het hoofd moet zien. Maar indien het zaken en verongelijkingen zijn die iemands persoon, eer en welvaren zouden verderven of in gevaar stellen, zo mag men ook volgens het recht in zijn goede zaak zoeken gerechtvaardigd worden, hoewel onder deze voorwarden:

1. Dat men niet haastig en van stonde aan daartoe komt; maar dat men eerst alleen, daarna door anderen, met alle behoorlijkheid met zijn broeder gehandeld en gezocht heeft hem tot rede te brengen. Maar wanneer dit alles vruchteloos is, dat men hem dan aangeeft aan diegenen welke God het gericht bevolen heeft; want God heeft hun het zwaard niet tevergeefs gegeven, Rom. 13:4.

2. Dat men gedurende zijn rechtszaak geen bitterheid en boosheid opvat, en in geroep uitbarst tegen zijn wederpartij; maar dat men, behoudens ons recht, hem liefheeft en wel wil, voor zover hij onze evenmens, onze medeburger, onze vriend, onze broeder is.

3. Dat men in de manier van uitvoering zich zo ongelaten, zo woest en onversaagd niet aanstelt, verkeerde middelen en streken gebruikt, of zo onverzadiglijk zijn recht voortzet, dat het strekt tot grote droefheid dergenen die binnen, en tot spot en ergernis van diegenen die buiten de Kerk zijn.

4. En eindelijk, zo moet men hierin niet op zijn eigen wraak, maar op Gods eer, zijn eigen welstand en de betering van zijn naaste, dat het hem vernedere, en in het

toekomende voorzichtiger make. Want voorwaar, hierin wordt God ook verheerlijkt, dat de overtreders van het recht en de billijkheid gestraft, en de onnozele verdedigd en vrijgesproken wordt. Daaraan is ook de Republiek niet weinig gelegen; want hoe zou de wereld anders bestaan, en welke geruste samenwoning zou er anders onder de mensen zijn? Ook is het dienstig voor de misdadiger dat hij gestraft wordt, opdat hij ongestraft blijvende, in zijn boosheid tot zijn tijdelijk en eeuwig verderf niet voortgaat van kwaad tot erger, totdat er eindelijk geen helen aan zou zijn. Ziet, volgens deze en dergelijke regels zou men zijn handelingen mogen instellen tegen een broeder die ons beledigt met grote en zware verongelijkingen.

B. Maar indien de zonde, waarmee een broeder tegen ons zondigt, maar mindere verongelijkingen zijn, zo moet men die gewillig vergeven, en dat niet eenmaal en andermaal en de derde maal, maar zo menigmaal als onze broeder zich tegen ons mocht vergrijpen. Daarom horen wij de Zaligmaker tot Petrus zeggen: Ik zeg u, niet tot zevenmaal, maar tot zeventigmaal zevenmaal.

1. Augustinus, een leraar van gezegende gedachtenis, en voorheen bisschop van Hippo, neemt dit getal van zeventigmaal zevenmaal aldus, dat het alleen maar betekent een getal van zeven en zeventig, dermate dat het laatste woord zeven, zoals er eigenlijk maar in de grondtekst staat, zijnde daar het woordje *maal* er door onze overzetters tussen twee haakjes bijgevoegd, niet zou willen zeggen een verdubbeling van het voorste getal, maar alleen een toevoegsel van een minder getal bij een meerder, en dat het zoveel zou zijn alsof de Heiland had willen zeggen, zeven en zeventig maal.

2. Doch de meeste uitleggers zijn van gedachten dat het woord zeven ook zevenmaal moet verdubbeld, of gelijk men zegt, vermenigvuldigd worden, zodat de Heiland wil zeggen, zevenmaal zeventigmaal, dat is, wel vierhonderd negentigmaal. Zo noemt de Heiland hier een veel groter getal, hetwelk in onze levenstrein onmogelijk is waar te nemen, en daarvan rekening te houden met elk mens, om te kennen te geven dat men de reizen en malen hier geenszins moet rekenen, maar zo menigmaal genade bewijzen en het hem vergeven als een broeder tegen ons zondigt.

a. Een plicht die Christus Zijn discipelen meermaals heeft ingescherpt, en zoverre zelfs dat Hij met volle woorden zegt: Wanneer zijn broeder de zonde niet vergeeft, dat zijn Vader hem dan ook de zonde niet vergeven zal, Matth. 6:14. Hiertoe vermaande Paulus ook de Kolossenzen, Kol. 3:12,13: Zo doet dan aan als uitverkorenen Gods, heiligen en beminden, de innerlijke bewegingen der barmhartigheid, goedertierenheid, ootmoedigheid, zachtmoedigheid, lankmoedigheid; verdragende elkander, en vergevende den een den ander, zo iemand tegen iemand enige klacht heeft; gelijkerwijs Christus u vergeven heeft, doet ook gij alzo. En de Efeziërs, Ef. 4:31,32: Alle bitterheid, en toornigheid, en gramschap en geroep, en lastering zij van u geweerd, met alle boosheid. Maar zijt jegens elkander goedertieren, barmhartig, vergevende elkander, gelijkerwijs ook God in Christus ulieden vergeven heeft.

b. En zeker, zou een Christen ook niet zijn broeder het vergeven, zo menigmaal als hij tegen hem zondigt? Immers dit is een plicht die de redelijkheid zelf is. Denk maar eens dat zulks van hem vordert:

1. De goedertierenheid van God in de vergeving van zijn zonden en misdaden. God nu is die Hoge, die Heilige, die Machtige, die Rechtvaardige, Die hem had kunnen vergruizen en in de hel werpen, om daar tot straf te lijden het eeuwig verderf van het aangezicht des Heeren, en van de heerlijkheid Zijner sterkte. Zal God nochtans hem,

zulk een strafschuldig stof, de zonden vergeven, en zou hij dan ook zijn broeder, die hem gelijk is, de zonden niet vergeven?
2. Hij ziet ook op de misdaden die hij tegen God begaan heeft, en die een broeder tegen hem begaat. Wat is hier een groot onderscheid tussen die zonden die hij tegen God begaan heeft, in getal, in gewicht en in tijd, in vergelijking met datgene dat een broeder tegen hem misdoet. En nochtans vergeeft God hem zovele, zo grote, zo dikwijls vernieuwde zonden, niet alleen zevenmaal, maar ook nog meer dan zeventigmaal zevenmaal. En zou hij dan ook zijn broeder niet de zonden vergeven, niet alleen zevenmaal, maar ook zeventigmaal zevenmaal? Immers dit argument drong de Zaligmaker aan in vers 32,33 van ons teksthoofdstuk: Toen heeft hem zijn heer tot zich geroepen, en zeide tot hem: Gij boze dienstknecht, alle schuld heb ik u kwijt gescholen, dewijl gij mij gebeden hebt. Behoorde gij u ook niet over uw mededienstknecht te ontfermen, gelijk ik mij over u ontfermd hebt?
3. Hiertoe roept hem ook de manier op welke God hem de zonden vergeeft. God vergeeft hem wel de zonden, zo nochtans, dat die Jezus zeer duur hebben gestaan. Hij heeft Zijn leven in de dood moeten overgeven, Zijn ziel tot een schuldoffer stellen, en de prijs van Zijn bloed moeten geven tot een rantsoengeld aan Gods gerechtigheid, opdat God met Zijn volk verzoend werd, en Hij hun zonden en misdaden vergeven kon. Maar hij vergeeft zonder dat het hem zo duur staat; niemand van de Christenen wordt gevergd dat hij eerst lijden en sterven moet, opdat hij zijn broeder zou kunnen vergeven. Zal God hem dan de zonden vergeven, daar die nochtans Zijn Zoon zo duur gestaan hebben; en zou hij dan zijn broeder niet vergeven, daar hij dat zo licht kan doen?
4. Doet hier bij, dat hij ook niet gerust en zeker kan zijn dat hem God de zonden vergeven heeft, indien hij deze plicht van broederlijke liefde ook niet oefent omtrent zijn broeder, om niet alleen zevenmaal, maar zelfs ook zeventigmaal zevenmaal, en zo menigmaal hij tegen hem mocht zondigen, zijn zonden te vergeven. Daarom zei de Heiland, Mark. 11:26: Indien gij niet vergeeft, zo zal uw Vader Die in de hemelen is, ook uw misdaden niet vergeven. Dit is dan een noodzakelijke plicht, dat men een broeder tegen ons zondigende, niet alleen zevenmaal, maar zelfs zeventigmaal zevenmaal de zonden vergeeft. Is dit niet een taal, recht op de Messias passende? Leerde Hij zo niet als macht hebbende, en niet als de schriftgeleerden en farizeeën? Bewees Hij zo met deze taal ook niet klaar, dat Hij waarlijk de beloofde Messias en Zaligmaker was?
Zo hebben wij uw aandacht de voorgelezen woorden kort geopend.

TOEPASSING

I. Het noodzakelijke dat wij uit de verhandelde woorden hebben te leren, is, dat wij verplicht zijn om een broeder die tegen ons zondigt, zijn zonden te vergeven, en dat niet eenmaal, niet tweemaal, niet zevenmaal, maar zeventigmaal zevenmaal, zo menigmaal als een broeder tegen ons mocht zondigen. Dit leert ons hier de Heiland op de vraag van Petrus; want als die tot de Zaligmaker zei: Heere, hoe menigmaal zal mijn broeder tegen mij zondigen, en ik hem vergeven? Tot zevenmaal? Zo antwoordde de Zaligmaker: Ik zeg u, niet tot zevenmaal, maar tot zeventigmaal zevenmaal.

A. Deze broederlijke liefde hebben daarom de ware gelovigen te allen tijde betracht, in zoverre zelfs dat zij voor hun vijanden gebeden hebben. Groot was de taal van zekere Hasideen onder de Joden, die gewoon was dit gebed te doen: Vergeef en scheld kwijt die ons kwellen en verdrukken. Niet minder groot was de taal van de beroemde Focian, die ten onrechte stervende aan zijn zoon gebood, dat hij de Atheners hierover geen kwaad zou toewensen.

1. Maar bovenal groot en wonderlijk was de taal der eerste Christenen, ten beste zelfs ook voor hun vijanden. Hier ziet men een Stefanus, onder een hagelbui van stenen, zijn stervende mond op deze wijze openen: Heere, reken hun deze zonde niet toe! Hier hoort men een Arnobius voor de Christenen, zijn tijdgenoten, in zijn ijver bidden: Allerhoogste Koning, vergeef het hun die uw mededienstknechten vervolgen! Zo hebben gevolgd zovele bloedgetuigen, biddende voor de keizers, wier bloedplakkaten ze vervolgden; voor de rechters, wier vonnissen hun, tot een vechtperk tegen de dieren, tot houtstapels en raderen doemden, en voor de beulen, wier handen en zwaarden ze van kant hielpen. Maar hoeveel te meer hebben zij dan de liefde te oefenen omtrent een broeder die tegen ons zondigt, om hem zijn misdaad te vergeven? Zeker, dit is een plicht die ons altijd wel mag voorgesteld worden, die ook nodig is dat ze met alle ernst aangedrongen wordt, bijzonder in deze boze tijd in welke de liefde zo verkoud en als verbannen is.

2. Waar zijn zij die zo menigmaal een broeder tegen hen zondigt, genegen zijn om hem de zonden te vergeven? Ja, waar zijn ze, die dat niet alleen eenmaal, niet alleen tweemaal, niet alleen driemaal, niet alleen zevenmaal, maar naar het woord van de Zaligmaker zeventigmaal zevenmaal doen? Integendeel:

a. Wat zijn er al salamanders in het midden van ons genaamd Christendom, die in het vuur van hun liefdeloze driften leven? Dezulken, die om de een of andere grote of kleine hoon die hun aangedaan wordt, om de minste verongelijking, om het minst gezegde woord dat hun eer te na komt, jaren en dagen kunnen gaan pruilen, en een onverzoenbare wrok tegen een broeder opvatten? Wat zijn er lieden die, in plaats van zeventigmaal zevenmaal, in plaats van zevenmaal, nauwelijks eenmaal één zonde vergeven en vergeten, maar die een aangedaan ongelijk als in het marmer en staal schrijven, opdat ze eeuwig daaraan mogen gedenken; ja, die hun kinderen naar hun bevelen, dat zij het te eniger tijd vergelden moeten? Lieden, als Edom was, wiens toorn eeuwig verscheurde, en die zijn toorn voor altijd behield, Amos 1:11.

b. Hoe licht en om hoe geringe zaken roept niet de ene broeder de andere voor het gerecht, die daar zijn zaak met alle geweld voortzet, begerende recht op het allerstrengste?

c. Hoe moeilijk en bezwaarlijk zijn velen dikwijls te bewegen tot verzoening met hun broeder? Ofschoon aanraders van vrede alle naarstigheid aanwenden om hen te bevredigen en de zaak bij te leggen, doch hoe dikwijls gebeurt het dat ze tevergeefs arbeiden? Men blijft onverzoenlijk, men kan het ongelijk niet verkroppen; hoe gevoelig is men als men er maar aan denkt? Zodanig dat men bleek wordt van spijt, dat men rood wordt van toorn; wat een vuur blaakt er in de ogen, wat een smaad en scheldwoorden komen er uit de mond, en hoe gereed zou men daartoe komen om zichzelf te wreken?

B. Wat is dit niet een verfoeilijke zonde? Dat de Joden wraakzuchtig vielen, die de wet van Mozes om de hardheid van hun hart toeliet, oog om oog en tand om tand te eisen?

Dat de heidenen zich hier te buiten gingen, die geloofden dat de geesten van hun verongelijkte vrienden niet dan door het bloed van hun vijanden te verzoenen was. Dat Turken, welker Koran het vergeven van hoon en ongelijk als een zondige lafhartigheid verbiedt, hun haat en wraakzucht de ruime toom geven, dat is enigszins te verdragen; maar hoe is het te verdragen dat zij die Christenen willen heten, en die beter zijn onderwezen, zich schuldig maken aan deze zonden? Maar lieve! Wat een dwaasheid begaan dezulken tegen zichzelf, en hoe zwaar zondigen zij tegen hun eigen ziel? Hoor eens mensen, welk een schrikkelijk oordeel Jezus uitspreekt over dezulken in de volgende gelijkenis, vers 32-35: Toen heeft hem zijn heer tot zich geroepen, en zeide tot hem: Gij boze dienstknecht, al die schuld heb ik u kwijt gescholden, dewijl gij mij gebeden hebt. Behoordet gij u ook niet over uw mededienstknecht te ontfermen, gelijk ik mij over u ontfermd heb? En zijn heer vertoornd zijnde, leverde hem de pijnigers over, totdat hij zou betaald hebben al wat hij schuldig was. Alzo zal ook Mijn hemelse Vader u doen, indien gij niet van harte vergeeft een iegelijk zijn broeder zijn misdaden. Ja, dit verdient gij, niet alleen naar Gods rechtvaardig oordeel, maar ook naar uw eigen begeren; uw eigen mond verdoemt u. Want bidt gij niet dagelijks: Vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren? Als gij dan niet vergeeft, maar onverzoenlijk blijft, zo zijn deze woorden een bittere vloek die gij over uw ziel bidt. Wat is dat ook anders dan openbaar met God spotten? Is het niet genoeg dat gij dagelijks de mensen verstoort, of moet gij ook met God de spot drijven? Is het niet genoeg dat gij de verdoemenis door uw zonden dagelijks verdient, of moet gij die ook van God door uw roekeloosheid over u bidden?

II. Gelovigen, ik zal thans hier uw wonden in het bijzonder niet open krabben, zij doen mij zeer aan het hart als ik er aan gedenk. Hebt gij onder het reeds gezegde uzelf ook niet al enigszins onder het oog gekregen? O! de Heere gunne elk van u hierin ook ontdekking! Thans roep ik elk van u maar toe: O! zoekt alle naarstigheid aan te wenden om hiertoe te geraken, dat gij een broeder die tegen u zondigt, de zonden vergeeft. En opdat gij dit doen moogt naar de regel van Gods Woord, zo zoekt dat te doen:

A. Niet alleen met de mond, maar ook van harte, ongeveinsd. Hetgeen Johannes zegt van de liefde in het gemeen, 1Joh. 3:18: Mijn kinderkens, laat ons niet liefhebben met het woord, noch met de tong, maar met de daad en waarheid. Dat moet ook bijzonder plaats hebben in dit stuk der liefde, in het vergeven van de zonden. Daarom spreekt Christus ook in het vervolg om van harte te vergeven.

1. Tracht niet traag, maar haastig en vaardig genegen te zijn om te vergeven. Dat vordert de Heiland, Matth. 5:25. En Paulus, Ef. 4:26: Wordt toornig en zondigt niet, de zon ga niet onder over uw toornigheid.

2. Zoekt ook dikwijls te vergeven zo menigmaal een broeder tegen u zondigt, niet alleen tot zevenmaal, maar zelfs ook tot zeventigmaal zevenmaal.

B. Ik weet wel dat dit voor vlees en bloed hard is, kwalijk wil dat daar aan; doch de veiligste weg om ertoe te geraken zou zijn:

1. Geen groot gevoelen van uzelf te hebben, dat toch is de oorzaak dat men alle misdaden op het hoogste weegt, gedurig gedenkt en daarom onverzoenlijk blijft.

2. Staat naar die deugden welke Paulus zo ernstig aanbeveelt, Kol. 3:12: Zo doet dan aan, als uitverkorenen Gods, heiligen en beminden, de innerlijke bewegingen der barmhartigheid, goedertierenheid, ootmoedigheid, zachtmoedigheid, lankmoedigheid;

daardoor wordt men bewrocht en in staat gesteld om zijn broeder te vergeven, zo menigmaal hij tegen hem zondigt.
3. Tracht liefde tot de broeders in uw hart aan te kweken; want de liefde zal menigte van zonden bedekken, naar het woord van Petrus, 1Petr. 4:8.
4. Vooral stel u dikwijls voor ogen, niet alleen het woord van de Zaligmaker, dat wij nu met u verhandeld hebben, maar ook Zijn voorbeeld, dat een kracht gevend Voorbeeld is; zoekt van Hem te leren, en uit Hem genade en kracht ertoe te erlangen, dat gij uw broeder niet maar zevenmaal, maar zeventigmaal zevenmaal vergeven moogt, als hij tegen u zondigt.
C. Gelovigen, wees verzekerd, de Heere Jezus zal u ook eens bij Zich in de hemel opnemen, daar gij niet meer een zondigende broeder de zonden zult behoeven te vergeven, maar daar gij eeuwig en onstoorbaar boven alle verongelijkingen zijn zult. AMEN.

VEERTIENDE LEERREDE

MARKUS 2:17a

En Jezus (dat) horende zeide tot hen: Die gezond zijn, hebben den medicijnmeester niet van node, maar die ziek zijn.

INLEIDING

I. **GELIJK** het lichaam, zo heeft ook de ziel haar ziekten, welke de lichamelijke zover te boven gaat als de ziel in uitnemendheid het lichaam te boven gaat.
A. Lichamelijke kwalen bedroeven slechts de mens; maar de zielsziekten bederven hem, en maken hem ellendig; zodat hij klagen moet met Paulus: Ik ellendig mens! Wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods? Rom. 7:24.
B. De Ouden telden, behalve de toevallen, driehonderd soorten van ziekten, waarbij dagelijks nog nieuwe en onbekende openbaar worden. Maar wie zal alle ziekten der zielen ons optellen? Wie zou de afdwalingen verstaan? Reinig mij van de verborgen afdwalingen, bad daarom David, Ps. 19:13.
C. Welke ziekten van het lichaam zijn ook in zwaarte bij die van de ziel te vergelijken? Kwelt wel de koorts, de tering, de waterzucht of enig ander ongemak zo, als de nijd, of de onverzadelijke gierigheid, of de opgeblazen hovaardigheid, of de brandende begeerlijkheid de ziel, die daar ziek aan is?
D. Te meer, dewijl de ziel van haar ziekte zo geen oordeel vellen kan, gelijk zij doet van het lichaam als het ziek is, omdat dan het verstand, hetwelk het oordeel voorgaan moet, geraakt, gekwetst en verduisterd is, en dat maakt de zielsziekten zwaarder en ongeneeslijker; gelijk men weet dat het toegaat in het lichamelijke, dat die eerder en beter kunnen genezen worden die hun krankheid voelen, om de medicijnmeester roepen en zijn raad volgen, dan melancholieken, slaapzieken, of uitzinnigen, die hun ziekte niet voelen, en de geneesmiddelen verwerpen. En zodanig zijn de meeste ziekten der zielen, waarom ze ook schadelijker en gevaarlijker zijn dan de lichamelijke. Wij gevoelen wel de minste ziekte en de minste pijn in de uiterste delen van het lichaam, maar de geestelijke ziekten worden menigmaal en licht bepaald, zwaar vernomen en gevoeld, en allerzwaarst geholpen en genezen.
II. De reden hiervan is, omdat Christus, Die de enige Medicijnmeester daarvoor is, aan niemand Zijn hulp wil bewijzen dan aan gevoeligen van hun ziekte. Hij kwam niet in de wereld om rechtvaardigen en gezonden in hun eigen ogen te genezen, maar om zondaars en gevoeligen van hun ziekten te helpen en te roepen tot bekering. Dewijl de farizeeën en schriftgeleerden, die blind zijnde meenden dat zij zagen, en doodkrank zijnde zich inbeeldden gezond te zijn, dachten dat zij Hem, de Medicijnmeester, niet van node hadden. Daarom voegde Christus Zich bij de tollenaren en zondaren, om die, van hun ziekte gevoelig zijnde, te genezen en gezond te maken; zeggende hier tot de eersten in onze tekst: Die gezond zijn hebben den medicijnmeester niet van node, maar die ziek zijn. Bij gelegenheid dat de Heere Jezus de tollenaar Levi, de zoon van

Alfeüs, (Weet gij wel wie dit was, toehoorders? Dat was de evangelist Mattheüs, als blijkt uit Matth. 9:9; die eerst een tollenaar geweest, Levi geheten, een zoon van Alfeüs was) uit het tolhuis geroepen had om Hem te volgen, zo zat Hij met Zijn discipelen aan in het huis van deze Levi, alwaar ook vele tollenaren en zondaren aanzaten met Hem en Zijn discipelen, volgens vers 14,15 van ons teksthoofdstuk. De schriftgeleerden en farizeeën dat ziende, ergerden zich kwansgewijze daaraan, en zeiden tot Zijn discipelen: Wat is het dat Hij met de tollenaren en zondaren eet en drinkt? vers 16. Gelijk voegt zich bij gelijk, willen zij zeggen; was Hij geen zondaar, Hij at met dezen niet, en zou zulk een omgang met hen niet hebben. O vervloekte en boosaardige verdenking! Waarom spraken zij Christus daarover Zelf niet aan, daar zij zich kwansgewijze hier ergerden aan Zijn doen? Waarschijnlijk zochten zij hiermee de discipelen, nog zwak zijnde, van Christus af te trekken, en Hem bij dezen verdacht te maken. Jezus dat nu horende, zei tot hen: Die gezond zijn hebben den medicijnmeester niet van node, maar die ziek zijn, volgens onze tekstwoorden.
III. Zodat deze onze tekst eigenlijk in zich behelst en vertoont: *Dat Jezus een Medicijnmeester, niet voor de gezonden, maar voor de zieken is.*
O Heere, laat vele ingebeelde gezonden onder dit woord, ziek, en zieken door de Medicijnmeester Jezus genezen worden! Amen.
IV. Wij moeten:

I. De inhoud van de voorgelezen woorden voor uw aandacht openen.
II. En dan aantonen dat zij tot verdediging van Jezus' gedrag strekken, waarom ze ook door *en* aan de voorgaande worden vastgemaakt.

VERKLARING

I. Om de inhoud van de woorden zelf recht te verstaan, dienen wij de letter daarvan met een kort woord voor uw aandacht te openen. En dan aan te tonen wat daarmee aangeduid en te kennen gegeven wordt. Dat wel het voornaamste is; waarom wij daaraan onze meeste tijd ook besteden moeten.
A. In de letter moeten wij letten: Op de Persoon Die hier spreekt. Op de personen tegen wie dit gezegd wordt. De gelegenheid bij welke. En op de inhoud van het gezegde zelf.
1. De Persoon Die hier spreekt, is Jezus, de Zaligmaker, Die Levi ook zo even zalig gemaakt heeft, dewijl Hij hem uit het tolhuis riep, en genade gaf om Hem te volgen, doende Zijn woord zo krachtig zijn op zijn hart, vers 14 van ons teksthoofdstuk.
2. De personen tegen wie Hij hier eigenlijk spreekt, zijn de schriftgeleerden en farizeeën, die een gezworen haat in hun hart tegen Hem hadden, en daarom al Zijn doen zochten verdacht te maken, vers 16. Jezus zeide tot hen.
3. De gelegenheid bij welke Hij dit zei, was: Dat horende.
a. Namelijk, hetgeen er in het voorgaande 16de vers ook staat: Wat is het dat Hij met de tollenaren en zondaren eet en drinkt? Dit zeiden zij tot Zijn discipelen.
b. Jezus dat horende. Hetzij dat het door de discipelen om daar omheen staande schare Hem gezegd werd; hetzij dat zij zo luid spraken, dat Hij het Zelf met Zijn lichamelijke oren ook gehoord had; of dat Hij door Zijn alwetendheid hun gedachten kende, en hetgeen zij zeiden wist. Althans, Jezus dat horende, zeide tot hen:

4. Die gezond zijn, hebben de Medicijnmeester niet van node, maar die ziek zijn.
a. Dat dit een gewoon spreekwoord is, al van oude tijden onder de mensen bekend; mitsgaders dat het in de redelijkheid der zaak gegrond is, behoeft geen betoog.
b. De Zaligmaker spreekt in die woorden van een medicijnmeester. Daarbij, die gezond zijn; en van die ziek zijn. En Hij zegt, dat de eersten de medicijnmeester niet, maar dat de laatsten Hem wel van node hebben.
1. De Zaligmaker spreekt hier van een medicijnmeester. Het woord *Jätros*, dat hier in de Griekse tekst staat, betekent en een *geneesheer* en een *wondheler*, die inwendige ziekten door inwendige medicijnen, en uitwendige wonden en ongevallen door uitwendige middelen tracht te genezen. Zulk een medicijnmeester, zal hij van allerlei soort van mensen vrij gehaald en zeer begeerd worden, behoort dan veel bekwaamheid te hebben en wel onderlegd te zijn, en na voorgaand onderzoek daartoe gewettigd zijn. Althans gereed en gewillig zijn om bij de lijders te komen, vriendelijk en medelijdend te zijn; ja, dadelijk (onder Gods zegen) mensen te genezen.
2. Daarbenevens spreekt de Zaligmaker hier ook van die gezond zijn. *Ischuontes* staat er in de Griekse tekst. Dat zegt, *welvarende, het wel hebbende,* die in hun volle kracht, en zo gezond zijn. En van die ziek zijn; *kakôos Echontes*, staat daar in de Griekse tekst, dat zegt, die het *kwalijk* hebben, die *kwalijk gesteld*, en dus *ziek* zijn.
3. De Zaligmaker zegt nu, dat de eersten de medicijnmeester niet, maar dat de laatsten hem wel van node hebben. Dat weet elk, dat medicijnmeesters niet voor gezonden, maar voor de zieken zijn. Dat niet de eersten, maar de laatsten om deze roepen. Dat zij niet bij de eersten, maar bij de laatsten gehaald worden; en dat niet de gezonden, maar de zieken hun medicijnen en hulpmiddelen gebruiken.
Ziedaar kort de letter een weinig geopend.
B. Dewijl de grote Heere Jezus deze zo even genoemde woorden hier bijbrengt, tot verdediging van Zijn doen tegen de verdenking der schriftgeleerden en farizeeën, spreekt het vanzelf dat Hij deze woorden betrekkelijk op Zichzelf en Zijn doen ook wil verstaan hebben.
1. Zodat de Heere Jezus Zich hier invoert en voordraagt als de Medicijnmeester. Een Medicijnmeester is Immanuël Jezus ook in alle opzichten. Zijn zondaren naar de ziel en naar het lichaam in een geestelijke zin ellendig; Hij genest ze ook naar beide, naar de gehele mens op een geestelijke wijze, door inwendige en door uitwendige middelen, van Woord, bloed en Geest. Hierom zei Hij oudtijds ook al: Ik ben de Heere uw Heelmeester, Ex. 15:26. En Hij werd van Jeremia ook al voorgedragen als Gileads Heelmeester, Die Gileads balsem had, Jer. 8:22. Opdat wij andere plaatsen meer hier nu niet ophalen.
a. Evenwel noemt Zich Christus hier de Medicijnmeester; en dat:
1. Niet zozeer van het lichaam, al is het dat Hij ook genas alle ziekten en kwalen, gelijk er staat, Matth. 4:23.
2. Als wel van de zielen, gelijk Hij Zich verklaart in het volgende van ons tekstvers, zeggende: Ik ben niet gekomen om te roepen rechtvaardigen, maar zondaars tot bekering.
b. En terecht mag de Heere Jezus Zich zo ook een Medicijnmeester noemen; want:
1. Hij heeft daartoe veel bekwaamheid, en is daartoe wel onderlegd. Wetende en kunnende onderscheiden de aard en natuur van al de ziekten en kwalen, de eigen grond en bron waaruit die voortkomen, hoe wijd ze zich al uitstrekken en uitbreiden, welke

gevolgen ze al kunnen en moeten hebben, en welke geneesmiddelen die ziekten en kwalen kunnen wegnemen en geheel in de grond genezen. Op Hem rust tot de Geest der wijsheid en des verstands, de Geest des raads en der sterkte, Jes. 11:2.
2. Hij is van God Zijn Vader daartoe bekwaam gekend, gewettigd en gevolmachtigd, en door de Heilige Geest daartoe gezalfd en gezonden, om de gebrokenen van hart te verbinden, Jes. 61:1.
3. Hij is altijd gereed en gewillig om tot zieke zondaren te komen en om zieke zielen te helpen; daartoe kwam Hij ook in de wereld, welke als een gasthuis vol dodelijke zieken was, om te zoeken en zalig te maken dat verloren was, Luk. 19:10. Wachtende maar gedurig om zieke zielen genadig te zijn, Jes. 30:18.
4. Hij is recht vriendelijk en medelijdende omtrent degenen die zulks zijn, kunnende niet anders dan medelijden hebben met hun zwakheden, Hebr. 4:15.
5. Hij geneest ook dadelijk.
a. Het geneesmiddel daartoe heeft Hij bereid in het werk der verlossing, door Zijn voldoening, verwervende en verkrijgende daardoor verdiensten en gerechtigheid voor de zondaar tot geestelijke genezing. Daarom staat er ook: Door Zijn striemen is ons genezing geworden, Jes. 53:5.
b. De genezing zelf werkt Hij door de dadelijke toepassing van Zijn verdiensten en gerechtigheid.
*. In de rechtvaardigmaking, waardoor Hij de ziel van de schuld der zonde, waaraan zij sterven moest, bevrijdt. Dat heet: Die de ongerechtigheid vergeeft, Die al uw krankheden geneest, Ps. 103:3.
**. En in de heiligmaking, waardoor de smet van de zonde en de geestelijke gebreken van de ziel trapsgewijs geleidelijk meer en meer weggenomen worden. Verschillende uitleggers denken, dat David dit ook een genezen noemt, en daarom voornamelijk bad, als hij zei: O Heere, genees mijn ziel, Ps. 41:5. Met recht draagt Jezus Zich hier dan voor als de Medicijnmeester.
2. Met betrekking op Hem als zodanig een Medicijnmeester:
a. Spreekt Hij nu ook van die gezond zijn. Dat Immanuël Jezus met deze uitdrukking, die gezond zijn, hier eigenlijk oogt op de farizeeën en hun soortgenoten, is klaar, en kan van niemand tegengesproken worden.
1. Dezen omschrijft Hij nochtans niet als zodanigen die gezond zijn, omdat zij het in een geestelijke zin in waarheid waren. O neen! Want niemand is rechtvaardig in zichzelf. Allen zijn wij als een onreine, Jes. 64:6. Allen zijn wij geestelijk ziek, ja doodkrank. Allen zijn wij afgeweken, tezamen zijn wij onnut geworden; er is niemand die goed doet, er is ook niet tot één toe, Rom. 3:12.
2. Maar door die gezond zijn, verstaat Hij hier zodanigen die zich inbeelden gezond te zijn, en zich gedragen alsof zij gezond waren. Die bij zichzelven vertrouwen dat zij rechtvaardig zijn, gelijk het verklaard wordt, Luk. 18:9. Die gezond zijn, zijn hier dan zodanigen:
a. Die eigen krachten en vermogens menen te hebben om zelf wat te kunnen doen en te kunnen uitwerken.
b. Die al menen gerechtvaardigd te zijn, omdat zij deze en die dingen der wet betrachten en naarstig onderhouden.
c. Die zich inbeelden met God al verzoend en bevredigd te zijn, omdat zij van de Christus wat weten te praten.

d. Die, omdat zij nu enige zonden laten en enige deugden betrachten, denken al bekeerd en heilig te zijn.
e. Die hun tot de dood kranke ziekte noch zien noch gevoelen, maar met de farizeeën zeer grote gedachten van zichzelf hebben, Luk. 18:11.
f. Eindelijk ook, die onbekommerd zijn, en zonder enige bekommering over hun zielstoestand daar maar heen leven. Rechtvaardigen, niet in waarheid, maar in hun eigen inbeelding, noemt ze Heiland Jezus ook in het volgende van ons tekstvers.
b. Tegen dezen staan nu over: Die ziek zijn.
1. Dat de lichamelijke ziekte een kwade gesteldheid van ons lichaam is, weet elk uwer wel.
2. Maar de geestelijke ziekte is een kwade gesteldheid der ziel. Dat de Heere Jezus op zulke zieken hier het oog heeft, blijkt ook uit het volgende van ons tekstvers, alwaar Hij deze zieken zondaars noemt.
a. God had de mens geschapen in een gezond temperament, hij had geen ziekte naar het lichaam noch naar de ziel. Maar sedert de eerste voorouders zich aan de verboden vrucht verbrasten, zijn zij vervallen in een dodelijke krankheid; aan welke zij en al hun nakomelingen eeuwig hadden moeten sterven, indien God geen middel tot genezing Zelf uitgevonden had.
b. De zonde heeft vele benamingen in de Bijbel; ze heet duisternis, een last, een wonde en ziekte; in dat opzicht komt ze hier ook voor.
*. De zonde is ook een ziekte en een kwade gesteldheid in de mens, Ps. 38:5,6, Jes. 1:5,6, 53:4, en zeer vele andere plaatsen; en ze mag met recht ook als een ziekte aangemerkt worden:
Ten aanzien van de oorzaak:
- Ziekte komt somtijds door onachtzaamheid; men verkoudt door het uitdoen van klederen. Somtijds door onmatigheid, waarvandaan het spreekwoord: Teveel is ongezond. Somtijds door overvloed van humeuren, die strijdig zijnde het lichaam ziek maken.
- Maar zo is het ook in het geestelijke. Toen Adam onachtzaam niet lette op zijn staat, verkoudde hij in de liefde tot God; toen hij at van de verboden vrucht, verloor hij zijn gezondheid, en haalde over zich de ziekte der verdorvenheid en de verdorven humeuren der begeerlijkheid; die al zijn nakomelingen zo krank maken, dat er niets gezonds aan hen is, Rom. 3:12-18.
Ten opzichte van de uitbreiding, wordende door de zonde in de mens veroorzaakt:
- Geestelijke smakeloosheid, zodat men in het goede Woord Gods geen smaak heeft, Ps. 34:9.
- Geestelijke ongevoeligheid, zodat men geslagen wordende, geen pijn gevoelt, Jer. 5:3.
- Geestelijke doofheid, zodat men horende hoort, en niet verstaat, Jes. 6:9.
- Geestelijke blindheid, zodat men verduisterd is in het verstand, Ef. 4:18.
- Geestelijke slaapzucht, zodat Jezus' bruid zelf moet betuigen: Ik sliep, Hoogl. 5:2.
- Geestelijke kreupelheid, zodat men mank gaat, en de werken niet vol voor God bevonden worden, Op. 3:2.
- Geestelijke lamheid, zodat de handen en knieën slap en traag worden, Hebr. 12:12.
- Geestelijke melaatsheid, zodat men daardoor als een onreine is, Jes. 64:6.
- Geestelijk de steen in het hart, waardoor men als Nabal versteend is, 1Sam. 25:37.

- Eindelijk, de zonden breiden zich ook uit over al de leden van het lichaam, die ze maken tot wapenen der ongerechtigheid, Rom. 6:13.
Ten aanzien van de uitwerkingen, hebben de zonden ook deze:
- Dat zij de mens geheel onbekwaam en te enen male buiten staat stellen om enig geestelijk goed te betrachten, 2Kor. 3:5.
- Dat zij hem alle lust en vrolijkheid benemen, en integendeel pijn en benauwdheid veroorzaken; zodat hij met David moet uitroepen: Ik ben bekommerd vanwege mijn zonden, Ps. 38:19.
- Dat zij hem lelijk en afzichtelijk maken, zelfs als een zwarte Moorman, Jer. 13:23.
- Dat zij hem in de eeuwige dood neerstorten, Rom. 6:23. Zo zijn alle mensen van nature ziek, zelfs ook zij die zich inbeelden gezond te zijn.
**. Dewijl nu dezen die ziek zijn hier gesteld worden tegenover diegenen die zich inbeelden gezond te zijn, spreekt het vanzelf dat men door die ziek zijn, hier niet moet verstaan alle zondige mensen, maar alleen de zodanigen die een gezicht en gevoel van hun zonden hebben. Die ziek zijn, zijn derhalve zodanigen:
- Die zoveel ontdekking, gezicht en overreding van hun zonden en zondenstaat hebben, dat zij daardoor bij zichzelf ziek zijn, het niet kunnen inhouden, maar dat voor de Heere brengen en belijden moeten, met David, Ps. 32:5.
- Die het gevaar van hun staat klaar en naakt voorkomt, en deswege met de verloren zoon uitroepen: Ik verga, Luk. 15:17.
- Die daarover verbrokenheid des harten, gevoelige smart, benauwdheid en verslagenheid hebben, en inzonderheid ook met een droefheid naar God aangedaan zijn, 2Kor. 7:9,10.
- Die in zulk een staat en toestand niet blijven noch leven kunnen, rusteloos zijnde en schreeuwende om daar uit gered te worden, en de Heere te mogen vinden, Ps. 62:2,3.
- Die ten volle overtuigd en overreed zijn dat zij zichzelf niet het allerminste kunnen toebrengen tot hun redding, en dat alles buiten God en Christus in dezen maar gebroken bakken zijn, Jer. 2:13.
- Die zich voor Christus neerwerpen, en maar wensen en zoeken zichzelf in Zijn hand en aan Zijn behandeling over te geven, dat gelovende, en daarom het ook menigmaal voor Hem betuigende: Heere, indien Gij wilt, Gij kunt mij reinigen, met de melaatsen, Matth. 8:2.
Ziedaar, dezen zijn het die ziek zijn.
3. De Heere Jezus zegt nu hier met opzicht op die eersten en laatsten:
a. Met opzicht op de eersten: Die gezond zijn hebben de medicijnmeester niet van node.
1. Dat moet men niet onbepaald en in een volle zin opvatten; want zij hebben Hem ook volstrekt van node, niemand van de zodanigen kan er ook ooit behouden worden, of hij moet door deze Medicijnmeester Zelf eerst ziek gemaakt, en daarop van Hem genezen worden.
2. Maar wij moeten dit noodzakelijk zo verstaan:
a. Dat zij Hem naar hun inbeelding, gedachten en mening niet van node hebben.
b. Dat zij het zijn, die niet om Hem roepen, die niet tot Hem willen komen, die Zijn raad en hulp versmaden en verachten.
c. Dat zij van Hem ook geen voordeel hebben kunnen, dat zij geen gepaste onderwerpen zijn om van Hem genezen te worden. Men zou hier anders het Griekse

woord *Chreia*, dat ook *nuttig,* Ef. 4:29, en *gebruik* Tit. 3:14 betekent, ook kunnen opvatten dat het zegt: Dat de Medicijnmeester hun tot geen nut is. En dat zij geen gebruik van Hem maken.
b. Maar met opzicht op de laatsten, die ziek zijn, zegt Hij, dat zij de Medicijnmeester wel van node hebben. Dit is in een volle zin en alle opzichten waar.
1. Zij zien, gevoelen en zijn overreed dat zij de Medicijnmeester Jezus voor zich wel nodig hebben.
2. Zij zijn het die om Hem roepen, die tot Hem komen, die Hem om raad en hulp bidden en smeken.
3. Zij zijn het voor wie de Medicijnmeester Jezus tot voordeel, nut en gebruik is; als zijnde alleen de gepaste onderwerpen om van Hem genezen te worden. Want zondaren daar Hij Zijn hand aan leggen en die Hij genezen wil, die maakt Hij eerst aan hun zonden en over hun zondenstaat ziek. Aan de zodanigen worden overal in de Bijbel de beloften van genezing gedaan. Hij geneest de gebrokenen van hart, en Hij verbindt ze in hun smarten, Ps. 147:3. Want alzo zegt de Hoge en Verhevene, Die in de eeuwigheid woont, en Wiens Naam heilig is: Ik woon in de hoogte, en in het heilige, en bij dien die van een verbrijzelde en nederige geest is; opdat Ik levend make den geest der nederigen, en opdat Ik levend make het hart der verbrijzelden, Jes. 57:15. Op Dezen zal Ik zien, op den armen en verslagenen van geest, en die voor Mijn woord beeft, Jes. 66:2. Het verlorene zal Ik zoeken, en het weggedrevene zal Ik wederbrengen, en het gebrokene zal Ik verbinden, en het kranke zal Ik sterken, Ez. 34:16, en in zeer vele andere plaatsen meer.
4. En geen wonder dat Jezus geen anderen dan die ziek zijn maar genezen wil, want zodanigen willen ook alleen maar van de zonden af. Zodanigen kiezen Hem alleen maar voor hun Medicijnmeester, zodanigen geven Hem alleen maar de eer van hun genezing.
II. Dit brengt de Heere Jezus hier nu bij tot verdediging van Zijn gedrag, en om aan te tonen hoe ongegrond der schriftgeleerden en farizeeën verdenking tegen Hem was, omdat Hij met tollenaren en zondaren at en dronk; waarom het ook met *en* aan het voorgaande vastgemaakt is; tonende dit daar alleen de reden van te zijn. Dat Hij bij deze onderwerpen van genezing voor Zich zocht, en dat het veel waarschijnlijker was dat Hij die onder hen zou vinden die in hun eigen ogen niet gezond waren, dan onder de schriftgeleerden en farizeeën, die bij zichzelf vertrouwden dat zij gezond en rechtvaardig waren. Waarop zij ook verstomden, en Hem geen woord wisten te antwoorden; als billijkende en verdedigende volkomen in dezen Zijn gedrag. Hieruit blijkt ook klaar dat Hij waarlijk de Messias is, dewijl van Deze voorzegd was dat Hij als zulk een Medicijnmeester komen zou, Jes. 53:4,5, Ez. 34:16,23, Mal. 4:2, en in zeer veel andere plaatsen. Zodat Markus met het bijbrengen van deze woorden ook aan zijn groot en gemeen oogmerk in Zijn Evangelie voldoet. Ziedaar deze stof voor uw aandacht geopend en verklaard.

TOEPASSING

I. Ziet hier, toehoorders, de wonderbare en onbegrijpelijke mensenliefde Gods! Dat Hij voor zieke en doodkranke zondaren en zondaressen, die rechtvaardig verdiend hadden de eeuwige dood te sterven, niet alleen een Medicijnmeester bestelt en gezonden heeft,

maar dat Hij Zijn eigen, enige en eeuwige Zoon Zelf niet gespaard, maar daartoe overgegeven heeft, Rom. 8:32. Opdat zondaren en zondaressen door Hem volkomen genezen, behouden en gezaligd zouden worden. O onbegrijpelijke genade!

A. Doch deze Medicijnmeester is niet voor die gezond zijn, dat is, die zich inbeelden zodanigen te zijn, en zich gedragen alsof zij zodanigen waren. En helaas! Verre de meesten onder ons zijn in deze dagen zo gesteld. Wij stellen uzelf tot rechters, toehoorders, of het niet waar is, en of gij in het bijzonder ook zo niet gesteld zijt.

1. Leeft gij niet maar zorgeloos en onbekommerd daarheen; welke aandoeningen, welke achterdocht, welk gevoel hebt gij van uw zonden en van uw ellendige zondenstaat?
2. Hebt gij geen grote gedachten van uzelf, denkende en u inbeeldende dat het altijd met u gewis wel staat?
3. Denkt gij niet al bekeerd en ook een heilige te zijn, omdat gij deze en die zonden laat, die gij voorheen meermaals bedreven hebt, en deze en die deugden nu betracht, daar gij voorheen zo geen werk van gemaakt hebt?
4. Meent gij met God niet al verzoend en bevredigd te zijn, omdat gij nu van deze en die dingen ook meepraten kunt?
5. Verbeeldt gij u niet een rechtvaardige te zijn, omdat gij aan geen grote zonden schuldig zijt, maar God dient en gehoorzaamt?
6. Denkt gij niet zelfs nog wel enige krachten te hebben om dat en dat kwaad te laten, en om dit en dat goede te betrachten? O! mochten uw ogen eens open gaan, gij zoudt met ontzetting zien en erkennen moeten dat gij nog gewis behoort onder degenen die gezond zijn!

B. Anders moet gij behoren onder degenen die ziek zijn, en daar behoort gij immers zeker niet toe; want:

1. Is uw zondenstaat u ooit zo onder het oog en op het hart gekomen, dat gij als ziek en krank werd, en dat voor de Heere moest belijden en met tranen uitroepen?
2. Kwam het gevaar van uw staat u ooit zo klaar en naakt op het hart, dat gij met volle overreding geloofde, indien ik zo sterf, dan zal ik eeuwig verloren zijn?
3. Heeft uw zondenstaat u ooit hartelijk, aanhoudende en naar God bedroefd gemaakt, zodat gij daarover moest zuchten dat gij van God vervreemd en afgescheiden waart?
4. Woog uw zondenstaat u zo op het hart, dat gij daarin niet langer kon voortgaan, maar rusteloos waart om daaruit gered te worden?
5. Raakte gij geheel van uzelf, van alle eigen betrachtingen en van alle schepselen afziende, met overreding dat daarbij geen redding te bekomen was?
6. Zijt gij zo als een zieke en doodkranke tot de Heere Jezus gekomen, en hebt gij uzelf zo in Zijn hand en aan Zijn behandeling met toevertrouwen overgegeven? Gij hebt immers daar voor uzelf geen kennis aan? Derhalve behoort gij niet onder degenen die ziek, maar zeker onder degenen die gezond zijn.

C. Zegt gij, maar waar komt dit vandaan, dat de meeste mensen zulk een verkeerde inbeelding van zichzelf hebben? Dat komt inzonderheid hier ook vandaan:

1. Uit hovaardij en opgeblazenheid, welke de mens door de zonde natuurlijk eigen is.
2. Uit de stille gerustheid, daar iedere zondaar van nature veel genoegen en een welbehagen in heeft.
3. Uit de valse regels waarnaar de meeste mensen over hun staat oordelen. De een oordeelt alleen maar of hij vrij is van schandelijke en ergerlijke zonden; zo ja, dan

meent hij is het wel. De andere over hetgeen dat hij spreekt en daar hij voor uitkomt, alsof daar alles van afhing. Een derde oordeelt naar de uitwendige voorspoed die hij heeft, alsof dat bewijst hoe zijn staat is. Een vierde naar het oordeel dat anderen over hem vellen, alsof dat onfeilbaar was. Een vijfde vergelijkt zichzelf met anderen, die erger zijn dan hij, zo hij meent. Een zesde oordeelt over zijn staat naar de kennis die hij van Goddelijke dingen heeft. Geen wonder dan dat de meeste mensen zo verkeerd van zichzelf en van hun staat oordelen.

D. Weest gewaarschuwd, mensen, die zo staat. Gij behoort gewis nog onder degenen die gezond zijn. Jezus is geen Medicijnmeester voor u, zolang gij zo gesteld blijft. Zo stervende, zult gij in het eeuwige vererf neerstorten, en uw ogen in de hel open doen.

E. O! dat gij dan nu nog, eer het te laat zal zijn, uw zonden en uw zondenstaat eens mocht zien! O! dat het gevaar waarin gij zijt, u nog eens op het hart kwam! O! dat gij nog eens recht ziek mocht worden! O! dat gij uzelf zo nog eens voor Hem mocht neerwerpen!

II. Niemand uwer zegge, ik ben te grote zondaar, ik heb al te lang gewacht, mijn zonden zijn te zwaar. De Heere Jezus ging de schriftgeleerden en farizeeën voorbij, maar keerde en voegde Zich tot en bij de tollenaren en zondaren, tot een bewijs dat Hij de allergrootste zondaren wil genadig zijn en genezen, als zij maar in waarheid ziek worden, en zo tot Hem komen. O! laten uw zonden u toch niet terug houden, maar liever des te meer aanzetten en des te zieker maken; kwam gij zo tot Hem, deze Medicijnmeester zou u ook gewis genezen.

A. Zieken en overreden van uw zondenstaat, wat houdt u toch terug, dat gij uzelf niet in de hand van deze grote Medicijnmeester ter genezing overgeeft en toevertrouwt?

1. Zegt gij: Mijn ziekte is zo oud, en daarom is het met mij nog meer buiten hoop, omdat ik zovele ontdekkingen, overtuigingen, indrukken en aandoeningen verzondigd heb? O! laat u dat niet terug houden, Jezus is een medelijdende en ontfermende Medicijnmeester; al had gij het duizendmaal en meer tegen Hem verdorven, Hij zal u daarom niet afwijzen.

2. Of zegt gij: Ik twijfel niet aan Zijn macht, maar aan Zijn wil, en wel allermeest daaraan, of Hij voor mij in het bijzonder wel gewillig is? O! hoe kunt gij aan Zijn gewilligheid nog twijfelen?

a. Daar Hij door het komen in de wereld, om te zoeken en zalig te maken dat verloren was, Luk. 19:10, zulk een sprekend bewijs van Zijn gewilligheid aan elk heeft gegeven? Of zijt gij geen verlorene in uzelf?

b. En daar Hij zo klaar getoond heeft, dat Hij voor u in het bijzonder ook gewillig is, door het kloppen aan de deur van uw hart, Op. 3:20. Kwam gij maar tot Hem, gij zoudt het zelf zo ondervinden.

B. Begenadigden, wat houdt sommigen van u terug, dat gij deze Medicijnmeester niet roemt, en dat gij niet meer met Hem op hebt?

1. Zegt gij: Ik word wel ziek, maar voel en ondervind niet dat ik genezen word. Maakt gij wel genoeg onderscheid tussen rechtvaardigmaking en heiligmaking? De rechtvaardigmaking geschiedt door Zijn bloed, als men het geloof oefent. Maar de heiligmaking door Zijn Geest trapsgewijs, en is dus maar ten dele.

2. Zegt gij nu hierop: Waaruit kan ik dan weten of Hij bij aanvang Zijn hand tot genezing aan mij al gelegd heeft? Dit zijn onder andere bewijzen daarvan. Zo Hij Zich aan uw gemoed blijkbaar ontdekt en bekend gemaakt heeft. Indien Hij meer dan eens

in genade aan uw hart ooit wat gedaan heeft. Indien gij Hem dag bij dag nog al meer nodig hebt, en zoekt te gebruiken.
C. Tot u begenadigden, die enige bewustheid hebt van Jezus' genezing, zeg ik: Roem Gods mensenliefde en deze Medicijnmeester onophoudelijk. Acht Jezus hoog, en kom met uw zieke en kranke ziel gedurig tot Hem. Prijs deze Medicijnmeester ook anderen aan, opdat zij Hem ook gebruiken.
D. Blijft gij hier gedurig nog ziek, gij zult echter eens geheel van Hem gezond gemaakt worden, en dan voortaan eeuwig bij uw grote Medicijnmeester ook in de hemel zijn. AMEN.

VIJFTIENDE LEERREDE

LUKAS 8:13b

In den tijd der verzoeking wijken zij af.

INLEIDING

I. **HET** spreekwoord zegt: *Non incepisse sed perfecisse virtutis est.* In het Nederlands drukt men dat met dit spreekwoord uit: *Het einde kroont het werk.* Het is geen grote zaak een goed werk te beginnen, maar een begonnen goede zaak te volbrengen strekt naar de volmaaktheid. Saul was in het eerst een ongemene man, gelijk als hij, was er niemand onder het ganse volk, 1Sam. 10:24. Maar hij verviel; de Geest des Heeren week van hem, en een boze geest van den Heere verschrikte hem, 1Sam. 16:14. Judas was in het eerste een apostel, maar hij verviel, en werd een verrader van zijn Meester, Joh. 18:2. Demas was in het eerst een belijder, maar hij werd op het einde een verzaker, hij kreeg de tegenwoordige wereld wederom lief, 2Tim. 4:10. Daarom is het einde meer prijzenswaardig dan het begin.

A. Hierin verschilt wel voornamelijk een onoprechte en tijdgelovige van een oprechte en ware godvruchtige, dat hij beter is in het begin dan in het einde. Wij mogen hem vergelijken bij de wonderboom van Jona, die schielijk opwies, maar ook haast verdorde, Jona 4:6,7. Derzulker weldadigheid is naar het oordeel des Heeren, Hos. 6:4, als een morgenwolk en als een vroeg komende dauw, die heengaat. Als de zon opgaat, zo verdwijnt ze. Zo ook als de zon der vervolging komt, dan verdwijnt al de schijn van hun godzaligheid. Vroeg rijp, naar het spreekwoord, vroeg rot. Orpa mag zowel als Ruth met haar schoonmoeder Naomi gaan uit Moab naar het land Juda; maar zij laat haar licht gezeggen weer te keren tot haar volk, en tot haar goden, Ruth 1:7,15. Zo gaat het ook met een tijdgelovige; hij zegt wel in het begin, met die man in het Evangelie, Matth. 8:19,20: Meester, ik zal U volgen waar Gij ook heengaat. Maar wanneer Christus hem Zijn arme toestand voorstelt, zeggende: De vossen hebben holen, en de vogelen des hemels nesten; maar de Zoon des mensen heeft niet waar Hij het hoofd nederlegt. Wij horen hem niet één woord meer spreken, hij veranderde daarop van besluit. Zo ziet men wel meer voorbarige ijveraars verkouden en doodvriezen, en in het laatste erger worden dan in het eerste, 2Petr. 2:20. Het gaat met een onoprechte als met een die de tering heeft; hoewel hij zijn voedsel neemt, echter groeit hij niet, maar hij wordt hoe langer hoe magerder. Zij zijn als de maan in het afnemen, totdat ze geheel verdwenen zijn.

B. Maar geheel anders is het met een oprecht Christen; hij is beter in het einde dan in het begin; hij wast dagelijks op in het geloof, en wordt daarin bevestigd, Kol. 2:7. Hij groeit als een palmboom, en wast als een cederboom op Libanon, Ps. 92:13. En gelijk de natuurkundigen van de krokodil verhalen, dat hij zolang wast als hij leeft, zo is het ook met een ware begenadigde. Hij is als de engel der gemeente van Tyatire, wiens laatste werken meer waren dan zijn eerste, Op. 2:19. Zelfs de verdrukkingen blazen,

gelijk de wind de vlam vermeerdert, het vuur van zijn genade meer op, zijn ijver en godzaligheid wordt er niet door verminderd, maar vermeerderd; zodat de uitkomst ook leert hoedanigen wij zijn, en de verdrukking is als het vuur dat de metalen zuivert, en waardoor het goud gelouterd wordt. Een tijdgelovige mag een goed Christen schijnen in een tijd van vrede en voorspoed, maar als er vervolgingen komen, dan kan hij de proef niet uitstaan, maar valt hij af.

II. Hoor wat Heiland Jezus Zelf van de tijdgelovigen zegt, in die woorden die wij uw aandacht zo aanstonds tot een tekst voorlazen; in de tijd der verzoeking wijken zij af, zegt Hij tot hen.

III. Naar de gelegenheid bij welke Christus deze gelijkenis sprak, zien wij hier uit de gelijkenis zelf, de zaaiing, en het gevolg daarvan, hetwelk is naar de grond waarin het valt.

A. De eerste kwade grond waarin het zaad van Gods Woord niet wassen wil, is deze, in wie het valt als bij de weg.

B. De tweede kwade grond, daar het zaad van Gods Woord niet recht vruchtbaar in valt, is deze, in wie het valt als op een steenrots. Wij hebben daarin op te merken, de natuur van deze grond, het valt er als op eens teenrots. De goede hoop die dat zaad in het begin heeft, het wast op; de slechte uitkomt, doch opgewassen zijnde is het verdord.

1. De inwendige oorzaken waarom het zaad van Gods Woord in de steenachtige grond van een hard hart niet wassen wil maar verdort, afneemt en eindelijk uitgaat, zijn naar het zeggen van de evangelisten met elkander vergeleken zijnde:

a. Omdat het geen diepte van aarde heeft, dat is, van een geheiligde en toepassende kennis; want daar geen geheiligde en toepassende kennis is, daar heeft het Woord geen kracht tot verbetering.

b. Omdat het geen wortel heeft, dat is, geen oprecht geloof, waardoor men kracht tot wasdom zuigt uit Christus Jezus.

c. Het heeft ook geen vochtigheid, dat is, het water des Heiligen Geestes, waardoor onze verdorven natuur die als een woestijn is, tot een vruchtbaar land wordt.

2. Dewijl nu de Zaligmaker in de uitlegging van deze gelijkenis ook aanwijst een uitwendige oorzaak, waarom een tijdgelovige verdort, namelijk het is, omdat hij geen vervolging, en dus verzoeking daardoor verdragen kan. Zolang het mooi weer is en alles voor de wind gaat, blijft hij staan en schijnt hij voort te gaan; maar als de slagregen neervalt, en de waterstromen komen, en de winden waaien en tegen zijn huis slaan, dan valt het, en zijn val is groot, Matth. 7:27. Wij oordelen dit uw aandacht te moeten voordragen.

IV. Deze tekst behelst derhalve eigenlijk in zich: *Een uitwendige oorzaak waarom een tijdgelovige verdort; in de tijd der verzoeking wijken zij toch af.*

O God! Mochten er door en onder dit woord tijdgelovigen aan zichzelf ontdekt worden. Ei! zegen het daartoe merkelijk. Amen.

V. Tot recht verstand van deze tekst moeten wij met uw aandacht overwegen:

I. Wat hier verstaan moet worden door de tijd der verzoeking.

II. Hoe zich de tijdgelovigen dan gedragen; dan wijken zij af.

VERKLARING

I. In het eerste wordt gesproken van verzoeking, en wel van de tijd der verzoeking.
A. Het woord *Peirasmos,* dat hier in de Griekse tekst voorkomt, en door *verzoeking* vertaald:
1. Betekent in het algemeen een *onderzoek, toets, navorsing,* wanneer men werk maakt om te weten of iets, en of iemand is, gelijk het ons uiterlijk toeschijnt. Hiertoe kunnen verschillende redenen en oogmerken zijn; waarom het woord ook verschillende betekenissen hebben kan, die ik niet alle zal ophalen.
a. De mens onderzoekt zichzelf, als hij de verborgen schuilplaatsen van zijn hart doorzoekt, om aan zichzelf bekend te worden.
b. De mens verzoekt God, als hij uit ongeloof, weerbarstigheid of ongeduld Gods almacht en voorzienigheid als op de toets zet, en aan zijn wellusten bindt.
c. De satan verzoekt de mens, als hij door het lokaas der wereld, door grootsheid des levens, door begeerlijkheid der ogen de harten inneemt, en door oneindige listen meer, de mens van God aftrekt en in het eeuwig verderf wegsleept.
d. God verzoekt de mens, als hij deszelfs deugden, geloof, standvastigheid, ijver in de gebeden, gehoorzaamheid en andere meer, openbaart of vermeerdert. Want Hij Die alles ziet en kent, heeft geen onderzoek voor Zichzelf van node. Er is dan, gelijk ieder ziet, een goede en een kwade verzoeking.
2. Hier in deze tekst moet door de verzoeking:
a. Volgens de verklaring die wij vinden in Matth. 13:21, verstaan worden verdrukking en vervolging. Want daardoor verzoekt en beproeft God de Heere wat in de mens is; gelijk er staat, Deut. 8:2: De Heere uw God verootmoedigde u in de woestijn, om u te verzoeken, om te weten wat in uw hart was; of gij Zijn geboden zoudt houden, of niet. Niet dat de Heere zulks niet wist, maar opdat het zou blijken voor de wereld. Hierom noemen Jakobus en Petrus de verdrukkingen ook verzoekingen. De eerste zegt: Acht het voor grote vreugde, mijne broeders, wanneer gij in velerlei verzoekingen valt. Zalig is de man die verzoeking verdraagt. Want als hij beproefd zal geweest zijn, zo zal hij de kroon des levens ontvangen; welke de Heere beloofd heeft dengenen die Hem liefhebben, Jak. 1:2,12. En de andere zegt: Opdat de beproeving uws geloofs, die veel kostelijker is dan van goud, hetwelk vergaat en door het vuur beproefd wordt, bevonden worde te zijn tot lof, en eer, en heerlijkheid, in de openbaring van Jezus Christus, 1Petr. 1:7.
1. Het vuur scheidt het goud en schuim van elkander.
2. Dezelfde wind zuivert het koren, en verstuift het kaf.
3. De toetssteen der verdrukking openbaart van welk allooi wij zijn.
4. De dapperheid van de soldaat blijkt in de strijd.
5. Hectore quis nosset si Troja suisset.

Zo Troje niet en was berend,
Men had nooit Hectors kracht bekend.

6. De ervaring van eens stuurman ziet men in een storm.
7. Als de druiven geperst worden, bevindt men van welke smaak de wijn is.
8. De sneeuw bedekt menige mesthoop, en de voorspoed menig vuil hart.

9. Wanneer het Evangelie vergezelschapt is met vrede, dan wil ieder een belijder zijn. Maar als de winter komt, zo slachten velen de bomen in de herfst, die hun bladeren laten vallen.
10 Kortom, de verdrukkingen zijn Gods wan en zeef, waardoor ware gelovigen en tijdgelovigen van elkander onderscheiden worden. Daarom zei eens zeer treffelijk die godzalige koningin van Engeland, Elizabeth, als ze door haar zuster Maria in de gevangenis opgesloten werd: De waardigheid van een Christen blijkt niet, dan in de tijd van beproeving en verzoeking.
b. Doch het staat wel aan te merken dat de Zaligmaker hier eigenlijk niet spreekt van allerlei verdrukkingen en vervolgingen, maar inzonderheid van die welke de belijders der waarheid overkomen om des Woords wil, gelijk er de Zaligmaker uitdrukkelijk bijvoegt, Matth. 13:21. Zalig, zegt Hij ook, die vervolgd worden om der gerechtigheid wil. Want hunner is het Koninkrijk der hemelen. Zalig zijt gij, als u de mensen smaden, en vervolgen, en liegende alle kwaad tegen u spreken, om Mijnentwil. Verblijdt en verheugt u, want uw loon is groot in de hemelen. Want alzo hebben zij vervolgd de profeten die voor u geweest zijn, Matth. 5:10-12. Als men om de belijdenis der waarheid, om der gerechtigheid wil, en om Jezus' wil gehaat, vervolgd en mishandeld wordt, dan komt het er op aan om te betonen dat men een ware gelovige en een rechte belijder is. Er moeten ook ketterijen, zo ook vervolgingen mogen wij zeggen, onder u zijn, opdat degenen die oprecht zijn, openbaar mogen worden onder u, 1Kor. 11:19. Men mag zich niet voegen naar de tijd, maar men moet zonder veinzen de waarheid rondborstig belijden. Hierover wordt de gemeente in Pergamus geprezen, omdat ze Christus' Naam gehouden, en Zijn geloof niet verloochend had, ook in die dagen in welke Antipas de getrouwe getuige van Christus was, welke bij henlieden, daar de satan woonde, gedood is, Op. 2:13.
B. Met betrekking op zulke verzoekingen wordt hier nu gesproken van de tijd der verzoeking.
1. Het is in deze zin dan een tijd der verzoeking, als diegenen die voor het Woord, de waarheid, de Naam en de zaak van Jezus uitkomen met woorden en daden, als die daarom worden gehaat, en met toornige ogen aangezien, belogen, gelasterd en gescholden worden voor al wat lelijk is. In hun burgerlijk bestaan benadeeld en gekrenkt, van hun goederen beroofd en op een gewelddadige wijze ontzet. Als ballingen uit hun vaderland geschopt en weggejaagd, voor vierscharen en rechtbanken getrokken en gesleept, aan hun lichamen mishandeld, gepijnigd en gegeseld; ja, met vuur, zwaard en alle wrede doden vermoord en omgebracht.
2. *En kairoô Peirasmou, in een tijd van verzoeking, of in de tijd der verzoeking,* zegt Zaligmaker Jezus hier. Hiermee duidelijk lerende en vaststellende dat het uitkomen voor Zijn Woord, waarheid, Naam en zaak al veeltijds met verdrukking en vervolging zou vergezelschapt gaan.
1. Dat voorzegde de Heere Christus Zijn discipelen ook, Matth. 10:22: Gij zult van allen gehaat worden om Mijn Naam; maar die volstandig zal blijven tot het einde, die zal zalig worden. Matth. 16:24: Zo iemand achter Mij wil komen, die verloochene zichzelven, en neme zijn kruis op, en volge Mij. En Matth. 24:9: Zij zullen u overleveren in verdrukking, en zullen u doden, en gij zult gehaat worden van alle volkeren om Mijns Naams wil.
b. Het is vanaf het begin ook waarheid tot op deze dag.

1. Wie van de profeten, vraagt Stefanus de Joden, hebben uw vaderen niet vervolgd? Hand. 7:52. De discipelen begonnen zo haast het Evangelie niet te prediken, of er ontstond vervolging, Hand. 5 en 8. De apostelen werden in de gevangenis geworpen, gegeseld en wreed mishandeld; de een werd gestenigd, de ander onthoofd, sommigen gekruisigd, anderen verbrand. Waarvan de Handelingen der apostelen vol zijn. Hier waren de Joden de eersten op dit bloedtoneel.
2. Daarna zijn de heidenen gevolgd, en de kerkelijke geschiedenissen zijn vol van het verhaal der onmenselijke wreedheden, die de tien Romeinse keizers aangericht hebben tegen de Christenen. Ik zal mij nu niet inlaten in de onmenselijke wreedheden, aan de belijders der waarheid in die tijd gepleegd, op te halen. Het plakkaat van Nero was: Indien iemand belijdt dat hij een Christen is, die wordt als een overtuigd vijand van het menselijk geslacht, met de dood zonder enige verschoning gestraft. Waarlijk, toen was het die tijd waarvan Christus voorzegde, Joh. 16:2: De ure komt, dat een iegelijk die u zal doden, zal menen Gode een dienst te doen. Toen werden de ware belijders de ganse dag gedood, Rom. 8:36. En duizenden martelaren zijn er toen door vuur en zwaard, galg en strop omgebracht.
3. En ofschoon Constantius de tranen der Kerk een weinig afdroogt, zo zijn echter kort na zijn tijd door de hoogmoed van de antichrist niet minder bloedige vervolgingen ontstaan. En om niet te zeggen hoe hij in andere gewesten, gelijk de draak, water als een gehele rivier uit zijn mond achter de vrouw heeft uitgeworpen, Op. 12; ons vaderland kan ook getuigen van onmenselijke tirannieën, om de belijdenis der waarheid de mensen aangedaan. Als iemand maar een Bijbel in huis had, was het oorzaak genoeg om hem of ten vure of ten zwaarde te verwijzen.
a. En is het wonder dat er vervolgingen komen om des Woords wil? Want:
*. Door het Woord wordt het rijk des duivels verstoord; dat is een zwaard des Geestes, Ef. 6:17. Gelijk hij nu is een doodvijand van Gods eer, zo ook van Gods Woord, dat krachtig is door God, tot nederwerping der sterkten, 2Kor. 10:4. Daarom raast hij geweldig tegen de belijders daarvan. Ziet, de duivel zal enigen van ulieden in de gevangenis werpen, opdat gij verzocht wordt, Op. 2:10. Hij stookt de boze mensen daartoe op.
**. De wereld haat ook Christus en de Zijnen, joh. 15:18,19. Gods Woord is een licht; nu, die kwaad doet, haat het licht, joh. 3:20. Daarom mag dan de goddeloze wereld de vromen ook geenszins lijden, niet kunnende de berispingen en overtuigingen verdragen, maar toornig worden omdat hun onreinheid getoond wordt. Daarom noemt ook Paulus zich en zijn medeapostelen een schouwspel der wereld, uitvaagsel en aller afschrapsel, 1Kor. 4:9,13. De wereld heeft nog vele Sauls, die daar nog dreiging en moord blazen tegen de discipelen des Heeren, Hand. 9:1. Wat zijn er niet nog al paapse Hamans, die bloedige plakkaten tegen Jezus' aanhangers smeden? Wat al Herodessen en loze vossen, die ze heimelijk allerlei lagen leggen? Zodat het niet te verwonderen is dat zij verdrukt, vervolgd en verzocht worden, die voor Jezus' Woord, Naam en zaak uitkomen en willen staan.
***. God weet hierdoor Zijn waarheid te verbreiden; het bloed der martelaren is altijd geweest het zaad der Kerk. Ik wil, zegt de apostel, Fil. 1:12,13, dat gij weet broeders, dat hetgeen aan mij is geschied, meer tot bevordering van het Evangelie gekomen is. Alzo dat mijn banden in Christus openbaar geworden zijn aan allen. De vervolging verstrooide Jezus' aanhangers, Hand. 8:1. En daardoor ook de waarheid tot in alle

hoeken der wereld. Gelijk dan de Kerk op bloed gebouwd is, door bloed gegroeid is, zo zal Christus' rok ook bebloed zijn tot aan het einde, tot meerder eer van God, tot voortplanting der waarheid en tot beproeving der ware belijders.
b. Met recht vergelijkt derhalve de Zaligmaker, Matth. 13:6, de vervolging dan ook bij de zon. Gelijk ook de Kerk spreekt, Hoogl. 1:6: Ziet mij niet aan dat ik zwartachtig ben, omdat mij de zon heeft beschenen. Want:
*. Gelijk de zon dagelijks opgaat, zo komt er ook gewoonlijk vervolging op het Woord.
**. Gelijk de zon haar stralen in alle plaatsen verspreidt, zo ook de vervolging, overal daar de Zon der gerechtigheid schijnt.
***. Gelijk de mens zich niet verbergen kan voor haar hitte, Ps. 19:7, zo ook geen godzalige voor vervolging.
****. De zon heeft niet meer stralen om de vochtigheid op te trekken uit het aardrijk, dan de duivel en de goddeloze wereld om alle ware godzaligheid te verdrijven; hetzij door inwendige aanvechtingen, of uitwendige bestrijdingen, door ketters, dwaalgeesten en vervolgingen. Alzo dat zij (indien het mogelijk ware) ook de uitverkorenen zouden verleiden, Matth. 24:24. Maar op de tijdgelovigen heeft dit vat en kracht.
II. Nu moeten wij ook bezien hoe de tijdgelovigen zich in de tijd der verzoeking gedragen. Dan wijken zij af, zegt de Zaligmaker.
A. Er zijn verschillende soorten van afwijkingen.
1. Sommigen wijken af in de godsdienst, sommigen in hun leven, sommigen in beide.
1. Sommigen wijken af uit onwetendheid, Sommigen uit zwakheid. Anderen uit boosheid en verachting.
3. Sommigen wijken wat af, staan weer op, en keren wederom terug. Anderen wijken geheel af, en vervallen hoe langer hoe meer. Zulken verstaat de Zaligmaker hier, die de waarheid enigszins verstaan, belijden en uiterlijk beleven, en nochtans in de tijd der verzoeking afwijken en de waarheid verzaken.
B. In de Griekse tekst staat hier *Aphistantai.* Dit werkwoord wordt van de Heilige Geest in de Schriften van het Nieuwe Testament gebruikt in acht verschillende betekenissen, welke acht betekenissen ons zeer zoet acht verschillende trappen aan de hand geven, waarlangs de tijdgelovigen in de tijd der verzoeking al veeltijds afwijken.
1. Zegt het *afhouden,* zo wordt het gebruikt, Hand. 5:38: Houd af van deze mensen, en laat ze gaan. Een tijdgelovige begint veeltijds ook eerst af te wijken, met af te houden van zijn ijver en ernst die hij voorheen had en vertoonde; zijn ernst verflauwt, en zijn ijver verdooft.
2. Betekent het *aflaten,* zo ontmoeten wij het, Hand. 22:29: Terstond dan lieten zij van hem af. Een tijdgelovige wijkt verder af, door af te laten van zijn blijdschap en vreugde, welke hij voorheen had en vertoonde in en over het Woord, de Naam en de zaak van Jezus; dat gaat geheel bij hem over.
3. Geeft het te kennen *afstaan;* zo vinden wij het, 2Tim. 2:19: Een iegelijk die den Naam van Christus noemt, sta af van ongerechtigheid. Een tijdgelovige wijkt verder af, door ook af te staan van zijn liefde en genegenheid, welke hij voorheen tot het Woord, de Naam en zaak van Jezus had en vertoonde.
4. Duidt het aan *ergens van af te vallen.* Zo komt het voor, 1Tim. 4:1: De Geest zegt duidelijk, dat in de laatste tijden sommigen zullen afvallen van het geloof. Een

tijdgelovige wijkt verder af, door af te vallen van zijn uitkomen en staan voor de Naam en zaak van Jezus, en somtijds zelfs ook van de belijdenis.
5. Zegt het *afvallig maken.* Zo wordt het gebruikt, Hand. 5:37: En maakte veel volk afvallig achter zich. Een tijdgelovige zal in en bij zijn afwijken ook al veeltijds meer anderen met hem trachten mee te slepen en af te trekken, om die met hem afvallig te maken.
6. Betekent het *afwijken.* Zo ontmoeten wij het, Luk. 8:27: Wijkt van Mij, alle gij werkers der ongerechtigheid. Een tijdgelovige wijkt daarop ook verder af van zijn uiterlijke goede daden die hij voorheen nog betrachtte, en verliest zo ook zijn groenheid.
7. Geeft het te kennen *scheiden.* Zo vinden wij het, Hand. 12:10: En terstond scheidde de engel van hem. Een tijdgelovige zal in en bij zijn afwijken zich ook scheiden van de gemeenschap en nauwe omgang met de heiligen op aarde; hij zoekt dan de vromen niet meer, maar schuwt ze.
8. Duist het aan *ergens uit of van te wijken.* Zo komt het voor, Luk. 2:37: Dewelke niet week uit den tempel. Een tijdgelovige afwijkende, wijkt dan ook eindelijk geheel uit en van zijn tijdgeloof dat hij voorheen bezat, en daar hij voorheen zoveel mee op had. Kortom, alles waar zij tevoren zoetheid in vonden, dat verliest zijn smaak bij hen, en daarvan wijken zij af. Hun zaad verliest zijn blad, groenheid, leven, wortel, wasdom en alles.
a. Dit heeft men ook menigmaal gezien in verschillende tijden, dat heerlijke belijders in voorspoed zo afgevallen zijn in de tijd der verzoeking. Getuigen zijn hiervan Judas, Hand. 1:18, Demas, 2Tim. 4:10, Hymeneüs en Filétus, 2Tim. 2:17, Alexander, 2Tim. 4:14. Wel mocht Salomo zeggen, Spr. 10:9: Die zijn wegen verkeert, zal bekend worden. Dat is in dezen en meer anderen ook gebleken. Julianus was opgebracht in de Christelijke godsdienst, en in het eerst een heerlijke belijder; maar hij werd daarna afvallig, en een bittere vervolger. Pelagius was eerst heel godsdienstig en scheen zeer godvruchtig, maar werd naderhand een heftige bestrijder van de genade. Opdat ik andere voorbeelden meer nu niet ophaal.
b. En geen wonder dat de tijdgelovigen in de tijd der verzoeking afwijken; want:
1. Vervolging is tegen onze natuur, die wil niet lijden om Christus' wil.
2. Het Woord heeft nooit wortel in hen gehad, zij zijn daar wel onder bewogen geweest, maar zij hebben het nooit recht geloofd.
3. Zij hebben het ook nooit recht ontvangen. Zij zijn uit ons uitgegaan, maar zij waren uit ons niet; want indien zij uit ons geweest waren, zo zouden zij met ons gebleven zijn. Maar dit is geschied, opdat ze zouden openbaar worden dat ze niet allen uit ons zijn, zeggen wij met Johannes, 1Joh. 2:19.
Ziedaar, deze stof voor uw aandacht nu ook een weinig geopend.

TOEPASSING

I. Deze verhandelde stof weerlegt klaar de dwaling van het pausdom, door Bellerminus verdedigd; het zegt: *Quicunque florent prosperis successibus ii sunt vera Ecclesia, allen die in veel voorspoed bloeien, die zijn de ware Kerk.* Neen, de Kerk is op aarde al dikwijls een tijd van verdrukking en van verzoeking onderhevig. En hij is verdwaald, die zich daar gouden bergen van voorspoed en vrede komt in te beelden. De stad Gods

is niet zoals de stad der wereld. Pracht en rijkdom is het blanketsel van de hoer van Babel; maar de Kerk is zwart, gelijk de tenten van Kedar, Hoogl. 1:5. Inwendig is ze wel schoon, maar uitwendig zonder glans. Christus zond Zijn discipelen niet uit als heersers, maar als schapen in het midden der wolven, Matth. 10:16. Men moet niet menen dat het lichaam op aarde van een heerlijker conditie zal zijn dan het Hoofd was. De Kerk is een klein kuddeke, Luk. 12:32. En menigmaal zonder gedaante. Als een hutje in den wijngaard, als een nachthutje in den komkommerhof, als een belegerde stad, Jes. 1:18.

A. Drieërlei slag van mensen moet ik hier uit deze stof waarschuwen:

1. De vervolgers, die een tijd der verzoeking over de Kerk verwekken. Zij begaan een gruwelijke zonde, alzo zij zich stellen tegen Christus, Hand. 9:4. Doch het zal ze hard vallen de verzenen tegen de prikkels te slaan, Hand. 5:5. De Heere zal ze ook bloed te drinken geven, die het bloed der heiligen en der profeten vergoten hebben, Op. 16:6. Hoe is het Herodes, hoe is het Arius en anderen vergaan, die een zeer rampzalig einde gehad hebben?
2. Die zich een fluwelen Evangelie inbeelden, die menen dat de belijders gezegend moeten zijn. Neen, wanneer gij komt om God te dienen, zo bereidt uw ziel tot aanvechting; dan zal de satan u verzoeken, en dan zal u de wereld lasteren, dat gij zijt oproermakers, pesten en vijanden van de keizer. Door vele verdrukkingen moet men ingaan in het Koninkrijk Gods, Hand. 14:22. Allen die godzaliglijk willen leven in Christus Jezus, die zullen vervolgd worden, 2Tim. 3:12.
3. Die wel lijden, doch niet als een Christus, maar als een doodslager, of dief, of kwaaddoener, of als een die zich met eens anders doen bemoeit, om Petrus' woorden te gebruiken, 1Petr. 4:15. En die dit echter als een blijk en bewijs van hun Christendom aanmerken en opnemen. *Nob en poena, sed causa facit Martyrem,* zegt Cyprianus, *niet het lijden, maar de oorzaak waarom men lijdt maakt een martelaar.* Men moet om de waarheid, om Jezus' Naam en zaak zelf lijden; maar niet om zijn eigen naam.

B. Door Gods aanbiddelijke lankmoedigheid en goedertierenheid beleven wij nu in Nederland, en hier in 's Gravenhage, nog zulk een tijd dat men om de belijdenis der waarheid, om het uitkomen voor Jezus' Naam en zaak:

1. Niet van zijn goederen beroofd en op een gewelddadige wijze ontzet wordt. Noch als ballingen uit het vaderland geschopt en weggejaagd wordt. Noch voor vierscharen en rechtbanken getrokken en gesleept wordt. Noch aan onze lichamen mishandeld, gepijnigd en gegeseld wordt. Noch met vuur, zwaard en alle wrede doden vermoord en omgebracht wordt. Doch God weet het, of er zulke zware tijden en nare verdrukkingen voor ons ook niet op handen en reeds voor de deur zijn.
2. Echter is in de andere opzichten de tijd die wij hier beleven, wel dagelijks ook een tijd der verzoeking. Die voor Jezus' Naam en zaak uitkomen, met woorden en daden, wat worden die van velen in de grond gehaat, en met toornige ogen aangezien? Wat worden zij belogen, gelasterd en gescholden voor al wat lelijk is? Hoe dikwijls worden zij in hun burgerlijk bestaan zeer benadeeld? Opdat ik andere stukken meer nu niet ophale. Was er meer uitkomen voor Jezus' zaak, dit zou nog al meer gezien worden.

C. En hoevelen zijn er die nu al tonen met hun afwijken, dat zij maar tijdgelovigen zijn, en deze tijd der verzoeking niet kunnen verdragen. Hoe blijkbaar bespeurt men in dezen dat alle ernst en ijver uitdooft? Hoe zichtbaar is het ook in diegene dat hij geheel

geen blijdschap er meer in heeft? Hoe duidelijk versterft in een ander ook alle liefde en genegenheid? Hoe openbaar wordt het ook van die dat hij niet meer uitkomt en staat? Hoe tastbaar zoekt deze ook anderen mede af te trekken? Hoe blijkbaar laat gene ook al zijn uiterlijke goede daden na? Hoe zichtbaar scheidt die zich ook van de vromen en hun omgang af? Ja, hoe vijandig toont zich nu deze, die voorheen mede ervoor uitkwam? Wijken zij nu zo al af, wat zou het dan zijn als er eens een zwaardere tijd van verzoeking kwam, en God de wan in de hand nam?

D. Weet dit tijdgelovigen, gij moogt met uzelf veel ophebben, maar God kan niet anders dan van u walgen, Hebr. 10:38. Dit sleept met zich: Eindelijk oordelen, zoals in Saul gebleken is, 1Sam. 15:26. Geestelijke oordelen, als Paulus duidelijk toont, Hebr. 6:6. En eeuwige oordelen, Hebr. 10:27, 2Petr. 2:15,17.

II. Doch wat u belangt, oprechten van hart, ware gelovigen, kinderen van God; laat u dit niet slingeren, met u is het immers geheel anders gesteld.

A. Uw drift die gij voorheen gehad hebt, mag merkelijk verminderd zijn, maar zijt gij immers nu op de zaak zelf niet minder gezet?

B. Gij moogt alles nu zo niet met blijdschap aannemen als wel voorheen, wezenlijke zegen te genieten verblijdt u immers nu nog al zoveel?

C. Uw liefde en genegenheid mag voorheen hartstochtelijker geweest zijn, maar is ze nu niet bestendiger, bedaarder en gezetter tot Jezus en Zijn Woord?

D. Voorheen moogt gij onbezonnener in het spreken uitgekomen zijn, maar zoekt gij nu nog niet aanhoudende genade om het ook met uw gedrag te doen?

E. Gij moogt voorheen meer omslag gemaakt hebben, maar is het nog uw lust en zucht niet anderen met u naar Jezus te lokken?

F. Gij moogt voorheen meer met uw eigen werk opgehad hebben, maar nu gij er het melaatse meer in ziet, roept gij nu minder om genade en kracht?

G. Gij moogt voorheen meer de gezelschappen der vromen bijgewoond hebben, maar is dat u nu minder voorrecht in de Heere er recht gemeenschap mee te oefenen, zijt gij zelf daar nu niet nog meer op gezet?

H. Als een rechtvaardige door uw geloof te leven moogt gij voorheen hebben gewenst, maar ziet gij nu niet meer wat daartoe al behoort, en stelt gij daarop nu minder prijs? Ziet gij wel, oprechten, dat het met u geheel anders gesteld is?

1. Daarenboven moet gij weten, gelovigen, dat een ware begenadigde voor een tijd al vrij wat kan afwijken in zijn leven en godsdienstbetrachtingen, uit onwetendheid of uit zwakheid; zonder dat die daarom een tijdgelovige is, hij is en blijft echter een ware gelovige.

a. In ware begenadigden ontstaat zulks al veeltijds; of uit nog al te grote liefde tot de wereld, of uit lauwheid, of uit ongeloof, of uit teveel gemeenschap met geestelijke doden.

b. Echter een ware gelovige staat, vroeg of laat, daaruit weer op, en dan worden zijn laatste werken nog weleens meer dan de eerste.

2. Wij roepen u toe, kinderen van God, met de woorden van Petrus, 1Petr. 4:12: Geliefden, houdt u niet vreemd over de hitte der verdrukking onder u, die u geschiedt tot verzoeking, alsof u iets vreemds overkwam. Tracht daardoor geoefend te worden in de kruisschool van Christus. Schat de waarheid hoog, koopt de waarheid, en verkoopt ze niet, Spr. 23:23. Tracht toch boven alles het geloof en een goede consciëntie te behouden, 1Tim. 1:29.

3. Wees verzekerd gelovigen, en daarmee sluit ik thans uit 1Petr. 1:5: Gij wordt in de kracht Gods bewaard door het geloof, tot de zaligheid die bereid is om geopenbaard te worden in den laatsten tijd. AMEN.

ZESTIENDE LEERREDE

LUKAS 12:32

Vrees niet, gij klein kuddeken, want het is uws Vaders welbehagen, ulieden het Koninkrijk te geven.

INLEIDING

I. **HET** heeft de Heere te allen tijde behaagd, en dat is nog Zijn onveranderlijk welbehagen: Het nederige en geringe uit het stof tot een uitmuntende heerlijkheid te verheffen. Geen wonder toehoorders, want zo openbaart Hij de rijkdom van Zijn oneindige volmaaktheden op een allervoortreffelijkste wijze.
A. Zo toont Hij Zijn algenoegzaamheid, dat Hij een onuitputtelijke schat van volmaaktheden heeft, om die op een gering schepsel in zulk een rijke mate uit te storten.
B. Zo toont Hij Zijn almacht, dat Hij die heerlijkheid kan bevestigen daar, waar geen uitwendige middelen, maar eerder alle tegenstand gevonden wordt.
C. Zo toont Hij Zijn goedheid, dat Hij als het hoogste Goed Zichzelf milddadig mededelen wil aan zo iets dat geen aanlokkelijkheden bezit.
D. Zo maakt Hij Zijn vrijheid bekend, als zijnde die Heere, Die met het Zijne doet gelijk Hij wil, Matth. 20:15.
E. Zo maakt Hij Zijn onafhankelijkheid bekend, die niet verbonden is aan voorgaande bekwaamheden; maar zoveel klaarder bespeurd wordt, hoe Hij meer volmaaktheden, en diensvolgens afhankelijkheid in dat geringe gelegd heeft.
E. Zo bespeurt men Zijn wijsheid eindelijk, want dan wordt Zijn lof meest verkondigd en Zijn Naam verheerlijkt, hetwelk het einde van al Zijn werken is.
II. Lust het uw aandacht dit bevestigd te zien, dat God zo het geringe verheft? Sla uw ogen op Jakob, David en anderen. Doch wat behoeven wij bijzondere personen hier tot bevestiging bij te brengen? Sla uw ogen op al het volk van God in het gemeen; immers het dwaze, het zwakke dezer wereld, het onedele, het verachte heeft God uitverkoren, zoals er staat, 1Kor. 1:27,28. En ook zeer nadrukkelijk wordt dat vertoond in onze tekst; want daar zegt de grote Heere Jezus, dat het alleen het voorrecht van Gods volk is, dat maar een gering, nederig en klein kuddeke is, niet te vrezen, maar volgens Gods vrij en soeverein welbehagen het Koninkrijk Gods te erlangen. Zie dan toehoorders, hoe het Gods eeuwig en onveranderlijk welbehagen is, het geringe en kleine tot de meest uitmuntende heerlijkheid te verheffen.
III. Hoe ijdel het goed der wereld is, hoe weinig het voor de ziel kan baten en de mens van vrees bevrijden, toonde Jezus kort tevoren in de gelijkenis van de rijke dwaas. Zijn land had wel gedragen, hij dacht zijn schuren af te breken, groter op te bouwen, en in overvloed van weelde lang te leven. Ziel, zei hij, gij hebt vele goederen opgelegd voor vele jaren; neem rust, eet, drinkt, weest vrolijk. Maar onverwacht klonk deze stem in zijn oren: Gij dwaas, in deze nacht zal men uw ziel van u afeisen, en hetgeen gij bereid

hebt, wiens zal het zijn? vers 16-21 van dit teksthoofdstuk. Daarna beteugelde Hij de zorg van dit broos en vergankelijk leven, over voedsel, deksel en nooddruft, die de Heere mild mededeelt, en van de heidenen met angst gezocht werden. Nuttiger zorg betaamde Zijn gunstgenoten. Zoekt, zegt Hij, eerst Gods Koninkrijk, en al deze dingen zullen u toegeworpen worden, vers 22-31. En of nu Zijn zwakke schapen nog traag waren om Zijn wijze raad op te volgen, en beducht over het vinden van dat Koninkrijk, en de toewerpsels die erbij beloofd waren; aanmerkende hun geestelijke armoede, machteloosheid en kleinheid, zo toont de grote Jezus dat het zulken alleen zijn, die Zijn hemelse Vader, uit vrije genade, tot de dierbaarste heerlijkheid wil verheffen, zeggende: Vreest niet, gij klein kuddeken; want het is uws Vaders welbehagen ulieden het Koninkrijk te geven, in onze voorgelezen tekstwoorden.
IV. Welke woorden eigenlijk in zich behelzen: *De grote erfenis die de arme vromen, zelfs ook de armsten onder hen, volzeker te verwachten hebben;* hier van Jezus voorgedragen, opdat zij toch maar niet vrezen zouden.
O Heere, laat het hart van Uw volk er onder verkwikt worden, en laten natuurlingen er onder uitgelokt, en met nieuw werk in hun hart er omtrent bewrocht raken! Amen.
V. Laat ons in deze woorden letten:

I. Op de minzame aanmoediging. Vreest niet, gij klein kuddeken.
II. Op de gunstige verklaring van de wil des Vaders, die daartoe grond geeft. Want het is des Vaders welbehagen ulieden het Koninkrijk te geven.

VERKLARING

I. In het eerste ontmoeten wij een nadrukkelijke aanspraak: Gij klein kuddeken. Een tegengaan van alle verkeerde vrees in hen: Vrees niet.
A. Na Zijn aanspraak aan de schare, had de Heere Zich gewend naar Zijn discipelen, zoals wij zien in vers 22 van ons teksthoofdstuk. De apostelen derhalve, die om Hem, en andere leerlingen, die bij Hem waren; doch dezen niet alleen, maar in hun personen ook de ganse menigte der uitverkorenen, welke door de evangelieprediking bekeerd zouden worden en geloven, spreekt Hij hier aan, als uit Mark. 13:37 is af te nemen, daar de Heilvorst Zelf tot Zijn discipelen zegt: Hetgeen Ik u zeg, dat zeg Ik allen. Zodat de grote Heere Jezus al Zijn volk dat er toen was, en in het vervolg ooit zijn zal, niet alleen een kuddeke noemt, maar een klein kuddeke; en met nadruk: *Tò To, gij klein kuddeken.*
1. Algemeen is het in de Bijbel op zinnebeeldige wijze Gods volk als een kudde, en wel als een kudde schapen, volgens de eigen betekenis van het grondwoord *poimnion* te verbeelden. Hij voerde, zong Asaf, Zijn volk als schapen, en leidde ze als een kudde in de woestijn, Ps. 78:52. Uitlanders zullen staan, en uw kudden weiden, is de belofte aan Sion, Jes. 61:5. Gij dan, schreef Micha van de Opperherder, weidt Uw volk met Uw staf, de kudde Uwer erfenis, die alleen woont, Micha 7:14; en in zeer veel andere plaatsen meer. Eigen is die naam ook aan Gods gunstgenoten, en de ware Christenen met elkander worden niet onaardig door een kudde afgebeeld. De redenen zijn kort deze:
a. Om hun veelheid; gelijk een kudde uit een menigte van vee bestaat. Want al is des Heeren volk in vele betrekkingen maar een klein kuddeke, zoals wij aanstonds in het

vervolg tonen zullen; nochtans in zichzelf aangemerkt zijn zij ook velen. Velen zullen komen van oosten en westen, en zullen met Abraham, Izak en Jakob aanzitten in het Koninkrijk der hemelen, Matth. 8:11. Honderd vier en veertigduizend verzegelden, en dan nog een schare die niemand tellen kan, Op. 7:4,9.
b. Een kudde bestaat uit velerlei soort van vee. Zo ook Gods volk, niet alleen uit een veelheid, maar ook uit een verscheidenheid van gelovigen. Er zijn zwakken, er zijn sterken, er zijn ouden, er zijn jongen in de genade onder, van verschillende gestalten en hebbelijkheden. Vaders, jongelingen, kinderen, volgens 1Joh. 2:13.
c. Een kudde wordt omgevoerd van de ene plaats naar de andere. De Kerk van Jezus, bijzonder nu onder het Nieuwe Testament, heeft ook geen vaste, geen blijvende plaats; zij is aan geen land gebonden, gelijk onder het Oude Testament; maar al van het begin van het Evangelie is zij omgevoerd door verschillende gedeelten van de wereld; als een kudde van volk tot volk, van land tot land, en van het ene gewest naar het andere. Maakt zij het ergens niet wel, Hij komt, en weert de kandelaar van zijn plaats, Op. 2:5.
d. In een kudde zijn nochtans die velen en verscheidenen verenigd tot één kudde. In de Kerk zijn ook die vele en verscheidene gelovigen, op welke plaats en in welk land zij ook zijn mogen, nochtans verenigd in één lichaam tot één volk; zij zijn tezamen maar één algemene Kerk. Ik heb nog andere schapen die van deze stal niet zijn; dezen moet Ik ook toebrengen, en het zal worden één kudde, en één Herder, zei daarom Jezus, Joh. 10:16.
e. Een kudde is een verenigde troep van een deel onnozele, stille, lijdzame en vreedzame schaapjes; elk van deze hoedanigheden van schapen op haarzelf uit te halen zou nu buiten ons bestek zijn. Maar dat is ook in het gemeen van Jezus' volk waar. Als zij vertonen hetgeen zij zijn, als het wel met hen is, zijn zij een schilderij van vreedzaamheid. Eensgezind, dezelfde liefde hebbende, van één gemoed en van één gevoelen zijnde, Fil. 2:2.
f. Een kudde, als een weerloze hoop in zichzelf, staat bloot aan merkelijke gevaren en ongemakken; wat moeten zij al brandende hitte, storm en regenvlagen verduren? Wat staan zij bloot voor wolven en verscheurend gedierte, die ze verstrooien en verscheuren kunnen? Maar wat is ook het volk van God een arme hoop? Ps. 10:10; een ellendig volk, Zef. 3:12; verdrukten, door onweder voortgedrevenen, ongetroosten, Jos. 54:11. Bloot voor wolven, die de kudde niet sparen, Hand. 20:29.
g. Een kudde schapen is een nuttig, nodig en gans vruchtbaar vee voor mensen, die van de wol en het vel der schapen deksel, van het vlees en melk hun voedsel, ja, bijna van alles voordeel vinden. Zo bestaat het ware Christendom uit vromen, die ook nuttig, nodig en gans vruchtbaar voor anderen zijn; want zij zijn het steunsel van het land, het sieraad der eeuwen, en lichten in het midden van een krom en verdraaid geslacht, Fil. 2:15.
h. Een kudde heeft haar weide daar zij in gaat grazen. Het volk van de Heere Jezus ook, en dat is het Woord van God, de beloften der genade en van het Evangelie. Hij doet mij nederliggen in grazige weiden, kunnen zij weleens met de dichter zeggen, Ps. 23:2.
i. Een kudde heeft haar stal, daar zij wordt ingebracht. De gelovigen hebben ook hun kooi, hun stal, dat is hier de Kerk, en hiernamaals de hemel, daar zij met de avond van hun leven in worden samengebracht. Ik zal het overblijfsel Mijner schapen Zelf vergaderen, en Ik zal ze wederbrengen tot hun kooi, zegt de Heere, Jer. 23:3. Op een

goede weide zal Ik ze weiden, en op de hoge bergen Israëls zal haar kooi zijn, is ook Zijn eigen taal, Ez. 34:14.
j. Gelijk een kudde eindelijk onder het opzicht van een herder staat, die zijn schapen van de vroege morgen tot de late avond met liefde en trouwe zorg moet weiden; zo staan de ware begenadigden onder het opzicht van de opperste Herder der zielen, Die ze gedurig met een weergaloze liefde en trouwe zorg weiden wil. In het begin brengt Hij ze tot Zijn schaapskooi, wast ze met Zijn bloed, merkt ze met Zijn beeld, en kent ze zelfs bij name, Jes. 43:1. In het vervolg gaat Hij hun voor met Zijn leer, vol van licht; met Zijn leven, vol van deugd; en met Zijn lijden, hun tot een voorbeeld nagelaten, 1Petr. 2:21. Hij, de Heere, is hun Herder, hun zal niets ontbreken. Hij doet ze nederliggen in grazige weiden, Hij voert ze zachtkens aan zeer stille wateren, Hij verkwikt hun ziel, Ps. 23:1-3. Hij bewaakt ze, stelt Zijn leven voor Zijn schapen, joh. 10:11. Zachtjes leidt Hij ze die zwak zijn, geneest ze die verwond zijn, en zoekt ze die dwalen. Op het einde van de avond van hun dood stuurt Hij ze de hemel in, daar zij rusten van alle arbeid, Op. 14:13. Doch Jezus noemt hier Zijn volk niet alleen een kudde, maar:
2. Een klein kuddeke, gelijk het woord *Poimnion,* niet alleen, maar het bijgevoegde woord *Mikron,* ook uitdrukkelijk te kennen geeft. Jezus' volk is ook in waarheid een klein kuddeke.
a. Klein zijn ze van hart, hebbende zeer lage en geringe gedachten van zichzelf. O! zij zien dat zij in alles, zelfs ook in hun allerbeste verrichtingen, gestalten en werkzaamheden nog veelzins zeer melaats voor de Heere zijn. Daarbij merken zij dat hun gebrek nog zo groot en zoveel is, dat zij nog gedurig als ledigen voor en tot de Heere te komen hebben; daarom gedragen zij zich niet alleen als nederigen voor Hem, maar erbij merkende dat hun blindheid en onkunde nog in verschillende opzichten vrij groot, en het geestelijke licht dat zij hebben, nog maar weinig en gering is, gedragen zij zich ook als armen van geest, Matth. 5:3. Dat is een kleinheid, welke lof verdient, en van Christus veel is aanbevolen.
b. Klein zijn zij, niet alleen omdat velen onder hen maar teer en zwakgelovig zijn, maar omdat zelfs ook de beste en meest gevorderde onder hen nog al dikwijls kleinmoedig, en dan ook weleens vrij wat neerslachtig raken, zodat hun hart ontroerd wordt, Joh. 14:1.
c. Klein zijn zij in staat en uitwendig aanzien naar de wereld, waarin zij weinig voordoen, en veeltijds ook maar weinig achting hebben. Tot zulke kleinen heeft de Heere beloofd Zijn hand te zullen wenden, Zach. 13:7. Christus daar ook op ziende, zegt: Ik dank U Vader, Heere des hemels en der aarde, dat Gij deze dingen voor den wijzen en verstandigen verborgen hebt, en hebt dezelve den kinderkens geopenbaard. Ja Vader, wan alzo is geweest het welbehagen voor U, Matth. 11:25,26. En Paulus: Gij ziet uw roeping broeders, dat gij niet vele wijzen zijt naar het vlees, niet vele machtigen, niet vele edelen; maar het dwaze der wereld heeft God uitverkoren, opdat Hij de wijzen beschamen zou; en het zwakke der wereld heeft God uitverkoren, opdat Hij het sterke zou beschamen, 1Kor. 1:26,27. Gelijk het woord *Mikros, klein,* in zulk een zin meermaals gebruikt wordt, als bijvoorbeeld, Hebr. 8:11, Op. 20:12.
d. Klein zijn zij in getal, een klein kuddeke wordt van deszelfs getal eigenlijk zo genoemd. Zo is het aantal der uitverkorenen in de Christelijke Kerk, in de vergelijking van die verloren gaan, ook altijd maar zeer klein geweest. Velen zijn wel geroepen,

maar weinigen uitverkoren, Matth. 20:16. Hoewel zij in zichzelf aangemerkt een zeer grote menigte zijn, Op. 7:9. Ja, de Kerk van ware gelovigen, in vergelijking met het aantal van goddelozen, ongelovigen, geveinsden, is altijd maar een klein kuddeke geweest; voor de zondvloed, in de huisgezinnen der patriarchen, onder de Joden voor Christus' komst, en na Zijn komst ook onder de genaamde Christenen, zoals onweersprekelijk blijkt uit Zach. 13:8,9, Rom. 9:27, Op. 12:8, 13:3,4.

3. *To mikron Poimnion, gij klein kuddeke,* zegt Christus hier met een zonderlinge nadruk. Alsof Hij zei: O! van u en tot u, gij klein kuddeke, zeg Ik dit. *Nominativus Atticé provocativo ponitur,* zegt men in de scholen, dat een bijzondere spreektrant onder de Grieken is. En dan geeft de Heere Jezus daarmee te kennen:

a. Dat dit kleine kuddeke, en elk die daarbij hoort, Hem allerbijzonderst bekend is.

b. Dat hun geringheid en kleinheid hun wezenlijk niet nadelig is, maar dat hun uitnemendheid echter groot is, en dat desniettegenstaande nochtans een Koninkrijk voor hen bereid is.

c. Dat ditzelfde kuddeke, hoe klein, hoe gering en zwak het ook is, nochtans geen bondige reden heeft om te vrezen; alsof Christus zei: Gij kuddeke, Mij bekend, van Mij bemind, en door Mij verzorgd, vreest niet, maar laten de leeuwen en vossen vrezen.

B. Hierom wordt er deze afmaning bijgedaan: Vreest niet.

a. Zo maant Hij hen daardoor niet af:

1. Van de vrees tegen het kwaad der zonde, om dat toch niet te bedrijven of zich daartoe over te geven; dat uit liefde tot God noodzakelijk moet voortvloeien. Want zulk een vrees is betamelijk, en wordt in de vromen en godzaligen, maar niet in de goddelozen gevonden.

2. Ook maant Hij hen niet af van de vrees voor allerlei droevig en schandelijk kwaad, welke alleen bestaat in een natuurlijke afkerigheid daarvan. Want zulk een vrees is geenszins te berispen of af te keuren, dewijl ze in de onzondige Heere Jezus ook plaats gehad heeft, Hebr. 5:7.

b. Maar Hij maant ze daarmee af van zulk een vrees voor schadelijk kwaad, die te voorbarig en te onmatig is, die een beroering van het gemoed, slingering, wantrouwen, moedeloosheid werkt of werken kan, en die een werkeloosheid omtrent het goede veroorzaakt. Van zulk een vrees wordt er gesproken, Op. 21:8. In het bijzonder maant Christus de gelovigen hier dan mede af:

1. Van de vrees:

a. Voor de eeuwige verdoemenis; alsof die hun misschien nog zou kunnen overkomen, zodat zij over hun staat twijfelen, zich slingeren en laten schudden. Want van deze vrees heeft Christus de gelovigen verlost, opdat zij Hem dienen zouden zonder die vrees, Luk. 1:74. Er is toch geen verdoemenis voor degenen die in Christus Jezus zijn, die niet naar het vlees wandelen, maar naar den Geest, Rom. 8:1. Zich hierin toe te geven, laag en ongezet te leven, en daaronder te kunnen heengaan, doet iemand verachteren van de genade Gods, Hebr. 12:15. Men mag daarop toepassen: Er is in de liefde geen vrees, maar de volmaakte liefde drijft de vrees buiten; want die vreest heeft pijn, en die vreest, is niet volmaakt in de liefde, 1Joh. 4:18.

b. Van de vrees voor de lichamelijke straffen en voor het doden van hun lichaam. Dat is een vrees van kleinmoedigheid en versaagdheid, welke door de zwakheid van het vlees iemand zou kunnen vervoeren tot het verloochenen van Christus. Hierom schrijft

Petrus ook aan de gelovigen: Maar indien gij ook lijdt om der gerechtigheid wil, zo zijt gij zalig. Vreest niet uit vrees voor hen, en wordt niet ontroerd; maar heiligt God den Heere in uw harten; en zijt altijd bereid tot verantwoording aan een iegelijk die u rekenschap afeist van de hoop die in u is, met zachtmoedigheid en vreze, 1Petr. 3:14,15.

c. Van de vrees voor de afval, alsof zij zouden kunnen afvallen uit de genade; dat is volstrekt onmogelijk, dewijl God onveranderlijk is, gelijk ook Zijn gunst en genade, Mal. 3:6, Rom. 11:29.

d. Van de vrees voor, en het wantrouwen aan de Goddelijke almacht en getrouwheid in het vervullen van Zijn beloften, en in het bijzonder van die beloften, dat hun alle aardse goederen zullen toegeworpen worden; welke vrees onbetamelijk is, en daar men van zeggen mag met Christus: Wat zijt gij vreesachtig, gij kleingelovigen? Matth. 8:26. En van welke Christus hier voornamelijk handelt.

2. Dewijl nu al deze vrees spruit, of uit gebrek, of uit de zwakheid van het geloof en de hoop; waarom Christus hun dus afmanende, vermaande de Zijnen tegelijk daarmee:

a. Tot een levendig geloof, om daarnaar toch te staan, dat zij veel en gedurig hun geloof levendig houden.

b. Tot een vast hoop, om daarin niet verzwakt, maar meer bevestigd te worden.

c. Tot een vast vertrouwen, om in alles goede moed te houden. Zo zei Christus ook tot de Zijnen: In de wereld zult gij verdrukking hebben; maar hebt goeden moed, Ik heb de wereld overwonnen, Joh. 16:33.

d. Tot een geestelijke kloekmoedigheid tegen de geestelijke vijanden. Gelijk Hij zo aan de engel van de gemeente te Smyrna door Johannes ook heeft laten schrijven: Vreest geen der dingen die gij lijden zult. Ziet, de duivel zal enigen van ulieden in de gevangenis werpen, opdat gij verzocht wordt; en gij zult een verdrukking hebben van tien dagen. Zijt getrouw tot den dood, en Ik zal u geven de kroon des levens, Op. 2:10.

e. En eindelijk tot een ernstige en aanhoudende werkzaamheid in het zoeken van het Koninkrijk Gods, volgens de samenhang van dit vers met het voorgaande 31ste vers. Gelijk deze afmaning van al deze vrees gepast was, als zijnde gericht tot een klein kuddeke, in deszelfs eigen aard vreesachtig, daarenboven zwak, en blootgesteld aan zeer veel gevaren en bittere vijanden; zo steunde deze afmaning ook, niet op eigen krachten of bij eigen waardigheid, maar alleen op dat vaste fundament Gods, hetwelk staat, hebbende dit zegel: De Heere kent degenen die de Zijnen zijn, gelijk er staat, 2Tim. 2:19.

II. Dat Christus ook Zelf zo verklaart in de volgende woorden, zeggende: Want het is uws Vaders welbehagen ulieden het Koninkrijk te geven. Waarmee Hij eigenlijk reden geeft waarom zij niet te vrezen hebben.

A. Hij spreekt daar van dat Koninkrijk; *taen Basileian,* staat er in de Griekse tekst, van hetwelk Hij in het voorgaande 31ste vers ook gesproken had. Hierdoor verstaande:

1. Niet dat gemene Koninkrijk van God, dat het Koninkrijk der natuur wordt genoemd, dat alle drie de Goddelijke Personen eigen en gemeen is.

2. Maar Hij verstaat daardoor dat bijzondere Koninkrijk, dat God in Christus heeft opgericht, zo der genade, waarvan wij lezen, Rom. 14:17, als der heerlijkheid, waarvan wij melding vinden gemaakt, 2Petr. 1:11. Dit Koninkrijk is het geestelijke Koninkrijk van de Messias.

a. Dat Hij eertijds, tegelijk met de burgerlijke opperregering onder de Joden gehad heeft; daarom heten de Joden in het gemeen ook kinderen des Koninkrijks, en staat er van hen met deze benaming, dat de kinderen des Koninkrijks zullen uitgeworpen worden in de buitenste duisternis, daar wening en knersing der tanden zal zijn, Matth. 8:12. En Christus zei ook tot hen: Daarom zeg Ik ulieden, dat het Koninkrijk Gods van u zal weggenomen worden, en een volk gegeven dat zijn vruchten voortbrengt, Matth. 21:43.
b. Dat Koninkrijk zou onder het Nieuwe Testament verder, ja, tot allerlei volkeren worden uitgebreid; en in dit opzicht is het beloofd van de profeten, Dan. 2:44, uitgeroepen van Johannes de Doper, Matth. 3:2, en verkondigd, als gekomen zijnde, van Christus Zelf, Mark. 1:15. Breder breiden wij dit hier niet uit, dewijl dit jaarlijks geschiedt uit de Heidelbergse Catechismus, wanneer men de tweede bede verklaart: Uw Koninkrijk kome.
B. Christus spreekt hier verder van het geven van dit Koninkrijk. Dit Koninkrijk wordt gegeven:
1. Door de hemelse roeping, wanneer een uitverkorene getrokken wordt uit de macht der duisternis, en overgezet wordt in het Koninkrijk des Zoons van Gods liefde, Kol. 1:13. Dan wordt hij ingeleid, doet die overstap, geeft zich aan, en wordt metterdaad aangenomen in dat Koninkrijk, om een vrijwillige onderdaan daarvan te zijn en eeuwig te blijven.
b. Verder wordt het hem gegeven, wanneer de goederen van dit Koninkrijk aan hem geschonken worden; rechtvaardigheid, vrede en blijdschap door de Heilige Geest, Rom. 14:17. Zodat hij enigszins begint te smaken welk heil en zaligheid er al in dit Koninkrijk is.
c. Al verder wordt het hem gegeven, wanneer zijn eigen zondig en weerspannig vlees meer gekneusd en ten onder gebracht, en de overleggingen neergeworpen, en alle hoogte die zich verheft tegen de kennis van God in zijn hart, en alle gedachten gevangen geleid worden tot de gehoorzaamheid van Christus, 2Kor. 10:5.
d. Het wordt hem ook gegeven, wanneer alles door hem dienstbaar gemaakt wordt, zodat hij er recht en eigendom op en aan verkrijgt, 1Kor. 3:21,22. En die alle moeten aan hem medewerken te goede, Rom. 8:28.
2. Na dit leven wordt dit Koninkrijk gegeven:
a. Ten aanzien van de ziel, terstond bij het sterven. Want wij weten dat zo ons aardse huis dezes tabernakels gebroken wordt, wij een gebouw van God hebben, een huis niet met handen gemaakt, maar eeuwig in de hemelen, 2Kor. 5:1.
b. Ten aanzien van het lichaam ook, ten laatsten dage, wanneer het lichaam wederom zal worden; want de laatste vijand die te niet gedaan wordt is de dood, 1Kor. 15:26.
c. Daarop zal de heerschappij over alles voor eeuwig aan de verheerlijkten geschonken worden. De oprechten zullen over hem heersen in die morgenstond, Ps. 49:15. Dan zullen zij ook zitten op tronen, oordelende de geslachten Israëls, Matth. 19:18. De God des vredes zal de satan dan onder hun voeten verpletteren, Rom. 16:20. Dan zullen zij met Christus zitten in Zijn troon, gelijk Hij met Zijn Vader gezeten is in des Vaders troon, Op. 3:21.
C. Ulieden zal het gegeven worden; dat is te zeggen, aan u allen, aan elk en een ieder van u, die tot dat kleine kuddeke in waarheid behoort. Zodat de Heere hier in deze ene rede een tweeërlei zinnebeeld samenvoegt, en nog een sterkere nadruk te hebben.

D. Dit Koninkrijk zal aan ulieden volzeker en onweerstaanbaar gegeven worden; want Hij Die het geven zal, is uw Vader; Mijn Vader wel van nature en van eeuwigheid, wil de Zaligmaker zeggen, maar ook uw Vader door de wedergeboorte en aanneming tot kinderen in de tijd geworden, Die ook als een Vader voor u zorg draagt; Die meerder is dan allen, zodat niemand u kan rukken uit de hand Mijns Vaders, Joh. 10:29. Die barmhartige, Ps. 103:8, en die getrouwe hemelse Vader, Luk. 11:13, Die zal dat Koninkrijk aan ulieden geven.

E. Nochtans niet uit uw verdiensten, uit een voorgezien geloof, of uit voorgeziene goede werken, maar alleen uit Zijn eeuwig vrij welbehagen. *Eudokaesen,* staat er in de Griekse tekst, dat is, Zijn *welbehagen.* Hij heeft dat zo van eeuwigheid gewild, dat is zo het welbehagen van Zijn wil. Christus heeft hiermee het oog op het eeuwige besluit van de praedestinatie, dat, tegelijk is tot de genade hier, en tot de heerlijkheid hiernamaals, en dat op andere plaatsen dikwijls ook Zijn welbehagen en het welbehagen van Zijn wil genoemd wordt, omdat het volkomen vrij is, Matth. 11:26: Ja Vader, want alzo is geweest het welbehagen voor U. Rom. 9:11,18, Ef. 1:5, 1Joh. 4:10. Dit hecht Christus nu aan het voorgaande deel, aan de afmaning die zo even is voorgegaan, door het woordje *boti, want.* Hetgeen op deze wijze is op te vatten, dat hierin zoveel redenen om niet te vrezen zijn, als hier woorden van Christus gebruikt worden.

1. Overwegen zij hun Koninkrijk, dat een hemels Koninkrijk is; zou God de Zijnen de aardse dingen niet geven, wanneer zij die van node hebben, welke Hij een hemels Koninkrijk geeft? Zou Hij deze geestelijke koningen het noodzakelijke voedsel en deksel weigeren? Daarenboven, zouden zij al te zeer vrezen voor het doden van hun lichaam, daar dat de weg voor hun onsterfelijke ziel opent om tot de volle bezitting van het Koninkrijk der heerlijkheid des te spoediger te geraken?
2. Overwegen zij dat God de Vader van de gelovigen is, aan Wiens macht en weldadigheid de gelovigen op generlei wijze kunnen of mogen twijfelen of wantrouwen, Ps. 103:13,14, Jes. 49:14,15, Joh. 10:28,29. Dan is er immers ook geen reden om te vrezen?
3. Overwegen zij het woord *geven,* indien zij door de verdiensten van hun werken, of door hun eigen krachten dat Koninkrijk moesten verkrijgen, dan zou het voor eeuwig met hun zaligheid gedaan zijn. Maar God zal hun geven, en het willen, en het volbrengen van alles wat tot de verkrijging en bezitting van dat Koninkrijk nodig is; hebben zij dan wel te vrezen?
4. Overwegen zij het voornaamwoordje *ulieden,* die onderscheiden aan de Vader bekend zijn, al zijt gij armen, verachten, zeer geringen; nochtans zal aan ulieden allen dat Koninkrijk gegeven worden; wat is er dan te vrezen?
5. Overwegen zij dat dit Gods eeuwig welbehagen is, zouden zij dan vrezen voor een afval, daar Gods besluit onveranderlijk is? Jes. 14:27, 46:10. Derhalve, vreest niet, gij klein kuddeke, want het is uws Vaders welbehagen ulieden het Koninkrijk te geven.

Ziedaar, deze woorden voor uw aandacht geopend.

TOEPASSING

I. Hier zouden wij kunnen weerleggen:

A. De papisten, die tot kenteken van de ware Kerk stellen de veelheid, mitsgaders de uitwendige voorspoed en luister; daar de ware Kerk maar een klein kuddeke is.
1. De papisten en Arminianen, die leren dat de verkiezing geschied is uit een voorgezien geloof, of voorgeziene goede werken. Daar Christus in deze tekst Zelf leert dat de verkiezing geschied is alleen uit Gods vrij welbehagen.
2. De Pelagianen, die een drieërlei weg tot zaligheid stellen, en zo leren dat er zeer veel zullen zalig worden. Daar Christus nochtans leert dat er in vergelijking met de anderen maar weinig zullen zalig worden. Doch dezen daar verder latende:
B. Moeten wij, dewijl dit een allerdierbaarste troosstof voor de gelovigen is, ook hier allereerst tot hun troost en bemoediging hun het een en ander toeroepen.
1. Is de ware Kerk, en zijt gijlieden, gelovigen, maar een klein kuddeke in kracht en in vermogen? Nochtans zijt gij de onderwerpen waarover de zorg van de opperste Herder gaat. De Heere is uw Herder, u zal niets ontbreken, Ps. 23:1.
2. Zijt gijlieden, begenadigden, veeltijds onderdrukt en maar een verachte hoop, als een klein kuddeke? Nochtans is elk van u een kind van de hemelse Vader, en een erfgenaam van dat Koninkrijk, in welke een overvloed van alle goed is.
3. Laten de tirannen uw lichamen doden, godzaligen, uw zielen kunnen zij niet doden, die zullen dan terstond opgenomen worden in het Koninkrijk der heerlijkheid, en met uw opgewekte lichamen ten laatsten dage wederom verenigd worden; zo hebt gij recht om met de dichter te zingen: Al ging ik ook in een dal der schaduwen des doods, ik zou geen kwaad vrezen, want Gij zijt met mij; Uw stok en uw staf die vertroosten mij, Ps. 23:4.
4. Zijt gij in uzelf arm, ellendig en nooddruftig, gelovigen, nochtans kunt gij verzekerd zijn van het Koninkrijk Gods, hetwelk door de almacht van uw hemelse Vader u zal gegeven worden, ja, reeds in de beginselen is gegeven.
5. Zijt gij in uzelf onwaardige zondaren, kinderen des toorns, begenadigden, bedenkt dat uw zaligheid afhangt, niet van iets in uzelf, maar van Gods welbehagen, en van Christus' verdiensten, Die reeds dat Koninkrijk voor u gekocht en betaald heeft.
II. Doch denkt niet, mensen, dat deze dingen, deze vertroostingen voor u allen zijn die hier tegenwoordig zijt. O neen! Deze vertroostingen zijn alleen voor hen die in waarheid tot dat kleine kuddeke behoren.
A. Dat zijn geen genoegzame en voldoende bewijzen dat iemand daartoe behoort:
1. Dat men uitwendig in de Gereformeerde Kerk is geboren en opgevoed, dat men belijdenis van deszelfs leer heeft gedaan, en dat men van de middelen der genade veel gebruik maakt.
a. Ook niet, dat men veel op heeft met een onderscheiden dienst, dat men naar de oefeningen gaat, dat men zich bij godzaligen voegt, en gezelschappen met hen houdt.
b. Ook niet, dat men spreken kan van Gods Woord en waarheden, dat men bidden kan, zelfs bij anderen, en in gezelschappen, dat men zeer ernstig in het spreken en bidden is, zodat velen zich daarover verwonderen.
c. Ook niet, dat men omtrent de weg naar de hemel en omtrent het genadewerk veel klaarheid in zijn verstand en oordeel heeft, het enigszins begrijpt, daarin toestemt en het oordeel daaromtrent werkzaam is, zonder dat het hart zich oprecht daarmee verenigt.
2. Maar dit zijn zekerder bewijzen dat men tot dat kleine kuddeke al behoort:

a. Dat men van God en Christus Zelf opgezocht, getrokken en in het geloof tot Hem in waarheid gekomen is.
b. Dat men Christus' stem onderscheiden kent, en deze alleen maar zoekt op te volgen.
c. Dat men zeer gezet is om het merk van Christus, als een schaap van Zijn kudde, te dragen en te vertonen.
d. Dat men in alles van zichzelf en van zijn eigen werk afziet, en alleen op Christus en Zijn verdiensten zich grondt, zich verzekerd houdende dat dit ook Gods welbehagen is.
3. Is het zo met u niet gesteld, mensen, o! mocht gij dan nog tot Christus en Zijn klein kuddeke gelokt en overgebracht worden. Dan zoudt gij ook aan deze vertroostingen deel krijgen.
4. O! neemt dit toch ter harte, en overweegt het eens met aandacht, of het de Heere behagen mocht u eens zaligmakend te overtuigen, te trekken en tot dit kuddeke over te brengen.
a. Dit kuddeke is van God uitverkoren, en van Christus met Zijn dierbaar bloed gekocht.
b. Zij zijn erfgenamen van het geestelijk en eeuwig Koninkrijk, en dat wel alleen.
c. Laat het u niet stoten dat hun getal maar weinig, en dat hun staat in deze wereld voor het merendeel maar laag, gering en veracht is; want in zichzelf aangemerkt maken zij een ontelbare menigte uit; maar in vergelijking met diegenen die verloren gaan, zijn zij zeer weinigen. Is het niet beter met weinigen zalig te worden, dan met de meesten verloren te gaan?
d. Die buiten dit kuddeke blijven, hebben alles te vrezen. Zij zullen God ontmoeten als een gestrenge Rechter, Christus als een onverbiddelijke Koning, de goede engelen als uitvoerders van Gods wraak, de duivel als een beschuldiger en wrede beul, de dood als de weg tot de eeuwige pijnen, en allerlei tijdelijke rampspoeden, als beginselen van eeuwige smarten en benauwdheden. O! dat dit u nog trof!
B. Ondertussen, o! gelovigen:
1. Denkt, dat gij een klein kuddeke van Christus zijt, die de Vader Christus tot een Herder, en die Hij ook aan Christus tot Zijn kudde gegeven heeft. Dankt God de Vader en Christus zonder ophouden, vertoont tegelijk de loffelijke hoedanigheden van een schaap van Christus, en berust met uw gemoed in de leiding van uw Herder, ook onder tegenheden, ja, wees ook klein en nederig bij uzelf.
2. Zoekt alle vrees van twijfeling en wantrouwen af te leggen, en integendeel te vertrouwen onder de tegenheden en de dood zelf.
3. Tracht u te gedragen als erfgenamen van het hemels Koninkrijk betaamt.
4. Dat Koninkrijk zult gij beërven, en eeuwig blijven bezitten. AMEN.

ZEVENTIENDE LEERREDE

LUKAS 18:24-27

Jezus nu ziende, dat hij geheel droevig geworden was, zeide: Hoe zwaarlijk zullen degenen die goed hebben, in het Koninkrijk Gods ingaan!
Want het is lichter, dat een kemel gaat door het oog van een naald, dan dat een rijke in het Koninkrijk Gods ingaat.
En die (dit) hoorden, zeiden: Wie kan dan zalig worden?
En Hij zeide: De dingen die onmogelijk zijn bij de mensen, zijn mogelijk bij God.

INLEIDING

I. **WARE** gelukzaligheid mag in de benedenste dingen gezocht, maar zij kan, en zal daar nooit in gevonden worden.
A Want noch de wereld, noch iets dat in de wereld is, is machtig om de mens te zaligen, dan Hij alleen Die de wereld geschapen heeft, bij Wie alleen ware vertroostingen zijn om al het bittere te verzoeten, en Wiens gunst beter is dan het leven. Hier zocht en vond het Asaf, waarom hij ook uitriep: Wien heb ik nevens U in de hemel? Nevens U lust mij ook niets op de aarde. Bezwijkt mijn vlees en mijn hart, zo is God de Rotssteen mijns harten, en mijn Deel in eeuwigheid, Ps. 73:25,26.
1. Leert de natuur dat het hoogste Goed deze hoedanigheden hebben moet, namelijk:
a. Uitnemendheid, dat het beter dan iets anders moet zijn, beter dan de ziel zelfs, ja, dat het zijns gelijke niet moet hebben?
b. Overvloedigheid, zonder enige schaarsheid, die deszelfs goedheid verminderen zou.
c. Vermakelijkheid, gevende niet alleen aan het lichaam, maar ook aan de ziel een vol genoegen.
d. Verscheidenheid, om niet slechts enige, maar al de redelijke begeerten van het gemoed te kunnen voldoen.
e. Volmaaktheid, hebbende alles van zichzelf, en genoegzaam in zichzelf, zonder dat het van buiten iets behoeft.
f. Eeuwigheid, zonder verandering, die deszelfs bezitters ellendig kan maken.
2. Veelmeer worden wij in de school van de Heilige Geest daarvan onderwezen, dat deze hoedanigheden van het hoogste Goed bij de ware God te vinden zijn, Die de oorsprong is van al de voortreffelijkheid die er in de schepselen gevonden wordt. Vlees en bloed openbaart zulks niet, maar de Vader Die in de hemelen is, mag ik hierop toepassen, Matth. 16:17.
B. Hierom hebben:
1. De natuurlijke mensen die te allen tijde gezocht in de natuurlijke dingen.
a. Sommigen in de wijsheid, waarom de koningin uit Arabië Salomo's wijsheid gehoord hebbende, uitriep: Welgelukzalig zijn uw mannen, welgelukzalig deze uw knechten, die gedurig voor uw aangezicht staan, die uw wijsheid horen, 1Kon. 10:8.

b. Anderen in de eer, als Nebukadnezar, die zich vermaakte in zijn heerlijkheid te Babel, zeggende: Is dit niet het grote Babel dat ik gebouwd heb tot een huis des koninkrijks, door de sterkte mijner macht, en ter ere mijner heerlijkheid? Dan. 4:30.
c. Sommigen in rijkdommen, als die evangeliedwaas, die zijn *requim* zong toen hij vele goederen had, zeggende tot zijn ziel: Ziel, gij hebt vele goederen, die opgelegd zijn voor vele jaren, neemt rust, eet, drinkt, zijt vrolijk, Luk. 12:19. Of ook in andere natuurlijke dingen.
2. Maar zij zijn verijdeld in hun overleggingen, gelijk ons de wijze Prediker leert, zeggende van al deze dingen: IJdelheid der ijdelheden, zegt de Prediker, ijdelheid der ijdelheden, het is al ijdeleid, Pred. 1:2. Want:
a. In veel wijsheid is veel verdriet; en die wetenschap vermeerdert, die vermeerdert smart, Pred. 1:18. Ze wordt met moeite verkregen, met smart vermeerderd en met verdriet bezeten; want er ontbreekt altijd nog zeer veel. Daarenboven kan de vleselijke en wereldse wijsheid ons niet gelukzalig maken, want ze is maar aards, natuurlijk, duivels, Jak. 3:15.
b. Zo is het ook met de eer, zij ontdekt in ons de hovaardij, in anderen de nijd, en doet des te lager vallen hoe wij hoger verheven waren. Want de mens die in waarde is, blijft niet; hij wordt gelijk de beesten, die vergaan, Ps. 49:13.
c. Insgelijks gaat het met de rijkdommen, zij verhinderen veelmeer de zaligheid dan zij die bevorderen.
II. Gelijk wij, om niet verder te gaan, zien in onze tekst, waarin de Zaligmaker, uit het voorgaande voorbeeld van die rijke overste, die nog een jongeling was, als blijkt uit Matth. 19:20, die het goed niet gelukkig maar ongelukkig maakte, omdat hij daardoor verhinderd werd Christus te volgen, gelijk wij van vers 18-23 van ons teksthoofdstuk aangetekend vinden, gelegenheid neemt:
A. Om de rijken te waarschuwen wegens het gevaar van de rijkdommen, in onze zo aanstonds voorgelezen tekstwoorden. Als ook:
B. Om Zijn apostelen te troosten tegen het verlaten van hun goederen om Zijnentwil, in vers 28-30. Breder behoeven wij hier tot verstand van onze tekst de samenhang niet op te halen.
III. In de voorgelezen tekstwoorden wijst de Heere Jezus eigenlijk aan: *Dat de aardse goederen maar zware pakken zijn, die de mens beletten en verhinderen in het Koninkrijk Gods in te gaan.* Waarlijk een gewichtige stof van veel aanbelang, toehoorders.
O God, geef zoveel zegen op de verhandeling van deze stof, dat er mensen door in het hart geraakt mogen worden! Amen.
IV. Tot beter verstand van deze woorden moeten wij er deze twee hoofdzaken in aanmerken:

I. Een gemene stelling wegens de verhindering die de rijkdommen geven om in het Koninkrijk Gods in te gaan, vers 24,25.
II. Een nadere uitlegging van die gemene stelling, bij gelegenheid van de ontsteltenis van Zijn discipelen daarover, vers 26,27.

VERKLARING

I. Let in het eerste deel op deze drie zaken: Op de aanleiding tot deze redevoering. Op deze in het gemeen voorgesteld. Op de nadere bekrachtiging daarvan door een gelijkenis.
A. De aanleiding tot deze redevoering beschrijft ons Lukas aldus: Jezus nu ziende dat hij geheel droevig geworden was zeide.
1. Dat die jongeling, zijnde een rijke overste, geheel droevig geworden was, toen hij Jezus tot hem hoorde zeggen: Nog één ding ontbreekt u; verkoopt alles wat gij hebt, en deelt het onder de armen, en gij zult een schat hebben in den hemel; en komt herwaarts, volgt Mij, heeft Lukas reeds aangetekend in vers 22 en 23 van ons teksthoofdstuk.
2. Jezus, de Zaligmaker, dat nu ziende, zag daarin ook waarin het deze jongeling en overste haperde, waarom hij Hem niet volgde, maar bedroefd wegging, gelijk er staat, Matth. 19:22.
3. Derhalve zoekt Hij dit voorval voor de omstanders en Zijn discipelen tot nut te maken. Hij zag toch dat deze mens zulke slechte gedachten van de verzoening en bevrediging met God, en van de gelukzaligheid had, dat hij zijn aardse goederen liever had dan God, en dat hij Hem liever dan zijn rijkdommen wilde verlaten; daarom heeft Hij als medelijden met zijn dwaasheid, en waarschuwt er anderen voor. Ziende:
a. Zijn inwendige gesteldheid, namelijk vol van onmatige droefheid, dat hij zijn goederen zou moeten missen. En:
b. Zijn uitwendige daad, dat hij wegging, hebbende de gierigheid in hem de overhand. Bij deze gelegenheid zei Jezus tot de omstanders en Zijn discipelen:
B. In het gemeen, hoe zwaarlijk zullen degenen die goed hebben in het Koninkrijk Gods ingaan. Vroeg Paulus eens, is dan het goede mij de dood geworden? En hij antwoordde daarop, dat zij verre. Maar de zonde is mij de dood geworden, Rom. 7:13. Lerende daarmee vanwaar het komt dat hetgeen hetwelk in zichzelf goed en profijtelijk is, de mens kwaad en schadelijk wordt, namelijk van de zonde. Zo ook de rijkdommen; in zichzelf zijn ze niet kwaad, want God geeft ze, het zijn gaven en zegeningen van Zijn hand. De Heere maakt arm en maakt rijk, 1Sam. 2:7. Hoewel van Zijn linkerhand, naardien Hij ook groter goed heeft voor degenen die Hem vrezen, Ps. 31:20. Wij horen hier spreken van in te gaan in het Koninkrijk Gods, en van degenen die goed hebben, zeggende Jezus van dezen: Hoe zwaarlijk zullen die daar ingaan.
1. Wij horen hier dan spreken:
a. Van in te gaan in het Koninkrijk Gods.
1. Door het Koninkrijk Gods moeten wij hier verstaan dat bijzonder Koninkrijk, dat God opricht in dat volk hetwelk Hij tot dit einde heeft uitverkoren. Hetwelk hier op aarde begonnen wordt, doch geheel volkomen en voltrokken zal wezen in de hemel; waarom het ook onderscheiden wordt in een Koninkrijk der heerlijkheid, hiernamaals, waarvan wordt gesproken Matth. 25:33, 2Tim. 4:18; en in een Koninkrijk der genade hier, dat van een mens eerst gezocht moet worden, Matth. 6:33.
a. En met recht wordt deze staat der genade en der heerlijkheid van de gelovigen een Koninkrijk genoemd:
*. Om de overvloed van al de waarlijk rijk en zalig makende goederen, welke zij in die staat deelachtig worden, Ps. 31:20,21, Spr. 8:18-21, Rom. 14:17.

**. Om de koninklijke eer welke zij in die staat ontvangen, Jes. 49:23, 1Petr. 2:9, Op. 1:5,6.
***. Om de koninklijke heerschappij, welke zij in die staat oefenen over de zonde, het vlees, ja over alles, Ps. 49:15, 1Kor. 3:22.
b. Dit wordt het Koninkrijk Gods genoemd:
*. Eensdeels, omdat het van God de Vader voor de uitverkorenen verordineerd en bereid is, Matth. 25:34. En omdat het van God de Zoon voor hen verdiend en verworven is, Hebr. 5:8.
**. Anderdeels, omdat zij ook enigermate met en nevens God dit Koninkrijk en deze koninklijke heerlijkheid bezitten zullen, Matth. 19:28, Op. 3:21.
2. Een mens gaat in het Koninkrijk Gods:
a. Hier bij aanvang in genade:
*. Wanneer hij deel krijgt aan de Koning van dit Koninkrijk, Christus, zodat Hij door het geloof in zijn hart komt wonen, Ef. 3:17. En Hij hem van God wordt tot wijsheid, rechtvaardigheid, heiligmaking en verlossing, 1Kor. 1:30.
**. Wanneer hij gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, vrede met God heeft en vindt, door de Heere Jezus Christus, Rom. 5:1.
***. Wanneer hij de verdere goederen en voorrechten van dat Koninkrijk, met deszelfs heil en vruchtgevolgen deelachtig wordt; zelfs ook zover, dat de Koning van dit Koninkrijk hem ook regeert, bestuurt, bewaart, verdedigt en beveiligt, Joh. 10:27,28.
b. De zodanige zal ook zeker eens in het Koninkrijk der heerlijkheid ingaan, eerst naar de ziel, en daarna ook naar het lichaam zelf, wanneer hij zal overgebracht worden tot het deelgenootschap van de hemelheerlijkheid, alwaar hij een volkomen verlossing van alle kwaad, en een volle bezitting van alle goed zal deelachtig worden.
b. Hiernevens spreekt de Heere Jezus in onze tekst van degenen die goed hebben. Daardoor:
1. Niet verstaande zulke mensen die enige weinige aardse goederen bezitten, overeenkomstig hun nooddruft voor dit leven.
2. Maar daardoor verstaat Hij zodanige mensen die veel aardse goederen bezitten, die een overvloed of veelheid van tijdelijke middelen hebben. Van dezen zegt men, zij hebben goed, dat is, zij hebben veel goed, of, zij hebben goed boven de meeste andere mensen. Dat de Heere Jezus uit Matth. 19:23 het hier zo verstaat, blijkt klaar uit het volgende 25ste vers, daar Hij elk der zodanigen een rijke noemt.
a. De aardse rijkdommen zijn niet absoluut noch onveranderlijk goed, maar van een middelmatige natuur, naar de manier waarop zij gebruikt worden. Zij zijn goed de goeden, als middelen tot barmhartigheid. Zij zijn kwaad de kwaden, die ze misbruiken tot veel zonden.
b. Gelijk een verguld zadel een kwaad paard niet goed maakt, zo ook niet de rijkdommen een mens; de voorspoed der zotten zal ze verderven, Spr. 1:32. Waarom ze iemand niet onaardig vergeleek bij een cijferletter in de rekenkunst, welke meer of minder kracht heeft naar dat ze geplaatst is. Dat de mens zal beter maken, moet beter wezen dan de mens; maar de aardse goederen zijn minder dan de mens, bijgevolg kunnen ze hem niet beter maken. Maar door zijn verdorvenheid maken zij hem doorgaans erger, en belemmeren hem zeer veel in het zalig worden.

2. Althans de Heere Jezus zegt hier volmondig: Hoe zwaarlijk zullen degenen die goed hebben in het Koninkrijk Gods ingaan. Of gelijk Mattheüs het heeft, Matth. 19:23: Voorwaar Ik zeg u, dat een rijke zwaarlijk in het Koninkrijk der hemelen zal ingaan.
a. De Zaligmaker zegt niet, dat het volstrekt onmogelijk is dat degenen die goed hebben in het Koninkrijk Gods ingaan; neen. Het tegendeel is ook duidelijk gebleken in Abraham, Izak, Jakob, Job, David, Salomo en vele andere godzaligen meer, die wel rijk waren en veel goederen hadden, en nochtans ook in het Koninkrijk Gods zijn ingegaan.
b. Maar Hij zegt, dat de rijken, degenen die goed hebben, zwaarlijk, bij Mattheüs, hoe zwaarlijk, hier bij onze Lukas, dat is te zeggen zeer bezwaarlijk in het Koninkrijk Gods zullen ingaan. Een gemene stelling, die met zeer veel redenen kan bekrachtigd worden, en door de ondervinding ook steeds bevestigd is. Want:
1. De rijkdommen trekken het hart van God en Christus tot zich; want waar uw schat is, daar zal ook uw hart zijn, Matth. 6:21. En daar is ook de zorg en naarstigheid; zodat de rijkdommen zijn als lood, welke de harten der mensen naar beneden trekken. Alzomin nu als iemand twee heren tegelijk kan dienen, zo kan hij ook God dienen en de Mammon, Matth. 6:24. Daar men nochtans het Koninkrijk Gods en Zijn gerechtigheid het eerste moet zoeken, zullende dan alle andere dingen hem toegeworpen worden, Matth. 6:33. Hierom kunnen degenen die goed hebben, zwaarlijk in het Koninkrijk Gods ingaan.
2. De rijkdommen geven geen ruimte en aanleiding om God en Jezus te zoeken, maar kwelling des geestes en terughouding; waarom iemand niet onaardig eens zei: Hebt gij rijkdommen gevonden, zo hebt gij uw rust en ruimte verloren. Dit ondervond Anacreon, als hij van Polycrates met vijf talenten was begiftigd, hij had toen zoveel vrees en zorg, dat hij tot andere dingen onbekwaam was, waarom hij ze aan hem ook weergaf. Paulus zegt ook: Die rijk willen worden, vallen in verzoeking en in den strik, en in vele dwaze en schadelijke begeerlijkheden, welke de mensen doen verzinken in het verderf en de ondergang, 1Tim. 6:9. De tijdelijke dingen, zegt een bekende man, zijn zoeter in het verkrijgen dan in het hebben, want zij beschamen onze verwachting. Hierom kunnen dan ook degenen die goed hebben, zwaarlijk in het Koninkrijk Gods ingaan.
3. De rijkdommen maken de mensen menigmaal onrechtvaardig; waarom ze Christus noemt de onrechtvaardige Mammon, Luk. 16:9. Want de begeerte naar meer goederen dan al veelmaals onverzadigbaar zijnde, brengt tot kwade middelen. Ook worden deze al veeltijds tot hovaardij, overdaad en wellust misbruikt; want rijken wanen menigmaal dat het alles goed is wat zij zeggen of doen, alle zonden schijnen hun geoorloofd, met de rijke man, Luk. 16:19.
4. De rijkdommen zijn niet alleen strikken, maar ook doornen, die het goede zaad Gods in het hart van de mens verstikken en hetzelve onvruchtbaar maken, Matth. 13:22.
a. Zal hij bidden, de gedachten omtrent zijn aardse goederen verhinderen hem.
b. Zal hij Gods Woord horen, de zorg daarover bekruipt hem.
c. Zal hij lopen op de weg van des Heeren geboden, de rijkdommen zijn als de gouden appelen van Athalanta, geworpen voor de voeten van Hippomenes, om hem, die oprapende, te verhinderen in de loopbaan. Ziet het ook in de genode gasten, Luk.

14:18-20. En de ondervinding leert het ook, dat ze al dikwijls zoveel met de aarde te doen hebben, dat ze om de hemel niet eens denken.
5. De rijkdommen zijn ook bedrieglijk, de mensen besluiten er Gods gunst uit, daar zij dikwijls gemest worden tot de dag der slachting; althans, zij maken zich weleens vleugelen, gelijk een arend die naar de hemel vliegt, Spr. 23:5. Zijnde op het meeste al de heerlijkheid der wereld, maar als een bloem des velds, Jes. 40:6.
6. God neemt rijkdommen in Zijn wijsheid menigmaal weg, en ze worden troosteloos. Men moet door vele verdrukkingen ingaan in het Koninkrijk Gods, Hand. 14:22. Maar als die komen, dan vindt men ook gewoonlijk veel Demassen, die de tegenwoordige wereld wederom lief krijgen, 2Tim. 4:10. Doch heel anders was het met Mozes, die achtte de versmaadheid van Christus meerdere rijkdom te zijn dan de schatten in Egypte; want hij zag op de vergelding des loons, Hebr. 11:26. Insgelijks met de gelovige Hebreeën, die de roving van hun goederen met blijdschap aannamen, wetende dat zij in zichzelven hadden een beter en blijvend goed in de hemelen, Hebr. 10:34. En met Paulus, die hetgeen hem gewin was, om Christus' wil schade achtte, Fil. 3:7. Doch de meesten kijken met Lot's huisvrouw om naar Sodom, en lonken met Israël naar de vleespotten van Egypte. En zo verkiezen zij met deze jongeling, waarvan even voor onze tekst gemeld was:
a. Het vergankelijke boven het onvergankelijke.
b. Het tijdelijke voor het eeuwige.
c. De aarde boven de hemel. En dewijl des rijken goed doorgaans is een stad zijner sterkte, Spr. 10:15; zo:
C. Verklaart Christus Zijn zeggen ook nog door een gelijkenis, erbij voegende in vers 25: Want het is lichter dat een kemel gaat door het oog van een naald, dan dat een rijke in het Koninkrijk Gods ingaat.
1. Over deze gelijkenis vallen verschillende bedenkingen, welke alle hier op te halen van al te grote omslag, en misschien ook maar van weinig nut zou zijn. Die lust heeft hiervan in het brede te lezen, en taalkundig is, kan zulks vinden bij Suiceres, Pfeiferus en Wolfius.
a. Le Moine verstaat door *Kamaelon,* van de onzen door *kemel* vertaald, *kemelshaar;* zeggende, dat zulks te dik en te breed is dan dat het door het oog van een kleine naald gaan kan zonder veel moeite. En zo zou de Zaligmaker door deze gelijkenis dan te kennen willen geven, dat een rijke zeer veel moeite moet doen, en dat er voor hem veel werk aan vast is om in het Koninkrijk Gods in te gaan. Doch deze verklaring:
1. Strijdt tegen de letter van de grondtekst.
2. Dat is niet alleen van een rijke, maar van ieder mens waar, daar hier nochtans iets bijzonders met opzicht op een rijke gezegd wordt.
b. Tittelius meent dat men deze woorden moet opvatten *per synodchen speciei pro genere,* gelijk men in de scholen spreekt, en dat dus door het oog van een naald maar in het gemeen wordt te kennen gegeven een zeer nauwe doortocht, en door een kemel ook maar in het gemeen een groot en zwaar lichaam. En dan zou deze gelijkenis aanduiden dat er zeer veel aan vast is om in het Koninkrijk Gods in te gaan. Dat ook waar is ten aanzien van alle mensen, doch niet alleen maar van een rijke, daar hier nochtans iets bijzonders van getuigd wordt.
c. Sommigen nemen het oog van een naald voor de naaldpoort te Jeruzalem, die om deszelfs nauwheid en engte zo genoemd werd, daar geen kemel met zijn last door kon,

maar ontladen moest worden om er door te geraken. En zo zou daarmee van de Zaligmaker worden te kennen gegeven dat een rijke zich moet ontlasten van zijn rijkdommen, zal hij het Koninkrijk Gods ingaan.
d. Anderen menen dat men lezen moet *Kamilon,* voor *Kamaelon, een kabel* voor een *kemel,* zijnde een kabel een dik en zwaar touw, dat men op de schepen gebruikt, hetwelk ineen gedraaid blijvende, onmogelijk door het oog van een naald kan, maar nochtans ontdaan en losgedraaid zijnde mettertijd daar door raakt; en zo zou de Zaligmaker daarmee dan willen aanduiden dat de rijken hun schat moeten verdelen, willen ze in het Koninkrijk Gods ingaan. Doch die twee laatste verklaringen:
1. Behelzen in zich een verdraaiing van de woorden, dat nooit geschieden mag, dat is de knoop niet los te maken, maar aan stukken te hakken.
2. Het is vals en onwaar, dat een rijke zich moet ontlasten van zijn rijkdommen, of die verdelen om in het Koninkrijk Gods in te gaan; iemand kan zijn schatten behouden en zalig worden, zoals in Abraham, David, Salomo en anderen gezien is.
3. Indien dat de zin en mening geweest was, waarom zouden dan Jezus' discipelen dit horende, zozeer zijn verslagen geworden? Gelijk geschied is, volgens Matth. 19:25; die hadden immers zulke grote rijkdommen niet? Daarenboven hadden zij reeds alles verlaten, en waren Christus gevolgd, volgens vers 28 van ons teksthoofdstuk. Dat kan derhalve dan de zin en mening niet zijn.
2. Maar dit is een leenspreuk, hoedanige soorten van leenspreuken onder de Hebreeën zeer gebruikelijk waren. Zo lees ik in hun Talmud: Kunt gij een olifant doen gaan door het oog van een naald? Zij willen daarmee eenvoudig te kennen geven dat een zaak onmogelijk is. Die meer voorbeelden uit hun schriften hiervan begeert, kan deze vinden bij Lightfoot over Matth. 19:24. Bij Bochart, en ook bij Vorstius over de even genoemde plaats. Zo moeten wij deze spreuk of gelijkenis hier ook opvatten, doch naar de verklaring of uitlegging die er de Heere Jezus Zelf over geeft en bijdoet, Mark. 10:24,25, zeggende: Hoe zwaar is het dat degenen die op het goed hun betrouwen zetten, in het Koninkrijk Gods ingaan. Het is lichter dat een kemel gaat door het oog van een naald, dan dat een rijke, te weten zulk een rijke die op het goed zijn betrouwen zet, in het Koninkrijk Gods ingaat.
a. Waarmee de Heere Jezus klaar en duidelijk toont:
1. Dat niet het enkel hebben van de goederen, of bezitten van de rijkdommen iemand genadeloos en buiten het Koninkrijk Gods houdt.
2. Maar als iemand de aardse goederen en rijkdommen al te zeer bemint, als hij daarin ook voornamelijk zijn geluk stelt, en als hij daarop vertrouwt; dat hij dan onmogelijk het Koninkrijk Gods kan ingaan.
b. Hetgeen een volzekere en waarachtige waarheid is; want:
1. Dan rust zulkeen meer op de schepselen, zijn goederen, dan op de Heere; daar men zijn weg op de Heere moet wentelen, en op Hem betrouwen, Ps. 37:5.
2. Zulkeen tergt God, en noodzaakt Hem op het alleronverwachtst ook eens tot hem te zeggen, als tot die dwaas: Gij dwaas, in dezen nacht zal men uw ziel van u afeisen, Luk. 12:20.
3. Er is geen gruwelijker en schrikkelijker zonde, dan het goud tot zijn hoop te zetten, of tot zijn goud te zeggen, gij zijt mijn vertrouwen, job 31:24.
4. Ja, het is volstrekt onmogelijk dat zulkeen kan zalig worden, dewijl de Heere hem Zelf met volle mond vervloekt, Jer. 17:5. Zo verklaart de Heere Jezus door deze

leenspreuk of gelijkenis de zaak nader, die Hij zo even in het gemeen voorgesteld had, namelijk: Dat degenen die goed hebben zeer bezwaarlijk in het Koninkrijk Gods zullen ingaan; waarom Hij ook dit 25ste vers met het woordje *want* aan die woorden vastmaakt, zeggende: Want het is lichter dat een kemel gaat door het oog van een naald, dan dat een rijke in het Koninkrijk Gods ingaat.

II. Doch deze verklaring:

A. Verbaasden:

1. Die dit hoorden, heeft onze Lukas in het 26ste vers. Mattheüs heeft, Matth. 19:25: Zijn discipelen nu dit horende, werden zeer verslagen. Markus, die hier het meest nauwkeurig is, tekent aan, op Christus' eerste zeggen of gemeen voorstel: En de discipelen werden verbaasd over deze Zijn woorden, Mark. 10:24. En op Jezus' nadere verklaring tekent hij er bij aan, vers 26: En zij werden nog meer verslagen. Zodat al de omstanders, zo de apostelen als de andere toehoorders, hierdoor aan het hart getroffen en diep geraakt werden.

2. Zij zeiden, voegt er Lukas bij; zeggende, staat er bij Mattheüs. Zeggende tot elkander: Wie kan dan zalig worden? heeft Markus. Zodat uit Mattheüs en Markus beide klaar blijkt dat de discipelen van de Heere Jezus Zelf hier in verlegenheid en beklemdheid des harten deze vraag uitboezemden: Wie kan dan zalig worden?

a. Zij waren verlegen met en over zichzelf, wetende welke grote verwachtingen zij hadden.

b. Zij bekommerden zich ook over de naasten, wel wetende dat elkeen tot de rijkdommen genegen is.

c. Zij merkten daaruit, dat er al zeer veel aan elk, en inzonderheid ook aan een rijke zou moeten gedaan worden, zou die in het Koninkrijk Gods ingaan; dat zulks zo gemakkelijk niet zou toegaan.

d. Zij moeten in hun harten erkennen, was het zo gelegen met het Koninkrijk Gods, en met het ingaan daarin, zoals de Heere Jezus hun daar betuigd en verklaard had, dat dan zij en ieder mens in zichzelf geheel onbekwaam, en te enen male machteloos was om in het Koninkrijk Gods in te gaan en zalig te worden. Daarom zeggen zij in beklemdheid en met verlegenheid des harten: Wie kan dan zalig worden?

B. De Zaligmaker geeft hun daarop een nader bericht, in het 27ste vers. Hen aanziende, hebbende Mattheüs en Markus daarbij, zo zeide Hij: De dingen die onmogelijk zijn bij de mensen, zijn mogelijk bij God. Mattheüs heeft, dat Jezus zei: Bij de mensen is dat onmogelijk, maar bij God zijn alle dingen mogelijk. Markus, dat Hij zei: Bij de mensen is het onmogelijk, maar niet bij God. Want alle dingen zijn mogelijk bij God.

1. Zodat de Zaligmaker hiermee aan Zijn discipelen toestemt, ja, ten volle hun dat toegeeft, dat zij en ieder mens in zichzelf geheel onbekwaam en te enen male machteloos is om in Koninkrijk Gods in te gaan en zalig te worden. Want geen enkel mens kan door zijn eigen werken behouden worden, Jes. 59:6. Niemand kan zichzelf wederbaren of de wedergeboorte geven. Niemand kan tot Christus komen, tenzij de Vader hem trekke, Joh. 6:44.

2. Maar hun onderrichtende, toont Hij dat zulks bij God echter mogelijk is, bij Wie alle dingen mogelijk zijn.

a. Die kan het stenen hart veranderen, en een vlesen hart in de plaats geven, Ez. 36:26.

b. Die kan het hart aftrekken van de aardse goederen, en optrekken naar boven, daar Christus is.

c. Niemand is zo verstokt, of God kan hem veranderen. Zodat Christus hiermee klaar toont en leert dat het Gods werk is, en ook zijn moet, zal een mens in het Koninkrijk Gods ingaan en zalig worden. Zij zagen dat ook aan die rijke jongeling; hoever hij ook kwam, hij kon evenwel in het Koninkrijk Gods niet ingaan, zijn hart kleefde aan zijn goederen, en hij zocht het door zijn eigen werken te bekomen. Maar als God in iemand belieft te werken, dan is het mogelijk.
Ziedaar deze stof voor uw aandacht een weinig geopend.

TOEPASSING

I. Merk uit deze verhandelde stof nu op, toehoorders, dat de aardse rijkdommen doorgaans hinderlijk en schadelijk zijn aan de ziel, tot verkrijging van de zaligheid.
A. Hoe dwaas, en voor hun eigen zielen zeer schadelijk, handelen dan duizenden van mensen in het midden van ons, die zichzelf jammerlijk bezondigen:
1. In het verkrijgen van aardse rijkdommen voor zich.
a. De een offert ziel en lichaam, met al derzelver vermogens en krachten, ja, met al zijn tijd en vlijt, daartoe alleen op.
b. Een ander schroomt niet onrechtvaardige wegen en middelen daartoe in te slaan en te gebruiken, als het maar verborgen kan blijven voor de mensen, en hij het maar een goede naam kan geven, om zijn geweten wat te sussen.
c. Een derde is onverzadiglijk omtrent de aardse goederen, steeds hunkerende en jagende om maar meer en meer voor zich te schrapen en te rapen.
2. In en onder het bezitten daarvan:
a. De een is er trots en hovaardig op dat hij veel aardse goederen boven anderen verkregen heeft.
b. Een ander is geheel zorgeloos op zijn goed, wanende dat geen zee hen te diep, of geen water hem te hoog kan gaan, omdat hij veel goederen bezit.
c. Een derde is op zijn goed zo vol pracht en majesteit, dat hij geen mens, maar nog al vrij wat meer wil gelijken, en daarvoor van anderen wil aangezien zijn.
3. In zich door de aardse goederen te laten verhinderen.
a. De een laat er zich geheel door aftrekken en terug houden van alle meer nodige bezigheden, van Gods Woord te horen prediken, te lezen in zijn eigen huis, van gezet God te bidden, van op Jezus' nodiging tot Hem te komen, en wat dies meer is, even gelijk de genoden, Luk. 14:18-20.
b. Een ander is met de overleggingen omtrent zijn aardse goederen zo bezet en ingenomen, dat alle andere gedachten en overleggingen erdoor uitgedoofd worden. Dat zijn recht mensen, welke aardse dingen bedenken, Fil. 3:19.
c. In een derde baren de aardse goederen zoveel zorgvuldigheden van dit leven, dat er zijn hart te aller tijd als mee bezwaard is, Luk. 21:34.
4. Die de aardse goederen ten hoogste schadelijk zijn.
a. De een zet er zijn genegenheid op met Ezau, en heeft zo de wereld lief, met hetgeen er in de wereld is, 1Joh. 2:15.
b. Een ander neemt er zijn genoegen in, met die rijke dwaas, Luk. 12:19.
c. Een derde geeft er zich geheel aan over, zodat hij daarnaar hijgt, Amos 2:7.
B. Wij waarschuwen u uit Gods Naam, mensen, en met Jezus' eigen woorden: Hoe zwaarlijk zullen degenen die goed hebben in het Koninkrijk Gods ingaan. Ja, het is

lichter dat een kemel gaat door het oog van een naald, dan dat een rijke in het Koninkrijk Gods ingaat.
1. God wil het hart en de liefde alleen hebben. Zo wie dan een vriend der wereld wil zijn, die wordt een vijand Gods gesteld, Jak. 4:4.
2. De hemelpoort is te eng; die met zijn hart aan de aardse goederen kleeft, die kan daar niet door, Matth. 8:13,14.
3. Ja, zij worden zelf van God vervloekt, die hun hoop en vertrouwen op iets buiten God stellen, Jer. 17:5.
C. Och! dat gij het dan ook eens ter harte nam, dat uw zielen diep gewond en er zo over geraakt waren, dat gij met beklemdheid en verlegenheid des harten moest uitroepen: Wie kan dan zalig worden? Zullen Jezus' eigen discipelen er zo over aangedaan en diep geraakt zijn, en weigert gij het ter harte te nemen? Wat zal u dat niet bitter opbreken en onverschoonbaar voor God maken? Mensen, gij kunt in het Koninkrijk Gods niet ingaan, tenzij uw harten gebroken worden.
II. Is er een of ander onder u, mijn vrienden, die:
A. Zijn hart geraakt, diep gewond, bekommerd, beklemd en verlegen vindt over zijn naar en ellendig bestaan? Die met hart en mond moet uitroepen dat hij in zichzelf geheel onbekwaam, ongepast en buiten staat is om in het Koninkrijk Gods in te gaan en zalig te worden? Die overtuigd en met smart aangedaan is over zijn alleszinse onmacht om iets, zelfs het allerminste tot zijn eigen redding en behoud toe te brengen?
B. De zodanigen roepen wij uit Jezus' Naam toe:
1. De dingen die onmogelijk zijn bij de mensen, zijn mogelijk bij God. God is machtig om uw hart te veranderen, al was het nog zo verhard. Hij kan al de banden van uw hart losmaken, als Hij maar wil, zelfs nog deze avond. Hij kan u wel trekken uit de macht der duisternis, en overbrengen in het Koninkrijk van de Zoon Zijner liefde, Kol. 1:13.
2. Maar wees echter niet eerder tevreden en voldaan, voordat gij wezenlijk en waarachtig in het Koninkrijk Gods bij aanvang zijt ingegaan, en tot een waarachtige overgang verwaardigd zijt, ondervindende dat Jezus door het geloof in uw hart woont.
C. Begenadigd volk van God, welke hiertoe verwaardigd zijt, hebt gij wat minder van de aardse goederen, dat is geen schade, maar geestelijke winst; gij zult echter genoeg hebben tot uw nooddruft; dat meer is, maakt de weg naar de hemel maar moeilijker. Hierna zult gij Gods ganse Koninkrijk beërven. AMEN.

ACHTTIENDE LEERREDE

LUKAS 18:28-30

En Petrus zeide: Zie, wij hebben alles verlaten en zijn U gevolgd.
En Hij zeide tot hen: Voorwaar Ik zeg ulieden, dat er niemand is, die verlaten heeft huis of ouders of broeders of vrouw of kinderen om het Koninkrijk Gods,
Die niet zal veelvoudig wederontvangen in dezen tijd, en in de toekomende eeuw het eeuwige leven.

INLEIDING

I. **DE** Ouden verhalen van Hercules dat hij in de wildernis zittende, om te beraden welke manier van leven hij zou aannemen, tot hem gekomen zijn twee vrouwen, namelijk:
A. De Deugd en de Wellust.
1. De Deugd wees met de vinger naar de hemel, zeggende: Indien gij de wellust der wereld wil versmaden, en mijn leer volgen, zo zal ik u een onvergankelijke heerlijkheid en bestendige blijdschap mededelen.
2. Maar de Wellust wees naar de aarde, hem belovende alle rijkdom, eer en plezier, als hij haar voetstappen volgen zou.
B. Hercules beider voorstel overwegende, nam de raad van de eerste wijselijk aan, verwerpende de aanbieding van de tweede. Voorwaar een wijze keus, want de toezeggingen van de wereld en de god der wereld geven de gelukzaligheid niet, maar beroven een mens ervan.
C. Er is groot onderscheid tussen de beloften van God en van de wereld; zij verschillen:
1. In de stof. De wereld belooft aardse schatten, vergankelijke koninkrijken en kortstondige vreugde. Maar God een bestendig en duurachtig goed.
2. In het oogmerk. De goederen der wereld dienen tot besmetting. De goederen van God verbinden tot gehoorzaamheid. Nu, die men zich tot gehoorzaamheid stelt, diens dienstknecht is men.
3. In de vervulling:
a. God is altijd goed, en beter dan Zijn Woord: Hij heeft tot het zaad Jakobs niet gezegd: Zoek Mij tevergeefs, Jes. 45:19.
b. Maar de wereld is een onrechtvaardige Laban, zij belooft plezieren en geeft verdriet. Eer, en zij brengt verachting. Voorspoed, en ze maakt ellendig.
D. Wat was het wenselijk, dat vele genaamde Christenen zulk een wijze keus deden, en meer luisterden naar de heilzame raad van God en Zijn Woord, dan naar de verleidende raad van de wereld en het vlees.
E. Maar helaas! Daarin betonen de meeste naamchristenen hun dwaasheid, dat zij grijpen naar de schaduw, en het wezenlijke verwaarlozen.

Is ’t een dwaas, die om een Haas, veel smerte lydt;
En nog een Paerd, veel ponden waerd, den hals afrydt.

1. Nog zotter en dwazer zijn ze die begeren en zoeken het aardse boven het hemelse, het lichamelijke boven het geestelijke, het tijdelijke boven het eeuwige.

Die ’t met de waereld houd, en om ’t vuil genot,
Van ’t ongezielde goud, noch ziel ontzien noch God.

2. Zulken mogen wijs schijnen, zij tonen echter in de daad hun dwaasheid, en dat ze de waardij der zaken niet recht wegen, al zo erg zijnde als Ezau, de Gadarenen en de jongeling. Want wat baat het een mens, zo hij de gehele wereld gewint, en lijdt schade zijner ziel? Of wat zal een mens geven tot lossing van zijn ziel? Matth. 16:26. Zullen de tijdelijke goederen hem gelukkig maken? Winst verkregen met verlies van zijn zaligheid is geen winst; duizendmaal beter is het genot van de hemel, met verlies van de aardse goederen en bezittingen.
II. Zoals middagklaar blijkt uit onze voorgelezen tekstwoorden, in hun samenhang met de voorgaande aangemerkt zijnde.
A. De Zaligmaker in de vier voorgaande verzen van ons teksthoofdstuk, namelijk vers 24-27, vertoond hebbende de bekommerlijkheid van de aardse rijkdommen, hoe moeilijk zij de weg naar de hemel maken, ja, de verkrijging der zaligheid bijna onmogelijk stellen.
B. Wijst in de tegenwoordige voorgelezen tekstwoorden aan het voordeel dat er zelfs in het verlies van de aardse goederen en tijdelijke dingen, als wij ze om Zijnentwil verlaten, te vinden is. De apostelen hadden beter gedaan dan de jongeling; zo doet er de Zaligmaker ook grote beloften bij in deze onze tekst.
III. Deze tekstwoorden behelzen dan eigenlijk in zich: *Het voordeel dat er zelfs in het verlies van de aardse goederen en tijdelijke dingen, als wij ze om Jezus’ wil verlaten, te vinden is.* Woorden aller aanneming en opmerking waardig, om de harten van de gelovigen af te trekken van de aarde, en maar in alles aan de Heere Jezus meer te verbinden.
O Heere, geef Uw volk een wezenlijke zegen onder de verhandeling van deze stof, opdat zij er meer door aan Heiland Jezus verbonden en verkleefd mogen raken! Amen.
IV. Merkt met mij in deze voorgelezen tekstwoorden deze twee hoofdzaken aan:

I. Een vraag die de apostel Petrus doet aan de Zaligmaker, vers 28.
II. Jezus’ antwoord op die vraag, vers 29,30.

VERKLARING

I. Aangaande de vraag van de apostel Petrus schrijft onze Lukas in vers 28 aldus: En Petrus zeide: Ziet, wij hebben alles verlaten, en zijn U gevolgd.
A. Deze vraag van Petrus drukt in het gemeen uit hun bekommering waarin de apostelen zich bevonden, uit welker naam Petrus hier sprak. Daar Christus de rijken de hoop van zaligheid bijna afsnijdt, zeggende in vers 24 en 25 van ons teksthoofdstuk: Hoe zwaarlijk zullen degenen die goed hebben in het Koninkrijk Gods ingaan. Want

het is lichter dat een kemel gaat door het oog van een naald, dan dat een rijke in het Koninkrijk Gods ingaat. Daar worden zij beducht, of ze ook hun oogmerk wel zouden bekomen. Zij hadden wel alles verlaten, maar dat met inzicht om meer te verkrijgen. Zij dachten niet altijd arm te leven, maar tot grote rijkdom en eer in Christus' Rijk verheven te worden. Zo komt het hun vreemd voor dat Christus de staat der rijken zo gevaarlijk stelt. En zij tonen zo hun vleselijk oogmerk, dat zij gehad hebben in het verlaten van hun bezittingen om Christus' wil. Zo gaat het toch al veelmaals, dat de mensen in hun daden meer zien op eigen belang, dan op des Heeren eer. De zelfliefde drijft menigeen tot grote dingen, niet om de Heere te verheerlijken, maar om zichzelf groot te maken.

1. Laten wij thans niet veel voorbeelden daarvan ophalen. Deze ijvert met Jehu om achting te maken. Gene vindt met Saul de belijdenis bekwaam om eer te bekomen. Een derde ontvangt met Sichem het Sacrament om zijn oogmerk te bereiken. En ander volgt Christus om de broden. Een ander gebruikt wederom de godsdienst tot een dekmantel.

2. Zulke slinkse inzichten in de daden zijn verachtelijk in zichzelf, en gevaarlijk in haar gevolgen, zodat ze de laagste plaats in de dienst van God niet hebben mogen. Het doen van mensen kan God niet vereren, tenzij de manier van het plegen betaalt de schatting van eer die Hem toekomt.

B. Maar laat ons deze vraag in het bijzonder ook eens wat nader beschouwen, en daarin acht geven op de vrager, en op zijn zeggen zelf, en op zijn vraag, volgens aantekening van Mattheüs, Matth. 19:27 daarbij gevoegd.

1. De vrager is de apostel Petrus.

a. Niet omdat hij meerder was dan de andere apostelen, gelijk Bellarminus dit wil opgevat hebben, voorgevende dat zulks zelf hieruit blijkt. Maar hoe mis is dit?

1. Thomas heeft ook wel gesproken, als de andere apostelen zwegen, Joh. 14:5, zeggende: Heere, wij weten niet waar Gij heengaat. En hoe kunnen wij de weg weten? Was die dan ook meerder dan de andere apostelen?

2. Filippus heeft ook wel uit naam van al de apostelen gesproken, Joh. 14:8, zeggende: Heere, toon ons den Vader, en het is ons genoeg. Was die dan ook meerder dan de andere apostelen?

3. Judas, niet de Iskarioth, maar de vrome apostel met die naam, heeft ook uit aller naam gevraagd, Joh. 14:22: Heere, wat is het, dat Gij Uzelven aan ons zult openbaren, en niet aan de wereld? Was die dan ook meerder dan de anderen? Petrus heeft hier dan niet gesproken omdat hij meerder was. Dat Christus al Zijn apostelen ontnomen heeft, namelijk de meerderheid boven elkaar; dat heeft Hij ook aan Petrus niet gegeven.

b. Maar Petrus heeft hier waarschijnlijk gesproken, omdat hij de oudste, de vrijmoedigste en de ijverigste was.

2. Doch wat zei Petrus? Ziet, wij hebben alles verlaten, en zijn U gevolgd.

a. Hij zegt dan van zichzelf en zijn mededisciepelen, wij hebben alles verlaten, ons huis of hutje waarin wij woonden, onze kostwinning en beroep met hetgeen dat daartoe behoorde, schepen en visnetten, ja, zelfs ook onze huisgezinnen, bloedverwanten en verdere vrienden, ook alles wat wij hadden, en dat ons lief en waard was, dat hebben wij verlaten en vaarwel gezegd, ja, wij hebben er ons van afgescheiden en zijn U gevolgd, U aanklevende, nagaande en ons maar bij U en aan U houdende.

1. Heeft de jongeling zijn goed liefgehad, wij niet.

2. Heeft hij het om u niet willen verlaten, wij wel.
3. Heeft hij U niet kunnen en willen volgen, wij zijn U wel gevolgd. Nu, tegengestelde daden hebben tegengestelde gevolgen. Heeft hij daarom niet kunnen ingaan in het Koninkrijk Gods, dan zullen wij al immers deelgenoten wezen aan de heerlijkheid van Uw Koninkrijk.
b. Dit stelt hij de Heere Jezus voor met een *ziet* vooraan, zeggende: Ziet, wij hebben alles verlaten, en zijn U gevolgd. Alsof hij wilde zeggen, Heere, let daar toch wel op, overweeg dat toch, neem dat toch ter harte.
c. Dit zei Petrus zo aanstonds, nadat de Heere Jezus, volgens de vier voorgaande verzen, vertoond en voorgedragen had, hoe bezwaarlijk dat degenen die goed hebben, in het Koninkrijk Gods zullen ingaan. Waarom dit vers met *en* aan het voorgaande wordt vastgemaakt. Mattheüs heeft daarom: Toen antwoordde Petrus en zeide tot Hem: Ziet, wij hebben alles verlaten, en zijn U gevolgd.
C. Waarbij Petrus nog deze vraag voegde, volgens aantekening van Mattheüs, Matth. 19:27: Wat zal ons dan geworden? Welke vergelding, wil hij zeggen, zult Gij dan aan ons geven?
1. Deze vraag kon Christus niet behagen, omdat zij het meer uit eigen voordeel, dan om Christus schenen gedaan te hebben; en omdat zij meer bezorgd waren omtrent de vergelding, dan omtrent de behoorlijke verrichting van hun gehoorzaamheid en het volbrengen van hun plicht.
2. En zij tonen met deze vraag geen kleine zwakheid, namelijk:
a. Hun vermetelheid, dat zij hun doen zo hoog aanzagen, en zo hoog opgaven, alsof het wel rijkelijk behoorde vergolden te worden; ja, alsof zij meenden daarom veel waardig te wezen. Voorwaar, geen kleine laatdunkendheid! O Petrus!
1. Wat hebt gij toch verlaten? Alles.
2. Maar wat? Zijn het zulke kostelijke dingen geweest, dat gij daar zulk een grote vergelding voor verwachten kunt? Waren het zulke grote rijkdommen, zulke heerlijke schatten en zulke uitnemende goederen, dat gij terstond vraagt wat ulieden dan geworden zal? Is een oud schip, zijn afgesleten netten, een vissershutje, een moeilijk beroep, daar gij maar sober van leven kunt, zulke grote zaken Petrus?
3. En wat hebt gij verlaten? Immers niet met al; want gij hebt alles behouden. Gij hebt alleen maar het gebruik verlaten, maar de bezitting hebt gij bewaard, dewijl alles het uwe en in uw eigendom is gebleven; hoe kunt gij dan roemen van groot verlies? U komt uit Mijn gezelschap veelmeer voordeel, veelmeer heil, veelmeer goed; hoe kunt gij dan vragen, Petrus, wat ulieden dan geworden zal?
b. Hun grote ondankbaarheid, dat zij Christus' weldaden, die alle aardse goederen en wereldse schatten oneindig overtreffen, niet hoger waardeerden en achtten.
1. Christus had hun consciënties bevrijd van de farizese overleveringen.
2. Hij had hun geestelijke en hemelse weldaden medegedeeld, die zaligmakende waren. En:
3. Hij had hun zolang onderwezen in de hemelse dingen. Zodat het geen kleine ondankbaarheid was, dat ze hun geringe tijdelijke dingen boven Christus en Zijn genade schenen te schatten.
c. Hun aardsgezindheid welke zij bewezen met nu meer naar vergelding te vragen dan naar hun plicht.

1. Daar zij nog op verre na niet aan het einde gekomen waren, maar eerst nauwelijks waren begonnen, en maar pas hun voeten op de weg gezet hadden.
2. Zij meenden reeds al veel gedaan, en kronen verdiend te hebben; daar zij nog nauwelijks recht, altijd nog niet eens volkomen de wapenen hadden opgevat, of recht aan de strijd waren.
3. Hij toonde hier ook meer naar een vleselijke of aardse monarchie te verlangen. Zeker, zij waren geen kleine berispingen waardig. Maar Jezus had medelijden met hun zwakheid; van Hem was voorzegd: Het gekrookte riet zal Hij niet verbreken, en de rokende vlaswiek zal Hij niet uitblussen, Jes. 42:3. En zo handelt Hij hier ook duidelijk; zo laat Hij hun ijdele roem ongemerkt voorbijgaan, willende hun liever onderrichten dan neerslaan.
II. Antwoordende op hun vraag zeer beminnelijk, en in het gemeen aanwijzende wat zij en andere gelovigen te verwachten hadden, die om Zijnentwil, of om het Koninkrijk Gods, huis, ouders, broeders, vrouw of kinderen verlieten, volgens de inhoud van vers 29,30. Waarin Zaligmaker Jezus aantoont, wie de rechte godvruchtige en godzalige verlaters van de tijdelijke dingen waren, vers 29. En wat dezen tot vergelding zouden ontvangen, vers 30.
A. Van het eerste schrijft onze Lukas in vers 29 aldus: En Hij zeide tot hen: Voorwaar Ik zeg ulieden, dat er niemand is die verlaten heeft huis, of ouders, of broeders, of vrouw, of kinderen, om het Koninkrijk Gods. Alwaar de Heere Jezus toont dat zulken de rechte godvruchtige en godzalige verlaters van de tijdelijke dingen zijn. Die huis, of ouders, of broeders, of vrouw, of kinderen verlaten om het Koninkrijk Gods. Hebbende de uitbreiding, dat er niemand is, mitsgaders de bevestiging, en Hij zeide tot hen: Voorwaar, Ik zeg ulieden; betrekking hebbende op beide verzen, waarom wij de nadruk daarvan na het openen van beide verzen met een woord vertonen moeten. In de beschrijving van de rechte godvruchtige verlaters van de tijdelijke dingen:
1. Spreekt de Heere Jezus:
a. Van een huis, zijnde de plaats onzer inwoning, alwaar wij ons met het onze tegen alle ongemakken beveiligen. Waaronder men hier ook begrijpen moet:
1. Zijn akkers, die in Mark. 10:29 en Matth. 19:29 ook uitdrukkelijk genoemd worden. En dewijl daar oudtijds in het Joodse land ook al mede de voornaamste rijkdom in bestond, menen verschillende uitleggers dat men onder het huis hier ook al de aardse goederen en bezittingen moet verstaan.
2. Sommigen voegen er ook zelfs zijn vaderland bij. Daarbenevens spreekt Hij van de ouders, zijnde diegenen die ons geteeld hebben, wordende vader en moeder elk uitdrukkelijk bij Mattheüs en Markus genoemd.
b. Hij meldt daar ook van broeders, die met ons uit dezelfde ouders beide, of een van beide, zijn voortgekomen; waaronder men hier ook moet verstaan de zusters, die van Mattheüs en Markus ook uitdrukkelijk genoemd worden. Sommigen voegen er ook al de bloedvrienden bij.
c. Hiernevens spreekt Hij ook van de vrouw, zijnde iemands wederhelft, waaraan de man zo nauw verbonden is, dat die twee als tot één vlees zijn.
d. Hij meldt hier ook van kinderen, zijnde diegenen die door en uit iemand geteeld zijn.
e. Eindelijk maakt Hij ook gewag van het Koninkrijk Gods, hetwelk wij vrijdagavond voor uw aandacht reeds kort beschreven hebben, zoals het hier in genade bij aanvang

geschonken, en zoals het daarna in heerlijkheid volmaakt van de gelovigen zal bezeten worden.
2. Dewijl nu het einde en oogmerk het werk onderscheidt, zo toont de Heere Jezus, wie het in der waarheid zijn, die recht godvruchtig en godzalig de tijdelijke dingen verlaten.
a. Want er is ook een verlaten van de tijdelijke dingen, of uit superstitie en bijgeloof, hetwelk in het pausdom aangedrongen en aangeprezen wordt. Of uit andere goddeloze inzichten en einden, dat zelfs een misdaad voor God en de mensen is. Welke beide zeer verfoeilijk zijn.
b. Maar het verlaten van de tijdelijke dingen, zal het recht godvruchtig en godzalig zijn, en vergelding ontvangen, dan moet zulks geschieden om Christus' Naam of belijdenis wil, zoals Mattheüs heeft. Om des Evangelies wil, gelijk Markus erbij voegt. Om het Koninkrijk Gods, gelijk als onze Lukas heeft. De zin en mening komt op één uit; want Christus, Zijn Evangelie en Koninkrijk kunnen niet gescheiden worden. Men moet Christus voor zich aannemen. Daartoe Zijn Evangelie geloven, en daarop belijden. En zo gaat men het Koninkrijk Gods in.
c. De Heere Jezus wil:
1. Niet zeggen dat men de natuur moet uitschudden en zijn liefdeplichten omtrent de zijnen verlaten. Neen, Christus en Gods ganse Woord leren ons geheel anders, en vlak het tegendeel. Neem thans maar één plaats voor alle, 1Tim. 5:8, daar Paulus zegt: Zo iemand de zijnen, en voornamelijk zijn huisgenoten niet verzorgt, die heeft het geloof verloochend, en is erger dan een ongelovige.
2. Maar Hij wil, dat men huis, of ouders, of broeders, of vrouw, of kinderen zal verlaten, voor zoverre, en zoveel als ze:
a. Ons van Christus en Zijn dienst aftrekken. In dat opzicht zei de Heere Jezus ook: Die vader of moeder liefheeft boven Mij, is Mijns niet waardig; en die zoon of dochter liefheeft boven Mij, is Mijns niet waardig, Matth. 10:37.
b. Voor zover en zoveel als het niet bestaan kan met de ware godzaligheid; dan moet men Gode meer gehoorzaam zijn dan de mensen, Hand. 5:29.
c. Als de vervolgingen ons daartoe dwingen en noodzaken; bij zulk een gelegenheid hebben de gelovige Hebreeën, om Jezus' Naams wil, de roving hunner goederen met blijdschap aangenomen, Hebr. 10:34.
d. En geen wonder dat Christus zulks van de Zijnen vordert; want de tijdelijke dingen zijn niet te vergelijken bij Christus en Zijn goederen. Dit bewijst eerst dat men Christus recht en in waarheid liefheeft, Hoogl. 8:6,7. Al dat verliezen zal niet schaden, als het om Christus' wil geschiedt; de Heere kan dat veelvoudig vergoeden.
B. En wil dat ook veelvoudig vergoeden. Dat belooft hier Christus in vers 30, zeggende dat de zodanige veelvoudig ontvangen zal in deze tijd, en in de komende eeuw het eeuwige leven. Hij belooft hier dan tot vergelding aan de zodanigen: Veelvoudig weder te ontvangen in deze tijd. En in de komende eeuw het eeuwige leven.
1. Zij zullen veelvoudig wederontvangen in deze tijd.
a. Door deze tijd moeten wij hier verstaan dit tegenwoordige leven hier op aarde, terwijl men nog hier in het lichaam inwoont, en aan deze kant van de eeuwigheid is. Deze tegenwoordige tijd genoemd, Mark. 10:30. Gelijk ook Rom. 8:18. En dat in tegenstelling van de toekomende eeuwigheid. In dit leven, in deze tijd dan:

b. Zullen zij veelvoudig wederontvangen.
1. Of ook naar het lichaam, door aardse zegeningen, die de Heere ook weleens rijkelijk en veelvoudig aan een godzalige schenkt; althans wij behoeven dit er niet geheel uit te sluiten, dewijl de godzaligheid tot alle dingen nut is, hebbende de belofte des tegenwoordigen, en des toekomenden levens, 1Tim. 4:8. Dat is ook gebleken in, en bewaarheid geworden aan Abraham, Job en verschillende anderen.
2. Of altijd zeker geestelijk naar de ziel, door veel uitnemender heerlijker en zaliger goederen in derzelver plaats. Want:
a. Voor een bouwvallig aards huis of hut verkrijgen zij de inwoningen in het huis Gods, hetwelk is de gemeente des levenden Gods, 1Tim. 3:15; alwaar zij in de schuilplaats des Allerhoogsten zijn gezeten, en vernachten in de schaduw des Almachtigen, Ps. 91:1.
b. Voor bezittingen, goederen en schatten op de aarde, die de mot en de roest verderven, en de dieven doorgraven en stelen kunnen, verkrijgen zij schatten in de hemel, daar ze noch mot noch roest verderft, en de dieven niet doorgraven, noch stelen, Matth. 6:19,20. Dat is ware rijkdom, duurachtig goed, een vrucht die beter is dan uitgegraven goud, en een inkomen dat beter is dan uitgelezen zilver, Spr. 8:18,19. Met al deze geestelijke zegeningen worden zij hier al uit de hemel in Christus gezegend, Ef. 1:3.
c. Voor hun vaderland, verkrijgen zij het burgerrecht, zowel als de wandel, en hun verkeer in de hemel, Fil. 3:20. Zodat de hemel zelf dan hun vaderland in de plaats is, zijnde dat het vaderland hetwelk de gelovigen ook al gezocht hebben, Hebr. 11:14.
d. Voor hun vader, verkrijgen zij tot een Vader, God de Vader, Die in de hemelen is, Matth. 6:9. Die ze dan zal aannemen, en tot een Vader zijn; en zij zullen Hem tot zonen en dochteren zijn, zegt de Heere, de Almachtige, 2Kor. 6:17,18.
e. Voor hun moeder, verkrijgen zij tot een moeder het Jeruzalem dat boven is, dat vrij is, hetwelk is hun aller moeder, Gal. 4:26. In welk Sion zij dan vertonen geboren te zijn, Ps. 87:5.
f. Voor hun broeders, zusters en vrienden, verkrijgen zij tot broeders, zusters en vrienden, al de heiligen, die der hemelse roeping deelachtig zijn, Hebr. 3:1. Christus Zelf verkrijgen zij tot hun eerstgeboren Broeder, Rom. 8:29. En zo komen zij tot de berg Sion, en de stad des levenden Gods, tot het hemelse Jeruzalem, en de vele duizenden der engelen, tot de algemene vergadering en de gemeente der eerstgeborenen die in de hemelen opgeschreven zijn; en tot God, de Rechter over allen, en de geesten der volmaakte rechtvaardigen; en tot den Middelaar des Nieuwen Testaments Jezus, Hebr. 12:22-24.
g. Voor hun vrouw, worden zij zelf de bruid en de vrouw des Lams, Op. 19:7. Zodat hun Maker Zelf hun Man wordt, Wiens Naam is Heere der heirscharen, Jes. 54:5.
h. Voor hun kinderen, verkrijgen zij geestelijke kinderen, zondaren en zondaressen, die door de Heere wedergeboren worden, daar zij als middelen in des Heeren hand omtrent en toe gebruikt worden. Want zij worden dan zodanigen; die al tezamen tweelingen voortbrengen, en geen onder hen is jongeloos, Hoogl. 4:2. Ontvangen zij dan niet veelvoudig weer in deze tijd?
2. Doch daar voegt de Heere Jezus nog bij: En in de komende eeuw het eeuwige leven.
a. Door de komende eeuw wordt hier te kennen gegeven de aanstaande eeuwigheid, dat eindeloze, dat er na dit leven zijn zal, wanneer de tijd zal verslonden zijn; de

toekomende eeuw dikwijls in Gods Woord genoemd, Matth. 12:32, Mark. 10:30. Zo genoemd in tegenstelling van deze tijd. En in die komende eeuw:
b. Het eeuwige leven.
1. Door het eeuwige leven wordt hier aangeduid de zaligheid der ziel, de toekomende heerlijkheid, welke eeuwig en altoos, storeloos en in de volle trap dan aan de gelovigen zal medegedeeld worden; waarin zij:
a. Bevrijd zullen zijn van alle ellenden, naarheden en rampen naar ziel en lichaam.
b. Waarin zij volkomen en volmaakt over al hun vijanden zullen triomferen. En:
c. Waarin zij verzadiging van vreugde bij des Heeren aangezicht, en lieflijkheden aan Zijn rechterhand eeuwig zullen genieten, Ps. 16:11. Breder durven wij hier dit stuk niet uitbreiden. Dit wordt gedurig en bijkans overal in de Schriften van het Nieuwe Testament het eeuwige leven genoemd, Matth. 25:46, Joh. 3:16,36, 4:14, en in zeer veel andere plaatsen. De redenen waarom dit het eeuwige leven wordt genoemd, gaan wij nu ook met opzet voorbij, omdat deze stof te vol is om deze hier te behandelen, en ze bij een andere gelegenheid ook weleens opgehaald wordt.
2. Dit wordt nu met *en* vastgemaakt:
a. Aan het veelvoudig wederontvangen in deze tijd, dewijl het eeuwige leven daarop zeker staat te volgen. En:
b. Aan het verlaten van huis, ouders, broeders, vrouw of kinderen, om het Koninkrijk Gods, dewijl derzulker loon groot is in de hemelen, Matth. 6:12. Niet dat zij het daardoor zouden verdienen. Maar dat het hun daarop als vrije genadegiften zal geschonken worden; gelijk er uitdrukkelijk van het eeuwige leven staat dat het een genadegift Gods is, door Jezus Christus onze Heere, Rom. 6:23.
*. Dit wordt nu van de Heere Jezus zonder enige uitzondering in het algemeen voorgedragen, zeggende: Dat er niemand is die verlaten heeft huis, of ouders, of broeders, of vrouw, of kinderen, om het Koninkrijk Gods, die niet zal veelvoudig wederontvangen in deze tijd, en in de toekomende eeuw het eeuwige leven. Om daarmee te kennen te geven dat niet alleen Zijn apostelen en discipelen zulks ondervinden zouden, maar ook allen en elke ware gelovige, die deze dingen om het Koninkrijk Gods verliet. Hetzij hij een gelovige uit de Joden, hetzij hij een gelovige uit de heidenen was; hetzij hij oud, hetzij hij jong mocht zijn; man en vrouw. Zowel een gelovige die maar weinig licht en bevestiging over zijn staat had, als degene die meerder licht en bevestiging bezat. Elke ware oprechte gelovige zou dit wedervaren.
**. Die dit zegt en belooft, is de grote Heere Jezus Zelf.
/. En Hij zeide tot hen, staat er daarom vooraan het 29ste vers. Het was de Zone Gods, de waarachtige en getrouwe Getuige, ja, de waarachtige en onveranderlijke God Zelf Die dit beloofde; daarom was Zijn enkel zeggen genoeg, en mochten zij het op Zijn enkel woord ten volle aannemen.
//. Nochtans gebruikt Hij om hun zwakheid er hier nog een bevestiging bij, opdat zij daaraan niet zouden twijfelen, zeggende: Voorwaar Ik zeg ulieden. Dat wel geen bijzondere eed is, maar een krachtige betuiging van de Waarachtige, waarop elk ten volle staat mag maken en aangaan. Trouwens, de grote Heere Jezus heeft dit wel meer de Zijnen betuigd, Luk. 22:29. De uitkomst heeft het ook reeds aan velen bewaarheid doen worden en bevestigd. Hij Die dit belooft is waarachtig en getrouw.
Ziedaar deze stof voor uw aandacht een weinig geopend.

TOEPASSING

I. Merk uit deze verhandelde stof op, toehoorders, dat de gelovigen gewillig moeten zijn, om desnoods om Christus', wil, om het Evangelie, en om het Koninkrijk Gods alles te verlaten. Dat die om Christus en het Koninkrijk lijden, gewis een heerlijke vergelding zullen ontvangen.

A. Wij moeten hier ook tegenspreken en weerleggen:

1. De oude Manicheeën, die leerden dat men geen akkers of enige overtollige bezittingen en goederen mocht hebben, erbij voegende dat Christus zulks ook verboden heeft, Matth. 10:9,11; welker navolgers de Heremieten zijn. Maar waarom geeft God ze dan? Is het niet een zegen van God? Niet het hebben, maar het misbruiken is verboden.

2. De papisten, die gelijk Bellarminus uit deze tekst beweren willen de prijzenswaardigheid van de vrijwillige armoede, het kloosterleven, en het bedelen van de bedelmonniken. Doch er is een groot onderscheid tussen de apostelen en dezen. Zij waren daartoe geroepen, doch dezen worden er niet toe geroepen, maar doen het uit eigener beweging. Zij ondergingen zulks om Christus' Naams wil; dezen niet. Zij bedelden niet, maar wrochten, of verkregen op een andere eerlijke wijze hun bestaan. Doch dezen nu daar latende, gaan wij over tot onszelf.

B. O! hoe weinigen zouden in deze dagen, als het er op aan kwam, met de apostelen alles verlaten, en Christus volgen! De meeste mensen zijn aardsgezind; hetwelk blijkt:

1. Uit hun hoogachting voor de tijdelijke dingen. O! zij prijzen deze ver boven de geestelijke en hemelse.

2. Uit het hittig najagen van de tijdelijke dingen, alles daarvoor gevende en daarbij opzettende.

3. Uit de lust en het vermaak dat zij in en tot de tijdelijke dingen vertonen te hebben. O! dat is als hun hemel. Hiervandaan die schroom om Christus te belijden; zoveel verloocheningen en verzakingen van Hem; die vleselijke vrees voor de vervolgingen.

C. Wees gewaarschuwd mensen, alle tijdelijke dingen, huis, ouders, broeders, vrouw en kinderen zullen u eens verlaten, althans gij zult er zeker door de dood eens van afgescheurd en weggerukt worden, en dan zult gij het Koninkrijk Gods ook voor eeuwig moeten missen, indien zij u van Christus afgehouden hebben. O! hoe naar zal dat zijn! Mocht dat nu nog een slag op uw hart maken, en u tot nadenken brengen!

II. Wat u belangt, ware begenadigden, u moeten wij ook uit liefde waarschuwen, en toeroepen: O! roem nooit op hetgeen gij voor Christus doet, of om Zijnentwil verlaat; zo deden hier de apostelen, doch het was mis en kwalijk.

A. Wat zijn uw goederen, al verliet gij die om Hem? Het zijn immers maar slechte en vergankelijke dingen. Wat is uw lichaam, al raakte dat zelfs in lijden om het Koninkrijk Gods? Het is immers maar een gasthuis vol ellende. Wat is uw leven zelf, al moest gij dat ook om Zijnentwil verliezen? Immers niet anders dan een rook en damp.

B. Tot vermaning roepen wij u toe, gelovigen:

1. Als het vermogen overvloedig aanwast, zet er uw hart niet op, Ps. 62:11. De tijdelijke dingen zijn immers uw kostelijk hart niet waard?

2. Gebruik deze wereld, als niet misbruikende, 1Kor. 7:31. En zoek uw lust in dezen te verzaken.

3. Tracht u meer en meer van betere goederen te voorzien, opdat gij de geestelijke en hemelse goederen in een overvloedige mate moogt bezitten, wanneer gij de tijdelijke dingen zoudt moeten verlaten.
C. Weet tot uw bemoediging gelovigen! Indien gij om Christus' en des Evangelies wil moet lijden, het is niet vreemd. Al de heiligen zijn u hier voorgegaan. Gij wordt Christus daarin gelijkvormig, Rom. 8:17. Gij zult veelvoudig wederontvangen in deze tijd, en in de komende eeuw het eeuwige leven. AMEN.

NEGENTIENDE LEERREDE

JOHANNES 3:3b

Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, tenzij dat iemand wederom geboren wordt, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien.

INLEIDING

I. **ONDER** al de heilige vaten, die God aan Mozes belastte te maken, tot voltooiing van het wereldlijk heiligdom, komt ons ook aanmerkenswaardig voor het koperen wasvat, hetwelk met water moest gevuld worden, tot reiniging van de onreinheden; en tot dat einde geplaatst tussen de tent der samenkomst en het altaar, opdat een iegelijk die tot het altaar naderde, of in het heilige inging, zich eerst daarin baadde en daardoor gereinigd werd, gelijk ons Mozes verhaalt, Ex. 30:18,19, 40:30-32. Ik houd mij thans niet op met te onderzoeken waarvan dit eigenlijk een voorbeeld is geweest, of in hoeverre men de omstandigheden als voorbeelden moet bepalen. Indien ik overtuigd was, toehoorders, dat zulks hier nuttig zou zijn, ik zou het terstond zoeken werkstellig te maken. Maar wij oordelen dat er thans nodiger stof te verhandelen is. Niemand zal met recht (zo ik meen) in mij kunnen wraken, dat ik hetzelve een overheerlijke en voortreffelijke zinnebeeldige vertoning van geestelijke zaken noem.

A. Immers het wasvat zelf, met water gevuld, waarin een ieder die tot het altaar naderde zich alvorens wassen moest, vertoont, onzes oordeels, zeer zoet dat elk en een ieder mensenkind zonder onderscheid onrein is en een zondaar van nature, onwaardig daarom om tot God te naderen, en ook door zichzelf onbekwaam om zich van die natuurlijke smet te zuiveren; maar dat hij tot zijn reinigmaking van node heeft een zielzuiverend water, te weten Jezus' bloed en Geest, om daardoor gewassen te worden van de schuld en smet der zonden. Trouwens, Jezus' bloed en Geest is daartoe ook alleen bekwaam; Zijn bloed reinigt van alle zonden, 1Joh. 1:7; en Zijn Geest wast de smet der zonden af, 1Kor. 6:11.

B. Dat dit wasvat op Gods bevel geplaatst werd tussen het altaar en de tent der samenkomst, (opdat een ieder die naderde tot het altaar, of in het heilige ging, zich eerst daarin baadde en reinigde, op bedreiging van de dood, indien hij dit niet deed) schilderde zeer zoet af dat ook alzo niemand recht heeft om te mogen naderen tot het ware Zoenofferaltaar Jezus, en dat niemand een ingang zal verkrijgen in het ware en geestelijke heiligdom Gods, tenzij hij alvorens dadelijk is afgewassen, gerechtvaardigd en geheiligd door het bloed van Jezus Christus en de Geest Gods, en zo gezuiverd van zijn natuurlijke, oorspronkelijke en nog dagelijks aanklevende onreinheid en smet der zonden, waardoor hij walgelijk is in de ogen van God, Die te rein is dan dat Die het kwade zou kunnen aanschouwen, Hab. 1:3. Neen, hij moet door het bad der wedergeboorte recht verkrijgen tot Gods gemeenschap, en daardoor een deelgenoot worden van al die heilgoederen, welke die grote Koning aan Zijn onderdanen heeft toegezegd.

II. Immers is dit een merkwaardige zaak, die de grootste Meester Jezus hier beweert en leert aan Nicodemus, een groot leraar in Israël, in Zijn samenspraak gehouden, zeggende al terstond bij de aanvang van onze tekst: Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: Tenzij iemand wederom geboren wordt, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien.
III. De evangelist Johannes had in het begin van ons teksthoofdstuk gezegd dat Nicodemus, van belijdenis een farizeeër, en van zijn ambt een overste der Joden, des nachts tot Jezus was gekomen, zo het schijnt, om van Hem bericht te ontvangen en onderwezen te worden in die dingen die de staat van zijn ziel betroffen, vers 1, en in het begin van vers 2. Tot dat einde sprak hij Hem aan met een taal, die, ten opzichte van Nicodemus, zijn nederig gevoelen van zichzelf; maar ten opzichte van Jezus, zijn eerbied en hoogachting voor Hem te kennen gaf, zeggende: Rabbi, wij weten dat Gij zijt een Leraar van God gekomen; want niemand kan deze tekenen doen die Gij doet, zo God niet met hem is, in het laatste gedeelte van vers 2. Ofschoon nu dit getuigenis waarachtig was, zo gaat de Zaligmaker dit stilzwijgende voorbij, en bewijst in der daad, dat Hij een Profeet was van God gezonden, uit een lering waarvan Nicodemus en al de farizeeën geheel onkundig waren, gelijk uit zijn antwoord blijkt, vers 4. Een lering, zeg ik, die volstrekt hemels is, en Nicodemus en alle mensen ieder in het bijzonder hoofd voor hoofd het allernoodzakelijkst, vermits die aantoont hoe een zondaar is, zal hij ooit deel hebben aan God en de goederen van Zijn Koninkrijk, moet van natuur veranderen, en als opnieuw geboren worden. En dat derhalve wat hem ook belangde, al de kennis die hij van die grote Leraar had, hem niet zou baten, zolang hij niet wedergeboren was; want, zegt de Heere Jezus in onze tekst: Voorwaar zeg Ik u: Tenzij iemand wederom geboren wordt, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien. Breder behoeven wij hier de samenhang niet op te halen.
IV. Deze tekstwoorden behelzen derhalve eigenlijk in zich: *De grondleer van Vorst Jezus' Genaderijk, en de weg langs welke men daartoe komen moet, om naar ziel en lichaam gelukkig te worden, namelijk de leer van de wedergeboorte, noodzakelijk voor iedere zondaar die zalig zal worden.* Is dit geen allergewichtigste stof, toehoorders?
O Heere, schenk op deze stof Uw zegen, opdat er zondaars wedergeboren worden! Amen.
V. Ordenshalve zullen wij op deze twee bijzondere hoofdzaken acht geven:

I. Op die heerlijke grondleer van Jezus' Koninkrijk, door de Heere Zelf aan Nicodemus zo voorgesteld: Tenzij iemand wedergeboren wordt, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien.
II. Op de bevestiging van die leer: Voorwaar, voorwaar zeg Ik u.

VERKLARING

I. Vorst Messias dan (willende Nicodemus tonen dat Hij in waarheid een Profeet was, van God gezonden, om aan Israël de ganse raad Gods, aangaande de zaligheid der zielen bekend te maken) stelt hem een grondwaarheid voor, door welker bevinding en bezitting hij en een ieder zou ontdekt worden van zijn aandeel aan Gods gunst en genade; en in het missen daarvan integendeel voor alleen en een iegelijk niet anders dan de schrikkelijkste rampzaligheid te verwachten was. Hij spreek daar, van wederom geboren te worden. Hij toont aan de noodzakelijkheid van de wedergeboorte, omdat

men zonder deze het Koninkrijk Gods niet zien kan. Hij toont aan dat deze zo noodzakelijke grondleer zijn betrekking op allen en een ieder zonder onderscheid heeft; want het is: Tenzij iemand wederom geboren wordt.

A. Wanneer de grote Heere Jezus hier dan spreekt van wederom geboren te worden:

1. Zo onderstelt Hij een voorgaande geboorte; allen en een iegelijk eigen die in de wereld komt; dit, volgens de gezegende natuurwet wast en vermenigvuldigt, natuurlijk door middel van de ouders geschied, die hem wel een mens en een redelijk schepsel maakt; maar aan hem nochtans niet het minste recht geeft tot Gods zalige gemeenschap, of deelgenoot maakt van Zijn heilige bondsgoederen; maar veeleer, omdat ze zo zondig, boos en verdorven is, geheel en al van God vervreemd. Waarom dan die geboorte, om hem dit alles te doen zien en genieten, moet als vernietigd worden, en door een tweede geheel worden vernieuwd en verbeterd, hetwelk hier wordt genoemd:

2. Wederom geboren te worden; *gennaethae anôthen,* staat er in de Griekse tekst. Dat laatste woord komt overeen het het Griekse woord *To Palin, wederom;* gelijk Nicodemus het ook verstond, zoals uit het volgende vierde vers blijkt. Het wordt hierom ook genoemd *Palingenesia,* Matth. 19:28, Tit. 3:5. En *anagenaesis,* 1Petr. 1:3,23, dat is in onze taal *wedergeboorte.* Het wordt genoemd *kainae ktisis, een nieus schepsel,* 2Kor. 5:17. En *Anakainôsis, een vernieuwing,* Tit 3:5.

3. Onze geleerde en voortreffelijke kanttekenaars hebben aangemerkt:

a. Dat het woordje *Anothen,* hier door *wederom* vertaald, ook kan vertaald worden:

1. *Van boven;* gelijk zulks geschiedt, Joh. 3:11: Die van Boven komt, is boven allen. Joh. 19:11: Indien het u niet van Boven gegeven ware. Jak. 1:17: Alle goede gift en volmaakte gave is van Boven.

2. Als ook *van nieuws, van het begin, of van voren aan;* gelijk Demosthenes het meermaals gebruikt, en wij het ook zo vertaald vinden, Luk. 1:3: Hebbende alles van voren aan naarstiglijk onderzocht. En Gal. 4:9: Welke gij wederom van voren aan wilt dienen.

b. In deze betekenis kan het hier ook genomen worden; zo zegt de Zaligmaker, dat iemand moet geboren worden:

1. Van boven.

a. Onze eerste geboorte is van beneden aards, en stelt ons in het aardse leven, daar wij geheel en al met aardse dingen bezig zijn. En gelijk wij geen hogere dingen zoeken, zo kunnen wij ook van onszelf naar geen hogere zaken staan; waarom de psalmist van de zodanigen zegt, dat ze van deze wereld zijn, en dat hun deel in dit leven is, Ps. 17:14. En Paulus, dat ze aardse dingen bedenken, Fil. 3:19. En geen wonder, want zij zijnde naar het evenbeeld van hun vader Adam geboren, en beroofd van het beeld Gods, Gen. 5:3, zo kennen en beminnen zij God niet, en zijn daarom onmachtig en geheel onbekwaam om Gode te leven.

b. Weshalve er van node is een geboorte van boven, die hemels is, niet uit vergankelijk zaad, maar uit een onvergankelijk zaad, Gods Geest en Woord, dat een nieuw beginsel van leven is, waarin de ziel, die dood is in zonden en misdaden, een nieuw levensbeginsel verkrijgt.

2. Ja, de eerste geboorte moet als opnieuw gedaan worden, men moet van voren aan beginnen te leven, en het eerste leven als verloren achten. Maar om dat te doen is de mens uit en van zichzelf onbekwaam, er is niets in hem dat zulk een nieuw leven in

hem kan veroorzaken; geen waardigheid of voorgeschiktheid, gelijk de Pelagianen dromen, die God kan bewegen dit nieuwe leven in hem te verwekken. Want, zegt Paulus, 2Kor. 3:5, niet dat wij van onszelven bekwaam zijn om iets te denken als uit onszelven, maar onze bekwaamheid is uit God.
4. Hierom moet een ieder wederom geboren worden.
a. Niet:
1. Door herhaling van de natuurlijke geboorte, door andermaal in zijner moeders buik in te gaan, en geboren te worden, zeggen wij uit vers 4.
2. Dit wederom geboren te worden bestaat ook niet in de wederopstanding van het lichaam, zoals sommigen de plaats nemen, Matth. 19:28.
3. Ook niet in een huishoudelijke wedergeboorte, waardoor de gelovigen die in Jezus' tijd leefden en onder het Jodendom waren, moesten overgaan tot het Christendom. Want dat is geen geboorte, maar een overgang geweest van reeds wedergeboren tot een betere en meer volwassen staat. Dat was alleen voor de gelovigen noodzakelijk, daar de Heere Jezus hier van een wedergeboorte spreekt die voor ieder noodzakelijk is.
b. Maar om stellender wijze te spreken, dit wederom geboren te worden bestaat eigenlijk in de overbrenging van de uitverkoren zondaar uit de rampzalige natuurstaat in de genadestaat, door mededeling van een bovennatuurlijk beginsel van het geestelijke leven.
1. Dit is allen, groot en klein, wanneer hij leeft of geleefd heeft, noodzakelijk te bevinden, of hij kan niet zalig worden, gelijk uit de tekst in het vervolg zal getoond worden. Van deze noodzakelijke wedergeboorte spreekt hier Jezus.
2. En met recht dringt de grote Jezus hier bovenal op aan. En wij met Hem; omdat er weinigen wedergeboren waren in Zijn tijd, nu ook. Omdat de farizeeën deze verduisterden; zo gaat het bij velen nu ook nog. Omdat de volstrekte noodzakelijkheid daarvan.
3. Deze weldaad wordt ook wel genoemd een vernieuwing des geestes, een besnijdenis des harten, een schepping, levendmaking, ja een geboorte, Ps. 87:4,5. Hier een wedergeboorte, of wederom geboren te worden.
a. Opdat de Heere daarmee zou leren dat een mens van nature geheel en al bedorven en geestelijk dood is. Deze geestelijke dood ontdekt zich:
*. In een afscheiding van God, (Die het Leven is van ons leven) met dit gevolg, dat wij allen in de natuurstaat van Gods zalige gemeenschap zijn uitgesloten, en van het leven Gods geheel vervreemd zijn, Ef. 4:18. Want de zonde maakt een scheiding tussen God en ons, Jes. 59:2. Wij hebben allen gezondigd en derven de heerlijkheid Gods, Rom. 3:23.
**. Dewijl ieder mens van nature de leiding en besturing van Gods Geest mist, zo is ook het gedichtsel der gedachten van hun hart te allen dage alleenlijk boos, Gen. 6:5. Zelfs van der jeugd aan, Gen. 8:21. Zijnde haters Gods, Rom. 1:30. Hatelijk zijnde, en elkander hatende, Tit. 3:3. Een waarheid die ook de beste kinderen Gods, ten aanzien van hun natuurlijke geboorte, moeten erkennen, met David, Ps. 51:7.
***. Uit zulk een grondbeginsel, hetwelk zo boos en verkeerd is, en zo volstrekt van God en Zijn gemeenschap afwijkt, kunnen niet anders voortkomen dan dodelijke vruchten, die de mens hoe langer hoe meer, indien Gods krachtdadige genade niet tussenbeide komt, in die geestelijke dood bevestigen. Want uit het hart komen voort boze bedenkingen, doodslagen, overspelen, hoererijen, dieverijen, valse getuigenissen,

lasteringen, die de mens verontreinigen, volgens het getuigenis van de Zaligmaker, Matth. 15:18,19. Dit alles wordt nader bekrachtigd, wanneer men de natuurlijke mens beschouwt ten opzichte van zijn vijf zinnen; hij maakt daarvan zo weinig recht gebruik als een dood lichaam; want:

/. Let men op het gezicht, dat is waarlijk in hem verduisterd. Daarom zegt Petrus, dat zij blind zijn, van verre niet ziende, 2Petr. 1:9. En hetgeen in hun blindheid beklaaglijk is en hun staat ongeneeslijker maakt is, dat zij nog wanen te zien, gelijk Jezus dit de farizeeën betuigt, Joh. 9:41. Dat men in de Laodicenzen ook ziet, Op. 3:17.

//. Let men op het gehoor, dat is verstopt en weggenomen, zodat zij geestelijk doof zijn. Zij zijn als een adder, die de oren stopt voor de taal der bezweerders, Ps. 58:5,6.

///. Ongevoelig zijn zij ook, ten opzichte van de straf en plagen, die God hen, om der zonden wil, toezendt, 2Kron. 28:22, Jes. 1:5. Ongevoelig ook ten opzichte van de zonden, Ef. 4:19.

////. Hun reuk is ook bedorven; zodat het Evangelie hun een reuk des doods ten dode is, 2Kor. 2:14.

/////. Eindelijk zijn zij ook ten opzichte van het goede smakeloos; zij hebben geen smaak in Gods Woord, dat het gehemelte der gelovigen zoet is, Ps. 119:103.

****. Zo zijn alle mensen, in de natuurstaat levende, gestorven; en het leven dat in hen gevonden wordt, is uit de verrotting geboren.

b. Het wordt genoemd wederom geboren te worden, opdat de Heere daarmee ook zou leren dat een mens, ten opzichte van zijn wedergeboorte, geheel lijdelijk is, niets hebbende bij te brengen tot zijn wedergeboorte, en te enen male buiten staat zijnde om uit of door zichzelf tot het geestelijke leven te geraken; vermits hij onder de macht der zonden besloten ligt, als een dienstknecht of slaaf daarvan zijnde, Joh. 8:34, 2Tim. 2:20. Waarom ook het bedenken van hun vlees nooit anders kan zijn dan vijandschap tegen God, Rom. 8:7, Ef. 2:2,3.

c. Wederom geboren te worden wordt het genoemd, om te tonen dat het God door Zijn onwederstandelijke kracht werkt. De werkende Oorzaak van de wedergeboorte is God alleen, Die Zich aan die dode zondaar ontdekt, en aan hem Zijn levendmakende Geest schenkt, Joh. 6:63. En door de Geest des levens, Die in Christus is, hem vrijmaakt van de wet der zonden en des doods, Rom. 8:2. Hij trekt hem uit de macht der duisternis, en brengt hem over in het Koninkrijk des Zoons Zijner liefde, Kol. 1:13.

d. Wederom geboren te worden wordt het genoemd, omdat een zondaar in de wedergeboorte een nieuwe natuur en nieuwe hebbelijkheden tot het goede verkrijgt. Ja, in het geheel als een nieuw schepsel wordt; want indien iemand in Christus is, die is een nieuw schepsel, 2Kor. 5:17.

*. Hierdoor wordt zijn steenachtig hart weggenomen, en aan hem een vlesen hart gegeven, waaruit de onwilligheid en traagheid (door een bereidwilligheid om God in waarheid en alle oprechtheid te dienen) wordt weggedreven, en in hem wordt vervuld de belofte Gods, Ez. 36:26: Ik zal u een nieuw hart geven, en zal een nieuwen geest geven in het binnenste van u; en Ik zal het stenen hart uit u wegnemen, en zal u een vlesen hart geven.

**. Hierdoor wordt zijn duister verstand verlicht, en de duistere schellen van onwetendheid worden van zijn ogen afgelicht, gelijk het Paulus ging, Hand. 9:17,18. Ja, hij wordt licht in den Heere, Ef. 5:8.

***. Hierdoor wordt ook zijn wil geheiligd, en ten goede gebogen; en God legt daarin andere hartstochten en bewegingen, en versiert deze met verschillende nieuwe deugden, welke vruchten des Geestes zijn, Gal. 5:22.
e. Wederom geboren te worden wordt het genoemd, omdat er terstond met en na de wedergeboorte in de zondaar nieuwe en andere werkzaamheden zijn en zich vertonen; als:
* Een schaamte over zijn voorgaand gedrag en wandel, waarin hij eerst zoveel genoegen vond, met Efraïm, Jer. 31:19.
**. Een smart over zijn zondig en ellendig bestaan, mitsgaders over zijn afwijken van God; dat is de rechte droefheid naar God, 2Kor. 7:10.
***. Een verfoeiing en veroordeling van zichzelf en zijn werken, met Job, Job 42:6.
****. Nu zijn verstand bestraald is met de verlichting van het Evangelie der heerlijkheid van Christus, 2Kor. 4:4, begint hij eerst iets te begrijpen van die dingen die Godes zijn, welke hij tevoren dwaasheid achtte.
*****. Hij krijgt en vertoont nu lust en vermaak in de Wet en het Woord Gods; dewijl hij de wijsheid die daarin doorstraalt ziet en erkent; dewijl hij de aanlokkende schoonheid en dierbaarheid die daarin ligt opgesloten, bemerkt.
******. Hij krijgt nu ook een geheel ander oordeel:
/. Van het Woord van God; hij keurt dat nu aller aanneming waardig, en stemt toe dat er geen noodzakelijker werk is dan de Schriften te onderzoeken; dewijl men daarin het eeuwige leven vinden kan, Joh. 5:39. Daar hij in de natuurstaat tegen de Heere zei, aan de kennis Uwer wegen heb ik geen lust; zo tracht hij nu te beproeven welke de goede, en welbehagende, en volmaakte wil Gods is, Rom. 12:2.
//. Hij oordeelt ook geheel anders van zijn daden, woorden en werken, dan hij deed in de natuurstaat. Toen kon hij daarin geen kwaad bemerken, bijzonder als die naar het burgerlijke zonder opspraak geschiedden; maar nu die ter toets brengende aan Gods heilige wet, zo roept hij uit: Het goede dat ik wil, dat doe ik niet; en het kwade dat ik niet wil, dat doe ik, Rom. 7:21.
///. Hij oordeelt nu ook geheel anders van Gods eigenschappen en volmaaktheden. In de natuurstaat oordeelde hij, dat hij, terwijl hij waande zijn best te doen, zowel als andere vromen en godvruchtigen zou zalig worden; hij beriep zich daarom op Gods barmhartigheid en genade; maar nu ziet hij eerst hoe verhard dat toen zijn oordeel was. Hij vraagt nu met verbaasdheid zichzelf: Waar waren mijn zinnen? Had ik nooit gelezen, dat God de schuldige geenszins onschuldig houdt? Ex. 34:7.
*******. God en Zijn gemeenschap, Christus en Zijn genieting wordt en is nu al zijn begeerte, vermaak, zucht en lust. Denwelken gij niet gezien hebt, en nochtans liefhebt; in Denwelken gij nu, hoewel Hem niet ziende, maar gelovende, u verheugt met een onuitsprekelijke en heerlijke vreugde, mag men met Petrus tot de zodanigen zeggen, 1Petyr. 1:8.
********. Hij begint dan ook te spreken van God, Jezus, zichzelf en het genadewerk. Dewijl wij nu denzelfden Geest des geloofs hebben; gelijk er geschreven is: Ik heb geloofd, daarom heb ik gesproken. Zo geloven wij ook, daarom spreken wij ook, zegt Paulus van zichzelf en de gelovigen, 2Kor. 4:13.
f. Wederom geboren te worden, wordt het genoemd, omdat een mens in de wedergeboorte nieuwe en andere vrienden verkrijgt, welke hij voorheen niet had, namelijk een geestelijk maagschap, krijgende dan ook opnieuw de Vader Die in de

hemelen is tot zijn Vader, de Kerk tot zijn moeder, al de ware gelovigen tot zijn broeders en zusters, Matth. 12:49.
g. Het wordt genoemd wederom geboren te worden, omdat een mens met de wedergeboorte ook een nieuwe erfenis en waardigheid verkrijgt. Zulkeen wordt dan een mede-erfgenaam met Christus, Rom. 8:17. Een onverderfelijke, en onbevlekkelijke, en onverwelkelijke erfenis wordt er dan in de hemelen voor hem bewaard, 1Petr. 1:4. Ziedaar, dat is wederom geboren te worden, zoveel heeft dat in.
B. Dat deze wedergeboorte allen noodzakelijk is, leert Christus duidelijk, als Hij hier in onze tekst zegt: Tenzij iemand wederom geboren wordt, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien.
1. Door het Koninkrijk Gods:
a. Moeten wij hier niet verstaan Gods algemeen koninkrijk, dat over alles heerst, Ps. 103:19.
b. Maar Zijn bijzonder Koninkrijk der genade over Zijn volk en Kerk; hetwelk genoemd wordt:
1. Een Koninkrijk; omdat hier is: Een Koning, Christus, daartoe gezalfd, Ps. 2:6. Een wet, zijnde de wet die uit Sion uitgaat, Ps. 110:2. Onderdanen, de gelovigen, Zijn zeer gewillig volk, Ps. 110:3. Vijanden, de overste dezer wereld met zijn suppoosten, Joh. 12:31. Een machtige bescherming, meer dan koninklijk, Joh. 10:28,29. Rijke goederen, die ook wel dubbel koninklijk zijn, Gal. 5:22. En heerlijke voorrechten, die de voorrechten van alle andere koninkrijken zeer ver overtreffen, Hebr. 4:16.
2. Het wordt genoemd het Koninkrijk Gods, omdat God de Vader in en door Christus daar heerst; en omdat Christus de Koning Zelf, de allerhoogste God is.
3. Dat Koninkrijk is er al geweest onder het Oude Testament; maar omdat het wijder uitgebreid, en met meer kracht geopenbaard zou worden onder het Nieuwe Testament, is het als een Koninkrijk dat verwekt zou worden, van de profeten beloofd, Dan. 2:44.
4. Ondertussen, dewijl dat Koninkrijk der genade voltooid en volmaakt zal zijn in de heerlijkheid; daarom wordt de staat van de triomferende Kerk in de hemel met de allergrootste nadruk het Koninkrijk Gods genoemd, Luk. 18:17,24,25.
5. Hier verstaat er de Heere zo door het Koninkrijk der genade onder het Nieuwe Testament, dat in de heerlijkheid volmaakt zal worden, dat Hij het Zelf nochtans niet tegen het Koninkrijk Gods onder het Oude Testament over stelt, maar liever tegen het rijk der duisternis, waaronder wij allen van nature zijn, Kol. 1:13.
2. Dat Koninkrijk Gods te zien, zegt niet, met de lichamelijke ogen deszelfs Koning of onderdanen te aanschouwen. Maar het duidt aan:
a. Dat Koninkrijk als geestelijk en eeuwig onderscheiden te kennen in deszelfs Koning, onderdanen, wet en wat er meer betrekkelijk toe is; zo wordt zien voor kennen genomen, Joh. 14:17.
b. Het zegt, te geloven dat dit Koninkrijk gekomen is in Jezus de Nazarener, en Hem in waar geloof te omhelzen voor zijn Priester en Koning. Zo wordt zien ook elders voor het geloven gebruikt, als Joh. 6:40, 8:56.
c. Het geeft te kennen de goederen en voorrechten van dit Koninkrijk te genieten, Luk. 2:26, Ps. 34:13. In dit zien van het Koninkrijk Gods bestaat derhalve de hoogste gelukzaligheid.
C. Doch hier kan niemand toe geraken, tenzij hij wederom geboren wordt; want zo is Jezus' taal: Tenzij dat iemand wederom geboren wordt, hij kan het Koninkrijk Gods

niet zien. Wie hij dan ook zij, Jood of Griek, jong of oud, openbaar goddeloos of burgerlijk zedig en uitwendig godsdienstig; indien hij niet wedergeboren wordt, kan hij het Koninkrijk Gods niet zien. De reden is, omdat allen en ieder mens van nature geestelijk blind is, 1Kor. 2:14. Daarenboven in de grond vijandig tegen dit Koninkrijk, Rom. 8:7. Daarbenevens ook geestelijk dood, Ef. 2:1. Ja, louter vlees, niet dan vlees, zonder Geest; want hetgeen uit het vlees geboren is, dat is vlees, zegt Christus, vers 6 van ons teksthoofdstuk.

II. En dit is zo volzeker, dat de Heere Jezus het Zelf bevestigt:

A. Met een dubbel *Amen, Amen, voorwaar, voorwaar.* Niet bij wijze van een eed, gelijk sommigen dit hebben opgevat. Maar bij wijze van een allersterkste bevestiging, alsof Hij zei: Waarlijk, zeker het is zo. Want een dubbel Amen wordt volgens de spreektrant der Hebreeën gebruikt voor een allersterkste bevestiging. Welke bevestiging de Heere Jezus er hier bijdoet om aandacht en opmerking te verwekken, om de volkomen zekerheid van Zijn zeggen te bevestigen, om het allergrootste gewicht van deze zaak te kennen te geven; ja, ook om Nicodemus' onkunde in dezen, de Heere niet onbekend.

B. Hij voegt er daarom ook bij: *Legô soi, Ik zeg u.* Ik, die Profeet en getrouwe hemelse Getuige, Die gij, volgens Mozes' woord, Deut. 18:15, moet horen; Ik, Die de Amen, de Waarheid en de waarachtige God ook Zelf ben, Ik zeg het u. Gij moogt er dan als een waarachtige en volzekere waarheid wel ten volle staat op maken en het aannemen. En zo weerlegt de Heere Jezus met deze woorden allerkrachtigst de grondleer van de farizeeën, welke alles daarop bouwden, dat een mens van nature wel krachten had om als hij maar wilde, in Gods gemeenschap onberispelijk te leven en te wandelen. Deze grondleer der farizeeën gaat de Heiland ook te keer, Matth. 18:4, en op verschillende andere plaatsen.

1. Dat hadden de profeten van alle tijden ook al gezegd, die hadden ook al van zulk een geestelijke geboorte gesproken. Hoor de dichter, Ps. 87:5,6: Van Sion zal gezegd worden, die en die is daarin geboren; en de Allerhoogste Zelf zal ze bevestigen. De Heere zal ze rekenen in het opschrijven der volkeren, zeggende: Deze is aldaar geboren. En Jes. 49:21, wordt er van de Kerk voorzegd: Gij zult zeggen in uw hart: Wie heeft mij dezen gegenereerd?

2. Het stuk van een nieuwe geboorte was vanouds als een noodzakelijk stuk door het geloof der vaderen ook al geleerd, erkend en beleden. David bad, dat God een nieuw hart in hem wilde scheppen, Ps. 51:12. God beloofde een nieuw hart aan Zijn volk te geven, Ez. 36:26. En Hij liet Zijn oude volk aanzeggen en bekendmaken, dat de besnijdenis des harten volstrekt noodzakelijk was, Deut. 30:6, Jer. 4:4. Zodat de Heere Jezus hier ook niets leert buiten hetgeen de profeten oudtijds ook al geleerd, voorzegd en voorgedragen hebben.

Ziedaar deze woorden voor uw aandacht een weinig geopend.

TOEPASSING

I. Wie onder die dit woord, uit de mond van de grote Heere Jezus Zelf voortgekomen, in de weegschaal van een bedaard oordeel opweegt, zal niet moeten bekennen dat de wedergeboorte van de hoogste noodzakelijkheid is, behorende tot dat ene ding dat nodig is, Luk. 10:42. Alle hele en halve Pelagianen, die van nature in de mens

krachten tot het goede stellen, worden hier van Christus Zelf tegengesproken, dewijl Hij de volstrekte noodzakelijkheid der wedergeboorte hier duidelijk leert.
A. Een ieder lette dan op dit woord dat uit de Mond der waarheid is voortgekomen, en gepredikt van de Apostel en hogepriester onzer belijdenis Christus Jezus: Tenzij iemand wederom geboren wordt, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien. En hij kere zich hierop aanstonds tot zichzelf, om te bezien of hij wedergeboren is, of niet.
1. Hieraan hangt het of wij het Koninkrijk Gods zullen zien, dan of wij er eeuwig buiten zullen moeten blijven.
a. Vele mensen zijn zo zorgeloos en onbekommerd, dat zij dagen, weken, maanden en jaren zoetvoerig daarheen gaan, zonder zichzelf eens met dit nodig onderzoek bezig te houden. Ja, buiten twijfel zijn er velen die nog nooit hun ganse leven hun hart met ernst gevraagd hebben, ben ik al wedergeboren? Zichzelf dit vooroordeel opdringende, en daarin op allerhande wijze bebolwerkende, dat dit zot geklap, of een onbestaanbare en harde rede is; gelijk de natuurlijke mens het ook niet kan begrijpen, 1Kor. 2:14. Daar er nochtans zaligheid en verdoemenis aan hangt.
b. Anderen, ofschoon zij de noodzakelijkheid der wedergeboorte toestemmen, laten echter het zelfonderzoek hierin na, of door vleselijke zorgeloosheid en stille gerustheid; of door zichzelf zoveel te doen te geven met de dingen van de wereld, dat zij nooit een uurtje kunnen uitvinden om zichzelf gezet hieromtrent in het eenzame te onderzoeken. Daar er nochtans zaligheid en al aan hangt.
c. Anderen zijn verwaande Rubenieten, welker inbeeldingen des harten groot zijn, die zichzelf wijsmaken dat zij wedergeboren zijn, en bijgevolg dit onderzoek niet behoeven te doen.
d. Anderen wederom, als ze nog al schijnen zichzelf enigszins te onderzoeken, handelen niet oprecht, maar vol schadelijke eigenliefde, verkleinen zij alles dat in hen tegen de wedergeboorte strijdt, en alles wat maar enige zweem daarnaar heeft, vatten zij met zeer veel vergroting op.
e. De duivel en ieders bedrieglijk hart zijn daar maar op uit, om hem hieromtrent te houden, of in een diepe zorgeloosheid, of in een ongegronde verwaandheid. Lukt hun dat, dan gaat zulkeen zeker verloren.
2. Zeker zijn dat nog onwedergeboren mensen:
a. Die nooit bekommering over hun staat gehad hebben, die nooit pijn en smart over hun verloren staat hebben gevoeld, die nooit verbroken en verslagen van hart over hun diep ellendige toestand zijn geweest; dit zijn van de eerste dingen die zich in een wedergeborene vertonen, Hand. 2:37, Jes. 57:15. Daar die zich niet opdoen, daar is het minste bewijs niet van wedergeboorte.
b. Die de raad Gods ter zaligheid verwerpen en versmaden; dat is een bewijs van een onwedergeboren staat, Luk. 7:30. Mitsgaders die hun hart en nek daartegen verharden.
c. Die nooit een werkzame begeerte hebben gehad naar Christus en naar Zijn zalige gemeenschap, die niet weten van hun hart door het geloof met Hem te verenigen, en die niet aanhoudende begerig zijn naar Zijn genade; dewijl nieuwgeboren kinderkens daarnaar zeer begerig zijn, 1Petr. 2:2.
3. Daar zijn er ook velen in het midden van ons, die van zichzelf heel goede gedachten hebben, en zich inbeelden reeds wedergeboren te zijn; die nochtans geen andere blijken en bewijzen hebben dan zodanige, die onwedergeborenen ook kunnen hebben. Dezen lopen zeer groot gevaar om op het einde bedrogen uit te komen.

a. De een denkt dat van zichzelf, omdat hij vrij wat kennis heeft van de Goddelijke waarheden; hij kan zichzelf daarin vermaken wegens de zoetheid die hij daarin vindt; ja, hij heeft bekwaamheid om deze anderen ook te leren. Zou hij dan niet wedergeboren zijn? Daar de apostel Petrus duidelijk spreekt van mensen, die de kennis der waarheid ontvangen, en de weg der gerechtigheid gekend hebben, welker laatste erger zijnde dan hun eerste, bewijzen dat zij nooit waarlijk wedergeboren zijn geweest, 2Petr. 2:21. Paulus toont dat ook nadrukkelijk, Hebr. 6:4,5.
b. Een tweede denkt bij zichzelf, omdat hij zeer naar overtuigd is geweest, en een grote droefheid en berouw over zijn zonden gehad heeft; is hij dan wedergeboren? Doch iemand kan zulks hebben, en nochtans onwedergeboren zijn en blijven; ziet het in Judas, Matth. 27:3, in Farao, Ex. 9:27, en in Achab, 1Kon. 21:27.
c. Een derde denkt dat van zichzelf, omdat hij enige zonden nalaat, en enige deugden doet; is hij dan geen wedergeborene? Doch dat deed Herodes ook, Mark. 6:10. En was die geen onwedergeborene?
d. Een vierde denkt dat van zichzelf, omdat hij enige bewegingen naar genade en naar de toekomende heerlijkheid bevindelijk in zich kent. Hadden zulks de dwaze maagden ook niet? Matth. 25:1-11, en Bileam, Num. 23:10. Hij waagt teveel, die het op zulke dingen waagt.
4. Maar dit zijn waarachtige en volzekere kentekenen van de wedergeboorte:
a. Zulk een verandering, door de Heilige Geest gewrocht, in zijn binnenste ontvangen te hebben, waardoor men vernieuwd is in de geest van zijn gemoed, en in gedaante bij aanvang naar Christus' beeld veranderd is, 2Kor. 3:18.
b. Een gedurige trek en begeerte naar geestelijk voedsel in zich te bevinden. Een kind krabbelt naar zijns moeders borsten, en vertoont aanstonds een wonderlijke drift en genegenheid tot het zuigen. Zo is het ook met de wedergeborenen; zij zuchten en bidden om genade, met de tollenaar, Luk. 18:13. En als nieuwgeboren kinderkens zijn ze zeer begerig naar de redelijke en onvervalste melk, 1Petr. 2:2.
c. Een schreien, zuchten en treuren over de zonden, en de verdorvenheid die nog in hen is; want het hart van een wedergeborene is ook een levendig gevoelig hart, Jes. 57:15; gepaard met een aanhoudende strijd tegen de zonde en verdorvenheid, Gal. 5:17, 1Joh. 5:18.
d. Zulk een nieuw en ander leven in zich te bevinden, dat naar God en Jezus uitgaat, Ps. 73:28. Dat de geestelijke dingen hoogacht, en Gods geboden liefheeft, Ps. 119:47. Dat bedenkt dat des Geestes is, Rom. 8:5. Dat alles maar wenst te doen ter ere Gods, 1Kor. 10:31. En dat uitgaat naar het gezelschap van degenen die de Heere vrezen.
B. Mensen, hebt gij voor uzelf geen kennis aan deze stukken, is het zo met u niet gesteld? Dan zijt gij nog niet wederom geboren, en dan kunt gij het Koninkrijk Gods ook niet zien, zo blijvende. Hoe naar en ellendig is ook uw staat en toestand. God is uw God niet, maar gij zijt nog zonder God, Ef. 2:12. De Heere Jezus is uw Zaligmaker niet, Die kent u niet, Matth. 25:12. Die niet zal geloofd hebben, zal verdoemd worden, Mark. 16:16. Ja, gij hebt, zo blijvende, niets anders dan een eeuwige verdoemenis te verwachten, Matth. 25:41.
C. Och! zag gij dan nog eens met smart en gevoelige aandoening uw allerellendigste staat, trok gij het u eens zo aan, dat er uw hart over geraakt en diep gewond werd; daar moet het recht beginnen, zult gij van uzelf in waarheid geloven dat gij al het ware geestelijke leven nog mist; en zo recht uitgedreven raken om het bij God en Jezus

aanhoudende te zoeken; Die des Geestes nog overig heeft, en u nog kan wederbaren. Gij behoeft niets mee te brengen; och! kwam gij eens als een geheel ontblote! Gij moet wederom geboren worden, of gij kunt het Koninkrijk Gods niet zien.

II. Maar gij gelovigen, die de voorgestelde kentekenen al in u bevindt, gijlieden zijt wedergeborenen, en zult het Koninkrijk Gods al zien.

A. Zegt gij, maar ik ben zeer zwak om de zonden tegen te staan, ik word meermaals, en zelfs dagelijks tot zonden weggerukt, en ik heb zeer kleine kracht? Dat is van de beste wedergeborenen zelfs waar, dat zij in vele struikelen, Jak. 3:2. Wie kan zijn afdwalingen verstaan? Ps. 19:13. Die van Filadelfia hadden ook kleine kracht, Op. 3:2.

B. Ja maar, zult gij misschien zeggen, ik val menigmaal wederom in één en dezelfde zonde, nadat ik daarover berouw gehad heb, en dacht daarover vergeving bekomen te hebben? Abraham vergreep zich ook tweemaal in dezelfde leugen, eerst bij Farao in Egypte, Gen. 12:13; en daarna bij Abimelech te Gerar, Gen 20:2. Lot tweemaal in dronkenschap en bloedschande, Gen. 19:31. Petrus nadat hij berouw gehad had, en zelfs op de klaarste wijze vergeving van die ongeregelde mensenvrees, die hem tot de verloochening van zijn Zaligmaker dreef, ontvangen had, verviel echter wederom tot diezelfde zonde van mensenvrees, waarover Paulus hem bestrafte, Gal. 2:13.

C. Zegt gij, ik heb ook maar weinig kennis, weinig licht, en gevoel ook maar weinig leven van binnen? Het eerste riep Asaf ook uit, Ps. 73:22. En Agur, Spr. 30:2,3. En over het laatste klaagde de Kerk ook, Jes. 63:17.

1. Tot opwekking roepen wij u toe, gelovigen: Dankt God dat Hij u wedergeboren heeft, geeft er Hem de eer van. Zoekt telkens uw wedergeboorte en nieuw leven te bewijzen, door het geloof en door de liefde tot God, Christus en uw broederen. Tracht dagelijks ook op te wassen, en daartoe de geestelijke spijs en drank van Gods Woord en van de Sacramenten te gebruiken. Zoekt te leven, gelijk het de kinderen Gods en de erfgenamen van Gods hemels Koninkrijk betaamt.

2. Weet tot uw vertroosting, wedergeborenen: De wereld mag u haten en smaden; God is echter uw Vader, en Zijn Zoon uw Broeder, Die u liefhebben. Gij moogt vele vijanden hebben; Die met u zijn, zijn nochtans meer dan die tegen u zijn. Gods ganse Koninkrijk is voor u. Gij zult ook sterven, dat is zo; maar de dood zal voor u de weg zijn om in het hemels Koninkrijk van uw Vader in te gaan.

3. Dan zult gij, en daarmee sluit ik, uit Matth. 19:28, die Christus gevolgd zijt in de wedergeboorte, ook met Hem eens zitten op twaalf tronen, oordelende de twaalf geslachten Israëls. AMEN.

TWINTIGSTE LEERREDE

JOHANNES 3:16

Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe.

INLEIDING

I. **OPMERKELIJK** en zeer nadrukkelijk zegt Paulus, dat Heiland Jezus gekruist is door zwakheid, 2Kor. 13:4.

A. Woorden, die te allen tijde zeer veel moeite hebben gekost aan de schriftverklaarders, om de rechte zin en mening ervan te verstaan.

1. Sommige uitleggers zijn van gedachten dat er het woordje *ons* stilzwijgend onder verstaan moet worden, en dat Paulus tot de gelovigen Korinthiërs wil zeggen, Christus is gekruist door onze zwakheid, dat is, om onze zonden, gelijk wij zo ook lezen, dat Hij overgeleverd is om onze zonden, Rom. 4:25.

2. Anderen vertalen deze woorden, Hij is gekruist met opzicht op of in Zijn zwakheid; die dan door Jezus' zwakheid, Jezus' vlees, Jezus' lichaam verstaan; zodat er het onderwerp waarin Hij geleden heeft, door aangeduid zou worden, en hetzelfde betekenen als er staat, 1Petr. 3:18: Die gedood is in het vlees.

3. Doch anderen vatten, door zwakheid, uit zwakheid, om Zijn zwakheid, op, als alleen betrekkelijk op het uiterlijk voordoen of voorkomen van de Heere Jezus; zodat er de oorzaak door te kennen zou worden gegeven, waarom de Joden Hem verworpen hadden. Want de meesten van het verdwaasde Israël in die dagen verwachten een Messias Die ze van onder de dienstbaarheid der Romeinen verlossen zou. Daartoe dachten zij was uitwendig vermogen en macht nodig; en daarom scheen Jezus er hun te gering, te zwak toe, en riepen zij, weg met Deze, kruist Hem, kruist Hem. Dat een van deze drie verklaringen steek moet houden en doorgaan is zeker, welke van de drie laat ons te tijd niet toe te onderzoeken, en de reden voor of tegen te wikken; daarom laten wij dat een ieder uwer zelf beoordelen. Wij houden voor ons de laatste verklaring het meest waarschijnlijk.

B. Doch het zij daarmee zoals het wil, dit is altijd volzeker:

1. Dat Heiland Jezus niet gekruist is door zulk een zwakheid, dat Hij de macht en het geweld van Joden en heidenen niet kon weerstaan, maar daaronder zou moeten bukken. O neen!

2. Want Hij heeft vrijwillig Zich daartoe aan hen overgegeven, gelijk dan Zijn hemelse Vader van eeuwigheid in de eeuwige genaderaad, uit loutere mensenliefde Hem, daartoe ook al overgegeven en verordineerd heeft. Het behaagde de Heere Hem te verbrijzelen; Hij heeft Hem krank gemaakt. Als Zijn ziel zich tot een schuldoffer gesteld zal hebben, zo zal Hij zaad zien, hij zal de dagen verlengen. En het welbehagen des Heeren zal door Zijn hand gelukkiglijk voortgaan, was er voorzegd, Jes. 53:10. En

Christus zei Zelf: Daarom heeft Mij de Vader lief, overmits Ik Mijn leven afleg, opdat Ik hetzelve wederom neme. Niemand neemt hetzelve van Mij, maar Ik leg het van Mijzelven af; Ik heb macht hetzelve af te leggen, en heb macht hetzelve wederom te nemen. Dit gebod heb Ik van Mijn Vader ontvangen, Joh. 10:17,18.
II. Zeer nadrukkelijk toont dit Heiland Jezus in onze voorgelezen tekstwoorden, met het woordje *gar, want,* aan het voorgaande veertiende en vijftiende vers vastgemaakt. Want daar gezegd hebbende: Gelijk Mozes de slang in de woestijn verhoogd heeft, alzo moet de Zoon des mensen verhoogd worden. Opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe; om te leren, dat Hij gekruist zou worden. Zo toont Hij nu in deze onze tekst dat Hij niet gekruist zou worden uit zwakheid van Zijn natuur, maar volgens de vrijwillige bestelling en overgave van Zichzelf en van God Zijn Vader, zeggende: Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft; opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe.
III. Zaligmaker Jezus:
A. Had Nicodemus onderwezen van de noodzakelijkheid der wedergeboorte, in de twaalf eerste verzen van ons teksthoofdstuk.
B. Daarop toont Hij hem dat Hij de verdienende Oorzaak daarvan is, en dat Hij daarom moest gekruist worden, vers 13-15.
C. Erbij voegende, welke de eigen grondreden hiervan is, namelijk de wonderbare liefde des Vaders tot de wereld, in deze onze tekstwoorden. Want ofschoon sommige uitleggers deze onze tekst aanmerken als een bijgevoegde verklaring van de evangelist Johannes; wij denken met anderen liever, dat deze tekst nog behoort tot het gesprek dat Christus met Nicodemus gehad heeft. Breder behoeven wij hier de samenhang, naar onze gedachten, nu niet op te halen.
IV. Deze tekstwoorden behelzen derhalve eigenlijk in zich: *De eigen grondreden, waarom Christus gekruist, en zo de verdienende Oorzaak der wedergeboorte en zaligheid geworden is, dat Christus Zelf zegt, de wonderbare liefde des Vaders tot de wereld te zijn.* Woorden, die Luther boven andere kostelijk en troostvol schatte.
O Heere, schenk die zegen op de verhandeling van deze stof, dat er mensen door het geloof in Christus uitgelokt en overgebracht worden! Amen.
V. Ordenshalve zullen wij op deze twee bijzondere hoofdzaken acht geven:

I. Op het voorstel. Alzo lief heeft God de wereld gehad.
II. Op de bevestiging van dat voorstel. Dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe.

VERKLARING

I. Het voorstel luidt: Alzo lief heeft God de wereld gehad. Waarin God wordt genoemd, Die omtrent de wereld is bezig geweest, en dat wel met Zijn liefde, op een overgrote en wonderbare wijze: Alzo lief heeft God de wereld gehad.
A. *Theos, God,* is hier persoonlijk God de Vader, omdat Hij hier van Zijn eniggeboren Zoon onderscheiden wordt; Die meermaals in de Heilige Schrift in een personele zin God wordt genoemd, inzonderheid omdat Hij in het werk der verlossing en zaliging van zondaren de ganse Godheid vertoont.

B. Van deze God wordt hier gezegd, dat Hij de wereld heeft liefgehad. Zeer verschillend is de betekenis van het woord wereld in de Heilige Schrift; dat alles hier op te halen zou maar tijd verkwisten zijn. Hier wordt dit woord *wereld* genomen:
1. Niet voor het gehele menselijke geslacht, door de gehele wereld verspreid, of voor alle mensen hoofd voor hoofd.
2. Maar of voor de mensen onbepaald, in tegenstelling van de engelen; of voor die menigte van mensen welke gezaligd zullen worden, in tegenstelling van de verworpenen. Deze menigte wordt de *wereld* genoemd, Joh. 17:21,23.
a. Omdat zij van nature met al de andere mensen in de gemene ellende ook neergezonken en gedompeld liggen, zijnde van nature kinderen des toorns, gelijk ook de anderen, Ef. 2:3. Omdat zij het beste gedeelte der mensen in de wereld zijn; en omdat zij, in zichzelf, of op zichzelf aangemerkt, ook zeer velen zijn, door de gehele wereld verspreid.
b. Of, gelijk wij nog allerliefst denken, voor die menigte van heidenen en alle volkeren, die door Christus geroepen en in Hem gezaligd zouden worden, in tegenstelling van de huishouding van het Oude Testament. Wel niet met uitsluiting van het Joodse volk, maar nu niet voor hen alleen, gelijk toen, maar ook voor de heidenen, en zo voor de gehele wereld, zonder onderscheid. In deze zin wordt Christus ook gezegd het Licht der wereld te zijn, Joh. 8:12. En wij denken, dat het woord wereld hier ook zo verstaan moet worden. Waardoor Heiland Jezus dan meteen ontwortelde de roemzucht der Joden, daar Nicodemus ook buiten twijfel mee bezet zal zijn geweest, alsof zij alleen de beminden van eeuwigheid waren, die alleen van het juk der vervloekte heidenen door de Messias verlost zouden worden.
C. Zaligmaker Jezus zegt verder, dat God deze wereld heeft liefgehad. Het liefhebben wordt klaarder van ieder bevat, dan met woorden uitgedrukt.
1. In ons mensen is het de drift der ziel, waardoor ze, uit beschouwing van het goede in het geliefde voorwerp, vervoerd wordt tot een wel willen daarvan, dadelijk weldoen, begeerte naar vereniging daarmee, en een vervroeging in het bezit daarvan.
2. Doordien het nu Gods wijsheid behaagt met ons mensen te stamelen, naar onze zwakheid, zo laat ons eens zien in hoeverre dit God toegepast moet worden, en in welk opzicht niet.
a. In ons mensen:
1. Is het een werking van de redelijke wil. Gods liefde is insgelijks een wijde uitgestrektheid van Zijn volmaakte wil.
2. De mensen zullen het voorwerp dat ze liefhebben, wel willen. Dit is in God ook waarachtig, Die het voorwerp van Zijn liefde insgelijks wel wil, als het hoogste Goed, als de Goedheid Zelf; ja, dit is in God volmaakter dan in ons mensen; want God bemint der mensen welzijn om hun voordeel, niet om Zijn profijt; een mens kan toch Gode niet profijtelijk zijn, Job 22:2. Christus heeft nu hier eigenlijk in het oog, niet Gods liefde van welbehagen, maar deze liefde van wel willen.
a. Die van eeuwigheid al werkzaam geweest is; waarom Johannes zegt: Hierin is de liefde Gods jegens ons geopenbaard, dat God Zijn eniggeboren Zoon gezonden heeft in de wereld, opdat wij zouden leven door Hem, 1Joh. 4:9.
b. Uit welke eeuwige liefde in de tijd een dadelijk weldoen gevolgd is; daar Paulus het oog op heeft, als hij zegt: Maar God bevestigt Zijn liefde jegens ons, dat Christus voor ons gestorven is, als wij nog zondaars waren, Rom. 5:8.

*. Uit deze eeuwige liefde is ook gevloeid de zending van Gods eniggeboren Zoon in de wereld, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe; en daaruit vloeit ook der zondaren krachtdadige roeping. Zodat Johannes er over uitroept: Ziet hoe grote liefde ons de Vader gegeven heeft, namelijk dat wij kinderen Gods zouden genaamd worden, 1Joh. 3:1.
**. Zodat Christus hiermee dan leert, dat God uit alle geslachten en volkeren der wereld sommigen van eeuwigheid heeft uitverkoren, en aan Zijn Zoon om te zaligen te geven. Dat God dit gedaan heeft alleen uit Zijn louter welbehagen en ongehouden mensenliefde. God is toch Liefde. En hierin is de liefde, niet dat wij God liefgehad hebben, maar dat Hij ons heeft liefgehad, en Zijn Zoon gezonden heeft tot een verzoening voor onze zonden, 1Joh. 4:8,10.
3. In en door Jezus, als Middelaar, brengt Hij dezen tot de gemeenschap met Hem.
4. En krijgt dus eindelijk ook een welbehagen in die geliefde wereld, om Jezus hun Hoofd en Middelaar.
b. Doch aan de andere kant doet zich ook een oneindig onderscheid op tussen God en onze liefde.
1. Onze liefde is altijd onvolmaakt; Gods liefde volmaakt, gelijk Hij volmaakt is, Matth. 5:48.
2. Onze liefde steunt op de waardigheid van het geliefde voorwerp; God heeft gans onwaardigen, en tegen Hem alles verbeurd hebbende, lief met een vrijwillige liefde, Hos. 14:5.
3. Onze liefde is menigmaal onbesuisd en dwaas; Gods liefde altijd met de grootste wijsheid, Rom. 11:33.
4. Onze liefde is dikwijls krachteloos; Gods liefde altijd krachtdadig, Ef. 2:4,5.
5. Onze liefde is altijd veranderlijk, en verandert dikwijls; maar God heeft de Zijnen lief tot het einde toe, Joh. 13:1.
6. Onze liefde is tijdelijk; Gods liefde eeuwig, Ef. 1:4.
7. Eindelijk, onze liefdewerkingen zijn maar kleine vonken; daar Gods liefde oneindig groot is, het zijn vlammen des Heeren.
D. Daarom roept de Mond der waarheid ook uit: Alzo lief heeft God de wereld gehad. Als kunnende geen genoegzame woorden uitvinden.
1. Dit is een vergrotende uitdrukking, die de grootheid, oneindigheid, de voortreffelijkheid, de onbegrijpelijkheid, de weergaloosheid van die liefde met nadruk vertoont.
2. En inderdaad, deze liefde van God is zo groot en wonderbaar! Hetzij wij hier het oog slaan op Hem Die liefheeft, dat de algenoegzame God Zelf is. Hetzij op die liefde zelf, die van voren en van achteren eeuwig is. Hetzij op de voorwerpen van deze liefde. En ten aanzien van hun staat, welke allerellendigst was. En ten aanzien van hun getal, zijnde een grote schare die niemand tellen kan. En ten aanzien van hun uitgebreidheid, zijnde over de gehele wereld verspreid. Hetzij eindelijk op de heil- en vruchtgevolgen van deze liefde.
II. Dat voorstel nu bevestigende, zo noemt de Heiland, om de grootheid van Gods liefde te vertonen en in het daglicht te stellen, er deze heil- en vruchtgevolgen van: Dat God de wereld alzo lief heeft gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe.

A. God bewijst dan Zijn wonderbare mensenliefde zeer klaar hiermee, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft. Welke woorden wij kort openen, en dan als een krachtig bewijs van Gods grote en oneindige mensenliefde uw aandacht vertonen moeten.

1. In die woorden noemt de Zaligmaker Zich Gods eniggeboren Zoon. En hij zegt, dat God Hem gegeven heeft.

a. Voorheen had Heiland Jezus Zich tweemaal de Zoon des mensen genoemd, vers 13 en 14 van ons teksthoofdstuk. Nu noemt Hij zich:

1. Gods Zoon. Niet een aangenomen, maar Zijn eigen en natuurlijke Zoon; want Hij noemt Zich Zijn eniggeboren Zoon. Gelijk Hij zo ook genoemd wordt, 1Joh. 4:9, en elders.

2. Hiermee als in het voorbijgaan lerende, dat Hij dezelfde Goddelijke natuur met de Vader bezit. Dat Zijn personele eigenschap, of manier van bestaan, Hem in het bijzonder eigen is; van de Vader gegenereerd te zijn, door mededeling van hetzelfde Goddelijke Wezen aan Hem; dat uit Ps. 2:7 en Joh. 5:26 ook zeer klaar bewezen kan worden. Eindelijk ook, indien wij deze woorden vergelijken met het vijfde vers van ons teksthoofdstuk, alwaar van de Heilige Geest gesproken wordt, dat God Drie-enig is, en dat deze grote verborgenheid der aanbiddelijke Drie-eenheid waarachtig en volzeker is.

b. Hij getuigt nu verder van Hem, Gods eniggeboren Zoon, dat God de Vader Hem *gegeven* heeft, *geschonken* heeft, *overgegeven* heeft, gelijk zij zo het Griekse woord *Edôken* hier moeten opvatten; daarmee zo te kennen gevende dat Hij de grote Gave Gods is, gelijk Hij Zich ook noemt, Joh. 4:10. God de Vader heeft nu dus Zijn eniggeboren Zoon gegeven:

1. En al van eeuwigheid, door Hem tot een Borg en Middelaar voor de uitverkoren wereld af te zonderen en aan te stellen; dat deze opperste Wijsheid Zelf noemt: Van eeuwigheid af gezalfd te zijn, Spr. 8:23.

2. En in de tijd; door Hem te beloven en te laten afschilderen. Door Hem in de wereld te zenden, vergeleken met het volgende 17de vers. En eindelijk ook door Hem in de dood over te geven, gelijk Paulus het verklaart, Rom. 8:32: Die ook Zijn eniggeboren Zoon niet gespaard heeft, maar heeft Hem voor ons allen overgegeven. Dat moet men vooral hier insluiten, zo, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven, ook zoveel zegt als Hij heeft Hem voor de uitverkoren wereld gegeven, in hun plaats gegeven, tot een rantsoen, tot een schuldoffer gegeven, gegeven om voor hen gekruist te worden en te sterven, en om zo voor hen verhoogd te worden; gelijk de samenhang met het 14de vers insluit. Dit wordt nu God de Vader huishoudelijk toegeschreven, terwijl het ondertussen ook zeker is dat de Zoon van Zichzelf en vrijwillig in de wereld is gekomen, Ps. 40:7-9. En Zichzelf voor de uitverkoren wereld daartoe overgegeven heeft, Gal. 2:20.

2. In dit geven van Zijn eniggeboren Zoon is nu een allerkrachtigst bewijs van Gods grote en oneindige liefde tot de wereld; want:

a. Hij heeft geen dienaar, geen engel, maar Zijn Zoon gegeven. Geen aangenomen, maar Zijn eigen Zoon. Geen geschapen, maar Zijn eniggeboren Zoon. Niet uit enige verbintenis of verplichting, maar naar Zijn louter en vrij welbehagen, uit ongehouden en vrijwillige mensenliefde heeft Hij Hem tot een Borg en Middelaar gegeven.

b. Hij heeft Hem gegeven en in de wereld gezonden, niet in de gedaante van een heer, maar in de gestalte van een dienstknecht. Niet opdat Hij daar Zijn vermaak zou hebben, maar om de schandelijke dood des kruises te ondergaan. En dat voor een zondige, verdoemelijke en vijandige wereld.
c. O! dit is een onuitdrukkelijke en onvergelijkelijke liefde! Dit zijn wonderbare rommelende ingewanden van ontferming, daar elk over ontzet en verbaasd moet staan!
B. Het einde, waartoe God Hem gegeven heeft, bevestigt dit insgelijks zeer krachtig; het is, zegt Heiland Jezus, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe. Welke woorden wij wederom eerst kort openen, en dan als een krachtig bewijs van Gods grote en oneindige mensenliefde uw aandacht moeten vertonen.
1. In die woorden ontmoeten wij een plicht, en een weldaad daaraan vastgemaakt.
a. In de plicht spreekt Messias Jezus niet van een werkende, maar van die gelooft. En wel van een iegelijk die gelooft, hetzij hij een Jood, hetzij hij een heiden is. En dat wel *Eis auton, die gelooft in Hem,* de Zoon des mensen, volgens het 14de vers van ons teksthoofdstuk, is de eniggeboren Zone Gods, tot een Borg en Middelaar gegeven.
1. Wanneer Christus hier zo spreekt, vergelijkt Hij wederom het zaligmakende geloof bij en met der Israëlieten aanzien van de koperen slang, gelijk uit de samenbinding van onze tekstwoorden met de twee voorgaande verzen klaar blijkt.
2. Daarmee lerende:
a. De noodzakelijkheid van dat geloof tot de zaligheid, even gelijk het aanzien van die slang noodzakelijk was, om in het lichamelijke leven behouden te worden.
b. De ware aard en natuur van het zaligmakende geloof; dat het niet bestaat in een ijdele inbeelding of opdringen van zichzelf, dat Christus mijn Zaligmaker is, en dat Hij voor mij ook is gestorven. Maar dat het bestaat, en dat daartoe vereist wordt:
*. Een kennen van de Heere Jezus als de ware Verbondsborg, zodat men Hem waarachtig in het oog krijgt, en Hij aan ons gemoed ontdekt wordt; gelijk de Israëlieten die slang ook eerst in het oog moesten krijgen, eer zij daarop konden zien.
**. Een hartelijke toestemming te geven aan de weg waardoor en waarlangs Hij zondaren tot Zijn gemeenschap leidt en zalig wil genezen; gelijk de Israëlieten die weg, waarlang de Heere hen wilde genezen, ook moesten toestemmen.
***. Een waar gezicht en gevoel van eigen ellende, verdoemelijkheid en onmacht en ontblootheid, naar Hem de toevlucht te nemen, en zich tot Hem te wenden; gelijk de Israëlieten uit gezicht en gevoel van de beten der vurige slangen zich ook naar de koperen slang moesten wenden.
****. Inzonderheid ook, met een loslaten, verzaken en afzien van zichzelf, van alle eigen werk, en van alles wat er buiten Jezus is, hartelijk en zich aan Hem overgevende, Hem te aanschouwen, en zijn zielsogen op Hem te vestigen, totdat er kracht van Hem uitgaat. Zo moesten de Israëlieten ook van alles afzien, en hun ogen op de koperen slang vestigen.
c. Zaligmaker Jezus leert hiermee, dat men alleen door het geloof gerechtvaardigd wordt; al is het dat men zijn geloof ook uit de werken moet tonen, Jak. 2:8.
d. Dat een ieder maar door zijn eigen geloof kan leven.
e. Dat op dat zelfde ogenblik, wanneer een zondaar gelooft, dat hij dan onwederstandelijk gerechtvaardigd wordt; gelijk de Israëlieten op dat ogenblik, op

welke zij de koperen slang zo aanzagen, genezen werden. Gelijk daarom hier ook aan die plicht:
b. Deze weldaad wordt vastgemaakt: Opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe. De eerste uitdrukking ziet op de bevrijding van het kwade. De andere ziet op de toebrenging van het goede.
1. Christus zegt hier dan: Opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve. Daarmee te kennen gevende:
a. Dat iedere zondaar, hij zij ook wie hij zij, het eeuwig verderf naar ziel en lichaam is onderworpen, en zulks als een gevolg van de zonde heeft te verwachten.
b. Doch dat men van dat verderf verlost wordt door het geloof in de gekruiste Christus.
2. Maar het eeuwige leven hebbe, voegt er de Heiland bij.
a. Het eeuwige leven zal voornamelijk daarin bestaan, dat de mens in ziel en lichaam beide God zal genieten, en dat hij naar beide vervuld zal worden met de heerlijkheid Gods, naar de mate van zijn vatbaarheid. Welke beginselen in dit leven al aan de gelovigen geschonken worden, zodat zij weleens het begin der eeuwige vreugde hier al in hun hart gevoelen. Deze dingen worden alle jaren verklaard uit de 22ste zondag van de Heidelbergse Catechismus; waarom wij ze hier nu niet uitbreiden.
b. Als Christus hier dan zegt, maar het eeuwige leven hebbe, zo geeft Hij daarmee te kennen:
*. Dat alle mensen door de zonde het eeuwige leven verbeurd, en het recht daartoe verloren, en zich onwaardig gemaakt hebben. Zij hebben toch allen gezondigd, en derven de heerlijkheid Gods, Rom. 3:23.
**. Maar dat men daar wederom het volle recht toe, en waarachtig deel aan verkrijgt door het geloof in Hem; waarom er in vers 36 van ons teksthoofdstuk ook staat: Die in den Zoon gelooft, die heeft het eeuwige leven.
/. Dit beide heeft de zondaar nodig om zalig te worden.
//. Dit beide is ook door Christus' dadelijke en lijdelijke gehoorzaamheid voor zondaren verdiend. En:
///. Dit beide is ook een vrucht van het zaligmakende geloof; want al de profeten geven dit getuigenis, dat een iegelijk die in Hem gelooft, vergeving der zonden ontvangen zal door Zijn Naam, Hand. 10:43. Zodat er dan nu geen verdoemenis is voor degenen die in Christus Jezus zijn, Rom. 8:1. Maar de rechtvaardige zal door zijn geloof leven, Hab. 2:4.
2. In dit heil- en vruchtgevolg is wederom een allerkrachtigst bewijs van Gods grote en oneindige liefde tot de wereld; want:
a. God heeft Zijn eniggeboren Zoon gezonden, niet alleen om de zaligheid te verkondigen, maar ook om die door lijden te verdienen.
b. Om zondaren van het eeuwige verderf te verlossen.
c. Om hun het eeuwige leven te doen beërven en genieten.
d. Om hun dat te geven, niet om hun eigen werken, die nooit in een zondaar volmaakt kunnen zijn, maar alleen door het geloof in Zijn eniggeboren Zoon.
e. Om zeer velen zo door Christus te zaligen, niet alleen uit de Joden, maar ook uit alle geslachten der wereld. O verbazende en nooit volprezen mensenliefde Gods! Wiens tong moet hier niet stamelen, wiens gezicht niet bedwelmen over deze grote en oneindige liefde Gods? Dit was nu een hoofddwaling onder de Joden ten tijde van Christus, inzonderheid onder de farizeeën, dat ze de komst van de Messias niet

aanmerkten als een bijzondere liefdedaad Gods; maar dat zij, alteveel op zichzelf steunende, daaruit de komst van de Messias verwachtten, omdat zij Gods volk waren, zeer veel beter dan anderen. Zij erkennen ook niet dat ze zo ellendig waren, dat zij in zichzelf het eeuwige verderf waardig, en het eeuwige leven onwaardig waren; en dat dit niet dan uit bijzondere liefde door het geven van Gods eniggeboren Zoon kon weggenomen worden. Deze diep gewortelde dwaling gaat Christus in deze tekst tegen, tonende aan Nicodemus dat hier heel wat anders in verborgen lag, dat de zending van de Messias vloeide uit deze bijzondere liefde Gods, om Zijn ellendige uitverkorenen van het eeuwige verderf te verlossen, en het eeuwige leven te doen beërven. Hierom maakt Hij deze woorden met het woordje *gar, want,* vast aan de verhoging van de Zoon des mensen, waarvan Hij in de twee voorgaande verzen gesproken had, zeggende: Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe. Johannes betoogt hier meteen zeer klaar en onweersprekelijk, door Christus' eigen woorden die Hij tot Nicodemus sprak, dat deze Jezus waarlijk de Zone Gods, en de beloofde Messias was, dat Hij eigenlijk in dit zijn Evangelie bewijzen en betogen wil.
Ziedaar deze woorden voor uw aandacht een weinig geopend.

TOEPASSING

I. O dierbare woorden, vol van alle vertroostingen, en aller aanneming waardig! Een zondige, een goddeloze, een onheilige wereld, een wereld zo diep in het boze liggende, zo verdoemelijk, zo helwaardig, alzo lief te hebben dat God Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe! Wie moet hier niet verwonderd en verbaasd staan? En uitroepen: O oneindige en wonderbare mensenliefde Gods!
A. Ziet hier uit deze woorden, toehoorders:
1. Dat de eeuwige grond en bron van zaligheid Gods eeuwige en oneindige mensenliefde is.
2. Dat de verdienende Oorzaak der zaligheid alleen Gods eniggeboren Zoon is, Die daarom ook aan een kruis moest genageld worden, en zulk een wrede dood sterven.
3. Dat het rechte middel is om zalig te worden, niet iemands eigen volmaakte gehoorzaamheid, welke voor een zondaar volstrekt onmogelijk is, maar alleen het geloof in Jezus Christus.
4. Dat Gods genade en liefde zo groot, zo wonderbaar en zich zo wijd uitstrekt, dat Hij een onwaardige, vijandige en verdoemenis waardige wereld door Zijn Zoon wil zaligen. Is dit geen stof van de uiterste verwondering, daar elks gemoed door behoorde geroerd te worden, en daar ieder door behoorde gaande te raken om in het geloof bij en in Gods Zoon het eeuwige leven voor zich te zoeken?
B. Maar helaas! Hoe weinigen zijn er die dit recht ter harte nemen! De meesten raakt dit niet eens aan het gemoed, maar blijven er geheel werkeloos omtrent. Met u is het alleszins zo, mensen:
1. Die deze grote Gave Gods Jezus Christus, Gods eniggeboren Zoon, niet eens recht kent, die er ook geen werk van maakt om Hem recht te leren kennen, maar zoals gij zijt maar voortgaat.

2. Met u ook, die op Gods Zoon en op de liefde van God nooit bedaard uw gedachten eens zet, om te overwegen hoe het met u deswege gesteld is, en hoe gij daaromtrent staat.
3. Met u ook, die Gods eniggeboren Zoon en Zijn wonderbare mensenliefde, in het geven van Hem, aan de wereld bewezen, niet eens recht waarderen, daarmee niets op hebt, ja, daar zelfs geen prijs op stelt.
4. Met u ook, die in geloof geen gebruik maakt van Gods eniggeboren Zoon, Die gekruist is. Het is een Liefdegave voor een iegelijk die gelooft, maar ook voor diegenen die geloven alleen, en dat doen de meesten niet.
a. Althans gij niet mensen, die met uw spotten en vijandig uitkomen tegen de geloofsweg en tegen de ware gelovigen doorslaande blijken geeft dat gij nog ongelovigen zijt.
b. Gij ook niet, die een vals geloof, een schijngeloof of een tijdgeloof voor het ware zaligmakende geloof houdt, en zo met een leugen in uw rechterhand bedrogen heengaat. Dat doet gij:
1. Die zo wat bekommering en ongerustheid over uw staat gehad hebbende, u nu bij de vromen voegt, en nu zegt het met hen te houden, denkende dat gij daarom al gelovigen zijt.
2. Gij ook, die omdat gij enige kennis en bevatting van de waarheid en het geloof gekregen hebt, u nu ook al voor gelovigen uitgeeft.
3. Gij ook, die omdat gij toestemt dat Jezus de Zaligmaker is, mitsgaders al wat van de geloofsweg gezegd wordt, meent dat dit immers zeker het geloof is.
4. Gij ook, die omdat gij meesterlijk weet te spreken, anderen besturingen te geven, en uzelf op te beuren, u vast inbeeldt dat gij het ware geloof wel hebt.
5. Gij ook, die u ophoudt met het een of ander in uzelf te zoeken, en daardoor buiten Christus blijft, jaren achtereen; dan meent gij het zo wel, dan zijt gij niet gerust, en dat is uw geloof.
6. Eindelijk gij ook, die zonder dat er tussen Jezus en uw ziel in het geloof wat omgaat, omdat gij nu en dan eens wat verkwikt, verruimd en vervrolijkt zijt, denkt een gelovige te zijn.
C. O! gij allen mist nog het ware zaligmakende geloof. Wat is dat schrikkelijk tegen zulk een liefde van God te zondigen? Wat is dat onverantwoordelijk, Gods eniggeboren Zoon te verwerpen en te verachten! Indien gij niet in Hem gelooft, moet gij verderven en eeuwig verloren gaan. Gij kunt het eeuwige leven dan niet hebben, maar de toorn Gods blijft op u.
D. Ach! Kreeg gij dan nog eens lust om van die wonderlijke liefde Gods voor u ook gebruik te maken! Eer het te laat zal zijn, nu wordt zij u nog aangeboden.
II. Niemand denke, mijn zonden zijn zo groot, en mijn misdaden zo menigvuldig; zou God mij Zijn Zoon ook wel aanbieden? Laten uw zonden zo groot zijn als zij willen, laten ze tot de hemel toe opgehoopt zijn, nog groter is de kracht van Gods oneindige liefde, van Gods eniggeboren Zoon, en van Zijn verdiensten. Al had gij openbare afgoderij bedreven met Aäron, overspel en doodslag met David, allerlei hemeltergende goddeloosheid met Manasse, bedrieglijke gierigheid met Mattheüs, afschuwelijke onkuisheid met Magdalena, een leven opgepropt van schelmerijen met de moordenaar aan het kruis; ja, al was uw wreedheid in het vervolgen der vromen zo gruwelijk als die van Saulus. O! Gods liefde, en de verdiensten van Zijn eniggeboren Zoon, zijn

alleen genoegzaam, gelijk voor hen, alzo ook voor u, indien gij Hem door het geloof aangrijpt. Wel degelijk biedt God Zijn liefde en Zijn Zoon de allergrootste zondaars en zondaressen ook aan. Och! dat uw gemoederen recht geraakt en geroerd mochten worden!

A. Zegt gij, wat is de rechte weg om in dezen getrouw en voorzichtig te handelen? Dat is deze, mijn vrienden:

1. Eerst moet men ontdekking en een gezicht krijgen van zijn rampzalige staat waarin men van nature is, en hoe men buiten de Heere Jezus eeuwig verloren is.

2. Men moet kennis en ontdekking krijgen van de volheid der genade die er in Jezus is, en van Zijn gereedheid om zondaren te zaligen.

3. Men moet met Hem in geloofsonderhandeling komen. Door zich zo ellendig, machteloos, verkeerd, blind, vuil en verdoemelijk als men is, voor Hem neer te werpen. Door zich als zodanig Hem aan te bieden, en zich zo aan Hem op te dragen. Door zich als zodanig hartelijk en onbepaald aan Hem over te geven. Door zijn zielsogen aanhoudend op Hem te vestigen, totdat men het bij zichzelf opgeeft, Jezus toevertrouwt, en er kracht van Hem uitgaat. O! de Heere doe het verschillenden van u Zelf eens ondervinden!

B. Wat zegt gij, begenadigden, hebt gij dit zo niet ondervonden? Ik weet van ja, niemand van u kan dat ontkennen. Tot opwekking roepen wij u toe: Dankt God voor Zijn liefde waarmee Hij u van eeuwigheid heeft liefgehad. Zoekt gedurig en aanhoudend in het geloof te zijn en te leven. Zoekt u meer en meer van Gods liefde te verzekeren, uit de gemeenschapsoefening met Zijn eniggeboren Zoon. Bemin God en Christus ook boven alles, met Petrus, Joh. 21:15-17.

C. Weet tot uw vertroosting, kinderen van God: God, Die u van eeuwigheid heeft liefgehad, zal u ook in der eeuwigheid blijven liefhebben. Hij zal u ook met Zijn Zoon alle dingen schenken, Rom. 8:32. Hij zal u voor alle verderf bewaren, en het eeuwige leven schenken; daar gij dan, volgens Joh. 17:24, altijd bij Zijn Zoon zult zijn, daar Hij is. AMEN.

EEN EN TWINTIGSTE LEERREDE

HANDELINGEN 10:15b

Hetgeen God gereinigd heeft, zult gij niet gemeen maken.

INLEIDING

I. **ER** was onder het Oude Testament een groot onderscheid tussen de spijs. De Joden mochten alle gedierten niet nuttigen; sommige waren rein, andere onrein. God had hun belast, Lev. 11:47, om te onderscheiden tussen het onreine en tussen het reine, en tussen het gedierte dat men eten, en tussen het gedierte dat men niet eten zal. Wederom, Lev. 20:25: Gij zult onderscheid maken tussen reine en onreine beesten, en tussen het onreine en het reine gevogelte. En gij zult uw zielen niet verfoeilijk maken aan de beesten, en aan het gevogelte, en aan al wat op den aardboden kruipt, hetwelk Ik voor u afgezonderd heb, opdat gij het onrein houdt. Doch waarom had God dit zo geboden?

A. De Joden gaven voor reden, dat God zulks gedaan heeft:

1. Wegens de gezondheid, hebbende verboden meest al die beesten die ongezond zijn, gelijk roofdieren en vogels, benevens weke en slappe vissen; daarentegen laat Hij toe onder de beesten diegene die herkauwen en de klauwen verdelen, Hoedanige de meest getemperde en gezondste zijn, zo ook de droogste vissen die vinnen en schubben hebben.

2. Ook zeggen zij dat deze wet zag op de afgoderij der heidenen, en bijzonder der Egyptenaren, die deze verboden beesten hun afgoden slachtten, en de toegelatenen als goden eerden; tussen welke en Zijn volk God onderscheid wilde maken, verbiedende Zijn volk die beesten te eten die zij offerden, en die toelatende welke de Egyptenaren nauwelijks durfden aanraken.

B. Maar in het bijzonder heeft God Zijn volk dit dus geboden:

1. Om ze alle gemeenschap met de heidenen af te snijden. Deze reden voegt er de Heere Zelf bij, Lev. 20:26, zeggende: En gij zult Mij heilig zijn; want Ik de Heere ben heilig; en Ik heb u van de volkeren afgezonderd, opdat gij Mijne zoudt zijn. Want door deze wet was hun verboden met de heidenen te eten en te drinken, als ook af te nemen is uit Gal. 2:14.

2. Ook wilde God hun daardoor leren die zonden en die gebreken te vlieden, welke door deze onreine beesten werden uitgebeeld; maar daarentegen alle deugd en reinheid te betrachten. Een reden, die de Heere Zelf er ook niet duister van geeft, Lev. 11:44, bij het geven van deze wet uitdrukkelijk zeggende: Want Ik ben de Heere uw God; daarom zult gij u heiligen, en heilig zijn, dewijl Ik heilig ben.

3. Doch boven alles behoorde dit onderscheid der spijs tot de wet der ceremoniën, om daarmee te leren de geestelijke onreinheid der zonde. Want in zichzelf zijn alle dingen rein geschapen, maar de zonde heeft over alle dingen de vloek en de onreinheid gebracht. Zodat de natuurlijke mens, de bevlekte en ongelovige, die onrein is, ook

geen ding rein is, dewijl beide zijn verstand en consciëntie bevlekt zijn, Tit. 1:15. En daarom verbood God enige dingen onder de wet, opdat de mensen uit die weinige zouden leren wat ze in alle verdiend hadden.
a. Doch dit onderscheid der spijs is nu onder het Nieuwe Testament weggenomen, en het verontreinigt de mens niet dat de mond ingaat, naar de les van de Zaligmaker, Matth. 15:11. En alle schepsel Gods is goed, en er is niets verwerpelijk, met dankzegging genomen zijnde, 1Tim. 4:4. Zodat nu niemand een Christen daarin oordelen mag, Kol. 2:16. Maar de reine zijn alle dingen rein, Tit. 1:15.
b. Doch hiervan waren velen in het begin van het Nieuwe Testament nog niet genoeg onderwezen, als af te nemen is uit Rom. 14:2. De ene geloofde wel dat men alles eten mocht, maar de andere niet.
II. Onder andere betoonde daarin ook de apostel Petrus zijn zwakheid en onkunde, wanneer hij de hemel zag geopend, en een zeker vat tot hem nederdalen, gelijk een groot linnen laken aan de vier hoeken gebonden, en neergelaten op de aarde. In hetwelk waren al de viervoetige dieren der aarde, en de wilde en de kruipende dieren, en de vogelen des hemels, volgens het elfde en twaalfde vers van ons teksthoofdstuk. Waarbij een stem tot hem geschiedde: Sta op Petrus, slacht en eet, volgens het twaalfde vers. Zo verschoonde hij zich uit onkunde van zijn vrijheid, zeggende: Geenszins Heere, want ik heb nooit gegeten iets dat gemeen of onrein is, volgens het veertiende vers. Gevende alzo te kennen de bezwaardheid van zijn consciëntie om dat te doen, hetwelk toen nochtans geoorloofd was. Hierop komt God nu nader te onderrichten in onze tekstwoorden, tot hem zeggende: Hetgeen God gereinigd heeft, zult gij niet gemeen maken.
III. In dit tiende hoofdstuk van de Handelingen der apostelen beschrijft Lukas eigenlijk de bekering van de heidense hoofdman Cornelius en de zijnen. Daaromtrent verhalende:
A. Hoe een engel aan Cornelius verscheen, terwijl hij vastte en bad, welke hem beval de apostel Petrus van Joppe te ontbieden, die hem zeggen zou wat hij doen moest, vers 1-6.
B. Waarop Cornelius twee van zijn huisknechten en een godzalige krijgsknecht naar Joppe tot Petrus zond, vers 7,8.
C. Ondertussen werd aan Petrus door een Goddelijk gezicht van een linnen laken, met allerlei reine en onreine dieren, uit de hemel neergelaten, gepaard met bijzondere aanspraken Gods aan hem, te kennen gevende dat het onderscheid tussen Joden en heidenen nu was weggenomen, vers 9-16; waartoe onze tekstwoorden behoren.
D. Waarop de mannen die van Cornelius afgezonden waren tot Petrus kwamen, met welke de apostel naar Cesarea reisde, vers 17-23.
E. Te Cesarea werd Petrus van Cornelius en zijn vrienden met grote eerbied ontvangen, verhalende wat hem van God geopenbaard was, gelijk Cornelius ook doet, vers 24-33.
F. Hierop predikte Petrus aan Cornelius en de zijnen de Heiland Jezus Christus, Welke zij wel gedood hadden, Hem hangende aan een hout; doch Welke God ten derde dage heeft opgewekt, vers 34-43.
G. Cornelius en de zijnen ontvangen daarop de Heilige Geest, spreken met vreemde tongen, en worden gedoopt, vers 44-48.

IV. De voorgelezen tekstwoorden behelzen derhalve eigenlijk in zich: *Een aanspraak van God Zelf aan Petrus, in een gezicht, onder een vertrekking van zinnen, waardoor God aan hem te kennen geeft dat het onderscheid der spijs, mitsgaders tussen Joden en heidenen, met al deszelfs gevolgen, nu was weggenomen.* Een stof, onze aandacht ook weleens waardig.
Och, dat de Heilige Geest op u, die dit woord horen zult, ook vallen mocht! Amen.
V. Wij zullen tot verstand van deze stof:

I. De voorgelezen woorden voor uw aandacht een weinig openen. En dan:
II. Naspeuren wat daardoor aangeduid en te kennen gegeven is.

VERKLARING

I. In de voorgelezen woorden merken wij twee dingen aan. Het onderwerp, of waarvan gesproken wordt: Hetgeen God gereinigd heeft. Hetgeen daaromtrent gelast en geboden wordt, het is: Gij zult dat niet gemeen maken.
A. Het onderwerp, of waarvan gesproken wordt, is hetgeen God gereinigd heeft. God wordt op verschillende wijzen gezegd iets te reinigen, en wel bijzonder op drieërlei wijze:
1. Als Hij iets hetgeen in zichzelf onrein is, rein maakt. Zo reinigt Heiland Jezus Zijn gemeente door Zijn bloed en Geest, gelijk er staat, Ef. 5:26: Opdat Hij ze heiligen zou, ze gereinigd hebbende met het bad des waters door het Woord. En zo lezen wij, 1Joh. 1:7: Het bloed van Jezus Christus, Zijn Zoon, reinigt ons van alle zonden. En 1Kor. 6:10,11: Dwaalt niet; noch hoereerders, noch afgodendienaars, noch overspelers, noch ontuchtigen, noch die bij mannen liggen, noch dieven, noch gierigaards, noch dronkaards, geen lasteraars zullen het Koninkrijk Gods beërven. En dit waart gij sommigen; maar gij zijt afgewassen, maar gij zijt geheiligd, maar gij zijt gerechtvaardigd in den Naam des Heeren Jezus, en door den Geest onzes Gods.
2. Als hij hetgeen middelmatig is tot een heilig gebruik afzondert; zo was Israël een heilig volk, Deut. 7:6. Zo reinigden de priesters en de Levieten zichzelf, en reinigden zij daarna ook het volk, en de poorten, en de muur, Neh. 12:30. Zo worden ook de Sacramenten gereinigd en geheiligd, en wat dies meer is.
3. Wanneer hetgeen dat verboden was wordt vrijgesteld; gelijk zo in het Oude Testament veel dingen ongeoorloofd waren, die nu vrij staan en gereinigd zijn, omdat ze God zodanig verklaart. Zo zegt Paulus, Rom. 14:14: Ik weet en ben verzekerd in den Heere Jezus, dat geen ding onrein is in zichzelven, dan die acht iets onrein te zijn, dien is het onrein. En 1Tim. 4:4-6, zegt hij tot zijn zoon Timotheüs: Want alle schepsel Gods is goed, en er is niets verwerpelijk, met dankzegging genomen zijnde. Want het wordt geheiligd door het Woord Gods, en door het gebed. Als gij deze dingen den broederen voorstelt, zo zult gij een goed dienaar van Jezus Christus zijn, opgevoed in de woorden des geloofs, en der goede leer, welke gij achtervolgd hebt.
4. Deze reinigingen worden nu God alle toegeschreven; want Hij is de Springader van alle reinheid. Naar Zijn achting, last en bevel moeten alle dingen geschat en gerekend worden. Zijn wil is de mens een wet; en naar Zijn uitspraak moeten alle mensen zich gedragen.

B. Daarom zegt de Heere ook in onze tekst: Hetgeen God gereinigd heeft, zult gij niet gemeen maken. Dit is Zijn last omtrent hetgeen Hij gereinigd heeft. Nu, gelijk Hij op drieërlei wijze iets reinigt, zo ontreinigt, besmet en maakt de mens hetzelve ook op drieërlei wijze gemeen.

1. Als men hetgeen geheiligd is, bezoedelt en vuil maakt. Zo ontreinigt de zonde de gehele mens, welke een ware gelovige is, die Christus door Zijn bloed gereinigd heeft. Waarom Paulus de gelovigen ook vermaande: Dewijl wij dan deze beloften hebben, geliefden, laat ons onszelven reinigen van alle besmetting des vleses en des geestes, voleindigende de heiligmaking in de vreze Gods, 2Kor. 7:1. Zijnde de zonde een vuilheid, een pek en drek, welke ons vuil en walgelijk maakt voor God, als blijkt uit Jes. 1:15.

2. Als men hetgeen tot een geestelijk gebruik is afgezonderd, misbruikt. Zo worden de misbruikers van het Heilig Avondmaal gezegd, niet te onderscheiden het lichaam des Heeren. En zich zo schuldig te maken aan het lichaam en het bloed des Heeren, 1Kor. 11:27,29. Daarom zegt Christus ook uitdrukkelijk: Geeft het heilige den honden niet, en werpt uw paarlen niet voor de zwijnen, Matth. 7:6.

3. Als men hetgeen geoorloofd is, en waartoe God vrijheid geeft, voor ongeoorloofd acht. Dat was Petrus' zwakheid, dat hij meende hem niet geoorloofd te zijn dat te doen, daar God hem niet alleen de vrijheid toe gegeven, maar dat Hij hem Zelf toegeroepen en geboden had, als blijkt uit vers 13,14 van ons teksthoofdstuk. Neen, dat God goed verklaart, mogen wij niet kwaad oordelen. En zo wordt gemeen maken hier bijzonder genomen. Dit, denken wij, is genoeg tot verstand van de letter van deze woorden.

II. Om nu ook na te speuren wat er door deze woorden is aangeduid en te kennen gegeven, zullen wij juist alles niet ophalen wat deze en gene daarvan en daaromtrent al gezegd hebben. Het bestek van tijd dat wij in een dinsdag voormiddag beurt ons voorschrijven is daar te kort toe; het zou wellicht ook maar meer tot overdwarsing en verdonkering dan tot opheldering en beter verstand van deze woorden strekken. De allervoornaamste gedachten en verklaringen zullen wij uw aandacht alleen maar mededelen en voordragen.

A. Verschillende Ouden hebben gedacht en gewild dat met deze woorden eigenlijk zou te verstaan gegeven zijn, dat wij niet gemeen mogen houden hetgeen God tot een heilig gebruik verordineerd heeft, maar dat wij zulks naar Zijn wil moeten gebruiken. Daar sommigen van hen dan ook bijvoegen: En dat wij niet mogen middelmatig keuren hetgeen God gelast heeft. Waartoe zij dan in de uitbreiding vele en verschillende dingen brengen, als bijvoorbeeld:

1. Gods Naam, die Hij ons belast heeft te heiligen, Die wij niet mogen misbruiken; maar Die wij echter ook gebruiken moeten, wanneer er wat goeds voor de Heere en Zijn zaak te doen is. Dit, zeggen zij, wilde God Petrus hier mede ook te kennen geven, om hem zo te onderrichten dat hij naar Cornelius moest gaan, dewijl daar wat goeds voor de Heere te doen was.

2. Gods Woord, dat tot overtuiging, bekering en zaligheid geheiligd is, hetgeen wij in de gemene samenspraken om te spotten en te lachen niet mogen misbruiken; doch dat men echter spreken en horen moet om erdoor te stichten en gesticht te worden. En zo wilde God, naar hun zeggen, Petrus hier mede ook onderrichten dat hij het Woord Gods vrijmoedig tot Cornelius en de zijnen spreken moest.

3. Gods Zoon, die de Vader geheiligd en in de wereld gezonden heeft, Joh. 10:36. Die men niet mag versmaden of verwerpen; want hoe zullen wij ontvlieden, indien wij op zo grote zaligheid geen acht nemen? vraagt Paulus, Hebr. 2:3. Maar in Wie men moet geloven, om het eeuwige leven te hebben, Joh. 3:16. En Die men anderen moet voorstellen en prediken als de Kracht Gods, en de Wijsheid Gods, 1Kor. 1:24. En zo wilde God, naar hun voorgeven, Petrus hier mede ook leren dat hij de gekruiste Christus, als de Zone Gods en Zaligmaker der wereld, in Wie men tot zaligheid te geloven heeft, aan Cornelius en de zijnen ook moest voordragen.
4. De eed, die van God geheiligd is, en nodig wordt bevonden om trouw en waarheid te bevestigen, dewijl de eed tot bevestiging is een einde van alle tegenspreken, gelijk Paulus zegt, Hebr. 6:16. Welke men niet lichtvaardig mag gebruiken; doch die men godzalig bij de Naam Gods mag doen. Zeggende, dat God Petrus hier dus ook mede wilde onderrichten dat hij Cornelius en de zijnen heilig bij de Naam Gods bezweren moest dat het de waarachtige weg tot de zaligheid was, die hij hun voordroeg en predikte.
5. De openbare godsdienst, die God geheiligd en tot het voornaamste middel om zondaren en zondaressen te zaligen afgezonderd heeft; dewijl het Hem behaagt door de dwaasheid der prediking zalig te maken die geloven, 1Kor. 1:21. Welke men niet mag verachten, noch onbedachtzaam oefenen; maar daar men betamelijk en godvruchtig gebruik van moet maken, de onderlinge bijeenkomsten niet nalatende. En zo wilde God, naar hun zeggen, Petrus hier mede ook leren dat hij de openbare godsdienst in alles moest voorstaan, nu onder het Nieuwe Testament niemand daar meer van afweren of uitsluiten; maar dat hij naar Cesarea moest gaan om Cornelius en de zijnen, ofschoon heidenen, echter ook dit voordeel te doen genieten.
6. De dag des Heeren, of de sabbat, die God in het paradijs voor de val, zo ras Hij het werk der schepping voleindigd had, al heeft gezegend en geheiligd, Gen. 2:1-3. Die dag mag men niet ontheiligen, maar men moet de sabbatdag gedenken, dat men die heiligt, volgens Gods uitgedrukt bevel in het vierde gebod, Ex. 20:8. En zo wilde God, naar hun voorgeven, Petrus hier mede ook verzekeren dat nu onder het Nieuwe Testament de dag des Heeren godvruchtig moest onderhouden worden, en dat gij daar met alle ernst op moest aandringen.
7. Eindelijk voegen zij er de Sacramenten bij, die tot een heilig gebruik ingesteld zijn; de Doop, Matth. 28:18, en het Avondmaal, Matth. 26:26-28. Die men derhalve niet verwerpen mag, dewijl ze in die plaats geboden zijn; die een gelovige ook niet middelmatig oordelen mag, dewijl wel duidelijk gelast wordt deze te heiligen. Maar die men na een godvruchtige voorbereiding op een gelovige en godvruchtige wijze moet zoeken te gebruiken, om er geestelijk voordeel voor zijn ziel mee te doen. Willende, dat God zo Petrus hier mede onderrichtte en als in gedachten bracht dat hij, achtervolgens de les en het bevel van zijn Heere en Meester, Cornelius en de zijnen, wanneer hij het Woord des Evangelies tot deze zou gesproken hebben, en zij hetzelve in het geloof hadden aangenomen, ook moest laten dopen, opdat hij en de zijnen zo terstond door de Heilige Doop zouden verzegeld worden van de genade Gods die aan hen geschied was.
B. Andere uitleggers willen, dat het voornaamste oogmerk Gods in deze onze tekstwoorden zou zijn, Petrus, en in zijn persoon elk en een ieder te onderrichten, dat het geen mens past Gods ordonnantie tegen te spreken. Zij zeggen, Petrus had zulks

gedaan volgens het voorgaande 14de vers. En daarop geschiedde wederom ten tweede male deze stem tot hem: Hetgeen God gereinigd heeft, zult gij niet gemeen maken. Die hier dan ook zeer veel dingen bijbrengen, waarop zij zulks toepassen. Als bijvoorbeeld:
1. De leringen die God in de Schrift openbaart, dat wij die niet mogen tegenspreken, gelijk er zo in het Oude Testament al geopenbaard was. Dat God Jafet uitbreidde, en eens zou doen wonen in Sems tenten, Gen. 9:27. Dat in Abrahams Zaad zou gezegend worden alle volken der aarde, Gen. 22:18. Dat Israël God zou laten varen, en de Rotssteen des heils versmaden, Deut. 32:15.
2. Dat Gods vrije genade zou verheerlijkt worden onder allerlei volkeren, en dat wel zo, dat elke rechtvaardige door zijn geloof zou leven, Hab. 2:4.
3. Dat men Gods oordelen, die heilig zijn, moet billijken en zich daarnaar schikken, waardoor Hij Israël zou stellen tot Lo-Ruchama, niet meer ontfermen, en tot Lo-Ammi, tot Zijn volk niet meer, Hos. 1:6,9.
4. Dat men onder de dagen van het Nieuwe Testament niemand van de genade mag uitsluiten, dewijl God nu ook zowel een God der heidenen als de Joden is, Rom. 3:29.
5. Dat de ene spijs nu niet meer ongeoorloofd is dan de andere; hetgeen Paulus ook leert, 1Tim. 4:4. Twee verklaringen, mijn vrienden, die wij wel erkennen waarheden op zichzelf en in zich behelzen, ja, dat ze ook zelfs, het ene minder, het ander meer, enigszins in deze woorden grond hebben, en er bijgevolg dat besluit uit afgeleid kan worden. Nochtans denken wij, dat ze niet voldoende zijn.
C. Het komt ons, met anderen, waarschijnlijker voor:
1. Dat de Heere voornamelijk beoogd en bedoeld heeft om Petrus met deze woorden, die Hij hem als uit de hemel toeriep, te onderrichten en te verzekeren:
a. Dat nu onder het Nieuwe Testament alle onderscheid van spijs te enen male was weggenomen, dat rein en onrein ten opzichte van de spijs nu in het geheel ophield, en dat een ieder nu alles eten en gebruiken mocht wat zijn hand vinden zou. Dit is een zaak die de apostelen in hun Brieven gedurig en bijkans overal bevestigen. Paulus geeft het daarom als iets prijzenswaardigs en als een blijk van het geloof op, als iemand gelooft dat men wel alles eten mag, Rom. 14:2. En hij zegt, vers 14 van datzelfde hoofdstuk: Ik weet en ben verzekerd in de Heere Jezus, dat geen ding onrein is in zichzelven, dan die acht iets onrein te zijn, dien is het onrein. En hij zegt, Kol. 2:16,17: Dat u dan niemand oordele in spijs of drank, of in het stuk des feestdags, of der nieuwe maan, of der sabbatten; welke zijn een schaduw der toekomende dingen; maar het lichaam is Christus.
b. Dat nu onder het Nieuwe Testament het onderscheid tussen Joden en heidenen ook ophield en weggenomen was, zodat Joden en heidenen nu beiden even na waren tot de genade Gods, tot het Evangelie der zaligheid, en tot de Zaligmaker Jezus Christus. Dit is een stuk dat ook gedurig en overal in het Nieuwe Testament wordt bevestigd. Hoor Paulus maar wederom; hij zegt, dat in Christus is noch Jood noch Griek, noch dienstbare noch vrije, noch man noch vrouw, Gal. 3:28. Dat Joden en heidenen nu beiden één gemaakt zijn, en dat de middelmuur des afscheidsels is gebroken, Ef. 2:14. Zo zelfs, dat de gelovigen uit de heidenen nu niet meer zijn vreemdelingen en bijwoners, maar medeburgers der heiligen, en huisgenoten Gods, gelijk hij er in het 19de vers van datzelfde hoofdstuk bijdoet.

c. Dat het Evangelie nu zonder onderscheid aan allen moet gepredikt worden, dat men niemand het Woord der zaligheid en de verkondiging daarvan weigeren mag, ja, dat men zonder aanneming des persoons daarin moet te werk gaan. Dewijl het de Heere toch weleens behaagt het aan zodanig een, daar men het allerminst van dacht, het meeste te zegenen en vruchtbaar te maken; ja, daar Hij weleens de grootste en voornaamste zondaren het eerste en voor anderen bekeren wil. Neemt thans maar eens tot een voorbeeld de apostel Paulus zelf, en hoor eens op hoedanige wijze hij zichzelf daarover uitlaat, 1Tim. 1:15,16, zeggende: Dit is een getrouw woord en aller aanneming waardig, dat Christus Jezus in de wereld gekomen is om zondaren zalig te maken, van welke ik de voornaamste ben. Maar daarom is mij barmhartigheid geschied, opdat Jezus Christus in mij, die de voornaamste ben, al Zijn lankmoedigheid zou betonen, tot een voorbeeld dergenen die in Hem geloven zullen ten eeuwigen leven.
2. Al deze drie stukken liggen:
a. Vrij klaar in de letter van onze tekst zelf. Indien gij maar eens herdenkt hetgeen wij daarover gezegd hebben, zult gij zulks terstond toestemmen.
b. Het gehele beloop van het gezicht dat Petrus hier zag, gepaard met de toepassing, welke er in vers 19 van gemaakt wordt, bevestigen zulks ook niet duister.
c. Het gevolg en de verklaring die er Petrus zelf over geeft, van vers 24-48 te lezen, bevestigt zulks ook krachtig.
Ziedaar deze stof voor uw aandacht een weinig geopend.

TOEPASSING

I. Uit deze verhandelde stof kan men hier in het voorbijgaan leren:
A. Dat het de plicht van een leraar is, die wenst getrouw te zijn aan allen die hem voorkomen, het Evangelie te prediken, en daarin zonder enige aanneming des persoons te werk te gaan; gelijk Petrus zelf erkent zulks uit dit gezicht en uit onze tekstwoorden geleerd te hebben, zeggende in vers 28 van ons teksthoofdstuk: God heeft mij getoond dat ik geen mens zou gemeen of onrein heten. En vers 24: Ik verneem in der waarheid dat God geen aannemer des persoons is.
B. Dat, met opzicht op de genadebedeling, nu alle onderscheid tussen joden en heidenen ophoudt, zodat de gave des Heiligen Geestes nu ook op de heidenen uitgestort wordt; gelijk de gelovigen die uit de besnijdenis waren, zovelen als er tot Petrus gekomen waren, zulks met ontzetting gewaar werden en erkennen moesten, volgens vers 45 van ons teksthoofdstuk.
C. Dat nu onder het Nieuwe Testament ook alle onderscheidenheid van spijs ophoudt, en dat nu de spijs ons Gode niet aangenaam maakt, gelijk Paulus ook zegt, 1Kor. 8:8.
1. Dit dient dan ook tot weerlegging van vele oude en hedendaagse valse leraars.
a. Hierdoor worden weersproken die oude ketters in de eerste Christenkerk, die een groot onderscheid der spijzen maakten; als daar waren de Eucratieten en Fatianen, die zich van vlees onthielden; gelijk Marcion ook zei dat het vlees van een kwaad beginsel was geschapen, zodat die vlees at niet kon zalig worden. De Manicheeën aten noch vlees, noch melk, noch eieren. Gelijk ook daarna de Priscillianen en Enthousiasten.

b. Hierdoor worden ook klaar weerlegd de bijgelovigheden van het pausdom. Wat al onderscheid maken zij van spijs in hun veertig daags vasten, in geen vlees op vrijdag, en andere grollen meer.
2. Doch om tot onszelf te komen, en ons niet langer op te houden met degenen die buiten zijn, die God eens oordelen zal. Riep de Heere Zelf Petrus hier uit de hemel toe: Hetgeen God gereinigd heeft, zult gij niet gemeen maken. O! hoevelen in ons midden maken zich hieraan wel degelijk schuldig, en dat tegen Gods uitgedrukt bevel aan! Immers dat doen:
a. De zodanigen die de ware gelovigen, de kinderen Gods, welke God in een allervolste zin bij aanvang gereinigd heeft, maar gemeen zoeken te maken, door smadelijk daarvan te spreken, ze te verachten en te verguizen, alles tegen hen werkstellig te maken wat maar tot derzelver kleinachting strekken kan. God, Die ze gereinigd heeft, hoort en ziet alles wat gij de Zijnen doet, en Hij zal het op Zijn tijd zoeken.
b. De zodanigen die datgene misbruiken en met kleinachting versmaden, dat God tot een heilig gebruik gereinigd en afgezonderd heeft, dat houdende alsof het maar iets gemeens was.
1. Gods Naam, wat wordt Die van velen niet dikwijls misbruikt? Wie maakt een recht en gepast gebruik van Gods Woord? Bij wie is de allerhoogste achting voor Gods Zoon?
2. Indien de openbare godsdienst, die God geheiligd heeft, en die Hij tot het voornaamste middel om zondaren en zondaressen te zaligen, gereinigd en afgezonderd heeft, bij ons in rechte achting was, en niet maar voor iets gemeens gehouden werd, zouden wij dan wel zo dikwijls zoveel ledige plaatsen onder de openbare godsdienst vinden, zodat men gemakkelijk die weinige mensen tellen kan die er tegenwoordig zijn? Zouden er dan wel zoveel flauwe verschoningen tegen voortgebracht worden?
3. Wat wordt des Heeren dag bij velen thans ook niet zeer ontheiligd, en als maar gemeen gemaakt, even alsof het een andere dag was.
4. En eindelijk, omtrent de Sacramenten is het onder ons niet beter gesteld, dat die gemeen gemaakt en van zeer velen zeer misbruikt worden, is openbaar.
c. De voornaamste oorzaken van dit nare en onverschoonlijke wangedrag onder ons zijn:
1. De diepe onkunde die in onze Haagse gemeente hoe langer hoe groter schijnt te worden. Wij moeten verbaasd en tevens beschaamd staan over hetgeen wij nu en dan hieromtrent ontmoeten.
2. De nare ongodsdienstigheid die in veler harten en huizen heerst. De godsdienst is bij de meesten thans maar een sleur- en taakwerk, welke ze nu en dan uitwendig met de lichamen nog eens waarnemen en bijwonen, zonder dikwijls eens om hun hart te denken, of dat er wel bij en onder werkzaam is. En in vele huisgezinnen wordt zelfs geen zweem of uiterlijke gedaante van enige godsdienstigheid bespeurd; men weet er niet van tezamen in Gods Woord te lezen, over de Goddelijke waarheden te spreken, en zich tezamen daarin te oefenen, om plechtig met gebogen knieën tezamen God te bidden, elkander tot de vreze Gods te vermanen en op te wekken, en wat daartoe verder behoort. Zijn de meeste harten en huizen nu zo ongodsdienstig? Hoe kan het dan anders gesteld zijn?

3. Het ongeloof dat velen geheel bezet en inneemt, zonder dat zij het merken. Was er zelfs maar meer historisch geloof omtrent de woorden Gods in de Kerk, er zou een geheel andere gedaante naar buiten in de Kerk zijn.
3. Mensen, wij waarschuwen u uit Gods Naam: Gij misbruikt het Christendom schandelijk; het is zo, gij zijt tot vrijheid geroepen, maar gij moogt de vrijheid niet gebruiken tot een oorzaak voor het vlees, voegt er Paulus uitdrukkelijk bij, Gal. 5:13. En dat doet gijlieden. God zal u oordelen, en u schuldig verklaren, Jes. 65:13,14. Ja, God zal u straffen, en u dit eens ordentelijk voor ogen stellen, Ps. 50:21.
4. Het is derhalve meer dan tijd om u te bekeren, indien gij nog behouden zoudt worden. En al waart gij de allergrootste zondaar of zondares, de genade Gods wordt u nog aangeboden.
II. Kinderen van God, u heeft God bij aanvang gereinigd.
A. Wanneer Hij uw harten brak, en uw zielen ontledigde van al hetgeen daar gij buiten God en Christus voorheen zoveel meer op had en uw vertrouwen op stelde, zodat Hij u uitschudde en geheel ontblootte. Nog meer, toen Hij uw zielen recht heilbegerig maakte, en u deed hongeren en dorsten naar Christus en Zijn gerechtigheid, Matth. 5:6. Toen Hij u gelovig maakte, en uw harten door het geloof bij aanvang reinigde, Hand. 15:9. Dit wordt openbaar uit uw gedurig bidden, roepen en smeken, om toch maar oprecht voor de Heere te zijn, en om maar een oprecht hart te hebben, zijnde uw gebed met de dichter gedurig: Laat mijn hart oprecht zijn tot Uw inzettingen, opdat ik niet beschaamd worde, Ps. 119:80.
B. Tot opwekking roepen wij u uit deze woorden toe:
1. Gebruikt met vrijmoedigheid alle schepsel Gods met dankzegging, en eet al dat in het vleeshuis verkocht wordt, niets ondervragende om der consciëntie wil. Want de aarde is des Heeren, en de volheid derzelve, 1Kor. 10:25,26. Laat u van niemand oordelen in spijs of in drank, opdat niemand u overheerse naar zijn wil, in nederigheid, Kol. 2:16,18. Doch zoekt hetzij dan dat gijlieden eet, hetzij dat gij drinkt, hetzij dat gij iets anders doet, het alles ter ere Gods te doen, 1Kor. 10:31. Voegende inzonderheid bij de kennis ook matigheid, 1Petr. 1:6.
2. Zoekt tot elk in de ontmoeting van Christus en de zaligheid in Hem te spreken, en elkander daaromtrent te vermanen en op te wekken. Het Woord van Christus wone rijkelijk in u in alle wijsheid. Leert en vermaant elkander, Kol. 3:16.
3. Verdenkt niemand om zijn vorige staat; een heiden ontvangt de Heilige Geest, en die nader bij waren, worden voorbij gegaan.
C. Zijt gij nog in veel onkundig, God zal u onderrichten, gelijk Hij Petrus hier deed. Doch hierna zal Hij u eens volkomen reinigen, en u in zulk een staat overbrengen daar uw kennis ook volkomen zal zijn. AMEN.

TWEE EN TWINTIGSTE LEERREDE

HANDELINGEN 16:13

En op den dag des sabbats gingen wij buiten de stad aan de rivier, waar het gebed placht te geschieden; en nedergezeten zijnde, spraken wij tot de vrouwen die samengekomen waren.

INLEIDING

I. **ONDER** al de levenloze en redeloze schepselen vindt men geen uitstekender noch heerlijker dan de lichamelijke zon.
A. Van de Ouden het oog der wereld genoemd; hetzij men het oog slaat op de beweging, hetzij op de uitwerking daarvan.
1. Het is de zon die, naar het zeggen van koning David, Ps. 19:6, als een bruidegom uitgaat uit zijn slaapkamer. In het oosten verrijst uit de kimmen met het aangenaam morgenrood opkomende, naar het zuiden en haar middelpunt snellende, en des avonds zo aangenaam dalende, als ze des morgens heuglijk opging. En dit alles met de grootste snelheid, duizendmaal sterker dan een postpaard door de dunne lucht rennende. Maar zo verwonderlijk als haar beweging is:
2. Zo verwonderlijk is ook haar uitwerking. Het is de zon die alle dingen in het licht stelt, het is de zon die alles verwarmt, koestert en vruchtbaar maakt, het is de zon die de onderscheidster is der tijden, en het is de zon van welke, naar het gemeen gevoelen, de maan en de rest der planeten en mindere lichten hun glans en luister ontlenen. Doch niettegenstaande dit alles is het echter zeker, dat de zon een redeloos en levenloos schepsel is.
B. Oneindig edeler is daarom de mens, begaafd met kennis van natuurlijke en bovennatuurlijke zaken. Die naar die kennis oprecht wandelen, dragen de naam van lichten in het midden van het krom en verdraaid geslacht van de wereld. Die het geluk te beurt valt om die kennis van Godswege anderen te leren, worden bij de zon en sterren vergeleken, Dan. 12:3: De leraars nu zullen blinken als de glans des uitspansels, en die er velen rechtvaardigen, gelijk de sterren, altoos en eeuwig. Wel is waar dat die grote Zon der gerechtigheid Christus Zelf en alleen is, Mal. 4:2, van Wie elk zijn licht dat hij heeft, ontvangt. Doch gelijk de zon de mindere sterren overtreft, alzo munt de ene leraar hierin zeer ver boven de andere uit. Was er nu ooit een onder de leraren van het Nieuwe Testament die naar de zon in zijn bewegingen en werkingen zweemde, het was die grote kruisgezant Paulus.
1. Het was Paulus, die in zijn beweging voortsnelde van het oosten naar het westen, zich bevindende nu te Jeruzalem, dan te Damaskus, al predikende gaat hij door Seleucië en Cyprus, Salamis en Pafos, Perge en Pisidië, Lystre en Derbe; hij steekt over van Azië naar Europa, beschijnende ook Filippi met de evangeliestralen.

2. Het was Paulus die door het schemerlicht der Mozaïsche wetten heen gebroken, de duisternis en onkunde die de heidense wereld bedekte, gelukkig verdreef; door dat licht maakte hij de harten van zijn toehoorders vruchtbaar. Hij leerde hun de getijden der Goddelijke genade; en gelijk de zon de mindere lichten hun glans bijzet, gelijk zo Paulus zijn licht van Gods eigen Zoon ontving, zo behield hij dat ook niet voor zichzelf, maar was vaardig om daarvan ook anderen te bedienen; waarom hij de wereld omlopende, hoewel van God naar Zijn welgevallen bestuurd, op zeer veel plaatsen dit licht ook verspreidde en overbracht.
II. De waarheid van hetgeen ik tot nog toe gezegd heb, ziet gij middagklaar in de voorgelezen tekst, aangemerkt in haar samenhang.
III. Nadat die droevige twist tussen Paulus en Barnabas was voorgevallen, en elk daardoor een bijzondere weg insloeg, Hand. 15:37-41, gaat Lukas in dit zestiende hoofdstuk verder in het verhalen van de reizen van Paulus. Eerst kwam hij te Derbe en Lystre, vindende aldaar Timotheüs, besnijdt hem naar de wijze der Joden, hield hem tot zijn reisgenoot, hield hem voor zijn zoon, en maakte hem tot een gezegend werktuig, waardoor sindsdien zoveel Christen kerken werden gesticht, vers 1-5. In het 51ste jaar na Christus' geboorte verreist hij naar Frygië, Galatië en Mysië; maar de Heilige Geest verhinderde hem het Evangelie in Bithynië te verkondigen, vers 6,7. Hierop komen ze te Troas, daar Paulus een Goddelijke openbaring ontving, ziende een Macedonisch man, die tegen hem zei, kom over in Macedonië en help ons; daaruit besluitende dat God wilde, dat zij daar het Evangelie zouden verkondigen, vers 8-10. Hierop spoedt hij zich naar Macedonië, en allereerst Filippi aantreffende, vertoeft hij daar enige dagen, vers 11,12. Zich zo vertonende in zijn loop als een snelle zon, en van Azië overstekende naar Europa. Hij vertoont zich zo ook in zijn werking; want te Filippi enige tijd verblijvende, deelt hij vaardig licht mee, sprekende met enige vrouwen, die buiten de stad op de sabbat naar het gebed gingen, volgens onze voorgelezen tekst. Daar hij ook door zijn dienst de deugdrijke Lydia tot het geloof bracht, gelijk ons dit in de twee volgende verzen verhaald wordt.
IV. Wat onze tekstwoorden betreffen: *Die stellen ons een bericht ter hand van hetgeen Paulus allereerst te Filippi gedaan heeft, daarin bestaande, dat hij gelegenheid gevonden hebbende om te kunnen leren, zulks ook verricht heeft, hetwelk als de aanleidende oorzaak van Lydia's bekering geweest is.*
O God, laat de verhandeling van dit woord ook de aanleidende oorzaak van iemands bekering onder dezen zijn! Amen.
V. Twee zaken moeten wij uit deze tekst met uw aandacht overwegen:

I. De personen die hier onder het woordje *wij* worden voorgesteld.
II. Hun bedrijf.

VERKLARING

I. De personen die ons hier voorkomen onder het woordje *wij,* zijn Paulus en zijn reisgenoten.
A. Paulus, die grote personage, uw aandacht al te bekend dan dat ik hem in het brede beschrijven zou, zo befaamd en uitstekende door het apostelambt, dat, gelijk met de titel van redenaar Cicero, van geneesmeester Hippocrates, van filosoof Aristoteles

gewoonlijk gemeend wordt, alzo in Gods Kerk Paulus onder de naam van een apostel; waardig dat keizer Julianus (gelijk het werk van Cyrillus tegen die rampzalige geloofsverzaker uitwijst) zich allermeest tegen hem kantte, en zijn schriften zocht zwart te maken. Dit is de man, die eertijds ijverende voor zijn vaderlijke wet, Jezus en Zijn Kerk vervolgde. Maar nu is die Saulus in een Paulus, die vervolger in een belijder, ja leraar, die wolf in een lam, ja herder veranderd. Tevoren de ergste zondaar zijnde van al zijn medeapostelen, en de driftigste op de weg der hel, is hij nu de ijverigste onder al de apostelen, om die kwade ijver met een heilige ijver te verbeteren, om de hemel zelfs in te nemen en voor anderen te openen. Die met de grootste lust arbeidde in de dienst van zijn Heere, en overal heenreisde om de gekruiste Christus te verkondigen, om de machten van de wereld en hel onder Christus' heerschappij te brengen, hetwelk ook doorgaans van die gewenste uitslag was, dat men van hem zeggen mocht: *Venit, Vidit, Vicit; Hij kwam, hij zag, hij overwon.* Hiertoe werd hij met Barnabas van de Heilige Geest eerst afgevaardigd, en van Antiochië gescheiden, is al predikende, vele steden en landen doorreisd hebbende, ook te Filippi gekomen.

B. Vergezeld met Lukas, zijn gedurige reisgenoot. Silas, die hij in het laatste van het voorgaande hoofdstuk tot zijn metgezel verkoren had. En Timotheüs, die hij te Lystre vindende, besneed, en ook met zich op de reis nam. Opdat ze hem als medearbeiders te hulp kwamen in zulk een zware en uitnemende arbeid. Ziedaar de personen, die hier onder het woordje *wij* worden voorgesteld.

II. Lukas tekent hier nu van Paulus en zijn reisgenoten aan, zichzelf daarbij ook niet uitsluitende: En op den dag des sabbats gingen wij buiten de stad aan de rivier, waar het gebed placht te geschieden; en nedergezeten zijnde, spraken wij tot de vrouwen die samengekomen waren. Gij bemerkt zeer licht dat dit bedrijf van Paulus en zijn reisgenoten tweeërlei is. Eerst zochten zij gelegenheid om te kunnen spreken; tot dat einde gingen zij op de dag des sabbats buiten de stad aan de rivier, daar het gebed placht te geschieden. En die gelegenheid gevonden hebbende, zo spraken zij, nedergezeten zijnde, tot de vrouwen die samengekomen waren.

A. Paulus en zijn reisgenoten dan tot nog toe in de stad Filippi geen gelegenheid gehad hebbende om Christus' heil- en kruisleer aldaar te verkondigen, zo ging hij met zijn gezelschap buiten de stad.

1. Daar het gebed placht te geschieden.

a. De apostelen waren gevolmachtigd van hun Meester om alles dat zij in het verborgen gehoord hadden, in het openbaar alom, dat is, aan alle volkeren, Joden en heidenen te verkondigen. Die last volbrachten zij wel allereerst als Joden omtrent Joden, de verloren schapen van het huis Israëls; maar vermits ook de heidenen de deur van het Evangelie was open gezet, zo gingen zij ook onder de heidenen; zo evenwel, dat zij altijd zich eerst voegden bij de Joden, gelijk Paulus dan ook met zijn gezelschap eerst ging in de synagogen, daar het gebed placht te geschieden. Want gelijk de Joden in die tijden overal over de aardbodem bijkans verstrooid waren, zo ontbraken ze ook te Filippi niet; althans gans Macedonië, daar Filippi in lag, en Lycaonië, de eilanden van Cyprus en Kreta, Cyrene en Egypte waren er vol van; als blijkt uit Josefus, en doorgaans ook uit dit heilig Boek van Lukas. Het was geen wonder, want hoewel Cyrus, na de Assyrische en Babylonische gevangenissen, de ballingen wel wederom vrijheid vergund had om in hun vaderland weer te keren, en Jeruzalem met de tempel te herbouwen, nochtans waren er velen, als aan hun ellende gewend door de

langdurigheid, blijven zitten in die uitheemse landen. De tirannie van Antiochus hierop gevolgd, de burgerlijke oorlogen der Asmoneeën, de uitheemse wapenen van Pompejus hadden ze nog verder verstrooid onder alle volken. En hierom Paulus, uit meedogendheid over hun ellende, is doorgaans eerst gereed en heet van ijver om de Joden de zaligheid te verkondigen.

b. Gelijk wij hem hier ook zien heengaan naar buiten, daar het gebed placht te geschieden. Of gelijk wij het liever met onze kanttekenaars vertalen: Daar naar gewoonte een gebedshuis was. Te weten, een Joods gebedshuis, omdat er toen nog geen Christenen waren. Gelijk ook daarna de heren van de bezeten dienstmaagd daaruit vernamen dat Paulus en Silas Joden waren, omdat ze dikwijls naar het gebedshuis gingen. Ik twijfel niet of elk uwer weet, hoe het de mensen betaamt hun Schepper groot te maken en te dienen. Is Hij de Fontein van alle goed, de Springader der zegeningen, het spreekt vanzelf dat wij Hem moeten danken als Hij ons de begeerten van ons hart geeft, en in de gebeden tot Hem toevlucht nemen om van Zijn algenoegzaamheid te smeken wat tot het leven en de godzaligheid van node is. Hiertoe is de mens niet alleen verplicht in zijn binnenkamer, maar ook in openbare vergaderingen. Dit wisten de heidenen zelfs uit de natuur. En hiertoe zag men ook onder Israël, behalve de tempel, veel openbare vergaderplaatsen, hoewel wij kunnen toestaan dat de synagogen in die gedaante als zij daarna waren, eerst na Babels gevangenis hun begin hebben gekregen. Zo zag men niet alleen te Jeruzalem, maar ook in al de steden van Israël, veel synagogen, en volgens de overleveringen der Joden was er een synagoge van node, al waren er maar tien Israëlitische mannen woonachtig, gelijk uit Maimonides blijkt. Dit was ook het geluk van de Joden die onder de heidenen verstrooid waren, dat zij nog hun openbare vergaderplaatsen en synagogen hadden, hetzij door openbare volmacht, hetzij bij heimelijke oogluiking. Hetgeen de reden is dat men van synagogen te Damaskus in Syrië, te Salamis op Cyprus, te Antiochië, in Pisidië, te Korinthe in Achaje, te Efeze in Ionië, en ook hier te Filippi in Macedonië in de historie der apostelen leest.

c. Welke synagoge hier bestempeld wordt als een huis des gebeds, daar het gebed placht te geschieden. Het was namelijk de gewoonte in de synagogen, dat onder de plichten en oefeningen in de godsdienst daar waargenomen, de algemene gebeden de eerste plaats hadden; gelijk ook betamelijk is, dat des Heeren dienst in Zijn Naam aangevangen wordt. In alle vergaderingen daarin gehouden, werd allereerst God gedankt dat Hij Israël tot Zijn volk uitverkoren, hun de wet gegeven en daarmee gekroond had; opdat wij van verschillende andere gebeden, die de Joden tot achttien brengen, en waarop van de ganse gemeente Amen moest gezegd worden, niet gewagen. Dit was een bijzonder werk in de synagogen, die daarom gebedenplaatsen van Philo en Josefus, van de oudvaders en andere Christelijke schrijvers, en zelfs ook van onze evangelist geheten worden. Want ofschoon vele geleerden onderscheid stellen tussen synagogen en gebedshuizen, wij hebben het echter niemand van hen nog zien bewijzen; het tegendeel blijkt uit de vermaardste, zelfs onder de Joodse meesters, als Philo, Maimonides en anderen, die ze voor één houden; gelijk wij dadelijk ook nog zullen horen, hoe Paulus in dit gebedshuis tot de vrouwen gesproken heeft.

2. Maar aanmerkelijk is ook de plaats van dit gebedshuis, het was buiten de stad aan de rivier. Deze stad Filippi, voorheen geheten Krenides, omdat aldaar vele fonteinen waren, kreeg de naam Filippi van Filippus, (dat een paarden-liever betekent) de koning

van Macedonië, de vader van Alexander de Grote. Filippi was een grote en ruime koopstad, alwaar ook goudmijnen waren; ze lag zeventig stadiën van Neapolis opwaarts, tussen de berg Pangeus en het strand van de Griekse zee, op welker velden Octavianus Caesar weleer Brutus en Cassius overwonnen had. Ze lag zeer nabij de rivier, die van de berg Pangeus naar de Griekse zee vloeide, maar even buiten die gemelde stad voorbij stromende. Buiten deze stad aan die rivier was dit gebedshuis.

a. Hetzij dat dit is voortgevloeid van de Joden zelf, die nu reeds buiten hun vaderland zijnde, meer vermaak schepten om hun vergaderplaatsen te stichten buiten de steden bij rivieren, om des te verder af te zijn van het gewoel van het volk.

b. Hetzij ook, dat het meest waarschijnlijk is, dat de heidenen onder wie ze verkeerden, in de steden de vergaderplaatsen der Joden niet wilden dulden, uit vooroordeel waarmee de heidenen tegen hun godsdienst waren ingenomen. Doch weinig was er aan gelegen of deze synagoge buiten of binnen Filippi was; God ziet toch niet op het uiterlijke, gelijk men ook menigmaal ondervonden heeft, dat een eenvoudige schuur, een arme hut en een donker bos Hem menigmaal aangenamer zijn dan de grootste gebouwen in de steden.

3. Doch op welke tijd ging Paulus met zijn gezelschap buiten de stad naar die synagoge? Dat was op de dag des sabbats, immers dit tekent de evangelist aan, als hij zegt: En op de dag des sabbats gingen wij buiten de stad aan de rivier, daar het gebed placht te geschieden.

a. De heidenen, te enen male onkundig van de godsdienst der Joden, hebben wonderlijke verdichtsels van de sabbat en de oorsprong daarvan gesmeed. Wij zwijgen van die vuile ziekte, die als Appion bij Josefus lastert, hun noodzaakte op de zevende dag van hun reis uit te rusten, welke dag zij daarom vervolgens zouden gevoerd hebben. Plutarchus meent dat sabbat houden zoveel is als ter ere van de afgod Bacchus goede sier te maken. Tacitus verdicht dat de Joden de sabbat hielden ter ere van Saturnus. En geen wonder dat zij zo spraken, zij waren toch van de zeden der Joden onkundig.

b. Sabbat, zegt Josefus terecht, betekent in de taal der Hebreeën rust, en door een oneigenlijke manier van spreken zegt het die dag, op welke God geboden had de gedachtenis van Zijn rust te vieren. Dit woord wordt uit de grondtaal in de onze overgenomen om de plechtigheid van de zaak, gelijk ook doorgaans de woorden Hosanna, Hallelujah en pascha zo worden overgenomen. Door dit woord worden ook nadere plechtige vierdagen, maar bijzonder, gelijk ook hier, de zevende dag uitgedrukt, bij uitnemendheid de sabbat genaamd. De Joden zijn daarom gewoon de sabbat te noemen een koningin, de feesten geven zij de naam van bijwijven, en de gewone werkdagen merken zij aan als dienstmaagden.

c. De dag des sabbats dan betekent de zevende dag, naar de orde der schepping, op welke Gods Zelf heeft gerust, die Hij met Zijn voorbeeld heeft geheiligd, en op welke een strenge rust moest onderhouden worden. Deze dag des sabbats begon des avonds om zes uur, met het ondergaan van de zon; de Hebreeën noemden dat de ingang van de sabbat. De ingang van de bruid is bij hen ook de komst van de sabbat, die zij door een dienaar van de synagoge lieten bekendmaken, opdat elk zich van zijn werk zou ontslaan, gelijk weleer in de steden van Israël geschiedde door het geklank der trompetten. De voorbereiding begon om drie uur, wanneer de oude wijzen gewoon waren hun leerlingen te vergaderen, en te zeggen: Laat ons de koningin de sabbat

tegemoet gaan. Niemand denke dat deze dag was ingesteld om deze in ledigheid door te brengen; neen, geheel andere gedachten hadden de Joden van de sabbat. Het is een merkelijke dwaling, zegt Manasse Ben Israël, te menen dat de sabbat ledigheidhalve is ingesteld; want dewijl de ledigheid de moeder is van alle gebreken, zo zou dan uit de sabbat meer kwaad dan goed voortkomen. Waarom men in alle manieren moet stellen dat de sabbat is ingesteld opdat de mens vaardig zij, en bezijden gezet hebbende alle zorg zo van het gemoed als van het lichaam, zich geheel zou toeleggen op het onderzoek van de wet, zich naar de synagogen en scholen begeven. God heeft die dag Zijn dienst toegewijd, en gewild dat ze in de grootmaking van Zijn Naam en de verbreiding van Zijn weldaden zou worden doorgebracht, Ex. 20.

d. Geen bekwamer dag kon Paulus dan ook uitkiezen om gelegenheid te zoeken van Gods Woord te verkondigen, dan de sabbat, op welke de Joden ijverig naar hun synagogen liepen. Zo ging dan Paulus met zijn gezelschap op de dag des sabbats buiten de stad aan de rivier, daar het gebed placht te geschieden.

1. Een wonderlijke zaak voorwaar, Paulus had in het voorgaande te Troas een Goddelijke openbaring gekregen, waarin hij een Macedonisch man zag, die hem uit naam van al zijn landgenoten met de grootste ijver scheen te nodigen; hij wilde maar over en zijn land te hulp komen door de verkondiging van het Evangelie. Paulus besloot uit dit gezicht dat er een grote oogst voorhanden was, en dat God hem gebood daarheen te gaan, gelijk hij ook deed, hopende daar veel winst te zullen doen voor zijn Heere. Wie zou niet gedacht hebben dat zijn komst in Macedonië aangenaam zou zijn geweest, dat de inwoners hem met de grootste vreugde zouden verwelkomd hebben, verheugd over de komst van zulk een apostel, dat zij alleen even begerig zouden zijn geweest om zijn leer te horen?

2. Maar ziet eens, de apostel komt allereerst te Filippi, en niet één enige is er in de stad die hem begeert te horen, of naar zijn gezelschap verlangt, maar hij is zelfs genoodzaakt om gelegenheid te zoeken van te kunnen prediken. Dit is, vrienden, menigmaal het bestel van Gods voorzienigheid omtrent Zijn gunstgenoten, dat Hij het hun in alles niet voor wind en stroom laat gaan, ja, hun geheel andere dingen laat ontmoeten dan zij zich wel verbeeld hadden. Hij belooft Jozef in zijn gezichten een grote verhoging, en naderhand laat Hij hem in een kuil neerdalen, laat hem verkopen tot een slaaf, en besluit hem in een nare kerker voor enige jaren. David zegt Hij de kroon en rijksstaf van Israël toe, en naderhand brengt Hij hem in duizend levensgevaren, zodat zijn leven bij zijn volk onzeker scheen, en nagejaagd als een veldhoen op de bergen, gedwongen wordt in ballingschap zijn heil te zoeken bij de onbesnedenen, 1Sam. 26. En waarom handelt God toch zo met Zijn lievelingen? Toehoorders, om zo het geloof te beproeven, en ze lijdzaamheid te leren, en daarna Jozef te verheffen tot de grootste hoogheid, en David te stellen op de rijkstroon, en onze Paulus gelegenheid te doen voorkomen van te kunnen spreken. Want dit wordt vervolgens van Paulus en zijn gezelschap aangetekend:

B. En nedergezeten zijnde, spraken wij tot de vrouwen die samengekomen waren.

1. Dat was namelijk voorheen onder de Joden een gewoonte, dat die leerden, zaten. Wanneer de profeten hun leerlingen in de scholen de wet verklaarden, Gods wegen uitlegden en de geheimen van de tabernakel ontvouwden, zo zaten zij. Zo lezen wij ook, Matth. 5:1, van Jezus dat Hij de schare ziende, op een berg klom, en nedergezeten zijnde die hemelse predikatie deed, die wij daar en vervolgens geboekstaafd vinden.

Zo hadden de rabbijnen in de synagogen gestoelten waarop zij zaten, die meer verheven waren dan die waarin hun discipelen zaten, die daarom gezegd werden aan hun voeten te zitten; gelijk van Paulus gezegd wordt dat hij opgevoed is aan de voeten van Gamaliël, Hand. 22:3. Ten ware dat men die spreekwijze eigenlijk wilde opvatten, zodat daardoor te kennen gegeven wordt dat hij opgevoed is geweest aan Gamaliëls tafel; alzo de Joden beweren dat de leerlingen van Mozes' tijden af tot op Gamaliëls dood altijd staande onderwezen werden; maar dat na Gamaliëls dood het zitten de leerlingen eerst zou vergund zijn. Waarom ook de Joodse Talmud Gamaliël dit getuigenis geeft, dat met hem de zuiverheid der wet en de luister van het farizeeërdom gestorven is. Hiertoe brengen sommige geleerden ook bij, dat Christus lerende wel zat, maar dat de schare stond, Matth. 13:1,2. En dat het wel geloofwaardig is dat de farizeeën, die zo hoogmoedig waren ten tijde van de Zaligmaker, hun leerlingen geenszins het zitten zullen toegelaten hebben, gelijk ze ook gewoon waren te zeggen dat de leerlingen aan hun meesters zoveel eer als aan God verschuldigd waren. Nochtans vatten andere geleerden die spreekwijze van Paulus oneigenlijk op, willende dat die gewoonte al lang voor Gamaliël zou plaats gehad hebben; en dat opgevoed te zijn aan de voeten van die vermaarde rabbi zegt, onderwezen te zijn, zittende de meesters veel verhevener van de leerlingen; waartoe de Heilige Schrift zelf op vele plaatsen aanleiding geeft. Dit althans is een zekere zaak, dat die leerden zaten; vandaar ook die spreekwijze van te zitten op Mozes' stoel, dat is, de wet van Mozes te leren. Zo ging Paulus hier ook met zijn gezelschap neerzitten.

2. En nedergezeten zijnde, spraken zij.

a. Het was een gewoonte in de synagogen der Joden dat het gebed gevolgd werd van het lezen in Mozes en de Profeten op elke sabbat, Hand. 15:21. Daar de Profeten bijzonder gelezen werden op alle feesten en op alle vast- en verzoendagen, zo werd Mozes benevens de Profeten met een voorrecht gelezen op de tweede en vijfde dag der week, en op de wekelijkse sabbat. En dit lezen van Mozes en de profeten op hun bestemde dagen door een priester, Leviet en vijf gewone Israëlieten, van de engel der synagoge daartoe verkoren naar de Joodse overlevering, werd vergezelschapt van een predikatie en onderzoek der Heilige Schriften; waarop het woord schijnt te slaan dat na het lezen der wet en der Profeten van de overste der synagoge te Antiochië Paulus en Barnabas werd toegeroepen: Mannen broeders, indien er enig woord van vertroosting tot het volk in u is, zo spreekt, Hand. 13:15. Immers Christus Zelf, in de synagoge van Nazareth een gedeelte uit de Profeten gelezen, het boek toegerold en de dienaar wedergegeven hebbende, werd terstond een tolk van Zichzelf, of van die voorzeggingen die van Hem spraken, Luk. 4:16-27. Zo was dan ook de prediking bij de Joden in hun synagogen en vergaderplaatsen gebruikelijk. Hiervan bedient zich Paulus met zijn reisgenoten; want in het Joodse gebedshuis, buiten Filippi nedergezeten zijnde:

b. Spraken zij.

1. Spreken in het gemeen is niets anders dan door een luidbare stem verstaanbare woorden te formeren. Het heeft God behaagd de mens te geven een mond en tong, in welke mond door middel van de tong, die zich op verschillende wijzen kan bewegen, de lucht welke uit de longpijpen komt, zodanige beweging ontvangt, dat ze naar buiten voortgebracht wordende, een zeker geluid veroorzaakt van verstaanbare woorden. Een

voortreffelijke bekwaamheid, waarmee de alwijze Schepper de mens begaafd heeft, en zonder welke de samenleving niet kon onderhouden worden.
2. Maar hier betekent het spreken, de weg der zaligheid te prediken en te verkondigen. Gelijk nu het middel waardoor de eerste mens verleid werd, het gehoor was, zo is het Gods bestel dat de mens ook wederom door het gehoor en door de prediking zou genezen worden. Hiertoe had Jezus Zijn apostelen verkoren, om door de prediking Zijn Rijk onder Joden en heidenen uit te breiden; Paulus noemt daarom het Evangelie een kracht Gods tot zaligheid, Rom. 1:16; en zegt, dat het geloof is uit het gehoor, en het gehoor door het Woord Gods, Rom. 10:17.
3. Geen wonder dan ook dat wij Paulus en zijn gezelschap zo ijverig zien om te prediken, en nedergezeten zijnde aanstonds beginnen te spreken. En ofschoon het niet verhaald wordt welke zaken Paulus daar gesproken heeft, nochtans kan dat ons niet onbekend blijven, indien wij Paulus' gewoonte maar eens naogen. Doorgaans was Paulus gewoon de voornaamste hoofdstukken der leer, en die meest weersproken werden, eerst door te nemen. Hij zal dan hier ook, gelijk altijd zijn gewoonte was, gepredikt hebben:
a. Christus, dat Hij de Zone Gods is; dat was zijn eerste tekst die hij na zijn bekering terstond predikte, Hand. 9:20. En wel die gebruikte, 1Kor. 2:2.
b. Het ganse Woord Gods, Christus als de voornaamste Inhoud daarvan, Zijn lijden, dood, opstanding, de vergeving der zonden door Hem, en het geloof in Hem, gelijk hij te Antiochië predikte, Hand. 13:16-41.
c. Dat een ieder zich moest bekeren tot de levende God, het Evangelie geloven, en zo in het Koninkrijk Gods trachten in te gaan, Hand. 14:15,22.
d. Dat men zijn bekering niet moet uitstellen; daarom dat God een dag gesteld heeft, op welke Hij den aardbodem rechtvaardig zal oordelen door een Man, Dien Hij daartoe geordineerd heeft, verzekering daarvan doende aan allen, dewijl Hij Hem uit de doden opgewekt heeft, gelijk hij te Athene predikte, Hand. 17:30,31.
e. Dat men de Heilige Geest moet ontvangen, en gedoopt worden, gelijk hij te Efeze sprak en leerde, Hand. 19:2-5.
f. En om alles ineen te sluiten, al de raad Gods, daar hij niets van achter hield, maar die hij in het geheel verkondigde, volgens zijn betuiging, Hand. 20:27. Dit is de inhoud van al zijn Brieven, en dit was ook de inhoud van zijn prediking. Dat sprak Paulus, datzelfde spraken ook zijn reisgenoten met hem, die hem hielpen en daarin ondersteunden, zodat zij allen als uit één mond spraken. Waarom Lukas, die er één van was, wel schrijven mocht: En nedergezeten zijnde, spraken wij.
3. Doch welke waren de toehoorders tot welke Paulus en zijn gezelschap hun redenen voerden? Dat waren de vrouwen die samengekomen waren, waaronder ook die deugdrijke Lydia geweest is, waarvan wij in het vervolg horen.
a. Buiten twijfel zijn er ook mannen geweest, want toen moesten de vrouwen mede in de gemeente zwijgen; het gebed, de lezing van de wet en van de Profeten, en het onderwijs kon niet dan van mannen geschieden.
b. Dat de vrouwen alleen gemeld worden, is mogelijk omdat de apostel en zijn medebroeders eerst die aangesproken hebben, hetzij de mannen weggegaan waren, of voor die tijd geen lust gehad hebben om te horen. Ik zeg met voordacht op die tijd, want daarna zijn er vele mannen bekeerd. De vrouwen zaten toen waarschijnlijk op een afgezonderde plaats, gescheiden van de mannen, gelijk de Joden nog in gebruik

hebben. Paulus met de zijnen spraken dan tot de vrouwen, die hem in het leraarsgestoelte konden zien, en vandaar de redevoeringen over de geloofszaken horen.
c. Wij zien hier dan dat de vrouwen, in ijver tot de godsdienst en om wat goeds te horen, de mannen ver te boven gaan. Menigmaal is dit trouwens ook gezien. Zo zag men de vrouwen zelfs Christus' discipelen de loef afsteken, die brandende van liefde tot Jezus, zich naar het graf begaven om Jezus te zoeken en te zalven, daar de discipelen tot hun grote schande gevlucht waren, en niet durfden voor de dag te komen, uit vrees voor de Joden. Opdat ik nu zwijg van zoveel voorbeelden daar de kerkelijke historiën mee doorzaaid zijn.
1. Gelukkige vrouwen ondertussen, wie het hier gebeuren mocht Paulus te aanschouwen!
2. Gelukkige oren ook, wie het hier mocht gebeuren die hemelse heiltrompet te horen!
3. Gelukkige vrouwen, aan wie Paulus hier veel heerlijker goudmijnen ontdekken zal dan de goudmijnen omtrent Filippi waren, uit welke Filippus jaarlijks drieduizend talenten goud ontving.
4. Ja gelukkige vrouwen, aan wie Paulus hier een veel heuglijker rivier aanwijst, dan daar ze hier bij samengekomen waren. Het bloed van Christus, die Fontein, Welke geopend is voor het huis Davids en de inwoners van Jeruzalem, tegen de zonde en tegen de onreinheid.
5. Doch boven allen gelukkige en zalige Lydia, welker hart de Heere toen heeft geopend, dat zij acht nam op hetgeen van Paulus gesproken werd, die toen bekeerd en tot Christus overgebracht is, vers 14,15.
Ziedaar de eerste evangelieprediking in Europa voor uw aandacht geopend.

TOEPASSING

I. Maar toehoorders, het wordt tijd dat wij deze woorden een weinig nader op onze gemoederen thuis brengen. De overweging van Paulus en het gedrag van zijn gezelschap, en dan die van deze godsdienstige vrouwen, zullen er ons stof genoeg voor verschaffen.
A. Zien wij de onvermoeibare vlijt van Paulus en zijn gezelschap in hun bediening, het verstrekt ons tot een voorbeeld van Gods dienstknechten. Dat is de beroeping van een leraar van het Evangelie, waar hij is, hij mag nergens stil zijn. Een Timotheüs, die Paulus' les en voorbeeld volgen zal, moet niet alleen het Woord prediken, maar ook tijdig en ontijdig aanhouden, 2Tim. 4:2. God heeft hun eens vooral die last gegeven, gelijk aan Zijn knecht Jeremia: Overal waarheen Ik u zenden zal, zult gij gaan, en alles wat Ik u gebieden zal, zult gij spreken, Jer. 1:7. Wilde Cato geen stomme soldaat hebben, het gaat zeker, dat Christus ook geen stommen in Zijn dienst wil dulden. Mensenkind, indien gij u in Israël niet kwijt als een wachter, wanneer gij onraad verneemt, en de goddeloze verzuimt de waarschuwen, zodat hij in zijn ongerechtigheid komt te sterven, Ik zal zijn bloed van uw hand eisen, zei God tot Ezechiël, Ez. 33. En dat zegt Hij ook tot u en mij, mijn waarde ambtgenoten. De talenten welke God Zijn dienstknechten vergunt, zijn hun gegeven om er hun handel mee te drijven, en dat wel dezelfde handel welke Paulus hier drijft met de vrouwen, dat is, altijd meer aan te winnen voor de Eigenaar van alles, Gods eer met Zijn Koninkrijk uit te breiden, en de hemel, zoveel in hen is, met zielen te vervullen. Men mag zijn gaven niet ledig laten

liggen, of om Christus' gelijkenis te gebruiken, men moet zijn talent niet trouweloos in een vuile zweetdoek wegleggen. Maar men moet het spoor van die grote kruisheld Paulus volgen, die Christus de grootste Leraar daarin ook navolgde, dat hij zich overal onvermoeid kweet in zijn leraarsambt. Dan heeft men ook onder Gods zegen vrucht te verwachten op zijn dienst. Gelijk nu de leraars Paulus en zijn gezelschap daarin hebben na te volgen:

1. O! volgt gij allen, toehoorders, deze ijverige vrouwen ook daarin na, dat gij naarstig op de sabbatdag in de vergadering komt tot oefening van de godsdienst. Immers genieten wij ook dat voorrecht dat het licht des Evangelies mede tot ons doorgebroken is, en dat wij onze vergaderplaatsen hebben zelfs binnen in onze stad, waarin Gods Woord zuiver wordt gepredikt, niet alleen in de week, maar ook bij herhalingen, zelfs driemaal op de dag des Heeren; welke ter gedachtenis van Christus' zegepralende opstanding uit de doden, nu in plaats van de Joodse sabbat daartoe moet gebruikt en besteed worden. En waarlijk, is dit niet een groot voorrecht voor een land, dat God daar woont met de verkondiging van Zijn Evangelie? Zonder de prediking van het Evangelie is een land en volk een roof van de satan, een woeste wildernis, met een meer dan Egyptische duisternis bedekt, waarin de mensen elkander stoten, als wilde dieren verslinden, en naar de hel eendrachtig voortslepen. Maar gelukkig is een land dat God met Zijn Woord en kennis begenadigt, en de boden des vredes toezendt; daar is het licht als eertijds in Gosen, daar regent het manna van Boven, daar springt levend water uit de geestelijke Steenrots, daar treedt de Heere met Zijn vuur- en wolkkolom vooruit, als eertijds voor Israël. En indien er een volk of land is dat dit geluk geniet, het is ook ons land! Het licht van het Evangelie, van God uit die nacht van onwetendheid tevoorschijn gebracht, en uit de dikke duisternis van het pausdom, straalt hier aan alle kanten. Het is waar, de dienaars die nu het Evangelie prediken, zijn geen apostelen, die zuiverste en klaarste lichten der Kerk, welker namen geschreven zijn op de twaalf fundamenten, Op. 21:14. Blinken ze niet met zulke uitwendige gaven als Paulus, zij bieden nochtans dezelfde zaligheid aan; Jezus is ook de Stof van hun predikaties, Gods Woord is de regel naar welke zij voortgaan. Hoe betamelijk was het dan ook dat wij dit geluk wel waardeerden, dat wij met deze godsdienstige vrouwen gingen daar het gebed placht te geschieden, en hoorden naar het Woord des levens.

2. Maar waar zijn ze tegenwoordig, die deze vrouwen in hun ijver navolgen?

a. Hebben wij hier geen redenen om te klagen? Kunnen wij hier uw werken wel vol vinden voor God? Mag Jezus niet wel zeggen, Ik heb tegen u, dat gij uw eerste liefde verlaten hebt? Op. 2:4. O! mijn vrienden, hoe komt het dat de godsdienst zo licht van u verzuimd, en dat het Woord der zaligheid zo weinig geacht, zo los verworpen en zo roekeloos in de wind geslagen wordt?

b. Waar vindt men thans Lydia's, welker harten geopend worden, dat zij recht acht nemen op hetgeen gesproken wordt, zodat zij zich bekeren, en in geloof en godsvrucht krachtdadig doorbreken? O, het getal der zodanigen is buiten twijfel maar zeer klein.

c. Ja, waar vindt men zelfs stokbewaarders in deze dagen, die zeer bevende worden over hun staat, neervallen, en uitroepen: Lieve heren, wat moet ik doen opdat ik zalig worde? Zoals te Filippi ook gebeurde, volgens vers 29,30 van ons teksthoofdstuk.

B. Stond het niet beter met de godsdienst, toen de godsdienstigen vervolgd werden? De middelen der genade, werden die niet beter gebruikt toen ze kwalijk te bekomen waren? Ging het niet beter in die benauwde tijden van onze voorvaderen, toen men

brandde en braakte om de godsdienst? Voorwaar, toen brandde men in een heilige ijver. Maar dat zilver is in schuim veranderd, de waarheid in schijn, de vruchten in bladeren, en dat gezegende geslacht der eerste Gereformeerden heeft zeer veel verbasterde ranken nagelaten.

1. Het is niet te denken dat God zulk een verzuim en misbruik van de genademiddelen, en van Zijn aanbod van genade langer zal kunnen dulden. Ondankbare mensen, denkt vrij dat God geen zaak kwalijker neemt dan het verachten van Zijn genade en van Zijn godsdienst; beschouwt het in zoveel bloeiende kerken voorheen, die overgeslagen tot een misbruik van de Goddelijke genade, ellendig verwoest zijn. Wie weet het ook welke duistere wolken in deze kommervolle dagen de Gereformeerde Kerk en het gehele protestantse Christendom boven het hoofd hangen, door het woelen van sommige vorsten in Europa, die het beest en de antichrist zijn toegedaan? In alle gevallen, God stelde Zijn oordeel al uit, hoe zult gij het kunnen ontvlieden ten gene dage, als gij gedagvaard zult worden voor het Goddelijk oordeel, daar Christus op een troon van wolken gezeten, u rekenschap zal afvorderen van de ontvangen genademiddelen, en het aanbod van genade, hoe gij dat beantwoord hebt; zult gij dan niet moeten verstommen? Hebt gij dan wel anders te verwachten dan die harde taal te horen, Matth. 25:41: Gaat weg van Mij, gij vervloekte, in het eeuwige vuur, hetwelk den duivel en zijn engelen bereid is. O nare toestand!

2. Het is derhalve meer dan tijd mensen, om uit uw zorgeloze slaap te ontwaken. Met Paulus en zijn reisgenoten prediken wij u ook: Dat een ieder zich moet bekeren tot de levende God. Dat niemand zijn bekering langer moet uitstellen. Dat gij de Heilige Geest moet ontvangen, zult gij het recht kunnen doen. Dat Die in u het geloof in Christus moet werken. Dat gij in Hem gelovende, vergeving der zonden zult ontvangen in Zijn Naam.

II. Kinderen van God, welker hart de Heere met Lydia in waarheid geopend heeft, ulieden roepen wij thans dit korte woord maar toe:

A. Toont metterdaad altijd uw grote hoogachting voor de godsdienst. Neemt acht op het Woord dat u van de leraars gepredikt wordt. Zoekt ook de gaven die de Heere u geeft, tot nut van anderen te besteden.

B. Gelovigen, tot u zal eens gezegd worden, waarmee ik thans sluit, uit Matth. 25:23: Wel gij goede en getrouwe dienstknecht, over weinig zijt gij getrouw geweest, over veel zal Ik u zetten. Gaat in, in de vreugde uws Heeren. AMEN.

DRIE EN TWINTIGSTE LEERREDE

HANDELINGEN 16:30

En hen buitengebracht hebbende, zeide hij: (Lieve) heren, wat moet ik doen, opdat ik zalig worde?

INLEIDING

I. **HET** is een gemene genegenheid, de natuur van alle mensen ingedrukt, te wensen naar behoud. De ellenden en zwarigheden van dit leven doen verlangen naar een ander, daar bevrijding is van alle kwaad en een volle genieting van alle goed. Hierom hebben de heidenen zelfs uit aanmerking van de onsterfelijkheid der zielen, en een betere staat na dit leven, naar hun dood gewenst; ja, sommigen zijn geworden beulen van zichzelf om des te eerder tot de bezitting van dat ingebeelde goed te geraken. Een goddeloze Bileam, kennende der vromen gelukzaligheid na dit leven, wenste te sterven de dood der oprechten, Num. 23:10.

A. Hoeveel te meer zulkeen die zich een Christen noemt? Wij twijfelen niet, dat er iemand hier tegenwoordig is, of hij zal wel wensen zalig te worden, keurende zulkeen ten hoogste ongelukkig die naar het einde van dit korte tijdelijke leven geen beter eeuwig leven geniet. De minste tegenspoed doet velen zulks begeren, en zeggen: Och dat mij iemand vleugelen als ener duive gave! Ik zou heenvliegen waar ik blijven mocht, Ps. 55:7.

B. Maar wensen doet er niet toe, het is vruchteloos het te begeren, indien men geen handen aan het werk wil slaan, de zaligheid moet zowel gezocht, om gearbeid, gestreden en gewrocht worden, als begeerd. Waarop de apostel ziende, zegt: Werkt uws zelfs zaligheid met vreze en beven, Fil. 2:12. Het is niet genoeg met de Israëlieten, wanneer die twee trouwe boden Jozua en Kaleb met een schone tros druiven op hun schouders kwamen uit het beloofde land, te wensen dat men daar in was; het moet veel moeite en arbeid kosten eer men daar in komen kan. Met dit oogmerk moet men vragen naar de oude paden, waar toch de goede weg zij, opdat men daarin wandele, Jer. 6:16. Zo deed die overste, welke de Zaligmaker vroeg: Goede Meester, wat doende zal ik het eeuwige leven beërven? Luk. 18:18. Zo vroegen ook de ontroerde Joden Petrus en de andere apostelen: Wat zullen wij doen, mannen broeders? Hand. 2:37.

II. Hetzelfde doet ook hier de stokbewaarder in onze tekst, want Paulus en Silas buiten gebracht hebbende, zeide hij: Lieve heren, wat moet ik doen opdat ik zalig worde? Waarop zij hem antwoordden: Gelooft in den Heere Jezus Christus, en gij zult zalig worden, gij en uw huis.

III. Lukas beschrijft ons in dit 16de hoofdstuk van de Handelingen der apostelen onder andere ook zeer omstandig de bekering van de stokbewaarder te Filippi.

A. Bij welke gelegenheid, en langs welke weg Paulus met zijn reisgenoten gekomen waren, hoe zij op de dag des sabbats daar het Evangelie predikten, met dit

vruchtgevolg dat Lydia bekeerd werd, wordt in de vijftien eerste verzen van dit teksthoofdstuk voorgedragen.
B. Aangaande de bekering van de stokbewaarder aldaar, tekent Lukas aan:
1. De aanleiding tot zijn bekering; welke was:
a. Vooraf:
1. Dat Paulus en Silas, uit een dienstmaagd die haar heren met waarzeggen groot gewin toebracht, de waarzeggende geest hadden doen uitgaan, vers 16-18.
a. Waarop zij beiden, niet alleen voor de overste getrokken, en als oproermakers gegeseld werden, vers 19-22.
b. Maar ook de stokbewaarder tot een welverzekerde bewaring overgegeven, in de binnenste kerker met hun voeten in de stok gevangen gezet werden, vers 23,24.
2. Als Paulus en Silas nu omtrent de middernacht baden en Gode lofzangen zongen, daar de gevangenen naar hoorden, zo geschiedde daar snellijk een grote aardbeving, waardoor de fundamenten van de kerker bewogen, al de deuren terstond geopend, en de banden van allen los werden, vers 25,26.
b. De stokbewaarder hierdoor wakker geworden, zag de deuren der gevangenis geopend, trok een zwaard, en zou zichzelf omgebracht hebben, menende dat de gevangenen ontvloden waren. Maar Paulus riep met grote stem, zeggende: Doet uzelven geen kwaad, want wij zijn allen hier, vers 27,28.
2. Hierop ontdekte zich in de stokbewaarder terstond een zeer grote ontroering en aandoening; want als hij licht geëist had, sprong hij in, en werd zeer bevende, en viel voor Paulus en Silas neer, vers 29.
a. Hetwelk met een heilige verlegenheid en bekommering vergezeld was; want hen buiten gebracht hebbende, zei hij: Lieve heren, wat moet ik doen opdat ik zalig worde? volgens onze voorgelezen tekstwoorden.
b. Waarop zij hem antwoordden: Gelooft in den Heere Jezus Christus, en gij zult zalig worden, gij en uw huis, vers 31. Hierop spraken zij tot hem en tot allen die in zijn huis waren verder het Woord des Heeren, vers 32; die ook allen terstond gedoopt en gelovig werden, vers 33,34.
C. Waarop Lukas dan eindelijk ook nog aantekent hoe het met Paulus en Silas verder te Filippi is afgelopen, vers 35-40.
IV. Van deze vraag, zo aanstonds voorgelezen, zullen wij in dit uur met uw aandacht handelen. En de thans voorgelezen woorden behelzen eigenlijk in zich: *De allernodigste vraag, van de sokbewaarder te Filippi, met veel verlegenheid en bekommering aan Paulus en Silas voorgedragen.* Wenst gij zalig te worden mijn waarde vrienden, och! dat deze vraag met verlegenheid en bekommering u dan ook eens het hart en de mond, zoals deze stokbewaarder, mocht uitbersten.
O Heere, zegen daartoe dit woord, dat er zaligmakende overtuiging en bekommering onder gewrocht worde! Amen.
V. Twee zaken moeten wij uit deze tekst met uw aandacht overwegen:

I. Hetgeen voor de vraag is voorafgegaan. En hen buiten gebracht hebbende, zeide hij.
II. De vraag zelf. Lieve heren, wat moet ik doen opdat in zalig worde?

VERKLARING

I. Van hetgeen voor de vraag is vooraf gegaan, zegt Lukas: En hen buiten gebracht hebbende, zeide hij. Tonende hiermee:
A. Dat de personen die gevraagd werden hier met het woordje *hen* te kennen gegeven, Paulus en Silas waren, voor welker voeten de stokbewaarder bevende was neergevallen, volgens het voorgaande 29ste vers.
B. Deze bracht hij buiten. De stokbewaarder was bevolen dat hij deze twee dienaren Gods welverzekerd bewaren zou; hij had dat ook getrouw volbracht, werpende hen in de binnenste kerker, en verzekerende hun voeten in de stok. Maar door de aardbeving wakker geworden zijnde, en de deuren van de kerker geopend ziende, was hij zo ontsteld geworden, uit vrees dat de gevangenen mochten ontkomen zijn, dat hij zijn zwaard uittrok, vers 27. Maar van Paulus gewaarschuwd zijnde, vers 28, en nadat hij met licht in de gevangenis kwam, ziende dat de gevangenen daar waren, zo bemerkte hij dat dit een wonderwerk en Goddelijk mirakel was, en dat verbaasde hem nog te meer, en wrocht zodanig een verandering in hem, dat hij niet alleen eerbiedig neerviel voor de voeten van diegenen welke hij tevoren wreed had gebonden, maar dat hij ze ook uit de kerker naar buiten bracht.
1. Sommige uitleggers denken, dat de stokbewaarder ze op dat zelfde ogenblik van stonde aan in zijn huis, of in enig vertrek daarvan zal gebracht hebben, omdat er in het volgende 32ste vers staat: En zij spraken tot hem het Woord des Heeren, en tot allen die in zijn huis waren.
2. Doch anderen willen dat hij ze eerst op een andere plaats zou gebracht hebben, en daarna met zich in zijn eigen huis zou hebben genomen, omdat er in het volgende 33ste en 34ste vers staat: En hij nam ze tot zich in dezelfde ure des nachts, en wies hun van de striemen. En hij werd terstond gedoopt, en al de zijnen. En hij bracht ze in zijn huis, en zette ze de tafel voor. Doch zonder ons over dit verschil, als van zeer weinig aanbelang zijnde, uit te laten:
3. Stellen wij vast, dat hij ze uit de kerker in een betere en bekwamere plaats bracht, daar hij gelegenheid had om met hen gemeenzaam en rondborstig te spreken van zijn zielestaat.
a. Ziet, zo wonderlijk weet God menigmaal door deze en gene uiterlijke voorvallen een wonderbare omwending en verandering in de mens te werken.
1. Even tevoren was de stokbewaarder nog, toen hij meende dat de gevangenen ontkomen waren, en dus Paulus en Silas ook, bijkans desperaat, uit vrees voor zijn oversten. Maar ziedaar, in een ogenblik is al die bekommering en vrees geheel en al hem ontnomen; hij bracht ze zelfs de kerker uit, zonder dat hij zich het allerminste daarover bekommert hoe hij dit zal verantwoorden.
2. Even tevoren behandelde hij deze mensen nog als grote kwaaddoeners en oproermakers, op een zeer harde wijze. Maar ziedaar, nu bejegent hij ze als zeer waardige gezanten Gods op een vriendelijke manier.
3. Even tevoren was hij nog geheel zorgeloos, en zonder enige indruk omtrent de welstand van zijn ziel. Maar ziedaar, nu is hij ontroerd, aangedaan en zeer begerig om te weten hoe hij behouden en zalig zal worden.

b. Zulk een verandering werkt de bekering doorgaans in de zondaar, er komen in hem geheel andere gedachten, bewegingen en hartstochten, hij zoekt dan geheel wat anders, en verricht dan geheel andere daden.
1. Daar hij van tevoren om het lichamelijke meest dacht en zorgde, zeer veel op had met, en deed om de gunst van deze en die mens, en vol van mensenvrees was; o! nu denkt en zorgt hij meest voor zijn ziel; de vrees voor het verliezen van mensengunst raakt hij vrij wat kwijt, mensenvrees veroordeelt hij. En geen wonder; er doet zich dan een andere bekommering in hem op, die vrij wat zwaarder weegt, en waarvoor dat andere wijken moet.
2. Daar hij van tevoren een deel was van de lieden van deze wereld, verkeerde en omging met zulke mensen die zich deze wereld gelijkvormig maken, en de vromen aanzagen voor geveinsden, stijfhoofden en eigenzinnige mensen; o! daar zoekt hij zulke mensen nu op, voegt er zich bij, zoekt gemeenzaam met hen om te gaan, en met David een gezel te zijn van degenen die de Heere vrezen.
3. Daar hij van tevoren niet sprak dan van ijdele en wereldse dingen; o! dat verveelt hem nu alras. Hij zoekt nu maar eerst en meest te spreken van die dingen die het eeuwig behoud betreffen; om maar recht te weten wat er te doen is om zalig te worden.
C. Althans de stokbewaarder Paulus en Silas buiten gebracht hebbende, zeide hij. Hij sprak ze dan zelf eerst aan, het trof hem zo diep, en woog hem zo zwaar, dat hij het niet inhouden, dat hij niet zwijgen kon. Trouwens zo gaat het ook gewoonlijk in de bekering van een zondaar, als hij recht in zijn hart geraakt en getroffen is, als het hem recht klemt en weegt, dan kan hij niet zwijgen, dan kan hij het niet inhouden, maar het barst hem als de mond uit, hij moet spreken, opdat hij lucht krijge.
II. Zijn vraag zelf is: Lieve heren, wat moet ik doen opdat ik zalig worde? Waarin wij te letten hebben op de aanspraak, lieve heren; op hetgeen hij vraagt, wat moet ik doen opdat ik zalig worde?
A. De aanspraak is zeer beweeglijk; want ze komt voort uit een verbaasd en bedwelmd gemoed, uit een ontstelde en radeloze ziel.
1. Hij spreekt ze aan met de naam van heren. Het is van oude tijden af bij vele volkeren, ook bij de Hebreeën en Romeinen, in gebruik geweest, wanneer ze iemand met achting en eerbied aanspraken, die dan heer te noemen. Hoort ons, mijn heer, gij zijt een vorst Gods in het midden van ons, zeiden de zonen van Heth al tegen Abraham, Gen. 23:6. Drinkt, mijn heer, zei Rebekka daarom ook tegen Abrahams knecht, Gen. 24:18. Ziet toch, de woning dezer stad is goed, gelijk als mijn heer ziet, zeiden de mannen van Jericho ook tot Eliza, 2Kon. 2:19. Geen wonder dat de stokbewaarder Paulus en Silas dan ook heren noemt.
2. Te meer:
a. Dewijl hij nu meer achting voor hen had dan even tevoren, ze nu aanziende voor zeer eerwaardige grote en aanzienlijke mannen, van welke God met sprekende daden getuigenis gaf dat zij dienstknechten van Hem, en Hem zeer lief en waard waren.
b. Hij noemt ze niet alleen met de naam van heren, volgens de algemene sleur, als met een woord van beleefdheid, maar hij toont het ook met de daad, dat hij zeer veel achting voor hen had; want in plaats van hen als gevangenen te behandelen, zo gebruikt hij ze als zijn raadslieden en leermeesters, en dat in het allergewichtigste stuk, namelijk de zaligheid van zijn ziel. Hierom hadden ook onze zeer geëerde Nederlandse

overzetters het woordje *lieve*, dat in de grondtekst niet staat, tussen twee haakjes erbij gezet, om dit daarmee te kennen te geven, het vertalende: Lieve heren.
B. Hetgeen hij vraagt, is: Wat moet ik doen opdat ik zalig worde?
1. Och! wil hij zeggen, ik had daar zo even bijkans tegelijk mijn leven en mijn ziel kunnen verliezen door de handen aan mijzelf te slaan, en mijzelf tekort te doen. Zeg mij toch, hoe ik maar mijn ziel zal behouden, dan zal al het overige wel gaan en zich wel schikken. voorwaar een nodige vraag, want de zaligheid zijnde van het grootste belang, zo kan er niets nodiger worden onderzocht, dan de wijze op welke men die verkrijgen zal. Een voortreffelijke godgeleerde antwoordde daarom eens zeer wel, als een zeker persoon hem zei, ontsteld te zijn over zijn zaligheid: Wel vriend, het is een zaak daar de ganse wereld behoorde over ontsteld te zijn. Zo was het met deze stokbewaarder; hij zegt:
2. Wat moet ik doen opdat ik zalig worde? Hij spreekt hier van zalig te worden. En vraagt eigenlijk, wat hij doen moet om zulks te verkrijgen en deelachtig te worden.
a. De stokbewaarder spreekt hier dan van zalig te worden.
1. Het Griekse woord dat wij hier in de grondtekst vinden:
a. Wordt nu en dan ook weleens gebruikt voor en van een lichamelijk behoud en verlossing; maar meest voor en van de verlossing der ziel tot het eeuwige leven.
b. Dat het hier alleen in die laatste betekenis moet opgenomen en verstaan worden, spreekt vanzelf. Daarenboven het volgende antwoord van Paulus en Silas, gelijk ook hetgeen verder van de stokbewaarder en zijn ganse huis aangetekend staat, stelt dit buiten tegenspraak.
2. Zalig te worden:
a. Vooronderstelt een onzalige staat en toestand, waarin men van nature is. Adam was wel in een gelukzalige staat geschapen; maar door de zonde is hij, met al zijn nakomelingen, rampzalig; en alzo niet alleen vervreemd geworden van het hoogste Goed, God en Zijn zalige gemeenschap, maar ook meteen neergestort in een poel van allerlei ellenden, en onderhevig geworden aan het grootste kwaad, zonden, schuld, smet, heerschappij en straf, hebbende niet anders te verwachten dan vloek en eeuwige verdoemenis. In zulk een staat worden nu alle mensen geboren.
b. Zalig te worden bestaat dan, aan de ene kant, in ontheven en bevrijd te worden van het grootste kwaad, der zonden, schuld, smet, heerschappij en straf, Matth. 1:21. En aan de andere kant, in het bezit gesteld te worden van het hoogste Goed.
*. Hier al in de tijd, door het genieten van al die grote heilgoederen, die tot het wezen van de genadestaat behoren. Daar somtijds ook wel wat bij geschonken wordt van die dingen welke tot het welzijn van de genadestaat behoren.
**. Daar zeker de volle zaligheid namaals op volgen zal; om zo te verkrijgen het einde des geloofs, namelijk de zaligheid der ziel, 1Petr. 1:9. Breder moeten wij dit hier nu niet uitbreiden.
b. De stokbewaarder daarop verliefd, en daarnaar zeer begerig zijnde, vraagt: Wat moet ik doen opdat ik zalig worde? Dit is een zeer opmerkelijke vraag.
1. Hij vraagt niet:
a. Wat zij wilden doen, maar wat hij moest doen. Dat zij van boven werden bijgestaan, was door dit wonderwerk onweersprekelijk; daarom doet hem de vrees voor zichzelf zorgen. Ik beken, wil hij zeggen, dat ik schuldig ben voor God; wat raad? O mannen

Gods! dat ik behouden word, ik wens immers dat er nog kans is om behouden en zalig te worden.
b. Hij vraagt ook niet, wat zal ik belijden, maar wat zal ik doen; want goede woorden kunnen de mens niet in de hemel brengen, als hij met zijn daden zijn belijdenis verkracht en wederom omver stoot. Want niet een iegelijk die tot Mij zegt, Heere, Heere, zal ingaan in het Koninkrijk der hemelen; maar die daar doet den wil Mijns Vaders, Die in de hemelen is, is Jezus' eigen taal, Matth. 7:21.
c. Hij zegt ook niet, wat moet ik weten; want weten zonder doen is vruchteloos. Waarom Christus ook zei: Indien gij deze dingen weet; zalig zijt gij zo gij dezelve doet, Joh. 13:17. De duivelen hebben veel kennis, maar zullen nochtans eeuwig de zaligheid derven, omdat zij het tegendeel doen.
d. Hij vraagt ook niet in het gemeen, wat is er te doen, maar in het bijzonder, wat moet ik doen; want elk zal voor zichzelf Gode rekenschap moeten geven, en van zijn geloofsleven. Een ander mens zal ons de hemel niet kunnen inbrengen, indien wij zelf de weg niet willen inslaan die daar naartoe leidt.
2. Daarom vraagt hij recht: Wat moet ik doen opdat ik zalig worde?
a. Ik weet wel dat er uitleggers zijn die, omdat de stokbewaarder hier van *doen* spreekt, denken en stellen dat hij in dat verkeerd begrip zal geweest zijn, dat hij door zijn eigen werk, door zelf wat te doen, zijn zaligheid zoeken moest; dewijl toch die Pelagiaanse grond, om eigen gerechtigheid op te richten, een ieder van nature eigen is. Dat de zaak in zichzelf in waarheid zo is, als een zondaar begint wakker te worden en tot zichzelf te komen, dat hij dan zeer licht en ook al veeltijds in het eerste daartoe vervalt, dat hij blindelings aan het werken valt, en meent dat hij met zijn werk en doen, met bidden, wenen, roepen en zich in alles te verbeteren, bij God aangenaam maken, God tot ontferming over zich bewegen, en met zich verzoenen zal, stemmen wij ten volle toe. Doch wij kunnen niet zien dat dit hier in deze vraag van de stokbewaarder ligt; omdat dit woord, hier door doen vertaald, van een bredere betekenis is, en zowel geloven als werken in zich behelst. Hetgeen immers ontegenzeggelijk blijkt, om thans geen andere plaatsen meer op te halen, uit de twee laatst genoemde schriftuurteksten, Joh. 13:17 en Matth. 7:21.
b. Maar wij houden het daarvoor, dat de stokbewaarder met deze vraag alleen een vertoog geeft dat hij om raad verlegen, en zeer begerig is om te weten welke weg hij inslaan, en welk middel hij ter hand nemen moet, om toch behouden en maar zalig te worden. In deze vraag van de stokbewaarder, wat moet ik doen opdat ik zalig worde? ligt dan opgesloten:
*. Dat hij daarmee vaststelt, erkent en belijdt dat hij tot nog toe van de zaligheid ontbloot was.
/. En nog tot op de huidige dag in zijn onzalige natuurstaat was. Onder zware zondenschuld, welke groot geworden was tot aan de hemel, Neh. 9:6. Zeer walgelijk en onrein voor God, van de hoofdschedel af tot de voetzool toe, Jes. 1:6. Onder een heersende macht der zonde en verdorvenheid, als een dienstknecht der zonde, Rom. 6:20. Besloten onder de vloek en toorn Gods, die toch op de zodanige blijft, Joh. 3:36.
//. En derhalve ook nog te enen male verstoken van die zalige heil- en genadegoederen, die hier in de tijd iemand aanvankelijk zalig maken. Zodat hij, zo stervende, niet anders te verwachten had dan het eeuwige verderf, 2Thess. 1:9. In zulk een staat

erkent de stokbewaarder hiermee dat hij tot nog toe geleefd had; en dat gerust, zonder enig gevaar te zien.

**. Hij toont met deze vraag dat hij daarvan nu een gezicht gekregen had, en dat zulks hem zeer verlegen en ten hoogste bekommerd maakte. De diepte van zijn ellendestaat, waarin hij neergezonken lag, en het grote gevaar waarin hij uit dien hoofde was, kwam hem nu zeer zwaar op zijn hart; hij merkt nu dat hij reeds als het ware op de kant van het eeuwig verderf gestaan had, toen hij zichzelf wilde doorsteken, en dat hij nog alle ogenblikken in gevaar was, niet wetende of hij ook in deze zelfde nacht nog sterven zou, om in de eeuwige dood neer te storten. Dit deed hem met veel bekommering uitroepen: Lieve heren, wat moet ik doen opdat in zalig worde? En is dat wel een wonder? Daar hij nu klaar zag dat dit een zaak van het allergrootste belang was. Want wat baat het toch een mens, zo hij de gehele wereld gewint, en lijdt schade zijner ziel? Matth. 16:26.

***. De stokbewaarder toont met deze vraag dat er in hem een werkzame begeerte, een hartelijk verlangen was naar de zaligheid. Nu begon hij de waardij en dierbaarheid daarvan eerst recht te zien; al had hij er tevoren iets van gehoord, het was zonder indruk geweest, hij had er tot nog toe het rechte begrip niet van gehad. Maar nu het God belieft hem in het hart te grijpen, en te doen zien dat er na dit leven een eeuwig wel of wee, hemel of hel te verwachten is, nu kiest hij met zijn ganse hart het leven boven de dood, de zegen boven de vloek, opdat hij leve tot in eeuwigheid, Deut. 30:19.

****. De stokbewaarder wijst met deze vraag ook aan, te denken, te wensen en te geloven dat er een weg en middel is, door en langs welke een arme zondaar kan gezaligd worden. Zolang hij in het blinde heidendom zat, was hij zonder hoop, Ef. 2:12. Maar nu het God behaagt hem de ogen te openen, begint hij niet alleen te zien dat er een weg is voor een vervreemd zondaar, om eeuwig behouden te worden, maar hij gelooft ook dat het niet geheel hopeloos is om daartoe te geraken; en dit doet hem vragen: Lieve heren, wat moet ik doen opdat ik zalig worde?

*****. Met deze vraag erkent en belijdt de stokbewaarder ook dat hem, ofschoon hij in het gemeen geloofde dat er een weg ter zaligheid was, echter deze weg hem nog te enen male onbekend was. Want had hij er kennis van en aan gehad, hij behoefde Paulus en Silas niet gevraagd te hebben wat hij in dezen doen moest. Hij kon hier geen kennis van hebben, indien hem niet iemand onderrichtte. Het is toch van nature alle mensen onbekend, hoe en op welke wijze een dood- en vloekwaardig zondaar, met een volmaakt heilige en rechtvaardige God kan bevredigd, verzoend, en alzo voor eeuwig gezaligd worden. Dit is een verborgenheid die vlees en bloed niemand openbaart, Matth. 16:17. Maar daar zelfs de heilige engelen begerig naar geweest zijn, om neerbukkende daarin te zien. Geen wonder dan ook, dat de stokbewaarder, hierin zijn onkunde belijdende, vraagt: Wat moet ik doen opdat ik zalig worde?

******. Met deze vraag toonde de stokbewaarder ook dat hij besef en indruk had, dat de zaligheid juist zo gemakkelijk niet te verkrijgen, maar dat er al vrij wat werk aan vast, al zo vrij wat om te doen was. Dat dit in der waarheid ook zo is, moet elk ten volle toestemmen, die behoorlijk acht geeft op de spreekwijzen die in de Bijbel in dezen gebruikt worden. Dan wordt het eens aangemerkt als een geweld doen op het Koninkrijk der hemelen, en dat als geweldigers in te nemen met geweld, Matth. 11:12. Dan eens als een lopen in de loopbaan, daar de prijs met zeer veel moeite maar

verkregen wordt. Geen wonder dan, dat de stokbewaarder ook vraagt: Lieve heren, wat moet ik doen opdat in zalig worde?

*******. Eindelijk, de stokbewaarder geeft met deze vraag te kennen dat hij bereidvaardig en wilvaardig is om de zaligheid aan te nemen en te omhelzen, zonder enig beding, onder welke voorwaarden het ook zijn mag. Het is alsof hij zei: Eilieve! wees toch zo goed, en zeg mij toch maar wat ik doen moet, al was het werk nog zo groot, al was het nog zo zwaar, al moest er nog zoveel geleden en gestreden worden; al zou ik er mijn ambt als stokbewaarder en al mijn goederen, ja, al de mijnen en mijn leven zelf er bij verliezen moeten, zeg het mij maar, wat moet ik doen? Ik ben bereidwillig, ik ben besloten en gereed om alles wat er ook van komen mag, op mij te nemen. Wat moet ik maar doen opdat ik zalig worde? Dit weegt bij mij zo zwaar, dat niets daartegen kan opwegen, alles moet daarvoor wijken en bukken; deze liefde tot mijn eeuwige zaligheid en behoud is sterk als de dood, mijn ijver hard als het graf, haar kolen zijn vurige kolen, vlammen des Heeren. Vele wateren zouden deze liefde niet kunnen uitblussen; ja, de rivieren zouden ze niet verdrinken. Al gave iemand al het goed van zijn huis voor deze liefde, men zou hem te enen male verachten, om te spreken uit Hoogl. 8:6,7. Ziedaar deze vraag.

TOEPASSING

I. Uit deze verhandelde stof blijkt, dat die de Heere wil bekeren, dat Hij die ook bekommerd maakt omtrent zijn zaligheid. Zo was het niet alleen met de stokbewaarder, maar ook met de pinksterlingen, die verslagen in hun harten uitriepen: Wat zullen wij doen, mannen broeders? Hand. 2:37. Met Paulus zelf, toen hij bekeerd werd, zo riep hij uit: Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal? Hand. 9":6. Tot Johannes de Doper kwamen er ook verschillenden, beroerd door zijn prediken, die hem vroegen: Wat zullen wij dan doen? Luk. 3:10,12,14. Opdat ik meer andere voorbeelden hier nu niet ophaal. En geen wonder; want:

A. Zolang een mens nog in zijn natuurstaat voortgaat, heeft hij geen recht gezicht van zijn diepe ellende; deze onkunde baart in hem zorgeloosheid. Die niet weet dat hij op een dwaalweg is, die zal naar de rechte weg niet vragen. Zolang een zondaar geen recht gezicht heeft van zijn verdoemelijkheid, zo is hij onbekommerd en onverlegen; hij is rijk, en verrijkt geworden, en heeft geen ding gebrek, naar zijn gedachten en in zijn eigen ogen. Maar wat is er de oorzaak van? Hij weet niet dat hij is ellendig, en jammerlijk, en arm, en blind, en naakt, Op. 3:17.

B. Maar als zijn ogen geopend worden, dat hij zijn zonden ziet, de menigte, de zwaarte, de hatelijkheid en de verdoemelijkheid daarvan; als hij ontwaakt en gewaar wordt in welk een afgrond van ellende hij neergezonken ligt, zo kan het niet anders zijn of hij moet bij zichzelf verlegen worden, en met een hartelijke bekommering vragen en uitroepen: Wat moet ik doen opdat ik zalig worde? De gelijkenis van de verloren zoon bevestigt dit ook zeer krachtig, Luk. 15:17,18.

1. Is dit nu zo, gelijk het waarlijk is, wat moest dit een ieder uwer niet opwekken om zichzelf eens af te vragen, of ook dat allereerste werk van des zondaars krachtdadige bekering wel ooit of ooit in hem plaats gehad heeft? Zodat hij met bekommering en verlegenheid van zijn hart ernstig vroeg en vernam, wat hij doen moest om zalig te

worden. Waarlijk, duizenden vermoorden hun dierbare en kostelijke zielen gans jammerlijk, door hier slof, nalatig of ontrouw omtrent zichzelf te zijn.
a. Openbare goddelozen, die bijna nooit op de hemel of de zaligheid denken, maar daar bijkans de spot mee schijnen te drijven, die alleen maar bekommerd zijn en vragen:
1. Wat gij doen zult om grote schatten en rijkdommen bijeen te schrapen en voor u te verzamelen?
2. Wat gij doen moet om tot het bezit van een hoge staat en grote eerambten te geraken?
3. Wat gij moet doen om uzelf in allerlei weelde en wellusten te baden, en daar maar zorgeloos en onbekommerd in te mogen voortgaan? Vermoord zo maar moedwillig uw eigen ziel; o! hoe bang en naar zal het u vallen, dit eeuwig te moeten bezuren in de hel en verdoemenis met de rijke man, Luk. 16.
b. Wat zegt gij, zorgeloze mond- en naamchristenen, die uzelf al inbeeldt met bekommering en begeerte omtrent de eeuwige zaligheid aangedaan te zijn, omdat gij met Bileam weleens zegt en zucht: Mijn ziel sterve de dood der oprechten, en mijn uiterste zij gelijk het zijne, Num. 23:10. Doch die evenwel, als gij aan de proef gebracht wordt, (Och! gave God u eens geopende ogen om het recht te zien) behoorden overtuigd te worden dat uw bekommering, verlegenheid en begeerte geenszins de rechte is.
1. Hebt gij wel ooit, met een levende ontdekking, gezien uw onzalige natuurstaat, waarin gij geboren zijt, zodat gij voor het tegenwoordige ligt onder een zware zondenschuld, walgelijk, onrein, overheerst van satan, wereld en vlees, vloek- en helwaardig, ontbloot van alle zaligmakende genade, zodat gij zo naar de eeuwigheid gaande, zeker in de hel en het eeuwige verderf moest neerzinken.
2. Heeft u zulk een overtuigend gezicht ook zeer ontrust, zeer verlegen en bekommerd gemaakt? Als gij dacht dat gij geen ogenblik van uw leven verzekerd was, en diensvolgens als op de kant van het verderf stond, ieder moment in gevaar om er in neer te zinken; deed u dat ook zonder rust vragen, vernemen, onderzoeken, wat u in dezen te doen stond?
3. Heeft dit een werkzame begeerte en rusteloos verlangen naar de zaligheid in u gewrocht? Kunt gij niet vergenoegd noch voldaan zijn, of gij moet de zaligheid aanvankelijk zelf deelachtig worden, zoals ze hier bij aanvang reeds wordt geschonken?
4. Erkent gij ook uw eigen onkunde, ziet gij uw geestelijke blindheid? Zaligmaker Jezus zei eens tegen de farizeeën: Och dat gij zag dat gij blind waart, opdat gij ziende moogt worden. Als een geestelijk blinde met alle ernst te trachten en te vragen naar deze kennis, wat men doen moet om zalig te worden, daar is de belofte aan gedaan, Jes. 42:16. O! hoe weinigen, bij wie deze dingen in waarheid zijn of ooit geweest zijn.
2. Men zou zeggen, hoe is het mogelijk dat mensen, die belijden te geloven dat er na dezen een eeuwig wel of wee te verwachten is, dat er weinigen zullen zalig worden, in tegenstelling van dat grote getal dergenen die voor eeuwig zullen verloren gaan; nochtans in een zaak van dat gewicht als deze is, met zo weinig zorg en bekommering kunnen bezet zijn. Het komt daarvandaan, omdat velen zich inbeelden en elkander toeroepen: Vrede, vrede, zonder gevaar. Dat men teveel zorg en bekommering heeft omtrent andere dingen. Dat men zich dwaas inbeeldt dat men wel zalig zal worden,

tenminste men wenst het, men hoopt het, men bidt er om, en laat het maar daar op aankomen. Dat men zich wijs maakt dat zulks nog wel wat uitstel velen kan, dan en dan zal men dat doen.
3. O! dwaze mens, wat kan er dwazer en zinnelozer zijn dan dit? Ligt er aan het zalig worden niet het allermeest gelegen? Wat is er gevaarlijker dan hierin zorgeloos en onbekommerd te zijn?
C. Wij roepen u toe mensen, er zijn in onze dagen ook ontzettende zaken gebeurd, daar elke Nederlander door behoorde wakker gemaakt te worden. Niet dat er een aardbeving is geschied, en de deuren der gevangenis zijn open gesprongen, waardoor de stokbewaarder wakker gemaakt werd en in het hart geraakt; maar zaken van nog veelmeer aanbelang en veel gevaarlijker uitzicht voor onze Kerk en ons land. Wordt men hierdoor niet wakker, maar blijft men even zorgeloos slapen, dan is men in het uiterste gevaar. Och! dat het u ook wakker maakte, en dat gij er door en onder in het hart gegrepen werd, opdat gij recht bekommerd en verlegen mocht raken, en in verlegenheid met hart en mond vragen: Lieve heren, wat moet ik doen opdat ik zalig worde? Daar moet de oprechte bekering van beginnen, daar moet de rechte vernedering en verootmoediging uit vloeien; dat is de rechte weg tot het geloof in Jezus Christus gebracht te worden.
II. Maar wat zegt gij, ware gelovigen, misschien is er onder u de een of ander die in duisternis zit, en geen licht ziet, die thans bij zichzelf denkt, ik weet niet van zulk een grote verbrijzeling des harten, schrik en vrees, voor hel en verdoemenis, als deze stokbewaarder? Daar komt het ook niet op aan, mijn vrienden.
A. Als men zijn verloren, en door de zonden afgescheiden en vervreemde staat van God te zien gekregen heeft, dat men verduisterd was in het verstand, vervreemd van het leven Gods, door de onwetendheid die in ons was, en door de verharding des harten, zoals er staat, Ef. 4:18.
B. Als men zichzelf geheel heeft laten veroordelen, en voor God heeft mogen verdoemelijk verklaren, Rom. 3.
C. Als men daardoor hartelijk en oprecht, aanhoudende en werkzaam over zijn zielestaat en zaligheid bekommerd en verlegen geraakt, met hart en mond aan het vragen is geraakt wat men doen moet om zalig te worden.
D. Als dit alles maar in waarheid die uitwerking in ons gehad heeft, dat men daardoor buiten zichzelf is gedreven, en tot Christus in het geloof is uit en overgegaan; dan is de overtuiging en verbrijzeling des harten genoegzaam tot zaligheid.
1. Tot opwekking roep ik u hier toe, kinderen van God:
a. Dank er God voor, en erken dat het Zijn genadewerk in u is, dat gij de weg der bekering hebt onder het oog gekregen, en dat gij die weg zijt in geraakt, Kol. 1:12,13.
b. Laat het in uw gedrag alleszins toch doorstralen en uitblinken, dat gij de zaligheid hier reeds in de beginselen deelachtig zijt.
c. Zoekt anderen, en inzonderheid ook bekommerden, die in verlegenheid vragen, wat moet ik doen opdat ik zalig worde, steeds op allerlei wijzen recht behulpzaam te zijn.
d. Gij zijt de steunsels van het land, het heilige zaad, Jes. 6:13; verootmoedigt u ook voor de Heere over uw zonden, die Hem zo verbitterd hebben, grijpt Christus tot verzoening en tot een Voorspraak in het geloof nu ook aan, laat niet af voor Kerk en land in deze dagen aanhoudende en met ernst te bidden.

2. Gij gelovigen, moogt daar staat op maken, het mag gaan zo het wil, gij zult zeker zalig worden, omdat gij in Christus geloofd hebt. AMEN.

VIER EN TWINTIGSTE LEERREDE, Een intrede rede in de gemeente te Rotterdam

ROMEINEN 1:11-13

Want ik verlang om u te zien, opdat ik u enige geestelijke gave mocht mededelen, teneinde gij versterkt zoudt worden;

Dat is, om mede vertroost te worden onder u door het onderling geloof, zo het uwe als het mijne.

Doch ik wil niet, dat u onbekend zij, broeders, dat ik menigmaal voorgenomen heb tot u te komen (en ben tot nog toe verhinderd geweest), opdat ik ook onder u enige vrucht zou hebben, gelijk als ook onder de andere heidenen.

INLEIDING

I. **EN** als deze dingen volbracht waren, nam Paulus voor in den geest, Macedonië en Achaje doorgegaan hebbende, naar Jeruzalem te reizen, zeggende: Nadat ik aldaar zal geweest zijn, moet ik ook Rome zien, lezen wij, Hand. 19:21.

A. Paulus, een man die zichzelf geheel aan Immanuël Jezus tot Zijn dienst overgegeven had, nu twee jaren lang te Efeze niet zonder merkelijke vrucht het geloof in Christus Jezus en de zaken van het Koninkrijk Gods elk aangeraden hebbende.

B. Als deze dingen nu volbracht waren, dat is te zeggen:

1. Als hij daar, door de genade Gods, mensen bekeerd had.
2. Als aldaar sommige omzwevende duivelbezweerders te schande gemaakt waren.
3. Als daar, op de ongewone krachten welke God door de handen van Paulus deed en op het even gemelde voorval, een zeer grote verandering ten goede in de stad openbaar geworden was, en het Woord des Heeren de overhand genomen had.
4. Als de tijd nu naderde dat Paulus vandaar vertrekken zou.

C. Nam hij voor in de geest. Sommigen verstaan hierdoor de Geest Gods, de Heilige Geest. Wij vatten het liefst zo op:

1. Dat God de Heilige Geest hem hiertoe wel zal hebben opgewekt.
2. Maar dat hij het in zijn geest, bij zichzelf, zal besloten en voorgenomen hebben.
3. Doch in de geest, op een recht godzalige en afhangende wijze, stellende zich in des Heeren hand, om daartoe, wanneer en zoals het Hem beliefde de weg te openen.

D. Hetgeen hij dus in de geest voornam, was:

1. Macedonië en Achaje door te gaan. Om aldaar de gemeenten, door en onder zijn dienst geplant, nog eens te bezoeken. Om hun liefdegaven voor de armen onder de heiligen te Jeruzalem in te zamelen, Rom. 15:25-28. En om die gemeenten verder tot milddadigheid op te wekken, 2Kor. 9:1-15.
2. Deze doorgegaan hebbende, naar Jeruzalem te reizen. Hij had toch een innige zucht voor de moederkerk aldaar. Hij wenste de heiligen in die stad nog eens te ontmoeten. In het bijzonder vond hij zich opgewekt om de heiligen en armen te Jeruzalem, die van alle uitwendige hulp ontbloot waren, door een gemene handreiking te vertroosten.

3. Zeggende: Nadat ik aldaar zal geweest zijn, moet ik ook Rome zien. Tonende hiermee:
a. Dat hij Rome en deszelfs bloeiende gemeente in het oog hield.
b. Dat hij geloofde aldaar nog eens te zullen komen, waarin hij naderhand nog meer bevestigd werd, Hand. 23:11.
c. Dat hij een sterke begeerte had om ook eens bij en onder die gemeente te zijn. Opdat hij te Rome ook mensen tot Christus bekeren mocht. Opdat hij de reeds gelovenden zegen toedienen en versterken mocht. Opdat zij en hij onderling vertroost mochten worden.
d. Eindelijk dat hij, niettegenstaande al de verhinderingen die hem tot nog toe opgehouden en vandaar teruggehouden hadden, nochtans in de geest bij dat voornemen volhardt, verlangende naar een welgelegen tijd om zulks te kunnen volvoeren. Ziedaar Paulus' betuiging ten aanzien van de gemeente te Rome.
II. Niemand verwondere zich dit van Paulus te lezen en te horen; hij had niet slechts nu en dan maar eens opkomende en voorbijgaande gedachten dat hij Rome en deszelfs gemeente ook zien moest, maar dit lag diep in zijn hart, dewijl hun geloof verkondigd werd in de gehele wereld, zo was hij daarnaar van overlang al begerig geweest, biddende te aller tijd God in zijn gebeden, of hem nog eens die gelegenheid mocht gegeven worden, om door de wil van God tot hen te komen, volgens vers 8 en 10 van ons teksthoofdstuk. Voorheen al konden geen verhinderingen hem daarvan afzetten, of dat verlangen in hem uitdoven; dit betuigde hij al met veel ernst, wat men ook van hem mocht uitgestrooid hebben, in zijn Brief, waarschijnlijk uit Korinthe, toen hij zich aldaar een jaar en zes maanden onthield, Hand. 18:11, aan hen geschreven, en wel in het bijzonder in onze voorgelezen tekstwoorden, welke aldus luiden: Want ik verlang om u te zien, opdat ik u enige geestelijke gave mocht mededelen, teneinde gij versterkt zoudt worden; dat is, om mede vertroost te worden onder u door het onderling geloof, zo het uwe als het mijne. Doch ik wil niet, dat u onbekend zij, broeders, dat ik menigmaal voorgenomen heb tot u te komen (en ben tot nog toe verhinderd geweest), opdat ik ook onder u enige vrucht zou hebben, gelijk als ook onder de andere heidenen. Ziedaar ons gezegde van Paulus met Paulus' eigen woorden bevestigd.
A. Toen Paulus deze Brief schreef, was, volgens het getuigenis van een bekende godgeleerde, de gemeente van Rome voor het merendeel nog zuiver in de leer. Echter werden er ook enigen gevonden, welke Hieronymus Nazareeën noemt, die voorgaven dat men de werken der wet bij het geloof van Christus moest voegen, om ook door die werken te worden gerechtvaardigd. Dit zo zijnde, is Paulus' groot oogmerk in deze Zendbrief licht te begrijpen, namelijk dat het was, en om te bewijzen, en om tot oefening van godzaligheid nader aan te dringen, dat het Evangelie van de zaligheid in Jezus Christus door het geloof alleen, zonder de werken der wet, de ware leer des hemels is, gericht om een ellendige zondaar aan te wijzen hoe hij genade en zaligheid bij God kan vinden.
B. Deze waarheid gaat hij:
1. Na een korte voorrede, in de eerste vijftien verzen van ons teksthoofdstuk:
2. Terneder stellen, betogen en tot godzaligheid aandringen, dat de voorname inhoud van deze Brief uitmaakt, van vers 16 van hoofdstuk 1 tot aan het einde van hoofdstuk 15.
3. Waarop hij dan deze Brief besluit, in hoofdstuk 16.

III. In de voorrede, waartoe onze tekst behoort, ontmoeten wij een zeer nadrukkelijk opschrift, in de zes eerste verzen, een hartelijke en apostolische groetenis in het zevende vers. De roem der Romeinen, met dankzegging tot God erkend, in het achtste vers. Een verzekering van Paulus' verlangen en voornemen in de geest, om ook eens onder hen te zijn en het werk Gods aldaar mede te mogen bevorderen.
A. Dit betuigt hij de gedurige inhoud van zijn gebeden te zijn, in het negende en tiende vers.
B. Daarbij aantekenende de grond waaruit en het oogmerk waartoe hij zulks begeerde en bad, in het elfde en twaalfde vers.
C. Waarop hij zijn oprechtheid hierin verdedigt in het dertiende vers. Daar redenen bijvoegende, welke hun daarvan overreden moesten, in het veertiende en vijftiende vers.
IV. Onze voorgelezen tekstwoorden behelzen dan eigenlijk in zich: *Paulus' verlangen om de gemeente van Rome te zien, mitsgaders zijn groot oogmerk waartoe hij zulks begeerde, zijnde dat de grond en reden van zijn gedurig bidden om hetzelve; verdedigende daarbij zijn oprechtheid in dezen, met te vertonen dat geen verhinderingen hem daarvan afzetten, of dat verlangen in hem konden uitdoven.*
V. Nadat mijn werk te Zierikzee volbracht was, heb ik mijn twee vorige gemeenten, Driehuizen en Alblasserdam, ook nog eens mogen doorgaan en bezoeken. Ik ben vandaar gereisd naar Hoorn, alwaar mijn moederkerk is, dewijl ik aldaar geboren, in het midden van die gemeente juist op deze zelfde dag, heden voor vijf en veertig jaren door de Heilige Doop de uitwendige Kerk ingelijfd, en onder die gemeente opgevoed ben. Aldaar zijnde, heb ik in de geest voorgenomen en gezegd, nadat ik door uw kerkenraad met eenparige stemmen op de zes en twintigste december van het voorleden jaar beroepen was, en door de Wel. Ed. Gr. Achtb. Heren van de wet in uw stad die beroeping eenparig was geapprobeerd op de acht en twintigste december van datzelfde jaar, nu moet ik ook Rotterdam zien. Ik kan niet ontveinzen dat ik over ruim twaalf jaren al verlangen gehad heb om u te zien, alleen ook met dat oogmerk, de Heere weet het! opdat ik u enige geestelijke gaven mocht mededelen, ten einde gij versterkt zoudt worden. Dat is, om mede vertroost te worden onder u door het onderlinge geloof, zo het uwe als het mijne. Doch dat ik tot nog toe verhinderd geweest ben, opdat ik ook onder u enige vrucht zou hebben, gelijk als ook onder de anderen daar ik het Evangelie gepredikt heb, dit wil ik niet dat u onbekend zij. De Heere had te Hoorn eerst nog vrij wat werk voor mij te doen, sommige mensen te bekeren, Zijn begenadigd volk te versterken, en de weg des geloofs daar klaarder bekend te maken. Daarom heeft Hij Zelf mij eerst naar Hoorn gezonden, om vandaar hier te komen. En dit is van de Heere geschied, en ik dank er Hem voor dat Hij het juist zo hierin bestuurd heeft. Hierom heb ik deze tekst tot een intrede rede uitgekozen. Meer zal ik nu in de aanvang hiervan niet zeggen.
Het behage U, o algenoegzame Immanuël! hier ook veel en blijkbaar met mij, uw arme, ellendige en geringe dienstknecht te zijn; bewerk en gebruik mij toch hier in Rotterdam ook, om mensen te bekeren, Uw begenadigd volk te versterken, om Uw heerlijkheid op dit Uw Sion te leggen, en een naam daarvan te doen uitgaan! Amen.
VI. Wij ontmoeten in onze voorgelezen tekstwoorden:

I. Paulus' verlangen om de gemeente te Rome te zien, met zijn oogmerk waartoe hij zulks begeerde, zijnde dat de grond en reden van zijn gedurig bidden om hetzelve, volgens vers 11 en 12.
II. Een verdediging van zijn oprechtheid hierin, ofschoon hij tot nog toe verhinderd geweest was, volgens vers 13.

VERKLARING

I. In het eerste, toont Paulus zijn verlangen om de gemeente te Rome te zien. En daarbenevens zijn oogmerk waartoe hij zulks begeerde; dit, met het woordje *want* aanmerkende als de grond en reden van zijn gedurig bidden om hetzelve.
A. Die hier zegt:
1. Ik verlang om u te zien.
a. Is Paulus, een dienstknecht van Jezus Christus, een geroepen apostel, afgezonderd tot het Evangelie Gods, volgens vers 1 van ons teksthoofdstuk. Wie deze Paulus was, is uit de Heilige Schrift overvloedig bekend. Tot de bekering van Sergius Paulus toe, droeg hij ook de naam van Saulus, Hand. 13:9, daar hij de laatste reis met die naam voorkomt. Hij was een Hebreeër, uit de stam van Benjamin, Fil. 3:5, 2Kor. 11:22, geboren te Tarsen in Cilicië, Hand. 21:39. Ofschoon een tentenmaker van handwerk, echter was hij ook van der jeugd aan wel geoefend, Hand. 22:3, 26:5. Op de weg naar Damaskus is hij bekeerd, Hand. 9:3-19. Met die genade ontving hij ook die van het apostelschap, Hand. 9:15. Van die tijd af heeft hij met kracht Christus gepredikt, een en dertig jaren lang, zijnde als een bloedgetuige omgekomen onder Nero. Meer zal ik thans van Paulus niet zeggen.
b. Die hij verlangde te zien, waren al de geliefden Gods en geroepen heiligen te Rome, volgens het zevende vers van ons teksthoofdstuk.
1. De leraars van deze gemeente in die dagen sluiten wij er niet uit, maar mede in; doch of toen, wanneer Paulus deze Brief schreef, Andronicus, Junias en Narcissus aldaar leraars waren, gelijk een zekere uitlegger zegt, weten wij niet. Wij weten wel dat Paulus de twee eerste belast te groeten, Rom. 16:7. Gelijk ook degenen van Narcissus' huisgezin die in de Heere waren, vers 11 van datzelfde hoofdstuk. Maar daaruit blijkt ons niet dat deze aldaar toen ter tijd de leraars waren.
2. De ganse gemeente Gods, allen die in Christus waren, zonder enig onderscheid, denken wij dat de apostel hier in het oog heeft. Deze:
c. Verlangde hij te zien.
1. Hij spreekt hier van hen te zien.
a. *Idein,* staat hier in de Griekse tekst. Dit woord wordt in het Nieuwe Testament gebruikt wanneer het van mensen omtrent andere mensen wordt gebezigd, voor met de *ogen van het lichaam* deze zo te zien, dat men tegelijk tot en bij deze komt, 1Kor. 16:7, derzelver tegenwoordigheid geniet, 3Joh. vs. 14, deze van nabij leert kennen, 1Thess. 3:6, met deze spreekt van mond tot mond, Hand. 23:20, en met deze gemeenzaam omgaat, 2Tim. 1:4.
b. Het was Paulus te Rome te doen, niet om die stad en deszelfs heerlijkheid te zien. Maar om aldaar tot en bij de geroepen heiligen, welker geloof in de gehele wereld verkondigd werd, vers 8, te komen. Om derzelver tegenwoordigheid, zijnde sommigen al voor hem in Christus geweest, Rom. 16:7, te genieten. Om de geliefden Gods aldaar

van nabij te leren kennen, 1Thess. 3:10. Om daarmee van mond tot mond te spreken, 2Joh. vs. 12. En eindelijk om met deze zeer gemeenzaam te verkeren en om te gaan, Gal. 1:19.
2. Daarnaar verlangde Paulus, zeggende: Ik verlang om u te zien.
a. *Epipothoô idein bumâs,* staat er in de Griekse tekst. Dit Griekse woord *Epipotheoô,* hier door *verlangen* vertaald, zegt eigenlijk een *sterke begeerte en hartelijke zucht* ergens toe te hebben, als uit de twee andere plaatsen van het Nieuwe Testament, daar dit werkwoord ook voorkomt, vrij klaar blijkt, 2Kor. 5:2, 9:14.
b. Hiermee betuigt dan Paulus:
*. Dat het hem niet kon voldoen deze Brief aan hen te schrijven, welke hij wel uit toegenegenheid van zijn hart, nog afwezig zijnde, hun toezond; doch dat hij verlangde en reikhalsde naar een welgelegen tijd om zelf in persoon te Rome bij en onder hen te komen, en zo dan van nabij hun tegenwoordigheid te genieten.
**. Ja, dat hij een sterke begeerte en hartelijke zucht had om elk hunner meer van nabij te leren kennen, van mond tot mond met hen te spreken, en zeer gemeenzaam met hen om te gaan. Zulks had hem tot nog toe niet mogen gebeuren, hoewel hij daartoe reeds van over vele jaren een groot verlangen gehad had, Rom. 15:23.
/. Of dit nu geweest is van die tijd af dat hij door de Geest tot de heidenen was afgezonderd.
//. Of van die tijd af dat hij veel van hun geloof had horen spreken. Dat bepalen wij niet; waarom het beide niet samengevoegd, ofschoon dat laatste hem buiten twijfel ook daartoe zal opgewekt en uitgelokt hebben.
2. Echter was hierin zijn groot oogmerk, gelijk hij zelf zegt, hun enige geestelijke gaven mede te delen, ten einde zij versterkt zouden worden. Doch dat hij zo wil verstaan hebben, om mede vertroost te worden onder hen, door het onderlinge geloof, zo het zijne als het hunne. En opdat hij dit mocht volvoeren, verlangde hij om ze te zien.
a. Hij wenst hun dan een zegen des Evangelies toe te dienen, en zo:
1. Tot geestelijk voordeel te zijn, met hun een geestelijke gave mede te delen, ten einde zij versterkt zouden worden.
a. In dat eerste, spreekt hij van geestelijke gaven, en wel van enige geestelijke gaven. Deze wenste hij hun mede te delen.
*. De apostel spreekt hier dan:
/. van geestelijke gaven.
. *Charisma Pneumaticom* staat er in de Griekse tekst. Dit zegt eigenlijk *een gift of gave, welke uit genade door de Geest tot geestelijk voordeel wordt gegeven;* gelijk ook blijkt uit 1Kor. 14:1,12.
.. Paulus geeft ons een geheel register van zulke geestelijke gaven op, 1Kor. 12:8-10. Alwaar hij daaronder optelt het woord der wijsheid, het woord der kennis, het geloof, de gave der gezondmakingen, de werkingen der krachten, profetie, onderscheidingen der geesten, menigerlei talen, uitlegging der talen.
… Dit worden geestelijke gaven genoemd, omdat deze dingen werkt één en dezelfde Geest, en dat uit genade, delende een iegelijk in het bijzonder gelijkerwijs Hij wil, gelijk er de apostel zelf bijdoet, 1Kor. 12:11. En omdat deze gaven geestelijk voordeel aanbrengen, de geest of ziel, evenals spijs en drank het lichaam voeden, opbeuren, versterken en verkwikken. Wij weten wel dat er uitleggers zijn, die door de geestelijke

gave hier bepaald en alleen de leer van het Evangelie verstaan, daartoe hiermee vergelijkende Rom. 15:27, 1Kor. 9:11. Wij dat hier mede insluitende, behalve dat wij niet zouden durven zeggen dat in die genoemde plaatsen, inzonderheid in de eerste, maar alleen op de leer van het Evangelie wordt geoogd:
//. Merken daarenboven er bij aan, dat Paulus in dat woord hier zegt, van de onzen zeer wel vertaald, enige geestelijke gave.
. Dat bij de Grieken de woordjes *Tis en Ti* veeltijds gebruikt worden, inzonderheid als ze in zulk een samenvoeging voorkomen gelijk hier, om onbepaald het *ene of andere* van de genoemde zaak te kennen te geven, blijkt klaar uit Gal. 6:1, Ef. 4:29, Fil. 2:1, 4:8, en zeer vele andere plaatsen.
.. Zo vatten wij het hier dan ook op, de ene of andere geestelijke gave, zonder bepaling.
**. Wenste hij hun mede te delen.
/. *Metadoô* staat hier in de Griekse tekst. Dit woord zegt eigenlijk van hetgeen men heeft *mede te delen en iets over te geven* aan een ander, die dat aangaande gebrek heeft; gelijk klaar blijkt uit Luk. 3:11, Ef. 4:28.
//. Derhalve:
. Erkent Paulus hiermee, tot roem van des Heeren genade, dat hij van de geestelijke gaven niet was misdeeld.
.. Hij stelt er mede mee vast, ofschoon het hun aan geen gaven ontbrak, 1Kor. 1:7, dat zij nochtans omtrent het een of ander wel enig gebrek hadden.
… Als een goede uitdeler der menigerlei genade Gods, wilde hij deze aan hen bedienen, gelijk het Petrus noemt, 1Petr. 4:10. En dat wel door Gods Woord zuiver te prediken, door met en voor hen te bidden, en door in gedurige samenspraken het daarop toe te leggen.
b. En wel daartoe, gelijk hij aan de Romeinen schrijft, teneinde gij versterkt zoudt worden. Hij spreekt hier van versterkt te worden. En tot dat einde wenst hij hun enige geestelijke gaven mede te delen.
*. De apostel spreekt hier dan van versterkt te worden; *staerichtaenai* staat hier in de Griekse tekst. Dit woord is van een bijzondere nadruk.
Ik weet wel dat Wolfius schrijft, en een Nederlandse uitlegger dit van hem overneemt, dat het gebruikt wordt van een zwak lichaam, dat door een stok of door spijs en drank ondersteund wordt. Doch wij twijfelen zeer of dit wel waarheid is; althans, wij hebben nooit dit werkwoord in die betekenis ergens gevonden. In de twaalf andere plaatsen van het Nieuwe Testament daar het voorkomt, heeft het ook die betekenis niet. Als de Grieken zulks willen te kennen geven dan gebruiken zij gewoonlijk het woord *Enischouô*, dat ook de schrijvers van het Nieuwe Testament daartoe bezigen, Hand. 9:19 en elders.
Maar het zegt eigenlijk, *vastgesteld te worden*, bevestigd te worden, door versterking in zulk een bestaan gebracht te worden dat men niet wankelt. Dat blijkt uit de aard en oorsprong van dit woord; en in die zin gebruiken het ook de schrijvers van het Nieuwe Testament, Luk. 22:32, 1Thess. 3:2, Jak. 5:8, Op. 3:2, en elders meer. Opdat wij van de zo genoemde zeventig Griekse overzetters en andere getuigen meer nu niet spreken.
**. Paulus vooronderstelt derhalve hiermee van de gelovigen te Rome, dat hun kennis nog zeer gebrekkig, dat hun geloof nog zwak, dat hun bevinding van het genadewerk nog weinig, dat hun geestelijk licht nog gering, en dat hun kracht om beproevingen,

verdrukkingen en vervolgingen te ondergaan, nog klein was. Hij wenst daarom als een middel en werktuig in des Heeren hand gebruikt te mogen worden om hen te versterken, vast te stellen en te bevestigen. En dat wel:
/. Door hun de waarheden en het Woord van God naakt en klaar te openen, om daaronder op te wassen in de genade en de kennis, 2Petr. 3:18.
//. Door hun het zaligmakend geloof in zijn natuur en werkzaamheden zo voor te stellen, dat zij van de Allerhoogste Zelf bevestigd worden, Ps. 87:5.
///. Door het genadewerk hun zo bevindelijk voor te dragen, dat zij vervuld worden met geestelijk verstand, in alle gevoelen, Kol. 1:9, Fil. 1:9.
////. Door hun onderscheiden met licht zo voor te komen, dat zij in geestelijk licht meer doorbreken, en meer verlicht worden, Ef. 1:17-19. En:
/////. Door hun Gods kracht, in welke zij tot de zaligheid bewaard worden, onder het oog te stellen, dat zij daardoor krachtig worden in de Heere, en in de sterkte Zijner macht, gelijk er staat, Ef. 6:10.
***. Tot dat einde wenst hij hun enige geestelijke gaven mede te delen, teneinde zij, op deze of dergelijke wijze, versterkt zouden worden. Dit was ook zijn toeleg onder de andere gemeenten, als bijvoorbeeld onder die van Thessalonica, die hij daarom Timotheüs toezond, 1Thess. 3:2; die hij dit toewenste, 2Thess. 2:17. Ja, die hij ditzelve toezegde, 2Thess. 3:3. Opdat wij andere voorbeelden hier nu niet ophalen.
2. Dit verklaart hij nader, vers 12, zeggende: Dat is, om mede vertroost te worden onder u, door het onderlinge geloof, zo het uwe als het mijne.
a. De apostel spreekt daar van het onderling geloof, zo van het hunne als van het zijne. Daardoor wenst hij onder hen mede vertroost te worden; en dit voegt hij tot nadere verklaring bij het voorgaande.
*. Paulus spreekt hier van het onderling geloof. Dat hij daardoor het zaligmakend geloof verstaat, spreekt vanzelf; want het is dat geloof, waarin hij ze wenste te versterken, waardoor hij mede wenste vertroost te worden; en dat hij de gelovigen te Rome en zichzelf toeschrijft. En erbij voegende: Zo het uwe als het mijne. Hiermee erkent hij het geloof van de Romeinen, en toont ook te weten in Wie hij geloofd heeft, 2Tim. 1:12.
**. Daardoor wenst hij onder hen mede vertroost te worden.
/. *Sumparaklaethaenai* staat hier in de Griekse tekst. Dit is de enige plaats in het Nieuwe Testament daar dit woord met dit voorzetsel voorkomt; doch zonder dat vinden wij dit werkwoord gebruikt voor bidden, ook wanneer Gods en Christus' dienaren de mensen ergens toe trachten te bewegen, 2Kor. 5:20, Rom. 12:1, 15:30. Voor iemand bij zich te roepen, Hand. 28:20. Voor vermanen, Luk. 3:18, Hand. 2:40, 11:23. En voor vertroosten, Hand. 16:40, 26:12.
//. Indien wij dit woord in al deze betekenissen hier opvatten, en daarbij onder het oog houden, gelijk grote mannen terecht hebben aangemerkt dat de apostel het gebruikt in een lijdelijke zin, waarom onze overzetters het ook vertalen: Om mede vertroost te worden onder u; waarbij wij aanmerken dat het de Grieken zeer eigen is woorden in zulk een zin te gebruiken om tegelijk de werkdadige betekenis van dat woord daarmee in te sluiten, als ook dat de gesteldheid van dit woord zelf, en daarbenevens de samenhang waarin het hier voorkomt, zulks ook meebrengen; dan zal deze uitdrukking wonder krachtig zijn, en deze merkwaardige zaken in zich behelzen: Dat Paulus, door het onderlinge geloof, zo het hunne als het zijne, onder hen mede:

. Wenste te bidden, en daardoor zo mensen te bewegen, te overreden en tot hetzelfde geloof te brengen, dat zij en hij daardoor ook in hun geloof zelf versterkt, bevestigd en vermeerderd mogen worden.
.. Dat hij tot nog toe onbekeerden, door hun en zijn geloof hun voor te dragen, zo wenste tot hen en tot zich te roepen, dat vele vruchten der vertroosting voor hen en hem daaruit mochten voortkomen.
… Dat hij door hun en zijn geloof ze ook wenste te vermanen om vele geloofsvruchten voort te brengen, en zelf onder hen daartoe ook vermaand te worden.
…. Dat hij door hun en zijn geloof ze inzonderheid ook wenste te vertroosten, te verkwikken en te verblijden, en zelf onder hen mede vertroost, verkwikt en verblijd te worden. Dit zou door het onderlinge geloof, zo het hunne als het zijne, dan voornamelijk geschieden:
Wanneer zij hem verhaalden hoe Christus Zichzelf aan hen geopenbaard had, en wat er toen al in hen omgegaan was, Joh. 14:21. En hij hun vertelde hoe en op welke wijze het God behaagd had Zijn Zoon in hem te openbaren, Gal. 1:15,16.
Wanneer zij hem vertelden wat Christus door genade in hen al gewrocht had en nog dagelijks werkte, 1Petr. 1:21,22. En hij hun zei, hoe dit in hem en door Hem werkte, Rom. 15:17-19.
Wanneer zij hem verklaarden hoe en op welke wijze zij voor zichzelf tot licht geraakt en tot ruimte gebracht worden, Ef. 5:8-10. En hij hun ook voordroeg hoe de Heere hem tot licht en ruimte gebracht had, Hand. 22:10-18.
Wanneer zij hem zeiden hoe zij door het geloof kracht uit Christus halen en ontvangen, Hand. 11:34. En hij hun insgelijks betuigde hoe zulks in hem omging en waarachtig was, Fil. 4:13.
Wanneer zij hem bekend maakten wat zij al ondervonden, en wat hun tot blijken en bewijzen waren dat Christus door het geloof in hun harten woont, Ef. 3:17. En hij hun insgelijks verklaarde waaruit hem dat bekend en zeer klaar was, Gal. 2:20.
Wanneer zij hem vertoonden hoe zij door het geloof maar gedurig in Christus wensten en zochten te blijven, om veel vrucht te dragen, Joh. 15:5. En hij hun insgelijks betuigde dat zulks ook zijn voornaamste pogen en grote toeleg was, Fil. 3:8,9.
Wanneer zij hem voordroegen hoe zij door het Woord, de Bondzegelen en de Heilige Geest van hun geloof ook weleens verzekerd werden, Rom. 8:16. En hij hun insgelijks verklaarde dat hem dit ook niet onbekend, maar door de genade Gods ook geschonken was, 2Tim. 1:12, 4:7,8.
b. Dit voegt de apostel tot nadere verklaring bij het voorgaande, zeggende *Touto de esti,* hetgeen de onzen vertalen, *dat is.*
*. Omdat er het woordje *de,* in de Griekse tekst bij staat, en er eigenlijk naar de letter van de Griekse tekst moet gelezen worden, *maar dat is,* komt het ons zo voor, dat Paulus hiermee bij nadere verklaring eigenlijk wil te kennen geven zijn verder oogmerk; even alsof hij zei, als ook, daarenboven nog, ik wens u enige geestelijke gaven mede te delen, ten einde gij versterkt zoudt worden. Maar ook daartoe, om mede vertroost te worden onder u, door het onderlinge geloof, zo het uwe als het mijne.
**. Waarmee de apostel derhalve vertoont, dat hij geen geringe en lage gedachten had van het geloof der Romeinen, als ook zijn eigen nederigheid en zedigheid; en hoe hij alles maar zocht aan te wenden om hun gemoederen in te winnen en zich een weg daartoe te banen.

b. Dit alles was nu zijn groot oogmerk waartoe hij hen verlangde te zien; *bina, opdat,* hij dit bereiken, teweeg brengen en verkrijgen mocht.
1. Het was de apostel Paulus dan niet te doen om Rome in haar fleur te zien, of om bij de Romeinse keizer zijn hof te maken, of om daar aardse goederen en rijkdommen te verzamelen, of om daar meer achting en aanzien te hebben.
2. Maar het was hem daarom te doen, opdat hij de Romeinen enige geestelijke gaven mocht mededelen, ten einde de gelovigen onder hen versterkt zouden worden, en om mede vertroost te worden onder hen, door het onderling geloof, zo het hunne als het zijne.
B. Dit zijn verlangen om hen te zien was de grond en reden waarom hij alle tijd in zijn gebeden bad, of mogelijk hem nog te eniger tijd goede gelegenheid gegeven werd door de wil Gods om tot henlieden te komen, gelijk hij in het voorgaande tiende vers gezegd had. Daarom hecht hij deze twee verzen met het woordje *gar, want,* aan dat voorgaande tiende vers, zeggende: Want ik verlang om u te zien, en zo vervolgens. Zijn verlangen naar de gelovigen te Rome was wel groot. Nochtans wilde hij daartoe, gelijk het hem paste, een goede gelegenheid inwachten, en zich in dezen geheel en al naar de wil Gods schikken. Hem zonder ophouden biddende, dat Hij Zelf toch zijn weg daarheen wilde richten. Uit dit alles bleek nu overtuigende en klaar, wat men ook van hem mocht uitgestrooid mocht hebben, dat Paulus waarlijk de gelovigen te Rome zeer genegen en toegedaan was, en maar gelegenheid zocht om tot hen te komen.
II. Wat wonder daarom, dat hij zijn oprechtheid hierin daarbij ook verdedigt, ofschoon hij tot nog toe verhinderd geweest was, in het 13de vers. Eerst moeten wij de inhoud van dit vers voor uw aandacht kort openen. En dan aantonen dat Paulus daarmee zijn oprechtheid verdedigt.
A. Wij ontmoeten in de inhoud van dat vers de vriendelijke en beweeglijke aanspraak van broeders. En een betuiging van Paulus, waarin hij verklaart zijn menigmaal herhaald voornemen om te Rome te komen, als ook zijn oogmerk waartoe. Het verhinderd zijn, dat hem tot nog toe had teruggehouden. Willende dat dit een en ander hun niet onbekend zou zijn.
1. Opdat Paulus door zijn woorden nog des te meer ingang zou maken:
a. Gebruikt hij de vriendelijke en beweeglijke aanspraak van broeders.
1. Ofschoon door broeders ook kunnen verstaan worden alle mensen, Mal. 2:10, Hand. 17:26, echter moeten wij het hier niet zo opvatten. En dat Paulus de Joden ook wel zijn broeders noemt, Rom. 9:3, nochtans moeten dezen hier ook niet verstaan worden.
2. Maar door broeders verstaat hij hier de ware gelovigen te Rome.
a. De ware gelovigen worden toch gedurig in Gods Woord broeders genoemd, Hand. 15:23, Fil. 4:1, en elders.
b. De ganse samenhang van deze voorrede bewijst dat.
c. Zij zijn ook broeders, dewijl zij hebben één Vader, God, uit Wie zij geboren zijn, Joh. 1:13. Één moeder, de Kerk, in wier schoot zij geteeld zijn, Gal. 4:26. Uit één zaad, het Woord Gods, Jak. 1:18, 1Petr. 1:23. Dezelfde natuur deelachtig geworden zijn, 2Petr. 1:4. Dezelfde erfenis te verwachten hebben, Rom. 8:17. In de grond dezelfde neiging en keus hebben, Fil. 3:20. Elkander als broeders hartelijk liefhebben, Hebr. 13:1. Tezamen tot dezelfde woonplaats behoren, Hebr. 12:23. En allen één en dezelfde eerstgeboren Broeder hebben, Rom. 8:9.

b. Daarmee toont de apostel, niet alleen dat de middelmuur des afscheidsels tussen Joden en heidenen nu verbroken was, Ef. 2:19, maar ook zijn oprechte liefde en genegenheid tot hen. En dat hij een afkeer van alle heerschappij had, Matth. 23:8.
2. In zijn betuiging:
a. Verklaart hij:
1. Dat hij menigmaal voorgenomen had tot hen te komen. Met dat oogmerk, opdat hij ook onder hen enige vrucht zou hebben, gelijk als ook onder de andere heidenen.
a. De apostel Paulus zegt of schrijft dan aan de gelovigen te Rome:
*. Ik heb voorgenomen tot u te komen. Hiermee geeft hij te kennen dat zijn verkiezing daarheen strekte, en dat zijn gemoed ten volle overgehaald was om tot hen te komen. Dat hij bij zichzelf vastgesteld had de reis daarheen te zullen aannemen. Ja, dat hij zelfs zijn zaken zo geschikt had, dat hij op het punt stond daarheen te reizen.
**. Dat had hij dus menigmaal voorgenomen. Derhalve had hij niet alleen eenmaal en andermaal tot hen willen komen, gelijk er staat, 1Thess. 2:18. Maar meermaals, ja, zelfs alle tijd, gelijk er in vers 10 van ons teksthoofdstuk staat. Een zekere uitlegger zegt, dat dit tien jaren lang geduurd heeft. Wij liever, met Paulus zelf, vele jaren, uit Rom. 15:23.
b. Met dat oogmerk:
*. Om ook onder hen enige vrucht te hebben, gelijk ook onder de andere heidenen. Zijn voornemen was dan te Rome te komen. Om ook onder hen enige vrucht te hebben.
/. Dat dit woord, *schoô,* door *hebben* van de onzen, en door *verkrijgen* van anderen vertaald, hier in zijn eigen betekenis moet opgevat worden, hebben twee grote mannen zeer klaar in het daglicht gesteld. *Karpen tina,* zegt onbepaald *deze of gene vrucht,* daarom door enige vrucht vertaald van de onzen. Gelijk zij *kai,* hier en in het volgende insgelijks zeer wel door *ook* overzetten.
//. De apostel spreekt hier naar de trant van de Joden, welker leermeesters de voortgang van de discipelen hun vrucht noemden.
///. Het kan ook wel zijn dat deze spreekwijze ontleend is, of van de maaiers, die maaiende loon ontvangen; of van de akkerlieden, wijngaardeniers en hoveniers, die de vrucht van de akkers, wijngaarden en hoven op hun arbeid genieten. Wij gunnen ons thans de tijd niet om dit nader te onderzoeken.
////. Wat de zaak zelf aanbelangt; een leraar geniet vrucht op zijn dienst en werk, wanneer er mensen onder bekeerd, kinderen in de genade geteeld, en zondaars tot God en Christus gebracht worden, 1Kor. 4:15. Wanneer ware begenadigden daaronder opgebouwd, in het geloof vermeerderd en versterkt, en meer toebereid worden om als een reine maagd één Man, namelijk Christus, voorgesteld te worden, 2Kor. 11:2.
/////. Paulus spreekt hier van enige vrucht, het in het midden latende of hij meer tot het ene of tot het andere mocht gebruikt worden. Ofschoon wij denken dat hij het beide wel onder het oog zal gehad hebben.
//////. Als hij tot hen mocht komen, verwachtte hij zulk een vrucht onder hen te zullen hebben, te zullen verkrijgen op zijn dienst, werk en omgang in het midden van hen.
Het is zo, de vrucht die de leraars dragen, die dragen zij Gode, Rom. 7:4, 11:36. En die is meer voor degenen die zegen onder hun dienst en omgang hebben, dan voor de leraars zelf, Rom. 6:22. Echter gaat het samen, en de leraars hebben daar hun deel ook wel degelijk mede van, Hoogl. 8:12. Zegt gij hoe? Onder andere op deze wijze: Dan

genieten zij alle eerbewijzen, 1Tim. 5:17. Ontvangen zij een zonderlinge liefde, Gal. 4:15. Dan wordt er veel prijs op hun dienst gesteld, Hebr. 13:17. Dan zijn de gebeden der vromen voor hen, Hand. 12:5,7. Dat strekt tot vermeerdering van hun genade, Matth. 25:20. Dat geeft hun een zoete vergenoeging, 3Joh. vs. 4. Zullende met een zalige vergelding hierna achtervolgd worden, Dan. 12:3.
**. De grond op welke Paulus vertrouwde dat hij onder de Romeinen zulk een vrucht zou hebben, was, dewijl hij deze gehad had onder de andere heidenen, er daarom bij voegende: Gelijk ook onder de andere heidenen.
/. De apostel Paulus had door de genade Gods onder de andere heidenen mensen bekeerd en reeds begenadigden opgebouwd, Rom. 15:18,19, 1Kor. 15:10. Dit had hij ondervonden in Arabië, Syrië, Damaskus, Antiochië, op Cyprus, in Klein Azië, Macedonië en Achaje.
//. Op deze grond vertrouwde hij dat zijn werk te Rome ook niet vruchteloos zijn zou; want hij was dezelfde man, zou daar dezelfde zending hebben, zijn woord en omgang zou daar dezelfde zijn, zijn ernst was ook nog dezelfde; zij waren van dezelfde slag van mensen, ook heidenen, als de anderen. God was nog op dezelfde wijze met hem en onder zijn dienst werkende. Ja, God werkte daar reeds krachtdadig, zoals blijkt uit vers 8 van ons teksthoofdstuk.
***. Met dat oogmerk had hij menigmaal voorgenomen tot hen te komen, opdat hij zo ook onder hen enige vrucht zou hebben, gelijk als ook onder de andere heidenen. Want hij wist dat hij tot hen komende, met volle zegen des Evangelies van Christus komen zou, Rom. 15:29. Dit deed hem daarnaar zo verlangen en gelegenheid zoeken.
2. Maar hij was tot nog toe verhinderd geweest.
a. Dat het woordje *kai,* hier *tegenstellend* is, gelijk het zo dikwijls gebruikt wordt, is vrij klaar.
b. Dat deze woorden midden in zijn reden te plaatsen, en het als tussen twee haakjes te zetten, de sierlijkheid van Paulus' stijl in het Grieks vertoont, konden wij uit Homerus en andere Griekse schrijvers licht aantonen.
c. Paulus wil hiermee dan eigenlijk zeggen, dat door verhinderingen het hem tot nog toe belet en verboden geweest was tot de gemeente van Rome over te komen. Doch waardoor, dat meldt hij in dit ons tekstvers niet.
*. Dit heeft sommige uitleggers aanleiding gegeven te denken, dat het onder andere ook door de satan hem kan verhinderd zijn, dat die daaronder ook zijn rol zou gespeeld hebben; daartoe aanhalende 1Thess. 2:18. Waaruit wel blijkt, dat de satan Paulus' komen te Thessalonica belet heeft. Maar daaruit volgt niet, dat hij zijn komen te Rome ook belet zou hebben.
**. Wij denken, dat Paulus zelf vrij klaar toont dat hij in zijn komen te Rome inzonderheid daardoor is verhinderd geworden, omdat de Heere elders nog nodiger werk voor hem had; namelijk dit: Om van Jeruzalem aan, en rondom, tot Illyricum toe het Evangelie van Christus te prediken, Rom. 15:19. Om het Evangelie eerst te verkondigen, daar Christus nog niet genoemd was, welke reden hij zelf geeft, Rom. 15:20-22. Om de heiligen te Jeruzalem te dienen, en der heidenen liefdegaven tot hen over te brengen, Rom. 15:25-28. Ziedaar Paulus' woorden met Paulus' eigen redenen verklaard.
b. Dit een en ander wilde hij nu niet dat de broeders te Rome onbekend zou zijn.

1. Ik wil niet dat u onbekend zij, dat is te zeggen, gij moet weten, ik wil en acht het nodig dat gij dit weet.
2. Namelijk dit, dat ik menigmaal voorgenomen heb tot u te komen. Met dit oogmerk, opdat ik onder u enige vrucht zou hebben, gelijk als ook onder de andere heidenen. Maar dat ik tot nog toe verhinderd geweest ben.
3. Paulus wilde dat zij dit zouden weten. Om verzekerd te zijn dat hij zeer veel trek en een grote begeerte had om te Rome bij en onder hen te komen. Dat zijn liefde tot hen hartelijk en opgewekt was. Dat zijn oog en hart daar staan bleef, en hij daarom ook verwachtte dat hij zeker nog eens tot hen komen zou.
B. De apostel Paulus brengt dit hier nu bij, om daarmee te verdedigen dat zijn verlangen en voornemen in de geest om ook eens onder de gelovigen te Rome te zijn en het werk Gods aldaar mede te mogen bevorderen, oprecht was, ofschoon hij tot nog toe verhinderd was geweest om tot hen te komen. Waarom hij dit vers met het woordje *toch* ook aan de twee voorgaande verzen vastmaakt.
1. In het hart van sommige gelovigen te Rome kon opkomen, en die Paulus niet zeer genegen waren, konden uitstrooien en zeggen: Indien die man zo verlangde om ons te zien, opdat hij ons enige geestelijke gaven mocht mededelen, waarom is hij dan niet overlang al tot ons gekomen?
2. Deze zwarigheid voorkomt hij en ruimt hij uit de weg, tot verdediging van zijn oprechtheid hierin, door ze te verklaren en te verzekeren, dat hij maar naar gelegenheid wachtte om tot hen te kunnen komen. Dat hij in verlangen reikhalsde om ook enige vrucht onder hen te hebben. Maar dat de Heere tot nog toe elders nodiger werk voor hem gehad had. Zo bewijst en betoogt de apostel Paulus hier zelf zijn hartelijke liefde tot de gemeente te Rome, en de oprechtheid van zijn verlangen en voornemen om hen te zien. Dat eigenlijk het stuk is dat hij met onze tekstwoorden betogen wilde.

TOEPASSING

I. Ziedaar mijn vrienden, Paulus' betuiging van zijn verlangen om de gemeente te Rome te zien, van zijn oogmerk waartoe hij zulks begeerde, met een vertoning dat geen verhinderingen hem daarvan hebben kunnen afzetten, of dat verlangen in hem uitdoven. Met ditzelfde woord en met deze zelfde betuiging kom ik tot u, o gemeente van Rotterdam!
A. Ik sta hier nu voor de eerste reize op deze predikstoel als uw wettige leraar, om van het werk waartoe ik onder u geroepen ben, heden op deze dag en ure een begin te maken.
1. Dat ik eenparig en wettig van uw grote kerkenraad alhier geroepen ben, weet gij allen.
a. Dat de weledele groot achtbare Heeren van de Wet in deze stad deze mijn roeping op de tweede dag daarna gunstig en eenparig hebben goedgekeurd, kan niemand uwer onbekend zijn.
1. Op deze wettige roeping ben ik tot ulieden overgekomen.
a. Vraagt gij mij, wie ben ik? Geen Paulus in wijsheid, genadekracht en geestelijk licht, ook geen apostel. Maar een arm, diep ellendig en zeer gebrekkige zondaar. Toch

evenwel een geroepen leraar, een dienstknecht van Jezus Christus, afgezonderd tot het Evangelie Gods.
*. Mijn naam is tot drie reizen van uw predikstoelen afgelezen.
**. Mijn geslacht woonde in dit vaderland en in deze provincie reeds over honderden van jaren.
***. Te Hoorn, daar ben ik op de elfde maart in het jaar 1704 geboren, en op de zestiende maart, heden voor 45 jaar, gedoopt ben.
****. Omtrent tien jaren oud zijnde, werd ik in mijn vaderlijke stad naar de Latijnse scholen gezonden, deze in vijf jaren en een half zo doorgegaan zijnde dat de rector van die scholen mij promoveerde om tot de academische oefeningen over te gaan, heb ik nog tussen de vier en vijf maanden besteed, in een dorp nabij Hoorn gelegen, om de Griekse taal in meerdere trap en de Hebreeuwse taal in zijn eerste gronden te leren kennen. Tot de academie van Utrecht overgegaan zijnde, zat ik inzonderheid aan de voeten van de doorgeleerde Johannes Luits, die mij in de beginselen van de zuivere filosofie, en van de wijd beroemde David Mill, die mij in de Hebreeuwse taal en Joodse oudheden hebben onderwezen; vandaar tot de academie van Leiden overgekomen zijnde, heeft het mij mogen gebeuren aan de voeten van die twee grote mannen en heldere flonkersterren in Nederlands Kerk en hogeschool van Leiden Johannes á Mark en Johannes Wesselius omtrent drie jaren neer te zitten.
*****. Het heeft de genaderijke God daar ook behaagd, naar Zijn oneindige ontferming en nooit volprezen mensenliefde, mij onwaardige, nadat ik, met wat ontroering en gemene overtuiging, met een ingebeeld geloof, dat niet in mijn hart maar in mijn bevatting gegrond was, was neergeraakt, mij van die gevaarlijke klip af te stoten als een geheel ontblote en schreiende om vrije genade, voor Hem te doen vallen, Zijn Zoon Jezus aan mij te openbaren, de banden van mijn hart los te maken en mij Zelf trekkende door het oprechte zaligmakende geloof Christus in te lijven.
******. Te Hoorn proponent wordende, juist in dezelfde classicale vergadering in welke de hoog eerwaarde heer Johannes Eggers, thans wijd beroemd hoogleraar in de heilige godgeleerdheid op de hogeschool van Leiden, te Naarden beroepen, van zijn gemeente in de Blokkers losgemaakt, werd ik zeer kort daarna in de plaats van zijn hoog eerwaarde aldaar beroepen. Dan, nog geen 22 jaren ten volle bereikt hebbende, en op het request van de magistraat en kerkenraad in de Blokkers, strekkende om dispensatie over de jaren, voor mij van haar Ed. Gr. mogende Staten van Holland en West Friesland te verzoeken, in de vergadering van haar Ed. Gr. mogende geresolveerd wordende, dat voortaan er geen dispensatie van jaren zou worden verleend, werd daardoor die beroeping vernietigd.
*******. De ouderdom van twee en twintig jaren bereikt hebbende, werd ik kort daarna beroepen te Driehuizen, alwaar ik twee jaren en vier dagen heb gearbeid; daarop te Alblasserdam, daar God mijn dienst een jaar en dertien dagen heeft believen te gebruiken; toen te Zierikzee, daar ik zeven jaren, vijf maanden en twee dagen in des Heeren akkerwerk heb mogen bezig zijn; vervolgens te Hoorn, daar God mij elf jaren en acht maanden en veertien dagen in Zijn dienst heeft doen verblijven. Gemene en bijzondere, bekende en onbekende voorvallen en ontmoetingen meer, mij bejegend gedurende de loop van mijn bediening, zal ik thans niet vermelden.

b. Nu ben ik tot ulieden te Rotterdam gekomen, gelijk gij allen ziet. Ik weet wel dat gij hier wakkere leraars hebt, die u voorgaan. Dat hier ook geoefende Christenen zijn, die in het geloof staan.
c. Echter ben ik hier gekomen:
*. En dat om u te zien. Niet om uw volkrijke en heerlijke stad te beschouwen, ofschoon deszelfs welstand mij altijd tot blijdschap zal zijn. Maar, gemeente van Rotterdam: Om in het midden van u gedurig tegenwoordig te zijn. Om uw tegenwoordigheid voor mij ook te genieten. Om u van nabij te leren kennen. Om van mond tot mond tot u te spreken. En om met de vromen onder u zeer gemeenzaam om te gaan.
**. Daarnaar verlangde ik, dat is mijn hartelijke begeerte.
2. Met dat oogmerk:
a. De Alwetende is in dezen mijn Getuige! Niet om mij met burgerlijke zaken onder u op te houden, of om bij deze en die in het bijzonder mijn hof te maken. Of om meer tijdelijke inkomsten te hebben, tot hiertoe heb ik daarvan genoeg gehad, en ik dank God dat Hij mij met het mijn bescheiden deel tot hiertoe vergenoegd gemaakt heeft. Of om meer achting en aanzien te hebben, dat heb ik te Hoorn in zulk een grote mate en trap genoten, dat ik menige reis daarover beschaamd werd; het zou voor mij zelfs gevaarlijk zijn zulks in grotere trap te ontmoeten.
b. Maar om u een zegen des Evangelies toe te dienen:
*. Tot uw geestelijk voordeel. Dat is:
/. Om als een werktuig van de Heere in Zijn hand gebruikt te worden, opdat velen van u meer geestelijke gaven mogen ontvangen. Een klaarder inzien in Gods Heilig Bijbelwoord. Gegronde kennis van de Goddelijke waarheden. Het zaligmakende geloof, bij aanvang of voortgang. Het geestelijke leven, door het geloof zich werkzaam vertonende. Broederlijke liefde, de echte en rechte vrucht van dat geloof. De genade en gave des gebeds. De onderscheiding der geesten of ze uit God zijn. Ware ootmoed en nederigheid, het grootste sieraad van een Christen. De heiligmaking, waardoor de rechte glans van een Christen afstraalt.
//. De Heere vrij latende in zijn uitdeling, Die daartoe mijn dienst zal moeten zegenen, en dat Zelf uit genade door Zijn Geest in u zal moeten werken, wens ik maar verwaardigd te worden ulieden enige van deze geestelijke gaven mede te delen. De grondkeus van mijn hart is, het daarop toe te leggen langs deze wegen: Door u Gods Woord zuiver te prediken, door met en voor u gedurig te bidden, door in catechisaties, oefeningen en samenspraken mij reis op reis met u bezig te houden.
**. Teneinde gij versterkt zoudt worden.
/. Ik stel vast, ware begenadigden te Rotterdam, dat er onder u nog verschillenden, zo niet velen zijn, welker kennis nog zeer gebrekkig, welker geloof nog zwak, welker bevinding van het genadewerk nog weinig, welker geestelijk licht nog gering, en welker geestelijke levenskracht nog klein is.
//. Ik wens als een middel en werktuig in des Heeren hand gebruikt te mogen worden om u, waarmee het zo gesteld is, te versterken en vast te stellen. En dat wel: Door u de waarheden en het Woord van God zo naakt en klaar te openen, dat gij daaronder moogt opwassen in de genade en kennis. Door u het zaligmakend geloof in zijn eigen natuur en werkzaamheden zo voor te stellen, dat gij daaronder door de Heere kunt bevestigd worden. Door u het genadewerk zo bevindelijk voor te dragen, dat het onder

Gods zegen tot een middel kan strekken om u in geestelijk verstand en alle gevoelen merkelijk te doen toenemen. Door u met licht zo onderscheiden voor te komen, dat het kan strekken tot vermeerdering van uw geestelijk licht. En door u des Heeren kracht zo onder het oog te stellen, dat het krachtig kan doen worden in de Heere.
b. Ik heb geen geringe en lage gedachten van u, godzaligen te Rotterdam! Ik ben meteen ook daartoe tot u overgekomen, en naar u verlangende geweest.
1. In mijn gemoed overreed zijnde, dat sommigen van u het zaligmakende geloof hebben, en niet geheel onbewust zijnde van hetgeen de Heere aan mij onwaardige hierin uit vrije genade ook gedaan heeft.
2. Om onder u, was het mogelijk, en geliefde de Heere mij daartoe te gebruiken:
a. Ook mensen, op allerlei wijzen en zelfs biddende, tot hetzelfde geloof te bewegen, te overreden en te brengen, opdat het onderlinge geloof, zo het uwe als het mijne, daardoor versterkt en vermeerderd mag worden.
b. Om door het voordragen van dat geloof, tot nog toe onbekeerden ook tot de gemeenschap van u en mij te roepen, opdat wij tezamen vruchten der vertroosting daaruit ontvangen.
c. Om u daardoor ook te vermanen tot het voortbrengen van vele vruchten des geloofs, en zelf van u daartoe ook vermaand te worden.
d. Om door het onderlinge geloof, zo het uwe als het mijne, u te vertroosten en zelf mede vertroost te worden onder u.
*. Als ik van u mag horen hoe Christus Zichzelf aan u geopenbaard heeft, en wat er toen al in u omgegaan is; en ik u zal verhalen hoe en op welke wijze het God behaagd heeft Zijn Zoon in mij te openbaren.
**. Als ik van u mag horen wat Christus door genade in u al gewrocht heeft en nog dagelijks werkt; en ik zal u zeggen hoe Die in mij werkt.
***. Als ik van u mag horen, hoe en op welke wijze gij voor uzelf tot licht geraakt en tot ruimte gebracht zijt; en ik u zal voordragen hoe de Heere mij tot licht en ruimte gebracht heeft.
****. Als ik van u mag horen hoe gij door het geloof kracht uit Christus hebt en ontvangt; en ik u zal betuigen hoe zulks in mij omgaat.
*****. Als ik van u mag horen wat gij al ondervindt, en wat u tot blijken en bewijzen zijn dat Christus door het geloof in uw hart woont; en ik zal u bekend maken waaruit mij dat bekend wordt.
******. Als ik van u mag horen hoe gij door het geloof maar gedurig in Christus zoekt te blijven, om veel vrucht te dragen; en ik u zal vertonen op welke wijze dit ook mijn voornaamste pogen en grote toeleg is.
*******. Als ik van u mag horen hoe gij door het Woord, de Bondzegelen en de Heilige Schrift van uw geloof ook weleens verzekerd wordt; en ik u zal vertellen op welke wijze mij dit door de genade Gods ook weleens vergund wordt.
2. Ik weet wel godzaligen, dat verschillenden van u God ernstig en aanhoudend veel gebeden hebben dat ik nog eens tot u mocht komen; en dat ik aan u op uw gebeden van de Heere geschonken ben. Dat uw leraars na de beroeping ook in het openbaar zeer ernstig en hartelijk voor mij gebeden hebben. Sindsdien heb ik ook alle tijd in mijn gebeden hierom de Heere gesmeekt.
B. Ik betuig u:

1. Broeders, elk daar het werk Gods bij aanvang waarheid in is: Mijn hartelijke en oprechte liefde en genegenheid tot u. En dat ik een afkeer heb van alle heerschappij over u.
a. En verklaar u, ook dit:
1. Met volle ruimte:
a. Dat mijn gemoed ten volle overgehaald is om tot u te komen. Dat ik daarop terstond vastgesteld heb de reis hierheen aan te nemen; gelijk ik daarop nu ook hier gekomen ben.
b. Ik kan en wil voor u niet verbergen dat ik over ruim twaalf jaren reeds al enige helling en genegenheid in mij gevoelde om tot u te komen.
2. Met dat oogmerk:
a. Om onder u ook vrucht te hebben. Dat is, mensen te bekeren, en de ware begenadigden op de bouwen. Waartoe de Heere mij het meeste geliefde te gebruiken.
b. Gelijk als ook onder de andere gemeenten, daar God mij gezonden heeft, alwaar ik mensen heb mogen bekeren en reeds begenadigden heb mogen opbouwen.
b. Maar ik ben tot nog toe verhinderd geweest. Inzonderheid ook daardoor, omdat de Heere elders nog nodiger werk voor mij had.
1. Ik moest eerst in Zeeland nog een korte tijd, en daarna nog een langere tijd in een ander gedeelte van deze provincie het Evangelie van Christus prediken.
2. Ik moest eerst nog in mijn moederkerk te Hoorn van de Heere, als een werktuig in Zijn hand, gebruikt worden, om die en die aldaar te bekeren, om aldaar Zijn reeds begenadigd volk meer te onderwijzen, op te bouwen en te bevestigen. Om mijn lieve moeder met mijn eigen ogen aldaar in vrede ten grave te zien neerdalen.
3. Dit een en ander wil ik ook niet dat u onbekend zij, o gemeente van Rotterdam! Om in dezen alle verkeerde gedachten te laten varen, en geheel te vergeten hetgeen dat achter is. Om Gods regerende hand in dit alles op te merken en te erkennen. Om God met mij daarvoor te danken dat Hij dit juist in alles zo, en niet anders bestuurd en beschikt heeft. O! mocht mijn dienst u des te aangenamer, en onder u des te gezegender en vruchtbaarder zijn!
II. Maar de tijd roept mij om af te breken; ik kan echter niet eindigen:
A. Zonder ook in het bijzonder aan te spreken:
1. U wel Edele Groot Achtbare Heeren, Hoofdofficier, Burgermeesters, Schepenen, uitmakende het Hoog aanzienlijke College van de Wet in deze stad. Na betuiging van mijn hartelijke dankzegging voor het begunstigen van mijn beroeping, zo met een spoedige en eenparige approbatie, als met mijzelf recht vriendelijk te verzoeken om die wettige beroeping aan te nemen en spoedig tot deze gemeente te willen overkomen. Hier ben ik, en bied mij aan als een dienaar en leraar, die niet geleerd heeft de heerschappijen te lasteren, te benadelen, of zijn vinger zelfs te steken in zaken die van mijn beroeping niet zijn; maar die zich verbindt, gelijk zijn plicht meebrengt, anderen te zullen leraren de machten over hem gesteld als Gods ordonnantie te gehoorzamen, God te vrezen en de overheden te eren. Ontvang mij dan ook en mijn dienst in uw bescherming, beschutting en bewaring. Benevens U Weledele Groot achtbaarheden, de andere Heeren Vroedschappen en allen die tot de regering van deze stad behoren mede insluitende, solliciteer ik nederig om de gunst van U Wel. Ed. Gr. Achtbaarheden. Als ik U Wel Ed. Gr. Achtbaarheden, benevens de ware weg, welke de verstandige naar boven leidt, ook de bijwegen zal aantonen, naar mijn hoogste last,

het zal zijn (hoop ik) met die bescheidenheid als Nathan omtrent David en Jezus omtrent Pilatus gebruikte. Zo doende wacht ik ook met reden, dat U Wel. Ed. Gr. Achtbaarheden jegens mij gedragen zult als Nathan deed. Mochten wij de ark dragende, U Wel Ed. Gr. Achtbaarheden als andere Davids zien vooraan huppelen. De Heere make uw regering voorspoedig, bevestige op de stoelen van eer, zegene u met zaligmakende genade, alle voorspoed en langheid der dagen, bouwe uw aanzienlijke huizen, bekrone en overstorte uw echtgenoten, kinderen en zeer geëerde families met allerlei heil. En als U Wel. Ed. Achtbaarheden hier Gods raad zult hebben uitgediend, zette Hij uw zonen in de plaats van hun vaderen op de stoelen der eer, en neme Hij u op in Zijn zalige heerlijkheid!

2. Tot wie zal ik nu mijn aanspraak nader wenden dan tot ulieden, weleerwaarde heren en broeders, welke de dienst van het Evangelie in deze gemeente is toevertrouwd. Tot verschillende van u weleerwaarden heb ik bijzondere betrekkingen, de ene van u weleerwaarden is mijn landsman, met de andere heb ik op dezelfde tijd in de hogeschool te Leiden aan de voeten van dezelfde meesters gezeten, recht vriendelijk en gemeenzaam mogen omgaan, een derde heb ik reeds van over vele jaren gekend; ik vind hier onder u weleerwaarden ook zodanigen die in dezelfde gemeenten hebben gearbeid in welke ik ook gearbeid heb; ja, met een van u heb ik nog tegelijk, zelfs nog geen jaar geleden, in Gods akkerwerk te Hoorn onder een allerzoetste omgang en allerlieflijkste ondersteuning van elkander mogen arbeiden. Ik bedank u weleerwaarden voor al de liefdeblijken tot mij bewezen, en voor de ernstige gebeden voor mij ten hemel opgezonden. Hetzelfde ambt en juk dat op uw schouders rust, ligt nu ook op mij; wilt mij toch daartoe onderrichten, vermanen, opwekken en door uw loffelijk voorgaan tot een rechte navolging noodzaken. Ik verzoek uw vriendschap, reik u de hand van broederschap van deze plaats toe, en beloof met alle hoogachting, bescheidenheid, beleefdheid en vriendelijkheid met ulieden te verkeren. De Heere doe ulieden hier vele zielen nog voor Hem inwinnen, en namaals het loon en de kroon van de getrouwe dienaars des Lams voor de troon eeuwig genieten!

3. Nu wend ik mij tot u, weleerwaarde en zeer geachte heer, van wie ik hedenmorgen met een zeer geleerde en doorwrochte redevoering alhier in de heilige dienst ben ingezegend. Ik dank u weleerwaarde, voor de eer en het geluk dat mij hierin heeft mogen gebeuren; de plichten die gij mij zo ernstig en nadrukkelijk voorgedragen hebt, wens ik in afhanging van de Heere en invloed van Zijn genade te behartigen. God storte de zegen, die gij mij toegewenst hebt, over mijn persoon en dienst uit. Hij bekrone met allerlei zegen zeer rijkelijk uw weleerwaarde persoon en heilige bediening, doe u hier met zegen en vrucht nog lang arbeiden, en uw werk hier ten einde zijnde, dan in de eeuwige rust ingaan!

4. Nu keer ik mij tot u, eerwaarde broeders ouderlingen en diakenen. Ik erken met dankzegging uw liefde en toegenegenheid. Neemt mij ook in gunst en liefde tot uw medebroeder aan; dient ons met uw raad en hulp in de behandeling van deze gemeente in het openbaar en in het bijzonder, en in hetgeen tot bestuur daarvan vereist wordt. Ik tracht naar geen heerschappij over, maar alleen naar een broederlijke omgang met ulieden. God geve dat gijlieden als ouderlingen die wel regeren, en diakenen die getrouw, voorzichtig en barmhartig zijn in het uitdelen, die eer en dat genadeloon mag wegdragen, dat de zodanigen is toegezegd en voor eeuwig in de hemel is weggelegd!

5. Eindelijk keer ik mijn rede wederom tot u allen, o gemeente van Rotterdam! Ik weet dat gij mij liefhebt, om mij hebt geroepen, ja, mij van de Heere hebt afgebeden. Ontvangt mij nu als uw medeburger, als uw broeder en als uw leraar.

B. Van u allen hier vergaderd:

1. Verzoek ik alleen nog maar dit: Dat gij gedurig voor mij om licht, genade en zegen God bidt. Dat gij naarstig opkomt tot onze predikaties en catechisaties. Dat gij aandachtig op alles let wat u uit Gods Naam zal voorgedragen worden.

2. Wensende met mijn ganse hart en God biddende, dat gij, tot nog toe onbekeerden, in waarheid moogt bekeerd worden. Dat gij, reeds bekeerden, meer verlicht, verkwikt, gesterkt en geheiligd zult worden.

O Heere, gebruik en zegen daartoe alhier ook mijn persoon en dienst, om Jezus' wil. AMEN.

VIJF EN TWINTIGSTE LEERREDE

ROMEINEN 5:8

Maar God bevestigt Zijn liefde jegens ons, dat Christus voor ons gestorven is, als wij nog zondaars waren.

INLEIDING

I. **ER** zijn geen krachtiger noch klaarder bewijzen die vertoond en gegeven kunnen worden van iemands liefde omtrent een ander, dan dat de daden van de liefde zelf spreken.

A. Veel liefdewoorden voort te brengen, zonder dat de daad daarvan zelf vernomen wordt, kan van geen vrucht zijn.

1. Immers iemand kan uiterlijk wonderlijk van liefde spreken, en er uitwendig schijnbare blijken van laten zien, daar nochtans niets minder dan de daad bij is. Bekend is de geschiedenis van Joab, niet alleen omtrent Abner, maar ook omtrent Amasa, 2Sam. 20,9,10. Zijn komst tot hem schijnt in liefde te zijn, zijn taal was als druppende van liefde: Is het wel met u, mijn broeder? Bij al dit uiterlijke komt nog een kus, een teken van zijn liefde. Maar wat was hier minder dan de daad der liefde? Daar onder deze schijn zijn ondergang bearbeid wordt, en hij door een zwaard de dood verhaastte, van die hij uiterlijk zo liefkoosde. Zo kan onder een uiterlijke schijn en masker van liefde de haat zelfs haar rol spelen.

2. En neemt dat diegene die blijken van liefde vertoont, geen dadelijk kwaad uitvoert, zo is evenwel het uiterlijk vertoog van liefde niets, indien geen dadelijk goed doen daarnevens gaat. De apostel Jakobus toont dit, Jak. 2:5: Indien een broeder of zuster naakt zou zijn, en gebrek hebben van dagelijks voedsel, en iemand van u tot hen zeggen zou: Gaat heen in vrede, wordt warm en wordt verzadigd; en gij zoudt ze niet geven de nooddruft des lichaams, wat nuttigheid is dat? En daarom was het de vermaning van de apostel Johannes, 1Joh. 3:11: Mijn kinderkens, laat ons niet liefhebben met het woord, noch met de tong, maar met de daad en waarheid. Men kan dan van iemands liefde allerbest verzekerd zijn, als men de daden en bewijzen daar zelf van ziet en verneemt.

B. Dit alles mogen wij vrij overbrengen tot de liefde Gods; dan worden de mensen krachtig verzekerd van die liefde, als zij de uitwerking en de daad ervan bespeuren. Immers de liefde Gods omtrent de Zijnen bestaat niet in woorden, maar daden. Als de Zaligmaker eens met verwondering uitroept: Alzo lief heeft God de wereld gehad, zo laat Hij terstond het bewijs en de daad van die liefde daarop volgen; het was daarin vertoond: Dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven had, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe, Joh. 3:16. Daar zulke getuigenissen van zaken zijn, behoeft men geen woorden.

II. Dit oogmerk heeft ook de apostel Paulus, in de woorden uw aandacht zo even tot een tekst voorgelezen, zeggende: Maar God bevestigt Zijn liefde jegens ons, dat Christus voor ons gestorven is, als wij nog zondaars waren.
III. De apostel toont in deze Brief, na een korte voorrede in de vijftien eerste verzen van het eerste hoofdstuk, op welke wijze een zondaar in de vierschaar Gods kan en moet gerechtvaardigd worden; namelijk:
A. Van vers 18 hoofdstuk 1 tot aan vers 20 hoofdstuk 2 ingesloten, doet hij zien dat noch Jood noch heiden uit zijn werken enige gerechtigheid kan hebben, waarmee hij voor God zou kunnen bestaan.
B. Maar dewijl de Joden zoveel vertrouwen op de wet hadden, en daardoor menende gerechtvaardigd te kunnen worden, zo gaat hij tegen henlieden door duidelijke getuigenissen en voorbeelden die in de Schriften van het Oude Testament voorkomen, nog nader aantonen dat de rechtvaardigheid Gods in Christus wordt geopenbaard zonder de wet, hebbende de getuigenis van de Wet en de Profeten; en dat zij nu wordt toegerekend aan degenen die geloven in Hem, Die Jezus den Heere uit den doden opgewekt heeft; Welke overgeleverd is om de zonden, en opgewekt tot rechtvaardigmaking van Zijn volk, van vers 21 hoofdstuk 2 tot aan het einde van hoofdstuk 4.
C. Verder gaat hij aanwijzen dat waarlijk de toegerekende gerechtigheid van Jezus alleen hiertoe genoegzaam is, wanneer hij de dierbare vruchten, die uit deze gerechtigheid voor Gods kinderen voortvloeien, voorstelt, tonende dat de rechtvaardigmaking de wortel, en de volgende genaden de vruchten; dat de rechtvaardigmaking de moedergenade, en de andere als de dochters zijn, in dit ons vijfde hoofdstuk. Als: De vrede met God, vers 1. De toegang tot de genade, en de roem in de hoop der heerlijkheid, vers 2. Lijdzaamheid in de verdrukking, vers 3,4. Ondervinding van de liefde Gods, in hun harten uitgestort door de Heilige Geest, vers 5.
1. Deze liefde Gods bewijst nu de apostel verder daar uit, vers 6, omdat Christus voor hen gestorven is te Zijner tijd, als zij nog krachteloos en goddeloos waren.
2. Welke liefde de apostel ook nader opheldert en bevestigt, vers 7,8, dat nauwelijks iemand voor een rechtvaardige zal bestaan te sterven, al is het dat het iemand voor een goede mogelijk zou doen. Maar hieruit bewijst hij dan de grote liefde Gods tot hen, dat Hij Zijn Zoon voor hen heeft laten sterven, als zij nog zondaars waren, in onze tekst.
IV. Woorden toehoorders, welke *de grootheid van de Goddelijke liefde jegens arme en alles verbeurd hebbende zondaren klaar bewijzen en krachtig bevestigen.* Ziet hier een allerkrachtigst bewijs van Gods overgrote liefde tot zondaren. O! dat dit sommigen van u het mocht raken, uitlokken en gaande doen worden om hun zonden zich aan te trekken, en recht boetvaardig het naar een ontfermende God in Christus te wenden.
O Heere, zegen daartoe dit woord, en geef daartoe genade! Amen.
V. Vier hoofdzaken wenste ik dat gij met mij uit de voorgelezen tekstwoorden beschouwde:

I. Hier komen ons zondaar voor. Als wij nog zondaars waren.
II. De apostel getuigt dat Christus voor hen gestorven is. Christus is voor ons gestorven, als wij nog zondaars waren.

III. Dit merkt hij aan als een groot bewijs van de liefde Gods, Die deze hierin bevestigt. God bevestigt Zijn liefde jegens ons, dat Christus voor ons gestorven is, als wij nog zondaars waren.
IV. En dit wordt bijgebracht om te tonen dat deze liefdedaad van God al het doen onder de mensen te boven gaat, wanneer het met het woordje *maar*, tegen het voorgaande zevende vers wordt overgesteld. Maar God bevestigt liefde jegens ons, dat Christus voor ons gestorven is, als wij nog zondaars waren.

VERKLARING

I. Om dan de mensen en kinderen Gods op te leiden tot enig besef van de hoogte van Gods liefde, zo doet de apostel ze eerst neerzien tot in de afgrond van hun ellende, zeggende: Als wij nog zondaars waren.
A. Wij horen hier dan spreken van zondaars.
1. Waardoor de apostel niet allerlei zondaars verstaat, want dan zou hij in de voorleden tijd niet kunnen zeggen: Wij waren zondaars. Dewijl de kinderen Gods in de tegenwoordige tijd ook nog zondigen, als allen, in vele struikelende, Jak. 3:2. En indien iemand zegt, dat hij geen zonden heeft, zo verleidt hij zichzelven, en de waarheid is in hem niet, 1Joh. 1:8.
2. Maar zondaars zijn hier zulken, die onverzoend met God, en bijgevolg Zijn vijanden waren, die niet anders dan in de staat der zonden, en onder de schuld en straf van die kunnen worden aangemerkt. Zulke zondaars die in de zonden leven, in wie de zonde heerst, en die bijgevolg slaven van de zonden zijn, zonden tot zonden doende; de zonden indrinkende als water, de ongerechtigheid naar zich trekkende met koorden der ijdelheid en met dikke wagenzelen. Het Griekse woord *bamarthoôlos,* wordt in de Schriften van het Nieuwe Testament zo gebruikt, dat het te kennen geeft *een mens geheel genegen tot zonden*, en die daarvan zo zijn werk en ambacht gemaakt heeft, dat hij niet kan noch wil dan zondigen. Zodat hij is onder het rijk der zonden, onder de heerschappij daarvan, en dat die heersen in zijn sterfelijk lichaam, om ze te gehoorzamen in de begeerlijkheden deszelven, Rom. 6:12. Daarom wordt dit woord gebruikt om openbare en infame zondaars uit te drukken, Luk. 7:34, daar het woord zondaren gesteld wordt nevens tollenaren, een vraat en wijnzuiper. En zo neemt het de blindgeborene ook in deze zin, Joh. 9:31, zeggende: God hoort de zondaars niet; dat is, zulke zondaars die met God onverzoend zijn, zondaars bij uitnemendheid. Want die zondaars stelt hij tegen godvruchtigen, en die Gods wil doen, ofschoon die ook wel zondigen. Uit dit alles blijkt dat de apostel hier ons opleidt tot de hoogste trap van de verdorvenheid, en de mens hier aanmerkt zoals hij ligt in zijn natuurlijke ongerechtigheid. Hij stelt hier de mens dan onder de vloek en schuld van al zijn zonden, en onder de heerschappij en slavernij daarvan.
a. Dat hebben wij geërfd van onze voorouders, dat wij vanwege hun zonden voor God schuldig staan en onder de vloek van de eeuwige dood en verdoemenis liggen; naar het woord van de apostel, Rom. 5:12: Door enen mens is de zonde in de wereld gekomen, en door de zonde de dood, en de dood is doorgegaan tot alle mensen, omdat ze allen in die ene mens gezondigd hebben. Daarom worden wij allen gezegd dood door de misdaden en zonden te zijn; zijnde van nature kinderen des toorns, gelijk ook de anderen, Ef. 2:1,3.

b. Van nature liggen wij allen ook onder de slavernij der zonden, zijnde dienstknechten der ongerechtigheid, Rom. 6:20. Zo ziet gij de kracht van dit woord dat hier wordt gevonden, betekenende zondaars, en wel bij uitnemendheid, stoute, grote en hardnekkige zondaars, liggende onder de schuld en onder de straf daarvan; zo zijnde en liggende verslagen in hun bloed, dat zij noch zichzelf konden redden, noch door schepselen, hetzij in de hemel hetzij op de aarde konden worden vrijgemaakt, noch verlost, moetende zo in de eeuwigheid verloren gaan.

B. En waarlijk, zodanigen waren het voor welke Christus stierf. Paulus schrijft hier aan de Romeinen, die waren heidenen van nature. Nu, heidenen worden zondaars bij uitnemendheid genoemd. Zo maakt Paulus gewag van zondaars uit de heidenen, Gal. 2:5. En die niet alleen; Paulus voegt zichzelf hier nevens hen, daar hij nochtans een Jood was; hij zegt: Als wij nog zondaars waren. Zo dan Joden en heidenen, wie ze zijn, zij zijn uitnemende en grote zondaars van nature. Paulus getuigt van zichzelf dat hij tevoren geweest is een godslasteraar, een vervolger en verdrukker van Christus' gemeente, ja, de voornaamste onder de zondaars, 1Tim. 1:13,15. En van alle anderen zal hij nevens zichzelf getuigen, Tit. 3:3: Want ook wij waren eertijds onwijs, ongehoorzaam, dwalende en menigerlei begeerlijkheden en wellusten dienende, in boosheid en nijdigheid levende, hatelijk zijnde en elkander hatende. En om dit nog hier bij te doen, de apostel getuigt dat noch hoereerders, noch afgodendienaars, noch overspelers, noch ontuchtigen, noch die bij mannen liggen, noch dieven, noch gierigaards, noch dronkaards, geen rovers, geen lasteraars het Koninkrijk Gods beërven kunnen. En evenwel vertoont hij dat sommigen van de gelovige Korinthiërs zodanigen geweest zijn, 1Kor. 6:10,11. Bijgevolg ellendige, rampzalige en reeds veroordeelde zondaars.

II. Voor zulken nu, zegt Paulus, is Christus gestorven. Christus is voor ons gestorven, als wij nog zondaars waren.

A. Wie Christus is, behoorde elk uwer te weten; Hij is de Zone Gods, dat Woord dat vlees geworden is, en onder de mensen gewoond heeft, Joh. 1:14. Die God, Die geopenbaard is in het vlees, 1Tim. 3:16.

1. Deze Christus is gestorven. Een zaak, die de apostel als een bekende waarheid mag neerstellen.

1. Immers dit is het getuigenis van de vier evangelisten, die zelfs tot dat einde een drieërlei spreekwijze gebruiken. Mattheüs noemt het, dat Jezus de geest gaf, Matth. 27:50; eigenlijk zeggende, Hij liet van Zich de geest. In Mark. 15:37 staat het woord *Exepneuse*, Hij was *uitwasemende, uitademende.* Joh. 19:30 staat, *Paredôke, Hij leverde Zijn geest over.* Al deze manieren van spreken vertonen de waarheid van Christus' dood.

2. Immers wat was de reden anders, dat de soldaten Christus' beenderen niet braken, gelijk die van de twee moordenaars; het was, omdat zij zagen dat Hij waarlijk gestorven was, Joh. 19:32.

3. En dat alles nog te boven gaat, is dat wij verzekerd zijn van Zijn begraving, welke Zijn dood vooruit voor vaststelt.

a. Dit sterven van Christus is geweest een gewelddadige dood; wij vinden een nadrukkelijke spreekwijze, Jes. 53:8: Hij is afgesneden uit het land der levenden. En Daniël gebruikt deze taal: De Messias zal uitgeroeid worden, Dan. 9:26. En die de

geschiedenis van Christus' sterven ooit gelezen heeft, die is genoeg gebleken welk een harde dood Christus heeft moeten ondergaan.
b. Het is een dood geweest die zeer bloedig was; immers zonder bloedstorting kon geen vergeving der zonden geschieden, Hebr. 9:22. Al het geplengde bloed van de offeranden voorspelde de bloedige dood van Christus. Christus is gestorven, het is waar dat de soort van Zijn dood hier niet vermeld wordt, maar die komt op andere plaatsen overvloedig voor. Hij is gestorven de dood des kruises. Voorwaar:
1. Een gans pijnlijke dood; want nagels werden er door handen en voeten, door zenuwen en alle heen geslagen.
2. Een smadelijke dood, die men de meest verachte slaven en majesteitschenners aandeed.
3. Een vervloekte dood; dewijl er geschreven staat: Vervloekt is een iegelijk die aan het hout hangt, Deut. 21:23. Doch als de apostel hier van Christus' sterven spreekt, zo verstaat hij hier niet alleen Christus' dood zelf, maar ook al zijn voorgaande lijden voor zijn dood; gelijk er niets bekender is in Gods Woord dan dat de ellende ook een dood en sterven genoemd wordt. Wij sterven alle dagen, zegt de apostel, 1Kor. 15:31. Immers Paulus spreekt hier van het sterven van Christus voor anderen; maar niet alleen is Zijn dood voor anderen geweest, maar ook al Zijn voorgaande lijden, dewijl Hij niets voor Zichzelf geleden heeft. Het ganse leven van Christus is als een gedurige dood en sterven geweest. Petrus zegt: Christus heeft eens geleden, 1Petr. 3:18. Het was maar één lijden, omdat het gehele leven door het lijden overvloedig was; waarom Hij bij uitnemendheid genoemd wordt een Man van smarten, Jes. 53:3.
C. Maar wie mogen zo gelukkig zijn, dat zij aan dit sterven van Christus deel hebben? Dit vertoont de apostel, als hij zegt: Christus is voor ons gestorven, als wij nog zondaars waren.
1. Deze woorden snijden aanstonds de gedachten af dat Christus voor Zichzelf zou gestorven zijn.
2. Als Paulus hier zegt, Christus is voor ons gestorven als wij nog zondaars waren, zo volgt hier ook vanzelf uit, dat Christus niet gestorven is voor de gevallen engelen.
3. Het is dan voor mensen dat Hij gestorven is. Doch hij heeft hier niet alle mensen in het oog. Het is zo, Paulus zegt hier: Christus is voor ons gestorven als wij nog zondaars waren. Het is zo, alle mensen zijn zondaars. Doch Paulus zegt niet, voor alle zondaars; maar hij wil zeggen voor zulken, die ook grote zondaars zijn. Het is alleen voor de uitverkorenen onder de zondaars; want:
a. Immers daartoe leidt ons de stijl van de Heilige Schriftuur, die het tot velen brengt, Jes. 53:12: Ik zal Hem een deel van velen geven. Hij heeft veler zonden gedragen. Matth. 20:28: Hij heeft Zijn ziel gegeven tot een rantsoen voor velen.
b. Dit sterven van Christus wordt vertoond als alleen geschied voor Zijn volk, Matth. 1:21. Voor Zijn schapen, Joh. 10:28. Voor Zijn gemeente, Ef. 5:25. Dit is een andere taal dan allen hoofd voor hoofd.
c. Indien Christus voor alle mensen gestorven was, zo moesten zij allen metterdaad zalig en behouden worden, dewijl Christus' dood niet tevergeefs geschied kan zijn, Hij Zijn oogmerk niet missen kan, noch God de zonde tweemaal kan straffen. Zo zijn het dan niet alle mensen hoofd voor hoofd, maar alleen de uitverkoren zondaars voor wie Christus gestorven is.
D. Versta het wel:

1. Niet dat Christus voor hen gestorven is alleen in deze zin, hun ten goede en tot voordeel, om door Zijn dood en bloed storten Zijn leer, behelzende de weg der zaligheid die Hij gepredikt had, te bevestigen. Ook niet alleen om de mens een voorbeeld na te laten, om Zijn voorbeeld na te volgen.
2. Maar voor hen gestorven is, dat is, in hun plaats, als hun Borg, voor hen betalende aan Gods wrekende gerechtigheid. En dat dit de mening is, blijkt zeer overvloedig in het Heilige Schrift.
a. Gods Woord gebruikt een spreekwijze welke niet anders betekent dan in plaats, Matth. 20:28: Hij heeft Zijn ziel gesteld tot een rantsoen voor velen. Daar hebben wij het woordje *voor,* dat is in plaats; gelijk dit woord zo genomen wordt, Matth. 5:38: Oog om oog, tand voor tand.
b. Christus' dood en lijden wordt gebracht tot de zonde; Hij heeft voor de zonde geleden, 1Petr. 3:18. Hij is gestorven voor de zonde, 1Kor. 15:3. Dit kan niet zijn ten goede voor de zonden, maar het is tot betaling voor de zonden, of om Paulus' taal te gebruiken: Om veler zonden weg te nemen, Hebr. 9:28.
c. Christus wordt in Zijn dood als Borg aangemerkt, die voor een opgenomen schuld betaalt, Jes. 53:5,6. En Johannes noemt Hem het Lam Gods dat de zonde der wereld wegneemt, Joh. 1:29.
III. Dit brengt de apostel nu over tot de liefde Gods, als een krachtige blijk en bewijs daarvan, zeggende: God bevestigt Zijn liefde jegens ons, dat Christus voor ons gestorven is, als wij nog zondaars waren. De apostel vindt in de mens niets waarop Christus zou hebben neergezien, als Hij Zich in de dood voor de mens overgaf; Hij vindt in en aan de mens niets behoorlijks, niets dat Hem bewogen kan hebben. Zij zijn walgelijk vuil en hatelijk ellendig voor Hem. En daarom, God bevestigt hierin Zijn liefde jegens ons.
A. Door God verstaat de apostel hier de Vader, de eerste Persoon in de heilige Drie-eenheid; gelijk dat blijkt, omdat alhier de Zone Gods Die sterft, wordt onderscheiden van God de Vader Die hierin Zijn liefde bevestigt. Gelijk dat ook nader blijkt uit Rom. 8:3: God heeft Zijn Zoon gezonden in de gelijkheid des zondigen vleses, en dat voor de zonde, en heeft de zonde veroordeeld in het vlees.
B. Het is waar, Christus bevestigt ook Zijn liefde tot zondaren in Zijn dood; maar het oogmerk van de apostel is alhier te spreken van de liefde des Vaders, die in de harten van de Zijnen is uitgestort door de Heilige Geest; en daarom zullen zij, en moeten dit hier in het bijzonder van de Vader opnemen. Want Zijn liefde die Hij zondaren toedraagt, wordt ook hierin gezien. Er is verschillende liefde Gods:
1. Een gemene, waardoor God al Zijn schepselen bemint, voor zoveel zij het maaksel Zijner handen zijn; waarvan wij dus lezen, Ps. 145:9: De Heere is aan allen goed, en Zijn barmhartigheden zijn over al Zijn werken.
2. Een bijzondere, waarmee Hij de uitverkorenen bemint; daarvan staat er, Jes. 43:4: Van toen af, dat gij kostelijk zijt geweest in Mijn ogen, zijt gij verheerlijkt geweest, en Ik heb u liefgehad. En Jer. 31:3: Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde, daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid. Welke aangemerkt kan worden:
a. Of na hun wedergeboorte of bekering, welke genoemd wordt een liefde des welbehagens, zijnde een Vaderlijke toegenegenheid, waarmee God hen in Christus omhelst.

b. Of voor hun wedergeboorte, welke genoemd wordt een liefde van wel willen, of van medelijden tot de arme mens in zijn ellendestaat; waarvan wij lezen in Ez. 16:5,6. In dit laatste opzicht wordt hier van Gods liefde gesproken; want Paulus wil hier tonen dat God niets anders bewogen heeft om Zich over arme zondaars te ontfermen, dan Zijn liefde, Zijn onverdiende gunst, die Hem medelijdend maakte. Welke liefde de fontein en oorsprong is van alle zaligmakende genade; vandaar komt het verbond, de Middelaar, het geloof in Hem, de rechtvaardigmaking, heiligmaking en zaligheid; en zo is uit deze liefde Christus ook voor zondaren gestorven.
C. De apostel zegt niet alleen, hierin is de liefde Gods, dat Christus voor zondaars gestorven is; maar hij zegt: Hierin bevestigt God Zijn liefde jegens ons.
1. Het grondwoord *Sunistaesi*, hier door *bevestigd* vertaald, is van nadruk:
a. Somtijds betekent het iemand of iets te recommanderen en aan te bevelen. Zo gebruikt het Paulus, Rom. 16:1: Ik beveel u Febe onze zuster. En zo is het hier ook een waarheid; God recommandeert Zijn liefde, Hij beveelt die aan te nemen, vertoond in het sterven van Zijn Zoon.
b. Ook betekent het *iets aangenaam te maken*; zo wordt het gebruikt, 2Kor. 4:2: Wij maken ons aangenaam aan de consciënties der mensen, door openbaring der waarheid. En zo kunnen wij hier ook zeggen: God maakt Zijn liefde wonderlijk aangenaam en smakelijk, als Hij Zijn eigen Zoon voor zondaars laat sterven.
c. Echter is het hier allerbest vertaald door bevestigen, dewijl Paulus hier zozeer niet voor heeft om Gods liefde te recommanderen, als wel om te tonen wat de bron en grond is geweest, uit welke dit grote goed is voortgekomen, dat Gods Zoon voor zondaars gestorven is. En hoe de gelovige hieruit verder van Gods liefde en het gevoelen van die kan verzekerd zijn. Het is dan, God bevestigt Zijn liefde jegens ons, dat is, hierin bewijst God Zijn liefde tot ons, dat Christus voor ons gestorven is; gelijk dit woord ook wel vertaald wordt door een bewijs te geven, als 2Kor. 7:11: In alles hebt gij uzelven bewezen rein te zijn in deze zaak.
2. En zeker geen groter bewijs en getuigenis is er van Gods liefde tot zondaars, dan dat Hij Zijn Zoon voor hen laat sterven.
a. Ten opzichte van God; Hij schonk Hem aan hen.
1. Zij konden Hem niet uitvinden; maar Gods wijsheid heeft dat middel voor hen uitgevonden. Wat een liefde!
2. Zij konden Hem Christus niet afpersen. Maar Hij heeft Hem hun vrijwillig geschonken. Wat een uitnemende liefde!
3. Dit doet Hij zonder dat er enige waardigheid in hen is. Hoe bevestigt Hij dan hiermee Zijn liefde tot de zondaars?
b. Ten opzichte van Christus blijkt zulks nog veel klaarder.
1. Deze was Zijn enige en beminde Zoon. En nochtans gaf Hij Hem voor zondaars over. O grote liefde Gods!
2. Hij gaf Hem niet alleen om te leven en gediend te worden; maar om te dienen en te sterven, Matth. 20:28. O weergaloze liefde!
3. Ja, Hij liet Hem lijden, en een vervloekte dood sterven, als Borg voor zondaars. Wat is liefde, indien dat geen liefde is?
c. Ten opzichte van de zondaren voor wie Christus gestorven is, wordt de liefde Gods nog al groter en blijkbaarder bevestigd.

1. Christus stierf niet voor rechtvaardigen die Hem begeerden; maar voor goddelozen, die naar Hem niet vraagden, noch zochten, Jes. 65:1. Bevestigt dit Gods liefde tot zondaars niet?
2. Niet voor vrienden, maar voor goddeloze vijanden. Hoe zou Gods liefde krachtiger kunnen bewezen worden?
3. Niet voor goeden; maar voor kwaden. O wonderlijke liefde! Zo bevestigt God dan Zijn liefde jegens de gelovigen, dat Christus voor hen gestorven is, als zij nog zondaars waren.
IV. Dit brengt nu de apostel bij tot een vertoog dat deze liefdedaad Gods de grootste blijken van liefde onder de mensen zeer verre te boven gaat; waarom hij het met het woordje *maar* tegen het voorgaande zevende vers over stelt. Want daar nauwelijks onder de mensen iemand voor een rechtvaardige sterven zal, mogelijk iemand voor een goede; daar zien wij Gods liefde bevestigd, dat Christus voor zondaars gestorven is.
A. Die onder de mensen voor een ander sterft, die verlaat dan maar dat hij toch eens noodzakelijk verliezen moet, te weten, zijn leven. Maar indien God Zijn Zoon niet tot een Borg van eeuwigheid had afgezonderd, en indien de Zoon zulks niet op Zich genomen had, zo behoefde Hij geen Mens geworden te zijn, en gestorven te zijn. Dit overtreft derhalve alles.
B. Die onder de mensen voor een ander sterft, kan hem daardoor niet iets geven dat hij nog niet bezit; maar doet zulks alleen om hem dat te doen behouden, dat hij alreeds heeft en bezit. Maar Christus voor anderen stervende, verwierf door Zijn dood voor hen, dat zij niet hadden, te weten een geestelijk en eeuwig leven. Overtreft dit dan niet al het doen der mensen?
C. Doch dat alles te boven gaat, en daar de apostel ook het meest op ziet, is dit, dat als iemand onder de mensen voor een ander zou sterven, dat hij het nauwelijks voor een rechtvaardige zou doen, dat het wel een goede zou moeten zijn voor wie iemand zulks deed. Maar hier is het geheel anders, God laat Zijn Zoon sterven, niet voor rechtvaardigen, niet voor goeden; maar voor zondaars, ja, voor de snoodsten van die laat God Zijn Zoon sterven. Een andere liefde dan wel onder de mensen, daar men nauwelijks voor een rechtvaardige, en mogelijk maar voor een goede zal bestaan te sterven. Is dan de liefde Gods niet uitnemende en alles overtreffende?
Ziedaar toehoorders, deze stof voor uw aandacht een weinig geopend.

TOEPASSING

I. Merkt hieruit in het voorbijgaan op, dat Christus' sterven het grootste bewijs is van de liefde Gods tot zondaren, ja, zulk een krachtige bevestiging daarvan, dat het al wat menselijk is zeer verre en oneindig overtreft.
A. Hier kan ik nu breed spreken tot weerlegging der remonstranten, en degenen die het met hen houden; welke:
1. Menen dat er iets in de mens geweest is, namelijk het voorgezien geloof, waarom Christus voor hen gestorven is. Die ook de dood van Christus algemeen maken, willende dat Hij voor alle mensen zou gestorven zijn.
2. Maar ik zal mij tegenwoordig daar niet inlaten, maar hun en u slechts wijzen op onze tekst, waarin beide deze verschillen beslist worden, dewijl Paulus daar zegt:

a. Dat God Zijn liefde jegens zondaars daarmee bevestigt, dat Christus voor hen gestorven is, als zij nog zondaars waren; ontkennende dus dat er iets in de zondaar was hetgeen Hem daartoe bewoog, maar dat het loutere liefde Gods geweest is.
b. Dewijl Paulus daar ook niet zegt, dat Christus voor alle zondaars gestorven is, maar alleen dat zij ook zondaars waren voor wie Hij stierf.
B. Elk uwer onderzoeke dan zichzelf, of hij al blijken en bewijzen heeft dat hij onder diegenen behoort welke God zo liefgehad heeft, dat Christus voor hen gestorven is als zij nog zondaars waren. Zulken zijn:
1. Van God getrokken, krachtdadig en hart veranderende; ziet hoe dat aan elkander vastgemaakt wordt, Jer. 31:3: Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde, daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid. Zij zijn tot Christus getrokken van de Vader, zodat zij tot Hem komen, Joh. 6:44. En ziende zichzelf geheel onrein en geheel melaats, worden hun harten reis op reis met Christus in het geloof werkzaam, zoekende door Zijn bloed en Geest alleen van hun zonden gewassen en gereinigd te worden, Op. 1:5. Kent gij dit in waarheid voor uzelf?
2. Dezulken dringt de liefde van Christus ook, 2Kor. 5:14, om zichzelf geheel en alleen aan God en Christus op te dragen en over te geven, en zoeken de aanhoudende genade bij Hem, om voortaan maar voor Hem te leven. Als die dit oordelen, dat indien Één voor allen gestorven is, zij dan allen gestorven zijn. En Hij is voor allen gestorven, opdat degenen die leven, niet meer zichzelven zouden leven, maar Dien, Die voor hen gestorven en opgewekt is, gelijk er in vers 15 wordt bijgedaan. Is het zo in waarheid met u gesteld?
3. Hoe meer bewustheid en licht de zodanigen verkrijgen, hoe meer ze zichzelf verfoeien en voor de Heere vernederen, gelijk wij duidelijk in Job zien, Job 42:5,6. Is het met u ook zo?
C. Gij die voor uzelf nog geen kennis aan deze stukken hebt, o! bedriegt uzelf niet; erken liever uw gemis in dezen. Mocht gij uw staat u eens aantrekken, en er eens recht bekommerd over raken. O! dan was er nog kans, Christus is voor zondaren gestorven.
1. Al zijt gij nu nog in een onverzoende staat met God. Al hebt gij tot nog toe uw werk en ambacht alleen van het zondigen gemaakt. Al waart gij tot hiertoe een der halstarrigste zondaren. Ja, al waart gij zelfs de allervoornaamste en allergrootste zondaar. Nooit zult gij uzelf kunnen redden, gij hebt niets om te geven tot lossing van uw ziel, Matth. 16:26. Geen schepsel in de hemel of op aarde kan u ook vrijmaken; niemand kan zijn broeder immermeer verlossen, Ps. 49:8. Zo voortgaande, moet gij zeker verloren gaan; want indien gij u niet bekeert, zo zult gij allen desgelijks vergaan, zegt Christus Zelf, Luk. 13:3.
2. Integendeel nu, is dit een getrouw woord, en aller aanneming waardig, dat Christus Jezus in de wereld gekomen is om zondaren zalig te maken, zelfs de voornaamste, 1Tim. 1:15. Zoekt gij het dan boetvaardig, en als een verlorene in uzelf bij Hem, gij zijt wie gij zijt, die in waarheid tot Hem komt, zal Hij geenszins uitwerpen, joh. 6:37.
II. Kinderen van God, bevestigt God Zijn liefde jegens u, dat Christus voor u gestorven is als gij nog zondaars waart; o!
A. Roem Zijn eeuwige liefde, het is een liefde die de kennis te boven gaat, Ef. 3:19.
B. Hebt Hem wederom lief; zegt met de dichter: Ik zal U hartelijk liefhebben, Heere mijn Sterkte, Ps. 18:2.

C. Tracht voor die God te leven. Gij liefhebbers des Heeren, haat het kwade, Ps. 97:10. En beproef steeds welke de goede en welbehagende en volmaakte wil Gods is, Rom. 12:2.

1. Tot troost roepen wij u toe, die deel hebt aan deze liefde, welke God bevestigd heeft met het sterven van Christus: Gij hebt een vrije toegang tot de troon der genade, Ef. 2:18. Gij moogt met vrijmoedigheid daarheen gaan, Hebr. 4:16. Alle dingen zullen u medewerken ten goede, dewijl God u, en gij God liefhebt, Rom. 8:28. Gij hebt een Voorspraak bij de Vader, Jezus Christus den Rechtvaardige. En Hij is een Verzoening voor uw zonden, 1Joh. 2:1,2. De dood is voor u verslonden tot overwinning, 1Kor. 15:54. Het eeuwige leven is een genadegift Gods voor u, door Jezus Christus onze Heere, Rom. 6:23.

2. Ik sluit dan met die verzekering tot u, uit 2Tim. 4:8, dat de kroon der rechtvaardigheid u is weggelegd. AMEN.

ZES EN TWINTIGSTE LEERREDE

ROMEINEN 7:24. Eerste deel

Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods?

INLEIDING

I. **HET** is een grote zaak zichzelf te kennen, dat men een rechte wetenschap heeft van zijn staat en toestand, beide voor God en voor de mensen.
A. Dit wisten zelfs de heidenen; daarom stond er voor de tempel van Apollo met gouden letters geschreven: Kent uzelven. Een spreuk, die ze om haar uitnemendheid van de hemel zeiden gekomen te zijn. Door welker overdenking de wijsgeer Socrates zo opgetogen werd, dat hij misprijzende het doen van de andere wijsgeren, die zich bekommerden om de oorzaken van alle andere dingen te onderzoeken, zich geheel begaf (zo hij zei) om de kennis van zichzelf te ondervinden. Waarom hij van het orakel te Delphos ook de allerwijste genoemd werd.
B. Want zichzelf te kennen is het eerste en voornaamste van alle kennis, en zonder die (zei Seneca) is de mens niet wijzer dan de beesten, omdat, gelijk die geen rede hebben, hij zulks niet recht gebruikt.
C. De onkunde van zichzelf is een baarmoeder van de allergrootste ellende, omdat men dan, ellendig zijnde, zich gelukkig acht, en niet staat naar verlossing, die men meent niet van node te hebben. Zodat hij hopeloos ellendig is, die geen gezicht van zijn eigen staat heeft. Gelijk een zieke meent gezond te zijn, en niet roept om de medicijnmeester, zolang hij zijn ziekte niet gevoelt. Zo gaat het ook in het geestelijke; die van Laodicea beeldden zich in dat ze rijk en verrijkt geworden waren, en aan geen ding gebrek hadden. Maar het was zo breed niet, Christus, de Mond der waarheid, zegt, dat zij ellendig, jammerlijk, arm, blind en naakt waren; en wat was de oorzaak van hun dwaze inbeelding anders, dan de onkunde van zichzelf? Op. 3:17.
D. Zo haast een mens een recht gezicht heeft van zijn staat, o! zo zal hij de pauwenstaart van zijn hoge inbeeldingen laten vallen, en niet roemen op iets dat in hem is, wetende dan dat in hem, dat is in zijn vlees, niets goeds woont, dat hij van nature geheel zondig en ellendig, ja dagelijks zich nog opnieuw bezondigt en besmet.
II. Wat dunkt u, die zichzelf dan in waarheid kent, zal hij met de apostel Paulus niet moeten uitroepen in onze tekst: Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods?
III. Het eigen oogmerk van de apostel in deze zendbrief is, de leer van de rechtvaardigheid des geloofs uit vrije genade te verklaren. Tot dat einde stelt hij, na de inleiding in de eerste zestien verzen van het eerste hoofdstuk, tot een grondslag van zijn verhandeling het woord van Habakuk, Hab. 2:4: De rechtvaardige zal door zijn geloof leven, in vers 17 van het eerste hoofdstuk. En betoogt daarop:

A. De natuurlijke ellendestaat der heidenen, van vers 18 tot aan het einde van het eerste hoofdstuk, en der Joden, van het begin van het tweede hoofdstuk tot aan het twintigste vers van hoofdstuk 3 ingesloten.
B. Hierop stelt hij voor de rechtvaardigheid Gods, in Zijn Zoon geopenbaard, waardoor een zondaar die gelooft, het recht tot het leven geschonken wordt, van vers 21 tot aan het einde van hoofdstuk 3.
1. Bewijzende dit uit het voorbeeld van Abraham, en uit Ps. 32:1,2, in het vierde hoofdstuk, uit verschillende vruchtgevolgen, in de hoofdstukken 5 en 6.
2. Tonende ook dat de wet zelf daartegen niet strijdt, omdat zij in Christus voldaan, ze aan Hem, die gerechtvaardigd worden, als haar Man toestaat, in de zes eerste verzen van ons teksthoofdstuk. Bij deze gelegenheid:
a. Leert hij waartoe de wet dient, en toont in zijn eigen persoon aan de strijd tussen vlees en geest, mitsgaders de macht die de overblijfselen van het vlees nog hebben tegen de geest in de gelovigen, van vers 7 tot vers 23 ingesloten.
b. Besluitende deze verklaring met een klacht, en met een wens om van deze strijd verlost te zijn, in onze voorgelezen tekstwoorden. En met een dankzegging tot God over de verlossing alrede geschied, vers 25. Waaruit hij dan opmaakt hoedanig een hij was, vers 26.
IV. zodat onze tekstwoorden derhalve eigenlijk in zich behelzen: *Een klacht van de apostel Paulus over de macht die de overblijfselen der verdorvenheid nog in hem hadden, met een wens naar verlossing daaruit; om in zijn eigen persoon daardoor aan te tonen hoe het in waarheid met alle ware gelovigen gesteld is; waardoor de leer der rechtvaardigmaking uit vrije genade om Christus' wil zelfs nog meer bevestigd wordt.*
Wie moet deze stof niet gewichtig en zijn aandacht dubbel waardig keuren?
O Heere, mochten verschillenden hun ellenden hier recht uit leren kennen, om uit die grond recht werkzaam te raken. Amen.
V. Tot beter verstand van deze woorden zullen wij acht geven:

I. Op de persoon die hier van zichzelf spreekt. Ik.
II. Op hetgeen hij van en omtrent zichzelf betuigt en uitroept. Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods?

VERKLARING

I. De persoon die hier van zichzelf spreekt, met het woordje *ik,* is de apostel Paulus zelf, gelijk zulks uit deze zijn uitdrukking zeer klaar blijkt, zeggende: Ik ellendig mens.
A. Wij zullen hier niet breed spreken van zijn persoon, noch van zijn uitnemendheid; het was Paulus, een uitverkoren vat Gods, een man in geen ding ten opzichte van zijn bediening minder dan de uitnemendste apostel; een man die tot in de derde hemel opgetrokken was geweest.
B. Maar hier komt bijzonder in aanmerking of de apostel hier van zichzelf als een onwedergeborene, of als een wedergeborene spreekt?
1. Er zijn verschillenden die willen dat hij hier van zichzelf spreekt als een onwedergeborene.

a. Het gebroedsel van Pelagius, en degenen die van ons uitgegaan zijn, de remonstranten, houden dit staande, om de genade Gods en de ellende van de mens te verminderen.
b. De pausgezinden drijven dit, om des te beter staande te kunnen houden dat een Christen volmaakt kan zijn.
c. Anderen wederom om andere redenen. En onder dit geruis der dwalingen poogt de satan de mens te weerhouden van de nodige kennis van zichzelf.
2. Maar als wij dit hoofdstuk recht inzien, zullen wij zeer klaar merken dat de apostel hier van zichzelf spreekt als een wedergeborene. Want:
a. Hij spreekt hier van zichzelf, gelijk hij toen was, wanneer hij dit schreef, in de tegenwoordige tijd, en toen was hij verlicht in zijn verstand door de openbaring van Jezus Christus, en ten goede in zijn wil veranderd. En daarom is de taal niet van een ongelovige Jood, maar van een gelovige Christen, niet van een mens staande onder de wet, maar van een mens staande onder de genade.
b. Hij betuigt in vers 19 dat hij het goede wilde, om te tonen welk zaad der genade er in hem lag. De onherboren mens mag het natuurlijk goed begeren als het domme vee, maar het geestelijke goed kent hij niet, 1Kor. 2:14. Hoe zou hij dat dan willen? Hij is dood in zonden en misdaden, Ef. 2:1. Maar zo was het met onze apostel niet.
c. Hij wilde ook het kwade niet; maar dat wil een onwedergeborene, die verkiest kwaad te doen, en zijn ziel heeft lust aan haar verfoeiselen, Jes. 66:3. Maar heel anders was het met Paulus, vers 20. Indien hij overdwarst werd, dat kwam van zijn onwedergeboren deel; hij deed het niet, maar de zonde in hem; over welke woorden de oudvader Augustinus uitroept: Dit is niet de stem van een zondaar die nog in zijn zonde ligt, maar van een rechtvaardige.
d. Hij had een vermaak in de wet Gods naar de inwendige mens, vers 22. Nu, dat kon een onwedergeboren mens niet hebben; die voert een geheel andere taal, Job 21:14. Die willen naar het goeddunken van hun eigen hart wandelen; maar zo was het niet met onze Paulus, toen hij dit schreef.
e. Er was binnen in de apostel een inwendige mens, dat was zijn wedergeboren deel. Maar de onwedergeborene is te enen male vlees; zijn verstand is een verstand des vleses, en zijn werken zijn werken des vleses. Maar Paulus had de geest strijdende tegen het vlees. Hij vond een andere wet in zijn leden, die strijd voerde tegen de wet zijns gemoeds, vers 23.
f. Paulus acht zich nog zeer mismaakt en ellendig, omdat hij de wet Gods overtreedt, en nog zo niet is als hij behoorde te zijn, in onze tekst. Maar de onwedergeborene roemt zijn moedwil.
g. Hij wenst en begeert ervan ontslagen te zijn, het was hem tot veel verdriet en smart, ook in onze tekst. Maar de onwedergeborenen hebben geen verdriet in hun zonden.
h. Eindelijk, hij dankt God voor zijn genade in Christus, vers 25. Zo moet hij ze dan ontvangen hebben, want anders kon hij daarvoor niet danken. Uit dit alles blijkt nu zeer klaar dat de apostel, die hier van zichzelf spreekt, zulks doet en van zichzelf spreekt als van een wedergeborene.
II. Hetgeen hij nu van zichzelf betuigt en uitroept, is: Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods? Wij ontmoeten in deze woorden een klacht, ik ellendig mens. En dan een zucht of begeerte, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods?

A. In de klacht:
1. Betuigt Paulus dat hij een mens is. Wat een mens is, en waarom elk Adamskind deze naam met recht mag dragen, ga ik als een meer gemene stof ook weleer eens voor uw aandacht voorgedragen uit Gen. 6:1, voorbij, dewijl hier gewichtiger zaken te verhandelen zijn. Paulus was dan ook een mens, van gelijke bewegingen als wij, gelijk hij eens met Barnabas de schare te Lystre tegemoet voerde, Hand. 14:15.
2. En niettegenstaande hij was een gezegende des Heeren, die reden had altijd blijde te zijn in de Heere, gelijk hij anderen vermaande, Fil. 4:4, als gerechtvaardigd zijnde door het geloof, en hebbende vrede met God door Jezus Christus, zijn Heere, Rom. 5:1; nochtans ziende op zijn natuurlijke inwonende verdorvenheid, zo vindt hij stof van droefheid en om te klagen: Ik ellendig mens!
a. Ellende zegt in het gemeen, een beroving van het goede daar men zijn geluk in stelt, en een onderhevig zijn aan dat kwade daar men voor schroomt, schrikt en vreest. Deze ellende kan zijn lichamelijk of geestelijk.
1. Door zijn ellende, daar Paulus hier over zucht en uitroept, ik ellendig mens, heeft hij geenszins het oog op enige lichamelijke zwarigheden, die mensen in dit leven ontmoeten, dewijl de mens van een vrouw geboren, is kort van dagen en zat van onrust, Job 14:1. Want sedert onze eerste ouders zichzelf en ons uit het paradijs in de woestijn gestoten hebben, moeten wij altijd van de ene ellende naar de andere omzien, dewijl de zonde is de baarmoeder van alle ellende. Maar deze maakte onze apostel nooit benauwd of mismoedig, 2Kor. 4:8. In alle noden en benauwdheden had hij altijd goede moed, 2Kor. 6:4.
2. Doch wanneer hij de oude mens, de overblijfselen van zijn verdorven natuur in zich zag, dat bedroefde zijn ziel. Gelijk die een kwaad been heeft, dan meest zijn ellende en onmacht ziet en voelt, als hij het begint te roeren; evenzo is het ook in het geestelijke. Zodat hij hier door zijn ellende verstaat de geestelijke verdorvenheid, welke naar de verschillende staat der mensen tweeërlei is, namelijk der onherborene en der wedergeborene.
a. De geestelijke ellende der onwedergeborenen is daarin gelegen, dat ze de slavernij des satans, die dienstbaarheid der zonde en de vloek der wet onderworpen zijn.
*. Slaven des satans zijn ze, omdat ze in zijn strik gevangen zijn tot zijn wil, 2Tim. 2:26.
**. Dienstknechten der zonden, omdat de zonde heerst in hun sterfelijk lichaam, om haar te gehoorzamen in de begeerlijkheden deszelven lichaams, Rom. 6:12.
***. Onder de vloek liggen ze, dewijl hij vervloekt is die de woorden der wet niet bevestigt, doende dezelve, Deut. 27:26. Zodat zij niet anders te verwachten hebben dan dat de bezoldiging der zonden voor hen de dood zal zijn, Rom. 6:23. En dat ze hier dubbel ellendig maakt is, dat zij niet gevoelen dat zij zo ellendig zijn, maar zichzelf gelukkig en rijk keuren; zijnde van dat geslacht, dat zichzelven rijk maakt, en niet met al heeft, Spr. 13:7. Dat rein in zijn ogen is, en van zijn drek niet gewassen is, Spr. 30:12. Van deze ellende spreekt de apostel niet, want daarvan was hij verlost. De wet des Geestes des levens in Christus Jezus had hem vrijgemaakt van de wet der zonden en des doods, Rom. 8:2.
b. Maar de ellende der wedergeborene bestaat in de overblijfselen der verdorvenheid, hun menigvuldige struikelingen en zonden. Hoewel ze in de grond niet ellendig maar gelukkig zijn, nochtans is die staat hier onvolmaakt en ten dele, en hun kleven nog

vele zwakheden aan, welke hen bezwaren en bedroeven. Zij hebben wel genade, maar zij bezitten ze niet zonder strijd. Want het vlees begeert tegen de geest, en de geest tegen het vlees; en deze staan tegen elkander, alzo dat zij niet doen hetgeen zij willen, Gal. 5:17. En daarover zuchten en klagen zij jammerlijk: O wee onzer dat wij zo gezondigd hebben! Klaagl. 5:16. Zij deden gaarne hetgeen ze behoorden te doen, doch daaromtrent bevinden zij hun zwakheid, en hoe menigmaal zij weggerukt worden van hun begeerlijkheden. Daarom, roepen zij in droefheid van hun zielen met Job uit, verfoei ik mij, en ik heb berouw in stof en as, Job 42:6. En indien wij eens aan- en opmerken de gevolgen en uitwerkingen van de verdorvenheid in de waardste en beste kinderen Gods op aarde, wij zullen al spoedig de reden kunnen vinden waarom zij daarover zo bitter klagen en zuchten, gelijk Paulus hier ook doet in onze tekst, uitroepende: Ik ellendig mens! De overblijfselen der verdorvenheid in Gods kinderen:
*. Schenden het beeld van God. Is dat niet een grote ellende? Die een arm of been breekt, hoe roept en klaagt hij? Maar dit is een zielsbreuk, een kwetsing van de edelste partij; het is een steek in het oog van hun ziel. Daarom kunnen zij niet anders dan daarover zuchten en klagen.
**. Het maakt ze onbekwaam om Gods werk te doen; die zijn arm breekt kan niet arbeiden. Dit gevoelen de wereldse mensen niet, omdat zij hun werk van Gods werk niet willen maken; maar de wedergeborenen zien het vuil der zonde en de lieflijkheid der godzaligheid, en ze maken daarvan opzettelijk en aanhoudend hun werk om het ene te vermijden en het andere na te jagen en te betrachten. Maar zij bevinden hierin gedurig hun zwakheid, ook zelfs in alles wat daartoe behoort en daarop betrekking heeft. Willen zij naar Christus zien, er is al dikwijls schemering in hun geloofsoog. Willen zij naar Hem horen, er is al menigmaal verstoptheid in hun zielsoor. Willen zij met Hem spreken door gebeden, hun tong stamelt reis op reis. Zullen zij Hem nalopen, er is al veelmaals slapheid in hun knieën en lamheid in hun voeten. Het is met hen als met Mefiboseth, die David niet volgen kon, hoe gaarne hij ook wilde, 2Sam. 19. De overblijfselen der verdorvenheid verhinderen ze hierin, en daarom klagen zij daarover.
***. De zonde ten dele nog blijvende in de kinderen Gods:
/. Die verontreinigt ze van binnen en van buiten, in de krachten en vermogens van de ziel en in de leden van het lichaam. Daarom vermaande Paulus de gelovigen te Korinthe, die de belofte hadden, dat zij zichzelven reinigen moesten van alle besmetting des vleses en des geestes, om zo de heiligmaking te voleindigen in de vreze Gods, 2Kor. 7:1.
//. De inwonende verdorvenheden besmetten daarenboven ook hun beste werken. Wat is er heerlijker dan gerechtigheden? Maar deze worden daardoor zo vuil en walgelijk gemaakt als een wegwerpelijk kleed, zodat zij allen in dezen zijn als een onreine, Jes. 64:6.
///. De overblijfselen der verdorvenheid zijn ook de oorzaken van alle zonden in de kinderen Gods, Jak. 1:14,15. En daarom, wat wonder dat de apostel Paulus daarover zo zucht?
****. De overblijfselen der zonde zijn een lichaam des doods, gelijk ze de apostel in het vervolg van ons tekstvers ook noemt; ze zouden de dood aan ziel en lichaam werken, indien er de genade Gods in Christus niet tussen kwam; en daarom moet dat gekruist, gedood en ten onder gebracht worden; het is een kwaad dat tot zijn bezoldiging de dood heeft.

/. Om deze verbergt God somtijds Zijn aangezicht voor Zijn liefste kinderen, Jes. 59:1; gelijk David, Job en anderen ook ondervonden hebben.
//. En hoezeer zij ook hun lichaam bedwingen, en het tot dienstbaarheid brengen, met Paulus, 1Kor. 9:27; het nieuwe schepsel raakt echter somtijds onder, en zo begaan ze dan ook weleens een grote en zware zonde, gelijk gebleken is in David en in Petrus. Zodat Paulus hier in zijn persoon vertoont de ware gesteldheid van alle wedergeboren kinderen Gods.
b. Als Paulus hier nu al zuchtende uitberst in deze taal, en het als uitroept: Ik ellendig mens! Zo toont hij daar ook mee:
1. Dat hij een diep en smartelijk gevoelen had van dit alles; hij zag en kende niet alleen zijn overgebleven verdorvenheid, en wat daar al uit voortkwam, maar hij nam het ook ter harte, zijn ziel werd daarover met een doorsnijdend en diep wondend gevoel aangedaan en als doorboord. Zo was het ook met David; hij riep uit: Er is geen vrede in mijn beenderen vanwege mijn zonde, Ps. 38:4.
2. Hij toont daarmee zijn weerzin, verfoeiing en walging, welke hij had van de overblijfselen der verdorvenheid, en van alles dat daaruit voortkwam. Ze woonden nog wel in hem, maar hij verfoeide zich deswegens met Job; ja, het had in hem gewrocht een grote naarstigheid, ja verantwoording, ja onlust, ja vreze, ja verlangen, ja ijver, ja wraak, gelijk hij eens aan die van Korinthe schreef, 2Kor. 7:11.
3. Hij geeft daarmee te kennen dat hij de overblijfselen der verdorvenheid, alles wat daaruit voortkwam, en ook zichzelf daarom voor de Heere veroordelt, als in zichzelf daardoor geheel onwaardig zijnde. Een onbekeerde zondaar heeft een groot gevoelen van zichzelf; maar een recht vernederde ziel belijdt dat hij maar stof en as is, en zelfs onwaardig om tot God te spreken, Gen. 18:27.
4. Hij toont hiermee, dat de overblijfselen der verdorvenheid, en alles wat daaruit voortkwam, hem ook zeer benauwde en in de weg was, dat dit hem telkens verhinderde en belemmerde; een stuk dat hij in het vorige van ons teksthoofdstuk bij de stukken heeft getoond en in het brede opgehaald.
5. Hij geeft daarmee te kennen zijn gezette afkeer van, en heilige vrees voor de zonden. Zei Chrysosthomus eens, wanneer hij van de keizerin Eudoxia scherp bedreigd werd: Ik vrees niets dan de zonde. Hier kwam het Paulus ook vandaan, uit zijn gezette afkeer van, en heilige vrees voor de zonden, dat hij over de overblijfselen der verdorvenheid in hen uitriep: Ik ellendig mens!
6. Hij toont hiermee zijn hartelijke begeerte en verlangen om de overblijfselen der verdorvenheid maar meer en meer in hem verbroken en gekneusd te krijgen, opdat ze hun kracht maar meer in hem verliezen mogen, ja, om er zelfs geheel van ontdaan en verlost te worden. Terstond hierbij voegende en uitroepende: Wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods? Omdat de tijd te ver verlopen is, en wij in deze vroegpreek liefst niet al te lang willen zijn, zullen wij het andere gedeelte van dit vers tot een nadere gelegenheid sparen; het is wel een bijzondere kerkrede waardig. In deze vertoont Paulus ook in zijn persoon de ware gesteldheid van al de kinderen Gods. Zij bedroeven er zich ook over, veroordelen ze, verfoeien ze, en zuchten uit een levendig gevoelen van die overblijfselen der zonden in hen.
a. Het schijnt in de eerste opslag vreemd dat hij die tevoren geroemd heeft van zijn rechtvaardigmaking, Rom. 3, die zich gerekend heeft onder die zaligen, Rom. 4:6, die in het vijfde hoofdstuk betuigd heeft zijn roem der hoop, en de vrede die hij met God

had. Die nu vrij was, en geen dienstknecht meer der zonde, Rom. 6. dat die hier voorkomt, klaagt en uitroept: Ik ellendig mens! Hoe is hij gerechtvaardigd, heilig, zalig en ellendig?
b. Ja beminden, zo is hij, en zijn alle kinderen Gods; want:
*. De natuurlijke verdorvenheid hangt alle kinderen Gods nog aan; zij zijn wel volmaakt gerechtvaardigd, maar niet volmaakt geheiligd; zij zijn wel niet geheel ellendig, maar ten dele. Want er is nog in hun vlees al vrij wat verdorvenheid, en dat maakt ze ellendig, Ef. 4:22. Wat is er ellendiger dan met zonden bezwaard te zijn, en daardoor strafbaar te wezen? Nu, wat wonder dan, dat Paulus, en elke ware gelovige moet uitroepen: Ik ellendig mens! Hierover klaagde David, Ps. 51:7. Er is, zegt de wijze Salomo, geen mens rechtvaardig op aarde, die goed doet, en die niet zondigt, Pred. 7:20. De beste heeft altijd zeer veel werk. Er is nog veel duisterheid in hun verstand, afwijking in de wil, en ongeregeldheid in hun genegenheden. Wie moet dit niet bekennen? Indien wij zeggen dat wij geen zonde hebben, zo verleiden wij onszelven, en de waarheid is in ons niet, 1Joh. 1:8.
**. Nu, dit gevoelen van hun gebrekkigheid en zwakheid maakt Gods kinderen zeer bedroefd; hun lichamelijke zwakheden zijn weinig bij de last van hun zonden en verdorvenheden, Ps. 38:5. Zij kunnen de roving van hun goederen met blijdschap aannemen, Hand. 10:34. Hoewel de martelaren niet ongevoelig geweest zijn, nochtans hielden zij zich daarom niet ellendig. Paulus kon vergenoegd wezen in armoede, Fil. 4:11. En zingen in de gevangenis, Hand. 16. Maar in en over zijn geestelijk gebrek was hij niet gerust, daarover klaagt en jammert hij zeer. En ik verzeker mij dat er geen gelovige ziel hier tegenwoordig is, die geestelijke en lichamelijke ellende gevoeld heeft, of hij zal hetzelfde getuigen moeten.
/. Vraagt gij, waarom God de zonden en verdorvenheden in hen over laat? Wij antwoorden: Om ze te oefenen. Om ze te verootmoedigen. Om ze meer prijs op Christus te doen stellen, en dagelijks van Hem gebruik te leren maken. Om ze te doen verlangen naar hun verlossing.
//. Maar, denkt gij misschien, waarom klagen de vromen meer dan de kinderen der wereld, daar nochtans de verdorvenheid minder in hen is? David roept en zucht: O Heere, genees mijn ziel, Ps. 41:5. De anderen vegen hun mond af, Spr. 30:20. Ik zal het u zeggen.
De ware begenadigden hebben door het geestelijk leven een zeer teer gevoelig gemoed gekregen, en dat hebben natuurlijke mensen niet.
Ware gelovigen hebben geopende ogen, om de gruwelijkheid van de zonde te zien, en dat hebben de anderen ook niet.
Zij haten de zonden met een ongeveinsde haat, daar het kwade de anderen als wat zoets in hun mond is, Job 20:12.
Zij oordelen van de zonden zoals er God van oordeelt, dat het is een verbreking van Zijn wet, ondankbaarheid, versmading en terging Gods, Jes. 43:5. Kunnen zij dan wel anders dan daarover klagen en zuchten? Zijn nu de besten van Gods kinderen zelfs zo ellendig, dan kan er altijd in de mens niet iets zijn waarom hij gerechtvaardigd wordt, maar moet het alleen uit vrije genade om Christus' wil geschieden.
B. Ziedaar, deze stof zover voor uw aandacht geopend. Het tweede gedeelte zullen wij bij een nadere gelegenheid met uw aandacht verhandelen.

TOEPASSING

I. Wel mijn waarde vrienden, indien de kinderen Gods vanwege hun zonden en verdorvenheden zich met grond zo ellendig oordelen en erkennen, daar zij toch genade in Gods ogen gevonden hebben, daar hun harten bij aanvang al vernieuwd en veranderd zijn, daar zij Christus tot verzoening met God en tot vergeving van hun zonden in geloof al aangegrepen en aangenomen hebben; och! hoe ellendig zijt gij dan wel niet, natuurlijke mensen, die nog geen genade in Gods ogen hebt gevonden, in wie de zonde en verdorvenheid nog in volle trap heerst, en die nog ligt onder de schuld van uw zonden, en in uw zonden voortgaat en voortleeft. Ja! gij zijt dubbel ellendig, omdat gij uw hooggaande ellende niet ziet, noch gelooft, noch gevoelt. Welke reden hebben wij hier niet om te klagen, dat velen zo betoverd worden van de satan, dat ze tot boven hun oren toe in de ellende steken, rondom van alle kanten ellendig zijn, ellendig naar de ziel, ellendig naar het lichaam, ellendig hier al in de tijd, ellendig met betrekking op hetgeen dat ze tot de eeuwigheid nodig hebben, en die niet eens naar hun ellende vragen, die zoeken te kennen, die zich aantrekken en ter harte nemen? Daar het hun al onder het oog gebracht en geleerd is, toen zij nog kinderen waren, dat om zalig te leven en te sterven voor alle dingen eerst nodig is dat men weet hoe groot zijn zonde en ellende is, uit de tweede vraag van de Heidelbergse Catechismus. Men verwondert zich over Jona, dat hij midden in de storm, toen zij dachten te vergaan, zo hard slapende was; maar men moet zich nog ruim zoveel over u verwonderen, dat gij midden onder zoveel nare stormen voor u naar de ziel, in welke gij zulk een overgroot en allerblijkbaarst gevaar loopt om voor eeuwig te vergaan, echter nog in de geestelijke doodslaap blijft; wat is u, gij hard slapende? Och! hoe blind en ongevoelig moet gij zijn, daar er gehele bergen en molenstenen van zonden en ongerechtigheid op uw zielen neerstorten, dat gij echter slapende blijft? Velen zullen klagen en schreien om verlies van tijdelijke goederen; maar nooit hoort gij ze één zucht geven over hun arme ziel en deszelfs ellende. Ik zal nu niet spreken van die zich verstouten in de zonden. Och! hoe ongevoelig zijn velen, wat een gerustheid is er bij de meeste mensen naar de ziel, hoeveel burgerlijke mensen gelijken de Laodicenzen, die meenden rijk en verrijkt geworden te zijn, en aan geen ding gebrek te hebben, Op. 3.

A. Onderzoekt u mensen, hierin wordt onder andere ook openbaar het onderscheid tussen een geestelijk en vleselijk mens, tussen een wedergeborene en onwedergeborene. Velen beelden zich in, zij zijn deelgenoten van de genade, en zij hopen het zal wel gaan; maar hoe staat het?

1. Zijt gij gevoelig over grote, en niet over kleine zonden? Zo waren Saul en Achab ook. Maar een kind van God is ook gevoelig over kleine zonden, met David.
2. Zijt gij alleen over uiterlijke en ergerlijke zonden aangedaan? Met Farao; of ook over inwendige zondige begeerlijkheden? Zo is het met een ware gelovige, en was het met Paulus, Rom. 7:7.
3. Zijt gij over het kwaad der straf meer, met de Ninevieten, of zijt gij over de zonde als zonde, met de Kerk, meer zuchtende? Klaagl. 5:16.
4. Klaagt gij meer over uitwendige verdrukkingen, met de vleselijke Joden; of meer over inwendige dodigheid en het kleven van uw ziel aan het stof, met David?
5. Treurt gij meer in het openbaar, als de farizeeën en geveinsde Joden, Jes. 58; of meer in het heimelijke, naar Jezus' les? Matth. 6.

6. Blijft gij met uw droefheid in uzelf, als Ezau; of drijft ze u buiten uzelf naar God en Christus, met de tollenaar? Luk. 18.
B. Bestaat gij als de eerste; o! dit is een klaar bewijs dat gij nog alleszins diep ellendig en geheel geestelijk dood zijt.
1. Wil ik de oorzaken eens zeggen, waar het uit komt, dat gij daaronder zo maar kunt heengaan, zonder tot uzelf te komen en over uw ellende aangedaan te raken? Dit komt ander andere hier vandaan:
a. Omdat er een geestelijk deksel op uw ogen en harten ligt. Omdat er vele opgeblazen inbeeldingen bij u zijn. Omdat uw zotte eigenliefde uw oordeel verkeert. Omdat de voorspoed u zorgeloos maakt. Omdat de gewoonte van zondigen uw harten verhardt.
b. Zulk een toestand is een voorbode van eeuwige tranen. Indien de rechtvaardige nauwelijks zalig wordt, waar zal dan de goddeloze en de zondaar verschijnen? 1Petr. 4:18. Denkt niet dat gij altijd ongestraft zult blijven. Wacht u ook te spotten met de verbrokenen van hart, ze voor suffers en wat dies meer is uitmakende; uw lachen zal veranderd worden in wenen, Jak. 4:9.
2. Och! dat gij uw ellende nog eens zag en ter harte nam, eer het te laat zal zijn. Men kan in eeuwigheid niet terecht raken, of men moet van de kennis van zijn ellende beginnen, gelijk onze Catechismus toont, en God Zelf betuigt, Jer. 3:13: Alleen ken uw ongerechtigheid.
II. Wat zijn nu uw zwarigheden, kinderen van God, die de zo even voorgestelde vragen waarlijk zo in u bevindt?
A. Gij klaagt dat gij nog zo vleselijk zijt; daar klaagde Paulus ook over; een wedergeborene is het beide. Of zegt gij, ik ben als verkocht onder de zonde, maar een begenadigde is immers vrijgekocht van de zonde? Dat was Paulus' klacht ook. Gij zijt niet als een slaaf onder de zonde geboeid, maar ten aanzien van uw verdorven deel, dat u in het goede verhindert, en somtijds tegen dank gevangen neemt. Of klaagt gij, in mij woont de zonde? In Paulus woonde ze ook. Doch ze woont in u niet als een heer, maar als een vijand. Of zegt gij, ik doe het goede niet? Dat zegt Paulus ook. Gij doet het niet in zulk een mate als gij wel wenste. Of klaagt gij, ik ben rondom, in alles zo ellendig? Zo klaagde Paulus ook, dat klagen met het hart bewijst het gevoel ervan.
B. Tot opwekking roepen wij u toe, gelovigen: Zoekt maar meer en meer uw ellende te kennen. Treurt, weent en klaagt er vrij over, met Paulus. Tracht als zulkeen, en uit die grond steeds te werken. Laat Christus langs deze weg maar meer alles voor u worden.
C. Ik sluit ditmaal met Jezus' eigen woorden, uit Matth. 5:3,4: Zalig zijn de armen van geest; want hunner is het Koninkrijk der hemelen. Zalig zijn die treuren; want zij zullen vertroost worden. AMEN.

ZEVEN EN TWINTIGSTE LEERREDE

ROMEINEN 7:24 Tweede deel

Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods?

INLEIDING

I. **GODS** wet mag met recht bij een spiegel vergeleken worden; want gelijk men zijn uiterlijke gestalte in een spiegel ziet, zo ziet men de gedaante van ons gemoed in de wet des Heeren. Daarin kan men bespeuren de schoonheid of mismaaktheid van zijn ziel. Hierom zei Paulus: Wat zullen wij dan zeggen? Is de wet zonde? Dat zij verre. Ja, ik kende de zonde niet dan door de wet. Want ook had ik de begeerlijkheid niet geweten zonde te zijn, indien de wet niet zeide: Gij zult niet begeren, Rom. 7:7. Want door de wet is de kennis der zonde, Rom. 3:20.

A. Het is onmogelijk, indien men daar recht in ziet, dat men dan nog onwetende van zichzelf kan zijn; de onkunde van zijn geestelijke staat is een bewijs:

1. Dat men deze spiegel niet gebruikt; want zonder de wet is de zonde dood; dat is te zeggen, men heeft er geen gevoelen van, door eigenliefde beeldt men zich in een geestelijke schoonheid te bezitten, en men weet niet, met de Laodicenzen, dat men ellendig, en jammerlijk, en arm, en blind, en naakt is, Op. 3:17.

2. Of indien men zich voor deze zondenspiegel nog eens stelt, dan is het maar terloops, zonder nauw acht te geven op onszelf, en dan gaat het ons als Jakobus zegt: Gelijk een man, welke zijn aangeboren aangezicht bemerkt in een spiegel, die zichzelf wel enigszins bemerkt heeft, maar weggegaan zijnde, terstond vergeten heeft hoedanig hij was, Jak. 1:23,24.

B. Anderszins, bezagen wij ons daarin recht, wij velden een geheel ander oordeel van onszelf, en raakten van hartzeer aangedaan over onze diepe ellende. Want de wet Gods is:

1. Een heldere en klare spiegel, waarin men duidelijk zien kan hoedanig men is. Hoor David daarvan spreken, hij zegt: Het gebod des Heeren is zuiver, verlichtende de ogen, Ps. 19:9. En de apostel noemt in vers 12 van ons teksthoofdstuk de wet heilig. Geen spiegel van het beste Venetiaanse glas is zo klaar; want daarin worden nog altijd onzuivere stippen gevonden; maar in deze niet. De redenen des Heeren zijn reine redenen, zilver, gelouterd in een aarden smeltkroes, gezuiverd zevenmaal, Ps. 12:7. Niet alleen ten opzichte van de Auteur en stof, maar ook ten aanzien van werkingen, daarin verschillende en te boven gaande andere spiegels, dat ze niet alleen de smetten aanwijst, maar de mens ook van het verkeerde afwijst, en tegelijk een instrument is van de heiligmaking.

2. Gods wet is een spiegel die niet vleit. De natuurlijke spiegels zijn somtijds geel van glas, en dan schijnt men daar lelijker in te zijn; ook flatteren zij somtijds, en dan vertonen ze ons blanker dan wij zijn; of kwalijk geslepen zijnde, dan geven ze een meer mismaakte vertoning dan voor haar is. Het zijn de beste die de gedaante niet

anders uitgeven dan ze zijn, en zo is het met Gods wet. Daarom noemt de apostel in vers 12 van ons teksthoofdstuk het gebod ook rechtvaardig. Want het vertoont ons niet alleen de wil Gods die wij behoren te volbrengen, maar ook ons gedrag daaromtrent, wat wij hebben gedaan, waarin wij afgeweken zijn en schuldig staan, en wat wij daardoor hebben verdiend. Gods wet keurt niemand beter dan hij is. De zondaar mag zichzelf vleien, Gods wet vleit niemand, die stopt allen de mond, stelt de gehele wereld voor God verdoemelijk, en betuigt dat er uit de werken der wet geen vlees kan gerechtvaardigd worden voor God, Rom. 3:19,20.

3. Ja, Gods wet is een volmaakte spiegel; de wet des Heeren is volmaakt, Ps. 19:8. Daarin kan men niet alleen een gedeelte, maar zichzelf ook geheel en al bezien; al wat wij laten en doen moeten. De wet ontdekt volkomen:

a. De misdaad der zonde. Dat wij in onze natuur zo rein moeten zijn als Adam voor de val, en dat wij daarentegen geheel onrein geworden zijn, dewijl de wet ons ook overtuigt van veel zondige werken, dat wij doen dat ons verboden is. En dat wij daarentegen laten hetgeen ons geboden is. Dat wij het goede niet wel doen, niet op die wijze noch tot dat einde waartoe het moest betracht worden. En dat wij het kwade niet recht laten, dikwijls meer uit vleselijke inzichten, ongelegenheid of onmacht, dan uit afkeer en indruk van vreze Gods.

b. De wet ontdekt volkomen de smet der zonde. Namelijk, dat daar wij goed, heilig en recht geschapen zijn, dat wij nu onrein, boos en verkeerd zijn, zodat zelfs al het gedichtsel der gedachten van ons hart te allen dage alleenlijk boos is, Gen. 6:5. En het bedenken des vleses is vijandschap tegen God; want het onderwerpt zich der wet Gods niet, want het kan ook niet, Rom. 8:7. Zodat wij van onszelven niet bekwaam zijn iets te denken als uit onszelven, 2Kor. 3:5. Ja zelfs zo, dat de dingen die des Geestes Gods zijn, ons van nature dwaasheid zijn, en wij ze niet kunnen verstaan.

c. De wet ontdekt volkomen de schuld der zonde. Dat al wacht God wat in Zijn lankmoedigheid, Hij evenwel Zijn toorn volbrengen zal, indien men zich niet bekeert, Ps. 7:13. En dat zulkeen geen andere bezoldiging te verwachten heeft dan de dood, Rom. 6:23.

1. En zo leert de wet de mens niet alleen dat monster der zonde, de oude mens kennen, opdat men een walg en afschrik daarvan zou hebben; maar ze wijst hem ook in een korte hoofdsom aan wat hij in acht te nemen en te betrachten heeft, Jes. 8:20, Micha 6:8.

2. Maar helaas! Wie nu, die zichzelf recht in deze spiegel beziet, moet zich niet bedroeven? Wie staat dan niet overtuigd van duizend gebreken? Wie moet dan niet zuchten over zijn ellende, en wensen om verlossing?

II. Althans, wanneer de apostel Paulus zich in deze spiegel van Gods wet spiegelde en bezag, gelijk wij lezen dat hij deed, vers 7-23 van ons teksthoofdstuk, zo berst hij in deze klacht uit over zijn ellende: Ik ellendig mens! En hij wenst dus om verlossing: Wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods? Van de klacht van de apostel, ik ellendig mens, hebben wij in onze laatste vroegpreek tot uw aandacht gesproken, wanneer wij ook de samenhang waarin deze woorden voorkomen, in het brede geopend hebben. Tegenwoordig zullen wij met uw aandacht spreken van de zucht en begeerte van de apostel naar de verlossing.

III. Zodat deze tekstwoorden eigenlijk in zich behelzen: *Een zucht en begeerte van de apostel Paulus naar verlossing van de overblijfselen der verdorvenheid, en van de*

macht die deze nog in hem had; om in zijn eigen persoon daardoor aan te tonen hoe het in waarheid met alle ware gelovigen gesteld is; waardoor de leer der rechtvaardigmaking uit vrije genade om Christus' wil zelfs nog meer bevestigd wordt.
Wie moet deze stof ook niet gewichtig en zijn aandacht dubbel waardig keuren?
IV. Tot beter verstand van deze woorden zullen wij acht geven:

I. Op het onderwerp daar Paulus hier van spreekt; het is het lichaam dezes doods.
II. Op hetgeen de apostel daaromtrent begeert, zo van hem uitgedrukt: Wie zal mij daaruit verlossen?

VERKLARING

I. De zaak waarvan de apostel hier handelt, is het lichaam dezes doods.
A. Waardoor hij verstaat zijn aangeboren en inwonende verdorvenheid, welke hem zo ellendig maakte dat hij uitroepen en zuchten moest: Ik ellendig mens! Gelijk wij uw aandacht in onze laatste vroegpreek uw aandacht bewezen en bij de stukken betoogd hebben. Met opzicht op deze ellende zegt hij hier in onze tekst: Het lichaam dezes doods. Dat hem in zichzelf walgelijk voor God maakt, onbekwaam om het goede te volbrengen, mitsgaders onderworpen en schuldig aan de straffen, indien God met hem in het gericht wilde gaan.
B. En niet zonder reden noemt de apostel de overblijfselen der verdorvenheid een lichaam. En een lichaam dezes doods.
1. Zien wij op het eerste, hij noemt de overblijfselen der verdorvenheid om gewichtige redenen een lichaam. Want:
a. Gelijkerwijs een lichaam zwaar is, zo is ook de overgebleven verdorvenheid in de gelovigen zwaar, ze worden daardoor gedrukt, belast en vermoeid, nog al veelmeer dan Israël door de Egyptische tichelstenen, zodat zij hijgen en schreeuwen: Wanneer zal ik ingaan, en voor Gods aangezicht verschijnen? Ps. 42:3. En met David uitroepen: Mijn ongerechtigheden gaan over mijn hoofd; als een zware last zijn ze mij te zwaar geworden. Ik ben krom geworden, ik ben uitermate zeer neergebogen, Ps. 38:5,7. Ja, gelijk het sterfelijke lichaam de ziel bezwaart en verhindert in haar werkingen, zo belet de verdorvenheid ook dikwijls de goede bewegingen en neigingen van de geest. Bijvoorbeeld, als een kind Gods wil bidden, of zich in het geloof naar de Heere Jezus wenden, of opklimmen tot des Vaders genadetroon, om zich aan Zijn voeten te verootmoedigen en voor Hem zijn zonden en afwijkingen te belijden; o! het gewicht der verdorvenheid in hem belet en verhindert dat dan al dikwijls, zodat hij niet opwaarts kan klimmen, noch met zijn hart recht werkzaam raken. Anselmus, ziende een kleine jongen met een vogel spelen, die hij nu opwaarts vliegen liet, dan weer neertrok met een draad waaraan hij gebonden was, zei: Zo is het ook met mij als met deze vogel. Wanneer ik poog opwaarts te vliegen ten hemel op de vleugelen van heilige meditaties, zo vind ik een koord aan mijn been gebonden; ik word overstelpt van mijn verdorvenheid, en raak niet recht los.
b. De natuurlijke verdorvenheid wordt een lichaam, of ook vlees genoemd, Gal. 5:17. Daar Paulus zegt: Het vlees begeert tegen de geest, en de geest tegen het vlees; en ze staan tegen elkander, alzo dat gij niet doet hetgeen gij wilde. Omdat ze de ziel der gelovigen zowel als van anderen zo dicht aan en bij ligt, als hun vlees of lichaam;

waarom ze de apostel noemt de bijliggende zonde, die ons lichtelijk omringt, Hebr. 12:1. Waar wij gaan of staan, wij dragen ze gelijk ons vlees en ons lichaam met ons om; zo haast worden wij niet ontvangen, of dit wanschepsel heeft een gedaante in ons, Ps. 51:7. En niet alleen worden wij daarmee geboren, maar zolang wij leven dragen wij het ook met ons om, en het is ons zo natuurlijk eigen als de Moorman zijn zwartheid, en de luipaard zijn vlekken, Jer. 13:23. Hierom wordt het bedwingen van deze natuurlijke verdorvenheid genoemd een uittrekken van zijn rechteroog, en een afhouwen van zijn rechterhand, Matth. 5:29,30. Ze begint met ons leven, en ze wordt nooit geheel vernietigd voor onze dood; het lichaam des doods kan niet dan door de dood van het lichaam geheel worden gedood. Daarom zei Paulus: Die gestorven is, die is gerechtvaardigd van de zonde, Rom. 6:7.

c. Gelijk een lichaam vele leden heeft, zo ook de natuurlijke verdorvenheid; het is een samenvoeging van vele kwade leden, want ze verspreidt zich door al de krachten en leden van des mensen ziel en lichaam; waarom ze ook een gehele oude mens genoemd wordt, Ef. 4:22. Zodat er niets in de mens is dat niet behangen is met de smet der natuurlijke verdorvenheid. Het verstand is daardoor verduisterd, de wil verkeerd, de genegenheden ongeregeld.

d. En de leden van het lichaam wapentuigen der ongerechtigheid.

1. De onwedergeborenen zijn geheel vlees zonder geest; natuurlijke mensen, de Geest niet hebbende, Jud. vers 19; enkel duisternis, Ef. 5:8. En daarom zeer monstrueus naar de ziel voor God.

2. De wedergeborenen, in wie het vlees bij aanvang gekruisigd is, bevinden evenwel ook nog deze wet in zich, als zij het goede willen doen, dat het kwade hen bijligt, volgens het 21ste van ons teksthoofdstuk. Met recht noemt dan de apostel de overblijfselen der verdorvenheid een lichaam.

2. Ja, hij noemt ze een lichaam des doods, of dezes doods, om deze redenen:

a. Omdat ze een dodelijk gebroedsel der zonde voortbrengen. Een iegelijk wordt toch verzocht als hij van zijn eigen begeerlijkheid afgetrokken en verlokt wordt. Daarna de begeerlijkheid ontvangen hebbende, baart zonde; en de zonde voleindigd zijnde, baart de dood, Jak. 1:14,15. Deze noemt de apostel dode werken, Hebr. 9:14. David, als hij tot zichzelf kwam, nadat hij die twee gruwelijke zonden gedaan had, overspel en doodslag, ik zeg, als hij tot zichzelf kwam, zo zoekt hij de oorzaak uit, en vindt de springbron vanwaar het voortgekomen was dat hij zich zo lelijk had vergrepen, namelijk zijn natuurlijke verdorvenheid, Ps. 51:7.

b. Als ook ten opzichte van deszelfs beschadiging. Ze werkt de dood beide van ziel en lichaam. Zo ras als ze de ziel aangrijpt, doodt ze die geestelijk, en maakt ze die gelijk een dood kreng, stinkende en walgelijk in de neusgaten van een heilig God; zodat gelijk er van een dood aas niet dan een vuile lucht komt, zo komt er van nature uit een hart, dat door de verdorvenheid verrot en bedorven is, ook niet dan stank en vuilheid. Daarom noemt de apostel de keel een geopend graf, Rom. 3:13. En deze zonde is als de prikkel des doods, 1Kor. 15:56. Want indien gij naar het vlees leeft, zo zult gij sterven, Rom. 8:13. Tenzij ze in iemand gedood wordt, anders doodt ze hem en draagt de doodvruchten, volgens het vijfde vers van ons teksthoofdstuk. Zo staat het met onze verdorvenheid, ze brengt niet alleen een geestelijke dood naar de ziel, en een tijdelijke naar het lichaam, maar ook de eeuwige naar ziel en lichaam beide over de mens, en hij zal moeten verloren gaan indien hij daarvan niet verlost wordt, en deze zijn verdorven

leden doodt, die op de aarde zijn, Kol. 3:5; en zo het vlees kruist met zijn bewegingen en begeerlijkheden.
c. Omdat, gelijk de dood en de doodsteken het lichaam pijnlijk vallen, zo vallen ook de geestelijke doodsteken van de zonde, een gevoel hebbende ziel recht pijnlijk. Een natuurlijk mens, welke dood is in zonden en misdaden, voelt de zonde en derzelver doodsteken niet; maar een levende Christen valt zulks moeilijk en zeer pijnlijk; hij roept dikwijls uit, als David in een andere gelegenheid: O wee mij, dat ik een vreemdeling ben in Mesech, dat ik in de tenten Kedars woon! Ps. 120:5; zuchtende: O wee mij, dat ik bij de zonde wonen moet! Hoelang zal deze mijn ziel beroeren? Hoelang zal ik die God vertoornen en met mijn zonde gedurig wederom onteren, Die ik liefheb? Wanneer zal ik de zonde eens geheel en al, en die mij ook verlaten? Het is hun als een doodsteek in de beenderen, dat zij nog zo zwak zijn, nog zo dikwijls struikelen, en door de overblijfselen der verdorvenheid nog zo gedurig vervoerd worden om het tegen de Heere te verderven. Met recht noemt dan Paulus de overblijfselen der verdorvenheid ook een lichaam dezes doods.
II. De apostel wenst en begeert hier nu naar de verlossing uit het lichaam dezes doods, zeggende: Wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods?
A. Niets was er in de wereld daar hij zozeer naar verlangde dan dat hij mocht laten het kwade dat hij niet wilde, en doen het goede dat hij begeerde. Alhoewel hem zulks onmogelijk was, gelijk dat nog alle gelovigen hier op aarde steeds onmogelijk blijft, zo wenst hij nochtans daarom, zeggende: Niet dat ik het alrede gekregen heb, of alrede volmaakt ben; maar ik jaag daarnaar, of ik het ook grijpen mocht, Fil. 3:12. Trachtende dus volmaak te zijn, gelijk Zijn Vader Die in de hemelen is, volmaakt is, naar Jezus' les, Matth. 5:48. Zo was het ook met de dichter, die daarom zuchtte en uitriep: Och dat mijn wegen gericht werden om Uw inzettingen te bewaren! Ps. 119:5.
1. De gelovigen worden nu:
a. In dit leven verlost van het lichaam dezes doods, (daar de apostel zeker ook op ziet, zo hij daarop niet voornamelijk of alleen zijn oog heeft) even zo, als zij zalig gemaakt worden.
1. Een uitverkorene wordt in dit leven bij aanvang verlost van het lichaam dezes doods, wanneer hij door de wedergeboorte het beginsel van het nieuwe en geestelijke leven in zich ontvangende, zich daarop waarachtig tot God bekeert, en in het geloof tot de Heere Jezus wendt, ja, zich aan Hem, zo ellendig als hij is, geheel, onbepaald, voor tijd en eeuwigheid, zo overgeeft, dat hij waarachtig in Christus gevonden wordt, en deel aan Hem en Zijn gerechtigheid verkrijgt. Dan worden hem al zijn zonden hem, uit loutere genade, om Christus' wil vergeven. Dan wordt hij bij aanvang naar het beeld van God en Jezus veranderd en vernieuwd; en dan wordt de volle heerschappij van de zonde en inwonende verdorvenheid bij aanvang in hem verbroken, en hij daarvan verlost. Op de zodanigen die door Gods vrije genade daartoe verwaardigd zijn, past deze uitroep van de apostel Paulus: Gode zij dank, dat gij wel dienstknechten der zonde waart, maar dat gij nu van harte gehoorzaam geworden zijt naar het voorbeeld der leer, tot welke gij ook overgegeven zijt. En vrijgemaakt zijnde van de zonde, zijt gemaakt dienstknechten der gerechtigheid, Rom. 6:17,18. Zulkeen is dan getrokken uit de macht der duisternis, en overgezet in het Koninkrijk des Zoons van Gods liefde, Kol. 1:13.

2. Een uitverkorene wordt in dit leven bij voortgang verlost van het lichaam dezes doods:
a. Wanneer hij meer ontdekking van, en inzien in de overblijfselen van zijn verdorvenheid krijgt. Gelijk in David bleek, daar hij voorheen na overspel en doodslag begaan te hebben, een geruime tijd kon heengaan, daar zag hij daarna terstond hoe zijn hart hem misleid had, en wat hij gedaan had, 2Sam. 24:10.
b. Wanneer hij meer vernederd en verootmoedigd wordt over de overblijfselen der verdorvenheid in hem, zodat hij er kleiner bij zichzelf door gemaakt wordt. Dit zien wij duidelijk in Job, die toen zei: Maar nu ziet U mijn oog. Daarom verfoei ik mij, en ik heb berouw in stof en as, Job 42:5,6.
c. Wanneer hij met meer gezetheid, bedaardheid en aanhoudendheid tegen zijn inwonende verdorvenheden aan het bidden raakt, en biddende blijft; gedurig aan des Heeren voeten uitroepende en smekende: Doe mij treden op het pad Uwer geboden; want daarin heb ik lust, Ps. 119:35.
d. Wanneer hij meer gebruik van de Heere Jezus maakt tegen de overblijfselen van zijn verdorvenheid, Christus als zijn Sterkte gedurig door het geloof opnieuw aangrijpt, maar nu zoekt in Hem te blijven, dewijl hij hoe langer hoe meer ondervindt dat hij zonder Hem niets kan doen, Joh. 15:5.
e. Wanneer hij meer strijd voert tegen de overblijfselen der verdorvenheid in hem, en daarin meer geoefend wordt, Hebr. 12:11.
f. Wanneer hij ook meer tegen de macht der zonden en verdorvenheid gesterkt wordt. Wordende krachtig in de Heere, en in de sterkte Zijner macht, zoals er staat, Ef. 6:10. Zodat hij meer en meer ontslagen wordt van de kwellende, overdwarsende en gevangen nemende kracht der verdorvenheid, en die merkelijk meer in hem gekneusd en ten onder gebracht wordt; wordende hij zo in gedaante ook meer en meer veranderd naar het beeld van God, 2Kor. 3:18.
b. Doch dit zal in de ure des doods nog in grotere trap worden voltrokken, wanneer de gelovigen van alle overblijfselen der verdorvenheid geheel en al zullen worden bevrijd, en zo te enen male uit het lichaam dezes doods worden verlost, en met Gods beeld geheel en al zullen verzadigd worden, Ps. 17:15.
2. Dat nu de apostel Paulus:
a. Reeds bij aanvang van het lichaam dezes doods verlost was, dewijl de volle heerschappij der zonde en verdorvenheid in hem reeds was verbroken, erkent hij zelf met dankzegging tot God, in het volgende 25ste vers van ons teksthoofdstuk, zeggende: Ik dank God door Jezus Christus, onze Heere.
b. Dat hij bij voortgang van het lichaam dezes doods ook reeds merkelijk was verlost, kan van niemand in twijfel getrokken worden. Hij bewijst trouwens ook zelf dat die vijf eerst genoemde trappen van de voortgang ook in waarheid in hem plaats hadden, vers 7-23 van ons teksthoofdstuk ingesloten.
c. Maar met betrekking op de zesde of laatste trap van de voortgang:
1. Daarin had hij beleden en betuigd nog zeer gebrekkig te zijn; tonende in het vorige van ons teksthoofdstuk niet alleen dat er nog alle begeerlijkheid in hem was, vers 8. Maar dat die hem ook nog weleens verleidde, vers 11. Dat hij vleselijk verkocht onder de zonde was, vers 14. Dat hij daardoor het goede dat hij wilde, niet deed; maar het kwade dat hij niet wilde, deed, vers 19. Dat hij daardoor zelfs weleens gevangen genomen werd onder de wet der zonde, die in zijn leden was, vers 23.

2. Hieruit besluiten wij, dat Paulus in onze tekst voornamelijk ziet op, en zucht om door de genade Gods maar meer en meer gesterkt te worden tegen de macht der zonde en der verdorvenheid, en om zo meer en meer te worden verlost van de kwellende, overdwarsende en gevangen nemende kracht daarvan.
d. Hier voegen nu sommigen bij, dat hij ook zucht en wenst geheel van de overblijfselen der verdorvenheid ook eens te zijner tijd verlost te mogen worden door de dood.
B. Paulus stelt hier deze zijn wens en begeerte vraagsgewijze voor, zeggende: Wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods?
1. Niet, alsof hij zijn Verlosser niet kende, die Hij anderen predikte, die Hij tevoren in deze Brief reeds klaar en openlijk beleden en voorgedragen had.
2. Maar dit doet hij, om daarmee de vurigheid en hartgrondige begeerte van zijn ziel naar deze verlossing des te meer uit te drukken. Hij geeft daardoor ook te kennen dat hij van zichzelf geen raad wist, dat hij zichzelf daarvan niet verlossen kon. Gelijk Josafat, als hij benauwd zijnde van zijn vijanden, en geen uitkomst zag, tot God om hulp schreide, 2Kron. 18:21. Zo roept ook hier de apostel uit een diepe benauwdheid en hartelijk verlangen tot God om hulp. Want de verdorvenheid maakt de mens zo ellendig, dat niets dan de almachtige kracht Gods hem daaruit verlossen kan. Het is even alsof hij zei: Och dat mijn begeerte kwame, en dat God mijn verwachting gave, en dat het Hem geliefde mij van de in mij overgebleven verdorvenheden meer en meer te reinigen!
a. Door Zijn verdiensten en betaling had Christus alles volbracht wat tot zijn verlossing nodig was.
b. Hij wenst en zucht dan maar om meer en meer van de verdorvenheden bevrijd en verlost te mogen worden. Zo was het ook met David, Ps. 19:14. En zo moet ook elke Christen, naar de vermaning van Petrus, nu niet meer naar de begeerlijkheden der mensen, maar naar de wil Gods de tijd die overig is in het vlees, leven, 1Petr. 4:2. Het kan ook niet anders zijn, of de ware begenadigden moeten zuchten en wensen, met Paulus, naar de verlossing uit het lichaam dezes doods; want:
1. De kennis die ze door Gods genade van hun verdorvenheid hebben, maakt ze die tot een last, dat ze verdriet daarin hebben, en naar de verlossing daarvan wensen. Het gaat zo in het lichamelijke; wie zal zich voelen in armoede, in ziekte, in gevaar, in gevangenis, in gevaar des doods, die niet zal zuchten naar de verlossing? Hoeveel meer in het geestelijke Gods kinderen, kennende de lelijkheid, de schadelijkheid en de schandelijkheid van de zonde? Wat wonder dat ze droevig zijn en zich kwellen dat ze zo overdwarst worden? Indien het ganse schepsel zucht, verwachtende de openbaring der kinderen Gods? Hoeveel meer de kinderen Gods zelf, die de eerstelingen des Geestes hebben? Rom. 8:19-23. De begeerte naar verlossing kan niet klein zijn, daar het gevoelen van de verdorvenheid recht is.
2. Het geloof van de verlossing door Christus maakt ook dat ze meer en meer naar volkomen verlossing verlangen.
3. De liefde tot God doet ze ook wensen meer van de kracht der zonden en verdorvenheid verlost te worden, om meer zonder struikelen te wandelen voor Gods aangezicht; zijn nu de beste kinderen Gods ook zelfs zo gesteld dat zij een lichaam des doods omdragen, daaronder zuchten en schreien moeten, zichzelf er niet van kunnen verlossen, maar met Paulus moeten uitroepen: Wie zal mij verlossen uit het lichaam

dezes doods? Dan kan er altijd in de mens niet iets zijn waarom hij gerechtvaardigd wordt, maar moet het alleen uit vrije genade om Christus' wil geschieden.
Ziedaar, deze stof voor uw aandacht geopend en verklaard.

TOEPASSING

I. Hier ontdekt zich vrij klaar het onderscheid tussen de kinderen Gods en der wereld, tussen de wedergeborene en onwedergeborene. Mensen, waar is uw verlangen naar uw verlossing? Waar hoort men u daarnaar zuchten? Ach! vele mensen steken in een lichaam des doods, en weten het niet; en daarom zuchten zij ook niet naar verlossing. Zij hebben wel de naam dat zij leven, maar zij zijn dood, Op. 3:1. Zij zeggen wel, wij zijn ellendig.
A. Maar vraagt men hun eens waarin hun ellende bestaat, dat weten zij niet, even alsof zij geen zonden hadden.
B. Vraagt men hun, wat raad om uit die ellende verlost te worden? God, is het antwoord, is genadig; zo gaan zij geheel voorbij de verlossing die in Christus Jezus is; daar hun geen andere naam onder de hemel geopenbaard is, door welke men kan zalig worden, Hand. 4:12.
C. En vraagt men ze, hoe zij dat weten dat Hij hun zal genadig zijn, daar Hij alle mensen toch niet genadig is? Dat weten zij niet, zover bekommeren zij zich niet, dat onderzoeken zij niet.
1. Anderen hebben valse en verkeerde gronden, waarop zij denken en zichzelf wijs maken, bij aanvang al van het lichaam dezes doods verlost te zijn; en die er immers zowel ver van zijn, als die eersten.
a. De ene mijdt alle grove zonden; is hij dan niet al bij aanvang verlost? Maar deed dat de farizeeër ook niet? Luk. 18:11.
b. Een ander doet veel goede dingen; is hij dan niet bij aanvang al verlost? Maar was het met Herodes ook zo niet?
c. Een derde heeft berouw over zonden; is hij dan niet bij aanvang al verlost? Maar had Judas ook geen berouw? Matth. 27.
d. Een ander wederom is niet alleen bedroefd geworden, maar heeft daarop de hemelse gaven, het goede Woord Gods, en ook de krachten der toekomende eeuw gesmaakt, zodat hij ook verruiming en verkwikking had; is hij dan evenwel bij aanvang niet verlost? Maar ging het niet al zover met diegenen daar Paulus van zegt, dat zij kunnen afvallen? Hebr. 6:4-6. Bijgevolg zijn dit geen goede gronden, noch rechte bewijzen dat men bij aanvang van het lichaam des doods al verlost is.
2. Dit zijn betere en zekerder bewijzen daarvan:
a. Dat men ontdekking heeft, en dagelijks meer ontdekking krijgt van de verdorvenheden die er in hem zijn.
b. Dat zijn hart weleens verbroken wordt, en recht week raakt over zijn verdorvenheden, zodat hij daarover bedroefd en beschaamd is voor de Heere; ja, zelfs ook weleens bedroefd wordt omdat hij daarover niet gevoeliger en treuriger is.
c. Dat men een hartelijke lust, zucht en werkzame begeerte naar de verlossing van het lichaam dezes doods in zich bevindt.

d. Dat men zich reis op reis aan de Heere Jezus in het geloof opdraagt en overgeeft, om maar door Hem van het lichaam des doods meer verlost te worden. Ei! toehoorders, beziet nu elk voor uzelf, hoe het in dezen met u staat.
D. Hebt gij voor uzelf geen kennis aan deze stukken? Zijn ze u geheel vreemd? O droevige staat! Het staat te vrezen, dat gij er niet van verlost zult worden; maar dat het lichaam des doods uw ziel ook zal doden.
1. Het is een allerellendigst bestaan! Gij zijt ontbloot van Gods beeld, beroofd van de gunst Gods; gij ligt nog onder de vloek. Gij hebt niet dan de eeuwige verdoemenis te verwachten.
2. Och! dat gij eens wakker werd, en dat uw ogen eens open mochten gaan, opdat gij uw toestand bemerkende, met het lichaam des doods aan Jezus' voeten neervallen, en om verandering van hart, staat en weg bij Hem aanhoudend worstelende gemaakt mocht worden. Of het God believen mocht u door deze stukken nog te overtuigen en gaande te maken, voegen wij erbij.
a. Wij zijn allen in Adam naar Gods beeld tot koningskinderen geboren, maar door de zonde hebben wij allen in hem ook die heerlijkheid verloren, en zijn in deszelfs plaats dienstknechten en slaven van de zonden en satan geworden, zijnde met een lichaam des doods ontvangen. Maar nu heeft God, naar Zijn oneindige genade, wederom een weg geopend om zondaren en zondaressen in diezelfde heerlijkheid en waardigheid wederom te herstellen, tot koningszonen en dochteren te maken, ja, om ze zelfs nog meer te vereren en te verheerlijken, en ze van het lichaam des doods te verlossen. Hoe zult gij het nu kunnen verantwoorden, indien gij deze genade Gods veracht, en zo maar voortgaat? Zal dat u niet eeuwig berouwen?
b. Christus heeft alles gedaan wat er tot verlossing nodig is; mocht gij maar in waarheid u tot Hem wenden, en alles in Hem zoeken. O! de Heere doe velen uwer er eens recht verliefd op worden.
II. Wat u belangt gelovigen, dat gijlieden kennis hebt voor uzelf aan die bewijzen, welke wij u zo even voorstelden, daarvan durven wij onszelf wel te verzekeren; er is geen oprechte van hart die zulks ontkennen kan, is dat niet zo?
A. Wij hebben niet veel nodig om u te overreden dat gijlieden zulk een mens des doods in u hebt, zo ellendig zijt en met zoveel verdorvenheden bezet zijt. Wij hebben hier uw gebeden, uw tranen, uw zuchten en uw klachten, die gij gedurig in het verborgen aan des Heeren voeten brengt en uitstort, en daar gij jegens mensen ook weleens uitberst, die bewijzen geven dat gij daarvan overtuigd en overreed zijt.
1. Dewijl gij dan allen, gelovigen, hier nog een lichaam des doods omdraagt, roepen wij u toe:
a. Zoek u daarover diep te vernederen, en voor God te schamen.
b. Zoek de verdorvenheden ook met ernst tegen te staan, te bestrijden en meer in u gedood te krijgen; en wilt gij dat doen: Begin met de wortel, de verdorvenheid zelf die op de bodem van uw hart ligt. Let op de beginselen, de eerste opwellingen en opkomingen van verdorven bewegingen in uw hart. Zet u, en worstel meest tegen die verdorvenheid, welke u het meest eigen is, en het naast bij ligt.
c. Maar dewijl gij van uzelf niets vermoogt in dit grote werk, zo neemt gedurig in het geloof uw toevlucht tot de Heere Jezus, die hemelse Samaritaan, draag uzelf en uw hart, met al deszelfs verdorvenheden, aan Hem op, geef het Hem over, roep Hem in,

dat Hij er Zelf de verdorvenheden meer in kneuze, en hun kracht verbreke; en zoek aanhoudende ook uit Hem genade en kracht daartoe.
2. Ik weet wel dat de voornaamste klacht van sommige vromen hier is, wij worden bij voortgang niet meer verlost van het lichaam dezes doods, dat bekommert ons weleens. Niet, gelovigen, durft gij dat zeggen? Ziet gij nu niet meer van uw verdorvenheden dan voorheen? Zijt gij nu niet kleiner bij uzelf dan in de vorige dagen? Raakt gij er nu niet gezetter en aanhoudender omtrent aan het bidden? Wat dunkt u, moogt gij dan wel zo spreken? Zeker neen.
B. Tot bemoediging en vertroosting roepen wij u toe: Langs deze weg wil God Zijn vrije genade in u meest verheerlijken. Zo moet Christus een gestalte in u krijgen, Gal. 4:19, en in u wassen. God zal u van alle overblijfselen der verdorvenheid eens volkomen verlossen in de dood; en u dan volgens Ef. 5:27, daar ik thans mee sluit, Zichzelven heerlijk voorstellen, een gemeente die geen vlek of rimpel heeft, of iets dergelijks. AMEN.

ACHT EN TWINTIGSTE PREDIKATIE

ROMEINEN 8:15

Want gij hebt niet ontvangen den Geest der dienstbaarheid wederom tot vreze; maar gij hebt ontvangen den Geest der aanneming tot kinderen, door Welken wij roepen: Abba, Vader!

INLEIDING

I. **MET** waarheid schrijft Jezus' geliefde schootvriend Johannes, dat des Heeren geboden niet zwaar zijn, 1Joh. 5:3. Geen wonder toehoorders, want hij had zijn dierbare Meester Zelf ook horen zeggen: Mijn juk is zacht, en Mijn last is licht, Matth. 11:30. En waarlijk, des Heeren geboden zijn niet zwaar; want:

A. Vergelijkt ze maar eens met de afgodische heidenen besluitingen of geboden, die niet goed waren. Volgens dezen moest alles dat de baarmoeder opende, zowel van mensen als van beesten, door het vuur doorgaan, Ez. 20:25,26. Volgens dezen moest men ook om een dood lichaam snijding in zijn eigen vlees maken, en een schrift van een ingedrukt teken, Lev. 19:28. Laat ik niet meer ophalen; hoe levende vrouwen, wanneer hun mannen stierven, in het vuur moesten springen en zich laten verbranden; hoe slaven en slavinnen, op de dood van hun meesters of vrouwen, ook gedood werden; en gelijk er dergelijke wetten en gewoonten zeer vele onder de blinde heidenen gevonden werden. Heeft nu de Heere wel ooit zulks of dergelijks van enig mensenkind geëist? Immers neen. Wel, zijn dan des Heeren geboden wel zo zwaar?

B. Vergelijkt des Heeren genadewetten, want op die heeft Johannes eigenlijk het oog in de zo even geopperde plaats, zoals uit de samenhang middagklaar blijkt, eens met de wet van Mozes, gelijk die als een wet der werken van alle blinde natuurlingen in hun praktijk werd aangemerkt, dewijl zij onder het verbroken werkverbond in zichzelf blijven berusten; dat is dan immers een juk dat van een zondaar niet gedragen kan worden, Hand. 15:10. Kent gij maar enigszins de genadewetten van Jehovah, zo weet ik wel dat uw hart thans al zegt: Des Heeren geboden zijn zo zwaar ook niet.

C. Beschouw eens de onderwerpen of personen aan wie de grote Sions Koning Zijn geestelijke Sions wetten voorschrijft en beveelt, en gij zult terstond wederom moeten zeggen, het is volkomen waar, voor hen zijn des Heeren geboden niet zwaar; want:

1. Het zijn ware gelovigen, die de Geest Gods hebben, dewelke hen, niet alleen nieuwe en doorbrekende krachten tot het goede, maar ook zelfs de hebbelijkheid van heiligheid instort en inwerkt, Ez. 36:26.
2. Zij bezitten die Genadegeest, Die gedurig hun verflauwende krachten vernieuwt en vermeerdert, Jes. 40:29-31, Fil. 4:13.
3. De Geest Die zij hebben is daarenboven de Geest des geloofs, door Welke zij het vlees en de wereld overwinnen, 1Joh. 5:4.

4. Eindelijk, hun uit vrije genade ontvangen Geest, is de Geest der aanneming tot kinderen, niet der dienstbaarheid; en Die derhalve, niet tegen wil en dank, maar volkomen gewillig, uit innige en hartelijke liefde Gods, in hun harten door Hem is uitgestort, Rom. 5:5, hun Jehovah God en de grote Heere Jezus doet dienen als een zeer gewillig volk, gelijk er staat, Ps. 110:3. Immers, gelijk alle werk dat men gedwongen en tegen zijn genoegen doen moet, zwaar is, zo is al hetgeen dat men gewillig en uit liefde doet, zeer licht en zoet. Jakobs zevenjarige dienst was in zijn ogen maar als enige dagen, omdat hij Rachel liefhad, lezen wij, Gen. 29:20.

II. Doch waarom zou ik tot staving van dit laatste stuk meer van elders bijbrengen, daar het Paulus zo voortreffelijk en nadrukkelijk leraart in onze voorgelezen tekst, schrijvende aan de gelovige Romeinen: Want gij hebt niet ontvangen den Geest der dienstbaarheid wederom tot vreze; maar gij hebt ontvangen den Geest der aanneming tot kinderen, door Welken wij roepen: Abba, Vader! Kunnen des Heeren geboden voor de zodanigen wel zwaar zijn?

III. De ganse samenhang van dit hoofdstuk gaan wij nu met stilzwijgen voorbij. Alleen dit maar aanmerkende, dat de apostel willende bewijzen dat al diegenen die Gods Geest deelachtig zijn, ook zeker de zaligheid hiernamaals hebben te verwachten; zo toonde hij dat in vers 14 daaruit, dat al dezulken kinderen Gods zijn. Maar opdat niemand deze stelling in twijfel zou kunnen trekken, zo zal hij ze verder met een dubbel bewijs, ontleend van de vruchten en uitwerkingen die de Geest in de gelovigen teweeg brengt, benadrukken.

A. De eerste uitwerking geeft hij op in onze tekstwoorden, als hij zegt, dat die Geest de gelovigen vrijmoedigheid geeft om tot God te kunnen roepen: Abba, Vader!

B. De andere uitwerking geeft hij in vers 16 te kennen, als daarin bestaande, dat die Geest met de geest der gelovigen getuigt, dat zij kinderen Gods zijn.

IV. In deze tekstwoorden wordt eigenlijk geleerd: *Dat de gelovigen niet ontvangen hebben de Geest der dienstbaarheid wederom tot vreze, onder welke zij eertijds zuchtende waren; maar de Geest der aanneming tot kinderen, door Welke zij willen, wensen en werkzaam zijn, om vlijtig en zeer gewillig de heilbevelen van hun grote Heere Jezus na te komen, en om naar ware godzaligheid en heiligmaking te jagen; waarom ze ook met het woord want aan de vorige worden vastgemaakt.* Woorden, mijn vrienden, die zwaar om te verklaren zijn, zegt Chrysosthomus, doch die echter zeer voortreffelijk zijn.

O Heere, doe derzelver kracht en waarheid velen ondervinden en genieten! Amen.

V. De apostel bindt dit vers aan de vorige met het redengevend woordje *want.* Gun mij vrijheid, toehoorders, dat ik de vertoning van de nadruk en klem van deze samenbinding verschuif tot aan het einde van de verklaring, en nu maar terstond de hoofddelen van mijn tekstwoorden zelf mag melden, welke twee zijn:

I. Een ontkennend voorstel.
II. Een bevestigend voorstel.

VERKLARING

I. Het ontkennend voorstel luidt: Gij hebt niet ontvangen den Geest der dienstbaarheid wederom tot vreze. In welke ontkennend voorstel wij deze twee onderdelen opmerken,

namelijk, de Geest der dienstbaarheid tot vreze; en de wijze van ontkenning, Die hebt gij niet wederom ontvangen, zegt de apostel.
A. De Geest der dienstbaarheid tot vreze, is hier:
1. Niet, de satan, zoals Augustinus jammerlijk mistastende wilde. Ook niet alleen een helling of geneigdheid tot vrees in het gemoed van een ieder, zoals Grotius sterk aandrong.
3. Maar de derde Persoon in het vreeswaardig Drie-enig Opperwezen, de Heilige Geest Zelf, zoals onweersprekelijk blijkt uit het volgende 16de vers. Die hier met zoveel recht de Naam van de Geest der dienstbaarheid tot vreze draagt, zoals Hij genoemd wordt, 2Tim. 1:7, de Geest der vreesachtigheid. Maar gij moet wel aanmerken toehoorders, dat niet de Heilige Geest in Zichzelf aangemerkt hier zo omschreven wordt, of kan worden; maar volgens het gebruik in de spraakkunst, bij letterminnaars genoemd *Motonymia causae pro effecto,* dat is te zeggen, dat de Heilige Geest hier met deze omschrijving voorkomt in sommige van Zijn werkingen en gaven aangemerkt wordende. Dat deze spreektrant in het Heilige Bijbelbladeren zeer gebruikelijk is, is vrij klaar; want volgens deze zelfde spraakregel draagt deze zelfde Geest ook somtijds de Naam van de Geest der genade en der gebeden, Zach. 12:10. En van de Geest des geloofs, 2Kor. 4:13. Namelijk, omdat Hij genade, de gebeden en het geloof werkt; en zo ook hier de Geest der dienstbaarheid tot vreze, omdat Hij in sommige zielen dienstbaarheid tot vreze voortbrengt. Zodat Paulus derhalve hier in onze tekst van geen twee verschillende geesten, die tegen elkander zouden aanwerken, melding maakt, o neen! Maar van één en dezelfde Geest, doch in Zijn tweeërlei werking en geheel verschillende gemoedsaandoening aangemerkt. De eerste zielsaandoening, die Paulus hier oppert en de Geest toekent, noemt hij, dienstbaarheid, tot vreze.
a. Deze dienstbaarheid is:
1. Niet een dienstbaarheid, onderwerping en opvolging van de zonden en verdorvenheden; want zulks kan van de goede Geest, van de Heilige Geest, niet voortkomen. Niet de dienstbaarheid van de ceremoniële wet alleen, want onder en door deze zijn Gods oude gunst- en bondgenoten meermaals verkwikt geworden en met veel vrijmoedigheid aangedaan, zoals blijkt uit de voorbeelden van Jozua, Samuël, David en andere voorbeelden.
2. Maar het is een dienstbaarheid aan God, volgens de wet, zo der natuur als inzonderheid volgens de wet door Mozes opgeschreven en geboekt. Deze dienstbaarheid behelst in zich:
a. Een zekere soort van onderwerping aan Gods gebod, gelijk in alle dienstbaarheid een onderwerping plaats heeft.
b. Een gehoorzamen en nakomen daarvan, doch alleen maar voornamelijk naar buiten, in uitwendige werken en uiterlijke vernedering van het lichaam; hetwelk in de dienstbare knechten en maagden ook voornamelijk gevonden wordt.
c. Eindelijk behelst deze dienstbaarheid ook in zich een slaafse vrees; waarom er de apostel ook bijvoegt:
b. *Eis Phohon.*
1. Hetgeen men kan vertolken:
a. In vrees en vervaardheid, gelijk de gemene Latijnse overzetting heeft; en zo wordt het woordje *Eis* van onze Nederlanders ook door *in* vertaald, vers 23 van ons teksthoofdstuk.

b. Of men zou het kunnen overzetten door *vrees*, en dan zou het woord te kennen geven de bewegende en werkende oorzaak, alsof er stond, dat die dienstbaarheid enkel en alleen uit vrees voortsproot. Zo wordt dat woordje door de onzen vertaald, 1Kor. 10:1.
c. Of men kan het eindelijk vertalen, met onze overzetters, tot vreze, als uitdrukkende hoever die dienstbaarheid maar komen kan. In die betekenis heb ik gezien dat de onzen het ook vertolken, Gal. 4:24: De wet is onze tuchtmeester geweest (*eis*) tot Christus. En zo wordt er dan door te kennen gegeven dat iemand met die gemelde dienstbaarheid niet verder kan opklimmen, tot God naderen of meer van de Heere genieten, dan een vrees voor Hem als een rechtvaardige Rechter; doch dat Hij langs die weg Hem nooit tot een verzoend Vader in Christus erlangen zal, of met oprechte en zuivere liefde omtrent Hem aangedaan worden.
2. Zodat deze vrees:
a. Niet is:
*. Een al te grote vrees voor wraakzuchtige en tirannige mensen, die een betamelijke geloofsbelijdenis zouden verhinderen; of het uitkomen voor des Heeren zaak zouden vertragen, neen. Maar mogelijk wordt er van zulk een vrees gesproken, Matth. 10:28, Op. 21:8.
**. Ook is het geen vrees alleen voor de tijdelijke dood, Hoedanige vrees sommige godgeleerden zeggen, dat de gelovige vaderen onder het Oude Testament zouden gehad hebben, naar hun gedachten, voortgesproten uit liefde tot het hemel verzegelend land van Kanaän, uit verlangen naar de Messias, om Die in dat land te zien, uit de strenge rechtvaardigheid van God, en uit zeer vele gestrafte voorbeelden, die omtrent de heilige dingen maar enige onvoorzichtigheid begaan hadden, als Nadab, Abihu, de Beth-Semieten, Uzza en anderen. Neen, toehoorders, dat is naar onze gedachten mis; Paulus spreekt hier tot Joden en heidenen in het gemeen.
b. Maar dit is een vrees voor alle dood, Hebr. 2:14,15. Of voor allerhande vernielende straf en verdoemende veroordeling; Hoedanige vrees in Adam terstond na zijn zondeval bespeurd werd, Gen. 3:10. En in Felix, Hand. 24:25. Welke vrees gewoonlijk tot zijn uitwerking heeft en gepaard gaat met een zeker soort van ontzag voor de Opperrechter, tegelijk met een schuwen van enige zonden, voornamelijk die wat groot, grof en zwaar zijn, zoals blijkt uit Job 31:23.
4. Deze dienstbaarheid aan God, of deze slaafse aandoening omtrent God, welke uit vrees spruit en met vrees voor straf gepaard gaat, is een werking van de Heilige Geest; daarom noemt Paulus Hem: De Geest der dienstbaarheid tot vreze. Al hetgeen immers tot versiering en tot verbetering van het verstand en de wil van een zondaar strekt, wordt, volgens de allerwijste werkverdeling der Goddelijke Personen onder elkander, de Heilige Geest toegeschreven, hetzij zulks gemener is, en plaats heeft in het rijk der natuur ook omtrent onbekeerde en natuurlijke mensen, dan of zulks meer zaligmakende is, en alleen plaats heeft in het Rijk der genade, omtrent uitverkorenen. Hierom schrijft Paulus de werking van deze slaafse vrees, en der dienstbaarheid daaruit voortkomende, ook aan de Heilige Geest toe, als de Opperwerkmeester en Oorzaak daarvan.
a. Het is waar, de werkende oorzaak of het middel van die vrees is de wet, enigszins ook ten dele de ingeschapene, volgens Rom. 2:14,15. Doch ten dele ook, en nu voornamelijk, de geschreven wet van Mozes. Deze wet beide is, volgens zijn natuur,

omdat ze een volmaakte en volkomen gehoorzaamheid eist, en eeuwige vervloeking aan degene dreigt die ze maar in het allerminste overtreedt, Rom. 1:30, Gal. 3:10, zeer bekwaam en gepast om een vrees voor straf, in een gemoed dat zich van zijn overtreding bewust is, voort te brengen; uit welke vrees dan verder spruit een zekere soort van dienstbaarheid, van onderwerping, van gehoorzaamheid en van gelijkvormigheid van het leven met die wet.
b. Doch ofschoon de wet in zijn natuur daartoe bekwaam en gepast is, het is echter zo naar en ellendig met de verdorven mens gesteld, dat hij, wanneer hij aan zichzelf overgegeven en gelaten wordt, en geheel geen Goddelijke hulp of bewerking bij de wet geniet, dat hij ze dan gebruikt tot een aanleiding van zondigen, Rom. 7:8,11. Daarom is het immers volstrekt noodzakelijk dat er een meer gemene kracht en werking van de Heilige Geest bij de wet komt, zal er dit in een gemoed door gewrocht worden, welke meer gemene bewerking des Geestes Paulus hier uitdrukkelijk leert, gelijk de Heere Jezus zulks ook aan de Heilige Geest had toegekend, Joh. 16:8.
B. Van deze Geest der dienstbaarheid tot vreze, zegt Paulus bij wijze van ontkenning tot de gelovigen: Dien hebt gij niet wederom ontvangen; in de tweede persoon ze aansprekende. Wij denken dat er de apostel deze drie dingen door te kennen geeft:
1. Eerst, bij wijze van een tevoren vaststelling, dat er in die slaafse vrees ook nog iets goeds is, en dat deze voor een meer gemene gave van de Heilige Geest, daar natuurlingen ook deel aan hebben, moet gehouden worden. En waarlijk, de zaak bestaat zo; want:
a. In deze dienstbaarheid uit vrees voor straf, is men een zekere soort van gehoorzaamheid aan God ook verschuldigd; en hoewel deze niet geheel prijzenswaardig is, echter is ze enigszins bij vergelijking prijzenswaardiger dan geheel zonder de minste vrees te weiden. Daarom was Seneca prijzenswaardiger dan Nero, opdat ik anderen nu niet noem.
b. Op deze dienstbaarheid geeft de Heere ook weleens tijdelijke zegeningen, Ex. 1:7. En in de dag des oordeels zal het dezulken verdraaglijker zijn, Matth. 11:24.
c. Deze dienstbaarheid, gelijk die in de beste onwedergeborenen plaats heeft, zo wordt ze ook nog ten dele in veel ware en zwakke kinderen Gods gevonden. En het is zelfs niet te verdenken of te verwerpen, dat Gods ware bondgenoten door de vrees voor de straffen ook tot hun plicht aangezet worden, 2Kor. 5:5, Jud. vers 23, Rom. 11:10.
2. In de tweede plaats leert de apostel verder door het woordje *Palin, wederom* dat de gelovige Romeinen van tevoren de Geest der dienstbaarheid tot vreze ontvangen hadden; want *wederom,* heeft betrekking op een voorgegane tijd; en wel:
a. Op de tijd voor hun bekering, uit het Jodendom en heidendom tot Christus. In die tijd hadden zij deze Geest der dienstbaarheid ontvangen, of in hun eigen personen, of in hun voorouders, of in sommigen van het gezelschap waaronder zij leefden; want dat:
1. Die heidenen, die God dienden volgens de natuurwet uit vrees voor straf, dat niet gedaan hebben zonder enige gemene medewerking van Gods Geest:
a. Dat blijkt:
*. Uit de alleszinse verdorvenheid van des mensen natuur, welke zo groot is, volgens de beschrijving die de Heilige Schrift ervan opgeeft, dat ze niettegenstaande de wet alle vreze Gods uitdrijft. Gelijk Paulus ook zegt, Rom. 3:11,12: Er is niemand die God

zoekt; allen zijn zij afgeweken, tezamen zijn zij onnut geworden; er is niemand die goed doet, er is ook niet tot één toe.
**. Uit Rom. 1:28,29, daar alle soorten van gruwelen bedrijven waartoe vele heidenen zich overgegeven hebben, afgeleid worden uit dat oordeel Gods, dat Hij ze niet weerhield, maar overgaf in een verkeerde zin; waaruit volgt, dat wanneer anderen mindere gruwelen pleegden, dat zulks voortkwam van de weerhoudende bewerking door de Geest der dienstbaarheid tot vreze.
***. Uit 1Kor. 2:12, daar door de Geest der wereld waarschijnlijk wordt verstaan, de Heilige Geest werkzaam in de wereld, ook der heidenen, en in de besten van die in hen werkende, zo wel enige gemene verrichting van het verstand als enige weerhouding van hun wil en zondige begeerlijkheden.
b. Niemand kan met klem hiertegen iets inbrengen:
*. Rom. 2:14,15; want daar wordende heidenen gezegd van nature de dingen te doen die der wet zijn, omdat zij enige dingen der wet volbrachten, zonder de beschreven wet, en zonder een bovennatuurlijk beginsel van leven, door de Geest der genade in hen gewrocht, te hebben of te bezitten. Maar daarom deden zij het niet zonder de gemene bewerking van de Geest.
**. Ook niet Joh. 14:16,17; want de Geest, Die de wereld niet kan ontvangen, is de Geest der aanneming tot kinderen, met deszelfs zaligmakende bewerking. Maar daarom kan ze met gemeen werk dat niet zaligmakende is, door de Geest wel bewrocht worden.
2. En wat de bekeerden uit het Jodendom aangaat, met volle recht mag Paulus ze voor hun bekering ook de Geest der dienstbaarheid toeschrijven; want:
a. Voor hen die onbekeerd waren, was de bediening van Mozes ingesteld, een bediening des doods en der verdoemenis. De zedelijke wet werd hun verschrikkelijk voorgesteld. De ceremoniële geboden waren hun tot een zware last; de Heere handelde al dikwijls zeer gestreng tegen hen; zij hadden ook minder klaarheid van het Evangelie.
b. Uit dit alles dienden zij de Heere met vrees, dat is, met een slaafse vrees, en voor loon, Joh. 8:35. Hierbij zou men kunnen aanmerken dat de gelovigen onder het Oude Testament wel niet ontbloot zijn geweest van de Geest der aanneming tot kinderen; dewijl zij dezelfde Geest des geloofs met de gelovigen van het Nieuwe Testament gehad hebben, 2Kor. 4:13. Doch dat zij om de mindere klaarheid van het Evangelie in die dagen, ook nog meer met enige dienstbaarheid tot vreze bezet waren; ofschoon het nu onder Gods volk wel behoorde, doch echter daarom metterdaad niet geheel weggenomen is; en dat men zo enige huishoudelijke tegenstelling hier ook zou kunnen maken.
b. Sommigen voegen hierbij, dat Paulus hier ook ziet op de tijd van hun ontdekking en overtuiging, voor hun rechtvaardigmaking, wanneer de Geest door de wet, en door de schrik des Heeren, ze eerst bewoog tot het geloof, 2Kor. 5:11. Die Justinus Martyr hierin volgen.
3. Eindelijk ten derde, ontkent Paulus hier in onze tekst dat de waarlijk gerechtvaardigde gelovigen wederom deze Geest der dienstbaarheid ontvangen hebben; niet volstrekt, maar bij vergelijking. Want uit vrees voor de straf dienen de ware gelovigen onder het Nieuwe Testament God ook nog wel, en dat mogen zij doen, volgens Matth. 10:28, Hebr. 12:28, 1Petr. 1:17, Fil. 2:12,13. Maar zij doen het niet

alleen, niet voornamelijk, niet meest uit vrees, maar meer uit kinderlijke liefde tot God.
II. Waarom Paulus tot bevestigend voorstel er deze woorden ook bijvoegt: Maar gij hebt ontvangen den Geest der aanneming tot kinderen, door Welke wij roepen: Abba, Vader! Merkt in dit bevestigend voorstel met ons op: De zaak zelf waarvan gesproken wordt; het is, de Geest der aanneming tot kinderen, door Welke wij roepen, Abba, Vader! Hetgeen daarvan tot de gelovigen gezegd wordt: Maar Die hebt gij ontvangen.
A. In dat eerste noemt de apostel de zaak waarvan hij wil spreken, de Geest der aanneming tot kinderen. Daarop beschrijft hij ze verder van haar werking, door Welke wij roepen: Abba, Vader!
1. Om de genoemde zaak voor u vatbaar en met orde te verhandelen, moeten wij melden wat de aanneming tot kinderen is; en dan, hoe de apostel hier van de Geest der aanneming tot kinderen spreekt.
a. De aanneming tot kinderen:
1. Is een plechtigheid die vanouds al bij de meeste volkeren in gebruik was; waardoor men iemand die uit een ander huis afkomstig was, tot zijn eigen huisgezin overnam, en hem ook tot de goederen daarvan bevoorrechtte, eveneens alsof zulkeen uit de aannemer geboren was.
a. Van welk een aloud gebruik deze plechtigheid is, kunnen wij afnemen uit de woorden van vader Jakob, die hij Efraïm en Manasse, kinderen van Jozef, tot zijn kinderen aannemende, tot Jozef sprak, Gen. 48:5. En het voorbeeld van Mozes, die tot een zoon van Farao's dochter werd aangenomen, Ex. 2:10.
b. Paulus, denken wij echter, dat hier aan de gelovige Romeinen schrijvende, voornamelijk toespeling maakt op de manier en het gebruik van de kinderaanneming, zoals zulks binnen Rome en het Romeinse gebied plaats had. Wij behoeven immers uw aandacht niet te bewijzen dat het aannemen van kinderen onder de Romeinen oudtijds ook in zwang ging, dewijl het voorbeeld van de keizer Augustus, wiens naam tot een eeuwige gedachtenis in de Bijbelschriften, Luk. 2:1, geboekt staat, die van Julius Caesar tot een zoon was aangenomen, u buiten twijfel bekend is. Ik zou u anders ook kunnen tonen hoe dat, om het menigvuldig gebruik van deze plechtigheid binnen Rome, er van de Raad een wet omtrent is gemaakt, thans nog te vinden in het *Corpus Jurus* der rechtsgeleerden.
2. Doch het is geen menselijke, maar Goddelijke aanneming tot kinderen, daar de apostel hier van spreekt, bij gelijkenis van de menselijke ontleend. De daad van God, die dus met deze ontleende spreekwijze van Paulus wordt te kennen gegeven, is de rechtvaardigmaking, en dat wel inzonderheid deszelfs tweede daad of deel, namelijk de rechtgeving tot het eeuwige leven en de hemelse erfenis. Dit wordt een aanneming tot kinderen genoemd, om de menigvuldige overeenstemming met die plechtigheid, zoals ze ook onder de Romeinen oudtijds in zwang ging.
a. Diegenen die anderen tot kinderen aannamen, waren gewoonlijk door hun rijkdommen of hoge adel aanzienlijk. O! God is de Allerrijkste, want alles is Zijne, Ps. 24:1. Hij is de Aanzienlijkste en Alleroudste van adel, zelfs van eeuwigheid, Jes. 40:28.
b. Evenwel waren dezen veeltijds van kinderen ontbloot. Zo staat het ook met de Heere, degenen die Hij geschapen heeft, zijn van Hem afgevallen, slangen en addergebroedsel geworden, Matth. 3:7.

c. Zij zochten door die aanneming van kinderen van een ander hun namen en huizen voor de vergetelheid te bewaren. O! God bouwt ook Zijn geestelijk huis hierdoor, 1Petr. 2:5; Zijn Naam wordt in hen ook genoemd en bewaard.
d. Zij namen doorgaans dezulken aan, die van vrij mindere staat en afkomst waren, en deswegens door deze aanneming tot een veel hogere waardigheid werden verheven. O! zo staat het immers met des Heeren aanneming ook.
e. Die aanneming was geheel vrijwillig, en hing van het welbehagen van de aannemer ten volle af. O! hier ook zo.
f. Diegene die aangenomen werd, moest bij zijn overgang tot het huisgezin van de aannemer, van zijn eigen naam, huisgezin en afkomst volkomen afstaan, en deswegens van staat geheel en al veranderen. Zo ook in Gods aanneming, Ps. 45:11.
g. Het recht van erfenis daalde vanzelf op zulke aangenomen kinderen af. Zo ook hier, vers 17 van ons teksthoofdstuk.
h. Indien de aannemer een eigen kind of zoon had, zo moest die hierin toestemmen, en de nieuwe zoon ook zelf aannemen. O! hoe waar is dit hier ook!
i. Waardoor zij in zoverre enerlei kinderen werden, dat dezelfde erfenis voor hen was; hoewel uit een verschillende grond, de een uit kracht van zijn geboorte, de andere door aanneming. Zo ook hier, vers 17.
j. Indien de aangenomene een slaaf was, zo werd hij bij deze aanneming van zijn dienstbaarheid vrijgemaakt. O! zo ook hier, volgens Rom. 6:17,18.
k. Eindelijk, tot de aanneming moest degene die aangenomen zou worden, ook gezind en genegen zijn; daarom werd hem gevraagd: Wilt gij mijn kind wel zijn? En hij moest antwoorden: Ik wil wel. O! zo ook hier.
3. O dierbaar en gadeloos voorrecht, 1Joh. 3:1. Alleen de uitverkorenen eigen, Ef. 1:5. Ook die alleen, hoewel in ongelijke graad en trap.
a. Wel in een allervolmaaktste trap in de hemel, vers 23. Onder het Oude Testament waren zij die deelachtig als minderjarige kinderen, Gal. 4:1-3.
b. Maar onder het Nieuwe Testament ontvangen zij deze als meerderjarige kinderen, met een meerder trap van vrijheid, en onder overvloediger bewerking des Heiligen Geestes, Gal. 4:6. Een voorrecht hier ook al onnoembaar groot! Gelijk dit is een vrucht van Christus' voldoening, Gal. 4:5. Zo is het ook een werk van de Heilige Geest.
b. Daarom spreekt Paulus hier van de Geest der aanneming tot kinderen. Hierdoor willende uitdrukken:
1. Die bewerking des Heiligen Geestes, waardoor de aanneming tot kinderen gewrocht wordt, zo de dadelijke in de vierschaar van God, dat het geloof in Christus is, door welke de ziel terstond op de allereerste oefenende daad wordt gerechtvaardigd, Joh. 9:12, Gal. 3:11. En bijgevolg ook tot een kind van de levende God wordt aangenomen; als de lijdelijke, in hun harten, als Gods Geest getuigt met hun geest, dat zij kinderen Gods zijn, vers 16. En zij verzegeld en vergewist worden, 2Kor. 1:21,22, Ef. 1:13,14, 1Joh. 3:24.
2. Die werking van de Heilige Geest, door welke in de gelovigen gewrocht worden kinderlijke hoedanigheden en gemoedsaandoeningen, die een kind van God passen, en met die aanneming van het Nieuwe Testament overeenstemmen. Hoedanige zijn:
a. Meerder kennis van de verborgenheden des geloofs, uit de geheimen des Vaders, dat van de Heilige Geest is, 1Kor. 2:9-12.

b. Een kinderlijk toebetrouwen aan des Vaders zorg; en vrijmoedigheid bij Hem, dat van de Geest is als Getuige, vers 15 van ons teksthoofdstuk. En als Trooster, Joh. 14:26.
c. Een liefde tot God in Christus, die de vrees overwint, Rom. 5:1.
d. Een bereidwilligheid des harten om uit liefde tot de Vader Hem onderworpen te zijn, als een kind past, Mal. 1:6. En dat door de Geest gewrocht wordt, Jes. 11:2.
e. Eindelijk, een gedurig toevlucht nemen tot de Vader, ook door en met gebeden in alle noden.
2. Daarom voegt er Paulus, tot verdere beschrijving van deze Geest, deze uitwerking bij: Door Welken wij roepen: Abba, Vader! Waarin wij weer moeten beschouwen:
a. Wat hier roepen is. Wat het roepen Abba, Vader! is. Dat de gelovigen zo roepen door de Geest. Roepen is hier de Heere aanroepen, en Zijn genade, verzorging en verdediging afsmeken. Dat noemt Paulus hier roepen:
1. Niet, omdat er in alle aanroeping van God een krachtig en sterk geluid van stemverheffing zou vereist worden; o neen! want er kunnen ook Gode aangename stille roepingen des harten zijn, Ex. 14:15.
2. Maar opdat hij zou leren dat Gode aangename gebeden, ernstig, en met een sterke begeerte naar genade in Christus moet gepaard zijn.
b. Zij roepen: Abba, Vader!
1. Deze woorden bij elkander gevoegd, ontmoeten wij driemaal in het Nieuwe Testament, Mark. 19:36, Gal. 4:6, en hier.
a. In het gemeen wordt er geoordeeld, dat Abba een Syrisch woord is, en Vader betekent. Dit wordt hierdoor niet omver gestoten, dat de Syriërs geen *Dages forte* in hun schrijven hebben; want zij hebben ze nochtans in hun uitspraak, en deszelfs plaats bekleedt bij hen in het schrijven de stip *kouschooi*. Dit gesteld, dat Abba een Syrisch woord is, dat Ludovicus Capellus nochtans ontkent.
b. Paulus voegt erbij, *Pater.* Sommigen willen dat de apostel dit er tot verklaring bijdoet. Maar anderen oordelen, naar onze gedachten beter, dat niet alleen de Hebreeën, maar ook de Grieken en Romeinen al veel in gebruik hadden deze twee woorden bij elkander te voegen, dat ze daarom Christus ook tezamen gevoegd heeft, gelijk ook de eerste Christenen gewoon waren te doen, inzonderheid in hun gebeden; dat zij des te liever deden om daardoor ook te vertonen dat Joden en heidenen nu één godsdienst hadden.
2. Te roepen Abba, Vader! is dan te zeggen:
a. De Heere in met geloofsuitgangen des harten tot een Vader te zoeken en aan te nemen. Te erkennen met een dankbetuigend gemoed, dat Hij zijn Vader in Christus geworden is, 1Petr. 1:17. Zich aan Zijn zorg op te dragen en toe te betrouwen. Hem lief te hebben en boven alles te beminnen. Zich gewillig aan Hem te onderwerpen. En eindelijk, dat alles in de gebeden voor Hem te betuigen. Paulus schrijft dit nu in de eerste persoon zichzelf ook en al de gelovigen toe, zeggende: Wij roepen: Abba, Vader!
b. Gij ziet uit deze dingen klaar genoeg, toehoorders, dat zo Abba, Vader te roepen, niet is het werk van een natuurlijk mens, noch een uitwerking van de Geest der dienstbaarheid, maar van de Geest der aanneming tot kinderen; daarom zegt Paulus:

c. Door Welken wij zo roepen, namelijk, als de voorname werkende Oorzaak, zo van gebeden, Zach. 12:10, Rom. 8:26, als van de deugden van geloof en liefde, welke hiermee tezamen gepaard gaan.
B. Van deze Geest der aanneming tot kinderen, door Welke zij roepen: Abba, Vader! getuigt Paulus het tegendeel met een bevestigend voorstel aan de gelovigen, zeggende: Maar Die hebt gij ontvangen. Waarmee hij leert en toont:
1. Dat dit een uitnemende en allergrootste genadegave is. En zo stelt hij de staat der gelovige Christenen hiermee niet alleen tegen de staat der beste onbekeerde heidenen en Joden, maar hij verheft hiermee de staat der gelovigen onder het Nieuwe Testament boven die der gelovigen onder het Oude Testament, niet als tegengesteld zijnde, zo vatten wij dit niet op; maar bij vergelijking, verschillende in mindere en meerdere trap. Want gelijk de Geest der aanneming tot kinderen in de gelovigen onder het Nieuwe Testament niet is zonder de Geest der dienstbaarheid, door de wet nog enige vrees werkende; zo was ook in de oude gelovigen, hetgeen zij van de Geest der dienstbaarheid tot vreze hadden, ook niet zonder de Geest der aanneming tot kinderen, gelijk blijkt uit 2Kor. 4:3, Ps. 51:14, 143:10. Maar zij hadden die in mindere trap en mate. De oorzaak hiervan was niet, zo wij geloven, dat de schuld nog op hen lag, of omdat de Middelaar de borgtocht nog niet volkomen op Zich genomen had; maar omdat zij toen als minderjarige kinderen aangemerkt en behandeld werden, Gal. 4:1-6.
2. Dit maakt de apostel nu met het reden gevend woordje *want* aan het vorige vast.
a. Om zo te kennen te geven dat hieruit bleek dat zij kinderen Gods waren, die door de Geest Gods geleid worden, gelijk hij gezegd had in vers 14; want was die Geest in hen ook een Geest der aanneming tot kinderen, wrocht Die dit uit in hen, en gaf Die hun ook vrijmoedigheid om tot God te roepen, Abba, Vader! dan bleek daar volzeker ook uit dat zij kinderen Gods waren.
b. Waren zij nu zeker al kinderen Gods, dan kon de hemelse erfenis en eeuwige zaligheid hun dan ook niet ontgaan; dewijl zij die kinderen zijn, ook zijn erfgenamen; erfgenamen Gods, en mede-erfgenamen van Christus, zoals Paulus in het volgende 17de vers zegt. Zeker was dan hun zaligheid, dat hier eigenlijk te betogen was. Hoe volzalig is dan de staat van alle ware gelovigen, inzonderheid nu ook onder het Nieuwe Testament; hun zaligheid staat ten volle vast en onwankelbaar zeker, zij mogen er ten volle staat op maken.
Ziedaar deze woorden voor uw aandacht geopend en verklaard.

TOEPASSING

I. Uit deze verhandelde stof zouden wij diegenen kunnen weerleggen die een kinderlijk vertrouwen misprijzen, en een slaafse en onzekere vrees in de gelovigen noodzakelijk stellen, zoals de papisten en alle Pelagianen. Doch wij houden ons thans daarmee niet op.
A. Elk uwer onderzoeke maar zichzelf, of hij de Geest der aanneming tot kinderen al in waarheid ontvangen heeft. Bewijzen hiervan zijn:
1. Niet het dienen van God alleen uit vrees voor de straffen, want dat heeft ook in vele onbekeerde en natuurlijke mensen plaats.
2. Maar dat men kinderlijke hoedanigheden en gemoedsaandoeningen, die door de Gerest in de kinderen Gods gewrocht worden, in zich ook in waarheid bevindt; als:

a. Dat men niet tevreden noch voldaan kan zijn, tenzij men enige blijken en bewijzen van des Vaders gunst ondervinden mag; droevig heengaande als men zulks lang moet missen.
b. Dat men met zijn noden, zwarigheden en alle behoeften zich gedurig naar de Vader wendt, en bij Hem alles wat men nodig heeft aanhoudende zoekt; zo doen kinderen.
c. Dat men van harte willig en bereid is om zich in alles aan de Vader te onderwerpen, en Hem te volgen in die weg welke Hij met hem belieft te houden, daar maar genade en kracht toe zoekende.
d. Dat men dit alles gedurig in de gebeden voor Hem betuigt, zoekende maar met een kinderlijk toebetrouwen aan des Vaders zorg zich op te dragen en over te geven.
B. Indien gij deze dingen in u niet bevindt, dan hebt gij de Geest der aanneming tot kinderen nog niet ontvangen. En zo vrees ik, is het nog met verre de meesten van u gesteld; want velen van u leven nog vleselijk zorgeloos en gerust daarheen in de zonde. Anderen vrezen meer de mensen, dan God de Opperrechter. Anderen dienen God alleen gedwongen, en uit vrees voor de hel.
1. Indien gij zo voortgaat, hebt gij te verwachten dat gij niet zult vermogen, en dat uw plaats niet gevonden zal worden in de hemel, Op. 12:8. Maar in de hel bij de verdoemden.
1. Och! dat gij dit eens ter harte nam, o! alle gij zorgelozen! En gij ook die God alleen uit een slaafse vrees dient. Het is wel te erkennen, dat gij door de Geest der dienstbaarheid tot vreze van vele grove zonden wordt teruggehouden; maar indien er geen andere geest in u komt, dan kunt en zult gij evenwel ook niet zalig worden.
3. O! zoekt gij dan nog de Geest der aanneming tot kinderen, bij Christus, volgens Gods Woord, waarmee deze Geest Zich tezamen paart.
II. Maar u kinderen van God, die deze genoemde dingen al in u bevindt, roepen wij toe:
A. Erkent Gods wonderbare genade aan u bewezen, en geeft er Hem de eer van. Gedraagt u als zulken die de Geest der aanneming tot kinderen ontvangen hebben. Misbruikt uw vrijheid niet tot een oorzaak voor het vlees. Verlangt en reikhalst naar de volle aanneming tot kinderen.
B. Weet tot uw troost en bemoediging, gelovigen: Gij zijt kinderen Gods, en mede-erfgenamen met Christus, hoe gering gij ook hier in de wereld zijn moogt. Uw Vader zal wel voor u zorg dragen, en u in Zijn kracht bewaren. De Heilige Geest zal ook bij u blijven in der eeuwigheid. Uw Vader zal u eens hiernamaals in de volle bezitting van de hemelse erfenis met Christus stellen. AMEN.

NEGEN EN TWINTIGSTE LEERREDE Ter nabetrachting op de bediening van des Heeren Avondmaal

ROMEINEN 12:1

Ik bid u dan, broeders, door de ontfermingen Gods, dat gij uw lichamen stelt tot een levende, heilige (en) Gode welbehaaglijke offerande, (welke is) uw redelijke godsdienst.

INLEIDING

I. **NIET** zonder reden wordt Christus' Evangelieleer bestempeld met de benaming van: De kennis der waarheid die naar de godzaligheid is, Tit. 1:1. Zeker, beschouwt men die God-Mens, Die in het vlees geopenbaard werd, de gekruiste Jezus, Die de inslag is van deze kennis. Immers droeg Hij op Zijn voorhoofd zowel geschreven, als de hogepriester, die grote siernaam, de Heiligheid des Heeren. Zijn leer betrof maar heilige dingen, en al Zijn waarheden beoogden enkel de godzaligheid. Zijn prediking was: Zalig zijn de armen van geest, de zachtmoedigen, de barmhartigen en de reinen van hart, Matth. 5:3-8. Hij onderwees, zichzelf te verloochenen, zijn eigen wil en belang, Matth. 16:24. Zich de wil van zijn Vader te onderwerpen, matig ten aanzien van onszelf te leven, rechtvaardig ten aanzien van de naasten, en godzalig omtrent de Heere, Tit. 2:12. Het einde des gebods was liefde te oefenen, en een goed geweten te behouden, 1Tim. 1:5. Dat was Zijn werk, de werken van de duivel te verbreken; Zijn banier is liefde, als die der bruid, Hoogl. 2:4. En Zijn rijksstaf een scepter van billijkheid en gerechtigheid, Ps. 45:7. Zijn leven is ook niet anders geweest dan een volmaakt voorbeeld en wonderlijke schets van godvruchtigheid omtrent Zijn Vader, liefde omtrent de mensen, vriendschap omtrent Zijn vijanden, weldadigheid omtrent de armen, rechtvaardigheid omtrent de verdrukten, en medelijden omtrent de ellendigen. Onmogelijk is het nu met het licht van al deze dingen bestraald te worden, of dat zal ook het hart verwarmen en ontvlammen in wederliefde tot God, en de betrachting van godzaligheid. Dit is het oogmerk van alle kennis, het kort begrip van het Evangelie, en een noodzakelijk gevolg van het geloof, waarvan het zo onafscheidbaar is als het ademhalen van het leven en de hitte van het vuur. De kennis af te zonderen van een goed geweten, het geloof van de werken, de waarheid van de godzaligheid, dat is zoveel als het hart van de handen te scheiden. Kortom, de godzaligheid is het wezenlijke merkteken van de ware godsdienst, welke alles bij God en Zijn genade thuisbrengt; de mens en zijn verdiensten alles ontneemt, en zo weinig met de ondeugd in een gareel kan gaan als Christus met Belial, de hemel met de hel, en het licht met de duisternis. Hiervandaan is het, dat die ooit of ooit bekeerd zijn, van het eerste ogenblik af waarin zij Christus' waarheid hebben omarmd, de grote barmhartigheid des Vaders recht begrepen, de onwaardeerbare liefde des Zoons bekend, de Goddelijke vlammen des Geestes gevoeld, en de lekkernijen van het verborgen manna gesmaakt hebben, aanstonds ook de kracht daarvan hebben uitgedrukt in een heilig leven. Een zondares verlaat met ongelooflijke ijver haar vorige hoererij, Zacheüs zijn woeker, een

bloeddorstige moordenaar zijn wreedheid en geweldenarijen, en zo elk zijn vorige wulpsheden; ja, allen verzaken zij hun vorige omgang en zondig gedrag.
II. Geen wonder dan ook toehoorders, dat Christus' kruisapostelen in hun zendbrieven doorgaans gewoon zijn, na het voorstel van de kennis der waarheid, ook aan te dringen op de godzaligheid. Bijzonder verstrekt ons hiervan een voorbeeld Paulus, in al zijn Brieven, onder welke nochtans bij uitnemendheid uitblinkt de Brief aan de Romeinen, die terecht van de geleerden gerekend wordt als een parel en pronkstuk van al de Brieven, en als de sleutel van het rechte verstand der Heilige Schriften. Want nadat de apostel in de voorgaande elf hoofdstukken gehandeld had van de leer der waarheid, zo gaat hij nu in dit hoofdstuk, en vervolgens, de Romeinen ook opwekken en aansporen tot de betrachting van een ware godzaligheid, beginnende met deze krachtige en beweeglijke vermaning in onze tekst: Ik bid u dan, broeders, door de ontfermingen Gods, dat gij uw lichamen stelt tot een levende, heilige (en) Gode welbehaaglijke offerande, (welke is) uw redelijke godsdienst.
III. Dit twaalfde hoofdstuk behelst in zich drie delen, tonende hoe men zich gedragen moet.
A. In het gemeen, omtrent God, vers 1 en 2. In het bijzonder ten opzichte van enige kerkelijke bedieningen, vers 3-8. Omtrent onze naasten, zo vrienden als vijanden, vers 9-21.
B. In het eerste doet de apostel een gemene vermaning, om zichzelf geheel en al aan God op te offeren, in de tekst; hij stelt voor de wijze en manier om dat wel te doen, in het tweede vers.
IV. Zodat onze tekstwoorden derhalve eigenlijk in zich behelzen: *Een schone, sierlijke en niet minder beweeglijke en ernstige vermaning aan de Romeinen, om alles Gode ter ere op te offeren, en zich te stellen tot een levende, heilige en Gode welbehaaglijke offerande.* Woorden, die wij niet ontijdig geoordeeld hebben in deze ure. Hedenmorgen heeft Gods volk het geluk genoten om hun verbond met de Heere wederom te vernieuwen, en als vrienden en vriendinnen onthaald te worden aan de Liefdetafel van Koning Jezus, om dat dierbare kruisbanket van Christus' vlees en bloed, en alzo een voorsmaak te genieten van die volzalige bruiloft daarboven. Wat is er nu billijker en betamelijker, dan dat zij bij manier van hartelijke dankbaarheid zichzelf geheel en al ook aan Hem overgeven, dewijl zij toch al wat zij hebben, aan Hem verschuldigd zijn? Om dan mijzelf en uw aandacht daartoe op te wekken, zullen ons de afgelezen tekstwoorden een bekwame aanleiding geven. Kinderen van God, de Heere gunne er u genade bij, om ze ook te betrachten! Amen.
V. Drie dingen komen ons in de voorgelezen woorden voor:

I. De personen, tot wie Paulus zijn vermaning richt. Broeders.
II. De plicht tot welke hij vermaant. Dat gij uw lichamen stelt tot een levende, heilige en Gode welbehaaglijke offerande, welke is uw redelijke godsdienst.
III. De beweeglijke aandrang van die vermaning. Ik bid u dan door de ontferming Gods, dat gij dat doet.

VERKLARING

I. De personen, tot wie Paulus zijn vermaning richt, zijn de Romeinen, die met het licht der genade en met de Geest beschonken, van Paulus hier aangesproken worden met de naam van broeders.
A. Broeders hier niet zozeer ten opzichte van het natuurlijke, omdat zij met hem dezelfde natuur deelachtig, en van Adam, de stamheer van het ganse mensdom, afkomstig waren; in welke zin er gezegd wordt, Mal. 2:10: Hebben wij niet allen één vader, en heeft niet één God ons geschapen? In welke zin de eerste Christenen ook de heidenen zelfs voor hun broeders erkenden; gelijk bij Minutius Felix, Tertullianus en anderen te zien is.
B. Maar broeders hier ten opzichte van die geestelijke en nauwe maagschap, welke er is tussen de gelovigen; waardoor zij:
1. Één Vader hebben, God de Allerhoogste. Één moeder, de Christelijke Kerk. Zijnde tezamen ontvangen door een bovennatuurlijke kracht, en zo geboren niet uit vergankelijk maar uit onvergankelijk zaad. Tezamen opgekweekt door een redelijke en onvervalste melk. Tezamen gezoogd aan dezelfde borsten der vertroostingen. Tezamen etende van hetzelfde Brood, dat uit de hemel gedaald is, om de wereld het leven te geven. Tezamen drinkende van hetzelfde levend water, dat tot in het eeuwige leven springt. Wordende tezamen van enen Geest bewogen en geregeerd, die Geest der aanneming tot kinderen, door Welke zij roepen: Abba, Vader! Zijnde erfgenamen van dezelfde beloften, en staande tezamen in de verwachting van dezelfde heerlijkheid hiernamaals.
2. Het is geen vleselijke broederschap, daar Paulus hier op oogt; (Abel en Kaïn, Izak en Ismaël, Jakob en Ezau, hoewel broeders door geboorte, zijn hier wilde vreemden) maar het is een geestelijke, die veel nader en waardiger is. Die haar oorsprong heeft in Christus hun oudste Broeder, Die Zich niet schaamt de heiligen broeders te noemen, Hebr. 2:11.
a. Hiervandaan noemen de gelovigen elkander met recht broeders, ofschoon de wereld daarmee spot, en het blinde heidendom gelegenheid gaf om de oude Christenen de snoodste gruwelen ten laste te leggen. Hiervandaan noemt Paulus ook, ofschoon hij van afkomst was een Jood, een Hebreeër uit de Hebreeën, de gelovige Romeinen nochtans zijn broeders.
1. Wat heeft het Christendom de wereld niet al goed gedaan, immers daardoor zijn mensen, die de grootste vijanden van elkander waren, de liefste vrienden geworden. En terecht merkt Eusebius dit aan als een bewijs van de Goddelijkheid van het Evangelie: Dat de volkeren, zolang zij onder het heidendom in afgoderij zaten, vol oorlogen, onrust en al de uitwerkingen van een barbaarse verwoedheid en wreedheid geweest waren; maar dat de Goddelijke en vreedzame leer van de Zaligmaker tevoorschijn gekomen zijnde, al die verschillen en rampen hadden beginnen op te houden. Van de heidenen die bekeerd werden, hoe verbitterd zij ook van tevoren tegen elkander geweest waren, zeiden zelfs hun bitterste vijanden: Ziet hoe lief hebben zij elkander! Gelijk men ook van de eerste Christenkerk zei: Ziet de broeders in Christus als één hart, ziet de broeders in Christus als één ziel!
b. Ja, hoe blinkt in deze aanspraak ook de nederigheid van Paulus met zeer heerlijke stralen uit, ofschoon hij zo hoog verheven was, als die van Vorst Messias geroepen was tot het apostelambt, de heerlijkste bediening die er ooit gevonden werd hier op aarde; hoe groot het ook was een kruisgezant en rijksheraut te zijn van die grote

Koning; wel verre was het echter daarvandaan, dat hij daarop hovaardig en opgeblazen zou zijn, dat hij veeleer de gelovige Romeinen zijn broeders noemt. Trouwens, zo voegt het ook een dienaar, in navolging van zijn Heer en Meester, minzaam te zijn omtrent zijn broeders, die toch een even dierbaar geloof tezamen met hem ontvangen hebben. Zie toehoorders, zoveel is er in deze aanspraak opgesloten.

II. Hoe wel kwam die vriendelijke aanspraak van broeders ook overeen met die tedere benaming, welke hij tot hen richt, zeggende: Ik bid u dan, broeders, door de ontfermingen Gods, dat gij uw lichamen stelt tot een levende, heilige en Gode welbehaaglijke offerande, welke is uw redelijke godsdienst. De apostel had deze zelfde zaak, indien het hem, of liever indien het de Geest zo behaagd had, op een eenvoudige wijze kunnen voorgesteld hebben; hij kon aldus gezegd hebben: Ik vermaan u, dat gij u Gode ten dienste stelt naar Zijn welgevallen. Maar opdat de zaak des te bevalliger zou zijn voor de Romeinen, zo trekt hij ze een schone rok aan, uit Mozes' kabinet genomen, en versiert ze met een kostelijk sieraad van het heiligdom; want hij vergelijkt hun lichamen bij een offerande, die hij wil dat ze Gode op zullen offeren.

A. Van de:

1. Alleroudste oudheden af hebben de mensen de offeranden in de godsdienst plaats gegeven. Nadat de mens, al te roekeloos de Godheid naar de kroon vliegende, ellendig gevallen was, zo heeft men hem, overtuigd zijnde van de gruwelijkheid van zijn zonden, de strengheid der Goddelijke rechtvaardigheid en de schrikkelijkheid van Zijn gramschap, vervuld gezien met angst en vrees, en op allerlei wijzen bedacht bevonden hoe hij het beste de vergramde Godheid zou bevredigen, en zijn ongerust gemoed tot bedaren brengen. Hiervandaan heeft men van oude tijden af bij de volkeren vernomen het offeren van offeranden ter verzoening van de vergramde Godheid, hetwelk zij van de vaderen ontleend hadden, die het bericht van te offeren van het begin uit Gods openbaring ontvangen hadden. Gelijk, mijns bedunkens, die geleerden het ook wel getroffen hebben, die de eerste oorsprong der offeranden tot Adam en Eva brengen, toen zij van God met rokken van vellen gekleed werden, Gen. 3:21. Dat deze geweest zijn huiden, van de beesten afgetrokken die tot offeranden geslacht waren, is zeer waarschijnlijk.

a. Althans, het is zeker dat de offeranden onder Israël plaats hadden door een Goddelijke instelling. Welke offeranden alle:

1. Tweeërlei waren ten opzichte van hun stof.

a. Sommige bestonden uit levenloze schepselen, de vruchten der aarde; gelijk Kaïn de eerstelingen van het land de Heere offerde, dewijl hij landbouwer was.

b. Andere bestonden uit levende dieren; gelijk zo Abel offerde van de eerstgeborenen van zijn schapen, alzo hij schaapherder was, Gen. 4:3,4.

2. Tweeërlei waren ook de offeranden ten opzichte van hun einde en beduiding; er waren zoenofferanden, en er waren dankofferanden.

a. De zoenofferanden waren daartoe gericht, als een mens gezondigd had, zo nam hij enig dier in zijn plaats, en slachtte dat, om God daarmee te verzoenen. En daarmee betuigde hij, dat gelijk dat beest in zijn plaats geslacht en gedood werd, dat hij alzo wegens zijn zonden waardig was en verdiend had om door het Goddelijk wraakmes geslacht, gedood en voor eeuwig verteerd te worden door het vuur van de Goddelijke

toorn. En wanneer God dat offer aannam, zo betekende dat, dat hij vergeving van zijn zonden ontvangen had.
b. De dankoffers, in het Hebreeuws *schelamim* genoemd, afdalende van een wortelwoord dat of *vrede maken,* of *vergelden,* of *volmaakten* betekent; waarom dit woord van de zeventig Griekse taalmannen vertolkt wordt door *een offer van zaligheid,* of *heiloffer,* geofferd aan God voor de verkregen zaligheid, of om deze nog van God te verwerven. Deze bestonden, volgens de wet uit Lev. 3, uit drie soorten van beesten, runderen, schapen en geiten, die van de eigenaar gebracht werden aan de deur van de tent der samenkomst, die ook nadat de eigenaar zijn handen op het hoofd van het offerdier gelegd had, met vermelding van woorden van lof tot God, aldaar geslacht werden; en zij gaven te kennen dat zodanig een de zegeningen van God erkende ontvangen te hebben, en dat hij ze wederom ten dienste van God wilde besteden.
b. Welke offeranden alle hun geestelijke beduidenis hadden.
1. De zoenofferanden betekenden dat ware zoenoffer, hetwelk de Christus eens voor de gelovigen zou teweeg brengen, om ze met Zijn Vader te verzoenen, wanneer Hij Zichzelf voor hen aan het vervloekte moordhout zou opofferen, Gode Zijn Vader tot een welriekende reuk, Ef. 5:2.
2. De dankoffers betekenden die geestelijke dankoffers, welke de gelovigen als geestelijke priesters moeten toebrengen, namelijk de offeranden van lof, de offeranden van dankzegging en de offeranden van een heilige wandel; waarop buiten alle twijfel Paulus het oog op heeft, als hij wil dat de Romeinen Gode hun lichamen zouden opofferen.
2. Wel is waar, dat alle lichamelijke offeranden in het Nieuwe Testament hebben uitgediend, deze waren maar opgelegd tot de tijden der verbetering. Met de komst van de Messias zou het slachtoffer en het spijsoffer, dat naar de wet is, ophouden, Dan. 9:27. Evenwel wil de apostel niet, dat de Romeinen denken zullen, alsof deze bedeling een godsdienst had die zonder offerande was; neen, de verlosten des Heeren is een heiligdom gelaten en een altaar, maar zulkeen, van welke geen macht hebben die de tabernakel dienen, Hebr. 13:10. De gelovigen zijn een geestelijk, een koninklijk priesterdom om geestelijke offeranden op te offeren, gelijk de apostel hier dan ook van dit geheiligde priesterschap:
a. Hun lichamen vordert.
1. Zolang de dienst van Levi plaats had, moesten zij het offerdier ergens elders vandaan halen, van een schaapskooi of van de anderen; het altaar van de wet ontving offeranden, maar die geslacht werden, en het was dierenbloed, waarvan het voorhof tot die tijd toe stroomde. Maar hier prijst de apostel zulk een offer aan dat zij bij zichzelf hadden. Stelt uw lichamen, zegt hij, tot een offerande.
2. Ook was het gebruikelijk onder Israël, dat de offerdieren eer ze geslacht werden, de Heere werden voorgesteld; al hun slachtoffers en dankoffers moesten gebracht worden aan de deur van de tent der samenkomst, Lev. 17:3-10. En daar ook de priesters voorgesteld worden, die deze alvorens onderzochten of ze rein of onrein waren; die zelf zo gewillig zijn offerande tot de priester bracht, en stelde aan de deur van de tent der samenkomst. Hierop is het ook dat Paulus zinspeelt, als hij van de gelovigen, van wie dat toch voorzegd was dat zij op de dag van Christus' heirkracht gewillig zouden zijn, of gelijk het Hebreeuws ook vertaald kan worden, Ps. 110:3, dat zij een volk van

gewillige offeranden zijn zouden, afvordert dat zij hun lichamen zouden stellen tot een offerande.
3. Wat toch zouden zij stellen tot een offerande? Hun lichamen, zegt de apostel. Wij zien geen reden waarom wij dit niet naar de letter zouden opvatten, dewijl de gelovigen ook verschuldigd zijn hun lichamen de Heere op te offeren.
a. Het lichaam toch, heeft God op een zeer vreselijke wijze gans wonderbaar gemaakt, en als een kunstig borduursel gewrocht in de benedenste delen der aarde.
*. Het lichaam onderhoudt God ook nog, en doet tot dat einde de hemel en de aarde hetzelve ten dienste staan. Christus heeft ook eens voor het lichaam geleden; ja, God zal het lichaam hiernamaals ook eens weer verheerlijken, wanneer de lichamen der gelovigen zullen blinken als de glans des uitspansels in de hemel.
**. Dewijl God Zich nu zoveel aan het lichaam heeft willen laten gelegen zijn, zo is het dan ook billijk dat de gelovigen hetzelve tot Gods eer bezitten, en het aan die Majesteit opofferen.
b. En gelijk zij zo verschuldigd zijn hun lichamen Gode op te offeren, zo moeten zij het ook tegelijk doen met de ziel; want wat is toch het lichaam zonder de ziel anders dan een dode romp, of een dood kreng, hetwelk niet mocht gebracht worden op het altaar? Waarbij dan nog komt, dat God de gehele mens vordert, en van hem, beide in ziel en in lichaam, wil verheerlijkt worden, 1Kor. 6:20. Het lichaam betekent hier dan de gehele mens, die Paulus wil dat de Romeinen Gode zouden opofferen. Mogelijk in tegenstelling van al het wettische, hetwelk maar offeranden had van onredelijke dieren, en hetwelk gruwde van des mensen vlees en des mensen bloed. Of met zinspeling op de Levieten, die zichzelf geheel aan de Heere tot Zijn dienst opofferden.
b. Hij wil dat zij hun lichamen zullen opofferen tot een levende offerande. Dit zou men kunnen opvatten of in tegenstelling van de offeranden onder de wet, of als een vergelijking daarmee.
1. Deze offerande noemt de apostel dan een levende offerande, in tegenstelling van de offeranden onder de wet; ik zwijg nu van die offeranden die geheel geen leven hadden, gelijk het reukoffer, drankoffer en spijsoffer. Doch wat de dieren aangaat, die werden de priesters wel levend voorgesteld, maar zouden ze tot een offerande zijn, zij moesten geslacht en gedood worden. Doch dit geestelijke offer dient niet tot doding en vernieling van het lichaam, maar strekt veeleer tot deszelfs verheerlijking. Het is waar, men spreekt in dit geval van de offeranden in het Christendom somtijds ook wel van doden, binden, slaan, van handen en voeten af te hakken, ogen uit te steken en dergelijke meer; doch het is meteen ook waar, dat dit alles zijn opzicht heeft op de oude mens, die eens geheel en al moet te niet gedaan worden, hetwelk ook strekken zal tot des te meerder leven en verheerlijking van de nieuwe mens.
2. Ook kan men deze spreekwijze opvatten als een vergelijking met de ceremoniële offeranden. Het is bekend dat in het Oude Testament niet dan levende dieren de Heere werden opgeofferd. Dode krengen werden niet op het altaar gebracht, want die waren verfoeilijk in de Goddelijke ogen. Maar het moesten levende dieren zijn. Zo wil de apostel ook dat wij levende offeranden Gode zullen opofferen. De mensen, ofschoon zij natuurlijk leven, kunnen nochtans in het geestelijke dood zijn; maar als God ze vereert met Zijn Geest, Die verlicht dan de verduisterde ogen van hun verstand, en Die werkt in hen het geestelijke leven. Derhalve een levend persoon, die levende offeranden voortbrengt, is zulkeen, die gestorven is aan de wereld, die de oude mens

gedood heeft, en die dat hij leeft, leeft door het geloof des Zoons Gods, Die hem heeft liefgehad, en Zichzelven voor hem heeft overgegeven, Gal. 2:20. Die brengt ook levende offeranden voort, omdat ze uit het geloof voortkomen; en hoe levendiger, hoe ernstiger, hoe vuriger die offeranden, hoe aangenamer die ook zijn Koning zijn; en dit is het dat Paulus hier verstaat door een levende offerande.

3. Tenzij men deze levende offerande ook wilde opvatten voor een gedurige offerande; en dan zegt het, dat alles in deze geestelijke priesters, al hun leven, al hun gedachten, woorden en werken, een offerande gelijk moet zijn, en door hen aan de Heere moet opgeofferd worden.

c. Daarenboven noemt de apostel deze offerande een heilige offerande; en zo is deze ook, dewijl ze voor Zijn Naam afgezonderd wordt. Want hetgeen tot Gods eer en dienst afgezonderd wordt, draagt doorgaans volgens de stijl der Heilige Schriften de naam van heilig, Ex. 19:6. Maar bijzonder leidt deze heilige offerande ons tot deszelfs volkomenheid en welgeschiktheid, als die door de Geest vernieuwd, en uit het beginsel van geloof toebereid wordt. Een geloof, dat alleen het hart reinigt, en waarvan alleen iets goeds voortkomt. En waarom zouden wij hier ook niet denken aan hetgeen weleer onder Israël plaats had? Daar waren de offeranden op een ceremoniële wijze heilig, als de offerdieren van de andere afgezonderd waren, als ze volkomen en zonder enig gebrek waren; hetgeen verminkt, of schurft, of verontreinigd was, werd van God gewraakt; waarom het ook de plicht van de priesters was, die offerdieren alvorens wel naarstig gade te slaan en te onderzoeken, of er niets aan ontbrak. Maar deze offeranden zijn geestelijk heilig, als de gelovigen zich afzonderen van de wereld, zich geheel en al de Heere opdragen, zonder dat er enig deel aan ontbreekt, zonder dat er ook bij is bedrog of veinzerij; hetgeen zo geheel en volkomen is, wordt aangenomen op dit altaar; daar moeten de gelovigen dan ook naar staan, om met lichaam en ziel onstraffelijk voor Hem te zijn in de liefde.

d. Daarenboven noemt de apostel dit ook een welbehaaglijke offerande. Zo breed stond het niet met de offeranden onder de wet; wanneer zij niet hoger gingen, als zij niet uit het geloof geschieden, zo verklaarde God wel uitdrukkelijk dat zij Hem niet welbehaaglijk waren. Gelijk Hij zo sprekende wordt ingevoerd, Ps. 50:12,13: Zo Mij hongerde, Ik zou het u niet zeggen; want Mijne is de wereld en haar volheid. Zou ik stierenvlees eten, of bokkenbloed drinken? Wanneer het uit geveinsdheid voortkwam, zo berispte hun de Heere daarover wel ernstig, en zei: Waartoe zal Mij de veelheid zijn uwer slachtoffers? Ik ben zat der brandoffers der rammen, en van het meer der vette beesten, en Ik heb geen lust aan het bloed der varren, noch der lammeren, noch der bokken, Jes. 1:11. Dan waren zij de Heere eerst aangenaam, wanneer zij geschiedden ook in geest en waarheid, gelijk dat te kennen gegeven werd daardoor, dat God als het ware, derzelver reuk rook. Maar geheel anders is het in de dagen van het Nieuwe Testament; gelijk het Koninkrijk geestelijk is, zo is daarin alles ook geestelijk, zo moeten deze offeranden ook geestelijk zijn, en voortkomen uit het geloof en gepaard gaan met liefde; die zijn de Heere ook welbehaaglijk, dewijl God daarin dan de trekken van Zijn beeld bespeurt. Zo moeten zij hun lichamen stellen tot een levende, heilige en welbehaaglijke offerande.

1. Deze offerande moet Gode gedaan worden. De offeranden, zijnde een deel van de ceremoniële godsdienst, moeten alleen Gode opgedragen worden; veelmeer de geestelijke offeranden. Offert Gode dank, staat er daarom, Ps. 50:14.

2. Dat wil de apostel, dat zij zelf zullen doen: Offert of stelt uw lichamen Gode, enz. God had hun daarmee vereerd, dat zij zelf priesters waren, en niet naar anderen behoefden om te zien. Zo dan, zegt de apostel, als geestelijke priesters, stelt uw lichamen Gode, enz. Iemand zegt hier niet onaardig, dat gelijk in alle offeranden moet zijn een die offert en iets dat geofferd wordt; zo ook hier. De ziel moet het ambt van offeraar bekleden, die de aanbieding doet. En het lichaam is dat aangeboden en opgeofferd wordt.

B. Dit noemt hij hun redelijke godsdienst. Onze overzetters hebben: (Welke is) uw redelijke godsdienst. De redelijke godsdienst, niet omdat het met de rede van ons natuurlijk vernuft zou moeten overeenkomen, en dat men geen verborgenheid uit de Schriftuur zou moeten aannemen die met onze natuurlijke rede niet overeenkomt. Dat zij verre.

1. Maar omdat ze zich zo klaar aan onze consciëntie vertoont en openbaart, dat men ze redelijk en billijk oordelen moet. De dienst onder het Oude Testament moest worden opgevolgd, omdat ze God belast had; was er een verborgenheid, die hing van God af om ze te openbaren, en niemand kon die anders navorsen. Maar deze, de verloochening van zijn eigen zelf, de afzondering van de wereld, het ten onder brengen van zijn verdorven lusten, en het opdragen van zichzelf aan God, is zo openbaar aan de consciëntie, dat men ze enkel op haar voorstel zelfs billijk en betamelijk moet oordelen.

2. Ook een redelijke godsdienst, dat is een geestelijke godsdienst, in tegenstelling van de lichamelijke en uiterlijke dienst onder het Oude Testament. De uiterlijke godsdienst onder het Oude Testament bestond in het opofferen van stomme dieren; waarom de apostel het gebod daarvan ook noemt een vleselijk gebod. Maar deze dienst is geestelijk; waarom Christus ook zei, dat nu de tijd gekomen was, dat men God zou aanroepen in geest en in waarheid. Dit is dan een redelijke godsdienst, omdat ze geestelijk is, en dat men God, Die een Geest is, aanroept in geest en in waarheid. Zo moeten zij dan zichzelf God opofferen.

III. Een plicht welke ten hoogste billijk was, waarom ze ook zelfs op een enkel voorstel moest aangenomen worden. Doch dewijl het hart van de mensen, ja, van de Christenen zelfs dikwijls zo loom, log en traag is in het geestelijke, dat het van node heeft opgewekt te worden, zo dringt de apostel ook zijn vermaning aan op het allervriendelijkste en krachtigste, zeggende: Ik bid u dan, broeders, door de ontfermingen Gods.

A. Het Griekse woord *Parakaloô,* dat wij hier vinden, betekent *vermanen, betuigen en bidden,* en geeft zoveel te kennen als daarop aandringen, daartoe aanporren, en gedurig met smekingen daartoe aanzetten. De apostel gebruikt dit woord ook, 2Kor. 6:1: En wij als mede arbeidende bidden u ook, dat gij de genade Gods niet tevergeefs moogt ontvangen. Zo hier ook, ik bid u, broeders. Tonende alzo niet alleen zijn brandende ijver om de Romeinen tot hun plicht aan te zetten, maar ook zijn zachtmoedige vriendelijkheid. Voor zoveel Paulus een apostel was, had hij ook recht om te gebieden; hij was daarenboven gewapend met de Goddelijke wraak om weerbarstigen te kunnen straffen; echter bidt hij liever dan hij gebiedt. Zo schikt hij zich wijs naar de tijd en de gesteldheid der gemoederen. Is strengheid nodig? Dan vraagt hij: Zal ik komen met de roede, of in den geest der zachtmoedigheid? 1Kor. 4:21. Dan mengt hij weer zijn rede met liefde, en wordt allen alles om enigen te winnen. Aan Filemon schrijft hij, vers

8,9: Hoewel ik grote vrijmoedigheid heb in Christus Jezus om u te bevelen, zo bid ik nochtans liever door de liefde. Zo ook 1Thess. 2:11,12, en elders. Ja, hoe vriendelijker deze vermaning was, hoe meer kracht en ingang zij ook behoorde te hebben op de gemoederen der mensen, dewijl de mens toch liever getrokken wordt door lieflijkheid dan door stuursheid. Terecht dan gaat Paulus op zulk een vriendelijke wijze te werk, betuigende, overtuigende en biddende: Ik bid u dan, broeders.

B. En of dit nog niet krachtig genoeg was, zo doet hij erbij: Ik bid u dan, broeders, door de ontfermingen Gods. Zoekende alzo niet alleen door vriendelijke en beweeglijke woorden, maar tegelijk ook door een wijze redekaveling de Romeinen te leiden tot de betrachting van ware godsvrucht, gelijk dit ook de aard is van het Christendom, niet alleen met beweeglijke woorden, niet met domme driften, maar met wijze redekavelingen de mensen te lokken tot de oefening van godzaligheid.

1. Immers Paulus had in het voorgaande gesproken van het besluit, hij had geleerd dat niemand Gods wil kon tegenstaan, hij had geleerd hoe dat het niet is desgenen die wil, noch desgenen die loopt, maar des ontfermenden Gods; en op deze dingen vestigt Paulus zijn vermaning.

a. Dit schijnt slecht gedaan te zijn bij een waanwijze. Wel hoe, zegt zodanig een, kan de mens niets toebrengen tot zijn zaligheid; waarom hem dan zo tot het werken van zijn zaligheid vermaand? Indien het niet afhangt van zijn wil, maar van de ontfermingen Gods, waarom dan zo vermaand om zich te willen buigen tot de gehoorzaamheid des geloofs, en zichzelf Gode op te offeren?

b. Het is waar, de mensen zijn van nature dood, maar God heeft het Woord besloten als een middel te gebruiken, hetwelk bezield zijnde met Zijn Geest, de mens levend maakt. Het is waar, wij verdienen niets met de goede werken, evenwel moet men de mens daartoe opwekken, omdat ze Gode aangenaam zijn. Het is waar, het is niet desgenen die wil, noch desgenen die loopt; doch het is meteen ook waar, dat God door Zijn ontfermingen hem zo doet willen dat hij wil, en zo doet lopen dat hij loopt.

2. Wel terecht bouwt Paulus hierop dan zijn vermaning, zeggende: Ik bid u dan, broeders, door de ontfermingen Gods, enz.

a. Door de ontfermingen Gods is het dat hun namen waren opgeschreven in het Boek des levens.

b. Door de ontfermingen Gods is het dat Christus een Zoenofferande voor hen geworden was.

c. Dit en alles wat zij hadden, hadden zij de ontfermingen Gods dank te weten. Bijgevolg is er ook niets dat een mens krachtiger tot zijn plicht kan aanzetten dan de overdenking van de ontfermingen Gods. Niemand toch kent de staat der zonden, of het gevaarlijke verderf waarin alle vlees door Adams overtreding is neergestort, of hij moet, ziende zijn verlossing, door Christus' zoenoffer teweeg gebracht, ontbranden in een zuivere liefde en heilige ijver om God te erkennen en Hem welbehaaglijk te wandelen.

3. Ziedaar de allertederste en allerkrachtigste vermaning. Hoe behoorde deze dan ook ingang te vinden in het gemoed van de Romeinen? Immers zulks vorderde vanzelf genoeg de plicht welke hij ze aanbeveelt, die de meest billijke en betamelijke is. Het kwam ook uit een zuivere broederlijke liefde tot hen voort, dat hij ze daartoe bad, betuigde en bezwoer; en wie zou zulk een liefde niet met wederliefde beantwoorden? Wiens hart zou daardoor niet geroerd en bewogen worden? Vooral moesten zij zich

laten bewegen op zijn smeking, uit aanmerking van de ontfermingen Gods. Wat was het een grote ontferming Gods over hen, dat Christus tot hun verzoening met de God des hemels voor hen gestorven was; moest dit ze niet doen zeggen met onze apostel: Want de liefde van Christus dringt ons, als dit die dit oordelen, dat indien Een voor allen gestorven is, zij dan allen gestorven zijn. En Hij is voor allen gestorven, opdat diegenen die leven, niet meer zichzelven zouden leven, maar Dien, Die voor hen gestorven en opgewekt is, 2Kor. 5:14,15.
Ziedaar deze gewichtige stof voor uw aandacht een weinig geopend.

TOEPASSING

I. Opdat wij nu deze vermaning ook ons ten nutte maken zo zien wij daaruit dat al de gelovigen geestelijke priesters zijn; want de apostel vermaant hun om zich Gode op te offeren tot een offerande, hetwelk niemand doen kan, of hij moet zelf een priester zijn. In het Oude Testament was het priesterschap verbonden aan de stam van Levi, onder die stam aan het huis van Aäron, en niemand anders mocht de handen aan het offer slaan. Maar heel anders is het met de gelovigen onder het Nieuwe Testament; zij zijn allen priesters. Zij zouden priesters des Heeren heten, men zou ze dienaars Gods noemen, Jes. 61:6. Zij zijn een koninklijk priesterdom, 1Petr. 2:9. Zij zijn dan priesters, zo moeten zij zich ook alzo gedragen.
A. Was Aäron met zijn zonen gezalfd met olie; zo moeten zij ook gezalfd zijn met de Heilige Geest, en deszelfs reuk verbreiden door al hun daden. Waren de priesters bekleed met fijn lijnwaad, zo moeten zij ook bekleed zijn met dat blinkend fijn lijnwaad, de rechtvaardigmaking der heiligen. Waren de priesters afgezonderd van het andere volk en woonden ze alleen; zo moeten zij ook afgezonderd zijn van de wereld. Was het ambt van de priesters gaven te offeren, Hebr. 5:1; dit is ook het werk van deze geestelijke priesters. Het is waar, zij slachten geen kalveren of bokken, die offeranden hebben nu uitgediend; maar zij slachten tot Gods eer hun oude mens, doden de leden die op aarde zijn; zij dragen Hem op de offeranden van een gebroken hart en verslagen geest; ja, zij stellen hun lichamen tot een levende offerande voor Hem.
1. Zo zien wij dan dat het de gedurige betrachting van de gelovigen moet zijn, hun lichamen Gode ten dienste over te geven, en in ware heiligheid en godzaligheid te leven. Dit is het dat Paulus zegt, als hij wil dat de Romeinen hun lichamen zullen stellen tot een levende, heilige en Gode welbehaaglijke offerande. Waarom zoudt gij daarnaar niet staan, begenadigden?
a. Zoudt gij uzelf niet geheel en al aan God overgeven, en uw lichamen besteden tot Zijn dienst? Gij komt immers God toe, gij zijt Zijn eigendom.
b. Daarenboven vereist dit uw staat. Gij zijt geestelijke priesters, zo moet gij dan ook geestelijke offeranden doen, en uw lichamen stellen tot een levende, heilige en Gode welbehaaglijke offerande.
c. Hierbij komt dan ook dat gij anders geen redelijke godsdienst hebt. Er zijn zeer veel dingen waartoe gij verbonden zijt, maar geen beter noch Gode behaaglijker dan dat gij uw lichamen Hem geheel en al opoffert en opdraagt.
2. Maar hoe weinigen, o! hoe weinigen worden er gevonden die hierin zich recht kwijten! Hoevelen die, in plaats dat zij zich zouden opofferen aan God, zich opofferen aan de satan, de wereld en hun boze lusten en begeerlijkheden?

a. De satan doet de mens grote beloften van rijkdommen, eer, luister en aanzien; daardoor worden velen afgetrokken tot zijn dienst.
b. De wereld heeft in haar rechterhand rijkdom, eer, hoogheid; in haar linkerhand wellust, vermaak, genoegen, en verlokt velen met haar vriendelijke, doch valse taal.
c. Hoeveel uitwendige belijders zijn er ook die wel uiterlijk dat gelaat vertonen, alsof zij zich aan God hebben opgeofferd, die daarom ook komen aan des Heeren tafel, eten van Zijn brood en drinken van Zijn wijn; daar zij ondertussen nog vastgehecht zijn aan de wereld en zonde, en die ten dienste staan.
3. O! wat hadden wij hier redenen om al de zodanigen te bestraffen? Doch wij zullen nu niet dreigen noch met de roede komen, maar in de geest der zachtmoedigheid, en in navolging van Paulus de zodanigen bidden door de ontfermingen Gods, dat zij hun lichamen Gode opofferen. Bedenkt het mensen:
a. Is het niet redelijk, is het niet betamelijk, is het niet billijk? Zegt dat uw eigen hart niet, moet uw consciëntie dit niet toestemmen? Zijt gij niet uit God, van God, door God? Is het dan niet betamelijk dat gij wederom zijt tot God?
b. Is het niet een grote eer die God u aanbiedt, dat gij priesters des Allerhoogsten kunt worden? Zal God u dan die eer aanbieden, en zoudt gij dat versmaden? Zoudt gij u dan niet opofferen aan God? Maar zoudt gij u dan nog opofferen in de dienst der wereld en des satans? Welke vrucht zult gij daarvan toch wegdragen? Zult gij daarna daarover u niet schamen?
c. Wij bidden u, dat gij uw lichamen Gode opoffert, ja, wij bidden u dat door de ontfermingen Gods, om de ingewanden van Gods barmhartigheid.
1. Is het niet Gods ontferming dat gij geboren zijt in het midden van het Christendom, en in een land waarin God woont, met de verkondiging van Zijn Woord?
2. Is het niet Gods ontfermende goedheid, dat gij, zodra gij geboren waart, zijt gedragen in de schoot van de Kerk en door de Doop deze zijt ingelijfd? Dat gij in uw kindsheid onderwezen zijt in de leer der waarheid?
3. O! wat een grote ontferming Gods! Dat het Woord des Evangelies tot u gekomen is! Waarin u het rechte middel tot behoud wordt aangewezen, waarin u de zaligheid wordt aangeboden, waarin Jezus voorkomt u op de allervriendelijkste wijze nodigende tot Gods gemeenschap, kloppende aan de deur van uw hart, en u toeroepende: Doet Mij open, wendt u naar Mij toe.
4. Is het ook niet Gods ontfermende genade, dat Hij u door Zijn dienstknechten laat bekendmaken de liefde Gods tot zondaren, en u laat aanbieden de schatten van Gods barmhartigheid?
4. Foei dan, aan welke dit alles tevergeefs is, die door al de ontfermingen Gods nog niet getrokken worden, die zich nog wentelen in de wellusten van deze eeuw, die nog door hun wereldsgezindheid tot God zeggen: Wijkt van ons, want aan de kennis Uwer wegen hebben wij geen lust. O! hoe zwaar zal u dit opbreken in de ure van uw dood; zullen al die wellusten, al die rijkdommen, ja, zal de hele wereld zelf, waaraan gij u zo verslaafd hebt, u dan wel kunnen troosten? Men leest van Joab, dat hij zich in vleselijke wreedheden te buiten gegaan hebbende, en door koninklijke last vervolgd ziende, tevergeefs tot de hoornen van het altaar zocht te vluchten. Dit lot zal u ook, o wereldlingen, in het geestelijke treffen; het zal u niet helpen, ofschoon gij uw geloof uiterlijk beleden, tot gedachtenis van Christus' kruisdood het brood gegeten en de wijn gedronken hebt, en de hoornen van Zijn kruisaltaar poogt aan te grijpen.

B. Dewijl dan al deze dingen alzo zijn, zo bidden wij u, betuigen u op het bloed van Jezus, en op de zaligheid van uw eigen ziel, ja, wij bidden u door de ontfermingen Gods, ontdekte en overtuigde zielen in het bijzonder, geeft u aan Christus maar over zoals gij zijt; werpt u in Zijn armen neer, en Hij zal u aannemen, en offert u Gode op tot een levende, heilige en welbehaaglijke offerande.

II. Voor het laatst keer ik mij tot u, gelovige zielen, gunstgenoten des Heeren!

A. Tot u die beschonken zijt met het geloof. Tot u, die bij aanvang geheiligd zijt door Gods Geest. Tot u, die vertroost zijt door Gods ontfermende genade. Tot u, die op deze dag nog geproefd en gesmaakt hebt dat de Heere goed is.

1. Toen gij aan des Heeren Liefdetafel de tekenen van Christus' vlees en bloed ontving, zo at gij als geestelijke priesters van Christus' offervlees, en werd alzo verenigd met Zijn volmaakte offerande. De Heere deed u daar zien Zijn uitnemende liefde, dewijl Hij u als Zijn vrienden en vriendinnen onthaalde op de kostelijkste gerechten, op het kruisbanket van Christus' verdiensten, en van Zijn onbezwijkbare liefde. Werd gij toen niet gevoerd in Zijn wijnhuis, werd uw hart niet als een gewaterde hof, hebt gij niet gegeten van dat koren, hetwelk de jongelingen, hebt gij niet gedronken van die most, die de jonkvrouwen sprekende maakt?

2. U dan, die deze gunst deelachtig zijt geworden, u bid ik nu ook door de ontfermingen Gods, enz. Gelooft gij dat gij van eeuwigheid af zijt uitverkoren, dat gij aan Christus gegeven zijt, dat Christus Zich voor u heeft opgeofferd aan het hout des kruises, dat u genade gegeven is, en dat gij Zijn liefde gesmaakt hebt? Kunt gij dan nog koel zijn? Is uw ziel niet in verwondering opgetogen? Maakt u dit niet verlegen, niet wetende wat gij de Heere daarvoor vergelden zult? Moet gij dan niet verkiezen om de Heere te dienen tot in der eeuwigheid? Om Jezus lief te hebben en Hem ten dienste te staan? Om uw lichaam voor Hem te beste te hebben? Zijt gij een kind van God, en zoudt gij dan u versmoren in het slijk der aarde? O neen! uw lichaam, uw ziel, al uw ledematen zijn Godes, dat hebt gij op deze dag weer beloofd, dat woord hebt gij aan Jezus gegeven; wilt het dan ook onderhouden tot in der eeuwigheid. In het bijzonder:

a. Heeft Christus Zijn ogen van liefde op u geslagen; zoudt gij dan nog uw ogen laten vliegen over de ijdelheden van deze wereld, over hetgeen niets is? Neen, met uw ogen moet gij Zijn liefde gedurig aanschouwen.

b. Heeft Jezus Zijn mond u toegereikt en aangeboden om daarvan liefdekussen te ontvangen; zoudt gij dan nog uw mond open doen in onbetamelijke redenen? Neen, met uw mond moet gij Zijn deugden onophoudelijk en bij iedereen verkondigen.

c. Heeft Christus u met Zijn handen aangeslagen en opgericht; zoudt gij dan nog uw handen uitstrekken tot allerlei boosheid en gruwelijke daden? Neen, met uw handen moet gij dan ook Zijn werk volbrengen.

d. Is Jezus met Zijn voeten tot u komen naderen; zoudt gij dan nog uw voeten zetten op de weg der goddeloosheid? Neen, met uw voeten moet gij aanhoudend lopen op de weg van Zijn geboden.

B. Als gij u zo opoffert aan de Heere, dan zal ook uw dankoffer Hem aangenamer zijn dan duizenden van rammen, of tienduizenden van oliebeken; dan zult gij als priesters het recht hebben om steeds tot Hem te naderen. Hij zal u dan als Zijn priesters verzorgen. Hebt gij geen deel hier op aarde, Hijzelf zal het Deel uwer erve en uws bekers zijn, en gij zult eens worden opgenomen in Zijn zalige gemeenschap daarboven. AMEN.

DERTIGSTE LEERREDE

1KORINTHE 3:12,13a

En indien iemand op dit fundament bouwt goud, zilver, kostelijke stenen, hout, hooi, stoppelen,

Eens iegelijks werk zal openbaar worden; want de dag zal het verklaren.

INLEIDING

I. **ER** is veel roem van godsdienst in de wereld, maar de ware is bij zeer weinigen te vinden, en bij die nog al veeltijds met veelal verkeerdheden doormengd.
A. Bij een ontelbare menigte is een dwalende onkunde, welke tegen de leer van het Evangelie roemen, gelijk Augustinus eertijds in de Donatisten aangemerkt heeft. Ja, er niemand der ketters, zegt Hilarius, die niet liegt met de Schrift te verklaren naar die dingen met welke hij lastert. Daarom is het dwaasheid zich in zaken van godsdienst te voegen bij de grootste hoop; want de menigte maakt geen wettelijkheid, en de veelheid der dwalenden kan de dwaling niet verschonen.
B. Bij anderen vindt men een verzuimachtige botheid. Ik zal niet spreken van die de godsdienst willens onbekend is, die hun uren nooit menen kwalijker besteed te hebben, dan die zij in het onderzoeken van de godsdienst verslijten. Velen hebben er geen lust toe, Job 21:14. En zo verwaarlozen zij de middelen waardoor ze konden geoefend en vastgesteld worden in de leer der waarheid. Blijvende het Evangelie bedekt in degenen die verloren gaan, 2Kor. 4:3. En:
C. Die al uit Gods Woord Gods wil weten, hoe weinigen beleven de godsdienst. Veler verstand is wel geïnformeerd, maar hun hart niet gereformeerd. De kennis van de meesten is onvruchtbaar, en slechts een gedaante van kennis, omdat ze deze niet heilig beleven, Tit. 1:3. Zij hebben Christus nog niet recht geleerd, diensvolgens is hun kennis aards en natuurlijk, want de wijsheid die van boven is, is vol van goede vruchten, Jak. 3:17.
D. Dat meer is, die de godsdienst al schijnen in uiterlijke devotie te vertonen. Och! wat zijn er al gepleisterde graven en gewitte wanden, de Egyptische tempels gelijk, die van buiten schoon schenen, maar van binnen afschuwelijk waren, vol allerlei onreinheid. Die moet men zeggen, dat ook geen godsdienst hebben, naardien het Koninkrijk Gods niet gelegen is in woorden, maar in kracht, 1Kor. 4:20. En:
E. Die dit zalige vooruitdeel boven vele duizenden al genieten, dat zij waarheid des harten hebben. O! hoeveel verkeerdheden en dwaasheden zijn zij in de godsdienst menigmaal ook al onderhevig!
1. Met Sara zijn zij weleens ongelovig, en zoeken op een verkeerde wijze hun ongeloof te verbergen, Gen. 18:12-15. Met Izak veinzen zij weleens uit mensenvrees, Gen. 26:7. Met Aäron en Mirjam worden zij weleens murmurerende gevonden, Num.

12:1. Met Gideon zijn zij weleens moedeloos, Richt. 6:13. Met Jefta zijn zij weleens al te voorbarig, Richt. 11:30. En met Simson onvoorzichtig, Richt. 16:17.
2. Derhalve moet men zeggen, dat bij zeer weinigen de ware godsdienst te vinden is, en dat zij die waarheid des harten hebben, ook nog al vol verkeerdheden zijn. Velen leggen een ander fundament. Of zo al wel, bouwen zij menigmaal niet recht daarop.
II. Nadat wij nu in onze laatste voorgaande zodagmorgenpredikatie uw aandacht uit het voorgaande elfde vers tot een inleiding op de verklaring van onze Heidelbergse Catechismus het enige fundament hebben aangewezen, wat kunnen wij nu beter doen dan u thans ook vertonen hoe men wel, en hoe men kwalijk daarop bouwt.
III. De samenhang dan, zowel als het oogmerk van Paulus in deze woorden hebben wij uw aandacht toen ook vertoond; zonder het te herhalen gaan wij dan nu terstond maar tot deze voorgelezen tekst over.
IV. Welke eigenlijk in zich behelst: *Een wonderlijke aardige vertoning hoe men wel, en hoe men kwalijk op het enige fundament bouwt, hetgeen van achteren openbaar moet worden; hier van Paulus ook bijgebracht om de Korinthiërs daardoor tot eensgezindheid en vrede onder elkander te bewegen.*
O Heere, zegen dit woord, opdat wij recht leren bouwen! Amen.
V. Merkt in de voorgelezen woorden twee dingen nader met mij aan:

I. De verscheidenheid van bouwers op dat fundament, in het twaalfde vers. En indien iemand op dit fundament bouwt goud, zilver, kostelijke stenen, hout, hooi, stoppelen.
II. De openbaring van de hoedanigheid van hun werk, in het eerste gedeelte van vers 13. Eens iegelijks werk zal openbaar worden; want de dag zal het verklaren.

VERKLARING

I. Van het eerste zegt de apostel in het twaalfde vers: En indien iemand op dit fundament bouwt goud, zilver, kostelijke stenen, hout, hooi, stoppelen.
A. Een goed fundament is het begin van een vast huis, en zo ook van de ware Kerk. Dat moet vooraf van ieder in het bijzonder voor zichzelf ook wel gelegd zijn, zal het gebouw van zijn geloof daarop vast en onwrikbaar staan. Dit fundament, toonden wij over het voorgaande elfde vers, is alleen Christus, Die een onwankelbare Rotssteen is; en Die daarop gebouwd zijn, staan alleen vast. Zij zijn als de berg Sions, die niet wankelt, maar blijft in eeuwigheid, Ps. 125:1.
B. Doch allen bouwen niet eveneens op dit fundament; Paulus zegt: En indien iemand op dit fundament bouwt.
1. Bouwen is een verbeeldende spreekwijze, ontleend van de timmerlieden en metselaars, die een huis maken, en hetzelve niet alleen aanvangen, maar ook zoeken op te trekken en te volmaken.
2. Als Paulus zegt: En indien iemand op dit fundament bouwt. Zo heeft hij in de eerste plaats het oog op de leraars, die Gods medearbeiders zijn, en die als geestelijke bouwmeesters op het gelegde fundament Christus de mensen moeten zoeken op te bouwen. Maar ten andere heeft hij hier met een oog op de gemeente des Heeren en ieder lid daarvan in het bijzonder, die Gods gebouw zijn, en van welke een ieder, leraar en lidmaat, toe moet zien hoe hij op dat gelegde fundament bouwt, volgens vers 9 en 10 van ons teksthoofdstuk. Ieder moet toch het zijne hierin zoeken toe te brengen;

en Paulus vooronderstelt, of stelt hier vast, dat een ieder, zo leraar als lidmaat, dit gebouw dagelijks hoger moet trachten op te trekken. Dus was daarom zijn taal tot de gelovigen te Efeze: Gebouwd op het fundament der apostelen en profeten, waarvan Jezus Christus is de uiterste Hoeksteen. Op Welke het gehele gebouw bekwamelijk tezamen gevoegd zijnde, opwast tot een heiligen tempel in den Heere. Op Welke gij mede gebouwd wordt tot een woonstede Gods in den geest, Ef. 2:20-22. Petrus zegt zo ook tot de gelovigen: Zo wordt gij ook zelven, als levende stenen, gebouwd tot een geestelijk huis, 1Petr. 2:5. En de apostel Judas schrijft in zijn korte Zendbrief in het 20ste vers: Geliefden, bouwt gij uzelven op in uw allerheiligst geloof, biddende in den Heiligen Geest.

2. Het bouwen geeft hier dan te kennen:

a. Een arbeidzame naarstigheid.

1. Van de leraar:

a. Met alle dagen het Fundament Christus te leggen, en Hem als het enige Fundament gedurig onder het oog te brengen.

b. Met de mensen zulke dingen voor te stellen en te prediken, die tot hun opbouw in hun allerheiligst geloof kunnen strekken.

c. Hun bouwen heeft toch, zowel als Nehemia's bouwen eertijds had, zeer veel tegenstand. De satan verwekt veel winden van ketterij en dwalingen. Er zijn Sanballats en Tobia's, die hun werk zoeken te stremmen. Er dreigen hun stromen van verdrukkingen. Zo moeten zij trachten te werken, in het geloof te staan, zich mannelijk te houden en sterk te zijn, 1Kor. 16:13. Te meer, daar zij gedurig ook allerlei aanvechtingen hebben, gelijk Luther van zichzelf getuigt, dat hij die aanvechtingen gedurig had. *Tu ne solus sapis? Zijt gij alleen wijs? Zijt gij alleen de man die het weet?*

2. Van iedere gelovige in het bijzonder:

a. Door met die van Berea het Woord met alle toegenegenheid te ontvangen, en dagelijks de Schriften te onderzoeken, of die dingen, die er gepredikt worden, alzo zijn, Hand. 17:11.

b. Door zich met dat Fundament Christus te verenigen en zich daaraan vast te maken.

c. Door van Christus kracht te trekken tot opbouw in geloof en godzaligheid.

d. Door werkzaam te zijn om hun gebouw te doen overeen komen met zulk een heerlijk Fundament.

b. Ten andere, het bouwen zegt hier een aanhoudende ijver te hebben, om het niet slechts te beginnen, maar om dat grote werk ook tot een gewenst einde te brengen.

1. David maakte grote voor- en toebereidingen om voor de Heere een huis te bouwen, brengende daartoe allerlei bouwstoffen in een grote menigte tezamen. Zo moeten de leraars ook met een aanhoudende ijver allerlei bouwstoffen gedurig tezamen brengen.

2. Doch gelijk Salomo dat werk gelukkig ten einde bracht, zo moet iedere Christen zichzelf ook tot een tempel bouwen, en met een aanhoudende ijver dat werk trachten tot een gewenst einde te brengen.

c. Het is wel zo, dat zij hun gebouw in dit leven niet geheel voltooid zullen krijgen, echter moet hun toenemen openbaar worden, dat zij daarnaar jagen, met Paulus, Fil. 3:12. Doch opdat hun werk des te spoediger en beter voortgang mocht hebben, zo staat er bijzonder acht te geven hoe zij bouwen.

C. Allen bouwen zij niet op enerlei wijze. Sommigen bouwen op dat fundament goud, zilver, kostelijke stenen. Anderen hout, hooi, stoppelen. Er behoort overeenkomst te zijn tussen het fundament en het gebouw; op een heerlijk fundament moet men geen slechte hut timmeren, dat is schandelijk en onbetamelijk.

1. Door goud, zilver en kostelijke stenen verstaat de apostel hier, gelijk Erasmus met verschillende Ouden al heeft aangemerkt, en de professor Mark, naar zijn gewoonte, zeer bondig betoogd en klaar in het licht gesteld heeft, na een aanhaling en toetsing van zeer vele andere gevoelens der uitleggers, gelijk elk die de Latijnse taal machtig is, lezen kan in zijn 41ste *Exercitatie* van diegenen die hij *Biblicae, Bijbelse Exercitatiën* noemt, een gebouw uit deze drieërlei stoffen opgetimmerd hetwelk het vuur verdragen kan, daar een gebouw van lichtere stof opgebouwd, daardoor in de brand raakt en verbranden moet. Doch laten wij ons hier met de letter niet langer ophouden wat goud, zilver en zulke kostelijke stenen zijn die men tot een gebouw gebruikt, dat weet elk, gelijk ook wat hout, hooi en stoppelen zijn. Wij zullen de verschillende verklaringen der uitleggers over deze woorden, die de professor Mark ook genoegzaam alle opgeeft in de zo even genoemde *Exercitatie*, nu ook niet ophalen, de stof is er te vol en te nadrukkelijk toe. Maar wij zullen alleen volgens de gelegde grond uw aandacht dit trachten te verklaren.

a. Door goud, zilver, kostelijke stenen, verstaat de apostel dan zulke onderwijzingen en werkzaamheden, die waarachtig, bondig, nuttig, uit Gods Woord terecht gehaald, de mensen aan Christus meer verbindende, en in Zijn gemeenschap meer levend doet zijn; zo die tot beschouwing als die tot de praktijk opleiden en behoren. De wijdvermaarde Coccejus tekent daarom ook terecht over deze woorden aan, dat de apostel niet alleen spreekt van de leer, maar ook van de werken.

1. Wenst gij te weten wat dit voor onderwijzingen en leerstukken zijn, die de leraars als goud, zilver en kostelijke stenen op dit fundament bouwen; wij mogen zeggen:

a. De leer van God, Één in Wezen en onderscheiden in drie Personen. De leer van des mensen schepping, val en herstelling. De leer van de Persoon, staten en ambten van de Middelaar. De leer van de krachtdadige roeping der mensen tot de gemeenschap van God en Christus. De leer van de genadige rechtvaardigmaking van een zondaar voor God. De leer van de verbonden. Kortom, de gehele leer van de vrije genade en geloofsweg, met alles wat daartoe behoort.

b. Deze onderwijzingen en leerstukken moeten door de leraars voorgesteld en uit Gods Woord bewezen worden. Aangedrongen en op allerlei wijzen in het licht worden gesteld, met geloof aangenomen en omhelsd worden.

2. Een Christen bouwt voor zichzelf in het bijzonder goud, zilver en kostelijke stenen op dit fundament, wanneer er zulke dingen in hem omgaan, en van hem in de praktijk gedurig bij herhaling geoefend worden:

a. Die zijn hart meer toegekeerd tot de Heere doet zijn, en hem de Heere doet aanhangen, om één geest met Hem te zijn, 1Kor. 7:17.

b. Zulke dingen die hem meer zijn leven in Christus alleen doen stellen, zoeken en vinden; ja, die Christus in hem doen leven, Gal. 2:20.

c. Zulke dingen die hem meer los maken en afzetten van al wat zondig is, en hem meer doen afstaan van ongerechtigheid, 2Tim. 2:19.

d. Zulke dingen die het geloof in hem vermeerderen, opbouwen, bevestigen; ja, die hem als een rechtvaardige door en uit het geloof doet leven, Hebr. 10:38.

e. Zulke dingen die hem meer in en onder vereniging des harten met de Heere Jezus doet blijven en vrucht dragen. Die in Mij blijft, en Ik in hem, die draagt veel vrucht, is Zijn taal, Joh. 15:5.
f. Zulke dingen die hem bij zichzelf minder doen worden, maar Christus in en bij hem doet wassen, Joh. 3:30.
g. Zulke dingen wardoor Christus meer een gestalte in hem krijgt, Gal. 4:19. En hij meer in gedaante naar Zijn beeld veranderd wordt, 2Kor. 3:18.
b. Deze dingen worden hier nu vergeleken bij goud, zilver en kostelijke stenen; en dat met recht:
1. Ten aanzien van hun kostelijkheid. Daarom noemt ze David ook begeerlijker dan goud, ja dan veel fijn goud, Ps. 19:11.
2. Ten opzichte van hun zeldzaamheid en ongemeenheid. Goud, zilver en kostelijke stenen zijn zo gemeen niet als de straatstenen; zo ook deze waarheden en werkzaamheden niet, Matth. 13:11,12.
3. Ten aanzien van hun zuiverheid. Men mag op deze waarheden en werkzaamheden ook toepassen hetgeen er van de redenen des Heeren staat; ze zijn als zilver, gelouterd in een aarden smeltkroes, gezuiverd zevenmaal, Ps. 12:7.
4. Ten opzichte van hun profijtelijkheid, zijn goud, zilver en kostelijke stenen tot groot voordeel van derzelver bezitters, Pred. 10:19. Deze waarheden en werkzaamheden zijn tot nog meer voordeel en profijt, zij verrijken de zielen, en dat zelfs tot in eeuwigheid.
5. Ten aanzien van hun vastheid en gewicht; gelijk goud, zilver en kostelijke stenen zodanig zijn, evenzo zijn ook deze waarheden en werkzaamheden vast en gewichtig.
6. Ten opzichte van de duurzaamheid. Goud vergaat niet in het vuur, gelijk zilver en kostelijke stenen ook niet licht. Maar zo zijn ook deze waarheden en werkzaamheden, zij kunnen de toets, ja het vuur uitstaan. Mogen deze dan geen goud, zilver en kostelijke stenen genoemd worden? Doch zodanig bouwen zij niet allen, maar verre de minsten. Daarom:
2. Zegt Paulus van anderen, dat zij op dit fundament bouwen hout, hooi, stoppelen. In de letter daardoor ook aanduidende een gebouw uit deze drieërlei stof opgetimmerd, gelijk de geringe en eenvoudige boerenhutten oudtijds al veel uit deze drieërlei stof werden opgemaakt; zulk een gebouw raakt door het vuur zeer licht in de brand, en moet daardoor dan verbranden. Dat men dit in de letter zo moet opvatten, blijkt vrij klaar uit het vervolg van vers 13-15 van ons teksthoofdstuk. Dit, denken wij, zal hier wederom genoeg van de letter zijn.
a. Door hout, hooi en stoppelen verstaat de apostel hier:
1. Wel geen ketterijen, valse leringen, die het fundament ontbloten, en waardoor de gemeente verleid wordt, ongerechtige dingen, zonden of goddeloosheden; want zulke dingen veroordeelt Gods Woord als werken des vleses, die de mens van de zaligheid beroven; en ze worden genoemd verkeerde dingen, Hand. 20:30.
2. Maar hij verstaat door hout, hooi en stoppelen hier:
a. Aan de ene kant, leringen van minder gewicht, uit menselijke hersenen voortgekomen. Curieuze en onnodige disputen, die niet stichten. Opgepronkte manieren van spreken, in beweeglijke woorden der menselijke wijsheid, die Paulus doorstrijkt, 1Kor. 2:4.
b. En aan de andere kant zulke werkzaamheden die wel wat schijnen, maar niets wezenlijks in zich behelzen. Zulke daar men vrij veel mee op heeft, doch die de mens

laten zoals hij tevoren was. Zulke die wel wat ernst en ijver naar buiten vertonen, doch niet uit de Heere zijn, noch tot opbouw van de ziel strekken.
*. Leraars bouwen derhalve dan hout, hooi en stoppelen op dit fundament:
/. Wanneer zij hun eigen denkbeelden, in plaats van Gods Woord, gedurig prediken en voordragen.
//. Wanneer zij zich met dingen van minder gewicht en weinig aanbelang meest ophouden.
///. Wanneer zij menselijke leringen en verzinsels de mensen trachten in te stampen.
////. Wanneer zij zich veel ophouden met snuffelachtige en losse gissingen, die niet stichten.
/////. Wanneer zij buiten noodzaak de disputen vermenigvuldigen.
//////. Wanneer zij hun tijd verslijten met vreemde en ongegronde verklaringen van Gods Woord.
///////. Wanneer zij meest toeleggen op een vleselijke welsprekendheid, en om allerlei bloemetjes voort te brengen.
**. Een Christen bouwt voor zichzelf in het bijzonder hout, hooi en stoppelen op dit fundament, wanneer er zulke dingen in hem omgaan, en van hem in de praktijk gedurig bij herhaling geoefend worden:
/. Die hem wel met veel ophef van zijn geestelijke armoede, van de ootmoed en van de nederigheid doen spreken; doch die zijn hart buiten waarachtige en oprechte verootmoediging en vernedering laten.
//. Wanneer hij met gemaaktheden zich ophoudt, zich een langzame, lijmende en gemaakte spreektrant aanwendt, alsof daarin iets wezenlijks was.
///. Wanneer hij met hetgeen hem voorkomt, zoveel op heeft en daarmee zo in zijn schik is, dat hij daarmee van de Heere afloopt.
////. Wanneer hij al dikwijls zeer werkzaam is, dan in deze, dan in gene stukken; doch buiten en zonder geloof; dat veroordeeld wordt, Rom. 14:23, Hebr. 11:6.
/////. Wanneer hij op uitwendigheden eerst en meest valt, en zijn hart daaronder geheel voorbijziet; dat nochtans eerst geëist wordt, Spr. 23:26. En daar de Heere op ziet, 1Sam. 16:7.
//////. Wanneer hij met zijn eigen werk zeer veel en het meeste op heeft. Wandelende in de vlam van zijn eigen vuur, en in de spranken die hij ontstoken heeft, Jes. 10:11.
///////. Wanneer hij in uiterlijke ernst en ijver omtrent sommige dingen zeer doorbreekt, zonder meer; en met Jehu zegt: Ziet mijn ijver aan voor den Heere, 2Kon. 10:16.
b. Deze dingen mag Paulus met recht hout, hooi en stoppelen noemen; wat zijn ze toch beter dan hout, hooi en stoppelen?
1. Vanwege de onzekerheid en lichtheid; de een bevestigt ze, de ander ontkent ze; ze hebben geen gewicht noch wezen in zich.
2. Welk voordeel geven ze? De apostel zegt: Indien iemand een andere leer leert, en niet overeenkomt met de gezonde worden van onze Heere Jezus Christus, en met de leer die naar de godzaligheid is, die is opgeblazen, en weet niets, maar hij raast, 1Tim. 6:3,4.
3. Die dingen kunnen de toets niet verdragen, geven geen zekerheid van onze zaligheid en geen troost in verdrukkingen.
4. Ze geven geen luister aan de Kerk, alzomin als een eenvoudige hut van hout, hooi en stoppelen opgetimmerd, luister aan een heerlijk fundament geven kan.

Ziedaar wat het is, op dit fundament goud, zilver en kostelijke stenen, mitsgaders hout, hooi en stoppelen te bouwen.
II. Wat zegt nu de apostel in het eerste gedeelte van het 13de vers van die verschillende bouwers, en inzonderheid van hun werk? Hij zegt: Eens iegelijks werk zal openbaar worden. Want de dag zal het verklaren.
A. In dat eerste:
1. Spreekt Paulus van eens iegelijks werk. En hij getuigt daarvan dat het zal openbaar worden.
a. Door een iegelijk verstaat de apostel hier niet ieder mens hoofd voor hoofd; maar in het bijzonder, zonder enig onderscheid of uitzondering, een iegelijk der zodanigen die op het enige Fundament Christus deze ene of andere genoemde stof bouwt; ogende hier wederom in de eerste plaats op zodanige leraars; maar daarbenevens ook op zodanige lidmaten.
b. Door eens iegelijks werk:
1. Verstaat Paulus hier eigenlijk niet, al het goede en kwade dat een iegelijk der zodanigen ooit of ooit gedaan heeft. Noch ook direct de arbeidzaamheid, naarstigheid en onvermoeidheid die een ieder der zodanigen in het bouwen heeft aangewend, met de gehele manier op welke zij gebouwd hebben, en het oogmerk dat elk hunner voor zichzelf daarin gehad heeft.
2. Maar door eens iegelijks werk verstaat hij hier het gebouw zelf, dat een ieder uit deze ene of andere stof op dat Fundament gebouwd heeft; zoals klaar blijkt uit het vervolg van dit vers en vers 15 en 16.
2. En hij getuigt hiervan dat het zal openbaar worden. Waarmee hij duidelijk te kennen geeft:
a. Dat de natuur en innerlijke hoedanigheid van eens iegelijks werk in dezen dikwijls maar weinig openbaar wordt terwijl hij nog bouwt, dewijl men door uiterlijke schijn, vooroordelen en toegenegenheid verblind en overdwarst, al menigmaal zijn eigen en eens anderen werk niet recht bezien en onderkennen kan.
b. Maar dat het zeker eens, voltooid zijnde, openbaar gemaakt en in het licht zal gesteld worden. Dewijl God het dan openbaar maken en belonen zal. En de mensen daardoor ook eens zullen zien wat zij, en anderen, op dat Fundament gebouwd hebben. Hierom zei Paulus ook eens: Zovelen dan als wij volmaakt zijn, laat ons dit gevoelen; en indien gij iets anderszins gevoelt, ook dat zal God u openbaren, Fil. 3:15.
B. De tijd van deze openbaring wordt er ook terstond bijgevoegd, met deze woorden: Want de dag zal het verklaren.
1. Het is vrij klaar, dat het woord *daeloô*, in een werkelijke zin, hier nader opheldert de meer lijdelijke uitdrukking van het zal openbaar worden, zo even gebruikt, en dus hier niet anders te kennen geeft dan een volzekere, volkomen en allerduidelijkste verklaring, niet van een ander, maar van een iegelijks werk zo aanstonds genoemd; of hij goud, zilver en kostelijke stenen, dan of hij hout, hooi en stoppelen op dat Fundament gebouwd heeft. Beza zegt daarom, dat hieronder verstaan moet worden hoedanig eens iegelijks werk is. Hoewel ook alle andere dingen verklaard en openbaar gemaakt zullen worden.
2. Maar over deze dag, die het verklaren zal, en wat daardoor verstaan moet worden, valt meer te zeggen.

a. Er zijn uitleggers die door deze dag verstaan een meerder geestelijk licht, hetwelk in de voortgang van het Nieuwe Testament van de Heere aan de Zijnen zou worden geschonken. Zo, zeggen zij, wordt de dag genomen, Rom. 13:12, 2Kor. 6:2. En zij vergelijken daarmee dan Ef. 5:13, 1Thess. 5:5 en 2Petr. 1:19. Zodat dit dan de mening zou zijn: Als er meerder en onderscheidener geestelijk licht in het vervolg komt, dan zal het openbaar en verklaard worden, hoedanig eens iegelijks werk is, dan zal men meer inzien daarin krijgen.
b. Er zijn anderen die deze dag verklaren, door al de volgende tijd, daarmee vergelijkende Hand. 5:38,39, Fil. 3:15; zodat dan de zin van deze woorden zou zijn: De tijd, en het nader onderzoek en gedrag in de volgende tijd zal dat klaarder doen openbaar worden hoedanig eens iegelijks werk is.
c. Maar een derde soort van uitleggers blijft terecht hier meer bij de eigen en gewone betekenis van het woord *dag,* hier te kennen gevende een zekere bepaalde tijd, vastgesteld om personen en zaken openbaar te maken en te verklaren. De vergelijking van onze tekst met het vijfde vers van het volgende vierde hoofdstuk; het werk dat op deze dag verricht zou worden, zullende dan door het vuur beproefd worden hoedanig eens iegelijks werk is, volgens hetgeen er in dit 13de vers op volgt. De bijzondere nadruk met welke deze dag in de Griekse tekst wordt voorgedragen, *hae baemera, die dag,* bevestigt dit, zo het ons voorkomt, zeert klaar en overtuigende. Doch onder deze uitleggers is wederom groot verschil welke bepaalde tijd hun dan door deze dag wordt te kennen gegeven.
1. Sommigen van hen menen dat door deze dag wordt aangeduid de tijd van de uitroeiing der Joden, met welke God openlijk verklaard heeft dat alle ceremoniële en wettische dingen, ja alle bijvoegselen bij het Evangelie, maar hout, hooi en stoppelen waren. Doch hiertegen heb ik dit: Dat hier niet van der Joden, maar van der Christenen werk wordt gesproken. Dat hier niet van deze en gene alleen, maar van alle en eens iegelijks werk, die op Christus bouwt, wordt gezegd dat het openbaar zal worden, en dat deze dag het zal verklaren.
2. Anderen van hen verstaan door deze dag, de tijd van de verschillende oordelen Gods, als Hij verdrukkingen en vervolgingen over de Christenen zou doen komen. Doch hiertegen heb ik dit: Dat dan juist elks werk altijd niet ten volle openbaar wordt. Dat daardoor niet elk blijkbaar loon ontvangt, vers 14.
3. Anderen verstaan door deze dag, de dag des doods, omdat dan eens iegelijks werk aan hem zelf zal openbaar worden. Zo vatten het ook de meeste paapse uitleggers, om hun vagevuur des te beter te kunnen begunstigen. Doch hiertegen heb ik dit: Dat eens iegelijks werk dan aan anderen niet openbaar wordt; dat het dan door vuur niet beproefd wordt, zijnde het vagevuur een loutere leugen, en een goddeloos verdichtsel tegen het Woord.
4. Het liefst verstaan wij dan, met anderen, die door deze dag de dag van het laatste en algemeen oordeel. Om deze redenen: Omdat hier maar van één dag in het enkel getal wordt gesproken. Omdat dan eens iegelijks werk ook voor allen zal openbaar worden. Omdat deze gedurig in het Nieuwe Testament bij uitstek die dag, als hier ook in de tekst staat, wordt genoemd, Matth. 7:22, 24:36, Luk. 10:12, 21:34, 1Thess. 5:4, 2Thess. 1:10, 2Tim. 1:18, 4:8.

a. Deze tijd van het laatste algemeen oordeel is onveranderlijk als een dag vastgesteld, om over elk en een ieder dan het oordeel te houden, en om alles dan in een vol daglicht te stellen, Hand. 17:31.
b. Dan zal derhalve eens iegelijks werk ook verklaard worden. Of van de mensen zelf. Of door en uit hun daden en werken. Of uit, door en volgens het Evangelie, Rom. 2:16. Of ook van de Rechter Christus Zelf. Of hij goud, zilver en kostelijke stenen, dan of hij hout, hooi en stoppelen op dat Fundament gebouwd heeft; en daarnaar zal hij loon ontvangen, volgens vers 14.
3. Zal die dag dit nu eens zo verklaren, dan moet eens iegelijks werk zeker ook openbaar worden; waarom Paulus dit ook met *want* aan het vorige vastmaakt, zeggende: Eens iegelijks werk zal openbaar worden; want de dag zal het verklaren.
C. Beide deze verzen maakt de apostel met het woordje *en* aan het voorgaande vast, om daarmee te vertonen dat dit ook een krachtige drangrede was om alle verschil, alle twist, alle factie in de Kerk onder de Korinthiërs te dempen en te doen ophouden, dat hier eigenlijk zijn voornaam oogmerk was. Want bouwde de ene leraar goud, zilver en kostelijke stenen; de andere hout, hooi en stoppelen; zij bouwden echter allen op het enige Fundament Christus. Bouwen zij zelf ook, te weten de gelovigen te Korinthe, de ene goud, zilver en kostelijke stenen; de andere hout, hooi en stoppelen, zij bouwden immers allen ook op datzelfde enige fundament. Zou nu eens iegelijks werk openbaar worden, en de dag dat verklaren? Zij hadden dan elkander niet te taxeren, of te willen overheersen; maar elk, naar zijn licht, zich op dit Fundament maar meer op te bouwen, en daarnaar te staan, dat hij goud, zilver en kostelijke stenen daarop bouwen mocht, dat liefde en vrede veroorzaken zou. Dat hier eigenlijk te betogen was.
Ziedaar deze stof ook geopend.

TOEPASSING

I. Wij zouden uit deze verhandelde stof kunnen weerleggen: De Socinianen, die op hun rede, met hun rede, hun reden bouwen. De papisten, die op hun kerk en inzettingen van hun kerk bouwen. Doch deze daar nu latende:
A. Moeten wij beide leraren en lidmaten hier een woord tot waarschuwing eerst toeroepen.
1. Mijzelf en mijn medeleraren moet ik hier toeroepen:
a. O! wij moeten met een arbeidzame naarstigheid en aanhoudende ijver allerlei bekwame bouwstoffen gedurig trachten aan te brengen, en de mensen zonder ophouden zulke dingen prediken, die waarachtig, bondig, nuttig, uit Gods Woord recht gehaald, hen meer aan Christus verbindende, en in Zijn gemeenschap levende doen zijn.
b. En wij moeten onszelf en de gemeente niet ophouden met dingen uit menselijke hersenen voortgekomen, met curieuze en onnodige disputen, die niet stichten. Of met opgepronkte manieren van spreken, in beweeglijke woorden der menselijke wijsheid. Ons werk zal toch eens openbaar worden, de dag zal het verklaren.
2. Elk der lidmaten moet ik hier toeroepen: Ontvang gedurig het woord van uw leraars met toegenegenheid, toets het aan Gods Woord; gij moet u met het Fundament Christus verenigen, en daaraan vastmaken, en uw gebouw daarop in geloof en godzaligheid alle dagen hoger zoeken op te trekken. Maar houd u toch niet op met

zulke dingen, die wat schijnen, maar niets wezenlijks in zich hebben; die wel wat genoegen geven, maar u laten zoals gij zijt.
B. Zeer velen zijn er in onze Gereformeerde Kerk die het huis van hun zaligheid maar licht opbouwen. De een op een zandgrond van meningen en gissingen, de ander op rul zand van speculaties; zeer velen zonder voorgaand onderzoek, of zij waarachtig al door het geloof met Christus verenigd, en Hem in waarheid ingelijfd zijn.
C. Hierdoor vervalt de Gereformeerde Kerk meer en meer. Ik vrees, indien het weer eens overging, dat er velen zouden afvallen. Doch hiervan hebben wij over het voorgaande elfde vers breder tot u gesproken.
II. Thans heb ik nog een woord tot u, gelovigen, in het bijzonder. Moet gij niet beschaamd zijn dat uw gebouw nog zo laag is? Droevig is het, dat gij onder zoveel middelen nog niet meer voortgang gemaakt hebt. Mag ik niet wel zeggen:
A. Dat verschillenden van u geen, of maar zeer weinig moeite doen om op het fundament Christus alle dagen goud, zilver en kostelijke stenen te bouwen, zij zijn traag en blijven dezelfde.
B. Dat durf ik niet te denken, dat er zulken onder u zijn die menen dat hun gebouw al hoog genoeg is.
C. Verschillenden van u houden zich wellicht nog maar alteveel op met hout, hooi en stoppelen op dit Fundament te bouwen. Ei! beziet het, godzaligen, elk voor uzelf.
D. Anderen zoeken nog al goud, zilver en kostelijke stenen daar op te bouwen, doch zij bouwen het niet recht, doordien zij het of niet door het geloof op dit Fundament gronden, of teveel met zichzelf nog op hebben en in zichzelf eindigen, of met hun hart nog teveel aan dit of dat schepsel kleven.
E. En die al enigszins recht bezig zijn onder u, godzaligen: Hoe weinig vastheid bespeurt men in de zodanigen? Hoe weinig kan men beproeven de dingen die daarvan verschillen? Gelijk het behoorde te zijn, Fil. 1:10. Hoe weinig voortgang vindt men bij de zodanigen in de heiligmaking?
1. Op, op dan, godzaligen, het is meer dan tijd dat elk uwer met vernieuwing van ernst en verdubbeling van een heilige ijver daarnaar staat, en het in des Heeren mogendheid als hervatten, om op dit Fundament goud, zilver en kostelijke stenen te bouwen, en dit zijn gebouw alle dagen hoger op te trekken.
2. Want niemands gebouw is zo vast en zo hoog al, als het wel behoorde. Hieruit moet het openbaar worden dat gij tot de rechte bouwers behoort. Het is nodig om tegen de verdrukkingen en verzoekingen vast te staan. Hoe vaster gij staat, hoe troostvoller het voor u zal zijn.
2. Weet tot uw vertroosting, kinderen van God:
a. Eens iegelijks werk zal openbaar worden, en dan zal het ook in het openbaar blijken dat gij waarachtig op Christus, als uw Fundament, gegrond en gebouwd zijt.
b. Want de dag zal het verklaren, en in die grote dag zult gij zeker behouden worden, al moest uw werk ook verbrand worden, en al werd gij als door vuur behouden; nochtans zult gij in de heerlijkheid ingaan. AMEN.

EEN EN DERTIGSTE LEERREDE Op een dank- vast- en bededag

2KORINTHE 1:10

Die ons uit zo groten dood verlost heeft en (nog) verlost; op Welken wij hopen, dat Hij (ons) ook nog verlossen zal.

INLEIDING

I. **DE** gebeden gaan niet gaarne zonder dankzeggingen, noch de dankzeggingen zonder gebeden. De Hallelujah's, looft den Heere, en de Hosanna's, behoud ons, houden elkander zeer gevoeglijk gezelschap. Altijd is er reden tot het een en het ander zolang wij in dit rijk der onvolmaaktheid zijn, en nog niet zijn overgebracht tot die plaats daar de Hosanna's, (omdat er geen gebrek of gevoel van gebrek meer zijn zal) zullen ophouden, of in Hallelujah's veranderen.

A. En voornamelijk omdat Gods goedheid, Die Zich nooit en nergens onbetuigd laat, naar het woord van Paulus, Hand. 14:17, onze gebeden voorkomt, zijn wij verplicht met dankzeggingen te beginnen, opdat wij erkennen dat al het goed dat wij bezitten, hetzij in de natuur, hetzij in de genade, Gods gave is, waarop wij onszelf niet mogen verhovaardigen. Een plicht, waartoe een ieder verplicht is, hetzij hij als een mens, hetzij hij ook als een Christen wordt aangemerkt, gelijk hij ook daarvan bijzondere voorbeelden heeft. Van Plato wordt verhaald, dat hij God (in Wie wij toch leven, en ons bewegen, en zijn, Hand. 17:28) placht te danken dat Hij hem tot een mens gemaakt had; dewijl het in Zijn macht en vrijheid gestaan had om hem tot een ander schepsel gemaakt te hebben. En Petrus looft en prijst de God en Vader van de Heere Jezus Christus, 1Petr. 1:3, dat Hij hem en zijn medegelovigen naar Zijn grote barmhartigheid heeft wedergeboren tot een levende hoop, door de opstanding van Jezus Christus uit den doden. Omdat het in Zijn macht alleen stond hem en andere Joden, die allen kinderen des toorns waren, gelijk ook de andere heidenen, en dood door de misdaden, levend of niet levend te maken met Christus, Ef. 2:3,5.

B. Maar gelijk er plaats is om altijd te beginnen met dankzeggingen, zo is er ook altijd reden om voort te gaan met gebeden om de volharding der Goddelijke gunst. Zo moet het voorbijgaande het tegenwoordige roepen, en het tegenwoordige het toekomende, en dankzegging moet de moeder zijn van de gebeden. Hoedanig het ook zijn mag, gebeden en dankzeggingen gaan niet gaarne zonder elkander, volgens hetgeen Paulus wil, dat in alles onze begeerten door bidden en smeken met dankzeggingen bekend moeten worden bij God, Fil. 4:6. Gelijk ook al de gelovigen te allen tijde op zodanige wijze zich gekweten hebben.

II. Een zaak toehoorders, waartoe wij ook verplicht en verbonden zijn, niet alleen voor zoveel wij onszelf in het bijzonder, maar ook voor zoveel wij ons vaderland in het gemeen beschouwen. Immers gelijk de Goddelijke weldaden naar recht de menselijke dankzeggingen vorderen; en op de dauw der zegeningen uit de hemel de dampen der zegeningen uit de aarde weer schuldig zijn op te stijgen naar boven; zo vinden wij

onszelf ook verplicht om God te danken en te loven, vermits het Zijn goddelijke goedheid behaagd heeft ons zondig en nog steeds meer en meer zondigend Nederland met zoveel zegeningen te bekronen, en nademaal hetzelve wederom in het voorleden jaar in vrede gij haar dierbare vrijheid en godsdienst is staande gebleven, niettegenstaande de oorlogen in andere gewesten ontstaan, en de beweging van vreemde troepen omtrent onze frontieren ons veel bekommering kwam te geven, zodat wij zelfs genoodzaakt zijn geweest, uit zorg voor onze defensie en veiligheid, ons buitengewoon te wapenen, zoals de uitgeschreven biddagsbrief zegt.

A. Maar zo het daarbenevens ooit tijd is om de hemel met gebeden aan te lopen, zo is het ook tegenwoordig, nademaal de bekommering tegenwoordig nog geenszins is weggenomen, als wij in acht nemen dat het vuur van de oorlog, in Europa ontstoken, nog heftig aan het branden is, en zich lichtelijk wijder zou kunnen uitspreiden. Hetwelk ons geen gerustheid laat, dat de nabuurschap van onze Staat, en de Staat zelf, daarvan niet wel aangetast zou kunnen worden, voegen er de vaderen des vaderlands zelf in hun uitgeschreven biddagsbrief bij.

B. Er doet zich van rondom een schrikkelijk onweer op, en wie weet in welke donderen en bliksemslagen het nog zal uitbersten? Wie kent recht de grootheid en het belang van deze oorlog thans in Europa ontstoken? Het is waar, de macht van ons vaderland is aanzienlijk; maar och! wij hebben niet dan alteveel tot onze schande en schade geleerd dat des mensen heil maar enkel ijdelheid is. Tevergeefs verwacht men het van de bergen en van de menigte der heuvelen; want in den Heere alleen is Israëls heil. Een koning wordt niet behouden door een groot heir, een held wordt niet gered door grote kracht. Het paard feilt ter overwinning, en bevrijdt niet door zijn grote sterkheid, Ps. 33:16,17. De Heere heeft ook geen lust aan de sterkte des paards; Hij heeft geen welgevallen aan de benen des mans. De Heere heeft een welgevallen aan die Hem vrezen; die op Zijn goedertierenheid hopen, Ps. 147:10,11. Hierom zal er hoop overblijven, zal er gewenste hulp te verwachten zijn. Hoognodig is het in zulk een gevaarlijke toestand gelijkelijk de hemel te bestormen, om, was het mogelijk de Hemelkoning de vrede voor Europa af te smeken. Daartoe deden ook de Hoge Machten van ons vaderland ons zo plechtig samenkomen, niet alleen om de grote God te danken voor Zijn zegeningen, tot nog toe aan ons land bewezen; maar ook, dewijl het oorlogsvuur in Europa nog fel wordt en brandt, om gelijkelijk de Hemelkoning aan te lopen met onze gebeden, teneinde het Zijn Goddelijke Majesteit behagen mag Zijn goedertierenheid verder over de Staat uit te breiden, deze door Zijn krachtdadige bescherming voor alle welverdiende onheilen te bewaren, in rust en vrede bij haar vrijheid en godsdienst. En dat alle raadslagen daartoe strekkende, en alle middelen daartoe aangewend wordende, met een goede uitslag begunstigd mogen worden. Dat de oorlogen alom, daar die tussen Christelijke mogendheden zijn ontstaan, door Zijn Goddelijk bestuur mogen ophouden, en de rust en vrede alleszins hersteld moge worden. Dat deze verdervende plaag van oorlog, nevens alle andere welverdiende plagen, van ons lieve vaderland mogen worden afgewend. Verder ook biddende voor Gods Kerk hier op aarde, en voor de belijders van de ware Christelijke godsdienst, alom waar die zijn, teneinde die in des Heeren gunst bewaard, en van alle verdrukking en vervolging verlost moge worden. Daartoe zullen ons een bekwame aanleiding geven de voorgelezen woorden. Het is niet van node toehoorders, uw aandacht aan te

tonen hoe net deze woorden ons thans daartoe zullen dienen en te stade komen, als hetgeen bij de eerste opslag voor elk licht te ontdekken is.
III. De apostel had in zijn voorgaande Zendbrief onder andere in het laatste hoofddeel beloofd, spoedig tot Korinthe te zullen overkomen, om daar een tijd lang te verblijven. Dit had hij echter volgens zijn wens niet kunnen volbrengen. Waardoor het verlangen en de verwachting der welmenenden was teleurgesteld, en waaruit de kwaadwilligen gelegenheid namen om de apostel van lichtvaardigheid te beschuldigen en verdacht te maken. Om nu zulke vooroordelen tegen zijn persoon en dienst weg te nemen, ziet men dat hij, na het gewone opschrift, vervat in de twee eerste verzen van ons teksthoofdstuk:
A. Eerst een verhaal doet van de verdrukkingen die hem in Azië ontmoet zijn, en van de Goddelijke vertroostingen en bijstand, welke hij in midden van die verdrukkingen ondervonden had, vers 3-14.
B. En daarna voor het tweede reden geeft waarom hij tot nog toe tot de Korinthiërs niet gekomen was, vers 15-24.
1. Wat het eerste aangaat, daarin komen ons wederom vier dingen voor. Een lofzegging tot God voor de overvloedige vertroostingen die Paulus en Timotheüs ondervonden hadden in hun verdrukkingen, en hoe dit moest dienen tot vertroosting van de Korinthiërs in het midden van hun verdrukkingen die hun mochten overkomen, vers 3-7. Een nader verhaal van het grote gevaar waarin zij geweest waren in Azië, en van de Goddelijke verlossing daaruit, vers 8-10. Een melding van hun gebeden voor hen, vers 11. Een betuiging dat zij oprecht in de wereld, en ook onder hen verkeerd hadden, vers 12-14.
2. In dat tweede, waartoe onze tekstwoorden behoren, daarin komen wederom drie onderscheiden dingen voor:
a. Verhaalt Paulus het gevaar zelf, vers 8 en in het eerste gedeelte van vers 9: Want wij willen niet broeders, dat gij onwetende zijt van onze verdrukking, die ons in Azië overkomen is, dat wij uitnemend zeer bezwaard zijn geweest boven onze macht, alzo dat wij zeer in twijfel waren ook van het leven. Ja, wij hadden al zelve in onszelven het vonnis des doods.
b. Hij toont, waarom God het zover met hen had laten komen, in het andere gedeelte van het negende vers. Het was geschied, zegt hij, opdat wij niet op onszelven vertrouwen zouden, maar op God, Die de doden opwekt.
c. Daarop meldt hij hun bevinding van Gods krachtdadige bijstand en bewaring, in onze tekstwoorden, zeggende: Die ons uit zo groten dood verlost heeft, en nog verlost; op Welke wij hopen dat Hij ons ook nog verlossen zal.
IV. De inhoud van deze woorden is dan eigenlijk: *Een roem van een voorleden en tegenwoordige bevinding van de Goddelijke hulp en bijstand, die Paulus en Timotheüs in hun grote gevaren ondervonden hadden, door de apostel gelegd tot een grondslag van hoop en vertrouwen op God in het toekomende.* Laat ons maar de woorden zelf kort openen, en op ons land vervolgens wat nader toepassen.
O! dat de Heere er die zegen op geve, dat ze tot waarachtige bekering, en zo tot behoud van land en Kerk, mochten medewerken! Amen.
V. De woorden verdelen zich vanzelf in drie delen, volgens de drie delen van de tijd; want hij spreekt:

I. Van de voorleden tijd. Die ons uit zo groten dood verlost heeft.
II. Van de tegenwoordige. En nog verlost.
III. Van de toekomende. Op Welken wij hopen dat Hij ons ook nog verlossen zal.

VERKLARING

I. Belangende het eerste. De apostel spreekt hier van een dood. En wel van zo grote dood. En hij erkent dat God hem en zijn metgezel daaruit verlost heeft.
A. De apostel spreekt hier dan:
1. Van een dood. Vermits de apostel nooit dood geweest en weer levend geworden is, zo spreekt de zaak vanzelf, dat de dood hier niet eigenlijk voor de scheiding van ziel en lichaam, maar oneigenlijk moet genomen worden. Het is bekend dat een zware verdrukking, of een groot gevaar, waarin iemand komende gevaar loopt van zijn leven te verliezen, wel door een dood pleegt uitgedrukt te worden. Zo noemt David zware benauwdheden verschrikkingen des doods, Ps. 55:5. En banden des doods, Ps. 116:3. Dezulken die geweldig onderdrukt en benauwd worden, worden bij Salomo genoemd, die ter dood gegrepen zijn, Spr. 24:12. Bijzonder is Paulus gewoon de gevaren, de noden en de wederwaardigheden, in welke hij nevens de andere apostelen omzwierf, voor te stellen met de benaming van de dood. Zo hoort men hem zeggen, 1Kor. 15:30,31: Wij zijn alle uren in gevaar, ik sterf alle dagen. En: Om uwentwil worden wij den gansen dag gedood. Wij zijn geacht als schapen ter slachting; gelijk die woorden van Paulus uit Ps. 44 worden aangetrokken, Rom. 8:36. Wij die leven, worden altijd in den dood overgegeven om Christus' wil, 2Kor. 4:11. En 1Kor. 4:9: Want ik acht dat God ons, die de laatste apostelen zijn, ten toon heeft gesteld als tot de dood verwezen; want wij zijn een schouwspel geworden de wereld, den engelen en den mensen. Als dan de apostel hier spreekt van een dood, zo verstaat hij daardoor ook een groot gevaar, en heeft zijn oog op de verdrukking die hem en zijn reisgenoot in Azië was overkomen, daar zij uitnemend zeer bezwaard waren geweest, zodat zij zeer in twijfel waren van het leven, en zich al dood geschreven hadden.
2. Wat voor een soort van ellende de apostel hier in het bijzonder in het oog had, wordt ons niet uitgedrukt. Alleen spreekt hij maar van zo grote dood, dat is, een bijzonder groot en doodsgevaar. Het komt dan daar op aan, op wat voor een gevaar Paulus hier in het bijzonder doelt.
a. De vermaarde en schrandere Grotius wijst ons op vers 18 en 19 van hoofdstuk 20 in de Handelingen der apostelen, daar de apostel zegt: Gijlieden weet van den eersten dag af dat ik in Azië ben gekomen, hoe ik bij u den gansen tijd geweest ben. Dienende den Heere met alle ootmoedigheid, en vele tranen, en verzoekingen, die mij zijn overkomen door de lagen der Joden. Doch dewijl de apostel daar ook vrij algemeen spreekt, en van een voorleden tijd, zo doen de geleerden nog nader onderzoek.
b. Mijns bedunkens komen die de zaak het allernaast, welke menen dat Paulus hier het oog heeft op die zwarigheid die hem in Azië, en wel te Efeze bejegend was, welke ons verhaald wordt, Hand. 19:23-40. Wanneer hij een tijd lang te Efeze en in Azië het Evangelie verkondigd had, zo ontstond daar geen kleine beroerte vanwege de weg des Heeren. Want ene Demetrius, die kleine zilveren tempelen maakte van Diana, en daarmede groot gewin deed, vergaderde alle handwerkers van dergelijke dingen, en de gehele stad werd vol verwarring. Paulus geen uitkomst ziende, wilde het uiterste

wagen, en tot het volk uitgaan om zich aan hen te vertonen, en was het mogelijk, dat oproerig volk door zoete woorden te stillen. Maar de discipelen, beseffende het uiterste gevaar dat hij zou lopen, wilden het niet toelaten. Ja, sommigen ook van de oversten van Azië, die Paulus' vrienden waren, zonden tot hem, hem biddende dat hij zich op de schouwplaats niet zou begeven. Welk gevaar er nu te duchten is, als het grauw aan het woeden raakt, kan niemand onbekend zijn, die maar enigszins in oude en nieuwe historiën ervaren is. Op dit gevaar heeft Paulus hier waarschijnlijk het oog. Datzelfde gevaar daar hij ook op ziet, 1Kor. 15:32, als hij zegt: Dat hij naar de mens tegen de beesten gevochten had binnen Efeze. Immers is het zeker, dat hij genoegzaam tegen de beesten vecht, die met een hollend grauw te doen heeft, en voor de woede daarvan bloot staat. Ten ware dat men ook wilde met andere geleerden, dat Paulus hier aanwijst dat zijn doodsgevaar, waarin hij binnen Efeze geweest was, daarin bestaan had, dat hij scheen voor de beesten te zullen geworpen worden, en dat het volk hem daartoe vorderde. Want men moet zich te binnen brengen dat het een openlijke viertijd was, wanneer dat oproer door Demetrius binnen Efeze verwekt werd, en dat die feestvieringen wel vergezeld gingen met het laten vechten van mensen tegen de wilde beesten in de schouwplaatsen, tot vermaak van het volk, waartoe men placht te gebruiken misdadigers, die de dood verdiend hadden. Dit schijnt het volk met Paulus voorgehad te hebben; dat had hij zich ook reeds voorgesteld, en hiervandaan zegt hij, dat hij naar de mens gesproken, of zoals de toeleg der mensen geweest was, tegen de beesten gevochten had binnen Efeze. Hoe men het ook opvat, dit blijkt klaar, dat de apostel in groot gevaar geweest was binnen Efeze; geen wonder dan dat hij zulks ook noemt, een zo grote dood.

B. Maar Wie was het toch Die Paulus uit zo grote dood verlost had?

1. Degene Die hij deze verlossing dank weet, drukt hij uit door et woordje *Die*; en daardoor verstaat hij de levende, getrouwe en almachtige God, Die hij in het voorgaande negende vers van ons teksthoofdstuk beschreven had als Zulkeen, Die de doden verwekt. Het is die God, Die doodt, en ook levend maakt, Die ter helle doet nederdalen, en Die ook wederom doet opkomen, 1Sam. 2:6. Die Heere, Wiens oog is over degenen die Hem vrezen, op degenen die op Zijn goedertierenheid hopen, om hun ziel van den dood te redden, Ps. 33:18,19. Die ook een God is van zaligheid, ja van volkomen zaligheid, en een Heere HEERE, bij Wie uitkomsten zijn tegen de dood, Ps. 68:20,21. Die gewoon is te helpen als het water gekomen is aan de lippen, en als alle menselijke hulp ontbreekt, opdat de luister van Zijn almacht des te helderder uitblinkt. Die God had hem verlost.

2. Die ons, zegt hij, uit zo groten dood verlost heeft. Ons, daardoor verstaande zichzelf en zijn geliefde zoon Timotheüs, volgens vers 1 van ons teksthoofdstuk, zijn medegenoot in de dienst van het Evangelie, en zijn medegenoot in de verdrukkingen.

3. Die ons uit zo grote dood verlost heeft. Dus erkent hij God alleen als zijn Verlosser. Het is waar, volgens hetgeen wij lezen, Hand. 19:35-40, dat de vredelievende voorzichtigheid van de stadsschrijver daartussen kwam, die een aanspraak deed aan het volk, waardoor het aan het bedaren kwam, waardoor Paulus ook vrij raakte, en gelegenheid vond om vandaar naar Macedonië te reizen. Doch Paulus ziet dit alles voorbij en oogt alleen op de voorzienigheid Gods, Die dit middel tot zijn verlossing gebruikte; Die de harten der mensen in Zijn hand heeft, en neigt ze naar Zijn welgevallen. Die tot de baren der zee zegt: Tot hiertoe zult gij komen, en niet verder.

Die het bruisen der zeeën stilt, het bruisen harer golven, en alzo ook het rumoer der volkeren, Ps. 65:8. Met recht schrijft Paulus dan deze verlossing Gode toe, zeggende: Die ons uit zo grote dood verlost heeft.

II. Maar was dat genoeg voor Paulus eens verlost te zijn? Toen hij dat doodsgevaar ontkomen was, was hij daarmee alle zwarigheden ontwassen? Neen, toch niet toehoorders, daarom doet hij erbij: En nog verlost. Het ene gevaar was niet over, of het andere stond weer voor de deur. Bijzonder was dit het lot van Paulus en zijn medearbeiders in die eerste kruistijden; zij waren als oversten in het heetste van de strijd gesteld. Op hen moest de razernij van de vijanden van het Evangelie het meest afstuiten. Hiervandaan dat ze telkens door de felste vervolgingen ten doel stonden; hun leven was een gedurig sterven en een dagelijkse dood. Tot op deze tegenwoordige ure, zegt hij, 1Kor. 4:11,13, lijden wij honger, en lijden wij dorst, en zijn wij naakt. Wij worden met vuisten geslagen, wij hebben geen vaste woonplaats, wij worden gelasterd, gescholden, vervolgd; wij zijn geworden als uitvaagsels van de wereld en aller afschrapsel tot nu toe. Ja, dat hij zich in gedurige gevaren bevond, doch daarin ook gedurig van God bewaard werd, geeft hij zelf genoeg te kennen in deze Brief. Zo horen wij hem zeggen, 2Kor. 6:4,5,8: Maar wij als dienaars Gods maken onszelven in alles aangenaam, in veel verdraagzaamheid, in verdrukkingen, in noden, in benauwdheden, in slagen, in gevangenissen, in beroerten, in arbeid, in waken, in vasten. Door eer en oneer, door kwaad gerucht en goed gerucht; als verleiders en nochtans waarachtig. En 2Kor. 11:22-27: Zijn zij Hebreeën? Ik ook. Zijn zij Israëlieten? Ik ook. Zijn zij het zaad Abrahams? Ik ook. Zijn zij dienaars? (ik spreek onwijs zijnde) Ik ben boven hen; in arbeid overvloediger, in slagen uitnemender, in gevangenissen overvloediger, in doodsgevaar menigmaal. Van de Joden heb ik veertig slagen min een vijfmaal ontvangen. Driemaal ben ik met roeden gegeseld geweest. Eens ben in gestenigd. Driemaal heb ik schipbreuk geleden, een ganse nacht en dag heb ik in de diepte overgebracht. In het reizen menigmaal in gevaren van rivieren, in gevaren van moordenaars, in gevaren van mijn geslacht, in gevaren van de heidenen, in gevaren in de stad, in gevaren in de woestijn, in gevaren van de zee, in gevaren onder de valse broeders; in arbeid en moeite, in waken menigmaal, in honger en dorst, in vasten menigmaal, in koude en naaktheid. Doch gelijk hij nooit zonder gevaar was, zo was hij ook nooit zonder bewijs van Gods zorgende voorzienigheid voor hem. Naar dat het kwaad Paulus bijbleef en trof, daarnaar was ook de verlossing uit dat kwaad. Wel terecht mocht dan de apostel zeggen: Die ons uit zo grote dood verlost heeft, en nog verlost.

III. En deze voorleden en tegenwoordige bevinding van de Goddelijke hulp legt de apostel voor het laatste tot een grondslag van zijn hoop en vertrouwen op God in het toekomende, als hij erbij doet: Op Welken wij hopen, dat Hij ons ook nog verlossen zal. Gelijk de apostel voortijds grote doden had geproefd, en nu nog daarin was, zo zag hij ook in het toekomende niet veel beter tegemoet.

A. Doch hij heeft ook tegelijk dat vertrouwen, dat de Heere, gelijk tevoren, ook zo in de toekomende tijd hem in alles bijstaan en een goede uitkomst verlenen zal.

1. Niet dat hij altijd de dood ontgaan zou, of dat hij bevreesd was voor de wreedheid van zijn vervolgers; in het minste niet. Paulus wist wel dat hij eens sterven moest, hij wist dat sterven hem gewin was; hiervandaan had hij zelfs een begeerte om ontbonden te worden, en met Christus te zijn, dat voor hem zeer verre het beste was, Fil. 1:23. Ja,

hij achtte ook zijn leven niet dierbaar, maar was bereid om hetzelve voor de Naam van Jezus over te geven, en God alzo door zijn dood te verheerlijken. Maar om de gemeente Gods op te bouwen, zo wilde hij nog gaarne bij hen blijven.
2. Maar dit was zijn hoop, die hij op God had, dat God hem voor alle lagen en geweld bewaren zou, zolang het Hem behaagde zijn dient op aarde te gebruiken. Bijna op gelijke wijze als wij hem horen zeggen, Fil. 1:20: Volgens mijn ernstige verwachting en hoop, dat ik in geen zaak zal beschaamd worden; maar dat in alle vrijmoedigheid, gelijk allen tijd, alzo ook nu Christus zal groot gemaakt worden in mijn lichaam, hetzij door het leven, hetzij door de dood. Dit wil Paulus ook, als hij hier zegt: Op Welken wij hopen dat Hij ons ook nog verlossen zal.
B. Een hoop die gegrond was, en welke steunde op de ondervinding die hij had van de Goddelijke hulp, in het voorledene en in het tegenwoordige. Want gelijk in het natuurlijke de schemerende dageraad een gewisse voorbode van de aankomende dag, en het lieve morgenrood de voorloper van de opgang van de gulden zon is; gelijk in het geestelijke de genadegiften Gods als zovele eerstelingen zijn van de volle oogst der volmaakte gelukzaligheid, van welker gewisse toekomst zij tot zekere onderpanden verstrekken; alzo verstrekken ook voorgaande verlossingen aan Gods lievelingen tot een vaste grond om te hopen van ook naderhand Gods goedheid te zullen ervaren. Dat maakt ze moedig als jonge leeuwen; dat doet ze zeggen: Ik ben zo menigmaal verlost, en ik zal altoos verlost worden. De bevinding baart een hoop die niet beschaamt, Rom. 5:4,5. Dit deed David zeggen, 1Sam. 17:37: De Heere Die mij uit de hand des leeuws gered heeft, en uit de hand des beers, Die zal mij redden uit de hand van dezen Filistijn. Dit deed Paulus zeggen, 2Tim. 4:17,18: Ik ben uit den muil des leeuws verlost; daaruit maakt hij dit gevolg: En de Heere zal mij verlossen van alle boos werk, en bewaren tot Zijn hemels Koninkrijk. En waarom kunnen de gelovigen uit voorgaande verlossingen hoop scheppen tegen het toekomende? Daarom:
1. Omdat God een onveranderlijk God is; eerst moest Hij veranderd worden, eer de kinderen Jakobs verteerd kunnen worden, Mal. 3:16. Hiervandaan kan God Zijn Sion niet vergeten. Kan ook een vrouw haar zuigeling vergeten, dat zij zich niet ontferme over de zoon haars buiks? Ofschoon dezen vegate, zo zal Ik toch uwer niet vergeten, Jes. 49:15. Het is hier: Hoe zou Ik u overgeven, o Efraïm? U overleveren, o Israël? Hoe zou Ik u maken als Adama, u stellen als Zeboïm? Mijn hart is in Mij omgekeerd, al Mijn berouw is tezamen ontstoken, Hos. 11:8.
2. Daarenboven, billijk mogen de gelovigen zulk een hoop hebben, omdat het verbond dat God met hen in Christus opgericht heeft, en waarin Hij beloofd heeft dat Hij hun God is en blijven zal, een eeuwig verbond is, derhalve kan Hij ze niet verlaten. Want bergen zullen wijken, en heuvelen wankelen, maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken, en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen, zegt de Heere uw Ontfermer, Jes. 54:10.
3. Doet erbij de beloften Gods. God heeft het ook beloofd, en Zijn beloften zijn bestendig. Wij mogen met Paulus, uit 1Kor. 10:13 zeggen: God is getrouw, Welke u niet zal laten verzocht worden boven vermogen, maar met de verzoeking ook de uitkomst geven, opdat gij ze kunt verdragen.
4. Nog eens, het is God ook Die het niet aan macht ontbreekt om de Zijnen te helpen. Die machtig is meer dan overvloedig te doen boven al dat wij bidden of denken, Ef. 2:20. Die maakt dat de stoutmoedigen versaagd en achterwaarts gedreven zijn, en dat

de helden zijn verslagen, Jer. 46:5. Die den riem der geweldigen verslapt, Job 12:21. Die hem doet vallen in de groeve, die hij gemaakt heeft, Ps. 7:16. Wiens eer ook daaraan gelegen is, dat zulkeen wiens God Hij Zich verklaard heeft door menigvuldige verlossingen, behouden blijft, opdat Zijn Naam niet gelasterd worde, en opdat men Zijn volk niet spottende toeduwe: Waar is nu de Heere uw God? Gij ziet op Wie gij gehoopt hebt, Die u niet kan verlossen? Ziet, om al deze redenen kunnen de gelovigen uit voorgaande verlossingen ook hoop scheppen tegen het toekomende. En daarom, wel terecht mag Paulus zeggen: Die ons uit zo grote dood verlost heeft, en nog verlost; op Welke wij hopen dat Hij ons ook nog verlossen zal.

TOEPASSING

I. Laat ons nu deze woorden tot onszelf overbrengen, en in deze tegenwoordige toestand der zaken gebruiken, om God te danken voor Zijn voorleden weldaden, Zijn tegenwoordige zegen tot hiertoe aan ons bewezen erkennen, en om eens te onderzoeken of wij ook grond hebben om te hopen op Zijn hulp en bijstand in het toekomende, ons zo hoog nodig.

A. Zeker, indien er een land onder de zon is dat zich bevonden heeft in grote en dodelijke gevaren, maar door de Heere ons ook telkens genadig gered heeft, zo is het ons lieve vaderland.

1. Wat is ons land dikwijls beangstigd geweest door sterke stormen en watervloeden, waaruit de Heere het echter gedurig gered en waaronder Hij het tot hiertoe staande gehouden heeft. Getuigen hiervan zij zoveel hoge watervloeden, waarvan de geschiedenissen vol zijn. Ik zal nu niet ophalen wat menigmaal is geschied, hoe gehele steden en landen door de wateren overstelpt zijn. Alleen zal ik kort gewagen van enige hoge watervloeden, waarmee ons lieve vaderland van tijd tot tijd heeft moeten worstelen, en waaronder de Heere het echter tot hiertoe heeft staande gehouden.

a. In het jaar 1176 verdronken in Holland meest alle mensen en beesten, die zich met de vlucht op de hoge plaatsen niet in veiligheid gesteld hadden.

b. In het jaar 1230 onder keizer Otto III ging geheel Friesland bijkans onder, en er wordt geschreven dat er wel honderdduizend mensen verdronken.

c. In het jaar 1420 verdronken er zestien dorpen bij Dordrecht.

d. In het jaar 1508 was er een hoge en sterke vloed, waardoor vele dijken braken, voornamelijk omtrent Medemblik, en hier omtrent Hoorn, tussen Schardam en Scharwoud; de zee viel door de gebroken gaten zo sterk in, dat de binnendijken ook werden gebroken, en het ganse land rondom deze stad Hoorn in het water lag.

e. In het jaar 1509 ging het niet beter, in het voorjaar was er wederom een sterke vloed, zodat de nieuw gemaakte dijk bij Schardam andermaal brak; en ook enige kloeke mannen die bezig waren het kwaad te stuiten, met een stuk dijk weggedreven en verdronken. Weinige dagen daarna was er geen mindere vloed met een sterke wind, welke drie dagen aan elkander duurde, en opnieuw veel schade deed. En dewijl de vloeden zo kort op elkander kwamen, zo was er geen tijd om de dijken te herstellen, zodat het zeewater twee ganse winters de gaten in- en uitvloeide, en met het land gemeen was, waardor de dorpelingen in de lage landen uit hun woningen werden verdreven, en vele mensen en beesten door veel kommer en ongemak vergingen.

f. In het jaar 1514 was er hier te lande wederom een sterke vloed, waarvan niet alleen andere plaatsen, maar ook dit ons Hoorn met zijn omliggende dorpen de smarten hebben gevoeld. Eerst maakte de zee een groot gat in de dijk nabij onze Westerpoort, waardoor een deel land wegspoelde, en tot een meer gemaakt; daarna een weinig verder van de stad een grotere inbreuk, waardoor verschillende stukken land werden wegenomen en in een grote watervlakte veranderd.
g. In het jaar 1530 was er zulk een hoge vloed, welke in Holland twee en zeventig parochiekerken wegnam en verdronk.
h. In het jaar 1532 ontstond er op de tweede november een zware storm uit het noordwesten, waardoor het water zo hoog vloeide, dat het niet alleen vele gaten in de dijk maakte, maar ook een gehele vloed daarover heen liep.
i. Doch allermeest en bij uitnemendheid hebben onze ouders en voorouders weten te spreken van die vermaarde Allerheiligenvloed, alzo genoemd omdat ze op de eerste november 1570 ons land is overkomen. Het water werd door de noordwestenwind zo opgedreven, dat bijkans alle dijken of overstroomd of doorbroken werden. Sinds mensenheugenis was er nooit zulk een hoge vloed geweest, zij was wel een voet hoger dan die van het jaar 1530, toen er twee en zeventig parochiekerken in Holland verdronken. In Zeeland verdronken behalve de beesten meer dan drieduizend mensen. Bij Muiden was de dijk op dertien plaatsen doorgebroken, en lag het land met de zee gemeen. De schade in Brabant, Vlaanderen, Holland, Friesland en Embderland was onwaardeerbaar. In onze landstreek brak de Noorderdijk bij Medemblik door, zodat het land niet anders was dan een open zee, waarin de schuiten heen en weer voeren waar ze wilden. Men zag niet dan de kruinen van de binnendijken, hoge kerkhoven en hofsteden. Met een woord, de ellende en benauwdheid was zo groot, dat de mensen met veel gejammer elkander toeriepen: Och! dit is een tweede zondvloed! Het getal dergenen die in deze vloed verdronken zijn, zo hier als in andere landstreken, werd boven de honderdduizend mensen begroot.
j. In het jaar 1651 bracht God het land wederom een zware slag toe; door een geweldige noordwesterstorm deed God de wateren der zee zo hoog zwellen, dat men in tachtig jaar tevoren niet gezien had. Het water schuurde aan de noordzijde van Den Helder meer dan honderd treden land weg met een groot getal huizen. De dijk tussen Medemblik en Enkhuizen werd wonderlijk behouden, overmits wel vijftien voet onder die dijk deszelfs fundament werd weggespoeld. Veel landen werden een waterpoel. Men bevond dat het water toen drie duim hoger rees dan in die vermaarde Allerheiligenvloed in 1570. De schade binnen Amsterdam was onnoemelijk. Friesland en Zeeland hadden dat ook gevoeld.
k. In het jaar 1666 zag men 26 november langs de stranden van geheel Nederland een moer-zee, dat is, een opheffing van zeebaren hoog in de lucht, met een stille lucht zonder wind; hierop volgde vier, vijf en zes december een zulk groot geweld van bliksem, storm en hoog water als men nooit gezien had. In Zeeland liepen verschillende polders onder. Te Vlissingen en Ter Veer spoelden de hoofden ten dele weg. In Holland brak de Klundert door, en het land bij de Kil. Rotterdam dreef in het water. De dijken aan de Maas vloeiden over. Te Schiedam werden buizen op de dijk en in het land gezet. Alles vloeide onder omtrent Haarlem. Amsterdam was vol water. De dijk bij Durgerdam doorbrekende, liep geheel Waterland onder met verschillende uitgemaalde meren. Het eiland Wieringen schuurde midden door. De dijk van Texel

bij ’t Schild raakte in. De Schans op Den Helder werd geruïneerd, en verschillende huizen spoelden weg.
l. In het jaar 1675 op de eerste november, was de lucht vol gedruis, de zee gaf een ontstellend geluid, en tegen de avond begon de wind uit het noordwesten heftig te waaien, vermengd met donder, bliksem en hagel. Op de tweede dag was het wat stiller, op de derde dag begon de wind zich weer te verheffen, en hield die ganse nacht aan, ja, nam op de vierde dag zozeer toe, dat de dijken het niet langer konden uitstaan. Verschillende dijken in Friesland braken door. De dijk tussen Muiden en Naarden werd doorgespoeld, en die gehele landstreek onder water gezet. Tussen Amsterdam en Haarlem was de druk zo groot, dat er halverwege een gat werd gemaakt van tussen de dertig en veertig voet breed, en drie en dertig voet diep. Onze Westerdijk tussen Scharwouw en Schardam brak ook door, het water wies van uur tot uur aan, en ging voort tot de stad Medemblik. Als men meende dat de dijken weer wel bezorgd waren, brak na enige tijd het gemaakte werk wederom opnieuw door, blijvende het weer onstuimig, en de druk van het water was zo sterk, dat ook het water op de zesde december in Drechterland stortte; en de negentiende stond de gehele landstreek van Enkhuizen af tot Buiksloot toe als een zee onder water.
m. Mijn hart trilt in mij, als in mij te binnen breng de benauwdheid waarin wij ons op de kersttijd van het jaar 1717 bevonden, toen wij hier in deze stad en in verschillende omliggende dorpen de klokken hoorden kleppen, dat het ons door het hart drong; toen wij de godsdienst zagen gestoord door het hoog vloeien van het water, wanneer wijzelf op het Oost door het water moesten gaan, en elk in de uiterste benauwdheid was, dat alle ogenblikken ons gewenste land tot een zoutgrond zou gesteld worden. De Heere bewaarde wel genadig onze zeedijken rondom deze stad; echter brak de Assendelfter dijk op meer dan een plaats door; gelijk er door het inbreken van vele dijken op zeer vele plaatsen ook een onnoemelijk schade geschiedde.
n. Eindelijk, wie onzer klinkt thans nog niet in de oren het naar gekerm en bitter geschrei, dat wij voor twee jaren uit Gelderland en de uiterste delen van Zuid-Holland gehoord hebben, toen de Betuwe, Tielerwaard, Alblasserwaard en Land van Arkel met zeer vele andere landen door het water overstroomd werd. De ellende en schade was immers onbeschrijfelijk, daar nog duizenden hedendaags over zuchten en schreien. Onder dit alles heeft echter God ons land staande gehouden, en telkens wederom uit zulke grote doden verlost.
2. Sedert de opdracht van Karel V aan zijn zoon Filippus heeft men gedachten genomen om deze landen van hun vrijheid te beroven, en de Spaanse mogendheid te onderwerpen; daartoe bleven in Nederland de Spaanse soldaten, nadat de oorlog met Frankrijk geëindigd was.
a. Een schone gelegenheid meenden zij daartoe gevonden te hebben, wanneer de Gereformeerde godsdienst hier het hoofd opstak, de edelen tezamen spanden, een verzoekschrift ingaven, en het volk door een grote ijver de beelden door het gehele land neerwierp. Tot dat einde werd op aandrijven van de paus te Bajonna dat gruwelstuk gebrouwen tussen de koning van Spanje, die daar zijn vrouw Isabella bij zich had, en de koning van Frankrijk met de koningin-moeder Catharine de Medici, dat elk in zijn land de ketters zou uitroeien. Daartoe strekten zoveel felle bloedplakkaten, die eerder met bloed dan met inkt beschreven schenen; daartoe strekten die nieuwe bisschoppen, en door hen die gruwelijke inquisitie. Nu scheen ook

de tijd geboren om dit alles met de wapenen te bevorderen; Duc d'Alva, die wrede bloedhond, kwam dan ook met een machtig heir in het land, en stelde aanstonds die gruwelijke Bloedraad in. Hoe ging men toen aan het woeden en moorden; hoe stond toen het goed van een ieder voor de gierigheid, vrouwen en dochters voor de onkuisheid, en het leven voor de bloeddorst van de Spanjaard bloot? Toen werden de graven van Egmond en Hoorn, nevens vele andere heren, op het moordschavot onthalst. Duizenden werden toen door beulshanden van het leven beroofd. Hoe scheen toen de ondergang van het land geboren? Hoe zieltoogde de Kerk? Hoe waren de gelovigen amechtig geworden? Ja, meende Alva de zaak al niet meester geworden te zijn? Wanneer hij met dat trotse gruwelbeeld, te Antwerpen opgericht, zich verwaand beroemde dat hij het oproer, zo noemde hij de voorstand van het Evangelie, gedempt, de rebellen, dat waren de belijders der Hervormde waarheid, verjaagd; en de godsdienst, daardoor verstond hij de paapse bijgelovigheden, nu wel bezorgd had. Maar hoe goed was het dat de Heere bij ons was; zonder Zijn hulp was het gedaan geweest. Maar Gods arm heeft ons heil beschikt, Die heeft ons uit zo grote dood verlost. Het werd onder de Goddelijke zegen zover gebracht, dat Duc d'Alva met schande, en niets dan schade voor zijn koning hebbende teweeg gebracht, in het jaar 1573 uit het land vertrok, zich daarin op zijn aftocht tegen de graaf Lodewijk van Koningstein beroemende dat hij in minder dan acht jaar over de achttienduizend mensen door beulshanden had om het leven gebracht; zonder nog te rekenen die door het oorlogszwaard gesneuveld waren. Hier scheen Nederland nu adem te scheppen.

b. Maar hoe haast kwam het wederom in het uiterste gevaar in het jaar 1576. Wanneer de stadhouder Requesens de stad Zierikzee na negen maanden belegering had ingenomen. Toen scheen wederom het uiterste onheil de Staat beschoren. Holland was van elkander gescheiden door het verlies van Haarlem; nu werd ook Holland en Zeeland door het verlies van Zierikzee te toegang tot elkander benomen; hoe na was het toen met ons zelfs aan de verslinding; ja, zo groot was de nood, dat men deze wanhopige voorslag deed, dat men dijken en dammen zou doorsteken, molens, huizen en alles in vlam zetten, met vrouw en kinderen zich scheep begeven, de best tilbare goederen meenemen, en zo op Gods genade daarheen te varen, alwaar de Goddelijke voorzienigheid hun brengen zou. Maar beschouw hier wederom Gods verlossing op het meest onvoorziens. Na de dood van Requesens, die aan de pest gestorven was, sloegen de Spaansen aan het muiten, en trokken Brabant in, overal plunderende en rovende daar ze maar bij konden komen; die dan vervolgens voor vijand verklaard werden. Kort hierop werd de vrede van Gent getroffen.

c. Maar hoe haast verliepen de zaken wederom? Was het niet wederom een bewijs van wanhoop, wanneer Don Juan van Oostenrijk de Staten aantastende, de soevereiniteit van dit land aan vreemde vorsten werd opgedragen, zonder dat iemand het te geef wilde hebben. Hierop werd prins Willen I in het jaar 1584 te Delft omgebracht door een vervloekte moordenaar, daartoe omgekocht en door het heilloos gebroedsel van Jezuïeten opgestookt. De Spaanse koning meende toen de zaak gewonnen te hebben, zich inbeeldende dat hij nu licht het roerloze schip van onze Staat zou in de grond helpen. Hoe groot ook de verlegenheid was, bleek dat niet genoegzaam wanneer wederom de opperheerschappij werd opgedragen eerst aan de koning van Frankrijk, die daartoe wel genegen was, maar door inlandse beroerten, door die van Guize en hun aanhang zelf thuis genoeg te doen hebbende, dit aanbod afsloeg; daarna aan de

koningin van Engeland, doch ook met geen beter succes dan bij de voorgaande. En Wie was toch de Oorzaak dat wij niet verslonden werden, en Die ons uit zo grote dood verlost heeft? Dat was de Heere, Die alleen de eer wilde hebben van onze verlossing, en ons niet al te zeer op mensen wilde doen vertrouwen. Die zegende toen zeer de kleine macht van onze Staat, wrocht daar zeer veel heil door, en sindsdien heeft deze Staat ook beginnen te ontluiken en krachten te krijgen.

d. Zo evenwel, dat nu en dan nog enige droevige wolken ons vaderland schenen te zullen treffen. Om nog maar een staaltje van die oude dagen bij te brengen. Wat hing niet wederom een groot gevaar ons boven het hoofd in het jaar 1588, toen zich opdeed die vervaarlijke Spaanse vloot, die door de Spaanse hoogmoed de onoverwinnelijke genoemd werd, om tegelijk Engeland en ons in te slokken, sterk honderd vijf en veertig schepen, op welke in geld waren zestien miljoen dukaten, twintigduizend uitgelezen Spaanse soldaten, tienduizend matrozen, en voorzien van alle nodige voorraad, bij welke vloot Parma zich nog dacht te voegen, zich tot dat einde met veel vaartuigen in Vlaanderen gereed houdende. De paus had ook die vloot met zijn bullen voorzien, en Engeland reeds geschonken aan de Spaanse koning, mits hij het te leen van de roomse stoel bezitten zou. Hoe werden ons toen wederom de strikken gespannen om ons land te verdelgen, gelijk men daarom ook even tevoren van vrede gesproken had, om de landen des te beter in slaap te wiegen. Scheen het toen niet dat onze vijanden ons levend zouden verslonden hebben? Maar geloofd zij de Heere, Die ons in hun tanden niet heeft overgegeven tot een roof! God heeft die fiere vloot vernederd, die bliksemende schepen met een bliksem geslagen, en door Zijn stormwinden zo verstrooid, dat van al die schepen maar drie en vijftig thuis gekomen zijn, zijnde duizenden van mensen daardoor gesneuveld.

e. En om wat nader tot onze tijden te komen; hoe heeft de Heere ons ook in het vervolg verlost, en reden gegeven om met Paulus te zeggen: Die ons uit zo grote dood verlost heeft? Bijzonder in het jaar 1672, toen de aanhangers van de roomse stoel, Frankrijk, geholpen door de bisschop van Keulen, en door de bisschop van Munster, een gedeelte van ons Nederland achterhaalde, terwijl de zee ook tegen ons gewapend scheen door meer dan één vijandelijke vloot, namelijk met de Engelse en Franse vloot beslagen. Hoe waren toen van voren als de Filistijnen en van achteren als de Syriërs, om ons als een roof met hun tanden te verslinden, en als stoute wateren te overstromen. Hoe zagen wij toen onze Staat in weinig dagen overheerst, van vrijheid vervallen tot dienstbaarheid, en daar ze tot verwondering der volkeren verstrekte, tot een spot en smaad geworden, niet alleen van scepters en kronen, maar ook van bisschopsstaf en mijters, die zich in andere tijden voor haar als kleine schoven voor Jozef neerbogen. Toen bevonden wij dat het de Goddelijke voorzienigheid behaagde datzelfde volk, daar wij maar teveel modes en gewoonten van genomen, en de overdaad en ongebondenheid van nagevolgd hadden, ook te maken tot een roede van Zijn toorn, een gesel aan onze zijde, en tot doornen in onze ogen, om te spreken uit Joz. 23:13. Toen bevonden wij dat onze schaduw van ons geweken was, waarom wij ook vervielen in de macht van onze vijanden. De macht van de Franse koning van boven komende, stroomde voort, er waren geen sterkten die hem konden tegenstaan, gelijk hij dan ook doorbrak tot in de provincie en stad van Utrecht; zodat Gelderland, Overijssel en Utrecht zich vleiden onder het Franse juk. En zo zag men een groot gedeelte van deze onze Staat, die de tirannie van Spanje en de bloeddorst weleer een

reeks van tachtig jaar verduurde om hun vrijheid en godsdienst te bewaren, in weinig dagen voor de vijand neerbukken. In de volgende winter, hoe geraakte toen het land in het grootste gevaar door het stremmen van de wateren? Nauwelijks was de wintermaand december voor het derde deel verlopen, of het seizoen begon zich te enen male tot vriezen te stellen. Dit verwakkerde niet weinig de moed der Fransen, die nu meenden door het ijs een vaste brug te bekomen om daarover Holland in te trekken, en het te ruïneren. Maar God Zelf trok Zich de zaak aan, Die deed het ijs smelten, en verloste ons uit zo grote dood; doende enige tijd daarna de Fransen geheel wijken en deze Staat verlaten. Ik zal nu niet ophalen wat er in de laatste oorlog al voorgevallen is.

3. Boven dat alles heeft onze Staat ook moeten worstelen, dan eens met pestilentie, welke duizenden mensen wegnam. Dan eens met onvruchtbare jaren, welke dure tijden veroorzaakten. Dan met onrein gedierte, hetwelk alles bedierf. Dan met sterfte van het rundvee, welke omtrent acht jaar geduurd heeft. En dan met de doorknagende zeeworm, welke onze sterkten en vastigheden tegen de zee doorboorde en verbrak. Ziet, uit zulke grote doden heeft God ons vaderland verlost.

B. Hij verlost ons ook nog:

1. Hoe duur was alles met de harde winter van het jaar 1740 geworden? Wat was het brood, en wat waren alle eetwaren niet tot een hoge prijs gestegen? Zodat de armen en behoeftigen bitter kermden. Doch door des Heeren aanbiddelijke goedheid heeft Hij Zijn hand ten goede gewend tot ons, Hij deed deszelfs prijs van tijd tot tijd weer verminderen, en thans mogen wij wederom beleven dat het met dezelfde prijs is als in vorige dagen.

2. Wat is na de dood van keizer Karel VI Europa niet in rep en roer geraakt? Wie weet hoeveel duizenden mensen er sindsdien vernield zijn door het vuur, zwaard, de koude en het gebrek? Hoe fel brandde de oorlog nog in verschillende gewesten van Europa? Zelfs zag men de voorleden zomer de bewegingen van vreemde troepen omtrent onze frontieren; dat ons veel bekommering kwam te geven, en noodzaakte uit zorg voor onze verdediging en veiligheid ons buitengewoon te wapenen. En echter zijn wij door de voorzienigheid van God almachtig nog tot deze huidige dag in vrede gebleven. Zie, uit hoe grote dood God ons nog verlost!

3. Wat heeft de onreine en het gewas verslindende veldmuis voorleden zomer onze landerijen niet deerlijk omgeploegd, en het voedsel van het veld verslonden, zodat het er deerlijk uitzag? Uit zo grote dood verlost ons de Heere nu ook nog, dewijl Hij de muis althans voor het merendeel vernield en weggenomen heeft.

4. Eindelijk, ofschoon wij tegenwoordig in het laatste een open winterseizoen beleven, de winden zich al eens verheffen, en de wateren al eens wat opgezwollen zijn; echter heeft ons de Heere tot hiertoe nog voor noden en grote gevaren bewaard en bevrijd. Dat wij dit alles erkennen, en er de Heere de eer van geven, met Paulus zeggende: Die ons uit zo grote dood verlost heeft, en nog verlost.

II. Maar toehoorders, meent niet dat wij al genoeg verlost zijn, dat wij in het toekomende Gods verlossing niet meer zullen behoeven. O neen! Het is waar, wij hebben zware bezoekingen geproefd en uitgestaan; doch wie weet of er nog niet zwaardere voor ons bereid worden? Althans, de vaderen van ons vaderland tonen er zich al vrij achterdochtig omtrent, en zij betuigen in hun biddagsbrief des te meerder beducht ter worden, dat God des ontfermens eens moede zou kunnen worden,

aangezien ’s lands menigvuldige en hooggaande zonden en ongerechtigheden, noch door Gods zegeningen, noch door Zijn oordelen, die ook gedurende de vrede op verschillende tijden en wijzen zwaar zijn gevoeld, weinig gebeterd zijn. Zij zeggen ook, dat tegenwoordig onze bekommering geenszins is weggenomen, als wij acht geven dat het vuur van de oorlog in Europa ontstoken, nog heftig aan het branden is, en zich licht wijder zou kunnen uitspreiden, niet alleen tot de nabuurschap van onze Staat, maar ook tot onze Staat zelf. Nu is de vraag, of wij ook grond hebben om, op onze voorleden en tegenwoordige verlossing terug ziende, onze hoop op God te vestigen, Wiens liefde onveranderlijk, en Wiens arm nog niet verkort is, dat Hij ons ook nog verlossen zal? Zo deed Paulus in onze tekst, en zo deden ook onze vaderen in vorige dagen. Indien het met ons zo gesteld was als met onze vaderen in die dagen, toen zulks in hen zo doorstraalde, dan zouden zij wel volmondig *ja* durven antwoorden. Toen blonk onder onze voorvaderen uit, en straalde van hen af: Godsdienstigheid, een ernstige lust tot de kennis der waarheid, eerbied voor Gods Naam, een hoogachting voor de sabbatdag, weekheid en verbreking des harten over hun zonden, een veel ophebben met de Heere Jezus Christus, een gebruik maken van de weg des geloofs, nederigheid, liefde tot de naasten, eerbaarheid, matigheid en trouw. Maar waar worden deze dingen nu onder ons, hun kinderen en nakomelingen, gevonden? Zou men niet wel mogen vragen: Is het hun nageslacht wel? Zijn het wel hun kinderen?

A. Is onder ons de godsdienst niet tegenwoordig in zeer veel kleinachting?

1. Is de onkunde niet verbazend groot, zonder dat men het zich aantrekt? Is de oneerbiedigheid voor God en Zijn Naam geen roepende zonde van ons land geworden? Is het verachten, versmaden en misbruiken van de sabbat in deze dagen niet gemeen onder groten en kleinen geworden? Wie van u heeft weekheid en verbreking des harten over zijn zonden? Bij wie is een veel ophebben met de Heere Jezus Christus? Hoort men nu van bekering van mensen? Is dat nu niet bijkans een onbekend werk geworden? Althans bij verre de meesten? Weet men nu wel iets van het gebruik maken van de weg des geloofs? Duizenden weten daar niet eens iets van te zeggen, ik laat staan wat zij er veel mee zouden ophebben?

2. Hoogmoed en verwaandheid, is er dat niet in plaats van nederigheid? Schijnt de liefde tot de naasten thans in deze dagen niet veranderd te zijn in haat, nijd, wraakgierigheid en liefdeloze handel? Hoort men thans niet veel van overspel, hoererij en onkuisheid? Waar moet men de matigheid in deze dagen zoeken en vinden? En eindelijk, waar is de trouw? Schijnt ze niet verbannen te zijn?

a. Indien wij deze dingen recht en naar waarheid overwegen, kan het wel anders zijn, of de vrees moet ons beklemd maken? En wij moeten bekennen dat er meer vrees dan hoop voor ons is. God is toch heilig, en Hij wil, en zal ook, in of aan een ieder geheiligd worden. Wat dunkt u? Oordeelt zelf. Is het dan niet te vrezen dat God des ontfermens eens moede zal worden? Dat Zijn lankmoedigheid eens ten einde zal raken? Dat Hij ons met eens vijands plaag eens zal aantasten? O! wat is het te duchten dat God Zijn hand eens van ons zal aftrekken, onze Kerk en ons land laten varen! En wat kan er anders dan een verwoesting te verwachten zijn?

b. De enige weg die nog tot behoud overig is, om nog het verderf van Kerk en land te ontgaan, is deze:

1. Zich zijn zonden en overtredingen tegen de Heere aan te trekken en ter harte te nemen.
2. Zich daarover in hete tranen en berouw aan des Heeren voeten te vernderen en te verootmoedigen, met belijdenis daarvan.
3. Zich in waarheid tot God te bekeren, en door het geloof tot de Heere Jezus Christus met zijn hart te wenden. Er moet bekering komen, of ons land is verloren. Maar indien er bekering kwam, dan zouden wij hoop mogen hebben dat God ons ook nog verlossen zou.
B. Doch heeft Israël alleen maar gezondigd, of is Juda ook schuldig geworden? Het heilige zaad, dat het steunsel van het land is, Jes. 6:13. De kinderen Gods, de ware gelovigen, gedragen die zich zodanig, dat zij een volle en een genoegzame grond hebben om te hopen dat God om hunnentwil ons ook nog verlossen zal?
1. Zijn wij recht met ootmoedigheid bekleed, achtende door ootmoedigheid de een de ander uitnemender dan zichzelf? Niet twistende wie van hen de meeste is in het Koninkrijk der hemelen?
2. Is het merk van ware Christenen in deze dagen recht levendig in hen en bij hen, dat zij elkander liefhebben? 1Joh. 2:14. Of is de liefde bij verschillenden van hen al vrij wat verkoud?
3. Straalt er alleszins ernst en ijver in hen door? Of zouden verschillenden van hen, met de gemeente van Efeze, Op. 2:4, hun eerste liefde in dezen ook verlaten hebben?
4. Zijn er geen kostelijke kinderen Sions onder u, die de aarden flessen ook al te zeer gelijk worden? En in teveel gelijkvormigheid met de wereld leven?
a. Indien nu God derzulker overtredingen met de roede bezoekt, en hun ongerechtigheid met plagen; ofschoon Hij zijn goedertierenheid van hen niet zal wegnemen, noch in Zijn getrouwheid feilen, Ps. 89:33,34. Indien Hij de zodanigen bedreigt hun kandelaar van hun plaats te weren, indien zij zich niet bekeren, Op. 2:5. Indien Hij, ofschoon er zodanigen waren, echter Staat, stad en tempel der Joden oudtijds liet verwoesten?
b. Is het dan niet nodig, kinderen van God, zult gijlieden het steunsel van het land zijn, dat gijlieden ook: Dat als zondig erkent, belijdt, betreurt, en Jezus ter verzoening daarover aangrijpt, om dat ook in Zijn kracht tegen te gaan. Dankt gij God ook voor het voorledene en tegenwoordige? Bidt gij Hem ook aanhoudende, dat Hij ons ook nog verlosse?
c. Gelovigen, misschien zal God op uw boetvaardigheid en gebed het land nog spraren. Gij moogt althans dan hoop hebben dat Hij ons ook nog verlossen zal. Dat is zeker, het mag gaan zo het wil, gij zult er uw zielen tot een buit uitdragen. AMEN.

TWEE EN DERTIGSTE LEERREDE

2KORINTHE 3:18

En wij allen, met ongedekten aangezichte de heerlijkheid des Heeren (als) in een spiegel aanschouwende, worden (naar) hetzelve beeld in gedaante veranderd van heerlijkheid tot heerlijkheid, als van des Heeren Geest.

INLEIDING

I. **HOEWEL** het oude Israël weleer bevoorrecht was boven de volkeren der aarde door het oprichten van dat plechtig verbond, waardoor de Heere hetzelve Zich tot een eigendom inwijdde, en onder hen Zijn godsdienst vestigde met de omslag van zoveel aanzienlijke plechtigheden, en al die priesterlijke omslag; men bevindt echter dat de voorrechten van de bediening van het Nieuwe Testament die van het Oude zeer ver overtreffen.

A. Onder de bediening van het Oude Testament zag men de genade Gods aan weinigen geopenbaard. God maakte toen aan Jakob Zijn woorden bekend; Israël Zijn inzettingen en Zijn rechten. En alzo heeft Hij geen volken gedaan; en Zijn rechten kenden zij niet, Ps. 147:19,20. Buiten Judea waren de overige gedeelten der wereld hiervan onkundig, geen afgodisch Egypte noch prachtig Babel, geen rijk Persopolis noch geleerd Athene, geen strijdbaar Sparta noch machtig Rome hadden hiervan de openbaring. Het licht der genade was toen als die ster, die maar voor de wijzen van het oosten scheen. Tot dat einde zag men in dat prachtig tempelgevaarte een muur des afscheidsels opgericht, waardoor de heidenen werden uitgesloten. In de tweede tempel leest men van een muur van het binnenste voorhof, die de schrijver van het Boek der Maccabeeën in de Griekse taal *to teichos* noemt, met dit volgende opschrift: Dat het den vreemdeling, den heiden, niet betaamde daar binnen te komen. In de vernieuwde tempel van Herodes was een scheidingsmuur voor de heidenen gemaakt, drie ellen hoog, die met zilver overtrokken van binnen een deur had met goud overtrokken, boven welker opperste post een gouden zwaard hing van twaalf ponden gewicht, waarop deze letters stonden gegraveerd: De vreemdeling die daar inkomt, zal de dood sterven. Maar in het Nieuwe Testament worden ook de heidenen geroepen om de heerlijkheid van Christus te aanschouwen; want alzo zegt de Heere HEERE: Ziet, Ik zal Mijn hand opheffen tot de heidenen, en tot de volkeren zal Ik Mijn banier opsteken. Dan zullen zij uw zonen in de armen brengen, en uw dochters zullen op de schouders gedragen worden, Jes. 49:22.

B. Onder de bediening van het Oude Testament zag men de genade Gods als toegedekt, duisterder voorgesteld; onder Israël als in het wereldlijk heiligdom verborgen, in de stoffelijke verbondskist besloten, achter het geborduurde koortapijt verborgen, of ook bewonden met schaduwen, overtrokken met wolken, bedekt met een duistere rede, afgeschilderd in gelijkenissen, afgetekend in voorbeelden, beduid door het bloed van stieren en bokken, en beschaduwd met de toestraling van de lampen der

tabernakel. Maar in het Nieuwe Testament aanschouwen de gelovigen de heerlijkheid van Christus klaar en onbedekt; een voorrecht dat hun krachtdadig aandoet en bewerkt om naar dat beeld veranderd te worden van heerlijkheid tot heerlijkheid, als van des Heeren Geest.
II. Toehoorders, alles wat ik tot nog toe gezegd heb komt overeen met de leer van de grote apostel Paulus in onze voorgelezen tekst, aangemerkt in haar verband met het voorgaande.
III. In het vorige van dit hoofdstuk had Paulus de gelovige Korinthiërs getoond de voortreffelijkheid van de bediening van het Nieuwe Testament boven die van het Oude, terwijl de heidenen ook door zijn dienst tot de gemeenschap van Christus werden genodigd, waarvan zij binnen Korinthe getuigen waren. En daar de Joden de genade van Messias duisterder en bedekter was voorgesteld, door het deksel van Mozes op zijn aangezicht afgebeeld; wijst hij nu aan dat zij de heerlijkheid van Christus mochten aanschouwen met ongedekt aangezicht, zeggende in onze tekst: En wij allen, met ongedekten aangezichte de heerlijkheid des Heeren (als) in een spiegel aanschouwende, worden (naar) hetzelve beeld in gedaante veranderd van heerlijkheid tot heerlijkheid, als van des Heeren Geest.
IV. Deze tekstwoorden behelzen dan eigenlijk in zich: *Het zalige voorrecht der ware gelovigen onder het Nieuwe Testament, die Christus' heerlijkheid klaarder en duidelijker mogen aanschouwen, en zelfs naar Zijn beeld ook in gedaante meer en meer veranderd worden, door des Heeren Geest.* Dierbare en troostvolle woorden toehoorders, bekwaam om elke heilbegerige ziel vanzelf tot aandacht op te wekken.
O Heere, zegen de verhandeling van deze stof zo, dat Christus' heerlijkheid meer aanschouwd, en er meer verandering naar Zijn beeld onder ons bespeurd mag worden! Amen.
V. Twee hoofdzaken moeten wij uit deze tekst voor uw aandacht ontvouwen:

I. Het groot en dierbaar geluk dat Paulus en de gelovigen binnen Korinthe was te beurt gevallen.
II. De gewenste en gezegende vrucht daarvan in hen ten toon gesteld.

VERKLARING

I. Belangende het eerste, daarin gewaagt de apostel: Van de heerlijkheid des Heeren. Hij getuigt dat de gelovigen die aanschouwen als in een spiegel. Met een aanwijzing van de manier op welke, met ongedekt aangezicht. Dit zichzelf en alle gelovigen toekennende: En wij allen met ongedekt aangezicht de heerlijkheid des Heeren als een in spiegel aanschouwende.
A. De apostel gewaagt dan hier:
1. Van de heerlijkheid des Heeren. *Taen doxan kuriou,* staat er in de Griekse tekst.
a. Ofschoon God in het gemeen een heerlijkheid wordt toegeschreven, en God de Vader uit dien hoofde de Naam draagt van de Vader der heerlijkheid, Ef. 1:17.
b. Zo wordt hier bijzonder gezien op de heerlijkheid van Christus, zonder welke de heerlijkheid Gods voor de zondaar niet troostvol, maar verschrikkelijk is. Christus, Die genaamd wordt de Heere der heerlijkheid, 1Kor. 2:8, wordt een heerlijkheid toegeschreven, omdat Hij een grote heerlijkheid bezit.

1. Christus bezit een heerlijkheid voor Zichzelf, als de waarachtige God, in eer en heerlijkheid verheven boven alle schepselen; zijnde God bovenal te prijzen in der eeuwigheid, Rom. 9:5. Al het luisterrijke in de engelen is daar maar een flauwe schaduw bij. Hij is zoveel treffelijker dan de engelen, als Hij uitnemender Naam boven hen geërfd heeft, Hebr. 1:4.
2. Christus bezit een heerlijkheid voor Zijn Vader. De hemelen mogen Gods eer vertellen, en het uitspansel Zijner handen werk verkondigen, Ps. 19:2; de engelen mogen Zijn lof uitbrallen, de wet mag met heerlijkheid gegeven worden van Sinaï, Mozes' aangezicht mag van heerlijkheid glinsteren, de ark des verbonds en de Cherubim mogen een heerlijke genadetroon en stoel van eer voor God verstrekken; maar dit alles is ver beneden die heerlijkheid welke door Christus de Vader is toegebracht. Hij is het Afschijnsel Zijner heerlijkheid, en het uitgedrukte Beeld Zijner zelfstandigheid, Hebr. 1:3. En de Engel van Gods aangezicht, Jes. 63:9. Ook als Middelaar; in Zijn leer vol kracht en klem, als een groot Profeet, heerlijker dan Mozes, Hebr. 3:3. In Zijn leven: In Zijn tekenen, in Zijn bittere kruisdood, als een grote Hogepriester, heerlijker dan Aäron, Hebr. 5:406. En in Zijn verhoging, als een groot Koning, heerlijker dan Salomo.
3. Christus bezit een heerlijkheid voor de gelovigen, Zijn volk, door Zijn bloedige kruisverdiensten, heerlijke weldaden voor hen verworven hebbende, en door Zijn Geest deze aan hen toepassende. Hun schenkende het ware zaligmakende geloof, ze wederbarende door Zijn genade, ze heiligende door Zijn Geest, ze vertroostende in liefde, en eindelijk brengende tot de bezitting van de volgende en hemelse heerlijkheid daarboven.
2. Deze heerlijkheid van Christus:
a. Aanschouwen de gelovigen. De mens is van nature verduisterd in het verstand, vervreemd van het leven Gods, door de onwetendheid die in hem is, door de verharding zijns harten, Ef. 4:18. Maar het is de rijkdom van Gods aanbiddelijke en vrije genade, dat Hij de ziel van Zijn gunstgenoten bestraalt met een hemels licht van binnen, verlicht door de Heilige Geest, en geeft geopende ogen des verstands, om de heerlijkheid van Christus te aanschouwen. Vraagt iemand mij, hoedanig dit aanschouwen geschiedt? Ik antwoord, op een geestelijke wijze, niet met de ogen van het lichaam, maar met de ogen van de ziel.
1. Men aanschouwt deze heerlijkheid met een oog van verstand en opmerking, waardoor de ziel de heerlijkheid van Christus met aandoening onderkent, en met overreding bekent. Paulus wenste dit de gelovigen te Efeze toe, zeggende: Opdat gij ten volle kon begrijpen met al de heiligen, welke de breedte, en lengte, en diepte, en hoogte zij, en bekennen de liefde van Christus, die de kennis te boven gaat, Ef. 3:18,19.
2. Men aanschouwt deze heerlijkheid met een oog van geloof, waardoor de ziel de heerlijke Heere Jezus Zelf met al Zijn heerlijkheid aanneemt en omhelst voor de hare, terwijl Hij door Zijn heerlijkheid haar een Oorzaak van eeuwige zaligheid is geworden, Hebr. 5:9. En dat wel zo, dat zij Hem aankleeft, zoekt vast te houden, en met vertrouwen op Hem maar tracht te rusten; uitroepende met Asaf: Wien heb ik nevens U in den hemel? Nevens U lust mij ook niets op de aarde. Bezwijkt mijn vlees en mijn hart, zo is God de Rotssteen mijns harten, en mijn Deel in eeuwigheid, Ps. 73:25,26.

3. Men aanschouwt deze heerlijkheid met een oog van liefde en verwondering, waardoor de ziel van liefde als smelt, van wederliefde wordt gedrongen, en in een heilige verwondering over de heerlijkheid van Christus opgetogen uitroept met de grote kruisgezant, Rom. 11:33,34: O diepte des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennis Gods! Hoe ondoorzoekelijk zijn Zijn oordelen, en onnaspeurlijk Zijn wegen! Want wie heeft den zin des Heeren gekend? Of wie is Zijn raadsman geweest? Dit is dat geestelijk en zalig aanschouwen, tot welke de gelovige dochters van Sion in het Hooglied van Salomo worden uitgenodigd, Hoogl. 3:11, daar ze worden toegeroepen: Gaat uit, en aanschouwt, gij dochteren Sions, den koning Salomo, met de kroon waarmede hem zijn moeder kroonde op den dag zijner bruiloft, en op den dag der vreugde zijns harten.
b. Een aanschouwen dat geschiedt als in een spiegel, want dat is eigenlijk de kracht van het Griekse woord.
1. Al van oude tijden af zijn de spiegels in gebruik geweest. Velen houden de alleroudste spiegels te zijn geweest de heldere en doorschijnende rivierwateren, gelijk Seneca getuigt, waarom men menigmaal bij de dichters leest van zich te beschouwen in de rivieren. Naderhand heeft de kunst der mensen gouden, zilveren, tinnen, koperen en glazen spiegels weten toe te bereiden, van welke de laatste of de glazen de allerberkwaamste zijn. Het einde waartoe men oudtijds een spiegel gebruikte, was velerlei:
a. Of om zich te leren kennen.
b. Of om zijn zeden te fatsoeneren; gelijk die vader getuigt, die van Phaedrus tot zijn schoonzoon en lelijke dochter zo sprekende wordt ingevoerd:

Quintidie, inquit, speculo vos uti volo,
Tu formam nu coorumpas nequitiae malis,
Tu faciem ut istam moribus vincas bonis

Opdat gij, mijn zoon, uw schoonste gedaante niet ontsiert met kwade daden, en gij, mijn dochter, uw lelijk gelaat overwint door goede zeden.
c. Ook gebruikte men de spiegels om zich te versieren en van vuilheid te wassen, hetwelk met zich heeft gesleept een groot misbruik van hovaardij en tijdverkwisting.
2. Maar het is buiten twijfel dat de apostel hier het oog heeft op een geestelijke spiegel, namelijk het Heilig Evangelie, dat Jakobus ook bij een spiegel vergelijkt, Jak. 1:23. Omdat gelijk iemand in een spiegel bij de terug gekaatste stralen zijn gedaante aanschouwt, alzo wordt ook de heerlijkheid van Christus door de gelovigen aanschouwd in het Evangelie als in een heldere spiegel. De geest van de mens schijnt zich zo wijd uit te breiden, als het heelal zich uitstrekt, de ganse natuur gelijkt wel onder zijn gebied te staan, en er zijn nauwelijks meer geheimen die de mens niet heeft doorkropen, de ganse aarde, om zo te spreken, heeft hem haar boezen en schatten moeten openen, de zee haar afgronden, de hemel haar hoogte en wonderen, en al de hoofdstoffen hun kracht en mogendheid. Niettemin moet men mij toestaan dat er niets zo plomp en bot is dan de mens, wanneer het uitloopt op de verborgenheid van Christus; deze wordt alleen aanschouwd in het Evangelie, als in een heldere spiegel. Deze heerlijkheid des Heeren in die spiegel bij geestelijk licht aanschouwende, dan leert men ook eerst recht en onderscheiden zichzelf kennen. Dat is ook de rechte weg

om zijn zeden godvruchtig te fatsoeneren, mitsgaders om zich voor de Heere te versieren, en om van zijn geestelijke vuilheid zalig gewassen te worden. Zo aanschouwen de gelovigen de heerlijkheid des Heeren als in een spiegel.

3. En dat wel met ongedekt aangezicht. Een spreekwijze waarin vele verborgenheden liggen opgesloten, die men niet wel kan uithalen, tenzij men zich te binnen brengt wat een bedekt aangezicht bij de Ouden verbeeldde, terwijl hier een ongedekt aangezicht wordt gesteld tegen een bedekt aangezicht.

a. Een bedekt aangezicht was bij de Ouden een teken van vreesachtigheid en schaamte. Hamans aangezicht werd zo bedekt, Esth. 7:8. Seutonius over het leven van keizer Nero, geeft ons daarvan ook een klaar bewijs op. Maar de gelovigen aanschouwen de heerlijkheid van hun Immanuël met ongedekt aangezicht, tot een bewijs van hun geestelijke vrijmoedigheid. Laat ons dan met vrijmoedigheid toegaan tot den troon der genade, opdat wij barmhartigheid mogen verkrijgen, en genade vinden om geholpen te worden ter bekwamer tijd, zegt Paulus daarom tot de gelovigen, Hebr. 4:16. Het is aanmerkelijk, dat de Syrische overzetting deze woorden vertaalt: Laat ons met ongedekte ogen toegaan.

b. Een bedekt aangezicht was bij de Ouden een teken van droefheid en smart. David had deswege het hoofd bewonden, en al het volk dat bij hem was hun hoofd bedekt, toen hij vluchtte voor Absalom, 2Sam. 15:30. Ik zal thans uit Theophylactus en Salmasius geen bewijzen ophalen, noch uit de Romeinse gedenkpenningen, die dit ten overvloede bevestigen. Maar de gelovigen aanschouwen de heerlijkheid van hun Bloedbruidegom met ongedekt aangezicht, tot een bewijs van hun geestelijke blijdschap en vreugde. Zij hebben er altijd recht toe om met de Kerk te juichen: Ik ben zeer vrolijk in den Heere, mijn ziel verheugt zich in mijn God. Want Hij heeft mij bekleed met de klederen des heils, den mantel der gerechtigheid heeft Hij mij omgedaan, Jes. 61:10. Het Koninkrijk Gods is toch niet spijs en drank, maar rechtvaardigheid, en blijdschap door den Heiligen Geest, Rom. 14:17.

c. Een bedekt aangezicht was bij de Ouden een teken van onderwerping aan iemands gebied; waarom sommige taalgeleerden een volk, in de Hebreeuwse taal *gnam,* afleiden van *gnamam, bedekken,* of hij heeft het aangezicht bedekt. Maar de gelovigen aanschouwen de heerlijkheid van hun Heiland met ongedekt aangezicht, tot een bewijs van hun geestelijke vrijheid, vrij zijnde van de heerschappij der zonde en des doods; want waar de Geest des Heeren is, aldaar is vrijheid, volgens het voorgaande 17de vers van ons teksthoofdstuk. En voor zoveel ze leefden onder de bediening van het Nieuwe Testament, ook vrij zijnde van de dienstbaarheid der ceremoniën, die er onder het Oude Testament waren, daar Paulus het oog op heeft, Gal. 6:26.

d. Onder het Oude Testament moesten de priesters zich niet alleen bedekken, wanneer zij de heilige tempeldienst waarnamen, maar zelfs moest de hogepriester zijn hoofd bedekken, als hij in het heilige der heiligen zou ingaan op de grote verzoendag, volgens Lev. 16:4. Waarmee de Heilige Geest dit beduidde, dat de weg des heiligdoms nog niet openbaar gemaakt was, zolang de eerste tabernakel nog stand had, zegt Paulus, Hebr. 9:8. Maar onder het Nieuwe Testament mogen de gelovigen, als geestelijke priesters, de heerlijkheid van Christus met ongedekt aangezicht aanschouwen. Nu is de weg van het heiligdom ten volle geopend, nu heeft Christus een levende en verse weg ingewijd, door het voorhangsel van Zijn vlees, met het vaneen rijten van het geborduurde koorkleed van de tempel, bij zijn kruisdood

afgebeeld; nu mogen ze toegaan met een waarachtig hart, in volle verzekerdheid des geloofs, Hebr. 10:22.
B. Dit geluk was Paulus en deze gelovigen te beurt gevallen; wij allen met ongedekt aangezicht de heerlijkheid des Heeren als in een spiegel aanschouwende, zegt de apostel, ik niet alleen, maar gij ook gelovigen, wij allen, namelijk die de Heilige Geest hebben ontvangen; waarvan hij in het voorgaande vers had gesproken. Paulus had de heerlijkheid van Christus aanschouwd, toen hij op de weg van Damaskus reizende, om aldaar de voetstappen van zijn bloeddorstige wreedheid na te laten, schielijk met een licht van de hemel omschenen werd, dat als een bliksem de toppen van zijn hovaardij neersloeg, en hem ter aarde velde. De gelovige Korinthiërs aanschouwden ook de heerlijkheid van Christus door het geloof, waartoe Paulus hun door zijn predikdienst en apostelambt had bewogen. Zalige Paulus, mag ik wel uitroepen; maar ook zalige Korinthiërs.
1. Niet:
a. Door uw vorstelijke schatten, koperrijke mijnen, vermaard door de gehele wereld. Niet door uw vleselijke wellusten, die duizenden van Grieken binnen uw vestingen hebben genodigd. Niet door uw zeehavens, daar uitheemse waren werden uit- en ingevoerd. Niet door uw aangename waterval Pirene, zo befaamd, in de schriften der oude dichters.
b. Allemaal voorrechten die vergankelijk in zichzelf, de eeuwigheid zomin konden verduren, als uw rijkdommen en gebouwen, die in de puinhopen der verwoesting zijn begraven.
2. Maar zalige Korinthiërs, door dit geestelijk en gelovig aanschouwen van Christus' heerlijkheid!
a. Hier worden u geen koperen, maar gouden mijnen der genade ontdekt. Hier worden u geen vleselijke, maar hemelse wellusten en lieflijkheden van Gods rechterhand aangeboden. Hier worden u geen uitheemse waren, maar op deze geestelijke marktdag van het Evangelie hemelse parels der genade toegevoerd. Hier stort voor u geen lichamelijke, maar een geestelijke waterval van Christus' dierbaar kruisbloed, die geopende fontein tegen uw zonden en onreinheid.
b. Het kon niet anders zijn toehoorders, of dit groot en dierbaar geluk moest in hen van een gewenste en gezegende vrucht zijn. Dit toont de apostel, wanneer hij zegt: En wij allen, met ongedekten aangezichte de heerlijkheid des Heeren (als) in een spiegel aanschouwende, worden (naar) hetzelve beeld in gedaante veranderd van heerlijkheid tot heerlijkheid, als van des Heeren Geest.
II. Men verhaalt van Augustinus, dat hij om drie dingen placht te wensen, om het oude Rome in zijn luister te aanschouwen, Paulus op de predikstoel, en Christus in het vlees. Neen, het rechte zien van Jezus bestaat in het geloof, waardoor de ziel de heerlijkheid van Christus aanschouwt, en naar datzelfde beeld in gedaante veranderd wordt van heerlijkheid tot heerlijkheid, als van des Heeren Geest.
A. De apostel gewaagt hier van veranderd te worden in gedaante, zinspelende op de gelijkenis van een spiegel, welke hij zo even had gebruikt. Waarin de mens zijn gedaante aanschouwende deze verandert, wanneer hij zijn postuur, wezen en gelaat anders zet dan voorheen, en wanneer hij zich versiert en zijn vuilheid afwast. En daardoor geeft hij te kennen die geestelijke verandering van de mens, waarin en waardoor hij getrokken wordt uit de macht der duisternis, en overgezet wordt in het

Koninkrijk des Zoons van Gods liefde, Kol. 1:13. Een verandering, al zo groot als er bespeurd werd in Ezechiëls doodsbeenderen, daar een beroering in kwam, die bewogen werden, die met zenuwen, vlees en een huid overtrokken werden, daar de geest in kwam, die levend werden, en op hun voeten begonnen te staan, Ez. 37:7-10. Want als een mens zo in gedaante veranderd wordt:

1. Dan komt er ook een beroering in zijn hart, over hetgeen hij aan en in zichzelf begint te zien, en de Heere doet hem beven, en zo tot Hem komen, Hagg. 2:8.
2. Hij voelt dan ook al vrij wat bewegingen in zijn binnenste, welke hij veeltijds in het eerste geen naam geven, en onder geen woorden uitdrukken kan, zodat zijn ziel weleens met Rebekka zegt: Waarom ben ik dus? Gen. 25:22.
3. Hij begint leven in zijn hart te gevoelen, daar het van tevoren geestelijk dood was, een geheel ander leven dan hij ooit voorheen in zich gevoelde, en zo begint hij te leven, en Christus in hem te leven, Gal. 2:20.
4. Er komen ook geheel andere werkzaamheden in hem als voorheen; tevoren begeerde en zocht hij het aardse en tijdelijke, maar nu hongert en dorst hij naar Christus en Zijn gerechtigheid, Matth. 5:6.
5. Hij begint ook ander licht te krijgen, enig geestelijk licht. Voorheen dacht hij nog al wat te zijn, en het nog al redelijk te maken; maar nu ziet hij bij dit licht dat hij van top tot teen geheel melaats, rondom vuil, vol striemen en etterbuilen is; want al dat openbaar maakt, is licht, Ef. 5:13.
6. Hierop zoekt hij van en door de heerlijke Heere Jezus van zijn vuilheid gewassen, en van Hem Zelf met sieraad versierd te worden; volgens Zijn eigen beloften, Ez. 16:9,11. Wendende zich daartoe gedurig tot Hem, langs de weg des geloofs.
7. Waarop eindelijk een geheel ander postuur, wezen en gelaat dan voorheen op volgt; zoekende nu maar zo te leven, dat ook het leven van Jezus in zijn sterfelijk vlees zou gepenbaard worden, 2Kor. 4:11.

B. Dit is een verandering naar hetzelve beeld, naar het beeld van Christus.

1. God had de eerste mens begaafd met dat schone en kostelijke beeld, bestaande voornamelijk in wijsheid van het verstand, in heiligheid van de wil en in een zalige vergenoeging daaruit vloeiende. Maar sedert de mens zich van de gehoorzaamheid Gods heeft laten aftronen, en in de eerste proeftijd laten overwinnen, is hij rechtvaardig daarvan beroofd.
2. Het behaagt God echter naar de rijkdom van Zijn genade dit in de uitverkoren zondaar te herstellen, door deze geestelijke verandering. Dit is het beeld van Gods Zoon, Rom. 8:29, Die het Beeld des onzienlijken Gods is, Kol. 1:15. Zo krijgt Christus een gestalte in hen, Gal. 4:19. Zij worden veranderd naar het beeld van Hem; en krijgen zo:

a. De Geest der wijsheid en der openbaring, in Zijn kennis, namelijk verlichte ogen des verstands, Ef. 1:17,18.
b. Zij worden rechtvaardigheid Gods in Hem, 2Kor. 5:21; om ook de rechtvaardigheid te doen, 1Joh. 3:7.
c. Zij volgen Zijn heiligheid na, volgens de eerste kruisles, die Christus aan de ingang van de evangeliepoort geschreven heeft, Matth. 16:24: Zo iemand achter Mij wil komen, die verloochene zichzelven, en neme zijn kruis op, en volge Mij.

d. Eindelijk, zij gedragen zich als kinderen Gods, geestelijke profeten, priesters en koningen, gelijk Christus is. Dit beeld van de Tweede Adam is veel heerlijker dan van de eerste; dat kon verloren worden door de zonde, dit nooit. Want:

C. Dit is een verandering van heerlijkheid tot heerlijkheid.

1. De apostel beschouwt de vernieuwde en veranderde staat, waarin de gelovigen het beeld van Christus vertonen, als een heerlijkheid, omdat het sieraad en de schoonheid, welke Gods volk daardoor verkregen heeft en bezit, inderdaad een uitnemende heerlijkheid zelf is, zijnde dat des Heeren heerlijkheid, die Hij Zelf op hen gelegd heeft, Ez. 16:14. Behalve dat het ook de weg is tot de hemelse heerlijkheid.

2. Maar van heerlijkheid tot heerlijkheid, dat heeft ook zijn bijzondere nadruk; dat zegt:

a. Dat een veranderde door Gods vrije genade, als het wel met hem is, in geestelijk licht gedurig vordert en toeneemt. Het pad des rechtvaardigen is toch gelijk een schijnend licht, voortgaande, en lichtende tot den vollen dag toe, Spr. 4:18. Dat hij opwast in de genade en kennis des Heeren en des Zaligmakers Jezus Christus, 2Petr. 3:18. Dat hij in het geestelijk leven toeneemt, ja, dat hij zelfs gaat van kracht tot kracht, Ps. 84:8.

b. Het zegt, dat een in waarheid veranderde naar Christus' beeld, in heerlijkheid ook zelfs gedurig aanwast en toeneemt, door het genieten van de beginselen der hemelse heerlijkheid reeds hier beneden op de aarde; ontvangende de Heilige Geest tot een Onderpand van zijn zalige erfenis; en ondertussen nu en dan ook al eens smakende de geestelijke druiventrossen der genade, tot verzekering van de volle oogst in het hemels Kanaän.

c. Het zegt ook, dat op die heerlijkheid hier bij aanvang eens een eeuwige heerlijkheid volgen zal, en dat hij die deze eerste heerlijkheid hier bezit, ook eens een volkomen hemelse heerlijkheid hierna ontvangen zal. Want wanneer Christus zal geopenbaard zijn, Die ons Leven is, dan zult ook gij met Hem geopenbaard worden in heerlijkheid, zegt Paulus daarom tot de gelovigen, Kol. 3:4.

D. Dit is een verandering, die gewrocht wordt door de Heilige Geest; als van des Heeren Geest, zetten het de onzen over.

1. Welk woord *kathaper,* volgens de aanmerking van de voortreffelijke Beza, niet alleen een woord van *vergelijking,* maar ook van *bevestiging* is; zodat men hier ook zou kunnen lezen: *Zeker, zekerlijk van des Heeren Geest.*

2. Door des Heeren Geest wordt hier de Derde Persoon in het Drie-enig Goddelijk Wezen te kennen gegeven, Die Christus zendt van de Vader, Joh. 15:26. En Die uit het Zijne neemt, dat Hij Gods volk verkondigt, Joh. 16:14.

a. Ofschoon deze verandering wel wordt gewrocht door middel van het Woord Gods, in welke die schone en beminnelijke heerlijkheid van Christus als in een heldere spiegel wordt voorgesteld, en waardoor Hij de mens nodigt om zich tot Hem te wenden, en behouden te worden, Jes. 45:22.

b. Evenwel wordt ze eigenlijk alleen gewrocht door de Heilige Geest. Die bestraalt het verstand met geestelijk en hemels licht van binnen. Die heiligt de wil. Die werkt daar het geestelijke leven, en verwekt er deszelfs bewegingen. Die doet de verandering tot het lichaam doorbreken.

E. Ja, dit is een verandering, die een gewenste vrucht is van dat geestelijk en gelovig aanschouwen van Christus' heerlijkheid. Want dit is de wijze redenering van Paulus,

dat hij dit laatste aan dat eerste vastmaakt, en als een vruchtgevolg daaruit afleidt. Trouwens, dit is de natuur van de ware zaligmakende kennis, onderscheiden van de uitwendige letterkennis. Dit is de natuur van het ware zaligmakende geloof, onderscheiden van het historische geloof; dat het de ziel:
1. Aanschouwende de volkomen heiligheid van Christus, naar datzelve beeld doet veranderd worden.
2. Aanschouwende de oneindige liefde van Christus, tot wederliefde doet gedrongen worden.
3. Aanschouwende de heerlijkheid van Zijn volmaakte kruisverdiensten, in een onlesbare dorst naar Zijn zalige gemeenschap doet uitgaan. O dierbare en zalige vrucht van dat geestelijk en gelovig aanschouwen van Christus' heerlijkheid! En wij allen, zegt de apostel, met ongedekt aangezicht de heerlijkheid des Heeren als in een spiegel aanschouwende, worden naar datzelve beeld in gedaante veranderd van heerlijkheid tot heerlijkheid, als van des Heeren Geest.
Dus hebben wij deze stof voor uw aandacht een weinig geopend.

TOEPASSING

I. Ziet hier het wezen van het ware Christendom, de ware zaligmakende kennis, dat geestelijk aanschouwen van Christus' heerlijkheid met deszelfs dierbare en zalige vrucht. Hoe wenselijk zou het zijn, indien ik dit ook van ons allen kon zeggen; maar helaas! Hoever is het met ver de meesten daarvandaan.
A. Er zijn duizenden van mensen onder ons, die met Christus en Zijn heerlijkheid, en om Die te aanschouwen, niet met al ophebben, alle gelegenheid daartoe verzuimen, en in alles het beeld van de duivel vertonen. Anderen, die van zichzelf nog wat goeds denken, staan echter ook niet recht.
1. De een heeft een brave en doorknede letterkennis, zonder meer; en roemt echter dat hij de heerlijkheid van Christus als in een spiegel aanschouwt.
2. Een ander houdt het met de vromen, zoekt die op, komt bij hen in de oefeningen, bidt met hen, en denkt daarom reeds veranderd te wezen.
3. Een derde is weleens zo geraakt geweest dat zijn hart week werd, en dat hij tranen storten moest, dat hem dagen, of zelfs weken bijgebleven is.
4. Een vierde weet tijd, plaats en middel te noemen, wanneer, waar en waardoor hij ontrust is, en hij is nog niet gerust, en denkt daarom bij aanvang veranderd te zijn.
B. O! zielverderfelijke en gevaarlijke droggronden, daar duizenden zielen schipbreuk op leden! Ik vraag u, daar komt het op aan:
1. Hebt gij Christus en Zijn heerlijkheid ooit aanschouwd met een oog van geestelijk verstand, dat er uw hart onder overreed werd, en dat gij Zijn liefde bekende?
2. Hebt gij Hem ooit beschouwd met een oog des geloofs, zodat gij Hem met Zijn heerlijkheid voor uzelf aannam, en in uw hart omhelsde?
3. Hebt gij Hem ooit aanschouwd met een oog van liefde en heilige verwondering, zodat uw hart als smolt, en uw nieren als geprikkeld werden?
C. Indien die stukken in u waarheid zijn, moet het ook uit het vruchtgevolg blijken, dan moet gij ook reeds bij aanvang naar Christus' beeld in gedaante veranderd zijn; dat gevolg is daaraan onafscheidelijk vast. Is dat nu zo? Gij behoeft juist in dezen niet op

de hoogste trappen te starogen, die kunnen een oprechte van hart wel duister zijn, dat hij echter de laagste met klaarheid en bewustheid in zichzelf ziet waarheid te zijn.
1. Kent gij bij bevinding in uzelf ontroering en beving, welke u aan de voeten van Jezus brachten, en tot Hem deden komen?
2. Voelt gij in uw binnenste een ander leven en andere werkzaamheden dan voorheen, daar Jezus, en wel Jezus alleen, het middelpunt van is?
3. Hebt gij thans enig geestelijk licht gekregen, zodat gij nu niet meer met uzelf wat ophebt, maar u van alle zijden vuil en melaats ziet?
D. Is het zo niet met u gesteld, mensen, dan zult gij bedrogen uitkomen, wat gij te genen dage tot Christus ook roepen en zeggen zult; Zijn antwoord zal tot u zijn: Ik heb u nooit gekend. Gaat weg van Mij, gij vervloekte, in het eeuwige vuur, hetwelk den duivel en zijn engelen bereid is, Matth. 25:41.
E. Het is tijd, ja meer dan tijd voor u, om te ontwaken; of gij de strikken des duivels nog mocht ontvlieden.
II. Wat u belangt, gelovigen, die reeds bij aanvang naar Christus' beeld veranderd zijt. Toont uw verandering, door u als geestelijk levenden te gedragen. Toont veranderd te zijn naar het beeld van Christus, door Zijn beeld in alles uit te drukken. Zoekt veranderd te worden van heerlijkheid tot heerlijkheid, en zo voort te gaan.
A. Weet tot uw bemoediging en vertroosting, gelovigen:
1. Hier Christus door het geloof aanschouwende, zult gij Hem eens zeker ook hierna volmaakt in de hemel aanschouwen.
2. Hier veranderd geworden zijnde naar Christus' beeld, zult gij ook eens in de hemel volmaakt met Zijn beeld verzadigd worden.
3. Hier veranderd geworden zijnde van heerlijkheid tot heerlijkheid, zult gij ook eens in de hemel een volmaakte heerlijkheid genieten.
B. Want, en daarmee sluit ik, uit Kol. 3:4: Wanneer nu Christus zal geopenbaard zijn, Die ons Leven is, dan zult ook gij met Hem geopenbaard worden in heerlijkheid. AMEN.

DRIE EN DERTIGSTE LEERREDE

2KORINTHE 4:16b

Hoewel onze uitwendige mens verdorven wordt, zo wordt nochtans de inwendige vernieuwd van dag tot dag.

INLEIDING

I. **HET** oude spreekwoord zegt: *Non incepisse, sed persecisse virtutis est. Niet alleen wel te beginnen, maar ook wel te eindigen maakt eerst goed werk.* Een goed begin is wel prijzenswaardig, maar een goed einde wordt gekroond. Het baat weinig dat men zijn voet eens op een goede weg zet, indien men daarop niet voortgaat. Stilstaan is teruggaan, en die niet beter wordt, die wordt erger. Niemand die zijn hand aan de ploeg slaat en ziet naar hetgeen achter is, is bekwaam tot het Koninkrijk Gods, Luk. 9:62. Al zijn voorgaand doen zal hem geen voordeel geven. Als de rechtvaardige zich afkeert van zijn gerechtigheid, en onrecht doet, doende naar al de gruwelen die de goddeloze doet, zou die leven? Al zijn gerechtigheden die hij gedaan heeft, zullen niet gedacht worden; in zijn overtreding, waardoor hij overtreden heeft, en in zijn zonde die hij gezondigd heeft, in die zal hij sterven, Ez. 18:24. Niet een twijfelaar, maar een volstandig Christen is God aangenaam. Zo iemand zich onttrekt, Mijn ziel heeft in hem geen behagen, Hebr. 10:38.

A. Saul scheen in het eerst een ongemene man; gelijk hij was er niemand onder het volk, 1Sam. 10:24. Maar hij verviel uit die weg, en de uitkomst toonde dat hij een verworpene was, 1Sam. 16:1.

B. Judas was in het eerst een apostel en een belijder, ofschoon voor het oog, maar hij werd een afvallige en een verrader.

C. Demas was eerst een volger van de apostelen, maar daarna keerde hij zich van achter hen, 2Tim. 4:10. Daarom, die naar een goed einde wenst, moet in een goede koers wel voortgaan. Niet met de Geest beginnen, en met het vlees voleindigen, Gal. 3:3. Maar standvastig, onbeweeglijk, en altijd overvloedig in het werk des Heeren zijn, 1Kor. 15:58. Hij moet de Heere aanhangen, zonder herwaarts en derwaarts getrokken te worden, 1Kor. 7:35. Besloten zijnde met Job, Job 27:5,6: Totdat ik den geest geef, zal ik mijn oprechtheid niet van mij wegdoen; aan mijn gerechtigheid zal ik vasthouden, ik zal ze niet laten varen, mijn hart zal ze niet versmaden al mijn dagen. Het is niet genoeg dan eens en dan eens een nieuw voornemen te nemen, het komt op het werk zelf aan. De verdrukkingen en tegenspoeden moeten geen hinderpaal, maar een spoorslag zijn tot naarstiger volbrenging van zijn post en plicht.

II. Althans, zo was het met Paulus en zijn medearbeiders, volgens de voorgelezen tekstwoorden, in hun verband en samenhang aangemerkt zijnde.

III. De apostel had van vers 8-12 van ons teksthoofdstuk getoond dat hij met zijn medearbeiders in het midden van vele tegenheden en verdrukkingen nochtans niet vertraagden in het werk der bediening, noch afweken van Christus in geloof aan te

kleven en na te wandelen. Hierop zal hij vervolgens reden geven waarom zij volstandig en aanhoudende onder zoveel tegenheden, in die weg en in dat werk bleven. Het was:
A. Omdat zij geloofden dat zowel hun als der gelovigen lichamen door Jezus weer eens zouden opgewekt worden, vers 13,14.
B. Omdat hun volharden in dat werk strekte tot opbouw van de Kerk Gods, tot heerlijkheid des Heeren, vers 15.
C. Omdat zij langs die weg, ofschoon tot verbreking van het lichaam zijnde, nochtans hun heiligmaking voleinden moesten, en vernieuwd worden van dag tot dag, in onze tekstwoorden.
IV. Zodat onze tekst derhalve in zich behelst: *Een nadrukkelijke reden waarom Paulus en zijn medearbeiders volstandig waren, en iedere gelovige ook aanhoudende zijn moet in de dienst en het werk des Heeren, al is het onder vele tegenspoeden en wederwaardigheden, het mag tot verbreking van hun lichamen zijn, dat is evenwel de weg om de heiligmaking te voleinden, en vernieuwd te worden van dag tot dag, om hierna eens een gans zeer uitnemend eeuwig gewicht van heerlijkheid tot prijs van Gods vrije genade weg te dragen.*
O Heere, zegen de verhandeling van deze stof zo, dat er verschillenden op deze vernieuwing van dag tot dag opnieuw verliefd raken, en dat er Uw volk meer in toenemen mag! Amen.
V. Merkt in de voorgelezen woorden met mij aan:

I. Een tweeërlei getuigenis, hetwelk de apostel hier geeft. Aangaande het inwendige getuigt hij, dat die vernieuwd wordt van dag tot dag.
II. Hoe Paulus dit aan het andere vastmaakt, en tegenover elkander stelt, door de woordjes *hoewel* en *nochtans*, zeggende: Hoewel onze uitwendige mens verdorven wordt, zo wordt nochtans de inwendige vernieuwd van dag tot dag. Dit aanmerkende als een reden waarom hij en zijn medearbeiders, niettegenstaande de verdrukkingen, volstandig waren, en iedere gelovige ook aanhoudend zijn moet in het werk des Heeren.

VERKLARING

I. Eerst dienen wij dan na te gaan het tweeërlei getuigenis dat Paulus hier geeft. Aangaande de uitwendige mens, die verdorven wordt. En aangaande de inwendige, die vernieuwd wordt van dag tot dag.
A. De apostel spreekt in dat eerste: Van een uitwendige mens. Bepaalt het nader door het woordje *onze,* zeggende: Onze uitwendige mens. En getuigt ervan dat ze verdorven wordt.
1. Wij horen hier dan spreken:
a. Van een uitwendige mens, waardoor Paulus verstaat:
1. Niet de verdorvenheid of verdorven natuur in de mens, welke menigmaal een mens, en oude mens genoemd wordt, Ef. 4:22, Gal. 3:9.
2. Maar hij verstaat daardoor de gehele uiterlijke staat van de mens, al wat tot welstand van het lichaam van de mens behoort; hetwelk door voorspoed gelukkig, en door tegenspoed ellendig gemaakt wordt. De apostel, zegt Calvijn, stelt hier als twee

mensen tegen elkander, een lichamelijke en een geestelijke, een aardse en een hemelse; verstaande door de eerste de uitwendige staat, die door jonkheid, gezondheid, sterkte, goederen, eer en vrede, voortreffelijk gemaakt wordt, naardien al die genoemde dingen voor de uitwendige mens aangenaam en begeerlijk zijn; ofschoon daarop niet veel staat te maken is, dewijl al deze dingen ijdel zijn, en wellicht haast begeven en hun bezitter des te ellendige laten, als hij vaster er op vertrouwde. Want uiterlijke dingen zijn maar rietstaven.

b. Nader wordt de uitwendige mens hier bepaald door het woordje *onze*. Onze uitwendige mens, zegt Paulus.

1. Het is al vrij klaar en zeker dat hij met dit woordje *onze* eigenlijk het oog heeft op zichzelf en zijn medearbeiders in Gods akkerwerk, dewijl hij hier reden geeft waarom hij en zij onder zoveel tegenspoeden en verdrukkingen nochtans in het werk des Heeren volharden, als uit de samenhang gebleken is.

2. Hiertegen strijdt niet, dat hij echter ingewikkeld ook en als van terzijde meteen de gelovigen te Korinthe, uit zijn en hun voorbeeld, wil aansporen om toch ook in de dienst en het werk Gods niet te vertragen, zodat de gelovigen hier niet uitgesloten, maar heimelijk en als van terzijde mede ingesloten worden, als hij zegt, onze uitwendige mens.

2. En van deze hun uitwendige mens getuigt de apostel dat ze verdorven wordt. Zoveel de uiterlijke voorrechten van de uitwendige mens verminderen, wordt ze gezegd te verderven. Doch om dit nog een weinig dieper in te zien en verder na te speuren.

a. Paulus heeft hier zeker het oog op al de verdrukkingen en wederwaardigheden, die hun naar het lichaam overkomen waren en nog dagelijks overkwamen. Want de vroomsten zijn in dit leven niet vrij van tegenheden; de genade verschoont ze niet van uitwendig kruis. Enerlei wedervaart in dezen de rechtvaardige en de onrechtvaardige, Pred. 9:2. Ja! God kastijdt dien Hij liefheeft, en Hij geselt een iegelijken zoon dien Hij aanneemt, Hebr. 12:6. God heeft een Zoon zonder zonden, maar Hij heeft er geen gehad zonder bezoekingen. Ja, David getuigt, dat de tegenspoeden des rechtvaardigen vele zijn, Ps. 34:20. En het behaagt God langs de kruisweg, door vele verdrukkingen ze te doen ingaan in het Koninkrijk Gods, Hand. 14:22.

b. Hun uitwendige mens wordt nu langs de weg van tegenspoeden en kruis verdorven, onder andere ook op deze manieren:

1. Dewijl de fleur en bloei van hun lichaam door de tijd daaronder gelijk een bloem verflenst wordt. Men mag hierop toepassen hetgeen er staat, Jes. 40: 6: Alle vlees is gras, en al zijn goedertierenheid als een bloem des velds. Die wat gemoedigd is in des Heeren weg, daar mag men het aanstonds juist niet aan kunnen zien, nochtans hoewel men niet zien kan dat de schaduw van een zonnewijzer zich verroert, echter gaat ze van het oosten tot het westen op één dag; zo zullen de tegenheden ook geleidelijk de fleur en bloei van het lichaam verflensen, al was hij zeer gemoedigd en in die weg zich onderwerpende, en al kon hij hartelijk met de godzalige Lodensteyn zingen:

Ik heb op breed noch eng te letten,
Wat kan een smalle weg my schaen,
Kan ik ‘er maar myn voeten zetten,
’t Is my maar om den weg te gaan.

En of ’t een smalle weg moet wezen,
Die my geleid ten Hemel aan.
Geen ongemak en wil ik vreezen,
’t Is my maar om den weg te gaan.

‘k En zal geen Vaders wysheid laken,
Die ’t zoo bestelden na zyn zin,
’t Is my genoeg kan ik maar raken,
Door ’t smalle pat ten Hemel in.

Ik laat het ruime, voor wiens harte
Bezuuren zal den zielen-wroeg:
Voor my; my zyn de korte smarte
Van ’t smalle pad al ruim genoeg.

2. Dewijl op die weg de gezondheid door ziekte licht verdorven wordt, gelijk een kleed door de mot, Ps. 39:12. Een uurwerk bestaande uit vele raderen, wordt licht ontsteld, en zo ook een lichaam dat kruis en tegenheden moet ondergaan.
3. De sterkte wordt daardoor ook verbroken, en ieder mens, hoe vast hij staat, is enkel ijdelheid, Ps. 39:6. De sterkste benen kan het kruis verzwakken, en tegenspoeden het lichaam uitmergelen.
4. De goederen die de uitwendige mens niet weinig ondersteunen, worden daardoor menigmaal verloren, en maken zich vleugelen gelijk een arend, Spr. 22:5. Waarom Paulus ook de rijkdom een ongestadigheid toeschrijft, 1Tim. 6:17.
5. De tegenspoeden en verdrukkingen doen dikwijls de eer en achting die men voorheen had, verliezen. Men mag er op toepassen: De mens nochtans die in waarde is, blijft niet, Ps. 49:13. De achting der mensen verandert dan dikwijls in verachting, en hun gunst in ongunst. Ziet dit in Paulus en Barnabas te Lystre; voorheen riep de schare van hen uit: De goden zijn de mensen gelijk geworden, en tot ons neergekomen. Maar als er tegenloop en verdrukking over hen kwam, stenigden zij Paulus, en sleepten hem buiten de stad, Hand. 14:11,19.
6. De vrede, rust, verpozingen en wat dies meer is, moet men erdoor missen, als men vervolgd wordt om der gerechtigheid wil, en als de mensen smaden en vervolgen, en liegende alle kwaad tegen hem spreken, om Jezus’ wil, om te spreken uit Matth. 5:10. Al is men vreedzaam, als men maar spreekt, is men dan al aan de oorlog, Ps. 120:7. Hierdoor worden de krachten ook niet weinig gespild, het natuurlijke leven verdrietig gemaakt, en van trap tot trap te niet gebracht. Gelijk Paulus reeds te kennen gegeven heeft, 2Kor. 1:8-10, en in ons teksthoofdstuk, vers 8-12, en nader tonen zal, 2Kor. 23:26. Ziet, zo wordt de uitwendige mens verdorven.
B. Tegen dit nadeel stelt de apostel het voordeel daar aan vast, namelijk dat de inwendige mens vernieuwd wordt van dag tot dag. De apostel spreekt hier van de inwendige mens. En getuigt daarvan, dat ze vernieuwd wordt van dag tot dag.
1. Door de inwendige mens:
a. Verstaat de apostel hier:

1. Niet alleen de vernieuwde natuur door de wedergeboorte. Welke van Petrus genoemd wordt de verborgen mens des harten, 1Petr. 3:4. Van Paulus, de inwendige mens, Ef. 3:16. Van David, een rein hart en een vaste geest, Ps. 51:12.
2. Maar hij verstaat er hier ook door de ganse geestelijke staat van zulkeen in- en uitwendig; want al is het dat de vernieuwing van binnen begint met de verandering van het gemoed, Rom. 12:2, zo strekt ze zich ook uit tot de leden; dewijl zulkeen zichzelf Gode stelt als uit de doden levend geworden zijnde, en zijn leden stelt Gode tot wapenen der gerechtigheid, Rom. 6:13. Want gelijk het lichaam door de ziel leeft, zo leeft de gehele mens door de genade en de vernieuwing des Heiligen Geestes, Tit. 3:5.
b. Dit moet hier zo verstaan en opgevat worden, opdat de tegenstelling volledig en van volle kracht is. Opdat er zo ingesloten wordt alles waarin en waardoor het geestelijk leven zich ontdekt en werkzaam uitlaat.
c. Dewijl evenwel dit geestelijk leven eigenlijk inwendig in de ziel werkzaam is, (hoewel het ook enige uitwerkingen in het lichaam heeft) hetgeen daarom van niemand recht gekend wordt dan van God Die het geeft, en van die het ontvangt. Daarom kan dat ook terecht een verborgen leven en een inwendige mens heten, en tegen het natuurlijke leven van de mens gesteld worden, hetgeen voor ieders ogen zichtbaar en kennelijk is.
2. Van deze inwendige mens getuigt nu Paulus, dat ze vernieuwd wordt. En dat wel van dag tot dag.
a. Paulus getuigt hier van de inwendige mens dat ze vernieuwd wordt.
1. De wedergeboorte brengt een gehele verandering in de mens; daarom wordt er gezegd: Dwaalt niet, noch hoereerders, noch afgodendienaars, noch overspelers, noch ontuchtigen, noch die bij mannen liggen, noch dieven, noch gierigaards, noch dronkaards; geen lasteraars, geen rovers zullen het Koninkrijk Gods beërven. En dit waart gij sommigen; maar gij zijt gerechtvaardigd in den Naam des Heeren Jezus, en door den Geest onzes Gods, 1Kor. 6:10,11. En: Eertijds waart gij duisternis, maar nu zijt gij licht in den Heere, Ef. 5:8.
a. Maar versta het wel, deze verandering is niet in de substantie, want die blijft, maar in de hoedanigheden; zodat derzelver wangestalte veranderd wordt, en er nieuwe en heilige bewegingen komen in de plaats van voorgaande verdorven bewegingen.
b. Vernieuwen zegt eigenlijk, dat iets ten dele blijft, maar dat de gesteldheid beter wordt. Het gaat met de mens in de vernieuwing niet als met het oprichten van een geheel nieuw huis, maar als met de vernieuwing van een oud huis, waarin veel dingen blijven, maar verbeterd worden.
c. Als deze vernieuwing bij aanvang in een mens gewrocht wordt, dan komt er:
*. Een beroering in zijn hart, over hetgeen hij aan en in zichzelf begint te zien; en zo doet de Heere hem beven, Hagg. 2:8.
**. Hij voelt dan ook vrij wat bewegingen in zijn binnenste, welke hij veeltijds in het eerste geen naam geven en onder geen bewoordingen brengen kan, zodat zijn ziel weleens met Rebekka zegt: Waarom ben ik dus? Gen. 25:22.
***. Hij begint leven in zijn hart te gevoelen, daar het van tevoren geestelijk dood was, een geheel ander leven dan hij ooit voorheen in zich gevoelde; en zo begint hij te leven, en Christus in hem, Gal. 2:20.

****. Er komen ook geheel andere werkzaamheden in hem dan voorheen; tevoren begeerde en zocht hij het aardse en het tijdelijke, maar nu hongert en dorst hij naar Christus en Zijn gerechtigheid, Matth. 5:6.
*****. Hij begint ook ander licht te krijgen, enig geestelijk licht. Voorheen dacht hij nog al wat te zijn en het nog al redelijk te maken, maar nu ziet hij bij dit licht dat hij van top tot teen geheel melaats en rondom vuil is. Want al wat openbaar maakt, is licht, Ef. 5:13. Zo wordt de vernieuwing bij aanvang in de mens gewrocht, dat hier eigenlijk als reeds geschied vooronderstelt, en dus ingesloten wordt.
2. Bij voortgang wordt de inwendige mens vernieuwd, daar hier eigenlijk op gezien wordt:
a. Als zulk een veranderde door Gods vrije genade in kennis en geestelijk licht toeneemt en vordert; zodat hij:
*. Meer inzien krijgt in zijn hart en werkzaamheden. In de kennis Gods en Zijn deugden toeneemt. Meer licht en kennis van Christus en van Zijn heil krijgt. En ook meer leert beproeven welke de goede, heilige, welbehaaglijke en volmaakte wil Gods zij.
**. Het pad der rechtvaardigen is toch gelijk een schijnend licht, voortgaande, en lichtende tot de volle dag toe, Spr. 4:18. Zodat hij opwast in de genade en kennis des Heeren en des Zaligmakers Jezus Christus, 2Petr. 3:18.
b. Als zulkeen kleiner bij zichzelf wordt.
*. Het is wel zo, dat een ziel wanneer zij eerst bij aanvang vernieuwd wordt, al veeltijds meer gevoelige smart en verlegen makende droefheid over zonden heeft, dan wel vervolgens op de weg; maar er is gewoonlijk al wat drift en slaafse vrees bij, zodat zij daardoor juist niet kleiner bij haarzelf wordt.
**. Maar als de inwendige mens bij voortgang vernieuwd wordt, dan begint hij meer een evangelische schaamte daarover in zich te bevinden. Hij heeft berouw, hij verfoeit zich, hij wordt er kleiner door bij zichzelf. Wij zien dit duidelijk in Job, toen hij bedroefd uit de verdrukking kwam, en daardoor meer vernieuwd geworden was, toen was immers zijn taal: Maar nu ziet U mijn oog. Daarom verfoei ik mij, en ik heb berouw in stof en as, Job 42:5,6.
c. Als zulkeen meer kracht des geloofs krijgt, en in het geloof versterkt wordt; zodat hij Christus als zijn Sterkte gedurig opnieuw door het geloof aangrijpt, maar zoekt in Hem gevonden te worden, met Paulus, Fil. 3:9. En in Hem te blijven, om door Hem veel vrucht te dragen, dewijl hij hoe langer hoe meer ondervindt dat hij zonder Hem niets kan doen, zoals er staat, Joh. 15:5.
d. Als zulkeen in het geestelijk leven toeneemt, en meer gezette, bedaarde en doorbrekende lust en kracht in zich vindt, om de leden meer en meer de dienstbaarheid der zonden te onttrekken, en der gerechtigheid dienstbaar te maken, en hij zo van kracht tot kracht gaat, Ps. 84:8.
e. Als zulkeen meer geestelijk vermaak, vergenoeging en blijdschap in de Heere, in Zijn gemeenschap en genieting vindt; ontvangende de Heilige Geest tot een Onderpand van Zijn zalige erfenis, en ondertussen nu en dan ook al eens smakende geestelijke druiventrossen der genade, tot verzekering van de volle oogst in het hemels Kanaän. O! hij bemerkt daaruit dat de Heere een welgevallen aan hem heeft, en dat hij als een zachtmoedige versierd wordt met Zijn heil; dies hij als Zijn gunstgenoot ook van vreugde opspringt om die eer, Ps. 149:4,5.

f. Als zulkeen op de weg der heiligmaking meer toeneemt en geoefend wordt. Die in heiligmaking toeneemt, wordt juist van verdorvenheden en zware posten niet bevrijd, als veeltijds eerstbeginnenden zich verbeelden. Neen, maar al veelmaals raken er grote verdorvenheden in zijn hart aan het woelen, en wordt hij in zwaardere posten gebracht dan wel voorheen. Maar dan wordt de inwendige mens bij voortgang vernieuwd, wanneer hij door dat alles geoefend wordt, Hebr. 12:11.
g. Als zulkeen naar het beeld van God en Christus dagelijks meer en meer in gedaante veranderd wordt, van heerlijkheid tot heerlijkheid, 2Kor. 3:18. Ziet, dan wordt de inwendige mens bij voortgang vernieuwd.
h. Doch dit alles zal in de ure des doods nog in grotere trap worden voltrokken, wanneer hij van al het zondige geheel zal worden bevrijd, en met Gods beeld zal verzadigd worden, Ps. 17:15.
b. Hierom voegt er Paulus bij, dat deze vernieuwing van de inwendige mens geschiedt van dag tot dag.
1. Want:
a. Ofschoon de vernieuwing door de wedergeboorte in zoverre geheel is, dat al de delen van die mens vernieuwd worden, zijn verstand, wil genegenheden en leden, 1Thess. 5:23.
b. Nochtans worden die niet van stonde aan in trap volkomen vernieuwd, zodat zulkeen zonder gebreken zou zijn. O neen! Er blijft nog al veel gebrek en zwakheid in hem over, zodat, als hij al met Paulus het goede wil doen, het kwade nochtans bij ligt, Rom. 7:21. Waarom deze Paulus ook zo zijn onvolmaaktheid beleed, Fil. 3:12: Niet dat ik het alrede verkregen heb of alrede volmaakt ben; maar ik jaag daarnaar.
2. Het behaagt nu God Zijn kinderen hier op aarde maar een begin te geven van deze vernieuwing, onder andere ook om deze heilige en wijze redenen: Opdat zij zichzelf hier gedurig zouden moeten oefenen. Opdat zij ook zouden leven in een gedurige afhanging van Hem. Opdat zij gedurig zouden bidden om vermeerdering, Ps. 119:32.
3. Gelijk dan alle mensen in het lichamelijke niet even rijk, niet even groot, niet even sterk zijn, zo is het ook in het geestelijke leven. Evenwel zo, dat de allerbeste nog van node heeft nog meer vernieuwd te worden; dewijl de beste nog ver af is van de volmaaktheid, nog vele verdorvenheden heeft ten onder te brengen, en alles in hem maar ten dele hier is, 1Kor. 13:9,10. Daarom moet de inwendige mens vernieuwd worden van dag tot dag.
II. Dit maakt Paulus aan het andere vast, en stelt het tegenover elkander met de woordjes *hoewel* en *nochtans,* zeggende: Hoewel onze uitwendige mens verdorven wordt, zo wordt nochtans de inwendige vernieuwd van dag tot dag. Waarmee de apostel:
A. De tegenwerping die men hem en zijn medearbeiders maakte, enigszins toegeeft, en dus niet ontkent dat hun uitwendige mens door de tegenheden en verdrukkingen, die zij ontmoetten en onderhevig waren, verdorven werd. Maar tegen dat nadeel stelt de apostel het voordeel dat daaraan vast was, dat nochtans de inwendige vernieuwd werd van dag tot dag; zodat het recht ingezien, geen schade, maar wezenlijk voordeel en winst was.
B. De apostel betuigt hiermee, dat hij en zijn medearbeiders dit zo ondervonden, terwijl hun uitwendige mens door kruis en tegenheden verdorven werd, dat ondertussen hun inwendige vernieuwd werd van dag tot dag.

C. De apostel toont hiermee, dat het verderven van hun uitwendige mens door kruis en verdrukkingen, zelfs hielp, meewerkte en van de Heere gebruikt werd om hun inwendige mens van dag tot dag te vernieuwen; want zij werden daardoor:
1. Vernederd en kleiner bij zichzelf gemaakt. Zij leerden daardoor op God, op Gods deugden en wegen acht te geven. Hun zondige begeerlijkheden werden daardoor ten onder gebracht. Zij werden van de oprechtheid van hun geloof en van de zekerheid van hun gemeenschap aan de Heere Jezus daardoor meer en meer verzekerd. Zij kregen daardoor bevinding van Gods genade en trouw, en door deze bevinding verder een levende hoop, die niet beschaamt, Rom. 5:4.
2. In dit alles namen zij toe van dag tot dag, totdat het volmaakte zou gekomen zijn.
a. Verre was het er vandaan dat zij zouden vertragen om de verdrukkingen; wat verloren zij veel door verdrukkingen? Al de schade en het verderf dat zij daardoor leden, was alleen een verderf van de uitwendige mens, niet te waarderen bij de gedurige en dagelijkse vernieuwing van de inwendige.
b. Hierin hadden de gelovigen te Korinthe hen ook na te volgen, om kruis, tegenheden en verdrukkingen toch niet te vertragen in de dienst en het werk van de Heere. Want werd hun uitwendige mens daardoor ook verdorven, hun inwendige mens zou dan ook vernieuwd worden van dag tot dag; Paulus en zijn medearbeiders ondervonden dit zo, en zij zouden dit dan ook zo ondervinden, zowel als zij.
Ziedaar deze stof voor uw aandacht geopend en verklaard.

TOEPASSING

I. Mochten wij u allen nu als bij aanvang vernieuwden en geestelijk leven hebbende met grond aanmerken, en maar toeroepen: Hoewel onze uitwendige mens verdorven wordt, zo wordt nochtans de inwendige vernieuwd van dag tot dag. Wat zou ons dat tot innige blijdschap zijn? Maar wij hebben gewichtige redenen om het tegendeel van velen uwer te denken. Ei! beziet het zelf.
A. Zijn er niet velen onder u, die noch uitwendig noch inwendig de allerminste vernieuwing vertonen? Aan wie men niets van rondom dan hun oude natuur en wereld ziet, en uit wiens mond men nooit iets anders dan natuurlijke en wereldse dingen hoort? Die maar op zijn best burgerlijke mensen zijn?
1. Zijn er ook niet velen onder u, die men meer ziet verouderen en terug gaan, dan vernieuwd worden en toenemen, zelfs in de uiterlijke vertoning van enige goede dingen, welke zij nog schenen te hebben? Die met de Geest schijnen begonnen te zijn, maar die voleindigen met het vlees, gelijk Paulus sommige Galatiërs verweet, Gal. 3:3. Die eertijds naarstig en nog al vrij ernstig waren omtrent de godsdienst, maar nu zo lauw zijn als de lauwe Laodicenzen, Op. 3:15. Die eertijds nog al vrij nederig en klein bij zichzelf schenen, maar nu trots en hovaardig, niet dan uit de hoogte spreken. Die eertijds nog al wat gezet schenen, maar nu los en ongebonden zich vertonen.
2. Anderen hebben wellicht valse en verkeerde gronden, waarop zij denken bij aanvang al vernieuwd te zijn, en die er immers zover van af zijn als die eersten.
a. De een heeft veel tegenspoed en kruis naar de wereld, en denkt, God kastijdt degenen die Hij liefheeft, Hij heeft mij dan ook lief.
b. Een ander heeft een zwak lichaam, en denkt, mijn uitwendige mens wordt verdorven, dan wordt immers mijn inwendige ook vernieuwd.

c. Een derde heeft een brave en doorknede letterkennis zonder meer, en beeldt zich daarom ook in ook al bij aanvang vernieuwd te zijn.
d. Een vierde houdt het met de vromen, zoekt die op, komt bij hen in de oefeningen, bidt met hen en denkt daarom reeds vernieuwd te zijn.
e. Een vijfde is weleens zo geraakt geweest dat zijn hart week werd, en dat hij tranen storten moest, dat hem dagen of zelfs weken bijgebleven is.
f. Een zesde weet tijd, plaats en middel te noemen, wanneer, waar en waardoor hij ontrust is, en hij is nog niet gerust, en denkt daarom vernieuwd te zijn. O! zielverderfelijke en gevaarlijke droggronden, daar duizenden zielen schipbreuk op lijden!
3. De beste en zekerste bewijzen daarvan zijn, die dingen waarachtig bij bevinding voor zichzelf te kennen, die er zeker in zijn hart omgaan, wanneer men bij aanvang vernieuwd werd. Gij behoeft evenwel daarom juist hierin op de hoogste trappen niet te starogen, die kunnen een oprechte van hart wel duister zijn, dat hij echter de laagste met klaarheid en bewustheid in zichzelf ziet waarheid te zijn.
a. Kent gij bij bevinding in uzelf ontroering en beving, welke u aan de voeten van Jezus brachten, tot Hem deden komen, en niet eerder deden rusten voordat gij in geloof uw hart aan Hem kon overgeven, Hem voor uzelf aannemen, met uw hart omhelzen, en langs deze weg rust voor uw ziel in Jezus vond?
b. Voelt gij in uw binnenste een ander leven en andere werkzaamheden dan voorheen, daar Jezus, en wel Jezus alleen, met Middelpunt van is?
c. Hebt gij thans enig geestelijk licht gekregen, zodat gij nu niet meer met uzelf zoveel ophebt, maar u van alle zijden melaats ziet, en in waarheid met de Heere Jezus het meeste ophebt?
B. Hebt gij voor uzelf geen kennis aan deze stukken? Zijn ze u geheel vreemd? Dan moeten wij u waarschuwen, dat gij nog bij aanvang niet vernieuwd zijt, en de inwendige mens met het geestelijke leven nog geheel mist. Uw uitwendige mens verderft ook wel, en zal ook eens geheel verdorven worden; maar, o naar! Gij gaat langs deze weg geleidelijk nader naar het eeuwige verderf, en zo voortgaande wordt uw verdoemenis des te rechtvaardiger. Eindelijk, in die staat stervende, zult gij zeker eeuwig verloren gaan, in de hel en het eeuwig verderf neerstorten.
1. Ach! Dat gij eens wakker werd, en dat uw ogen eens open mochten gaan, opdat gij uw toestand bemerkende, als een onveranderde en bij aanvang nog niet vernieuwde aan Jezus' voeten neervallen, en om vernieuwing van hart, staat en weg bij Hem aanhoudend worstelend gemaakt mocht worden!
2. Of het God behagen mocht u door deze stukken te overreden en gaande te maken, voegen wij erbij. Hoort mensen!
a. God heeft uit enkele goedheid en mensenliefde daartoe Heiland Jezus gegeven en gezonden, opdat Hij de Geest verwerven, en daardoor zondaren en zondaressen vernieuwen, en zo zalig maken zou. Hoe zult gij het kunnen verantwoorden, indien gij deze goedheid Gods veracht, en onvernieuwd voortgaat? Zal dat u niet eeuwig berouwen?
b. Jezus biedt Zich nu nog aan, om u door Zijn Geest te vernieuwen. O! dat uw harten eens hierdoor geraakt en tot Hem recht gaande werden!
II. Maar wat denken en zeggen vele oprechten hier? Die de voorgestelde stukken en werkzaamheden niet kunnen ontkennen? Heb ik het wel mis, dat er verschillenden

onder u zijn, gelovigen, die thans denken, of ik al niet geheel ontkennen kan dat ik bij aanvang vernieuwd ben, nochtans bij voortgang vernieuwd te worden naar de inwendige mens, en dat van dag tot dag, o! daar ken ik zo weinig van, ken ik er wel iets van? Wat moet ik hier van mijzelf denken en zeggen? Ga ik niet eerder en meer achteruit?

A. Ik denk dat verschillenden van u gelovigen, al vrij veel reden hebben om dit van zichzelf te denken en te zeggen, want o! hoe weinig zijn velen van u gevorderd en toegenomen in de vernieuwing van de inwendige mens. Ten opzichte van de tijd, die zij reeds op de weg geweest zijn. Ten opzichte van de middelen, die de Heere hun al gegeven heeft. Ten opzichte van hetgeen God Zelf ook al aan hen gedaan heeft.

1. Wil ik u eens zeggen wat onder andere de voorname redenen zijn, waarom uw inwendige mens niet meer vernieuwd wordt van dag tot dag? Het zijn ook deze:

a. Omdat gij u onder het kruis, de tegenheden en de verdrukkingen niet recht gedraagt zoals het behoorde; gij hebt er de meeste tijd teveel tegen, gij vernedert u niet recht onder de krachtige hand Gods.

b. Omdat gij teveel vertraagt in het werk en de dienst des Heeren, gij zijt er te ongezet in, een weinig tegenloop schrikt u terstond al af, of doet u tenminste al wat verslappen.

c. Gij zijt te groot en te hoog bij uzelf, dat is u in de weg, en gij ziet het niet, omdat gij nederige bevattingen maakt, maar uw hart is er lang niet. Och zag gij het eens!

2. Dat zou de rechte weg zijn, gelovigen, om van dag tot dag meer vernieuwd te worden naar de inwendige mens. Het kruis daar God u toe roept, gewillig op u te nemen en te dragen, Matth. 16:24. Niet te vertragen, maar gezet aan te houden in het werk des Heeren. Klein en nederig bij uzelf te worden, en uzelf in alles te verliezen.

B. Weet tot uw bemoediging en vertroosting gelovigen: Al wordt uw uitwendige mens verdorven, geen nood, langs die weg wil God de inwendige vernieuwen. Al hebt gij nog maar weinig vernieuwing bij voortgang; van dag tot dag moet zulks geschieden. Vindt gij geen kracht in u om uw vernieuwing voort te zetten; O! God, Die in u dit goede werk begonnen heeft, Die zal het voleindigen, Fil. 1:6.

C. Ik sluit dan met deze wens tot u van Paulus, 1Thess. 5:23,24: De God des vredes Zelve heilige u geheel en al, en uw geheel oprechte geest, en ziel, en lichaam worde onberispelijk bewaard in de toekomst van onzen Heere Jezus Christus. Hij Die u roept, is getrouw, Die het ook doen zal. AMEN.

VIER EN DERTIGSTE LEERREDE

2KORINTHE 4:17

Want onze lichte verdrukking, die zeer haast voorbij(gaat), werkt ons een gans zeer uitnemend eeuwig gewicht der heerlijkheid.

INLEIDING

I. **ZEER** nadrukkelijk zegt de grote kruisheld Paulus van zichzelf en zijn medegelovigen: Indien wij alleenlijk in dit leven op Christus zijn hopende, zo zijn wij de ellendigste van alle mensen, 1Kor. 15:19. Waarlijk met reden:
A. Want welke ellenden en rampen treffen Jehova's keurlingen niet al?
1. Met andere mensenkinderen hebben zij gemeen een leven vol van ellende, broosheid, onzekerheid en moeilijkheid; waardoor zij alle dagen als levende sterven.
2. Boven onbekeerde mensen moeten zij ondergaan en dragen hun lieve Vaders tucht en roeden van kastijding. Aanvallen, bestrijdingen en inwerpingen van de duivel. Lasteringen en vervolgingen van vijandige wereldlingen. En bittere zielslagen en strikken van hun verdorven hart. Zouden zij dan niet de ellendigste van alle mensen zijn, indien zij maar alleen in dit leven op Christus waren hopende?
B. Maar o! door de rijkdom van Gods genade en barmhartigheid is het geheel anders met des Heeren volk gesteld. Vaders liefde, rechtvaardigheid en getrouwheid, Jezus' wonden, dood en opstanding kunnen niet dulden dat de vrijgekochten en teder beminde kinderen Gods in eeuwigheid ellendigen zouden zijn. O neen! Maar de alwijze God wil hen langs die weg tot wat beters leiden, en op die weg tot wat heerlijkers bereiden.
II. Hebt gij lust toehoorders, om dit betoogd te zien? Zo sla maar uw ogen met aandacht op onze voorgelezen tekstwoorden, en merkt ze in het verband met de voorgaande aan.
III. De apostel Paulus had, gelijk wij voor veertien dagen getoond hebben, wanneer wij het voorgaande 16de vers met uw aandacht verhandelden, van vers 8-12 van ons teksthoofdstuk getoond hoe hij en zijn medearbeiders in het midden van vele tegenheden en verdrukkingen nochtans niet vertraagden in het werk der bediening, noch afweken van Christus in geloof aan te kleven en na te wandelen. Om deze redenen:
A. Omdat zij geloofden dat zowel hun als der gelovigen lichamen door Jezus weer eens zouden opgewekt worden, vers 13,14.
B. Omdat hun volharden in dat werk strekte tot opbouw van de Kerk Gods, vers 15.
C. Omdat zij langs die weg, ofschoon tot verbreking van het lichaam zijnde, nochtans hun heiligmaking voleinden moesten en vernieuwd worden van dag tot dag, vers 16.
D. Hij voegt er nu ook bij, omdat zij langs de weg van verdrukkingen, zowel als alle ware gelovigen, tot de eeuwige hemelse heerlijkheid geleid en bereid worden, in onze

tekstwoorden, zeggende: Want onze lichte verdrukking, die zeer haast voorbij(gaat), werkt ons een gans zeer uitnemend eeuwig gewicht der heerlijkheid.
IV. Zodat de voorgelezen woorden derhalve in zich behelzen: *Een nadrukkelijke reden waarom Paulus en zijn medearbeiders volstandig waren, en iedere gelovige ook aanhoudende zijn moet in de dienst en het werk des Heeren, al is het onder verdrukkingen, hoe hard en zwaar ze voor het vlees schijnen, met een geestelijk oog beschouwd zijnde, zijn ze toch maar licht en zeer haast voorbij gaande; en dat is de weg om hierna eens een gans zeer uitnemend eeuwig gewicht van heerlijkheid weg te dragen, tot prijs van Gods vrije genade.*
O Heere, zegen de verhandeling van deze stof, dat het gans zeer uitnemend gewicht der heerlijkheid van Uw volk meer aanschouwd, en zij erdoor bemoedigd mogen worden, om de verdrukkingen die hun hier bejegenen, maar als licht, en zeer haast voorbij gaande te achten! Amen.
V. Merkt in de voorgelezen woorden met mij aan:

I. Hoe Paulus de verdrukkingen, die Gods dienaars ontmoeten, verkleint, ze noemende, onze lichte verdrukking die zeer haast voorbijgaat.
II. Het goed dat daar tegenover staat, en dat door deze verdrukking bevorderd wordt. Zij werkt ons een gans zeer uitnemend eeuwig gewicht der heerlijkheid. Als een reden waarom er geen vertragen in het werk Gods moet zijn, door het woordje *want.*

VERKLARING

I. De apostel dan, om zijn voorgaand zeggen nader aan te dringen, verkleint eerst de verdrukkingen die Gods trouwe dienaars uitstaan. Hoe groot deze ook zijn en hoe langdurig, als zij met een vleselijk oog beschouwd worden; evenwel noemt de apostel ze: Onze lichte verdrukking, die zeer haast voorbijgaat.
A. Hij spreekt hier van verdrukking. Welke hij nader bepaalt door het woordje *ons,* zeggende, onze verdrukking. En getuigt van deze verdrukking dat ze licht is, en zeer haast voorbijgaat. De apostel Paulus spreekt hier dan van:
1. Verdrukking; het enkel getal verdrukking moet hier onbepaald genomen worden, voor allerlei verdrukkingen, van hoedanige aard of natuur zij ook mogen zijn, van wie en op welke wijze ze mogen aangedaan worden, allerlei ongemakken en tegenspoeden die hinderen, ten onder houden, neerwerpen en benauwen. Want dat is de nadrukkelijke betekenis van ons Grieks grondwoord *thlipsis,* dat afkomt van *thliboô,* hetgeen niet alleen *verdrukken,* maar ook *verdringen* betekent; zoals Mark. 3:9: Opdat zij Hem niet zouden verdringen. Zo ook Mark. 5:24,31, Luk. 8:45. Het wordt ook wel door benauwdheid vertaald, Joh. 16:16, Hand. 7:11. Omdat er zulke verdrukkingen door te kennen gegeven worden, die het nauw en benauwd maken.
2. Evenwel worden er geen verdervende verdrukkingen door verstaan, die in Gods toorn toegezonden worden, gelijk de tegenspoeden der goddelozen zijn, maar zulke die tot nut der gelovigen, en bij de uitkomst tot roem van Gods vrije genade zijn. Want de apostel schrijft ze zichzelf en de gelovigen toe, zeggende: Onze lichte verdrukking.
a. Zeker, de apostel Paulus is verdrukt geweest, en dat wel boven anderen.
1. Ziet eens wat hem al wedervaren is, vers 8 van ons teksthoofdstuk; hij zegt: Als in alles verdrukt geworden, doch niet benauwd; twijfelmoedig, doch niet mismoedig;

vervolgd, doch daarin niet verlaten; nedergeworpen, doch niet verdorven. Hij werd als een van de laatste apostelen tentoon gesteld als tot de dood verwezen, een schouwspel geworden zijnde der wereld en den engelen, en den mensen. Dan leed hij honger, dan leed hij dorst, dan was hij naakt, dan werd hij met vuisten geslagen, dan had hij geen vaste woonplaats. Dan werd hij gescholden, dan werd hij vervolgd, dan werd hij gelasterd; ja, hij was geworden als een uitvaagsel van de wereld en aller afschrapsel, 1Kor. 4:9-13. Ja, hij kon zeggen: Ik ben boven anderen in slagen uitnemender, in gevangenissen overvloediger, in doodsgevaar menigmaal. Van de Joden had heb ik veertig slagen min een vijfmaal ontvangen. Driemaal ben ik met roeden gegeseld geweest, eens ben ik gestenigd, driemaal heb ik schipbreuk geleden, een ganse nacht en dag heb ik in de diepte overgebracht. In reizen menigmaal, in gevaren van rivieren, in gevaren van moordenaars, in gevaren van mijn geslacht, in gevaren van de heidenen, in gevaren in de woestijnen, in gevaar in de zee, in gevaar onder de valse broeders. In arbeid en moeite, in waken menigmaal, in honger en dorst, in vasten menigmaal, in koude en naaktheid, 2Kor. 11:23-27. Opdat ik andere zaken meer van hem nu niet meld.

2. Dit alles overkwam Paulus tot beproeving, tot oefening voor hem en tot bevestiging van de gemeenten. Daarom schrijft hij, vers 10,11 van ons teksthoofdstuk: Altijd de doding van de Heere Jezus in het lichaam omdragende, opdat ook het leven van Jezus in ons lichaam zou geopenbaard worden. Want wij die leven, worden altijd in den dood overgegeven om Jezus' wil; opdat ook het leven van Jezus in ons sterfelijk vlees zou geopenbaard worden.

b. En dergelijke verdrukkingen zijn ook menigmaal hier op aarde het lot der vromen. Vele en verschillende tegenspoeden en verdrukkingen worden hun toegezonden, Ps. 34:10, Hand. 14:22. Alle verdrukking, 1Thess. 3:7. En allerlei verdrukkingen, 2Kor. 1:4.

1. Dan eens om erdoor verzocht en beproefd te worden, met Abraham, Gen. 22:1. Hierom schrijft Jakobus: Acht het voor grote vreugde, mijne broeders, dat gij in velerlei verzoekingen valt, wetende dat de beproeving uws geloofs lijdzaamheid werkt, Jak. 1:2,3.

2. Dan eens om erdoor tot zichzelf gebracht, en over hun afwijkingen gekastijd te worden, met David, Ps. 119:67. En in dit opzicht zegt de Heere Jezus: Zo wie Ik liefheb, die bestraf en kastijd Ik, Op. 3:19.

3. Dan ook eens, doch dit mag niet altijd allen gebeuren, om Jezus' Naams wil, en tot bevestiging van anderen; als Petrus en die met hem waren gebeurd is, Hand. 5:40,41.

B. Van al deze verdrukkingen zegt Paulus:

1. Dat ze *to elaphron,* dit woord betekent *iets, hetgeen niet zwaar, maar licht van gewicht is;* in welke zin het hier ook wordt genomen, als blijkt, dewijl het tegenover een gans zeer uitnemend eeuwig gewicht der heerlijkheid wordt gesteld. En met recht noemt de apostel de even gemelde verdrukking licht, hoe zwaar en bitter ze ook voor het vlees mag vallen, als ze aan de rechte zijde van de Heeren volk bezien wordt. Want al hun verdrukking is:

a. Licht, in tegenstelling van de heerlijkheid die daar tegenover staat, daarbij niet te waarderen, Rom. 8:18: Want ik houd het daarvoor, dat het lijden dezes tegenwoordigen tijds niet is te waarderen tegen de heerlijkheid die aan ons zal geopenbaard worden.

b. Licht, vooral ook in tegenstelling van die last van de toorn Gods, die zij, in zichzelf aangemerkt, waardig waren, die Christus voor hen heeft gedragen, en waarvan Hij hun daardoor verlost heeft; maar die blijft, en in kracht komen zal over diegenen die trouweloos de Heere Jezus komen te verloochenen. En dewijl zij derhalve niet in de toorn van een wrekende Rechter, maar uit liefde van hun Vader en tot hun eigen nut ze ondergaan. Hierom schreef Paulus aan de gelovige Hebreeën: Indien gij de kastijding verdraagt, zo gedraagt Zich God jegens u als zonen. (Want wat zoon is er, die de vader niet kastijdt?) Maar indien gij zonder kastijding zijt, welke allen deelachtig zijn geworden, zo zijt gij dan bastaarden, en niet zonen. Voorts, zij hebben de vaders onzes vleses wel tot kastijders gehad, en wij ontzagen ze. Zullen wij dan niet veelmeer de Vader der geesten onderworpen zijn, en leven? Want genen hebben ons wel voor een korte tijd, naar dat het hun goed dacht, gekastijd; maar Deze kastijdt ons tot ons nut, opdat wij Zijner heiligheid zouden deelachtig worden. En alle kastijding, als die tegenwoordig is, schijnt geen zaak van vreugde, maar van droefheid te zijn; doch daarna geeft zij van zich een vreedzame vrucht der gerechtigheid dengenen die daardoor geoefend zijn, Hebr. 12:7-10.
c. Licht, omdat hun harten ertoe overgegeven zijn, en zij met gewilligheid ze trachten te ondergaan, zeggende met de Kerk: Ik zal des Heeren gramschap dragen, want ik heb tegen Hem gezondigd, Micha 7:9. Ja, met Petrus en de zijnen zich weleens verblijden, wanneer zij waardig geacht worden om Jezus' Naams wil smaadheid te lijden, Hand. 5:41.
d. Licht, omdat zij door de kracht Gods naar de sterkte Zijner heerlijkheid bekrachtigd en aangemoedigd worden, dat zij niet bezwijken. Vreest niet, zegt daarom hun trouwe Woordhouder, want Ik ben met u, zijt niet verbaasd, want Ik ben uw God, Ik sterk u, ook help Ik u, ook ondersteun Ik u met de rechterhand Mijner gerechtigheid, Jes. 41:10. Wederom, Jes. 43:1,2: Maar alzo zegt de Heere, uw Schepper, o Jakob, en uw Formeerder, o Israël; vreest niet, want Ik heb u verlost, Ik heb u bij uw naam geroepen, gij zijt Mijne. Wanneer gij zult gaan door het water, Ik zal bij u zijn, en door rivieren, zij zullen u niet overstromen. Wanneer gij door het vuur zult gaan, zult gij niet verbranden, en de vlam zal u niet aansteken. Trouwens, Zijn genade is hun genoeg, en Zijn kracht wordt in hun zwakheid volbracht, 2Kor. 12:9.
e. Licht noemt hij ze, omdat ze hun zielen niet kunnen ten onder brengen, noch beletten hun liefde en hoop tot God op te heffen. Al lagen zij tussen twee rijen stenen, nochtans hebben zij vleugelen als ener duive, die overdekt zijn met zilver, en wiens vederen zijn met uitgegraven geluwen goud, Ps. 68:14.
f. Eindelijk licht, omdat de verdrukkingen niet altijd zijn, maar zelfs in dit tijdelijk leven nog hun verpozing en dagen van verkoeling hebben. Daarom zegt de Heere: Voor een klein ogenblik heb Ik u verlaten; maar met grote ontfermingen zal Ik u vergaderen. In een kleinen toorn heb Ik Mijn aangezicht van u een ogenblik verborgen; maar met eeuwige goedertierenheid zal Ik Mij uwer ontfermen, zegt de Heere, uw Verlosser, Jes. 54:7,8. David had dit ook ondervonden, en zei daarom: Een ogenblik is er in Zijn toorn, maar een leven in Zijn goedgunstigheid; des avonds vernacht het geween, maar des morgens is er gejuich, Ps. 30:6. Nu zal het ook niet altijd duren dat de vromen verdrukking hebben, het is maar voor een korte tijd.
2. Daarom voegt er Paulus in onze tekst ook bij, dat het een verdrukking is die zeer haast voorbij gaat; met welke spreekwijze te kennen gegeven wordt iets dat zo licht

van gewicht is, dat het tegelijk zeer ras, zeer haast voorbij gaat, zodat de duurzaamheid ervan maar als voor een ogenblik is. En waarlijk, zo haast voorbij gaande, en als voor een ogenblik is de verdrukking der gelovigen maar.

a. Vanwege de kortstondigheid van dit leven, kunnende ten uiterste niet langer duren dan dit tijdelijk leven zelf; behalve dat de verdrukking in dit leven zelfs nog verpozing geeft. Het ganse tijdelijke leven zelfs is in vergelijking met de eeuwigheid, die daarop staat te volgen, als een stip en als niets te rekenen; het wordt snel afgesneden, en wij vliegen daarheen. Met het einde daarvan is de rust daar, Ps. 90:10, Op. 14:13.

b. Het is een verdrukking die zeer haast voorbij gaat, in vergelijking met de eeuwige straffen der goddelozen in de hel; daar hun worm niet sterft, en het vuur niet uitgeblust wordt, Mark. 9:13.

c. Eindelijk, het is een verdrukking die zeer haast voorbij gaat, inzonderheid ook in vergelijking met de eeuwige heerlijkheid, die hierna aan hen geopenbaard en geschonken zal worden. In dit opzicht kan men ze ook aanmerken als een verdrukking van maar tien dagen, Op. 2:10. En als maar een uur van verzoeking, Op. 3:10. Ziedaar, hoe de verdrukking van des Heeren knechten en volk maar licht is, en zeer haast voorbij gaat.

II. Daarop vergroot de apostel nu het goed dat daar tegenover staat, en dat door deze verdrukking bevorderd wordt, zeggende: Zij werkt ons een gans zeer uitnemend eeuwig gewicht der heerlijkheid. In dit tweede deel hebben wij te letten, op het heerlijke goed dat Paulus hier tegenover de verdrukking stelt, en dan hoe dit aan de verdrukking wordt vastgemaakt.

A. Het tegengestelde goed beschrijft de apostel met zulk een opeenstapeling van spreekwijzen, dat hij toont dat hij zichzelf niet voldoen kan, noch hetzelve naar zijn waardij beschrijven.

1. Hij noemt het een heerlijkheid. Hij verstaat daardoor de volzalige en heerlijke staat, daar elke oprechte van hart toe verwaardigd en in overgebracht zal worden.

a. Niet zozeer zoals die hier op aarde al aanvankelijk in de eerste beginselen aan hen wordt geschonken, waarop gezien wordt, Ps. 16:3, als zij daar genoemd worden, de heiligen die op de aarde zijn, en de heerlijken in welke al des Heeren lust is; en Ps. 45:14, als daar gezegd wordt: Des Konings dochter is geheel verheerlijkt inwendig, haar kleding is van gouden borduursel. En 2Kor. 3:18, daar Paulus van zichzelf en de gelovigen zegt, dat zij allen met ongedekt aangezicht de heerlijkheid des Heeren als in een spiegel aanschouwende, naar hetzelve beeld in gedaante veranderd worden, van heerlijkheid tot heerlijkheid, als van des Heeren Geest.

b. Maar voornamelijk, zoals zij deze volmaakt, in volle trap en luister, hierna in de hemel genieten en bezitten zullen, eerst naar de ziel terstond na de dood, maar daarna ook naar ziel en lichaam beide in de opstanding.

1. Deze zalige staat wordt de heerlijkheid genoemd, Ps. 73:24, daar Asaf tot de Heere zegt: Gij zult mij leiden door Uw raad, en daarna zult Gij mij in heerlijkheid opnemen. Zo ook Rom. 2:7, 5:2, 8:21, 2Tim. 2:10.

2. Gelijk deze staat ook onder verschillende heerlijke zinnebeelden in Gods Woord wordt voorgedragen en beschreven. Dan wordt het eens genoemd, zich schatten in de hemel te vergaderen, daar ze noch mot noch roest verderft, en daar de dieven niet doorgraven, noch stelen, Matth. 6:20. Dan heet het eens wederom, honderdvoud te

ontvangen, en het eeuwige leven te beërven, Matth. 19:29. Opdat ik andere meer nu niet ophaal.
2. De apostel omschrijft deze zalige en heerlijke staat verder:
a. Als hij daar een gewicht aan toeschrijft; het is: Een gewicht der heerlijkheid.
1. Het kan wel zijn dat de apostel daarmee zinspeelt op het woord *Kavooth,* dat bij de Hebreeën zeer veel in gebruik was, als zij wilden te kennen geven dat iets alle andere dingen overtreft, en wezenlijk goed is; welk woord in zijn oorsprong eigenlijk *gewichtig* betekent. En dan duidt hij ermee aan dat die zalige heerlijkheid alle andere dingen overtreft. Dat het niet slechts een schijngoed is, als klatergoud; maar een wezenlijk goed, een goed en heerlijkheid in der daad en waarheid; als waar, fijn, beproefd en gewichtig goud, in tegenstelling van vals of schijngoud.
2. En inderdaad, die zalige staat behelst ook een gewicht van heerlijkheid in zich:
a. Vanwege de veelheid der heilgoederen en zalige voorrechten die er tot deze heerlijkheid behoren, als namelijk blijdschap, eer, onverderfelijkheid en vele andere meer. Daar nu veel zulke dingen tezamen komen, en als op elkander gehoopt en gestapeld zijn, daar is zwaarte, daar is gewicht van heerlijkheid.
b. Om de volkomen zuiverheid van deze heerlijkheid, in welke zelfs het allerminste inmengsel van enig onheil niet zal gevonden worden. Gelijk zo hetgeen alleen zuiver goud is, veel zwaarder is en meer gewicht heeft dan wanneer er wat anders onder vermengd is; gelijk Grotius terecht heeft aangemekt.
c. In vergelijking van alle aardse en ondermaanse heerlijkheid, welke deze zalige en heerlijke staat op allerlei wijze in gewicht zeer ver overtreft en te boven gaat. Hierom voegt er de apostel ook bij, deze heerlijkheid verder omschrijvende, dat het is:
b. Een gans zeer uitnemend gewicht der heerlijkheid.
1. Met de verdubbeling van dit woord wil de apostel eigenlijk te kennen geven, dat deze heerlijkheid zo uitnemend en voortreffelijk is, dat ze alle andere dingen oneindig ver te boven gaat; dat er niet alleen niets bij ophalen kan, maar zelfs niets bij te noemen noch te waarderen is. Ja, dat deszelfs voortreffelijkheid zo groot is, dat ze alle woorden, ja alle verstand te boven gaat. O hoe groot is Uw goed, dat Gij weggelegd hebt voor degenen die U vrezen! Dat Gij gewrocht hebt voor degenen die op U betrouwen, in de tegenwoordigheid der mensenkinderen! riep David daarom er ook eens over uit, Ps. 31:20. Deze spreekwijze vinden wij nergens anders in de Bijbel dan in deze plaats, en is zo alleen maar gebruikt van die apostel, die tot in de derde hemel is opgetrokken geweest, 2kor. 12:2.
2. En inderdaad, het is ook een gans zeer uitnemend gewicht der heerlijkheid:
a. Ten aanzien van de verdienende Oorzaak, dat de heerlijke Heere Jezus, Gods eeuwige Zoon, door Zijn gans zeer uitnemende en volwichtige teweeg gebrachte verlossing is, Hebr. 5:9.
b. Gans zeer uitnemend is ze ten aanzien van de plaats daar die zalige heerlijkheid zal genoten en bezeten worden, het is een huis, niet met handen gemaakt, maar eeuwig in de hemelen, 2Kor. 5:1.
c. Gans zeer uitnemend is die heerlijkheid ten aanzien van derzelver gewicht, dewijl ze alle zaligheden volmaakt en volkomen in zich begrijpt.
d. Gans zeer uitnemend is die heerlijkheid ten aanzien van het gans zeer uitnemend gezelschap dat daar ontmoet zal worden, en daar zij dan mee verkeren zullen; de gans zeer uitnemende Heere Jezus, de uitnemende engelen en al de uitnemende gezaligden.

e. Gans zeer uitnemend is het gewicht van die heerlijkheid ten aanzien van het werk dat zij daar verrichten zullen, dewijl zij daar zonder ophouden een nieuw lied, ter ere van God en het Lam, zingen zullen, Op. 5:9.
f. Gans zeer uitnemend is het gewicht van die heerlijkheid ten aanzien van derzelver grootheid, zijnde voor mensentongen onuitspreekbaar, en voor der mensenharten hier nog onvatbaar, 1Kor. 2:9.
g. Gans zeer uitnemend is het gewicht van die heerlijkheid, dewijl de oneindige, onbegrijpelijke en algenoegzame God Zelf daar in de allervolste nadruk hun Loon zeer groot zal zijn, Gen. 15:1.
h. Eindelijk, gans zeer uitnemend is het gewicht van die heerlijkheid ten aanzien van derzelver eeuwige duurzaamheid. Hierom zegt Paulus er ook bij:
c. Dat het is een eeuwig gewicht der heerlijkheid.
1. Een eeuwig gewicht der heerlijkheid, staat er in onze tekst, hetgeen eigenlijk te kennen geeft dat iets zonder einde altijd en eeuwig duren zal. Zo vinden wij tweemaal dit woord, Matth. 25:46: Dezen zullen gaan in de eeuwige pijn; maar de rechtvaardigen in het eeuwige leven. Opdat ik uit Op. 7:12 en andere plaatsen meer nu geen bewijzen meer ophaal. De apostel geeft daarmee te kennen dat er nooit einde noch vermindering noch verandering ten nadele zijn zal; het gewicht zelf van deze heerlijkheid is eeuwig.
2. En geen wonder, want:
a. Deze zalige heerlijkheid is het hoogste goed, dat noodzakelijk eeuwig en altijd durende moet zijn, of anders ophouden zou het hoogste goed te zijn.
b. Dit vloeit ook uit de onveranderlijkheid Gods, Die dit onveranderlijk aan elkander heeft vastgemaakt: Die Hij tevoren verordineerd heeft te roepen; die Hij geroepen heeft te rechtvaardigen; en die Hij gerechtvaardigd heeft te verheerlijken, Rom. 8:30.
c. En uit de oneindige waardij en kracht van Christus' verdiensten, Die met één offerande in eeuwigheid volmaakt heeft degenen die geheiligd worden, Hebr. 10:14.
d. Gelijk ook al de vijanden dan ten onder gebracht en de zonde te niet gedaan zal zijn, zodat er geen kwaad meer zal te vrezen zijn. Wat heeft nu daarbij de allergrootste, zwaarste en langdurigste verdrukking? Immers moet die daarbij licht en zeer haast voorbijgaande gerekend worden.
B. Dit gans zeer uitnemend eeuwig gewicht der heerlijkheid nu wordt niet alleen niet weggenomen, door de lichte en zeer haast voorbijgaande verdrukking, maar zelfs daardoor bevorderd. Die verdrukking, zegt de apostel, werkt ons, mij en mijn medearbeiders, gelijk ook u gelovigen, die heerlijkheid:
1. Niet als een verdienende oorzaak daarvan. Omdat hier geen proportie of gelijkmatigheid tussen beide is. Omdat Christus' verdiensten dan overtollig zouden zijn. Omdat het eeuwige leven een genadegift Gods is, Rom. 6:23.
2. De verdrukking is de weg langs welke God, Die de Zijnen het beeld van Zijn Zoon gelijkvormig wil maken, hun tot de heerlijkheid wil brengen. De verdrukkingen bereiden hen tot de heerlijkheid; want ons grondwoord betekend ook iemand ergens toe te bereiden en toe te richten; dus wordt een gelovige door kruis en tegenheden bereid tot de heerlijkheid. Ja, die verdrukkingen bevorderen ook hier in de tijd in hen, als middelen, de eerstelingen en de verzekering van de toekomende eeuwige heerlijkheid, zij bevorderen hun heiligmaking, hun lijdzaamheid, bevinding, hun hoop en blijdschap in God, Rom. 5:2-5.

b. Dit merkt nu Paulus aan als een reden waarom er geen vertragen in het werk Gods moet zijn, door het woordje *want.* Want lag het aldus met de verdrukkingen en met de toekomende heerlijkheid, dan konden Paulus en zijn medearbeiders, en dan moeten de gelovigen ook, om de verdrukkingen te ontgaan, niet vertragen; maar door de verdrukkingen nog zelfs veelmeer aangespoord en aangezet worden. Dat Paulus hier eigenlijk beogen wilde.
Ziedaar deze stof voor uw aandacht ook geopend en verklaard.

TOEPASSING

I. Kom hier godzaligen, hoort dit woord van Paulus tot uw vertroosting, zet er vrij uw hart op, laat het u bemoedigen, terwijl gij in dit tranendal omsukkelt, en door deze barre woestijn der wereld naar het hemelse Kanaän nog op reis zijt.
A. Kruis, tegenheden en verdrukkingen zijn het gewone lot van Gods kinderen; u overkomt dan niets anders dan hetgeen dat meest alle ware godzaligen voor u bejegend is. Opdat gij met Christus lijden, en ook met Hem verheerlijkt zou worden, Rom. 8:17.
B. Alles wat u bejegent en wedervaart, hoe naar, hard en zwaar het ook voor het vlees zijn mag, nochtans aan de rechte zijde beschouwd zijnde, is het maar licht; gij had immers duizendmaal meer door uw zonden verdiend, en de Heere geeft u kracht om te dragen.
C. Uw tegenspoeden en verdrukkingen zijn maar zeer haast voorbijgaande; zij zullen altijd niet langer duren dan dit kortstondige leven; en hoe dikwijls krijgt gij nog eens tussen beide enige verademing en tussenpozing door des Vaders goedheid?
D. Zij zijn voor u de weg, en bereiden u tot een gans zeer uitnemend eeuwig gewicht der heerlijkheid; en hoe meer gij hier verdrukt wordt, hoe grotere trap van heerlijkheid gij ook misschien erven zult, althans, indien gij er boven anderen door geheiligd wordt.
II. Ziet, dit is het zalig geluk en de heerlijke troost, daar gij godzaligen, staat op maken en u in verblijden moogt.
A. Waar blijft gij nu, wereldlingen en onbekeerde mensen:
1. Met uw zegen, voorspoed, hoogheid, liefde, eer en achting in de wereld, dat gij voor een blijk en bewijs van Gods genade voor u houdt?
a. Dit is een grove misvatting, daar men zichzelf jammerlijk mee bedriegt tot zijn eeuwige schade; want: Dit strijdt duidelijk tegen Gods Woord; neem maar een plaats voor alle, 1Kor. 1:26-29, daar Paulus overtuigende aanwijst dat God niet vele aanzienlijken der aarde heeft uitverkoren, maar meer verachten. Ziet op de voorbeelden in het Woord; een gezegende en voorspoedige landman was echter genadeloos, Luk. 12. Om van de rijke man, uit Luk. 16 en anderen nu niet te spreken. Salomo zegt uitdrukkelijk: De voorspoed der zotten zal ze verderven, Spr. 1:32. Dan is voorspoed altijd geen bewijs van Gods genade. In onze tekst wordt de verdrukking vastgesteld aan Gods rechtgeaarde knechten en kinderen vrij en gemeen te zijn.
b. Ja maar, zult gij misschien denken, Christus zegt evenwel uitdrukkelijk, als men eerst het Koninkrijk Gods en Zijn gerechtigheid zoekt, dat dan de andere dingen zullen toegeworpen worden, Matth. 6:33. Daaruit besluit ik, dat ik een deelgenoot van God Koninkrijk moet zijn, omdat het mij in dit leven zo wel gaat, en ik die toewerpselen deelachtig ben? Dit is:

1. De Schriftuur tot zijn eigen verderf te verdraaien; er staat niet dat die allen, welke God Zijn toewerpselen geeft, ware zoekers van Zijn Koninkrijk zijn; maar die dat waren, dat die gezegend zouden worden, naar Gods vrije en wijze bedeling, sommigen met overvloedige zegeningen, anderen schaarser.
2. Luther zei eens: God werpt de honden van deze wereld de bonken toe. En zo gaat het ook dikwijls met de voorspoed in de wereld.
3. Salomo toont duidelijk dat rijken genadeloos kunnen zijn, Spr. 27:6: De arme wandelende in zijn oprechtheid, is beter dan die verkeerd is van wegen, al is hij rijk. Ziet gij dan niet dat het bedrog is, hieruit Gods gunst en genade voor zich te willen opmaken?
2. Evenzeer bedriegt hij zich onder u, die uit de tegenspoeden en verdrukkingen alleen besluit, dat hij onder Gods volk, knechten en kinderen zich rekenen en tellen moet. Want:
a. De tegenspoeden en verdrukkingen brengen uit hun eigen aard geen genade, veel minder heerlijkheid voort.
b. Er is een onafscheidbaar verband tussen tegenspoeden en genade, tussen verdrukkingen en zaligheid; gelijk Salomo ook toont, Spr. 27:22.
c. Weet gij dan niet mensen, dat gij door de zonde verdiend hebt tijdelijk en eeuwig ellendig te zijn? Dat gelijk alles de gelovigen medewerkt ten goede, Rom. 8:28, zo ook bij tegenstelling de ongelovigen ten kwade? Gij kunt immers door het lijden geen heerlijkheid verdienen, daar gij u de tegenspoeden hebt waardig gemaakt. Maar voor zulke onboetvaardigen als gij zijt, zijn de verdrukkingen en tegenheden voorboden van de eeuwige rampzaligheid, Rom. 2:9.
B. Tot u gelovigen, die kinderen Gods en gunstgenoten des Allerhoogsten zijt, hebben wij dit woord: O! laten de tegenspoeden en verdrukkingen u toch niet slingeren, alsof daaruit blijken zou dat God uw Bondsgod niet was; dit gebeurt een oprechte weleens, maar het is mis; want:
1. In onze tekst worden de tegenheden en verdrukkingen vastgesteld aan Gods rechtgeaarde knechten en kinderen vrij eigen en gemeen te zijn. Overal in het Woord wordt dit als het gewone lot der vromen en godzaligen opgegeven, Joh. 16:33, Hand. 14:22, Op. 3:19, en in vele andere plaatsen. Ontelbare voorbeelden bevestigen dit ook op het krachtigste, als Jozef, Job, David, Heman, Daniël, Paulus en meer anderen.
2. Ja maar, zal misschien de een of ander onder u bij zichzelf zeggen:
a. Ik zou denken dat mijn tegenheden en verdrukkingen mij geen blijk van genadeloosheid waren, wanneer ik er mij lijdzaam onder kon gedragen, en die uitwerking in mij ervan vond dat ik Gods heiligheid erdoor deelachtig werd, Hebr. 12:10. Maar dewijl ik dit niet bevind, maakt het mij zeer bekommerd. Maar weet, kinderen van God:
1. Al zowel als verdrukkingen in Gods volk vallen kunnen, kunnen ook, onder tegenheden, in hen vallen onlijdzaam en zondig wangedrag, zelfs in de meest gevorderde; ziet het in Mozes, Num. 11:11,15,19,20,22. In Jona, Jona 3:1-9. In Elia, 1Kon. 19:4. En in Job, Job 3:1-16.
2. Houdt gij echter de onlijdzaamheid niet voor een ondeugd, en hebt gij doorgaans niet meer te doen met uw onlijdzaamheid, dan met de verdrukking zelf?
3. En wat aangaat uw bekommering, van er niet genoeg door geheiligd te worden. De beste middelen helpen niet altijd dadelijk, maar kunnen weleens voor een tijd zonder

vrucht zijn; zo was het met Job ook, Job 33:8,9. Kunt gij ontkennen, dat gij onder tegenheden ook doorgaans uw zonden mede onder het oog krijgt, en enige smart er dikwijls over gevoelt? Vindt gij die keus niet, dat ze die uitwerking hebben?

b. Wellicht denkt een ander van u, kinderen van God, ik heb het zo ruim, en geniet veel zegen en voorspoed van de Heere; zou het met mij wel recht zijn? Het is niet vreemd dat dit de ziel zeer kan schudden, en zelfs dwaas naar kastijdingen doen verlangen. Maar weet godzaligen, dat de Heere Zijn volk het goede zowel belooft, als Hij hun tegenspoeden voorspelt; ziet maar Ps. 25:12,13, 112:1-3. Dezelfde personen geeft God dan eens zegeningen, dan eens weer tegenspoeden. Wij zeggen met een voornaam man: Het belieft God sommige mensen te bewaren in suiker, en een ander in pekel, evenals Hij ziet dat zij best zullen bewaard worden van verrotting. O, geloofde gij dat ook!

3. Tot besturing hebben wij u hier te zeggen, godzaligen, zoekt en tracht:

a. Gods soevereinheid in alles te erkennen, met Aäron, Lev. 10:3. Niet ongeduldig, maar lijdzaam en stil te zijn onder hetgeen Hij u toezendt, Ps. 62:2. Het een voorrecht te achten, als God u verwaardigt te tuchtigen, Jak. 1:2. Te roemen in de verdrukkingen en tegenspoeden, met Paulus, Rom. 5:3. Daardoor een schat aan Goddelijke bevindingen op te leggen, Rom. 5:4. Niet te vrezen dat er de liefde van God in Christus door zal vernietigd worden, Rom. 8. Bij Hem een nederig onderzoek naar de oorzaken te doen, met Job, Job 10:2. De tijd en wijze van verlossing aan de Heere over te geven, 1Sam. 3:18. Veel gebruik in alle opzichten van Jezus te maken, en alles bij Hem te zoeken.

b. Gijlieden zult ondervinden, gelovigen, maakt er vrij staat op, en daar sluit ik thans mee, uit Ps. 73:24: Dat de Heere u zal leiden door en naar Zijn raad; en dat Hij u daarna in heerlijkheid zal opnemen. AMEN.

VIJF EN DERTIGSTE LEERREDE

2KORINTHE 12:2-4

Ik ken een mens in Christus, voor veertien jaren (of het geschied is in het lichaam, weet ik niet, of buiten het lichaam, weet ik niet, God weet het), dat de zodanige opgetrokken is geweest tot in den derden hemel.

En ik ken een zodanig mens (of het in het lichaam of buiten het lichaam geschied is, weet ik niet, God weet het),
Dat hij opgetrokken is geweest in het paradijs, en gehoord heeft onuitsprekelijke woorden, die het een mens niet geoorloofd is te spreken.

INLEIDING

I. **HOE** nederig het Koninkrijk van Vorst Messias zich ook vertonen moest op deze wereld, met geen hoge statie of aardse pracht voorzien zijnde; deszelfs bediening zou nochtans met een grote heerlijkheid vergezelschapt zijn. De allerhoogste God, ofschoon Hij hier in op het lage zou neerzien, wilde echter dat Zijn openbaring aan de kinderen des mensen pralen zou met zulk een grote luister van Goddelijkheid, als genoegzaam was om over de meest verstokte en wrevelige ziel te zegepralen.
A. Trouwen, nimmer ontdekte Zich de Heere; hetzij Hij Zich aan een Adam aan de wind des daags in Zijn verschrikking horen laat, hetzij Hij Zich aan een Noach in het gestrenge tevens en goedertierenheid van Zijn Wezen bekend maakt, hetzij Hij een Abram in het afgodisch Chaldea afzondert tot Zijn dienst, hetzij Hij een Mozes roept tot verlossing van Zijn verdrukt erfdeel; nimmer ontdekte Zich de Heere, dan in zoveel ontzag en heerlijkheid als het hoog geduchte van Zijn Majesteit betaamde.
B. Maar bovenmate blonk dit uit als hij bij het aangaan van Zijn verbond met Israël Zijn uiterlijke godsdienst, Zijn heiligdom en deszelfs bediening ging bepalen. Toen hoorde men het gekraak der donderen, toen zag men het geblaak van bliksemen, toen vernam men het geluid der bazuinen, toen rookte Sinaï, en de bergen, hoe onwrikbaar op hun grondvesten bevestigd, bewogen zich; toen daverde de aarde, ook dropen de hemelen voor Gods aanschijn, voor het aanschijn Gods, des Gods van Israël, Ex. 19:18,19, Ps. 68:9. Toen verscheen Hij blinkende, zo vol van majesteit en heerlijkheid, dat het aangezicht van Mozes door die luister ontstoken, wegens die glinstering voor het volk onverdraaglijk was. Opdat wij nu van al die heerlijkheden, met welke Hij de tabernakel Zelf vervulde, en zo ontzaglijk tussen de Cherubim woonde, alsmede van al die majesteit die van Aäron en zijn gehele bediening afschitterde, niet melden. Doch was de bediening der wet zo verheerlijkt?
C. Veelmeer is nog de bediening der genade verheerlijkt geworden; want zo horen wij Paulus spreken, 2Kor. 3:7-10: Indien de bediening des doods in letteren bestaande en in stenen ingedrukt, in heerlijkheid is geweest; hoe zal niet veelmeer de bediening des Geestes in heerlijkheid zijn? Hier doet zich een glans op, die gelijkerwijs de zon alle verdere hemellichten, ook alzo alle vorige luister verdooft. Want om nu van Christus

Zelf niet te spreken, door Welke God, Die voortijds tot de vaderen veelmaals en op velerlei wijzen sprak door de profeten, in deze laatste dagen tot ons gesproken heeft, Hebr. 1:1; om van dit uitmuntende, dat alle gedachten te boven gaat, niet te reppen. Men zag zelfs de bediening van Zijn gezanten in kracht en heerlijkheid boven alle voorgaande het hoofd verheffen, bijzonder toen, wanneer Hij aan Gods rechterhand verhoogd, Zijn Geest uitgezonden heeft over de apostelen. Ja, roemde men voormaals op bijzondere verrukkingen en hemelse optrekkingen der heiligen, waardoor hun bediening niet weinig verheerlijkt werd; ook hierin was het Evangelie in heerlijkheid geenszins minder. Men denke maar eens aan het woeste Patmos, daar Johannes wandelde als in het paradijs Gods, en in Goddelijke gezichten de hemelen alle dagen voor zich zag open gaan.

II. En om uw aandacht met geen langere voorrede op te houden, de verhemeling van onze apostel, waarvan in de tekst gewaagd wordt, verstrekt daarvan ook tot een overvloedig bewijs, een verhemeling die meer dan genoegzaam was om de uitnemendheid van zijn bediening boven alle anderen te verheffen. Ik ken, zegt hij, een mens in Christus, en zo vervolgens.

III. Dewijl Paulus' wederpartijders in de gemeente te Korinthe, ten opzichte van het uitwendige zelf niets boven hem hadden, gelijk de apostel in vers 21 van het voorgaande 11de hoofdstuk heeft betuigd; en dewijl zij geenszins zulke krachtige en doorslaande blijken en merktekenen van rechte dienstknechten van Jezus vertoonden, zoals de apostel deed, gelijk hij breedsprakig van vers 22 tot aan het einde van het voorgaande hoofdstuk heeft getoond.

A. Zo was het openbaar, dat deze wederpartijders, die nochtans veel breder van zichzelf opgaven, en die zichzelf vrij meer dan Paulus aanmatigden, nochtans ver voor hem moesten wijken. En bijgevolg dat deze wederpartijders zeer verkeerd de apostel wilden ten laste leggen dat hij met ijdel zwetsen gewoon was om te gaan; daaraan waren deze weerstevers zelf schuldig.

B. En daarom, deze betichting ten laste van de apostel ingebracht (om de Korinthiërs, onder hun verleiding, tegen des apostels bedreiging aan, te verharden) behoorde bij de Korinthiërs geen ingang te krijgen, noch enigszins in aanmerking genomen te worden.

1. Tot hiertoe dan getoond hebbende dat de roem van zijn apostelschap verkeerd beknibbeld werd, en dat hij wettige gronden had van roem boven zijn wederpartijders, die zich echter ver boven hem verheffen, daar hij nochtans, in dienst aan Jezus' zaak te doen, ver boven hen uitmuntte.

2. Hij wijst nu verder aan dat hij ook nog wel andere stof van roem had, maar dat hij, om gewichtige redenen, zich daarin niet durfde uitlaten, maar liever verkoos in zwakheden te roemen, in de tien eerste verzen van ons teksthoofdstuk. En op het krachtigste bewijzen dat men hem verkeerd nagaf dat hij een pocher was, die met zwetsen zonder grond zich veel aanmatigde. Drie leden kunnen wij in deze tien eerste verzen aanmerken:

a. Een voorrede, waarin hij betuigt dat het hem niet raadzaam was over de bijzondere uitnemendheden waarmee God hem verwaardigd had, te roemen, vers 1.

b. Een bedekt vertoog van iets uitnemends, waarmee God hem verwaardigd had, in onze voorgelezen tekstwoorden.

c. Een nadere verklaring, dat hij zich daarover niet wilde noch durfde uitbreiden, maar dat hij, als hij roemen moest, liever in zijn zwakheden wilde roemen, vers 5-10.

IV. De inhoud dan van onze tekst is: *Paulus op een bijzondere wijze opgevoerd in de derde hemel; hier van hem tot bewijs bijgebracht, dat men hem verkeerd nagaf dat hij een pocher was, die met zwetsen zonder grond zich veel aanmatigde.* Is er een stof waardig om verhandeld te worden, het is gewis ook deze.
O! Heere, doe velen onder het verhandelen van deze stof op de derde hemel, op het paradijs, recht verliefd raken! Amen.
V. Drie hoofdzaken zullen wij uit deze woorden wat nader overwegen:

I. De persoon welke dit is wedervaren.
II. De zeldzame zaak die hem is gebeurd.
III. Twee aanmerkelijke omstandigheden van tijd en wijze op welke dit geschied is.

VERKLARING

I. Wanneer al de omstandigheden van onze tekst wel worden gadegeslagen, zal men licht bemerken dat Paulus hier onder een verbloemde spreekmanier van zichzelf spreekt, en van zichzelf getuigt: Ik ken een mens in Christus.
A. Er waren in de kerk van Korinthe vele hoogmoedige mensen ingeslopen, die zich apostelen noemden, die zich boven Paulus verhieven, en die zijn leer en apostelschap met snode lasteringen zochten te bekladden, waardoor ook die beide onder de Korinthiërs geen kleine last leden. Zij hadden het niet alleen tegen zijn bediening, welke hij in hoofdstuk 3 en 4 tegen zulke lastermonden in zijn uitnemendheid wonder heerlijk ten toon stelde; maar zij hadden het ook tegen zijn persoon, die zij met alle kracht bij de gemeente poogde verachtelijk te maken, als blijkt uit 2Kor. 10:10. Zodat hij, hoezeer het ook streed tegen zijn zedigheid naar de aard der onwijzen van zichzelf te roemen, echter genoodzaakt werd om te tonen dat hij niet minder was dan die waanwijzen, een roem op te heffen, welke hij ook in het voorgaande hoofdstuk met een ongemene ernst achtervolgde, doch wel meest in dingen van zijn zwakheid, om te tonen dat hij roemde in nederigheid. Evenwel opdat niemand menen mocht dat het dit alleen was, zo gaat hij met het begin van dit hoofdstuk over tot zaken waarin zijn uitnemendheid nog vrij wat voortreffelijker uitblonk. Hij komt, hoewel niet zonder nogmaals te betuigen hoezeer hem zulk een manier van doen tegen de borst stuitte, tot gezichten en openbaringen, en gewaagt bij die gelegenheid van zijn verhemeling zelf. De anderen brachten altijd wat groots voor de dag, en zo is het ook alsof de apostel wilde zeggen: Indien ik ook van mijzelf zou willen roemen, ik zou ook wat groots, wat uitnemends kunnen bijbrengen; ik zou ook kunnen spreken van hemelse gezichten en Goddelijke openbaringen. Doch om zijn nederigheid alweer te betuigen, en opdat niemand meende dat hij zo uit eerzucht sprak, zo spreekt hij omzichtig in de derde persoon, en dat nog onder de allerzedigste uitdrukking: Ik ken een mens in Christus.
B. Hij kende dan zichzelf. Zichzelf te kennen is een grote wijsheid, waarom ook, kent uzelven, op de deur van de tempel van Apollo geschreven stond. Zij zeiden dat het uit de hemel was neergekomen, en dat het waardig was, indien iemand de gehele wereld had omgereisd, en een winkel van allerhande goederen, ja een schat aan kennis vergaderd had, hij zo nochtans een vreemdeling was omtrent zichzelf.
C. Ik ken, zegt de apostel.

1. Een mens. Een mens, wiens adem in zijn neus is, Jes. 2:22; welker leven maar een wind is, Job 7:7.
2. Hij zegt niet, gelijk hij billijk had mogen doen wegens de uitnemendheid van zijn persoon en apostelambt, ik ken een man, om zijn uitstekendheid aan te wijzen; een woord dat bij de Hebreeën, Grieken en Romeinen bijzonder een man van aanzien te kennen geeft, waarop de Messias schijnt te zinspelen, wanneer Hij dus klagende wordt ingevoerd, Ps. 22:7: Ik ben een Worm, en geen man. Maar om zijn geringheid te betonen, zegt hij, ik ken een mens; de meest gemene benaming, meest gebruikt bij manier van verkleining, en om iemand zijn geringheid uit te drukken. Niemand verdenke onze apostel alsof hij onder dit verhaal enige roem zocht uit zichzelf, hij kent een mens. Echter een mens, die ten aanzien van het geestelijke en godvruchtige van de wereld afgezonderd was.
D. Daarom doet hij er bij: Ik ken een mens in Christus.
1. Dat is, gelijk wij zouden zeggen, een Christen. Trouwens de naam van Christenen was al bekend, en te Antiochië was ze toen de discipelen al gegeven, Hand. 11:26. Doch dewijl velen die naam niet kunnen dragen, die deze niet waardig waren, dewijl allen naar Christus genoemd juist niet in Christus zijn, zo heeft Paulus het nog nadrukkelijker geoordeeld te zeggen, ik ken een mens in Christus; dat is, door een oprecht geloof Christus ingelijfd, en met Hem verenigd zijnde. Want zodra de tijd van iemands bekering gekomen is, en de ure daar is dat God hem trekt uit de macht der duisternis, en overzet in het Koninkrijk des Zoons Zijner liefde, Kol. 1:13, dan daalt God met Zijn Geest neer in het hart van zulk een uitverkoren zondaar, Die verlicht dan de duistere ogen van zijn verstand, Die doet hem zien de verdoemelijkheid van de zonden, de walgelijkheid van zijn eigen zelf, en de ledigheid van alles buiten God en Christus om zijn arme ziel te redden. Die doet hem daarbij ook zien de schoonheid, de lieflijkheid en de beminnelijkheid van Jezus, mitsgaders die volheid van genade die er in Hem is voor een bekerende zondaar. Die verwekt vervolgens in de ziel een brandende lust en werkzame begeerte om in Jezus gevonden te worden, Die lokt het hart uit om alles buiten Hem los te laten, om zichzelf te verzaken, om door een oprecht geloof tot Jezus de toevlucht te nemen, om Hem met zijn hart voor zich aan te nemen en te omhelzen als de enige Fontein des heils, en om Hem te stellen tot de Lust van zijn ogen, de Begeerte van zijn hart, het Verlangen van zijn nieren en tot het Voorwerp van zijn liefde. Zo verenigt zich de ziel door het geloof met Christus, zelfs zo, dat Hij in haar leeft, en zij door het geloof in Hem, gelijk Paulus van zichzelf ook betuigde, Gal. 2:20. Zo kende de apostel een mens in Christus. Gelukkig zijn zij, die zo in Christus zijn, en nog meer, die dat op vaste gronden weten. Zo kende de apostel zichzelf in Christus.
1. Zo noemt en beschrijft zich hier de apostel Paulus:
a. Uit nederigheid, belijdende met deze benaming dat hij alles alleen aan Christus verschuldigd was.
b. Om te tonen dat alle andere voorrechten, zelfs het apostelschap, minder bij hem in aanmerking kwamen dan dat voorrecht dat hij met alle andere gelovigen gemeen had, namelijk dat hij was een mens in Christus.
c. Ook, om te minder uitdrukkelijk te kennen te geven dat hij zichzelf bedoelde.
E. En in vers 3 het nog eens herhalende: En ik ken een zodanig mens.

1. Het samenknopend woordje *en,* strekt hier tot een nadere aandrang en verzekering; alsof hij zei: Ja, ik ken een zodanig mens.
2. In het Grieks staat er eigenlijk, de zodanige mens, die dit waarlijk wedervaren is, dat ik u van hem zeggen en voorstellen zal.
3. Die ken ik, zeer van nabij, en zeg het u zelfs met herhaling tot nadere bevestiging.
II. Doch wat was de apostel nu overkomen? Inderdaad een wonderlijke, zeldzame en voortreffelijke zaak. Ik ken een mens in Christus, voor veertien jaren (of het geschied is in het lichaam, weet ik niet, of buiten het lichaam, weet ik niet, God weet het), dat de zodanige opgetrokken is geweest tot in den derden hemel. En ik ken een zodanig mens (of het in het lichaam of buiten het lichaam geschied is, weet ik niet, God weet het), dat hij opgetrokken is geweest in het paradijs, en gehoord heeft onuitsprekelijke woorden, die het een mens niet geoorloofd is te spreken.
A. De plaats dan, waarin Paulus is opgetrokken geweest, is de derde hemel, het paradijs.
1. Om andere filosofische verdelingen der hemelen voorbij te gaan, als die meer tot de natuurkunde dan tot de godgeleerdheid behoren. Het is bekend dat de Joodse meesters somtijds van twee, doch meestal van drie hemelen gewaagden. Trouwens de Bijbel spreekt ook van drie hemelen. De eerste de wolkenhemel, de lucht, Job 37:3, Ps. 104:2. De tweede dat blauwe glazuur, het firmament, Job 9:8, Ps. 19:2. De derde hemel is de opperste hemel, de hemel der hemelen, dat koninklijke paleis, dat hemelse Jeruzalem, die stad welker Kunstenaar en Bouwmeester God is, Hebr. 11:10. De plaats van de hoogste gelukzaligheid, daar God Zich in Zijn heerlijkheid en opperste gelukzaligheid te genieten geeft; daar de heilige engelen bij tienduizend maal tienduizenden, de duizenden verdubbeld, voor het aangezicht des Konings staan; die hemel daar ook de volmaakte rechtvaardigen in wonen, en zich verlustigen in het genot van een onbedenkelijke gelukzaligheid. Deze hemel is het daar Paulus hiervan spreekt.
2. Welke hij ook in het vierde vers het paradijs noemt. *Paradeisos,* onder de Grieken, is een woord van een Perziswche afkomst; hoewel de Hebreeën al ten tijde van koning Salomo het Hebreeuwse woord *Pardes* gebruikt hebben, in het gemeen een *lusthof* betekenende, als blijkt uit Pred. 2:5, Hoogl. 4:13, Neh. 2:8. Dit woord wordt in het bijzonder, in navolging van de Griekse Joden, gebezigd voor de hof van Eden, door Gods hand in de eerste wereldbouw geplant. Maar allerbijzonderst wordt het paradijs ook gebezigd voor de plaats der gelukzaligheid na dit leven, waarin de verzadiging der vreugde en lieflijkheid altijd en eeuwig overvloeit. In deze zin noemt Paulus hier ook de derde hemel het paradijs.
a. Het is waar, dat de Joden plachten onderscheid te maken tussen de derde hemel en het paradijs; door de derde hemel verstaande het paleis van Gods heerlijkheid, waarin de gelovigen hiernamaals met ziel en lichaam zullen opgenomen worden; en door het paradijs verstaande een mindere hemel, daar de ziel van het lichaam gescheiden, vertoeft tot de dag van het algemeen oordeel; wel een plaats van vertroosting, maar niet van volle glorie. Immers zo waren de oude Hebreeën gewoon te zeggen: Het paradijs is een verblijf der zielen, (namelijk der vromen) na dit leven, maar ten hemel worden ze ingevoerd na de oordeelsdag, die onmiddellijk op de opstanding volgen zal. Hierom meenden ook sommigen onder de Ouden dat Paulus hier van een tweeërlei optrekking sprak, een in de derde hemel, en de ander in het paradijs.

b. Doch wat ons betreft, wij vinden geen genoegzame reden waarom wij hier het een niet door het ander verklaren zouden. Temeer, dewijl de Bijbel ons zulk een onderscheid niet leert. Het is waar dat de apostel het ieder met een bijzondere ophef voordraagt: Ik ken een mens in Christus, dat de zodanige opgetrokken is geweest tot in de derde hemel. En wederom: Ik ken een zodanig mens, dat hij opgetrokken is geweest in het paradijs. Doch die veelheid van woorden diende ongetwijfeld om de ongemene voortreffelijkheid van dit geval en volle verzekering van zijn ziel, met welke hij betuigde des te krachtiger aan te dringen; in hoedanige gelegenheid dergelijke herhaling tot op de huidige dag gemeen is. Derhalve verstaat Paulus door het paradijs de derde hemel zelf, gelijk die ook zo van Jezus genoemd wordt, Luk. 23:43, Op. 2:7. Een paradijs geheten, om de volmaakte gerustheid en zaligheid der zielen uit te drukken, gelijk voorheen de oosterse lusthof al wat vermaak en genoegen baarde, in de tijd der volmaaktheid in overvloed uitleverde.

B. Tot in de derde hemel, in dat paradijs, is hij opgetrokken geweest.

1. Of eigenlijk, naar de kracht van het Griekse woord in het tweede vers, weggerukt, dat is, schielijk en door een onweerstaanbare kracht gebracht tot in de derde hemel toe, tot in de plaats van Gods woning, daar God op de allerruimste wijze Zijn heerlijkheid openbaart, daar de Heere Jezus naar Zijn mensheid, de heilige engelen en de geesten der volmaakte rechtvaardigen hun verblijf hebben.

2. Met een kleine verandering in de Griekse tekst herhaalt hij dit nog eens in het vierde vers, zeggende: En ik ken een zodanig mens, dat hij opgetrokken is geweest. Alsof hij zei: Ik ken niet alleen die mens wie het gebeurd is, maar ik heb ook een grondige kennis van die gebeurtenis zelf, en van de zekerheid daarvan.

C. En hij vermeldt hetgeen hem daar ontmoet is. En gehoord heeft onuitsprekelijke woorden, die een mens niet is geoorloofd te spreken.

1. Als Paulus zegt, en gehoord heeft, zo bepaalt hij juist daarmee niet, (hetgeen hij bij herhaling betuigt niet te weten, zoals wij aanstonds nog horen zullen) dat het in het lichaam geschied is. Maar hij heeft gehoord, zegt hier zoveel als: Hij heeft, hetzij dan door middel van zijn oren of gehoorzenuwen, hetzij door een onmiddellijke werking van Gods Geest in de ziel, kennis en besef gekregen van datgene dat er in de hemel omgaat, dat er in de hemel genoten wordt, dat er in de hemel wordt verricht, en van de wijze op welke de hemelingen zich in Gods lof verlustigen. Van Wie hij dit gehoord heeft, van God de Vader, of van de Heere Jezus, of van de Heilige Geest, of van de engelen, of van de zaligen, dat drukt hij niet uit.

2. Hetgeen hij gehoord heeft, daarvan zegt de apostel dat het was:

a. Onuitsprekelijke woorden. Dat zijn, of nooit gesproken woorden en zaken, dingen die God nog nooit aan stervelingen, nog op aarde in hun loop en dienst zijnde, geopenbaard heeft. Of zodanige woorden en zaken, die wegens hun uitnemendheid aan mensen op aarde niet naar waardij kunnen uitgesproken worden. Of onuitsprekelijke woorden en zaken, die niet gesproken kunnen worden. Erbij voegende:

b. Die een mens niet geoorloofd is te spreken; dat men ook overzetten kan, die het niet geoorloofd is aan een mens te zeggen. Dat is, die God nog niet wil geopenbaard hebben, maar als verborgen schatten voor Zijn gunstgenoten heeft weggelegd.

1. Hoedanige dingen zijn de bijzonderheden van de staat en het bedrijf der hemelingen.

a. Immers hoeveel ook de Bijbel in het gemeen daarvan heeft geopenbaard, lerende dat het een staat van gelukzaligheid en heerlijkheid is, een volmaakte vrijheid, een Koninkrijk, een leven met verzadiging van vreugde, een gelijkvormigheid met Christus' heerlijkheid, een kennen van God in volmaaktheid, een verzadiging met Gods beeld, waarin God Zelf is het Loon zeer groot van Zijn gunstgenoten, willende verheerlijkt en wonderbaar in hen worden. Grote dingen voorwaar! Genoeg om Zijn liefhebbers daardoor aan te moedigen en daarnaar te doen verlangen.
b. Evenwel ten opzichte van de omstandigheden, van de manier, van de bijzonderheden, van de uitnemendheid en heerlijkheid van al deze dingen, heeft God (tot oefening van het geloof, de lijdzaamheid en de onderwerping der heiligen) beliefd nog niets te openbaren. Zodat Johannes zegt, 1Joh. 3:2: Het is nog niet geopenbaard wat wij zijn zullen. En Paulus, Kol. 3:3: Ons leven is met Christus verborgen in God.
2. Dit zijn dan onuitsprekelijke dingen, die een mens niet is geoorloofd te spreken. Van deze dingen (zo het schijnt) heeft God enige geopenbaard aan Paulus, in het paradijs opgetrokken. En zo heeft God deze verwaardigd met een uitnemendheid der openbaring, zoals er in het zevende vers van ons teksthoofdstuk staat.
III. En opdat niemand vermoede dat dit al te voorbarig en te breed werd opgegeven, zo voegt hij daar nog twee aanmerkelijke omstandigheden bij, van de tijd en wijze, hoe deze optrekking in de hemel geschied was.
A. Van de tijd spreekt hij zo: Ik ken een mens in Christus, voor veertien jaren. Deze woorden kunnen tweezins opgevat worden.
1. Of, dat ze te kennen geven de tijd van Paulus' bekering, dat het nu veertien jaren geleden was, dat hij met Christus door het geloof was verenigd geworden, en dat hij tevoren nog niet in Christus was. Zo vat het Grotius.
2. Of liever zo, dat ze te kennen geven de tijd wanneer deze zeldzame zaak geschied was, te weten dat het nu veertien jaren geleden was, dat hij zo in de hemel was opgetrokken geweest.
a. Sommigen willen daaruit nauwkeurig de tijd rekenen wanneer Paulus deze Brief geschreven heeft. Doch dewijl de tijd van dit zeldzame voorval ons onbekend is, zo is bijgevolg ook onbekend wanneer hij deze Brief zal geschreven hebben.
b. Sommige geleerden zijn van gevoelen dat dit geschied zou zijn:
1. Te Damaskus, even na Paulus' bekering, wanneer hij daar drie dagen lang vastende en biddende was in zijn blindheid, Hand. 9:9.
2. Anderen menen dat dit geschied zou zijn te Lystre, wanneer de schare daar, opgeruid door de Joden van Antiochië, hem zo stenigden, dat men meende dat hij dood was, Hand. 14:19.
3. Men vindt er ook die willen dat het geschied zou zijn toen hij der Joden lagen ontgaande, zijn eerste reis deed naar Jeruzalem, alwaar de discipelen vreesden zich bij hem te voegen, waarvan Paulus zelf aldus spreekt: En het gebeurde mij, als ik te Jeruzalem wedergekeerd was, en in den tempel bad, dat ik in een vertrekking van zinnen was. En dat ik Hem zag, en Hij tot mij zeide: Spoed u, en gaat in der haast uit Jeruzalem; want zij zullen uw getuigenis van Mij niet aannemen, Hand. 22:17,18. Doch dit alles is onzeker, want ofschoon Paulus in die laatst genoemde plaats gewaagt van een gezicht en openbaring, zo blijkt het echter niet zeker, dat men die te houden heeft voor zijn opneming in de derde hemel.

c. Hoe het ook zij, het was al veertien jaren geleden. Zolang had de apostel zulk een merkwaardig voorval geheim gehouden. Verre was dan van hem alle lust tot zwetsen.
B. Evenwel, hoewel hij hem kende, hoezeer hij ook verzekerd was van de waarheid, hoe nauwkeurige gedachtenis hij van dit voorval overhield, hij erkent echter een en andermaal met grote ernst en nadruk zijn onkunde, omtrent de wijze op welke dit geschied is, zeggende: Of het geschied is in het lichaam, weet ik niet; of buiten het lichaam, weet ik niet; God weet het. En wederom, vers 3: Of het in het lichaam, of buiten het lichaam geschied is, weet ik niet; God weet het. In welke woorden de apostel:
1. Twee gevallen mogelijk stelt. Op tweeërlei wijze zou deze opneming kunnen geschied zijn, in het lichaam, of buiten het lichaam. Dit wordt voornamelijk tweezins van de uitleggers opgevat, om de gedachten van anderen die wederom wat anders willen, nu niet op te halen.
a. Sommigen vatten deze woorden zo op, dat ze zouden te kennen geven dat deze zaak geschied was, of in het lichaam, zodat Paulus in persoon zelf met lichaam en ziel in de hemel zou tegenwoordig geweest zijn; of buiten het lichaam, in een verrukking van zinnen. God heeft zo gehandeld met de profeten, dat Hij somtijds hun gedachten naar de hemel optrok, en in een verrukking van zinnen ze met de schoonste gezichten vereerde, waardoor ze buiten zichzelf als weggerukt, in de bespiegeling van die zaken zo krachtig werden opgehouden, dat zij zichzelf en het lichamelijke vergetende, alleen als in de geest leefden; gelijk Jesaja, Jeremia, Ezechiël, Daniël en anderen zo kennis van Gods wil kregen; gelijk Johannes zijn Openbaringen ontving op Patmos; in hoedanig een verrukking Petrus ook was, Hand. 10:10-16. Zodat de apostel wilde zeggen, of ik met lichaam en ziel in de hemel zelf ben geweest, dan of het in een verrukking van zinnen geweest is, dat weet ik niet.
b. Maar anderen menen dat dit de zin is: Of ik met ziel en lichaam tegelijk in de hemel ben geweest, dan of ik buiten het lichaam met de ziel alleen daar geweest ben, dat weet ik niet. Begrijpende dat Paulus hiermee ook vooruit vaststelt dat hij in de hemel geweest is; doch of hij daar met het lichaam of buiten het lichaam geweest was, dat wist hij niet; de dingen waren hem zo levendig en klaar voorgekomen, dat ze hem niet klaarder of levendiger voorkomen konden, alsof hijzelf daar persoonlijk was tegenwoordig geweest.
2. Maar op welke wijze deze opening metterdaad geschied was, betuigt de apostel niet te weten, maar God.
a. Ik, zegt hij, weet het niet.
1. Zo wonderbaarlijk heeft Gods wonderdoende hand toen in die mens gewrocht, dat ofschoon ik de zaak wel weet, namelijk de kennis en voorproef van de staat der heerlijkheid die hij heeft ontvangen, ik nochtans niet weet hoe het toen was met zijn lichaam, en met de vereniging of werkzaamheid van zijn lichaam en zijn ziel op elkander. Daarom dit niet wetende, bepaal ik daarvan niets, niet durvende noch willende iets vermetel neerstellen, waarvan ik geen volle verzekering heb.
2. Om dit des te sterker uit te drukken, herhaalt de apostel bij ieder lid: Of het geschied is in het lichaam, weet ik niet; of buiten het lichaam, weet ik niet. Niemand moest dan dienaangaande al te nieuwsgierig zijn; niemand moest hem de manier, hoe dit geschied is, afvragen; niemand moest zich onderwinden die te bepalen, noch verstouten om de

zaak te loochenen, omdat hij de wijze op welke het geschied is, niet weet. Dit alles zoekt de apostel te voorkomen, met daartegen te stellen:
b. God weet het.
1. Dat God alles, en zo ook dit weet, is een onwrikbare waarheid, die de apostel met recht vaststelt.
2. Als de apostel zegt, ik weet het niet, God weet het; dat zegt zoveel als: God alleen, en geen mens op aarde weet het.
3. Zo geeft hij behendig te verstaan dat hijzelf die mens in Christus is, die opgenomen geweest is, die, zo iemand, weten zou of het in of buiten het lichaam geschied is; en die, het niet wetende, besluiten mocht dat het niemand op aarde wist.
4. Meteen dient deze betuiging, God weet het, tot sterkere bevestiging. Want die zich beroept op de Goddelijke alwetendheid, in een zaak waarin hij de waarheid niet spreekt, spot op de gruwelijkste wijze met God. Weshalve zulks niet te verwachten is van iemand die de minste eerbied voor God heeft. Om welker reden wil deze uitdrukking in eedzwering placht gebruikt te worden, en een aanroeping van de alwetende God tot Getuige over zijn ziel in te sluiten.
5. Tot inbinding dan van al te grote nieuwsgierigheid en van vermetelheid; en tevens tot bevestiging van dit wonderbaar wedervaren hem overkomen, betuigt de apostel nog eens, vers 3: Of het in het lichaam, of buiten het lichaam geschied is, weet ik niet; God weet het.
a. Waarschijnlijk heeft God de apostel Paulus met deze opening in de hemel verwaardigd, omdat de alwijze God deze uitnemend veel strijd en lijden, boven anderen, had opgelegd, waartoe hij, door zulk een voorwetenschap der toekomende heerlijkheid en verzekering van zijn aandeel daaraan, krachtig kon aangemoedigd worden.
*. Dit was dan het wonderbare wedervaren van deze mens in Christus; dit moest men niet verder willen doorsnuffelen, elk had zijn verdere nieuwsgierigheid hier in te binden; dewijl het hem, naar Gods vrij welbehagen, niet geoorloofd was meer hier van te zeggen.
**. Daarenboven was hij ook verplicht om zich in te binden, en niet uit te laten in de roem over dit uitnemend wedervaren; gelijk hij vervolgens toont. Maar dat hij, als hij roemen moest, liever in zijn zwakheden wilde roemen.
b. Dit wordt hier nu eigenlijk van hem bijgebracht tot een krachtige betoging dat hij diegene was, die zijn wederpartijders voorgaven dat hij was, namelijk een roemzuchtig mens, die zijn werk maakte van ijdel zwetsen. Want:
*. Die van een alleruitnemendste openbaring, een optrekking in de derde hemel, waarin hij onuitsprekelijke dingen gehoord heeft, eerst veertien jaren lang zwijgt.
**. Die er dan niet anders dan met de uiterste omzichtigheid en schoorvoetende van spreekt.
***. Die er dan nog zo bedekt van spreekt, dat hij als daarna laat raden van wie hij spreekt; die toont dat hij geen grootsprekende zwetser is.
Dat eigenlijk Paulus hier te betogen voor had.

TOEPASSING

I. Ziedaar toehoorders, de verhemeling van onze apostel. Wie van ons verwondert zich niet over het uitnemend geluk dat Paulus te beurt gevallen is? Wie kan met woorden het heil uitmeten dat hier een sterfelijk mens bejegende? Met reden mocht hij zeggen, als er te roemen viel, dat hij zichzelf niet behoefde te vergeten; hij bleef wel een mens, maar was voor een tijd verheerlijkt, de maatschappij der zalige engelen ingelijfd, en met de geesten der volmaakte rechtvaardigen verenigd. Zeker, dit is wat anders dan hetgeen uit het doffe brein en de bedwelmde hersenen van fantasierijke mensen geboren wordt.

A. Verre zij het daar vandaan toehoorders, dat wij bepalen hoever het de Allerhoogste nog nu en dan weleens behaagt, hier en ginder Zich aan Zijn lievelingen te openbaren, volgens Jezus' belofte, Joh. 14:21.

1. Elk moet daaromtrent in nederigheid en met grote omzichtigheid zijn eigen bevinding waarnemen, dewijl het toch een bijzondere werking is tussen de Heere en zijn ziel; en niemand moet in dezen lasteren hetgeen hij niet verstaat.

2. Doch ofschoon die bijzondere en buitengewone verrukkingen, welke eertijds de heiligen wedervoeren, nu maar zelden bespeurd worden, zo spreken wij echter zo niet alsof er geheel geen verhemeling en een bijzondere invloed van genade meer was, en aan des Heeren lievelingen weleens gegund werd. Neen, Gods lievelingen genieten somtijds ook nog weleens een verhemeling voor hun ziel. Dan:

a. Wanneer God hen op de vlerken van het geloof al het zienlijke doet voorbij zweven en in Zijn schoot stellen, om daar uit Zijn aangezicht te lezen Zijn liefdeblijken tot hen. Dan:

b. Wanneer God ze toelaat en doet ondervinden Zijn innige gemeenschap en het vriendelijke genot van Zijn onbezwijkbare genade. Dan:

c. Wanneer God de gordijnen van het hemelhof eens voor hen als open schuift, en ze in het geloof die zalige volmaaktheden doet aanschouwen. Dan:

d. Wanneer Hij de hemel doet neerdalen in hun hart, eer hun hart nog eens opklimt in de hemel. Dan:

e. Wanneer Hij ze met Zijn genade uit de hemel komt bezoeken, met beminnelijke woorden naar hun hart te spreken, en ze kussen met de kus van Zijn mond. Dan:

f. Wanneer Hij ze bij de rechterhand vat, en geleidt in Zijn binnenkamer, in Zijn geestelijk wijnhuis, daar Zijn liefde de banier over hen is. Dan is de ziel wonder in haar schik, dan huppelt ze van blijdschap, dan geniet ze een hemel hier op aarde, dan juicht ze in de Rotssteen van haar heil, dan geniet ze een voorsmaak van die onuitsprekelijke zaligheid, dan wordt ze als met smeer en vettigheid verzadigd, dan wordt ze brandende in begeerte naar Gods tegenwoordigheid in de hemel zelf. O! dit is waarlijk een verhemeling voor de ziel!

B. Hoe wenselijk was het maar toehoorders, dat wij, zo sprekende voor de meesten geen onverstaanbare taal spraken, die nog zo vast geankerd zijn aan de aarde, en tevens van deze zaken nog niet de minste ondervinding hebben.

1. Immers arme wereldlingen, die nog buiten Christus en Zijn gemeenschap zijt, hier hebt gij nog geen deel aan. Alleen nu maar, is Paulus zo opgenomen geweest in de derde hemel, heeft die daar gehoord onuitsprekelijke woorden, hebben dat ook diegenen hiernamaals tegemoet te zien, die in Christus zijn; hoe kunt gij dan nog

onbekommerd, hoe kunt gij dan nog zo zorgeloos heengaan? O! dat u eens recht op het hart kwam dat deze dag mogelijk de laatste van uw leven zou kunnen zijn, dat gij door de dood op het onverwachtst zou kunnen weggerukt worden uit dit leven, en dan zo onbekeerd voor Gods troon verschijnende, van Hem zoudt verwezen worden tot de eeuwige rampzaligheid, om altijd beroofd te zijn van die onuitsprekelijke zaligheid, over welker beschouwing in de derde hemel onze Paulus zo opgenomen was! Was het wel mogelijk dat gij u nog zoudt wentelen in de wellusten van deze eeuw, was het wel mogelijk dat gij nog zo zorgeloos zoudt blijven slapen op de droesem van uw zonden, zonder dat gij eens tot inkeer zoudt komen, zonder dat gij eens bij uzelf bekommerd en verlegen zoudt worden?

2. O zondaars! Weet gij dat uw ziel onsterfelijk is, hoort gij dat er een onuitsprekelijke zaligheid voor diegenen die in Christus zijn in de hemel te verwachten is? Ei! rust dan niet, voordat gij door het geloof ook waarlijk in Christus gevonden wordt.

II. Maar gij, kinderen Gods, die in Christus zijt en door het geloof aan Hem gemeenschap hebt.

A. Is het niet een heerlijke zaak dat God in u wil wonen door Zijn Geest? Is het niet een groot voorrecht dat Hij u op de wereld zelfs een voorsmaak geven wil van de hoogste gelukzaligheid? Zijn het niet grote dingen die God met u voorheeft, dat Hij u eens tot de eeuwige onsterfelijkheid wil invoeren, en deelgenoten maken van een geluk dat onuitsprekelijk was voor Paulus?

1. Doch ondertussen, wat heeft u nog zo betoverd; o! wat heeft u nog zo betoverd, dat gij uw ziel niet meer verhemelt, dat gij u niet meer verheft naar het paradijs om in het geloof die onuitsprekelijke zaligheid te beschouwen? Dat gij zo weinig uitgaande, dat uw hart niet meer verlangende, en dat gij niet meer werkzaam zijt om dat geluk te verkrijgen? Hoe komt het dat gij zo weinig ondervindt wat een geestelijke verhemeling voor uw ziel is? Waarvandaan komt toch zulk een lauwheid en ongevoeligheid?

2. Gewis nergens anders vandaan, dan dat gij nog te vast gehecht zijt aan de aarde, dat gij nog teveel zoekt in het genot van de uitwendige vermakelijkheden, dat het tijdelijke u nog al te zoet is, dat de wereld u nog al te schoon voorkomt, dat gij nog teveel loopt en draaft in het renperk van deze aarde, dat het stof u om de oren stuift, en dat de begeerlijkheid des levens u nog te vast omlaag kluistert.

3. Maar godzaligen, past dat een mens die in Christus is? Past dat een burger van de hemel zich zoveel met het aardse bezig te houden, dat men maar zelden oog en hart naar de hemel slaat? O neen, anders deden de heiligen en Paulus, Fil. 1:23, 2Kor. 5:2.

4. Is er dan voor u nog zoveel te halen in de wereld dat gij nog zulke aardwormen wilt zijn? Kan de hele wereld zelfs uw ziel, die naar hogere dingen zweeft, vergenoegen? Wat zijn haar genietingen en voordelen, wat anders dan takkenbossen die welhaast ontvlammen, maar ook licht verteerd zijn, die veelal in droefheid en walging eindigen, en meest nog in hun geboorte smoren. Maar wat is hier nu bij te vergelijken de geneugten der heiligen, en die lekkernijen in Gods huis, in welke de godvruchtige zich in de verhemeling van hun geest verlustigen? En een voorsmaak erlangen van de zaligheid?

5. Welaan dan godzaligen, zoekt hart en genegenheden meer van de wereld af te trekken en los te maken. Zoekt gedurig te leven met de hemel en het paradijs in het oog. Wordt gij daarheen met Paulus niet opgevoerd in of buiten het lichaam; het wordt echter begenadigden weleens gegeven dat zij met hun ziel boven zon en maan kunnen

zweven, en zich in de hemelse zaken verlustigen. Gewent u daaraan, dat is toch het ware leven van de geest. Uw werk moet zijn, gelijk gij hemels van afkomst zijt, ook hemelse dingen te bedenken.
B. Gewis, aan zulken wil en zal Zich de Allerhoogste openbaren. Zulken zal Hij menigmaal in de geest verhemelen, ja, zulken zal Hij ook, indien niet hier in de tijd als een Paulus, echter hiernamaals naar ziel en lichaam opnemen in de derde hemel, dat zalige paradijs. AMEN.

ZES EN DERTIGSTE LEERREDE

2KORINTHE 12:8,9a Eerste deel

Hierover heb ik den Heere driemaal gebeden, opdat hij van mij zou wijken.

En Hij heeft tot mij gezegd: Mijn genade is u genoeg; want Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht.

N. B. De leerrede over vers 5-7 is onder de nagelaten werken van de zalige auteur niet gevonden.

INLEIDING

I. **HETGEEN** wij u onlangs in twee predikatiën vertoond hebben, was apostel Paulus, eerst zeer hoog verheven, en daarna weer diep vernederd.
A. Zo hoog was de apostel tevoren verheven, dat God hem had opgetrokken tot in de derde hemel, in het paradijs, daar hij gehoord had onuitsprekelijke woorden, welke geen mens geoorloofd is uit te spreken. Een eer, waarmee God hem begunstigde boven alle heiligen die er tot die tijd toe geweest waren.
1. Het was wat groots voor Mozes, dat hij met God zo gemeenzaam omging als een vriend met zijn vriend, en dat hij veertig dagen lang op de berg met de Heere sprak van mond tot mond, daar hij ook een afstraling van Gods heerlijkheid ontving, hetwelk met zulk een glans van zijn voorhoofd afschitterde, dat het volk daarop geen ogen kon houden. Doch evenwel heeft Mozes dat geluk niet gehad van Paulus, van opgetrokken te worden in het paradijs, in de derde hemel, en daar te horen die onuitsprekelijke woorden, welke Paulus daar gehoord had.
2. Het was wat groots voor Petrus, Johannes en Jakobus, dat zij aanschouwers waren van Christus' verheerlijking op dat doorluchtig toneel van wonderen op de berg Thabor, daar Hij in hun tegenwoordigheid veranderd werd van gedaante, zodat Zijn aangezicht blonk gelijk de zon, en Zijn klederen wit werden gelijk het licht, daar zij Mozes en Elia zagen, en daar hun die stem in de oren klonk: Deze is Mijn geliefde Zoon, in Denwelken Ik Mijn welbehagen heb, Matth. 17:1-5. Doch die berg was de hemel zelf niet.
3. Er zijn er maar twee geweest welke de Heere heeft opgenomen in de hemel, namelijk Henoch en Elia, doch zo, dat zij nimmer tot de stervelingen weerkeerden.
4. Johannes heeft ook eens de hemel geopend gezien, en zag in een gezicht een koninklijke troon en de heerlijkheid Gods, Die op de troon zat, en daarna vier en twintig gekroonde ouderlingen, zittende rondom de troon, met donderslagen, bliksemen en brandende lampen, Op. 4. Doch dit was maar in een vertrekking van zinnen, want hij bleef op het eiland Patmos, waarop hij door de keizer Domitianus om des Evangelies wil gevangen was. Doch Paulus is alleen opgenomen geweest in de derde hemel, in het paradijs, daar hem de dingen zo klaar waren voorgekomen, dat hij

zelfs niet wist of het in het lichaam, dan of hij buiten het lichaam in de derde hemel was opgetrokken geweest; zo klaar, dat ze hem niet klaarder konden voorkomen.
B. Doch daarop werd hij zo diep vernederd, dat hij niet alleen een scherpe doorn in zijn vlees kreeg, welke hem zeer pijnigde, gelijk die verbloemde spreekwijze zeggen wil; maar ook een engel des satans, welke hem met vuisten sloeg, opdat hij zich over zulk een uitnemendheid der openbaring niet zou verheffen. Het was wat te zeggen, tot in de derde hemel opgetrokken te worden; zich daar te spiegelen in de glans van alle heerlijkheid; een straal der Goddelijke Majesteit, nimmer anders dan door het geloof aanschouwbaar, van nabij gewaar te worden; Koning Jezus als in Zijn eigen paleis te bezoeken, en daar te horen zulke onuitsprekelijke woorden. Hoe licht kan een sterveling zich hier te buiten gaan?
1. Verhalen dan de geschiedenissen:
a. Van Philippus, koning van Macedonië, dat hij, ofschoon tot de rijkszetel gestegen, in pracht en de hoogste luister van de wereld, zich dagelijks door een slaaf liet toeroepen: Philippus gedenke dat gij een mens zijt.
b. Zag men vanouds in de zegepralen der Romeinen, een eer die de mensen scheen te boven te gaan, hoe een slaaf, een ijzeren ring, vertonende aan de veldheer, hem telkens toeriep: Gedenk dat gij een mens zijt, ten einde hij door die weelde niet terzijde uitspatte.
c. En kon de aartsvader Jakob, met Gods Engel worstelende, niet anders overwinnen, of zijn verwrongen heup moest hem een gestadige leermeesteres verstrekken van nederigheid.
2. Het was dan ook geen wonder dat Paulus hier, opdat hij over zulk een uitnemendheid der openbaring niet hooghartig werd, een scherpe doorn kreeg in zijn vlees, namelijk een engel des satans, welke hem met vuisten sloeg. Inderdaad, dit was een wonderlijke en diepe vernedering voor de apostel.
II. Doch in deze zijn vernedering was nu zijn gebed tot God, en daarvan horen wij hem aldus spreken in onze tekst: Hierover heb ik den Heere driemaal gebeden, opdat hij van mij zou wijken. En Hij heeft tot mij gezegd: Mijn genade is u genoeg; want Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht. Gelijk wij uw aandacht zo aanstonds hebben voorgelezen.
III. Zo hangen de woorden tezamen. Over veertien dagen hebben wij gehoord Paulus' wonderbare verhemeling, vrijdags daarna zijn diepe vernedering die daarop volgde; nu lust het ons nog eens te beschouwen dat middel, hetwelk Paulus heeft in het werk gesteld om uit zijn vernedering verlost te worden.
IV. Want deze tekst behelst eigenlijk in zich: *Paulus' bidden tegen de vuistslagen des satans.*
O! God, mochten velen van ons er recht bidden door leren! Amen.
V. Wij moeten uw aandacht uit deze tekst voordragen:

I. Het gebed van Paulus tot de Heere, uit het achtste vers.
II. Het antwoord van God tot hem op zijn gebed, uit het eerste deel van het negende vers.

VERKLARING

I. Het eerste, namelijk het gebed, komt ons voor in het achtste vers, als hij zegt: Hierover heb ik den Heere driemaal gebeden, opdat hij van mij zou wijken. Daarin komt ons wederom onderscheiden voor, de persoon die hier bidt, de Persoon tot Wie hij bidt, de inhoud van die bede, en de driedubbele herhaling daarvan.

A. De persoon die hier bidt was Paulus, die altijd gewoon was heilige handen tot God op te heffen, niet alleen in de gemeente, niet alleen in zijn binnenkameren, maar zelfs wanneer hij op reis was, wanneer hij in ongelegenheid was, of in een kerker geworpen was. De deuren van de kerker en de boeien konden niet beletten dat hij zijn ziel tot God uitstortte in de gebeden. In datzelfde werk zien wij hem ook hier bezig. Hierover, zegt hij, heb ik den Heere driemaal gebeden.

B. God almachtig, zijnde die zalige en alleen genoegzame Heere, belooft wel Zijn gunstgenoten de allerkostelijkste en dierbaarste zegeningen, maar wil ook daarom verzocht en aangebeden zijn; zijnde dit de grootste eer voor de arme aardworm, dat het hem vergund wordt in een mondgesprek met de Koning des hemels te treden en door het gebed te naderen tot de genadetroon.

1. Het gebed is toch dat middel:

a. Waardoor onze ziel haar zuchtingen uitloost in de Goddelijke boezem.

b. Het gebed is die geestelijke bode van onze ziel, die bekend zijnde aan het hof des hemels, zonder enige verhindering de wolken doordringt.

c. Het gebed is die geestelijke ladder Jakobs, waarlangs onze begeerten tot God in de hemel opklimmen, en Zijn zegeningen uit de hemel weer tot ons neerdalen.

d. Ja, het gebed is het ook dat God Zijn kinderen in het bijzonder heeft aanbevolen in een tijd van benauwdheid; gelijk wij God Zelf aldus horen zeggen: Roep Mij aan in den dag der benauwdheid; Ik zal er u uithelpen, Ps. 50:15. Woorden, waarin God Zijn volk onderwijst wat zij in de dag der benauwdheid hadden te betrachten, en op welke hulpmiddelen zij dan tot hun verlossing hadden te denken, namelijk Zijner alsdan niet te vergeten, noch hun handen tot een vreemde god uit te breiden; maar Hem aan te roepen; dat is, in die benauwdheid Hem alleen te zoeken en het stil gebed tot Hem uit te storten, terwijl Zijn tuchtiging over hen was. Dit hebben Gods kinderen te allen tijde gedaan.

2. Zo doet Paulus hier ook. Moest hij worstelen met een scherpe doorn in het vlees, en een engel des satans welke hem met vuisten sloeg; hij nam ook daarover zijn toevlucht tot God in het gebed. Hierover, zegt hij, heb ik den Heere gebeden.

a. Paulus had wel een hoogachting voor de Moedermaagd Maria, hij had ook wel een hoogachting voor de heiligen; maar het was wel verre daarvandaan, dat hij zijn gebed tot dezen richtte, gelijk het pausdom in zulk een gelegenheid doet. Neen, hier geldt hetgeen wij de Kerk horen zeggen, Jes. 63:16: Abraham weet van ons niet, en Israël ken ons niet. Gij o Heere, zijt onze Vader, onze Verlosser vanouds af is Uw Naam.

b. Paulus richt hier dan zijn gebed recht tot God, recht tot Jezus, Die ook veelmaals in de Heilige Schrift onder de Naam van Heere voorkomt. Wij dan gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, hebben vrede bij God, door onzen Heere Jezus Christus, Rom. 5:1. En Rom. 8:38,39: Want ik ben verzekerd, dat noch dood, noch leven, noch engelen, noch overheden, noch machten, noch tegenwoordige, noch toekomende dingen, noch hoogte, noch diepte, noch enig ander schepsel ons zal kunnen scheiden

van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus, onzen Heere; en wat dergelijke plaatsen meer zijn.
c. En terecht geeft Paulus Heiland Jezus ook hier de Naam van Heere, om zich alzo gewillig aan Hem te onderwerpen.
1. Want was Hij de Heere, zo paste het hem Jezus als de Heere te erkennen en zich Zijn soevereine wil te onderwerpen; want Hij doet naar Zijn wil met het heir des hemels en de inwoners der aarde; en er is niemand die Zijn hand afslaan, of tot Hem zeggen kan: Wat doet Gij? Dan. 4:35.
2. Was Hij de Heere, zo was Hij machtig Paulus uit zijn diepe vernedering te verlossen en de duivel van hem te doen wijken; want de Heere doodt en maakt levend, Hij doet ter helle nederdalen en Hij doet weder opkomen. De Heere maakt arm en maakt rijk, Hij vernedert, ook verhoogt Hij, 1Sam. 2:6,7.
3. Eindelijk, was Hij de Heere, zo paste het Paulus nederig te zijn, zich voor Hem neer te buigen, en zijn gebeden en smekingen neer te werpen voor Zijn koninklijke voeten; want hier geldt hetgeen Hij, de Jehovah Zelf, zei, Jes. 45:23: Ik heb gezworen bij Mijzelven, er is een woord der gerechtigheid uit Mijn mond gegaan, en het zal niet wederkeren; dat Mij alle knie zal gebogen worden, alle tong Mij zal zweren. Geen wonder dan ook dat Paulus hier zijn toevlucht neemt tot de Heere in de gebeden, zeggende: Hierover heb ik den Heere gebeden.
3. En welke was toch wel de stof of inhoud van zijn gebed? Hierover, zegt hij, heb ik den Heere gebeden, opdat Hij van mij zou wijken.
a. Het viel hem zo bang en zo bitter, die scherpe doorn in zijn vlees te hebben; het viel hem zo bang en zo bitter die vuistslagen van de duivel te krijgen.
b. Hiertoe strekte dan de begeerte van zijn ziel, om ontslagen te worden van die doorn en om verlost te worden van die vuistslagen des satans.
c. Het is waar, die scherpe doorn was hem gegeven in het vlees, en die vuistslagen van de satan kwamen hem over om hem te bewaren voor hoogmoed en verheffing; doch die beker viel hem zo bitter dat hij daarvan ontslagen wenste te zijn, indien het de Goddelijke Majesteit zo behagen mocht.
d. En geen wonder dat hij zo wenste ontslagen te zijn van deze drinkbeker, dat had hij geleerd van zijn eigen Heere en Meester, Wie ook eens de drinkbeker van de Goddelijke toorn tot de boorden vol ingeschonken, zo zwaar en zo bitter viel, dat Hij ook Zijn hemelse Vader bad om daarvan ontslagen te zijn, indien het Hem alzo behagen mocht, Matth. 26:39.
4. En omdat Paulus in de eerste plaats geen gehoor gekregen had op zijn gebed, zo hervatte hij wederom zijn gebed, eenmaal, andermaal en ten derde male: Hierover heb ik den Heere driemaal gebeden.
a. Trouwens, het getal van driemaal was bij de Joden in de gebeden zeer gebruikelijk, als er iets gewichtigs of groots was af te smeken. Zo bad de Heiland der wereld in Zijn benauwde zielenstrijd in het hofje van Gethsémané eenmaal, andermaal en ten derde male Zijn hemelse Vader, Matth. 26:39-44.
b. Tenzij men liever wilde, dat Paulus hier een zeker getal noemde voor een onzeker getal, zodat driemaal zoveel zou zeggen als meermaals.
c. Anderszins werd het drietal vanouds tot op de huidige dag toe aangemerkt als een volmaakt getal, met hetwelk men zijn ernst in woorden en in handelingen placht uit te drukken. Zo sloeg Bileam weleer in zijn toorn driemaal zijn ezelin. Driemaal heeft hij

Israël tegen zijn zin gezegend, Num. 23 en 24. Driemaal riep de Heere de jonge Samuël, als Hij hem afzonderde tot Zijn dienst, 1Sam. 3. Driemaal boog zich de trouwhartige Jonathan voor zijn hartenvriend David ter aarde neer, 1Sam. 20; en wat dergelijke voorbeelden meer zijn. Zo is het dan ook, dat Paulus, in de ijver en vurigheid van zijn begeerte als verslonden zijnde, om de bijzondere kracht en drift daarvan uit te drukken, en tegelijk hoezeer hem deze bezoeking aan het hart trof, de Heere driemaal bad, dat Hij deze bezoeking van hem wilde wegnemen. Hierover, zegt hij, heb ik den Heere driemaal gebeden, opdat hij van mij zou wijken.

II. Wat doet nu de Heere Jezus omtrent Zijn lieve apostel? Zendt Hij hem onverhoord heen? Neen, toch niet, ofschoon hij eenmaal, andermaal, ja ten derde male gebeden had, zo verhoort de Heere hem nochtans, en sprak tot hem zulke dingen, welke hem tevreden konden stellen. Daarom vervolgt de apostel in vers 9 aldus: En Hij heeft tot mij gezegd: Mijn genade is u genoeg; want Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht.

A. Aangaande het eerste:

1. Op welke wijze de Heere zulks tot Paulus gesproken heeft, daarvan kunnen wij niets met zekerheid zeggen. In het Oude Testament heeft Hij veelmaals en op velerhande wijze tot de vaderen gesproken, Hebr. 1:1.

a. Somtijds heeft Hij tot hen gesproken door een engel, als tot Daniël, Dan. 9:21,22. Dat Zacharias, Luk. 1:31, Cornelius de hoofdman, Hand. 10:3, ook gegund is.

b. Somtijds openbaarde God Zijn wil door een onderscheiden stem van de hemel, bij de Joden *Bathkool, een dochter der stem* genoemd, omdat deze niet zozeer was een stem die van de hemel viel en gehoord werd, als wel een tweede, die gelijk een echo uit die eerste ontstond. De godvruchtige mannen, zegt een van de besneden meesters, die geleefd hebben ten tijde van de tweede tempel, gebruikten de dochter der stem, of een weerklank, toen de profetie en de Urim en de Thumim ophield.

1. Het is waar, dat de Joodse rabbijnen zoveel fabels van deze dochter der stem versierd en in hun Talmud beschreven hebben, dat voortreffelijke geleerden, als de vermaarde Lightfoot en anderen, dat *Bathkool* maar voor een Joods versiersel gehouden hebben.

2. Doch er zijn ook voortreffelijke geleerden, welke menen dat niettegenstaande de versierselen der Joden, dit orakel immers plaats gehad heeft. En hiertoe brengen zij dan die stem welke bij Christus' doop, Matth. 3, en bij Zijn verheerlijking op Thabor uit de wolken geschiedde, Matth. 17. Althans, dit is zeker, dat God meermaals Zijn wil geopenbaard heeft aan de gelovigen door een luidbare stem welke Hij in de lucht formeerde. Gelijk God zulk een stem ook in de lucht formeerde omtrent Zijn Zoon om Hem te verheerlijken. Vader, verheerlijk Uw Naam. Er kwam dan een stem uit den hemel, zeggende: Ik heb Hem verheerlijkt, en Ik zal Hem wederom verheerlijken. Een stem die zo luid klonk, dat degenen die het hoorden, zeiden, dat er een donderslag geschied was. Anderen zeiden, dat een engel tot Hem gesproken had, Joh. 12:28,29.

c. Doch behalve dit, heeft God nog verschillende verborgen wegen tot het hart. Zijn wil Zelf is genoeg, en als Hij maar wil, zo doet Hij zulke en zulke gedachten oprijzen in de ziel, en spreekt zo door Zijn Geest tot het hart met een overredende kracht.

2. Doch op welke manier de Heere hier tot Paulus gesproken heeft, of door een luidbare stem van de hemel, als Hugo de Groot meent, of op enige andere manier, daaromtrent kunnen wij niets zekers bepalen, dewijl ons daarvan niets is geopenbaard. Doch hoe het ook zijn mocht, het was Paulus zo klaar dat die woorden Goddelijke

woorden waren, dat hij daaruit besluiten moest dat God Zelf tot hem gesproken had. Hiervandaan zegt hij dan ook: En Hij, te weten de Heere Die hij gebeden had, en Hij heeft tot mij gezegd.
B. Maar toehoorders, wat antwoordde de Heere toch aan hem? Dat is begrepen in deze woorden: Mijn genade is u genoeg; want Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht. De Heere zei dan niet tot hem, Ik zal die doorn uit uw vlees aanstonds wegnemen; Hij zei niet, Ik zal die engel des satans aanstonds van u doen wijken; neen, Hij wist wel dat het daartoe de tijd nog niet was. Maar Hij antwoordt wat anders, zeggende:
1. Mijn genade is u genoeg. Dit zullen wij, zo de Heere wil en wij leven, aanstaande vrijdagmorgen voor uw aandacht openen. Erbij voegende: Want Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht.
2. Waaruit Paulus dan dit tot een besluit opmaakt: Zo zal ik dan veel liever roemen in mijn zwakheden, opdat de kracht van Christus in mij wone.

TOEPASSING

I. Verschillende schone bedenkingen zijn er opgesloten in de verhandelde woorden, die wij nu nog een weinig nader uw gemoederen hebben toe te passen. Wij leren hier:
A. Dat in noden en benauwdheden, in kwellingen het zekerste en veiligste hulpmiddel is het gebed tot God. Zo deed Paulus hier, terwijl hij een scherpe doorn in zijn vlees had, en van de satan met vuisten geslagen werd, zo had hij daarover de Heere driemaal gebeden, om daarvan verlost te worden. Zo deed David ook, Ps. 18:7. Als mij bange was, zegt hij, riep ik den Heere aan, en riep tot mijn God. Hij hoorde mijn stem uit Zijn paleis, en mijn geroep voor Zijn aangezicht kwam in Zijn oren. En Ps. 130:1,2: Uit diepten roep ik tot U, o Heere. Heere, hoor naar mijn stem, laat Uw oren opmerkende zijn op de stem mijner smekingen. Zo horen wij de Kerk ook zeggen, Jes. 26:16: Heere, in benauwdheid hebben zij U gezocht; zij hebben hun stil gebed uitgestort, als Uw tuchtiging over hen was. Ja, zo leest men van Jezus Zelf, Luk. 22:44, dat Hij in zware strijd zijnde, te ernstiger bad. En geen wonder, want:
1. Er is geen gereder middel dan het gebed; dat is altijd bij de hand, en geen tirannie, hoe wreed en geweldig ook, kan een ziel daarvan beroven. De tirannen hebben menigmaal de Christenen in kerkers en onderaardse kuilen geworpen, nochtans hebben zij niet kunnen beletten dat hun ziel tot God sprak, maar dan riepen zij nog, even gelijk Jona uit de buik van de walvis tot God schreeuwde. Ofschoon men hun de mond toestopte, ofschoon men hun de tong uitsneed, hun ziel evenwel kon nog vrij tot God spreken.
2. En gelijk het gebed zulk een gereed middel is, zo is het ook een veilig middel, dat niet zal feilen. God heeft daarom Zelf die raad gegeven, Ps. 50:15: Roep Mij aan in den dag der benauwdheid; Ik zal er u uithelpen. En daarom die dat middel gebruiken, die kan het ook niet kwalijk gelukken. Mijn vrienden, wat moest ons leven dan niet zijn als een gedurig samenspreken met de Heere, en wat moesten wij niet te allen tijde overvloedig zijn in het gebed. Doch bijzonder wanneer wij in noden of in zwarigheden zijn, zo naar het lichaam als naar de ziel? Is iemand onder u in lijden? Dat hij bidde, zegt daarom Jakobus, Jak. 5:13. Dat dan onze kamers en legersteden getuigen zijn van onze smekingen, van onze tranen en van onze zuchtingen. Dat wij dit ook doen in gemene noden en zwarigheden, die het land en de Kerk in het gemeen treffen. Zo is

het de plicht in lichamelijke en geestelijke noden, in het gemeen en in het bijzonder, te bidden. En ofschoon wij in het eerst niet worden verhoord, zo moeten wij nochtans aanhouden in de gebeden; want dit doet de Heere om wijze redenen.

B. En dit is het tweede dat wij hier hebben op te merken, namelijk, dat de Heere verhoren zal.

1. Somtijds verhoort de Heere de gebeden van Zijn lievelingen ten eerste, als zij nog in het midden van hun gebed zijn, en eer zij nog geëindigd hebben. Dit is het dat de Heere beloofde, Jes. 65:24: En het zal geschieden eer zij roepen, zo zal Ik antwoorden; terwijl zij nog spreken, zo zal Ik horen. Dit wedervoer Daniël, eer hij nog zijn rede geëindigd had, als hij nog in de gebeden was, zo kwam de engel Gabriël snellijk tot hem gevlogen; want zo horen wij hem zelf zeggen, Dan. 9:20,21: Als ik nog sprak, en bad, en beleed mijn zonden, en de zonden van mijn volk, van Israël, en mijn smekingen nederwierp voor het aangezicht des Heeren mijn Gods, om des heiligen Bergs wil mijns Gods. Als ik nog sprak in de gebeden, zo kwam de man Gabriël, dien ik in den beginne in een gezicht gezien had, snellijk gevlogen, mij aanrakende omtrent den tijd des avondoffers.

2. Somtijds wil God het geloof en de lijdzaamheid van Zijn kinderen beproeven eer Hij ze verhoort; zodat zij moeten uitroepen met Job, Job 30:20: Ik schrei tot U, maar Gij antwoordt mij niet; ik sta, maar Gij acht niet op mij. Of met de profeet Habakuk, Hab. 1:2: Heere, hoe lange schreeuw ik, en Gij hoort niet? Hoe lange roep ik geweld tot U, en Gij verlost niet? Doch wanneer die lijdzaamheid geoefend en de bestemde tijd gekomen is, ofschoon zij ten eerste, tweede, ja ten derde male niet verhoord zijn, als evenwel de tijd daar is, dan zal Hij komen met Zijn gunst tot verkwikking van hun ziel. Het moet Gods kinderen dan nooit verdrieten dat zij zo moeten aanhouden, en eenmaal, andermaal, ja ten derde male bidden; want daarin heeft God lust, gelijk Hij Zelf getuigt, Hoogl. 2:14: Mijn duive, zijnde in de kloven der steenrotsen, in het verborgene ener steile plaats; toon Mij uw gedaante, doe Mij uw stem horen; want uw stem is zoet, en uw gedaante is lieflijk. Zelfs dat klagen is God zo aangenaam, dat Hij juist daarom vertoeft; doch ten laatste zal Hij ze verhoren, en tot de zielen van Zijn gunstgenoten van vrede spreken, Ps. 85:9: Ik zal horen wat God de Heere spreken zal, want Hij zal tot Zijn volk en tot Zijn gunstgenoten van vrede spreken.

C. Doch dit moeten wij hier ook opmerken, dat de Heere verschillende manieren heeft op welke Hij verhoort en antwoordt op onze gebeden, ofschoon de Heere het niet doet met een luidbare stem of door een engel, gelijk Hij gewoon was in het Oude Testament; zo heeft Hij nochtans andere wegen om de gebeden van Zijn gunstgenoten te beantwoorden.

1. Dan beantwoordt God de gebeden van Zijn lievelingen, wanneer Hij hun geeft waarom zij Hem smeekten. Dit is het dat er staat, 1Joh. 5:14,15: En dit is de vrijmoedigheid die wij tot Hem hebben, dat zo wij bidden naar Zijn wil, Hij ons verhoort. En indien wij weten dat Hij ons verhoort, wat wij ook bidden, zo weten wij dat wij de beden verkrijgen die wij van Hem gebeden hebben.

2. Daarenboven dan antwoordt God op de gebeden van Zijn kinderen, wanneer Hij hun juist niet geeft diezelfde zaak waarom zij bidden, maar wat anders in deszelfs plaats, hetwelk Hij oordeelt dat hun nuttiger is. Wanneer Abraham eens bad voor zijn zoon Ismaël, welke Hagar hem gebaard had, dat de Heere hem wilde zegenen en aannemen tot een erfgenaam van de belofte; zo verhoorde God wel zijn gebed, maar Hij gaf hem

niet dezelfde zaak waarom hij gebeden had, maar de Heere gaf hem wat anders in de plaats, Hij deed hem Izak tevoorschijn komen, uit zijn huisvrouw Sara, en die zou een erfgenaam zijn der belofte, met die zou de Heere Zijn verbond oprichten, en in zijn Zaad zouden gezegend worden alle geslachten der aarde. David bad eens vurig om het leven van het kind, hetwelk hem de vrouw van Uria gebaard had; doch dat gaf hem de Heere niet, Hij wilde het kind gelukkiger maken en overhalen in Zijn hemels Koninkrijk. Maar Hij gaf hem in plaats van dat kind een andere zoon uit Bathséba, namelijk Salomo, die op zijns vaders troon zitten zou en wiens koninkrijk bestendig zijn zou, 2Sam. 12. En zo bevinden wij dat God de gebeden van Zijn gunstgenoten verhoort, wanneer Hij hun juist dezelfde zaak niet geeft waarom zij bidden, maar wat anders in deszelfs plaats.

3. Ook dan beantwoordt God de gebeden van Zijn gunstgenoten, wanneer Hij ze anders niet verleent dan lijdzaamheid en een stille onderwerping, wanneer Hij hun hart vertroost, en ze berusten doet in het bestel van Gods aanbiddelijke voorzienigheid. Op deze manier beantwoordt God hier het gebed van Paulus, verlenende aan hem een stille onderwerping, tot hem zeggende: Mijn genade is u genoeg; want Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht. Waaruit wij dan leren moeten, om juist niet zo gezet te zijn op enige zaak in het bijzonder, maar wij hebben dat altijd over te laten aan Gods wil en welbehagen.

a. Doch wensen wij dat de Heere onze gebeden verhoren zal, zo moeten wij ook bereidwillig zijn om Gods betuiging aan ons te beantwoorden. Dit is hetgeen wij lezen, Jer. 3:22, alwaar de Heere zei: Keert weder, gij afkerige kinderen; Ik zal uw afkeringen genezen. Daar kwam van het volk dit antwoord op: Ziet, hier zijn wij, wij komen tot U; want Gij zijt de Heere onze God. En niet minder zoet is hetgeen wij van David lezen, Ps. 27:8, daar hij Gods woord tot zijn ziel aldus voorstelt: Mijn hart zegt tot U; Gij zegt: Zoek Mijn aangezicht. En dat beantwoordt hij, zeggende: Ik zoek Uw aangezicht, o Heere. Indien wij dan bereidwillig zijn om ons tot God te bekeren, Jezus in het geloof voor onszelf aannemen, Hem ons gebed opdragen en overgeven, en naar Zijn woord trachten te luisteren, zo mogen wij ons verzekeren dat God ons gebed verhoren zal.

b. Maar indien wij niet bereidwillig zijn dat te doen, zo mogen wij ook wel weten dat Hij ons niet horen zal in onze benauwdheden, maar dat Hij tot ons zeggen zal, hetgeen wij lezen, Spr. 1:24-28: Dewijl Ik geroepen heb, en gijlieden geweigerd hebt; Mijn hand uitgestrekt heb, en er niemand was die opmerkte, en hebt al Mijn raad verworpen, en Mijn bestraffing niet gewild; zo zal Ik ook in ulieder verderf lachen; Ik zal spotten wanneer uw vreze komt. Wanneer uw vreze komt gelijk een verwoesting, en uw verderf aankomt als een wervelwind; wanneer u benauwdheid en angst overkomt; dan zullen zij tot Mij roepen, maar Ik zal niet antwoorden; zij zullen Mij vroeg zoeken, maar zullen Mij niet vinden.

II. O! Heere, wil dit gesproken woord vruchtbaar maken, en op velen hun gemoed met kracht drukken! AMEN.

ZEVEN EN DERTIGSTE LEERREDE

2KORINTHE 12:9b tweede deel

Mijn genade is u genoeg.

INLEIDING

I. **DE** Heere hoort en verhoort wel altijd de gebeden van Zijn kinderen, gelijk er getuigd wordt, Ps. 145:18,19: De Heere is nabij allen die Hem aanroepen; allen die Hem aanroepen in der waarheid. Hij doet het welbehagen dergenen die Hem vrezen, en Hij hoort hun geroep, en verlost ze. Maar Hij ziet in het verhoren, niet zozeer op hetgeen zij bidden, als op hetgeen zij behoeven; en daarnaar schikt Hij de vervulling. Ziet dit beide in de soort en hoedanigheid.

A. Somtijds weigert Hij Zijn vrienden datgene in het bijzonder te geven hetwelk zij begeren, en vervult hun gebrek op een andere wijze, zoals het meer tot Zijn eer en hun voordeel dient, gevende niet hetgeen zij gaarne hadden, maar hetgeen zij behoren te hebben. Gelijk wanneer een zieke roept om drinken, de medicijnmeester zich over hem ontfermende, geeft hem iets anders dat voor hem in die toestand bekwamer is. Alzo handelt God dikwijls met de Zijnen. Abraham bad voor Ismaël, maar God belooft hem Izak, Gen. 17:18,19. David bad voor zijn kind in overspel uit Bathséba geteeld, dat het mocht leven, doch het stierf; maar God gaf hem in de plaats een Salomo, 2Sam. 12:22. Gods kinderen begeren dikwijls lichamelijke dingen, maar Hij weigert hun zulks, gevende hetgeen beter is dan dat zij van Hem begeren, namelijk geestelijke gaven.

B. En ten aanzien van de hoedanigheid, zo verhoort God de Zijnen niet altijd op zulk een wijze en op die tijd als zij het begeren.

1. Zij hadden somtijds gaarne dat een zaak op deze manier geschiedde, maar God verleent hun deze op een andere manier; bijvoorbeeld: Het kan zijn dat iemand zeer ernstig bidt om een sterk lichaam, opdat hij God daarmee dienen mocht; maar het kan zijn dat de zwakheid van het lichaam hem ernstiger zal maken in de dienst van God, door hem meer van de wereld af te trekken, en hem hemelsgezinder te maken. Zij zagen gaarne dat het Evangelie in rust en vrede werd voortgeplant, en bidden om de vrede van Jeruzalem, Ps. 122:6. Maar de Heere behaagt het somtijds Zijn Evangelie staande te houden en kracht te geven in het midden van vervolgingen. Hij wil ze menigmaal de braambos gelijk maken, die wel brandde, maar niet verteerd werd, omdat God daarin was, Ex. 3:2-4.

2. Zo kan het ook zijn dat God gewillig is om te doen hetgeen zij begeren, maar niet op zulk een tijd als zij wel wensten dat Hij het deed. Wanneer iemand bidt dat hij mag verlost worden uit zulk een nood, verdrukking of zwarigheid, zo dunkt hem de tijd lang te zijn, en hij meent niet verhoord te worden omdat hij niet aanstonds verlost wordt. Elk wenste wel dat de bijt-pleister dadelijk van hem weggenomen was, maar de Heere is wijzer dan hij, (gelijk een medicijnmeester beter weet wat de lijder van node heeft dan hij zelf) hoewel Hij het niet dadelijk doet, zo zal Hij het evenwel doen. God

kent het beste de aard van onze geestelijke ziekte, en weet zowel hoeveel medicijnen Hij ons tevens moet ingeven, als hoelang de tijd daarvan te gebruiken moet duren. Trouwens, de Heere heeft ook Zijn reden waarom Hij het dikwijls uitstelt.

a. Somtijds tot beproeving van iemands geloof, gelijk wij zien dat Hij daarom de Kananese vrouw haar begeerte weigerde, Matth. 15; hoewel Hij voor had haar verzoek in te willigen.

b. Menigmaal slaat Hij ook de gebeden voor een tijd af, om ze te doen aanhouden in de gebeden. Hoort hoe ijverig David was in het bidden, toen God Zijn hulp uitstelde: Hoe lange Heere, zult Gij mijner steeds vergeten? Hoe lange zult Gij Uw aangezicht voor mij verbergen? Ps. 13:2.

c. Soms doet Hij het om ze te vernederen. Zo getuigt Paulus van zichzelf en zijn medekruisgezanten, 2Kor. 1:9: Wij hadden alrede het vonnis des doods in onszelven, opdat wij op onszelven niet vertrouwen zouden. Het hart wil in de voorspoed licht naar boven, maar door verdrukkingen wordt het neergedrukt, en daarom laat ze God menigmaal een wijle tijds op de Zijnen. Uit dit alles mogen wij dan immers besluiten dat God dikwijls Zijn kinderen allerbest verhoort, als Hij hun hetgeen daar zij om bidden niet geeft. Wat schaadt het, of zij deze of gene zaak missen, als God de Heere hun Zijn genade geeft, die veel hoger te achten is dan alle andere dingen?

II. Althans, zo handelde de Heere met onze apostel Paulus, volgens onze voorgelezen tekst, in haar verband met het voorgaande aangemerkt. De apostel Paulus had een scherpe doorn in het vlees, een engel des satans, die hem met vuisten sloeg. Hij bad de Heere om verlossing daarvan, maar hij verkreeg die niet aanstonds. Hierdoor werd niet alleen zijn geloof beproefd, maar hij werd er ook aanhoudende door in het bidden gemaakt, zodat hij de Heere driemaal daarover bad, vers 8. En ze strekte tot zijn vernedering, vers 7. Ja, men moet zeggen, hij verkreeg die niet, en evenwel verhoorde God zijn gebed, hem wat beters gevende, namelijk Zijn genade, willende de Heere ook dat de apostel zich daarmee vergenoegen zou in het missen van zijn begeerde verlossing, tot hem zeggende: Mijn genade is u genoeg.

III. Paulus wijst in de tien eerste verzen van ons teksthoofdstuk aan, dat hij nog andere stof van roem had, doch dat hij om gewichtige redenen zich daarin niet durfde uitlaten, maar liever verkoos in zwakheden te roemen.

A. Tot bewijs dat men hem verkeerd nagaf dat hij een pocher was, die met zwetsen zonder grond zich veel aanmatigde.

B. Drie leden kunnen wij in dit stuk van ons teksthoofdstuk aanmerken.

1. Een voorrede, waarin hij kort betuigt dat het hem niet raadzaam was over de bijzondere uitnemendheden, waarmee God hem verwaardigd had, te roemen, vers 1. Een bedekt en duister vertoog van iets uitnemends, waarmee God hem had begunstigd, vers 2-4; met uw aandacht vooraf verhandeld. Een nadere verklaring dat hij zich daarover niet wilde noch durfde uitbreiden, maar dat hij, als hij roemen moest, liever in zijn zwakheden wilde roemen. Dit nu:

2. Stelt de apostel voor, vers 5; en bekleedt het met redenen, tonende:

a. Waarom hij zich bedwong en inhield, aanwijzende: Welke de reden niet was van deze inhouding, in het eerste deel van vers 6. Hier tegenover stellende welke immers de ware redenen waren. De eerste betreft de Korinthiërs, in het andere deel van vers 6. De andere raakt hem zelf. In welke in aanmerking kwamen: Het gevaar dat te vrezen was, in het eerste deel van vers 7. Het middel tot beteugeling. Dit middel meldt de

apostel niet alleen, in het tweede deel van vers 7, u ook verklaard. Maar geeft ook te kennen hoe smartelijk het hem was, meldende zijn meermaals herhaald gebed, vers 8. En het antwoord daarop, in onze tekst en in de volgende woorden.
b. Hieruit besluit hij dan dat hij daarom liever in zwakheden wilde roemen, zeggende in het laatste deel van ons tekstvers: Zo zal ik dan veel liever roemen in mijn zwakheden, opdat de kracht van Christus in mij wone.
IV. Uit het gezegde blijkt nu vanzelf, dat onze tekstwoorden in zich behelzen: *Een gedeelte van des Heeren antwoord aan Paulus, toen hij om verlossing van de vuiststlagen des satans tot driemaal de Heere gebeden had; waarin de Heere hem wel niet de verlossing, maar genoegzame hulp en troost door Zijn genade toezegde; van Paulus hier ook bijgebracht als een reden waarom hij in zwakheden wilde roemen.*
Roept dan een ware begenadigde met Paulus menigmaal uit: Ik ellendig mens! Wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods? De Heere antwoordt hem ook, gelijk Hij de apostel deed: Mijn genade is u genoeg.
O! God, laat Uw genade onder dit woord meer openbaar worden! Amen.
Wij zullen:

I. De inhoud van deze woorden zelf moeten open leggen.
II. En dan tonen tot welk einde ze van de Heere gesproken, en van Paulus hier bijgebracht worden.

VERKLARING

I. Merkt tot beter verstand der woorden zelf kort deze twee dingen wat nader aan: Waarvan hier gesproken wordt; des Heeren genade. Wat daarvan gezegd wordt; dat ze Paulus genoeg was.
A. Hier wordt dan gesproken van des Heeren genade.
1. Gods genade heeft in de Heilige Schrift verschillende betekenissen.
a. Somtijds wordt daardoor verstaan Gods liefde en gunst. Zo wordt Noach gezegd, genade gevonden te hebben in de ogen des Heeren, Gen. 6:8. Dewijl wij eens hetgeen daartoe behoort, over die woorden predikende, uw aandacht hebben zoeken onder het oog te brengen, (Vervolgstoffen JvV) breiden wij ons tegenwoordig daarover niet verder uit.
b. Maar allermeest wordt door de genade des Heeren verstaan de vruchten en gaven die uit deze gunst en liefde Gods tot de mensen voortkomen.
1. Begrijpt men nu met sommigen, dat de Drie-enige God in het gemeen hier zegt tot Paulus: Mijn genade is u genoeg; dan zal men door de genade hier moeten verstaan:
a. De eeuwige verkiezing, waardoor God enigen uit het gevallen menselijke geslacht uit loutere genade verkoren heeft in Zijn Zoon, om ze door Hem te behouden, Ef. 1:4-6.
b. Ook de hart veranderende roeping, met welke de zodanigen geroepen worden, 2Tim. 1:9.
c. Insgelijks de rechtvaardigmaking, die hun uit genade gegeven wordt door de verlossing die in Christus Jezus is, Rom. 3:24.
d. Alsmede de heiligmaking en de andere gaven van de Geest der genade, zo genoemd, Zach. 12:10, omdat Hij alle genade werkt in de harten van Gods kinderen, waarop de

apostel ziet, Ef. 4:7,8, zeggende, dat elk van Christus uit genade gegeven is, naar de mate der gave van Christus.
2. Maar begrijpt men liever met de meeste schriftuurverklaarders dat de Heere, tot Welke Paulus driemaal gebeden had, volgens het voorgaande achtste vers, is Jezus Christus in het bijzonder, Wie hij diende, Wiens apostel hij was, aan Wie alle macht gegeven is in hemel en op aarde, aan Wie ook de onreine geesten onderworpen zijn, en Die doorgaans in de Schriften van het Nieuwe Testament onder de Naam van Heere voorkomt. Daar wij voor ons toestemming aan moeten geven. Dat deze Heere Jezus in het bijzonder hier tot hem zegt: Mijn genade is u genoeg. Dan moet men onder het woord genade hier ook verstaan:
a. Dat genadewerk, waardoor een ziel allereerst met de Heere Jezus verenigd wordt, met de gevolgen daarvan. Komende Hij ze uiterlijk roepen en naar het hart te spreken. Inwendig trekken en tot Hem overbrengen. Door de wedergeboorte Zijn beeld indrukken. Door de rechtvaardigmaking en door de heiligmaking ze wassen van hun zonden. En zo metterdaad Zich verenigende met zulk een ziel, komt Hij door het geloof in hun hart wonen, Ef. 3:17. Ziedaar een gehele bundel van genaden bij elkander, in de allereerste vereniging van een zondaar met de Heere Jezus.
b. Op deze genaden volgen ook andere genaden, welke de Heere Jezus aan een gunstgenoot van Hem in de voortgang van zijn genadestaat schenkt. Deze zijn, of meer wezenlijke, of meer gevoelige.
*. Tot de eerste behoort:
/. Zijn gedurige bezorging omtrent hem van al het noodzakelijke. De Heere is mijn Herder, mij zal niets ontbreken. Hij doet mij nederliggen in grazige weiden, roept daarom een begenadigde ziel weleens uit, Ps. 23:1,2.
//. Zijn getrouwe leiding, besturing en regering omtrent Hem, op de weg die hij gaan moet. Want, zegt deze in vers 3 van die zo even aangehaalde Psalm: Hij leidt mij in het spoor der gerechtigheid. En de profeet zegt daarom ook, Jes. 49:10: Hun Ontfermer zal ze leiden, en Hij zal ze aan de springaders der wateren zachtkens leiden.
///. Zijn teder medelijden en goedertieren verschoning omtrent hem, onder al zijn onmacht en zwakheden; daarom wordt er gezegd: Hij zal de lammekens in Zijn armen vergaderen, en in Zijn schoot dragen; de zogenden zal Hij zachtkens leiden.
////. Zijn getrouwe bewaring en bescherming over hem, onder alle gevaren naar ziel en lichaam. Daarom zegt Jezus ook: Mijn schapen horen Mijn stem, en Ik ken dezelve, en zij volgen Mij. En Ik geef hun het eeuwige leven, en zij zullen niet verloren gaan in der eeuwigheid, en niemand zal ze uit Mijn hand rukken, Joh. 10:27,28.
**. Tot de meer gevoelige genade behoort:
/. Dat Hij een ziel bijzonder als ze onder gezicht van zonden of verdorvenheid verbroken is, de hartversterkende troostwoorden van het Evangelie levendig en opgeklaard doet voorkomen. O! nooit kan er iets zo zoet zijn, als het zoet is voor een ziel die onder een treurig gezicht van zonden, van verdorvenheid en van onmacht is neergebogen, dat aan deze dan al de lieflijke beloften en zegeningen van het genadeverbond onder een opgeklaard licht voorkomen mogen. O! dan spreekt de Heere Jezus recht naar hun hart, Hos. 2:13.
//. Als Hij, bij het voorkomen van de belofte, dan het hart verwijdt, dat is, als Hij de ziel op een levendige wijze doet inzien in de beloften, als Hij maakt dat het hart

daarover als open gaat en zich ontsluit, zodat ze begint te smaken en te zien dat de Heere goed is, Ps. 34:9.
///. Wanneer Hij Zelf Zijn gunstgenoten voorkomt, van nabij, en onder klaar licht, zodat zulk een ziel zeggen moet: Dat is de stem mijns Liefsten; ziet Hem, Hij komt, springende op de bergen, en huppelende op de heuvelen, Hoogl. 2:8.
////. Als Hij hem doet zien op een levendige en gevoelige wijze dat hij aandeel heeft aan de genade, en hem van zijn staat verzekert. O! dat is het grootste en het smakelijkste voor de ziel, als Hij tot haar komt zeggen: Ik ben uw Heil, Ps. 35:3.
/////. Eindelijk, als Hij de ziel inwendig door geestelijke vreugde, blijdschap en troost nu en dan merkelijk doet gesterkt en verkwikt worden. O! elk zulk een vlaag van geestelijke blijdschap in het hart is genade. Daar smeekte David om, als hij zei: Geef mij weder de vreugde uws heils, Ps. 51:14. Ziet, dit alles, en nog al veelmeer, wordt hier onder het woord genade begrepen.
2. De Heere Jezus noemt dit Zijn genade. Het is Zijn genade, want in de eeuwigheid is Hij er Borg voor geworden. In de volheid des tijds is Hij op aarde gekomen, om deze genade voor hen te kopen. Ja, Hij heeft Zich in de dood overgegeven, en ze voor Zich gekocht en betaald. Delende ze nu in die mate en trap naar elk, gelijk Hij wil. Mag Hij dan niet wel zeggen: Mijn genade?
B. Deze moest Paulus genoeg zijn, want Hij had tot hem gezegd: Mijn genade is u genoeg. Eerst dienen wij te zien in welke opzichten des Heeren genade genoeg is. En dan hoe Paulus ze ook genoeg moest zijn, want Christus zegt tot hem: Zij is u genoeg.
1. Des Heeren genade kan men driezins als genoeg aanmerken. In zichzelf; want afkomende van de algenoegzame Middelaar, sluit ze in zich alles dat genoeg is. Voor Gods kinderen, namelijk om ze te vertroosten en te versterken in alle wederwaardigheden. In vergelijking, omdat zonder deze niets genoeg is.
a. Des Heeren genade is genoeg in zichzelf. Daarom wordt daaraan toegeschreven een volheid, Joh. 1:16, een menigerleiheid, 1Petr. 4:10, een overvloed, Rom. 4:15, een uitnemende rijkdom, Ef. 2:17; ja, een onnaspeurlijke rijkdom. In het overdenken van welke des mensen gemoederen bekruipen en hun tongen stamelen, want daarin, als in een grondeloze kolk, is met geen dieplood van des mensen verstand grond te peilen, overmits des Heeren genaden:
1. Ontelbaar zijn, zodat degenen die er een register van zouden willen maken, die zou overkomen hetgeen hun gebeurt, welke des avonds de eerst opkomende sterren willen tellen; want terwijl zij die optellen, ontdekken zich wederom andere, en gedurig komen er meer en meer tevoorschijn, totdat zij eindelijk daarin geheel verwarren. O! zo is het ook gelegen met de genaden; de hemel is zo niet van sterren, de aarde van grasscheutjes, noch de grote oceaan vol druppels water, als de Heere Jezus wel vol is van genade. O volle Jezus! Zou Uw genade niet genoeg zijn?
2. Des Heeren genade heeft ook geen einde. Stromen en rivieren verdrogen, de bomen bloeien niet altijd, goud- en zilvermijnen raken uitgeput; maar Zijn genade is van geslacht tot geslacht, Luk. 1:50, en alle morgen nieuw, Klaagl. 3:23.
3. Zij is ook onuitputtelijk en altijd even vol. Hoe menig honderdduizend druppels zijn er wel gevallen uit de wolken, en nog zijn ze niet leeg. Hoe menig duizend stralen schijnen er van de zon, en nog is die vol licht. Wat vloeit er al water uit de zee, en nog blijft ze vol. O! de genade van de Heere Jezus overtreft dit alles, hoeveel genade de

naar God hongerende zielen ook uit Zijn volheid verkrijgen, ze blijft even vol. Zou Zijn genade dan niet genoeg zijn?
b. Maar gelijk zij genoeg is in zichzelf, zo is zij ook genoeg om Gods kinderen te troosten tegen alle zwarigheden. Want zij is genoeg om ze midden onder het kruis te verkwikken, en om ze daaruit te verlossen.
1. Wij zeggen dat des Heeren genade genoeg is om de Zijnen onder het kruis te verkwikken. Want al worden zij op een zware post gesteld, al hebben zij het hard en zuur:
a. De genade boezemt hun in en roept hun toe onder het kruis, dat de Heere Zich over hen ontfermen zal, gelijk een vader zich ontfermt over zijn kinderen, Ps. 103:13. Zou ze dat niet ondersteunen en sterken?
b. De genade onderwijst hen, dat hun kastijdingen en geselingen uit liefde hun van de Heere worden toegevoegd, opdat het blijke dat zij geen bastaarden zijn, Hebr. 12:6,8. Moet dat ze dan niet bemoedigen?
c. De genade zegt ze aan dat alle tegenheden hun ook moeten medewerken ten goede, Rom. 8:28. Alles zal dan op het einde tot hun voordeel zijn. Zou dat niet hun het hoofd doen opbeuren?
d. De genade leert ze dat zij in Christus overwinnen zullen, Fil. 1;29. Ja, hoe zwak zij zijn en hoe hard zij het hebben, dat zij echter eens door Christus tot meer dan overwinnaars zullen gesteld worden, Rom. 8:37. O! wat moet dat hun dan niet verkwikken?
e. Door de genade zijn zij verzegeld van de Heilige Geest tot een eigendom van God in Christus, Ef. 4:30. O! wat geeft dat een genoegzame vertroosting onder kruis en tegenheden; want de Heere heeft dan tot hen gezegd: Ik zal u niet begeven, en Ik zal u niet verlaten, Hebr. 13:5.
f. En mogen zij eens van de genade ten volle verzekerd worden, o! dan zingen zij in de banden, en roemen in de verdrukkingen, wetende dat alle beloften Gods ja en Amen zijn voor hen, in Christus Jezus, 2Kor. 1:20.
2. Daarenboven is ze ook genoeg om ze daaruit te verlossen; want God is getrouw, Welke u niet zal laten verzocht worden boven hetgeen gij vermoogt, maar Hij zal met de verzoeking ook de uitkomst geven, 1Kor. 10:13. In zes benauwdheden zal Hij u verlossen, en in de zevende zal u het kwaad niet aanroeren, Job 5:19.
c. Des Heeren genade is ook genoeg in vergelijking, en omdat zonder deze niets genoeg is. Want zonder die heeft de ziel noch vrede, noch troost, noch enige gerustheid, ofschoon zij woonde in een gezond lichaam, en de mensen nog zo voorspoedig en van alle kruis en tegenheden verlost waren. Zonder de genade zullen zij hem echter de goede dingen ten kwade gedijen. Wat zal ons alles baten, indien wij genade missen? De gezondheid zal ons ongebonden, en de voorspoed opgeblazen maken. Daarentegen indien iemand genade heeft, al begaven hem dan alle uiterlijke dingen, echter zal de genade hem bijblijven en zo ondersteunen, dat hij met Asaf zal kunnen zeggen: Al bezwijkt mijn vlees en mijn hart, zo zijt Gij Heere, mijn Rotssteen, en mijn Deel in eeuwigheid, Ps. 73:25. Laat vrij uw ziel vliegen met de duif van Noach over al de wateren en goederen der wereld, waar zal ze rust vinden en rechte troost genieten, dan in de Heere Jezus en Zijn genade? De wereld, zegt iemand niet onaardig, is een cirkel, en des mensen hart een driehoek; bijgevolg kan de gehele wereld het hart niet voldoen; maar des Heeren genade is alleen genoeg.

2. Dat had de Heere nu tot onze apostel gezegd: Mijn genade is u (Paulus, die als een uitverkoren vat daaraan deel hebt) genoeg. Gij hebt daarin alles dat er vereist wordt om u hier aanvankelijk in een onbedrieglijke hoop, en hiernamaals met volle verzadiging van lieflijkheden, eeuwig te zaligen. Zij ondersteunt, verkwikt en vertroost, dat is immers genoeg, of laat dat u genoeg zijn.

II. Nu moeten wij met een woord nog tonen tot welk einde dit van de Heere gezegd, en van Paulus hier bijgebracht wordt.

A. Dit antwoord des Heeren, Mijn genade is u genoeg, liet de apostel wel onzeker wanneer Hij hem van deze engel des satans zou bevrijden. Het leerde hem zich aan zijns Heeren wil te onderwerpen en de Heilige Israëls geen perk te stellen. Maar meteen gaf het de apostel, hoe het ook gaan mocht, een sterke en eeuwige vertroosting. Het is alsof de Heere zei: Paulus, vertroost u met Mijn genade, die u genoeg is.

B. Dit brengt Paulus hier bij als een reden, waarom hij het liefst in zijn zwakheden wilde roemen. En terecht, want moest hij alles des Heeren genade toeschrijven, die hem genoeg was, en had hij niets van zichzelf dan ellenden en zwakheden; waarin kon hij dan veiliger roemen dan in zijn zwakheden, welke hem ontdekt waren, en waartegen des Heeren genade hem genoeg was? Konden zij Paulus dan wel met grond voor een pocher uitmaken? Zeker neen; maar die zulks in de gemeenten van Korinthe deden, belogen Paulus. De Korinthiërs hadden dan dat vooroordeel tegen hem af te leggen, opdat zijn komst tot hen mocht zijn in onderlinge heilige en geestelijke blijdschap, waartoe hij voornamelijk deze tweede Brief aan hen geschreven had.

Ziedaar toehoorders, u deze korte doch zinrijke woorden geopend.

TOEPASSING

I. Mogen wij ditzelfde woord dat de Heere, volgens onze tekst, tegen Paulus gezegd heeft: Mijn genade is u genoeg, hier niet opvatten, en elk van des Heeren volk tegemoet voeren, in welke omstandigheden, onder welk kruis, of met welke kwellingen naar ziel of lichaam zij ook bezet mogen zijn: Mijn genade is u genoeg? O ja! dit onwaardeerbare geluk, dit zalig vooruitdeel is de erve en het lot van al des Heeren gunstgenoten. Zovelen als er in waarheid dan genade hebben, die roepen wij toe, des Heeren genade is u genoeg. Dewijl gij deel aan de genade hebt, zo bezit gijlieden:

A. Het grootste en hoogste goed, dat alles te boven gaat. Het rijkste goed, dat u met het goud der genade rijk maakt. Het voortreffelijkste goed, daar gij verre het meeste mee ophebt. Het zoetste, dat u beter smaakt dan honing en honingzeem. Het vermakelijkste, dat uw ziel boven alles verkwikt. Is u dat niet genoeg? Zoudt gij het met uw hart niet wel ondertekenen?

1. Maar toehoorders, als ik dit tot des Heeren volk zeg, meen ik u allen niet, o neen! Het zal maar de een of andere onder ulieden raken, verre de minsten van u hebben genade.

a. Is dat zo niet? Want:

1. Hebt gij wel ooit ontdekking gekregen dat gij genadeloos waart? Werd uw hart onder een gezicht van uw genadeloze toestand wel ooit verslagen en verbroken, zodat gij aan de voeten van de Heere Jezus neervallende, rusteloos en aanhoudend om genade kermde?

2. Weet gij van ernstige uitgangen van uw hart naar Jezus en de genade, zodat het u daar meest om te doen was?
3. Waardeert gij de Heere Jezus en Zijn genade boven alles? Is alles in vergelijking daarmee bij u maar drek en schade?
4. Heeft de Heere ooit zulke of dergelijke toezeggingen aan u gedaan, Mijn genade is u genoeg?
b. Zulke toezeggingen zelfs:
1. Zijn de natuurlijke mensen onbekend, en staan bij hen te boek als piëtistische en mystieke verbeeldingen, die geen grond van waarheid hebben; hoewel het waar is, dat sommige mensen van wonderlijke stemmen Gods, die tot hen geschied en van hen gehoord zijn, gewagen; welke doorslaande kentekenen van een ijdele verbeelding met zich brengen. Maar die zijn ras onderscheiden van waarachtige ontdekkingen en toezeggingen Gods aan het hart.
2. Letten wij op de inhoud van deze Goddelijke toezegging aan Paulus gedaan, wij zullen bevinden dat de meesten van onze belijders het met de Heere daarin niet eens zijn; want:
a. Velen willen alles aan de Goddelijke en vrije genade niet toeschrijven, maar liever ook wat aan hun wijsheid, kracht, ernst en wakkerheid; en zouden die, welke veel met de genade ophebben, wel haast houden voor Quiëtisten.
b. Maar aan de andere kant zijn zij het ook niet eens met Gods mening in deze toezegging van genade aan Paulus, welke menen dat de genade Gods, en zo God door Zijn genade alles in een Christen doet, en hij zelf eigenlijk niet werkt, of niet werken kan of moet; want dan zou men de werking der tweede oorzaken wegnemen, en de grond leggen voor Spinozisterij en Hattemisterij.
2. Wat zal ik uit des Heeren Naam tot zulke mensen zeggen? Niet anders dan dat zij tonen blind te zijn, en niet te verstaan de dingen die des Geestes Gods zijn, onder zulk een helder schijnend licht van het Evangelie, mitsgaders dat zij ook liggen onder de strikken en macht van de satan, de wereld en hun verdorvenheid. Kon zeggen bij de zodanigen wat helpen, ik zou hun raden dat zij trachten een gezicht te krijgen van hun genadeloze staat, en van het grote gevaar waarin zij liggen; dat zij God ernstig eenmaal, andermaal, ten derde male, ja gedurig baden om genade van verlichting, om dit te zien en te geloven.
B. Zij zijn geweldig het spoor bijster, die, horende dat Gods genade genoeg is tot verkrijging van heil en zaligheid, denken, dan kan en moet ik tot mijn bekering niets doen, maar dan moet ik slechts wachten of God mij genade zal willen geven, of niet. Want God wil alleen Zijn genade geven aan hen die ze zoeken, en er om bidden met hun natuurlijke vermogens, Matth. 7:7. En zelf door Gods genade trachten recht zoekende en biddende gemaakt te worden.
II. Ofschoon er zeer velen zijn onder het uiterlijk Christendom die hiervan niets weten, ik stel vast dat er echter hier ook gevonden worden die niet alleen, gelijk Paulus, vuistslagen van de satan, en velerlei lichaamszwakheden of zielszwakheden moeten ondergaan, en daaronder zuchten, en weleens ernstig tot God bidden; maar die ook dergelijke moedgevende toespraken van Gods Geest daaronder ook weleens ondervonden hebben.
A. Vond gij u toen niet wonder wel gemoedigd onder al uw kruis en tegenheden, haat en smaad van de wereld; ja, dacht gij toen niet weleens, ik weet niet wat ik al zou

willen ondergaan om Jezus' wil, als ik Zijn genoegzame genade maar daarbij en daaronder mocht hebben. Die, welke zoiets te beurt viel onder onze toehoorders, zal wel tijd, plaats, wijze en middel heugen.
B. Och! de Heere zegge thans ook tot Zijn volk, dat daarnaar ziet en verlangt: Mijn genade is u genoeg. Wie weet, of God het nu niet al tot deze of gene gezegd heeft, of op weg is om het te zeggen tot bemoediging van Zijn arm en ellendig volk.
1. Begenadigden, leert uit hetgeen hier omtrent Paulus voorkomt, verschillende nodige dingen; en wel:
a. Dat er op de weg naar de hemel een verwisseling van licht en duisternis plaats heeft, en dat het er altijd niet even licht en gemakkelijk op is.
b. Komt gij onder kruis of kwellingen, van welke natuur zij ook mogen zijn; gij moogt en moet in navolging van Paulus daaronder werken, en daarover tot God bidden, en niet maar werkeloos wachten. Maar gij moet onbepaald bidden om de wegneming van de tegenheden en verdrukkingen, hoe moeilijk deze ook mogen zijn, al waren het ook vuistslagen van de satan; maar onder voorwaarde van Gods welbehagen, en om genoegzame genade, indien het Zijn wil is u daar onder te laten, tot verheelijking van Zijn Naam, en tot uitwerking van uw zaligheid daaronder. Doch hoezeer gij onder tegenheden werkt, nochtans moet gij het recht werken en gemoedigd zijn zoeken en trachten deelachtig te worden door des Heeren genade.
c. Begenadigden, al het goed dat gij doet, is van de Heere. Hebt gij ooit weleens hartelijk geloofd, zijt gij tot een gezegend middel voor deze of gene ooit eens gebruikt, het was niet uit u, maar door de genade des Heeren Die met u was; laat u dat brengen tot erkentenis van de Heere als de enige Oorzaak; laat het u leren afzien van vertrouwen op uzelf, en u ootmoedig maken voor de Heere.
d. Heeft God het eens tot u gezegd, Mijn genade is u genoeg; vermeld het openlijk tot roem van Zijn Naam, hoewel met voorzichtigheid, evenwel ook vrijmoedig, wat er de wereld van denken of zeggen mag, en zelfs sommigen van Gods kinderen, welke zulke Goddelijke toespraken zo niet kennen bij bevinding. Gedenk er ook aan tot uw moedgeving in tijden van duisternis. Ja, maan de Heere in de gebeden op de vervulling van Zijn beloften.
2. Ik sluit thans met deze betuiging uit des Heeren Naam tot u, begenadigden: De Heere Die het gezegd heeft, is getrouw, en zal u alleszins doen ondervinden dat Zijn genade u genoeg is. AMEN.

ACHT EN DERTIGSTE PREDIKATIE Ter voorbereiding voor de bediening van des Heeren Avondmaal

2KORINTHE 13:5

Onderzoekt uzelven of gij in het geloof zijt, beproeft uzelven.

INLEIDING

I. **ONDER** de vereisten, waardoor iemands persoon en daden moeten goed gemaakt worden, is het geloof ook een van de voornaamste; want al wat uit het geloof niet is, dat is zonde, Rom. 14:23. En zonder geloof is het onmogelijk God te behagen, Hebr. 11:6. Daar hetzelve ontbreekt, kan God geen welgevallen hebben. Nu:

A. Wij allen zijn, in en van onszelf, als een onreine, en al onze gerechtigheden zijn als een wegwerpelijk kleed, Jes. 64:6. Gelijk onze natuurstaat zo breder beschreven wordt: Aangaande uw geboorten, ten dage als gij geboren waard, werd uw navel niet afgesneden; en gij waart niet met water gewassen tot Ik u aanschouwde; gij waart ook geenszins met zout gewreven, noch in windelen gewonden. Geen oog had medelijden over u, om u een van deze dingen te doen, om zich uwer te erbarmen; maar gij zijt geworpen geweest op het vlakke des velds, om de walgelijkheid van uw ziel, ten dage toen gij geboren waart. Als Ik u voorbijging, zo zag Ik u, vertreden zijnde in uw bloed, Ez. 16:4-6. Zo woont er in ons, dat is in ons vlees, geen goed, Rom. 7:18. En wij zijn van onszelven niet bekwaam iets te denken als uit onszelven, 2Kor. 3:5. Veel minder kunnen wij goed werk verrichten. Bijgevolg zijn wij ellendig door de zonde, die ons zo verfoeilijk maakt, en door de afscheiding van God rampzalig.

B. Er is een Ander in Welke Hij ons moet aanzien, zal Hij een welgevallen in ons hebben, namelijk Zijn Zoon, in Dewelke Hij Zijn welbehagen heeft, Matth. 3:17. In welke Geliefde Hij alleen zondaars begenadigt, Ef. 1:6. Zolang wij buiten en zonder Christus zijn, zijn wij ook zonder God, Ef. 2:12, en hebben geen gemeenschap aan Zijn weldaden, zijnde meteen vreemdelingen van de beloften. Maar zo haast krijgen wij geen deel aan Christus, of wij worden ook deelgenoten aan al de beloften, die in Christus ja en Amen zijn, 2Kor. 1:20.

C. Wij kunnen nu geen gemeenschap aan Christus krijgen dan door het geloof.

1. Dat is het oog hetwelk Christus ziet, Joh. 8:56. Dat is de voet waardoor men tot Hem komt, Joh. 7:37. Dat is de hand die Christus aanneemt, Joh. 1:12.

2. Zo wordt men daardoor Christus ingeënt, Rom. 11:17. Christus komt door het geloof in onze harten wonen, Ef. 3:17. Daardoor wordt men gerechtvaardigd, en krijgt men vrede bij God, Rom. 5:1. En wordt men van vijanden, Gods vrienden; van verre, nabij; van vreemdelingen, Zijn huisgenoten, Ef. 2:19.

D. Gelijk nu onze personen daardoor aangenaam worden, zo ook onze daden; als wij zien in Abel, wiens persoon en wiens offer beide door het geloof getuigenis gehad heeft, dat hij en zijn God behaagden, Hebr. 11:4.

2. Het kan zijn dat iets in zichzelf goed is, en dat nochtans onze verrichting kwaad wordt bevonden, omdat er het geloof bij ontbreekt. Bijvoorbeeld, vlees te eten is niet kwaad; want alle schepsel Gods is goed, en er niets verwerpelijk, met dankzegging genomen zijnde, 1Tim. 4:4. Evenwel die twijfelt, indien hij eet, is veroordeeld, omdat hij niet uit het geloof eet, Rom. 14:23.
2. Zo is ook het gebruik van het Avondmaal goed en noodzakelijk; maar als iemand dat doet zonder geloof, dan wordt het kwaad. Onder de stukken die het rechte bruiloftskleed uitmaken, is het geloof geen van de minste.
E. Niets noodzakelijker is er derhalve, en te allen tijde, en in het bijzonder ook wanneer men geroepen wordt tot het Heilig Nachtmaal des Heeren te naderen, dan zichzelf te onderzoeken, en te beproeven of men het ware zaligmakende geloof wel heeft, en in waarheid deelachtig is.
2. Bij het opgeven van de instelling van het Avondmaal dringt er Paulus daarom ook op aan, als hij terstond daarop volgen laat: Maar de mens beproeve zichzelven, en ete alzo van het brood, en drinke van den drinkbeker, 1Kor. 11:28.
2. Ja! te allen tijde wordt men daartoe in des Heeren Woord vermaand. Doorzoekt uzelven nauw, ja doorzoekt nauw, gij volk, dat met geen lust bevangen wordt, riep Zefanja al uit, Zef. 3:1.
II. En hoor Paulus in onze voorgelezen tekst, alwaar hij tot die van Korinthe zegt: Onderzoekt uzelven, of gij in het geloof zijt, beproeft uzelven. Dewijl het geloof een van de voornaamste vereisten is, welke iemands persoon en daden goed maken.
III. In dit 13de hoofdstuk van zijn tweede Brief aan die van Korinthe, welk hoofdstuk tweeledig is:
A. Betuigt Paulus in deszelfs eerste deel:
1. Nu wederom, indien de zonden niet werden gebeterd, dat hij zou komen, om zonder verder uitstel de daden daarvan te straffen, om ze zo te doen bevinden hoe krachtig Christus in hem was, in de vier eerste verzen.
2. Hij wil dat de Korinthiërs zichzelf zullen onderzoeken, of zij in het geloof zijn, in onze voorgelezen tekstwoorden. Dat hij wonder aardig aandringt in het volgende van ons tekstvers; hopende dat zij zouden verstaan dat hij en Timotheüs niet verwerpelijk waren, vers 6.
3. Hij wenst dat zij de straf zullen voorkomen met wel te doen, betuigende dat hij en Timotheüs zich daarover zullen verblijden; ja, dat zij niet anders wensen dan hun volmaking, vers 7,8.
4. Waarop hij hun verzekert dat zijn macht strekte tot opbouwing, en niet tot nederwerping, vers 10.
B. Hierop besluit hij in het andere gedeelte van dit hoofdstuk deze zijn Brief, vers 11-13.
IV. Zodat onze tekstwoorden derhalve eigenlijk in zich behelzen: *Een vermaning van de apostel Paulus aan de Korinthiërs, om zichzelf te onderzoeken, en te beproeven of zij in het geloof waren; want dat vindende, terwijl zij dan dat geloof door zijn prediking ontvangen hadden, zo moest ze dat een bewijs zijn dat Jezus onder hen door hem krachtig was geweest.* Of dit geen gepaste stof tot een proef-predikatie is, laten wij elk uwer beoordelen.
O! Heere, zegen daartoe dit woord, en maak er verschillenden meer aan zichzelf door bekend. Amen.

V. Twee hoofdzaken komen ons in deze woorden voor:

I. De zaak die de Korinthiërs moesten trachten te weten, namelijk of zij in het geloof waren.
II. Wat ze tot dat einde te doen stond, dat was, zichzelf dienaangaande te onderzoeken en te beproeven.

VERKLARING

I. De zaak die de Korinthiërs moesten trachten te weten, is, of zij in het geloof waren.
A. Alle geloof is niet zaligmakend.
1. Er zijn verschillende soorten geloof; althans het woord geloof wordt in de Heilige Schrift niet altijd in dezelfde zin en betekenis gebruikt.
a. Somtijds wordt daardoor aangeduid een historisch geloof, waardoor men de gekende waarheid enkel toestemt; zo geloofde Simon de tovenaar ook zelf, Hand. 8:13.
b. Somtijds een tijdgeloof, waardoor men de waarheid terstond met vreugde ontvangt, aanneemt en belijdt; doch het is maar voor een tijd, Matth. 13:20,21.
c. Soms een geloof der wonderen, zijnde een vaste overreding dat er aan ons of door ons iets bovennatuurlijks zal gewrocht worden, waarvan Christus sprak, Matth. 17:2.
d. Maar behalve deze soorten is er ook een zaligmakend geloof, hetwelk bestaat in kennis, Joh. 17:3, toestemming, Joh. 3:33, en vertrouwen, Ps. 2:12.
1. Zijnde de twijfeling ongelovigheid, Rom. 4:20. Waarin dit zaligmakend geloof ook van de andere voornamelijk verschilt. Want de voorname werkzaamheid is in het historisch geloof de kennis. In het tijdgeloof de toestemming. In het geloof der wonderen een vaste overreding. Maar de voornaamste werkzaamheid in het zaligmakende geloof is, die gehele overgave van zichzelf aan de Heere Jezus, om door Hem verlicht, levend gemaakt, gerechtvaardigd, geheiligd en volkomen verlost te worden; welke geschiedt uit overtuiging van de waarheid van Gods getuigenis, getuigende dat in Zijn Zoon is het eeuwige leven, en dat er in geen anderen heil is; en hetwelk gepaard gaat met een aannemen van, en met een toevertrouwen van zichzelf aan Hem.
2. De drie eerste soorten zijn gemene gaven, die dezen hebben kunnen doen terug gaan en niet meer met Jezus wandelen, Joh. 6:66. De drie eerste zijn waterloze wolken, die alleen maar Heere, Heere doen zeggen, Matth. 7:13. De drie eerste hebben geen vaste verbintenis met de zaligheid, 1Kor. 13:1-3. Zo heeft men zich met deze niet te vergenoegen. Maar het zaligmakende geloof, het geloof der uitverkorenen Gods genoemd, Tit. 1:1, heeft tot zijn einde de zaligheid der zielen, 1Petr. 1:9.
3. Dit geloof heeft geen mens van zichzelf, het is Gods gave, Ef. 2:8. Het wordt gewrocht van de Heilige Geest door het Woord, Rom. 10:17. Het heeft zijn zitplaats in het hart, Rom. 10:10. Het heeft tot zijn Voorwerp, in het gemeen God, Jer. 17:5, en Zijn woord, Hand. 24:14. Maar in het bijzonder Christus en Zijn weldaden, Rom. 3:22.
2. Dat Paulus hier op dit zaligmakend geloof het oog heeft, blijkt:
a. Omdat hij van zulk een geloof spreekt waardoor Jezus Christus in hen moest zijn, gelijk hij er in ditzelfde vers op volgen laat, dat alleen het zaligmakend geloof eigen is, Gal. 2:20, Ef. 3:17.

b. Omdat hij van zulk een geloof spreekt, dat zij hebben en bezitten die niet verwerpelijk zijn, gelijk hij in het slot van dit vers erbij aantoont.
c. Omdat hij dit als het allervoornaamste en allergewichtigste opgeeft, waaromtrent zij zichzelf te onderzoeken en te beproeven hadden of zij in het geloof waren.
B. Maar hij spreekt hier van: In het geloof te zijn.
1. Men schijnt eigenlijk te moeten zeggen, dat het geloof is in de gelovigen; gelijk er ook elders meermaals gezegd wordt. Neem maar eens 2Tim. 1:5, daar Paulus tot Timotheüs zegt: Als ik mij in gedachtenis breng het ongeveinsd geloof dat in u is, hetwelk eerst gewoond heeft in uw grootmoeder Loïs, en uw moeder Eunice; en ik ben verzekerd dat het ook in u woont. Omdat het geloof is een werkzaamheid der ziel, welke in de ziel, als haar onderwerp, haar zitplaats heeft.
2. Echter zegt Paulus hier niet zonder een bijzondere nadruk dat de gelovigen zijn in het geloof. Gelijk hij insgelijks wel meer spreekt. Neem maar eens 1Tim. 2:15, daar hij van een vrouw zegt: Doch zij zal zalig worden in kinderen te baren, zo zij blijft in het geloof.
a. Er zijn:
1. Sommige uitleggers die menen dat Paulus hier toespeling maakt op, en het geloof aanmerkt als een bekwaam vaarwater van een genoegzame diepte, waarlangs de gelovigen naar de gewenste haven der eeuwige zaligheid heengevoerd worden.
2. Doch anderen hebben, naar onze gedachten, deze spreekwijze beter gevat, die begrijpen dat hiermee toespeling wordt gemaakt op, en het geloof wordt aangemerkt als een schip waarmee de gelovigen door de golven, baren en waterstromen van deze onstuimige en woelende wereld heen varen, naar die zalige haven, het hemelse Koninkrijk. Het woord *onderzoekt*, van de schippers of loodsen ontleend, pleit hier ook voor.
b. In het geloof te zijn, zegt dan met een bijzondere nadruk:
1. Niet alleen overtuigd te zijn van die waarheid dat Jezus is de Christus, de Oorzaak van volkomen zaligheid voor de uitverkoren zondaar.
2. Maar ook zich tot Hem als zodanig een Heiland te wenden, toevlucht te nemen, en zich (als reeds gezegd is) aan Hem over te geven. In die spreekwijze in volle kracht zegt het ook:
3. Dat iemand geheel en al aan het geloof als overgegeven is; gelijk iemand in een schip zijnde, geheel en al aan dat schip als is overgegeven.
4. Dat het geloof zijn werkzaamheid en vrucht heeft op en in die gehele mens, hem besturende, hem geheel en al met al zijn genegenheden innemende, in hebbende en in bedwang houden; gelijk iemand die in een schip vaart dit zo ondervindt, en het geloof zo ook gezegd wordt het hart te reinigen, Hand. 15:9. En dat men van ganser harte gelooft, Hand. 8:37. Ja! dat men hetgeen men in het vlees leeft, leeft door het geloof des Zoons Gods, Gal. 2:20.
a. Dit geloof hebben allen niet, 2Thess. 3:2. Velen bedriegen zichzelf hierin met een enkele schijn. Zonder zulk een geloof is het onmogelijk God te behagen, Hebr. 11:6. Het is volstrekt nodig tot zaligheid, de eeuwige zaligheid is daaraan vast, Mark. 16:16.
b. Waardig was het dan voor de Korinthiërs dit te weten, of zij in het geloof waren. Dit nu konden zij weten, want God geeft ook Zijn kinderen de Geest, opdat zij het weten zouden, 1Kor. 2:12: Doch wij hebben niet ontvangen den geest der wereld, maar den

Geest Die uit God is; opdat wij zouden weten de dingen die ons van God geschonken zijn. Dezelve Geest getuigt met onzen geest dat wij kinderen Gods zijn, Rom. 8:16.
II. Maar dit vereist behoorlijk onderzoek; dit belast derhalve de apostel de Korinthiërs. Onderzoekt uzelven of gij in het geloof zijt, beproeft uzelven.
A. Het bevel om zichzelf te onderzoeken of men in het geloof is, drukt de apostel tweeledig uit: Onderzoekt uzelven. Beproeft uzelven.
1. Dit belast derhalve de apostel de Korinthiërs: Onderzoekt uzelven, of gij in het geloof zijt.
a. Zoeken zegt een naarstige bezigheid tot verkrijging van iets dat men gaarne wist of bezat.
1. Hier op te halen in welke zin en betekenis dit woord al wordt gebruikt, zou meer tot afleiding en omleiding, dan tot recht verstand van deze woorden aanleiding geven.
2. Dewijl het reeds overlang van grote taalkundigen is aangemerkt, dat dit woord ontleend is van de zeevarende lieden, die de gronden peilen en onderzoeken; nemende een schipper daartoe een loods in, om zo de diepten en ondiepten, de banken en zandplaten te weten en te mijden. Nu, zo moet en behoort een Christen zijn zielenstaat te leren kennen, en te onderzoeken wat er in zijn hart schuilt, dat wel bij een diepe afgrond mag vergeleken worden. Van derzelver staat en toestand onkundig te zijn, zou ons zeker schipbreuk doen lijden; dus moet men wel onderzoeken wat er in ons hart schuilt, en hoe het met ons staat.
b. Dit onderzoeken zegt derhalve:
1. In het gemeen, een nauwkeurig acht geven op zichzelf, op de werkzaamheden van zijn ziel, en ook op de uitwerkingen daarvan, naar binnen en naar buiten.
2. In het bijzonder, onderzoekt men zichzelf of men in het geloof is:
a. Als men acht geeft en naspeurt, of men bij aanvang enig geestelijk licht heeft verkregen, waardoor men een onderscheiden en klare kennis heeft ontvangen van de natuur en de rechte aard van het zaligmakend geloof; want de natuurlijke mens begrijpt niet de dingen die des Geestes Gods zijn, want zij zijn hem dwaasheid, en hij kan ze niet verstaan, omdat ze geestelijk onderscheiden worden, 1Kor. 2:14. Zulkeen kent het zaligmakende geloof niet recht: Kennis, toestemming, hartstochtelijke aandoeningen en bewegingen, tijdgelovige vreugde, blijdschap en verruiming, of hetgeen tot het welwezen van het geloof behoort, merkt hij in zichzelf aan als het wezen des geloofs zelf; hij heeft ruime en hoge gedachten van zichzelf; de dingen die des Geestes Gods zijn, zijn hem dwaasheid, hij lacht en spot daarmee, want hij kan ze niet verstaan. Maar de geestelijke mens onderscheidt alle dingen, 1Kor. 2:15. Hij heeft de zalving van de Heilige Geest, Die hem alle dingen doet weten, 1Joh. 2:20. Hierdoor geeft God hem verlichte ogen des verstands, Ef. 5:8; verkrijgende ook geestelijk verstand, Kol. 1:9. Niemand kan nu immers onderzoeken of hij in het geloof is, tenzij hij recht en onderscheiden weet wat het zaligmakend geloof is.
b. Als men behoorlijk acht geeft op zichzelf, en wat er in hem omgaat, om zo recht aan zichzelf bekend te zijn. Die een vreemdeling is van zijn eigen hart, en niet let op hetgeen wat daarin omgaat, kan zichzelf niet onderzoeken. Maar daar behoorlijk acht op te geven, en zo aan zichzelf bekend te worden, wordt daartoe noodzakelijk vereist. Hierom zegt Paulus terstond na onze tekst, in hetzelfde vers: Of kent gij uzelven niet?
c. Als men acht geeft en nauwkeurig let op zijn wil en genegenheden, of men daarin vindt een hartelijke en werkzame begeerte (de begeerte naar alle andere dingen zeer

ver overtreffende) naar de gemeenschap van de Heere Jezus en al Zijn weldaden; gelijk Paulus dit van zichzelf getuigde, Fil. 3:8,9.
d. Als men bedaard overweegt, of men voor zichzelf geen tijden en stonden weet waarin en waarop zijn hart niet alleen uitging naar Christus, maar ook losraakte, dat men zichzelf onbepaald en geheel met toebetrouwen aan Hem overgaf; dit wordt geëist, Spr. 23:26.
e. Als men gezet naspeurt, of men voor zichzelf bij eigen ondervinding hier ook geen kennis aan heeft, dat de Heere Jezus Zich niet alleen op deze of gene wijze aan zijn gemoed ontdekte, maar dat het hart daarop werkzaam omtrent Hem rakende, Hem ook omhelsde en voor zich aannam; zo wordt het geloof verklaard, Joh. 1:12.
f. Als men behoorlijk let op de gedurige hellingen en neigingen van zijn hart, of zijn ziel de Heere achteraan kleeft, gelijk er staat, Ps. 63:9; en of men de Heere aanhangt, gelijk Paulus het noemt, 1Kor. 6:17.
g. Als men ernstig naspeurt of Christus hem nog hoe langer hoe dierbaarder wordt, dat een vruchtgevolg van het geloof is, 1Petr. 2:7. En men hoe langer hoe meer daarop gezet raakt, dat Christus een gestalte in hem krijgt, Gal. 4:19.
h. Als men overweegt of de Heere in genade niet nu en dan weleens wat aan zijn ziel gedaan heeft; hetzij door tot hem van vrede te spreken, Ps. 85:9; hetzij door tot zijn ziel te zeggen, Ik ben uw Heil, Ps. 35:3; of wat het ook zijn mag.
i. Eindelijk, als men ernstig let op zijn woorden en werken, of zij voortkomen uit, en bewijzen zijn van zulk een gesteldheid voor de Heere, en van zulke hartelijke werkzaamheden omtrent en met de Heere Jezus, of van een dankbare erkentenis voor Zijn genade. Het is zo, die de tevoren genoemde stukken in zich bevindt, is in het geloof; doch dewijl deze in de ziel in waarheid niet zijn kunnen zonder zich ook in de uitwerkingen, in woorden en daden te vertonen, zo is dan ook diegene, en die alleen, die, ofschoon zeer gebrekkig en rondom diep melaats in de uitvoering, echter een oprechte en gezette toeleg heeft om zulks in zijn daden te doen blijken, in het geloof. Dit wordt nog meer aan hem openbaar, als hij zichzelf metterdaad in zulke woorden en in zulke werken werkzaam bevindt. Dit noemt de Heilige Schrift elders: Zijn geloof te tonen uit zijn werken, Jak. 2:18. Zijn hart te verzekeren, 1Joh. 3:18,19. Zijn roeping en verkiezing vast te maken, 2Petr. 1:10. Als de Heilige Geest dit in Gods kinderen werkt, dan getuigt Hij met hun geest, dat zij kinderen Gods zijn, Rom. 8:14,16.
*. Op deze dingen dan, en op zichzelf ten opzichte van deze dingen nauwkeurig acht te geven, dat is zichzelf te onderzoeken of men in het geloof is. Een nodige plicht voor iemand die zichzelf en zijn eigen heil bemint!
/. Dewijl het een mens niet baten kan dat hij de gehele wereld gewon, indien hij schade leed aan zijn ziel, Matth. 16:26.
//. Dewijl die niet geloofd zal hebben, al had hij alle andere dingen, evenwel verdoemd zal worden, Mark. 16:16.
///. En dewijl God elk ogenblik de draad van Zijn lankmoedigheid over de zondaar kan afsnijden; hoe kan er iets zijn van meer belang, dan dit onderzoek, of men in het geloof is? Om nu niet in het gemeen te zeggen hoezeer dit de mens betaamt, en nodig is tot bekering en verbetering van zijn wegen, en hoe het ook elders in de Heilige Schrift belast wordt; als bijvoorbeeld Klaagl. 3:40: Laat ons onze wegen onderzoeken en doorzoeken. Zo ook Zef. 2:1 en in andere plaatsen meer.

**. Waardig derhalve dat de apostel dit de Korinthiërs eens en andermaal aanbeveelt. Onderzoekt, zegt hij daarom niet alleen, uzelven, of gij in het geloof zijt; maar hij voegt er ook bij:
2. Beproeft uzelven.
a. Dit woord, hier door beproeven vertaald, is ontleend van de zilver- en goudsmeden, welke de zuiverheid van hun metaal, zilver of goud, op de toetssteen van het vuur beproeven, om te weten of het van een goed allooi is of niet. Nu, zo moet een Christen zijn staat, verandering en gaven ook beproeven aan de toetssteen van Gods Woord; anders zal hij de goedheid of kwaadheid daarvan nooit recht weten, noch verstaan hoe het met hem hierin gesteld is.
b. Er zijn:
1. Zeer veel uitleggers, voorname en bij ons geachte mannen, die deze tweede spreekwijze opnemen als een herhaling van dezelfde zaak, die door de voorgaande was uitgedrukt; welke herhaling dan tot benadrukking geschieden zou, om daarmee te kennen te geven:
a. Dat men met een zorgvuldige bekommering moet te werk gaan in het onderzoeken en beproeven van zijn staat en toestand, of men in het geloof is; en vooral wel zorg dragen om niet los daar maar overheen te lopen.
b. Dat men alle vlijt en naarstigheid ook moet aanwenden om tot een rechte en welgegronde kennis van zijn staat te geraken, of men in het geloof is.
c. Dat men toch vooral ook oprecht hierin omtrent zichzelf moet handelen, en zo getrouw en naar waarheid over zijn eigen staat zoeken te oordelen. Alle drie zaken, die op zichzelf aangemerkt van veel belang zijn, en wel waardig om met ernst aangedrongen te worden. Zij liggen ook duidelijk in de herhaling van deze plicht, Zef. 2:1, Klaagl. 3:40. Zodat deze verklaring met Gods Woord overeenstemt.
2. Andere grote uitleggers denken evenwel dat men ze gevoeglijk enigszins kan onderscheiden; zo namelijk, dat Paulus begrepen wordt de Korinthiërs aan te bevelen, dat zij, na voorgaand onderzoek bevindende dat zij in het geloof waren, ook moesten acht geven:
a. Op de uitmuntende waardigheid van hun staat, waartoe zij door het geloof verheven waren; deze toetsende en aan Gods Woord beproevende.
b. Op de uitnemendheid der verandering die zij ondergaan hadden, als zij uit de natuurstaat, uit het Jodendom of heidendom, waren overgegaan tot het Christendom.
c. Op de heerlijkheid der gaven, waarmee de Heilige Geest het geloof in hen gewrocht, had verheerlijkt. Begrijpen wij nu dat Paulus, onder het beproeven van zichzelf, hier van de Korinthiërs vordert deze dingen behoorlijk gade te slaan en te overwegen, dan zal hij deze aanmerken als hun nog meer bevestigende dat zij in het geloof waren. En dan onderscheidt men de spreekwijzen zoveel mogelijk is.
B. Dit wil nu Paulus dat ieder zichzelf doen zal, zeggende: Onderzoekt uzelven of gij in het geloof zijt, beproeft uzelven.
1. Velen:
a. Zijn naarstig in alles te doorsnuffelen; er passeert niets op het raadhuis, noch in de kerk, op de markt of op de straat, of zij zoeken het te weten; maar op zichzelf letten zij niet, thuis zijn zij blind, evenals van de *Lamien* aangetekend wordt.

b. Velen hebben ook arendsogen om de gebreken van anderen te zien, en daarover zijn ze strenge censureerders of berispers; maar in hun eigen hof laten zij het onkruid opschieten, zonder dat zij het zien of uittrekken.
c. De Korinthiërs waren bezig in het onderzoeken van Paulus en zijn dienst. Dewijl gij zoekt een proeve van Christus, Die in mij spreekt, zegt hij in vers 3 van ons teksthoofdstuk. Gelijk velen ook zeer gereed en bezig zijn om andere mensen en hun geloof te onderzoeken. Doch de apostel wil zijn apostelschap niet in twijfel getrokken hebben, maar zegt: Onderzoekt uzelven of gij in het geloof zijt, beproeft uzelven.
2. Er is ons aan het geloof van een ander ook zoveel niet gelegen. Wie zijt gij die eens anderen huisknecht oordeelt? vraagt Paulus, Rom. 14:4.
a. Er is genoeg in onszelf te onderzoeken en te beproeven; de mens wordt van niemand meer bedrogen dan van zijn eigen hart. Want arglistig is het hart, meer dan enig ding; ja dodelijk is het; wie zal het kennen? Jer. 17:9. Indien wij daar beginnen, zullen wij niet veel tijd over hebben tot een ander.
b. Van de staat van een ander kan men niet volkomen verzekerd zijn, maar over onszelf kunnen wij best oordelen. Want wie van de mensen weet hetgeen des mensen is, dan de geest des mensen die in hem is? 1Kor. 2:11. Ja, recht zegt dan Paulus: Onderzoekt uzelven of gij in het geloof zijt, beproeft uzelven.
3. Vonden zij nu dat zij in het geloof waren, terwijl zij dan dat geloof door zijn prediking ontvangen hadden, zo moest hun dat een bewijs zijn dat Jezus onder hen door hem krachtig was geweest; en zo was hun geloof zelf een zegel van zijn apostelschap. Dat hier te betogen was.
Ziedaar deze stof voor uw aandacht geopend.

TOEPASSING

I. Laat ons nu deze verhandelde stof, volgens het oogmerk van deze proef- en voorbereidingspredikatie, thans ook eens wat nader op onze gemoederen toepassen. Van de noodzakelijkheid der beproeving in het gemeen zullen wij niet spreken; maar in het bijzonder alleen van het onderzoek en de beproeving zelf, of men in het geloof is; want dit onderzoek is in het bijzonder nodig voor het gebruiken van het Heilig Avondmaal. Men mag hier elk, gelijk Filippus de Moorman, zo toespreken: Indien gij van ganser harte gelooft, zo is het geoorloofd, Hand. 8:37. Want gelijk tot het gebed, zo behoorde men ook tot het Heilig Avondmaal te komen, met een waarachtig hart, in volle verzekerdheid des geloofs, Hebr. 10:22. Het geloof moet ons een meerdere offerande Gode doen offeren, gelijk Abel, Hebr. 11:4. Want:
A. Alle man wordt niet geroepen tot het Avondmaal. Hierom staat er met zulk een bijzondere nadruk, Op. 19:9: Schrijf, zalig zijn zij die geroepen zijn tot het Avondmaal van de bruiloft des Lams. En hij zeide tot mij: Deze zijn de waarachtige woorden Gods. Het is het brood der kinderen, Matth. 15:26. Christus roept er Zijn vrienden toe, Hoogl. 5:1.
1. Zouden wij daar komen zonder welkom te zijn; men mocht al zo lief niet te gast zijn, als daar men met de nek wordt aangezien; nu, die onwaardig eet en drinkt, die eet en drinkt zichzelven een oordeel, 1Kor. 11:29. Het was voor die vriend in het Evangelie zonder bruiloftskleed beter geweest daar niet geweest te zijn, Matth. 22:12,13.

a. Het einde waartoe men ten Avondmaal moet gaan, moet immers zijn om gemeenschap met en aan Christus te hebben, 1Kor. 10:16. Dit kan men niet hebben zonder geloof, en zonder Hem daardoor aan te nemen, Joh. 1:12. Dit dan vast staande:
b. Wat is het nu te beklagen dat er zo weinigen onder ons gevonden worden die zichzelf onderzoeken en beproeven of zij in het geloof zijn!
1. Velen zijn onkundig, en verstaan de rechte aard en natuur van het zaligmakende geloof niet; zij weten somtijds van vele andere dingen nog al vrij wat bericht te geven; maar komt men aan het geloof, dan tonen zij vrij klaar daar geheel onkundig en nog geheel blind omtrent te zijn; en zij weten dus niet recht wat zij onderzoeken en beproeven moeten.
2. Anderen zijn zorgeloos, en lopen daar maar zo heen, denkende dat het beproeving genoeg is, dat de predikant met een ouderling ze bezocht en aangesproken heeft, en dat zij in de proefpredikatie zijn geweest.
3. Sommigen beproeven meer hun uiterlijke daden dan hun inwendige staat en toestand; in hun eigen hart een oog te krijgen, en te zien wat daarin omgaat, is hun een vreemde taal, en nog vreemder werk; en zij blijven zo aan zichzelf in de grond geheel onbekend.
4. Anderen wederom vinden in zich kennis en toestemming, stellen daarop vast dat zij in het geloof zijn, en houden zich zo met een historisch geloof tevreden.
5. Sommigen voelen en vinden nu en dan hartstochtelijke aandoeningen en bewegingen, voor een tijd eens wat vreugde, blijdschap en verruiming; dat nemen zij op voor bewijzen dat zij in het geloof zijn; en zo kunnen zij zich met een tijdgeloof vermaken en vergenoegen.
6. Anderen vooronderstellen maar los dat zij in het geloof zijn, en houden zich daarvan verzekerd; zodat zij het onnodig achten zich dienaangaande te onderzoeken en te beproeven.
7. Eindelijk, er zijn er ook die het onderzoek en de beproeving van zichzelf nalaten en verzuimen. De een omdat hij niet gaarne ontrust wil worden. De ander omdat hij dan aan zijn staat zou moeten twijfelen. Een derde omdat hij daar tegenop ziet, als voor hem te hoog zijnde. Een vierde omdat hij iets heeft waarmee hij voort kan, en dat hij voor het geloof houdt, ook op het zeggen van die en die, die dat immers wel weten. Een vijfde omdat hij niet gerust is, maar aanhoudend zoekende blijft. Een zesde omdat hij geen licht heeft, en zich niet recht beproeven kan.
2. Staat het met de meesten zo, geen wonder dat veel avondmaalgangers dezelfde blijven; want:
a. Zij weerstreven Gods last, en staan Zijn bevel tegen, Die hun zo duidelijk door Paulus laat aanzeggen: De mens beproeve zichzelven, en ete alzo van het brood, en drinke van de drinkbeker, 1Kor. 11:28.
b. Zij weigeren de rechte weg die God in Zijn Woord laat voorschrijven, in te slaan, om tot zaligheid aan zichzelf recht bekend te worden, en tot het zaligmakende geloof zo te kunnen geraken.
c. Gij stelt u zo in het grootste gevaar, indien gij zo zonder beproeving van uzelf tot het Avondmaal komt, dat gij u dan een oordeel zult eten en drinken.
B. Wat dunkt u, is het dan niet wel nodig dat gij eens in de stilte van uw binnenkamer tussen God en uw ziel gaat neerzitten, om eens uzelf met ernst te onderzoeken en te

beproeven, of gij in het geloof zijt? Men kan dat weten, met kan daarvan verzekerd zijn.
1. Zegt gij hoe? Uit deze stukken:
a. Wanneer gij meer dan eens ondervonden hebbende dat de Heere Jezus Zich op deze of gene wijze aan uw gemoed ontdekkende, uw hart daaromtrent en met Hem werkzaam in het geloof raakte, gij Hem omhelsde en voor uzelf aanneemt.
b. Als Christus u nog hoe langer hoe dierbaarder wordt, en gij hoe langer hoe meer daarop verliefd wordt; dat Hij maar een gestalte in u krijge.
c. Vindt gij geen grote verandering in uw hart, maar een gezette afkeer en haat tegen de zonde, krijgt gij niet weleens kracht tegen de geestelijke vijanden? Dat is een bewijs dat uw hart bij aanvang door het geloof gereinigd is, Hand. 15:9; en dat gij in het geloof zijt. Die dit in zich ondervinden, mogen zich daarvan verzekeren.
2. Ik weet wel, dat deze dingen in alle ware gelovigen niet in dezelfde trap en mate zijn. Het kan wel zijn dat gij hier weinig of geen licht in hebt voor uzelf, en dat gij daarom u niet kunt verzekeren dat gij in het geloof zijt. Licht, bewustheid en verzekering van zijn geloof te hebben, doet met zoveel meer ruimte ten Avondmaal gaan, en voor de Heere leven. En daarom moet er elk veel prijs op stellen, en voor zichzelf naar staan.
3. Echter mag een zwak gelovige, die deze verzekering nog mist, evenwel ook ten Avondmaal gaan; ja, hij moet er noodzakelijk komen; misschien wil hem de Heere nu aan het Avondmaal licht, versterking en verzekering van zijn geloof ook eens schenken. Het Avondmaal is daartoe ook ingesteld. Zegt gij, hoe zal ik weten of ik wel in waarheid een zwakgelovige ben? Uit deze stukken, onderzoekt en beproeft uzelven:
a. Vindt gij in u een hartelijke en werkzame begeerte naar Christus, welke u onvoldaan laat, zolang gij Christus Zelf niet hebt?
b. Komen daar weleens uit voort uitgangen van uw hart naar Christus, een losraken van uw hart en een overgeven van uzelf aan Hem?
c. Doet dit u al dikwijls Christus achterna schreien en achterna klagen, en Hem om ontdekking en licht over deze dingen smeken en vragen?
C. Hebt gij voor uzelf ook geen kennis aan deze dingen, dan raden wij u van het Avondmaal af te blijven, om uzelf geen oordeel te eten.
II. Maar moet uw hart daar Amen op zeggen, en hebt gij daar al kennis aan, dan raden wij u, al zijt gij niet verzekerd, evenwel ten Avondmaal te gaan.
A. Zegt een gelovige: Hoe moet ik toenaderen? Zo: Als een kreupele, blinde, verminkte, arme en gebrek hebbende, Luk. 14. Als hongerigen en dorstigen, Luk. 1:53. Met een uitzien naar de Heere Jezus, en met een oog op Hem. Hebt gij in het onderzoek en de beproeving van uzelf onder het oog gekregen wat u meest tot schade en in de weg is, en u het meer doorbreken verhinderen, legt dat daar voor Hem open. Doch zoekt vooral in het geloof te naderen, en daar werkzaam te zijn.
B. Christus zal u Zelf daar ontmoeten, gelovigen; Hij zal daar uw geloof vermeerderen, versterken en bevestigen; ja, gij zult daar met Hem aanzitten als een voorspel, en tot verzegeling, dat gij eeuwig ook eens zult aanzitten in de hemel aan de bruiloft des Lams. AMEN.

NEGEN EN DERTIGSTE LEERREDE

GALATEN 4:19

Mijne kinderkens, die ik wederom arbeid te baren, totdat Christus een gestalte in u krijge.

INLEIDING

I. **ALLE** mensen kunnen tot twee soorten of staten worden gebracht, in welke één van beide zij noodzakelijk zullen zijn, namelijk, of natuurlijke of geestelijke mensen, of buiten of in Christus, of onwedergeborenen of wedergeborenen.

A. In de eerste staat zijn alle mensen door de natuurlijke geboorte, dewijl hetgeen uit het vlees geboren is, vlees is, Joh. 3:6. En niemand kan een reine geven uit de onreine, Job 14:4. Deze staat is zeer ellendig en jammerlijk, zijnde:

1. Een staat van duisternis; waarom Paulus tot de gelovigen zegt: Gij waart eertijds duisternis, Ef. 5:3. In die staat hebben de mensen een onverstandig hart, dat verduisterd is door de onwetendheid die in hen is, en door de verharding huns harten, Ef. 4:18.
2. Een staat van dienstbaarheid, slaafs aan de zonden. Dienende menigerlei begeerlijkheden en wellusten, Tit. 3:3. En daardoor levende onder de macht des duivels, Ef. 2:2,3.
3. Een staat van vijandschap, zijnde vijanden Gods door het verstand, in de boze werken, Kol. 1:21. Wat kan er nu schrikkelijker bedacht worden, dan de Almachtige tot zijn vijand te hebben?
4. Een staat van vreemdelingschap, waarin men vreemd is van God, van Zijn gunst, van Christus, van Zijn genade; ja, van al de beloften, Ef. 2:12.
5. Een staat van vreze des doods, die de gedreigde straf der zonden is, met welke alle natuurlijke mensen bevangen zijn, Hebr. 2:15.
6. Een staat van verdoemenis, zijnde de gehele wereld voor God (wegens hun zonden) verdoemelijk, Rom. 3:19. Tenzij zij daaruit overgebracht worden, zullen zij Gods aangezicht nimmer zien, Jes. 59:2.

B. Wat raad nu om uit zulk een rampzalige staat verlost, en tot een betere overgebracht te worden?

1. Onszelf kunnen wij niet veranderen, zijnde dood in zonden en misdaden, alzo min als een dode zichzelf het leven geven kan.
2. God moet door Zijn onverdiende genade ons trekken uit de macht der duisternis, en overzetten in het Koninkrijk des Zoons Zijner liefde, Kil. 1:13. Christus moet ons verlossen van het geweld der hel, Hos. 13:14. De Heilige Geest moet ons wederbaren, Joh. 3:3. En dat doet Hij:

a. Inwendig door Zijn verandering, nemende het stenen hart weg, en gevende in deszelfs plaats een vlesen hart, Ez. 36:26.

b. Uitwendig door de bediening van het Woord, als een krachtig middel tot zaligheid; hetwelk is:
1. Een hamer om onze harde harten te morzel te slaan, dat wij onze zonden kennen, bekennen en bewenen mogen.
2. En een balsem Gileads, om de verslagen harten der gelovigen te vertroosten, met de beloften van het Evangelie, om Christus aannemende, door Hem verlost, behouden, gezaligd en naar Zijn beeld in gedaante meer en meer vernieuwd te worden van dag tot dag. Zodat het oogmerk van de bediening van het Evangelie is, om de mensen rechte Christenen te maken; opdat gelijk zij door de natuurlijke geboorte dragen het zondige beeld van de eerste Adam, zij door de wedergeboorte mochten dragen het beeld van de Tweede Adam Christus, en Hij blijkbaar een gestalte hen krijgt.
II. Hoe duidelijk toont de apostel Paulus dat dit zijn groot oogmerk was in de bediening, wanneer hij hier in onze tekst aan de Galaten schrijft: Mijne kinderkens, die ik wederom arbeid te baren, totdat Christus een gestalte in u krijge.
III. De gelegenheid bij welke Paulus deze Brief aan de Galaten geschreven heeft, was, dat er na zijn vertrek valse apostelen in de gemeente waren ingeslopen, welke deze zochten te verleiden, lerende dat men wet en Evangelie moest tezamen paren, en zo zijn gerechtigheid, uit het geloof en uit de werken der wet beide tegelijk te zoeken; lasterende tot dat einde ook de apostel Paulus, en trachtende zijn leer en apostolisch gezag verdacht te maken.
A. Paulus' oogmerk in deze Brief aan de Galaten was, om zijn apostolische leer en gezag te verdedigen tegen degenen die het Evangelie van Christus zo wilden verkeren, als blijkt uit vers 7 van het eerste hoofdstuk.
B. Tot dat einde vervolgt hij in dit vierde hoofdstuk:
1. Met een aardige gelijkenis te vertonen welk gebruik de ceremoniële wet gehad had, en dat ze maar tot de komst van Christus heeft moeten duren, vers 1-7. Waarop hij:
2. De Galaten zachtmoedig bestraft, dat zij konden dulden dat hun de ceremoniën der wet wederom werden opgedrongen, hun vrijheid waartoe zij overgebracht waren, zo licht wederom overgevende; hun meteen opwekkende tot onderlinge goedwilligheid, als ook om hem hierin na te volgen.
a. De bestraffing is vermeld, vers 8-11. In de opwekking vermaant hij hen: Weest gij als ik, in het eerste gedeelte van het twaalfde vers.
b. Welke vermaning hij met verschillende drangredenen aandringt. De eerste ontleent hij van zijn eigen voorbeeld in goedwilligheid, in het volgende van vers 12. De tweede van hun voorgaand gedrag omtrent hem, vers 13-15. De derde van hun onschuld in dezen, vers 16. De vierde van de verkeerde ijver der valse leraars, vers 17. De vijfde uit de aard van een rechte ijver, die hij eerst gemeen beschrijft, vers 18. Tonende daarop dat zijn ijver zodanig was, in onze tekst. Er eindelijk bijvoegende de toegenegen zucht die hij tot hen had, en de reden waarom hij zich zo gedroeg, vers 20. Waarop hij:
C. Met een getuigenis van het Oude Testament, zinnebeeldig verklaart, en bewijst dat de gelovigen nu na de komst van Christus bevrijd zijn van de dienstbaarheid der ceremoniële wet, vers 21-31.
IV. Zodat onze voorgelezen tekst eigenlijk in zich behelst: *Een beschrijving van Paulus' gedrag omtrent de Galaten, waarin hij toont met een rechte ijver over hen aangedaan te zijn, opdat zij zijn mochten als hij was; en zo zijn apostolische leer en*

zijn gezag recht erkennen, en er een zuiver gebruik van maken. Dit is ook onze hartelijke wens en ijver over u, mijne kinderkens, die ik wederom arbeid te baren, totdat Christus een gestalte in u krijge.
O Heere, geef doorbrekende genade en kracht onder en op dit woord, opdat Christus een gestalte in verschillenden van dezen krijgen mag! Amen.
V. Om deze woorden in een betamelijke orde te verhandelen, zullen wij er deze twee hoofdzaken uit overwegen:

I. De aanspraak van de apostel, die vol liefde is. Mijne kinderkens.
II. Zijn bezigheid omtrent de Galaten, zo van hem uitgedrukt: Die ik wederom arbeide te baren, totdat Christus een gestalte in u krijge.

VERKLARING

I. De aanspraak die Paulus hier tot de Galaten gebruikt, is zeer zoet; hij spreekt ze aan met de vriendelijke naam van zijn kinderkens; het is, *Teknia mou, mijne kinderkens.* Tevoren, in vers 12 van ons teksthoofdstuk, had hij hen broeders genoemd, om ze een broederlijke genegenheid tot hem in te boezemen. Maar de naam van een kind is nog van meer genegenheid dan van broeder.
A. Mijne kinderkens, zo spreekt hij de Galaten aan:
1. Vanwege zijn ouderdom, en de jaren die hij thans bereikte. De ouden zijn toch vaders, en de jongeren bij hen maar kinderen.
2. Vanwege zijn ambt dat hij bekleedde, hun lerende en onderwijzende; de leraars zijn toch ook als vader, en hun discipelen en leerlingen als hun kinderen te achten.
3 Vanwege de genade der wedergeboorte en der aanneming tot kinderen, van de Heere aan verschillenden geschonken, en dat onder de dienst en door middel van Paulus, als een werktuig in des Heeren hand. In dat opzicht zei hij eens tot de gelovigen te Korinthe: Al had gij tienduizend leermeesters in Christus, zo hebt gij toch niet vele vaders. Want in Christus Jezus heb ik u door het Evangelie geteeld, 1Kor. 4:15.. In dat opzicht noemde hij Onesimus ook zijn zoon, welke hij in zijn banden geteeld had, in zijn Brief aan Filemon, vers 10. En in dit opzucht noemt hij de gelovigen te Galaten hier dan ook zijn kinderkens.
3. Vanwege hun jonkheid in de genadestaat; zijnde het nog zovele jaren niet eens geleden dat zij uit het heidendom tot het Christendom bekeerd waren, als klaar af te nemen is uit Hand. 16:6 en vervolgens, en uit Hand. 18:23 en vervolgens.
4. Vanwege zijn allertederste toegenegenheid en liefde tot hen; gelijk een vader en moeder omtrent een nieuwgeboren zoon zo gesteld en aangedaan zijn.
B. Het is opmerkelijk dat hij ze niet zijn zonen, maar zijn kinderkens noemt. Daardoor geeft hij te kennen:
1. Hun zwakheid waarover hij ze berispt had, vers 9 van ons teksthoofdstuk. Omdat zij zich wederom keerden tot de zwakke en arme eerste beginselen, dat waren de ceremoniën, die hun niet konden rechtvaardigen, onderhoudende zelfs ook de Joodse feestdagen. Zodat Paulus zelfs al enigszins begon te vrezen voor hen, dat al zijn moeite die hij aangewend had om ze tot Christus te bekeren, vergeefs en vruchteloos aan hen mocht gearbeid zijn; immers enigszins, dat is, ten opzichte van velen van hen, volgens vers 11 van ons teksthoofdstuk.

2. Als ook om te tonen zijn medelijden, hetwelk hij had met hun zwakheid. Het moeit de vader, het moeit de moeder, als hun kind valt; de zwakheid deszelfs bedroeft ze te meer, als het eerst sterk wordende, of al sterker geweest zijnde, door ziekte wederom in krachten afneemt, en de krachten zo wederom verliest. Nu, zo was het met de Galaten, zij lieten zich door valse leraars verleiden, zodat de apostel in twijfel over hen was, niet wetende wat hij van hen zou denken of oordelen, en bekommerd zijnde om ze weer terecht te brengen.

a. Wel is waar, de Galaten waren zoveel liefde niet waardig vanwege hun schandelijke afwijking van de waarheid, die zij veel te weinig achtten en vasthielden.

b. Nochtans Paulus, om ze te herinneren welke moeite hij omtrent hen had aangewend, met welke zorg en naarstigheid hij ze tot Christus had gebracht, die noemt ze nog zijn kinderkens. En gelijk een vader of een moeder hun teer en zwak kind niet verstoot, maar gevallen zijnde zoekt op te helpen en weer op te richten, zo doet ook nog de apostel omtrent de afdwalende Galaten; hij had niet minder moeite dan tevoren om ze nu weer terecht te brengen; daarom:

II. Drukt hij zijn bezigheid omtrent hen zo uit: Die ik wederom arbeid te baren, totdat Christus een gestalte in u krijge. In deze woorden van de apostel moeten wij aanmerken: Zijn bezigheid omtrent de Galaten zelf, zo uitgedrukt: Die ik wederom arbeide te baren. En dan ten andere, zijn einde en oogmerk in dat zijn doen, in deze woorden: Totdat Christus een gestalte in u krijge.

A. Zijn bezigheid drukt de apostel met een verbeelden manier van spreken uit, dat hij de Galaten als kinderkens wederom arbeide te baren. Dit schijnt naar de letter een vreemde taal voor het oor van een vleselijk mens; maar de schil der gelijkenis gekraakt en geopend zijnde, zal een kind Gods daar een zoete pit in vinden tot verkwikking van zijn ziel. Het werk van de apostel, dat moeilijk en vol van bekommering was, was dat hij arbeidde de Galaten te baren. En dat wederom, gelijk hij er uitdrukkelijk bijvoegt.

1. Hij drukt zijn bezigheid omtrent hen uit met deze woorden: Die ik arbeide te baren. Dat is een manier van spreken, ontleend van een barende vrouw, die grote angst, zorg en smart heeft om haar kind ter wereld te brengen. Nu, zo was het met de apostel omtrent hen ook gesteld; hij arbeidde, dat is, hij had de arbeid als op het lijf, hij had angst, pijn en benauwdheid; ja, als weeën op weeën, om ze te baren, om ze terecht te brengen, om ze in de genade te doen doorbreken, opdat ze als in de geboorte niet zouden smoren of blijven steken, maar met kracht doorbreken, in volle erkentenis, omhelzing en vaste aankleving van de waarheid, zoals die in Christus is, en met een waarachtige en oprechte betrachting van die waarheid in de liefde en in een ongeveinsde godzaligheid; zodat hun leven, gedrag en daden daarvan sprekende bewijzen mochten uitleveren. En met recht mag de dienst der leraren in de bekering der mensen bij de arbeid van een zwangere en barende vrouw vergeleken worden. Ten opzichte van haar dracht. Ten aanzien van haar baring. Ten opzichte van haar blijdschap, wanneer haar kind doorgebroken is, en ze een rechtschapen vrucht aanschouwt.

a. Een zwangere vrouw draagt lang, met vrij wat ongemakkelijkheid en al dikwijls ook met grote pijnlijkheid; want gelijk een kind, zo haast het ontvangen is, niet geboren wordt, zo wordt ook de wedergeboorte bij trappen door en onder de dienst der leraren gewrocht, uit en door het onvergankelijk zaad van Gods Woord, 1Petr. 1:23: Gij die wedergeboren zijt, niet uit vergankelijk, maar uit onvergankelijk zaad, door het

levende en eeuwig blijvende Woord Gods. En het is nauwelijks uit te drukken welke moeite, welke bekommering, welke benauwdheid, welke aandoening, welke ongemakkelijkheid en welke pijnlijkheid rechtgeaarde leraars hieromtrent hebben, zolang er geen doorbreken in de genade komt en bespeurd wordt.
b. Zij baart met grote pijn en smart. Nu, zo tracht ook een getrouwe leraar met veel diepe bewegingen van zijn ziel de mensen te trekken en te bekeren, Hand. 26:18, Fil. 3:18. Want hier is geen kleine tegenstand van vlees en bloed, en het schijnt dikwijls bijna onmogelijk het doorwerken en doorbreken in de genade uit te werken.
c. Gelijk een moeder zich verblijdt wanneer ze een rechtschapen vrucht aanschouwt; zo is dit ook der leraren vreugde en blijdschap, Fil. 4:1. Ja, zij hebben, met Johannes, geen meerdere blijdschap dan hierin, dat zij horen dat hun kinderen in de waarheid wandelen, 3Joh. vers 4. Dit doet hun ook, gelijk een vrouw, al de smart en moeite vergeten, Joh. 16:12: Een vrouw wanneer zij baart, heeft droefheid, dewijl haar ure is gekomen; maar wanneer zij het kindeken gebaard heeft, zo gedenkt zij de benauwdheid niet meer, om de blijdschap dat een mens ter wereld geboren is.
2. Het is aanmerkelijk, dat de apostel niet enkel zegt dat hij arbeidt hun te baren; maar hij zegt: Die ik wederom arbeid te baren. Betuigende daarmee dat zijn liefde en genegenheid die van een moeder te boven ging, want die baart eens, niet meermaals hetzelfde kind.
a. Nochtans niet dat de mensen tweemaal zouden wedergeboren worden; neen, zo zouden wel spreken die de afval der heiligen drijven, als remonstranten en anderen.
b. Maar de wedergeborenen kunnen ook zwaar vallen, hoewel niet vervallen, omdat het zaad Gods in hen blijft, 1Joh. 3:9. En dan is hun herstelling niet minder moeilijk dan hun eerste bekering.
1. Zodat Paulus hiermee vaststelt dat er verschillenden onder de Galaten waren, die zo haast wijkende van degenen die ze in de genade van Christus geroepen had, overgebracht werden tot een ander evangelie; gelijk hij hun in Gal. 1:6 onder het oog bracht. Die de waarheid niet gehoorzaam zijnde, niet in Jezus Christus alles door het geloof zochten, maar ook uit de werken der wet zochten, Gal. 3:1,2. Die zo uitzinnig waren, daar zij met de Geest begonnen waren, dat zij met het vlees voleindigden, Gal. 3:3. Hieruit kwam het voort dat er zovelen onder hen waren die niet doorbraken in de genade, maar als in de geboorte schenen te smoren en te blijven steken. Ja, dit had ook tot een gevolg dat er zo weinig vernieuwing naar het beeld van Christus onder hen was, maar dat alles weer scheen te zakken en achteruit te gaan.
2. Hij arbeidde nu om hen wederom te baren; dat is derhalve: Om ze tot een rechte erkentenis van het Evangelie te brengen. Om ze alles door het geloof alleen in Christus te doen zoeken. Om recht met de geest aan te houden, en niet af te laten. Om ze te doen doorbreken in de genade. Om ze meer naar het beeld van Christus te doen veranderd en vernieuwd worden.
B. Hierom betuigde hij ook dat dit zijn einde en oogmerk was in deze zijn bezigheid, en dat het daartoe strekte: Opdat Christus een gestalte in u krijge, of gelijk onze overzetters het ook zeer wel vertalen: Totdat Christus een gestalte in u krijge.
1. Wie Christus is, en wat die Naam al in heeft, behoorde elk uwer te weten. Het wordt u jaarlijks uit zondag 12 van de Heidelbergse Catechismus voorgedragen.
2. Christus krijgt een gestalte in iemand:

a. In het gemeen, wanneer een mens tot rechte kennis van Christus geraakt, en Zijn beeld gelijkvormig gemaakt wordt, Rom. 8:29; en dat in Zijn dood, opstanding en deugden.
b. In het bijzonder krijgt Christus een gestalte in een mens:
1. Wanneer Hij in hem geopenbaard wordt; zodat Christus Zich aan zijn gemoed, met licht des Geestes ontdekt en bekend maakt. Zo getuigt Paulus, dat het God behaagd had Zijn Zoon in hem te openbaren, Gal. 1:15,16.
2. Christus krijgt een gestalte in iemand, wanneer Hij aan hem doet gewaar worden de kracht van Zijn leven in heerlijkheid door Zijn Geest. In dit opzicht schrijft Paulus aan de gelovigen, dat Hij ook Zijn Heilige Geest in ons heeft gegeven, 1Thess. 4:8.
3. Christus krijgt een gestalte in een mens, wanneer Hij krachtig in hem werkzaam is; zodat er kracht van Christus uitgaat, welke hem werkzaam maakt en werkzaam doet zijn, gelijk Paulus van zichzelf ook erkende, 1Thess. 1:5.
4. Christus krijgt verder een gestalte in iemand, wanneer Hij Zijn beeld meer en meer in hem overdrukt; zodat hij naar hetzelve beeld in gedaante veranderd wordt van heerlijkheid tot heerlijkheid, als van des Heeren Geest, 2Kor. 3:18.
5. Christus krijgt verder een gestalte in een mens, wanneer Hij in zijn geestelijk leven gedurig invloeiende, dit als het Hoofd bestuurt, en levenssappen tot wasdom geeft, om zo in Hem op te wassen met Goddelijke wasdom, Kol. 2:19.
6. Christus krijgt verder een gestalte in iemand, wanneer Hij door Zijn kracht merkelijke ondersteuning en versterking aan hem in het geestelijke leven geeft; dan ondervindt zulkeen in nadruk, dat Zijn genade hem genoeg is, en dat Zijn kracht in zwakheid volbracht wordt, gelijk er staat in 2Kor. 12:9.
7. Eindelijk, Christus krijgt verder een gestalte in een mens, wanneer het leven van Jezus in zijn lichaam geopenbaard wordt, 2Kor. 4:10. Zodat hij verkondigt de deugden Desgenen Die hem uit de duisternis geroepen heeft tot Zijn wonderbaar licht, 1Petr. 2:9. En zo toont Zijn maaksel te zijn, geschapen in Christus Jezus tot goede werken, Ef. 2:10. Want die zegt dat hij in Hem blijft, die moet ook alzo wandelen gelijk Hij gewandeld heeft, 1Joh. 2:6. Ziedaar wat het al in heeft dat Christus een gestalte in iemand krijgt.
3. Paulus zegt hier nu tot de Galaten dat hij wederom arbeidt hun te baren, totdat Christus een gestalte in hen mocht krijgen.
a. Christus:
1. Heeft van nature geen gestalte in de mensen, dewijl de mens van nature niet het beeld van Christus, maar van de satan draagt. Maar door de wedergeboorte wordt die oude mens gedood, en de nieuwe mens aangedaan, die vernieuwd wordt tot kennis, naar het evenbeeld Desgenen Die hem geschapen heeft, Kol. 3:10.
2. Zolang er geen doorbreken in de genade is, maar men als in de geboorte blijft steken, mag er iets van de Heere bij aanvang aan het hart gedaan zijn, maar men kan niet volmondig zeggen dat Christus reeds gestalte in zulkeen gekregen heeft. In de gemeente van Galatië waren er nu verschillenden waarmee het zo gesteld was.
3. Deze gestalte van Christus wordt wederom zeer verdonkerd in iemand, wanneer hij van de waarheid wat afwijkt, wanneer hij van de geloofsweg wat raakt, en het bij zijn eigen werken ook wat begint te zoeken, en wanneer hij zijn vlees teveel gehoor geeft en opvolgt. Zo was het ook met velen in de gemeente van Galatië gesteld.
4. De beste gelovigen hebben in dezen ook nog voortgang van node.

b. Paulus arbeidde hier nu toe dat Christus een gestalte in hen mocht krijgen, of bij aanvang, of bij vernieuwing, gelijk zeer velen in die gemeente nodig hadden, of bij voortgang.
1. En hoewel deze verandering eigenlijk van de Heere moet komen, Die dit door Zijn Geest moet werken, Joh. 3:8:
2. Zo gebruikt de Heere nochtans daartoe ook de bediening van Zijn Woord en de dienst van leraren. Want het Woord Gods is levend en krachtig, en scherpsnijdender dan enig tweesnijdend zwaard, en gaat door tot de verdeling der ziel, en des geestes, en der samenvoegselen, en des mergs, en is een oordeler der gedachten en der overleggingen des harten, Hebr. 4:12. Waarom er in Jak. 1:18 ook staat: Naar Zijn wil heeft Hij ons gebaard door het Woord der waarheid. En geen wonder dat Paulus zo wederom arbeidde in hun harten totdat Christus een gestalte in hen kreeg; want:
a. Dat is het einde waartoe de Heere sommigen gegeven heeft tot apostelen, en sommigen tot profeten, en sommigen tot evangelisten, en sommigen tot herders en leraars. Namelijk tot de volmaking der heiligen, tot het werk der bediening, tot opbouwing van het lichaam van Christus, Ef. 4:11,12.
b. Het Evangelie is het rechte middel om Christus' gestalte in de mensen in te drukken; want daarin wordt Christus voor hun ogen afgeschilderd, Gal. 3:1.
c. Dit middel is niet gemakkelijk, maar men moet tijdig en ontijdig aanhouden, 2Tim. 4:2.
d. Christenen past het Christus' gestalte te hebben en te vertonen, 1Joh. 2:16.
e. De toestand der Galaten riep er ze toe, dewijl zij begonnen af te wijken van de waarheid, zoals die in Christus is. Hun zaligheid hing hier aan; dewijl men Christus nooit gelijk kan worden in heerlijkheid, of men moet hier Zijn beeld aanvankelijk gelijkvormig worden gemaakt, Rom. 8:29, en Christus zo een gestalte in hem krijgt.
*. Zo toont Paulus zeer klaar dat hij met een rechte ijver over hen aangedaan was.
**. Indien Christus zo een gestalte in hen kreeg, dan zouden zij zijn gelijk Hij was; waartoe hij ze vermaant in vers 12 van ons teksthoofdstuk.
***. En dan zouden zij zijn apostolisch gezag en leer recht erkennen, en er een zuiver gebruik van maken. Dat hier eigenlijk de stukken waren die Paulus beoogde en bedoelde.
Ziedaar deze stof voor uw aandacht geopend en verklaard.

TOEPASSING

I. Leert uit deze verhandelde stof in het voorbijgaan, toehoorders:
A. Dat Christus van nature geen gestalte in ons heeft, maar dat wij van nature het beeld van de eerste Adam, ja, van de duivel dragen. Dat wij onszelf deze gestalte niet kunnen geven, alzomin als iemand tot zijn natuurlijke geboorte iets doen kan. Dat de Heere alleen deze gestalte in ons moet en kan werken, Ef. 2:10. Dat deze gestalte bestaat in een gehele verandering naar het beeld van Christus, waartoe een andere of tweede geboorte nodig is. Dat de Heere de bediening van Zijn Woord, en de dienst der leraren daartoe, als middelen in Zijn hand wil gebruiken. Dat dit getrouwe leraren veel pijn, smart, moeite, bekommering en weeën veroorzaakt, dat zij mensen arbeiden te baren, totdat Christus een gestalte in hen krijgt.

1. Elk uwer onderzoeke nu zichzelf eens als voor de Heere, of Christus al een gestalte in hem gekregen heeft; daar zal het te genen dage op aankomen, mijn vrienden.
a. Het is uit de Bijbel zeer klaar, dat alle mensen niet in zulk een staat en toestand zijn, maar zeer verre de minsten. Behoort gij onder die weinigen? Dat zeer velen zich jammerlijk met de schijn bedriegen; behoort gij daar ook onder? Dat men het kan weten; gaat dat u ook aan, en neemt gij het ter harte?
b. O! er komt een grote verandering in iemand, wanneer Christus een gestalte in hem krijgt. Een verandering die met zoveel pijn, smart, gevoel, bekommering en aandoening altijd vergezelschapt gaat, dat men er niet geheel en al onkundig omtrent kan zijn, indien men ertoe verwaardigd is.
1. Er is inwendig een gehele verandering: Een ander verstand, een andere wil, andere genegenheden, als een walg van de zonde, liefde tot God, tot Christus en tot de vromen. Een lust in de wet Gods, en tot Zijn vreze.
2. Er wordt van binnen ook wat ondervonden, als Christus een gestalte in iemand krijgt. Christus ontdekt Zich met licht des Geestes aan het gemoed van zulkeen. Christus doet aan hem door Zijn Geest de kracht van Zijn leven gewaar worden. Christus maakt hem zelf ook werkzaam naar Hem, en met Hem, zodat er tussen Christus en hem wat omgaat.
3. Als Christus een gestalte in iemand krijgt, dan wordt het zelfs naar buiten ook enigszins openbaar aan zodanig een, dan vertoont hij lust te hebben aan oprechtheid, aan nederigheid, aan ernst, aan volstandigheid. Dit doet hem in de gebeden daar om aanhouden. Dit doet hem zeer veel prijs op des Heeren dienst stellen. Dit doet hem telkens tot Christus opnieuw gaan, om daartoe genade en kracht uit Hem te zoeken. Wat zegt gij nu van uzelf, mijn vrienden?
2. Waar zullen wij nu zulke Christenen vinden? Zij zijn in waarheid zeer dun gezaaid, die deze gestalte hebben en vertonen. De meeste mensen:
a. Dat ik niet spreek van diegenen die des satans gestalte blijkbaar vertonen, door met het werk Gods en de gestalte van Christus te spotten, en de vromen deswege te lasteren.
b. Laten zeer klaar zien dat zij de gestalte der wereld dragen, levende geheel naar de zeden en manieren van de wereld. Is dat niet zo mensen, getuigt uw eigen geweten dit niet met mij?
3. Wij waarschuwen u, mensen: Gij kunt geen kinderen Gods en der wereld tegelijk zijn. Heeft Christus geen gestalte in u, dan is uw staat slaafs, troosteloos, ja verdoemelijk.
B. Ziet, wij arbeiden nog om u te baren, dat Christus een gestalte in u mag krijgen. Och! zag gij dat gij het nog mist, eerder kan Hij in u niet ontvangen worden.
II. Zijn hier ook geen ontdekte, overtuigde en bekommerde zielen, die verlegen zijn met zichzelf, die reeds enige tijd daarin omgesukkeld hebben, en zo als in de geboorte staan, en geen kracht hebben om door te breken. Ulieden roep ik ook met Paulus toe: Mijn kinderkens, die ik wederom arbeid te baren, totdat Christus een gestalte in u krijge.
A. Ik weet het wel:
1. Gij zijt zeer zwak, en hebt geen krachten om door te breken, gij staat menigmaal verlegen, niet wetende waar gij beginnen of hoe gij voor de Heere aanvangen zult. Is dat niet zo?

2.Ik heb medelijden met u, dewijl ik weet dat gij krachtloos zijt; mijn gemoed is met diepe ontferming over u bewogen, en mijn hart wordt week over u.
3. Ik kan het niet ontveinzen, dat ik al dikwijls vrij veel benauwdheid, bekommering, aandoening, angst en verlegenheid over ulieden heb, dat er geen doorbreken in de genade in u komt.
B. Wat is er in de weg, dat er geen kracht komt om door te breken? Wat mogen de banden zijn die dat terug houden?
1. Houdt gij u nog teveel met de dingen buiten uzelf op, waardoor gij gedurig over uw bestaan heen raakt, en zo niet achtervolgens en met uw bestaan aanhoudend aan Jezus' voeten kunt komen?
2. Zoekt gij het ook meer bij de schepselen, om over het genadewerk met hen te spreken, dan bij de Heere Jezus in het verborgen, om het door Hem deelachtig te worden en gewrocht te krijgen?
3. Staat u ook het een of ander nog in de weg, dat gij uzelf wijsmaakt, en opdringt, eerst nog te moeten hebben en te moeten ondervinden, eer gij kunt doorbreken? Arme blinde worm, indien de Heere Jezus met genade in uw hart maar kwam werken, zou Hij alles meebrengen dat gij nodig hebt.
4. Of weet gij nog wat raad, dan nog deze, dan wederom gene? Geen wonder dat gij dan niet verder raakt en tot geen doorbreken kunt raken.
C. Och! mocht gij eens van uzelf geheel afraken en los worden. Alles alleen door het geloof maar in Christus zoeken. Maar met de Geest aanhouden en niet aflaten. O! hoe ras zoudt gij doorbreken, en Christus een gestalte in u krijgen, en gij nog wat anders in uw hart gewaar worden. De Heere doe het u, zelfs op deze dag, nog eens ondervinden.
1. Maar gelovigen, in wie Christus al een gestalte gekregen heeft, wat zegt gij?
a. Ik denk, mochten verschillenden van u mij antwoorden, zij zouden zeggen: O! het is zulk een grote en gewichtige zaak, van zichzelf te denken en te geloven dat Christus een gestalte in hem gekregen heeft! Het is waarheid, dat men dit zich niet licht, zonder wezenlijke en doorslaande blijken moet toeëigenen, opdat men zich met geen valse overleggingen bedriegt. Doch:
1. Wanneer men bij eigen bevinding weet wat het te zeggen is, en wat er dan in het hart omgaat, als Christus Zich in het hart ontdekt; en men heeft dan weleens in zich levensbewegingen, opwellingen en werkzaamheden bespeurd en gevoeld, dan is hier geen gevaar, dan blijkt dat Christus in zulkeen bij aanvang een gestalte heeft.
2. Indien men niet voldaan kan zijn, of zich vergenoegt, of er moet zo wat van Christus aan het hart gedaan worden en komen; doch als men dit eens ondervinden en genieten mag, dan is men in zijn element en werkzaam; in zulkeen heeft Christus bij aanvang een gestalte gekregen.
b. Maar, zegt gij misschien, ik vind geen doorbreken in de genade in mij, en dat maakt mij weleens benauwd en bekommerd. Bedenk u wel, is het al waar? Is het niet uw vooroordeel door ongeloof, dat gij de blijken en bewijzen van de doorbrekende en doorwerkende genade des Heeren in u klein acht?
1. Weet gij niet met al van Christus' ontdekking in uw hart? Maakt Hij Zich door Zijn Geest niet nader aan u bekend? Komt er nooit kracht uit Christus aan uw hart? Hebt gij nu niet meer geestelijk licht dan voorheen?
2. Al is het nu dat gij in die hoge mate en trap het doorbreken in de genade niet in u ondervindt, als gij daar wel naar staat, en die gij gaarne wenste te hebben, dat is geen

bewijs dat Christus geen gestalte in u heeft. Velen, in wie Christus een gestalte heeft, hebben het ook in die hoge trap niet daar gij wel naar staat en om roept. Die het zo ondervinden, strekt het wel tot een klaarder bewijs; maar die het in zulk een trap niet geniet, is het geen bewijs dat hij er geheel van verstoken is.

III. Evenwel doet zich hier nog al vrij wat stof van klachten en berisping op in de ware gelovigen, in wie Christus al bij aanvang een gestalte gekregen heeft.

A. Och! wat zijn er verschillenden onder u nog maar kinderen in het verstand, daar zij in het verstand reeds volwassenen behoorden te zijn! Hoe weinig voortgang hebt gij nog maar gemaakt in de godzaligheid, en hoe weinig is Christus' gestalte in u nog maar doorgebroken? Wat vertonen er nog niet al overblijfselen van de oude Adam in u?

1. Anders behoorde het met u te zijn, godzaligen: Ten aanzien van de middelen die u gegund zijn. Ten aanzien van de tijd die gij al op de weg geweest zijt. Ten aanzien van uw jaren die gij al geleefd hebt. Ten aanzien van hetgeen de Heere al aan u gedaan heeft. Ten aanzien van hetgeen er in Christus al voor u is.

2. Tot opwekking en besturing roepen wij u toe, godzaligen:

a. Verfoei u over uw vorig wangedrag, en belijd ze voor de Heere.

b. Geef de Heere de eer van Zijn genade, en erken Zijn wonderbare mensenliefde, daarin ook aan u bewezen, dat Christus een gestalte in u gekregen heeft.

c. Tracht van dag tot dag naar Zijn beeld in gedaante meer en meer veranderd te worden, opdat Christus maar meer een gestalte in u krijgt.

d. Tot dat einde moet gij: De waarheid vooral ook vasthouden en u zeer eigen maken. Alles alleen door het geloof in Christus zoeken. Met de Geest aanhouden, en trachten te voleinden. Meer en meer in genade zoeken door te breken. En Christus' gestalte in u ook naar buiten trachten te vertonen.

3. Weest verzekerd gelovigen, in wie Christus een gestalte gekregen heeft; God is uw Vader, dat is daaruit volzeker. Het eeuwige leven zal u gewis geworden, dewijl gij met Christus' gestalte het beginsel daarvan reeds in u ontvangen hebt. Gij zijt erfgenamen Gods, en mede-erfgenamen met Christus.

B. Ik sluit met de taal van Johannes, 1Joh. 3:2: Geliefden, nu zijn wij kinderen Gods, en het is nog niet geopenbaard wat wij zijn zullen. Maar wij weten dat als Hij zal geopenbaard zijn, wij Hem zullen gelijk wezen. Want wij zullen Hem zien gelijk Hij is. AMEN.

VEERTIGSTE LEERREDE Ter voorbereiding voor de bediening van des Heeren Heilig Avondmaal

EFEZE 3:19a

En bekennen de liefde van Christus, die de kennis te boven gaat.

INLEIDING

I. **ZET** mij als een zegel op Uw hart, als een zegel op Uw arm, zegt de bruid tot haar Zielenbruidegom, Hoogl. 8:6.
A. Deze spreekwijze is ontleend, of van de hogepriester, die de namen der stammen Israëls op zijn hart of schouders gewoon was te dragen, Ex. 28. Of liever oordelen wij, vermits dit een Lied der minne is, dat de bruid haar oog heeft op een zekere gewoonte der Ouden, die de beeltenis, naam of merk van diegenen die hun zeer lief waren, als een zegel op hart, arm en hand plachten te dragen.
B. Dan drukt de bruid hier:
1. In het gemeen mee uit dat zij wenst dat haar beeltenis of naam als met een zegel mocht overgedrukt worden op het hart en op de arm van haar lieve Jezus.
2. Dat de navolgende zaken te kennen geeft: Zij wenst hiermee dat Jezus aan haar gedurig in liefde gedenken wil. Dat Jezus nauwkeurig opzicht over haar nemen wil, dat zij eeuwig het voorwerp van Zijn tederste liefde zijn en blijven mag. Dat Jezus haar van Zijn liefde door Zijn Geest getuigenis wil geven, en dat zij mede in de innigste genietingen en allerzoetste bevindingen van Zijn liefde mag worden ingelaten. Eindelijk, als zij dit al biddende en wensende voorstelt, zo erkent zij hiermee dat het een genaderijk geschenk zou zijn.
II. In een dergelijke heilige beweging was ook de apostel Paulus met opzicht tot de gelovige Efeziërs, in de woorden van onze tekst. Want stortende zijn gebed voor hen uit, met neergebogen knieën tot de Vader van de Heere Jezus, zo bidt hij, onder anderen mede, dat zij als een zegel op Jezus' hart, als een zegel op Zijn arm, onder de allerinnigste bevindingen van Zijn liefde mochten worden overgedrukt; hetgeen hij zo biddende uit: Ik buig mijn knieën tot den Vader van onze Heere Jezus Christus, dat gij moogt bekennen de liefde van Christus, die de kennis te boven gaat.
III. Het gebed van de apostel, van vers 14 tot vers 21 van ons teksthoofdstuk ingesloten, heeft deze drie voorname hoofddelen:
A. Een inleiding, vers 14,15. Het gebed zelf, vers 16-19. Een slot, vers 20,21. Het gebed zelf behelst hoofdzakelijk in zich, Paulus' ernstige bede om der gelovigen bevestiging en volmaking in hun genadestaat.
B. Zo is de inhoud van deze bede tweeërlei:
1. Om der gelovigen bevestiging in de genadestaat, vers 16-18, en het eerste gedeelte van vers 19. Om hun volmaking in de genadestaat, door afwisseling daarvan met de staat der heerlijkheid, in het slot van vers 19.

2. In het eerste bidt de apostel, om der gelovigen bevestiging naar hun ganse genadestaat, vers 16. Om hun bevestiging naar al de bijzondere delen die het genadeleven uitmaken; biddende: Om hun bevestiging in het geloof, in het eerste deel van vers 17. Om hun bevestiging in de liefde, in het slot van vers 17. En eindelijk om hun bevestiging in het bevindelijk kennen, zo van de verborgenheden der zaligheid, vers 18, als van de liefde van Jezus, die daarin heerlijk uitblinkt, in onze tekst.
IV. Zodat deze onze tekst in zich vervat: *Een ernstige bede van Paulus om der gelovigen bevestiging in hun bevindelijk kennen van de liefde van Jezus.* Een bede, die wij tot een voorbereiding recht tijdig keurden.
O, de Heere schenke velen uwer deze liefde zo te leren kennen! Amen.
V. Laat ons, tot opening van deze tekst, acht geven op deze twee hoofdzaken:

I. Op het grote heilgoed, waarom Paulus voor de Efeziërs bidt.
II. Op de bede zelf, volgens het verband van onze tekst met vers 14,15.

VERKLARING

I. In het grote heilgoed hebben wij twee dingen te onderscheiden, het heuglijk Voorwerp van die kennis, en dan der gelovigen bevestiging in het bevindelijk kennen van dat Voorwerp.
A. Het Voorwerp wordt van de apostel niet alleen genoemd, maar ook in Zijn alles overklimmende dierbaarheid nader omschreven. Want hij spreekt niet alleen van de liefde van Christus, maar hij verheft ze ook als zodanig, dat ze de kennis te boven gaat.
1. De apostel Paulus spreekt hier dan van de liefde van Christus.
a. Christus is de eeuwige Zoon van de eeuwige Vader, en tevens de Zoon van de moedermaagd Maria, de Immanuël, God met ons. Hier noemt Hem de apostel Christus, welke Naam jaarlijks bij de opening van zondag 12 uit de Heidelbergse Catechismus verklaard wordt.
b. Hier bepaalt ons de apostel tot de liefde van deze Christus.
1. Liefde geeft, naar het gebruik van het woord, eigenlijk zoveel te kennen als een krachtige neiging van de wil om zich met iemand te verenigen. Ze heeft doorgaans, vooral onder de mensen, tot haar voorwerp hetgeen zij voor hen als goed kennen of keuren. Maar de liefde Gods is oneindig verheerlijkt boven de liefde der mensen; want gelijk God, vermits Hij zalig en algenoegzaam is, niet nodig had om van mensenhanden gediend te worden als iets behoevende, zo was er ook in de mens niets dat als goed God kon voorkomen, dewijl zij van nature dood liggen in zonden en in misdaden, en zo de gehele wereld voor God verdoemelijk is.
2. Hier spreekt Paulus van de liefde van Christus in haar volle ruimte.
a. In de eeuwigheid was deze liefde van Christus een liefde van wel willen, waardoor Hij het eeuwig heil van heildervende zondaren wilde bevorderlijk zijn.
*. Ze was daarin gelegen, dat Hij van alle eeuwigheid Zichzelf voor hen verpanden, en met Zijn hart voor hen Borg werd om tot God te genaken. Want als de Vader in de vrederaad aan Zijn Zoon die voorslag deed, of Hij in plaats van de zondaar aan de Goddelijke gerechtigheid wilde voldoen, met toezegging dat Hij de verloste dan tot Zijn eigendom verkrijgen zou; zo heeft de Zoon in die voorslag bewilligd en het ganse

werk der zaligheid op Zich genomen. Daarom zegt Hij tot de uitverkorenen, Jer. 31:3: Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde.
**. O overdierbare en verbazende liefde! Want:
/. Zien wij op Hem Die de borgtocht aanneemt, het is Gods Zoon, ja God Zelf, Fil. 2:6.
//. Zien wij op hen wier plaats Hij als Borg vervangt, het zijn zondige Adamskinderen, een zaad der slangen. Het zou wat groots zijn indien een heer voor zijn knecht, nog groter indien een koning voor zijn onderdanen borg werd. Maar het gaat dit alles nog oneindig te boven, dat de Heere Zelf, God bovenal te prijzen in der eeuwigheid, Borg wordt voor doemwaardige, weerspannige, ja vijanden van Zijn heerlijkheid.
///. Zien wij op het oogmerk waartoe Hij Borg werd, het is door volkomen genoegdoening aan de gerechtigheid des Vaders de zondaar van het eeuwige wee te bevrijden, en door gerechtigheid het eeuwige leven deelachtig te maken.
////. Zien wij op de wijze waarop Hij die borgtocht aannam; het geschiedde met de uiterste gereedheid, het geschiedde met de meest gulle bereidwilligheid, het geschiedde met de meest welmenende oprechtheid, het geschiedde met de meest blakende toegenegenheid, ja, het geschiedde toen reeds, als de belediging nog niet daar was.
b. Hieruit spruit in de tijd een liefde van weldoen, gebleken in alle voorbereidingen die tot de afdoening van de borgtocht de weg baanden. In de dadelijke afdoening van de opgenomen borgtocht zelf. In de krachtdadige toepassing der verworven zaligheid.
*. Eerst, zeggen wij, is de liefde van weldoen in Jezus gebleken door al die voorbereidingen die tot de vervulling der opgenomen borgtocht de weg gebaand hebben.
/. Het was deze liefde waardoor Hij hemel en aarde voortbracht, om Zijn toegelegd eigendom daarin te verzamelen.
//. Door deze liefde werd Hij bewogen om de gevallen zondaar door de toezegging van het Vrouwenzaad weer op te beuren, Gen. 3:15.
///. Door deze liefde is Hij zo dikwijls verschenen aan de gelovige vaders, om het geheim van Zijn menswording aan hun geloof te verlevendigen.
////. Door deze liefde speelde Hij in menigerlei aangename voorbeelden, van welke alle Christus het lichaam was.
/////. Het was deze liefde die Hem bewoog om het geloof en de hoop der vaderen door zoveel godsspraken te versterken.
//////. Door deze liefde heeft Hij er zovelen, als Hem door het geloof als de Borg omhelsd en aangenomen hebben, gerechtvaardigd, geheiligd en eeuwig gezaligd. Hij was toen reeds bekend als die Gezant, die Uitlegger, die Eén uit duizend, Die voor de zondaar bij God intreedt, zeggende: Verlost hem, dat hij in het verderf niet nederdale; Ik heb verzoening gevonden, Job 33:23,24.
**. Maar nog veelmeer is deze liefde van weldoen in Jezus gebleken door de dadelijke afdoening der opgenomen borgtocht zelf.
/. Deze liefde bewoog Hem Zijn hoge hemeltroon te verlaten, om helwaardige zondaren, die zich door hun zonden de hemel gesloten hadden, de hemel te ontsluiten, en ze te voeren in dat huis Zijns Vaders daar vele woningen zijn, Joh. 14:2.
//. Deze liefde bracht Hem in de wereld, om de wereld met God te verzoenen, 2Kor. 5:19.

///. Door deze liefde werd de Schepper een schepsel, de Onsterfelijke sterfelijk, om het leven en de onverderfelijkheid aan het licht te brengen door het Evangelie, 2Tim. 1:9.
////. Door deze liefde werd Hij arm geboren, Die algenoegzaam is, om uitgeledigden en armen rijk te maken in God, Jak. 2:5.
/////. Door deze liefde werd Hij gedrongen allerhande hoon en de alleruiterste versmaadheid gewillig te ondergaan, om voor zwakke en doodbrakende stervelingen een Oorzaak van blijdschap, ja van verzadiging van vreugde, voor Gods aangezicht, en lieflijkheden aan Gods rechterhand, eeuwig te worden, Ps. 16:11.
//////. Door deze liefde werd Hij rondom benauwd tot de dood toe, zodat Hem de angst het bloed de zweetgaten uitdreef, om tot de dood toe benauwden van de angsten der hel te verlossen, Luk. 22:44.
///////. Door deze liefde liet Hij Zich aan een vervloekt kruishout klinken, om zulken die onder de vloek lagen, van de vloek te verlossen, Gal. 3:13.
////////. Door deze liefde heeft Hij de verlating Gods ondergaan, om de ongelukkige zondaar, die het allerzwaarste lijden en de eeuwige verlating van God rechtvaardig verdiend had, van dat lijden te ontheffen, en hem verlost te stellen voor Zijn heerlijkheid in vreugde, Ef. 5:25-27.
/////////. Door deze liefde werd Hij gedrongen Zijn ziel gewillig in de dood over te geven, opdat Hij door Zijn dood te niet zou doen degene die het geweld des doods had, dat is de duivel, Hebr. 2:14.
**. Waar is een liefde als deze? Niemand heeft meerder liefde, dan dat iemand zijn leven zet voor zijn vrienden. Maar hier sterft een Beledigde voor Zijn beledigers, God voor de mensen, en de allerhoogste Hemelheer voor de allersnoodste weerspannelingen. O weergaloze liefde!
c. Gaan wij voort tot de toepassing der zaligheid; hier opent zich geen kleinere oceaan van onuitsprekelijke liefde. Zo in het gemeen, als in het bijzonder.
*. Alles overklimmende is de liefde welke de Heiland aan diegenen bewijst die Hij van eeuwigheid in Zijn liefde gekend heeft, bij de aanvang, en bij de voortgang, en op het einde van het genadewerk.
/. Als hun tijd der minne daar is, Ez. 16:8, trekt de Heiland ze met koorden der liefde.
. Hij brengt ze tot de kennis van zichzelf bij het licht van Zijn Geest, Hij brengt ze tot de kennis van de noodzakelijkheid, dierbaarheid en algenoegzaamheid van Zijn gemeenschap; Hij roept te toe: In uw bloede leeft, Ez. 16:6. Ja, wendt u naar Mij toe, en wordt behouden, Jes. 45:22. Hij breidt Zijn handen de ganse dag uit in liefde, Jes. 63:1. Hij staat aan de deur van hun hart, en klopt, roepende hun toe: Zo iemand Mijn stem hoort, en Mij de deur open doet, Ik zal tot hem inkomen, en zal avondmaal het hem houden, en hij met Mij, Op. 3:20.
.. Hij beweegt ze krachtig door Zijn alles overwinnende liefde, Hij brengt ze tot de toestemming aan de voorgestelde levensweg met goedkeuring van die voor zichzelf; Hij ontsteekt vurige begeerten naar de aangeboden genade, en doet ze daarnaar schreeuwen en reikhalzend hijgen, Ps. 42:2,3. Hij haalt ze zoet over, om, afziende van hun eigen zelf, ziel en zaligheid aan Hem toe te vertrouwen, om zich in Zijn liefdearmen neer te werpen, en zich geheel aan Hem over te geven.
… Hij vernieuwt ze naar Zijn beeld, en brengt ze alzo over van de duisternis tot het licht, en van de macht des satans tot God, Kol. 1:13. En Hij schenkt ze de vergeving der zonden en het recht ten leven.

//. In de voortgang wordt die liefde nog meer verheerlijkt. Want Hij vernieuwt ze dagelijks meer en meer naar Zijn beeld, 2Kor. 3:8. Hij bewaart ze bij de toegebrachte genade, Ps. 97:10. Hij leidt ze naar Zijn raad, Ps. 73:24. En hun Ontfermer leidt Hij ze zachtkens aan de springaders der wateren, Jes. 49:10. Als een medelijdende Hogepriester komt Hij hun zwakheden gedurig te hulp, Jes. 42:3. Hij vertroost ze lieflijk door de vertroosting des Heiligen Geestes, en vergewist ze inwendig van hun gemeenschap aan God Drie-enig, Rom. 8:16.
///. Een liefde die ten laatste voltooid wordt in dat gans zeer uitnemend eeuwig gewicht der heerlijkheid, waartoe de Heere Zijn liefhebbers bij de uitgang uit dit leven overbrengt.
**. Deze liefde wordt nog meer verheerlijkt door de alleraangenaamste betrekkingen die de eeuwig lievende Jezus tot Zijn geliefd erfvolk aanneemt; die zijn velerlei, doch wij zullen ons nu maar alleen tot die twee bepalen waartoe ons grondwoord ons de naaste aanleiding geeft. Het woord dat Paulus hier bezigt, wordt gebruikt van die liefde die wederzijdse hartenvrienden elkander toedragen, 1Joh. 4:7. En van onderlinge huwelijksliefde, bijzonder van de liefde van een bruidegom omtrent zijn bruid, of van de liefde van de man omtrent zijn vrouw, Ef. 5:28, Jol. 3:19.
/. Hij is der gelovigen Vriend, Joh. 15:14. Want Hij is veel en gaarne met en bij hen, Matth. 18:20. Hij gaat gemeenzaam met hen om, Hoogl. 2:4. Hij ontdekt ze de geheimen van Zijn raad, Ps. 35:4. Hij houdt avondmaal met hen, en wat dies meer is.
//. Hij is ook hun Bruidegom en Man. Want Hij ondertrouwt ze Zich, Hos. 2:18,19. Hij begiftigt ze met de bruidschat van Zijn gerechtigheid. Hij geeft Zichzelf met al Zijn rijkdommen aan hen. Hij betoont ze al de liefdeplichten van een man. Eindelijk brengt Hij ze over in Zijns Vaders huis, Joh. 14:3.
d. Waaruit geboren wordt een liefde des welbehagens, die gelegen is in dat heilig genoegen hetwelk de Heiland in Zijn erfvolk schept. Want dewijl Hij ze aanmerkt als het werk Zijner handen, en de zaligheid die Hij ze in Zijn gemeenschap deelachtig maakt, als het loon van Zijn arbeid, zo vermaakt Hij Zich daarin, Jes. 62:3,4. O liefde, die nergens haar weerga vindt!
2. Een liefde, bij onze apostel zo hoog geschat, dat hij tot verheerlijking daarvan haar uitmeet als een liefde die de kennis te boven gaat.
a. Een uitdrukking die meermaals in de Bijbel voorkomt, en doorgaans van zulke zaken gebruikt wordt, niet die geheel onbekend of onbevattelijk zijn, maar die in al haar ruimte niet ten volle kan begrepen worden, Fil. 4:7, die vrede Gods, die alle verstand te boven gaat. In dergelijke zin zegt David ook, Ps. 139:6: De kennis is mij te wonderbaar, zij is hoog, ik kan er niet bij.
b. Dit past nu hier onze apostel op de liefde van Christus, als een liefde zo groot, dat ze niet ten volle kan bevat worden, zijnde een liefde die de kennis te boven gaat. Voorwaar, zo is de liefde van Christus, eer ze nog door het Woord is bekend gemaakt, ja, zelfs nadat ze door het Woord geopenbaard is geworden.
1. Jezus' liefde is een onbevattelijke liefde voordat ze door de Heere Zelf bekend gemaakt is. Want wie, mogen wij vragen, heeft hier de zin des Heeren gekend, of wie is Zijn raadsman geweest? Nooit had het natuurlijk vernuft kunnen uitvorsen dat er tussen de Heere en de Man Spruite een raad des vredes getroffen was, noch dat de Zoon Zich daar tot Borg der uitverkorenen aangegeven had, noch hoe dat alles zou verricht worden; want al wat de rede weet, moet ze alleen afleiden of uit de

ingeschapen kennis, of uit de schepselen buiten haar; maar nimmer kon haar dat een of het ander opleiden tot de kennis van Gods Zoon en Zijn overklimmende liefde. Niet de ingeschapen kennis, want die leert niet dat God een Zoon heeft; dat leren ook de schepselen buiten haar geenszins.

2. Doch dit niet alleen, maar de liefde van Christus gaat ook de kennis te boven, zelfs nadat ze door het Woord geopenbaard is; want de kennis die uit het Woord gehaald wordt, is of een blote beschouwende of een geheiligde kennis.

a. De blote beschouwende kennis bestaat in enkele letterkennis, waardoor de waarheden van het Woord alleen als stellige waarheden, zonder wederkering tot het hart, gekend worden. Die kennis schiet oneindig tekort om Christus' liefde te bevatten; want:

*. Vermits de natuurling geen aandacht tot die dingen toebrengt, zo komt hijzelf zelden tot een onderscheiden bevatting van die allerdierbaarste heilgeheimen, hij begrijpt ze niet, 1Kor. 2:14.

**. Of al begrijpt hij ze naar de uiterlijke schors enigermate, zo is er nog echter zodanig iets in deze liefde daar hij niet de minste kennis aan heeft. Want die liefde, voor zover die zich uitlaat in de toepassing der zaligheid, wordt niet gekend, immers niet recht en naar behoren, dan door bevinding; waarvan de natuurling nog geheel vervreemd is. Neem eens de overreding en overbuiging van de wil, waardoor de Heiland aanvankelijk trekt; wie kent die, dan die zichzelf zo bewrocht vond? Zo is het gesteld met dit gehele liefdewerk.

b. Niet alleen dit, maar de liefde van Christus gaat ook zelfs de geheiligde kennis te boven. Door deze kennis verstaan wij die wetenschap der heiligen, die ze door de Geest van God Zelf ontvangen, waardoor ze de waarheden kennen zoals ze in Christus zijn; ja, waardoor ze die kennen met toekering tot zichzelf en door bevinding, hetzij in mindere of in meerdere mate, naar Gods vrije bedeling. Hoewel nu deze kennis buiten tegenspraak zeer ver reikt, zo gaat echter de liefde van Christus deze kennis te boven, hoe of wat men ook van deze liefde zich voorstelt.

*. Stelt men zich deze liefde voor in haar oorsprong, ze gaat de geheiligde en bevindelijke kennis zelfs te boven; wat kan ook het geheiligd verstand daaromtrent denken? Het moet er voor stilstaan, vermits het niets noodzakelijks in Jezus, niets in de mens, ook niets in enig schepsel aantreft, dat oorzaak van deze liefde geweest is. Niets noodzakelijks in Jezus, naardien Die als God algenoegzaam in Zichzelf niet nodig had om van mensenhanden gediend te worden als iets behoevende. Niets in de mens, die veelmeer de dood en hel verdiend had. Niets in enig schepsel, die er nog niet waren toen deze liefde van eeuwigheid al werkzaam was.

**. Stelt men zich deze liefde voor in haar voorwerpen, hier gaat ze ook de geheiligde kennis oneindig ver te boven. De verlichte ziel, hoe diep ze mag indringen, zij kan nimmer peilen hoe Christus Zijn liefde heeft willen verheerlijken aan zulk een onwaardige, ja, dikwijls aan de alleronwaardigste onder de onwaardigen, buiten enig inzicht van meer waardigheid, alleen dewijl het zo Zijn heilig welgevallen is.

***. Staroogt men op deze liefde in haar mate, zij gaat ook die kennis te boven; want onder de mensen heeft niemand meerder liefde dan deze, dat iemand zijn leven stelt voor zijn vrienden, Joh. 15:13. Maar Christus heeft Zijn ziel in de dood uitgestort voor Zijn vijanden.

****. Bedenkt men de wijze op welke Christus Zijn liefde in het hart der uitverkorenen uitstort, ze gaat hier de kennis zelfs der heiligen te boven. Want hoewel zij weten dat zij door de Geest des Heeren zijn bewrocht, door Hem verlicht, vernieuwd, vertroost, verkwikt, verzegeld worden, echter hoe dat alles toegaat weten zij niet. Zij begrijpen niet de wijze van des Heeren werking door Zijn Geest op hun geest; daar moeten zij bij stilstaan.
*****. Stelt men zich die liefde voor in haar duurzaamheid, zij gaat dan ook de kennis te boven; want wie kan in de eeuwigheid indringen, daar deze liefde begon, en daar ze nimmer zal eindigen?
******. Denkt men aan deze liefde in duizend bijzonderheden die daarin samenlopen, o! dan gaat ze ook de geheiligde kennis te boven. Want wie begrijpt de eeuwige vrederaad? Wie kan het peilen hoe de eeuwige Zone Gods Mens geworden is? Wie kan het doorgronden dat de Allerhoogste zo diep vernederd is? Wie kan het alles noemen, hoe is het te begrijpen dat Hij Zich de ene in liefde ontfermt, met voorbijgaan van de ander, en duizend dergelijke stukken meer? O, hier zijn wonderen die men niet noemen kan!
B. Hoewel deze liefde de kennis te boven gaat, zo blijft ze evenwel en moet ze in eeuwigheid blijven het waardig en genoeglijk voorwerp van der gelovigen innige zielsbetrachting. Hierom wenst onze apostel dat de gelovige Efeziërs in het bevindelijk kennen van deze liefde mochten bevestigd worden, hetgeen hij uitdrukt door te bekennen de liefde van Christus, die de kennis te boven gaat.
1. Het schijnt in de eerste opslag vreemd, hoe de apostel voor de gelovigen wenst dat zij die liefde bekennen mogen, die hij in één adem getuigt dat de kennis te boven gaat. Maar dit is niet alleen in de Bijbel en bij de ongewijde schrijvers zeer gemeen, maar het wordt ook zelfs voor een sieraad gehouden, als woorden die tegen elkander schijnen te strijden, zo echter door een aardige kunstgreep worden geplaatst, dat ze in verschillende opzichten een genoegzame en volkomen zin uitleveren. Zo zegt Paulus van een weduwe, die haar wellust volgt, dat ze levende gestorven is, 1Tim. 5:6. Zo spreekt hij hier mede van een bekennen der liefde van Christus, die de kennis te boven gaat. Want hoewel ze in de boven genoemde stukken het bereik van ons eindig verstand ver overtreft, zo blijft het de plicht der gelovigen, ja, het is het voorrecht, in die kennis gedurig te vorderen; en alzo, gelijk onze apostel zegt, te bekennen de liefde van Christus, die de kennis te boven gaat.
2. Het Griekse woord, hier door bekennen vertaald, heeft meer dan een betekenis.
a. Het betekent, een klaar en onderscheiden begrip van het verstand, Matth. 12:27. Belijden en toestemmen dat een zaak zodanig, en niet anders is, Joh. 7:8. Iets kennen als zijn eigen, waaraan men veel heeft, Matth. 7:22. Iets kennen door eigen ondervinding, 1Joh. 2:13. Iets kennen met erkentenis en blijde goedkeuring, Op. 2:24.
b. De liefde van Christus te bekennen, sluit dan de navolgende zaken in zich:
1. Met een ruim begrip van verstand deze liefde van Christus naar al haar bijzonderheden klaar en onderscheiden te bevatten.
2. Die liefde te bekennen, en uit de bewijzen die de Heere Jezus daarvan gegeven heeft, deze te erkennen en toe te stemmen.
3. De liefde van Christus te kennen als zijn eigen, als zulk een liefde waaraan men deel heeft gekregen. Anders kan het niet baten, als men op geen goede gronden mag oordelen dat men zelf ook een voorwerp van deze liefde geworden is.

4. Waartoe vereist worden gedurige nieuwe bevindingen van Jezus' liefde tot hem, die hun de apostel naar de vierde betekenis van het woord ook toebidt. Door welke bevindingen wij:
a. In het gemeen verstaan al die uitwerkingen der liefde van Christus tevoren genoemd, zoals Hij die in het hart van Zijn liefhebbers uitstort.
b. In het bijzonder diezelfde uitwerkingen der liefde, maar gepaard met klaarheid en vrijmoedigheid, dat ze de gelovige daarvoor durft erkennen, zich verwonderende over derzelver genieting.
c. Allerbijzonderst, die meer ongemene bewijzen van de liefde van Christus, met welke Hij Zijn lievelingen somtijds verwaardigt, als Zijn liefde de banier over hen is, Hoogl. 2:4. Als Hij Zich aan hen openbaart, Joh. 14:21. Hetgeen geschiedt:
*. Wanneer Hij het licht van al Zijn overdierbare schoonheden op zulk een wonderbare wijze in de ziel laat stralen, dat zij in dat licht Zijn liefde tot hem ziet, en daardoor in onverzadelijke begeerten naar de volle genieting van dat heil ontstoken wordt.
**. Wanneer Hij ze bij en onder dat licht de oneindige zoetheid van dat gezicht doet smaken, als Hij ze dronken maakt door de vettigheid van Zijn huis, en drenkt uit de beken van Zijn wellusten, Ps. 36:9.
***. Als Hij daardoor in haar verwekt een onuitsprekelijke en hartelijke vreugde, waardoor zij vrolijk is in de Heere, en haar ziel zich verheugt in haar God, Jes. 61:10.
****. Als zij hierdoor vervuld met blakende wederliefde, moet betuigen: Ik zal U hartelijk liefhebben, Heere mijn Sterkte, Ps. 18:2.
5. En dit sluit de vijfde betekenis van het grondwoord in zich, dat de apostel hiermee ook wenst dat zij de liefde van Christus ook mogen erkennen met blijde goedkeuring in denkzegging, en zeggen, Ps. 116:12: Wat zal ik den Heere vergelden voor al Zijn weldaden aan mij bewezen? Ik zal den beker der verlossing opnemen, en den Naam des Heeren aanroepen.
II. Dit alles nu wenst de apostel biddende toe, volgens het verband met vers 14: Ik buig mijn knieën tot den Vader van onze Heere Jezus Christus, opdat gij moogt bekennen de liefde van Christus, die de kennis te boven gaat. Want hij wist wel:
A. Dat alle goede gaven en volmaakte giften van Hem moeten nederdalen, Jak. 1:17.
B. Dat in het bijzonder de liefde van Christus een vrij geschenk en dierbare belofte was, die de Geest Zelf in de harten der gelovigen uitstort.
C. Eindelijk, dat hoewel zij deze liefde aanvankelijk waren deelachtig geworden, de voortgang echter zowel als de aanvang van diezelfde Oorsprong alles goeds hun moest geschonken worden. Werd deze bede nu verhoord, zo zouden zij hierdoor in staat gebracht worden om alle verzoekingen tegenstand te bieden; en zo voldoet Paulus hier ook aan zijn oogmerk ten volle. Hetgeen hier eigenlijk te betogen was.

TOEPASSING

I. Ziedaar toehoorders, Paulus' ernstige bede om der gelovigen bevestiging in het bevindelijk kennen van de liefde van Jezus.
A. Een bede die wij ook met veel toegenegenheid des harten voor u uitboezemen. O ja! wij buigen onze knieën ook voor u tot de Vader van onze Heere Jezus Christus, opdat gij ook moogt bekennen de liefde van Christus, die de kennis te boven gaat.

1. Temeer, dewijl wij overvloedige redenen hebben, te vrezen dat velen uwer tot nog toe van deze liefde vervreemd zijn, die niet anders te wachten hebben dan in plaats van liefde, verdrukkingen en benauwdheid, die er zijn zal over alle ziel die het kwade werkt. Och! mocht ik dezulken aan zichzelf ontdekken, en ze door Jezus' liefde tot gevangenen van Zijn eeuwige liefde maken!

a. Want zoudt gij Jezus' liefde wel bekend hebben, die u nooit van deze liefde vervreemd zag? O! woog dit wel ooit op uw hart, dat gij van nature kinderen des toorns zijt, in zonden ontvangen en in ongerechtigheid geboren? Een staat zo beklaaglijk, dat nooit iemand tot gezicht daarvan werd overgebracht, of hij moest in weedom van zijn hart uitroepen: Wie is er onder ons die bij een verterend Vuur wonen kan? Wie is er onder ons die bij een eeuwige Gloed wonen kan? Jes. 33:14. O Heere, zo Gij de ongerechtigheden gadeslaat, wie kan bestaan? Ps. 130:3.

b. Vond gij u wel ooit in een staat van noodzakelijkheid om, indien gij immers zoudt behouden worden, aan deze liefde te moeten deel krijgen? O, kwam Jezus u in Zijn liefde wel als zo noodzakelijk voor, dat gij geen andere uitkomst zag, dan in Zijn geopende wonden? Werden u alle andere steunsels van het hart, uw uitwendig ingetogen leven en godsdienstigheid als gebroken bakken, die geen water houden?

c. Zijt gij om deze liefde wel ooit bekommerd geweest? Kwam er ooit wel een hartelijke zucht naar Jezus' liefde? Kermde gij Hem achterna: Heere Jezus, ontferm U mijner, breid de vleugel van Uw liefde over mij uit, zeg tot mij: In uw bloede leeft, ja in uw bloede leeft?

d. Hebt gij wel ooit zoveel om deze liefde gedaan, als gij gedaan hebt om in de gunst en liefde van mensen te staan? O! wat hebt gij daar wel om gelaten, dat gij anders wel zoudt gedaan hebben, of gedaan dat gij anders zoudt gelaten hebben; maar woog Jezus' liefde ook zoveel bij u? Wat hebt gij daar om gedaan, daar om verlaten, waaraan zijt gij gestorven? Hebt gij wel enige zonde om de liefde van Jezus ten onder gebracht?

e. Nog nader:

1. Hebt gij een nauwkeurige en onderscheiden bevatting van al de aangename bijzonderheden die in Jezus' liefde samenlopen? Ach! dat deze voortreffelijkheden aan velen niet iets vreemds nog voorkwamen!

2. Zijt gij wel ooit door Jezus' liefde gedrongen om u in Zijn liefdearmen neer te werpen?

3. Wat zijn de gronden waarop gij u deze liefde toe-eigent?

a. Is het omdat God u uitwendig zegent? Spiegelt u aan Belsazar, die uitwendig gezegend, echter dit schrikwoord hoorde: Gij zijt gewogen, en te licht bevonden, Dan. 5.

b. Of is het omdat God u in Zijn lankmoedigheid spaart? Gedenkt dat er ook zijn die de rijkdom van Gods lankmoedigheid verachten, en zich hierdoor toorn vergaderen als een schat, in de dag des toorns en der openbaring van Gods rechtvaardig oordeel, Rom. 2.

c. Of is het omdat God u uitwendig genademiddelen schenkt? Denkt dat ook de Joden de woorden Gods zijn toevertrouwd geweest, en dat God echter in het meerder deel van hen geen welgevallen gehad heeft, Rom. 9, Hebr. 4.

d. Of eigent gij u Jezus' liefde toe, omdat gij door het beweeglijk voorstel van Zijn liefde niet zelden tot overtuiging gebracht wordt? Maar indien de overtuiging niet doorbreekt, wat kan het u baten?
4. Al verder, indien gij deelgenoten van Jezus' liefde zijt, welke zijn uw bevindingen? Heeft Jezus u wel ooit ingeleid? In een levendig en gevoelig gezicht van uw ellende? In het gezicht van Zijn schoonheid en aantrekkelijke dierbaarheid? Werd uw ziel ooit in liefde naar Hem geneigd en overgebracht? Zijt gij ooit in het geestelijk echtverbond met Hem verenigd? Wees zelf rechters, of gij ook de liefde van Christus ondervonden hebt.
2. En o! mist gij die, wat zal dan uw deel zijn? Dan moet gij voor uzelf instaan, en de betaling op u nemen. Dan moet gij zelf de beker van de toorn des Almachtigen uitdrinken. Dan moet gij u haasten om uw ziel nog te behouden, of eeuwig sterven; want na dezen zal er geen tijd van genade meer zijn.
3. Och! mocht de liefde van Jezus nog dringen, om naar de liefde te staan!
a. Deed dat u recht verlegen maken dat gij het aanbod van deze liefde zolang en zo moedwillig hebt verwaarloosd. Brak dat uw liefde tot de zonde en de wereld. Raakte dat uw hart eens, dat Jezus Zijn liefde aan zulke onwaardigen verheerlijken wil. Ach! raakte dat uw hart eens, dat de Persoon Die u Zijn liefde aanbiedt, Gods eigen Zoon is. Dat Hij ze u daarom aanbiedt, omdat gij in uzelf onwaardig en doemwaardig zijt. Mocht dat uw hart breken!
b. De liefde zelf die Hij u aanbiedt, en wij u aanprijzen, is ten uiterste voordelig: Algenoegzaam, om al uw noden en gebreken te vervullen. Vrijwillig, Hos. 12:5. Uitlokkende; mochten uw ogen maar eens open gaan! Het is een onbepaalde liefde voor allerlei zondaars, ook voor de grootste zondaars, voor de stoutste zondaars en voor oude zondaars.
c. Nu wordt deze liefde u nog aangeboden; eerlang kan het voor eeuwig gedaan zijn. Hoe langer gij wacht, hoe gevaarlijker het voor u wordt.
B. Maar vooral wensen wij des Heeren lievelingen tot een betamelijk gebruik van Jezus' liefde op te wekken.
1. Kunt gij wel ontkennen dat Jezus Zijn liefde aan en in u heeft beginnen te openbaren? Kwam Hij u niet weleens onder het gevoel van zonden en vloekwaardigheid met Zijn overdierbare liefde voor? Sprak Hij niet weleens tot uw ziel van vrede? Verkwikte en vertroostte Hij u niet weleens inwendig? Deed Hij u uw ziel en zaligheid aan Hem niet toevertrouwen? Zijn dat geen uitwerkingen, zijn dat geen bewijzen van Jezus' eeuwige liefde?
2. Denkt niet, het is te hoog, het is te groot, dat zulk een oneindige Majesteit Zijn liefde aan zulk een doemwaardige zou willen verheerlijken. O neen! Gij hebt het de apostel horen verzekeren, dat deze liefde de kennis te boven gaat, hetgeen ook in die bijzonder opzichten zijn plaats vindt. Al kunt gij het niet begrijpen, gelooft het evenwel op het Woord van de God Amen, en op die allerzoetste en onloochenbare bevindingen die wij zo even op uw hart bonden.
3. Dat ondertussen deze liefde van Christus u veel onder het oog is en blijft.
a. Verwondert u veel over deze weergaloze liefde; schat alle andere dingen schade en drek bij deze uitnemende en verkwikkende liefde.
b. Staat er naar om deze liefde overvloedig te bekennen.

1. Zoekt in de onmeetbare omtrek van de bijzonderheden die in deze liefde samenlopen, aangenaam te weiden, al gaat ze de kennis te boven.
2. Zoekt vooral deze liefde te bekennen als de uwe, en verzekert alzo uw harten voor God van uw gemeenschap aan deze liefde.
3. Staat naar meer bevinding van Jezus' liefde. Schept uit die algenoegzame volheid genade voor genade. Loopt er Jezus om aan, met aandrang op Zijn eeuwige liefde en op Zijn toezegging, Joh. 16:21.
4. Speent u daartoe meer van de liefde der schepselen, die het hart van des Heeren liefhebbers nog maar al te dikwijls vervullen en innemen.
5. Houdt u veel bezig in gezette en blijvende overdenkingen van Jezus' alles overklimmende liefde.
6. Wacht veel op Zijn invloeden, hangt gelovig van Hem af.
7. Vergeet niet de genoten liefde met dankbaarheid te erkennen.
8. Gebruikt veel de panden van Jezus' eeuwige liefde, gaat aan de maaltijd, zo dikwijls Jezus tot Zijn Avondmaal nodigt, smaakt en ziet daar hoe goed de Heere is.
9. Beantwoordt ook liefde met wederliefde, waarop Jezus Zijn liefde nog overvloediger in u zal uitstorten.
a. Heeft Hij Zijn hart van eeuwigheid wel voor u willen verpanden, draagt ook gij uw liefde, ja uw gehele hart aan Hem op. Uw verstand om die Algenoegzame, Die de Liefde Zelf is, te kennen. Uw oordeel, om Hem bovenal, en alles beneden Hem te schatten. Uw wil, om uw genegenheid aan Hem te verpanden; uw geweten, om u eeuwig in Hem te verlustigen.
b. Heeft Hij zoveel angst en smarten voor u geleden; o! laat het u niet teveel zijn, indien gij ook smaad en hoon om Zijnentwil moet lijden.
c. Is Hij zo arbeidzaam geweest om Zijn liefde aan u toe te passen; o! wees gij ook standvastig, onbeweeglijk en altijd overvloedig in de liefde van Jezus.
10. Verlangt ook naar de voltooiing van deze liefde; want al wat gij er hier van geniet, zijn maar eerstelingen van die oogst, die in de zalige eeuwigheid staat ingezameld te worden.
II. Hier kennen wij maar ten dele, en hier genieten wij maar ten dele; maar hierna zullen wij genieten verzadiging van vreugde voor Gods aangezicht, en lieflijkheden aan Zijn rechterhand, eeuwiglijk. AMEN.

EEN EN VEERTIGSTE LEERREDE Bij gelegenheid van de kermis

EFEZE 5:11a

En hebt geen gemeenschap met de onvruchtbare werken der duisternis.

INLEIDING

I. **DE** gewoonte is een machtige dwingeland en een geweldige heerser, die niet licht overwonnen kan worden. Geen moeilijker les, dan te ontleren dat men langzamerhand geleerd en eens wel gekend heeft. Niets is zwaarder dan weer af te nemen hetgeen door de tijd en gedurige praktijk onze natuur als eigen geworden is. Daarom:
A. In het goede een gewoonte te hebben, dat is prijzenswaardig. Het is goed voor een man dat hij het juk des Heeren in zijn jeugd draagt, Klaagl. 3:27. En zich zo door gedurige oefening daaraan gewent; want daardoor wordt het kwaad der natuur, de gewoonte sterker zijnde, ingetoomd en overwonnen; men neemt gedurig toe, en leert volstandig in de deugd te zijn; zodat men daarvan, nu al oud geworden zijnde, niet komt af te wijken, Spr. 22:6.
B. In middelmatige dingen is het dikwijls wijsheid de gewoonte te volgen, men mag als er geen zonden noch ergernissen bij zijn, in sommige zaken toegeven, en zich voegen naar de tijd, plaats en gewoonte. Zo werd Paulus de Joden als een Jood, 1Kor. 9:20. En een Christen is in vele dingen ook tot vrijheid geroepen, Gal. 5:13, om te doen of te laten hetgeen in zichzelf noch goed noch kwaad is.
C. Maar in ongeoorloofde en kwade dingen moet men de gewoonte vlieden. Daarom vermaant Johannes, 3Joh. vers 11: Volgt het kwade niet na, maar het goede. Want die aan het kwade gewend is, zal zeer bezwaarlijk die Moriaanshuid en luipaardvlekken der boosheid kunnen afleggen en iets goeds doen, Jer. 13:23. Want een kwade gewoonte vereelt en verstijft zo het gemoed, dat de deugd daarop geen indruk hebben kan. Door een kwade gewoonte wordt de mens de consciëntie der zonden benomen, en zo ongevoelig geworden zijnde, geeft men zich licht over om alle ongebondenheid gierig te bedrijven.
II. Dit leert de dagelijkse ervaring, en het is onder andere mede wel een van de voornaamste redenen waarom dat onder het heldere licht van het Evangelie, (hetwelk nu zoveel jaren onder ons geschenen heeft) zekere gezette Diana's en Bacchusfeesten of kermissen, als bijzondere hoogten en overblijfselen van het pausdom, tot blaam en schande van de Reformatie, nog zo smakelijk onder ons gevierd en onderhouden worden. De gewoonte is de meesten hierin tot een wet geworden, zodat zij van geen verbetering mogen noch willen horen, maar met de kinderen van de wereld op kermissen en andere paapse hoogtijden, naar de wijze der heidenen, alle dartelheid, ongebondenheid en overdaad plegen. Alzo gruwelijk als de heidenen te Efeze, op het feest van hun godin Diana plachten te doen, die dan, naar de aantekening van sommigen, elk op het sierlijkste uitgedost met hun beste klederen aan tevoorschijn kwamen, zich tot dansen en spelen overgaven, en daarop de allergrootste

ongebondenheden, hoererijen, drinkerijen en al wat lelijk was pleegden. Gelijk nu de apostel Paulus de gelovigen te Efeze van deze en alle andere zonden afmaant met onze tekstwoorden, zeggende: En hebt geen gemeenschap met de onvruchtbare werken der duisternis. Daarom is het dat ik ook deze woorden uw aandacht voorgelezen heb, om bij deze gelegenheid ook mijn ambt en consciëntie te kwijten, in u te waarschuwen voor de onvruchtbare werken der duisternis, die in deze kermisdagen onder ons in zwang gaan, en als een oude gewoonte met een meerdere vrijheid gepleegd worden.

III. Het oogmerk van de apostel in deze Brief is, de geheimen van het Evangelie die men te geloven, en de deugden die men te betrachten heeft, voor te dragen, opdat de Efeziërs daardoor, in het geloof bevestigd, tot godzaligheid opgewekt en tegen alle kruis als gewapend zouden worden.

A. Waarom hij ook, na het opschrift en de inleiding, in de drie eerste hoofdstukken de voornaamste waarheden die men te geloven heeft, verhandelt en voordraagt.

B. En in de drie laatste allermeest aandringt op zulk een levenswijze en op zodanige betrachtingen als de Christenen betamen.

1. Tonende eerst in het gemeen, wat alle Christenen doen en laten moeten, namelijk:

a. Onderlinge eenheid onder elkander behouden, vers 1-16 van hoofdstuk 4.

b. Alle goddeloosheid tegenstaan en alle plichten van godzaligheid betrachten, van vers 17 van het vierde hoofdstuk tot vers 6 van ons teksthoofdstuk ingesloten.

c. Hierop maant hij ze ook af van met goddeloze mensen enig deel te hebben aan hun zonden, vers 7. Dat hij in zijn onbetamelijkheid aantoont, dewijl zulks met hun staat niet overeenkwam, vers 8-10. Dat hij nader verklaart in ons tekstvers, en dat hij verder aandringt, vers 12-14.

d. Vermanende hun verder voorzichtig te wandelen, de dronkenschap te vermijden, vervuld te worden met de Heilige Geest, en dat te vertonen, vers 15-20 van ons teksthoofdstuk.

2. Waarop hij hun enige bijzondere plichten voordraagt die het huisgezin aangaan, van vers 21 van ons teksthoofdstuk tot vers 9 van hoofdstuk 6. De gelovigen eindelijk opwekkende tot de geestelijke wapenrusting, vers 10-20 van hoofdstuk 6. Waarop hij de Brief besluit, in de vier laatste verzen van dat hoofdstuk.

IV. Zodat de inhoud van onze tekstwoorden derhalve eigenlijk is: *Een gedeelte van de verklaring van de apostel, waarin hij toont hoe de gelovigen zich moeten gedragen, om geen deel te hebben aan de zonden van de goddeloze mensen.*

O, de Heere zegene daartoe ook dit woord met wezenlijke zegen! Amen.

V. Wij dienen, om deze stof in zijn gewicht te vatten:

I. De vermaning zelf te openen. Hebt geen gemeenschap met de onvruchtbare werken der duisternis. En dan:

II. Te bezien hoe Paulus ze met een *en* aan het voorgaande vastmaakt, tot het verband daarvan, en tot het bereiken van zijn doelwit.

VERKLARING

I. In de vermaning zelf, spreekt de apostel van onvruchtbare werken der duisternis. En hij wil dat de gelovigen te Efeze daaraan geen gemeenschap zouden hebben.

A. De apostel spreekt hier van werken. En die noemt hij werken der duisternis, en onvruchtbare werken.
1. Door deze werken verstaat hij dan, geen goede, maar kwade werken.
a. Kwade werken:
1. Zijn in het gemeen alles wat strijdt tegen de goede en heilige wet van God.
2. Maar in het bijzonder verstaat hij er hierdoor, die gruwelijke werken der heidenen, waarvan hij in vers 3 en 4 van ons teksthoofdstuk sprak: Hoererij, alle onreinheid, gierigheid, oneerbaarheid, zot geklap en gekkernij, die in hen gepaard gingen, als uit het voorgaande en ons teksthoofdstuk blijkt. In het gemeen met allerlei goddeloosheid en onheiligheid; in het bijzonder met liegen, toornig te worden, stelen, vuile en onkuise taal te spreken, kijven en vechten, dronken drinken, en dergelijke gruwelen meer.
b. Werken, noemt ze de apostel, om de arbeid en moeite die de arme zondaar dikwijls moet aanwenden in het volbrengen van zijn begeerlijkheden. Want hoewel het de zot als spel is schandelijkheid te bedrijven, Spr. 10:23, en hij het onrecht indrinkt als water, Job 15:16; dewijl het met zijn zondige natuur en neiging overeenkomt, kost het hem nochtans veel arbeid voordat hij hierin zijn toeleg bereikt.
1. Een gierigaard en winzuchtige staat vroeg op, gaat laat naar bed, en eet het brood der smarten, mag ik zeggen uit Ps. 127:2.
2. Een ontuchtige overspeler neemt de schemering waar, zeggende: Geen oog zal mij zien, en legt een deksel op zijn aangezicht, Job 24:15.
3. Bij een overdadige in spijs en drank is wee, kijverij, geklag, wonden zonder oorzaak en roodheid der ogen, Spr. 23:9. En zo hebben alle andere zonden ook hun moeilijkheid in het plegen en uitvoeren daarvan, ook tot zover, dat de goddeloze zichzelf alle dagen weedom aandoet, Job 15:20. En daarom in onze tekst *werken* genoemd.
2. Doch om ze van andere werken te onderscheiden, nog nader van onze apostel omschreven als onvruchtbare werken der duisternis. Vele en verschillende benamingen worden er in de Heilige Schriftuur aan de zonden gegeven, om de vuilheid en gruwelijkheid te vertonen. Doorgaans worden ze genoemd: Zonden, overtredingen, ongerechtigheid, rebellie, gruwelen; doch van Paulus worden ze genoemd werken des vleses, Gal. 5:19-21; dode werken, Hebr. 9:14. En van Petrus: Ongerechtige werken, 2Petr. 2:8. Hier noemt ze Paulus werken der duisternis, en onvruchtbare werken der duisternis.
a. Hij noemt ze werken der duisternis.
1. Een spreekwijze:
a. Die sommigen willen dat Paulus deze ontleend heeft uit het gemeen gebruik der heidenen, die in het donker, of in de duisternis des nachts gewoon waren hun meeste gruwelen en schanddaden te plegen; en waardoor hij dan klaar zou te kennen geven dat hij van zulke en dergelijke gruweldaden hier sprak.
b. Doch anderen denken, omdat Paulus hier aan die van Efeze schrijft, dat hij deze spreekwijze zal ontleend hebben uit het bijzonder gebruik dat in de godsdienst en bij het feestvieren van de godin Diana bij hen in zwang ging.
*. In de godsdienst werden hun geheimen of verborgenheden alleen maar in het donker verhandeld, en ze moesten in het duistere blijven.

**. In het feestvieren van Diana waren zij gewoon, als de avond of nacht, en dus de duisternis gekomen was, zich dan tot dronkenschap, hoererij en andere onkuisheden te begeven; juist dezelfde zonden daar Paulus de gelovigen in ons teksthoofdstuk ook van afmaant. En dan zouden wij daaruit moeten besluiten dat de apostel hier deze bijzondere zonden in het oog had. Doch dit zij zo het wil.
2. Deze en dergelijke gruwelen worden met recht genoemd werken der duisternis.
a. Omdat zij tot hun eerste vinder en auteur hebben de duivel, welke is een prins der duisternis, Ef. 6:12, Joh. 8:44; die de mensen daartoe aanzet en ophitst. Zijn rijk is een macht der duisternis, Kol. 1:13.
b. Omdat de uitwerkers en plegers van deze werken zijn kinderen der duisternis, die hij zelfs duisternis genoemd had, in vers 8 van ons teksthoofdstuk. Die ook geheel zitten in de duisternis, Luk. 1:79. En daarom als zij bekeerd worden, staat er van hen, Hand. 26:18, dat zij bekeerd worden van de duisternis tot het licht.
c. Omdat het zondigen voornamelijk ook voortkomt uit een duisternis van onwetendheid. Want kende en overwoog een mens behoorlijk het onbetamelijke en schandelijke dat er in de zonde is, nimmer maakte hij zich aan zulke zonden schuldig. Dat hij derhalve daarin leeft, komt daaruit voort, omdat de duisternis zijn ogen bevangen heeft, als er daarom staat, 1Joh. 2:11.
d. Omdat de zonden ook doorgaans heimelijk en in het duister geschieden, uit een natuurlijke consciëntie, zich bewust van hun onbetamelijkheid en strafwaardigheid. Die dronken zijn, zijn des nachts dronken, 1Thess. 5:7. Het oog der overspelers neemt de schemering waar, Job 24:15.
e. Eindelijk, omdat ze ook eindigen, en een mens brengen in de hel, een buitenste duisternis, daar wening en knersing der tanden is, Matth. 22:13. Terecht daarom werken der duisternis.
b. En of dat nog niet genoeg was om het hatelijke der zonden uit te drukken, doet er de apostel Paulus nog een eigenschap bij, ze noemende, onvruchtbare werken der duisternis; om zo de zondaar zijn verbeelding van vrucht en nut uit het zondigen te trekken, ze geheel ontnemen.
1. Als de apostel hier de zonden onvruchtbare werken noemt, bedient hij zich van een spreekwoord, welke men in de scholen noemt *meiôsis,* waarin meer *gedacht* dan *gezegd* wordt; zodat onvruchtbare werken zoveel zegt als schadelijke, verderfelijke werken, die de mens het kwade in plaats van het goede toebrengen.
2. Het zijn derhalve onvruchtbare werken:
a. Niet in de zonden; want die één zonde, en zelfs een mindere zonde maar pleegt, vervalt veeltijds ook welhaast in een andere en zwaardere; naardien God zulken al dikwijls overgeeft in een verkeerde zin, dat ze doen dingen die niet betamen; en ongevoelig geworden zijnde, zich overgeven om alle onreinheid gieriglijk te bedrijven, Rom. 1:28, 4:19.
b. Maar de zonden zijn onvruchtbare werken in het goede, en dat in verschillend opzicht, inzonderheid ten aanzien van hun natuur, en van hun werkingen, die beide kwaad zijn, en niets goeds kunnen geven aan de mens die ze doet. Ik zeg:
*. Ten opzichte van hun natuur. Dit woord is eigenlijk van bomen ontleend, die kwaad zijnde niet dan kwade vruchten voortbrengen, Matth. 7:17,18. De zonden zijn kwade vruchten van de kwade boom der verdorvenheid. Men mag ervan zeggen, als Mozes van de goddeloosheid van Israël, Deut. 32:32: Haar wijnstok is uit de wijnstok van

Sodom, en uit de velden van Gomorra; haar wijndruiven zijn vergiftige wijndruiven, haar beziën zijn bitter; haar wijn is drakenvenijn, en een wreed adderenvergift. De zonden mogen de mens zeer schoon voor het oog van Eva schijnen, maar ze zijn gelijk de appelen van Sodom. De zonde is zulk een kwade vrucht, dat er het minste goed niet in is; haar natuur zelfs is ongerechtigheid, en wordt daarom in dat opzicht vergeleken bij vuile, onreine en onaangename dingen, Jak. 1:21.

**. Ten opzichte van haar werkingen zijn ze ook onvruchtbaar voor de mens; want ze brengen niet alleen geen voordeel aan, maar daarentegen grote schade.

/. Hetgeen de Zaligmaker eens zei: Leest men ook een druif van doornen, of vijgen van distelen? Matth. 7:16; dat mag men op de zonde ook toepassen. De zondaars menen dikwijls dat er groot voordeel is in de zonden, en de zonden, en de duivel doet hun grote beloften, gelijk hij niet alleen aan Eva, maar zelfs aan Christus ook durfde doen. Maar hij betaalt ze met een ijdel *niet*. Wat vrucht (wat voordeel, wat nut) vraagt de apostel, hebt gij van die dingen waarover gij u nu schaamt? Want het einde derzelve is de dood, Rom. 6:21. Daarom zei Salomo ook van de goddelozen, dat ze een vals werk doen, Spr. 11:18; dewijl hun eigen hoop en inbeelding ze bedriegt; want nooit heeft de zonde wat goeds gedaan. Maar:

//. Ze is de baarmoeder en fontein van allerlei ellenden, zo naar de ziel als naar het lichaam. Dit is uw boosheid, dat het zo bitter is, dat het tot aan uw hart raakt, staat er daarom in Jer. 4:18. En uw zonden weren dat goede van ulieden, Jer. 5:25. God wordt de mensen daardoor tot een vijand, en zij walgelijk voor Hem; en om deze dingen komt Zijn toorn over de kinderen der mensen. De bezoldiging der zonden niet anders zijnde, naar Gods rechtvaardig vonnis en oordeel, dan de dood, Rom. 6:23. Zo tijdelijke als eeuwige, naar ziel en lichaam. Mag Paulus de zonden dan niet wel onvruchtbare werken der duisternis noemen?

B. De apostel vermaant en waarschuwt daarom ook de Efeziërs, dat zij met zulke onvruchtbare werken der duisternis toch geen gemeenschap zouden hebben. Dit noemt hij op een andere plaats, de wereld niet gelijkvormig worden, Rom. 12:2. En Johannes noemt het, 1Joh. 2:16, de wereld niet liefhebben, en derzelver niet gelusten. Dan noemt Paulus het eens wederom, geen juk aantrekken met de ongelovigen, 2Kor. 6:14. En hun medegenoot niet zijn, vers 7. Hier geen gemeenschap te hebben met de onvruchtbare werken der duisternis.

1. Hij zegt niet, verkeert geenszins, of handelt met geen zondaren; want dan zou men uit de wereld moeten gaan, 1Kor. 5:10.

2. Maar hij zegt, hebt geen gemeenschap met hun onvruchtbare werken der duisternis. Men krijgt op verschillende manieren gemeenschap aan de zonden van anderen.

a. Niet alleen wanneer men anderen daarin met een kwaad voorbeeld voorgaat, en een leidsman is dergenen die goddeloos handelen; als Judas van de schare die Christus vangen zou, Matth. 26:47.

b. Of wanneer men anderen, die ons voorgaan, in zulke gruwelen volgt, in de uitgieting van dezelfde overdadigheid, 1Petr. 4:4. Zodat men een dief ziende, met hem loopt, en deel neemt met de overspelers, Ps. 50:18.

c. Maar ook, als men de zonden van anderen toestemt. Velen zijn beschaamd om zelf die dingen te doen die anderen bedrijven, en ze durven zich niet in het gezelschap van zulke goddeloze mensen te begeven. En evenwel heeft hun hart geen afkeer van hun kwaad, maar stemt het inwendig toe; en alzo zijn zij voor God hun metgezellen, en

hebben gemeenschap aan hun werken. Zo had Saulus, die naderhand een Paulus werd, een behagen aan de dood van de eerste martelaar van het Nieuwe Testament, Stefanus, Hand. 8:1, 22:20. En zo getuigt de apostel van de heidenen, dat ze niet alleen willens het recht Gods overtreden, maar daarenboven ook een welgevallen hadden in degenen die het deden, Rom. 1:32.

d. Als men raad en daad verleent tot de zonden van anderen. Zo was Achitofel schuldig aan de bloedschande van Absalom, hem radende bij de vrouwen van zijn vader te liggen, 2Sam. 16:23. En Kajafas aan de zonde van de overpriesters en farizeeën, welke hij raadde Christus te doden, als nutter zijnde dat één mens stierf voor het volk, dan dat het gehele volk verloren ging, Joh. 11:48,50.

e. Als men de zonde belast en beveelt, daar men die beletten kon. Er is een regel in de rechten: *Quidquid par alium jubeas agere, est ac ipse egeris. Al wat gij een ander gebiedt, wordt gehouden alsof gij dat zelf gedaan had.* Zo belastte David zijn hoofdman Joab, Uria in de spits tegen de vijand te zetten, en hem dan alle hulp te onttrekken, en Nathan zegt daarom tot hem: Gij hebt Uria de Hethiet met het zwaard gedood, 2Sam. 12:9. Zo beval Absalom zijn jongens te letten op zijn broeder Amnon, als hij dronken zou zijn, en hem dan te doden, 2Sam. 13:28.

f. Als men de zonden van anderen prijst, verdedigt of verschoont. Wee degenen die het kwaad goed heten, die de duisternis tot licht stellen, en het bitter tot zoet, Jes. 5:20. Zo sprak ook Ezechiël, Ez. 13:18: Wee die kussens naaien voor alle okselen der armen, en maken hoofddeksels voor het hoofd van alle statuur, om de ziel te jagen. Dat is, die de zonden verbloemen, om anderen daartoe te brengen.

g. Eindelijk, als men de zonde door de vingers ziet en niet bestraft, gelijk Eli, 1Sam. 3:13. Zo maken de leraars zich ook schuldig, als ze de mensen tegen de zonden niet waarschuwen, maar die onbestraft laten, Jes. 58:1. Daarom vermaande Paulus zijn Timotheüs ook: En hebt geen gemeenschap aan anderer zonden, 1Tim. 5:22. Ziedaar toehoorders, dit alles keurt de apostel hier af, en daartegen vermaant en waarschuwt hij de Efeziërs, wanneer hij zegt: Hebt geen gemeenschap met de onvruchtbare werken der duisternis.

II. Dit maakt de apostel nu met een *en* aan het voorgaande vast, tot verband daaraan, en tot het bereiken van zijn oogmerk, zeggende: En hebt geen gemeenschap met de onvruchtbare werken der duisternis. Om zo te tonen dat noch de gelijkenis die hij in het vorige van dit hoofdstuk bijgebracht had, noch de staat waarin de Efeziërs waren, dat toeliet, aan wie hij deze Brief schreef.

A. Geen gemeenschap moesten zij hebben met de onvruchtbare werken der duisternis, zouden zij voldoen aan de gelijkenis, in het voorgaande van dit hoofdstuk van hen gebruikt en op hen toegepast. Hij had ze genoemd, een licht in de Heere, vers 8. Het licht nu is van die onbevlekte zuiverheid, dat het niet bezoedeld wordt, zelfs ook niet wanneer het zich bevindt en schijnt in en op lelijke en stinkende plaatsen of voorwerpen; het blijft evenwel altijd de zuivere zon, en het kostelijke licht, Hoogl. 6:10, Zach. 14:6. Waren zij dan een licht in den Heere, geestelijker wijze, zo moesten zij ook daarin het natuurlijke licht gelijk zijn, dat al verkeerden zij onder goddelozen, dat zij echter geen gemeenschap moesten hebben met hun onvruchtbare werken der duisternis. Hoort Paulus dit ook aandringen uit hoofde van die gelijkenis, Fil. 2:15: Opdat gij moogt onberispelijk zijn en oprecht, kinderen Gods, zijnde onstraffelijk in

het midden van een krom en verdraaid geslacht, onder welke gij schijnt als lichten in de wereld.
B. Behalve die gelijkenis, eiste ook de staat van de gelovigen te Efeze, op zichzelf aangemerkt, dat zij geen gemeenschap moesten hebben met de onvruchtbare werken der duisternis. Want:
1. Zij leefden onder de bediening van het Evangelie; en die zaligmakende genade Gods, alle mensen verschenen, onderwijst ons dat wij, de goddeloosheid en wereldse begeerlijkheden verzakende, matig, rechtvaardig en godzalig leven moeten in de tegenwoordige wereld, Tit. 2:13.
2. Zij waren Gods zaligmakende gunst in Christus Jezus deelachtig geworden; nu vraagt Paulus, 2Kor. 6:14: Wat gemeenschap heeft het licht met de duisternis, de gerechtigheid met de ongerechtigheid, Christus met Belial?
3. Zij hadden een bovennatuurlijk beginsel in hun binnenste ontvangen, door de bewerking van de Heilige Geest, namelijk het beginsel van het geestelijke leven. En die zo uit God geboren is, doet de zonde niet; Zijn zaad blijft in hem, en hij kan niet zondigen, want hij is uit God geboren, 1Joh. 3:9.
4. Eindelijk, zij waren geschikt, en zagen tegemoet, de gelukzaligheid van de hemel, daar niet zal inkomen dat verontreinigd is, die gruwelijkheid doet, of die leugen spreekt, Op. 21:27. Een iegelijk daarom, die deze hoop op Hem heeft, reinigt zichzelven, gelijk Hij rein is, 1Joh. 3:3. Uit en op zulke gronden mocht Paulus zo onbepaald tot de Efeziërs zeggen: En hebt geen gemeenschap met de onvruchtbare werken der duisternis; alzo, noch de gelijkenis hier gebruikt, noch de staat van de gelovigen te Efeze zulks toeliet. Was nu zijn oogmerk in de laatste drie hoofdstukken van deze Brief aan te dringen op zulk een levenswijze en op zodanige betrachtingen, als met de staat der gelovigen te Efeze overeen kwam? Hoe duidelijk voldoet hij dan ook aan dat oogmerk met deze onze tekstwoorden?
Ziedaar toehoorders, deze stof voor uw aandacht geopend.

TOEPASSING

I. Laat ons deze verhandelde stof nog eens kort toepassen op de tegenwoordige gelegenheid des tijds. Ik heb niet voor om alles tegenwoordig op te halen volgens de uitbreiding en verklaring van deze tekstwoorden, dan zou ook de overige tijd tekort zijn om zulks ordentelijk te verhandelen. Ik zal thans het allervoornaamste op deze gelegenheid des tijds passende maar ophalen en toe-eigenen.
A. Mag men, volgens onze tekstwoorden, geen gemeenschap hebben met de onvruchtbare werken der duisternis, wat zijn dan vele naamchristenen in dezen niet te bestraffen, die op kermissen en anderszins heel weinig werk maken van de zonden der goddelozen en wereldse mensen, of laat ik liever zeggen, die tot zwetens en vermoeiens toe al hun krachten inspannen, en van de vroege morgen tot de late avond steeds ingespannen en werkzaam zijn om gemeenschap te hebben aan de onvruchtbare werken der duisternis. De raad van Bileam aan Balak, de koning der Moabieten, is met hem niet gestorven; die, als hij, God zulks verhinderende, niet machtig was het volk des Heeren te vloeken, deze snode raad aan Balak gaf, dat ze het volk Gods zouden nodigen op de feesten en brasmalen van hun goden, wel wetende dat God zulks hun uitdrukkelijk verboden had. Van deze loze trek des duivels is deze eeuw ook niet vrij.

Och! wat vindt men niet al uitwendige belijders van het Gereformeerde Christendom, die deze duistere en onvruchtbare werken van het pausdom nog al aan de hand houden. Dit getuigen inzonderheid ook de kermissen, wanneer men gast en brast, drinkt en klinkt, of tenminste deze dagen met ledig gaan en opsiering van zijn lichaam vereert, de beste klederen moeten dan aan, en alle ijdelheden worden dan toegelaten, tot schande van het Christendom. Dan mag het er al op staan, het gaat met de kermis door, en weinigen vindt men er die dan zichzelf onbesmet kunnen bewaren van de wereld.

1. En als wij een weinig nader willen onderzoeken de natuur en oorsprong van de kermissen, wij zullen klaar bevinden dat er voor een Christen niets onbetamelijker is dan daar gemeenschap aan en mee te hebben.

a. Het is zeker, dat ze van de blinde heidenen zijn afgekomen, en door het pausdom voortgeplant. Wat is er gemener onder de heidenen geweest dan dat ze hun afgoden gewoon waren met allerlei overdaad te vereren. Daarom waarschuwde de apostel de Efeziërs daar ook tegen, Ef. 4:17-19. Van geen beter allooi zijn de paapse feesten, en van dezelfde natuur zijn ook onze kermissen, op het voorhoofd de naam van de afgod dragende, de mis; want het heten eigenlijk kerk-missen. Zo ziet gij hoe de kermissen in hun oorsprong heidens en afgodischs zijn.

b. Het vieren en vereren bestaat in allerlei ongebondenheid, welke van tijd tot tijd is aangegroeid. Dan schijnt Bacchus de god, en de duivel gediend te moeten zijn, of men was al te afgetrokken; zover is zelfs de goddeloosheid ingekropen. Het is waar, de naam is wel iets veranderd, men noemt het nu kermissen, ook wel nog met een meer fraaie naam van jaarmarkten; maar de zaak blijft dezelfde; want zo haast is de banier van de kermis niet verheven, en die met de klok ingeluid, of men ziet terstond dorpen en steden in een geheel oproer, vol geraas en alle ongebondenheid. Wat dunkt u, hoe kan het een Christen voor zijn God verantwoorden? Het zijn dingen die de heiligen niet betamen. Staat het niet te vrezen dat Gods toorn daarover eens ontbranden zal?

2. Maar helaas! het schijnt of men in dezen voor een dovemans deur roept; de meesten stoppen hun oren, immers hun harten voor zodanige afmaningen.

a. Sommigen menen dat deze dingen maar beuzelingen zijn, en dat het niet de moeite waard is dat er de predikanten zoveel werk van maken. Dit is recht de zonden te verkleinen, en onze tekstwoorden regelrecht tegen te spreken.

b. Anderen zeggen, dat men zo precies niet reformeren moet, dat men daarin te neuswijs kan zijn. Schijnt dat geen spotten met de vreze Gods? Immers alle tederheid des harten in dezen te lasteren?

c. Een derde zegt, het is een oude gewoonte, en men moet zich voegen naar de tijd. Doch daarom is ze des te schadelijker en te gevaarlijker, gelijk wij in onze inleiding al toonden.

4. Een vierde roept, mag men dan niet eens vrolijk zijn? Wij zeggen, o ja! Waart gij vrolijk in de Heere, en verblijdde gij u in de God des heils, dat zou zaligheid voor u zijn. Maar in de zonden en ijdelheden u te vermaken, en daarvoor met al uw macht te pleiten, dat is een klaar bewijs dat gij nog geheel van de Heere en Zijn zalige gemeenschap vervreemd zijt. Is dat niet naar?

5. Een ander spreekt wederom van de Christelijke vrijheid, alsof die zulks toeliet. Doch de Christelijke vrijheid wordt driezins misbruikt: Als men teveel dingen middelmatig maakt. Als men de goede gaven Gods onmatig gebruikt. Als men zo de

zegeningen Gods maakt tot banieren van dartelheid, en als men daar nu mee voor de kermissen pleit; doet men dan zulks niet? Oordeelt zelf.
B. Wij roepen hier dan elk toe, met de woorden van onze tekst: En hebt geen gemeenschap met de onvruchtbare werken der duisternis.
1. Elk onthoude zich toch van de zonden, wulpsheden, ijdelheden en dartelheden, die gewoonlijk in deze dagen veel in zwang gaan.
2. Ouders, die met kinderen van de Heere begiftigd zijt, zoekt ze toch in deze dagen te bewaren en onder uw oog te houden, opdat zij tot ongeregeldheden niet uitspatten, en daaraan gewend rakende, u van achteren niet tot bitterheid zijn.
3. Meesters en vrouwen, die dienstboden hebt, gaat in deze dagen uw dienstboden met een goed voorbeeld voor, en laat ze niet toe in de duisternis, des avonds en des nachts, buiten uw huizen, langs de straten en op deze en gene plaatsen te zwerven, opdat zij geen gemeenschap hebben met de onvruchtbare werken der duisternis.
4. Ja, elk en een ieder zoeke het zijne toe te brengen, om toch in deze dagen de werken der duisternis te verstoren, te verbreken en tegen te gaan.
II. Bovenal past dat u, gelovigen, die kinderen des levenden Gods zijt, dat gij anderen hierin voorgaat.
A. Gij zijt licht in den Heere; wel, wandelt dan ook als kinderen des lichts, vers 8 van ons teksthoofdstuk. En hebt geen gemeenschap met de onvruchtbare werken der duisternis. Uw staat en toestand vordert zulks ook ten hoogste. Gij leeft onder de bediening van het Evangelie des Koninkrijks, als kinderen van dat Koninkrijk; daarom moogt gij geen ijdelheid betrachten of voorstaan. De zalige gunst Gods is tot u, daarom moet gij alles verachten en tegengaan wat Hem onteren kan. Gij zijt wedergeboren, en hebt een nieuw leven ontvangen; dus moet gij het oude, dat zondig is, met uw voeten vertreden. Gij zijt erfwachters van de eeuwige heerlijkheid, dus moet gij alle werken der duisternis versmaden en verfoeien.
B. De Heere uw God zal u toch eens eerlang overzetten in Zijn hemels Koninkrijk. AMEN.

TWEE EN VEERTIGSTE LEERREDE

EFEZE 5:14

Daarom zegt Hij: Ontwaak, gij die slaapt, en sta op uit de doden, en Christus zal over u lichten.

INLEIDING

I. **HOEWEL** de natuurlijke rede en de Goddelijke openbaring in het afgetrokkene tegen elkander niet strijden, dewijl licht tegen licht niet strijden kan; nochtans is de Goddelijke openbaring veel voortreffelijker dan de natuurlijke rede.
A. Met opzicht op de wijd uitgestrektheid der zaken die daardoor ontdekt en bekend gemaakt worden, dewijl de rede de verborgenheden niet onderwijst, welke de Goddelijke openbaring al leert.
B. Ten aanzien van de mate en trap van licht welke zij geven. De rede leert wel het werk der wet, als geschreven in der mensen harten, hun consciëntie mede getuigende, en de gedachten onder elkander beschuldigende of ook ontschuldigende, Rom. 2:15. Maar dat licht is in de mens, zoals hij nu bestaat en het zich in hem werkzaam vertoont, nu hij door de zonde geheel verdorven is, om de ware deugden te betrachten en de ondeugden te vermijden, zeer onvolkomen en uitermate verduisterd. Maar de Goddelijke openbaring stelt de ganse zedelijke wet van God de mens zeer klaar en volmaakt voor ogen. Hij maakt Jakob Zijn woorden bekend, Israël Zijn inzettingen en Zijn rechten. Alzo heeft Hij geen volk gedaan; en Zijn rechten kennen zij niet, Ps. 147:19,20.
C. Ten aanzien van haar uitwerking. De natuurlijke rede kan niemand zalig maken en behouden, Rom. 3:19,20, Ef. 2:12. Maar de Goddelijke openbaring strekt daartoe, als het echte en rechte middel, daartoe van God gegeven, Joh. 20:31, 1Kor. 1:21.
II. Zeer klaar en krachtig wordt dit ook van Paulus bevestigd en in het daglicht gesteld in onze voorgelezen tekstwoorden, in derzelver samenhang met de voorgaande aangemerkt.
III. Want hij noemt de mensen, alleen maar het natuurlijke licht van de rede genietende, duisternis. Maar de bekeerden door Gods Woord en Geest, noemt hij licht in de Heere, en kinderen des lichts, vers 8 van ons teksthoofdstuk. Dat hij ook bewijst uit de vrucht des Geestes, vers 9,10. Ja, ze afmanende van de werken der duisternis en van de allerschandelijkste ondeugden der heidenen, vers 11,12. Hij noemt het Evangelie het licht, dat al die ondeugden, nauwelijks door de rede voor ondeugden erkend, in degenen die ze doen bestraft, vers 13. Welke voortreffelijkheid van het Evangelie boven de natuurlijke rede, gelijk ook die andere in de uitwerkingen van de zaligheid voor de zondaar welke het Evangelie aan en toebrengt, Paulus hier in onze tekst bevestigt met een profetische Godsspraak, in welke deze verlichting der wereld, aan Christus wordt toegeschreven, Die ze door het Evangelie en de Geest zou werken en teweeg brengen, wanneer er wordt gezegd: Christus zal over u lichten. En in welke

tegelijk ook wordt geleerd dat de gemeenschap met de onvruchtbare werken der duisternis, waarvan gesproken is in vers 11, met de gemeenschap van Christus niet samen kan bestaan, omdat Christus over de mensen lichtende, zij dan ook moeten ontwaken en opstaan, ja, metterdaad ook ontwaken en opstaan zouden uit de slaap en dood der zonden; dat hier ook zeer diende tot het oogmerk van Paulus.
IV. Zodat deze tekst eigenlijk in zich behelst: *Een profetische Godsspraak, waarmee Paulus hier bewijst en aandringt dat zij uit de slaap en dood der zonden moeten en zullen ontwaken en opstaan, over welke Christus heeft beginnen te lichten, en over welke Hij dan ook verder lichten zal.* O! mocht dit eens onder ons betracht en vernomen worden, dat verschillenden van degenen die slapen, ontwaakten en uit de doden opstonden; Christus' lichten over hen zou dan ook meer ondervonden worden.
O! Heere, werk datzelve door genade onder ons, en zegen daartoe dit woord! Amen.
V. Uit deze tekstwoorden moeten wij overwegen:

I. De woorden van de profetische Godsspraak, welke Paulus hier bijbrengt: Ontwaak gij die slaapt, en sta op uit de doden, en Christus zal over u lichten.
II. Dan moeten wij onderzoeken van Wie en door Wie dit profetisch Woord gegeven is: Daarom zegt Hij.

VERKLARING

I. In de woorden van de Godsspraak ontmoeten wij: Een profetisch bevel, in welke tegelijk is een voorzegging van een toekomende zaak: Ontwaak gij die slaapt, en sta op uit de doden. Een belofte daarbij gedaan, of een verklaring van de echte reden van deze toekomende uitkomst: En Christus zal over u lichten.
A. In het bevel moeten wij overwegen, aan wie dit bevolen wordt: Gij die slaapt en dood zijt. En wat dezen bevolen wordt: Ontwaak, en sta op uit de doden.
1. De aanspraak wordt hier gericht tot een slapende en tot een dode; want als er tot een die slaapt gezegd wordt, sta op uit de doden, dan wordt die tegelijk hier ook als een dode aangemerkt. Doch wij moeten hier niet om een eigenlijk slapende en dode denken; maar dit oneigenlijk opvatten en verstaan.
a. Hetzij dat hier maar een gelijkenis wordt gebruikt, van de lichamelijke dood ontleend, welke ook dikwijls een slaap genoemd wordt, en van ongewijde schrijvers en ook in de Bijbel zelf, als klaar blijkt uit Joh. 11:11,13. Omdat de slaap is een afbeelding van de bleke dood, want de ziel blijft levend in de dood, evenals in de slaap. Het lichaam rust in het graf, als een slapende op zijn slaapstede. En er zal eens een opstanding uit de dood zijn, als uit de slaap, in die morgenstond, Ps. 49:15.
b. Hetzij men liever begrijpt dat hier een tweeërlei gelijkenis, doch dezelfde zaak aanduidende, wordt gebruikt, ontleend van de slaap en van de dood; want:
1. En de slaap en de dood geven hier te kennen de staat van een natuurlijk mens. Welke staat:
a. Een slaap genoemd wordt, Jes. 29:10, Rom. 13:11, 1Thess. 5:6,7. Gelijk ook de bekering een opwekking wordt gezegd te zijn.
b. Zo wordt ze ook elders een dood genoemd, en bij de dood vergeleken, Matth. 8:22, Joh. 5:25, Ef. 2:1. Gelijk ook de bekering van de zondaar zijn levendmaking en opstanding gezegd wordt te zijn, Ef. 2:1, Rom. 6:5.

2. En met recht mag ook de natuurstaat aangemerkt worden als, en vergeleken worden bij de slaap en bij de dood.
a. Bij de slaap, want:
*. Gelijk een slapende natuurlijk wel leeft, maar nochtans een dode zeer gelijk is. Zo is het ook met een natuurlijk mens; natuurlijk leeft hij wel, maar hij is nochtans geestelijk dood, een dode in alles zeer gelijk, of als Paulus zegt: Levende gestorven, 1Tim. 5:6.
**. Gelijk een slapende aflaat en zich onthoudt van zijn geoorloofd, betamelijk en noodzakelijk werk. Zo doet ook een natuurlijk mens niets dat goed is; alzomin als een Moorman zijn huid, of een luipaard zijn vlekken kan veranderen, kan hij goed doen, die geleerd is kwaad te doen, Jer. 13:23. Een kwade boom kan geen goede vruchten voortbrengen, Matth. 7:18. Allen zijn zij afgeweken, tezamen zijn zij onnut geworden; er is niemand die goed doet, er is ook niet tot één toe, Rom. 3:12.
***. Gelijk een slapende en dromende zich dikwijls vele, grote en blijde dingen inbeeldt, van welke hij ontwakende nochtans geheel ontbloot is. Zo zijn ook al de dingen die een natuurlijk mens zich inbeeldt, waarmee hij zich kittelt, die hij waant te hebben en wel te mogen verwachten, maar loutere dromen en ijdelheid, Jes. 29:8.
****. Gelijk een slapende geen kennis heeft van al de dingen die buiten hem en omtrent hem gebeuren. Zo ligt ook een natuurlijk mens in een diepe slaap van onwetendheid; hij ziet zijn diepe, hooggaande en nare ellende niet; hij hoort de stem van een roepende God niet, hij gevoelt ook Gods kastijdende of zegenende hand niet; althans hij verstaat het niet, Jes. 1:3.
*****. Eindelijk, gelijk een slapende gerust is, zelfs ook op zee in een grote storm, wanneer door het vreselijk bulderen der baren het schip in gevaar is om te breken, met Jona, Jona 1:5. En tegelijk open en bloot ligt voor vijanden, dieven, brand, watersnood, en licht kan gevangen genomen, vermoord en versmoord worden, kunnende dat niet tegenstaan, dewijl hij slaapt. Zo is de natuurlijke mens ook vleselijk gerust en zeker, Amos 6:1. Of het vreselijk stormt, en hij groot gevaar loopt om voor eeuwig schipbreuk te lijden, of er vijanden en moordenaars zijn die zijn eeuwig behoud en zaligheid belagen, of hij in groot gevaar is om voor eeuwig gevangen genomen, vermoord en versmoord te worden; hij is geheel onmachtig om dat tegen te staan, dewijl hij gerust en zorgeloos slaapt, en maar voort blijft slapen.
b. Opdat evenwel niemand uit dit zinnebeeld of uit deze gelijkenis van de slaap zou denken, dat een mens nochtans van nature niet geheel en al ontbloot was van het beginsel van het geestelijke leven, en van al de vermogens om uit zichzelf het goede te betrachten; daarom wordt er in deze Godsspraak ook dit andere zinnebeeld of deze andere gelijkenis van de dood nog bijgedaan. En met recht mag de natuurstaat ook aangemerkt worden als, en vergeleken worden bij de dood; want:
*. Door de dood is de redelijke ziel of geest van het lichaam gescheiden. Zo is ook een natuurlijk mens geheel en al ontbloot van de Geest Gods, Die de werkende Oorzaak is van alle waar en geestelijk leven. Het zijn natuurlijke mensen, den Geest niet hebbende, Jud. vers 19.
**. In de slaap is er wel een aflaten en rusten van uiterlijk werk, maar in de dood is er een ontbering en gemis van het beginsel van leven en van de vermogens om te kunnen werken, en het is een gehele beroving van alle leven. Zo is ook een natuurlijk mens geheel onmachtig, en van alle krachten tot het ware geestelijk goed te enen male

ontbloot. Niemand kan zelf tot Christus komen, tenzij de Vader Die Hem gezonden heeft, hem trekke, Joh. 6:44. Hij is door het vlees krachteloos, Rom. 8:4. Zelfs zo, dat de natuurlijke mens niet begrijpt de dingen die des Geestes Gods zijn. Want zij zijn hem dwaasheid, en hij kan ze niet verstaan, omdat ze geestelijk onderscheiden worden, 1Kor. 2:14. Zijnde verduisterd in het verstand, vervreemd van het leven Gods, door de onwetendheid die in hen is, door de verharding hunner harten, Ef. 4:18.
***. Gelijk de dood de mens afschuwelijk maakt, en hem aan de verrotting overgeeft. Zo is ook een natuurlijk mens afschuwelijk en walgelijk voor God en de heiligen, Ez. 16:5. En indien hij zo blijft, zal hij ook in een eeuwig verderf neerstorten, 2Thess. 1:9. Zodanig een slapende en geestelijk dode wordt hier nu in het enkel getal aangesproken: Gij die slaapt.
/. Niet alleen omdat elk in het bijzonder dit voor zichzelf zich moet aantrekken, en er groot belang bij heeft, dewijl alle mensen van nature zulke slapenden en doden zijn.
//. Maar ook omdat dit inzonderheid zijn opzicht heeft op een bijzonder volk, gelijk zo aanstonds in het vervolg nog nader blijken zal. Tot deze wordt nu gezegd:
2. Ontwaak en sta op. Dat eerste woord heeft meer betrekking op de slaap, maar het andere meer op de dood, hoewel beide deze woorden ook en op de slaap en op de dood kunnen toegepast worden. Want dan ontwaakt men uit deze slaap, en staat men op uit deze dood:
a. Wanneer men uit een beginsel van een nieuw leven, met een veranderd hart en nieuwe ontvangen krachten en vermogens, ziet en erkent zijn zonden met een droefheid naar God daarover, waarachtige haat daartegen, en ootmoedige belijdenis daarvan; mitsgaders zijn diepe en hooggaande ellende, hem stellende in, en onderwerpende aan de schuld, de smet en de straf der zonden, met een hart verbrijzelende vrees en heilige bekommering; als ook de weg van redding en behoud, in Christus ontdekt en geopenbaard, met waarachtig werk in zijn hart daaromtrent. Gelijk het ons voorkomt in de stokbewaarder, Hand. 16:29-33. Om andere voorbeelden meer nu niet op te noemen.
b. Wanneer men door een oprecht geloof tot Christus, de Fontein des levens, de toevlucht neemt; Hem als Gods Sterkte voor zich aangrijpt, in die Rotssteen ingaat, en zo van de eeuwige dood en verdoemenis verlost en bevrijd wordt. Gelijk Christus dat Zelf zo geleerd en gepredikt heeft, Joh. 5:24,25.
c. Wanneer men metterdaad ernstig en volstandig zijn vorige dode werken verlaat en vliedt, daarvan een afschrik hebbende als van een verrottend dood lijk, 2Kor. 7:11.
d. Wanneer men een nieuw leven vertoont te hebben door geestelijke werkzaamheden, als daar bijvoorbeeld zijn:
1. Een hartelijke en ernstige lust en begeerte om de Heere te dienen, en Hem te mogen verheerlijken.
2. Het allermeeste op te hebben met de gemeenschap van God en Christus, en als men deze mag genieten en ondervinden, daar dan zeer veel meer mee op te hebben dan met alle wereldse voorrechten en voordelen; ja, zich dan daarin te verheugen met een onuitsprekelijke en heerlijke vreugde, 1Petr. 1:8.
3. De broeders oprecht en hartelijk lief te hebben, om des Heeren wil en in de Heere, 1Joh. 3:14.
4. Aanhoudende strijd te oefenen tegen de satan, de wereld en zijn eigen vlees, Ef. 6:12,13.

5. In de gebeden zich veel voor de Heere af te zonderen, en daarin aan te houden in het geloof, Zach. 12:10, Hand. 9:11.
6. Zich geheel over te geven om allerlei deugden en alle ware godzaligheid, naar de regel van Gods Woord, werkzaam te betrachten, Rom. 12:2, Gal. 6:16.
7. Eindelijk, door veel de hemelse dingen te bedenken, en een hemelsgezinde wandel te vertonen, Kol. 3:1,2, Fil. 3:20.
e. Al deze dingen worden hier nu voorgesteld, bevelender wijze.
1. Waarmee niet geleerd wordt dat deze doden van nature het vermogen en de kracht hebben om zichzelf levend te maken, als zij maar door Gods uitwendige roepende stem daartoe opgewekt worden; want dat strijdt geheel tegen de gelijkenis van de dood, die hier ook gebruikt wordt, en tegen andere duidelijke plaatsen in Gods Woord, die des mensen vrije wil ten goede ontkennen.
2. Maar hiermee wordt geleerd en aangetoond, zowel de plicht van de mens, hebbende hij zelf de krachten daartoe nodig, moedwillig verspild. Als ook de betamelijkheid van de zaak.
3. En nochtans zijn zodanige bevelen, aan geestelijk doden gegeven, daarom echter niet tevergeefs; want:
a. Indien zij verworpenen zijn, dan maken zulke bevelen ze des te onverschoonlijker, en het voor hen onverantwoordelijker, omdat niet zozeer hun onmacht, maar voornamelijk hun moedwillige versmading van die dingen de oorzaak zijn dat zij ze missen.
b. Indien zij uitverkorenen zijn, dan bekeert God ze op een redelijke wijze door middel en onder het voorstellen van dit Zijn Woord, werkende Zelf het geestelijke leven in hen op datzelfde ogenblik waarop Hij ze tot dat leven laat roepen.
4. Daarenboven, omdat deze woorden een profetische Godsspraak zijn, gelijk wij in het vervolg nog zullen tonen; en omdat een gebiedende wijs van voorstellen somtijds wordt gebruikt om de toekomende tijd daarmee uit te drukken, en dit inzonderheid plaats heeft in de profetische bevelen, zo houden wij het daarvoor, dat hier ook tegelijk een voorzegging is, van de opwekking en opstanding van zulke slapenden en doden onder dat volk waarop deze Godsspraak ziet. Niet van dat ganse volk, maar van de overgeblevenen naar de verkiezing der genade daaronder, die in die tijd leven zouden, op welke deze Godsspraak eigenlijk ziet. Hierom wordt bij dit profetisch bevel ook:
B. Deze belofte bijgevoegd: En Christus zal over u lichten. Het Onderwerp is hier Christus; versta daardoor de Verlosser en Zaligmaker, Die deze Naam dikwijls in de Bijbel gegeven wordt. Het gezegde of de belofte is is hier: En Hij zal over u lichten.
1. Christus licht of lichte:
a. Over de mensen in het gemeen, toen Hij in de wereld kwam, met aanneming van de menselijke natuur, om daarin het werk der verlossing uit te voeren. Hij licht over een volk in het gemeen, wanneer het Evangelie, gepaard met de werking van Zijn Geest, onder een volk gepredikt wordt en verblijft; waarin geheimen worden geopenbaard, die geen oog gezien, geen oor gehoord, en in het hart van een mens nimmer zijn opgekomen, 1Kor. 2:9.
b. Met betrekking op een ziel in het bijzonder licht Christus over haar, of voor, in en onder het ontwaken en opstaan uit de geestelijke staat en dood, of na haar ontwaken en opstaan daaruit.

1. Zal ooit een mens uit de geestelijke slaap en dood ontwaken en opstaan, zo moet Christus eerst over hem lichten. Want Hij moet eerst met genade een ziel voorkomen en in haar werken, zal zij bekeerd en veranderd worden. Daarom, en niet zonder reden, willen hier sommige uitleggers het woordje *kai,* door *en* van de onzen overgezet, liever als een oorzakelijk gevolg hebben aangemerkt, en het door *want* vertalen; even alsof de apostel zei: Ontwaak gij die slaapt, en sta op uit de doden, want Christus licht over u, en zal dan nog meer over u lichten. Zodat deze woorden dan de reden, zo van dit bevel, als van deze voorzegging opgeven. Christus licht over een ziel voor, in en onder zijn ontwaken en opstaan:
a. Wanneer Hij hem van zonden en ellende ontdekt en overtuigt, en daarbij Gods heiligheid en rechtvaardigheid onder het oog brengt. Wanneer Hij hem met licht doet zien, en zo ten volle overreedt, dat hij gans verdoemelijk voor God is, Gal. 3:10. Wanneer Hij hem ontdekt dat hij geheel machteloos, te enen male verkeerd, en tot alle goed werk ondeugende is. Wanneer Hij Zichzelf aan de ziel ontdekt, als een Heiland en Behouder voor die zich naar Hem wenden; als een dierbare en algenoegzame Middelaar, en als een gewillige Zaligmaker, Die maar wacht om zielen genadig te zijn, Jes. 30:18.
b. Wanneer Hij hem de weg om tot Hem te komen, ontdekt, en van deszelfs noodzakelijkheid ten volle overreedt. Wanneer Hij hem doet zien dat hij ook vrijheid heeft om zoals hij is tot Hem te komen. Wanneer Hij hem metterdaad licht en genade schenkt, en in het geloof tot en in Hem doet overkomen.
2. Na zijn ontwaken en opstaan licht Christus over zodanig een verder:
a. Wanneer Hij hem meer kennis en licht in de waarheid gevende, meer onderscheiden doet zien wat geboden en wat verboden is. Wanneer Hij hem zijn hart en verdorvenheden meer doet kennen, en daarbij zien dat Christus tegen iedere verdorvenheid een volheid heeft. Wanneer Hij hem meer onderscheiden licht geeft hoe hij in het geloof omtrent en met Jezus, ook omtrent zijn verdorvenheden moet werkzaam zijn. Wanneer Hij hem in mindere of meerdere trap enige bewustheid van zijn staat gunt, en licht daarover geeft. Wanneer Hij hem onder treurige ontmoetingen licht en genade geeft, om het gewillig te ondergaan; licht en genade, om met lijdzaamheid zich daaronder te gedragen; als ook licht en genade tot uitredding.
b. Wanneer Hij hem licht geeft om de heimelijke aanlokkingen van de satan en wereld te onderkennen, en genade om ze te schuwen. Wanneer Hij hem verruimende en vervrolijkende genade geeft, en daaronder hem bij zichzelf hoe langer hoe minder, maar Christus hoe langer hoe meer bij hem doet worden. Eindelijk, wanneer Hij hem ten hemel zal inroepen, dan zal Hij volkomen en volmaakt geheel en al over hem lichten.
2. Derhalve wordt hiermee dan ook:
a. Beloofd dat Christus tot en onder het Joodse volk komen zou, hetwelk dan voor het merendeel geestelijk slapenden en doden zijn zou; in voorzegging anders zo ook voorgedragen: Het volk dat in duisternis wandelt, zal een groot Licht zien; degenen die wonen in het land van de schaduw des doods, over dezelve zal een Licht schijnen, Jes. 9:1.
b. Daarmee wordt ook aangeduid dat deze Zijn komst zeer aangenaam en luisterrijk zal zijn, niet alleen gelijk het opkomen van een ster, maar zelfs als het opkomen van de zon na de duisternis van de nacht, en van een zeer heuglijk en verkwikkend licht;

waarbij de Messias in Zijn komst dikwijls vergeleken wordt, als Num. 24:17: Er zal een Ster voortgaan uit Jakob. 2Sam. 23:4: Hij zal zijn gelijk een licht des morgens, wanneer de zon opgaat, des morgens zonder wolken. Mal. 4:2: Ulieden daarentegen die Mijn Naam vreest, zal de Zon der gerechtigheid opgaan. Zo ook Jes. 49:6 en elders.

c. Daarmee wordt vervolgens te kennen gegeven dat de Messias Zichzelf aan de mensen openbaren zou door het licht van Zijn Woord en de verkondiging van het Evangelie, en door de krachtdadige bewerking van de Heilige Geest, Die hen in alle waarheid zou leiden.

d. Eindelijk wordt daarmee ook verzekerd dat de uitwerking van deze evangelieverkondiging door de bewerking van de Geest, ook heilzaam en vruchtbaar zou zijn, en een zaligmakend licht zou mededelen. Licht van een uitnemende kennis, licht van ware heiligheid, licht van genoegzame en welgegronde vertroosting en blijdschap in dit leven, en licht van een volle heerlijkheid in het toekomende leven.

3. Waarom dit ook terecht door *want* hier als *reden gevend* op te vatten, aan het voorgaand zeggen wordt vastgemaakt, vergelijk Jes. 2:3. En ook voor zover dit bevelender wijze hier wordt voorgedragen; want gelijk het de mensen betaamt als de zon opgaat, dan uit de slaap op te staan, zo betaamt het ze ook uit de geestelijke slaap te ontwaken en op te rijzen, als de Zon der gerechtigheid, de werken der duisternis bestraffende en openbaar makende, opgaat en begint te schijnen, Rom. 13:11,12, 1Thess. 5:5-7. Deze nadrukkelijke vermaning, in deszelfs zin en mening ten volle overeen stemmende met dat woord van Johannes de Doper: Bekeert u; want het Koninkrijk der hemelen is nabij gekomen, Matth. 3:2, zou gezag en autoriteit genoeg hebben, indien Paulus dat maar enkel zo had voorgesteld; maar om te tonen dat hij sprak uit Mozes en de Profeten, zo beroept hij zich op het profetisch gezag.

II. Er vooraan zettende: Daarom zegt Hij.

A. Hier staat dan: *Legie, Hij zegt.* Waardoor Paulus verstaat:

1. Of de Heilige Schriftuur, Gal. 3:8, Joh. 7:38, Jak. 4:5,6. Of de Heere Jezus Christus; hetzij met opzicht op Zijn zeggen, Joh. 5:24, hetzij met opzicht op iets dat Hij gepredikt heeft, doch dat niet beschreven en aangetekend is, Hand. 20:35.

2. Of de Heilige Geest, gelijk wij voor ons het liefste opvatten, zodat Paulus wil zeggen, dat de Heilige Geest dit zegt.

a. De redenen waarom wij dit het liefst zo opvatten, zijn:

1. Omdat de profeten, van de Heilige Geest gedreven zijnde, geschreven hebben, en zo de Heilige Geest dat zegt, dat in hun Schriften vervat is, 2Petr. 1:21.

2. Omdat Paulus elders in zijn Schriften en gesprekken bij dergelijke gelegenheid en in dergelijke aanhalingen de Geest uitdrukkelijk noemt, als 1Tim. 4:1, Hand. 28:25.

3. Omdat Paulus, in vers 9 van ons teksthoofdstuk, de Geest ook genoemd had, en Die dus hier het naaste in betrekking komt, volgens de samenhang.

b. Als Paulus dan schrijft, dat Hij dit zegt:

1. Zo verstaat hij daardoor niet de Geest zoals Die nu in hem sprak; daar hij anders zich ook weleens zo over uitliet: Ik meen ook de Geest Gods te hebben, 1Kor. 7:40.

2. Maar hij verstaat daardoor de Geest, zoals Die Zich elders in de Bijbel, en wel in de Schriften van het Oude Testament, uitgelaten en gesproken heeft. Hij ziet hier, naar onze gedachten, niet op Jes. 26:19, als Beza wil; maar op Jes. 60:1, alwaar de taal des

Geestes zo luidt: Maakt u op, wordt verlicht, want uw Licht komt; en de heerlijkheid des Heeren gaat over u op.
a. Hier is verscheidenheid in de woorden van Paulus en in de woorden van deze Godsspraak; dat is zo, sommige woorden laat Paulus er uit, sommige voegt hij er bij, sommige verandert hij tot verklaring daarvan; doch zodanige verscheidenheid in de woorden ontmoeten wij zeer dikwijls in de apostolische aanhalingen van het profetisch Woord, gelijk wij uit een menigte van voorbeelden zouden kunnen bewijzen.
b. Doch in deze zin en mening stemmen ze zeer veel overeen; want:
*. De profeet spreekt Jeruzalem aan, dewijl hij het vrouwelijke geslacht hier gebruikt, dat is, het Joodse volk, dat ten tijde van de Messias er zijn zou, deze beveelt hij zich op te maken of op te staan. Zo vooronderstelt hij hun geestelijke slaap, ja dood, gelijk Paulus dat verklaart, erbij voegende: En staat op uit de doden; gelijk in waarheid zo ook de toestand der Joden ten tijde van de Messias geweest is, zoals uit de prediking van Johannes de Doper ook klaar blijkt, Matth. 3:2.
**. De profeet voegt er deze reden bij: Want uw Licht komt, en de heerlijkheid des Heeren gaat over u op. Paulus heeft hier het woordje *en,* dat somtijds ook redengevend is. De profeet gebruikt de voorleden tijd voor de toekomende, uw Licht komt; eigenlijk staat er in het Hebreeuws, is opgegaan; dat Paulus daarom in de toekomende tijd uitgedrukt heeft, zal over u lichten. Meteen verklarende dat het Licht en de Heerlijkheid des Heeren, bij de profeet genoemd, Christus Zelf is.
B. En eindelijk, dewijl het oogmerk van de profeet was, te leren en te voorzeggen dat de Messias door het Evangelie de wereld verlichten zou, hierom zegt Paulus, dat de profeet dit daarom zegt: *Daarom,* namelijk opdat hij bevestigen zou dat het licht van het Evangelie de ondeugden der heidenen ook openbaar maken zou, dat Paulus in het voorgaande 13de vers gezegd had. Met deze Godsspraak bevestigt de apostel Paulus dan uitnemend zijn zeggen, en voldoet er ten volle mee aan zijn oogmerk. Gelijk nu deze Godsspraak reeds vervuld is, voor zover als dit beloofde Licht al is opgegaan, en ook voor zover als het overblijfsel naar de verkiezing der genade uit de Joden, dat er met het begin van het Nieuwe Testament was, door middel van het Evangelie is bekeerd geworden. Zo verwachten wij ook, dat Christus de gehele aarde nog eens verder verlichten zal, dat Hij de dode Joden niet alleen, maar ook de heidenen nog eens levend zal maken. Dit gedeelte van deze voorzegging, dat Christus als een Licht zou opgaan en schijnen, is ook in ons en aan ons vervuld; want Christus schijnt en licht onder ons door het Evangelie. Och! dat Hij onze slapende en geestelijke doden door de Geest ook eens levend maakte, en zo ook eens over hen licht!

TOEPASSING

I. Mensen, indien dit licht niet inwendig tot uw ziel doorbreekt, en hart veranderend in u is of wordt, zodat gij uit de slaap en geestelijke dood ontwaakt en opstaat, dan zal het Tyrus en Sidon, ja Sodom en Gomorra verdraaglijker zijn in de dag des oordeels dan u. Omdat Christus nu reeds als het waarachtige Licht der wereld gekomen en opgegaan is, ja, onder ons ook Zelf met Zijn evangelieverkondiging reeds zolang gelicht heeft, en nu nog licht. Ei! onderzoekt uzelf, of gij al uit de slaap ontwaakt en uit de geestelijke dood opgestaan zijt.
A. Hoe staat gij daarmee, antwoord de alwetende God met uw hart op deze vragen:

1. Zijt gij zo ontdekt en overtuigd geworden van uw zonden en diep ellendig bestaan, mitsgaders van Gods vlekkeloze heiligheid en rechtvaardigheid, dat gij niet alleen uw ellende geestelijk gevoelt, maar ook dit besluit in uw hart opgemaakt hebt, dat gij verdoemelijk voor God zijt, ja zelfs van Hem in een afgescheiden staat en onder de vloek lag, zolang gij niet verandert waart?
2. Zijt gij overreed en bij de stukken ontdekt geworden van uw achteloosheid, onwilligheid, blindheid, alleszinse verkeerdheid, afschuwelijkheid, dat gij niet alleen als een slapende, maar als een dode waart, niets in u bezittende dan dat uit de verrotting voortkwam, gelijk het met een dode is?"
3. Hebt gij Christus onder het oog gekregen als een genoegzame Heiland en Middelaar? En als uw gewillige Zaligmaker voor degene die zich naar Hem wendt en toekeert? Mitsgaders de weg om als een dode in uzelf tot Hem te komen? Als ook de volstrekte noodzakelijkheid om tot Hem te gaan? En zijt gij overreed geworden, vrijheid daartoe gekregen te hebben?
4. Zijt gij dadelijk in het geloof ook tot Hem gekomen, en hebt gij daarop een ander leven, ander licht en andere werkzaamheden in u bespeurd en gevonden?
B. Verre de meesten kennen dit niet. Indien gij deze dingen in uzelf niet ondervonden hebt, dan zijt gij nog geestelijk dood; indien gij zo blijft, dan zult gij een eeuwige slaap slapen, en niet opwaken, gelijk er staat, Jer. 51:39. Dan zal de tweede dood u overvallen en wegrukken, en gij voor eeuwig in de hel, van de levende God afgescheiden, onder de duivelen en geestelijk doden, Gods toorn en gramschap moeten smaken en dragen.
1. Ach! Mocht gij uzelf eens als een slapende, geestelijk dode en blinde onder het oog krijgen en gevoelen, uzelf als zulkeen voor Jezus neerwerpen, Hem om licht bidden en bij Hem worstelend aanhouden, totdat gij ontwaken en opstaan mocht! Och! deed gij dat heden, zonder uw bekering langer uit te stellen!
2. Want:
a. Het is nu nog de tijd van licht en de dag der zaligheid. Dit zeg ik te meer, dewijl wij de gelegenheid des tijds weten, dat het de ure is dat wij uit den slaap opwaken, roepen wij u met Paulus toe, Rom. 13:11.
b. Daarenboven is uw gevaar verschrikkelijk groot, gij slaapt en de duivel gaat rondom u als een briesende leeuw, 1Petr. 5:8.
c. Hierbij komt, dat uw natuurstaat, waarin gij leeft, een afschuwelijke en ijselijk nare staat is; want gij zijt levende dode rompen, en een buit voor de hel en verdoemenis.
d. Nog meer, de eeuwige dood moet noodzakelijk op zulk een toestand volgen; en wie weet hoe ras en binnen welk een korte tijd u zulks overrompelen kan; daar zal dan nooit een einde van zijn, en nochtans zult gij niet vernietigd worden, maar eeuwig in zulk een nare toestand moeten blijven.
e. God roept u heden nog tot bekering. Heden dan, zo gij Zijn stem hoort, verhardt uw hart niet, Ps. 95:7,8. Dat weigerende, dan zal Hij in de ure des doods naar u ook niet horen, maar in ulieder verderf lachen, en spotten wanneer uw vreze komt, Spr. 1:26. Indien gij hier op aarde nu niet hoort de stem des Zoons Gods, u nu roepende, en daardoor levend gemaakt wordt, dan zult gij eeuwig rampzalige doden blijven, Joh. 5:25.
3. Och mens! Val neer voor God, en bid Hem dat Hij u levend maakt! Werp u voor Christus neer, en smeek Hem dat Hij door de Geest over u licht! Leest veel Gods

Woord, dat het Woord des levens en ook een licht is! Hoor gedurig de prediking van het Evangelie, of het u wakker maakte! Och! kwam gij als een geestelijk dode tot Christus, Hij zou u doen opstaan!

II. Maar mij dunkt, ik hoor in stilte de bevende beschroomdheden van overtuigden, die niet naar de levende Jezus als doden durven heengaan.

A. De een ziet er veel te hoog tegen op; maar dat is en kon ook alleen maar het middel zijn om u uit de doden te doen opstaan. Een ander denkt of zegt, ik ben veel te zondig. Gelooft Paulus, hij zegt dat Christus ook voor de grootste zondaren in de wereld gekomen is, om die ook zalig te maken, 1Tim. 1:15. Een derde is niet verbrijzeld genoeg over zijn zonden in zijn ogen. Wilt gij hierin een trap bepalen, die Christus niet bepaald heeft? Een ander denkt wederom, ik heb te lang gewacht. Wees verzekerd, het is nog niet te laat; maar haast u daarom des te meer.

B. Overtuigde, hoe kunt gij aan Christus' gewilligheid twijfelen om over u te lichten? Hij heeft het van eeuwigheid al getoond. Daarom is Hij op aarde gekomen. Het is Zijn commissie van de Vader. Het is ook het einde van Zijn lijden, dood en opstanding. Hij heeft er zoveel blijken van gegeven. Zijn eigen eer ligt er ook in.

III. Ware begenadigden, die uit de slaap en geestelijke dood bij aanvang ontwaakt en opgestaan zijt, u roepen wij toe:

A. Dankt God en Christus voor het uitwendige en inwendige zaligmakende licht waarmee Christus over u gelicht heeft.

1. Sta dagelijks meer en meer op uit de slaap, en uit uw oude natuurstaat. Dagelijks valt en struikelt gij opnieuw, dagelijks moet gij dan ook wederom opstaan, uw geloof vernieuwen, en uw bekering meer voortzetten, inzonderheid na zware struikelingen, met David en Petrus. Sta op, en tracht uzelf ook licht te zijn in de Heere, latende uw licht alzo schijnen voor de mensen, Matth. 5:16.

2. Begenadigden, gij zijt verlicht door de Zon der gerechtigheid, gij moet dan ook als de maan aan anderen uw ontvangen licht mededelen. Uw zonden zijn zwaarder dan de zonden van anderen, omdat gij meer licht ontvangen hebt. Bid gij veel dat God al de uitverkorenen, die nog geestelijk dood zijn, onder ons, ja onder Joden en heidenen ook levend maakt.

B. Weet tot uw bemoediging en troost, ware begenadigden: Gij zult hier in genade leven, en daarin gewis volharden. Gij zult in de dood zelf terstond naar de ziel een beter leven ontvangen. Gij zult eindelijk ook eens uit het stof opstaan, en naar ziel en lichaam dan eeuwig leven, en in Christus' licht u ten volle verblijden. AMEN.

DRIE EN VEERTIGSTE LEERREDE Zijnde een intree rede in de gemeenste te Driehuizen

KOLOSSENZEN 4:3a

Biddende meteen ook voor ons, dat God ons de deur des Woords opene, om te spreken de verborgenheid van Christus.

INLEIDING

I. **ZINRIJK**, zoet en opmerkelijk is de godsdienstige verrichting die Israëls Wetgever wilde dat de ganse vergadering van de kinderen Israëls op de tiende dag van de maand Tisri zouden waarnemen en behartigen, als zijnde de grote verzoendag, op welke de hogepriester met het bloed van een var en een jong rund ten zondoffer, en van een ram ten brandoffer, in de ene hand; en met het wierookvat gevuld met vurige kolen van het brandaltaar, in de andere hand, in het heilige der heilige inging, om verzoening te doen over zijn en des volks ongerechtigheden, en om te aanschouwen het heerlijk en roemruchtig versiersel en optooisel, waarmee dat aardse heiligdom uitschitterde en uitblonk. Dat dan even op diezelfde dag en tijd het ganse volk zich zou verootmoedigen en voor de Heere in gebeden vernederen, gelijk wij lezen, Lev. 16:1-34, 23:26-32. Een plechtigheid waarlijk, die van de Joden met zeer veel pracht en uiterlijk gelaat is waargenomen en gevoerd. Want niet alleen noemden ze deze dag een grote vast- en bededag, en verboden daarop deze zes dingen: Te eten, te drinken, zich te wassen, zich te zalven, geile en vleselijke wellusten te plegen en lederen schoenen aan te doen. Maar ook noemden ze de vorige negen dagen, dagen der bekering, en wilden dat ieder zijn zonden en ongerechtigheden zou afbreken, en zich ootmoedig en met bekering tot Jehovah God en het onderhouden van Zijn wet begeven. En dat alles en alleen opdat toch deze ganse en gehele dag geheel en al in gebeden en smekingen mocht doorgebracht worden. Een voortreffelijk en uitnemend schilderij, o toehoorders, van de plicht die de gelovigen, Gods tegenwoordig bondsvolk, te dezen dage ook met alle ernst en ijver moeten waarnemen en volbrengen, terwijl de leraars in het werk des Heeren bezig zijn. Die gezanten van Jezus zijn immers zowel als de hogepriester, dienstknechten Gods, die volgens Jehovah's heilige wetten Zijn dienst verrichten, en die Gods verborgenheden en welbehagen doorgronden en verkondigen, gelijk Paulus ons leert, 1Kor. 4:1. Zij naderen zowel tot Jehovah God en Zijn genadetroon, als de hogepriester, die zich tussen de Cherubijnen op het verzoendeksel in het heilige der heiligen bevond. Hun ene hand is ook gevuld met offeranden van gebeden, en de andere met de reukwerken van dankzeggingen. Ja, het is nu eerst die rechte grote verzoendag van het Nieuwe Testament, waarvan de andere maar een schaduw en voorbeeld was, op welke Christus, niet door het bloed der bokken en kalveren, maar door Zijn eigen bloed, eenmaal is ingegaan in het heiligdom, een eeuwige verlossing teweeg gebracht hebbende, volgens hetgeen men vindt, Hebr. 9:11,12. Nu is het dan ook de plicht, en het moet het werk en de betrachting van ieder vroom en gelovig Christen wezen, zich, gelijk het oude Israël, in gebeden en smekingen voor de

Opperhemelkoning te vernederen, en Hem te bidden dat Hij toch het werk der leraren met Zijn rijke en milde zegen wil bekronen en beschenken. En om uw aandacht niet langer in het portaal van mijn redevoering op te houden, dat is ook hetgeen dat de apostel zo krachtig en nadrukkelijk beveelt in onze voorgelezen tekstwoorden, alwaar hij zegt: Biddende meteen ook voor ons, dat God ons de deur des Woords opene, om te spreken de verborgenheid van Christus.
II. Nadat de grote leraar der heidenen in de vorige hoofdstukken verschillende bijzondere plichten, geschikt naar bijzondere personen, staten en ambten had voorgesteld, zo wekt hij de Kolossenzen en ons met hen op tot die algemene betrachting van sterk in het gebed aan te houden, en daarin met dankzegging te waken, vers 2 van ons teksthoofdstuk. En hij wil dat zij vooral ook zouden bidden om Gods zegen over zijn en der apostelen bediening, in onze tekstwoorden.
III. Woorden, o toehoorders, die wij zeer bekwaam en dienstig achten om in deze tegenwoordige gelegenheid des tijds te leggen tot een grondslag en beginsel van onze dienst van het Evangelie. Wij zullen in de aanvang van onze rede niet meer zeggen van de gepaste gelegenheid van deze tekstwoorden; de verstandigen zullen het licht bevroeden, en na gedane verklaring denken wij daaromtrent nog wel wat nader te spreken. De goedertieren en getrouwe Hemelkoning bestrale en versterke ons met Zijn Goddelijke Geest en kracht, opdat wij met volharding en veel vrucht Zijn heilrijk Woord onder u mogen verkondigen. Amen.
IV. Onze tekst splitst zich vanzelf in drie voorname oorzaken:

I. Wij vinden daar de plicht en het werk van een getrouwe arbeider en dienstknecht in het werk des Heeren, hierin opgesloten: Om te spreken de verborgenheid van Christus.
II. Komt ons daarin voor de genade en zegen die wij alleen van Jehovah God over dat werk moeten afbidden; het is: Dat God ons de deur des Woords opene.
III. Stellen onze tekstwoorden de gemeenten hun plicht voor; het is: Biddende meteen ook voor ons.

VERKLARING

I. Het werk van een volvaardige predikant en getrouwe leraar is: De verborgenheid van Christus te spreken.
A. Zodat de apostel dan spreekt van verborgenheid. Wij zullen ons tegenwoordig niet ophouden, met de taalkundigen breedsprakig te redekavelen van het grondwoord *Mustaeron,* van de onzen door *verborgenheid* overgezet. De snapachtige Fabius zelfs zou moede te maken zijn door het op laten tellen van al de bijzondere aanmerkingen der geleerden over dit ene woord. Het zij ons voor ditmaal genoeg te weten dat het afkomt van *Mueôo,* en dat wederom van *Muôo*, welk laatste beduidt het *wijzen en wenken met de vingers,* gebruikelijk wanneer men iemand tot stilzwijgen verwekt, of wanneer men iets wil spreken hetgeen men wil dat in stilheid aangehoord, en onder weinigen betrouwd en bewaard zal worden. Zo plachten de heidenen de dingen van de godsdienst stil in celletjes en afgezonderde kamertjes, al mompelende te verrichten. Doch het zal zoeter en stichtelijker zijn het gebruik van dit woord uit de Heilige Taal te ontlenen.

1. Vooreerst, verborgenheden worden genoemd, heilige waarheden Gods, die in de schatten van Zijn eeuwige wijsheid opgesloten waren voor de grondlegging der wereld, en niemand, hetzij engelen noch mensen, ooit konden zien, tenzij God deze beliefde te openbaren. Daarvan spreekt de apostel, als hij zegt: Ons bekend gemaakt hebbende de verborgenheid van Zijn wil, naar Zijn welbehagen, hetgeen Hij voorgenomen had in Zichzelven, Ef. 1:9. En wederom, wanneer hij zich zo laat horen: Mij, de allerminste van al de heiligen is deze genade gegeven, om allen te verlichten, welke de gemeenschap der verborgenheid zij, die van alle eeuwen verborgen is geweest in God, Ef. 3:8,9.
2. Ten tweede, welke dingen, die voor alle natuurlijke mensen die Jehovah's Heilige en verlichtende Geest niet hebben, verborgen zijn en blijven, maar alleen degenen tot hun eeuwige zaligheid en behoud ontdekt en zoveel nodig is geopenbaard worden, die het geloof en de Geest van Jezus ontvangen hebben. Daarom heft Paulus ervan op: Een wijsheid bestaande in verborgenheid die bedekt was; welke niemand van de oversten dezer wereld gekend heeft, 1Kor. 2:7,8.
3. Ten derde, zulke waarheden welke op een zeer verborgen wijze, in schaduwen en windselen bedekt en besloten werden voorgesteld aan de vaderen voor Jezus' komst, zodat ze ten aanzien van de wijze en omstandigheden aan hen zodanig niet zijn gekend geweest, als zij aan ons door het lichaam, hetgeen Christus is, zijn geopenbaard. Daarom noemt ze de kruisgezant: De verborgenheid die van de tijden der eeuwen af is verzwegen geweest, maar nu geopenbaard is, Rom. 16:25,26.
4. Ten vierde, zulke Goddelijke waarheden, die ten aanzien van de volmaaktheid zelf, en de volkomen wijze niet kunnen van enig geschapen verstand ten volle bevat en uitgeput, ja gepeild worden. Neen, maar alleen van God Zelf, Die Zichzelf en Zijn volmaaktheden ten volle kent. Daarom roept de apostel ervan uit: O diepte des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennis Gods! Hoe ondoorzoekelijk zijn Zijn oordelen, en hoe onnaspeurlijk zijn Zijn wegen! Want wie heeft den zin des Heeren gekend? Rom. 11:33. Ziedaar toehoorders, dat zijn verborgenheden, en worden in de woorden der eeuwige waarheid met deze naam bestempeld. Doch opdat de apostel geenszins in het wilde zal schijnen te schermen, zo bepaalt hij zijn doelwit nader, door het te noemen:
B. De verborgenheid van Christus. En daardoor verstaat hij:
1. Vooreerst, de Heiland en Zaligmaker Jezus Christus, in Zijn naturen, ambten, Namen, staten en weldaden; dat zijn waarlijk verborgenheden. Naar Zijn Goddelijke natuur is Hij Wonderlijk, Raad, Sterke God, Vader der eeuwigheid en Vredevorst, zoals wij lezen Jes. 9:5. Naar Zijn menselijke natuur, een Kind is ons geboren; en alzo naar die beide de ware Immanuël, God met ons, Rom. 1:3,4. Zijn Naam Jezus, Zaligmaker, draagt Hij omdat Hij Zijn volk waarlijk zalig maakt van hun zonden, Matth. 1:21. Zijn Naam Christus, of gezalfde, behelst een verborgenheid van de eeuwige raad des vredes tussen Hem, de Man en Spruite en de Vader, waarvan wij lezen, Zach. 6:13. In welke de Vader van Hem geëist heeft dat Hij Zijn ziel zou stellen tot een schuldoffer voor velen, Hem belovende een zaad, volk en Koninkrijk; en in welke Hij de eis heeft toegestemd, zeggende: Ziet hier ben ik, Mijn God, om Uw wil te doen. Zo is Hij dan van eeuwigheid als Middelaar voorgekend en verordineerd van de Vader. En deze voorverordinering wordt meermaals een zalving genoemd, 1Sam. 10:1 en elders. Doch ook in de tijd is Hij met de Heilige Geest gezalfd. In Hem woonde de

Geest der heiligheid, Rom. 1:4. En op Hem rustte de Geest des Heeren, de Geest der wijsheid en des verstands, de Geest des raads en der sterkte, de Geest der kennis en der vreze des Heeren, Jes. 11:2. Wij weten ook de hoogwaardige ambten tot welke Hij gezalfd is. Want God heeft Hem gezalfd tot een hogepriester naar de ordening van Melchizédek, om door de offerande van een zuivere gehoorzaamheid, en van Zijn lichaam Zelf, de zonden van Zijn volk te verzoenen, en die in het heilige der heiligen voor Jehovah's genadetroon ten toon te stellen; en tot een hoogste Profeet en Leraar. Hij God zijnde bovenal te prijzen in der eeuwigheid, heeft de menselijke natuur aangenomen, heeft in het vlees geleden, ja, is gehoorzaam geworden tot de dood des kruises. Echter heeft Hem de Vader weer met eer en heerlijkheid gekroond, en Hij is opgevaren in de hoogste hemel; en is ons geworden tot wijsheid, tot rechtvaardigheid, tot heiligmaking en verlossing, gelijk de apostel spreekt, 1Kor. 1:30. Waarlijk al tezamen grote verborgenheden van Christus.

2. Doch ten tweede, men moet hier ook door verstaan het gehele Woord Gods, Mozes en de Profeten; die behelzen het getuigenis en de verborgenheid van Christus. Daarom zegt de Mond der waarheid Zelf: Onderzoekt de Schriften; want gij meent in dezelve het eeuwige leven te hebben, en die zijn het die van Mij getuigen, Joh. 5:39. Doch in het bijzonder het Evangelie, hetwelk een verborgenheid dikwijls genoemd wordt, als Kol. 2:2, 1Tom. 3:9, Matth. 13:11, en in andere plaatsen meer. En met recht wordt het Evangelie ook zo genoemd, omdat de dingen daarin begrepen, zijn hoge, gewichtige en onbegrijpelijke dingen, die het natuurlijk verstand, hoe gauw en hoe schrander het ook is, niet uitvinden noch verstaan kan; al de wijsheid der mensen is hier maar enkele dwaasheid. Want ziet eens aan de meeste en voornaamste dingen daarin begrepen, zijn het niet alle hoogten boven het verstand, en diepten die ondoorgrondelijk zijn? Ziet maar de Drie-eenheid der Personen in het Goddelijk Wezen, en de verborgenheid van Christus in Zijn naturen, Namen, ambten, staten en weldaden, uw aandacht zo even voorgesteld. De geestelijke, waarachtige en onderlinge vereniging der gemeente met Christus door het geloof, is het ook niet onbegrijpelijk? De roeping der heidenen tot de gemeenschap en kennis van Christus en hun vereniging met de Joden; de bekering der Joden en weder inplanting in de ware Olijfboom, nadat die afgevallen, verlaten en onder de volkeren verstrooid zouden zijn geweest, in het laatste der dagen. En eindelijk de verandering van die ten laatste dage zullen overgebleven zijn, van sterfelijk tot onsterfelijk; zijn het niet alle onbegrijpelijke dingen? Zijn het geen verborgenheden, die hun opzicht op de Zaligmaker Christus hebben, en daarom van Hem mogen benoemd worden?

2. Deze verborgenheid van Christus nu, die vader Chrysosthomus zei het uitnemendste, dierbaarste en kostelijkste te zijn, dat hij begeren of wensen kon, moeten al diegenen die van Jehovah God tot een wachter op Sions muren gesteld zijn, spreken. Uit de overvloed des harten spreekt de mond, zegt eens de Heiland der wereld, Matth. 12:34. Derhalve veronderstelt hier de apostel dat hun harten een kabinet zijn, in welke de schat van deze verborgenheid is opgesloten; die zij moeten spreken. Niet door deze zo maar wat heen te rabbelen; neen, zij moeten deze verborgenheid van Christus spreken.

a. Vooreerst, oprecht en getrouw. Dat is, en uit volle overtuiging van het gemoed, zeggende: Ik heb geloofd, en daarom heb ik gesproken, 2Kor. 4:13; en zonder iets van Gods raad achter te houden, maar die geheel verkondigen. Hoor Paulus zich in dezen

zuiveren, 2Kor. 4:2: Maar wij hebben verworpen de bedekselen der schande, niet wandelende in arglistigheid, noch het woord Gods vervalsende, maar door openbaring der waarheid onszelven aangenaam makende bij alle consciënties der mensen, in de tegenwoordigheid Gods.
b. Ten tweede, zij moeten deze verborgenheid spreken, duidelijk en klaar; als die beide wijzen en onwijzen schuldenaars zijn, en die daarom niet alleen vaste spijze aan de meer gevorderden, maar ook melk aan de kinderen moeten voorhouden, zo vatbaar, dat het ook slechten wijsheid geven kan. Ten opzichte van dit duidelijk voorstel spreekt de apostel van Christus voor de ogen als af te schilderen, Gal. 3:1.
c. Ten derde, zij moeten ze spreken zielroerende; niet juist in en met beweeglijke woorden der menselijke wijsheid, maar in betoning des Geestes en der kracht, dragende de Goddelijke waarheden innemende voor, om de mensen zo te bewegen tot het geloof. Hoezeer Jezus' dienstknecht Paulus daarop uit was, lezen wij in 1Thess. 2:7, daar zij zegt: Wij zijn vriendelijk geweest in het midden van u, gelijk een voedster haar kinderen koestert. Ziet, dit is de drieërlei betekenis van ons grondwoord *laleôo.* Maar wie is tot deze dingen bekwaam? De Opperhemelkoning alleen kan ons daartoe met de nodige gaven voorzien en beschenken; hoe zullen zij prediken, indien zij niet gezonden worden? vraagt daarom de kruisgezant, Rom. 10:15. En wat is de dienst van het Evangelie, tenzij de Heere die door Zijn genade en Heilige Geest bekroont. Wat is Paulus die plant, wat is Apollos die nat maakt, tenzij God de wasdom geeft. Hierom wendt hij zich tot dit anker der hoop en de enige vastheid van zijn vertrouwen, namelijk God de Vader, Zoon en Heilige Geest, door Welker genade ons de deur van het Woord geopend wordt, zeggende:
II. Opdat God ons de deur des Woords opene. Een spreekwijze, die in verschillende gelegenheden onder de mensenkinderen wordt gebruikt. Voornamelijk wanneer een koning of een andere gebiedende vorst aan zijn afgezanten en dienaren, die van hem aan zijn hof en gemeenschap waren ingelaten, om zijn redenen uit zijn mond te horen, zijn aangezicht te zien, en bevelen van hem te ontvangen, de deur van het hof opent, om in zijn naam de reis te aanvaarden, en zijn last aan anderen over te brengen, hun vrede onder billijke voorwaarden, of oorlog, bij weigering daarvan aan te zeggen. Of, wanneer die in de loopbaan zouden lopen, uit de huisjes waarin zij zolang opgehouden waren, werden uitgelaten op het gezette teken, om hun wedloop te voleindigen. En dan betekent het openen van de deur van het Woord in deze zin:
A. Vooreerst, de wettige roeping, zending en afvaardiging der leraren tot hun bediening. Niet alleen die waardoor zij in het gemeen dit ambt ontvangen, maar ook die waardoor zij, geheel en al in de hand van Jezus zijnde, naar Zijn wil, tot deze en geen andere gemeente worden gezonden, hetzij op een buitengewone wijze, gelijk de apostelen; hetzij op een gewone, doch wettige en van God geordineerde manier. De Heiland spreekt daarvan duidelijk, Joh. 10:1,2: Voorwaar zeg Ik u: Die niet ingaat door de deur in de stal der schapen, maar van elders inklimt, die is een dief en moordenaar. En wederom, Joh. 20:21: Gelijk Mij de Vader gezonden heeft, zend Ik ook ulieden. Die dan wettig is gezonden en uitgaat, moet komen in de Naam van Jezus, Die de rechte Deur der schapen is, en Die de zeven sterren of engelen der gemeente in Zijn rechterhand houdt, Op. 1. Die moet van Hem geroepen en gezonden zijn, die moet niet lopen eer hij gezonden wordt; maar hij moet van Christus van Zijn Geest worden uitgestoten en overreed, Matth. 9:38, Jer. 20:1-9. De Zaligmaker had

Zijn apostelen wel in het gemeen een deur geopend om uit te gaan in de wereld, en te prediken aan alle volken; maar nochtans hingen zij af van de wenk van Zijn wil. En Zijn besturing, ten aanzien van die bijzondere gemeenten, natiën en volkeren tot welke Hij hen wilde zenden. Somtijds was hun gemoed wel volvaardig om ergens het Evangelie te prediken, doch de Geest liet het hun niet toe, Hand. 16:7. Dan werd aldaar de deur van het Woord gesloten. Wederom wanneer God Macedonië geliefde te verlichten door de stralen van het heilrijk Evangelie, ziet hoe wonderlijk Hij Paulus liet voorkomen in de nacht het gezicht van een Macedonisch man, staande, die hem bad en zei: Kom over in Macedonië en help ons. En als hij nu dit gezicht gezien had, zo zochten zij terstond naar Macedonië te reizen, besluitende dat de Heere hun geroepen had om dezen het Evangelie te verkondigen, gelijk wij lezen, Hand. 16:9. Zo bad hij, dat God hem te eniger tijd gelegenheid wilde geven om tot die van Rome over te komen, Rom. 1. Zodanig een opening der deur erkent hier onze apostel dat hij vooreerst dan van node had.

B. Ten tweede. Maar er is nog een deur des Woords, die hij wenste dat de God des hemels en der aarde hem opende, zegt Chrysosthomus en Theophylactus, namelijk de vrijmoedigheid en de opening van de mond, om die met deftigheid, zuiverheid, onversaagdheid en ijver des Heiligen Geestes, die betamelijk zijn, het Evangelie, het Woord te mogen uitspreken. Daarom was zijn vermaning tot de Efeziërs, dat zij ook voor hem zouden bidden, opdat hem het Woord gegeven werd in de opening van zijn mond met vrijmoedigheid, om de verborgenheid des Evangelies bekend te maken, Ef. 4:19. De apostelen, en zo ook al de bedienaars van het Evangelie, moeten immers bekennen dat zij mannen zijn van onreine lippen, en wonen in het midden van een volk van onreine lippen; en daarom op het aanschouwen van de heerlijkheid van de Heiland moet een ieder van hen uitroepen: Wee mij, mijn ogen hebben de Koning, de Heere der heirscharen gezien! Totdat een van de Serafijnen hun tong aanraakte met een vurige kool van het altaar; dat is met de Heilige Geest, gezonden van Jezus, het ware Altaar; en daarbij voegt: Alzo is uw misdaad van u geweken, en uw zonde is verzoend, gelijk wij zulks lezen geschied te zijn, Jes. 6:5-7. Daarop wordt al hun vreesachtigheid in hen verslonden, en zij worden met kracht uit de hoogte aangedaan; en worden zelf als Serafijnen door de ijver van Gods huis verteerd. En dit geschiedt volgens Jezus' toezegging, Luk. 21:15: Ik zal u mond en wijsheid geven, die niet zullen kunnen tegenspreken noch wederstaan allen die zich tegen u zetten. Zo zien wij de schitterende stralen van Paulus' brandende ijver uitschitteren in al zijn redenen, voor koningen en stadhouders gevoerd, zelfs in zijn banden en gevangenis. Wanneer hij allerkrachtigst vertoonde dat het Woord Gods niet gebonden was. Hetzelfde vuur des Heiligen Geestes was op de lippen van Petrus, Stefanus en de andere dienstknechten des Heeren, hetgeen ijskoude harten van dode en verstorven mensen bekwaam was in ijver te doen ontbranden. Om deze gave bidt ook de koning David, als hij zegt: Heere, open mijn lippen, zo zal mijn mond Uw lof verkondigen, Ps. 51:17. Waarlijk, niemand ondervindt zo levendig de waarheid van Salomo's spreuk: De mens heeft schikkingen des harten, maar de uitspraak van de lippen is van den Heere, als de dienaars van het Evangelie. Ofschoon al menigmaal het hart en voornemen zwanger gaat van gewichtige gedachten en overleggingen; als het op de uitspraak aankomt, ziedaar, het geheugen wordt bedwelmd, als met een damp van vergetelheid en verstrooiing der gedachten, de schakel van het verband gebroken, het gewicht der stof overstelpt ze, en

hetgeen zij voortbrengen wordt stotende en stamelende uitgestort, als het vocht uit opgevulde vaten, door een enge doortocht. Hoe nodig hebben zij dan God te bidden dat Hij hun de deur van het Woord opene! Temeer, alzo de zaken die zij spreken zullen diepe geheimenissen zijn, dat niemand zonder verlichting des Heiligen Geestes die kan spreken zo het betaamt; dingen in welke de engelen begerig zijn in te zien, 1Petr. 1:12. Zaken door welke de engelen in de hemel zelfs worden bekend gemaakt de veelvuldige wijsheid Gods, Ef. 3:10. En daarenboven, nademaal de ganse stijl en manier van spreken, woorden en schikking, betamelijk en overeenkomstig met de Goddelijkheid van de stof moet zijn. Dezelfde God dan Die tot Mozes zei: Wie heeft den mens den mond gemaakt? Of wie heeft de stommen, of doven, of zienden, of blinden gemaakt? Ben Ik het niet, de Heere? En nu gaat heen, en Ik zal met uw mond zijn, en zal u leren wat gij spreken zult, Ex. 4:11,12. Die moet ons de deur der lippen openen, zullen wij spreken.

C. Ten derde. God opent dan van Zijn dienaren de deur van het Woord, wanneer Hij door Zijn voorzienig bestuur de koningen, prinsen en vorsten in het hart geeft dat zij voedsterheren van Zijn Kerk worden, en hun vorstinnen deszelfs zoogvrouwen, Jes. 49:23, 60:3, of tenminste dezen in hun landpalen en koninkrijken toelaten en huisvesten. Christus was de erfenis onder de heidenen toegezegd, Ps. 82:8. De koningen van Tarsis en de eilanden zouden geschenken toebrengen, de koningen van Scheba en Seba vereringen toevoeren; ja, al de koningen zich voor Hem nederbuigen, en alle heidenen Hem dienen, Ps. 72:10,11. Volgens die belofte volgt dat Hij eensdeels die macht moet oefenen, dat Hij in weerwil van de hardnekkige en weerspannige tirannen en vervolgers van Zijn Kerk, die niet dan moord en dreiging daartegen blazen, echter doordringt met Zijn Evangelie, hetgeen zij zomin kunnen weren als zij de lucht uit hun landpalen kunnen verdrijven. Anderdeels, dat Hij hun door kracht en waarheid overreedt, zodat zij hun kronen en scepters voor Zijn voeten neerwerpen, en Zijn Zoon kussen, en zich van Hem laten tuchtigen, naar de vermaning, Ps. 2:11,12. Daarvan menen wij dat Vorst Messias spreekt tot de engel der gemeente te Filadelfia, Op. 2:7,8: Ziet, Ik heb een geopende deur voor u gegeven, en niemand kan die sluiten. Hoe wonderlijk wist Hij Zijn dienstknecht Paulus uit de muil van Nero, die leeuw, te verlossen, 2Tim. 4:17, en hem zelfs in het afgodisch Rome, daar de duivel zijn troon en hoofdstad had opgericht, twee jaren lang onverhinderd te doen prediken, gelijk wij lezen, Hand. 28. Waarlijk, dit is een grote en krachtige deur, 1Kor. 16:9. Zo wil Hij dat de broeders bidden dat het Woord des Heeren zijn loop hebbe, dat is, doordringt tot aan de einden der aarde, 2Thess. 3:1.

D. Ten vierde en voor het laatste. Men moet door de deur van het Woord verstaan de geopende harten en consciënties der mensen, wanneer God die opent, dan ontvangt de dienst van het Evangelie eerst zijn zegen; dan strekt Gods Woord tot een reuk des levens ten leven, 2Kor. 2:16. Dan is het een bediening des Geestes, 2Kor. 3. Zo opende Hij het hart van Lydia, zodat zij verstond hetgeen van Paulus werd gezegd, Hand. 16:14. Zo zegt Christus, Op. 3:20: Ziet, Ik sta aan de deur, en klop; indien iemand Mijn stem hoort en de deur opent, Ik zal tot hem inkomen, en Ik zal met hem avondmaal houden, en hij met Mij. En zo doende, spreken niet alleen de leraren voor zichzelf, en tot ontlasting van hun eigen geweten, maar ook voor anderen die horen de verborgenheid van Christus; gelijk Paulus zegt, 1Kor. 1:24: Dengenen die geroepen zijn, beide Joden en Grieken, spreken wij Christus, de Kracht Gods en de Wijsheid

Gods. Opdat dan de apostelen en leraren mochten spreken tot zaligheid en behoud van anderen, de verborgenheid van Christus, zo was het nodig dat God hun de deuren van de harten en consciënties der mensen opende, en onder de roeping van de leraar de Zijnen riep door Zijn Geest als erfgenamen, en in hen wrocht met die kracht, waardoor Hij Jezus Christus uit de doden opgewekt heeft, Ef. 1:20. Dan hebben de apostelen en leraars de opening van de mond en veel vrijmoedigheid om te roemen over de genade Gods in de gemeente, 1Thess. 1 en 3. Dit laatste openen van de deur van het Woord, is een zeker gevolg van onze eerste drie stellingen. Ik zeg, het is een noodzakelijk gevolg, en kan van ons niet voorbijgegaan worden; omdat een leraar vergeefs spreekt, tenzij de harten der toehoorders zich openen om hem te horen; waarom Petrus, opdat hij mocht verkrijgen een geopende deur voor zijn redenen, uitriep: Mannen broeders, dit zij u bekend, en laat mijn woorden tot uw oren ingaan, Hand. 2:14. Dat hun het hart van de gemeente zodanig geopend was, immers begon geopend te worden van de Heilige Geest, dat zou daaruit bekend worden, wanneer zij met hartgrondige smekingen en gebeden bij God voor de zegen over de dienst der apostelen aanhielden. Dit begeert hij van hen, zeggende:

III. Biddende ook meteen voor ons. Het is niet nodig hier in het brede te spreken van het bidden in het gemeen, of van het godsdienstig voordragen van zijn wensen aan God, op het vertrouwen van Jezus' verdiensten en voorspraken, om zodanige dingen die God heerlijk en Zijn Koninkrijk bevorderlijk zijn. Hier komt in aanmerking het bidden van de gemeente voor de dienaars des Woords, ja de apostelen zelf. Want onze Paulus zegt: Biddende meteen ook voor ons; te weten, die op aarde het Evangelie moesten prediken. Waarvan hij een der voornaamste was, en waarvan hij ook nog anderen in ons teksthoofdstuk optelt, als Tychikus, Onesimus, Aristarchus, Markus, Justus en Epafras. Voor deze allen moesten zij bidden. Meermaals horen wij de apostel dit verzoek doen aan de gemeenten, om in hun voorbiddingen mede, en wel voornamelijk, te mogen ingesloten worden, als staat 2Thess. 3:1, Hebr. 13:18, en andere plaatsen meer. Van buiten aan schijnt het enigszins vreemd, dat daar hij zulk een groot man in Gods Kerk was, echter de voorbede ook van gewone Christenen, veel minder dan hij in genade, zo menigmaal en ernstig verzocht. Hij was immers den Heere een uitverkoren vat, om Zijn Naam te dragen onder heidenen, voor koningen en de kinderen Israëls, Hand. 9:15. Een apostel, geroepen niet van mensen, noch door een mens, maar door de openbaring van Jezus Christus, Gal. 1:11,12. Hij was opgetrokken geweest in de derde hemel, daar hij onuitsprekelijke woorden had gehoord, 2Kor. 12:2. Hij kon God danken dat hij meer vreemde talen sprak dan al de Korinthiërs. Van Jeruzalem aan tot Illyricum toe had hij het Evangelie van Christus vervuld. De merktekenen van een apostel waren onder de gemeenten betoond, door tekenen, wonderen en de kracht des Geestes, zijnde in geen ding minder geweest dan de uitnemendste apostelen, alzo hij overvloediger gearbeid had dan zij allen; ja zo, dat hij geen ding zou kunnen noemen, hetwelk Christus door hem niet gedaan had. Een man hierin boven allen uitmuntende, verzoekt die hier, dat ook gewone Christenen voor hem en zijn arbeiders bidden? Een vreemd luidend verzoekt inderdaad! Maar het stuk wat dieper inziende, zal men er een noodzakelijkheid en betamelijkheid in vinden. Zo met opzicht op de apostelen en leraars, als op de gemeenten in het gemeen en in het bijzonder.

A. Paulus dan de Kolossenzen vermanende, dat zij voor hem en zijn medearbeiders in het Woord des Heeren zouden bidden, toont daarmee:
1. Vooreerst, zijn diepe nederigheid en de lage gedachten, welke hij ook onder dat uitnemende, van zichzelf had en behield; niet door een gemaakte, maar door een ware en dadelijke ootmoed, uit een bewustheid van zijn afhankelijkheid, ook daarin, van de Heere, en uit bevinding van zijn gebreken. Want het heugde hem zeer wel, hoe hij voorheen een godslasteraar en vervolger was geweest; en nu hem barmhartigheid geschied was, behield hij echter die dankbare erkentenis dat hij niets had dan dat hij ontvangen had, en het ontvangen hebbende, wat kon hij dan roemen? Hij ondervond niettegenstaande al dat voortreffelijke, zijn dagelijks struikelen in vele, alzo hij het goede willende doen, het kwade hem bijlag. Ook was hem, opdat hij zich door de uitnemendheid der openbaringen niet zou verheffen, gegeven een scherpe doorn in het vlees, een engel des satans, dat die hem met vuisten slaan zou, zonder dat die, zelfs op zijn herhaald bidden, van hem week. Dewijl hij nu wist dat God, Die altijd de hovaardige wederstaat, gelijk Hij de nederige genade geeft, dit alles deed tot zijn verootmoediging, was hij dan ook niet hoog gevoelend, maar vreesde; zich in onze tekst plaatsende naast zijn ambtgenoten, om in de voorbidding der Kolossenzen mede ingesloten te worden, als de voornaamste der zondaren, en de allerminste van al de heiligen, gelijk er staat, 1Tim. 1:5, Ef. 3:8.
2. Ten tweede. Het bidden van anderen voor hem kon en moest hij ook verzoeken om, zo doende, zich te onderwerpen, en te gehoorzamen aan die Goddelijke instelling dat Hij de Zijnen, wie en hoedanig ook, het goede niet wil laten toekomen dan op de gebeden, zo van zichzelf, als anderen voor hen. God is wel de Vader der lichten, van Wie alle goede gaven en volmaakte giften afkomen, die mildelijk geeft en niet verwijt; maar onder beding dat men ze van Hem begere in gelovige gebeden, voor zichzelf en anderen, Jak. 1:17, 5:6. Dat onderscheid horen wij, Ez. 36:36,37, daar de Heere vast beloofde het verwoeste wederom te beplanten; maar Hij zei erbij: Daarenboven zal Ik hierom van het huis Israëls verzocht worden, dat Ik het hun doe. Van dit Goddelijk goedvinden en deze wijze schikking des Allerhoogsten wilde dan Paulus, hoe een groot man hij ook was, zich niet onttrekken, maar volgde die gehoorzaam in, en verzocht de gebeden der Kolossenzen en zijn medeapostelen; zeer wel wetende dat God die als middelen geschikt heeft om ook de opzieners, en hem mede, hoewel een apostel, het goede daarop te laten toekomen. Dat hij dit zo begreep, horen wij uit zijn eigen mond, Fil. 1:19: Want ik weet dat dit mij ter zaligheid gedijen zal, door uw gebed en toebrenging des Geestes van Jezus Christus.
3. Ten derde. Paulus kon en mocht het bidden der Kolossenzen voor zich en zijn medearbeiders in de dienst des Heeren verzoeken, omdat zij, daarvoor biddende, ook ingewikkeld voor zichzelf bidden. Want dewijl God de leraren, en vooral de apostelen, gebruikt als middelen om Zijn volk op te bouwen, hangt dan ook van hun toestand en werkzaamheid de welstand der gemeente grotendeels van af. Werd Paulus dagelijks nog al dieper ingeleid tot al de geheimen van het Evangelie, zo kon hij ze vervolgens ook meer en duidelijker bekend maken de zaken die verzwegen waren geweest van de tijden der eeuwen. Was zijn ziel meer vervuld met heiligheid, troost en andere bevindingen der Goddelijke gunst, zo zou zijn hart een goede rede opgeven, en zijn lippen er velen voeden. Waarom dit beide ook aan elkander verknocht wordt, Jer. 30:14: Ik zal de zielen der priesters met vettigheid dronken maken; en Mijn volk zal

met Mijn goed verzadigd worden, spreekt de Heere. Waren dan de Kolossenzen verplicht voor zichzelf te bidden; kon en moest Paulus ze ook verzoeken en opwekken om zulks insgelijks voor hem en de andere leraars te doen, nademaal hun welvaart en opbouw van de toestand en ernst van de dienaar, als een middel, daartoe van de Heere geschikt en gebruikt, grotendeels afhing. Hoor hoe hij dit zo begreep, en zich daarover verklaarde aan Filemon, vers 22: Want ik hoop dat ik door uw gebeden ulieden zal geschonken zijn. Wederom, Fil. 1:25: En dit vertrouw en weet ik, dat ik zal blijven en met u allen zal verblijven, tot uw bevordering en blijdschap des geloofs. Hoe vreemd het dan ook scheen in de eerste opslag, dat zulk een groot apostel de Kolossenzen verzoekt om voor hem en zijn ambtgenoten te bidden, het steunt echter, met aandacht overwogen zijnde, op reden en noodzaak. Doch niet alleen met opzicht op de apostelen.

B. Maar in het bijzonder ook met opzicht op de gemeente. Want:

1. Vooreerst. Het was hun ook noodzakelijk te bidden voor de apostelen, om huns zelfs wil. Want dat zij baden, was een krachtig bewijs dat het woord van des Heeren gezanten in hen vrucht droeg; dat zij waarlijk daardoor bekeerd waren. En zo is een oprecht en gelovig gebed een kenteken der wedergeboorte. Zo ras Paulus maar bekeerd was, zo staat er: Ziet hij bidt, Hand. 9. Zij dan biddende, toonden dat God over hen had uitgestort de Geest der genade en der gebeden, Zach. 12.

2. Ten tweede. Het was betamelijk voor hen zo te bidden, ten aanzien van hun staat. Want God had ze bekwaam gemaakt om deel te hebben in de erve der heiligen in het licht, en ze getrokken uit de macht der duisternis tot het Koninkrijk des Zoons Zijner liefde, gelijk Hij tevoren betuigd heeft, Kol. 1:12. Zij waren burgers van het hemels Sion en Jeruzalem geworden, Hebr. 12. Zouden zij dan niet bidden om de welstand van Sion en Jeruzalem, en met David zeggen: Doe wel aan Sion, naar Uw welbehagen, bouw de muren van Jeruzalem op, Ps. 51. En wederom: Jeruzalem, indien ik uwer vergete, zo vergete mijn rechterhand zichzelf, mijn tong kleve aan mijn gehemelte, indien ik u niet verhef boven het hoogste mijner blijdschap, Ps. 137:5,6. Zouden zij dan niet bidden voor de wachters, van God gesteld op de muren van Sion en Jeruzalem? Immers zij moesten met hen tegelijk waken en strijden in het gebed.

3. Ten laatste. Wat is er betamelijker plicht voor Jezus' gemeente, dan te bidden voor hun leraren? Daar zij zulks schuldig zijn uit kracht van de gemeenschap der heiligen te doen voor alle ledematen. Zouden zij dat dan niet doen voor die sierlijke en heerlijke leden, aan welker welstand het gehele lichaam zoveel gelegen is?

Ziedaar toehoorders, deze heerlijke woorden zo kort, duidelijk en klaar als het mij mogelijk was, open gelegd en betoogd.

TOEPASSING

I. Voorwaar een heerlijke schets, een uitnemend schilderij van de plicht van een leraar die in des Heeren oogst is uitgestoten, van de genade en zegen die de Opperhemelkoning moet laten afdalen en neerdruipen, zal dit werk zijn gewenste en een gezegende uitslag en vrucht erlangen, mitsgaders van de plicht der Christenen omtrent en over het werk van Jezus' heilgezanten. Wel toehoorders! Kan ik dan betere woorden uitkippen dan deze, die zo duidelijk mij mijn plicht aanzeggen, mijn Helper voorstellen, en u leren wat gij omtrent mijn dienst te betrachten hebt.

A. Mijn plicht en werk moet en zal dan zijn de verborgenheid van Christus te spreken.
1. Ik zal trachten u de Heilvorst voor te stellen, als de eeuwige en waarachtige God, Die door een eeuwige en eigenlijke teling door een onbegrijpelijke mededeling van eeuwigheid Gods Zoon is. Hoe Hij in de eeuwige vrederaad Zich vrijwillig als Borg voor het menselijk geslacht heeft voorgesteld en aangeboden. Ja, ook daartoe in de wereld gekomen is als de waarachtige Middelaar, volgens de Goddelijke voorzeggingen. Die Profeet, Priester en Koning is, zodat Hij de Zijnen leert de weg der zaligheid, waartoe ons Gods ganse Woord aanleiding zal geven, zowel de Schriften van het Oude als van het Nieuwe Testament, zowel de wet als de voorzeggingen, zowel de bedreigingen als de beloften. Als Priester zullen wij Hem beschouwen Die Zichzelf voor ons heeft opgeofferd in de dood, ja de dood des kruises, en Die zo met Zijn eigen bloed eenmaal is ingegaan in het hemelse heiligdom, een eeuwige verlossing voor de Zijnen teweeg gebracht hebbende, alwaar Hij nog hun Voorspraak en Woordhouder bij de Vader is. En als Koning zullen wij Hem doen tevoorschijn komen, Die Zijn volk rukt uit de kaken der hel, en overzet in Zijn Koninkrijk der heerlijkheid. Waarlijk, altezamen verborgenheden die groot zijn!
2. Deze verborgenheden van Christus zullen wij trachten te spreken tot eeuwig nut en welzijn van uw kostelijke en dierbare zielen. Het is niet genoeg dat men deze verborgenheden van Christus weet. O neen, wij moeten ze ook met een waarachtig en ongeveinsd geloof omhelzen, ja, wij moeten ook trachten in onszelf bewust en verzekerd te zijn dat wij aandeel aan Christus en Zijn genade deelachtig zijn geworden. En daartoe zal het nodig zijn, vooreerst:
a. Dat wij Gods heilig en onfeilbaar Woord uw aandacht duidelijk, klaar en onderscheiden voordragen en open leggen. Niet in het wild schermende of door menselijke geleerdheid de waarheden verdonkerende, maar trachtende door openbaring en opheldering en verklaring der waarheid onszelf aangenaam te maken aan de consciënties der mensen als in Gods tegenwoordigheid. Het zijn zowel zuigelingen en kinderen als mannen, die ons toevertrouwd zijn, en daarom moeten wij ook melk en zachte spijze, benevens vaste voor de volwassenen voortbrengen. Ongehoorde nieuwigheden en twistgierige redevoeringen ten hoogste vliedende, schuwende en mijdende, zullen wij op de enige Grond- en Hoeksteen Christus maar alleen ons in ons allerheiligst geloof trachten op te bouwen.
b. Ten tweede. Wij zullen u de Goddelijke grondwaarheden leren, tonende wat ons Christendom is, waarin het bestaat, en wat het werk van een Christen zijn moet, opdat wij alzo leren Gods Woord ons tot nut te maken, en opdat wij alzo geen hooi, stro, stoppelen, maar goud, zilver en kostelijke schatten op de Grondsteen Christus mogen bouwen.
c. Ten derde. Wij zullen dit alles ook door toepassing op uw gemoederen trachten thuis te brengen, niet door schelden, razen en tieren, maar door zachte en zoete ontdekkingen, door onwrikbare kentekenen, waaraan een ieder zich kan en moet toetsen, en zien wat hij van zichzelf zal oordelen. Opdat de nog afdwalenden zo van hun ziekte bewust en eigen rampzaligheid en doemaardigheid overtuigd, met hartenleed en zielenwee aangedaan worden over hun overtredingen, die met een ware en oprechte boete voor de Heere belijden en bekennen, starogende op de Heilvorst Christus, tot Wiens verborgenheid zij in het geloof toevlucht nemen, en door Wie ze dan ook barmhartigheid en vergeving van zonden zullen erlangen, en smaken hoe goed

en zoet des Heeren genade en goedertierenheid is. En opdat de ware gelovigen daardoor van hun staat bewust, des te sterker mogen aangespoord en geprikkeld worden om waarachtige werken van dankbaarheid met gedachten, woorden en werken, op het enige Reukaltaar Christus, God de Vader op te offeren.
d. Ten vierde. Doch doordien sommige zondaren gewoonlijk halsstarrig en in hun goddeloosheid volharden, en als met dik gewapende schilden zich tegen de Goddelijke ontdekking aankanten, zo zullen wij ook duidelijk hun zonden voor de ogen stellen; wij zullen ze in hun verfoeilijkheid, gruwelijkheid, afgrijselijkheid en doemwaardigheid voordragen, of dat dan prikkelen mochten zijn om Christus met Zijn verborgenheid te omhelzen, en de ongerechtigheid te verzaken.
e. Ten vijfde. Ja, daarom zullen wij ook somtijds op Ebal moeten klimmen, en als Boanerges, een zoon des donders, de donderslagen en bliksemstralen van Gods wet in uw oren en ogen doen klinken en schitteren, om was het mogelijk, de gerusten te Sion, die goddelozen te Jeruzalem, die of aan hun eigen netten roken, menende door hun burgerlijke geschiktheid goede Christenen te zijn, of die de werken des satans nog nawandelen, te beroeren en te ontrusten; ja, hun eigen consciëntie gaande maken, dat die hun in het aangezicht tegenstaat en veroordeelt. Och dat de schrik des Heeren hen bewoog; och! dat de vloek en toorn Gods u mocht afschrikken!
f. Ten zesde. Wij zullen ook trachten met beminnelijke en vriendelijke vermaningen u te ontmoeten; indien wij harde woorden moeten gebruiken, het zal geenszins tot ons vermaak zijn, maar de nood zal er ons toe moeten dringen. Wij willen veel liever in zoetheid en aangenaamheid u tot geloof en godvrezendheid zoeken op te leiden en aan te kweken. Och! gave God maar, dat gij Zijn vriendelijke uitnodiging kwam te gehoorzamen.
g. Ten zevende. Wij zullen ook vooral arbeiden om door zielroerende en hartbewegende overtuigingen u te overreden tot geloof en bekering. Wij zullen de hartelijkste, ijverigste, ernstigste en meest overtuigende beweegmiddelen aanwenden en gebruiken tot touwen en zelen, om u o mensen! daarmee tot God te trekken. Wij zullen door het nut, voordeel, heerlijkheid, voortreffelijkheid, roemwaardigheid en dierbaarheid van het zielengoed, Gods zegenrijke genade, u trachten uit te lokken tot Zijn gemeenschap, om met volvaardigheid Zijn stem te gehoorzamen en in Zijn geboden te wandelen.
h. Ten achtste. Wij zullen u ook middelen voorschrijven die gij onder de zegenrijke invloeden van Gods genade en Geest, in afhanging van Hem, de Springbron en Gever van alle goede gaven en giften, moet trachten waar te nemen. Middelen, die u zullen opleiden tot het geloof en Jezus' zoete zielengemeenschap; die u de weg zullen wijzen waarlangs gij de Verlosser en Behouder van uw kostelijke ziel gewis zult vinden; die u zullen leren hoe gij Gods uitverkoren Kerk kunt ingeënt worden, en wat u nodig is in hier tijdelijk in genade, en namaals eeuwig in heerlijkheid voor des Heeren aangezicht te wandelen, ja middelen, door welker betrachting gij zover zult vorderen, dat gij onder de kostelijke kinderen Sions, die veel beter zijn dan het fijne goud, kunt en moet gesteld worden, om met hen namaals in de hoge hemelzalen ook eeuwig gelukzalig te zijn.
i. Ten negende. Deze dierbare en uitverkoren vaten der barmhartigheid, de ware gelovigen, zullen wij als een Barnabas, een zoon der vertroosting, trachten te ontmoeten. Wij zullen ze Gods zegenrijke genadegaven en nooit volprezen weldaden

voorstellen, en tonen dat zij ware deelgenoten zijn van dat heil en die zegen. Wij zullen ze door kentekenen en ontdekkingen trachten te overtuigen, dat de eeuwige hemelheerlijkheid het lot en deel huns bekers zal zijn, en dat zij hier op aarde ook bij de Heere zullen welgevallig zijn. En zo zullen wij ze trachten op te beuren en te vertroosten tegen rampen en tegenspoeden, ja tegen de dood zelf.

j. Eindelijk, wij zullen de ware geestelijke Israëlieten door opwekkingen zoeken aan te sporen en te prikkelen, om meer en meer in oprechte godsvrucht en ware godzaligheid toe te nemen, om voort te gaan van kracht tot kracht, en van deugd tot deugd, om op de weg van Gods geboden en inzettingen te wandelen, zonder enige bijpaden of dwaalwegen in te slaan, ja, om zo de verborgenheid van Christus in het geloof na te wandelen, dat ze om Jezus het eeuwige leven ontvangen. Dit alles, waarde vrienden! hopen wij onder Gods hulp en bijstand te behartigen en met ijver en ernst voort te zetten, zo in onze openbare predikaties en catechisaties, als in onze bijzondere huisoefeningen en broederlijke omgang.

B. God opene daartoe maar de deur van het Woord. Dat is volstrekt noodzakelijk, zoals wij in de verklaring zagen.

1. Het is waar, ten dele heeft God door Zijn genade mij hier de deur des Woords reeds geopend, wanneer ik door een wettige en Goddelijke beroeping met meerderheid van stemmen onder u, o gemeente van Driehuizen en Zuid-Schermer! tot een herder en leraar verkoren ben. Het is waarachtig, gelijk God de Heere en gijlieden wel weet, dat ik in deze gemeente niet onwettig van iemand ingedrongen, maar door wettige en van God geordineerde middelen beroepen ben. Ik ben dan niet door de verkeerde weg, maar door de rechte deur ingegaan in deze schaapstal. En ik kom met de Naam en belijdenis van Christus, Die de Deur der schapen is, alhier tot ulieden. Immers nooit heb ik ulieden van aangezicht gekend, noch gij mij. Nochtans heeft God uw harten en zielen met grote eenparigheid tot mij getrokken, en dat niet alleen van uw kerkelijke, maar zelfs van de magistraatspersonen, de achtbare regering van deze plaatsen, ja, van het merendeel van uw gemeente. In dit werkhuis wil ik gaarne mijn ledige uren doorbrengen, en in mijzelf door de ijver van Gods huis laten verteren al de driften die nog mochten hellen naar mijn volk en vaderland. Dit zal mijn troost zijn in alle noden en benauwdheden die mij zouden kunnen bejegenen, in alle moeilijkheden die mijn dienst aankleven; en in alles dat mij, behoudens een goede consciëntie, zou kunnen overkomen, dat ik hier van Jezus Christus door Zijn gemeente wettig beroepen ben.

a. Gedankt en geloofd zij dan de Opperhemelkoning, dat Hij mij tot zulk een heerlijke en voortreffelijke (hoewel ook zwaarwichtige) bediening uitverkoren heeft. Hij versterke en ondersteune mij maar met Zijn genade, Geest en kracht. Hij geve mij wijsheid en verstand, oprechte godsvrucht en godzaligheid; zo zal ik als een getrouwe herder deze gemeente naar Zijn heilrijk Woord leiden, en door mijn eigen voorbeeld voorlichten; zo zal ik als een getrouw leraar Gods verborgenheid in eenvoudigheid en waarheid verkondingen, en als een getrouwe wachter op Sions muren steeds waken voor het behoud en de welstand van Zijn Kerk, ja al de delen der bediening vervullen.

b. Ik dank uw achtbare regeerders van deze plaatsen, zo van Driehuizen als de Schermer, die mijn beroeping hebt gelieven te begunstigen naar de macht van God u toebetrouwd, en ik bied mij aan als een dienaar en leraar, die niet geleerd heeft de heerschappij te lasteren en te benadelen, of zijn vinger zelfs te steken in de zaken die van zijn beroeping niet zijn; maar die zich verbindt, gelijk zijn plicht meebrengt,

anderen te zullen leren de machten over hen gesteld als Gods ordonnantie te gehoorzamen, God te vrezen en de overheden te eren, naar het bevel, Ex. 22:28: De goden zult gij niet vloeken, en de oversten van uw volk zult gij niet lasteren. Ontvang mij dan ook, en vooral mijn dienst in uw bescherming, beschutting en bewaring. Als ik u, benevens de ware weg welke de verstandige naar boven leidt, ook al de bijwegen aantonen naar mijn hoogste last, het zal zijn met die bescheidenheid als Nathan omtrent David, en Christus omtrent Pilatus gebruikt. Zo doende, wacht ik mij ook met reden dat gij mij dragen zult als David.

c. Nu wend ik mij tot u, eerwaarde en veel geachte heer, door wiens oplegging der handen ik in de heilige dienst ingezegend, en door wiens geleerde en doorwrochte redevoering ik daartoe aangespoord ben. Ik dank u voor de eer en het geluk dat mij hierin heeft mogen gebeuren, met dankbare erkentenis, ik hoop de liefde mij hierin toegedragen steeds te herdenken, de plichten die gij mij voorgedragen hebt hoop ik te behartigen, God storte maar de zegen die gij toegewenst hebt, over mijn persoon en dienst uit. En Hij bekrone met Zijn zegen ook uw persoon en getrouwe dienst. Hij gunne en geve u die wijsheid, dat verstand en die godvruchtigheid, waarmee Hij u reeds beschonken heeft, met Zijn Goddelijke Geest en genade te paren, opdat zondaars daardoor bekeerd, en afdwalenden mochten behouden worden.

d. Tot wie zal ik nu mijn aanspraak nader wenden dan tot ulieden, hoogwaarde heren, vaders en broeders, welke de dienst van het Evangelie in deze omliggende gemeenten is toevertrouwd. Hetzelfde ambt en juk dat op uw schouders rust, ligt nu ook op mij; wil mij toch daartoe onderrichten, vermanen, opwekken en door uw loffelijke voorgang tot een voortreffelijke navolging nopen. Ik beloof, met alle hoogachting, bescheidenheid, beleefdheid en vriendelijkheid met ulieden te verkeren. Ik wens uw eerwaardigheden, dat de Heere u allen rijkelijk besproeie met een overvloedige mate van Zijn Geest; dat Hij ulieden en mij gezondheid en krachten geve om ons zwaarwichtig ambt met voorspoed te bedienen. Hij geve ons vele zoete vruchten te plukken van onze zure arbeid. En gunne ons uit genade te Zijner tijd (nadat wij Gods raad, hoewel in zwakheid, zullen hebben uitgediend) dat wij de kroon der heerlijkheid mogen wegdragen.

e. Nu keer ik mij tot u, eerwaarde broeders, ouderlingen en diakenen. Ik erken met dankzegging uw liefde en toegenegenheid. Neemt mij ook aan als uw medebroeder met alle toegenegenheid en liefde. Dient mij van uw raad en hulp, tot het behandelen van deze gemeente, in het openbaar en in het bijzonder, en in hetgeen tot bestuur daarvan vereist wordt. Ik tracht naar geen heerschappij over, maar alleen naar een broederlijke omgang met ulieden. God geve dat gijlieden als ouderlingen die wel regeren, en diakenen die getrouw en voorzichtig en barmhartig zijn in het uitdelen, die eer en dat genadeloon moogt wegdragen, dat de zodanigen is toegelegd.

f. Eindelijk keert zich mijn rede wederom tot u allen, o dierbare gemeente van Driehuizen en Zuid-Schermer. Ontvangt mij als uw medeburger, als uw broeder en als uw leraar. Laat mijn dienst ulieden aangenaam en van ingang wezen in uw harten.

2. Doch hoe nodig ik daartoe heb de bijzondere hulp en bijstand van de Almachtige, weet gij allen. Hij heeft mij wel de deur open gedaan om tot ulieden te komen door een wettige beroeping; Hij heeft mij de deur in uw plaats geopend door de goedwillige toestemming van de achtbare regering van deze plaatsen; maar dit is niet genoeg; nog moet Hij mij de deur der lippen openen, opdat mijn mond Zijn lof verkondige. Zijn

Geest moet met mijn geest zijn, om mij te leiden in alle waarheid. Hij moet mijn hart vervullen met Zijn hemelse wijsheid, en hetzelve maken als een schatkist van Zijn verborgenheden; en dan moet Hij mij geven het Woord met vrijmoedigheid in de opening van mijn mond te spreken. Hij moet mijn geheugen sterken, mij de woorden in de mond leggen, mij voorzichtigheid geven in het spreken tot allerhande personen en staten naar ieders gelegenheid; mijn persoon en wandel onder ulieden aangenaam maken. Onze harten tezamen verbinden in liefde en eenheid. Ja, Hij moet ook Zelf mij een deur openen in uw harten en consciënties, opdat mijn redenen daardoor indringen, opdat mijn prediking ulieden niet zij tot een reuke des doods, maar een reuke des levens, opdat gij moogt zijn een brief van Christus, niet geschreven met inkt, maar door de Heilige Geest in vlesen tafelen uwer harten; zo zult gij onze brief van voorspraak zijn aan allen. Gij zult zijn onze blijdschap en kroon, onze roem in de dag van Christus, dat wij niet vergeefs gelopen noch gearbeid hebben.

C. Maar waarde vrienden, dierbare gemeente! Als wij onszelf nu daartoe zo volvaardig tonen, en deze genade van God ons zo volstrekt nodig is, hebben wij immers ook reden om met de apostel daarop van u te verzoeken dat gij voor ons bidt.

1. Zend uw zuchtingen menigmaal tot God voor ons, teneinde Hij ons bekwaam make om dat Evangelie in betoning van Geest en kracht met alle vrijmoedigheid te kunnen verkondigen. Daarop hebben de apostelen doorgaans bij de gemeenten aangehouden, bij uitnemendheid Paulus; en zo zeggen wij dan ook met hem, uit Rom. 15:30: Ik bid u dan broeders, door onze Heere Jezus Christus, en door de liefde des Geestes, dat gij met mij strijdt in de gebeden tot God voor mij. En uit 2Kor. 1:11: Arbeid voor ons door de gebeden. Hebt gij grond om zulks te mogen weigeren toehoorders? Immers neen. Want:

a. Vooreerst. Gij zijt verschuldigd in welke opzichten gij ons aanmerkt. Ziet gij ons aan:

1. Als mensen; de apostel leert dat wij voor allen moeten bidden, 1Tim. 2:1.

2. Als broeders in Christus, een gemeenschap der heiligen gelovende, betaamt het u; broeders, bid voor ons, 1Thess. 5:25. En:

3. Als leraars, die het beste en welzijn van en voor u zoeken. Die waken voor uw kostelijke zielen, opdat die geen prooi voor de satan mogen worden, maar eeuwig gelukzalig zijn. Die dagelijks voor u in de gebeden aanhouden bij God. Zoudt gij dan ook zoveel voor ons niet over hebben? Welk een ondankbaarheid, ontrouw en liefdeloosheid was dat? Indien wij u vloekten, ja vervolgden, gij waart schuldig voor ons te bidden, volgens de les van Jezus, Matth. 5:44. Hoeveel te meer nu wij u dagelijks zegenen, Num. 6:24-26, en al het goede door het Evangelie toe te brengen.

b. Ten tweede. Weet, dat gij er voor uzelf groot belang in hebt, uw geestelijke welstand mogen wij zeggen, hangt naast God, voor een groot deel af van uw leraars.

c. Ten derde. Weet dat gij daaruit uw Christendom kunt opmaken.

d. Voegt er eindelijk ten vierde bij, dat de leraren doorgaans in hun bediening zeer veel tegenstand onderworpen zijn, inzonderheid als zij trachte hun ambt in alle getrouwheid waar te nemen.

2. Maar bij deze voorbiddingen verzoeken wij dat gij ook uzelf wel bedient, en een goed gebruik maakt van de verkondiging der verborgenheid van Christus. Waartoe behoort:

a. Vooreerst, dat gij naarstig opkomt tot deszelfs predikaties en catechisaties. Laat u toch steeds in het huis des Heeren vinden, betreed veel Zijn kostelijke voorhoven. En toon ook in het openbaar, of in het bijzonder, dat gij daarin lust en vrucht daarvan hebt. Gij ouders, wie de Heere met kinderen beschonken heeft, por uw kinderen aan om in het huis des Heeren steeds te gaan en te wonen, wil ze aanzetten om steeds ook de catechisaties bij te wonen, doch vooral wil ze ook met uw eigen voorbeeld voorlichten. Gij broeders en zusters, tracht allen u meer en meer in de kennis des Heeren te oefenen, en kan het zijn, wil altijd, als er maar iets geleerd wordt, steeds mede uw ijver en ernst tonen. Gij jongelingen en jongedochters, wil u benaarstigen om de eerstelingen van uw jeugd de Heere op te offeren, tracht uw Schepper te eren in de dagen uwer jongelingschap, wil steeds het verkondigen van Gods Woord, en oefenen van Zijn wet behartigen.
b. Ten tweede. Gezeten zijnde onder de verkondiging van het Evangelie of andere oefeningen, zoek toch aandachtig daarop te letten, geef naarstig acht op alles wat daarvan voorgesteld wordt.
c. Ten derde. Neem dat Evangelie, die verborgenheid van Christus, hetwelk wij u zullen verkondigen, met alle toegenegenheid van uw hart aan.
d. Ten vierde. Dat met het aannemen van het Evangelie door geloof, ook gepaard ga het vast daarbij blijven.
e. Eindelijk ten vijfde. Tracht uw ganse leven door, u te benaarstigen om uzelf naar de inhoud van het Evangelie stipt te gedragen.
II. Zo doende, waarde vrienden! zult gij Gode heerlijkheid toebrengen, het Koninkrijk van de Heere Jezus Christus uitbreiden, en de verborgenheid van Christus, die wij u verkondigd hebben, de kroon op het hoofd zetten. Voor uzelf zult gij de gewenste vrucht tot verkrijging van een eeuwige gelukzaligheid genieten. Onze blijdschap zal daardoor vervuld worden, omdat wij daaruit zullen kunnen zien dat onze ingang gezegend en onze arbeid niet tevergeefs is geweest. En zo velen door die verborgenheid van Christus geteeld hebbende, zullen wij te genen dage vrijmoedig kunnen zeggen: Ziet ik, Heere, en de kinderen die Gij mij gegeven hebt. Zo zij het, om des Heeren Jezus' wil, Die met de Vader en de Heilige Geest toekomt alle lof, prijs, eer en dankzeggingen, nu, en in alle eeuwigheden. AMEN.

VIER EN VEERTIGSTE LEERREDE

1TIMOTHEÜS 4:8

Want de lichamelijke oefening is tot weinig nut, maar de godzaligheid is tot alle dingen nut, hebbende de belofte des tegenwoordigen en des toekomenden levens.

INLEIDING

I. **ALHOEWEL** het ook, tot godzaligheid, krachtig klemmende drangredenen zijn, die ontleend worden van deszelfs betamelijkheid en van deszelfs noodzakelijkheid, nochtans zijn er geen sterk dringender drangredenen om mensen tot godzaligheid aan te zetten, dan die afgeleid worden van deszelfs nut; omdat alle mensenkinderen een zekere soort van begeerte hebben om toch gelukkig te zijn, en een afkeer hebben van kwalijk varen. Hierom behaagt het de alleen wijze God, trachtende in Zijn Bijbelwoord de mensen op allerhande wijzen tot de godzaligheid aan te zetten, ook drangredenen te laten gebruiken; ontleend:
A. Dan eens van deszelfs betamelijkheid, Pred. 12:13: Vreest God, en houdt Zijn geboden, want dit betaamt alle mensen. Joh. 15:8: Hierin is Mijn Vader verheerlijkt, dat gij veel vrucht draagt.
B. Dan wederom van deszelfs noodzakelijkheid, uit de Goddelijke wil, 1Thess. 4:3: Dit is de wil Gods, uw heiligmaking.
C. Eindelijk, dan wederom en meermaals van deszelfs nut; zo zegt Christus Zelf: Och dat zij zulk een hart hadden om Mij te vrezen, en al Mijn geboden te allen dage te onderhouden; opdat het hun en hun kinderen welging in eeuwigheid, Deut. 5:29. Zo zal David ook zeggen, dat in het houden van Gods geboden groot loon is, Ps. 19:12.
II. En hoe wonder nadrukkelijk prijst Paulus de godzaligheid van deszelfs nut aan, in de woorden van onze tekst, zeggende: Want de lichamelijke oefening is tot weinig nut, maar de godzaligheid is tot alle dingen nut, hebbende de belofte des tegenwoordigen en des toekomenden levens.
III. Na een voorzegging van ketters, die in de laatste tijden opstaan zouden, vers 1 en 2 van ons teksthoofdstuk, en na een onderrichting aan Timotheüs omtrent die ketterleer, vers 3-5, mitsgaders na een verzekerende aanprijzing van de gezonde geloofsleer, die Timotheüs kende, vers 6, gepaard met een bijgevoegde afmaning van ongoddelijke en oudwijfse fabels, dat zijn menselijke en van de waarheid vervreemde redenen, in het begin van vers 7, zo voegt de apostel er een aanmaning en betrachting bij van de ware godzaligheid, in het laatste deel van vers 7, zeggende tot Timotheüs: En oefent uzelven tot godzaligheid. Welke vermaantaal de apostel nu verder aandringt in onze tekst, met een beweegreden ontleend van het alleszinse voordeel der godzaligheid, zeggende: Want de lichamelijke oefening is tot weinig nut, maar de godzaligheid is tot alle dingen nut, hebbende de belofte des tegenwoordigen en des toekomenden levens.
IV. De korte inhoud van de voorgelezen woorden is eigenlijk deze: *Indien alle lichamelijke oefening, inzonderheid godsdienstige en bijgelovige, van de mensen*

gewoonlijk aangeprezen, hoog geacht en zeer geroemd placht te worden, dat wij ons dan veelmeer moeten toeleggen op, en overgeven tot betrachting van de godzaligheid, omdat de lichamelijke oefening alleen maar nuttig is voor een korte tijd en tot weinig goed, daar de godzaligheid integendeel tot alle dingen nuttig is, die betrekking hebben zo op de ware voorspoed en gelukzaligheid van dit leven, als tegelijk ook op het eeuwige en zalige leven hierna.
O God, geef die zegen op de verhandeling van dit woord, dat er meerderen door op de godzaligheid recht verliefd mogen raken, tot heil van Kerk en land! Amen.
V. In deze woorden, die zichzelf als het ware tot behandeling veelzins aanprijzen, verricht de apostel twee dingen:

I. Hij getuigt van de lichamelijke oefening, daar de meeste mensen al te hoge achting voor hebben, dat zij maar tot weinig nut is.
II. Hij verheft de godzaligheid daarboven, die van de meeste mensen veracht wordt, en hij roemt deze van haar overgroot nut.

VERKLARING

I. In het eerste hoofddeel van onze tekst vinden wij twee onderdelen. Het onderwerp waarvan de apostel spreekt, de lichamelijke oefening. En hetgeen hij daarvan getuigt, dat ze tot weinig nut is.
A. Het onderwerp waarover de apostel zich hier uitlaat, noemt hij in de grondtekst *Hae somatikae gumnasia,* van onze Nederlanders overgezet, *de lichamelijke oefening.*
1. Waardoor sommigen verstaan, de oefening der worstelaars in de worstelperken.
a. Omdat het woord *gumnasia*, hetgeen de apostel hier in de grondtekst bezit, eigenlijk een woord is dat van de worstelspelen is ontleend. Daarenboven omdat Paulus dit schrijft aan Timotheüs, die een leraar van Gods gemeente te Efeze was, alwaar op alle nieuwe maanfeesten verschillende worstelspelen werden gevoerd.
b. Doch ofschoon het een waarheid is, dat het een woord is dat van de worstelspelen afkomstig is, ondertussen is het tegelijk volzeker dat dit woord ook van een ruimere betekenis bij de Grieken geweest is, en ook gebruikt is geworden om allerlei soorten van oefeningen daardoor aan te duiden, zowel daar het lichaam in bewogen en geoefend werd, als naar de zielen in onderwezen en geleerd zijn geworden. Zo vinden wij het woord bij verschillende Griekse schrijvers ook gebruikt voor of van de plaats, daar de wijsgeren zich in het redetwisten oefenden. Zodat derhalve deze lichamelijke oefening, uit kracht van het grondwoord, niet alleen tot de worstelspelen kan of mag bepaald worden.
2. Anderen verstaan er de natuur- en geneeskunde door, en zetten het dan over, de oefening omtrent het lichaam, dewijl dat geoefend wordt om de gezondheid van het lichaam, of te bewaren, of te herstellen. Zo vat het Eucumenus.
3. Anderen wederom verklaren het van de huishoudelijke en burgerlijke oefening, waardoor men zijn huis en huisgezin verzorgt, gelijk bijvoorbeeld daartoe behoren de smartelijke arbeid der landbouwers, het werk en zweten der ambachtslieden, het reizen en trekken der kooplieden, en wat voor werk de stijl en het beroep van een ieder verder meebrengt.

4. Doch de meeste uitleggers (voor zover mij bekend is) verstaan het van de godsdienstige oefening van het lichaam, door vasten, waken, sober zijn in spijs en drank, en wat dergelijke oefeningen van het lichaam er meer zijn, en geoefend worden om over het vlees te heersen.
a. Hetzij zulks geschiedt:
1. Zonder enige de minste bijgelovigheid, alleen maar opdat de levensgeesten niet log en traag, maar vlug en bruikbaarder zouden zijn tot oefening van het werk der godsdienst, bidden, mediteren en wat dies meer is.
2. Of hetzij zulks ook geschiedt uit bijgeloof en verbeelding van enige godsdienstigheid.
a. Als het uit die laatste grond voortkomt, is het wel te veroordelen. Doch indien het zonder bijgeloof en op een matige wijze uit die eerste grond geoefend wordt, mag het niet afgekeurd, maar moet het goedgekeurd worden.
b. Van deze godsdienstige oefening van het lichaam spreekt de grote Heere Jezus Zelf, niet met afkeuring, maar met een ingewikkelde aanprijzing aan de Zijnen, onder een bijgevoegde voorstelling van de wijze waarop. Wanneer gij vast, zegt Hij, toont geen droevig gelaat, gelijk de geveinsden. Want zij mismaken hun aangezichten, opdat zij van de mensen mogen gezien worden, als zij vasten. Voorwaar, Ik zeg u, dat zij hun loon weg hebben. Maar gij, als gij vast, zalf uw hoofd, en was uw aangezicht, Matth. 6:16,17. En de apostel Paulus aangaande zichzelf, zeggende: Ik bedwing mijn lichaam, en breng het tot dienstbaarheid, 1Kor. 9:27.
b. Deze godsdienstige oefening van het lichaam alleen willen sommigen hier verstaan hebben, als Calvijn, Beza, Daneus en andere grote godgeleerden. Ik merk, toehoorders, dat zij er deze redenen van geven:
1. Omdat zulk een godsdienstige levenswijze, zonder de minste bijgelovigheid echter, zeer eigen aan Timotheüs, aan wie Paulus dit schrijft, geweest is, als die het water drinken af, en wijn te drinken aangeraden moest worden, 1Tim. 5:23.
2. Omdat ook deze lichamelijke godsdienstoefeningen in die tijden bij zeer velen sterk in gebruik waren, doch bij de meesten uit bijgeloof, dat te veroordelen is, als blijkt uit Kol. 2:23.
3. Omdat Paulus in het voorgaande derde vers van ons teksthoofdstuk van het onthouden van spijs ook gesproken had.
c. En waarlijk, terecht kan dit genoemd worden een lichamelijke oefening, te weten, die godsdienstig is:
1. Zo omdat daarin een zekere hardere behandeling en oefening van het lichaam is, door vasten, sober zijn en wat dies meer is.
2. Als ook omdat de uitwerking ervan voornamelijk in het lichaam is, dat er vlugger en bruikbaarder tot godsdienst door gemaakt wordt.
5. Wat ons aangaat toehoorders, wij denken ook dat men door de lichamelijke oefening hier mede verstaan moet deze godsdienstige lichaamsoefeningen, hetzij ze voortspruiten uit een zuiver of uit een bijgelovig grondbeginsel, om de even bijgebrachte redenen. Maar wij kunnen niet zien dat die redenen verder kracht hebben, dan alleen om te bewijzen dat het er ook toe behoort; waarom wij dat het liefst zo opvatten, dat zij ook niets van het andere opgetelde hier uitsluiten. Want let wel, vrienden:

a. De uitdrukking van Paulus is hier algemeen, zonder de minste bepaling, en daarom alle lichamelijke oefeningen, zowel der worstelperken, der natuurkunde en geneeskunde, der waarneming en betrachting van een ieders stijl en beroep, als van uiterlijk lichamelijk godsdienstig werk in zich behelzende.
b. Hetgeen hier omtrent deze lichamelijke oefening getuigd wordt, heeft zijn waarheid omtrent al de opgetelde zaken; want Paulus zegt:
B. De lichamelijke oefening is tot weinig nut. Paulus zegt:
1. Niet, dat deze lichamelijke oefening betamelijk is, of dat zij noodzakelijk is, of dat zij niet genoegzaam is; van dat alles rept hij niets, dat laat hij thans daar.
2. Maar hij zegt hier alleen, dat zij nut is, tot weinig. Hetgeen wij moeten verstaan:
a. Of van de tijd, alsof de apostel gezegd had, de lichamelijke oefening is maar nut tot weinig tijd. In die betekenis vinden wij deze uitdrukking gebezigd, Jak. 4:14.
b. Of met betrekking op het voordeel, alsof Paulus gezegd had, de lichamelijke oefening is maar nut tot weinig goed. Zo vat het Beza, die denkt dat het in het enkel getal hier staat, voor het meerder getal, en dat het bij tegenstelling staat tegenover alle dingen, daar de godzaligheid gezegd wordt toe nut te zijn in het volgende deel van onze tekst.
c. Theophylactus voegt deze dubbele zin tezamen, en dat wel terecht; want in beide deze opzichten is het zeggen van de apostel waarheid. Want al deze lichamelijke oefening is nut:
1. Tot weinig, dat is, tot weinig goed.
a. Die der worstelaars in de worstelperken alleen om menselijke lof en een stoffelijke kroon verkrijgen, 1Kor. 9:24.
b. Die der natuurkunde en geneeskunde herstelt alleen de lichamelijke gezondheid, of bewaart deze.
c. De waarneming en betrachting van een ieders stijl en beroep geeft alleen maar kost en kleding, of op zijn allerbest maakt de hand der vlijtigen rijk, Spr. 10:4.
d. De godsdienstige oefening van het lichaam zonder bijgelovigheid, bestaande in een matig vasten, waken, sober zijn, is wel voordelig, voor de gezondheid, om over de begeerlijkheden van het vlees te heersen, en om bekwamer en vaardiger te zijn tot de dienst van God; maar het kan door zichzelf geen meerder goed teweeg brengen.
e. En ofschoon de godsdienstige oefening van het lichaam uit bijgelovigheid en verbeelding van enige verdienstelijkheid betracht, wel degelijk te veroordelen is; nochtans is ze enigszins nuttig voor het vlees en deszelfs kwade begeerlijkheden, Kol. 2:23. Want hierdoor verwondert zich een ieder over de zodanige, en wordt hij voor zeer godsdienstig gehouden, als in het pausdom blijkt. Maar dit is inderdaad weinig, ja niets; want deze godsdienstige oefening van het lichaam kan niets toebrengen om voor de zonden te voldoen, of om het eeuwige leven te verwerven, gelijk deze godsdienstigen ijdel wanen.
2. Al deze lichamelijke oefening is ook nut tot weinig tijd.
a. De kroon der worstelaars is een verderfelijke kroon, 1Kor. 9:25.
b. De lichamen, die in gezondheid hersteld en bewaard worden, worden evenwel eindelijk ziek, en moeten de dood ondergaan.
c. Welke schatten en rijkdommen iemand ook verkrijgt, zij verlaten hem, of hij moet deze al ras zelf verlaten.

d. Het vasten en waken maakt wel voor een korte tijd de geest vaardiger in het bidden, maar niet wanneer het lichaam daardoor al te lang afgemat wordt.
e. De achting die iemand door uitwendige godsdienstigheid verkrijgt, verliest hij al dikwijls ras, zeker ten laatste dage, indien zijn godsdienstigheid alleen maar uitwendig was, wanneer de bijgelovigheid, geveinsdheid en oogmerken van deze godsdienstigen zullen geopenbaard worden.
II. Met recht redekavelt Paulus derhalve daaruit tot verheffing van de ware godzaligheid, zeggende: Maar de godzaligheid is tot alle dingen nut, hebbende de belofte des tegenwoordigen en des toekomenden levens. Om dit wel te verstaan, moeten wij onderscheiden overwegen: Het verheffend voorstel van Paulus: Maar de godzaligheid is tot alle dingen nut. En dan deszelfs bevestiging: Hebbende de belofte des tegenwoordigen en des toekomenden levens.
A. In het verheffend voorstel moeten wij letten op het onderwerp, dat de godzaligheid is. Hoe hij dit tegen de lichamelijke oefening over stelt, door de woordjes *want* en *maar.* En hoe hij daarvan getuigt, dat ze tot alle dingen nut is.
1. De godzaligheid is hetzelfde als de godsvrucht.
a. Soms wordt dit woord in een engere zin genomen; dan eens voor de godzaligheid omtrent God alleen, als Tit. 2:12, 2Petr. 1:6. Dan eens voor de godzaligheid omtrent de naasten alleen, als bijvoorbeeld omtrent zijn ouders, 1Tim. 5:4.
b. Maar somtijds wordt dit woord ook in een ruimere zin genomen, voor godzaligheid omtrent God en omtrent de naasten tegelijk, 2Tim. 3:5, 2Petr. 1:3. In zulk een ruimere zin wordt het hier ook gebruikt, en het zegt:
1. In het gemeen, God in alles op een betamelijke wijze te dienen volgens het voorschrift van Zijn Woord.
2. Maar in het bijzonder behelst deze godzaligheid in zich:
a. Het zaligmakende geloof, en inzonderheid om daardoor in alles veel gebruik te maken van de Middelaar Christus. Dat is de hoofdsom van die weg waarlangs God gediend wil worden, en die Hij daartoe in Zijn Woord Zelf heeft voorgeschreven; willende dat de rechtvaardige door zijn geloof zal leven, Hab. 2:4. Dit is toch de wil Desgenen Die Christus gezonden heeft, dat een iegelijk die den Zoon aanschouwt, en in Hem gelooft, het eeuwige leven hebbe, Joh. 6:40. Daartoe is alles geschreven, opdat gij gelooft dat Jezus is de Christus, de Zone Gods; en opdat gij gelovende het leven hebt in Zijn Naam, Joh. 20:31.
b. De godzaligheid behelst in zich de vreze Gods. Godzalig en vrezende God gaat daarom samen, Hand. 10:2; bestaande in een kennis en erkentenis van Gods hooggeduchte Majesteit. In een heilige bekommering om Hem toch niet te onteren. In een klein en nederig gevoelen van zichzelf te hebben. In een volkomen en volvaardige overgave van zichzelf, om Gods geopenbaarde wil in gehoorzaamheid te betrachten. En in een gewillige onderwerping van zichzelf en het zijne aan de bestelling en het bestuur Gods.
c. De godzaligheid behelst in zich God boven alles lief te hebben, hetwelk bestaat in Hem zeer hoog te achten en boven alles te waarderen. Gedurig aan Hem te denken en Hem zich voor te stellen. Met een hartelijke en ernstige begeerte naar de vereniging en gemeenschap met Hem te verlangen. Het er op toe te leggen om Hem toch welbehaaglijk te zijn. Hem onvermoeid te volgen, langs welke wegen Hij ook leidt.

Alles te haten dat Hij haat en dat Hem onteert. Met ernst voor Zijn Naam en zaak te staan en uit te komen.
d. De godzaligheid behelst in zich de naasten oprecht en ongeveinsd lief te hebben, 1Tim. 5:4. Hetwelk bestaat in de naasten naar ziel en lichaam wel te willen. In metterdaad naar beide hun wel te doen en hun beste te willen. En in werken van barmhartigheid aan hen te bewijzen. Hoe men dit moet betrachten, leert de Heere Jezus, zeggende: Hebt uw vijanden lief, zegent ze die u vervloeken, doet wel dengenen die u haten, en bidt voor degenen die u geweld doen en die u vervolgen, Matth. 5:44. Wederom als Hij zegt: Alle dingen die gij wilt dat u de mensen zouden doen, doet gij hun alzo, Matth. 7:12. En Paulus, zeggende: Alle bitterheid en toornigheid, en gramschap, en geroep, en lastering zij van u geweerd, met alle boosheid. Maar zijt jegens elkander goedertieren, barmhartig, vergevende elkander, gelijkerwijs ook God in Christus ulieden vergeven heeft, Ef. 4:31,32. En Jakobus, zeggende: De zuivere en onbevlekte godsdienst voor God en den Vader is deze: Wezen en weduwen bezoeken in hun verdrukking, Jak. 1:27. En wederom, als hij zegt: De wijsheid die van Boven is, die is ten eerste zuiver, daarna vreedzaam, bescheiden, gezeglijk, vol van barmhartigheid en van goede vruchten, niet partijdig oordelende, en ongeveinsd, Jak. 3:17.
2. Deze godzaligheid stelt Paulus hier door de woordjes *want* en *maar* tegenover de lichamelijke oefening.
a. Niet, omdat de godzaligheid alle uiterlijk werk wraakt.
b. Maar omdat de godzaligheid steunt op Gods Woord en gebod, daar die lichamelijke oefening, ook de godsdienstige, inzonderheid de bijgelovige, steunt op des mensen welbehagen. En omdat bij vergelijking in deze godzaligheid veelmeer nut is dan in alle lichamelijke oefening; want die is maar tot weinig nut. Maar de godzaligheid, zegt Paulus:
3. Is tot alle dingen nut. In 1Tim. 4:6 zegt hij: De godzaligheid is een groot gewin, met vergenoeging. Hier in deze tekst zegt hij, dat de godzaligheid niet alleen betamelijk en noodzakelijk, maar zelfs dat ze nuttig is, en dat wel tot alle dingen, niet alleen met betrekking op het lichaam, maar ook met betrekking op de ziel; niet alleen met opzicht op dit tegenwoordige, maar ook met opzicht op het toekomende leven. En inderdaad, de godzaligheid is nuttig:
a. Om lichamelijke en tijdelijke goederen te verwerven.
1. Zo voor het gemene best, in welker midden men leeft; dewijl gerechtigheid een volk verhoogt, Spr. 14:34.
2. Als ook voor zichzelf in het bijzonder; want het brengt veel toe tot iemands gezondheid, als hij matig leeft. Het vermeerdert het vermogen en de rijkdommen, Spr. 3:16. Althans deszelfs matig gebruik doet ze overvloediger worden. Het doet eer, een naam en gedachtenis verkrijgen, Spr. 3:16, 10:7. Ja, het doet allerlei voorspoed, welvaart en zegeningen in het tijdelijke en lichamelijke deelachtig worden, Gen. 39:5, Ex. 1:21.
b. De godzaligheid is ook nuttig tot de geestelijke goederen. Tot de vergeving der zonden, Jes. 1:16-18. Tot de vrede der consciëntie, Jes. 32:17. Tot de ware blijdschap en vrolijkheid, Ps. 97:11. Tot lijdzaamheid, kloekmoedigheid en volstandigheid onder de tegenspoeden, Spr. 28:1. Tot betamelijke nederigheid en dankbaarheid in

voorspoed. En eindelijk tot vertroosting in de ure des doods; want de rechtvaardige betrouwt zelfs in zijn dood, Spr. 14:32.
c. De godzaligheid is ten laatste ook nut tot het eeuwige; want de Heere doet Zijn liefhebbers beërven dat bestendig is, en Hij zal al hun schatkameren vervullen, Spr. 8:21. Die met Christus verdragen, zullen ook met Hem heersen, 2Tim. 2:12. Dengenen die met volharding in het goed doen, heerlijkheid, en eer, en onverderfelijkheid zoeken, zal God het eeuwige leven vergelden, Rom. 2:7. Alhoewel nu de godzaligheid uit zijn natuur enigszins nuttig is tot sommige tijdelijke en lichamelijke goederen, als bijvoorbeeld tot de gezondheid en een lang leven; nochtans werkt ze dat goede door haarzelf niet; en wat belangt de andere lichamelijke goederen, en nog meer de geestelijke en eeuwige, dat zijn alle vruchten van de godzaligheid.
1. Niet, om deszelfs inwendige waardigheid. Noch ook om deszelfs verdienste, uit kracht van het verbond der werken; dat vordert een volstrekte volmaaktheid, daar de godzaligheid van een ieder onvolmaakt is, en ook het geloof in Christus tot een genadige rechtvaardigmaking insluit.
2. Maar alleen om de verdiensten van Christus, uit kracht van Gods genaderijke beloften aan de godzaligen gedaan, welke in Christus Jezus ja en Amen zijn, 2Kor. 1:20. Welke beloften, omdat ze zijn van een onveranderlijke God, en steunen op Zijn eeuwig en onveranderlijk besluit, daarom terecht er van Paulus worden bijgedaan.
B. Om zijn gezegde te bevestigen, wanneer hij er deze woorden bijvoegt: Hebbende de belofte des tegenwoordigen en des toekomenden levens. Met welke woorden Paulus:
1. Vaststelt en leert dat er, behalve het leven dat er nu is, ook een toekomend leven te verwachten is, naar de ziel die nooit zal sterven, en naar het lichaam dat ten laatsten dage weer zal opstaan.
2. Dit tweeërlei leven merkt hij hier aan in deszelfs zalige welstand; want op zichzelf is het tegenwoordige en toekomende leven aan godzaligen en goddelozen gemeen, want de goddelozen worden niet vernietigd na de dood.
3. Bijgevolg verstaat de apostel hier:
a. Door het tegenwoordige leven, zulk een lang en voorspoedig leven naar het lichaam, en het geestelijke leven dat er in de godzaligen is en aanwast.
b. En door het toekomende leven verstaat hij, niet alleen maar een eeuwig leven, maar ook een zalig leven, ten opzichte van de volkomen kennis, heiligheid, vertroosting, blijdschap en heerlijkheid, die daarin zal genoten worden.
4. Hij zegt nu, dat de godzaligheid heeft, te weten in Gods Woord, de belofte, niet maar één, maar bij verzameling, verschillende en velerlei van beide het tegenwoordige en het toekomende leven. En inderdaad, dit is een getrouw woord en aller aanneming waardig, mogen wij hier uit het volgende negende vers van ons teksthoofdstuk wel zeggen; want de godzaligheid heeft:
a. Algemene beloften, tot dit tweeërlei leven zich uitstrekkende, Jes. 3:10: Zegt den rechtvaardigen, dat het hun wel zal gaan; dat zij de vrucht hunner werken zullen eten, Jes. 45:19. Ik heb tot het zaad Jakobs niet gezegd: Zoekt Mij tevergeefs.
b. De godzaligheid heeft de belofte van dit tegenwoordige lichamelijke leven, dat dit lang en voorspoedig zijn zal, Ex. 20:12, Ps. 34:10,13-15, Matth. 6:33. Deze belofte is niet volstrekt, maar conditioneel, en geeft te kennen het recht dat de godzaligen in Christus tot het lichamelijke hebben, en dat zij daarvan zoveel bezitten zullen, als zij tot hun eeuwige zaligheid en Gods eer van node hebben.

c. De godzaligheid heeft de belofte van het tegenwoordige geestelijke leven; dat dit in een godzalige groeien, wassen, vruchten dragen, vet en groen zal zijn, Ps. 92:13-15. Dat het in hem blijven zal in eeuwigheid, Ps. 125:1. En dat het hem tot vertroosting zijn zal, Jes. 61:3.
d. Eindelijk, de godzaligheid heeft de belofte des toekomenden levens, dat hetzelve zalig zijn zal, Ps. 49:15: De oprechten zullen over hen heersen in dien morgenstond. Hab. 2:4: De rechtvaardige zal door zijn geloof leven. Matth. 20:28,29: Jezus zeide tot hen: Voorwaar zeg Ik u, dat gij die Mij gevolgd zijt in de wedergeboorte, wanneer de Zoon des mensen zal gezeten zijn op den troon Zijner heerlijkheid, dat gij ook zult zitten op twaalf tronen, oordelende de twaalf geslachten Israëls. En zo wie verlaten zal hebben huizen, of broeders, of zusters, of vader, of moeder, of vrouw, of kinderen, of akkers, om Mijns Naams wil, die zal honderdvoud ontvangen, en het eeuwige leven beërven. Deze beloften zijn volstrekt, steunende op de volmaakte voldoening van de middelaar, waarom ze ook zeker vervuld zullen worden. En bijgevolg is het zeer nuttig, zichzelf te oefenen tot godzaligheid, dat Paulus hiermee eigenlijk bewijzen wilde.
Ziedaar deze stof voor uw aandacht verklaard.

TOEPASSING

I. Derhalve zijn hier dan met ernst te bestraffen de zodanigen:
A. Die het nut van de godzaligheid en van God te dienen loochenen, en met de boze Joden, hetzij met woorden, hetzij met hun gedrag zeggen: Het is tevergeefs God te dienen; want wat nuttigheid is het dat wij Zijn wacht waarnemen? En dat wij in het zwart gaan voor het aangezicht des Heeren der heirscharen? En nu, wij achten de hoogmoedigen gelukzalig; ook die goddeloosheid doen, worden gebouwd; ook verzoeken zij den Heere, en ontkomen, Mal. 3:14,15.
1. Die zich alleen tot lichamelijke oefeningen overgeven, ook godsdienstige; doch die daar bijeinden en verkeerde oogmerken mee voorhebben, dikwijls niet zonder bijgelovigheid of werkheiligheid.
a. Zulke overheden en magistraatspersonen, die alles niet werkstelling maken om de godzaligheid, zozeer nuttig voor het gemene best, voor te staan en op allerlei wijze te bevorderen.
b. Alle wereldlingen, die het oefenen van zichzelf tot godzaligheid van tijd tot tijd uitstellen, dan, dan zullen zij het doen; en er komt niet met al van.
c. Ook de zodanigen, die voorgeven dat zij zichzelf tot godzaligheid oefenen, die ook nu en dan schijnen er nog enig werk van te willen maken; maar die het niet doen in oprechtheid, in waarheid, met ernst en onvermoeid; maar alleen lauw en flauw, zodat zij niet kunnen gezegd worden zich daarin te oefenen, maar alleen dat zij een gedaante van godzaligheid hebben, doch dat zij de kracht derzelve verloochenen, gelijk Paulus zegt, 2Tim. 3:5.
2. Wees gewaarschuwd mensen, daar het zo mee gesteld is, wat gij u ook inbeelden moogt.
a. Tot u behoort deze belofte van het tegenwoordige en van het toekomende leven geenszins, gij hebt geen deel of lot in dit goede woord Gods.

b. Al uw lichamelijke oefening die gij bij de hand hebt, en waarmee gij u ophoudt, is u niet nuttig; hoe blind gij ook zijt, gij ziet dat immers nu en dan zelf nog al eens bij de uitkomst.
c. Alles zal u op het einde zeer schadelijk zijn, en uw eeuwige verdoemenis verzwaren, wanneer alles in u alleen maar bij het uitwendige blijft.
3. Tot elk uwer heb ik uit Gods Naam dit woord te zeggen:
a. Tot u, haters van, en spotters met de godzaligheid: Och! dat gij u eens bekeerde, het is al meer dan tijd; de godzaligheid is zeer nuttig, niet alleen voor de onsterfelijke ziel, welker bezorging, helaas! gij tot nog toe verwaarloosd hebt, maar ook voor uw lichaam, dat gij door uw ongodzalig leven, hoererij, dronkenschap en toorn jammerlijk tekort doet en verbreekt.
b. Tot u, die u maar alleen lichamelijk oefent, en inzonderheid tot u, die zulks doet uit deze of gene bijeinden, en zo uw lichaam kwelt. Wij veroordelen niet alle lichamelijke oefening. O neen! Maar alleen de zodanige, die uit bijgeloof of uit slinkse bijeinden geoefend wordt; maar wij zeggen er met Paulus bij, dat ze nochtans maar tot weinig nut is, indien het daar alleen bij blijft.
c. Tot de overheden, dat zij toch de godzaligheid op allerlei wijze naar hun vermogen voorstaan, omdat zij zo nuttig is voor het gemene best, en door haar natuur, en door Gods oneindige goedheid. God zou immers om maar tien rechtvaardigen Sodom gespaard hebben, indien zij er maar geweest waren, Gen. 18.
d. Eindelijk tot u allen, die nog lust hebt om behouden te worden, die nog naar de godzaligheid vraagt, o! oefent uzelf tot godzaligheid.
B. Ei! let er op mensen, en neemt het toch recht in acht. Dat is betamelijk, noodzakelijk en zeer nuttig. Indien de lichamelijke oefening, die alleen tot weinig nut is, zo hoog geacht wordt bij de mensen; wat behoorde dan de godzaligheid niet veel hoger van u geacht te worden, die tot alle dingen nut is. Dat is de enige weg tot behoud.
II. Godzaligen, wat u belangt, u roepen wij toe:
A. Verblijd u in het oefenen van de godzaligheid; er is geen edeler, uitnemender en zaliger betrachting, en geen gelukkiger schepsel dan een godzalig mens, welke de godzaligheid veel betracht, en zichzelf daarin oefent. Zoekt nederig, vlijtig en volstandig in alle oefening van godzaligheid voort te gaan, en meer en meer toe te nemen. Toon dat gij dit zeggen van Paulus gelooft, door u ook lijdzaam en kloekmoedig onder alle tegenheden te gedragen, als die ook de belofte hebt van het toekomende leven.
B. Weet tot uw troost en bemoediging, godzaligen: Dat gij in Christus een vol recht hebt tot al het lichamelijke. Dat een godzalig leven altijd lang genoeg is, Jes. 65. Deze belofte hangt niet af van iets in u, maar rust op Christus' verdiensten. Het toekomende leven zal u zeker geschonken worden, daar gij van elk kwaad volkomen bevrijd zult zijn, en eeuwig zalig leven zult. AMEN.

VIJF EN VEERTIGSTE LEERREDE Ter bevestiging van de weleerwaarde heer Petrus Blauw, in de gemeente te Twisk, 13 november 1746

2TIMOTHEÜS 2:15

Benaarstig u om uzelven Gode beproefd voor te stellen, een arbeider die niet beschaamd wordt, die het woord der waarheid recht snijdt.

INLEIDING

I. **ONDER** de noodzakelijke bedieningen is geen van de minste het predikambt, waarom men ook alle vlijt en naarstigheid moet aanwenden en hetzelve recht te bedienen en getrouw te vervullen.
A. Eerst zeggen wij, dat onder de noodzakelijke bedieningen het predikambt geen van de minste is. Want:
1. God, die van het begin Zijn Kerk in de wereld gehad heeft en altijd tot het einde toe hebben zal, behaagde het zodanige diensten daarin te ordineren, opdat derzelver welstand daardoor mocht bevorderd worden; gevende sommigen ook tot herders en leraars, tot de volmaking der heiligen, tot het werk der bediening, tot opbouwing des lichaams van Christus, Ef. 4:11,12. Bijgevolg is hun ambt geen menselijk verdichtsel, maar noodzakelijk, door Goddelijke instelling; waarom het ook genoemd wordt een treffelijk werk, 1Tim. 3:1.
2. Ook is het ingesteld tot noodzakelijke einden, welke zolang die duren, zo ook het predikambt noodzakelijk, als een middel om die einden te bereiken.
a. Het behaagt nu God: Daardoor mensen te bekeren. Daardoor ze van zonden en de wereld los te maken. Daardoor ze te brengen tot de eenheid des geloofs. Daardoor de treurigen te troosten. Daardoor het lichaam van Christus op te bouwen. Ja, daardoor zalig te maken die geloven, 1Kor. 1:21.
a. Wel is waar, God kon dit alles zonder middelen doen. Maar gelijk het Hem behaagt door spijs en drank ons lichaam te onderhouden, zo wil Hij ook door de dienst van het Woord de zielen van Zijn volk versterken; waarom David ook welgelukzalig roemde die in des Heeren voorhoven wonen, omdat zij verzadigd worden met het goed van Zijn huis, met het heilige van Zijn paleis, Ps. 65:5.
3. De noodzakelijkheid blijkt ook uit de belofte, Matth. 28:20: En ziet, Ik ben met ulieden al de dagen, tot de voleinding der wereld. Welke toezegging zowel ziet op de navolgers van de apostelen zelf. Derhalve, zolang God Zijn Kerk zal hebben, zolang Hij Zijn wijngaard zal planten, zolang Hij Zijn akker zal bouwen, zolang Hij zielen zal zaligen, zolang zal ook Zijn dienst duren, door welke Hij zulks alles verricht.
3. Ook mogen wij de noodzakelijkheid daarvan besluiten uit de benamingen die God aan deze Zijn ambtenaars in Zijn Kerk geeft; namelijk dat zij zijn: Ambassadeurs met Zijn last aan mensen gezonden. Uitdelers der verborgenheden Gods. Wachters op de muren van Sion. Herders die de kudde weiden. Bouwmeesters die de Kerk volmaken.

Huisbezorgers die de welstand der gemeente verzorgen. Welke figuurlijke uitdrukkingen alle diensten van volstrekte noodzakelijkheid te kennen geven.
4. Doet er bij de ordonnantie der apostelen tot achtervolging van dit noodzakelijk ambt. Zo belastte Paulus Timotheüs, 2Tim. 2:2, dat ambt te betrouwen aan getrouwe mensen, welke bekwaam waren om ook anderen te leren. En hij liet Titus in Kreta, om van stad tot stad zodanige leerouderlingen te stellen, Tit. 1:5. En zo stoot de Heere des oogstes, niet onmiddellijk, maar middellijk door de kerkelijke beroepingen, nog dagelijks arbeiders uit in Zijn oogst.
B. Waarom men ook alle vlijt en naarstigheid moet aanwenden om hetzelve recht te bedienen en getrouw te vervullen. Men moet zich daartoe aan de Heere en Zijn dienst geheel overgeven. In de gebeden zonder ophouden strijden en Hem aanlopen. Naarstig arbeiden om het Woord recht te snijden, en elk zijn bescheiden deel toe te dienen. Met zijn leven en gedrag hetgeen men spreekt en preekt bevestigen. En uit eigen ondervinding van de weg naar de hemel trachten te spreken en te preken.
II. En wat behoef ik hier meer op te halen? Hoor hoe duidelijk Paulus bij Timotheüs hier op aandringt, in de woorden uw aandacht zo even voorgelezen, zeggende: Benaarstig u om uzelven Gode beproefd voor te stellen, een arbeider die niet beschaamd wordt, die het woord der waarheid recht snijdt.
III. De plaats vanwaar de apostel deze Brief schreef, was Rome, als blijkt uit vers 8 van hoofdstuk 1, daar hij van zijn gevangenis meldt, dat te Rome geweest is.
A. De tijd wanneer hij ze geschreven heeft, wordt van allen niet eveneens beoordeeld. Sommigen menen kort na zijn aankomst te Rome, bijkans tegelijk, of even na de Brief aan de Efeziërs. Maar de meesten denken liever dat hij ze op het einde van zijn leven, even voor zijn dood maar zal geschreven hebben.
B. De gelegenheid bij welke hij deze Brief schreef, was dat Timotheüs, die hij zeer gaarne bij Hem te Rome zou gehad hebben, door valse leraars te Efeze zeer veel moeite werd aangedaan en bitter vervolgd.
1. Zijn voornaam oogmerk in deze Brief is daarom, Timotheüs op te wekken tot volstandigheid in de leer der waarheid, en in het beijveren van zijn ambt, hem vertroostende tegen de verdrukkingen en smaadheden welke hem bejegenden.
2. Deze Brief is drieledig, bestaande in een opschrift en inleiding, in de eerste vijf verzen van hoofdstuk 1. Dan de inhoud van de Brief zelf, van vers 6 van hoofdstuk 1 tot vers 20 van hoofdstuk 4. Dan het slot of besluit, vers 21,21 van hoofdstuk 4. De inhoud van de Brief zelf vervat:
a. Een opwekking om voort te gaan en te volharden in de beproefde waarheid, het geloof, en het ernstig waarnemen van zijn leraarsambt, onder het kruis en de smaadheden die hem bejegenden, van vers 6 van hoofdstuk 1 tot vers 13 van hoofdstuk 2 ingesloten.
b. Een raadgeving of besturing, hoe en op welke wijze hij zich als een leraar te gedragen had, daar zoveel verderf insloop in de gemeente, van vers 14 van hoofdstuk 2 tot aan het einde van hoofdstuk 3.
c. Een ernstige betuiging, waarin hij hem voorzegt dat nog volgen zou, en hem tot getrouwheid verbindt, in de eerste vijf verzen van hoofdstuk 4.
d. Waarop hij dan nog enige bijzonderheden, zichzelf en anderen rakende, laat volgen, vers 6-20 van hoofdstuk 4. Het bestuur dat Paulus in deze Brief aan Timotheüs gaf, was tweeledig.

1. Met opzicht op de tegenwoordige toestand daar hij in was, van vers 14 tot aan het einde van ons teksthoofdstuk.
2. Met opzicht op de toekomende tijd, in hoofdstuk 3. Met opzicht op de toestand waarin Timotheüs toen in was, raadt hem Paulus, hoe hij zich jegens allen gedragen zou, vers 14 van ons teksthoofdstuk. Wat hij voor zichzelf zoeken, en waarnaar hij staan moest.
a. Zeggende in het gemeen in onze tekstwoorden: Benaarstig u om uzelven Gode beproefd voor te stellen, een arbeider die niet beschaamd wordt, die het woord der waarheid recht snijdt.
b. Waarop hij dan ook nog enige bijzonderheden tot zijn bestuur hem onder het oog zal brengen, in de volgende verzen van dit hoofdstuk.
IV. Zodat onze tekstwoorden in zich behelzen: *Een ernstige aanbeveling van hetgeen vereist wordt, tot uitvoering van zulk een noodzakelijke bediening als het leraarsambt is.* Ik verbeeld mij, mijn waarde toehoorders, dat gij deze mijn uitgekozen voorgelezen Bijbelsof, naar de tegenwoordige tijdsgelegenheid, als een gepast onderwerp voor mijn kerkrede, en voorwerp van uw aandacht met mij zult keuren.
De Heere schenke maar een wezenlijke zegen op dit woord, opdat het hem die bevestigd zal worden, mij die hem bevestigen zal, en elk naar zijn betrekking, recht op het hart gebonden worde! Amen.
V. Laat ons tot verstand van deze woorden overwegen:

I. Het grote en voorname leraarswerk, tot welker betrachting Paulus Timotheüs opwekt. Hij moest zichzelf Gode beproefd voorstellen, een arbeider die niet beschaamd wordt, die het woord der waarheid recht snijdt.
II. Dan de vlijt en naarstigheid die hij daartoe moest aanwenden; hij moest zich daartoe benaarstigen.

VERKLARING

I. Het werk, tot welker betrachting Paulus Timotheüs opwekt, dat stelt hij in het gemeen voor. Hij moest zichzelven Gode beproefd voorstellen. Daarop legt hij het werk breder uit, en verklaart waarin dat bestaat, namelijk in zich te gedragen als een arbeider die niet beschaamd wordt, die het woord der waarheid recht snijdt.
A. In het gemene voorstel komen deze stukken voor: De persoon die vermaand wordt. De plicht waartoe hem Paulus opwekt. De manier hoe hij zulks moet betrachten.
1. De persoon die hier vermaand wordt, is Timotheüs. Timotheüs was, volgens Hand. 16:1-3, geboren van een gelovige Joodse vrouw en een Griekse vader, te Lystre van Paulus gevonden, naar de wijze der Joden besneden, tot zijn reisgenoot aangenomen, voor zijn geliefde zoon gehouden, en tot een gezegend werktuig gemaakt waardoor sindsdien zoveel christenkerken werden gesticht. Hij was van de apostel tot een leraar en opziener in de gemeente te Efeze gelaten, 1Tim. 1:3, om daar de grondslag van het kerkgebouw, reeds door Paulus gelegd, hoger op te trekken; gelijk het vooral door de apostel Johannes is afgetimmerd, die in zijn grijze ouderdom de kerken van geheel Azië gadeslaande, naar het bericht van de kerkgeschiedschrijver Eusebius, meest te Efeze woonde, en daar eindelijk in de Heere ontslapen is.
2. In dit leraarsambt wil Paulus, dat Timotheüs zichzelf Gode zal voorstellen.

a. Gode iets voor te stellen betekent vier dingen. Hem iets ten dienste af te zonderen en te heiligen; gelijk Christus zo, volgens Mozes' wet, den Heere werd voorgesteld, Luk. 2:22. Zich aan te bieden, om in alles voor Hem te zijn, Rom. 12:1. Zich voor Hem aangenaam te maken, 1Kor. 8:8. Tegen aanklacht met vrijmoedigheid voor Hem staande blijven, Rom. 14:10.
b. Nu, zo wil Paulus dat Timotheüs zichzelf in zijn leraarsambt geheel en al Gode ten dienste zal afzonderen en heiligen. Dat hij zich gedurig zal aanbieden en opofferen, om in alles voor Hem te zijn. Dat hij zich door het verheerlijken van God voor Hem aangenaam zal trachten te maken. Dat hij tegen alle aanklachten en beschuldigingen maar met vrijmoedigheid voor God zou trachten te staan.
3. Daartoe moest hij zichzelf Gode beproefd voorstellen.
a. Het Griekse woord *dokimos, beproefd,* en *Dokimazeóo, beproeven, bekwaam achten,* zijn oorspronkelijk van *Dokeoô, schatten waarderen;* en betekent eigenlijk een ondervindende beproeving, waardoor iemand een bewijs van ervaring krijgt van zekere zaken, die zonder die ondervinding en beproeving hem niet zou zijn bekend geweest.
b. Sommige dingen kan men weten:
1. Alleen uit het verhaal van anderen; de gelegenheid der landen en zeeën kan men kennen uit de landkaarten, de land- en zeebeschrijvingen, ofschoon men daar zelf nooit geweest is.
2. Andere dingen kan men kennen uit zekere grondbeginselen, die vast gaan, waaruit men door redekaveling een onfeilbaar besluit kan maken. Die de regels der rekenkunst verstaat, kan, zonder daarin te missen, weten welke hoofdsom enkele getallen bij elkander gevoegd zullen uitmaken. Die kennis draagt van de loop der hemellichten, kan tevoren rekening maken hoe vroeg of laat de zon zal rijzen en dalen, welke verduistering er daaraan gezien zal worden, en op welke tijd en op welke plaats.
3. Doch vele dingen kunnen niet wel gekend, noch van anderen onderscheiden worden, dan door ondervinding, door beproeving. Het is niet alles goud dat er blinkt; het moet de proef van het vuur, de toetssteen en het gewicht kunnen uitstaan, zal deszelfs deugd en waardij worden gekend. Men vindt vruchten in het oog zeer schoon en begeerlijk, die echter in de proef geheel anders bevallen; daar andere, zeer slecht in het oog, en nochtans geproefd en gesmaakt zijnde, de tong en het gehemelte zeer aangenaam zijn.
c. Sommige geleerde uitleggers zijn van oordeel:
1. Dat de Griekse spreekwijze ontleend is van de beproeving van het goud en van het zilver, hetwelk in de smeltkroes geworpen, en het vuur lang genoeg uitstaande, bevonden wordt beproefd, oprecht en van een goed allooi te zijn; omdat menigmaal in de Heilige Bijbeltaal de verdrukkingen vergeleken worden bij vuur, waardoor een gelovige op de proef wordt gesteld. Was dit niet de klaagtoon van de Kerk, Ps. 66:10: Gij hebt ons beproefd, o God; Gij hebt ons gelouterd, gelijk men het zilver loutert. En Petrus gewaagt, 1Petr. 1:7, van een beproeving des geloofs, veel kostelijker dan van goud, hetwelk vergaat, en door het vuur beproefd wordt. En Timotheüs, een leraar van het Nieuwe Testament, vindt zich doorgaans op de kruistoets der verdrukkingen gesteld. Jezus, zijn Heere en Meester, heeft de doornenkroon alleen niet gedragen, men hoont en kroont Hem zo nog dagelijks in Zijn gezanten en in Zijn leden; en de klachten van Paulus blijven altijd nieuw, die waardiger dan al de koningen van zijn

tijd, nochtans van zichzelf, van zijn medearbeiders en al de gelovigen getuigt: Wij zijn geworden als uitvaagsels der wereld, en aller afschrapsel, 1Kor. 4:13. O, dan nog in de evangeliedienst lijdzaam en standvastig te volharden, mag met recht de naam dragen van beproeving. Daar had, naar sommiger gedachten, de kruisapostel het oog op, 1Kor. 3:12,13: Indien iemand op dit fundament bouwt goud, zilver, kostelijke stenen, hout, hooi, stoppelen; eens iegelijks werk zal openbaar worden. Want de dag zal het verklaren, dewijl het door vuur ontdekt wordt; en hoedanig eens iegelijks werk is, zal het vuur beproeven.

2. Voor mij, ik heb tegen de bedenking van die geleerden niet, maar twijfel echter, of niet andere voorname schriftuurverklaarders het ruim zo wel begrijpen, die menen dat Paulus met dit Griekse woord zou zinspelen op de worstelaars en kampvechters in de befaamde strijdperken der oude Grieken, omtrent welke een tweeërlei beproeving plaats had, voordat zij werden toegelaten tot het strijden om de kroon.

a. In de eerste beproeving werd onderzocht of er niet iets op hun personen te zeggen viel, en of ze niet aan enig misdrijf schuldig waren, waarom ze tot de strijdoefening niet konden toegelaten worden. Tot dat einde werden zij in het openbaar door de stad geleid, en door een uitroeper elk afgevraagd of hij niet enige schenddaad tegen hen bewijzen kon? Hetwelk niet geschiedende, waren zij beproefd, en werden als zodanig toegelaten. Misschien zal hier op gedoeld worden, 1Tim. 3:7, alwaar in een opziener gevorderd wordt, dat hij een goed getuigenis moet hebben van degenen die buiten zijn. Dus eerst beproefd worden, en dan dienen.

b. In de tweede beproeving moesten de worstelaars zich gewennen aan alle zware en moeilijke oefeningen, om de zwaarste worstelstrijden te ondergaan, daar ze integendeel verwerpelijk, onbeproefd werden gekeurd, indien zij die voorbereidende zware oefeningen niet konden doorstaan. Daarop wil zeker geleerd schrijver dat Paulus het oog op heeft, 1Kor. 9:27: Ik bedwing mijn lichaam, en breng het tot dienstbaarheid, opdat ik niet enigszins verwerpelijk, dat is, onbeproefd bevonden worde. En Jakobus, Jak. 1:12: Zalig is de man die verzoeking verdraagt; want als hij beproefd zal geweest zijn, zo zal hij de kroon des levens ontvangen. Althans, het is zeer waarschijnlijk dat Paulus hierop zinspeelt in de woorden van onze tekst, willende dat Timotheüs zich Gode beproefd zal voorstellen. Temeer vind ik mij in deze gedachten gesterkt, omdat de kruisgezant reeds in het voorgaande vijfde vers van zulke worstelaars en kampvechters der oude Grieken gesproken had: Indien ook iemand strijdt, die wordt niet gekroond, zo hij niet wettelijk heeft gestreden. Blijvende hier in dezelfde zinspeling.

d. Vraagt gij mij, toehoorders, waarin die jonge leraar zich beproefd moest vertonen? Ik zal het u zeggen.

1. Beproefd moest hij zijn in de leer, als een Apollos machtig in de Schriften, als een schriftgeleerde, zelf onderwezen in het Koninkrijk der hemelen; en zuivere gronden in de Goddelijke evangelieleer gelegd hebbende, moest hij uit de goede schat zijns harten oude en nieuwe dingen tot stichting der gemeente voortbrengen. Dat Woord was de Noordster en het kompas, waarnaar hij zijn evangeliekoers moest richten; de toetssteen, waardoor hij het ware van het valse, het goede van het kwade, de waarheid van de dwaling moest scheiden.

2. Beproefd moest Timotheüs wezen in zijn leven, als een voorganger en geestelijke leidsman, door zijn leer de weg des levens aanwijzende, en door zijn godvruchtig

leven elk daarop voorgaande. Beide deze dingen moeten in een geestelijk leidsman tezamen gaan; zo gelijkende de uurwerken, die in hoge plaatsen gesteld, de uren met hun geluid niet alleen, maar ook met de wijzer melden. Hij moet niet alleen aanwijzen hoe de ure nu gekomen is om uit de slaap der zonden te ontwaken met het geluid van zijn stem, maar ook met de wijzer van een godvruchtig leven. Is het anders gelegen, dan is hij als die houten armen, die op twijfelachtige wegen de reizenden tot wegwijzers dienen, ofschoon zij die zelf nooit bewandelen. En indien hij de heilige leer kwalijk beleeft; o! de daden vallen doorgaans sterker dan de woorden; en zulke leraren doen meer kwaad, dan dat ze hun eigen ziel in de hel brengen. Zij rukken met Simson de pilaren weg, niet van Dagons, maar van Gods huis, om niet alleen zichzelf, maar duizenden met zich te verpletteren. Eiste de Heere een uitwendige heiligheid onder de oude dag wel stipt te bezorgen bij de dienst van het heiligdom? Moesten de priesters, de Efod, en zalfolie, het altaar en het reukwerk, de offeranden en vaten heilig wezen? Men denke eens welk een heiligheid van het gemoed en de wandel er betaamt te zijn bij de kerkdienst en offeranden van het Nieuwe Testament, welk een zuiverheid bij het dragen van de vaten des Heeren, en het bezorgen van Zijn geestelijk huis. Een leraar zonder godsvrucht is slechts een klinkend metaal, of luidende schel, 1Kor. 13:1. Een leraar moet met Gideon kunnen zeggen, Richt. 7:17: Ziet naar mij, en doet alzo.

3. Beproefd moest Timotheüs wezen in een dadelijke bevinding van Gods aanbiddelijke heilwegen, en van de genadewerkingen des Heiligen Geestes aan zijn eigen ziel, om zo uit ondervinding van zijn eigen hart des te meer te spreken in betoning van Geest en van kracht. De ondervinding is hier de leermeesteres, zij is de vastheid van alle kunsten en wetenschappen. Wat is een koopman zonder ondervinding? Laat hij bij een ervaren meester het boekhouden geleerd hebben, het is weinig, zolang hij zelf geen handel heeft gedreven. Wat is een medicijnmeester zonder ondervinding? Zelfs de gehele geneeskunst heeft haar oorsprong uit de beproeving en de bevinding. Het aderlaten wordt het Egyptische nijlpaard toegeschreven, dat met teveel bloed overladen zich aan de oever van de Nijl begaf, en door een afgebroken riet een ader in zijn dij kwetste, om zich alzo van die overtolligheid te ontlasten. Te Rome was het een tijdlang de gewoonte dat een koortsige genezen zijnde, in de tempel met een brief bekend maakte hoe hij daarvan verlost was. Al welke zaken Hippocrates bijeen vergaderd en tot zekere regels gebracht heeft, voegende de reden bij de ondervinding, gelijk daarna Galenus en anderen deze verder hebben volmaakt. Wat is ook een kerkleraar, een geestelijke geneesmeester zonder ondervinding, zonder beproeving? Maar dan heeft men eerst de meeste zegen onder zijn bediening te wachten, als hij met een Job kan zeggen, Job 42:7: Met het gehoor der oren heb ik U gehoord; maar nu ziet U mijn oog. Of met een David, Ps. 139:14: Wonderlijk zijn Uw werken! Denkt gij hoe de koning van Israël zulks wist, of hij dat alleen had uit het verhaal en onderwijs van anderen? O neen! Hij betuigt, dat hij het zelf ondervonden had, en daarom voegt hij er bij? Ook weet mijn ziel het zeer wel. Zulk een beproefde leraar heeft ook een tong der geleerden, om met de moede een woord ter rechter tijd te spreken, Jes. 50:4.

e. Zo beproefd moet de herder van Efeze zich Gode voorstellen.

1. Wel is waar:

a. Dat hij zich ook moest zoeken beproefd voor te stellen aan de gemeente van Efeze, opdat die, ziende zijn ijver en getrouwheid, zich in zijn bediening mocht verblijden.

b. Beproefd ook aan zichzelf, opdat hij door de bewustheid van zijn oprechtheid en het getuigenis van zijn eigen geweten zich van de gunst Gods tot zijn vertroosting zou kunnen verzekeren.
2. Doch vooral beproeft God, van Wie hij als een wettig leraar was geroepen en afgezonden.
a. God, zonder Wiens ondersteunende genade hij niets vermocht, van Wie hij alleen afhing in zijn bediening, en Wiens mond hij gedurig door een uitgaande wens van zijn hart, door ernstige gebeden en smekingen, en door gelovige zielsworstelingen voor Zijn troon moest raadplegen en raad vragen: Wat zal ik prediken? Wat zal ik roepen? Jes. 40:6.
b. God, aan Wien hij eens rekenschap zou moeten geven van zijn bediening in die grote dag. Zo moest dan de jonge Timotheüs zichzelf Gode beproefd voorstellen, en zich in al de delen van zijn evangeliedienst zo gedragen, dat hij ten dage van het oordeel vrijmoedigheid mocht hebben voor de Aartskoning en Aartsrechter Jezus, om van Hem niet beschaamd te worden in Zijn toekomst, 1Joh. 2:28.
B. De kruisgezant voegt tot een nader vertoog, blijk of bewijs van die beproeving daar bij: Een arbeider die niet beschaamd wordt, die het woord der waarheid recht snijdt. De rechte wijze en manier, op welke hij zich Gode in zijn leraarsambt beproefd kon voorstellen, was deze, dat hij zich daarin gedroeg als een arbeider die niet beschaamd wordt. Die het woord der waarheid recht snijdt.
1. Hij moest zich dan gedragen als een arbeider, die niet beschaamd wordt.
a. De apostel blijft hier in dezelfde gelijkenis van een landman, van wie hij in het voorgaande vers had gezegd: De landman als hij arbeidt, moet alzo eerst de vruchten genieten. Men moet weten, dat de Kerk voorkomt als Gods akkerwerk, 1Kor. 3:9. Waarop Hij Zijn arbeiders heeft, te weten, de herders en leraars, die alles te doen hebben hetgeen arbeiders en landlieden doen in het lichamelijke. In het aardrijk te bereiden, te doorgraven, te bezaaien, te beplanten; opdat het zaad van Gods Woord in de zielen der mensen neervalt als in een wel toebereide aarde, nederwaarts wortelen schiet, en opwaarts vruchten voortbrengt, het geloof en de bekering waardig. De oogst is wel groot, maar de arbeiders zijn weinig. Bidt dan de Heere des oogstes, dat Hij arbeiders in Zijn oogst uitstote, Matth. 9:37,38. Ja, de arbeid van een leraar wordt vergeleken bij die van een barende vrouw. Mijn kinderkens, die ik wederom arbeide te baren, totdat Christus een gestalte in u krijge, Gal. 4:19. En Paulus getuigt, dat hij in arbeid overvloediger geweest is dan de anderen, 2Kor. 11:23. Gods eer met Zijn Koninkrijk uit te breiden, zielen der mensen de macht des satans te ontrukken, tot God te brengen en de hemel daarmee te vervullen, de godsvrucht in de bedorven natuur te planten, de godslastering de mond te stoppen, de dwaling te overtuigen, de goddeloosheid te bestrijden, de wereld te overwinnen en het rijk der duisternis zulk een afbreuk te doen, gewis, daaraan is arbeid vast. Een arbeid die wel meest aankomt op de geest, maar die ook het lichaam krenkt en verteert. En zij voldoen aan de waardigheid van dit ambt geenszins, die de herdersstaf in een driedubbele kroon veranderen, de dienst der Kerk in een aardse heerschappij; en, terwijl zij zich uitgeven voor priesters en bisschoppen, nazaten van Petrus, (die de heerschappij versmadende tot het laatste ogenblik van zijn leven arbeidde) opzieners zijn zonder opzicht, arbeiders zonder arbeid, zonder zorg. Neen, God stelt geen dienaars om voordeel en gemak, noch om hun gaven ledig te laten liggen, noch om hun evangelietalent, naar de

gelijkenis van Jezus, in een vuile zweetdoek weg te leggen. Zulk een onnutte dienstknecht is een boze dienstknecht, en wordt geworpen in de buitenste duisternis, Matth. 25:30. Maar om een geestelijke zielenwinst daarmee te doen, om te arbeiden, en gelijk onder de oude godsdienst de sikkel van het heiligdom dubbel was, de mate, het gewicht, en al wat tot het heiligdom behoorde dubbel, zo eist de Heere nu ook een dubbele arbeid van degenen die Hij heiligt ten dienste van Zijn huis. Timotheüs moest zichzelf Gode beproefd voorstellen, een arbeider:

b. Die niet beschaamd wordt.

1. Iemand wordt gezegd beschaamd te worden:

a. In het gemeen, die in zijn oordeel en vertrouwen, in zijn hoop en verwachting wordt teleurgesteld en bedrogen.

b. Zo wordt een arbeider, een landman, in het lichamelijke beschaamd, als hij in zijn hoop op een gewenste vrucht bedrogen wordt; en integendeel wordt hij niet beschaamd, als hij op zijn getrouwe arbeid de gehoopte en verwachte vrucht mag aanschouwen.

c. Een leraar en arbeider in het geestelijke wordt ook beschaamd, wanneer hij niet getrouw zijnde in zijn bediening, zich in zijn vertrouwen en verwachting bedrogen vindt, niet alleen voor de mensen, en reeds in de vierschaar van zijn eigen geweten, maar ook voor engelen en mensen in die grote dag des oordeels. Ongelukkige arbeiders, die op anderen willen acht slaan, en zichzelf helaas vergeten; geroepen om anderen de hemelweg voor te gaan, en zelf achter te blijven; even gelijk de schriftgeleerden de wijzen uit het oosten wel naar Bethlehem wezen om Jezus te aanbidden, doch zelf hierom geen voet verzetten. Opzieners, die opzicht behoeven; wachters, die zichzelf niet bewaken; zieners, die zelf blind zijn, een smakeloos zout, Matth. 5:13. Rechte zonen van Eli, die de heiligste zaken schandelijk bezoedelen. O schrikkelijke zaak! Dat ze de predikstoel bekleden, die met hun eigen mond gedurig hun verdoemenis uitspreken! O jammer! O ellende! Dat zij, die anderen prediken, zelf verwerpelijk blijven; anderen behoudende, maar zelf verloren, anderen de hemel ontsluitende, maar zelf daar uigesloten te blijven; even gelijk de Tyriërs veel stof brachten tot opbouw van de tempel van Salomo, maar zelf buiten Gods verbond bleven; of gelijk de timmerlieden van Noach de ark wel bouwden, maar zelf in de zondvloed ellendig vergingen.

2. Integendeel wordt een geestelijke arbeider niet beschaamd, wanneer hij beproefd in leer en leven, in zijn hoop en verwachting op een gewenste vrucht niet bedrogen wordt; maar vrijmoedigheid heeft voor God en voor mensen, hier reeds op de aarde, en ten dage van het oordeel. De wereld mag het weinig of averechts belonen, gelijk Laban weleer Jakobs herdersdienst; o! zij heeft geen rijkdom noch heerlijkheid genoeg om die arbeid te betalen; hij blijft echter van Gods genadeloon niet verstoken, alzomin als een hovenier onbetaald blijft, al is de grond weinig vruchtbaar; of als een geneesmeester het zijne niet ontvangt, al sterft de kranke. Schijnt hij tevergeefs te arbeiden, zijn loon staat vast bij de Heere, en met Christus kan hij zeggen: Mijn werkloon is bij mijn God, Jes. 49:4. De Heere, die grote Koning, Die hij getrouw diende, zal hem rijkelijk belonen met een eindeloze vreugde, met een onverwelkelijke kroon der heerlijkheid in het Koninkrijk der hemelen, daar de leermeesters zullen blinken als de glans des uitspansels, en die er velen rechtvaardigen, gelijk de sterren, altoos en eeuwiglijk, Dan. 12:3. Timotheüs, de opziener van Efeze, zichzelf Gode

beproefd voorstellende, moest zich dan gedragen als een arbeider die niet beschaamd wordt.
2. Die het woord der waarheid recht snijdt.
a. Door het woord der waarheid verstaat de apostel het Woord des Evangelies, wel meer onder die benaming voorkomende, als Ef. 1:13, Kol. 1:5. Uw aandacht verwachte niet van mij dat ik hier breedvoerig zou betogen waarom het Woord des Evangelies de naam draagt van het woord der waarheid.
1. Niet alleen omdat het afkomt van God, een God der waarheid.
2. Maar ook omdat het in zich behelst de leer van Christus, de Weg, de Waarheid en het Leven, Joh. 14:6.
3. Omdat het is gesteld tegen de dwaalleer der valse leraars, hoedanige er ook in de gemeente van Efeze niet ontbraken, een Hymenéus en Filétus, de opstanding der doden loochenende, zeggende dat ze alrede geschied was. Ook gesteld tegen de schaduwleer van Mozes, en de verwachtingsleer der profeten van de oude dag. De wet is van Mozes gegeven, de genade en de waarheid is door Jezus Christus geworden, Joh. 1:17.
4. Omdat het aan de consciëntie der mensen door de genadewerking des Heiligen Geestes openbaar wordt als de waarheid, 2Kor. 4:2. Ik zwijg, hoe sommige taalgeleerden hebben aangemerkt dat het Hebreeuwse woord waarmee het Griekse woord overeenstemt, ook zoveel betekent als bestendigheid, vastheid, en men daardoor zou kunnen denken aan de vaste bestendigheid van het Woord des Evangelies. Geen woedende wreedheid van die geloofsverzaker en geloofsvervolger keizer Julianus, geen vergiftige lasterschriften van een heidense Lucianus, Porphyrus en Celsus hebben ooit dit woord der waarheid in het minste kunnen krenken. Dit Woord Gods bestaat in der eeuwigheid, Jes. 40:8.
b. Het zal er bijzonder op aankomen wat het wil zeggen, dit woord der waarheid recht te snijden. Het Griekse woord in de grondtekst is een samengesteld woord uit *Orthoôs, recht,* en *Tomeô, divido, ik deel, ik onderscheid.* De zeventig Griekse taalmannen gebruiken het voor een Hebreeuws woord dat de rechtheid van de weg berekent, Spr. 11:5.
1. En dan is het een gelijkenis ontleend van diegenen welke een nette aftekening maken in land- en zeekaarten, naar de regelmaat van de landen en zeeën. En dan wil de apostel ermee te kennen geven dat een leraar in zijn bediening het Woord Gods alleen voor zijn regelmaat moet houden, dat hij daarvan niets moet afwijken, niets verminken, niets verdraaien, niets van het zijne bijvoegen; maar hetzelve zuiver verkondigen. Trouwens de ervaring van alle tijden en eeuwen heeft geleerd dat alle ketterijen en dwalingen, met welke de Christenkerk als een dikke rook werd bezwalkt, uit geen andere grond zijn voortgekomen, dan omdat de verkondiging van het Evangelie zich niet voegde naar de regel van Gods Woord. Hetzij dat men zijn eigen bedorven rede op de troon verhief, als uit Pelagius en Socinus; hetzij dat men zijn eigen eerzucht en het benijden van anderen bedoelde. Als uit Arius en Donatus; hetzij dat men zijn eigen vonden en menselijke instellingen in de Kerk wilde opdringen, als uit de roomse kerk overvloedig te zien is. Het mag wel geschieden dat een leraar hout gaat hakken uit de bossen van Hieram, ik meen de wereldlijke historiën; dat hij eens de waterremmer der Gibeonieten, ik meen de getuigenissen der heidenen bezigt, om de vervulling der zaken uit de historiën aan te tonen, en de heilige spreekwijzen uit de

grijze oudheid op te helderen. Maar nooit moesten die hoger worden aangemerkt dan de rood geverfde ramsvellen, die de tabernakel van buiten overdekten, daar het heiligdom van binnen blonk van louter goud. Indien iemand spreekt, die spreke als de woorden Gods, 1Petr. 4:11.

2. Of men zou, met Beza en Piscator, de Griekse spreekwijze kunnen opnemen als een gelijkenis genomen van de priesters in het Oude Testament, die de innerlijke delen der offerdieren met het offermes zeer nauwkeurig moesten doorsnijden, om te vernemen of er geen gebrek aan gevonden werd, waardoor ze voor het altaar werden afgekeurd. Zo moest dan Timotheüs, als een geestelijk priester van het Nieuwe Testament, het woord der waarheid recht snijden, het ware van het valse, de waarheid van de leugen nauwkeurig onderscheiden..

3. Evenwel moet ik bekennen dat mij allerbest behaagt het oordeel van zulke geleerden, die willen dat de apostel zinspeelt op een huisvader. De Kerk, weten wij, is een geestelijk huis, 1Tim. 3:15. Waarin Christus de opperste Huisheer, de gelovigen huisgenoten, de herders en leraars geestelijke huishouders, huisbezorgers zijn, die elkeen der huisgenoten het geestelijke brood van het Woord Gods recht moet voorsnijden, elk naar de gelegenheid en staat van zijn ziel zijn portie, zijn deel geven; jongere Christenen, zuigelingen in kennis en genade, met melk; die meer ervaren zijn met vaste spijze voeden, onwetenden onderwijzen, afgedwaalden opzoeken, ontdekten en overtuigden de weg wijzen, verbrokenen van hart opbeuren, tragen prikkelen, hovaardigen beschamen, en goddelozen bestraffen. Even gelijk Paulus Timotheüs vermaant, 2Tim. 4:2: Predik het Woord, houd aan tijdig en ontijdig; wederleg, bestraf, vermaan in alle lankmoedigheid en leer.

II. Hiertoe nu moest Timotheüs zich benaarstigen.

A. Het Griekse woord in de grondtekst is oorspronkelijk van haasten, en dat wederom naar de gedachten van sommigen van ijver, naarstigheid, bekommering; en het betekent eigenlijk, die bezige overleggingen van het gemoed ten opzichte van iemands staat waarin hij zich bevindt, vergezeld met bekommering om alles met vlijt en naarstigheid tot welstand daarvan uit te voeren.

B. Zo moet een burger naarstig zijn in het waarnemen van zijn beroeping. Een Christen in het toenemen in geloof en heiligmaking. Maar vooral ook een leraar in de loop van zijn bediening; van de grote Heere vereerd met de titel van een engel der gemeente, Op. 1:20, betaamt het hem de vlijt en ijver der engelen altijd te volgen; engelen, die wachters heten, gezwinde geesten en vlammen, met vleugels afgebeeld, opdat hun naarstigheid en vlijt in de dienst van die grote Heere daardoor vertoond wordt. De ijver van Gods huis moet een getrouwe leraar, in navolging van de Messias, ook verteren, Ps. 69:10. Even gelijk de pelikaan, die met zijn snavel wordt gezegd zijn borst open te scheuren, en met zijn bloed zijn jongen laven, wordt aangemerkt als een zinnebeeld van een vlijtige en naarstige leraar, met deze zinspreuk: Met anderen te voeden word ikzelf verteerd. Zo was Paulus naarstig in zijn bediening, het was altijd met deze evangelieheld: *Plus ultra,* hij reisde altijd verder om het licht van het Evangelie alom te verspreiden, dat het straalde door de gehele wereld; van Jeruzalem af tot Illyricum toe (een weg, naar het uitrekenen van de geleerden, van driehonderd en vijftig Duitse mijlen, en meer dan zeventien volkrijke landschappen in haar omtrek begrijpende) heeft hij het Evangelie verkondigd. Zo naarstig wilde hij ook dat Timotheüs wezen zou. Benaarstig u, o Timotheüs, benaarstig u om uzelven Gode

beproefd voor te stellen; een arbeider die niet beschaamd wordt, die het woord der waarheid recht snijdt.
Ziedaar mijn waarde toehoorders, de betamelijke plichten van een leraar en herder, van een getrouwe evangeliedienaar van het Nieuwe Testament, zoals ze van Paulus in Timotheüs werden gevorderd, uw aandacht verklaard.

TOEPASSING

I. Het wordt tijd dat ik mij tot u wend, mijn geliefde medebroeder, die in deze ure met oplegging der handen zult worden ingezegend in de dienst van deze gemeente.
A. Ik voel mij met blijdschap aangedaan over de schikking van de voorzienigheid des Allerhoogsten, Die de plaatsen van onze woning besteld heeft, dat ik u eerwaarde, uit naam van de ganse gemeente, en van de kerkenraad van Twisk, mag begroeten en bevestigen als een leraar van deze gemeente. De Heere heeft u door een Goddelijke roeping als een wettig leraar hier gezonden, en als zodanig verklaar ik u, uit des Heeren Naam, als Zijn dienstknecht, voor de oren van deze kerkvergadering: Ziedaar herder, uw schapen; ziedaar schapen, uw herder, die u zal zoeken te weiden met wetenschap en verstand. Zou ik mij hierover ook niet verblijden?
1. Behalve de band van namaagschap die ik nog met u eerwaarde heb, heb ik u eerwaarde van lange jaren gekend. Toen ik te Alblasserdam en te Zierikzee in Gods akkerwerk als een arbeider bezig was, heb ik u dikwijls, nog een kind zijnde, doch die anders was dan ver de meeste kinderen, ontmoet.
2. U als een leraar in onze Gereformeerde Kerk, als een leraar in dit dorp Twisk, niet alleen te ontmoeten, maar zelfs te mogen bevestigen, en met oplegging der handen in de dienst des Heeren in te zegenen, is mij wonderlijk, maar tevens tot een overgrote blijdschap, waarover ik uitroep: De Heere regeert! Heere, wonderlijk zijn Uw wegen en werken! Och, dat wij het erkennen, en U de eer maar gedurig in alles geven!
B. Wat zal ik u nu voor zegeningen toewensen in het aanvaarden van deze bediening? Mijn hart is over u uitgebreid, mijn mond is tot u open gedaan. Uw ingang zij hier in vrede! De Heere schenke u Christus door het geloof in uw hart wonende, en het geestelijke leven in uw binnenste te hebben, en werkzaam te ondervinden. O! mijn broeder! Dat is het allereerste en het allernodigste dat een leraar hebben moet. Scholen en academies, die wel zeer nodig en tot een zegen zijn, kunnen dat echter iemand niet geven, maar uit vrije genade moet hem dit van de Heere Zelf geschonken worden, opdat het hart waarachtig veranderd en naar Gods beeld vernieuwd, men zich vertone, uit de rechte grond en met doorbrekende kracht, aan de Heere geheel te hebben overgegeven. God geve u die genade en die mate van Zijn Geest, welke er nodig is om een dienaar van het Nieuwe Testament te zijn. Hij geve u langdurige krachten naar ziel en lichaam! Hij zegene het werk uwer handen! Hij doe u vruchtbaar zijn, niet alleen in de vruchten der gerechtigheid, maar ook in vele kinderen Christus door het Evangelie te telen! Hij doe u zijn als Jozef, een vruchtbare tak aan een fontein, elkeen der takken lopende over de muur! Hij doe Zijn welbehagen door uw hand voorspoedig voortgaan, en geve u dat gij uit deze gemeente velen moogt toebrengen tot Gods zalige gemeenschap in Christus, die uw blijdschap en kroon mogen zijn ten dage des oordeels!

C. Zal ik u tot dat einde uw plicht voorschrijven, ik heb die in mijn verklaring, en mijzelf, en u, en al Gods dienstknechten voorgedragen, en roepen u toe van deze predikstoel: Benaarstig u, o mijn geliefde medebroeder, benaarstig u, als een andere Timotheüs, om uzelven Gode beproefd voor te stellen, een arbeider die niet beschaamd wordt, die het woord der waarheid recht snijdt.

1. Ik weet wel, dat gij met loffelijke getuigschriften, als beproefd, van de hogeschool zijt afgekomen. Dat gij dezelfde prijs, als een beproefde, bij de eerwaarde kerkvergaderingen met veel lof hebt weggedragen.

2. Maar zoekt u bovenal, met een Timotheüs, ook Gode beproefd voor te stellen.

a. Tot dat einde, zondert uzelf geheel en al Gode tot de dienst af. Bidt de Heere aan, om van Hem gebruikt te worden. Tracht in alles voor de Heere te zijn, en alles bij Zijn zaak op te zetten. Staat vrijmoedig voor Zijn zaak, wat u ook ontmoeten mag.

b. Zoekt u zo Gode beproefd voor te stellen.

1. Beproefd in de gezonde leer, bouwt hoe langer hoe meer op die schone gronden, reeds door u gelegd.

2. Beproefd in uw leven en godvrezende wandel, laat uw licht, het licht van een ongeveinsde godsvrucht schijnen in deze gemeente en allerwege; niet anders dan Gregorius de Nazianzener, van wie de kerkhistorie getuigt, dat hij veel met woorden, maar nog meer met zijn voorbeeld leerde. En Gregorius' grote vriend Basilius, wiens stem een donder geleek, terwijl zijn leven als een bliksem straalde.

3. Beproefd in een dadelijke ondervinding der Goddelijke genade, om zelf smakende en ziende dat de Heere uw ziel goed is, des te meer uit eigen ondervinding, in betoning van geest en kracht, tot deze gemeente te spreken.

c. Gedraagt u tot dat einde als een arbeider die niet beschaamd wordt.

1. Mijn broeder, gij moogt wel denken en vaststellen dat gij hier in deze gemeente al heel veel werk zult vinden. Van nature zijn hier, gelijk ook overal, alle mensen door de zonde in een afgescheiden en vervreemde staat van God en Christus geraakt. Gij zult er hier velen vinden die diep onkundig zijn, en die evenwel hun diepe onkunde niet weten willen. Zeer velen die geen overreding hebben dat zij bekeerd en veranderd moeten worden, of anders eeuwig verloren zullen gaan; maar die menen als zij gedoopt zijn, een redelijke belijdenis gedaan hebben, ten Avondmaal gaan, naarstig in de kerk komen, openlijk en geschikt leven, dat zij dan wel zalig zullen worden. Gij zult er ook al hebben die vol waan en inbeelding zijn, en die grote gedachten van zichzelf hebben. Verwondert u niet als er u ook zulken zult ontmoeten die zeer stug en stijf zijn, en geheel onbescheiden u voorkomen. En het is te vrezen, ofschoon ik het van nabij niet weet, dat in deze laatste tijd, in alles wat de dienst en het werk Gods betreft, het hier al vrij wat verwilderd zal zijn.

2. O! hier is veel werk en arbeid voor u, mijn vriend, om onwetenden te leren, en in de waarheid te onderwijzen. Om mensen te overreden, dat zij bekeerd en veranderd moeten worden. Om zondaars getrouw te ontdekken en te overtuigen. Om verwaanden hun waan en inbeelding te ontnemen. Om in liefde met zachtmoedigheid elk naar zijn toestand voor te komen en omgaan. O! een zacht woord breekt het gebeente! Zoekt met ontferming het vervallene wederom op te richten, en gij zult niet beschaamd worden.

d. Zoekt het woord der waarheid recht te snijden. Toont dat gij onderscheid weet tussen Schibbolet en Sibbolet, tussen de taal Kanaäns en die der wereld, tussen natuur

en genade, tussen vlees en Geest, tussen bekeerden en onbekeerden, om als een geestelijk en voorzichtig huisbezorger elk zijn portie uit het Woord toe te dienen, voor te snijden, en elk zijn deel spijze te geven. Denkt altijd aan het woord van God aan Ezechiël, Ez. 33:7,8: Gij nu, o mensenkind, Ik heb u tot een wachter gesteld over het huis Israëls. Zo zult gij het woord uit Mijn mond horen, en hen van Mijnentwege waarschuwen. Als Ik tot den goddelozen zeg, o goddeloze, gij zult den dood sterven; en gij spreekt niet om den goddelozen van zijn weg af te manen; die goddeloze zal in zijn ongerechtigheid sterven, maar zijn bloed zal Ik van uw hand eisen.

e. Benaarstigt uzelf in dit alles:

1. Naarstig en arbeidzaam zijnde in het Woord. Hoort wat er gezegd wordt, Jes. 62:6,7: O Jeruzalem, Ik heb wachters op uw muren besteld, die geduriglijk al den dag en al den nacht niet zullen zwijgen. O gij die des Heeren doet gedenken, laat geen stilzwijgen bij ulieden wezen. En zwijgt niet stil voor hem, totdat Hij bevestige, en totdat Hij Jeruzalem stelle tot een lof op aarde.

2. Wees naarstig en arbeidzaam in de gebeden tot God, met een uitzicht op Zijn Goddelijke invloed, en met een afhanging van Zijn mond. O! hoe menigmaal hebben het getrouwe leraren ondervonden, als zij met een tranend oog tot God, in de sterkte van Zijn Geest, op voorgaande worstelingen en gebeden, om niet alleen te staan in het werk, maar ook om het meegaan van Gods aangezicht, naar de predikstoel gingen, dat hun bediening voor zichzelf en voor de toehoorders gezegend was. Ik roep u dan toe, mijn geliefde medebroeder, gelijk men eertijds aan de opperpriester onder de Romeinen deed: Weest hierin bezig, benaarstigt u om uzelven Gode beproefd voor te stellen; een arbeider die niet beschaamd wordt, die het woord der waarheid recht snijdt. Opdat gij eindelijk moogt ontvangen het loon van een getrouwe dienstknecht, de kroon van het eeuwig en zalig leven.

3. Ik weet wel, mijn broeder, en moet met u uitroepen: Wie is tot deze dingen bekwaam? Zagen wij maar recht onze diepe onkunde en grote blindheid! Hadden wij maar rechte kennis van onze alleszinse onmacht in dezen! Werd ons hart maar waarachtig in het geloof tot de Heere Jezus Christus zo uitgedreven, dat wij bij die Heere maar alles wat wij nodig hebben, zochten! Raakten wij tot dat einde maar gedurig op onze knieën voor des Heeren voeten, in onze kamers! Dan zouden wij gewaar worden dat des Heeren genade ons genoeg is, en dat Hij Zijn kracht in onze zwakheid volbrengt. Hij gunne ons dat! Amen.

II. Hierop keer ik mij tot u, o gemeente van Twisk! Die ons ook lief en waart is. Wil ik met weinige woorden eens zeggen hoe uw nieuwe leraar, die wij zo aanstonds in de dienst onder u bevestigen en inzegenen zullen, bestaat? Zijn eerwaarde behoeft het niet te begrijpen wat ik zeg, laat hij vrij klein bij zichzelf blijven. Maar alle bejaarden onder u zullen mij wel verstaan, ik geloof en vertrouw volkomen dat gijlieden een andere Walingius aan hem zult hebben; het is zo, zijn predikgaven en uitwendige talenten zijn geheel anders, dat hebt gij zelf een en andermaal gehoord, daar heb ik het oog niet op. Maar zijn inborst, bedaardheid, zachtheid van aard, kleinheid bij zichzelf, oplettendheid, rondborstig uitspreken, naarstigheid, oordeelkundigheid, leerzaamheid daar hij een ander altijd tot lering was, en afgescheidenheid van alle wereldse ijdelheid, daarin, denk ik, dat hij zijn voetstappen volkomen zal navolgen. Meer mag ik er nu niet van zeggen, omdat zijn eerwaarde hier zelf tegenwoordig is. O gemeente van Twisk! Ontvangt uw leraar met alle liefde en toegenegenheid.

A. Acht hem veel om zijns werks wil; hij zal het beste van zijn leven, en het edelste van zijn krachten aan u besteden; hij zal zijn eigen ziel overgeven om uw zielen te behouden; Gods Woord zal altijd de regel zijn naar welke hij u zal voorgaan; de vreze Gods de weg, die hij u zal aanprijzen; de hemel de stad, waarheen hij u zal opleiden. Staat hem dan nooit tegen in het werk van zijn bediening, maar geeft hem stof van blijdschap en genoegen. Ziet wel toe, dat hij zijn dienst niet al zuchtende onder u waarneemt, want dat zal u niet nut zijn. Maar wilt gij weldoen:

1. O! komt naarstig en gedurig op onder de verkondiging van het Woord, laat hem voor geen stoelen, banken, blauwe zerken en stenen muren het Woord prediken. Wilt de onderlinge bijeenkomsten niet nalaten, gelijk sommigen de gewoonte hebben, maar elkander vermanen, Hebr. 10:25.
2. Ei! laat er bij u ook ernst zijn, om in alles gebruik van zijn dienst te maken, niet alleen van zijn predikatiën, maar ook van zijn catechisaties; zoekt alle gelegenheden, als gij maar enigszins kunt uitbreken, toch waar te nemen en daartoe te besteden; wat mishaagt de Heere toch meer dan lauwheid? Gelijk Hij Zelf betuigt, Op. 3:15,16.
3. O! laat u van hem waarschuwen tegen alle dwalingen, verkeerde begrippen en bijgelovigheden; ja, zoekt zelfs zulk een gebruik van zijn dienst te maken dat gij zelf volkomen in staat moogt gesteld worden, niet alleen om waarheid en valsheid van elkander te kunnen onderscheiden, maar om ook zelf de tegensprekers te kunnen weerleggen, Tit. 1:9.
4. O! onderwerpt u ook met alle gewilligheid aan zijn bestraffingen, wordt er niet gemelijk tegen, als zijn bestraffingen wat ernstig zijn en wat diep gaan, als hij niet alleen uw zondige daden, maar ook uw personen zelf met veel ernst bestraft. David, ofschoon een koning, zittende op de koninklijke troon van de twaalf stammen van Israël, betuigde echter: De rechtvaardige sla mij, het zal weldadigheid zijn, en hij bestraffe mij, het zal olie des hoofds zijn, het zal mijn hoofd niet breken. Want nog zal ook mijn gebed voor hem zijn in zijn tegenspoeden, Ps. 41:5.
5. O! laat u elk naar uw staat en toestand van uw leraar vermanen en behandelen; wanneer hij, naarmate het hem voorkomt, u zoekt te ontdekken, door de schrik des Heeren en Zijn toorn wakker te maken, te overreden, voor zelfbedrog te waarschuwen, naar Jezus te wijzen, te vertroosten, of aan te zetten tot voortgang op de weg; wordt daardoor niet op hem verbitterd. Want hij waakt voor uw ziel, als die rekenschap geven zal, opdat hij het doen mag met vreugde, en niet al zuchtende, Hebr. 13:17. Het is zo, uw leraar behoort dat alles altijd te verrichten in alle lankmoedigheid en leer, 2Tim. 4:2. Een leraar bezondigt zich, wanneer hij dat zo niet doet; gij hebt daar gelijk in. Maar weet evenwel ook dat zij die schat maar dragen in aarden vaten, dat zij mensen zijn van gelijke bewegingen als gij. Bidt daarom gedurig en zeer veel voor hem, dat God hem genade en krachten geven wil om zijn bediening heerlijk te maken. O! hij heeft zoveel van node. Bidt dan meteen ook voor ons, dat God ons de deur des Woords opene, om te spreken de verborgenheid van Christus, zeggen wij met Paulus, Kol. 4:3.

B. O! indien deze dingen in acht genomen werden, en het zo mocht gaan in deze gemeente, dan zoudt gijlieden zegen te verwachten hebben; dan zoudt gijlieden tezamen komen en vergaderen in des Heeren Naam, en Hij in het midden van u zijn, volgens Zijn belofte, Matth. 18:20. Dan had gij grond om te verwachten dat er mensen bekeerd zouden worden in het midden van u, en dat des Heeren volk zou worden

opgebouwd. Althans, daar mag elke leraar, die zijn hart overgegeven heeft aan de Heere Jezus Christus en voor Zijn Naam, en elke lidmaat die onder de dienst van Gods knechten waarachtig bekeerd is, volkomen staat op maken, (en daar sluit ik mee) dat hij eens te genen dage, volgens 1Thess. 4:17, zal opgenomen worden in de wolken, den Heere tegemoet, in de lucht, en dan vervolgens altijd met den Heere zal wezen. AMEN.

ZES EN VEERTIGSTE LEEREDE

2TIMOTHEÜS 2:19a

Evenwel het vaste fundament Gods staat, hebbende dit zegel: De Heere kent degenen die Zijne zijn.

INLEIDING

I. **HET** is een wonder krachtige troostgrond voor des Heeren volk, dat hun zaligheid niet van iets in hen, maar alleen van de genaderijke God afhangt. Hierom hebben de gelovigen, als zij hun genadestaat erkenden, ze altijd als in de handen van de God van hun heil onbeweeglijk zijnde erkend, zeggende bijvoorbeeld? Die God is onze zaligheid. Sela! Die God is ons een God van volkomen zaligheid, Ps. 68:20,21. En men zal te dien dage zeggen: Ziet, Deze is onze God, wij hebben Hem verwacht; en Hij zal ons zalig maken. Deze is de Heere, wij hebben Hem verwacht, wij zullen ons verheugen en verblijden in Zijn zaligheid, Jes. 25:9. Waarlijk hierin, dat niet zij, maar God de zaligheid voor hen bewaart, is de sterkste grond van bemoediging voor Gods volk. Tegen hun eigen zwakheid en machteloosheid, die groot is. Tegen hun gedurige en dagelijkse struikelingen, die vele zijn. En tegen de afval der huichelaars, zulken daar zij weleer van dachten ook godzaligen te zijn, doch die van achteren openbaar worden nooit vromen in waarheid, maar altijd huichelaars te zijn geweest. O! dat kan sommige oprechte godzaligen weleens onder slingering brengen; maar mogen zij daar met hun harten gebracht worden, dat hun zaligheid niet in hen zelf, maar in hun God vast staat, dan zouden zij wel met Paulus zeggen: Zal hun ongelovigheid het geloof Gods te niet doen? Dat zij verre, Rom. 3:3,4.

II. Zo zal de apostel in onze voorgelezen tekst, om de gelovigen te bevestigen tegen de afval van Hymenéus en Filétus, die zich beiden ook eertijds voor bekeerden uitgegeven hadden, opdat, zeg ik, nu ware bekeerden door hun afval niet zouden geslingerd worden, tonen dat het werk van der gelovigen zaligheid niet afhangt van hun zwakke vermogens, maar van de onveranderlijke verkiezing, verlossing en roeping Gods, opdat de gelovigen weten zouden, niettegenstaande de afval van deze beiden, dat echter nochtans de staat van oprechte godzaligen onveranderlijk is, zeggende: Evenwel het vast fundament Gods staat, hebbende dit zegel: De Heere kent degenen die Zijne zijn.

III. De apostel Paulus, in zijn laatste banden te Rome zijnde, voorwetende dat de tijd van zijn ontbinding aanstaande was en dat hij haast als een drankoffer zou worden opgeofferd, heeft deze zijn tweede Brief (de laatst geschrevene van al zijn Brieven, naar het gevoelen der oude kerkvaders Hieronymus, Chrysosthomus en Eusebius) aan zijn geliefde zoon Timotheüs als zijn laatste zwanenzang willen toedienen met dat oogmerk, om zo op het tederste Timotheüs met andere getrouwe leraren te versterken in het geloof, en aan te moedigen tot naarstigheid in het werk der bediening. Nadat dan hiertoe verschillende vermaningen reeds zijn voorafgegaan, in het eerste hoofdstuk en

in de veertien eerste verzen van hoofdstuk 2, trekt hij dit alles tezamen in vers 15 van ons teksthoofdstuk, zeggende: Benaarstig u om uzelven Gode beproefd voor te stellen, een arbeider die niet beschaamd wordt, die het woord der waarheid recht snijdt. Zo geeft hij hem voorts bevel, vers 16, om zich te stellen tegen het ongoddelijk ijdel roepen, waarvan bewijzen te zien zijn in Hymenéus en Filétus, vers 17; die van de waarheid zijnde afgeweken, leerden dat de opstanding alrede geschied was, vers 18; hetzij dat deze ketters eensgezind waren met de Seleucianen, die geen andere opstanding erkenden dan die bestond in de voortteling der kinderen, en zo hetzelfde gevoelen met de sadduceeën. Of wel liever omdat zij zeiden, dat de opstanding alrede geschied was, namelijk door de bekering der volkeren onder de dienst van het Evangelie. Althans, een eigenlijke opstanding der doden loochenden zij, waarom zij ook gezegd worden van de waarheid afgeweken te zijn, gelijk zij ook sommiger geloof verkeerden. Opdat echter niemand vermoeden mocht alsof de afval van Hymenéus en Filétus, en de verleiding van sommigen, iets deed om te besluiten een mogelijke afval der gelovigen, (hetgeen de leraars niet weinig ontrusten, en de gelovigen zelf ten uiterste bedroeven moest) zo heeft de apostel, om de uitverkorenen te versterken in het geloof der waarheid, dat eenmaal de heiligen overgeleverd is, daarbij gevoegd in onze tekst: Evenwel het vaste fundament Gods staat, hebbende dit zegel: De Heere kent degenen die de Zijnen zijn.

IV. Deze tekst behelst derhalve eigenlijk in zich: *Een allersterkste bevestiging dat de staat der ware gelovigen, niettegenstaande Hymenéus' en Filétus' afval, nochtans onveranderlijk is.* Wie van des Heeren volk, onder deze opgekomenen, stemt met ons niet toe dat de verhandeling van deze tekstwoorden te allen tijde nodig is, en inzonderheid in deze dagen?

O Heere, zegen dit woord merkelijk. Amen.

V. Twee hoofdzaken moeten wij uit die voorgelezen woorden behandelen.

I. Het voorstel van de zaak zelf. Evenwel het vaste fundament Gods staat.

II. De bevestiging van dat voorstel. Hebbende dit zegel: De Heere kent degenen die Zijne zijn.

VERKLARING

I. In het voorstel van de zaak zelf ontmoeten wij een onderwerp, het vaste fundament; en het gezegde daaromtrent, dat evenwel staat.

A. Het onderwerp wordt genoemd het fundament, en nader omschreven als het fundament Gods, en als een vast fundament.

1. Als de apostel Paulus hier spreekt van een fundament, gij merkt dan wel ongetwijfeld dat zulks een afbeeldende wijze van spreken is, genomen uit de bouwkunst. Gelijk wanneer men aan een gebouw de naam van fundament aan het eerste deel van het gebouw geeft, waarop het gehele werk gegrondvest is. Alzo mede, al hetgeen dat de oorzaak van enig werk is, en waarvan hetzelve afhangt, dat wordt gewoonlijk fundament genoemd. Het is in die zin, dat men de wetten van een staat zijn fundamenten noemt, omdat de staat daarop in zijn aanvang vastgesteld geweest is, en dat het zich daarop nog al in het vervolg vastmaakt. Op diezelfde wijze bijna moet men deze manier van spreken verstaan, als deze de verborgenheid der genade wordt

toegepast, om de meest bijzondere oorzaak van zijn vaststelling aan te wijzen, zowel als van het bestaan der Kerk en de zaligheid van de gelovigen. Deze manier van spreken is des te bevalliger, omdat de Heilige Geest dikwijls het zinnebeeld van een stad of van een gebouw gebruikt, om de staat van Gods volk of het werk van hun zaligheid te vertonen; gelijk als wanneer Paulus zegt dat de gelovigen zijn gebouwd op het fundament der apostelen en profeten, op welke het gehele gebouw tezamen gevoegd zijnde, opwast tot een heilige tempel in de Heere, Ef. 2:20,21. En dat de gemeente is het huis des levenden Gods, een pilaar en vastigheid der waarheid, 1Tim. 3:5. Zo is dan het fundament van dit geestelijk gebouw niet anders dan de eerste oorzaak waarvan dit wonderlijk werkstuk afhangt, en die hetzelve onophoudelijk ondersteunt.

a. Ik weet wel, er zijn godgeleerden die menen dat door dit vaste fundament Gods verstaan moet worden de leer van het Evangelie, en bijzonder het artikel van de opstanding der doden, door Hymenéus en Filétus geloochend.

1. Zij hebben aangemerkt, dat de Joden gewoon zijn geweest hun hoofdwaarheden te noemen fundamenten en vaste fundamenten. Niet alleen hebben de Joodse meesters die manier van spreken gebruikt, maar Paulus ook menigmaal in zijn Brieven. Zo lezen wij, Hebr. 6:1, daar Paulus de bekeerde Joden vermaant tot de volmaaktheid voort te varen, niet wederom leggende het fundament der bekering, dat is, de leer der bekering. Zo vinden wij die spreekwijze ook, Ef. 2:20, daar de apostel de Kerk beschrijft als een schoon gebouw, rustende op het fundament der apostelen en profeten, waarvan Jezus de uiterste Hoeksteen is. Welk is toch het fundament? De leer der apostelen en profeten. Derhalve mag ook wel de leer der opstanding een fundament genoemd worden, omdat ze een hoofdwaarheid is, op welke andere waarheden rusten, 1Kor. 15:16,17.

2. Ook is ze Gods fundament, omdat ze God geopenbaard heeft in Zijn Woord.

3. Ook is de leer der opstanding een fundament Gods dat vast staat, daar niemand aan behoeft te twijfelen, omdat God die zo menigmaal bevestigt in Zijn Woord.

4. Dit komt ook weer wel overeen met het oogmerk van de apostel, want hij had gezegd in het voorgaande, dat Hymenéus en Filétus de leer der opstanding loochenden, maar, zegt hij: Het vaste fundament Gods staat. Alsof hij had willen zeggen, zij mogen van die leer zo praten en twisten als zij willen, het is evenwel een fundament Gods dat vast staat.

b. Andere godgeleerden, waaronder ook de beroemde Pictet is, menen dat door dit fundament verstaan worden de ware gelovigen, die het ongeveinsde en zaligmakende geloof ontvangen hebben, en door Gods Geest wedergeboren zijn.

1. Inderdaad, de Schriftuur gebruikt ook zulke spreekwijzen, leidt ons daarheen; zo zegt Salomo, Spr. 10:25, dat de rechtvaardige een eeuwige grondvest is.

2. In 1Kor. 3:9 zegt Paulus, dat de gelovigen Gods gebouw zijn; indien zij Gods gebouw zijn, zo is het fundament van dat gebouw ook Gods fundament.

3. Dit is een fundament dat vast staat, omdat het Gods fundament is; het steunt op Gods trouw, Die niet dulden zal dat dit fundament omver gestoten zal worden. Dat door de mensen gebouwd wordt, dat kan licht verbroken worden, maar dat van God gebouwd is, dat staat vast, de gelovigen staan vast in tegenstelling van de twijfelaars.

4. Dat komt ook zeer wel overeen met het oogmerk van de apostel; want hij had gezegd in het voorgaande dat Hymenéus en Filétus sommigen verkeerden; alsof hij

had willen zeggen: Maar dat zijn geen gelovigen, neen, in het geheel niet; dat vaste fundament Gods staat; die verkeerd worden, zijn zulken die het waarachtig geloof nooit ontvangen hebben. Dan zou het zijn alsof hij zeggen wilde, de stormwinden mogen waaien, en de bulderende windstoten tegen het huis aanvallen, die mogen de weerhanen van de kerk afsmijten, dat zijn lichthoofdige mensen, die door allerlei leer licht omgevoerd worden. Die mogen de glazen in stukken slaan, dat zijn verglaasde mensen, die alleen maar een uiterlijke schijn van godzaligheid hebben; die mogen de schoorstenen doen instorten, dat zijn mensen die als schoorstenen bemorst en bevlekt zijn met de liefde tot de wereld; maar het fundament, de gelovigen, blijven als een rots onbeweeglijk midden in de baren.

c. Evenwel volgens onze gelegde grond met het begin van de verklaring houden wij ons het liefst bij de meest gemene uitlegging, die deze is, dat men door dit fundament hier te verstaan heeft de eeuwige verkiezing, die raad, waarin God heeft vastgesteld eens wonderbaar verheerlijkt te worden in het zaligen van rampzalige zondaars, die Hij uitverkoren heeft om erfgenamen te zijn van de heerlijkheid, en welker namen Hij tot dat einde heeft opgetekend in het Boek des levens des Lams, hun voorts in de tijd roepende met een hart veranderende roeping tot het geloof, en bewerking door Zijn Geest tot heiligmaking, en zo gevolgelijk ook ontwijfelbaar tot de eeuwige heerlijkheid inleidende. De reden waarom wij deze verklaring boven de twee andere verkiezen, zijn:

1. Omdat iemands beraad altijd het fundament is waarnaar men zijn zaken verricht; welke spreekwijze ook zonderling de Hebreeën eigen is, dewijl het Hebreeuwse woord betekent een fundament leggen, en zich beraden, een raad aangaan, zoals taalkundigen bekend is.

2. Om de inhoud van het zegel, dat is: De Heere kent degenen die Zijne zijn; dat zeker ook meteen op de eeuwige verkiezing ziet.

3. Omdat dit allerbest met het oogmerk van de apostel overeen komt. Want de apostel had in het voorgaande de dwaalgeesten Hymenéus en Filétus vertoond, die van de waarheid waren afgeweken, loochenende de leer der opstanding, die ook sommiger geloof verkeerden. Doch dat mag zo zijn, wil de apostel zeggen, zij zullen evenwel geen nadeel kunnen doen aan de uitverkorenen. Zij zullen de verkiezing niet krachteloos kunnen maken, dat vaste fundament Gods staat. Zo komt dan deze uitlegging allerbest overeen met het oogmerk van Paulus.

4. Omdat de verkiezing met het allergrootste recht de naam mag dragen van een fundament. Want:

a. Het is het eerste, dat als de grondslag gelegd wordt waarop het ganse gebouw der zaligheid verder opgetimmerd wordt; gelijk Paulus dat ook zo aanmerkt, Ef. 1:3,4, zeggende: Gezegend zij de God en Vader van onzen Heere Jezus Christus, Die ons gezegend heeft met alle geestelijke zegeningen in den hemel in Christus. Gelijk Hij ons uitverkoren heeft in Hem, voor de grondlegging der wereld, opdat wij zouden heilig en onberispelijk zijn voor Hem in de liefde.

b. Gelijk een gebouw uit het fundament in de hoogte oprijst, en geleidelijk verder opgetrokken wordt; zo komen ook in de tijd uit dit eeuwig besluit der verkiezing voort al die dingen die tot verdere optrekking en voltooiing van het gebouw der zaligheid behoren; als namelijk de genade der krachtdadige roeping, der rechtvaardigmaking, der heiligmaking, en wat dies meer is. Hoor Paulus wederom, Ef. 1:5: Die ons tevoren

verordineerd heeft tot aanneming tot kinderen, door Jezus Christus in Zichzelven, maar het welbehagen van Zijn wil. En Rom. 8:30: Die Hij tevoren verordineerd heeft, dezen heeft Hij ook geroepen; en die Hij geroepen heeft, dezen heeft Hij ook gerechtvaardigd; en die Hij gerechtvaardigd heeft, dezen heeft Hij ook verheerlijkt. Zo staat er, Hand. 13:4,8 ook: Er geloofden zovelen als er geordineerd waren tot het eeuwige leven.

c. Gelijk de fundamenten ten dele verborgen zijn onder de aarde, ten dele boven de grond uitsteken, opdat er iets zou op kunnen gegraveerd worden; zo kan ook een gelovige zijn verkiezing weten en daarvan verzekerd zijn. Maar de verkiezing van anderen is voor hem verborgen, en alleen maar aan God bekend, Die kent degenen die Zijne zijn.

d. Bij dit eeuwige zakelijke fundament der zaligheid voegen sommigen hier nog twee fundamenten in de tijd, namelijk de verwerving en toepassing van de zaligheid; dat zij niet aanmerken als een drieërlei, maar als één fundament, uit drie voorname hoofdstenen bestaande. Indien iemand dit behaagt, wij zouden geenszins durven ontkennen dat deze verwerving en toepassing van de zaligheid in de tijd ook niet om goede redenen het fundament der zaligheid kan worden genoemd, en dat het overige, hetgeen hier in deze tekst staat, daarop ook terecht kan toegepast worden, te weten, wanneer:

2. Paulus dit fundament nader omschrijft, als het fundament Gods. En als een vast fundament.

a. Hij noemt het een fundament Gods:

1. Niet zozeer om deszelfs voortreffelijkheid, gelijk wij in die zin lezen van de bergen Gods, Ps. 36:7.

2. Maar omdat God de Werkmeester is, Die de Zijnen, niet uit hun voorgezien geloof of goede werken, maar alleen uit Zijn louter soeverein en vrij welbehagen uitverkoren heeft. Want als de kinderen nog niet geboren waren, noch iets goeds of kwaads gedaan hadden; opdat het voornemen Gods, dat naar de verkiezing is, vast bleve, niet uit de werken, maar uit de Roepende; zo werd tot hen gezegd, gelijk geschreven is: Jakob heb Ik liefgehad, en Ezau heb Ik gehaat, Rom. 11:11-13. Opdat ik 2Tim. 1:9 en andere plaatsen meer nu ook niet ophale. Zo is het ook God de Zoon Die de zaligheid voor hen verworven heeft, en God de Heilige Geest Die hun deze toepast.

b. Het wordt genoemd het vaste fundament Gods:

1. Omdat de verkiezing onveranderlijk is, als niet alleen blijkt uit Rom. 9:11, zo even aangehaald, Rom. 8:29,30, 11:7,23, Matth. 24:24; maar ook uit die plaatsen in welke de verkiezing wordt gezegd te zijn een inschrijving der namen, niet in de aarde, maar in de hemelen en in het Boek des levens, hetwelk onuitwisbaar is, Luk. 10:20, Fil. 4:3, Hebr. 12:23.

2. Zo is ook de verwerving der zaligheid vast, door de genoegdoening van Christus, Dan. 9:24, Hebr. 9:12.

3. Gelijk ook deszelfs toepassing, Joh. 10:28,29, door een roeping, welke God hun ook bevestigen zal tot het einde toe, 1Kor. 1:8,9, Rom. 11:29.

B. Waarom de apostel er ook bijdoet: Evenwel het vaste fundament Gods staat.

1. Het staat. Gelijk nu het bijvoegwoord, vast, er werd bijgedaan om de onbeweeglijke vastheid van het fundament te kennen te geven, zo gebruikt hier de apostel het woord *Estaeken, het staat,* om daarmee aan te duiden de vertoning van die vastheid. Het staat,

dat is te zeggen, het blijkt, het wordt openbaar dat het vast is; en zo beroept zich Paulus met dit woord dan op de ondervinding.
a. Zo de voorledene, in zovele uitverkorenen, die tot het einde toe volhard hebben en zalig geworden waren; gelijk er zodanigen van het begin der eeuwen geweest zijn, welker leven en volharding in het geloof genoemd wordt, de eeuwige weg, Ps. 139:24.
b. Als de tegenwoordige, in diegenen die niettegenstaande de afval van sommigen, onoverwinnelijk in het geloof stonden.
c. Hoedanigen er ook gedurig tot aan het einde der eeuwen zijn zouden; want zo luidt de Goddelijke belofte, Jes. 33:20: Schouwt Sion aan, de stad onzer bijeenkomsten; uw ogen zullen Jeruzalem zien, een geruste woonplaats, een tent die niet terneder geworpen zal worden, welker pinnen in der eeuwigheid niet uitgetrokken zullen worden, en geen welker zelen zullen verscheurd worden.
2. Waarom Paulus ook met een bijzondere nadruk zegt: Evenwel het vast fundament Gods staat. Dit kan niemand wonderlijk voorkomen, die maar aanmerkt dat de gelovigen niet alleen voorwerpen zijn van de verkiezing, verlossing en onberouwelijke koping, maar ook van Gods altijd durende bezorging, waarvan Paulus in het volgende handelt.
II. Dit voorstel bevestigt Paulus zo: Hebbende dit zegel, de Heere kent degenen die Zijne zijn. Waarin wij ontmoeten, de melding van een bijgevoegd zegel: Hebbende dit zegel. En deszelfs verklaring: De Heere kent degenen die Zijne zijn.
A. Het eerste drukt Paulus zo uit: Hebbende dit zegel.
1. Het woord dat hier door zegel is vertaald, is van een zeer ruime betekenis; het zegt niet alleen een zegel met een ring of cachet in was of lak gedrukt, maar ook allerlei tekenen, welke of met zinnebeeldige figuren, of met letters zinnebeelden of spreuken in zich behelzende, op papier, perkament, koper, hout of steen geschreven of gesneden is.
2. Dat Paulus hier ergens toespeling op maakt, is zeker.
a. Sommigen denken dat de apostel hier zinspeelt op het meest gewone gebruik van het woord zegel, met welke brieven, geschreven boeken, bullen en dergelijke schriften meer bevestigd en verzegeld worden; waarvan wij lezen, Esth. 8:8, Jes. 29:11, Jer. 32:10. En dat zo de apostel overgegaan is van het ene zinnebeeld tot het andere, te weten van het zinnebeeld van een fundament, daar het niet zeer mee overeen komt een ingedrukt zegel te hebben, tot het zinnebeeld van een geschreven boek; gelijk elders ook wel verschillende zinnebeelden bij elkander gevoegd worden, als Ps. 96:1, Mark. 9:49, 2Kor. 5:2. Die uitleggers voegen daar nog bij, dat dit andere zinnebeeld in deze plaats ook zeer gepast is, omdat de Goddelijke besluiten elders ook wel voorkomen onder de benaming van een boek, als Ps. 139:16; en wel als een verzegeld boek, Op. 6:1. En dat het besluit der verkiezing met recht als een verzegeld boek mag aangemerkt worden, omdat het is onveranderlijk, onschendbaar, en van voren aan de mensen onbekend. Daarenboven omdat het ook deszelfs onveranderlijkheid vertoont, van voren en van achteren, gegrond in Gods voorkennis, en in Zijn krachtdadige bewerking daarop volgende, zodat het ook terecht mag aangemerkt worden als een zegel; hetzelve ten volle bevestigende, daar zij dan 1Kor. 9:2 mee vergelijken.
b. Doch anderen begrijpen het beter, naar ons oordeel, die stellen dat de apostel hier toespeling maakt op die betekenis van dit woord waarmee erdoor aangeduid wordt een inschrijving, insnijding of inhouwen van zinnebeeldige figuren, of van letters, die

zinnebeeldige spreuken van het een of ander in zich behelzen. Welke uitlegging met recht de voorrang behoort te hebben.
1. Omdat men dan vasthoudt dat Paulus in hetzelfde zinnebeeld, en in dezelfde toespeling voortgaat; want dat was de gewoonte der Ouden, dat zij op hun fundamentstenen ook zinnebeelden en spreuken graveerden; daar ook toespeling op gemaakt wordt, Zach. 3:9, Op. 21:14.
2. Omdat dan de volgende uitdrukkingen hier het meest gepast op volgen, als vertonende twee spreuken op dit fundament gegraveerd; welker eerste zo luidt:
B. De Heere kent degenen die Zijne zijn. Waarmee dit zegel wordt verklaard. Deze spreuk schijnt overgenomen te zijn uit Num. 16:5, daar Mozes met betrekking tot de priesters zegt: Morgenvroeg dan zal de Heere bekend maken wie de Zijnen zijn.
1. Hier wordt gesproken van de Heere, dat de Drie-enige God is, en dat op een bijzondere wijze God de Zoon als Middelaar is, Ps. 24:1; Die niet alleen ook als Schepper, maar tevens als Verlosser en Regeerder op een bijzondere wijze de Heere is.
2. Daarbenevens spreekt Paulus hier van degenen die Zijne zijn.
a. Uit de mensen waren oudtijds de Israëlieten in het gemeen het volk van Zijn eigendom uit alle volken, Deut. 7:6. En op een bijzondere wijze waren toen ook de Levieten en priesters de Zijne, volgens Num. 16:5. Doch op dezen heeft Paulus hier geenszins het oog.
b. Maar op anderen, en wel zodanigen die op een allerbijzonderste wijze des Heeren zijn. Zo zijn degenen die Zijne zijn, deze:
1. Die van eeuwigheid uitverkoren en aan Christus gegeven zijn, Joh. 10:16, 11:52, Hand. 9:15.
2. Die Hij ook in de tijd met Zijn bloed duur gekocht, 1Kor. 6:20, en tot een eigen volk voor Zich verlost heeft, Tit. 2:14.
3. Die wedergeboren, tot kinderen Gods aangenomen, en met Christus door een dadelijk geloof op het allernauwste verenigd, zo van Christus zijn, Gal. 5:24; en de Geest van Christus hebben, Rom. 8:9.
4. Die met een oprechte liefde Hem aankleven, en met een aanhoudende onderwerping Hem aanhangen, zeggende en met hun hand schrijvende: Ik ben des Heeren, Jes. 44:5.
5. Eindelijk, die een volle betrekking op Christus hebben, als Zijn discipelen, ledematen en onderdanen. Van dezen zegt de Heere Jezus Zelf: Ik ken de Mijnen, en word van de Mijnen gekend, Joh. 10:14.
3. Dit zegt Paulus hier ook, dat de inhoud van het eerste zegel of opschrift was: De Heere kent degenen die Zijne zijn.
a. Hij kent ze, en weet dat zij zullen geloven, uit kracht van het Goddelijk besluit, met een eeuwige voorkennis die onfeilbaar is, Joh. 6:70, 13:18.
b. Hij kent ze, wanneer zij nu in de tijd geloven, met een werkzame kennis, met een zaligmakende liefde en bezorging; gelijk zo het woord kennen dikwijls betekent die daden welke uit een rechte kennis geboren worden, en op een kennen in liefde volgen. In die zin staat er, Spr. 12:10: De rechtvaardige kent het leven zijner beesten; maar de barmhartigheden der goddelozen zijn wreed. Zo kent ook de Heere de weg der rechtvaardigen, Ps. 1:6; en zo kent ook de Heere zeker degenen die Zijne zijn. Dat is te zeggen:
1. Hij bemint hen, en heeft ze boven alle anderen lief; zo zelfs, dat al Zijn lust in hen is, Ps. 16:3, Jes. 62:4.

2. Hij bezorgt en verzorgt ze zo, dat er niets zal ontbreken, Ps. 23:1, Jes. 40:11.
3. Hij bewaart ze, als een vurige muur rondom hen zijnde, Zach. 2:15; en dat in de kracht Gods, tot de zaligheid, 1Petr. 1:5.
4. Hij verdedigt hen, sterkt hen en ondersteunt hen tegen al hun vijanden, dat die eindelijk moeten beschaamd en te schande worden, Jes. 41:10,11.
5. Alle kwaad dat hun bejegent, doet Hij hun ten beste keren, en ten goede medewerken, Rom. 8:28.
6. In alle gevaren, zelfs van water en vuur, is Hij bij hen, en redt Hij ze daar uit, Jes. 43:1,2.
7. En eindelijk verlost Hij ze ook uit het geweld des doods, 1Kor. 15:21,22. En geen wonder, want zij zijn de Zijne, van Hem met Zijn dierbaar bloed gekocht, met Zijn Geest beschonken, Zijn beeld dragende, en van eeuwigheid voor alles aan Hem gegeven; in welk opzicht Paulus ook zegt, dat het fundament der verkiezing en verlossing dit zegel heeft; als een opschrift, omdat deze gedurige en zaligmakende bezorging des Heeren noodzakelijk volgt uit de verkiezing, verlossing en krachtdadige roeping. En zo bewijst Paulus ook zeer krachtig uit deze eerste spreuk, welke als een zegel op dat fundament gegraveerd is, zijn stelling, dat het vaste fundament Gods staat, dat de staat van een ware gelovige, niettegenstaande de afval van Hymenéus en Filétus, die nooit ware gelovigen geweest waren, echter volkomen onbeweeglijk staat, en eeuwig blijven zal. Dat hier eigenlijk te betogen was.
Ziedaar deze woorden voor uw aandacht geopend en verklaard.

TOEPASSING

I. Leert en merkt uit deze verhandelde stof op, toehoorders:
A. Dat de verkiezing eeuwig is, want zij is een fundament, gelegd eerder dan het gebouw; God heeft de Zijnen niet eerst in de tijd, en onherroepelijk eerst in de dood uitverkoren, gelijk de Socinianen zeer verkeerd elkander wijsmaken.
1. De uitverkorenen zijn zekere bepaalde mensen, die de Heere kent; en dat het niet alleen maar is een verkiezing van de middelen, maar wel degelijk ook van de personen zelf.
2. Dat de verkiezing niet geschiedt uit een voorgezien geloof, want dan zouden de mensen dat fundament gelegd hebben, daar het is een fundament Gods, dat is, van God gelegd.
3. Dat de verkiezing (gelijk ook de verlossing en inwendige roeping) onveranderlijk is, want het is een fundament, een fundament Gods, een vast fundament, dat staat. Daarenboven is Gods voorkennis onfeilbaar, en de Goddelijke zorg omtrent de uitverkorenen altoos durende.
4. Dat de uitverkorenen alleen aan de Heere onfeilbaar bekend zijn, en dat in dit opzicht de ware Kerk onzichtbaar is; want gelijk er in de tekst staat: De Heere kent degenen die Zijne zijn.
B. Kinderen van God, ware begenadigden, indien er nu een trooststof in de ganse Bijbel is, zo is het immers deze. Och dat gij geloofde, dan zoudt gij thans bevestigd en getroost worden!
1. Hier is troost tegen uw menigvuldige, u in alles altijd aanklevende en menigmaal zeer hooggaande zwakheden, die al dikwijls ook zondig, vrij berispelijk en zeer te

bestraffen zijn. Tegen de menigerlei verzoekingen, die u van buiten en van binnen menigmaal zeer bekneld maken, al dikwijls doen struikelen, en ook weleens in een nare engte zetten; ja, tegen de dood zelf. Geen van deze dingen zal Gods besluit omtrent u veranderen, of u uit de staat der genade uitwerpen; o neen! God, Die onveranderlijk, almachtig, alwijs en oneindig goed is, Die kent u; Hij heeft u van eeuwigheid al voorgekend, Hij heeft u lief met een eeuwige liefde, Hij zorgt voor u, en Hij verdedigt u. De gangen van zulk een man worden van de Heere bevestigd; en Hij heeft lust aan zijn weg. Als hij valt, zo wordt hij niet weggeworpen; want de Heere ondersteunt zijn hand, Ps. 37:23,24. Die op den Heere vertrouwen, zijn als de berg Sions, die niet wankelt, maar blijft in eeuwigheid, Ps. 125:1. De slagregens mogen neervallen, de waterstromen komen, de winden waaien en tegen het huis aanvallen; het zal evenwel niet vallen, want het is op de Steenrots gegrond, Matth. 7:25. De poorten der hel zullen dezelve niet overweldigen, Matth. 16:18. Wie zou ze scheiden van de liefde van Christus? Verdrukking, of benauwdheid, of vervolging, of honger, of naaktheid, of gevaar, of zwaard? Maar in dit alles zijn wij meer dan overwinnaars, door Hem Die ons liefgehad heeft, Rom. 8:35,37.

2. Hier is troost tegen de afval, het wederom terug gaan en afwijken van de zodanigen die weleer het Christelijk geloof beleden, en voor des Heeren zaak uitkwamen. Laat u dat niet slingeren, kinderen van God. Met Johannes roepen wij u toe: Zij zijn uit ons uitgegaan, maar zij waren uit ons niet; want indien zij uit ons geweest waren, zo zouden zij met ons gebleven zijn. Maar dit is geschied opdat zij zouden openbaar worden, dat zij niet allen uit ons zijn, 1Joh. 2:19.

3. Hier is troost tegen het lichtvaardig en vijandig oordeel der wereldlingen over u, welke de ware gelovigen gewoonlijk uitkrijten voor geveinsden, huichelaars en wat dies meer is. Stoor u daar niet aan, kinderen van God, de Heere kent u, Hij oordeelt geheel anders van u.

II. Maar zal zich iemand deze troost gegrond toeëigenen, dan moet hij des Heeren zijn, en onder degenen die de Zijne zijn behoren. Van voren kan dit niet gekend worden, zo is de verkiezing de Heere alleen bekend. Maar van achteren moet hem dit openbaar geworden zijn uit deze volgende stukken:

A. Dat hij krachtdadig en hart veranderend geroepen en wedergeboren is. Dat hij de Geest van Christus heeft, en weleens werkzaam in zich bevindt. Dat hij door een dadelijk geloof op het allernauwste zich met Christus verenigt. Dat hij Hem oprecht blijft aankleven en aanhangen. Dat dit zijn grootste voorrecht is, een lidmaat en onderdaan van Christus te zijn. Die zo gesteld zijn, mogen zich dat met vol recht toeëigenen.

1. Maar zodanigen zijt gijlieden niet onder mijn toehoorders: Die wel wat uitwendig, maar welker hart inwendig nog niet veranderd is. Die door hun eigen bittere, nijdige en boze geest nog geheel geregeerd worden. Die wel een ingebeeld of eigen gemaakt geloof hebben, en daardoor hoge gedachten hebben van zichzelf, maar waarachtig buiten Christus blijven. Die zich gemakkelijk van Christus en de Zijnen daarom ook kunnen afscheiden. Die in hun hart nog het meeste ophebben met de goederen, eer en liefde van de wereld.

2. Men verwondere zich niet, en men ziet het al zeer dikwijls gebeuren, dat zulke weerhanen, hoe hoog ze ook staan, afgesmeten worden. Dat zulke glazen, of verglaasde mensen, in stukken geslagen worden. En dat zulken met de liefde tot de

wereld bemorste schoorstenen instorten. Zij zijn nooit ware gelovigen geweest, en daarom wedervaart hun dit.
B. Maar wellicht denkt thans deze en die ware gelovige bij zichzelf: O! ik durf mij dat niet toe te eigenen, dat is zulk een grote zaak, te geloven dat men een uitverkorene is, velen bedriegen zich in dezen jammerlijk.
1. Hierom moet gij u te meer benaarstigen, broeders, om uw roeping en verkiezing vast te maken, antwoorden wij u met Petrus, 2Petr. 1:10.
2. De zekerste weg daartoe is, u blijkbaar af te scheiden van al wat onrein is, 2Kor. 6:17,18. Door een levendig geloof met Christus veel werkzaam te zijn, Hand. 13:48. Het beeld van Gods Zoon meer gelijkvormig te worden, Rom. 8:29. Door het geloof de wereld ook meer te overwinnen, 1Joh. 5:4. En meer ijverig te zijn in alle goede werken, Tit. 2:14. Zo maakt men zijn roeping en verkiezing vast, en krijgt men ruimte daartoe.
III. U gelovigen, die enige bewustheid en ruimte over uw staat hebt, u roepen wij toe:
A. Verblijd u daarover dat uw namen geschreven zijn in de hemelen, Luk. 10:20. Dat God u van eeuwigheid heeft uitverkoren, en dankt Hem daarvoor. Hoop volkomen op de genade die u toegebracht zal worden in de openbaring van Jezus Christus, 1Petr. 1:13. Dan zult gij volkomen zalig gemaakt worden. Werkt uws zelfs zaligheid met vrezen en beven. Want het is God Die in u werkt beide het willen en het werken, naar Zijn welbehagen, Fil. 2:12,13. Veroordeel niemand lichtvaardig als een geveinsde; de Heere kent degenen die Zijne zijn. Gedraag u als zulken die des Heeren zijn, en zoek u als zodanige in alles te vertonen.
B. De Heere zal u, gelovigen, voor de Zijnen ook erkennen in de dag van uw dood; Hij zal het gebouw van uw zaligheid in heerlijkheid dan voltooien; en dan zult gij Hem, daar ik mee sluit uit 1Kor. 13:12, ook kennen, gelijk gij van Hem gekend zijt. AMEN.

ZEVEN EN VEERTIGSTE LEERREDE

HEBREEËN 11:24-26 eerste deel

Door het geloof heeft Mozes, nu groot geworden zijnde, geweigerd een zoon van Farao's dochter genaamd te worden;
Verkiezende liever met het volk Gods kwalijk behandeld te worden, dan voor een tijd de genieting der zonde te hebben;
Achtende de versmaadheid van Christus meerderen rijkdom te zijn dan de schatten in Egypte; want hij zag op de vergelding des loons.

INLEIDING

I. **TOEN** God Abraham afzonderde tot Zijn vriend en gunstgenoot, beval Hij dat hij uitgaan moest uit zijn land, maagschap en uit zijns vaders huis, Gen. 12:1. Een nadrukkelijke en heerlijke spiegel, waarin vertoond wordt dat een bondgenoot van God, die tot Zijn Rijk en gemeenschap is overgegaan, van alle voorrechten der aarde, die veelmaals zondig zijn, moet afzien, en zich alleen aan God en Zijn wijze schikking overgeven. Om dit thans niet verder uit te breiden.
II. Mozes, die grote telg uit Abraham, tot leidsman van Gods volk voorgeschikt, heeft dit erkend en betracht, gelijk de apostel Paulus vertoont in onze voorgelezen tekst, van hem zo schrijvende: Door het geloof heeft Mozes, nu groot geworden zijnde, geweigerd een zoon van Farao's dochter genaamd te worden; verkiezende liever met het volk Gods kwalijk behandeld te worden, dan voor een tijd de genieting der zonde te hebben; achtende de versmaadheid van Christus meerderen rijkdom te zijn dan de schatten in Egypte; want hij zag op de vergelding des loons.
III. Paulus begint de Hebreeën tot volstandigheid in het geloof op te wekken, vers 19 van het voorgaande hoofdstuk, vanwaar het tweede deel van deze Brief begint. En na zulks met verschillende krachtige drangredenen aangedrongen te hebben, tot aan het einde van het tiende hoofdstuk, zo brengt hij in dit elfde hoofdstuk bij de voorbeelden van voorname mannen, die hun geloof in grote daden getoond hebben, en heerlijke vruchten daaruit hebben genoten. Dit wordt, bij wijze van een kort begrip, in het eerste vers voorgesteld, en daarop in het overige van ons teksthoofdstuk met een ganse wolk van heerlijke voorbeelden bevestigd. Onder deze voorbeelden straalt Mozes ook zonderling door; van deze worden verschillende dingen gezegd, vers 24-29, waarin de kracht van zijn geloof wordt vertoond. Onder deze leveren onze tekstwoorden de eerste uit.
IV. In welke woorden de apostel toont: *Hoe het geloof Mozes bewrocht om met verachting van al Egyptes eer, wellust en rijkdom, smaadheid en verdrukking, als het beste, voor zijn deel te kiezen; waarin de Hebreeën hem hadden na te volgen.*
V. Laat ons tot verklaring van deze woorden acht geven:

I. Op Mozes' daden. Mozes heeft, nu groot geworden zijnde, geweigerd een zoon van Farao's dochter genaamd te worden; verkiezende liever met het volk Gods kwalijk gehandeld te worden, dan voor een tijd de genieting der zonde te hebben. Achtende de versmaadheid van Christus meerdere rijkdom, en wat daar meer volgt.
II. Op de oorsprong van deze kwaden; hij heeft dit gedaan door het geloof.

VERKLARING

I. In het eerste deel moeten wij nader overwegen, de persoon waarvan Paulus hier spreekt, het is Mozes, nu groot geworden zijnde. De daden die hij van hem getuigt; hij heeft geweigerd een zoon van Farao's dochter genaamd te worden, verkiezende liever met het volk Gods kwalijk gehandeld te worden, dan voor een tijd de genieting der zonden te hebben, en wat daar meer volgt.
A. De persoon waarvan Paulus spreekt, wordt hier beschreven met zijn naam, Mozes; en naar zijn ouderdom, nu groot geworden zijnde.
1. De doorluchtige persoon die Paulus hier ten toon stelt, en benevens andere voortreffelijke helden op de triomfwagen des geloofs zeer heerlijk omvoert, is Mozes.
a. De man naar Gods hart, die vermaarde wetgever in Israël, die grote profeet, welke met God sprak van aangezicht tot aangezicht, Ex. 34:10, zijnde koning in Jeschurun.
b. Het is Mozes, de zoon van Amram en Jochebed, die God Israël verordineerd had tot een leidsman en verlosser, om ze, gebukt onder de wrede dwingelandij van Farao, uit hun zware slavernij te verlossen, en door de wildernissen van het woeste Arabië tot een bezitting van het beloofde land heen te leiden.
c. Het is Mozes, zo aanzienlijk onder de Joden, wegens zijn geboorte, zeldzame opvoeding, grote schoonheid en verheven wijsheid, geboren in het midden van de razernij van de bloeddorstige koning Farao; en die, op een tijd in welke hij gevaar liep van zijn nieuw begonnen leven, wegens het wrede bevel van de koning te verliezen, wonderlijk bewaard werd, tot een blijk dat God wat groots met hem voor had, gelijk de Heere ook, naar de Joden voorgeven, niet alleen te tijde van Mozes' geboorte, het huis met een ongemeen licht als van de zon vervuld heeft, maar ook zijn aangezicht de trekken van een bovengemene schoonheid, rust en majesteit in deze ouderdom geschonken. Zijnde al te wel bekend, zowel uit de Goddelijke als de wereldlijke schriften, dan dat het nodig zou zijn om ons met zijn beschrijving breder op te houden.
d. De naam Mozes heeft hij ontvangen van de wonderbare voorzienigheid Gods, waardoor hij in zijn eerste kindsheid in het leven werd behouden, gelijk hij zelf verhaalt, Ex. 2:10.
2. De dwaasheid is gebonden op het hart van de jongeling, was een van Salomo's spreuken; niemand hield Mozes voor zulk een dwaze jongeling, want hij was nu groot geworden.
a. Mozes nu groot geworden zijn, staat er in onze tekst.
1. Sommigen verstaan door dit groot worden van Mozes zijn vermeerdering van wijsheid, vermogen en achting, ingevolge van het getuigenis van Stafanus, Hand. 7:22: En Mozes werd onderwezen in alle wijsheid der Egyptenaren, en was machtig in woorden en werken.
2. Doch het is eenvoudiger dat wij het vermeerderen van zijn ouderdom, en daarmee op het opwassen en groot worden van zijn lichaam denken. Zo wordt deze spreekwijze

tweemaal gebruikt, Ex. 2:10,11, en aldaar zo ver uitgebreid, dat ze behelst de tijd van zijn kindsheid, toen hij aan de dochter van Farao werd overgeleverd, tot aan zijn mannelijke ouderdom, toen hij uitging om zijn verdrukte broeders te bezoeken; dat Stefanus tot zijn veertigste jaar brengt, Hand. 7:23.

a. Ofschoon nu niet eigenlijk de tijd geweten wordt, in welke Mozes in zijn hart het besluit heeft genomen om dit te doen, dat Paulus hier van hem aantekent; nochtans is het in het algemeen zeker dat dit voor de uitgang moet zijn genomen, vermits de uitgang van Mozes een gevolg van zulk een besluit des harten was. De voorbereiding tot de uitgang en dit besluit kan ondertussen reeds lang van tevoren in het hart van Mozes geschied zijn.

*. Het is wel waar, dat de Joodse historieschrijver Josefus verhaalt dat Farao's dochter Mozes in zijn kindse jaren, zo schoon van gestalte, als schrander van geest, haar vader kwam vertonen, te kennen gevende hoe zij hem opvoedde, zich tot een zoon, en de koning tot een nazaat; dat de koning hierop het kind minnelijk omhelsde en zijn tulband of sluierkroon opzette; doch dat Mozes het koninklijk hoofdsieraad zichzelf niet alleen van het hoofd trok en ter aarde smeet, maar ook met de voeten trapte. En dat hierom een Egyptische waarzegger, (die de koning tot de kindermoord had opgehitst, de geboorte van een Hebreeuws kind voorspellende, waarvan het Rijk, indien het opgroeide, veel onheil te wachten stond) dit voor bewijs van de waarheid van zijn profetie aanziende, het kind dadelijk met kracht wilde doden. Maar dit mocht een werk zijn van Mozes' kindsheid, en mag men Petrus Comestor geloven, zo werd het geen boosaardigheid, maar kindse onnozelheid toegeschreven, en zijn leven in dat gevaar tegen de Egyptenaar van de prinses hierdoor beschermd.

**. Echter durven wij daaruit niet besluiten dat Mozes van zijn kindse jaren af een besluit des harten zou hebben gehad, om als hij groot geworden zou zijn, dan te weigeren een zoon van Farao's dochter genoemd te worden. Wij laten dit liever onbepaald, en stellen maar dat hij daartoe in zijn hart besloot.

b. En dit besluit uitvoerde, nu groot geworden zijnde, wanneer hij tot bedaardheid en een mannelijke gestalte gekomen was, veertig jaren oud zijnde, Hand. 7:23.

b. Wat Mozes deed, deed hij derhalve:

1. Niet onbezonnen, als een jongeling, maar met een rijp overleg, zijn jaren brachten het mee, en het was bekend bij de Hebreeën dat hij bekwaamheden had, overeenkomende met het bereik van zijn jaren. Hij deed het ook niet in zijn afgaande ouderdom, wanneer het hofleven voor velen onaangenaam wordt.

2. Maar in de kracht van zijn jaren, wanneer hij het meeste genot kon hebben van de eer van het hof en wellusten.

B. In zulke omstandigheden heeft Mozes geweigerd een zoon van Farao's dochter genaamd te worden, en wat er meer in onze tekst volgt. O! welk een zeldzame daden! Paulus verhaalt hier wat Mozes deed. Hij heeft geweigerd een zoon van Farao's dochter genaamd te worden. En welke gronden Mozes daartoe had; verkiezende liever het volk Gods kwalijk gehandeld te worden, dan voor een tijd de genieting der zonde te hebben. Achtende de versmaadheid van Christus meerdere rijkdom te zijn dan de schatten in Egypte; want hij zag op de vergelding des loons.

1. Dat Mozes dan deed, was: Dat hij geweigerd heeft een zoon van Farao's dochter genaamd te worden. Wij horen hier spreken van Farao. Van Farao's dochter. Van een zoon van Farao' dochter. Van zo genoemd te worden. En de daad van Mozes

daaromtrent was, dat hij zulks geweigerd heeft. Hij heeft geweigerd een zoon van Farao's genaamd te worden.
a. Wij horen hier dan spreken:
1. Van Farao:
a. Het is doorgaans de gewoonte geweest van prinsen en oppervorsten te pronken met een bijzondere eernaam, die het allerbest met hun waardigheid overeenkwam; en roemden de Filistijnen oudtijds met de naam van Abimelech, de Amalekieten op die van Agag, de Perzen op die van Arataxerxes; de Egyptische koningen praalden vanouds met de naam van Farao. Een naam die zolang bij de Egyptische koningen in eer geweest is, totdat de laatste of Macedonische, die van Ptolomeüs aannamen.
b. Een naam, die naar de aantekening van de doorgeleerde Bochart in de Arabische taal een krokodil betekent, het meest bekende beest, dat meest in Egypte en de Nijl, deszelfs stroom, gevonden werd. Hetwelk daarom vanouds een zinnebeeld geweest is van dat land, als uit de penningen blijkt, die na de verovering van Egypte door Augustus geslagen zijn. Gelijk de koning van Egypte ook bij een krokodil of zeedraak vergeleken wordt, Ez. 29:3.
c. Wie nu deze Farao onder de Egyptische koningen geweest is, is niet heel zeker; vermits noch Mozes, Ex. 1, noch Paulus in onze tekst hem met zijn bijzondere naam noemt; alsof zij wilden te kennen geven dat hij wegens zijn wrede dwingelandij over Israël niet waardig was genoemd te worden. Hoewel sommige historieschrijvers van latere tijden hem met een eigen naam noemen. Bij sommigen heet hij Romesses Miamum, die zes en zestig jaar lang geregeerd heeft; bij anderen Amenosis, bij anderen wederom Misfragmotolis.
2. Deze Farao had een dochter, die van Josefus Thermutus, van Artapanus bij Eusebius Merris, van de Arabier Sikhoum, en van de meeste Joden in het gemeen Bithia genoemd wordt. Het is bekend, dat Mozes in het water geworpen, opgenomen was van deze dochter van Farao.
3. Derzelver zoon werd Mozes genoemd, vermits zij in deszelfs wonderbaar behoud uit het water, de plaats van moeder bekleedde, voor zijn onderhoud en opvoeding zorg droeg, ja, hem in de plaats van een kind aangenomen had, gelijk in Ex. 2:10 niet duister te verstaan wordt gegeven. En daarvan was een bijzonder bewijs, dat zij aan Mozes zijn naam gaf. Zei David eens tot Saul: Wie ben ik, en wat is mijn leven en mijns vaders huisgezin in Israël? Dat ik des konings schoonzoon zou worden? 1Sam. 18:18. Wat een eer was dit dan wel voor Mozes? Een eer die van des te groter gewicht was, vermits Philo en Josefus waarschijnlijk daarbij voegen, dat zij de enige dochter des koning geweest zijnde, in haar huwelijk onvruchtbaar was gebleven; waarom zij deze haar aangenomen zoon tot haar opvolger in het koninkrijk had benoemd.
4. Zodanig genoemd te worden, was dan een zaak die hovaardige oren zeer hadden kunnen strelen. Met deze naam was een grote eerbied verknocht. Degenen die de gunst van de naaste erfgenaam van de kroon van Egypte wilden hebben, moeten deze haar lieveling en aangenomen zoon mede tot vriend hebben. Mozes was derhalve een opgaande zon, die, volgens de loop der wereld, een ieder zich beijverde te aanbidden.
b. Zulk een waardigheid schijnt wenselijk; hoe poogt er een Absalom, Adonia en Haman naar; doch Mozes begeert ze niet; nu hij ze heeft, staat hij ze af, die weigerende: Hij heeft geweigerd een zoon van Farao's dochter genaamd te worden.

1. Het betekent in de Griekse tekst zoveel als iets te verloochenen of te verzaken; en het wordt gebruikt van dingen waarvan men zich schaamt deel te hebben, en die men op een plechtige wijze verzaakt.
2. Mozes dan weigerde en verzaakte die eer van een zoon van Farao's dochter genaamd te worden. Hij schaamde zich daarover, hij had daarvan een afkeer, hij brak alle gemeenschap met haar en met haar hof af; en hij toonde dat in zijn daden, niet blijvende aan het hof, of daar zijn geluk afwachtende, maar daar uitgaande en zich ervan afscheidende.
2. Trouwens, Mozes had daar gronden toe. Maar welk een zeldzame gronden! De eerste was: Verkiezende liever met het volk Gods kwalijk gehandeld te worden, van door een tijd de genieting der zonden te hebben. En de tweede wordt zo uitgebracht: Achtende de versmaadheid van Christus meerdere rijkdom te zijn dan de schatten in Egypte; want hij zag op de vergelding des loons.
a. In de eerste grond staat tegen elkander over: Met het volk Gods kwalijk gehandeld te worden. En: Voor een tijd de genieting der zonden te hebben. En er wordt gezegd, dat Mozes het eerste liever verkoos dan het laatste.
1. In de tegenoverstelling wordt eerst voorgedragen, met het volk Gods kwalijk gehandeld te worden.
a. Wij horen daar spreken van het volk Gods, van het kwalijk handelen van dat volk, en in het bijzonder van met dat volk kwalijk gehandeld te worden.
*. Hoezeer het volk Israëls inwendig verdorven, uitwendig verdrukt en gehaat was, nochtans wordt het hier het volk Gods genoemd.
/. Vanwege het verbond, dat God met Abraham, Izak en Jakob had opgericht, dat Hij hun en hun zaad tot een God wilde zijn.
//. Vanwege het overblijfsel der ware gelovigen, die Zich God onder dit volk, niettegenstaande velen daarvan met afgoderij besmet waren, had bewaard.
///. Vanwege het voornemen Gods:
. Om dit volk voor Zich van alle volkeren der aardbodem tot een volk van eigendom af te scheiden.
.. En daaruit, door de geboorte van de Heiland der wereld, het ware heil te laten voortspruiten. Paulus gebruikte hier deze gewoonlijke eernaam van het volk Israël niet zonder zonderlinge nadruk, vermits juist daarin de oorzaak verborgen lag, waarom geen koninklijk geslacht der Egyptenaren met de geboorte uit dit volk kon evenaren, want het was het volk Gods. En waarom de gemeenschap daarmee boven alle wellusten te achten was, dewijl dit het volk Gods was.
**. Doch de glans van dat volk was toen zeer verduisterd. Het werd kwalijk gehandeld, of gelijk het anderen vertalen: Het had veel ongemak te lijden. Het zag er toen van rondom zeer donker en duister voor dat volk Gods uit.
. Dit is een zeer gemeen lot van Gods volk op aarde, op welke hetzelve een vreemdeling is. Het is aan vele verzoekingen bloot gesteld, en moet door vele verdrukkingen in het Koninkrijk Gods ingaan, Hand. 14:22. De wereld haat hetzelve, en poogt het op allerlei wijzen te onderdrukken.
.. Israël werd in het bijzonder onder de tirannie van Farao kwalijk gehandeld in Egypte, Ex. 1, Hand. 7:19. Het stak in een onverdraaglijke slavernij. Het zag, door een wrede uitroeiing van al wat mannelijk was, de onvermijdelijke ondergang binnen korte tijd voor ogen.

***. Mozes aan het hof zo hoog verheven, was daar vrij van; doch aan deze kwade behandeling had Mozes onwrikbaar mede zijn aandeel te verwachten, zo haast hij zich openlijk voor dit volk verklaarde, en een lid van hen wilde zijn. Ja, hij had nog zoveel te meer de bitterheid van het hof van Farao te duchten, vermits met zulk een verklaring, de verloochening van het zoonschap van Farao's dochter verknocht was. Dit kon niet anders dan voor de grootste versmading aangezien worden, waarop de grimmigheid en heftigste vervolging moest volgen; ja, waarop ballingschap en alle wederwaardigheden te verwachten waren.

b. Hier wordt nu tegenover gesteld, voor een tijd de genieting der zonde te hebben. Hier wordt gesproken van de genieting der zonde; en van die voor een tijd te hebben.

*. De genieting der zonden, betekent eigenlijk een overvloedige genieting, die tot zatheid van wellusten strekt. Zulk een genieting van zonden, waardoor men zijn wellusten volop genoeg voldoen kan, zag Mozes in het hofleven aan Farao's hof.

. Vermits het was een heidens hof, daar op Gods geboden niet gelet werd, maar alleen op staatzucht, gelijk men om veiligheid Israël verdrukte.

.. Vermits daarenboven ook de overvloed en pracht van het hof gelegenheid geeft tot allerlei zonden, waartoe de natuur genegen is.

**. Doch die ze had, had ze maar voor een tijd; *Pros kairon*, staat hier in de Griekse tekst; dat zegt zoveel als *voor een korte tijd, ras voorbij gaande*. De wereld gaat toch voorbij, en haar begeerlijkheid, 1Joh. 2:17.

. De wellusten en het genoegen dat men daarin heeft, zijn maar van een korte duur, en laten op het allerbest maar over een begeerte naar nieuwe, om te voorkomen de kwelling des geestes en de knaging die zij anderszins met zich slepen.

.. Het genot duurt zeer zelden zolang als de mens leeft. Het wordt gestremd door ziekte of ongenoegen, van buiten of van binnen. Dikwijls wordt hij er uitgestoten door Gods, en somtijds ook door des mensen toedoen. De ouderdom beneemt de genieting, Pred. 12:7.

… Althans, zij eindigt zeker met dit leven, gelijk Asaf vertoont, Ps. 73:19. En in de voorbeelden van de brasser, Luk. 16, en van de rijke man, Luk. 12 te zien is.

2. Dit alles bewoog Mozes veel liever het eerste te verkiezen dan het laatste; verkiezende liever met het volk Gods kwalijk gehandeld te worden dan voor een tijd de genieting der zonden te hebben. Deze daad van Mozes wordt met nadruk:

a. Een verkiezen genoemd.

b. En wel zulkeen, waardoor men omhelst hetgeen men verkoren heeft, om zich daaraan vast te houden.

c. Hiermee wordt ook aangetoond dat hij vrijwillig dit besluit heeft genomen, zonder door iets, dan door het licht dat in zijn ziel opgegaan was, gedrongen te zijn.

d. En dat hij met een krachtig en standvastig besluit des harten bij deze verkiezing gebleven is.

Ziedaar toehoorders, uw aandacht in dit morgenuur vertoond hoe Mozes nu groot geworden zijnde, geweigerd heeft een zoon van Farao's dochter genaamd te worden. Verkiezende liever met het volk Gods kwalijk gehandeld te worden, dan voor een tijd de genieting der zonden te hebben.

b. Hier zullen wij het met onze verklaring van de morgen halt houden, om zo de Heere wil en wij leven, aanstaande vrijdagmorgen uw aandacht vervolgens te vertonen, uit vers 20, hoe hij de versmaadheid van Christus meerdere rijkdom achtte te zijn dan de

schatten van Egypte; dewijl hij zag op de vergelding des loons. Mitsgaders hoe hij dit alles door het geloof gedaan heeft, als ook de reden waarom Paulus dit hier de Hebreeën voorstelt.

TOEPASSING

I. Wat was er nu vuriger te wensen dan dat dit voorbeeld van Mozes, hetwelk de apostel alle gelovigen ter navolging hier aanprijst, de kracht op onzer aller harten mocht hebben, om tot een dergelijk gedrag op te wekken, allen die de Naam van Christus noemen?

A. Hoeveel te grotere redenen hebben wij om zulks te wensen, wanneer wij de in de grond bedorven gestalte van ons naamschristendom overdenken, bij welke de driehoofdige afgod der wereld in alle stukken zodanig op de troon zit, dat wij juist daaruit op het klaarste bewijzen kunnen hoever de meeste uitwendige belijders van Christus' Geest zijn ontbloot.

1. Men geeft voor dat men ongetwijfeld hoopt zalig te worden, maar hoe kan zulks anders dan ijdel en leugenachtig zijn?

a. De ondervinding leert het immers klaar dat hetgeen waarvoor Mozes alles overgaf, het aller minst wordt geschat. En hetgeen bij Mozes van zulk een gering gewicht was, dat hij zelfs de kwade behandeling van Gods volk daarvoor niet wilde geven, staat zo hoog te boek, dat men alles, ja zelfs de rust van zijn consciëntie, en de hoop van het aanstaande leven daarvoor veil heeft.

1. Het is waar, onze tijden die wij nu beleven, zijn zo gesteld, dat men om Christus' Naam niet behoeft; zijn aanzien zelfs te verzaken, of noodzakelijk kwalijk gehandeld te worden.

2. Maar hoe weinigen zijn er evenwel, op welke de vreze Gods kracht heeft om zulke daden maar te doen die nauwelijks een flauwe schaduw vertonen van hetgeen Mozes deed.

a. Wij laten nu daar de zodanigen die om koninkrijken en staten te verkrijgen, recht anders dan Mozes, de belijdenis der waarheid verzaken.

b. Hetgeen u betreft toehoorders; indien God eens tijden gaf dat Gods volk eenparig kwalijk gehandeld werd; o! hoe weinigen zouden er onder u zijn die met Mozes verkiezen zouden liever met Gods volk kwalijk gehandeld te worden, dan voor een tijd de genieting der zonden te hebben. En om te blijven bij het tegenwoordige:

*. Hebt gij wel zulk een afkeer van de genieting der zonden, dat gij liever verkiezen zoudt kwalijk gehandeld te worden? Is dat niet al uw pogen, de zonde te mogen genieten, de wereld te dien, de weelde te volgen? Kiest gij dat niet boven de gemeenschap met Christus, de gehoorzaamheid aan Zijn leer, en boven de gemeenschap van Gods volk?

**. En och! wat betovert de eer en het aanzien in de wereld veler ogen! Als kon derzelver bezitting gelukkig maken. Stel het verkrijgen daarvan en Christus' leer tegen elkander, zult gij dan niet om eer en aanzien te verkrijgen Christus' leer versmaden? Is dat dan Mozes' voorbeeld te volgen, of daar rechtstreeks tegen aan te gaan?

b. Dezen zijn met Mozes in dezelfde grondstaat:

1. Die na rijp beraad en overleg, de wereld met haar eer de dienst opgezegd en verzaakt hebben, Christus en Zijn dienst daartegen met hun hart gekozen, en zich

daartoe in het geloof aan Hem overgegeven hebben, ja, dat nog dagelijks bij vernieuwing en herhaling doen. Die bij en met Gods volk moeten zijn, hoe kwalijk zij ook behandeld worden, die zich daarvoor verklaren en aan hun zijde staan, hoe het ook mag gaan. Die de genieting der zonden tot een last geworden is; nooit raken zij tot zichzelf, of dat smart hun het meeste.

2. Een ieder onderzoeke in dezen zichzelf, en velen zullen, indien hun ogen geopend worden, overtuigd moeten zijn: Dat de wereld hun meer en nader aan het hart ligt dan de zaak van God en Zijn volk. Dat zij geen kwade behandeling op zich willen nemen, om slechts aan hun consciëntie getrouw te blijven. Dat ofschoon zij overtuigd zijn van de onreinheid van de vermakelijkheden van deze wereld, echter zich daarin toegeven, somtijds met een ongeruste consciëntie daarin bezig zijnde.

2. Wat dunkt u zelf mensen, is dat wel gedaan?

a. Is het voorzichtig en wijs? Het is immers, dat moet gij bekennen, de grootste dwaasheid? Al dient gij de wereld en de zonde zo, dat gij in hun weelde een groot vermaak en een volle verzadiging van wellusten vindt; het is immers nochtans maar voor een tijd?

1. Het duurt niet altijd, en wat hebt gij er van als het voorbij is? De wereld heeft een schema, een schim, die voorbijgaat, en meer niet, 1Kor. 7:13.

2. Al had gij daar een bestendig vermaak in hier op aarde, het is nochtans maar voor dit kortstondig leven, en wat baat het dan? O! hoe snel gaat ons leven voorbij? Wij zijn tot de eeuwigheid geschapen, het eeuwige moet verzorgd worden, daartoe zijn wij hier op aarde, onze staat is een proefstaat, en voor een korte tijd.

b. Genieting der zonden, eer en aanzien op aarde buiten Christus bezeten, vertonen wel een glans, dat is hun eigen. Maar bedenk uw einde mens, gij zult sterven. Kiest gij dat dan nog, zijt en blijft gij zo kwalijk beraden?

3. Het zeggen van Johannes staat vast, 1Joh. 3:15: Zo iemand de wereld liefheeft, de liefde des Vaders is niet in hem. Jakobus bevestigt dat ook, Jak. 4:4: Weet gij niet dat de vriendschap der wereld een vijandschap Gods is? Gij hoort dan niet tot Gods volk. En de tijdelijke genieting der zonde, die maar voor een tijd is, zal in een eeuwige pijn, in een worm die niet sterft, en in een vuur dat niet uitgeblust wordt, eindigen.

B. Het is dan al eens tijd, ja meer dan tijd, wakker te worden en uw ogen open te doen, de genieting der zonde af te breken, te weigeren een zoon van Farao's dochter, ik wil zeggen van de wereld, langer genaamd te worden, u tot de Heere en Zijn volk te vervoegen; en och! dat gij eens van grondkeus, hart, staat en gedrag ten goede veranderde! Gij zijt immers nu ook al groot geworden.

1. Hebt gij nog geen veertig jaren bereikt, als Mozes; des te groter voorrecht zal het zijn nu daartoe al te besluiten. Verschillenden van u zullen geen veertig jaren oud worden. Indien gij het tot die tijd wilde uitstellen, zou het voor eeuwig te laat kunnen zijn.

2. Hebt gij die jaren al bereikt, och! dat Mozes' voorbeeld u tot navolging van hem uitlokte, en met kracht overreedde.

3. Hebt gij reeds veelmeer jaren bereikt; och! dat gij u dan toch haastte, opdat het niet voor eeuwig te laat worde!

II. Hebt gij hieromtrent reeds werk in uw hart, en zegt gij: O! mocht het in mij eens doorbreken. O! dat uw overtuiging toch niet weer overga! Houd aan, op het zoeken is

het vinden beloofd. Komt er voor uit, en voegt u bij het volk Gods. O! dat gij geloofde, dan zoudt gij doorbreken. Doch daarvan aanstaande vrijdag.
III. Volk van God, uw voorrecht is met Mozes zeer groot. Doch daarvan ook aanstaande vrijdag. Nu roepen wij u uit deze stof toe:
A. Zie niet weer terug naar de wereld; zoek uw afscheiding nog groter te maken. Laat geen kwade behandeling u doen vertragen. Acht Christus, Zijn leer en Gods volk boven alles. Gebruik wel en erken de eer, hoogheid en grootheid, die God u in Zijn aanbiddelijke voorzienigheid geeft; maar zover het Christus en Zijn leer toelaat, en zij u van Hem niet aftrekt.
B. Wordt gij, volk van God, nu en dan hier ook eens kwalijk behandeld, geen nood, anderen van Gods volk is dit ook al voor u overkomen. Ik sluit dan met dat woord dat ik u aanstaande vrijdag nader wens te verklaren: Ziet op de vergelding des loons. AMEN.

ACHT EN VEERTIGSTE LEERREDE

HEBREEËN 11:24-26 tweede deel

Door het geloof heeft Mozes, nu groot geworden zijnde, geweigerd een zoon van Farao's dochter genaamd te worden;
Verkiezende liever met het volk Gods kwalijk behandeld te worden, dan voor een tijd de genieting der zonde te hebben;
Achtende de versmaadheid van Christus meerderen rijkdom te zijn dan de schatten in Egypte; want hij zag op de vergelding des loons.

INLEIDING

I. **GEWIN** verkregen met krenking van zijn geweten, (zegt iemand der Ouden niet onaardig) is geen gewin maar verlies, omdat men daardoor meer verliest dan de winst bedragen kan, nademaal een goed geweten uitgelezener is dan grote rijkdom, en kostelijker dan enige schatten. In waarheid, zulk een gewin is geen gewin, maar in der daad verlies.
A. Gelijk die vist met een gouden haak meer waagt dan zijn vangst, indien ze afgebroken wordt, vergoeden kan; zodat hij die om het tijdelijke te verkrijgen het eeuwige in de waagschaal stelt. Godzaligheid is een groot gewin, 1Tim. 6:6, omdat ze gekroond wordt met gelukzaligheid; en nochtans wordt ze bij de mens meest voor schade gerekend, als ze geen lichamelijke winst geeft; daar nochtans alle winst der wereld ons niet kan baten, wanneer men schade aan de ziel lijdt, Matth. 16:26; en ons zelfs verliest om die te bezitten. Wat kon Ezau het rode moes helpen, toen hij zijn eerstgeboorterecht verkocht had? Welk voordeel deden de Gadarenen, toen zij om hun zwijnen te behouden baden dat Christus uit hun landpalen wilde vertrekken? Met een voornaam dichter mogen wij hier wel zeggen:

Men vind 'er veel met hoopen,
Die God om goud verkoopen.
Die om het vuil genot,
Van 't ongezielde goud,
Nog ziel ontzien nog God.

Voorwaar een dwaze handelwijze, de wereld te zoeken en de hemel te verliezen.
B. Het is veel voordeliger tijdelijke winst geweigerd om geestelijke goederen te bekomen. Hoor Paulus van zichzelf spreken. Maat hetgeen mij gewin was, zegt hij, dat heb ik om Christus' wil schade geacht. Ja gewisselijk, ik acht ook alle dingen schade te zijn, om de uitnemendheid der kennis van Christus Jezus, mijn Heere. Om Wiens wil ik alle dingen schade gerekend heb, en acht die drek te zijn, opdat ik Christus moge gewinnen, Fil. 3:7,8.

II. Trouwens, dit had Mozes lang voor hem ook al betracht, gelijk wij vernemen uit onze voorgelezen tekstwoorden, alwaar de apostel schrijft: Door het geloof heeft Mozes, nu groot geworden zijnde, geweigerd een zoon van Farao's dochter genaamd te worden; verkiezende liever met het volk Gods kwalijk behandeld te worden, dan voor een tijd de genieting der zonde te hebben; achtende de versmaadheid van Christus meerderen rijkdom te zijn dan de schatten in Egypte; want hij zag op de vergelding des loons. Hij vergaapte zich dan niet aan de tegenwoordige dingen, maar hij zag op de toekomende, op de zaligheid, en deed daarom dit alles.
III. Voorleden zondag, toen wij reeds een voornaam gedeelte van deze voorgelezen woorden voor uw aandacht geopend hebben, toonden wij na een korte opening van de samenhang, dat deze woorden eigenlijk in zich behelzen: *Een vertoog, hoe het geloof Mozes bewrocht, om met verachting van al Egyptes eer, wellust en rijkdom, smaadheid en verdrukking, als het beste voor zijn deel te kiezen; van Paulus hier bijgebracht, opdat de Hebreeën hem daarin zouden navolgen.*
IV. Wij zeiden, dat wij in de verklaring van deze woorden zouden letten:

I. Op Mozes' daden.
II. Dan op de oorsprong daarvan, hoe hij gezegd wordt die gedaan te hebben door het geloof.

VERKLARING

I. In het eerste deel hadden wij wederom te letten: Op de persoon waarvan Paulus hier spreekt, het is Mozes, nu groot geworden zijnde. Dan op de daden die hij van hem getuigt; in welke hij verhaalt wat Mozes deed; hij heeft geweigerd een zoon van Farao's dochter genaamd te worden. Dan, welke gronden Mozes daartoe had:
A. De eerste was, verkiezende liever met het volk Gods kwalijk gehandeld te worden, dan voor een tijd de genieting der zonde te hebben. Zover brachten wij het voorleden zondag met onze verklaring. Zonder iets van het gezegde meer te herhalen, vatten wij dan hier het stuk wederom op, om Mozes' andere grond die hij daartoe had, te beschouwen.
B. Van Paulus zo beschreven in vers 26: Achtende de versmaadheid van Christus meerdere rijkdom te zijn dan de schatten in Egypte; want hij zal op de vergelding des loons. Alwaar wij de grondkeus van Mozes' hart vinden, en een reden van deze grondkeus erbij gevoegd.
1. In de grondkeus zelf, staat tegen elkander over de versmaadheid van Christus, en de schatten van Egypte. En er wordt gezegd, dat Mozes het eerste meerdere rijkdom achtte te zijn dan het laatste.
a. In de tegenoverstelling wordt eerst:
1. Gesproken van de versmaadheid van Christus.
a. Het kan wel zijn:
*. Gelijk voorname mannen hebben aangemerkt, dat de Zone Gods, onder de Naam Christus of Messias waarschijnlijk nog niet bekend geweest is ten tijde van Mozes, dewijl de eerste die deze van de Heiland heeft gebruikt, de profetes Hanna geweest is, 1Sam. 2:10.

**. Nochtans was de betekenis daarvan bij de aartsvaders niet onbekend gebleken. Zij wisten wel dat God een Goddelijke Heiland der wereld bestemd had, Die als een gezalfde Hogepriester de zaligheid moest verwerven, en als Koning deze toeëigenen. Abraham had daarvan een zeer klare afbeelding gehad, in de ontmoeting van Melchizédek, Gen. 14.
b. Ofschoon elk smaadheid vliedt, Mozes achtte ze nochtans zeer hoog, doch het was de versmaadheid van Christus. De versmaadheid van Christus kan betekenen:
*. Of de versmaadheid die de Christus bij Zijn toekomst in het vlees van Joden en heidenen, tot de beërving der zaligheid zou lijden, waarvan geprofeteerd wordt, Jes. 50 en 53.
**. Of in het gemeen de versmaadheid die de vromen, Christus' volk, te allen tijde geleden hebben; gelijk zo Ismaël een Izak al smaadde en bespotte, en het in Paulus' tijd er niet veel beter uitzag, 1Kor. 4:13.
***. Of in het bijzonder, hetwelk allermeest door de apostel schijnt beoogd te zijn:
/. De versmaadheid waarin het volk Israël in Mozes' tijd stak. En volgens onze gedachten is het vrij klaar, dat Paulus door de versmaadheid van Christus hier in het bijzonder verstaat de wederwaardigheden van het oude Israël in Egypte, het kwalijk gehandeld te worden, waarvan wij uit vers 25 reeds hebben gesproken.
//. Doch het is zo klaar niet, waarom Paulus de versmaadheid van Christus noemt. De uitleggers geven er verschillende redenen van.
. Sommigen, omdat die verdrukkingen van een aard waren zoals de verdrukkingen der Christenen in Paulus' tijd, welke hij noemt de smaadheid van Christus, Hebr. 13:13. En de overblijfselen van Christus' verdrukkingen, Kol. 1:24.
.. Anderen, omdat die verdrukkingen een voorbeeld waren van de verdrukkingen van de eerste Christenkerk, om Christus' wil te lijden, 1Kor. 10:6.
… Enigen ook, omdat Israëls volk moet aangemerkt worden als een voorbeeld van Christus, dat Israël genoemd wordt, Jes. 49:3. En hun versmaadheid als een voorbeeld van Christus' versmaadheid, daartoe bijbrengende Hos. 11:1.
…. Doch dit alles schijnt ons toe niet genoeg te voldoen aan het woord van Paulus. Maar het zal de versmaadheid van Christus genoemd worden, omdat de versmaadheid die Israël leed, in verschillende opzichten kon aangemerkt worden als een versmaadheid die Christus Zelf werd aangedaan. Want:
De smaadheid van Israël was een versmaadheid voor Christus, Hem aangedaan in Zijn volk, dewijl het Christus' eigendom was. De Engel Die Mozes in de braambos verschenen was, zei daarom: Ik heb zeer wel gezien de verdrukking van Mijn volk, Ex. 3:7. Israël was Zijn zoon, ja Zijn eerstgeborene, Ex. 4:22. Nu weet een ieder dat de verdrukkingen die een vreemd volk de onderdanen aandoet van een vorst, tot hoon en versmading van die vorst strekt. Goliath, die de slagorden van Israël beschimpte, voerde David tegemoet, dat hij de God van de slagorden van Israël gehoond had, 1Sam. 17:45. En zo zegt Christus, dat Saul Hem vervolgde, daar hij een vervolger der gemeente was, Hand. 9:4,5. Geen wonder dan ook, dat er van Christus staat, Jes. 63:9, dat Hij in al hun benauwdheden benauwd was.
De Naam van Christus Zelf werd ook door Farao en andere Egyptenaren versmaad, toen zij die boodschap die Mozes in de Naam van de Engel, die hem verschenen was, deed verachten. Daartoe behoort de trotse vraag van Farao: Wie is de Heere, Wiens

stem ik gehoorzamen zou, om Israël te laten trekken? Ik ken den Heere niet, en zal ook Israël niet trekken laten, Ex. 5:2.
Het was eigenlijk de zaak van Christus, om welke Israël leed. De grootste haat der Egyptenaren sproot uit het verschil van de godsdienst. Hetgeen de Israëlieten aten, dat baden de Egyptenaren aan. Hierom was alle schaapherder den Egyptenaren een gruwel, Gen. 46:34.
Het was een versmaadheid, welke weg te nemen, de eer van Christus Zelf vereiste. Want indien Israël in deze versmaadheid was gesneuveld, zo zou het nooit in Kanaän zijn gebracht, gelijk nochtans de vaderen beloofd was; ja, zo zou het met alle hoop der uitverkorenen, die op Christus in geloof staroogden, als uit hen zullende voortkomen, zijn gedaan geweest. Ziedaar, waarom het de versmaadheid van Christus heet.
2. Hier tegenover staan nu de schatten in Egypte. Egypte was zeer schatrijk:
a. De onnoemelijke rijkdommen van Egypteland worden zeer breed door de oude geschiedschrijvers uitgemeten.
*. Dat landschap had aan de kant van Arabië en Morenland vele mijnen, zo van goud als van ander metaal, en de rivier de Nijl werd zelfs voor de voornaamste gehouden onder alle rivieren die goud uitleverden.
**. Er was veel vee en graan, overmits dat landschap beroemd was van weergaloze vruchtbaarheid, zodat het gehouden werd voor de korenschuur van vele andere landen.
***. Men telde daar, indien men de Ouden geloven mag, wel achttienduizend of twintigduizend bewoonde steden, onder welke vele zeer groot waren. En de nog overgebleven verbazende puinhopen der oude paleizen en kostelijke gebouwen bevestigen dat Egypte zeer aanzienlijk geweest is.
****. Opdat wij geen bijzonderheden meer van Egyptes overvloedige rijkdommen hier opnoemen.
b. Van al die schatten bezat de koning een groot gedeelte; want vanwege de honger was al het geld van Egypte en Kanaän, onder opzicht van Jozef, voor koren gekomen in des konings schatkisten, en het land zelf was van de koning geworden, die daarvan het vijfde deel der inkomsten trok, Gen. 47. En mag men sommigen geloven, dan zouden de jaarlijkse inkomsten daarvan in deszelfs bloeiende staat, wel tot vijf en zeventig miljoen geweest zijn.
c. Die schatten kende Mozes, en was, doordat Farao's dochter hem tot een kind aangenomen had, niet buiten verwachting dat die op hem zouden overerven, temeer, indien het waar is, dat hij verklaard was voor Farao's opvolger.
b. Doch Christus' smaadheid te lijden achtte hij grotere rijkdom te zijn, dan al die schatten in Egypte, hoe aanzienlijk deze ook waren. En geen wonder:
1. Want de versmaadheid van Christus is in zichzelf een onwaardeerbare rijkdom.
a. Dewijl de versmaadheid, welke Christus in Zijn eigen Persoon zou ondergaan, de oorsprong is van alle rijkdom der ziel. Hij zou Zijn volk door Zijn armoede rijk maken, 2Kor. 8:9.
b. En degenen die nu in de gemeenschap van deze versmaadheid kwamen, die konden zulks als een zeker kenteken aanmerken van hun aandeel aan al de goederen, die Christus door Zijn versmaadheid moest verwerven.
2. Daaruit blijkt nu licht hoeveel te grotere rijkdom deze versmaadheid van Christus uitleverde, vermits alle schatten van Egypte niet toereikend waren om het heil der ziel

te bevorderen, hetwelk diegenen onwrikbaar te verwachten hadden die in de gemeenschap van de versmaadheid en het lijden van Christus getreden waren.
3. Althans Mozes achtte de versmaadheid van Christus zo hoog. Paulus gebruikt hier wederom een woord, hetwelk te verstaan geeft dat Mozes tot dit besluit niet door een blinde drift, maar door een redelijk en rijp overleg gekomen is. Hij had het ene tegen het andere nauwkeurig overwogen, en was daardoor overreed geworden om aan de versmaadheid van Christus de voorrang te geven.
2. Dit schijnt in het oog en oordeel van de wereld een zeer dwaze keus, smaadheid voor eer, armoede voor rijkdom te verkiezen, vervolging boven rust te beminnen. Maar de wereld is blind en kan niet zien het geluk der kinderen Gods. Mozes had andere ogen waardoor hij zag; had hij met vlees en bloed te rade gegaan, hij zou zulk een keus niet gedaan hebben, maar nu had hij verder uitzicht dan op het uiterlijke; haar uitwendige glans kon hem niet bekoren. Want hij zag op de vergelding des loons. Eerst moeten wij overwegen wat het zien op de vergelding des loons is. Dan hoe dit met *want,* aan het voorgaande wordt vastgemaakt.
a. Hier wordt gesproken van een vergelding des loons, en van daar op te zien.
1. Wat de vergelding des loons aanbelangt:
*. Het was geen aards loon, dat Mozes te verwachten had. Hij kon geen grotere eer en goederen in de leiding van een arme en ongewapende menigte verwachten, dan hij aan het hof van Farao had. Hij heeft ook nooit daarnaar getracht. Hij zocht niet zichzelf en zijn huis groot te maken; want hij gaf, op Gods bevel, aan zijn broeder Aäron het hogepriesterambt, en aan Jozua, de zoon van Nun, het leiderschap over Israël; maar voor zijn zonen en geslacht hield hij niets dan het deel der gemene Levieten. Van ijdele eer was hij zover vervreemd, dat hij niet vergeten heeft zijn eigen gebreken ook openhartig te ontdekken.
**. Derhalve moet, door deze vergelding des loons, geheel wat anders verstaan worden, dat Mozes onder het oog had. Doorgaans wordt van de uitleggers deze vergelding des loons alleen betrokken tot de smaadheid van Christus, en wel in die zin, dat Mozes zag op de rijke vergelding die op het ondergaan van die smaadheid was te verwachten. Daar, naar onze gedachten, evenwel geen noodzaak toe is; want ons grondwoord heeft een gemene beduiding, zowel van een vergelding met straffen voor het kwade, als van een beloning voor het goede, zoals onweersprekelijk blijkt uit Hebr. 2:2, daar het van een vergelding met straffen voor het kwade, en uit Hebr. 10:35, daar het van een beloning voor het goede gebruikt wordt. Het bezitten van de schatten van Egypte zou zijn vergelding des loons hebben; want dat verdrukken van Gods volk door Farao geschied, zou God eens wreken, Gen. 15:14, 2Thess. 1:6. En het ondergaan der ellenden of van die smaadheid van Christus, zou ook zijn beloning hebben. Het zou voor Mozes:
/. Eensdeels zulk een goed zijn, dat hij met andere gelovigen zou gemeen hebben, namelijk, hier in dit leven de genade des Heeren, de God zijner vaderen, Die Zich Abraham een zeer groot Loon noemt, Gen. 15:1. En na dit leven eeuwige genieting in Gods heerlijkheid, Kol. 3:24, 2Kor. 4:17. Anderdeels zulk een goed, dat hij in het bijzonder beoogde, namelijk om al Zijn volk uit deszelfs lichamelijke en geestelijke dienstbaarheid te verlossen, en aldus de weg tot het beloofde grote werk der verlossing te banen.

//. Dat de straffen op de zonde de vergelding van hun loon zou zijn, vloeit uit het recht Gods, dat de heidenen zelfs wisten, Rom. 1:32. Maar dat de genade en heerlijkheid een vergelding des loons op het goede genoemd wordt, heeft meer bedenking in; zulks kan doelen, of op de versmaadheid van Christus in Zijn eigen Persoon, of op de versmaadheid van Zijn volk.
///. Alle zaligheden der gelovigen zijn in de meest volkomen nadruk een vergelding des loons, wanneer ze aangemerkt worden in de betrekking die zij op Christus' versmaadheid hebben. Want door Zijn versmaadheid heeft Christus een volstandig recht verworven, om allen die in Hem geloven, het eeuwige leven deelachtig te maken. Maar wanneer deze heilgoederen bezien worden in de betrekking die zij op de versmaadheid van het volk Gods hebben, zo spreekt de zaak vanzelf, dat volgens de spreekwijzen der Heilige Schriftuur hier niet verstaan wordt:
. Een verdiend loon, dat op het werk wordt gegeven. Maar een loon uit genade, in dezelfde zin in welke ze aan Abraham beloofd was, Rom. 4:4,5. Temeer vermits het geloof op geen ander loon zien kan, dewijl aldaar geen geloof plaats heeft waar het loon verdiend is.
.. Derhalve wordt het goed hetgeen Mozes verwachtte, slechts op een oneigenlijke wijze een loon genoemd; namelijk de weg tot deszelfs bezitting wordt niet anders dan door veel moeite en arbeid gebaand. En de onwrikbare verwachting van hetzelve in Gods verbond gegrond is; en zich Mozes zulks durfde en moest voorstellen, om daardoor tot standvastigheid in zijn besluit aangespoord te worden.
2. Dit laatste is hetgeen dat door het zien op de vergelding des loons hier wordt aangewezen. Het woord dat hier door *zien* vertaald wordt, betekent eigenlijk van het een op het ander zien. En zo zegt het dan:
a. Dat hij afzag van al de tijdelijke voorrechten in Egypte, en deze versmaadde, als te gering in vergelijking van die betere, en zulk een schadelijk loon na zich sleept.
b. Maar dat hij zag naar genade en heerlijkheid, met alles wat daaraan vast was als een betere vergelding des loons op de versmaadheid van Christus volzeker te verwachten. Want Mozes had klare kennis van de heerlijkheid van het loon. Hij was met verlangen daarnaar ingenomen, en dit beloofde goed stelde hij zich gedurig voor.
b. Dit zien op de vergelding des loons wordt hier met het woordje *want* aan het voorgaande vastgemaakt. Want hij zag op de vergelding des loons.
1. Paulus leert hier eigenlijk niet, dat die vergelding van loon bij Mozes de ware beweegreden was, waarom hij weigerde een zoon van Farao's dochter genaamd te worden, de smaadheid van Christus verkoos en de schatten van Egypte niet achtte; maar toont alleen dat dit de reden was om welke Mozes grotere rijkdom zag in Christus' smaadheid dan in de schatten van Egypte; daarom is het met *want* hier aan gebonden.
2. Mozes beschouwde dan met aandacht tegen elkander, de schatten van Egypte en hetgeen daarop zou volgen, en de smaadheid van Christus met haar gevolgen; hij wikte en woog die beide, en het laatste achtte hij voor grotere rijkdom dan het eerste. Voorwaar billijk en met reden, want een kort bezitten van aardse goederen en daarop volgende zware oordelen en eeuwige ellenden, zijn niet te vergelijken met kort durende ellenden en daarop volgende eeuwige heerlijkheid.

II. Een zeldzaam gedrag van Mozes, zulke waardigheden met zodanige ellenden te verwisselen! Doch het zal zo vreemd niet zijn, als wij horen dat Mozes dit alles deed door het geloof.
A. Dat alhier noodzakelijk het zaligmakend geloof, bestaande voornamelijk in een aanneming en vereniging met de Zone Gods, als de opperste Leidsman der zaligheid, ingevolge van het getuigenis in Gods Woord, verstaan moet worden, zal niemand ontkennen die op de gehele samenhang acht geeft.
1. Want het is het geloof waardoor men toegaat tot de troon der genade, Hebr. 4:16, 10:22. Waardoor men gerechtvaardigd wordt, en leeft, Hebr. 10:38. Waardoor men zijn ziel behoudt, vers 39; zonder welke het onmogelijk is God te behagen, Hebr. 11:6.
2. Van geen ander geloof is zulk een volkomen verlating van alle begeerlijkheden der wereld te verwachten, gelijk wij gezien hebben.
3. Geen ander geloof kan de beloning van het goede voor ogen brengen, waarvan zo even gesproken is.
B. Dit geloof:
1. Gelijk het de harten reinigt, Hand. 15:9, en de wortel van alle deugd is, 2Petr. 1:5, zo is het ook krachtig in de uitverkorenen, tot overwinning van de wereld en al derzelver begeerlijkheden.
2. Het geloof is de overwinning die de wereld overwint, 1Joh. 5:5.
a. Dit blijkt klaar, wanneer de natuur van het geloof maar eens even wordt ingezien:
1. Het geloof verenigt immers met de Zoon Gods, Die dit recht heeft verworven, in de Zijnen mede tot een Overwinnaar der wereld te worden, als welke mede behoort tot de vijanden, die tot een voetbank Zijner voeten moeten gezet worden, Ps. 110:1.
2. Het geloof is werkzaam om Christus te omhelzen, gelijk Hij niet alleen tot rechtvaardigmaking, maar ook tot heiligmaking is geworden, en alzo uit Zijn volheid de kracht te scheppen die er vereist wordt om door alle hinderpalen door te dringen, en alle raad des vleses een stilzwijgen op te leggen.
3. Het geloof is ook de krachtigste aansporing om zulk een besluit te nemen, en het uit te voeren; vermits hetzelve het Evangelie ook aanneemt, in hetwelk de krachtigste gronden vervat zijn, om de gehele wereld tegen de gemeenschap met Christus en Zijn volk voor niets te achten. Want de beminnenswaardigheid van Christus overtreft het alles in de achting van zulk een ziel.
b. Daarenboven had Mozes voor zijn geloof nog bijzondere steun, in de voorzeggingen aan de vaderen gedaan. Misschien was het hem ook ontdekt dat hij Israël verlossen zou; sommigen besluiten dit uit Hand. 7:25; althans, hij zag door het geloof dat de Christus uit dit volk moest geboren, en dat het door een uitgestrekte arm Gods uit Egypte in Kanaän zou gebracht worden.
C. Zulk een geloof nu was krachtig om alle zwarigheid te overwinnen, die de wereld in de weg wierp.
1. Hier zag Mozes, in de plaats van een aardse kroon, een onverwelkelijke kroon der ere.
2. In de plaats van de korte vermakelijkheden der zonden, een verzadiging van vreugde ter rechterhand Gods altijd en eeuwig.
3. In de plaats van de schatten van Egypte, een schat in de hemel, die geen mot noch roest kan verderven. Een krachtig voorbeeld voor de Hebreeën, om ze te leren gewillig afstand te doen van al de voordelen die zij op aarde kunnen hebben, en zich niet te

onttrekken, al moesten zij alle smaadheid lijden, en kwalijk gehandeld worden. De erve der heiligen in het licht, met de rechtvaardigheid des geloofs, was vergelding genoeg waarop zij te zien hadden. Daarom stelt ze Paulus dit voorbeeld van Mozes voor, dat wij met uw aandacht in twee kerkredenen hebben afgehandeld.

TOEPASSING

I. Hoe behoorde nu elk van ons in dezen op Mozes' voorbeeld te starogen, om daardoor overtuigd, indien hij nog een onbegenadigde is, of aangemoedigd te worden, indien hij reeds in waarheid genade heeft, dat hij om Christus' wil de wereld moet verzaken en zichzelf leren verloochenen.

A. Maar helaas! hoever is het met de meesten onzer hier vandaan?

1. Verre de meesten zouden om Christus' wil geen één duit aards voordeel verzaken, tot een blijk dat zij er nog geheel en al aan verslaafd zijn. Noch te kunnen lijden dat zij in hun tijdelijke bezittingen, om Christus' wil in het allerminste iets benadeeld werden. Veel minder zouden zij om Christus hun aardse schatten vrijwillig kunnen verlaten, als de nood zulks vorderde.

2. Ziet men op de versmaadheid van Christus:

a. O! wie weet hoevelen er hier ook zijn die een weerzin, afkeer en vooroordeel tegen de vromen, het volk van God, hebben, en in hun binnenste vasthouden, dat daaruit gedurig opnieuw voedsel krijgt, gescholden en versmaad worden; daar dit altijd het lot van Christus' volk geweest is.

b. Anderen houdt de verachting en smaadheid terug, ofschoon zij nu en dan nog al eens een neep en prikkel in hun geweten krijgen, dat zij zich niet bij het volk Gods vervoegen; zij mochten dan ook met die voor fijnen gescholden en gesmaad worden.

c. Ja, wie weet of er niet zelfs zodanigen in deze plaats gevonden worden, die het bijwonen van de openbare godsdienst in de week, of in de catechisaties, daarom ook dikwijls nalaten, opdat zij daarover niet gesmaad zouden worden? Zover schijnt het zelfs met sommigen te gaan.

3. Wat zouden dezen de versmaadheid van Christus meerdere rijkdom achten te zijn, dan de schatten van het Egypte van deze wereld? Men ziet het tegendeel openlijk in hen.

a. Al hun gedachten, begeerten en overleggingen zijn niet hoe zij Christus, maar hoe zij schatten voor zich zullen verkrijgen.

b. Hoort ze spreken; Christus' Naam komt niet uit hun mond, maar zij spreken gedurig van de wereld en deszelfs goederen.

c. Trouwens, al hun doen en laten roept luidkeels uit dat zij niet Christus boven alles, maar bovenal schatten en aardse rijkdommen voor zich zoeken.

B. Arme mens, hiermee bewijst gij dat uw zielsogen nog gesloten zijn, en dat gij niet recht ziet. En dat de vergelding des loons voor u nog verborgen is; ja, dat gij het zaligmakende geloof nog mist.

1. Wat zullen schatten en rijkdommen u baten, indien uw arme ziel verloren moet gaan? Mens! Mens! Wat zijn de schatten en rijkdommen? Zij zijn ongestadig, hebben schijn zonder zijn, kunnen de ziel niet vergenoegen, kwellen en brengen verdriet aan. Men kan ze missen, en gelukzalig zijn. Ze maken veeltijds ellendiger, en doen bezwaarlijk zalig worden, Luk. 18:24-27.

2. O! mocht gij dan nog eens van grondkeus veranderen!
a. Niet juist uw schatten en rijkdommen wegwerpen, of aan anderen geven. Zulks eist de Heere niet van u.
b. Maar uw vertrouwen en hart daarvan aftrekken; naar Christus zoeken en met uw hart vragen; Zijn versmaadheid grotere rijkdom achten dan al de schatten, en niet eerder rusten voordat gij in Hem in waarheid gelooft.
II. Is hier een ontdekte en overtuigde, die met zijn hart thans roept: O! ik kies dat, maar ik heb geen kracht om door te breken! O! het hapert u alleen aan geloof. Door het geloof heeft Mozes mogen doorbreken. Mocht gij Gods getuigenis in Zijn Woord aannemen en geloven. Dan zoudt gij ook geloven dat Christus u ook aangeboden wordt. Dan zoudt gij geloven dat Christus voor u in het bijzonder ook gewillig is. Dan zoudt gij, zo ellendig en verdoemelijk als gij zijt, uzelf aan Hem overgeven en u op Hem werpen. O! geloofde gij!
III. Dezen zijn het die in de grond Mozes navolgen:
A. Die Christus boven alles achten en schatten. Die Zijn versmaadheid zich niet schamen, maar gedurig genade uit Hem zoeken om die ook te kunnen dragen. Die in het geloof zich met Christus verenigd hebben, en daarin hun hoogste heil en rijkdom stellen. Die Hem gedurig reis op reis in het geloof nog omhelzen, en uit Zijn volheid dagelijks leven en kracht zoeken.
1. Zegt iemand van u, begenadigden, de drie eerste stukken zijn mij vrij klaar, maar omtrent het vierde ben ik weleens donker; kan dat wel met waarheid des harten bestaan?
2. Wij antwoorden u:
a. Was de geloofsweg u klaarder en meer bekend, gij zoudt er meer verliefd op zijn, en gebruik van zoeken te maken.
b. Hieruit komen veel ongestalten, slingeringen, ja zelfs veel dorheid en magerheid naar de ziel voort.
c. Zo menigmaal als gij recht tot uzelf raakt, kunt gij het dan wel buiten Christus stellen, of met iets anders zonder Hem voldaan zijn?
d. Omhelst gij Hem dan niet, zoekt gij dan geen leven en kracht uit Hem? Derhalve is dit in de grond dan ook waarheid in u.
B. Doch hier staan de besten zelfs ook nog schuldig, dat ze zich niet dan teveel vergapen aan de aardse schatten en rijkdommen. Dat wereldse mensen zo mistasten is geen wonder. Maar dat gij, die God de ogen geopend heeft, dat ook nog doet, och! wat is dat beklaaglijk. Het komt, omdat gij niet genoeg bedenkt de dingen die boven zijn, daar Christus is, Kol. 3:2.
1. U roepen wij toe, begenadigden: Ziet met Mozes af van de heerlijkheid van het Egypte van deze wereld. Komt maar uit voor Christus en Zijn zaak, al wordt gij versmaad. Geeft de moed niet verloren, maar ziet op de vergelding des loons.
2. Weet tot uw bemoediging en troost, begenadigden: Gij hebt genade gevonden in des Heeren ogen. Christus is met u en bij u in alles wat u wedervaart. Na dit leven zult gij gewis in de eeuwige heerlijkheid ingaan. AMEN.

NEGEN EN VEERTIGSTE LEERREDE

HEBREEËN 12:2

Ziende op den oversten Leidsman en Voleinder des geloofs, Jezus, Dewelke voor de vreugde, die Hem voorgesteld was, het kruis heeft verdragen en schande veracht, en is gezeten aan de rechter(hand) van den troon Gods.

INLEIDING

I. **DE** voorname inhoud van der leraren prediking moet zijn: Christus.
A. Hem hebben al de profeten tevoren verkondigd, Hand. 3:18. Zo hebben de evangelisten gepredikt, Hand. 8:5. Hem prediken ook de apostelen, 1Kor. 1:23.
B. Dit is ook der leraren plicht, zijnde dienaars van Christus en uitdelers der verborgenheden Gods, 1Kor. 4:1. Zijnde het einde van hun dienst, geestelijke kinderen te baren, in welke Christus een gestalte krijgt, Gal. 4:19. En zijnde de prediking van Hem alleen het rechte middel tot behoud, dewijl het God toch behaagt door de dwaasheid van die prediking zalig te maken die geloven, 1Kor. 1:21.
C. Hij is ook de Inhoud van het ganse Evangelie.
1. Het enige Fundament van zaligheid. Want niemand kan een ander fundament leggen dan hetgeen gelegd is, hetwelk is Jezus Christus.
2. De enige Weg tot de zaligheid. Ik ben de Weg, en de Waarheid, en het Leven. Niemand komt tot den Vader, dan door Mij, getuigt Hij Zelf, Joh. 14:6.
3. De Alfa en Omega van de zaligheid; daarom de Zaligheid Zelf ook uitdrukkelijk genoemd, Lak. 2:30.
4. Ja, de Beginner, Vermeerderaar, Voortzetter en Voleinder van geloof en zaligheid; waarom Hij ook de overste Leidsman der zaligheid wordt genoemd, Hebr. 2:10. Is dit nu zo gelijk het waarlijk is:
II. Geen wonder dan ook, dat de apostel Paulus Hem de gelovige Hebreeën voordroeg en predikte als de overste Leidsman en Voleinder des geloofs, willende dat zij in alles op Hem zouden zien, en zo een recht gebruik van Hem maken; tonende zo dat Christus de voorname Inhoud van zijn prediking was, en dat hij een rechtgeaarde leraar was, als hij in onze voorgelezen tekst zegt: Ziende op den oversten Leidsman en Voleinder des geloofs, Jezus, Dewelke voor de vreugde, die Hem voorgesteld was, het kruis heeft verdragen en schande veracht, en is gezeten aan de rechter(hand) van den troon Gods.
III. Paulus' oogmerk was, om de gelovige Hebreeën tot lijdzaamheid onder het kruis op te wekken. Tot dat einde:
A. Stelde hij hun voor een wolk van getuigen, in het voorgaande elfde hoofdstuk, zeggende in vers 1 van ons teksthoofdstuk: Daarom dan ook, alzo wij zo een grote wolk van getuigen rondom ons hebben liggende, laat ons afleggen alle last, en zonde die ons lichtelijk omringt, en laat ons met lijdzaamheid lopen de loopbaan die ons voorgesteld is.

B. Doch bijzonder prijst hij hun aan op Christus te zien, als het doorluchtigste Voorbeeld, in deze onze tekst.
IV. Welke eigenlijk in zich behelst: *Jezus de overste Leidsman en Voleinder des geloofs, voorgesteld in Zijn groot lijden, in Zijn heilige verdraagzaamheid daarin, en in Zijn gezegende uitkomst en roemruchte kroning, opdat de gelovige Hebreeën op Hem als hun Patroon ziende, met lijdzaamheid mochten lopen de loopbaan die hun was voorgesteld.* Werd er zo maar veel op Jezus gezien, de heiligheid zou des Heeren huis sierlijk zijn tot lange dagen; dat is de rechte weg daartoe.
De Heere schenke tot dat einde een wezenlijke zegen op dit woord! Amen.
V. Laat ons tot verstand van deze woorden overwegen:

I. Het uitnemende Voorwerp, het is, de overste Leidsman en Voleinder des geloofs Jezus, Welke voor de vreugde die Hem voorgesteld was, het kruis heeft verdragen, en zo vervolgens.
II. De plicht die de apostel de Hebreeën daaromtrent aanprijst; het is, dat zij op Hem zouden zien.

VERKLARING

I. Het uitnemende Voorwerp wordt hier beschreven met Zijn eigen Naam, Jezus. En van hetgeen Hij in de uitverkorenen werkt, als de overste Leidsman en Voleinder des geloofs. En van hetgeen Hij voor hen en tot hun beste gewrocht en ondergaan heeft, in beide Zijn staten, als: Dewelke voor de vreugde die Hem voorgesteld was, het kruis heeft verdragen en schande veracht, en is gezeten aan de rechterhand van de troon Gods.
A. Het uitnemende Voorwerp wordt hier dan beschreven met Zijn eigen Naam, Jezus.
1. Wie Deze is, behoorde elk uwer bekend te zijn. Het is de Zone Gods, in het vlees geopenbaard, Die de enige Middelaar is, 1Tim. 2:5. En Die deze Naam draagt naar het woord van de engel, omdat Hij Zijn volk zalig maakt van hun zonden, Matth. 1:21.
2. Sommigen hebben aangemerkt dat Hem deze Naam tweemaal zou gegeven zijn; tot Zijn vernedering, komende in de wereld om te lijden en te sterven; en tot Zijn verhoging, dewijl daarvan uitdrukkelijk staat, dat God Hem toen een Naam gegeven heeft, welke boven alle naam is; opdat in den Naam van Jezus zich zouden buigen alle knie dergenen die in den hemel, en die op de aarde, en die onder de aarde zijn, Fil. 2:9,10. Doch tegenwoordig mogen wij ons hiermee niet ophouden.
3. De apostel stelt Hem hier tot het voorwerp van het geestelijk gezicht des geloofs, om de gelovigen te versterken in alle zwarigheden, door de verzekering dat hun die niet zullen deren met betrekking tot de zaligheid, dewijl Hij ze niet alleen voor de Zijnen verdiend heeft, maar ze hun ook zeker toepast en deelachtig maakt, Joh. 10:28. Doch opdat ze hiervan meer verzekerd mochten zijn, zo:
B. Beschrijft hij Hem ook van hetgeen Hij in de uitverkorenen werkt, als de overste Leidsman en Voleinder des geloofs.
1. Daar Jezus de overste Leidsman en Voleinder van is, is het geloof.
a. Door het geloof verstaat de apostel hier het ware zaligmakende geloof; welker allervoornaamste werkzaamheden zijn: De hartelijke en werkzame toestemming aan het Evangelie. Het toevertrouwend overgeven van zijn ziel aan Jezus, als een

volkomen en genoegzame Heiland. En het berusten in Hem als een bekwame, gewillige en getrouwe Zaligmaker. Gelijk het geloof zo beschreven wordt, Joh. 3:33, Ps. 37:5.
b. Dit geloof ondersteunt in de verdrukkingen, en wordt hier ingebracht tot vertroosting der kinderen Gods, die somtijds vrezen dat hun geloof zal bezwijken.
2. Om ze daar nu tegen te versterken, en hun die vrees te benemen, zegt hij, dat Jezus daarvan is de overste Leidsman en de Voleinder.
a. Eerst noemt hij Hem *Taes pisteoôs argigos.*
1. Dat Beza overzet *de Kapitein* des geloofs; *Calvijn* de Prins *des geloofs;* Erasmus de *Beginner* des geloofs; de Syrische vertaling heeft het *Beginsel* des geloofs. De onzen vertalen het de *overste Leidsman* des geloofs.
2. Nu, Hij is de Kapitein, prins, Beginner, het Beginsel en de overste Leidsman van der gelovigen ganse zaligheid, en zo ook in het bijzonder van het geloof; en dat om deze redenen.
a. Omdat Hij de Zijnen onderwijst van het geloof, lerende hun deszelfs aard en natuur; dat het bestaat in van alles buiten Hem af te zien, en maar tot Hem te komen, Matth. 11:28; hun verzekerende dat hij het eeuwige leven heeft die zo in de Zoon gelooft, Joh. 3:36.
b. Omdat Hij de Insteller is van al de middelen des geloofs. De mensen kunnen in Hem niet geloven, tenzij zij van Hem horen, en er zijn die hun prediken. Want het geloof is uit het gehoor, en het gehoor door het Woord Gods, Rom. 10:14,17. Hij heeft nu sommigen gegeven tot apostelen, en sommigen tot profeten, en sommigen tot evangelisten, en sommigen tot herders en leraars. Tot de volmaking der heiligen, tot het werk der bediening, tot opbouwing des lichaams van Christus; totdat wij allen zullen komen tot de enigheid des geloofs, Ef. 4:11-13.
c. Omdat Hij het daarbij door Zijn Geest in de ziel werkt; het is het werk Gods dat men gelooft, Joh. 6:29. Het is Gods gave, Ef. 2:8. Het geloof is een bovennatuurlijke zaak, geen vrucht van des mensen akker; maar Jezus werkt dat door de Geest des geloofs in de mensen, 2Kor. 4:13.
d. Omdat Hij het geloof voor de Zijnen ook verdiend heeft; want de genade is zowel verdiend als de heerlijkheid. Christus is de verdienende Oorzaak van hun bekering, en zo ook van het geloof; om Zijnentwil wordt het de uitverkorenen gegeven te geloven, Fil. 1:29.
e. Omdat Hij de Heere is van het geloof, Die daarover gebiedt, dat regeert en bestuurt; gelijk de gelovigen in hun persoon onder Hem staan, zo ook hun geloof; als het Zijn believen is dat het geloof sterk is en zal wassen, zo is het sterk en het neemt toe; en als het Hem behaagt dat het zwak zal zijn en afnemen, het geschiedt volgens Zijn wil. Hierin heerst Hij als Gebieder, Jes. 55:4.
f. Omdat Hij de Zijnen oefent in het geloof, opdat zij in tijd van nood, wanneer zij van de vijanden worden aangerand, in staat mogen zijn hetzelve te gebruiken, en daarmee te strijden; zo moet elke gelovige met de dichter erkennen, dat Hij zijn handen leert ten strijde, Ps. 18:35.
g. Omdat Hij de Zijnen in hun geloof opwekt en aanmoedigt; hun voorstellende hoe gelukzalig die zijn welke in Hem geloven, Ps. 2:12. Opdat zij toch het geloof in Hem maar oefenen, en van de geloofsweg gedurig gebruik maken zouden.

h. Eindelijk, omdat Hij het voornaamste Voorbeeld des geloofs is. Als een voorbeeld des geloofs wordt Abraham, de vader der gelovigen, voorgedragen, Rom. 4:12. Maar Jezus is hierin nog een uitnemender Voorbeeld, houdende door het vertrouwen op God in al Zijn zwarigheden Hem nog voor Zijn Vader, Matth. 27:46.
b. Hierbij noemt hij Hem ook de Voleinder des geloofs.
1. *Teleiotaes,* van *teleioô,* dat eigenlijk *voleinden, volmaken* betekent; zodat ons grondwoord zegt een Voleinder, een Volmaker.
2. Welk woord nergens van het geloof gebruikt wordt, maar wel het werkwoord daar het van afkomt. Zo wordt het geloof gezegd door de werken volmaakt te worden, Jak. 2:22, omdat het vruchten zijn van het geloof. Maar Jezus wordt gezegd de Voleinder, de Volmaker van het geloof te zijn, om deze redenen:
a. Omdat Hij is de Volbrenger van datgene waarop het geloof der vaderen zag; hun geloof werd ondersteund door schaduwen, en niet voleind dan met Christus' komst, opdat zij zonder ons niet zouden volmaakt worden, zegt Paulus, Hebr. 11:40.
b. Omdat Hij het begonnen geloof in de harten van Zijn uitverkorenen geleidelijk vermeerdert, voltrekt en volmaakt; klarende het donkere geloof op, stellende het schuddende geloof vast, versterkende het zwakke geloof, en brengende het onverzekerde tot verzekering; daarom baden de apostelen Hem om de vermeerdering van het geloof, Luk. 17:5.
c. Omdat Hij het geloof van Zijn volk bevestigt en bewaart. Hij bevestigt het door het gevoel van Zijn liefde in hun harten uit te storten door de Heilige Geest, Rom. 5:5. En Hij bewaart ze door het geloof in de kracht Gods tot de zaligheid, 1Petr. 1:5.
d. Eindelijk, omdat Hij de Zijnen ook doet verkrijgen het einde van hun geloof, namelijk de zaligheid der zielen, 1Petr. 1:9.
C. Hierop wijst Paulus nader aan, waarin Jezus de gelovigen tot een Voorbeeld was, namelijk in beide Zijn staten, zo van vernedering, als van verhoging.
1. Aangaande Zijn staat van vernedering wijst de apostel aan, Zijn oogmerk daarin, zijnde de vreugde die Hem voorgesteld was. En wat Hij daarvoor geleden heeft, zeggende, dat Hij daarvoor het kruis heeft verdragen en schande veracht.
a. Aangaande Jezus' oogmerk in Zijn staat van vernedering, zegt de apostel, dat Hij die ook lijdzaam onderging, en dat voor de vreugde die Hem voorgesteld was.
1. De zin is niet, dat Christus gemoedigd is geweest in al Zijn lijden door de aanmerking van de vreugde die Hij den uitverkorenen verkrijgen zou. Hoewel Zijn liefde zo groot was, dat Hij Zichzelf voor hen overgegeven heeft, en lijdende een Oorzaak der eeuwige zaligheid geworden is allen die Hem gehoorzaam zijn, Hebr. 5:9.
2. Hij heeft ook een oog gehad op Zichzelf. Gelijk God alles werkt om Zijns Zelfs wil, Spr. 16:4, zo heeft Hij Zich ook voorgesteld de vreugde die Hem in de eeuwige vrederaad van de Vader beloofd was. Zegt gij:
a. Is het niet waarachtig dat Christus niet om Zichzelf, maar om de uitverkorenen geleden heeft?
b. Ja, dat is al waarachtig; Christus heeft niet geleden om Zijn eigen behoeftigheid te vervullen, als Die vreugde genoeg had, een oneindige, een Goddelijke, een eeuwige vreugde; maar om der uitverkorenen gebrek te vervullen, en daardoor voor Zichzelf uitnemende vreugde te verkrijgen.
3. Deze woorden worden tweezins opgevat.

a. Sommigen vertalen *anti, in plaats* van de vreugde die Hij had. Zo zegt de apostel, Fil. 2:6,7: Die in de gestaltenis Gods zijnde, Zichzelven vernietigd heeft, de gestaltenis eens dienstknechts aangenomen hebben, en is den mensen gelijk geworden. En in gedaante gevonden als een mens, heeft Hij Zichzelven vernederd, gehoorzaam geworden zijnde tot den dood, ja, den dood des kruises.
b. Anderen nemen als een eindoorzaak, en verstaan daardoor die vreugde die volgen zou, namelijk de herstelling van die heerlijkheid en vreugde, die Hij bij de Vader had eer de wereld was, Joh. 12:5. Die blijdschap die Hij in de verlossing en zaligmaking der uitverkorenen hebben zou, Jes. 3:10. De lof die Hem eeuwig daarvoor van de verlosten zou gegeven worden; gelijk geschiedt, Op. 4:10,11. Die vreugde was Hem voorgesteld Van Zijn Vader in de raad des vredes, als een loon op de arbeid van Zijn lijden, gelijk ook blijkt uit Jes. 53:10.
b. Hetgeen Hij daarvoor geleden heeft, drukt de apostel tweezins uit: Hij heeft het kruis verdragen, en schande veracht.
1. Eerst zegt hij, dat Christus het kruis heeft verdragen. Van Hem had hij tevoren gesproken; Hem had Hij genoemd de overste Leidsman en Voleinder des geloofs Jezus, Welke hij nu lijdende voorstelt, getuigende dat Hij het kruis heeft verdragen.
a. Door Zijn kruis verstaat hij Christus' ganse lijden, zijnde Zijn ganse leven niet dan een gedurig lijden geweest. Hij is onder kruis geboren, onder kruis opgevoed, totdat Hij aan het kruis gestorven is.
*. Hij werd geboren in armoede, gewonden in slechte doeken, neergelegd in een kribbe en ten achtste dage al besneden.
**. Nog geen twee jaren oud, werd Hij vervolgd van Herodes, moest vluchten; Zijn opvoeding was armelijk, en als Hij begon onder de mensen te verkeren, werd Hij verzocht, vervolgd en gelasterd.
***. Bijzonder namen op het einde van Zijn leven de wateren der verdrukking de overhand, en werden zeer geweldig. Het is met Christus' kruis gegaan als met de wateren van Ezechiël; zodat hij met Zijn voorbeeld klagen moest: Al Uw baren en Uw golven zijn over Mij heengegaan, Ps. 42:8. Toen is Hij als een moordenaar gegrepen, Luk. 22:52, als een kwaaddoener beschuldigd voor Joden en heidenen, als een booswicht veroordeeld en overgeleverd, en als een misdadiger aan het kruis genageld.
b. Nu, al dit kruis heeft Hij verdragen. Niet enkel gedragen, maar verdragen; dat is, wel en behoorlijk gedragen.
*. Ten opzichte van God droeg Hij het kruis in gehoorzaamheid, Fil. 2:8, onderwerpelijk, Matth. 26:39, en vertrouwende op Gods Vaderlijke gunst, Matth. 27:46.
**. Ten opzichte van Zichzelf verdroeg Hij het: Onschuldig, zijnde heilig, onnozel en onbesmet, Hebr. 7:26. Lijdzaam, zodat Hij Zijn mond niet open deed, Jes. 53:7, en onberouwelijk, Luk. 12:50.
***. Ten opzichte van Zijn vijanden, Zichzelf aan hen overgevende, Joh. 18:8; hun weldoende, en voor Zijn vijanden biddende, Luk. 23:34.
2. Ook zegt de apostel, dat Hij schande veracht heeft.
a. Versta door Zijn schande hier al die smadelijke bejegeningen, in Zijn leven en sterven, met woorden en daden, Hem aangedaan van Zijn vijanden.
*. Met woorden lasterden zij Hem, in Zijn afkomst, opvoeding en gezelschap; in Zijn leer en wonderen, in Zijn lijden en dood, alsof Hij de snoodste geweest ware.

**. Met daden hebben zij Hem ook gesmaad; zij geselden Hem, bespotten Hem in Zijn ambt, hingen Hem door de heidenen aan het kruis.
b. Maar deze alle, hoe schandelijke bejegeningen, verachtte Jezus. Niet dat het Hem niet bitter en smartelijk zou gevallen zijn, het tegendeel blijkt uit Zijn klacht, Ps. 69:21, daar Hij klaagt: De versmaadheid heeft Mijn hart gebroken. Maar Hij verdroeg het met een bedaard gemoed, zwijgende of zachtmoedig sprekende, 1Petr. 2:22. Hij liet niet af in Zijn werk voort te gaan, in omgang, leer en wonderen.
2. Hierop volgt de uitkomst, welke Zijn lijden gehad heeft. Wie zou Hem navolgen indien Hij vruchteloos verdragen had? Maar nu is Hij gezeten aan de rechterhand van de troon Gods. Elk woord heeft zijn nadruk.
a. Dat dit met *en* aan het vorige wordt vastgemaakt, geeft te kennen dat de kroon volgde op Zijn kruis.
b. Dat Hij gezeten is aan de rechterhand van de troon Gods, drukt uit het dadelijk bezit van de heerlijkheid, dat de Vader Hem daarom gegeven heeft, Fil. 2:9.
c. Aan de rechterhand van de troon Gods, zegt de hoogste eer die Hij daar boven alle mensen en engelen geniet, Hebr. 1:13.
d. En wel van de troon Gods, hetwelk uitdrukt een koninklijke waardigheid, Hebr. 1:8.
e. Ja, van de troon Gods, want Hij is met Zijn vader gezeten in Zijn troon, Op. 3:21. Onze apostel noemt dat anders: Gezeten te zijn aan de rechterhand der Majesteit in de hoogste hemelen, Hebr. 1:3. En, gezeten te zijn aan de rechterhand van de troon der Majesteit in de hemelen, Hebr. 8:1. Overtreffende deze vergelding ver Zijn lijden en al de schande. Zijn kruis en schande was menselijk, maar Zijn vreugde Goddelijk. Zijn kruis en schande aards, Zijn vreugde hemels. Zijn kruis en schande tijdelijk, Zijn vreugde eeuwig.
II. Op deze Jezus en op dit alles wil de apostel nu dat de gelovige Hebreeën zullen zien, dewijl hij zegt: Ziende op den oversten Leidsman en Voleinder des geloofs, Jezus, en zo vervolgens.
A. Het woord in de grondtekst is zeer nadrukkelijk, betekenende niet enkel zien, maar terugzien, wederom zien, afzien van alle andere voorwerpen, en het oog alleen op Hem te slaan, zijnde Zijn voorbeeld het allerkrachtigste.
B. Er is verschillend zien; een lichamelijk en een geestelijk zien.
1. Met lichamelijke ogen zagen Hem beide Zijn vrienden en vijanden in de dagen Zijns vleses, en dat gaf geen voordeel zonder geestelijk gezicht.
2. Geestelijk hebben Hem gezien de gelovigen van alle tijden met de ogen des verstands en des geloofs. Zo zag Hem Abraham, Joh. 8:56. Zo zagen Hem de gelovige voorvaderen door het geloof, Hebr. 11:13. En zo zien de gelovigen Hem nu ook, Hebr. 2:9.
a. Nochtans met dit onderscheid, zij zagen Hem van verre; de gelovigen nu meer van nabij. Zij onder vertoningen; de gelovigen nu met ongedekte aangezichten, 2Kor. 3:18. Zij in de beloften; de gelovigen nu in de vervulling.
b. Beide nochtans geestelijk, welk gezicht dat van het lichaam verre overtreft.
1. Door het lichamelijk oog ziet men alleen het lichaam der dingen, maar door het geestelijk oog ziet men het wezen der zaken, de Onzienlijke Zelf, Hebr. 11:27.
2. Het lichamelijk oog kan altijd de waardij der dingen niet onderkennen, maar het is het gezicht des verstands dat de waardigheid van een zaak ziet.

3. Het oog des lichaams laat de dingen buiten ons; maar het oog des geloofs brengt Christus en Zijn kracht in ons, naar welk gezicht de apostel verlangde, Fil. 3:10.
C. Paulus vordert derhalve hier zulk een zien op Jezus van de gelovige Hebreeën:
1. Dat zij meteen afzagen van alle andere dingen buiten Jezus, als: Van zichzelf geheel en al, om recht op de Heilige Israëls te zien, Jes. 17:7. Van de ganse Levitische en schaduwachtige godsdienst, welke nu uitgediend had. Van de ganse wereld met al wat daarin is. Ja ook, in vergelijking met het zien op Jezus, van die grote wolk der getuigen, welke de apostel hun tevoren voorgesteld had.
2. En hij wil dat zij op Jezus zullen zien:
a. Met een oog van opmerking, hebbende nooit iemand groter kruis en vreugde dan Hij genoten. Met een oog van geloof, dewijl Hij dit alles ondergaan heeft, niet alleen voor Zichzelf, maar ook voor hen. Met een oog van navolging, om ook zodanig een einde te bekomen.
b. Zo wilde nu Paulus dat de Hebreeën op Jezus zouden zien; en met reden, want:
1. Dan zouden zij zien op een Voorwerp van de uitstekendste voortreffelijkheid, op Jezus, Welke is de overste Leidsman en Voleinder des geloofs, Die hun als een Voorganger is voorgegaan.
2. Dan zouden zij zien wat Hem al was overkomen, en wat Hij al geleden had; en dat hun lijden, in vergelijking met het lijden van de Heiland, maar was een gering lijden.
3. Dan zouden zij zien op welke wijze Hij Zichzelf in dat alles gedragen had, hoe Hij het kruis had gedragen en schande veracht.
4. Dan zouden zij zien wat de uitkomst van Zijn wandel geweest was, wat ten einde van Zijn loopbaan Hem geschonken was, en met welke een blijdschap en kroon de Vader Hem na al Zijn strijd gekroond had. Neem dit alles nu eens tezamen, en oordeel of het niet krachtig was tot Paulus' oogmerk, om de gelovige Hebreeën tot lijdzaamheid in hun lijden aan te sporen. Was dit alles van Christus zo gelijk het was, moesten zij dan ook niet met lijdzaamheid lopen de loopbaan die hun voorgesteld was? Had Jezus zo gedaan, zij moesten dan ook zo doen.

TOEPASSING

I. Ziet nu uit dit alles toehoorders, de heerlijkheid en uitnemendheid van Jezus. Hij is de Kapitein, Prins, Beginner, het Beginsel, de overste Leidsman en Voleinder des geloofs. Ja, Hij is de Beginner van alle genade, de Versterker in alle genade, de Voltrekker van de zaligheid der Zijnen. Daar Hij het goede werk begint, voltrekt Hij het ook tot op Zijn dag, Fil. 1:6.
A. Het is zo, de gelovigen zijn in een moeilijke loopbaan gesteld, zij moeten al vrij wat ondergaan, hun kruis dragen, smaad en schande ontmoeten en uitstaan.
1. Doch:
a. Hun komt op verre na zoveel niet over als Jezus; wat hebben zij dan te klagen? De discipel is niet boven zijn meester, Luk. 6:40.
b. Zij moeten Hem eerst in de verdrukking gelijk worden, eer zij met Hem verheerlijkt kunnen worden; en gelijk de Christus deze dingen moest lijden, en alzo in Zijn heerlijkheid ingaan, Luk. 24:26, zo moeten zij ook door vele verdrukkingen ingaan in het Koninkrijk Gods, Hand. 14:22.

c. Christus heeft de vloek uit hun lijden weggenomen door Zijn kruis; daarom zal het kruis Gods kinderen niet ellendig maken.
2. Daarenboven, wat hebben zij een uitnemende overste Leidsman des geloofs! Het is Jezus, de aanzienlijke Zone Gods, de Koning der koningen; Die zo machtig is, dat Hij alle dingen draagt; zo wijs, dat Zijn Naam Zelf ook Raad is; zo liefhebbende, dat Hij Zichzelf voor hen heeft overgegeven; zo medelijdende, dat Zijn ingewanden over hen rommelen; zo getrouw, dat Hij de Zijnen niet verlaten zal in der eeuwigheid.
B. Op deze Jezus te zien, moest dan de gedurige betrachting van een ieder zijn, die de Naam van Christus noemt.
II. Maar helaas! hoevelen zijn er onder ons:
A. Die van Jezus Christus afzien.
1. Die de ogen en zinnen gedurig op wat anders hebben. De een op zichzelf, of op zijn geslacht, of op andere mensen. De ander op de wereld met deszelfs begeerlijkheden.
2. Arme wereldling, vraagt het Salomo; hij zal u zeggen dat die dingen niets zijn, Spr. 23:5. O! die dingen zijn niet dat ze schijnen, 1Joh. 2. Haar gezicht kan de consciëntie niet geruststellen; dat gezicht geeft maar smart.
B. Die niet alleen op Jezus zien, als de Auteur van alle genade, maar tegelijk ook op zichzelf, hun eigen betrachtingen, op mensenhulp, en wat dies meer is. Dat is in de grond niet anders dan de Heere, de Springader des levenden waters te verlaten, om zichzelven bakken uit te houwen, gebroken bakken die geen water houden, Jer. 2:13. Christus is u ijdel geworden, die door de wet gerechtvaardigd wilt worden; gij zijt van de genade vervallen, roepen wij u met Paulus toe, Gal. 5:4.
C. Die niet genoeg op Jezus zien. Het is niet genoeg, te weten dat Hij het kruis heeft gedragen en schande veracht; dan heeft Hij gedaante noch heerlijkheid om Hem recht te kennen. Maar hoger moet men ook opklimmen, om Jezus recht te zien. Men moet ook zien of Hij als Beginner en overste Leidsman des geloofs, het geloof in ons gewrocht heeft, en hoe Hij het in ons gewrocht heeft.
III. In dezen moet ik u ook berispen, gelovigen; dat gij niet geduriger en aanhoudender op Jezus ziet. Dat gij niet met meer verkleefdheid des harten op Hem staroogt. Dat het zien op Jezus niet meer kracht op u heeft. Dat gij niet geloviger ook in alles op Hem blijft starogen.
A. Hier komt het vandaan gelovigen, dat gij dikwijls nog zo donker zijt en blijft. Dat gij zo weinig vrede in uw gemoed gewaar wordt. Dat gij gedurig zo dor en dodig zijt. Dat gij menigmaal zo troosteloos zijt. Dat gij gedurig zo struikelt op de weg naar de hemel. Dat gij zo vol vreze zijt. Dat het geloof nog zo zwak in u is. En eindelijk, dat gij onder kruis zo ongeduldig zijt. Zag gij meer op Jezus, en maakte gij meer gebruik van Hem, alras zoudt gij enige verandering in u gewaar worden.
1. Ei! kinderen Gods:
a. Ziet dan af van alle andere dingen buiten Jezus. Gij kunt daarop niet tegelijk zien en op Christus. Wat zijn ze in vergelijking met Jezus? Gij moet ze verzaken. Christus heeft om u voor een tijd van Zijn heerlijkheid afgezien. Zij kunnen immers uw gezicht niet verzadigen, Pred. 1:8.
b. Maar ziet op de overste Leidsman en Voleinder des geloofs. Hierdoor zoudt gij de gemeenschap met Hem onderhouden. Gij hebt Hem alle dagen nodig; hier hangt uw geloof van Hem af. Dit zou u versterken in alles, en dit gezicht is het begin van de hemel.

2. Vraagt gij om besturing in dezen? Zoekt uw ogen voor de wereld te sluiten. Houdt de kaars van Gods Woord steeds in de hand. Gaat tot Jezus, opdat Hij uw ogen meer en meer opene.
B. Hij Die de overste Leidsman en Voleinder des geloofs is, zal uw geloof ook eens voleinden en volmaken, gelovigen; en Hij zal u, volgens Op. 3:21, ook eens geven met Hem te zitten in Zijn troon, gelijk Hij met Zijn Vader gezeten is in des Vaders troon. AMEN.

VIJFIGSTE LEERREDE

1 PETRUS 2:7

U dan die gelooft is Hij dierbaar.

U dan Dien gij gelooft is Hij dierbaar (oude vertaling, JvV)

INLEIDING

I. **ROEMRUCHTIG** en voor Gods kinderen zielverkwikkend, is het getuigenis van de wijste der koningen, Salomo, wanneer hij zegt, Spr. 12:26: De rechtvaardige is voortreffelijker dan zijn naaste. Deze naaste, in tegenstelling van een rechtvaardige, is zulkeen, die geen rechtvaardige, maar die nog een onbekeerde en goddeloze is. Boven deze is de rechtvaardige voortreffelijker, en dat in vele opzichten.

A. Een goddeloze heeft geen geboorte en beginsel, dan dat uit het vlees en uit de vader de duivel is, Joh. 3:6, 8:44. Doch een rechtvaardige is door de wedergeboorte uit God geboren, gelijk er staat, Joh. 1:13.

B. De rampzalige zondaar draagt uit dien hoofde het beeld van de satan. Maar in Jehovah's gunstgenoot is het voortreffelijk beeld van God wederom hersteld, gelijk wij lezen, Kol. 3:10, Ef. 4:23.

C. Een onbekeerde bezit niet dan natuur, zonde en verdoemelijkheid. Een bekeerde daarentegen is een onderwerp geworden van genade, en zo der Goddelijke natuur deelachtig, zoals de apostel zegt, 2Petr. 1:4.

D. Een afdwalende sterveling is een doodschuldige, gevangene, veroordeelde slaaf en misdadiger. Doch een kind van God is een gerechtvaardigde, een vrijgelatene des Heeren, voor welke geen verdoemenis meer is, zegt Paulus uitdrukkelijk, Rom. 8:1.

E. Een goddeloze, zegt mijn God, heeft geen vrede, Jes. 57:21. Een waarachtige inwoner van Sion integendeel heeft alle vrede, Jes. 26:3, Rom. 5:1.

F. Een dienstknecht der zonde is een onverlost eigendom van de satan. Maar een dienaar des Heeren is een uitverkorene, een aangeschreven erfgenaam van God, en een verlost eigendom van Jezus, gelijk er staat, Ef. 1:3-7, 1Petr. 2:9,10.

G. Een onrechtvaardige heeft uit dien hoofde tot zijn einde het verderf. Jezus' lieveling daarentegen gaat door de dood in het leven, Matth. 7:13,14, Ps. 37:37.

H. Een onreine is naar de ziel zo lelijk als de nacht, zo walgelijk als bloed, en zo zwart als een Moor, gelijk er staat, Ez. 16:5, Jer. 13:23. Doch een gereinigde door Jezus' bloed is zo schoon als de maan, en zuiver als de zon, gelijk de Heiland Zelf zegt, Hoogl. 6:10.

I. Een natuurlijk mens, al is hij met goud beladen als met dik slijk, is de armoede zelf, omdat hij alle waar goed mist, Op. 3:17. Integendeel, van een wedergeborene is het in kracht waar: Alles is uwe, gelijk de apostel zegt, 1Kor. 3:21,22.

K. Aan een naamchristen is niets dan dat gemeen is; hij is de gemene wereld gelijkvormig. Maar op een recht Christen ligt iets bijzonders, een uitmunting; die heeft in zijn gedrag en wandel een voortreffelijkheid boven het gemeen, Jes. 61:9, als een

stad op een berg, Matth. 5:14, schijnende als lichten in de wereld, Fil. 2:15. Als een Abraham in Gerar en aan het hof van Abimelech; als een Jozef in het huis van Potifar, en in het gevangenhuis; als een Daniël, in welke een voortreffelijke geest was, en zijn metgezellen in Babel; als een Mordechaï aan het hof van Ahasveros.
L. Een vriend der zonden en overtredingen, hoe groot en beglansd hij ook zijn mag naar de wereld, is in het oog van God een meest gehaat en meest verachtelijk ding, Ps. 5:5-7, Jer. 6:30. Doch een vriend van God, al is hij nog zo laag en gering van staat, die is bij de Heere in een hogere achting, daar zet Hij een ongemene prijs op. Zij zijn die heerlijken op de aarde, in welke al Zijn lust is, gelijk David zegt, Ps. 16:3.
M. Eindelijk, een goddeloze is geestelijk blind, onverstandig en dwaas; hij ziet geen wijsheid in Gods Woord, geen lieflijkheid in Zijn geboden, geen beminnelijkheid in de alles vervullende Jezus. Maar een rechtvaardige is een geestelijk verlichte, hebbende de Geest der wijsheid en verlichte ogen des verstands, waardoor hij de roemruchte heerlijkheid en ziel vervrolijkende aangenaamheid van de Heiland en Zaligmaker beschouwt, en door de armen van een waarachtig geloof omhelst.
II. Wij behoeven, om zulks onweerspreekbaar te maken, geen ander bewijs dan onze voorgelezen woorden in hun omtrek. De apostel Petrus had in het eerste hoofdstuk van deze Brief voorgedragen de zeer loffelijke stand van de ziel der verstrooide Joden in Pontus, Galatië, Cappadocië, Azië en Bytynië. Daarop gaat hij dezen in de aanvang van het tweede hoofdstuk sterk afmanen van zulke zonden die geenszins in overeenstemming met zulk een verheven staat waren, en insgelijks opwekken tot oefening van die deugden welke voegzaam zouden zijn, dat betracht werden van zulken die de Heere met zoveel luister had gekroond, en daarbenevens doen smaken hoe goed Hij was, vers 1-3. Hierop spreekt hij van de Heilvorst als van een levende Steen, tot Welke zij moesten komen, en op Welke zij als levende stenen moesten worden gebouwd tot een geestelijk huis, tot een heilig priesterdom, om geestelijke offeranden op te offeren, die Gode aangenaam zijn door Jezus Christus. Maar hadden zij allen zulke verlichte ogen des verstands, dat zij Hem achtten als de Fundamentsteen der zaligheid? Gans niet! Hierom zegt de heilige schrijver dat velen Hem hadden verworpen, en dat volgens de Goddelijke voorzegging, Ps. 118:22, de Steen, Die de bouwlieden verworpen hadden. Dit ging zover, dat de zodanigen zich aan de Heiland en Zijn leer stotende, dat zij over Hem tot de ondergang kwamen te vallen. Nochtans zal de Zaligmaker niet van elkeen verworpen, maar de rechtvaardigen waren voortreffelijker, ook hierin, dan hun naasten. Bij die was Hij hoog geschat en dierbaar, niet alleen bij de Vader, maar ook al oudtijds van de gelovigen, hetgeen bevestigd wordt door de voorzegging van het oude verbond, Jes. 28:16, in vers 4,5. Daarop wijst de leraar der besnijdenis aan, dat het evenzo gelegen was met de gelovigen in zijn tijd, aan welke hij schreef; Jezus was hun geheel niet wars, maar integendeel hun ogen waren, omdat zij rechtvaardigen zijn, door Gods Geest verlicht; zij stelden daarom Hem op een hoge prijs; waarom van hen de apostel dit voortreffelijk getuigenis boekt: U dan die gelooft is Hij dierbaar, in onze tekstwoorden.
III. Woorden, o toehoorders, die heerlijk, heuglijk, ziel verrukkend en heilzaam zijn, doordien ze ons de allerwaardigste Persoon, Die door Zijn bitter lijden en sterven ons de eeuwige gerechtigheid verworven heeft, in Zijn overschoen dierbaarheid voorstellen. Wat konden wij dan beter doen, mijn vrienden, daar nu de voornaamste grondslag van deze dierbaarheid van Jezus voor Gods kinderen steeds in onze kerken

de gemeenten wordt voorgedragen, dan dat wij het alles in een bundeltje tezamen gewonden vindende, dat voor ulieder aandacht ontrollen, en op uw gemoederen toepassen? Waardig, ja dubbel waardig derhalve, dat wij met aandachtige oren en opmerkende harten de betekenis daarvan naspeuren, en onze eigen zielsgestalte daarmee vergelijken.
IV. Wij hebben te letten:

I. Op de personen. U dan Dien gij gelooft.
II. En op het getuigenis daarvan. Is Hij dierbaar. Zullende twee onderscheiden hoofdzaken van deze stof uitmaken.

VERKLARING

I. De personen worden ons tweezins beschreven. In zichzelf aangemerkt: U dan. In een zekere betrekking: Die gij gelooft.
A. Wie deze personen waren, is licht te beramen.
1. Het waren diegenen van welke de Goddelijke schrijver in het voorgaande hoofddeel zo pralende had gesproken, onder de titels van grote eerwaardigheid, gelijk van uitverkorenen naar de voorkennis Gods des Vaders, van verlosten door de besprenging van Jezus' bloed, van geroepenen uit de boze wereld, van wedergeborenen door de Geest der heiligmaking, en in ons hoofddeel van nieuwgeboren kinderkens, van een koninklijk priesterdom en van een heilig volk. Jehovah God heeft wel, naar de taal van de heilige geschiedschrijver, uit enen bloede het ganse geslacht der mensen gemaakt, Hand. 17:26. Desniettemin heeft het Hem beliefd daaruit een zeker volk te verkiezen tot Zijn eigendom. Onder de dagen van schaduwen had de Heere Israël tot Zijn volk aangenomen boven alle natiën in de wereld, gelijk wij lezen, Amos 3:2. En ofschoon in de tijden van het Evangelie het onderscheid der volkeren heeft uitgediend, heeft de Heere echter als nog een bijzonder volk, hetwelk al Zijn uitverkorenen en gelovigen op de gehele aardbodem zijn, van welke afkomst die mochten wezen, Jood of heiden, Barbaar of Scyt, of wie het mocht wezen. Op zodanigen heeft onze Petrus het oog geworpen, wanneer hij hier van de personen spreekt onder het woordje *U.*
2. Doch hij zegt niet enkel, de gelovigen uitkippende, *U;* maar met bijvoeging van het woordje *dan,* u dan. Dit is een besluitend woordje, waardoor men iets uit het voorgaande opmaakt, als bijvoorbeeld Rom. 8:1: Zo is er dan geen verdoemenis voor degenen die in Christus Jezus zijn. En zo hier ook, en zo heeft het zijn opzicht op het vorige. Aldaar was in het gemeen gezegd dat die in de Vorst des levens geloofden, niet beschaamd zouden worden. Zo past het Petrus nu in het bijzonder toe op de uitverkorenen van zijn tijd; aldus betogende dat zij desgelijks in Christus geloofden. Derhalve dat zij als een vrucht des geloofs mede niet beschaamd zouden worden: U dan.
B. Die gij gelooft. Let wel, er wordt niet gezegd, die Hem slechts kent, of die Hem met de mond belijdt, maar die in Hem gelooft. Trouwens, niet dan het ware geloof is machtig om de Heere Jezus aan de ziel dierbaar te maken. In de Griekse spraak luidt *gelogen, Pisteuoô,* waarschijnlijk gesproten uit het woord *Peithoô, ik raad, of overreed, of leer,* gelijk dat woord zo voorkomt, Hand. 14:9, 19:29. Omdat de mensen door onderwijzing der zaken van derzelver waarheid en goedheid, valsheid en

kwaadheid worden overreed, teneinde zij het ene mochten omhelzen en het andere verwerpen. De lering van Christus en Zijn Evangelie strekt nergens toe, dan om de zielen der mensen met een kennis of overreding van het gemoed te verwekken, en alzo Gods barmhartigheid in Christus geopenbaard, te geloven en daarop zijn volkomen betrouwen te vestigen. Van de grote gezant Paulus wordt zo gezegd dat hij met de Joden een geruime tijd in hun synagogen handelde, en ze aanradende de zaken van het Koninkrijk Gods, dat is, hij leerde en arbeidde zo de Joden van deze waarheid te overreden, Hand. 19:8. Men ziet dit woordje in de Heilige Godsspraken zeer verschillend genomen, en wel in dezer voege:

1. Vooreerst. Voor getrouwheid, waarheid, standvastigheid, oprechtheid in het volbrengen van hetgeen gesproken en beloofd is, als Rom. 3:3: Zal hun ongelovigheid het geloof Gods te niet doen?
2. Ten tweede. Voor iets dat wordt geloofd, als het voorwerp des geloofs, in het gemeen de ganse hemelse leer van God geopenbaard. In zulk een zin doet het zich voor, Gal. 5:10: Zo dan, dewijl wij tijd hebben, laat ons goed doen aan allen, maar meest aan de huisgenoten des geloofs.
3. Ten derde. Voor de volle openbaring van de leer van het Evangelie na de komst van de Heiland in het vlees in het bijzonder. Waarom hier gevraagd wordt: Waar is dan de roem? Zij is uitgesloten. Door wat wet? Der werken? Neen, maar door de wet des geloofs, Rom. 3:27.
4. Ten vierde. Voor iets, dat is in het gemoed van de mens die gelooft. En zo wordt het in de Heilige Bladeren verschillend gebruikt, gelijk voor een blote kennis van de leer der waarheid, hetgeen gewoonlijk de naam van het historisch geloof, zo genoemd, of omdat het voorwerp van dit geloof meest historische waarheden zijn, of dewijl de ganse Goddelijke Schrift niet anders wordt erkend, toegestemd en geloofd dan een blote historie, die ons niet meer raakt dan een wereldse geschiedenis, en zonder dat zodanig geloof de minste uitwerking ten goede in de ziel bevindt. Een geloof dat plaats heeft in de meeste uitwendige belijders, in vleselijke en wereldgezinde stervelingen. Het was het geloof van koning Agrippa, Hand. 26:27: Gelooft gij, o koning Agrippa, de Profeten? Ik weet dat gij ze gelooft.
5. Ten vijfde. Voor een wetenschap en toestemming van de waarheid van het Evangelie, bestempeld met de naam van het tijdgeloof. Zulk een geloof bezat die snode ketter Simon Magus, Hand. 8:13: En Simon geloofde ook zelve.
6. Ten zesde. Voor de kracht en gave om wonderen te doen, dat is, zulke dingen te verrichten die de loop der natuur te hoog gaan, genoemd het geloof der wonderen, hetgeen in de verworpenen menigmaal gevonden wordt, als blijken kan uit Matth. 7:22,23: Velen zullen te dien dage tot Mij zeggen: Heere, Heere, hebben wij niet in Uw Naam geprofeteerd, en in Uw Naam duivelen uitgeworpen, en in Uw Naam vele krachten gedaan? En dan zal Ik ze openlijk aanzeggen: Ik heb u nooit gekend. Gaat weg van Mij, gij die de ongerechtigheid werkt.
7. Maar van al zulk een soort van geloof spreekt de apostel in onze woorden niet. Derhalve vindt men verder in de Heilige Schriften het geloof genomen voor die heilige deugd des harten waardoor men gelooft, en de zondaar deel krijgt aan de Middelaar van het genadeverbond, mitsgaders aan al de goederen daarvan, Joh. 3:36. En geboekt met de naam van een levend geloof, Gal. 2:20, het rechtvaardig makend geloof, Rom.

6:1, het zaligmakend geloof, Hand. 16:31, en dergelijke benamingen meer. Het is dan het geloof in zulk een betrekking genomen, waarvan in deze plaats gesproken wordt.
a. Dit geloof is niet een domme drift, of losse inbeelding, of ijdele droom en waan dat men gelooft, en de genade Gods deelachtig is, gelijk menigten van onherboren mensen zichzelf wijsmaken. Het is ook geen blote kennis van de Goddelijke waarheden te hebben, dat God barmhartig is, dat Hij Zijn Zoon geordineerd heeft tot een Middelaar, dat Hij in de wereld gekomen is om zondaren zalig te maken, en gelooft dat Hij onze Zaligmaker is, dat er een verbond der genade is opgericht, dat de voorwaarden daarvan zijn geloof en bekering, en dat de mens een zondaar is. Het is mede niet gelegen in een enkele goedkeuring van al die waarheden, in zoverre dat men die bij wijze van historie toestemt. Ook is het geloof niet openbaar belijdenis van het Evangelie te doen, daarop ten Avondmaal te gaan, van de waarheden te kunnen spreken, en machtig te zijn voor die te kunnen redetwisten. In wie van de onbekeerde mensen kunnen al deze zaken niet gevonden worden? In hoevelen worden deze bespeurd? Dit alles doet de zondaar niet uit zichzelf vlieden en in Christus overgaan, het maakt geen band van gemeenschap met de Zaligmaker. Ja, de duivelen zelfs hebben al veel aandeel aan het zo even genoemde. Derhalve zijn deze dingen het ware geloof niet.
b. Zal men dan van de natuur van het ware zaligmakende geloof een volledige beschrijving geven? Men dient er het navolgende toe te brengen.
1. Een overtuigende kennis, een erkentenis en belijdenis van zekere waarheden die geloofd moeten worden; als van zichzelf, hoe zondig men is, hoe schuldig men voor God is, hoe vloek- en doemwaardig men is, hoe snood en walgelijk men is, hoe onmachtig men is om zich van de schuld, smet en straf der ongerechtigheid vrij te maken; want de Heilige Geest gekomen zijnde, zal de wereld van zonden overtuigen, lezen wij in Joh. 16:8. Bij deze erkennende de wetenschap van zijn zonde en ellende, moet tegelijk komen een overredende kennis van Gods heilige Naam, dat Hij te rein van ogen is om het kwade te aanschouwen, dat Hij geheiligd wil zijn door gerechtigheid, en dat Hij de schuldige geenszins onschuldig zal houden. Tevens moet hij kennen de heiligheid en volmaakte gehoorzaamheid van de wet Gods, wat dit vordert, zal een zondaar gerechtigd tot het eeuwige leven zijn. Kennis moet hij hebben van de Zone Gods, van het einde van Zijn komst in de wereld, van Zijn bekwaamheid om Middelaar te zijn, van Zijn volmaakte voldoening aan de gerechtigheid des Vaders, van het genoegen des Vaders in de gerechtigheid van Zijn Zoon en Zijn volvaardigheid in het vergeven van al de zonden dergenen die in Zijn Zoon geloven, van de gewilligheid van de Heiland om alle verlegen zondaren en zondaressen die tot Hem komen, niet te zullen afwijzen, maar in genade opnemen. Van dit alles dient iemand een geheiligd verstand te hebben, en dit diende op zijn gemoed te wegen, zal hij wel geloven. Alzo zonder die wetenschap niemand noodzakelijkheid ziet van een Middelaar te zoeken om in Die te geloven; zonder dat is er geen begeerte om naar Hem te gaan. Het is hierom, dat het geloof in de Heilige Bladeren onder de benaming van kennis voorgedragen wordt, als Joh. 17:3: En dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, de enige waarachtige God, en Jezus Christus Dien Gij gezonden hebt.
2. Tot dit geloof behoort een vaste toestemming aan het Evangelie. Niet slechts zo een algemene toestemming, waardoor de zondaar in het gemeen overtuigd zijnde van de waarheid van het Evangelie, en van de ganse weg der zaligheid hem voorgedragen, deze toestemt als waarachtig, goed en wenselijk zijnde; nademaal zulk een

toestemming al mede is bij het historisch en tijdgeloof. Maar dit is een bijzonder toestemming, bestaande in die hartelijke en vrijwillige keus van de wil achtervolgens het oordeel van het verstand, waardoor een verlegen zondaar nu van de waarheid van Gods getuigenis in het Evangelie van Zijn Zoon gedaan overreed zijnde, in bedaardheid en na overleg voor zich toestemming daaraan geeft, dat in Christus de vergeving der zonden en de gerechtigheid des levens is, dat ze zalig zijn die Hem in Zijn gerechtigheid omhelzen, of die in Hem gevonden worden, toestemt en in zijn binnenste voor goed keurt op die wijze zalig te worden als bij God is uitgevonden, namelijk uit enkele genade door de verdiensten van Zijn Zoon; ja en Amen zeggende op de ganse Heiland, zoals Hij is Profeet, Priester en Koning, om door Hem tot de zaligheid te worden gebracht langs zulk een weg als God het zal believen, hetzij door voorspoed of tegenspoed. In zulk een betrekking wordt er van geloven gesproken, Joh. 3:16, 1Joh. 5:10.

Er is in dit geloof een waarachtig toevlucht nemen des harten naar de oneindige barmhartigheid Gods in Christus; zijnde die dadelijke verzaking van alle eigen gerechtigheid en waardigheid, een afzien van alles buiten de vrije genade Gods, en de verdiensten van Jezus, met een heilig genaken en uitgaan der ziel tot de Middelaar, als de Rotssteen, de Vrijheid, de Voorspraak, de Borg, het Scherm en Schild der ziel, evenals iemand die gejaagd wordt van moordenaars, de vlucht neemt naar een sterk kasteel om aldaar beveiligd te worden; zijnde niet anders dan die ernstige begeerte om in de Heere Jezus gevonden te worden, en uit hoofde van Zijn gehoorzaamheid gerechtvaardigd en geheiligd, en zo gerechtigd te worden tot het eeuwige leven. Zo vindt men het geloof afgebakend, Ps. 46:2, daar Sions liefhebbers betuigen: God is ons een Toevlucht.

4. Er is nog een voorname daad van het geloof, en die is, waardoor zich de toevlucht nemende ziel verder op Gods genade in Christus werpt, de Heere Jezus verkiest en aanneemt als de Rotssteen van zijn heil, Hem aanhangt, zich verlaat en berust op Hem als op de Werkmeester van zaligheid; zichzelf de Heilvorst toevertrouwt, om in de schoot van Zijn verdiensten en voorbiddingen te mogen gekoesterd worden, door de armen van Zijn almacht en trouw te worden ondersteund, en daarop naar de heerlijkheid gedragen te worden. Een werking des geloofs nu en dan uitgebeeld door vertrouwen op de Heere Jezus, als Ps. 2:12: Welgelukzalig zijn allen die op Hem betrouwen. Zie, dat behelst het ware zaligmakende geloof. Voorwaar een voortreffelijke deugd.

II. Wat wonder dat Petrus verklaart dat Christus aan allen die met het juweel van het geloof beschonken waren, dierbaar was. Want zo luidt de Godsspraak: U dan Die gij gelooft, (wie het ook wezen mocht, Jood of heiden) is Hij (namelijk de Heere Jezus, van welke in het vorige was gesproken, die uitverkoren en kostelijke Hoeksteen) dierbaar. De Griekse wortel *Timae,* heeft meer dan enerlei betekenis. Ze wordt inde Heilige Schriften van het Nieuwe Testament gebruikt voor een zekere prijs. Zo leest men, Matth. 27:6: De overpriesters wilden de wedergegeven penningen niet brengen in de offerkist; voor reden gevende, het was een prijs des bloeds. Zo ook Hand. 5:2; niet ontoepasselijk op de Zone Gods. Wie is dan de Heiland, Die in Zijn bloed der gelovigen Prijs is, door Welke zij vrijgekocht zijn uit hun ijdele wandeling? Zoals er staat, 1Kor. 6:20. Dikwijls is het vertaald door eer, heerlijkheid, aanzien, waardigheid; zo wordt het vertaald, 1Tim. 1:17: Den alleen wijzen God zij eer en heerlijkheid in alle

eeuwigheid. En zo twee en dertig maal in het Nieuwe Testament. De Heere Jezus is immers ook de rechte Eer der gelovigen; Hij is ze tot eer, en brengt ze geen geringe luister aan, overmits Hij de Oorzaak is van al hun geestelijke en eeuwige heerlijkheid, die reeds op hen ligt, en die zij namaals hebben te verwachten.

A. Onze taalmannen hebben dat Griekse woord hier overgebracht door dierbaar, gelijk op meerdere plaatsen in de Heilige Bladeren, als Hand. 20:24: Maar ik acht op geen ding, noch houd mijn leven dierbaar voor mijzelven. En dan is de vertaling ook goed, dewijl al hetgeen prijs en eer waardig is, tegelijk dierbaar is. Hetwelk niet minder past op de Heere Jezus dan het vorige. Want toch, Wie is aan de uitverkorenen zo dierbaar als de Vorst Messias? Daarom blijven wij bij onze overzetters. De Heiland is nu dierbaar bij meer dan een. Vooreerst, Hij is dierbaar bij Zijn Vader. Ten andere, Hij is gans dierbaar in Zichzelf. Ten derde, Hij is dierbaar aan de heilige engelen. En ten vierde, Hij is dierbaar in de ogen der gelovigen.

1. Dierbaar zeggen wij, dat Hij bij Zijn Vader is. Zo getuigt onze kruisgezant Petrus: Van de mensen wel verworpen, maar bij God uitverkoren en dierbaar, vers 4 van ons teksthoofdstuk.

2. Dierbaar is de Heere Jezus in zichzelf, in meer dan één betrekking.

a. Vooreerst. Dierbaar is de Zaligmaker in zoverre Hij is de waarachtige God. Zo is Hij Dezelfde met de Vader en de Heilige Geest, en dat in te bezitten de ganse Goddelijke natuur, in deelachtig te zijn al de deugden en volmaaktheden Gods, en in te kunnen doen al de werken Gods. Hierdoor is Hij in heerlijkheid en schoonheid boven alle schepselen eindeloos verheven, als zijnde vol glans en vol majesteit. Zo bezit Hij de meest volmaakte wijsheid, waardoor de gelovigen zijn verzekerd dat Zijn regering over hen en Zijn Kerk de beste is, als kunnende gerust zijn dat deze in alles zal dienen tot luister van Zijn deugden en tot zaligheid van Zijn volk. De zuiverste liefde, waarvan Zijn kinderen zeker zijn dat die wegens hun zwakheden niet zal gebroken worden, en dat alles dat hun ontmoet uit liefde hun toekomt, tot hun nut, zoals er staat, Hebr. 12:6. De tederste barmhartigheid, in welke Zijn gunstgenoten een vaste hoop hebben dat Hij al hun ongerechtigheden zal vergeven, gelijk wij lezen, Ps. 13:3. De meest vlekkeloze heiligheid, opdat de Zijnen zich reinigen, gelijk Hij rein is. De meest onbegrijpelijke almacht, waardoor de Zijnen vergewist zijn dat Hij voor hen alles zal en kan krachtig uitwerken hetgeen tot hun zaligheid nodig is, Ef. 3:20. De onwrikbare waarheid en getrouwheid, op welke de gelovigen vast kunnen vertrouwen, dat al Zijn beloften zullen zijn ja en Amen, Jes. 21:45. De bestendige onveranderlijkheid, door welke Hij eeuwig en altoos de God van uw kinderen blijven zal, gelijk Hij Zelf zegt, Mal. 3:6. Weshalve een God van volkomen zaligheid, het enige en hoogste Goed van alle redelijke schepselen.

b. Ten tweede. Dierbaar is Hij als de Zone Gods, voor zoveel Hij is de Tweede Persoon in het Goddelijk Wezen, in dit opzicht kan Hij mede niet anders dan kostelijk wezen in Zichzelf en in de ogen van een gelovige beschouwer. Want alzo is Hij het Afschijnsel van des Vaders heerlijkheid, en het uitgedrukte Beeld Zijner Zelfstandigheid, gelijk Paulus zegt, Hebr. 1:3.

c. Ten derde. Dierbaar is Hij in Zijn gehele Persoon. Hij is niet enkel een wonderlijk Persoon, maar tegelijk een dierbaar Persoon; wel uit de vaderen zoveel het vlees aangaat, nochtans God bovenal te prijzen in der eeuwigheid. Zijn menselijke natuur was de heiligste en meest rechtvaardige; Zijn Goddelijke natuur bezit alle

gelukzaligheid en heerlijkheid; zodat Hij een Persoon is, Die de banier draagt boven tienduizend, en aan Wie alles dat aan Hem is, gans begeerlijk is, gelijk Zijn Kerk van Hem betuigt, Hoogl. 5:16.

d. Ten vierde. Dierbaar in al Zijn lieflijke benamingen, gelijk Jezus; wat is dat een dierbare benaming! Het is Zaligmaker, Behouder, Verlosser; ze is honing in de mond, aangenaam in het oor, en blijdschap in het hart, Matth. 1:21. Christus of Gezalfde; kostelijke zalven zijn lieflijk en dierbaar. O, hoe dierbaar moet de Zaligmaker dan wezen! Hij is gezalfd met vreugdeolie boven Zijn medegenoten, Ps. 45:8. Van een Hoofd, hetgeen alle invloeiingen tot de leden heeft; van een Herder en Leidsman, Die Zijn volk leidt op de rechte weg naar de hemel, zonder dwalen tot hun verderf, Hebr. 12:2. Van de Borg, Die alles op Zich nam voor Zijn uitverkorenen; van de Middelaar, Die tussen Jehovah God en Zijn volk staat; van de Rotssteen, van de Toevlucht, van de Spiegel, in Welke men met ongedekt aangezicht de heerlijkheid Gods kan aanschouwen. Is de Heere Jezus in dit opzicht niet dierbaar?

e. Ten vijfde. Dierbaar is de Heilvorst in Zijn gaven en genaden, Hem als Middelaar medegedeeld. Men zegt, het is een dierbaar persoon, wanneer men iemand meent die opgelegd is van de waardigste en aangenaamste hoedanigheden en deugdelijke begaafdheden. Bijvoorbeeld schoonheid van het lichaam, wijsheid in de ziel, zachtmoedigheid, nederigheid, liefde en barmhartigheid omtrent de ellendigen, vreze en gehoorzaamheid omtrent God. O, hoe dierbaar moet de Zaligmaker dan zijn! Hij is een gehele bundel van deugden; op Hem rust de Geest van alle genaden, Jes. 11:2.

f. Ten zesde. Dierbaar is de Zone Gods in Zijn ambten. Grote en aanzienlijke bedieningen zijn zeer dierbaar; ze zijn vol eerwaardigheid en dikwijls vol voordeel. Gewis, de Zone Gods moet dan in dit opzicht gans dierbaar zijn! Hij bezit de allervoortreffelijkste waardigheden, die voor de Zijnen van het grootste nut zijn. Hij is de grootste Profeet in de waarheid, om de onwetenden te leren; Hij is de volmaaktste Hogepriester om schuldige zondaren te verzoenen; Hij is de hoogste Koning om machteloze zondaren te rukken uit de kaken der hel. Maakt dit de Zaligmaker niet dierbaar in Zichzelf en voor Zijn volk?

g. Ten zevende. Dierbaar is de Verlosser in Zijn beide staten van vernedering en verhoging. In de eerste komt ons voor Zijn vernederde menswording. Zo was Hij bekwaam om te komen onder de wet, om te kunnen gehoorzamen tot de dood des kruises; daarin ontmoet ons Zijn lichamelijk en zielslijden, Zijn aanvechtingen, Zijn angst der hel en verlatingen. Dit alles verstrekt tot vertroosting voor de gelovigen, te weten opdat Hij met de Zijnen in zulke standen medelijden kon hebben, opdat de Zijnen nimmer van God verlaten mochten worden, nooit in de hel komen, Rom. 8:1. Ja, het was de oorzaak van al hun verblijden, en de heiliging van al het lijden van Zijn kinderen. Zijn dood was een teniet doen van de prikkel van hun dood, in zoverre, dat die een gemaakt goed en een gewin voor hen was. Door de dood des kruises werd Hij een vloek, en nam alzo de vloek der gelovigen van hen weg. Zijn begraving was een bewijs dat de oude mens met Hem begraven was, dat hun grafsteden geheiligd waren. O, hoe dierbaar is Hij in de staat der vernedering! Al waarom Zijn bloed dierbaar gezegd wordt, 1Petr. 1:19. Maar dierbaar is de Heilvorst ook in de staat der verhoging. Zijn opstanding was een bewijs dat Hij voor de uitverkorenen geheel had voldaan; dat Hij in hun plaats zegepraalde over al hun geestelijke vijanden; dat hun lichamen uit kracht van de gemeenschap met Christus ook eenmaal zullen opstaan en het heerlijk

lichaam van Jezus gelijkvormig wezen. Zijn roemruchte hemelvaart strekte tot verzekering dat Hij ging om de Zijnen plaats te bereiden, om in hun Hoofd reeds in de hemel gezet te worden, en eenmaal te komen alwaar Hij is. De zitting aan de rechterhand van Zijn Vader vergewist de Zijnen dat Hij aldaar zit als hun Hogepriester van voorbidding, Zijn beloofde gaven en genaden des Heiligen Geestes over Zijn Kerk uitgiet, de Zijnen vandaar als Koning in de wereld beheerst en regeert. Zijn komst ten oordeel zal wezen om verheerlijkt te worden in Zijn heiligen, en wonderbaar in allen die in Hem geloven, om de Jehovah met Zijn Zoon tegemoet te gaan, en zo altijd bij de Heere te wezen. Ziedaar, leggen deze beide staten niet een wenselijke dierbaarheid op de Heere Jezus?

h. Eindelijk. Dierbaar is de Zaligmaker wegens Zijn schone weldaden in Zijn beide staten uitgewrocht. Wijsheid in een dierbare genade, de Heere Jezus is de Zijnen tot wijsheid geworden, brengende die uit de duisternis tot het licht. De rechtvaardigmaking is een dierbare weldaad; de Christus is de Zijnen ook tot rechtvaardigmaking geworden, in Hem zijn al hun ongerechtigheden vergeven, hun schuld is kwijtgescholden; zij staan voor Gods troon zo rechtvaardig, als hadden zij nooit zonden gehad of gedaan. De heiligmaking is een uitnemende weldaad; de Heiland brengt de Zijnen deze weldaad ook toe; de heerschappij der zonde is in hen teniet gedaan, het dierbare beeld Gods is in hen opgericht, zij zijn der Goddelijke natuur deelachtig geworden; ze worden uit kracht van Zijn gemeenschap dagelijks gezuiverd van alle overblijvende besmettingen des vleses en des geestes. De vrede bij God en in het geweten zijn dierbaar schenken daarvan. Deze zijn zegeningen met welke Zijn volk in Hem beschonken wordt, gelijk er staat, Joh. 16:33. De sterkte om verdrukkingen te lijden, de krachten tot uitwerking van de heilige oefeningen des geloofs, der liefde, der gebeden en der doding van het vlees, dat zijn kostelijke giften, dat genieten de godzaligen in Christus, Fil. 4:13. De troost en blijdschap in de ziel zijn beminnelijke geschenken; Jezus brengt zulks in de Zijnen teweeg, Luk. 2:25. De hoop van eens geheel en al van alle overblijfselen der zonde en alle ellende van het lichaam binnen een korte tijd verlost te worden, is een dierbare weldaad; deze zal de Zaligmaker Zijn volk ook doen genieten, 1Kor. 1:30. Hoe dierbaar is Hij dan ook in Zijn weldaden?

3. Maar gelijk de Zone Gods dierbaar is in de ogen van Zijn Vader, zeer dierbaar in Zichzelf, zo is Hij ook dierbaar bij de heilige engelen. Want alhoewel Hij der engelen Borg niet is, en gevolgelijk voor diegenen geen verlossing heeft teweeg gebracht, zo is evenwel de Heere Jezus bij dezen dierbaar. Een bewijs daarvan was de verering van Zijn geboorte, door het opzingen van die hemelse lofzang, Gode gedicht van een geheel heir der engelen, gelijk wij lezen, Luk. 2:13.

4. Doch de Zaligmaker is ook inzonderheid dierbaar aan de gelovigen. U dan Die gij gelooft, is Hij dierbaar, luidt de uitspraak van Petrus alhier. Dat de Heilvorst de gelovigen dierbaar is, betonen wij kort aldus:

a. Vooreerst, zij zoeken Hem boven alles te kennen. Wanneer er veel dingen te kennen zijn, en nochtans er is een zaak onder die alle naar welker kennis bijzonder gearbeid wordt; zeker, die moet in onze gedachten ver boven andere dierbaar zijn! Zo is het gelegen omtrent de Heere Jezus. De gelovigen verledigen zich wel om de zaken van de natuur te kennen, van het gemene best en de Kerk te verstaan. Doch bovenal staan zij om de Heere Jezus grondig te kennen; hierom hoort men zulk een taal uit hun mond:

Want ik heb niet voorgenomen iets te weten onder u, dan Jezus Christus, en Dien gekruisigd, 1Kor. 2:2.
b. Ten tweede. Zij achten en lieven Hem in hun binnenste als hun dierbaarste Goed. Hetgeen bij ons de hoogste achting en de tederste liefde vindt, is een zaak die wij bewijzen gans dierbaar te schatten. Hun goederen, hun eer, hun waardigste panden, ja, hun eigen leven is alles hoog gewaardeerd en zeer bemind. Nochtans kan het op verre na niet opwegen de achting die zij voor Christus en Zijn gemeenschap hebben. Waarom zij met dezelfde leraar der heidenen betuigen: Maar hetgeen mij gewin was, dat heb ik om Christus' wil schade geacht. Ja gewisselijk, ik acht ook alle dingen schade te zijn, om de kennis van Christus Jezus mijn Heere. Om Wiens wil ik al die dingen schade gerekend heb, en acht die drek te zijn, opdat ik Christus moge gewinnen, Fil. 3:7,8. Wat scheppen hun zielen vermaak en vergenoegingen van het gemoed in de uitnemendheden, in de deugden, in de volmaaktheden en in de goederen die zij in Christus zien en genieten. Hoe volkomen keuren zij die voor goed. Hoe prijzen zij deze. Hoe verheugd zijn zij in Deszelfs tegenwoordigheid. Hoe vrolijk berusten zij in Hem. En de voorrechten welke zij in de Middelaar vinden, zijn gewisse bewijzen dat zij een grote dierbaarheid in Christus zien.
c. Ten derde. Zij zijn volvaardig om tot de dienst van de Heere Jezus te doen alles wat Hem behaaglijk is. Immers de godzaligen zij zo geaard omtrent de Zone Gods. Moeten zij om Christus te behagen zichzelf mishagen en verloochenen; moeten zij hun vlees kruisigen, moeten zij naar Zijn bevelen wandelen, moeten zij Zijn voorbeeld trachten te evenaren, moeten zij de wereld een scheidbrief geven, moeten zij strijden de goede strijd des geloofs, worstelen met de poorten der hel, najagen de volmaaktheid; o! zij zijn vrijwillig hierin, roepende: Heere Jezus, wat begeert Gij dat wij zullen doen om U te eren? Wat wilt Gij dat wij zullen betrachten om ons discipelen van U te tonen? Ps. 57:8.
d. Ten laatste. Zij zijn niet alleen bereidvaardig om alles in de dienst des Heeren te doen, maar ook tevens om alles voor Hem te lijden. Hoe dierbaar moet Christus dan wel de gelovigen wezen? Zij zijn gereed om van de wereld bespot, gesmaad en veracht te worden; een uitvaagsel en allerlei afschrapsel gerekend en vervolgd te worden; beroofd van goederen en gebannen te worden. Al die smaadheid van Christus rekenen zij een eer, en meerdere rijkdom te wezen dan alle schatten van Egypte, gelijk er van Mozes staat, Hebr. 11:26. Met een woord, ze zijn bereid niet alleen gebonden te worden, maar mede te sterven voor de Naam van Jezus, al was het dan een soort van wrede en pijnlijke dood, gelijk er staat, Hand. 21:13. Zie dan, toehoorders, is de Heiland de gelovigen niet dierbaar? En geen wonder mijn vrienden, want:
1. Vooreerst. Het geloof geeft aan zijn bezitters het schoonste gezicht van Jezus' dierbaarheid; van de dierbaarheid van Zijn Persoon, van de dierbaarheid van al Zijn daden, van de dierbaarheid van al Zijn uitnemende weldaden; en dat niet slechts zoals Hij in Zichzelf is, aanmerkende Hem als de Zone Gods, als de Jehovah, de Schepper, de Regeerder en Onderhouder van het ganse heelal. Maar tevens zoals Zijn dierbaarheid betrekkelijk op de Zijnen is, dat is, het geloof vertoont de Christus aan de ziel der uitverkorenen, gelijk als de Losser, die op de Zijnen de hand gelegd heeft; als de Verlosser, Welke stervende Zijn volk verlost heeft uit de hand van al hun vijanden, Luk. 1:74. Dit zien de gelovigen van nabij, zulks straalt hun in het geestelijk oog des geloofs, en zo maakt het geloof de Heere Jezus aan hen zeer dierbaar.

2. Ten andere. Het geloof brengt aan Gods volk niet enkel teweeg het uitnemendste gezicht van Jezus' dierbaarheden, maar het verschaft daaraan ook de zoetste smaak daarvan. Want het geloof is niet enkel een geestelijk oog, om de voortreffelijkheden van de Christus te beschouwen, doch het is daarbenevens mede van een toeëigenende en mijnende kracht, het legt de hand op de Heere Jezus en Zijn dierbaarheden, nemende Die voor zichzelf aan, met de Kerk uitroepende: Mijn Liefste in Mijne, en ik ben de Zijne, Hoogl. 2:16. Zo bevinden zij zich door Christus in de gemeenschap met de volzalige God.

B. Wie zal het nu vreemd in het oor klinken, dat de Heiland aan de gelovigen dierbaar is? Overmits hun geloof zulke krachtige en heilzame werkingen omtrent de Christus oefent, zulk een inzicht van Zijn heerlijkheid heeft, en zodanige uitnemende zegeningen in Hem bezit. Derhalve is Petrus' getuigenis waarachtig, wanneer hij met nadruk zegt: U dan Die gij gelooft is Hij dierbaar. O kostelijk geloof! Wat een verschil met de ongelovigen. Die hadden geen achting voor Hem. Ze maakten de Zaligmaker tot een Steen des aanstoots. Maar de gelovigen was Hij een Hoek- en Grondsteen, gans uitverkoren en dierbaar.

TOEPASSING

I. Och geliefden, wat waart gij een gelukkig volk, mocht men deze taal op u allen toepassen. Kon men van u getuigen dat de Christus u dierbaar was! Doch helaas! Bij hoe weinigen onder ons is de Zaligmaker dierbaar?

A. Wij zullen daarom een spiegel of enige merktekenen u voorstellen. Ei, oordeel daarnaar eens uw harten als in Gods tegenwoordigheid, daal in uw binnenste, en bezie of gij zo gesteld zijt.

1. Aan die Christus dierbaar is, hebben wij tevoren gezegd, dat dezulken arbeiden Hem boven alles grondig te kennen. Is dat mede uw voornaamste bezigheid?

2. Daar Christus dierbaar is, zeiden wij, dat die Hem op het hoogste schattende en lievende waren. Is de Heiland wel zo waardig in uw ogen? Acht gij Hem wel dierbaar? Is Hij u dierbaarder dan al wat op aarde is? Dierbaarder dan uzelf?

3. Daar Jezus dierbaar is, verlangt men sterk naar Zijn zalige gemeenschap en vereniging. Zoekt gij die? Vraagt gij daarnaar? Zucht gij om die? Schreit gij tranen om die te genieten? Poogt gij door alle middelen met Christus verenigd te worden?

4. Die Christus dierbaar is, heeft zijn voeten geschoeid met de bereidheid van het Evangelie des vredes. Zijt gij uit liefde bereid tot gehoorzaamheid in het volbrengen van Jezus' welbehagen?

5. Daar Christus dierbaar is, die hebben een beraden gemoed om niet alleen voor Jezus te leven, maar ook te sterven. Vindt gij een bereidvaardigheid des harten ter oorzake van Christus, Zijn waarheid en dienst alle lijden te ondergaan? Is uw goed voor Hem? Is uw eer, uw goede naam en achting onder de mensen voor Hem? Is uw vrijheid en gemak voor Hem? Zijt gijlieden geschikt en tegelijk volvaardig uw huizen te verwisselen met holen en spelonken der aarde of stinkende kerkers? Uw vaderland met ballingschap? Is uw bloed voor Hem?

6. Daar Christus dierbaar is, daar is ook dierbaar al hetgeen dat betrekking op Jezus heeft. Dierbaar zijn de gelovigen, de kostelijke kinderen Sions aan dezulken. Dierbaar zijn de instellingen van Christus aan zodanigen, als de vergaderingen der heiligen bij

te wonen, gelijk er staat, Ps. 84:2,3. De heilige instellingen van Doop en Avondmaal, het Woord van Christus naarstig te onderzoeken, Joh. 5:39. Zijn knieën in de gebeden ootmoedig te buigen, en zijn handen heilig tot de Heere op te heffen, als Paulus zegt, 1Tim. 2:8. Zijn tong te besteden om Zijn dierbaarheden te melden, en anderen daardoor op Christus verliefd te maken; in zijn wandel Hem na te ijveren, en trachten gelijk te zijn, Ef. 5:1. Is dat alles u dierbaar, hebt gij lust aan zulke betrachtingen?

7. Daar de Zaligmaker dierbaar is, denkt men veel op Hem, en al Zijn dierbaarheden. Is er een pand, hetgeen in onze ogen dierbaar is, gestadig malen onze gedachten daarop. Op gelijke manier gaat het toe met en aan welke de Heilvorst dierbaar is. Staat hij 's morgens op, de eerste overdenkingen lopen omtrent zijn dierbare Middelaar; is hij op de dag bezig, zijn hart is daar zijn schat is, zoals Jezus leert, Matth. 6:21. Legt hij zich des avonds ter ruste, hij zoekt in de overpeinzing van zijn dierbare Jezus de ogen te sluiten; wordt hij des nachts wakker, aanstonds arbeidt hij bij zijn dierbaar Voorwerp te wezen, gelijk David van zichzelf betuigt, Ps. 139:18. Denkt gij veel op Christus en al Zijn dierbaarheden? Spelen uw overleggingen alleszins wel op Hem?

8. Daar Jezus dierbaar is, aldaar zijn de zonde, de wereld en de zondaren zeer hatelijk. De vrome Jozef had de liefde van God en Christus in zijn hart, en daarom was hem de zonde zo gruwelijk, gelijk wij lezen, Gen. 39. De grote liefhebber Gods David had grote achting voor God en Zijn Zoon. Hierom was hem het gezelschap der goddelozen zo hatelijk, zeggende: Wijkt van mij gij goddeloze, opdat ik de geboden mijns Gods beware, Ps. 119:115. O, de liefde van Christus dringt ze met die gezegende apostel, om niet de zonde, zichzelf en de wereld dienstbaar te zijn, maar Hem te leven Die voor hen gestorven en opgewekt is, 2Kor. 5:14,15. Is de zonde, de wereldse zwier en de zondaars u tot een last? Kunt gij het omtrent die niet harden? Gaat gij uit het midden van hen? Scheidt gij u van die af om Jezus' wil? Ps. 1:1,2.

9. Daar Christus dierbaar is, verlangt men wel naar Zijn verschijning, om altijd bij Hem te zijn. Het was zeker geen kleine blijk dat de Heilvorst dierbaar was aan al de vaderen van het Oude Testament, dat zij zo verlangden naar Zijn komst in het vlees, dat zij gestadig uitzagen naar de tegenwoordigheid van hun beloofde Heiland. Kan het minder zijn dan een betoog dat de Zaligmaker dierbaar is bij al zulken, die verlangen naar Zijn komst in Zijn Koninkrijk op aarde? Die uitzien naar Zijn openbaring in Zijn komst op de wolken? Immers de beminnaars van Christus en die Hem dierbaar achten, zijn liefhebbers van Zijn roemruchte verschijning, als die lijdzame man, Job 19:25. Hun zucht is veel op aarde voor de troon: Kom Heere Jezus, ja kom haastelijk, Op. 22:20. Kunt gij mede wel reikhalzen naar de komst van de Zoon des mensen in heerlijkheid?

a. Wat zegt gij, mijn toehoorders? Is de Heilvorst u zo dierbaar? Vindt gij deze kentekenen gedrukt in uw zielen? O, bij hoevelen ontbreekt zulks! Bij alle goddelozen, burgelijken en naamchristenen is het tegengestelde waarachtig. En u zeggen wij aan, dat gij de merktekenen van onreine en onwaardige zondaren nog met u draagt. Want:

1. In u is geen oog van een verlicht verstand om de dierbaarheid van de Heiland te beschouwen. Al is een schilderij nog zo schoon, de zon nog zo dierbaar; wat weet een blinde daarvan? De mens in de natuur is geheel blind, op zijn ogen liggen dikke vliezen, welke de duivel daarop gelegd heeft, 2Kor. 4:4. Zo is alle dierbaarheid van de Heilvorst voor u gelijk een gesloten boek.

2. Gij hebt ook geen geestelijke mond des geloofs, waardoor gij de dierbaarheden van Christus kunt smaken. Nimmer is bij u ondervonden uw verloren staat, en de overgang uit uzelf in Christus, als de Fontein van zaligheid. Gij hebt nooit ervaren van hoe grote dood de Heere Jezus u heeft verlost, en tot welk een geluk gij door Hem zijt overgebracht. Gij weet niet van de dierbare stromen der vertroostingen des Heiligen Geestes tot u vloeiende; wat wonder dat Christus u niet dierbaar is?
3. Aan Christus is iets hetgeen u niet wel aanstaat. Die Hem zal dierbaar achten, moet het niet enkel doen voor zoveel Hij is een Profeet en Priester, maar tegelijk als Koning. Zo moet gij al uw gedachten in gehoorzaamheid aan Christus en Zijn Evangelie geven; dan moet Jezus heersen over uw verstand, over uw wil en over uw bewegingen; dan moet er stipt gewandeld worden naar het voorbeeld en de wetten van deze Koning. Nu, dit alles is aan de wereld geheel niet smakelijk, dat zachte juk is u te lastig. Trouwens zijt gij gaarne zelf meester, gij wandelt liever losbandig daarheen, doende de boze wil des vleses en der gedachten, Ef. 2:3. Hoe kan de Christus u dierbaar zijn?
4. Er is ook iets hetgeen een onafscheidelijk gevolg is voor die aan welke Christus dierbaar is, namelijk kruis, smaad, verachting en bespotting van de wereld, Matth. 10:22. Alsdan maakt men zich een prooi der goddelozen, de satan met zijn werktuigen maken zich tegen zodanig een op, knersende over die met hun tanden, zoals wij lezen, Hand. 7:54. Dan ontstaat er zelfs dikwijls vijandschap tussen de naaste in ons bloed en geslacht. Dit gelijkt de wereld niet, gij zijt liever een vriend der mensen; zo wordt Christus in plaats van dierbaar, een Steen des aanstoots.
5. Wat zou de Heilvorst u o mens, dierbaar zijn? Menigeen van u heeft een kleinachting, indien geen verachting voor Hem; Zijn Persoon is klein geacht, Zijn gezanten zijn versmaad, Zijn waarheid wordt ontheiligd, Zijn dienst geacht als wat vreemds, Zijn bloed wordt vertreden, Zijn Geest smaadheid aangedaan, en Zijn kinderen worden bespot. Is de Heere Jezus aan de zodanigen dierbaar?
6. Eindelijk, wat zou Koning Jezus bij velen van u dierbaar zijn? Het zijn andere zaken die de meesten het hart ingenomen hebben, en in hun ogen dierbaar zijn. Sommigen is de rijkdom dierbaar, anderen de eer en het aanzien, een derde slag de wereld en het vermaak, een vierde zijn belangen, zijn begeerlijkheden op te volgen, en de buik vette offeranden op te offeren. Deze dingen schatten veel genaamde Gereformeerden hoog, daar lopen al de gedachten heen, dat ijdele en zondige tracht men te genieten, hetgeen zo lijnrecht tegen de dierbaarheid van Christus strijdt. Ziet gij nu wel verwaande belijders, dat Christus u niet dierbaar is? Gij kunt het niet ontkennen, in zoverre gij met uw zielen niet bedrieglijk, maar trouw te werk gaat. Zo zijt gij immers gesteld, deze merkteken, of de meeste daarvan zult gij immers in u vinden?
b. Maar onzalige stervelingen! Gijlieden zijt het meest veracht bij God en Zijn engelen; gij zijt geheel ontglansd en ontluisterd; alzo de Zaligmaker u niet tot Heerlijkheid en Sieraad is, Ez. 16:5. Gijlieden zijt vreemdelingen van het allerdierbaarste Voorwerp, dat ziet gij niet, daar hebt gij geen deel noch lot aan; gijlieden met alles dat gij zijt of doet, zijt in het geheel niet dierbaar in Gods ogen, maar integendeel afschuwelijk en walgelijk, gijlieden toont geen geloof te hebben, deswege ongelovige mensen; en wat zijn zulke ellendige mensen? Zulken vertrappen Gods uitgedrukt bevel, 1Joh. 3:23. Zulken zijn de Zoon geheel ongehoorzaam, Joh. 3:36. Zulken doen God de grootste smaad aan, Joh. 5:10. Zulken onteren de Christus op het hoogste, dewijl hij hun is tot een Steen des aanstoots, en tot een jammerlijk

Struikelblok. Zulken zijn reeds ellendig, als zijnde nu al veroordeeld in hun eigen consciëntie; en al veroordeeld van God in Zijn Woord, Joh. 3:18. Zulken zullen zonder twijfel, zo blijvende, eeuwig rampzalig zijn; Christus zal ze niet vereren met dezen te stellen aan Zijn rechterhand, maar zij zullen verwezen worden ter verdoemenis, Mark. 16:18. Wanneer Hij het vonnis over hen zal uitdonderen: Gaat weg van Mij, gij vervloekte, in het eeuwige vuur, hetwelk den duivel en zijn engelen bereid is, Matth. 25:41. Zijn dat geen jammerlijke mensen? En zulk een soort zijt gijlieden, bij wie Christus niet dierbaar is. O, ellendige stervelingen!

B. Ach toehoorders, wilt gij dan zulk een gewis en vreselijk oordeel ontwijken, laat toch de Heilvorst in uw ogen dierbaar zijn. Spreekt de zaak niet vanzelf?

1. Het komt Hem immers met het grootste recht toe; het is alles dierbaar wat aan Hem is. Overweegt in Hem maar deze vijf dierbare zaken: Zijn benamingen van Jezus en van Christus. Zijn naturen, de Goddelijk en menselijke. Zijn staten, der vernedering en verhoging. Zijn ambten, van Profeet, Priester en Koning. Zijn weldaden, als rechtvaardigmaking, heiligmaking en heerlijkmaking. Wat al dierbaarheden! Hij is tegelijk dierbaar bij Zijn Vader, dierbaar bij de heilige engelen, en dierbaar bij alle godzaligen. Zou dan zulk een Persoon, zo dierbaar in zichzelf, zo dierbaar bij Jehovah God, Zijn engelen en al Zijn heiligen, in uw ogen niet dierbaar zijn? Dan zal Christus uw persoon, uw betrachtingen, uw lijden, uw sterven zeer aangenaam en dierbaar bij Zijn Vader voor de troon maken, dan zult gij eigendom hebben aan al wat wenselijk en dierbaar is in God, in de Zone Gods, in de Heilige Geest, in de beloften en in de hemel. Dan zal de Heere Jezus u tot de uiterste eer en heerlijkheid zijn, dewijl gij zult bevoorrecht worden met de eer van kinderen Gods te zijn, en namaals erfgenamen van dat gans zeer uitnemend eeuwig gewicht van heerlijkheid. O, wat een eer! Lust het u dan bezitters van zulk een voortreffelijk heil te wezen? Ziedaar de weg, Jezus moet u dierbaar zijn.

2. Vraagt gij, welk middel te gebruiken om de Christus zo dierbaar aan u te maken? Wij antwoorden, ziet in Hem waarlijk te geloven; dit, en dit alleen maakt de Heiland aan de ziel dierbaar; u dan Die gij gelooft is Hij dierbaar. Het geloof zal u ogen geven om Jezus in Zijn dierbaarheid te kennen; het geloof zal u handen geven om deze dierbare Middelaar aan te grijpen en uw ziel toe te eigenen; het geloof zal u een mond verschaffen om Jezus dierbaar te smaken. O gelooft alleenlijk! En Gods Zoon zal u de dierbaarste worden; Mark. 5:36. En opdat gij het geloof erlangen moogt, hoort veel de stem van het Evangelie, Rom. 10:17. Buigt veel uw knieën voor Gods troon, biddende de Heere om hetzelve, Wiens gave het is, naar de vermaning van de apostel, Fil. 1:29.

II. Doch gij gelovige kinderen van God, en waarachtige inwoners van Sion, die de eerst voorgestelde merktekenen waarachtig in uw zielen bevindt. Och! had men in dezen geen reden van klacht over u. Het is waar, in de grond des harten is de Heiland u dierbaar, en de Allerdierbaarste; doch de uitwerkingen van deze dierbaarheid zijn somtijds zo flauw. O vromen en godzaligen, moet gij niet bekennen dat uw overdenkingen van Christus' dierbaarheid veel te weinig zijn; of wanneer gij daarop staroogt, zijn uw gedachten daarvan niet veel te laag en te koud? Zijn ze wel zo sterk dat ze uw ingewanden van binnen omtrent de Heere Jezus heilig beroeren, uw zielen in verwondering optrekken, en uw harten zoet strelen met een gelukkig-schatting over zulk een dierbaar Voorwerp te mogen beschouwen? Is uw verlangen niet veel te weinig naar Zijn gedurige gemeenschap? Zijn uw harten wel genoegzaam voor de

Heere Jezus uitgebreid? Is uw vergenoeging wel zo ten volle in Hem? Leunt gij wel zo lieflijk op deze uw Liefste? Is uw wandel niet veel te ongelijk aan de wandel van uw dierbare Zaligmaker? Durft gij voor Hem en Zijn zaak te staan, en vrijmoedig aan de wereld het hoofd bieden, al weet gij dat het u tot schade en smaadheid uitvalt? Och! hoe gebrekkig is men hierin? Hoe krimpt men somtijds in, wanneer het aankomt op eigen voordeel, of op gunst van mensen te verliezen?

A. En willen wij daarvan, godzaligen, ook eens de oorzaken aanwijzen; dezelve zijn bijzonder deze:

1. Dewijl gij nog al te veel ophebt en dierbaarheid toont te zien in al hetgeen tegenwoordig is, de schijnglans der aarde blinkt u vrij nog al teveel in het oog; dat bespiegelt gij met al te overvloedig genoegen; zo raakt de dierbaarheid van Jezus teveel uit het gezicht en in mindere achting. Want zoveel de wereld op de genegenheden wint, zoveel verliest de Heere Jezus daarbij.

2. Uw ongeloof is daarvan een grote hinderpaal. Mogelijk zult gij voorwerpen dat de vromen geloven. Het is zo; doch hoedanig geloven velen? Niet zozeer door de Heere Jezus in al Zijn dierbaarheden dadelijk te omhelzen, en op hun hart te drukken als het eigendom van hun ziel, uitroepende door een gelovige betuiging: Mijn Heere en mijn God, met Thomas, Joh. 20:28. Maar alleen door een gelovig uitzien naar Hem, door een begeren van Zijn bloed en Geest; doch het aangrijpen, het mijnen, het eigen maken van de Heere Jezus met al Zijn gewenste zegeningen, ontbreekt de gelovigen veelzins; en deze daad des geloofs is nochtans zonderling.

a. O droevige zaak! De Christus is de Schoonheid, de Waardigheid, de Dierbaarheid Zelf. En Die evenwel, gelovigen, niet schoner noch dierbaarder in uw ogen te wezen? Het is waar, dat de Heere Jezus u echter waarlijk dierbaar is, ofschoon niet in die trap als het behoorde.

b. Het beproefde middel dan, godvruchtigen, om de Heere Jezus u dagelijks dierbaarder en dierbaarder te maken, is te arbeiden dat uw geloof hoe langer hoe meer in sterkte mocht toenemen.

c. En gij godzaligen, wie gij zijt, sterk- of zwakgelovigen, ulieder aller plicht is:

1. Hem te achten en te lieven boven alles wat in de wereld dierbaar mag zijn, Ps. 73:25.

2. Zijn instellingen, van Zijn waarheid, van Zijn dienst en van Zijn Sacramenten dierbaar te schatten, Ps. 119:97,103.

3. Veel innige gemeenschap met deze dierbare Vorst te oefenen, en dat door liefdesuitgangen des harten, door heilige alleenspraken, door een gestadige oefening des geloofs, en door veel biddingen en smekingen, achtervolgens de vermaning, Ps. 63:7-9.

4. Niets voor de Heilvorst te dierbaar te hebben. Eist Hij uw lichaam tot Zijn dienst? Geeft het Hem. Begeert Hij uw ziel? Geeft hem die, 1Kor. 6:20. Vordert Hij uw goed? Onthoudt Hem dat niet, 1Kron. 29:14. Is het Zijn wil u dierbare panden te ontnemen? Levert ze gewillig aan Hem over. Is het Zijn behagen dat gij met Abraham zult gaan uit uw land en maagschap? Of met de Kerk verlaten uw volk en uws vaders huis? Voldoet dan Zijn goedvinden. Wil Hij dat gij uw dierbaar leven om Hem zult verliezen door een verachte en smartelijke dood? O weerstaat Hem niet! Maar geeft het volvaardig Hem over, Op. 12:11.

B. Zulks zal een teken van de oprechtheid van uw geloof zijn. En het rechtvaardigmakende geloof is de schoonste en heerlijkste deugd die men bedenken kan. Een daad hetgeen u aanbrengt het allerschoonste gezicht van de Zaligmaker; een genade, welker uitwerking zo groot is, dat geen engel in de hemel dergelijke daad ooit heeft gedaan noch doen zal, te weten de Heere Jezus aangrijpen tot rechtvaardigmaking en heiligmaking, Joh. 6:44. Het is een onderwerpende en Gode zwijgende genade; die edele deugd, welke geen kwaad gerucht van Jezus aanneemt, die een Christen goede dingen belooft in een donkere nacht; een genade die aan al uw geestelijke zinnen vergenoeging teweeg brengt. Ze geeft u een verkwikkend gezicht van dat vergelegen land, en de lieflijke erfenis der heiligen in het licht, gelijk er staat, Kol. 1:12. Het is een genade, die u bekwaam maakt om verblijd te zijn in alle verdrukkingen, en onder de droevigste aanvechtingen, Rom. 5:3. Zij houdt de kroon van heerlijkheid in de hand. Het doet hopen op hoop tegen hoop, Rom. 4:18. Het is een volhardende genade. Vindt gij u zwak, het geloof doet uw weg op de Heere wentelen, zoals David zegt, Ps. 37:5. Het leunt op de Heere Jezus, die sterke God, Jes. 9:5. Alles wat gij zijt en verricht is in deze dierbare Heiland ook bij God dierbaar; niet alleen uw personen, maar ook uw gebeden, Jes. 38:5. Hij heeft u gesteld in de staat van de grootste eer, alzo Hij oorzaak is dat gijlieden zijt de heerlijkste personen, als wedergeborenen, niet uit een vergankelijk, maar onvergankelijk zaad van Gods Woord; aangenomen tot kinderen Gods, en gemaakt tot koningen en priesters Gode.
C. Zo zult gij bevinden dat de Heere Jezus u veel beminnelijker en dierbaarder worden zal, in zoverre, dat gij Zijn dierbaarheid bij uzelf niet zult kunnen verzwijgen, maar die zelfs bij anderen prijzen, gelijk de Kerk, Hoogl. 5:16. Totdat gij nog eens Zijn dierbaarheid in volmaaktheid zult ervaren, niet in geloof, maar in aanschouwen, wanneer gij Hem volgens 1Joh. 3:2, in heerlijkheid zien zult gelijk Hij is. Amen. Om de dierbare Jezus' wil. AMEN.

EEN EN VIJFTIGSTE LEERREDE

1 JOHANNES 2:1,2

Mijne kinderkens, ik schrijf u deze dingen, opdat gij niet zondigt. En indien iemand gezondigd heeft, wij hebben een Voorspraak bij den Vader, Jezus Christus, den Rechtvaardige;

En Hij is een Verzoening voor onze zonden; en niet alleen voor de onze, maar ook voor (de zonden) der gehele wereld.

INLEIDING

I. **DE** kenmerken van de ware zaligmakende leer zijn deze:
A. Dat men Gode, als de opper en eerste Oorzaak van alles, de hoogste eer geeft, en Hem alles, als Opperoorzaak, in de natuur en in de genade toeschrijft, uitroepende: Niet ons, o Heere, niet ons; maar Uwen Naam geef eer, om Uwer goedertierenheid, om Uwer waarheid wil, Ps. 115:1. Want uit Hem, en door Hem, en tot Hem zijn alle dingen; Hem zij de heerlijkheid in der eeuwigheid. Amen, Rom. 11:36.
B. Dat men de zondaar op het allerdieptste vernedert, en hem zijn zonden en derzelver straffen op het levendigste voor ogen stelt, Jes. 58:1: Roept uit de keel, en houdt niet in, verheft uw stem als een bazuin, en verkondigt Mijn volk haar overtreding, en het huis Jakobs haar zonden. Want beide Joden en Grieken, allen zijn ze onder de zonde. Opdat alle mond gestopt worde, en de gehele wereld voor God verdoemelijk zij, Rom. 3:9,10
C. Dat men de zondaar, die zich zijn zonden aantrekt en met een verbroken hart buiten zichzelf gedreven wordende, op het allerkrachtigste vertroost, door hem de enige Heilborg en Middelaar Christus onder het oog te brengen en te prediken, Jes. 40:1: Troost, troost, Mijn volk, zal ulieder God zeggen. En de Messias roept Zelf de zodanigen toe: Wendt u naar Mij toe, en wordt behouden, alle gij einden der aarde; want Ik ben God, en niemand meer. Ik heb gezworen bij Mijzelven, er is een woord der gerechtigheid uit Mijn mond gegaan, en het zal niet wederkeren: Dat Mij alle knie zal gebogen worden, alle tong Mij zal zweren. Men zal van Mij zeggen, gewisselijk in den Heere zijn gerechtigheden en sterkte; tot Hem zal men komen, Jes. 45:22-24.
D. Dat men het allersterkst op de betrachting van ware godzaligheid aandringt. Want de zaligmakende genade Gods is verschenen allen mensen; en onderwijst ons, dat wij de godloosheid en de wereldse begeerlijkheden verzakende, matiglijk en rechtvaardiglijk en godzaliglijk leven zouden in deze tegenwoordige wereld. Dewijl Jezus Christus Zichzelf voor ons gegeven heeft, opdat Hij ons zou verlossen van alle ongerechtigheid, en Zichzelven een eigen volk zou reinigen, ijverig in goede werken, moeten wij met Paulus tot de gelovigen zeggen, Tit. 2:11,12,14. Die Zelf onze zonden in Zijn lichaam gedragen heeft op het hout; opdat wij de zonden afgestorven zijnde,

der gerechtigheid leven zouden; door Wiens striemen gij genezen zijt, zegt Petrus tot hen, 1Petr. 2:24.
II. Alle vier deze kenmerken heeft Johannes op een aardige en nadrukkelijke wijze bij de andere gevoegd en aan elkander vastgemaakt, in deze zijn eerste algemene zendbrief, en wel van deszelfs begin af tot onze voorgelezen tekstwoorden ingesloten.
A. Hij geeft God alleen de eer van de zaligheid der gelovigen, wanneer hij Gods Zoon Jezus Christus het Woord des levens noemt, vers 1,2 van hoofdstuk 1. En daarbij schrijft, dat Zijn bloed hen reinigt van alle zonden, vers 7.
B. Hij vernedert de zondaar op het allerdieptste, dewijl hij de wedergeboren en gelovige zondaar ook zelf aanzet en verplicht om zijn zonden te belijden, en na zijn wedergeboorte nog te erkennen dat hij gezondigd heeft, vers 8-10.
C. Hij vertroost zulk een zondaar op het allerkrachtigste, door hem te wijzen en te zenden tot die hemelse en enige Voorspraak en Middelaar Jezus Christus, Die ook Zelf een Verzoening is voor de zonden.
D. En eindelijk, hij dringt ook allersterkst aan op de betrachting van ware godzaligheid; beide deze laatste stukken, gelijk hij ze van tevoren ook reeds vermeld had, vers 6 en 7 van hoofdstuk 1. Zo voegt hij ze hier in onze tekstwoorden ook wederom zeer nadrukkelijk bij elkander, zeggende: Mijne kinderkens, ik schrijf u deze dingen, opdat gij niet zondigt. En indien iemand gezondigd heeft, wij hebben een Voorspraak bij den Vader, Jezus Christus, den Rechtvaardige; en Hij is een Verzoening voor onze zonden; en niet alleen voor de onze, maar ook voor (de zonden) der gehele wereld.
III. Zodat deze tekstwoorden derhalve eigenlijk in zich behelzen: *Een kort begrip van de ganse heil- en genadeleer, tonende hoe gelovige zondaren ware godzaligheid moeten betrachten, mitsgaders hoe ze een gegronde vertroosting tegen hun zonden en zondig bestaan hebben.*
Och, dat de Heere zegen en heil geve! En dat Hij dit woord gezegend maakte! Amen.
IV. Om deze woorden in een betamelijke orde te verhandelen, zullen wij er deze drie hoofdzaken uit overwegen:

I. De zoete aanspraak aan de gelovigen. Mijne kinderkens.
II. De opwekking tot hun godzaligheid. Ik schrijf u deze dingen, opdat gij niet zondigt.
III. De krachtige vertroosting voor hen. En indien iemand gezondigd heeft, enz.

VERKLARING

I. De aanspraak die Johannes hier tot de gelovigen gebruikt, is zeer zoet; het is: Mijne kinderkens. Hij spreekt de gelovigen zo aan:
A. Vanwege zijn ouderdom en hoge jaren die hij thans bereikte. De ouden van dagen zijn toch vaders, en de jongeren bij hen maar kinderen.
B. Vanwege zijn ambt dat hij bekleedde, ze lerende en onderwijzende. De leraars zijn toch ook als vaders, en hun discipelen en leerlingen als hun kinderen te achten.
C. Vanwege de genade der wedergeboorte en der aanneming tot kinderen, hun van de Heere geschonken, onder de dienst en door middel van Johannes, als een werktuig in des Heeren hand. Paulus zei in dat opzicht tot de gelovigen te Korinthe: Al had gij tienduizend leermeesters in Christus, zo hebt gij toch niet vele vaders. Want in

Christus Jezus heb ik u door het Evangelie geteeld, 1Kor. 4:15. In dat opzicht noemde hij de gelovigen te Galatië ook zijn kinderkens, Gal. 4:19. En Onesimus zijn zoon, welke hij in zijn banden geteeld had, in zijn Brief aan Filemon, vers 10.
D. Vanwege hun jonkheid in de wedergeboorte, en tedere zwakheid in de genadestaat; althans het was zo gesteld met sommigen onder hen, als blijkt uit vers 12-14 van ons teksthoofdstuk.
E. Eindelijk, vanwege zijn allertederste toegenegenheid en liefde tot hen; gelijk een vader omtrent een nieuwgeboren zoon zo gesteld en aangedaan is. Met opzicht op deze twee laatste redenen schijnt de apostel voornamelijk de aanspraak *mijne kinderkens* gebruikt te hebben. Omdat het nu de plicht van een zoon is, de vader te eren, en in heiligheid na te volgen, daarom wekt Johannes deze kinderkens ook op tot de betrachting van heiligheid, zeggende: Mijne kinderkens.
II. Ik schrijf u deze dingen, opdat gij niet zondigt. In deze opwekking aan hen tot godzaligheid zegt de apostel:
A. Ik schrijf. Dewijl de apostelen van hun grote Heere en Meester belast was: Gaat henen, onderwijst al de volkeren, lerende hen onderhouden alles wat Ik u geboden heb. Met deze bijgevoegde belofte: En ziet, Ik ben met ulieden al de dagen, tot de voleinding der wereld, Matth. 28:19,20. Zo hebben zij ook Brieven geschreven, die zij op Gods bevel, door het ingeven van de Heilige Geest, tot nut van de gemeente des Heeren geschreven hebben, inzonderheid opdat de Evangelieleer beter zou worden bewaard, wijder uitgebreid en voortgeplant, en aandachtiger van allen zouden worden gelezen.
B. *Tauta, deze dingen schrijf ik*. Deze dingen, namelijk zo van de noodzakelijkheid om heilig te wandelen hier op aarde, vers 5,6, en het eerste deel van vers 7 in hoofdstuk 1. Zo van de genoegdoening van Christus, in het andere deel van vers 7. als ook van de noodzakelijkheid om dagelijks boetvaardig te zijn, zijn zonden te belijden, en met indruk onder het oog te houden dat men zondig en strafwaardig in zichzelf is, vers 8-10 van hoofdstuk 1.
C. U schrijf ik deze dingen.
1. Sommige uitleggers willen dat Johannes eigenlijk zou geschreven hebben aan de gelovigen uit de Joden, dat zij inzonderheid trachten te bewijzen uit vers 2 en 7 van ons teksthoofdstuk.
2. Wij stellen liever, met andere uitleggers, dat Johannes deze Brief geschreven heeft aan al de gelovigen, zonder onderscheid.
a. Zo aan degenen die zwak, als aan degenen die sterk in het geloof waren, als blijkt uit vers 12-14 van ons teksthoofdstuk.
b. Zonder hier juist de gelovigen onder dit of dat volk, van deze of gene gemeente in het bijzonder aan te spreken. Dit is toch een algemene zendbrief, die aan geen bijzondere personen, plaats of volk eigenlijk geschreven is. Hij zegt: Mijne kinderkens, ik schrijf u deze dingen:
D. Opdat gij niet zondigt. Dit was het voornaamste einde, dat Johannes bedoelde in het schrijven van deze zijn zendbrief.
1. Het woord zondigen:
a. Heeft somtijds een bepaalde en nadrukkelijke zin, en betekent dan, geheel en al, en niet anders dan een zondaar te zijn, in het zondigen met genoegen te blijven, en de zonden zo te dienen. In die betekenis ontmoeten wij dit woord, 1Joh. 3:9: Een iegelijk

die uit God geboren is, die doet de zonde niet; want Zijn zaad blijft in hem, en hij kan niet zondigen. En 1Joh. 5:18: Wij weten dat een iegelijk die uit God geboren is, niet zondigt. In deze zin vat het Episcopius hier op.
b. Maar dewijl het einde en oogmerk van de ganse Schriftuur, en van Johannes in deze Brief, niet alleen is om van het zondigen met volle overgegevenheid en genoegen de mensen af te trekken, maar ook om ze van alle en allerlei dadelijke zonden af te schrikken, zo moet het zondigen hier zo worden verstaan en opgenomen, dat het insluit, en met een volle overgegevenheid en genoegen te zondigen, en het dadelijk bedrijven van enige zonde op welke wijze het ook is. Hetzij het geschied met voorbedachten rade en enige bijblijvende toeleg, hetzij het ook geschiedt uit zwakheid, of hoedanig het ook zijn mag.
2. Zo niet te zondigen is een volmaaktheid die alleen voor de hemel bewaard wordt; naar welke nochtans alle ware gelovigen verplicht zijn in dit leven te jagen, te grijpen, en er zo nabij te komen als het mogelijk is. Daarom zegt Paulus tot hen: Geliefden, laat ons onszelven reinigen van alle besmetting des vleses en des geestes, voleindigende de heiligmaking in de vreze Gods, 2Kor. 7:1. En van zichzelf betuigt hij, dat hij zo deed, willende dat zij hem daarin zouden navolgen, Fil. 3:12-17. Opdat ik Hebr. 12:1 en andere plaatsen nu niet meer ophaal.
3. Dit wil dan hier ook Johannes in onze tekst, als hij tot de gelovigen zegt: Opdat gij niet zondigt. Dat is, opdat gij naar die heiligheid en volmaaktheid, waarmee gij in de hemel volkomen zult versierd zijn, hier, terwijl gij nog op aarde zijt, zo zoekt, staat, jaagt en grijpt, dat gij ze zo na komt als het mogelijk is en kan zijn.
4. Deze dagelijkse voortgang en vordering in de heiligmaking is het einde en oogmerk van de ganse Schriftuur, en in het bijzonder ook van Johannes in die dingen welke hij van de genade Gods in Christus in het voorgaande eerste hoofdstuk geschreven had. Deze dingen gaven toch geen vrijheid aan het vlees, om in de zonde voort te leven, maar waren uit hun natuur de gelovigen zeer sterk en krachtig van alle zonden terug roepende en aftrekkende. Hiertoe strekt immers:
a. Gods allerheiligste natuur, welke een Licht is, waarvan hij handelt, hoofdstuk 1 de verzen 5,6,7. Is Hij nu zo heilig, dan moeten zij ook heilig zijn, 1Petr. 1:16. En zij moeten dan ook volmaakt trachten te worden, gelijk hun Vader Die in de hemelen is, volmaakt is, Matth. 5:48.
b. Het bloed van Gods Zoon, Jezus Christus, daar hij in het laatste van vers 7 van handelde; hetwelk vergoten is tot een betoning van Gods rechtvaardigheid en heiligheid, Rom. 3:25. En van Gods onuitsprekelijke liefde tot hen, 2Kor. 5:14,15. En welker uitwerking is, de reiniging van alle zonden, door de rechtvaardigmaking in de eerste plaats, maar daarna ook door de heiligmaking, die toch nooit van de rechtvaardigmaking geheel kan afgescheiden worden.
c. Het noodzakelijk belijden van zijn zonden, het hart doorgrievende smart, en een droefheid naar God daarover, 2Kor. 7:14; waarvan hij in vers 8-10 ook gehandeld had. Zulk een belijdenis moet noodzakelijk een haat tegen alle zonden in de gelovigen verwekken, dewijl God de zonden ook ten hoogste haat. Deze en andere beweegredenen, ofschoon ze zeer gepast zijn om de gelovigen van alle zonden af te schrikken, hebben echter, door de overblijfselen des vleses, deze volkomen uitwerking niet in hen; waarom Johannes tegen de overgebleven zonden en dagelijkse zwakheden er:

III. Deze dierbare en allerkrachtigste vertroosting bijdoet, zeggende: En indien iemand gezondigd heeft, wij hebben een Voorspraak bij den vader, Jezus Christus den Rechtvaardige. En Hij is een Verzoening voor onze zonden; en niet alleen voor de onze, maar ook voor de zonden der gehele wereld. Waarin wij ontmoeten: Eerst een voorstel van een voorwaarde: En indien iemand gezondigd heeft. Dan een hemelse Voorspraak voor de gelovigen, als zij gezondigd hebben, hier voorgedragen als een Voorspraak bij de Vader. Daarna een vertoning, beschrijving en brede aanprijzing van deze Voorspraak; het is: Jezus Christus, de Rechtvaardige. En Hij is een Verzoening voor onze zonden; en niet alleen voor de onze, maar ook voor de zonden der gehele wereld. En eindelijk, de toe-eigening van deze Voorspraak aan de gelovigen, als de apostel hier zegt: Wij hebben deze Voorspraak.

A. De voorwaarde hier voorgesteld, is: En indien iemand gezondigd heeft.

1. Hetzij het iemand is uit ulieden, gelovigen, die kinderen Gods zijt. Of uit ons die geloven, welke des Heeren dienaars zijn. Dit moet zo opgevat worden, om het volgende werkwoord, *Echomen, wij hebben.*

2. En indien iemand gezondigd heeft; hetzij hij eens, hetzij reis op reis met Petrus, hetzij uit zwakheid, hetzij uit onwetendheid of hetzij met voorbedachten rade, als David.

3. Als de apostel hier nu zo spreekt, stelt hij vast, niet alleen de mogelijkheid van te zondigen in de gelovigen; maar ook hun geneigdheid tot het zondigen. Ja, zelfs dat er in alle gelovigen zonden zullen blijven tot aan het einde van hun leven. Voorwaar, er is toch geen mens rechtvaardig op aarde, die goed doet, en niet zondigt, Pred. 7:20. Want het vlees begeert toch altijd tegen de geest, en de geest tegen het vlees, en deze staan tegen elkander, alzo dat gij niet doet hetgeen gij wilde, Gal. 5:17. En hieruit komt het, dat wij allen in vele struikelen, zoals er staat, Jak. 3:2.

4. Want Johannes stelt dit hier voor, niet als in zichzelf of voor de gelovigen een onzekere of twijfelachtige voorwaarde. Maar liever als een zekere, en indien iemand gezondigd heeft, gelijk ons zeker overkomen en gebeuren zal, zolang wij hier op aarde leven, gelijk ook is af te nemen uit vers 8 en 10 van hoofdstuk 1. Waarom het ook zeer wel van Calvijn en Zanchius is aangemerkt dat de woordjes in de grondtekst, *en indien iemand,* van de onzen vertaald, niet zozeer een voorwaarde in zich behelzen, dan wel een zekere waarheid daar neerstellen, en dat daarenboven deze uitdrukking met een uitlating voorgesteld is, zodat ze zo moet aangevuld worden: En indien iemand gezondigd heeft, laat hem daarom niet wanhopen. De reden is, omdat er voor hem is:

B. Een Voorspraak bij de Vader.

1. De vader is de Eerste Persoon in de aanbiddelijke Drie-eenheid, zijnde van nature de Vader van Christus, en door genade om Zijnentwil ook de Vader der gelovigen, Joh. 20:17.

2. Deze moet huishoudelijk in het werk der verlossing als Rechter aangemerkt worden, Rom. 8:33,34.

3. Zijn troon en gericht wordt in de hemel gesteld, Joh. 16:28.

4. Daarom spreekt Johannes van een Voorspraak bij Hem, te weten, Die in de hemel bij Hem is. Het woord *Paraklaetos:*

a. Betekent niet alleen maar een *Trooster,* een *Leraar,* een *Vermaner,* een *Voorbidder* voor een ander, in welke zin Johannes dit viermaal in zijn Evangelie van de Heilige Geest gebruikt.

b. Maar het zegt ook een *Advocaat,* een *Voorspraak,* Die eens anderen zaak verdedigt, en die tweeg brengt dat een beschuldigde volgens het recht vrijgesproken wordt. In deze betekenis gebruikt Johannes hier dit woord, niet van de Heilige Geest, nog veel minder van een geschapen engel, of van een afgestorven heilige, maar van Christus. Waarom hij:

C. Deze Voorspraak ook verder:

1. Hem noemende Jezus Christus. Welke twee Namen, op Goddelijk bevel de Immanuël gegeven, duidelijk genoeg aanwijzen dat Hij die Voorspraak is. Trouwens, de ganse Bijbel schrijft de Messias alleen dit ambt toe, van der zondaren Voorspraak bij de Vader te zijn, Die op Zijn verworven recht hun behoud en zaligheid eist, Job 33:24, Rom. 8:34.

a. Met Jezus Christus dit ambt toe te schrijven, wordt er vastgesteld, dat er door de zonde tegen God misdaan wordt, Ps. 51:6. Dat de mens bekennen moet dat hij dat doet, Dan. 9:10. Dat de mens derhalve met recht daarover beschuldigd wordt van de wet, Joh. 5:45, van de duivel, Op. 12:10, en van zijn eigen consciëntie, Rom. 2:15. Doch dat Jezus Christus de Advocaat en Voorspraak is, Die de zaak van de Zijnen bij God goed maakt.

b. De oefening van dit Zijn ambt bestaat daarin:

1. Dat Hij Zelf in Persoon voor het aangezicht Gods verschijnt, en daar toont voor deze volkomen voldaan te hebben, Hebr. 9:24.

2. Dat Zijn bloed roept en om die dingen spreekt, welke Hij voor de Zijnen verdiend heeft, Hebr. 12:24.

3. En dat Hij ook metterdaad eist de volle vrijspraak voor de Zijnen, Hand. 26:18.

a. Zodanig een Voorspraak is Christus oudtijds al geweest. Voor Zijn menswording, Job 33:24, Hand. 4:12. Dat was Hij ook in de dagen Zijns vleses, Joh. 17:24, Luk. 23:34. Maar zodanig Een is Hij inzonderheid nu ook bij de Vader in de hemel, Rom. 8:34, Hebr. 7:25.

b. Dit is van Hem voorzegd, Ps. 2:8, Jes. 62:1. Dit heeft Hij Zelf beloofd, Joh. 14:16. Hij is ook de enige Voorspraak, want die dingen die in een hemelse Voorspraak vereist worden, worden in Hem alleen gevonden, onder welke bovenal te noemen is dat zodanig Een dadelijke en lijdelijke gerechtigheid moet hebben.

2. Hierom beschrijft Hem Johannes ook verder:

a. Als de Rechtvaardige. Zodanig Een is Hij als God, als Die de wet van God volmaakt vervuld heeft als de Tweede Adam, Matth. 3:15. Anderdeels, omdat Hij Zich aan het allerbijzonderste bevel des Vaders geheel onderworpen heeft door Zijn gewillig lijden voor al de uitverkorenen, Ps. 40:7-9, Joh. 10:17, Fil. 2:7-9. Hierdoor heeft Hij een dadelijke en lijdelijke gerechtigheid, beide vereist in de Tweede Adam, beide de uitverkoren zondaar tot zaligheid noodzakelijk, en daarom ook van de Messias voorzegd, Ps. 40:11, Jes. 45:24,25, Jer. 23:6, Dan. 9:44. En aan Hem toegeschreven in het Nieuwe Testament, Rom. 5:19, 2Kor. 5:21, Hebr. 7:20. Waarom Hij ook dikwijls de Rechtvaardige wordt genoemd, Jes. 53:11, Jer. 23:5, 1Petr. 3:18. Deze dubbele gerechtigheid schrijft Johannes Hem toe, als hij Hem hier de Rechtvaardige noemt; Zijn lijdelijke gerechtigheid sluit hij er altijd zeker niet uit, omdat hij Hem in het vervolg zo beschrijft:

b. En Hij is een Verzoening voor onze zonden, en zo voorts. In welke woorden wij ontmoeten, een voorstel, en dan deszelfs verdere uitbreiding.

1. In het voorstel:
a. Noemt hij Christus een Verzoening voor onze zonden. Dit woord *bisasmos, verzoening,* Johannes zeer eigen, zegt hier en in Joh. 4:10 naar onze gedachten, een Zoenofferande, een offerande waardoor de zonden verzoend en weggenomen zijn. Zo gebruiken de zo genoemde zeventig Griekse overzetters dit woord voor zonden, dat is, een offerande voor de zonden, Ez. 44:27, daar zij datzelfde woord hebben; en Ez. 43:22 en 45:19, alwaar zij *exbilasmos* hebben. Dit zo te verstaan en op te vatten:
*. Dat raadt ons die spreekwijze; want van de zoenofferande wordt gezegd dat zij geslacht en opgeofferd is om de zonde, dat die de verdienende oorzaak daarvan is. En zeker is Christus zo een Zoenofferande voor de zonden, dat is, om die te verzoenen, geslacht en opgeofferd. Dat hebben de profeten voorzegd, Ps. 40:7,9, Jes. 53:10. Dat hebben al de Levitische offeranden afgeschaduwd. Dat heeft Johannes de Doper te kennen gegeven, Joh. 1:29. Dat heeft Christus Zelf ingeprent, Matth. 26:28. Dat hebben de apostelen geleerd, inzonderheid Paulus in zijn Brief aan de Hebreeën. En dat bevestigt hier ook Johannes.
**. Christus is een ware en eigenlijk gezegde Zoenofferande, en zo een Verzoening voor de zonden. Omdat de zonden van de uitverkorenen op Hem gelegd zijn, Jes. 53:6. Omdat Hij derzelver straffen gedragen heeft, 1Petr. 2:24. Omdat Hij zo de vertoornde God bevredigd, de zonden verzoend, en de vergeving der zonden verdiend heeft, Rom. 3:25, 2Kor. 5:18,21, Kol. 1:20.
b. Maar met nadruk spreekt de apostel, als hij zegt: Hij is een Verzoening voor onze zonden.
*. Zo maakt hij een tegenstelling tussen Christus en de priesters van het Oude Testament, die niet zichzelf, maar redeloze beesten offerden.
**. Zo geeft hij Christus' voortreffelijkheid te kennen, dat Hij, Die de Zone Gods, die God-mens, de Rechtvaardige en de Hogepriester Zelf is, dat Hij ook Zelf is het Zoenoffer, en wel Zelf alleen.
***. Zo voegt hij eindelijk Zijn voorbidding als Voorspraak tezamen met Zijn opoffering als Priester; Hij de Voorspraak is Zelf de verzoening; dat Paulus ook meermaals doet, Hebr. 9:12,24,25. Want Hij zou des zondaars Voorspraak niet kunnen zijn, indien Hij ook geen Verzoening voor hun zonden was.
c. Het is ook opmerkelijk dat de apostel in de tegenwoordige tijd zegt, Hij is een Verzoening. Christus heeft Zich eenmaal op aarde opgeofferd, Hebr. 10:10. Hij blijft altijd Priester in de hemel, omdat de kracht van Zijn offerande eenmaal opgeofferd, tot in eeuwigheid blijft, Hebr. 7:24,26, 10:14. Opdat niet iemand zou denken dat Johannes maar leerde dat Christus een Verzoening was alleen voor de zonden der gelovigen die toen leefden, of alleen voor de zonden der Joden. Daarom voegt hij er:
2. Deze verdere verklaring bij: En niet alleen voor de onze, maar ook voor de zonden der gehele wereld.
a. Door de zonden die hij hier de onze noemt, heeft hij het oog, of op de weinige gelovigen die toen leefden, of op de bekeerden en gelovigen uit de Joden.
b. Tegen deze stelt hij over, de gehele wereld. Buiten twijfel is er in deze spreekwijze een *Synodoche totius pro parte, dat het geheel voor een gedeelte deszelfs genoemd wordt;* want tot de gehele zondige wereld, in zijn volle ruimte genomen, behoren ook de gevallen engelen, die nochtans van Christus niet zijn verlost, Hebr. 2:16. Christus is ook geen Verzoening voor de gehele wereld der mensen, in zijn volle ruimte genomen,

omdat Hij voor de verworpenen niet bidt, Joh. 17:9. Daar nochtans Zijn voorbidding van Hem de voorspraak en Zijn opoffering van Hem als Priester altijd onafscheidbaar tezamen gaan. De gehele wereld wordt elders ook *Synecdochice,* voor een gedeelte deszelfs genomen, als Luk. 2:1, Hand. 11:28; en zo wordt de gehele wereld hier ook genomen voor al de uitverkorenen in de wereld, die elders ook met de naam van wereld voorkomen, Joh. 1:29, 3:16, 4:42. Maar hier komen zij voor onder de naam van de gehele wereld.
*. Omdat zij, op zichzelf aangemerkt, mede een groot gedeelte van de wereld uitmaken, Joh. 12:19. Welke Johannes hier dan stelt tegenover die weinige gelovigen welke er in zijn tijd waren.
**. Omdat zij het beste gedeelte der wereld zijn, Jes. 6:13, Ps. 16:3, Spr. 12:26.
***. Omdat zij verspreid zijn door de gehele wereld, zo door alle tijden, voor Christus, Hand. 15:11; en na Christus, Joh. 17:20. Zo door alle plaatsen daar mensen waren, Matth. 2:1, Ps. 22:8-10, Joh. 11:52; als door alle volken en geslachten der mensen, beide der Joden en heidenen, die elders ook met de naam van wereld voorkomen, Rom. 11:12,15, Op. 5:9, Gen. 12:3, 22:18. Op welke twee laatste plaatsen Johannes buiten twijfel ook het oog heeft; want hij doet er dit bij, om daarmee te tonen dat Jezus de beloofde Messias is, en opdat hij daarmee vertroosten zou al de gelovigen die tot aan het einde der wereld leven zullen, welke allen hij zowel als zichzelf deze Voorspraak toe-eigent.
D. Zeggende: Wij hebben deze Voorspraak.
1. Johannes en alle ware gelovigen hebben Hem voor zich als een Voorspraak en Verzoening. Dewijl Hij hun zonden gedragen heeft op het kruis. Dewijl Hij hun van God wordt aangeboden in het Woord en de Sacramenten. Dewijl Hij hun van God Zelf gegeven en geschonken is. Dewijl Hij hun zaak waarneemt bij God de Vader. Dewijl Hij met hen verenigd is door de Geest der wedergeboorte.
2. Ja! zij hebben Hem ook werkzaam in zich.
a. In hun harten, door kennis, geloof, hoop en liefde.
b. In hun mond, door van Hem te spreken, en hun gebeden in Zijn Naam uit te storten.
c. In hun ganse gedrag, door Zijn beeld te vertonen, dewijl Hij een gestalte in hen gekregen heeft, Gal. 4:19. Gelijk nu Christus zo te hebben noodzakelijk is tot zaligheid, en betamelijk, zo is het ook vol van vertroosting voor een gelovige tegen zijn dagelijkse zonden en struikelingen, waartoe Johannes het hier eigenlijk bijbrengt.
Ziedaar deze stof voor uw aandacht geopend en verklaard.

TOEPASSING

I. Uit deze verhandelde woorden blijkt zeer klaar:
A. Dat Christus waarlijk voor de uitverkorenen voldaan heeft, tegen de Socinianen. En dat Hij de enige Voorspraak bij de Vader is, tegen de papisten.
1. Doch mijn waarde toehoorders, die hier thans tegenwoordig zijt, hoe merkt gij elk voor uzelf deze woorden toch aan? De meeste uiterlijke geroepenen, die onder de bediening van het Evangelie en de genademiddelen leven, beelden zich in dat Jezus Christus de Rechtvaardige ook hun Voorspraak bij de Vader en een Verzoening voor hun zonden is, en eigenen Hem zich maar toe. Doet gij voor uzelf ook alzo? Behoort gij ook onder die?

a. De meesten doen dat zonder enige grond, rechtstreeks tegen de waarheid van de zaak aan; en onder de zodanigen behoort gij en gij ook, die uzelf dit toe-eigent:
1. Zonder de Persoon van Jezus Christus de Rechtvaardige recht te kennen, aan wiens gemoed Hij nooit ontdekt of in waarheid bekend geworden is; daar zulks nochtans volstrekt noodzakelijk is, Joh. 17:3.
2. Gij ook, die uzelf dit toe-eigent, en nochtans in uw zonden, op uw vorige weg en onder uw voorgaand gezelschap maar voortleeft; dat duidelijk strijdt tegen Jes. 55:7.
3. Gij ook, die uzelf dit toe-eigent, en echter met Jezus Christus de Rechtvaardige geheel weinig ophebt, weinig aan Hem denkt, weinig van Hem spreekt, weinig tot Hem tracht te komen. Ja, die dit tastbaar openbaart, dewijl gij geen gezel zijt van degenen die God vrezen, dewijl gij voor Jezus en Zijn zaak niets over hebt, en dewijl gij Hem en Zijn volk tegenstaat en tegenloopt.
b. Anderen menen grond daartoe te hebben, tellen zich onder de vromen, en voegen zich bij Gods volk. Doch mochten hun ogen eens open raken, dan zouden zij zien en overreed worden dat zij op nare klippen en gevaarlijke droggronden zitten en vastgeraakt zijn.
1. De een denkt en beeldt zich in dat Jezus Christus zijn Voorspraak bij de Vader en een Verzoening voor zijn zonden ook is, omdat hij Hem uit de Bijbel als zodanig Een kent, dat met zijn oordeel toestemt, bevat en menigmaal met zijn mond uitroept: Christus kan mij alleen maar helpen, het moet Jezus Christus zijn; zonder dat er iets van Christus aan of in zijn hart komt, of tussen Christus en hem personeel wat omgaat.
2. Een tweede denkt dit van zichzelf, omdat zijn zonden en derzelver straffen hem weleens vrij klaar en met zeer veel aandoening zo voorkwamen, dat zij hem zeer benauwd maakten, ja, als een zwaar pak waren. Doch die zichzelf daarvan heeft ontlast, zonder dat Christus hem dat pak heeft afgenomen.
3. Een derde beeldt zich dat in omdat hij op roepen en bidden tot Christus weleens wat verruiming en vertroosting gekregen heeft; zonder dat Christus Zelf Zich aan hem openbaarde, en dat daar de verruiming en vertroosting uit voortvloeide.
4. Een vierde stelt dit vast van zichzelf, omdat hij nu godzalig zoekt te leven, en zich daarom ook bij de vromen en godzaligen voegt; zonder dat hij eerst in Christus met God verzoend en bevredigd is.
2. Al de zodanigen betuigen wij, indien gij op uw sterfbed en in de dag des oordeels bevindt en gewaar wordt, dat gij nog in een onverzoende staat met God zijt, dat Jezus Christus uw Voorspraak bij de Vader niet is, dat gij nog in uw zonden ligt, en dat Hij tot u zegt: Ik heb u nooit gekend; gaat weg van Mij, gij vervloekte, in het eeuwige vuur, dat den duivel en zijn engelen bereid is, gelijk er staat, Matth. 25:41; dat wij u op deze dag zulks al gewaarschuwd hebben. God en al de vromen zijn onze getuigen; ja, gij zelf zult in de dag des oordeels ook onze getuige moeten zijn, dat wij het u uit Gods Naam reeds aangezegd hebben.
B. Och! mocht gij dan nog eens ziende raken en recht wakker worden! En het zo ter harte nemen, dat er dag noch nacht rust noch duur bij u was, voordat gij Jezus Christus Zelf hebt gevonden, Hij in waarheid uw Voorspraak was geworden, en gij van Hem Zelf bewijzen ontvangen hebt dat gij in en door Hem met God verzoend zijt. Er is anders in eeuwigheid geen kans om behouden en zalig te worden.
II. Is er een en ander onder u in zulk een staat en toestand, overrede, ontdekte en overtuigde; u roepen wij in het bijzonder toe:

A. Gij moet Jezus Christus Zelf tot uw Voorspraak en Verzoening hebben, laat u toch niet eerder, noch met wat anders tevreden stellen.
B. Al zijn uw zonden nog zoveel en zwaar, al zijt gij nog zo blind, onwillig en onmachtig, al kunt gij zelfs niet bidden; Jezus is een Verzoening Zelf, en een krachtige Voorspraak, Die alles goed maakt.
C. Houd maar aan, Christus heeft nooit iemand die aanhield voor het hoofd gestoten en weggezonden, joh. 6:37. Hij zal het u dan ook niet doen.
D. Mocht gij het eens geheel en al bij uzelf opgeven, uzelf en alles buiten Hem loslaten, en zo in Christus' genadearmen en genadeschoot u in het geloof neerwerpen, Hij zou u met God verzoenen, en Zich aan u bewijzen uw Voorspraak en Verzoening ook te zijn.
III. Wat zegt gij vromen en begenadigden, hebt gij dat zo niet ondervonden; moet gij, tot roem van Gods vrije genade, en om Jezus alleen de kroon op het hoofd te zetten, hiervan dit getuigenis niet geven?
A. Toen gij alles buiten Christus en uzelf losliet, en u zo in het geloof in Zijn genadearmen en genadeschoot neerwierp, heeft Hij u toen niet met God verzoend, en in een verzoende staat met Hem overgebracht?
B. Hebt gij toen niet wat van Christus aan en in uw gemoed gekregen, is er toen niet wat personeels tussen Christus en u omgegaan?
C. Heeft Christus Zelf u toen niet uw pak afgenomen en u daarvan ontlast?
D. Als Christus Zichzelf aan u openbaarde, kwam, en komt daar nog niet dagelijks uw verruiming en rechte vertroosting alleen uit voort? Wij zijn verzekerd dat geen enkele vrome en begenadigde dit ontkennen kan.
1. Maar misschien klagen verschillenden van u, godzaligen, dat zij zeer donker en dor zijn, dat zij veel werkeloos en ongevoelig daarheen gaan, dat zij gedurig onvrijmoedig en tot oneer van God en Jezus zijn?
a. Maar is het wel te verwonderen begenadigden, dat verschillenden van u zo zijn? Dewijl gij dikwijls in deze of die zonden een tijdlang blijft liggen of voortgaat. Dewijl gij zo weinig gezet en aanhoudend gebruik van uw Voorspraak Jezus maakt. Hierdoor krijgt het ongeloof meer kracht in u, en kunt gij niet recht met Hem tot verzoening opnieuw in het geloof werkzaam raken. Dewijl gij zo weinig staat en jaagt naar de volmaaktheid, met Paulus, Fil. 3.
b. Mijne kinderkens, wij roepen u deze dingen toe: Opdat gij niet zondigt, maar alle en allerlei zonden zoekt tegen te staan. Opdat gij u terstond naar uw Voorspraak wendt, wanneer gij gezondigd hebt. Opdat gij dag bij dag en uur bij uur, opnieuw in Hem verzoening en alles zoekt.
2. Weet tot uw bemoediging en troost godzaligen, tegen uw dagelijkse zonden en zondig bestaan is Hij een Verzoening Zelf. Hij blijft uw Voorspraak bij de Vader, en getrouw, al zijt gij duizendmaal ontrouw. Op Zijn verzoening en voorspraak alleen zult gij gewis in de hemel en heerlijkheid ingaan. AMEN.

TWEE EN VIJFTIGSTE LEERREDE

1 JOHANNES 20,21 eerste deel

Want indien ons hart (ons) veroordeelt, God is meerder dan ons hart, en Hij kent alle dingen

Geliefden, indien ons hart ons niet veroordeelt, zo hebben wij vrijmoedigheid tot God.

INLEIDING

I. **HET** behoorde van een ieder behartigd te worden, dat Paulus tot die van Korinthe zei: Onderzoekt uzelven, 2Kor. 13:5. Het woord onderzoeken is ontleend van de schippers die ter zee varen, of van hun loodsen die de diepten en ondiepten der zee peilen. Want gelijkerwijs dezen de diepte met het peillood onderzoeken, opdat zij niet op de ondiepten of zandplaten geraken, en alzo schipbreuk lijden; maar voor de wind zeilende voorspoedig hun reis bevorderen mogen; alzo wil de apostel dat de Korinthiërs zichzelf getrouw onderzoeken en peilen zouden, dat zij hun harten zouden gronden om geen schipbreuk in de genade en het geloof te ondergaan. Ieder mens heeft immers de meeste kennis van zichzelf om te oordelen hoedanig de uitgangen en bewegingen van zijn hart zijn. Daarom zegt Paulus: Wie van de mensen weet hetgeen des mensen is, dan de geest des mensen die in hem is? 1Kor. 2:11. En daarom behoorde een ieder zijn hart dikwijls met ernst te peilen en te onderzoeken; want daaruit moeten wij oordelen hoe wij met de Heere staan.
II. Want bevinden wij dat ons hart ons veroordeelt, God is meerder dan ons hart, en kent alle dingen, en hebben zo zwaarder oordeel bij Hem te verwachten. Maar indien ons hart ons niet veroordeelt, zo hebben wij vrijmoedigheid tot God. Gelijk de apostel Johannes in de voorgelezen woorden ons leert.
III. Het voornaamste oogmerk dat Johannes in het schrijven van deze algemene Zendbrief zich voorstelde, was buiten twijfel om een korte schets van de waarachtige Christelijke godsdienst op te geven. Daarom wijst hij in de vier eerste verzen van hoofdstuk 1 aan de volmaakte zaligheid, die er is in de gemeenschap der Kerk, welke is de gemeenschap met God de Vader en Zijn Zoon Jezus Christus; mitsgaders die volkomen vreugde die daaruit rijst in de harten van Gods kinderen. Gaande vervolgens over om de rechte bewijzen aan te tonen waaruit iemand kan weten of hij deze gemeenschap met God deelachtig is. Het:
A. Eerste bewijs van de gemeenschap Gods is, de wandeling in het licht, vers 5-7 van hoofdstuk 1.
B. Het tweede, een belijden van zijn zonden in het geloof, van vers 8 hoofdstuk 1 tot vers 2 hoofdstuk 2.
C. Het derde het onderhouden van Gods geboden, vers 3 hoofdstuk 2 tot vers 10 van hoofdstuk 3. Bij deze gelegenheid:

1. Beschrijft hij de onderlinge liefde in het gemeen, vers 11-15 van ons teksthoofdstuk. De kracht van de ware liefde in het bijzonder, vers 16-18.
2. En deze liefde dringt hij met deze beweegredenen aan:
a. Hieraan zullen wij kennen dat wij uit de waarheid zijn, in het eerste gedeelte van het voorgaande 19de vers.
b. En wij zullen onze harten verzekeren voor Hem, in het laatste gedeelte van vers 19. Deze laatste beweegreden toont Johannes ook van zeer veel aanbelang te zijn. Doordien het een groot onderscheid is of men een veroordelende, of een niet veroordelende consciëntie heeft, in onze voorgelezen tekstwoorden. En doordien dan men op zijn bidden ontvangt, in het volgende 22ste vers.
IV. Zodat deze onze tekstwoorden eigenlijk in zich behelzen en vertonen? *Een veroordelende en niet veroordelende consciëntie; daar waarlijk een groot onderscheid tussen is; hier van Johannes bijgebracht als een zaak van zeer veel aanbelang, om onzer harten voor de Heere te verzekeren.* Woorden, mijn vrienden, die ofschoon ze zwaar om recht te verklaren zijn, echter zeer nuttig zullen worden bevonden, indien ze tot betrachting wel worden gebruikt, en indien ze u maar brachten tot onderzoek in uw geweten.
De Heere geve u daartoe een zegen! Amen.
V. Wij zullen, tot opening van deze tekstwoorden, onderzoeken:

I. Wat het vonnis is van ons hart, zo de veroordeling als de vrijspreking. En dan:
II. Welk gezag dat vonnis heeft. Met het eerste zullen wij in dit morgenuur uw aandacht trachten bezig te houden. Het tweede zullen wij aanstaande vrijdag over acht dagen voor uw aandacht zoeken te openen.

VI. Van het vonnis van ons hart zegt Johannes: Indien ons hart ons veroordeelt, en indien ons hart ons niet veroordeelt. Daar wij met uw aandacht moeten onderzoeken:

I. Wat hij door het hart verstaat. En dan:
II. Wat het is, van zijn eigen hart veroordeeld te worden, en van zijn hart niet veroordeeld te worden.

VERKLARING

I. De rechter over onze zielenstaat, die oordeelt, noemt Johannes het hart.
A. Dat is meer, dan of hij zei, indien wij ons veroordelen, of indien wij ons niet veroordelen. Dat konden wij doen door onbedachtzaamheid, met Sion, Jes. 49:14. Maar door het hart tot rechter te stellen, toont hij dat het oordeel van ons, over onze staat, voortkomen moet uit de innerlijke bevinding, volgens Davids voorbeeld, Ps. 27:8.
B. Het woord hart heeft in Gods Woord verschillende betekenissen.
1. Eigenlijk wordt daardoor verstaan dat voortreffelijke deel van des mensen ingewanden dat het eerste in ons leeft, en het laatste sterft, die bornput van leven en bewegingen, gelijk Salomo het noemt, Pred. 12:6.
2. In een oneigenlijke betekenis geeft het te kennen:

a. De ziel van de mens, welker uitgangen en begeerten voornamelijk in het hart gevoeld worden, die daarom ook de naam dragen van hartstochten.
b. Somtijds ook wel sommige vermogens en werkingen van de ziel, als verstand, wil, de genegenheden en het geheugen.
c. Zeer gemeen wordt ook in des Heeren Woord door het hart te kennen gegeven de consciëntie, of het geweten. Zo lezen wij, 1Sam. 24:6: Het geschiedde dat het hart (dat is de consciëntie) van David hem sloeg, omdat hij de slip van Sauls mantel afgesneden had. En Ez. 14:5, daar de Heere zegt: Opdat Ik het huis Israëls in hun hart (dat is in hun consciëntie) grijpe, dewijl zij allen door hun drekgoden van Mij vervreemd zijn. En zeer klaar in onze tekst zelf, daar het hart een veroordelen, of een niet veroordelen wordt toegeschreven.
C. Dit hart, of de consciëntie, is een vermogen of kracht van de redelijke ziel in de mens, waarmee een ieder onderzoek doet over zijn eigen handelingen, volgens de regels van gerechtigheid en billijkheid, die God de mens natuurlijk indrukt, of in Zijn Heilig Woord openbaart. Op welk onderzoek dan volgt een goedkeuring of veroordeling van onze eigen handelingen. En uit deze goedkeuring of veroordeling, komt dan een inwendige rust of een ziel benauwende ongerustheid. Dit is een beschrijving van de consciëntie op het breedste aangemerkt, begrijpende zo de natuurlijke als de verlichte consciëntie. De handelingen en bedrijven van de consciëntie zijn inzonderheid deze:
1. De consciëntie bedient het ambt van een wetgever, maakt uit Gods Naam de mens bekend de grondregels waarnaar hij heeft te leven, en verbindt hem tot onderhouding daarvan. Klaar en krachtig gaf de Griekse dichter Menander dat de mensen van zijn tijd te verstaan in dit nadrukkelijk versje:

Brotois hapasin hae suneidaesis Theos

Dat is te zeggen:

De consciëntie is
Den mens een God gewis.

2. De consciëntie doet het werk van een getuige, om voor de mens te getuigen als hij goed gedaan heeft, en tegen de mens te getuigen als hij kwaad gedaan heeft. En in deze zin neemt en heeft de consciëntie kennis van des mensen handelingen, en vergelijkt die met de natuurlijke of Schriftuurlijke wet Gods. Ik zeg de waarheid in Christus, ik lieg niet (mijn consciëntie mij mede getuigenis gevende door de Heilige Geest) zegt Paulus, Rom. 9:1. Hier komt dat spreekwoord vandaan: De consciëntie is duizend getuigen.
3. De consciëntie bekleedt het ambt van een rechter, wanneer ze uit Gods Naam de mens vrijspreekt en onschuldig verklaart, voor zoveel hij zich naar Gods Woord heeft gedragen; of wanneer ze de mens over zijn misdrijven veroordeelt en tot straf verwijst, voor zoveel hij van God is afgeweken.
4. De consciëntie neemt ook de uitvoering van het vonnis op zich, zij straft, zij geselt, zij grieft, zij pijnigt de misdadige, zolang hij zich met God niet verzoent. Hiervan spreekt met indruk de heidense dichter Juvenalis, wiens Latijnse verzen, die de

geleerden bekend zijn en met deze woorden beginnen *Cur tamen bos tu evasisse putes, &,* aldus kunnen vertaald worden:

Waarom zoud gy die Lien doch meenen vry te wezen,
Die hun gewisse houd verbaast door angst en vreezen?
Dien deeze Geessel stil met styve slagen slaat?
Dien deeze binnen-beul in 't hart geen rust en laat?
Geen plaagen zyn zoo fel: geen smert koomt zoo te treffen:
Als die zy nacht en dag in hun gemoed bezeffen:
De straffen, die de wreê Ceditius uitvont,
En hebben hier niet by, nog die van Rhadamont.

Daarentegen loont en kroont zij de weldoener, en vergelijkt hem met een gedurige vreugde, Spr. 15:15.
5. De consciëntie is een advocaat in en voor de zaak Gods, daar ze voor pleit, die de daden naar haar wetten toetst naar waarheid, zowel als het haar tegen, dan wanneer het haar mede gaat; het is lief of leed. Zij is een advocaat die het recht verstaat, Rom. 1:32, die niet mist omtrent de daden. De gedane zaak, *quaestio facti,* bij de rechtsgeleerden genoemd, komt haar niet voor als bedenkelijk, noch in de zaak, noch in de manier; zij heeft er nette aantekening van, en dat is een van de boeken die de grote Rechter opslaan zal. Er valt geen ontzenuwen of bewimpelen. En het recht aangaande, zij weet het, en vindt het ook geschreven in haar hart, Rom. 2:14,15. In haar gronden, tenminste, huisvest er een verkeerd oordeel des vleses, zo laat zij het oordeel door de zaak in revisie, in nadere overweging brengen, en haar beteugelen om niet naar haar lust en drift, maar naar het recht Gods te oordelen, laat zij onderzoeken de wil Gods en Zijn waarheid, het verkeerd oordeel des vleses zal zij vinden, en dat als partijdig, lichtvaardig en tegen reden te hebben geoordeeld, moeten bestraffen.
6. De consciëntie is een lichtende lamp, een leidster naar de waarheid. Salomo noemt ze de lamp des Heeren, Spr. 20:27.
7. Eindelijk, de consciëntie is een raadsvrouw binnenshuis, Ps. 27:8, Rom. 13:5. Vraagt gij tot welk einde de Heere aan ieder mens zulk een consciëntie heeft gegeven?
a. De vromen en kinderen Gods hebben de consciëntie, opdat zij haar getrouwe waarschuwingen in acht zouden nemen, wanneer zij door vlees en bloed, of kwade voorbeelden van de wereld nu en dan tot enig kwaad worden aangelokt, en de consciëntie zich daartegen stelt. Zij moeten haar dan gehoor geven, van hun voornemen ophouden, en God danken voor zulk een getrouwe waarschuwing. Zodat het een bijzondere gave des Heeren is, een levendige, gevoelige en wakende consciëntie te hebben, die ons zwaarmoedig maakt over de minste zonden en feilen; als Davids consciëntie, die meer ontrust is geworden over het afsnijden van een lap uit Sauls kleed, 1Sam. 24:6, als Saul was over het doden van vijf en tachtig priesters des Heeren, 1Sam. 22:18. Indien een kind van God in zonden is gevallen, zo rust zij niet totdat hij wederom opstaat en met de Heere verzoend is; als in Petrus is gezien, welker consciëntie, door hanengekraai en het aanschouwen van Jezus, opgewekt zijnde, hem met geweld dreef uit het huis van de hogepriester, met tranen in de ogen. Zij sloeg David, toen hij het volk uit vermetelheid geteld had, en deed hem zijn dwaasheid bekennen, 2Sam. 24:10.

b. Sommigen heeft de Heere tot overtuiging en bekering een consciëntie gegeven; want gelijk de Heere met ede verklaart dat Hij de dood des zondaars niet begeert, Ez. 33:11, alzo betoont Hij hierin dat Hij ieder mens een consciëntie geeft, tot een leidsvrouw en waakster, die gestadig het oog op hem heeft; hem vermaant, waarschuwt, leidt, bestraft, aanklaagt en veroordeelt, indien hij zich verloopt, pijnigt en kwelt, ja, de voorsmaak der hel doet gevoelen; opdat hij daardoor van de zonden mocht afgekeerd en tot de Heere bekeerd worden.
c. Anderen heeft de Heere een consciëntie gegeven, opdat zij voor Gods hoog gericht geen verontschuldiging zouden hebben om zich te verschonen. Want een ieders eigen hart zal tegen hem opstaan, hem eerst aanklagen, beschuldigen, overtuigen en veroordelen; en tot God zich wendende zal ze zeggen: O Heere! Ik heb deze mens, gelijk Gij mij bevolen hebt, trouw gewaarschuwd en dagelijks vermaand; hij zou voor Uw aangezicht wandelen in oprechtheid des harten, de godzaligheid betrachten, zich van zonde wachten en van hetgeen Uw Goddelijke Majesteit mishaagt. Doch alles heeft niet geholpen, hij is evenzeer in zijn zonden voortgevaren; er is niets te doen dan dat Gij hem in eeuwigheid verstoot, en zendt bij de meester die hij zo vlijtig heeft gediend, om van hem loon naar zijn werken te ontvangen.
II. Daarom, omdat de Heere tot dat einde ieder mens een consciëntie heeft gegeven, oordeelt en veroordeelt zij een ieder naar zijn werk.
A. De apostel zegt niet dat het hart ons maar aanzegt hoe wij zijn; dat is het werk van het hart niet, maar dat zijn slechts blote veroordelingen en losse gissingen van onszelf, die van dit werk des harten wel zorgvuldig moeten onderscheiden worden, hetwelk oordelen is. Dat geschiedt, wanneer een vierschaar gespannen wordt, en na onderzoek over de daden van de gedaagde, en vergelijking daarvan met de wetten, een vonnis over hem wordt uitgesproken. Alle gedachten die het op een andere wijze maakt van zichzelf en zijn staat van dit oordeel des harten onderscheiden.
B. Daar het hart derhalve:
1. Oordeelt, wordt een vierschaar gespannen en vonnis geveld. Waartoe drie dingen behoren:
a. Het hart heeft een wetboek waarnaar het oordeelt; want het heeft een zekere kennis van God en van de plichten, die de mens zo omtrent God, als omtrent zijn naasten, te betrachten heeft, hetzij die God door het Evangelie aan hem heeft geopenbaard, Rom. 1:19,32, 2:14,15.
b. Het onderzoekt en overweegt onze daden, en vergelijkt die bij hetgeen wij betrachten moesten; kan dat het welbehagen des Heeren nog niet genoeg onderscheiden, zo houdt het zich twijfelachtig en onverzekerd, zoals af te nemen is uit vers 19 van ons teksthoofdstuk. Daarom doet het in Gods Woord nader onderzoek, en ziet wat de eis des Heeren is.
c. Het hart velt vonnis, ons aanzeggende of onze daden en werkzaamheden met die ingeschapen en geopenbaarde kennis van Gods wil en welbehagen overeenkomen of niet, en diensvolgens wijst het ons toe vrijspraak of straf, Rom. 2:15.
2. Nu volgt vanzelf dat ons hart ons:
a. Veroordeelt, als het op zulk een wijze ons schuldig verklaart aan misdaden, die tegen Zijn wet, tegen het geloof en tegen de genade strijdig zijn, en ons daarom waardig verklaart van God gestraft te worden met die straffen die de wet de overtreder gedreigd heeft. Dat heet een kwade en bevlekte consciëntie, 1Kor. 8:7, 1Tim. 1:5,39.

b. Het hart veroordeelt ons niet, als het onze daden en werkzaamheden, bij de wet en bij de beschrijving van het zaligmakend geloof in het Evangelie vergelijkende, bevindt dat die daarmee overeenkomen, en daarom ons vrijspreekt van schuld en straf, oordelende dat wij in het geloof aan Jezus deel hebben, en daarom een vonnis vellende tot onze rechtvaardiging, geruststelling en blijdschap. Dat heet een goede en onergerlijke consciëntie, 1Petr. 3:16, Hand. 24:16.

1. Maar, zal iemand mogelijk denken, hoe kan dit bestaan zelfs met Gods kinderen? Hoe kan er van hen gezegd worden dat hun hart ze niet veroordeelt? Oordeelt niet de consciëntie naar waarheid? En naar waarheid oordelende, kan ze dan wel niet veroordelen als zij zonden in iemand vindt? En in al Gods kinderen zijn immers ook zonden, want wij struikelen allen in vele, Jak. 3:2. En Johannes zegt: Indien wij zeggen dat wij geen zonden hebben, zo verleiden wij onszelven, en de waarheid is in ons niet, 1Joh. 1:8. Hoe kan het dan zijn dat ons hart ons niet veroordeelt?

2. Om deze zwarigheid weg te nemen:

a. Hebben sommigen deze woorden bepaald uit en met het voorgaande; daar heeft de apostel geëist een oprechte liefde, een liefde met de daad en waarheid; niet met woorden en met de tong alleen. En daarop menen zij, dat alhier de apostel zo zijn gedachten heeft: Indien ons hart ons niet veroordeelt van een geveinsde liefde, maar ons gedurig getuigenis geeft dat onze liefde oprecht en ongeveinsd is. Dit is wel zo in zichzelf, daar onze liefde oprecht is, daar oordeelt ons hart zo van onze liefde; en daarom veroordeelt het ons niet van bedrog en geveinsdheid.

b. Maar echter geloven wij dat de apostel dit zonder enige bepaling voorstellende, in het gemeen hier ook oogt op een consciëntie die een mens niet veroordeelt. Want Johannes heeft hier tot zijn oogmerk (gelijk wij in de samenhang al zeiden) te vertonen welk een grote zaak het is, als onze harten verzekerd, dat is, bevredigd en gerust gesteld zijn voor God. Dit bewijst hij uit die rampzaligheid, als onze harten ons veroordelen; en uit die gelukzaligheid, als onze harten ons niet veroordelen. Hetwelk daarom niet anders kan verstaan worden, dan in het gemeen van de consciëntie die ons niet veroordeelt.

*. Zo spreekt immers doorgaans Gods Woord van Zijn kinderen, en zo spreken zij van zichzelf. Hoor Paulus, Hand. 23:1: Ik heb met alle goede consciëntie voor God gewandeld tot op dezen dag. Dit toont hij ook dat zijn voornaamste toeleg was, Hand. 24:16: En hierin oefen ik mijzelven, om altijd een onergerlijke consciëntie te hebben bij God en de mensen. Wederom getuigt ook dit de apostel van Gods kinderen, Hebr. 10:22, dat zij hun harten hebben gereinigd van de kwade consciëntie, die veroordeelt en verschrikt, al hebben zij nog hun zonden. Zodat Johannes wel van hen mag zeggen dat hun harten hun niet veroordelen.

**. Hun harten en consciënties zijn overtuigd van Jezus' genoegzame verdiensten, die al de zonden en de onreinheden van Gods kinderen uitwissen. Deze waarheid heeft God laten prediken, en aan hun consciëntie openbaar gemaakt, Zach. 13:1: Te dien dage zal er een Fontein geopend zijn voor het huis Davids en de inwoners van Jeruzalem, tegen de zonden en tegen de onreinheid. Hij is gepredikt van Zijn voorloper, als het Lam Gods dat de zonden der wereld wegneemt, Joh. 1:29. Zijn bloed reinig van alle zonden, 1Joh. 2:2. Wat dunkt u? Kunnen de harten van Gods kinderen hun wel veroordelen, die weten dat er deze verzoening voor hun zonden is? Dat er

deze grote verdiensten zijn tegen de verdiensten der zonden? En dat er dit rein water is om de gelovigen te wassen van de zonden? Onmogelijk.
***. En boven dit, zijn hun harten niet overtuigd van hun geloof in de Zone Gods, van hun gemeenschap met Hem, en van de rechtvaardigmaking door Hem, waardoor zij vergeving der zonden en het recht tot het eeuwige leven ontvangen hebben? Door gebrek aan licht, zolang zijn consciëntie duister is en blijft, dat is waar, kan hij hiervan onkundig zijn, en in sommige ware gelovigen kan dit al heel lang duren. Nochtans zo ras als God zijn gemoed inwendig verlicht, en met Zijn geestelijk licht bestraalt, kan hij hiervan niet geheel onkundig blijven, maar dan weet hij iets, min of meer, van het geloof dat in hem is. Dat geloof lijft hem Jezus in, verenigt Jezus met hem, en heft hem op in Zijn gemeenschap. Hierop heeft hem God gerechtvaardigd, en verklaard tot een erfgenaam Gods en mede-erfgenaam met Jezus. Dit alles ziet zijn hart waarheid te zijn, en weet zijn consciëntie waarachtig te zijn uit Gods Woord. Hoe zou dan de consciëntie zulkeen kunnen veroordelen? Zou de consciëntie tegen Gods oordeel durven spreken? Die zegt, die in den Zoon gelooft heeft het eeuwige leven, en komt in de verdoemenis niet. Zou de consciëntie hem dan durven veroordelen, die in de Zoon gelooft? Het kan ook wel zijn dat het geweten van een gelovige juist zoveel licht niet heeft om hem ten volle vrij te spreken en van Gods gunst te verzekeren. Maar zal de consciëntie daarom hem veroordelen, die God rechtvaardigt? Zou de dienares durven spreken tegen haar Heere, tegen de Opperrechter? Neen zij; zulk een gelovige mag rusteloos, onder beklemdheid des harten en met verlegenheid een tijdlang omsukkelen, totdat het de vrijmachtige God behaagt hem meer licht in zijn ziel te geven. Maar zijn consciëntie zal hem daarom juist niet veroordelen.

TOEPASSING

I. Ziedaar toehoorders, wat een veroordelende en niet veroordelende consciëntie is. Dat zij zondaren zijn weten alle mensen, zij bekennen het ook wel in het gemeen. Maar welke de bijzondere zonden zijn waaraan gij schuldig zijt, en of gij oprecht berouw daarover hebt, en Jezus door het geloof aanneemt, vraagt dat uw consciëntie. Zij alleen, nevens de Heere, weet beter dan enig mens hoe gij van binnen gesteld zijt, en wat gij bij God te verwachten hebt.
A. Doet gij dat, het zal zich wel haast openbaren wat zij van u getuigt, en of zij u goed of kwaad voorspelt.
1. Het is een teken van een kwade consciëntie, die veroordelen moet, als men al de geboden Gods niet omhelst; dat men zwarigheid maakt van deze en gene zonden, en andere frank en vrij laat heengaan, dat kan de consciëntie niet lijden, indien zij geraadpleegd wordt. Saul maakte zwarigheid dat de Israëlieten ossen en schapenvlees met bloed zouden eten, 1Sam. 14:33; en maakte geen zwarigheid vijf en tachtig priesters des Heeren te doden, 1Sam. 22:18. Moet de consciëntie zulkeen niet veroordelen? Een goed geweten maakt zwarigheid van alle zonden, omdat zij alle van God verboden zijn en tegen Zijn wil strijden, de ene zowel als de andere.
2. Een tweede bewijs van een veroordelend hart is, wanneer iemand in het verborgen met volle toegevendheid doet, daar hij zich voor de ogen der mensen schamen zou. Zulkeen zal de consciëntie veroordelen; want zij draagt de Heere meer eerbied en ontzag toe dan alle mensen tezamen. De consciëntie acht geen zonde verborgen, dewijl

ze voor God naakt en open staat. Daarom o mens! Schuwt gij de ogen der mensen meer dan Gods ogen, geloof mij, uw consciëntie veroordeelt u.
3. Een derde bewijs van een veroordelend hart is, wanneer men de zonden mijdt, niet om der consciëntie wil, noch omdat het zonden zijn; als ook wanneer men enig goed doet, niet uit een oprecht hart en tot een behoorlijk einde, maar uit vrees voor straf indien het nagelaten werd, en andere vleselijke inzichten. Gelijk de onrechtvaardige rechter, die de weduwe recht deed, niet om zijn consciëntie te voldoen, als die daartoe gehouden was volgens zijn ambt; maar om van haar moeilijkheid verlost te worden, dat zij hem het hoofd niet meer brak, Luk. 18:5.
4. Het is ook een bewijs van een veroordelend hart, wanneer gemene bestraffingen over de zonden geschieden, dat men die niet aantrekt; maar de ogen op anderen slaat, en dankt, dat geldt deze en gene; hem is daar de waarheid gezegd, hij heeft zijn les wel gehoord. En terwijl zij zich zo met anderen bemoeien, vergeten zij zichzelf; ja, menen dat die bestraffingen hun niet aangaan. Maar die naar een niet veroordelend hart tracht, trekt zich alles aan, onderzoekt zijn hart, of hij ook aan zulke en dergelijke zonden niet schuldig is.
5. Eindelijk, het is een kwaad teken wanneer men vreest zijn consciëntie aan te spreken, te onderzoeken, te examineren, met haar te rekenen, en te bezien hoe men met haar staat. Het gaat gewoonlijk met de natuurlijke mensen als met die kooplieden, wier zaken niet wel staan; zij schuwen hun rekenboeken op te slaan en te doorzien, ter oorzake zij daar vele schulden zullen vinden daar zij aan verplicht zijn, dat hun de droefheid en hartzeer vernieuwt. Die wat kwaads onder de leden hebben, schuwen ook hun eigen consciëntie, vrezende die in te zien, omdat zij daar al hun schulden geschreven zullen vinden, daar zij voor Gods gericht aan schuldig zijn. Wanneer een ieder zichzelf met ernst onderzocht en beproefde aan deze stukken, hoevelen zouden er van hun eigen hart veroordeeld worden? Die nochtans geheel zorgeloos daarheen leven.
B. Maar, zal een ingebeelde Christen zeggen, die enkel en alleen zijn inbeelding volgt, mijn hart veroordeelt mij niet?
1. Want ik zou God dan dagelijks mijn Vader niet kunnen noemen, en Hem bidden. Ik zou immers ook moeten schrikken van die gedachte dat Hij alles weet?
2. Maar waarop steunt uw vrijmoedigheid? Is het wel op goede gronden?
a. Spreekt uw hart u vrij, als gij hierop ernstig uw gedachten laat gaan? Als gij met aanhoudendheid uw consciëntie onderzoekt? Voorzeker neen, ingebeelde Christenen, ik ben verzekerd, of dat gij nooit met aanhoudendheid uzelf ernstig onderzocht hebt, of dat uw consciëntie wel een ander getuigenis zal gegeven hebben. En daarom, bedenkt u eens.
b. Veroordeelt uw hart u niet, als gij uzelf eens neerlegt bij die werkzaamheden des geloofs, die de Heere in Zijn Woord opgeeft? Als gij eens met aandacht overweegt, en uw hart vraagt of die in u gevonden worden? Dat hebt gij immers nooit gedaan, ingebeelde Christenen, of indien gij het gedaan hebt, heeft uw consciëntie wel anders getuigd?
C. Hoort dit mens, die uw consciëntie nooit raadpleegt, of indien gij ze raadpleegt ervan veroordeeld wordt, wat zijt gij ongelukkig, uw hart veroordeelt u. Of gij nu al het geroep van uw consciëntie zoekt te verdoven, het zal u eens te machtig worden. Waarheen dan? En God is meerder dan uw hart, en Hij kent alle dingen.

1. Gave God dan, dat gij nog eens wakker werd, en het geroep van uw geweten hoorde, opdat gij tot inkeer mocht komen en verschrikt geworden zijnde door uw geweten, u bekeren.
2. Mogelijk zullen er ook nog zulken onder u gevonden worden die het meest ontbreekt aan kennis en geestelijk licht, in zich bevindende een consciëntie die nog niet ten volle overtuigd is van, en licht heeft in die stukken, op welke men zich ten volle vrijspreken mag. Gij, daar het zo mee gesteld is:
a. Wacht u, dat gij uzelf op losse gronden zou denken vrijgesproken, maar houd u levendig voor de gevaren waarin gij zijt. Indien gij nog eens voor God te veroordelen waart, zou dat niet ellendig zijn? Behoorde gij dan dit gevaar niet onder het oog te houden?
b. Tracht naar een gegronde kennis van uw geloofsweg, en zoekt aanhoudende naar licht bij de Heere, om uw hart ook eens te verzekeren voor Hem.
II. Maar gij, die van uw hart niet veroordeeld wordt, Gods eigen bondvolk, het moest gedurig uw betrachting en werk zijn, ja, daarnaar moest gij vooral trachten, uw consciëntie meer en meer te reinigen en rein te bewaren.
A. En wilt gij hierin raad en bestuur?
1. Staat meer en meer naar de kennis van Gods wil en welbehagen, opdat uw consciëntie nog gedurig meer licht erlangen, en zo hoe langer hoe vaardiger wordt in het onderscheiden van hetgeen dat gij doen en laten moet.
2. Doet niet tenzij gij alvorens met uw consciëntie geraadpleegd en onderzocht hebt, of het wel met Gods wet en eer, en de bevordering van uw genadestaat overeenstemt.
3. Indien uw consciëntie twijfelachtig is omtrent hetgeen gij verrichten zoudt, wilt het dan niet uitvoeren, maar zoekt daaromtrent eerst licht en kennis te hebben.
4. Wilt hetgeen gij gedaan hebt toch gedurig herdenken, beschouwt het met gezetheid alle avonden, wat er die dag door u verricht en nagelaten is.
5. Veroordeelt uzelf in al hetgeen waarin gij nalatig zijt geweest, en kwalijk gedaan hebt; belijdt het met ootmoed en schaamte voor de Heere, en grijpt Jezus in het geloof tot verzoening daarover, en tot sterkte daartegen aan, en uw hart zal u vrijspreken.
B. Wees getroost, gij begenadigden, die van uw hart niet veroordeeld wordt; wie zou u veroordelen? God Zelf spreekt u vrij. Houdt dan de vrijmoedigheid der hoop vast. Ontbreekt u iets, en daarmee sluit ik, gaat met vrijmoedigheid tot de troon der genade, en gij zult genade vinden, en geholpen worden ter bekwamer tijd. AMEN.

DRIE EN VIJFTISTE LEERREDE

1 JOHANNES 20,21 tweede deel

Want indien ons hart (ons) veroordeelt, God is meerder dan ons hart, en Hij kent alle dingen

Geliefden, indien ons hart ons niet veroordeelt, zo hebben wij vrijmoedigheid tot God.

INLEIDING

I. **WIE** in oprechtheid wandelt, wandelt zeker, is een van die gouden spreuken die de wijste koning ons in zijn Spreukenboek opgeeft, Spr. 10:9. In oprechtheid te wandelen, staat tegenover zijn wegen te verkeren, en begrijpt in zich de gehele oefening der godzaligheid, zo omtrent God, als omtrent de naasten; de oprechte en zuivere betrachting van alle plichten der godvruchtigheid. Zeker, in zichzelf een beminnelijke zaak; maar daardoor nog des te dierbaarder, dat zij in haar gevolgen ook ten uiterste begeerlijk is, en onder die wel vooral in hetgeen er de spreukschrijver hier van getuigt, dat die zo wandelt, zeker wandelt.

A. Hij wandelt zeker, omdat hij van binnen geen kloppend, geen veroordelend hart heeft, dat hem beschuldigt van ontrouw en bedrog; maar een vredige gerustheid, een niet veroordelend hart, dat hem als een gedurige maaltijd is.

B. Hij wandelt zeker, omdat hij van buiten, als zijn doen openbaar wordt, ook geen vrees heeft van schande of van straf; en daarom alles dat hij doet, mag hij doen met een verzekerdheid, met een onbeschroomde vrijmoedigheid.

C. Hij wandelt zeker, omdat hij zich verzekeren mag van een gelukkige uitkomst, dat zo te wandelen de weg is naar de hemel, de weg die de verstandigen naar boven leidt.

D. Hij wandelt zeker, omdat hij wandelt onder een Goddelijke leiding, en onder een verzekerde bewaring; hij kan gerust zijn, dat hij, zo wandelende, onmogelijk dwalen kan, of de weg mislopen. Dan zult gij, wordt er van die gezegd, de bestendige wijsheid en bedachtzaamheid bewaren, uw weg zeker wandelen, en gij zult uw voeten niet stoten, Spr. 3:23. De gangen deszelven mans worden van de Heere bevestigd, en Hij heeft lust aan zijn weg, Ps. 37:23. Hij is een Schild desgenen die oprecht wandelen; opdat zij de paden des rechts houden; en Hij zal den weg Zijner gunstgenoten bewaren, Spr. 2:7,8.

II. En lust u dit klaar en nadrukkelijk vertoond te zien, zo sla uw ogen met aandacht op onze voorgelezen tekstwoorden, en wel op deszelfs laatste gedeelte, in deszelfs aaneenschakeling met het eerste. Daar toont immers Johannes dat diegene die in oprechtheid wandelt, en daarvan een medegetuigende consciëntie heeft, die hem daarom niet veroordeelt, dat hij ook zeker wandelt. Want hij heeft vrijmoedigheid tot God, en is een geliefde. Daar degene wiens hart hem in dezen veroordeelt, wel staat maken mag dat God hem meerder is dan zijn hart, en Hij alle dingen kent, gelijk er uitdrukkelijk in onze tekst staat.

III. Het oogmerk en de samenhang van de apostel beschouwden wij in de vorige leerrede over deze tekst. En toen toonden wij ook dat de twee hoofddelen, uit deze tekst te verhandelen, waren:
A. Het vonnis van ons hart, zo de veroordeling als de vrijspreking; hetgeen wij toen verhandeld hebben.
B. Het gezag dat dit vonnis heeft, hetgeen wij nu in deze ure onder inwachting van des Heeen zegen voor uw aandacht ook wensen open te leggen.
De Heere schenke u en mij licht en zegen, opdat wij deze zware en gewichtige stof recht verstaan, en voor onszelf tot een zegen zuiver gebruiken mogen! Amen.
IV. Wij zullen het gezag van dat het vonnis van ons hart heeft, in het veroordelen en in het niet veroordelen:

I. In het gemeen aantonen
II. En dan in het bijzonder verklaren.

VERKLARING

I. In de grondtekst wordt het gezag van het vonnis van het hart aan het vonnis zelf gehecht door het woordje *boti, want.*
A. Dewijl er eigenlijk in de grondtekst staat:
1. Want God is meerder dan ons hart.
a. Onze Nederlandse overzetters hebben geoordeeld dat dit woordje overtollig was, en hebben het daarom in de vertaling niet uitgedrukt, gelijk de andere overzetters ook gedaan hebben; maar hebben alleen gezet: God is meerder dan ons hart.
b. Sommigen lezen hier *Eti,* in plaats van *boti,* dat is te zeggen *nog meer, nog,* en zetten dan dit over: God is nog meerder dan ons hart. Doch om welke redenen zij hier de grondtekst veranderen, weet ik niet.
c. Anderen vertalen het namelijk, *te weten,* en voegen het zo aan elkaar: Indien ons hart ons veroordeelt, namelijk, God is meerder dan ons hart.
2. Doch dat aanmerkenswaardig is, al deze verscheidenheid komt op één en dezelfde zaak uit. Allen zijn zij het daarin eens, dat deze woorden, God is meerder dan ons hart, redenen zijn om het voorgaande te bevestigen. Daarom moeten deze dus aaneen gevoegd worden, dat wij hier een afgebroken spreekwijze in het voorstel erkennen, die wij het liefst zo aanvullen: Indien ons hart ons veroordeelt, helaas! hoe ellendig zijn wij! Want God is meerder dan ons hart, en Hij kent alle dingen. Zodat hier dan twee redenen in zijn opgesloten om de ellende van hen te vertonen, welker hart hun veroordeelt.
B. Dat de laatste woorden te kennen geven, dat wij vrijmoedigheid tot God hebben, indien ons hart ons niet veroordeelt, is buiten twijfel. Doch over het slot van vers 20 valt dit verschil.
1. Want enigen zijn van gedachten, dat de apostel zegt, God is meerder dan ons hart, en Hij kent alle dingen, om daarmee de gelovigen te troosten tegen de overtuigingen, benauwingen en veroordelingen van hun hart; zodat zij zo de zaken aaneen knopen: Indien ons hart ons veroordeelt, zo moeten wij ons daarin niet al te zeer verslagen tonen, want God is meerder dan ons hart, en Zijn oordeel gaat boven het oordeel der consciëntie. Hij weet ook alle dingen beter dan ons hart, al is het dat ons hart ons

veroordeelt; God is een Rechter boven ons hart, Hij heeft ons in Zijn Zoon vrijgesproken, en Hij kent onze harten, ziet ons geloof en oprechtheid beter dan wij. En daarom mogen wij op Zijn vrijspreking ons wel verlaten, ook tegen het oordeel van onze consciëntie.
2. Maar anderen denken, en wij met hen, dat die woorden een bedreiging behelzen, dat men wel vrezen mag indien ons hart ons veroordeelt, omdat God ons dan ook veroordelen zal, Die zoveel meerder is dan ons hart, en alle dingen weet. Die laatste uitlegging:
a. Vereist de samenhang; want Johannes wil dat men zijn hart voor God verzekere, en dat bevestigt hij in deze verzen, die daarom deze zin moeten hebben: Indien ons hart ons veroordeelt, zo hebben wij die verzekering van het gemoed niet, wetende dat God meerder is dan ons hart, voor Welke veel minder bedekt kan blijven dan voor ons hart.
b. De tegenstelling in vers 21 leert dit ook; want indien ons hart ons niet veroordeelt, wij vrijmoedigheid tot God hebben, zo spreekt het vanzelf, indien ons hart ons veroordeelt, dat wij dan geen vrijmoedigheid tot God hebben, waarvan de reden is, omdat God meerder is dan ons hart, en alle dingen kent.
C. De apostel stelt derhalve:
1. In het gemeen vast, dat Gods oordeel over onze staat met het oordeel van ons hart, hetzij tot veroordeling, hetzij tot vrijspraak, overeenstemt. En geen wonder, want:
a. Het hart of de consciëntie is een vierschaar van God in ons, zodat wat zij getuigt en oordeelt, getuigt en oordeelt zij uit Gods Naam. Daarom zei David tot de Heere: Mijn hart zegt tot U: Gij zegt, zoekt Mijn aangezicht. Ik zoek Uw aangezicht, o Heere! Ps. 27:8. En daarom zegt Petrus: Dat is genade, indien iemand om de consciëntie voor God zwarigheid verdraagt, lijdende ten onrechte, 1Petr. 2:19.
b. Paulus acht het medegetuigenis der consciëntie en de openbaar making aan de consciëntie een bewijs van waarheid; want, zegt hij, ik zeg de waarheid in Christus, ik lieg niet, (mijn consciëntie mij mede getuigenis gevende door de Heilige Geest) Rom. 9:1. En: Wij hebben verworpen de bedekselen der schande, niet wandelende in arglistigheid, noch het Woord Gods vervalsende, maar door openbaring der waarheid onszelven aangenaam makende bij alle consciënties der mensen, in de tegenwoordigheid Gods, 2Kor. 4:2.
c. Tenzij er op dit oordeel des harten enige staat te maken was, was het onmogelijk zichzelf te beproeven en zichzelf door onderzoeken te leren kennen, dat nochtans voorkomt als des mensen plicht, 2Kor. 13:5: Onderzoekt uzelven, of gij in het geloof zijt, beproeft uzelven.
2. Niet dat wij de consciëntie onfeilbaar stellen, of leren zouden dat de consciëntie niet dwalen kan. Zij kan wel degelijk dwalen.
a. Want:
1. De zielsvermogens die hiertoe meewerken, zijn alle door de zonden geïnfecteerd en bedorven, als verstand, geheugen, oordeel en wat dies meer is; zou dan de consciëntie niet kunnen dwalen?
2. De zonde heeft alles verdorven wat in en aan de mens is, bijgevolg ook de consciëntie.
3. Johannes zegt ook niet, indien ons hart ons niet veroordeelt, zo zijn wij verzekerd voor God, dat zou er wettig uit volgen, indien de consciëntie niet dwalen kan. Maar hij zegt alleen: Indien ons hart ons niet veroordeelt, zo hebben wij vrijmoedigheid tot

God. Om zo te kennen te geven, dat het oordeel van de consciëntie wel een groot gezag heeft, ofschoon het feilbaar is.
b. Dewijl de consciëntie dwalen kan, daardoor vindt men ook:
1. In sommigen een onwetende consciëntie, door gebrek aan kennis.
2. In anderen een verwonde consciëntie, dat de Schriftuur een verslagen en verwonde geest noemt, Spr. 18:14.
3. In sommigen een verblinde consciëntie, omdat men ze stijf en sterk enige onwaarheden heeft opgedrongen.
4. In anderen een slapende consciëntie; van dezen zegt Paulus, dat zij ongevoelig zijn geworden, en hebben zichzelven overgegeven tot ontuchtigheid, om alle onreinheid gieriglijk te bedrijven, Ef. 4:19.
5. En in anderen wederom een afgebrande consciëntie, welke als met een brandijzer toegeschroeid is, gelijk Paulus zegt, 1Tim. 4:2.
c. Wij begrijpen dan het stuk aldus: Gelijk de rechtbank der rechters is een vierschaar Gods buiten de mens, Gods dienares, waarin het gericht Gode gehouden wordt; ofschoon nu zulk een rechtbank niet onfeilbaar is, maar dwalen kan; echter is deszelfs gezag zeer groot, moet men ze horen en gehoorzamen, als van God gewettigd om te vonnissen, en in Zijn Naam het recht uit te spreken. Evenzo is de consciëntie een vierschaar Gods binnen de mens, ook Gods dienares, waarin het gericht Gode gehouden wordt; ofschoon nu de consciëntie ook niet onfeilbaar is, maar wel dwalen kan, echter is deszelfs gezag mede zeer groot, men moet haar oordeel mede horen en opvolgen, als van God gewettigd om in Zijn Naam te vonnissen.
Ziedaar het gezag van het vonnis van het hart in het gemeen.
II. Op die grond derhalve, dat Gods oordeel met het oordeel van ons hart overeenkomt, wanneer onze consciëntie niet onwetende, verwond, verblind, slapende of toegeschroeid is; maar wanneer ze met bedachtzaamheid en na een nauwkeurig onderzoek van Gods Woord en van onszelf daarbij is, vonnis velt, zegt Johannes in het bijzonder:
A. Dat God meerder is dan ons hart, en alle dingen kent, indien ons hart ons veroordeelt. Te kennen gevende dat wij dan wel mogen vrezen, en ons Gods gunst niet kunnen beloven.
1. De eerste reden is, omdat God meerder is dan ons hart. Eigenlijk staat er in de grondtaal: God is groter dan ons hart. Uitdrukkende:
a. Het gezag van de Opperhemelkoning, dat Zijn aanzien, macht en recht om te oordelen groter en meer is dan dat van des mensen consciëntie. Hij is immers een groter Rechter dan ons hart, hebbende meer en groter gezag en recht om te oordelen. Want Hij is de enige Wetgever, Die alleen behouden en verderven kan, Jak. 4:12. Die Abraham bij uitnemendheid noemt de Rechter der ganse aarde, Gen. 18:25. Daarom is hij meer dan onze consciëntie, want die is maar Zijn dienares, die in Zijn Naam in ons recht spreekt en vonnist; haar oordeel is maar een voorbereiding, een voorspel van Gods oordeel. En daarom, wat een ellende is het, hier van zijn hart veroordeeld te worden? Moet het zulkeen niet doen vrezen, dat hij hiernamaals ook van God zal veroordeeld worden?
b. God is meerder dan ons hart, in gerechtigheid en heiligheid. Al is onze consciëntie bij aanvang geheiligd en gereinigd, God is echter oneindig veel zuiverder en volmaakter in heiligheid. Want de hemelen zijn zelfs niet zuiver in Zijn ogen, Job

15:16. Ja! op Zijn knechten, de engelen zelfs, vertrouwt Hij niet. Wat is dan bij Hem te vergelijken de rechtvaardigheid van een consciëntie der mensen, welke met zonden bevlekt is? En is God zo grotelijks meerder dan ons hart in gerechtigheid en heiligheid, gelijk Hij waarlijk is; indien dan de consciëntie, naar recht oordelende, hem veroordeelt, wat heeft zulkeen dan te verwachten van de Heere, Die zo uitblinkt in heiligheid boven de consciëntie? Wiens Naam het is, de schuldige geenszins onschuldig te houden? Ex. 34:7.

2. Doch even zo krachtig is ook de tweede reden, omdat Hij alle dingen kent. Zo is dan God ook groter in kennis dan onze consciëntie, want die kent alle dingen niet, ja, zelfs niet al hetgeen in de ziel van die mens is, daar zij vierschaar spant en oordeelt; er is nog al veel verborgen voor ons eigen gezicht, voor onze eigen kennis. Daarom zei Jeremia: Arglistig is het hart, meer dan enig ding, ja dodelijk is het, wie zal het kennen? Hij vraagt dus, om te tonen dat er zovele schuilhoeken zijn in het hart van een mens, en zoveel duisterheid in die bewegingen, dat ze zelfs in vele delen voor de mens onbekend zijn, Jer. 17:9. Hoor David ook eens, Ps. 19:13: Heere, wie zou de afdwalingen verstaan? Te kennen gevende dat de zondige bewegingen van zijn eigen hart voor een groot gedeelte voor hem verborgen waren, dat hij daarvan niet kon oordelen. Waarom Elihu ook zei van God en tot God: Behalve dat ik zie, leer Gij mij; tonende dat hij door zijn consciëntie en geweten niet alles zag dat in zijn hart verborgen was. Maar God kent alle dingen, ook de verborgenheden van onzer harten; ook de diepste schuilhoeken, ook de meest verborgen bewegingen, ook de allerbeste voornemens. Hierop steunt het antwoord Gods op de vraag van Jeremia: Ik de Heere doorgrond het hart, en proef de nieren, Jer. 17:10. En het zeggen van David tot de Heere, Ps. 139:13: Gij beziet mijn nieren, Gij doorgrondt mij, en kent mij. Zodat Paulus reden had te zeggen: Er is geen schepsel onzichtbaar voor Hem, maar alle dingen zijn naakt en geopend voor de ogen Desgenen met Welke wij te doen hebben, Hebr. 4:13. Zo gaat dan Gods nauwkeurig oog oneindig ver te boven de kennis die ons hart van onszelf heeft. En boven dat alles kan onze consciëntie door dwalingen nog beneveld worden, en zich daarmee vermengen. Maar God heeft ogen als vlammen vuurs, Hij doorziet al de schuilhoeken van onze harten. Veroordeelt dan ons de consciëntie, die zo weinig van ons ziet? Wat zal niet God de Opperrechter doen, Die alles in ons ziet op het nauwkeurigste, en Die alles legt voor het licht van Zijn aangezicht?

B. Doch alzo die veroordeling zeer te vrezen is, is de vrijspraak van ons hart te wensen, want indien ons hart ons niet veroordeelt, zo hebben wij vrijmoedigheid tot God, en zijn wij geliefden.

1. Het grote voorrecht dergenen wier hart hun niet veroordeelt, hier beoogd, drukt de apostel uit met deze woorden: Zo hebben wij vrijmoedigheid tot God.

a. Dat de apostel zo in het meerder getal spreekt, wij, om daarmee zichzelf en anderen, welker hart hun niet veroordeelt, in te sluiten, is bekend.

b. Laat ons maar tot het voorrecht zelf overgaan.

1. Dat wordt in de tekst voorgedragen met woorden die elks gedachten aanstonds opleiden tot die hemelse betrachting die tegelijk het grootste voorrecht is, dat een nietig schepsel en onwaardig zondaar gebeuren kan, namelijk het aanbidden van de ware God. Om het weergaloos geluk dat daarin ligt, en de verschillende bewegingen van het gemoed die daaronder geoefend worden, komt die betrachting ons in de

Heilige Schrift voor onder vele en verheven benamingen. Een toegaan tot de troon der genade, Hebr. 4:16. Een binnentreden in het heiligdom, als geestelijke priesters, Hebr. 10:19. Een uitstorten van zijn hart voor Gods aangezicht, Ps. 62:9. En dergelijke meer. Hierdoor vrijmoedigheid te hebben tot God; en dat dit zijn opzicht heeft op het gebed, blijkt eensdeels omdat er staat, tot God. Anderdeels, omdat Johannes het zo van het gebed zelf verklaart in het volgende 22ste vers van ons teksthoofdstuk.

2. De woorden dan die de apostel gebruikt, met betrekking op het bidden dergenen welker hart hun niet veroordeelt, zijn: Wij hebben vrijmoedigheid tot God. Geeft men acht op het gebruik van dat woord, zoals het gegrond is, of vloeit op en uit zijn oorsprong en samenstelling, dan zegt het eigenlijk: Een recht en vrijheid om te spreken hetgeen men wil. Somtijds gebruikt de Heilige Schrift dit woord van het onverschrokken spreken tot mensen, Hand. 4:29. Somtijds van het spreken tot God door gebeden, met een soort van onbeschroomdheid, Hebr. 4:16. Dat men het hier in de laatste betekenis nemen moet, ziet elk middagklaar uit hetgeen reeds gezegd is. Maar het vereist nadere verklaring wat het zeggen wil, en hoever zulks de niet veroordeelde door hun hart vrij staat.

a. Men moet dit woord niet misduiden, alsof het een oneerbiedigheid en stout aanspreken van God zeggen wilde. Geenszins.

b. Geheel wat anders wil deze vrijmoedigheid tot God zeggen. Zo iets, dat met de diepste eerbied en het hoogste ontzag voor God samengaat en bestaan kan. Dit navolgende behoort ertoe:

*. Vrijmoedigheid hebben zij tot God, omdat zij hun wens en mening voor de Heere durven uiten, ook met een hoorbare stem en woorden. Als er schrik is in het hart voor iemand, komt er ook als een klem in de mond, dat men ze niet kan of durft openen om hem aan te spreken; zoals in die vriend zonder bruiloftskleed bleek, hij verstomde, Matth. 22:12. Maar die een niet veroordelend hart hebben, die kunnen en mogen hun begeerten voor de Heere uiten, en hun nood Hem klagen, ook met een hoorbare stem en woorden, gelijk Hiskia deed, Jes. 38:14. Daarom noemt David zijn bidden, Ps. 119:26: Ik heb U mijn wegen verteld.

**. Zij hebben vrijmoedigheid tot God, dewijl zij de Heere aanspreken mogen met Namen en woorden, wel van ontzag en eerbied, maar tegelijk ook van vriendschap en gemeenzaamheid. Tot een blijk, dat zij hun verzoening met Hem, in het Evangelie geopenbaard, geloven, en hun consciënties hun daarom niet veroordelen, mogen zij Hem noemen, bijvoorbeeld uit Ps. 89:27: Mijn Vader, mijn God, de Rotssteen van mijn heil. Dit wordt als een bewijs van vrijmoedigheid bijgebracht, Rom. 8:15.

***. Zij hebben vrijmoedigheid tot God, dewijl zij al hun gebreken voor de Heere mogen openleggen, ook de meest heimelijke, en die hun bij de mensen tot oneer zouden zijn, en die zij daarom voor hen verzwijgen. In dat opzicht wordt het bidden genoemd, zijn ziel uit te gieten, 1Sam. 1:15. En zijn hart uit te storten voor Gods aangezicht, Ps. 62:9.

****. Die van zijn hart niet veroordeeld wordt, heeft vrijmoedigheid tot God, dewijl hij allerhande goederen van de Heere mag begeren; kleine en lichamelijke niet alleen, maar ook geestelijke en zaligmakende, de grootste zelfs. Daarom zegt Paulus tot hen, Fil. 4:6: Weest in geen ding bezorgd, maar laat uw begeerte in alles door bidden en smeken, met dankzegging bekend worden bij God.

*****. Zij hebben vrijmoedigheid tot God, omdat zij hun gebed met sterke beweegredenen aandringen, en dagelijks herhalen mogen. Zij mogen hun verzoeken aandringen met Jezus' bloedverdiensten, biddende in Zijn Naam tot verhoring, Joh. 16:23. En zo mogen zij bidden zonder ophouden, 1Thess. 5:17.
2. Een vrijmoedigheid die waardig is dat elk die tracht te bezitten. Hiertoe drijft de apostel de gelovigen aan met die innige naam van geliefden. Johannes wil zijn gewoonlijke vriendelijkheid hier niet verbergen voor diegenen welker hart hun niet veroordeelt; daarom spreekt hij hun aan met die zoete naam van geliefden. Het grondwoord is van die nadruk, dat het een beminde, een geliefde bij uitnemendheid betekent, die bemind wordt als een eerstgeboren en eniggeboren zoon; waarom het bij de zeventig overzetters dikwijls wordt gebruikt om een enige zoon te vertalen, als Gen. 22:12,16, Zach. 12:10. En zo wil Johannes hiermee uitdrukken de grootheid der liefde waarmee deze geliefden bemind waren.
a. Geliefden zijn zij van God de Vader, indien hun hart hun niet veroordeelt; daarom had hij hun in het eerste vers van ons teksthoofdstuk al toegeroepen: Ziet hoe grote liefde ons de Vader gegeven heeft, dat wij kinderen Gods genaamd zouden worden. Geliefden zijn zij van Jezus, de Zone Gods. Geliefden waren zij van God de Heilige Geest. En daarom waren zij ook geliefden van Johannes. Om Gods wil en tot God eer beminde hij hen; hij liefde ze als zijn kinderen in Christus, van hem door het Evangelie geteeld en gewonnen. Waarom hij ze gedurig noemt, zijn kinderen, kinderkens, geliefden; want zo wil hij hun zijn genegenheid inboezemenen.
b. Dit wordt nu daartoe van de apostel bijgebracht om te tonen dat het een grote zaak is, en van zeer veel aanbelang, dat wij ons hart verzekeren voor God. Want een veroordelend hart te hebben is schrikkelijk; een niet veroordelend hart te hebben geeft alle vrijmoedigheid tot God. Wat al heil moet daar dan niet insteken, wanneer wij onze harten voor God kunnen verzekeren?
Ziedaar toehoorders, deze stof voor uw aandacht geopend.

TOEPASSING

I. Hoe gelukkig zijn dan zij, welker hart hun niet veroordeelt! En die zo vrijmoedigheid tot God hebben! Geliefden, wat is er voor u in Gods liefde een wonderlijke en gadeloze volheid? Laat de blinde wereld zo verstandeloos van uw staat denken, dat zij u oordelen ongelukkigen te zijn, omdat gij, de zondige vermaken missende, u gedurig naar de Heere wendt, en uw consciëntie onergerlijk zoekt te bewaren. O! zij weten niet dat gij een vrijmoedigheid tot God hebt, die zij niet kennen. Scheen het Mefiboseth boven zijn verdiensten, vrijmoedigheid te hebben om aan Davids tafel te komen? 2Sam. 9:7,8; gij moogt met vrijmoedigheid tot God Zelf gaan! Dat is nog wat meer.
A. O! dat dit de wereld eens jaloers maakte om er ook eens begerig naar te worden! Natuurlijke mensen, gij hebt immers zeer veel op met de vreugde en blijdschap; maar indien gij recht zien kon, gij zoudt overtuigd worden dat in Gods gemeenschap, wanneer de consciëntie daar mede getuigenis van geeft, alleen de ware vreugde te vinden is. En ziedaar, al veroordeelt u uw hart nog, God roept echter u ook nog aanbiedenderwijze toe, om in Jezus' bloed uw consciëntie te reinigen. Maar wat is het te beklagen dat er zo weinigen zijn die er lust toe hebben?

1. Gij beeldt u mogelijk in, als gij uw dingen maar bedekt doet, dat het dan al wel is? Maar hoort eens zondaren, God Die u richten zal, Die is meerder dan uw hart, en Hij kent alle dingen. Hij zal ieders werk in het gericht brengen, met al dat verborgen is, hetzij goed, hetzij kwaad, Pred. 12:14.
2. Of gij denkt mogelijk, dat uw standplaats, die gij op de wereld hebt, u al vrij wat verschoning geeft? Maar wees verzekerd, dat bij God, die de Grootste is, en alle dingen kent, geen aanneming des persoons is.
3. Hoort dit ook gij geveinsden en gezette huichelaars; God is meerder dan uw hart, en Hij kent alle dingen; Hij zal u het momaangezicht eens geheel en al aflichten, en al uw verwachtingen doen vergaan.
4. Hoort dit ook naamchristenen, die alleen in uiterlijke godsdienst of godzaligheid voldaan zijt. God is meerder dan het hart, en weet alle dingen. Hij zal naar het buitenste niet, maar naar het binnenste oordelen. De mens ziet aan dat voor ogen is, maar de Heere ziet het hart aan, 1Sam. 16:7. Of vleit gij u met het oordeel van een ander? God is immers meer dan uw hart zelfs, en Hij kent alle dingen; Hij zal niet oordelen naar hetgeen een ander van u zegt, maar naar Zijn eigen kennis.
B. Deed dit u dan eens omzien, en ook arbeiden om een niet veroordelende consciëntie deelachtig te worden, door een oprechte bekering.
II. Gelovigen, gij hebt vrijmoedigheid tot God. Geliefden, uw consciëntie veroordeelt u niet, maar spreekt, of immers moest u vrijspreken, omdat gij door Gods genade deel aan Jezus verkregen hebt, Die alle zonden voor u verzoend heeft, en zo alle grond van veroordeling heeft weggenomen. Hoe komt het dat wij velen van u dat voorrecht zo weinig zien gebruiken?
A. Het komt wel, aan de ene kant, uit een vrije bedeling der Goddelijke genade, Die niet aan al Zijn kinderen evenveel geeft. Maar het komt ook aan de andere zijde al dikwijls uit gebrek aan vrijmoedigheid. Men maakt geen gebruik genoeg van dat voorrecht; er is een ongegronde beschroomdheid, een schadelijk niet durven, een verdenken van alles wat men bezit; en dat doet dat men het dadelijk gebruik maken van die vrijmoedigheid verzuimt.
1. Vraagt iemand van u:
a. Zou het met ware genade wel kunnen bestaan, een zwaarmoedige en onrustige consciëntie te hebben? Zou ik een kind van God kunnen zijn, en evenwel met een zwaarmoedig hart kunnen bezet blijven?
b. Ja, dat kan in een ware begenadigde ook vallen; dat is bij bevinding onder Gods volk ook bekend. Het komt, of uit gebrek aan kennis, of uit gebrek aan geestelijk licht, of omdat men zijn consciëntie gewond heeft, door tegen zijn licht aan te gaan, en door tegen zijn beter weten aan te zondigen.
2. Tot opwekking roep ik ulieden toe, gelovigen: Geeft veel acht op het vonnis van uw hart, want dat heeft gezag. Hebt gij uw geweten gewond, zoekt in Jezus genezing. Zoekt altijd onder het oog te houden dat God meerder is dan uw hart, en alle dingen kent, opdat het u bedachtzaam in alles make. Gaat met veel vrijmoedigheid tot God, dat is uw voorrecht.
B. Geliefden, gij zult nooit van God veroordeeld worden, maar Zijn vonnis zal over u zijn: Gaat in, in de vreugde uws Heeren. AMEN.

VIER EN VIJFTIGSTE LEERREDE

JUDAS vers 3b

Strijdt voor het geloof, dat eenmaal den heiligen overgeleverd is.

INLEIDING

I. **HOE** strijdig strijd en vrede schijnen, in Christus' volk en Kerk gaan die nochtans tezamen. Gelijk het Hoofd der Kerk tegelijk een Krijgsman en Vredevorst is, zo moeten ook de leden van Jezus' Kerk vreedzaam en strijdende zijn.
A. Vreedzaam moeten zij zijn onder elkander, tezamen gevoegd door geloof aan hun heerlijk hoofd Jezus, en door liefde aan elkander gelijk de gordijnen van de tabernakel. Zij moeten eensgezind zijn, dezelfde liefde hebbende, van één gemoed, en van één gevoelen zijnde, Fil. 2:2. Zo was het in de eerste Christenkerk, de menigte van degenen die geloofden was ook één hart en één ziel, Hand. 4:32. Want gelijk een ziel het lichaam levend maakt, zo geeft eenheid des geestes ook een zoet en verkwikkelijk leven aan des Heeren volk. Ziet hoe goed en hoe lieflijk is het dat broeders ook tezamen wonen. Het is gelijk de kostelijke olie op het hoofd, nederdalende op den baard, den baard van Aäron, die nederdaalt tot op den zoom zijner klederen. Het is gelijk de dauw van Hermon, en die nederdaalt op de bergen Sions. Want de Heere gebiedt aldaar den zegen, en het leven tot in der eeuwigheid, Ps. 133.
B. Maar strijden moeten zij voor het allerheiligste geloof, tegen degenen die buiten zijn, omdat de vorst der duisternis door een dikke nevel der dwalingen het heldere licht der waarheid tracht te verdonkeren; waartegen Christus Zelf de Zijnen waarschuwt, zeggende, Matth. 24:4: Ziet toe, dat u niemand verleide. En niet lang na de tijden der apostelen is de Kerk maagd gebleven, maar door valse leer van verderfelijke ketterijen werd ze alras jammerlijk geschonden. En inzonderheid wordt in deze laatste dagen de rok van Christus jammerlijk gescheurd, zodat de zuiverheid der waarheid bijna in het gedrang der dwalingen ten onder gehouden wordt. Daarom is het zeer nodig dat zij strijden de goede strijd des geloofs, 1Tim. 6:12. Het is beter een openbare oorlog met de satan, de wereld, de zonde en alle ketterijen te hebben, dan een geveinsde vrede.
1. Het is waar, er staat in Rom. 12:18: Indien het mogelijk is, zoveel in u is, houd vrede met alle mensen.
2. Maar niet met krenking van de waarheid, die moet voor en met de vrede gaan; daarom staat er: Hebt dan de waarheid en de vrede lief, Zach. 8:19.
II. Hierom bevinden wij dat de vreedzame boodschappers van de aangename vrede des Evangelies, ik meen de profeten in het Oude, Christus en Zijn apostelen in het Nieuwe Testament, de gelovigen doorgaans vermanen om de geestelijke wapenen op te nemen tegen de geestelijke vijanden. Onder andere vermaant haar daartoe ook Judas, de broeder van Jakobus, gelijk hij zich tot onderscheiding van de verrader noemt, in de woorden van onze tekst, uw aandacht zo even voorgelezen, zeggende: Strijd voor het geloof, dat eenmaal den heiligen overgeleverd is. Een opening van deze ganse Brief

van de apostel Judas te geven, daar al vrij wat van te zeggen is, laat mij de kort bepaalde tijd tot deze predikatie afgezonderd, geenszins toe. Misschien zullen wij op een andere tijd daartoe weleens weer gelegenheid en wat meer tijd hebben.
III. De afgelezen woorden behelzen eigenlijk in zich en vertonen: *Een noodzakelijke strijd, die de Christenen voor de waarheid te strijden hebben.* Deze woorden kwamen mij voor thans recht tijdig te zijn, dewijl de waarheid in deze dagen zoveel bestreden, en van zo velerlei soorten van mensen op allerlei wijze, of openlijker, of heimelijker, ondermijnd wordt. Wat kan ik dan beter doen, dan de gelovigen onder u met de woorden van Judas te vermanen en op te wekken, dat zij toch prijs op de waarheid stellen, ja, strijden voor dat geloof, dat eenmaal de heiligen overgeleverd is.
De Heere schenke ons daartoe genade en zegen! Amen.
IV. Merkt in de voorgelezen woorden twee hoofdzaken met mij aan:

I. De zaak daar van gesproken wordt. Het geloof, dat eenmaal de heiligen overgeleverd is.
II. De plicht die de gelovigen daaromtrent hebben waar te nemen; het is: Daarvoor te strijden.

VERKLARING

I. De zaak daar in onze tekst van gewaagd wordt, is het geloof. Waarvan verschillende dingen worden getuigd, als: Dat het is overgeleverd. Dat het de heiligen overgeleverd is. En dat zulks eenmaal is geschied.
A. Het geloof daar alhier van gesproken wordt, is, om andere beeltenissen van dit woord voorbij te gaan, die toch bij de verhandeling van Zondag 7 uit de Catechismus doorgaans gemeld worden, onzes oordeels niet anders dan de leer des geloofs. De godgeleerden onderscheiden het geloof dat geloofd wordt, en het geloof waarmee geloofd wordt. Het eerste is de zaak die geloofd wordt, of de leer van het Evangelie. Het andere is een genadewerk van de Heilige Geest in de harten van des Heeren volk gewrocht en werkzaam. Aan beide is Gods volk veel gelegen, en beide moeten ze zorgvuldig van hen worden bewaard, alzo een ziel zonder beide niet kan behouden worden. En als wij zien op de noodzakelijkheid van beide, zonder aanmerking op onze tekst, zo moet voor het een als voor het ander gestreden worden. Nochtans menen wij dat de apostel alleen op het eerste ziet in onze tekst, omdat hij in het volgende vierde vers, reden gevende van deze plicht, zegt: Want er zijn sommige mensen ingeslopen, die eertijds tot ditzelve oordeel tevoren opgeschreven zijn, goddelozen, die de genade onzes Gods veranderen in ontuchtigheid, en den enigen Heerser God, en onze Heere Jezus Christus verloochenen. Waarmee hij zeker op zulke mensen ziet, die zich tegen de leer der waarheid vijandig opstellen; velen denken dat het de Novitianen waren, die hij bedoelde. Zo verstaan het ook onze kanttekenaars, op de rand van onze overzetting hier schrijvende: Het geloof, dat is, de zuivere leer des Evangelies. Trouwens menigmaal wordt de geloofsleer, of de leer van het Evangelie, met de naam van het geloof benoemd en voorgedragen, als Hand. 6:7: En het Woord Gods wies, en het getal der discipelen vermenigvuldigde te Jeruzalem zeer; en een grote schare der priesters werd het geloof gehoorzaam. Gal. 1:23: Degene die ons eertijds vervolgde, verkondigt nu het geloof, hetwelk hij eertijds verwoestte. 1Tim. 4:1: De Geest zegt

duidelijk, dat in de laatste tijden sommigen zullen afvallen van het geloof, zich begevende tot verleidende geesten en leringen der duivelen. En dit geloof, ons beschreven in het Woord van God, is maar één, gelijk er ook maar één Heere en één Doop is, Ef. 4:5. En er kan ook niet meer dan één waar geloof, dat is de waarachtige geloofsleer zijn, omdat er maar één God, één Middelaar, één Heilige Geest, en één Bijbel is. Daarom mag men er ook niet van afwijken, noch daaromtrent wat toegeven, maar men moet de waarheid ongeschonden zoeken te bewaren. Hierom achtte Judas dit aan alle gelovigen te schrijven noodzakelijk, gelijk er in het vorige van ons tekstvers staat. Trouwens, dit zal ook uit de beschrijving nader blijken, dewijl hij hier van het geloof:

B. Getuigt in onze tekst, dat het is overgeleverd. Dat het de heiligen overgeleverd is, en dat het eenmaal de heiligen overgeleverd is.

1. De leer des geloofs is dan, overgeleverd. Ze is geen verdichtsel van mensen, bij hen uitgevonden en van tijd tot tijd aangegroeid, gelijk sommige ongodisten elkander zoeken wijs te maken; neen! Gelijk de Zaligmaker zegt, Joh. 7:26: Mijn leer is Mijne niet, maar Desgenen Die Mij gezonden heeft. Zo is ook de leer des geloofs voortijds niet voortgebracht door de wil eens mensen, maar de heilige mensen Gods, van den Heiligen Geest gedreven zijnde, hebben ze gesproken, 2Petr. 1:21. En dat Woord:

a. Was eertijds de Joden overgeleverd en toevertrouwd, om het ongeschonden te bewaren, Rom. 3:2. Gelijk zij ook zorgvuldig ervoor gewaakt hebben, als het dierbaarste pand dat hun overgeleverd was; sommigen uit hen zelfs de letters in de Bijbel tellende, opdat er toch geen één letter zou kunnen verloren gaan, zoals ze voorgeven, en opdat zelfs niet de geringste waarheid zou worden gemist.

b. Naderhand hebben Christus en Zijn apostelen de leer van het Nieuwe Testament niet alleen mondeling, maar ook schriftuurlijk voorgesteld en nagelaten; waarvan Paulus zei, 2Thess. 2:15: Houd de inzettingen die u geleerd zijn, hetzij door ons woord, hetzij door onze Zendbrief. Want hetgeen zij leerden, schreven en leverden zij schriftelijk over, en in dat opzicht mag de Heilige Schrift een overlevering genoemd worden, Hand. 6:4, voor zoveel ze van God en Christus gegeven en overgeleverd is.

2. Maar aan wie is dit geloof overgeleverd? Onze tekst zegt, aan de heiligen.

a. Versta door de heiligen hier de Kerk Gods, welke bestaat uit geroepen heiligen, Rom. 5:7. Het is zo, sommige godgeleerden spreken ook van een zichtbare Kerk, daar een vermengd getal van heiligen en onheiligen in zijn. Maar eigenlijk behoren, volgens Gods Woord, tot het lichaam van Christus maar alleen de ware heiligen, die God van eeuwigheid heeft uitverkoren, die Hij in de tijd krachtdadig roept, door Zijn Woord uitwendig, en Geest inwendig, en die Hij afwast, rechtvaardigt en heiligt in de Naam des Heeren Jezus, en door Zijn Geest, 1Kor. 6:11.

b. Dezen is de ware leer des geloofs overgeleverd.

1. Niet alleen, benevens anderen, door de geschreven letter uitwendig.

2. Maar ook door de vinger des Geestes ingeschreven in hun harten, zodat zij hieraan kennen dat zij uit de waarheid zijn, en hun harten verzekeren voor Hem, 1Joh. 3:19.

3. Trouwens, hun behoort de leer der zaligheid eigenlijk toe, en God heeft ze hun overgeleverd:

a. Omdat zij die gewillig aannemen; want hun verstand en hart door de Heilige Geest verlicht wordende, zo stemmen zij de waarheid hartelijk toe, nemen Zijn getuigenis aan, en verzegelen dat God waarachtig is, Joh. 3:33. Men mag op hen toepassen

hetgeen er staat, Matth. 13:11: U is het gegeven de verborgenheden van het Koninkrijk der hemelen te weten, maar den anderen is het niet gegeven. Want de verborgenheid des Heeren is voor degenen die Hem vrezen; en Zijn verbond, om hun die bekend te maken, Ps. 25:14. En God openbaart aan Zijn heiligen de verborgenheid die verborgen is geweest van alle eeuwen en van alle geslachten, zegt Paulus uitdrukkelijk, Kol. 2:15. Daarom zijn zij het meest gewillig om die aan te nemen, de overleggingen neer te werpen, en alle hoogte die zich verheft tegen de kennis Gods, en alle gedachten gevangen te leiden tot de gehoorzaamheid van Christus, 2Kor. 10:5.

b. De heiligen houden ook de waarheid meer vast. Het manna werd bewaard in een gouden kruik, en zo de waarheid in een door het geloof gereinigd hart en consciëntie. Houdende de verborgenheid des geloofs in een reine consciëntie, 1Tim. 3:9. Een onrein vat verzuurt het vocht, en zo verdraait een kwaad gemoed de leer der waarheid, en men ziet het doorgaans samen gaan, als men het houden van een goede consciëntie verstoten heeft, dat men ook van het geloof schipbreuk lijdt, 1Tim. 1:19. Maar ware gelovigen mogen eens struikelen, vallen, ja zwaar vallen, en zelfs een lange tijd gevallen blijven, de Heere brengt ze nochtans nu of dan eens weer tot zichzelf, en zij blijven in het geloof gefundeerd en vast, Kol. 1:23.

c. De heiligen zijn ook geheel voor de waarheid. Zij spreken er met meer ervaring, kracht en ijver van dan anderen. Vleselijke mensen verkeren de verschillen, maken er een woordenstrijd van, en een twist voor hun belang. Als dubbelhartigen zijn ze ongestadig in al hun wegen, het dan met die, en dan met die meer houdende, naar dat hun belang het meest meebrengt en het meest met hun belang overeenkomt. Maar de heiligen staan pal voor de waarheid in de mogendheden des Heeren HEEREN, en het is hun om de waarheid zelf te doen. Vleselijke belijders zijn vol passie en bitterheid; maar de heiligen zoeken door de Geest der zachtmoedigheid, nochtans gepaard met ernst en aandrang, te onderwijzen degenen die tegenstaan, 2Tim. 2:25. De heiligen staan in het geloof, houden zich mannelijk en zijn sterk, als het wel met hen is, 1Kor. 16:13. En vertragen niet door verdrukkingen, 2Kor. 4:16. Daarom zegt de apostel met reden, dat de leer des geloofs de heiligen overgeleverd is.

2. En het is opmerkelijk dat hij zegt, eenmaal deze overlevering geschied te zijn; ze is eens geschied voor altijd; want des Heeren volk ontvangt alle dagen geen nieuw geloof. Gelijk de waarheid één is, zo blijft ze ook altijd dezelfde. Niemand toch kan een ander fundament leggen, dan hetgeen gelegd is, hetwelk is Jezus Christus, 1Kor. 3:11. Wel is waar, allen bouwen zij niet op gelijke wijze op dat Fundament, de een bouwt goud, zilver, kostelijke stenen; de ander bouwt hout, hooi, stoppelen, zoals de apostel leert, 1Kor. 3:12. Nochtans, er kan en er mag geen ander geloof worden voorgesteld, dan eenmaal van Christus en de apostelen aan de Kerk en aan de heiligen nagelaten is.

a. Dat is volkomen en genoegzaam, daar behoeven geen bijvoegsels bij. De Heilige Schriften kunnen iemand wijs maken tot zaligheid, door het geloof, hetwelk in Christus Jezus is, 2Tim. 3:15. Alle overleveringen buiten dat Woord zijn maar vervalsingen van de waarheid. Geen paus of wie hij zij, heeft daartoe macht; en het is uitdrukkelijk verboden er iets af of toe te doen, Deut. 4:2, Op. 22:18,19.

b. Dat blijft onveranderlijk; waarom Paulus Timotheüs vermaant: Blijft in hetgeen gij geleerd hebt, en waarvan u verzekering gedaan is, wetende van Wien gij het geleerd hebt, 2Tim. 3:14. En hij bestraft de Galatiërs, dat zij zo haast wijkende van degenen

die hen in de genade van Christus geroepen had. En overgebracht werden tot een ander evangelie, Gal. 1:6. De Schrift verandert niet, daarom is de leer der waarheid als de wet der Meden en Perzen, onherroepelijk, Dan. 6:9. Waarom Paulus een vloek uitsprak over die een ander evangelie verkondigde, dan verkondigd was, Gal. 1:8. Want gelijk Jezus het Nieuwe Testament met Zijn dood verzegeld heeft, zo mag men er niets in veranderen, maar men moet de waarheid onbevlekt en onberispelijk bewaren tot op de verschijning van de Heere Jezus Christus, 1Tim. 6:14.
Ziedaar het eerste deel, toehoorders.
II. De plicht die de heiligen nu omtrent deze eenmaal overgeleverde en beschreven waarheid te betrachten staat, is, dat zij daarvoor moeten strijden. Strijd voor het geloof, dat eenmaal de heiligen overgeleverd is, staat er in onze tekst.
A. Het Griekse grondwoord is zeer nadrukkelijk, betekenende eigenlijk met naarstigheid, en wederom te strijden.
1. Het laatste alleen betekent deze dingen: Kracht en sterkte om te strijden, een oefening van die kracht vanwege de weerstand, en zodanig een aanhouden daarin als die overwint. In deze betekenissen ontmoeten wij het, Luk. 13:24.
2. En als er dan een voorwoord bijkomt, dat zoveel betekent als wederom iets te doen, zo geeft het te kennen de grote arbeid en naarstigheid, ijver en volstandigheid, die tot deze strijd moet worden aangewend. Dat men niet alleen beginnen moet, maar ook kloekmoedig moet voortgaan. En volstandig moet aanhouden totdat men overwint.
B. Doch opdat gij dit wel verstaat, men moet hier strijden:
1. Niet met uiterlijke wapenen, 1Kor. 10; noch met bitterheid en vervolging; zo doen de vleselijke mensen, 1Tim. 6:5.
2. Maar op een geestelijke wijze.
a. En dan vooronderstelt dit:
1. Aan de ene kant, dat de leer des geloofs veel vijanden heeft. Daartegen hebben zij zich vanouds al aangekant, en staan nu nog op:
a. De satan, wiens rijk op leugens en laster gegrond is.
b. De wereld, die geheel in het boze ligt, en van de waarheid overtuigd wordt.
c. De inwonende zonde, het verdorven vlees, dat overleggingen, hoogten, gedachten daartegen opwerpt, 2Kor. 10:5. En welker bedenken vijandschap is tegen God, Rom. 8:7.
d. De dwaalgeesten, als farizeeën en sadduceeën in Christus' tijd; Nicolaïeten, Cerenthianen, Ebionieten en anderen, in de volgende tijden der apostelen; dan scheen de wereld Ariaans te willen worden, dan volgden velen Nestorius, dan Pelagius, en nu geldt er nog hetgeen er staat, 1Joh. 4:1, dat er vele valse profeten zijn uitgegaan in de wereld.
e. Eindelijk, alle zorgeloze belijders stellen zich ook tegen de leer des geloofs, vuile spotters en losse belevers.
2. Aan de andere kant vooronderstelt dit, of wordt er tot dit strijden in iemand vereist:
a. Dat men enige kennis heeft van de leer des geloofs; want waarvan men geen kennis heeft, daar kan men niet voor strijden.
b. Dat men de leer des geloofs eert, en in grote waarde houdt; want dat men in geen waarde houdt, daarvoor zal men niet strijden.

c. Dat men gedurig en aanhoudende er zijn werk van maakt om de leer des geloofs naarstig te onderzoeken; dewijl men daardoor alleen maar de wapenen bekomen kan waarmee men moet strijden.
d. Dat men de leer des geloofs zo liefheeft, dat men er zijn hart geheel mee verenigt; want anders kan men ze niet recht vasthouden.
e. Eindelijk, dat men een voornemen des harten heeft en in zijn gemoed vast besloten is om tot het einde toe bij en in de leer des geloofs te blijven; want anders zal men er alles niet voor opzetten.
b. En dan geschiedt dit strijden voor het geloof dat eenmaal de heiligen is overgeleverd, eigenlijk:
1. Door de leer des geloofs aan anderen te leren, en anderen daarin te onderwijzen. Hier past toch de wens van Mozes zonderling: Och of al het volk des Heeren profeten waren, dat de Heere Zijn Geest over hen gave! Num. 11:29. De Christenen moeten toch elkander leren en vermanen, naar de taal van Paulus, Kol. 3:16. Want door zijn genadestaat is een Christen zowel tot een profeet als tot een geestelijke priester en koning gemaakt, gelijk jaarlijks over zondag 12 uit de Heidelbergse Catechismus uw aandacht vertoond wordt. Dit ligt niet alleen ten laste van de leraars, maar ook van elk Christen; niet om openlijk in het midden der gemeente anderen te leren en te onderwijzen, of op Goddelijk gezag leven en dood aan te kondigen; dat is het werk der leraren, die zijn daartoe van God gezonden. Maar om in het bijzonder anderen en elkander bij alle gelegenheden in de leer des geloofs te onderwijzen, en zo daarvoor te strijden.
2. Door het belijden van de leer des geloofs, en door daarvoor uit te komen. Daardoor staat men de poorten der hel ook tegen, en strijdt men daartegen ook voor de waarheid. En zo moet dan een Christen altijd bereid zijn tot verantwoording aan een iegelijk die hem rekenschap afeist van de hoop die in hem is, met zachtmoedigheid en vreze, 1Petr. 3:15. Hoor wat Christus Zelf daarvan zegt, Matth. 10:32,33: Een iegelijk dan die Mij belijden zal voor de mensen, dien zal Ik ook belijden voor Mijn Vader Die in de hemelen is. Maar zo wie Mij verloochend zal hebben voor de mensen, dien zal Ik ook verloochenen voor Mijn Vader Die in de hemelen is.
3. Door alles wat van de geloofsleer afdwaalt en daartegen strijdt, te weerleggen; en zo offensief en defensief, aanvallender en verdedigender wijze voor het geloof te strijden met het zwaard des Geestes, hetwelk is Gods Woord, Ef. 6:17. Om zo de tegensprekers te weerleggen, zoals Paulus eist, Tit. 1:9.
4. Door met een heilig en voorbeeldig leven krediet te geven aan de waarheid, en zo met zijn gedrag te tonen dat men de leer des geloofs voor waarachtig houdt. Daarom zei Petrus ook: Hebt een goede consciëntie, opdat in hetgeen zij kwalijk van u spreken, als van kwaaddoeners, zij beschaamd mogen worden die uw goede wandel in Christus lasteren, 1Petr. 3:16.
5. Door vurige gebeden; dat zijn geen van de minste wapenen tegen de hoofdvijanden, Matth. 17:21, en tegen de dwaalgeesten, 2Tim. 2:25.
6. Eindelijk, door desnoods zijn goed en bloed, en alles voor de waarheid en leer des geloofs op te zetten, ja, met zijn bloed ervoor te strijden. Bereid zijnde niet alleen gebonden te worden, maar ook te sterven voor den Naam des Heeren Jezus, met Paulus, Hand. 21:13. Zo hebben vele martelaren gedaan, welker bloed het zaad der

Kerk geworden is. Ziet, zo moet men strijden voor het geloof dat eenmaal de heiligen overgeleverd is. En geen wonder dat men daarvoor zo strijden moet; want:
a. De leer des geloofs is een bijzondere schat, Matth. 13:44. In welker vergelijking alle andere dingen maar schade en drek zijn, Fil. 3:8. Ze brengt toch een rijkdom met zich; een rijkdom in kennis, in geloof, in godzaligheid en in zegeningen, tijdelijk, geestelijk en eeuwig. Zou men daarvoor dan niet strijden?
b. De leer des geloofs heeft ook vele vijanden, en daarom moet men ervoor strijden.
c. Eindelijk, indien wij niet strijden voor de waarheid, zijn wij tegen de waarheid; want die met Mij niet is, die is tegen Mij, zegt Christus, Matth. 12:30.
Ziedaar, deze stof voor uw aandacht geopend.

TOEPASSING

I. Leert hieruit in het voorbijgaan, dat elk Christen de leer der waarheid naar vermogen moet beschermen tegen de vijanden der waarheid, en voor de geloofsleer moet strijden.
A. Maar helaas! zulke Christenen en goede krijgsknechten van Christus zijn er maar weinigen.
1. Men vindt er velen die de naam van Christenen dragen, die tegen het geloof strijden, die alle dagen niet anders doen dan dat zij de geloofsleer zoeken te ondermijnen en omver te werpen.
a. De ene spant al zijn vermogen en al zijn wetenschap in om zijn hart tegen de leer des geloofs te verharden, en zichzelf maar wat goeds wijs te maken, ofschoon de geloofsleer hem het tegendeel verzekert.
b. Een andere spot, lacht en lastert met alles wat heilig is, zelfs ook met en omtrent zulke stukken die tot de Goddelijke waarheden en geloofsleer behoren.
c. Een derde maakt door zijn goddeloos leven dat de geloofsleer die hij kwansgewijs nog belijdt, gelasterd wordt. Is dat geen strijden tegen het geloof?
2. Anderen zijn er die geheel niet strijden, en zich met geen godsdienst bemoeien, maar alle godsdienst haten, en in het wilde daarheen leven, volgende maar hun lusten en driften. Dat zijn wilde baren der zee, hun eigen schande opschuimende, zegt Judas, vers 13. Het zijn rechte atheïsten, daar de wereld nu van overloopt, die vreemd van God en het leven Gods zijn.
3. Velen die al geloof voorwenden, scheelt het echter weinig welke godsdienst zij belijden. De grootste hoop zou zich om het geloof niet laten branden; ze beminnen de godsdienst die hun het meeste voordeel geeft, en zijn als Eccebolius, Constantinopolitaans redenaar, die zich schikte naar het gevoelen van de keizer.
4. En onder diegenen welke al roemen het ware geloof te hebben; o! wat zijn daar zelfs nog maar weinig rechte strijders onder. Velen hebben geen wapenen, zijnde geheel onwetende. Anderen hebben geen kloekmoedigheid, maar schamen zich het Evangelie van Christus. Anderen verflauwen lichtelijk op de minste tegenstand.
B. O! dat er eens vervolgingen kwamen, als licht gebeuren kon, want de ganse hemel betrekt als een pot, en alle koninkrijken en koningen der aarde aanbidden bijna het beest; waar zou dat heengaan? Daarenboven mensen, uw kostelijke zielen lopen groot gevaar om voor eeuwig een prooi van de satan, de vader der leugenen te worden.

C. Gave God, dat dit gevaar eens op uw harten mocht zinken, om toch eens wakker te worden eer het te laat zal zijn. Mensen! Het is meer dan tijd, uw eeuwig gevaar staat voor de deur, wij waarschuwen u uit Gods Naam. Wilt gij raad van ons hebben, en wilt gij wel doen, tracht vooral het zaligmakende geloof deelachtig te worden. Denk van uzelf dat gij het nog mist, dat het u uit vrije genade van God moet geschonken worden, legt u voor God en Jezus' voeten gedurig neer, en geef uw ziel geen rust voordat gij u op goede gronden daarvan kunt verzekeren, met de apostel, 1Joh. 3:19.

1. Dat is de enige weg om het verderf te ontvlieden, en behouden te worden, Joh. 3:36.

2. Zolang gij het zaligmakende geloof niet hebt, zal de waarheid weinig kracht op u hebben. Een iegelijk die uit de waarheid is, hoort Mijn stem, zei Christus tot Pilatus, Joh. 18:37.

3. Men kan ook voor het geloof niet strijden en de geloofsleer recht verdedigen, tenzij men het zaligmakend geloof heeft. O, staat dan naar dat geloof! De Heere schenke het u!

II. Maar hoe staat het in dezen met u, gelovigen? Gij zijt die heiligen aan wie het geloof eenmaal is overgeleverd. Strijd gij al voor het geloof? Van wie kan men dat anders denken dan van u, van wie de Heere het ook Zelf verwacht? Doch is het met velen uwer in dezen ook niet al vrij slecht gesteld? Zitten verschillenden van u in dezen niet gedurig aan de grond, die geen vrijmoedigheid hebben, die niet uitkomen, die niets naar buiten vertonen? Geen wonder dat gijlieden veel in het duister moet heengaan, dat gij weinig bewustheid over uw staat hebt, dat gij dor en mager zijt, en zo weinig zegen geniet. De Heere heeft u het zaligmakende geloof uit vrije genade gegeven, Hij heeft u bij aanvang geheiligd, en Hij heeft u de geloofsleer overgeleverd; en evenwel strijdt gij daar niet voor.

A. Weet gij waar het verschillenden van u aan hapert, gelovigen, dat gij niet meer voor het geloof strijdt? Wil ik u dat eens zeggen? Het komt onder andere ook daar vandaan:

1. Omdat zij zo weinig kennis hebben van de geloofsleer. Omdat zij zo weinig met de Goddelijke waarheden ophebben. Omdat zij zo weinig naarstigheid aanwenden om de Goddelijke waarheden gezet te onderzoeken. Omdat zij er hun harten zo weinig mee verenigen en er zo weinig werkzaam mee zijn.

2. Wilt gij wel doen gelovigen, en daartoe wekken wij u ook op: Zoekt van de geloofleer een gegronde kennis te krijgen. Staat vast in dat geloof der heiligen, 1Kor. 16:13. Strijdt ook voor dat geloof dat eenmaal de heiligen overgeleverd is. Voegt de krachten tezamen, en helpt elkander strijden.

B. Weet tot uw vertroosting daarbij gelovigen: De Heere zal u helpen, en door Zijn genade in staat stellen. Hij zal wel zorg dragen en u bewaren, dat gij de strijd niet verliest. En eindelijk, Hij zal u ook eens als overwinnaar kronen, en dan opnemen in heerlijkheid, daar gij boven alle strijd zult zijn. AMEN.

VIJF EN VIJFTIGSTE LEERREDE

OPENBARING 1:5b,6

Hem, Die ons heeft liefgehad en ons van onze zonden gewassen heeft in Zijn bloed,

En Die ons gemaakt heeft tot koningen en priesters Gode en Zijn Vader; Hem, (zeg ik), zij de heerlijkheid en de kracht in alle eeuwigheid. Amen.

INLEIDING

I. **DAT** is volgens de woorden Gods de zuivere en onbevlekte leer der waarheid:
A. Waarin men God, als de eerste en Opperoorzaak van al het goede, dat men in de natuur en in de genade deelachtig wordt, erkent en prijst, volgens Ps. 115:1: Niet ons, o Heere, niet ons; maar Uwen Naam geeft eer, om Uwer goedertierenheid, om uwer waarheid wil. Of wie heeft Hem eerst gegeven, en het zal hem weder vergolden worden? Want uit Hem, en door Hem, en tot Hem zijn alle dingen. Hem zij de heerlijkheid in der eeuwigheid. Amen. Rom. 11:35,36.
B. Waarin elke zondaar op het allerdieptste wordt vernederd; opdat alle mond gestopt worde, en de gehele wereld voor God verdoemelijk zij, Rom. 3:19. En zelfs de besten belijden: Wij waren van nature kinderen des toorns, gelijk ook de anderen, Ef. 2:3.
C. Waarin het geweten van een uit zichzelf vluchtende zondaar, die zich in de genadearmen van de Heere Jezus neerwerpt, en zich door Hem laat dragen, op het allerkrachtigste wordt vertroost. Want al wat tevoren geschreven is, dat is tot onze lering tevoren geschreven. Opdat wij door lijdzaamheid en vertroosting der Schriften hoop hebben zouden, Rom. 15:4. Derzulker vertroosting is toch door Christus overvloedig, 2Kor. 1:5.
D. Waarin tegelijk op een nederige en oprechte godzaligheid met alle ernst wordt aangedrongen. Want de zaligmakende genade Gods is verschenen allen mensen; en onderwijst ons dat wij de godloosheid en de wereldse begeerlijkheden verzakende, matiglijk en rechtvaardiglijk en godzaliglijk leven zouden in deze tegenwoordige wereld. Alzo Christus Zichzelf voor de Zijnen gegeven heeft, opdat Hij hen zou verlossen van alle ongerechtigheid, en Zichzelven een eigen volk zou reinigen, ijverig in goede werken,, Tit. 2:11,12,14.
II. Alle vier deze kenmerken van de zuivere en onbevlekte leer der waarheid vinden wij ook bij de andere in deze onze tekst, en dat wel op deze wijze, dat daarin:
A. De in zichzelf ellendige zondaar op het allerdieptste wordt vernederd, zelfs ook de beste der zondaren die genade verkregen hebben, wanneer Johannes hier zichzelf en alle andere gelovigen zonden toekent; niet één, maar vele zonden in het meerder getal, en dat wel die hen in zichzelf onrein en afschuwelijk maken; waarom zij nodig hebben daarvan gewassen te worden.
B. Hij vertroost daarin op het allerkrachtigste het geweten van uit zichzelf vluchtende zondaren, hun heen wijzende, niet tot het bloed van bokken of stieren, noch tot de

stromende wateren van de Jordaan of de Eufraat, maar tot het allerdierbaarste bloed van de Zone Gods, dat ze reinigt van alle zonden.
C. Hij dringt daarin ook zeer ernstig aan op godzaligheid, wanneer hij zegt dat de gelovigen gemaakt zijn tot koningen en priesters Gode.
D. Hij erkent en prijst daarin ook de Heere, als de eerste en Opperoorzaak van alle heil en zaligheid van de zondaar, meldende van de heilweldaden, zo de eerste bronader, dat de ontfermende liefde Gods tot zondaren alleen is, als het betamelijke einde, Hem toeschrijvende de heerlijkheid en de kracht in alle eeuwigheid. Zo blijkt uw aandacht dan klaar dat alle vier die kenmerken in deze woorden opgesloten en beantwoord worden.
III. Deze woorden zijn een gedeelte uit de voorrede van de Openbaring.
A. Dewijl Johannes, of de Heilige Geest, Die zijn pen bestuurde, al de dingen die in dit Boek gevonden worden met dit voornemen geschreven heeft, om de Kerk in haar zwaarste verdrukkingen te vertroosten, en te vermanen tot standvastigheid.
B. Zo heeft hij daarheen ook zijn voorrede van de Openbaring gericht, in welke:
1. Na een kort voorstel van de zaken die in dit Boek behandeld zullen worden, vers 1,2:
2. En na de aanprijzing van het onderzoek der zaken daarin begrepen, vers 3:
3. Zo laat hij een bedewens daarop volgen, in welke Johannes de zeven gemeenten die in Azië zijn, genade en vrede toebidt, van God de Vader, van God de Heilige Geest, en dan ook van God de Zoon, Jezus Christus, Welke hij hier in de laatste plaats noemt, omdat hij voornemens was zich in de beschrijving van Hem vervolgens breder uit te laten. Gelijk hij Hem hier dan ook verder beschrijft:
a. Van Zijn middelaarbedieningen, Hem noemende de getrouwe Getuige, de Eerstgeborene uit de doden en de Overste der koningen der aarde, in het voorste gedeelte van vers 5.
b. Van Zijn weldaden, ook in hun eerste bron en pasklaar einde aangemerkt, in onze tekstwoorden, zeggende: Hem, Die ons heeft liefgehad en ons van onze zonden gewassen heeft in Zijn bloed, en Die ons gemaakt heeft tot koningen en priesters Gode en Zijn Vader; Hem, (zeg ik), zij de heerlijkheid en de kracht in alle eeuwigheid. Amen. Strekkende ook waarlijk om ze te vertroosten in de verdrukkingen, en te vermanen tot standvastigheid.
IV. Zodat deze onze woorden derhalve in zich behelzen: *De heilweldaden en voorrechten welke de gelovigen van en in Christus bezitten, mitsgaders de lof die Christus daarvoor toekomt, hier van Johannes voorgesteld om de gelovigen daardoor te vertroosten in de verdrukkingen, en te vermanen tot standvastigheid.*
V. Opdat wij deze woorden, die vol van vertroosting en onderwijzing voor des Heeren volk zijn, op een goede orde voor u te verhandelen, zullen wij onderscheiden moeten letten:

I. Op de weldaden zelf, welke hier als voorrechten van Gods volk gemeld worden, in deze woorden: Die ons heeft liefgehad en ons van onze zonden gewassen heeft in Zijn bloed, en Die ons gemaakt heeft tot koningen en priesters Gode en Zijn Vader.
II. Op de glorie die Christus daarvoor toekomt, met een woord van bevestiging en vertrouwen van Johannes verzegeld, in deze woorden: Hem, zeg ik, zij de heerlijkheid en de kracht in alle eeuwigheid. Amen.

VERKLARING

I. De weldaden zelf worden op deze wijze voorgedragen, dat de bron of grondweldaad wordt vermeld: Die ons heeft liefgehad. Dan de andere weldaden die daaruit voortgevloeid zijn, zo tot wegneming van het kwade: En ons van onze zonden gewassen heeft in Zijn bloed. Als tot toebrenging van het goede: En Die ons heeft gemaakt tot koningen en priesters Gode Zijn Vader.

A. De bron of grondweldaad wordt dan zo gemeld: Die ons heeft liefgehad. Alwaar ons te letten staat, op de Persoon Die hier iets wordt toegekend met het woordje Die. Op hetgeen Hem wordt toegeschreven: Hij heeft liefgehad. Op de personen die de voorwerpen van Zijn liefde zijn, uitgedrukt met het woordje ons: Die ons heeft liefgehad.

1. De Persoon Die hier iets wordt toegekend, drukt Johannes uit met het woordje Die.

a. Erasmus brengt dit niet tot Jezus Christus, maar tot de Vader; even alsof de zin was, dat Christus een getrouwe Getuige voor de Vader geweest is, Welke Vader ons heeft liefgehad, en ons gewassen van onze zonden door Zijn, te weten Jezus, bloed. Doch deze verklaring strijdt met de samenhang der woorden.

1. Want de woorden, de getrouwe Getuige, worden niet onmiddellijk gevoegd met deze, Die ons heeft liefgehad; maar er worden nog twee eretitels van Jezus Christus tussen beide ingevoegd, te weten, de Eerstgeborene uit de doden, en de Overste der koningen der aarde, welke buiten alle twijfel op Christus zien, en niet op de Vader.

2. Daarenboven wordt de Vader ook nooit gezegd ons van onze zonden door Zijn bloed te wassen; hetgeen strijden zou tegen de alwijze huishouding der Personen in het werk der verlossing, in hetwelk de Vader altijd als Rechter en de beledigde Partij, Die genoegdoening eist, en de Zoon als Borg, Middelaar en Hogepriester wordt aangemerkt, Welke tot Hem zegt: Verlos hem, dat hij in het verderf niet nederdale, Ik heb verzoening gevonden, Job 33:24.

b. Bijgevolg moeten dan deze woorden tot de Zoon met nadruk gebracht worden.

2. Christus dan, zegt hij, heeft ons liefgehad.

a. Wat de liefde eigenlijk is, is niemand van u onbekend; dewijl niemand van u met deze aangename zielsbewegingen nu en dan niet eens aangedaan geweest is. De liefde in het gemeen is die beweging van de wil, waardoor iemand aangezet wordt om zich met het voorwerp dat hij als goed aanmerkt, te verenigen. Want het voorwerp der liefde is het goede, of dat iemand als zodanig voorkomt.

b. Zodanig nu kan de liefde van Jezus tot zondaren niet zijn, dewijl in hen niets begeerlijks was; aangezien Zijn liefde tot zondaren alleen in Hem ontstaan is uit Zijn barmhartigheid of Zijn rommelende ingewanden van barmhartigheid over hun ellendige staat, welke alleen Hem bewogen heeft om ze uit het verderf te verlossen, en tot dat einde Zich met hen te verenigen, door het aannemen van de menselijke natuur, om te kunnen lijden voor hen en door het opbrengen van het rantsoengeld, ze uit de hand van hun vijanden te verlossen en Zich tot een volk van eigendom te kopen. Hij bemint ze alleen omdat Hij ze bemint; en er is geen reden te geven voor deze Zijn liefde tot arme zondaren, als Zijn eeuwige ontfermende liefde zelf.

1. Doch dewijl die liefde Gods in het zaligen van arme zondaren beide de Vader en de Zoon gemeen is, daarom wordt die dan eens de Vader en dan eens de Zoon toegeschreven, doch in een verschillend opzicht.

a. De Vader namelijk, voor zover Hij uit loutere liefde Zijn Zoon gegeven, in de wereld gezonden, en Hem voorgesteld heeft tot een verzoening door het geloof in Zijn bloed, Rom. 3:25. Van de liefde des Vaders spreekt Johannes zo, Joh. 3:16: Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in Hem gelooft niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe. En 1Joh. 4:9: Hierin is de liefde Gods jegens ons geopenbaard, dat God Zijn eniggeboren Zoon gezonden heeft in de wereld, opdat wij zouden leven door Hem.
b. De Zoon, voor zover Hij de Vader in dit voornemen of besluit gehoorzaam is geweest, en daar Hij in de gestalte Gods was, Zichzelf heeft vernietigd, en de gestaltenis van een dienstknecht aangenomen, Fil. 2:6,8. Van de liefde des Zoons spreekt zo de apostel, Ef. 5:2: Wandelt in de liefde, gelijkerwijs ook Christus ons liefgehad heeft. En de Heiland Zelf tot Zijn leerjongeren, Joh. 13:34: Een nieuw gebod geef Ik u, dat gij elkander liefhebt, gelijk Ik u liefgehad heb, dat gij ook elkander liefhebt. En Joh. 15:9: Gelijk de Vader Mij liefgehad heeft, heb Ik u ook liefgehad; blijft in deze Mijn liefde.
2. Deze liefde des Vaders en des Zoons tot de uitverkoren zondaren is geenszins uit enige van hun voorgaande of voorgeziene verdiensten, maar enkel uit genade, of een genadige barmhartigheid. Hierom zegt Johannes, 1Joh. 4:10: Hierin is de liefde Gods, niet dat wij God liefgehad hebben, maar dat Hij ons liefgehad heeft, en Zijn Zoon gezonden tot een verzoening voor onze zonden. En Paulus, Rom. 5:8: Maar God bevestigt Zijn liefde jegens ons, dat Christus voor ons gestorven is, als wij nog zondaars waren. En daarom wordt deze goede wil of liefde van Christus tot de uitverkoren zondaren ook met nadruk een genade genoemd, gelijk zo de apostel tot de gelovige Korinthiërs zegt, 2Kor. 8:9: Want gij weet de genade van onzen Heere Jezus Christus, dat Hij om uwentwil arm is geworden, daar Hij rijk was, opdat gij door Zijn armoede zoudt rijk worden. En met recht draagt ze de naam van genade, omdat ze voortkomt uit een loutere vrijwilligheid, zonder enige van hun verdiensten, ja, tegen hun verdiensten, door welke zij geen liefde, maar haat en toorn waardig waren. En daarom is het niet dan enkele genade; niet als loutere liefde, ja, genade voor genade, Joh. 1:16.
3. Het is ook een eeuwige en gedurige liefde, want zij is van eeuwigheid, en duurt tot in eeuwigheid.
a. Zij is van eeuwigheid:
*. De Vader heeft hen uit enkele liefde voor de grondlegging der wereld in Christus, tot prijs der heerlijkheid van Zijn genade, uitverkoren, Ef. 1:4.
**. De Zoon is uit loutere liefde tot hen van eeuwigheid voor hen in de vrederaad Borg geworden.
b. En gelijk ze van eeuwigheid is, zo duurt ze ook in der eeuwigheid. Zo wordt Jezus gezegd hen tot het einde lief te hebben, Joh. 13:1. Zijn schapen te kennen en te bewaren, dat zij in der eeuwigheid niet verloren gaan, Joh. 10:27-29. Hierom zei Paulus, Rom. 5:35: Wie zal ons scheiden van de liefde van Christus?
4. Het is ook een grote en onuitsprekelijke liefde, zo ten aanzien van God de Vader en van God de Zoon, als ook van de uitverkoren zondaars zelf.
a. Ten aanzien van de Vader is ze groot; want kan er wel grotere liefde zijn of bedacht worden, dan dat iemand zijn eigen, geliefde en eniggeboren zoon voor iemand tot de dood overgeeft? Nu weet Ik, zei de Heere tot Abraham, dat gij Mij liefhebt, dewijl gij

uw eigen zoon Mij niet geweigerd hebt. Dit nu heeft God de Vader gedaan, als te zien is, Joh. 3:16: Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft. En hierom zei Paulus, Rom. 8:32: Die Zijn eigen Zoon niet gespaard heeft, maar heeft Hem voor ons allen overgegeven; hoe zal Hij ons niet met Hem alle dingen schenken?

b. Het is ook een grote liefde ten aanzien van de Zoon. Niemand, zegt immers de Heiland Zelf, Joh. 15:13, heeft meerder liefde dan deze, dat iemand zijn leven zet voor zijn vrienden. Doch dat heeft Christus voor de uitverkorenen gedaan. Toen de Joden Christus zagen wenen over de dood van Lazarus, zo zeiden zij: Ziet hoe lief Hij hem had, Joh. 11:36. Maar mogen wij niet met meer recht zeggen: Ziet hoe lief Hij de uitverkorenen gehad heeft, dat Hij Zichzelf voor hen aan de vervloekte kruisdood heeft overgegeven?

c. Ten aanzien van hen is deze liefde ook groot, omdat Christus Zich voor hen heeft overgegeven, niet als ze vrienden, maar vijanden, goddeloze zondaren en kinderen des toorns waren. Christus, zegt de apostel, Rom. 5:6, is te Zijner tijd voor de goddelozen gestorven.

3. Deze personen die voorwerpen van Jezus' liefde zijn, drukt Johannes in onze tekst uit met het voornaamwoordje *ons,* Die ons heeft liefgehad. Hij verstaat daardoor niet alle mensen hoofd voor hoofd, maar alleen de uitverkorenen en gelovigen, die toch alleen maar van hun zonden afgewassen en tot koningen en priesters Gode gemaakt worden.

a. Al de gelovigen, wie en waar zij zijn, zichzelf er mede insluitende, zegt hij, ons, Die ons heeft liefgehad.

b. Niet zozeer wensende, dat zij voorwerpen van Jezus' genade en liefde worden mochten; maar met deze woorden in blijdschap erkennende en betuigende, dat zij voorwerpen van Jezus' liefde waren, gelijk Paulus zo ook eens getuigt, dat Christus hen heeft liefgehad, Gal. 2:20.

1. Het is zo, de gelovigen heeft Christus ook lief met een liefde van welbehagen, wanneer zij nu geloven, al Zijn lust is in hen, Jes. 62:4.

2. Maar ook met een liefde van wel willen en van weldadigheid, opdat zij geloven zouden, en door het geloof gerechtvaardigd en behouden worden. Hierom daalt Johannes uit de genadebron neer tot de heilstromen die daaruit afvloeien.

B. Meldende nog twee allergrootste weldaden, zo tot wegneming van het kwade, als tot toebrenging van het goede.

1. De weldaad tot wegneming van het kwade, voegt hij er dus bij: En ons van onze zonden gewassen heeft in Zijn bloed. Alwaar:

a. De voorwerpen wederom worden uitgedrukt onder het woordje *ons.* Er wordt gezegd, dat Christus ze van hun zonden gewassen heeft in Zijn bloed. De voorwerpen, hier wederom door ons uitgedrukt, zijn dezelfde, namelijk ons die Hij zo heeft liefgehad, en die nu in de tijd geloven, ons allen en alleen:

b. Heeft Hij van onze zonden gewassen in Zijn bloed.

1. Gij hoort hier Johannes tot de gelovigen spreken van zonden. Van onze zonden. En Hij zegt, dat Jezus hem en hen daarvan gewassen heeft. En wel in Zijn bloed.

a. Hij spreekt dan van zonden.

*. Alle daad, alle werking van het redelijk schepsel, dat niet uit God is, en tot Hem of in Hem als laatste Einde van alles eindigt, en bijgevolg die gerechtigheid mist, die de vorm van de deugd stelt, is en wordt zonde genoemd.
**. Hier wordt niet gesproken van maar één zonde, maar van vele en velerlei zonden in het meerder getal; bijgevolg moeten wij er alle zonden zonder enig onderscheid door verstaan.
b. Deze worden nader bepaald door het woordje onze, als er gezegd wordt, onze zonden. Niet de zonden derhalve van alle mensen; maar al de zonden van ons die gelovigen zijn, waarmee wij tegen God ons bezondigd en dus schuldig gemaakt en bezoedeld hebben. En hiermee belijdt Johannes ook zijn eigen zonden, dewijl hij er zichzelf ook insluit, dat iedere ware gelovige past te doen.
2. En hij zegt:
a. Dat Jezus hem en hen daarvan gewassen heeft.
*. De weldaad die Paulus gewoonlijk in zijn Brieven aan de Romeinen en Galaten, uit Ps. 143:2 noemt de rechtvaardigmaking, diezelfde weldaad noemt Johannes hier een afwassing van zonden, en elders een reiniging, 1Joh. 1:7. Gelijk ook Paulus meer dan eens doet, 1Kor. 6:11; en voornamelijk in zijn Brief aan de Hebreeën, Hebr. 1:3, enz. In deze spreekwijzen volgen de apostelen de schriftstijl van Mozes, die de vergeving der zonden en het recht om tot God te naderen, volgens Levi's bepaalde schaduwdienst, noemde een reiniging, Hebr. 9:13,22.
**. Met deze spreekwijze, die ons van onze zonden gewassen heeft, geeft Johannes te kennen:
/. Dat de zonden de mensen, zelfs ook de gelovigen, onrein en afschuwelijk voor God maken, en hun Gods gemeenschap doen onwaardig zijn, Jes. 59:2.
//. Dat de rechtvaardigmaking van een zondaar voor God in zich behelst de vergeving der zonden, en het recht tot het eeuwige leven, of om tot de allerheiligste God te naderen, Die in de hemeltabernakel woont.
. Met recht strekt Johannes deze weldaad uit tot de zonden zonder enige uitzondering, dat is, tot alle zonden, 1Joh. 1:7, Hand. 13:38,39.
.. Als ook tot al de gelovigen zonder onderscheid, omdat de verdienende Oorzaak van deze weldaad niet was het bloed van stieren, Hebr. 9:13,14, maar het bloed van Gods Zoon Zelf. Hierom zegt hij: Die ons van onze zonden gewassen heeft.
b. In Zijn bloed. Niet in het bloed van een ander, niet in het bloed der bokken, maar in Zijn bloed.
*. De Heere Jezus Christus heeft waarlijk bloed gehad, dewijl Hij een waarachtig Mens was.
**. Zijn bloed heeft Hij in Zijn gewelddadige kruisdood uitgestort.
***. Dewijl nu deze kruisdood een voornaam gedeelte van Zijn lijden was, waardoor Hij, zowel als door Zijn dadelijke gehoorzaamheid, de rechtvaardigmaking en alle heil voor de Zijnen verdiend heeft, zo wordt er door een overdrachtelijke manier van spreken zeer gemeen in ver de meeste talen door Zijn bloed hier verstaan Zijn ganse gehoorzaamheid, zo dadelijke als lijdelijke.
****. In deze betekenis merkt Johannes Zijn bloed hier aan als de oorzaak van de afwassing der zonden, namelijk als de verdienende oorzaak; want in Zijn bloed, is te zeggen door en om Zijn bloed. Johannes dan hier zo sprekende:

/. Zinspeelt met deze spreekwijze niet op de wassingen, die geschiedden door water, hetzij gewoon, hetzij heilig water, dat in de Levitische schaduwdienst en in de Doop volgens Christus' instelling gebruikt wordt, Hand. 22:16. Maar op die wettische reinigingen, welke geschiedden door besprenging met bloed, Ex. 24:8, Lev. 16:15,27.
//. Hij toont ook klaar dat hij hier spreekt, niet van God de Vader, maar van God de Zoon, Die vlees en bloed waarlijk heeft aangenomen.
///. En hij leert dus vervolgens dat de Heere Jezus gestorven is en Zijn bloed gestort heeft. Niet alleen als een martelaar en getrouwe getuige, gelijk hij Hem tevoren ook genoemd had. Maar ook inzonderheid en voornamelijk als een zoenoffer in de plaats der uitverkorenen; want het besprengde bloed der zoenoffers maakte oudtijds de onreinen naar de wet rein.
. En zo leert hij dan, dat Christus' bloed de verdienende oorzaak is van de rechtvaardigmaking, Ef. 1:7.
.. Trouwens, deze uitwerkende kracht had Christus' bloed ook al op de uitverkorenen onder het Oude Testament, want de geslachte zoenofferanden verkondigden als voorbeelden toen, dat Christus' bloed zeker gestort zou worden, door welker terug werkende kracht de uitverkorenen toen gezaligd zijn, Zach. 9:11.
2. Gelijk het volk van Israël oudtijds met het bloed des verbonds besprengd, Ex. 24, van God werd opgenomen tot een koninklijk priesterdom, volgens Zijn belofte, Ex. 19:5,6; zo zegt hier dan ook Johannes, buiten twijfel daarop zinspelende, van de gelovigen dat zij koningen en priesters zijn, Gode en Zijn Vader. En wel dat zij zodanigen gemaakt zijn door Christus.
a. Dat zij koningen en priesters zijn, zulks heeft Petrus ook gezegd, 1Petr. 2:9. De gelovigen zijn tegelijk koningen en priesters, volgens die voorbeelden waarin beide deze ambten tezamen gevoegd waren, zo Melchizédek, als de Heere Jezus Christus Zelf.
1. In het gemeen:
a. Om hun uitmunting in waardigheid en eerwaardigheid, Jes. 49:23, 60:10,14. Zodanigen zijn inzonderheid de koningen en priesters, enz.; en zo ook de gelovigen, Rom. 12:1.
b. Om hun uitmunting in voorrechten, die der vrijheid zijn, als daar is, bevrijd te zijn van de verdoemende kracht en verbintenis der wet om door een eigen volmaakte gehoorzaamheid het leven te zoeken, Rom. 6, Joh. 8. Koningen zijn toch vrij en bevrijd van de gemene lasten, gelijk ook oudtijds de priesters in Egypte waren, Gen. 37:22,26.
c. Om hun uitmunting in hoedanigheden en gaven. De gelovigen zijn toch mensen van een andere en hogere geest dan al de andere kinderen der wereld, zij zijn de heerlijken en heiligen der aarde, Ps. 16:3, zij zijn gezalfden, 1Joh. 2:20.
2. In het bijzonder:
a. De gelovigen zijn koningen. Omdat zij alles bezitten, als mede-erfgenamen met Christus en erfgenamen Gods, met Abraham, Rom. 4, 8, 1Kor. 3:22. Omdat zij heersen over de zonden, over de verdorvenheid, en over de boze gewoonten, 1Kor. 9:27. Omdat zij dapper strijden tegen hun vijanden, ook weleens tot den bloede toe, en om een volkomen overwinning over hen te behalen, Ef. 6:22, 1Joh. 5:4. Omdat zij de wereld en de engelen oordelen zullen, Matth. 19:28, 1Kor. 6:2,3. Eindelijk, omdat zij met de kroon des levens bekroond zullen worden, 2Tim. 4:8, Op. 2:10.

b. De gelovigen zijn priesters, Jes. 65:6. Omdat zij kennis hebben van de Goddelijke verborgenheden, 1Kor. 6:2. Omdat zij een vrije toegang hebben tot Gods genadetroon, Hebr. 4:16, 10:12. Omdat zij geestelijke offeranden opofferen, 1Petr. 2:5, Hebr. 13:14, Mal. 1:11, Rom. 12:1. Omdat zij God op een aangename en welbehaaglijke wijze dienen, Ps. 124:11. Omdat zij ook voor anderen bidden en Gods zegen over anderen afsmeken. Omdat zij een heilig volk zijn, 1Petr. 2:9. De gelovigen zijn derhalve geen wereldse maar geestelijke koningen en priesters; daarom voegt er Johannes bij:

b. Gode en Zijn Vader.

1. Waardoor zeker de Eerste Persoon in het aanbiddelijk Goddelijk Wezen verstaan wordt.

a. De Eerste Persoon in het Goddelijke Wezen wordt God genoemd, niet met uitsluiting van de Zoon en de Heilige Geest, Die ook met Hem de waarachtige God zijn; maar omdat Hij in het werk der verlossing als Rechter de ganse Godheid vertoont.

b. Hij wordt Zijn, dat is Christus' Vader genoemd, omdat Hij Hem, de Zoon, van eeuwigheid gegenereerd en het Goddelijke Wezen medegedeeld heeft, op hoedanige wijze Christus alleen de eniggeboren Zoon Gods is.

2. Als Johannes hier dit nu bijvoegt, zo geeft hij daarmee te kennen:

a. Dat de gelovigen geestelijke koningen en priesters zijn, niet aan de wereld, maar aan God daarvoor bekend.

b. Dat hun Koninkrijk en priesterdom tot eer van God is, Rom. 6:13.

c. Als ook dat hun Koninkrijk en priesterdom van een hemelse oorsprong is; want zij zijn geen koningen en priesters van nature, maar door de genade van Christus daartoe gemaakt. Daarom voegt er Johannes bij:

c. Die ons gemaakt heeft tot koningen en priesters. Christus heeft ze daartoe gemaakt:

1. Met Zijn bloed zulks voor hen verdienende; want om Jezus' verdiensten verkrijgen zij het recht tot dit Koninkrijk en om tot de troon Gods te mogen naderen; dewijl Christus' bloed met Zijn dadelijke gehoorzaamheid tezamen gepaard is, Jes. 53:10,11.

2. Door de Geest der genade, des geloofs en der gebeden maakt Hij ze daartoe bekwaam, 1Kor. 3:11. Door welke Geest zij veranderd zijn in andere mensen. En waardoor Hij ze gezalfd heeft tot koningen en tot priesters. Het is derhalve geen wonder dat Johannes daarom hier aan Christus alle heerlijkheid toekent.

II. In het verheerlijkend besluit wordt Christus:

A. Hier toegeschreven de heerlijkheid en de kracht.

1. Door de heerlijkheid moeten wij hier verstaan Zijn heerlijke en luisterrijke Goddelijke deugden, Joh. 17, en de volmaaktheden van de Middelaar, onder welke ook inzonderheid uitmunten de rijkdom van Zijn genade en zaligende algenoegzaamheid, luisterrijk vertoond in het werk der verlossing, en in de toepassing van Zijn verdiensten aan de uitverkorenen, 1Petr. 4:10. Bij deze heerlijkheid wordt gevoegd:

2. De kracht, dat is, de erkentenis van Zijn kracht.

B. Deze heerlijkheid en kracht kent Johannes Christus toe, niet maar voor de tijd, maar in alle eeuwigheid, zeggende: Hem, zeg ik, zij de heerlijkheid en de kracht in alle eeuwigheid.

1. Tot een korte opening van deze spreekwijze moeten wij zeggen:

a. Dat hier in het Grieks eigenlijk staat, eeuwen der eeuwen. Daardoor verstaat Johannes hier:

1. Of onbepaald al de volgende tijd met de eindeloze eeuwigheid zelf.
2. Of bepaald de eeuwigheid, die na de tijd ook altijd en eindeloos zal duren; die Johannes hier dan om haar voortreffelijkheid noemt eeuwen der eeuwen, gelijk er in deze zin gelezen wordt van het Lied der liederen, dat is, het voortreffelijkste Lied; van het heilige der heiligen, dat is, het voortreffelijkste heiligdom. Zo zal immers ook de zalige eeuwigheid na dit leven het voortreffelijkste zijn. O! alles zal dan zeer goed en heerlijk wezen. Alles zal dan voor de gelovige en in de gelovige zalig en gelukzalig zijn. En nooit zal er dan meer een einde zijn.
b. En dan zal het voorzetsel *eis, in,* hier betekenen, tot aan en in de toekomende zalige eeuwigheid, zodat er de tegenwoordige tijd ook mede ingesloten is.
2. Deze eeuwige heerlijkheid en kracht kent Johannes hier aan Christus toe, zeggende: Hem, Hem zij de heerlijkheid en de kracht in alle eeuwigheid.
a. Of bij wijze van toeschrijving, alsof hij zei: Hem is en zal altijd zijn de heerlijkheid en de kracht, omdat Hij de Heere en Koning der ere is, Ps. 24.
b. Of bij wijze van toewensing, waarmee hij dan te kennen geeft:
1. Dat zijn hartelijke begeerte is, om aan Christus tot in alle eeuwigheid de heerlijkheid en de kracht toe te kennen, en Hem te verheerlijken.
2. Mitsgaders dat dit zijn en aller gelovigen verplichting is. En waarlijk, dit betaamt de gelovigen:
a. Aan de ene kant, omdat Christus ze van eeuwigheid heeft liefgehad. Omdat de eniggeboren Zone Gods Zijn bloed voor hen gestort heeft. Omdat Hij Zijn Goddelijke kracht tot hun eeuwig nut betoond heeft.
*. Zo in Zijn leven, dood, opstanding en opvaren ten hemel.
**. Als in der gelovigen hart veranderende roeping, genieting van de gemeenschap Gods, en onveranderlijke bewaring.
b. Aan de andere kant, omdat dit het oppereinde is dat God en Christus in het werk der verlossing beogen.
B. Eindelijk wordt hier ook nog bijgevoegd: Amen.
1. Amen is eigenlijk een zelfstandig woord, betekenende waarheid, Jes. 65:16, 2Kor. 5:20. Het wordt echter ook veeltijds als een bijwoord gebruikt, zo om er iets mee te bevestigen, Matth. 16:28, Luk. 9:27, als wensender wijze om er zijn hartelijke begeerte door uit te drukken, Jer. 26:6.
2. Wij kunnen het hier in beide die betekenissen verstaan, bevestigender en wensender wijze; zodat dan Johannes hiermee vertoont:
a. Dat hij zeker wist dat aan Christus deze heerlijkheid en kracht in alle eeuwigheid zou toegebracht worden.
b. En dat het tegelijk zijn begeerte was, dat Christus zo van al de verlosten zou verheerlijkt worden, gelijk het betaamt, enz. Dit alles strekt immers inzonderheid om de gelovigen te vertroosten in de verdrukkingen, en aan te moedigen tot standvastigheid. Dat eigenlijk het oogmerk van Johannes hier was.

TOEPASSING

I. Wij kunnen hier weerleggen diegenen die voorgeziene goede werken de oorzaak drijven te zijn van de zaligheid; diegenen die Christus' voldoening loochenen, als ook diegenen die Zijn eeuwige Godheid tegenspreken.

A. Ziet hier de gelukzaligheid der gelovigen in Christus. Zij zijn voorwerpen van de allerbijzonderste liefde van God en de Middelaar. Zij zijn verlost en vrijgekocht door het bloed van Gods eigen Zoon. Zij zijn gemaakt tot koningen en priesters Gode.
1. Maar ziet nu elk voor uzelf hoe gij omtrent de kentekenen van een gelovige staat, die hier in deze verhandelde stof liggen opgesloten, of ingewikkeld of uitdrukkelijk, en onderzoekt uzelf of ze wel in waarheid in u gevonden worden.
a. Een gelovige belijdt zijn zonden met smart en haat ertegen. Hij neemt zijn toevlucht tot het bloed van Christus. God en Christus kent hij de heerlijkheid en kracht van alle gelukzaligheid toe. Hij heeft uitmuntende gaven boven de kinderen dezer wereld, want hij is een koning en een priester.
b. Indien deze kentekenen in u niet gevonden worden, gelijk ik van ver de meesten vrees, zo behoort u tot het gelukzalige volk des Heeren niet; indien gij er uzelf onder rekent, dan bedriegt gij uzelf.
2. Gijlieden zijt nog geen voorwerpen van de liefde van God en Christus, gijlieden ligt nog in uw zonden, gijlieden zijt nog slaven van de verdorvenheid.
B. Och! mocht gij dit eens ter harte nemen, en niet eerder rusten voordat gij ook door het geloof in Christus daartoe verwaardigd waart. Buiten en zonder Christus' bloed is er toch voor u geen kans om behouden en gezaligd te worden.
II. Maar indien deze kentekenen al in u gevonden worden:
A. O! geef Christus heerlijkheid, en verbreid Zijn kracht, die Hij ook aan en in u betoond heeft; alles moet toch tot Hem weerkeren, want dit is het oppereinde van uw verlossing.
1. O! hebt ook Christus wederom hartelijk lief, Die u zo liefgehad heeft en nog heeft, 2Kor. 5:14.
2. Och! schuwde gij de zonden, zelfs de allerminste, welke de oorzaak zijn dat Christus' bloed gestort is, en die uw zielen bezoedelen; en zocht gij meer en meer door Christus van uw zonden gewassen te worden, uw heiligmaking voleindigende, 2Kor. 7, Jes. 1.
3. Leef elk, gelovigen, als een koning en als een priester.
4. Bid God zonder ophouden dat Hij u en anderen bekwaam make om Hem te verheerlijken in deze en in de toekomende eeuw.
B. Dit moet ik tot uw troost zeggen, lievelingen van Christus:
1. Laat u de wereld haten, Christus heeft u liefgehad en heeft u nog lief.
2. Uw zonden mogen u bitter vallen, Christus' bloed wast ze af, en roept voor u.
3. Zijt gij als verachten bij de wereld, in Gods ogen zijt gij heerlijk en dierbaar.
4. Uw koninklijke en priesterlijke waardigheid zal duren in alle eeuwigheid, ook in de hemel zelf, alwaar gij het Lam zult toekennen de heerlijkheid en kracht in alle eeuwigheid. AMEN.

ZES EN VIJFTIGSTE LEERREDE

OPENBARING 2:4

Maar Ik heb tegen u, dat gij uw eerste liefde hebt verlaten.

INLEIDING

I. **DE** rechtvaardige sla mij, het zal weldadigheid zijn; en hij bestraffe mij, het zal olie des hoofds zijn, was de betuiging van David, Ps. 141:5. Hij wist uit voorgaande bevinding dat hij tot hinken gereed was, Ps. 38:16. En daarom, hoe bang was hij van zijn hart, hoe achterdochtig bidt hij ertegen? Neig mijn hart niet tot een kwade zaak, om enige handel in goddeloosheid te handelen, met mannen die ongerechtigheid werken; en dat ik niet ete van hun lekkernijen, Ps. 141:4. Evenwel:

A. Vallende en zondigende, zoekt hij niet verschoond te worden, gelijk sommigen in onze dagen, inzonderheid die wat groot zijn, of waarlijk, of in hun inbeeldingen, kunnende niet dulden dat anderen die zij voor minder en geringer houden, ze zouden berispen en bestraffen; van een heidense Terentius al bespot, wanneer hij zei: *Est genus bominum, qui esse primos se omnium rerum volent,* en zo vervolgens. *Er is een soort van mensen die menen dat zij de voornaamsten zijn, en daarom niet mogen bestraft, maar in alles moeten geprezen en gevolgd worden.* O neen! David, ofschoon een koning op de troon van de twaalf stammen van Israël, en uitmuntende in godzaligheid boven allen van zijn tijd, wilde echter wel, wanneer hij gezondigd had, geslagen en bestraft wezen. En niet alleen zegt hij het hier: De rechtvaardige sla mij, en hij bestraffe mij; maar hij heeft het ook metterdaad getoond, als Nathan hem bestrafte, 2Sam. 12. En Gad hem uit Gods Naam kwam bedreigen met plagen, en er hem een deed kiezen, 2Sam. 24:13.

B. David wilde gaarne bestraft wezen van een rechtvaardige. Niet, omdat zulkeen zelf geen gebreken had, dat zij verre, want dan zou er niemand wezen. Maar omdat zulkeen niet anders voor hebbende dan om terecht te brengen, en het doet met bescheidenheid, Gal. 6:1.

C. Zulk slaan en bestraffen der rechtvaardige, als veelzins nuttig, zegt David, zal weldadigheid, en zal olie des hoofds zijn.

1. Het slaan schijnt in het eerste alsof het wonden zou toebrengen, en de bestraffingen alsof ze ongenoegen zouden verwekken; het gaat ook weleens zo, maar dan gaat het niet goed.

2. Maar als het gaat zoals het behoort te gaan en altijd moest gaan, dan is de uitwerking van dit slaan der rechtvaardige met de tong der weldadigheid, en moet de ander aangenaam wezen. Dan is het bestraffen als olie en balsem, hetwelk de wonden van het hoofd snel verzacht en voorspoedig geneest. Openbare bestraffing, zegt daarom Salomo, is beter dan verborgen liefde. De wonden des liefhebbers zijn getrouw, maar de kussingen des haters zijn af te bidden, Spr. 17:5,6. Bijgevolg vloeit dan hieruit:

a. Dat gelijk een medicijnmeester, ofschoon hij bittere en de zieke onaangename medicijnen, welke nochtans heilzaam tegen zijn kwaad zijn, hem indringende, meer getrouwheid toont dan wanneer hij hem smakelijke en aangename, die geheel nutteloos waren, voorstelde.
b. Dat men zo ook iemand veel getrouwer handelt, als men zijn verkeerdheden niet met vleierijen bedekt, maar met getrouwheid tegengaat en bestraft.
II. Immers het Hoofd van alle rechtvaardigen, de grote Heere Jezus, handelt zo met de gemeente van Efeze; Hij prijst wel dat in haar werkelijk te prijzen was, maar vleit ze echter geenszins, ze ook slaande en bestraffende over datgene waarin zij te bestraffen waren en zich zeer zondig gedroegen, als Hij in deze woorden ook van Johannes aan haar engel laat schrijven: Maar Ik heb tegen u, dat gij uw eerste liefde hebt verlaten.
III. Over de schrijver van dit Boek, genaamd de Openbaring van Johannes, is oudtijds al veel getwijfeld en verschillend geoordeeld, wie of deze geweest zou zijn.
A. Sommigen dachten, niet Johannes de apostel en evangelist, maar een ander.
1. Er zijn er geweest welke wilden dat de hoofdketter Cerenthus zelf de schrijver van de Openbaring zou geweest zijn; het waren niet alleen sommige oude ketters die dit dreven, maar zelfs ook sommige rechtzinnigen zijn tot die gedachten vervallen geweest, en onder hen met name een Cajus.
2. Anderen hebben gedacht dat een zeker ouderling, welke Johannes genaamd was, de schrijver van dit Boek zou geweest zijn, zoals Dionysius Alexandrinus, sommige Lutheranen, de Rotterdamse Erasmus en de godvruchtige Zuinglius.
3. Er schijnen er ook geweest te zijn welke wilden dat de evangelist Markus de Openbaring zou geschreven hebben, die ook Johannes Markus wordt genoemd, Hand. 12:25, 15:37.
B. Doch wij menen dat de schrijver van de Openbaring niemand anders geweest is dan Johannes, de apostel en evangelist. En dat bewijzen wij:
1. Uit het opschrift zelf, overal bijkans, in alle Griekse afschriften en oude vertalingen, zulks als met de vinger aanwijzende.
a. Alleen heeft de Ethiophische overzetting hier jammerlijk misgetast, welke dit opschrift heeft: Een gezicht van Johannes, welke Johannes bisschop van de hoofdstad Constantinopel is geweest, als hij vervolging zou lijden.
b. In zeer veel oude Griekse exemplaren wordt gelezen: De Openbaring van Johannes Theologi; zo hebben het de onzen in hun overzetting.
c. De gemene Latijnse vertaling heeft: De Openbaring van de zalige apostel Johannes.
d. De Syrische heeft: De Openbaring welke van God gedaan is aan de evangelist Johannes, op het eiland Patmos, alwaar hij van de keizer Nero gebannen was. Dit is buiten twijfel een van de alleroudste overzettingen.
e. De Arabische heeft: Het gezicht van Johannes, de apostel en evangelist, namelijk de Openbaring.
f. En sommige Griekse afschriften zelfs worden er heden nog gevonden in welke staat: De Openbaring van de heilige apostel en evangelist Johannes, de godgeleerde.
2. Uit het tweede vers van het eerste hoofdstuk, daar Johannes de schrijver van dit Boek dus beschreven wordt, als: Dewelke het Woord Gods betuigd heeft, en het getuigenis van Jezus Christus, en al wat hij gezien heeft. Hetwelk buiten twijfel een omschrijving is van Johannes, de apostel en evangelist, die immers beschreven heeft de evangeliegeschiedenis van de Christus, die dingen die hij zelf gezien heeft, gelijk

hij daarom ook op deze zelfde wijze spreekt, 1Joh. 1:3: Hetgeen wij dan gezien en gehoord hebben, dat verkondigen wij u. Wie heeft ooit heerlijker en voortreffelijker getuigenis van de Christus uitgebracht: In den beginne was het Woord, en het Woord was bij God, en het Woord was God.
3. Uit het negende vers van het eerste hoofdstuk, daar Johannes, de schrijver van de Openbaring, zegt, dat hem deze Openbaring is geschied, in het eiland genaamd Patmos, daar hij was om het Woord Gods, en om het getuigenis van Jezus Christus. Nu is het volkomen bekend dat nooit een andere Johannes om het Woord Gods en om het getuigenis van Jezus op het eiland Patmos gebannen is geweest, dan de apostel en evangelist Johannes, van welke het met uitgedrukte woorden getuigen de twee kerkvaders Eusebius en Hieronymus.
4. Ik doe er ten overvloede bij, dat verre de meeste oude kerkvaders zulks getuigd en voor de waarheid erkend hebben, als Justinus Martyr, Ireneus Theophilus Antiochenus, Melito Pardensis, Tertullianus, Hilarius, Ambrosius, Origenes, Damascenes, Augustinus, Epifanes en anderen.
IV. Gelijk ook over sommige andere stukken van het Nieuwe Testament, en wel bijzonder over de Brief aan de Hebreeën, een dubbele zwarigheid oudtijds werd geopperd, de eerste aangaande de schrijver, wie die geweest is. De andere, of ze wel van Goddelijk gezag en regelmaat was? Evenzo was het ook gesteld omtrent de Openbaring van Johannes; sommigen maakten niet alleen zwarigheid omtrent de schrijver, wie die geweest is; maar sommigen uit hen en anderen ook, of dit Boek wel van een Goddelijk en regelmatig gezag was?
A. Omtrent dit stuk hebben zich opgedaan:
1. Verschillende oude ketter, welke de Openbaring geheel en al verwierpen, en voor geen Goddelijk noch regelmatig schrift wilden erkennen, als Marcion en de Marcionieten, Alagos en de Alogianen, Theodolinuis en de Theodolianen.
2. Onder de rechtzinnigen zijn er ook sommigen geweest, welke het Goddelijk gezag van de Openbaring in twijfel trokken, en ze daarom wel niet geheel verwierpen, maar evenwel van minder gezag keurden dan de meeste andere Schriften van het Nieuwe Testament. Mogelijk was Erasmus ook van die gedachten.
3. De grote Luther schijnt in zijn eerste overzetting van het Nieuwe Testament, gedrukt in het jaar 1526, ook de openbaring van Johannes voor geen Goddelijk en regelmatig Boek erkend te hebben. Doch in de tweede druk of uitgave van zijn overgezette Bijbel, uitgekomen in het jaar 1535, heeft hij andere gedachten omtrent dit Boek, twijfelende of het Goddelijk is of niet, en betuigende met niemand erover te willen twisten. In de twee voorgaande eeuwen zijn verschillende Lutheranen Luther in zijn laatste gedachten gevolgd. Doch de meeste Lutheranen verlaten hier Luther, en erkennen wel degelijk de Openbaring van Johannes voor een Goddelijk en regelmatig Boek.
B. Wij stellen ten volle vast, dat dit Boek der openbaring waarlijk Goddelijk en regelmatig is, van hetzelfde gewicht en gezag met al de andere Bijbelboeken. En dat bewijzen wij:
1. Omdat de auteur en schrijver van dit Boek een apostel, en wel de apostel en evangelist Johannes is, gelijk wij zo even hebben bewezen. Indien nu de auteur een apostel is, dewijl de apostelen niet anders dan door en volgens de ingeving des Heiligen Geestes geschreven hebben, zo is het volzeker dat ook dit Boek Goddelijk is.

2. Omdat de Goddelijke schrijver in dit Boek getuigt, dat hem deze Openbaring gegeven is van God en van Jezus Christus, Op. 1:1. En dat wel met bevel om te schrijven, Op. 1:11. Derhalve immers Goddelijk en regelmatig.
3. Omdat dit Boek ten volle overeenstemt met de voorzegschriften van het Oude Testament. Als bijvoorbeeld:
a. Het gezicht, Op. 1 met Dan. 10.
b. Het gezicht hetwelk begint, Op. 4, Dan. 7. Ez. 1 en Zach. 6.
c. Het oordeel over de hoer van Babel uitgesproken, Op. 17, schijnt zelfs overgenomen te zijn uit Jes. 13 en Jer. 15.
d. Gelijk ook, opdat ik vele andere dingen maar met stilzwijgen voorbijga, de voorzegging van Gog en Magog, Op. 20, ten volle overeenstemt met hetgeen wij lezen, Ez. 38 en 39.
4. Ik doe er ten overvloede wederom bij, het getuigenis der eerste en oudste kerkvaders, welke de Openbaring van Johannes voor Goddelijk en regelmatig erkend hebben. Als Gregorius Nazianzenus, Cyrillus Alexandrinus, Papia, Ireneus, Methodius, Hippolitus, Hieronymus. De vierde synode van Toledo, de derde synode van Carthago, de synode te Rome onder Gelasius, Ruffinus, Augustinus, Ambrosius, Justinus, Dionysius Alexandrinus, Clemens Alexandrinus, Cyprianus, Hilarius, Theophilus Antiochenus, Tertullianus.
V. Het meest gemene opschrift van de Openbaring luidt dus: De Openbaring van Johannes Theologi, zoals de onzen hebben.
A. Het Griekse woord betekent eigenlijk, een ontdekking of openbaring van hetgeen dat verborgen is. Want *Kalupteô*, dat hier het wekwoord is, betekent eigenlijk *verbergen, toedekken,* en het woordje *apo* wordt meermaals van de Grieken gebruikt om een *afwerping* of *wegneming* te kennen te geven; en daarom gebruikt voor ontdekken of openbaren. Zo bezigen de zeventig Griekse overzetters dit woord, Lev. 18:7: Gij zult de schaamte uws vaders en uwer moeders schaamte niet ontdekken. Ook Deut. 22:30, Ps. 119:18, Jes. 47:3, en elders. En ofschoon het werkwoord wel gevonden wordt in de ongewijde Griekse schrijvers, nochtans is dit woord niet anders in gebruik dan bij de heilige schrijvers, namelijk de zeventig overzetters van het Oude Testament en de apostelen van het Nieuwe Testament, als bijvoorbeeld Rom. 16:25, 1Kor. 14:6, 2Kor. 12:1, en elders. Dit Boek wordt de Openbaring genoemd, om deze redenen:
1. Met betrekking op Degene Die het geopenbaard heeft. Zo staat er, Op. 1:1: De Openbaring van Jezus Christus. Hetwelk men niet in een lijdelijke zin moet opvatten, alsof er stond, dat van de Vader Zelf deze Openbaring aan Christus gedaan is, gelijk de Jezuïet Vega; maar in een werkelijke zin, van Jezus Christus aan Johannes. En zo behelst dit een volzeker bewijs voor de ware Godheid van Christus, dewijl niemand dan Die waarlijk God is toekomende dingen kan voorzeggen, en verborgen dingen openbaren, gelijk er staat, Jes. 41:23. Het is waar, in die tekst, Op. 1:1 staat: De Openbaring van Jezus Christus, die God Hem gegeven heeft; wordende daardoor God de Vader verstaan, dewijl Deze van Jezus Christus duidelijk onderscheiden wordt. Maar er staat niet, dat God ze aan Christus geopenbaard heeft; alleen staat er, dat Hij deze Openbaring aan Jezus gegeven heeft, om Zijn dienstknechten te tonen. Bijgevolg is dat zo te begrijpen:

a. Of dat God de Vader deze Openbaring aan Jezus Christus gegeven heeft, als de Middelaar, Wiens eigen ambt en werk het is de wil Gods, achtervolgens Zijn eeuwige raad en bevel uit te voeren. En zo zou dan deze Openbaring van God aan Christus, en van Christus aan de auteur volgens de eeuwige raad Gods aan Johannes gegeven zijn. Want zulks neemt niet weg dat er Jezus Zelf de Auteur van is.
b. Of men moet God hier als de Vader en Jezus Christus als de Zoon begrijpen; gelijk nu de Vader de Zoon gegeven heeft het leven te hebben in Zichzelven, Joh. 5:26; zo heeft ook God de Vader Zijn Zoon Jezus Christus gegeven de openbaring te hebben in Zichzelven. Want gelijk de Zoon niet is van Zichzelven, maar van de Vader, zo openbaart ook de Zoon de toekomende dingen niet van Zichzelven, maar van de Vader Die ze Hem gegeven heeft. En gelijk de Vader de Zoon het Wezen heeft gegeven, zo heeft Hij Hem ook de Goddelijke wijsheid gegeven, dat is, door de eeuwige generatie medegedeeld. Hoedanig immers de orde van bestaan is onder de Goddelijke Personen, zodanig is ook de orde van het werken. Hoor Christus Zelf. Ik kan, zegt Hij, van Mijzelven niets doen, Joh. 5:30. En van tevoren had Hij gezegd: De Zoon kan niets van Zichzelven doen, tenzij Hij het de Vader ziet doen; want zo wat Die doet, hetzelve doet ook de Zoon desgelijks. Want gelijk de Vader de doden opwekt en levend maakt, alzo maakt ook de Zoon levend dien Hij wil, Joh. 5:19,21.
2. Dit Boek wordt ook Openbaring genoemd met betrekking op degene die het geschreven heeft; en daarom staat er in de titel: De openbaring van Johannes. Zo, omdat het hem van Christus geopenbaard is; als ook omdat hij het, volgens het bevel van Jezus, geschreven heeft.
3. Het heet ook de Openbaring met betrekking op de stof welke er in begrepen is. Behelzende voor het merendeel voorzeggingen, welke Jezus Christus wel aan Johannes geopenbaard heeft, achtervolgens deze belofte Gods: Gewisselijk, de Heere HEERE zal geen ding doen, tenzij Hij Zijn verborgenheid aan Zijn knechten, de profeten, geopenbaard heeft, Amos 3:7. Maar nochtans in zichzelf verborgenheden en geheimen, die men zonder geestelijk licht niet verstaan kan.
B. Het heet de Openbaring van Johannes Theologi.
1. Deze Johannes was een zoon van Zebedeüs, en broeder van de apostel Jakobus, Matth. 4:21, 10:2, 17:1, Mark. 3:17, 5:37. Christus had hem van het visnet af tot Zich geroepen, Matth. 4:21, Mark. 1:19, Luk. 5:9. In de verkiezing tot het apostelschap ontving hij een nieuwe naam, Mark. 3:17. Men vindt hem uitdrukkelijk gemeld onder de optelling der apostelen, Matth. 10:2, Mark. 3:17, Luk. 4:14. Met hem kwam Christus aan het huis van Petrus en Andreas, Mark. 1:29. Jezus nam hem, Petrus en Jakobus meer wanneer Hij het dochtertje van Jaïrus opwekte, Mark. 5:37, Luk. 8:51. Wanneer Hij op de Thabor verheerlijkt werd, Matth. 17:1. En wanneer Hij in Gethsémané de grootste strijd aanving, Matth. 26:37, Mark. 14:33. Hij was degene die Jezus kwam zeggen van iemand, welke, ofschoon hij niet uit het getal der discipelen was, echter in Christus' Naam duivelen uitwierp, Mark. 9:38, Luk. 9:49. Hij en zijn broeder Jakobus waren het, welke wilden dat er vuur uit de hemel zou neerdalen om de Samaritanen te verteren, Luk. 9:54. En zij begeerden te zitten aan Christus' rechter- en linkerhand in Zijn Koninkrijk, Matth. 20:21, Mark. 10:35,41. Deze Johannes vroeg Christus naar de tijd wanneer de voleinding der wereld daar zou zijn, Mark. 13:3. Hij werd met Petrus gezonden om den Heere het laatste pascha te bereiden, Luk. 22:8. Jezus had hem in het bijzonder zeer lief, waarom hij dikwijls genoemd werd de

discipel welke Christus liefhad, Joh. 13:23, 19:26, 20:21, 21:20. En waarom hij in het laatste Avondmaal aanlag op de borst des Heeren, Joh. 13:25,26. Hij was het die staande bij het kruis de moeder des Heeren, hem aanbevolen, tot zich nam, Joh. 19:21. Die na de opstanding van Christus met Petrus naar het graf ging, Joh. 20:4. Die Christus staande op de oever der zee allereerst kende, Joh. 21:7. Na de hemelvaart van Christus bleef hij met de andere apostelen ook te Jeruzalem, Hand. 1:3. Met Petrus deed hij het wonder aan de kreupele, Hand. 3:4. Nadat zij beiden gevangen genomen waren, deden zij tezamen die voortreffelijke belijdenis, Hand. 4:19. Daarna is hij met Petrus afgezonden om de bekeerde Samaritanen in het geloof te versterken, Hand. 8:14. Hij werd benevens Cefas en Jakobus een pilaar geacht, Gal. 2:9. Met hen gaf hij aan Paulus en Barnabas de rechterhand der gemeenschap, Gal. 2:9. Hij is op Patmos gebannen, alwaar hij de Openbaring ontvangen en geschreven heeft. Hij heeft ook een Evangelie geschreven, en drie Zendbrieven. Eindelijk, hij is, zijnde de langst levende van al de apostelen, te Efeze overleden.

2. Deze Johannes wordt hier Theologus genoemd.

a. Een geleerd man onder de Lutheranen leidt deze benaming af uit het gezicht van de Goddelijke Majesteit onder de engelentroon van Johannes gezien, en in deze openbaring vermeld, willende dat zulks bij navolging van de Joodse verdeling der godgeleerdheid zou geschieden.

b. Gemener is het gevoelen dergenen welke aantekenen dat met deze naam bij de Grieken genoemd zijn de poëten, priesters en wijsgeren; en dat Johannes, in navolging daarvan, ook zo genoemd is: Om zijn verrukkingen in de geest. Om zijn voorzeggingen der toekomende dingen. Om zijn inzien in de verborgenheden. Om zijn verklaringen der verborgenheden Gods.

c. Doch anderen menen dat hem alleen deze naam gegeven is om zijn hemelse leer van de Goddelijke Drie-eenheid, en om zijn klaar betogen van de Godheid des Zoons.

VI. Om nu tot de zeven brieven zelf te komen, is het verschil, of deze profetisch zijn, en de Kerk van het Nieuwe Testament tot op de dag van het laatste oordeel in zeven perioden, dat is, bepaalde tijdkringen, ieder passende op zijn periode, voorstellen of niet.

A. Vooraf moet ik zeggen:

1. Dat mij niet onbekend is hoe voor die zeven perioden, en voornamelijk meer de profetische verklaring der perioden in de zeven brieven aan de gemeenten van Azië, van sommigen worden bijgebracht de namen van vele oude leraren, als Chrysosthomus, Augustinus, Haimo en anderen. Doch:

2. Veel waarschijnlijker is het dat de eerste uitvinders of opmakers van deze zeven perioden geweest zijn sommige monniken in het midden van het pausdom; en misschien is de voornaamste daarvan een Joachimus, abt van het Benedictijner klooster in Italië, die omtrent het jaar 1200 in zijn kracht was. Doch dit vond weinig of geen ingang in die tijd.

3. Kort na de Reformatie hebben enige Luthersen het gedreven.

4. Maar naderhand is dat gevoelen in de Gereformeerde Kerk van Nederland wederom opgegraven, en vindt in onze dagen zeer vele voorstanders, waaronder ook grote mannen van naam en geleerdheid zijn.

B. Maar het gemeen gevoelen der Kerk, schrijft de godzalige Wilh. À Brakel, is altijd geweest dat deze brieven niet profetisch zijn, passende ieder alleen op een bijzondere

tijd; maar dat ze zijn van dezelfde natuur als de andere brieven in de Boeken van het Nieuwe Testament; dat ze vertonen de zonden en de deugden die toen in die gemeente waren, en dat de bedreigingen, bestraffingen en opwekkingen op hen toegepast worden, en dat zij van gemeen nut zijn, gelijk de andere Goddelijke leerschriften, welke geschreven zijn tot onze lering, opdat wij door lijdzaamheid en vertroosting der Schriften hoop zouden hebben. Zodat zij dienen tot spiegels, bakens en voorbeelden voor de gemeente van alle tijden, opdat een ieder zich wacht voor zulke zonden als hier bestraft worden, en navolgt zulke deugden als aangeprezen worden, en opdat een iegelijk de beloften, bestraffingen, dreigementen en vermaningen op zich toepast, als men in zodanige staat is als deze gemeenten. Dit gemeen gevoelen der Kerk onderschrijf ik zeer gaarne ook als het mijne.

1. Hier in het brede te bewijzen dat de zeven perioden niet de minste grond in het Bijbelwoord hebben, zou van een al te grote omslag in deze verhandeling zijn; trouwens, twee grote mannen hebben zulks overvloedig betoogd, mijn hoog geëerde meester, de doorgeleerde Mark, en de in tedere en ongeveinsde godsvrucht allerberoemdste Brakel.

2. Ik zal hier dan alleen maar trachten te bewijzen dat de zeven Aziatische kerken en brieven daaraan tot geen zeven tijden der Kerk van het Nieuwe Testament behoren.

a. Voor alle andere dingen menen wij hier te moeten aangemerkt, dat de Heilige Geest Zelf een verdeling van het Boek der Openbaring heeft gemaakt, die ons niet toelaat deze brieven en voorzeggingen te veranderen. Want wij lezen, op 1:19: Schrijf hetgeen gij gezien hebt, en hetgeen is, en hetgeen geschieden zal na dezen. Er is geen bekwamer uitlegging van die woorden, meer met de klank der woorden en schikkin van het Boek overeenkomende, dan door welke:

1. Hetgeen van Johannes in de voorleden tijd gezien was, gebracht wordt tot de vertoning van Christus' heerlijkheid, en zorg over Zijn Kerk en deszelfs voorstanders, hoofdst. 1.

2. Dan hetgeen tegenwoordig was, tot prijzenswaardige en berispelijke staat der kerken van Azië, welke daarop terstond in de brieven beschreven zouden worden, hoofdst. 2 en 3.

3. En eindelijk hetgeen in het toekomende geschieden zou na dezen, tot hetgeen Johannes gezien en gehoord heeft, hoofdst. 4-22.

a. Tot welke uitlegging ons de Heilige Geest Zelf dringt, als Hij aanwijst dat na het eindigen der brieven de voorzeggingen eigenlijk beginnen, en als Hij Christus, reeds gesproken hebbende van hetgeen was, dus wederom inbrengt tot Johannes sprekende, hoofdst. 4:1: Komt hier op, en Ik zal u tonen hetgeen na dezen geschieden moet.

b. Niet minder leidt ons ook daartoe de aandachtige overweging der voorgaande en volgende zaken:

*. Want waarlijk was de heerlijkheid van Christus, wandelende tussen de gouden kandelaren, van Johannes gezien. En in de voorleden tijd, als Johannes dat gebod ontving, en in één zin met de profeten passende, welke men hier in dit woord gedurig erkennen moet, vers 2,11,17,20.

**. Daarna bestaat de voornaamste inhoud der brieven in een verklaring van de tegenwoordige staat der kerken van Azië, en van de kennis die de Heere daarvan had; waarom wij ook lezen: Gij zijt dood, gij zijt lauw, enz. Gelijk de overige woorden daarvan veelmeer zijn vermaningen, met beloften en dreigementen, dan voorzeggingen

die er immers zeer weinig te vinden zullen zijn, en dat niet dan bij enige toevallige gelegenheid.
***. Eindelijk, zo zien de andere volgende hoofdstukken duidelijk op het toekomende, waartoe de weg gebaand wordt:
/. Zo door een vertoning van de heerlijke troon Gods, Die alles beschikt en wist. Als hier en daar door inmenging van enige voorleden dingen, van welke als hun Hoofd de toekomende zaken afhingen, en welke zo in het toekomende zouden blijven duren, of ook verder worden voltrokken.
//. Bij welke gelegenheid men ook wel deze godvruchtige aanmerking maakt, dat zodanige voortgang van het tegenwoordige en voorledene tot het toekomende alleszins betamelijk is; naardien het gemoed wel aangedaan zijnde met de kennis van Gods heerlijkheid, en van zijn eigen staat, zo eerst recht bekwaam wordt gemaakt om tot grotere verborgenheden in te dringen.
b. Ten tweede staat hier aan te merken, dat de zeven brieven niet gericht worden tot zovele kerken in het gemeen, maar tot zekere zeven in Azië, die ook alle met hun namen worden uitgedrukt, als die van Efeze, Smyrna, Pergamus, Thyatire, enz. En welke ook alle aan het bijzondere opzicht van Johannes waren aanbevolen; ja, dat de brieven niet gericht worden tot deze kerken, zodat de inhoud daarvan verhalenderwijze in de derde persoon anderen zouden kunnen aangaan, maar dat daarin een gedurige aanspraak in de tweede persoon gevonden wordt, aan die gemeenten voor derzelver engelen. Gans gelijk het gelegen is met de zeven brieven der andere apostelen, en met de tweemaal zeven van Paulus, welke geschreven zijn aan de Romeinen, Korinthiërs, Galatiërs, enz., zijnde de reden wel niet altijd, maar nochtans doorgaans tot hen gericht. Dewijl wij dan hier vinden dezelfde gelegenheid in deze en gene brieven, voor zover het zowel hier als daar bekende kerken zijn, die ook bijzonder aan de zorg van de apostelen aanbevolen waren, en dezelfde manier van aanspraak zowel van de ene als van de andere apostel wordt gebruikt; zo kunnen wij van de inhoud der apocalyptische brieven niet anders oordelen, dan van die welke Paulus met de andere apostelen geschreven heeft, dat zij namelijk de toestand van de bijzondere gemeenten, en geen opvolgende tijden raken.
c. Het derde bewijs tegen de profetische zin der zeven brieven, als niet ziende op zeven tijden der algemene Kerk, menen wij dat ons aan de hand wordt gegeven door de inhoud der brieven zelf, welke zodanig is, dat zij ons tot geen voorzegging van opvolgende tijden wijst of leidt, maar alleszins daarvan aftrekt.
1. Hier nu gaat vooraan de beschrijving van de sprekende Persoon, welke merendeels gehaald is uit het gezicht van het eerste hoofdstuk, en zodanig gesteld, dat ze aan ons vertoont de altijd durende heerlijkheid van de Heere, en Zijn doorluchtige eigenschappen, en Zijn voortreffelijke werken die tot geen één tijd bepaald zijn, met enig bijzonder opzicht evenwel op de genoemde kerken van Azië. Integendeel is hier gans geen verdeling van die eigenschappen of werken over enige tijden, gelijk dat onweersprekelijk daaruit blijkt, bijvoorbeeld, dat de Spreker in de brief aan die van Efeze Zich laat voorstellen als niet één, maar zeven sterren houdende in Zijn rechterhand, en in het midden van de zeven gouden kandelaren wandelende. Insgelijks, dat Hij in de brief aan die van Sardis voorkomt, als hebbende de zeven Geesten Gods en de zeven sterren.

2. Na de beschrijving van de Heere, Die de brieven in Zijn Naam doet schrijven, ontmoet ons daarin een beschrijving der gemeenten aan welke geschreven wordt, van hetgeen in hen was, en de Heere wist te zijn, zo berispelijk als prijzenswaardig, met daarop passende noodzakelijke en ernstige vermaningen. In welke dingen wederom geen profetie plaats heeft. Want die verhalen met hun gevolgen kunnen ongetwijfeld hun waarheid hebben gehad, al zowel in die kerken aan welke geschreven werd, als in enige andere. En het woord van de Heere alleen in dit schrijven moet ons overvloedig genoeg zijn om te geloven dat zij daar metterdaad hun waarheid hebben gehad, terwijl wij van elders niet kunnen weten hoe het in het bijzonder met elk van die zeven kerken ten tijde van de apostelen is gelegen geweest, uit gebrek aan de oude geschiedverhalen en andere schrijvers van die tijd; gelijk wij ook niet anders dan uit Paulus' brieven met zekerheid weten dat er in de gemeente van Korinthe, Galatië, enz. toen zijn geweest zulke ketterijen, scheuringen, twisten, als wij bij hem vinden aangetekend. Indien het evenwel iemand lust zich in dit stuk tegen ons aan te kanten, zo zullen wij met recht van hem eisen een bondig bewijs van hetgeen de Heere van deze zeven kerken gezegd heeft in Johannes' brieven immers geen plaats in hen heeft gehad, en dat wel door enig getuigenis dat in geloofwaardigheid tegen Johannes' brieven zou kunnen ophalen; of van dat het daar geheel geen plaats heeft kunnen hebben, en dat wel uit de aard der zaken of uit de gestalte der kerken.

3. Eindelijk, gelijk onder de bestraffingen en vermaningen in deze brieven somtijds enige bedreigingen worden gemengd, of aanzeggingen van deze zeer rechtvaardige oordelen die over de ongehoorzamen zouden worden gebracht, zo bestaat het gemene slot der brieven uit zeer grote beloften van genade en heerlijkheid, welke door een velerlei doch altijd zeer bekwame spreekwijze worden uitgedrukt, en geschieden niet aan die gehele kerken, maar aan elke gelovige die in de geestelijke strijd overwinnen zou. En opdat men immers weten zou dat deze beloften niet tot allen behoorden, zo wordt er telkens een bijzondere aandacht vereist, niet van de kerken in het gemeen, maar van allen en een ieder die tot een van die behoorde. Indien er dan wederom iets vreemd kon zijn van de opvolgende zeven tijden van het Nieuwe Testament, zo zijn het voorwaar deze beloften, onder beding gedaan, niet aan de kerken, maar aan de bijzondere gelovige leden, die niet afzonderlijk tot één van die alleen, maar tot de ene zowel als de andere daarvan zouden behoren; gelijk dat ook uit de eindelijke meldingen der gemeenten blijken kan, tot welke de Geest telkens sprekende wordt ingevoerd.

d. Wij stappen nu voorts over tot de eenvoudige en historische schrijfwijze, welke men in de voornaamste inhoud der brieven vindt gebruikt te zijn. Wij zullen ook, om ons met geen schijn op de veelheid van redenen meer dan op derzelver kracht te leggen, hier niet in het brede dringen, dat de inhoud der brieven zo weinig de zeven tijden door hun bijzondere merktekenen van elkander onderscheidt, dat integendeel de verdedigers van deze tijden de op geheel verschillende tijden en staten der Kerk bevonden worden toe te passen; ja, dat men die vrij bezwaarlijk toepassen kan op deze zeven tijden, zoals die heden van de meesten van onze godgeleerden van dat gevoelen onderscheiden worden opgeteld.

1. Immers is dat niet al te wel te vatten:

a. Hoe de eerste Kerk ten tijde der apostelen die men in de brief van Efeze vindt, en wel als vrij sterk bestraft en bedreigd, te berispen is geweest boven de Kerk in haar

tweede tijd, of in de tweede en derde eeuw welke in de brief aan die van Smyrna gesteld wordt voor te komen met een grote lof en zonder enige soort van berisping. Want indien men zijn eerste liefde heeft beginnen te verlaten omtrent het einde van de eerste tijd, zo is die zeker na de dood der apostelen niet toegenomen, maar veeleer geleidelijk meer afgenomen, zoals men dat uit de vermenigvuldigde ergernissen en scheuringen licht kan zien.

b. Wie kan van gelijke begrijpen dat de vierde tijd, in welke het rijk van de antichrist zijn voornaamste kracht zal hebben gehad in de wereld onder de Christelijke naam, zover verheven boven de vijfde tijd, zijnde die van de Reformatie, als de lof van de kerk van Thyatire, in de vierde brief voorkomende, groot is boven die van Saris in de vijfde brief?

c. Wie kan het ook zo bevatten? Dat de zesde tijd der Kerk, tot welke wij met deze onze dagen nog schijnen te behoren, veelmeer lof zouden verdienen of immers ontvangen, niet alleen als de vijfde tijd der begonnen Reformatie, welker prijzenswaardige ijver voor waarheid, godsvrucht en liefde wij met zoveel recht prijzen, en klagen in onze dagen uitgeblust te zijn, maar ook als de zevende tijd van de nog verwacht wordende allerheerlijkste staat der Kerk hier op aarde; gelijk zeker de zesde brief aan die van Filadelfia vol van lof is, daar de vijfde van Sardis weinig van heeft, en de zevende van Laodicea niet met al.

2. Maar boven dit alles vinden wij nog een zaak die wij menen dat haar bijzondere opmerking verdient, dat er in deze zeven kerken geheel geen tijdvervolg plaats heeft, of ten aanzien van hun opkomst in de wereld, of ten aanzien van hun vertoning aan Johannes.

a. Immers zijn deze Aziatische gemeenten, in de zeven genoemde en genoeg bekende steden, alle in wezen geweest tegelijk in dezelfde apostolische tijd.

b. Ook heeft Johannes tegelijk gezien de zeven gouden kandelaren, welke die gemeenten verbeeldden; en die niet de ene na de ander, maar tegelijk van Christus verzorgd, Die in het midden daarvan wandelde, en de zeven sterren tevens ook in Zijn rechterhand hield. Als dan Johannes daarop belast wordt aan deze tegelijk vertoonde en bezorgde kerken te schrijven, en deze brieven wel de ene op de andere, dewijl zij niet geheel tegelijk konden worden opgegeven en geschreven, maar evenwel zonder enige tussenkomst van tijd of zaak daarop tezamen volgen; zo zien wij niet wat hier is dat bij deze kerken en brieven om enig tijdvervolg in de zaken kan doen denken. Ja, indien elders het bewijs voor de onderlinge opvolging der zeven tijden, hetwelk genomen wordt uit het tijdvervolg in het openen der zegelen en klinken der bazuinen, met enige schijn zal doorgaan, zo oordelen wij dat hier ook behoorde te gelden een dergelijk bewijs tegen het tijdvervolg uit het tegelijk zien der zeven kandelaren en zeven sterren. Bijzonder, als wij aanmerken dat die zeven kerken in Azië, die daardoor werden vertoond, tegelijk op deze tijd in de wereld waren, zodat het tegelijk zien van de kandelaren ook in dit opzicht de betekenis van één en dezelfde tijd meebrachten. Daar dan niet alleen de geziene zinnebeelden, maar ook de zaken daardoor onmiddellijk vertoond, tot één en dezelfde tijd behoren, zo schijnt hier geen bekwame gelegenheid over te zijn om aan verschillende en op elkander door alle eeuwen van het Nieuwe Testament volgende tijden te denken.

VII. Deze brief is aan die van Efeze.

A. Het opschrift is de engel der gemeente van Efeze. Door Hem, Die de zeven sterren in Zijn rechterhand houdt, Die in het midden van de zeven gouden kandelaren wandelt, hoofdst. 2:1.
B. De inhoud bevat:
1. Een erkentenis van het goede dat in haar was, namelijk, arbeid, lijdzaamheid, de kwaden niet te kunnen dragen, de valse apostelen die roemen op een buitengewone zending, daar ze toch bedriegers waren, te ontdekken en te weren, vers 2. En in alles om de Naam van de Heere Jezus onvermoeid te volharden in arbeid en in lijden te verdragen, vers 3.
2. Een bestraffing, dat zij hun eerste liefde verlaten hadden, vers 4.
3. Een vermaning, om te gedenken waarvan zij uitgevallen waren; zich te bekeren, en de eerste werken te doen.
a. Aangedrongen door een dreigement, dat zij anders binnenkort te verwachten hadden de uitroeiing van hun gemeente, het weren van de kandelaar van zijn plaats, vers 5.
b. En aangemoedigd door hetgeen nog daarenboven in hen te prijzen was, dat zij de werken der Nicolaïeten haatten, welke Hij ook haatte, vers 6.
C. Het besluit behelst een opwekking tot aandacht. Die oren heeft, die hore wat de Geest tot de gemeenten zegt. En een belofte: Die overwint, Ik zal hem geven te eten van den Boom des levens, die in het midden van het paradijs Gods is, vers 7.
VIII. Zodat deze woorden in zich behelzen: *Een klacht van de Heere Jezus over het verlaten van de eerste liefde in de gemeente van Efeze.*
IX. Het wordt hier zo voorgesteld:

I. In het gemeen: Maar Ik heb tegen u.
II. Dan in het bijzonder: Dat gij uw eerste liefde verlaten hebt.

VERKLARING

I. In het gemeen luidt de klacht: Maar Ik heb tegen u.
A. Ik, Die de zeven sterren in Mijn rechterhand houd, Die in het midden der zeven gouden kandelaren wandel, Ik, de Zone Gods, Die alwetende en heilig ben.
B. U. De engel der gemeente te Efeze. En gij die aan zijn opzicht toebetrouwd zijt in die gemeente.
C. Maar Ik heb tegen u.
1. Als de Heere een *maar* gebruikt, als Hij er een *maar* achteraan voegt, dan moet het al vrij wat in hebben.
a. Hij gebruikt een maar, wanneer Hij bestraft: Over hoogmoed, Deut. 18:20. Over ongeloof, Deut. 1:32. Over ongehoorzaamheid, Richt. 2:2, 6:10. Over ongevoeligheid, Jer. 5:3.
b. Hier zal dan ook de Heere een maar gebruiken om te vertonen dat het al vrij wat in heeft hetgeen Hij tegen hen had. Het behelsde ook in zich en sproot uit hoogmoed, uit ongeloof, uit ongehoorzaamheid, uit ongevoeligheid. Dus dan: Maar.
2. Ik heb tegen u. Dit is eigenlijk een spreekwijze van de rechtbanken ontleend, en wel van de beledigde partij, die reden heeft iemand aan te klagen, of een eis tegen hem voor de rechter te formeren. Nog viermaal vind ik deze spreekwijze gebruikt in het Woord, Matth. 5L:23,24: Zo gij dan uw gave zult op het altaar offeren, en aldaar

gedachtig wordt dat uw broeder iets tegen u heeft. Laat daar uw gave voor het altaar. Mark. 11:25: Wanneer gij staat om te bidden, vergeeft indien gij iets hebt tegen iemand. In ons teksthoofdstuk, vers 14 en 20: Maar Ik heb enige weinige dingen tegen u. Daarmee wordt te kennen gegeven:
a. De onveranderlijkheid van de zaak. Zo lezen wij, Jes. 16:13, van het woord dat de Heere tegen Moab gesproken heeft. En Jes. 23:11: De Heere heeft bevel gegeven tegen Kanaän.
b. Dat des Heeren eer daardoor gekwetst is. Zo spreekt de Heere van een twist tegen Zijn volk, Jer. 12:1.
c. Dat de Heere het nauwkeurig wist. Zo staat er: Hij zal uitroepen tegen alle inwoners der aarde, Jer. 25:30.
d. Zij worden er door tot hun hart geroepen. Zo zei de Heere eens: Waarom doet gij zulk een groot kwaad tegen uw zielen? Jer. 44:7.
e. De zaak wordt erdoor openbaar gemaakt. Zo staat er: Zet uw aangezicht tegen de bergen Israëls, en profeteert tegen dezelve, Ez. 6:2. Zet uw aangezicht tegen de dochteren uws volks, Ez. 13:17.
II. In het bijzonder, zegt de Heere Jezus, heb Ik tegen u, dat gij uw eerste liefde hebt verlaten. Hier moeten wij zien, wat de eerste liefde is, en wat het is die te verlaten, daar Jezus eigenlijk hierover klaagt en ze bestraft.
A. De eerste liefde:
1. Moet men hier juist niet bepalen alleen tot de aalmoezen en weldadigheden omtrent de armen, als Pareüs, Grotius en anderen; of alleen tot de broederlijke liefde der gelovigen onder elkander, als Jonas le Buy.
2. Maar de Heere Jezus spreekt hier onbepaald van de eerste liefde, zodat wij derhalve hier moeten denken om de liefde jegens God, Christus en de godzaligen, zoals die in het eerste, wanneer een zondaar overgebracht wordt, werkelijk in zijn ziel dan omgaat; van de Heere eens genoemd: De weldadigheid harer jeugd, en de liefde harer ondertrouw, Jer. 2:2.
a. Deze eerste liefde omtrent God in het gemeen, en de dierbare Heere Jezus in het bijzonder, laat zich wel onder andere ook hierin uit:
1. In een hoogachting en verheffing oneindig boven al wat er is, niet alleen met het oordeel, maar ook met de ganse wil. Alles wat heerlijk, wat beminnelijk, wat hoog is, verdwijnt bij des Heeren heerlijkheid. O! zulk een ziel zegt dan wel duizendmaal met Ethan de Ezrahiet: Wie mag in de hemel tegen de Heere geschat worden? Wie is de Heere gelijk onder de kinderen der sterken? Ps. 89:7.
2. In een werkzame uitlating. Die liefde zet aan tot gemeenschap te zoeken, de ziel is daarop gezet, speurt alle gelegenheden na om nabij te komen, stelt zich in des Heeren tegenwoordigheid, of de Heere het oog eens naar haar wendde en op haar zag, en of zij Hem eens mocht zien. Zij begeeft zich dan naar het Woord, dan tot het gebed, dan naar de kerk, dan naar een gezelschap van vromen, en het is haar te doen om de Heere daar te vinden; dit doet haar menigmaal zeggen: Och dat Gij mij als een Broeder waart! Dat ik u op de straat vond; ik zou U kussen, ik zou U brengen in mijner moeders huis. Zijn linkerhand zij onder mijn hoofd, en Zijn rechterhand omhelze mij, Hoogl. 8:1-3.
3. In een eerbiedige verootmoediging. Zij verwondert zich wel honderdmaal, en durft het nauwelijks geloven dat zij de Heere liefhebben mag; en wordt ze eens met Goddelijke liefde bestraald; o! dan verdwijnt ze in haar niet, gelijk David zich in des

Heeren tegenwoordigheid gedroeg, zeggende, Ps. 5:8: Ik zal mij buigen naar het paleis Uwer heiligheid, in Uw vreze.
4. O! hoe vermaken zij zich dan in het genieten! Dan kan ze alles missen, dan is ze met haar Jezus recht rijk en recht vergenoegd, Hoogl. 2:3,4.
5. O! wat is zij terstond beroerd met gevoelige smart aangedaan en ontsteld over het gemis en afzijn, Hoogl. 5:4.
6. In een gewillige gehoorzaamheid, 2Kor. 5:9. Men lieft dan Deze, Ps. 139:21,22; alles is voor Hem ten beste, Hebr. 10:24.
b. De eerste liefde omtrent de vromen laat zich zo onder andere ook uit: Wat is er dan een prijs stellen op de vromen? Wat is er een begeerte naar omgang met hen? Wat een toegenegenheid? Rom. 10:1. Wat een welbehaaglijkheid? 1Joh. 5:1. Wat is er dan een vereniging met hen?
B. Deze eerste liefde wordt verlaten:
1. Omtrent de Heere: Als men ander dingen of zichzelf ook benevens de Heere begint hoog te achten, als men met Simson aan Delila's begint zin te krijgen. Als de werkzame uitlatingen van liefde tot de Heere verkoelen, door traagheid, vadsigheid, met de bruid, Hoogl. 5. Als men zijn geringheid vergeet. Als het vermaak vermindert. Als men zonder beroerte en innige smart heen kan gaan onder gemis. Als de gehoorzaamheid zo gewillig niet meer is. Als men met vijanden Gods kan omgaan, zonder smart en gevoel der ziel. Als alles niet meer zo vlot voor de Heere is.
2. Omtrent de godzaligen: Als men zoveel prijs op de vromen niet meer stelt, maar hier en daar over begint te vallen. Zich van ze afscheidt, en het hart er koud omtrent wordt. En daarom geen vereniging des harten ermee oefent. Was het zo met haar gesteld? Mocht Jezsu dan niet wel klagen?

TOEPASSING

I. Ziedaar hetgeen de Heere Jezus tegen de gemeente van Efeze of verschillenden onder hen had!
A. Heeft Jezus zoveel tegen bekeerden, die hun eerste liefde verlaten hebben? Wat moet Hij dan wel tegen ulieden hebben, die Hem geheel niet liefhebt? De meeste mensen kunnen niets minder verdragen dan daarover verdacht gehouden te worden, of zij God en Jezus wel liefhebben. Daartegen stuiven zij aanstonds gemelijk op, indien iemand maar eens tasten wil aan de gronden van die hun verbeelding; en ondertussen hoever is het er in velen vandaan?
1. Ziet men eerst eens op het liefhebben van God en Jezus. Hebt gij God en Jezus lief, die zulk een lage prijs op God en Christus telt? Hebt gij Deze lief, gij die zo onverschillig zijt omtrent Hun genieting, en zo vol driftige begeerten en zoeken naar andere genietingen? Hebt gij God lief, die van geen vermaak en vergenoegd zijn weet in Hun ontdekking? Hebt gij Hun lief, die van geen toeleg weet om Hen te believen en te gehoorzamen?
2. Ziet eens op het liefhebben van Zijn volk. Zou er liefde bij wezen, daar de vromen (of fijnen zo gij ze noemt) voor het slechtste volk wordt gerekend? Of bij u die liever met wereldlingen dan met hen verkeert? Ja die haat, afkeer en wat niet al tegen hen uit?
B. Wees gewaarschuwd!

1. Gij moogt u inbeelden God en Jezus lief te hebben; maar gij bedriegt uzelf. Gij zijt een overspelig geslacht, uw ingebeelde liefde is geheel en al gemaakt en vals.
2. O! wat heeft Jezus ook niet al tegen ulieden. Gij kunt onmogelijk zalig worden; Jezus heeft u niet lief, Hij haat u en is op u vertoornd. Gij zijt het meest vervloekte schepsel dat er onder de zon is, 1Kor. 16:22.
II. Godvruchtigen, bij wie in de grond de liefde al is! Daar meen ik alleen zulkeen door:
A. Die God, Jezus en de vromen liefhebben. God en Jezus, in alles wat Die zijn. En de vromen om hetgeen de Heere in hen gelegd heeft. Die een toeleg hebben om God en Christus te believen, overal, in alle plaatsen en tijden; die op God en Jezus nog al veel denken, die gaarne van God en Christus spreken en horen spreken. Die hun gemis niet kunnen dragen zonder smart; die niet geheel kunnen rusten, of zij moeten God en Jezus hebben. Die alles nog voor Hem wensen te missen, die gevoelig zijn als Zij onteerd worden.
1. Maar hoe staat het nu verder met u? Zou Jezus tegen u, o vromen, ook niet klagen: Maar Ik heb tegen u, dat gij uw eerste liefde verlaten hebt? Bezie te stukken die wij daarvan zo even in de verklaring hebben opgegeven.
2. Waar komt dit vandaan bij de vromen? Uit onkunde, uit gedeelde liefde, uit weinig omgang, uit ongelovigheid, uit stoute zonden, uit vreesachtigheid in het uitkomen voor Hem, en uit eigen liefde.
a. Is dat nu niet bitter dat de Heere Jezus ook tegen Zijn eigen volk moet zeggen: Maar Ik heb tegen u, dat gij uw eerste liefde hebt verlaten? Hoe kan een ieder redding voor zichzelf wachten, zolang deze dingen alzo zijn? Wat moet men van de Kerk denken, als Jezus wat tegen de vromen heeft?
b. Waar gaat ons land heen, als de zuilen en pilaren daarvan, want dat zijn de vromen, waggelen en schudden?
1. Zal de Heere om onbekeerden Kerk en land redden? Dat zij verre. Indien ons nog geen overblijfsel naar de verkiezing der genade was gelaten, wij waren Sodom en Gomorra gelijk geworden, Jes. 5.
2. En Jezus heeft al vrij wat tegen de vromen, zoals wij gehoord hebben.
B. Ik sluit dan met de woorden uit het volgende vijfde vers: O! God, druk ze op de harten van Uw volk! Gedenk dan vanwaar gij uitgevallen zijt, bekeer u, en doe de eerste werken. AMEN.

ZEVEN EN VIJFTIGSTE LEERREDE

OPENBARING 3:2b

Want Ik heb uw werken niet vol gevonden voor God.

INLEIDING

I. **WANT** het is niet gelijk de mens ziet; want de mens ziet aan wat voor ogen is, maar de Heere ziet het hart aan, lezen wij, 1Sam. 16:7. Een waarheid die zich niet alleen bepaalt aan dat geval hetgeen ons daar voorkomt, maar die zich ook uitstrekt in een algemene zin.
A. Hetgeen echter zo niet moet opgevat worden dat de Heere geheel niet ziet en geheel onverschillig is omtrent het uitwendige.
B. Maar het wil zeggen:
1. Dat de mens alleen het uitwendige ziet, doch dat de Heere ook het hart ziet.
2. Dat de Heere niet zozeer naar het uitwendige ziet, dan wel naar het inwendige.
3. Dat de mensen meest waarderen hetgeen een uitwendige luister, grootheid en aanzien heeft. Maar dat de Heere integendeel de meeste prijs zet op de waarheid, oprechtheid en hoedanigheid van het werk, dat zonder dit alle uitwendigheid bij Hem niet met al is.
II. Waarlijk, dit is de zaak welke de Heere Jezus hier aantoont in deze tekst; want ofschoon die van Sardis de naam hadden dat zij leefden bij de mensen; o! dat was niet met al bij de Heere, dewijl Hij hun werken niet vol had gevonden voor God, gelijk er in deze woorden staat.
III. Deze vijfde brief, vervat in de zes eerste verzen van dit derde hoofdstuk, behelst in zich:
A. Een opschrift, in het eerste gedeelte van vers 1: En schrijf aan de engel der gemeente die te Sardis is: Dit zegt Die de zeven Geesten Gods heeft, en de zeven sterren.
B. De inhoud zelf bevat:
1. Een vertoning van de ellendige staat der meeste belijders te Sardis, in het volgende gedeelte van vers 1: Ik weet uw werken, dat gij den naam hebt dat gij leeft, en gij zijt dood.
2. Een opwekkende vermaning: Zijt wakende, en versterkt het overige dat sterven zou. Met klem aangedrongen: Want Ik heb uw werken niet vol gevonden voor God, vers 2.
3. Een herhaalde opwekking: Gedenkt hoe gij het ontvangen en gehoord hebt, en bewaart het, en bekeert u. Gesterkt met een bedreiging: Indien gij dan niet waakt, zo zal Ik over u komen als een dief, en gij zult niet weten op welk uur Ik over u komen zal, vers 3.
4. En een roemende verheffing van enige weinigen te Sardis, zo ten aanzien van hun tegenwoordige als toekomende staat, vers 4: Doch gij hebt enige weinige namen ook te

Sardis, die hun klederen niet bevlekt hebben, en zij zullen met Mij wandelen in witte klederen, overmits zij het waardig zijn.
C. Een slot, vers 5,6: Die overwint, die zal bekleed worden met witte klederen; en Ik zal zijn naam geenszins uitdoen uit het Boek des levens, en Ik zal zijn naam belijden voor Mijn Vader en voor Zijn engelen. Die oren heeft, die hore wat de Geest tot de gemeenten zegt.
IV. Zodat onze woorden in zich behelzen: *Een klem- of drangreden waarmee die vermaning wordt aangedrongen, zijt wakende, en versterkt het overige dat sterven zou*. Die van Sardis hadden en deden wel iets dat een zweem naar het werk Gods vertoonde, zij hadden een gedaante van godzaligheid; maar helaas! zij misten de waarheid en de kracht der godzaligheid in de meesten; en die nog al in de grond waarheid des harten hadden; o! die lagen als op sterven, het was er dor en geesteloos gesteld, en zij waren in vele opzichten zeer nalatig en verzuimden hun plicht. Zodat de Heere Jezus hun werken niet vol gevonden heeft voor God; daarom hadden zij te waken, en het overige dat sterven zou te versterken. Is er een stof die op onze dagen ook past, dan is het toch immers deze?
V. Laat ons tot opheldering en verstand van deze woorden acht geven:

I. Op hetgeen dat de Heere Jezus hier getuigt: Ik heb uw werken niet vol gevonden voor God.
II. En dan naspeuren hoe Hij dit tot een drangreden gebruikt om wakende te zijn en het overige dat sterven zou te versterken, met het woordje *want,* zeggende: Want Ik heb uw werken niet vol gevonden voor God.

VERKLARING

I. Om hetgeen dat de Heere Jezus hier getuigt in de haak te vatten, dienen wij te weten, wanneer iemands werken voor God vol gevonden worden. En dan zal het als vanzelf blijken wat Christus hiermee zeggen wil: Ik heb uw werken niet vol gevonden voor God.
A. Wij horen hier dan spreken van werken. Die nader bepaald worden, uw werken. En waaromtrent geëist wordt dat ze vol gevonden worden voor God.
1. Hier wordt dan gesproken:
a. Van werken. Dat men door *Ta erga,* van de onzen vertaald *werken,* verstaan moet allerlei werkzaamheden en verrichtingen, zo met het hart, met de mond, als met uiterlijke daden, is vanzelf vrij klaar, en behoeft geen betoog.
b. De Heere Jezus spreekt hier tot die van Sardis in het bijzonder van hun werken, zeggende: Uw werken. Uw werken, die u aanbevolen, en die u toevertrouwd waren. Uw werken, daar gij bij aanvang geschenen hebt werk van te maken. Uw werken, waaromtrent gij enige vertoning maakt, alsof gij het meende.
2. Welke voor God moesten vol gevonden zijn.
a. Zeg niet, hoe kan de Heere Jezus zulks eisen? Daar vanwege de altijd bijliggende verdorvenheid, zelfs ook de allerheiligste, geen volle en volmaakte werken, naar het nauwkeurig en volmaakt oordeel Gods ooit kunnen betrachten of voortbrengen. Het is zo; gelijk zij maar ten dele kennen, 1Kor. 13:9, zo is al hun werk ook maar ten dele. Salomo roept daarom uit: Voorwaar, er is geen mens rechtvaardig op aarde, die goed

doet, en niet zondigt, Pred. 7:20. En hij zegt, Spr. 24:16, dat de rechtvaardige zevenmaal valt. David, die man naar Gods hart, stortte deze betuiging daarom ook voor des Heeren voeten uit: Zo Gij de ongerechtigheden gadeslaat, Heere, wie zal bestaan? Ps. 130:3. En: Treed niet in het gericht met Uw knecht, want niemand die leeft zal voor Uw aangezicht rechtvaardig zijn, Ps. 143:2. Job, een man naar Gods eigen getuigenis oprecht en vroom, betuigt ook: Waarlijk, ik weet dat het zo is. Want hoe zou de mens rechtvaardig zijn bij God? Zo Hij lust heeft om met hem te twisten, niet één uit duizend zal hij Hem beantwoorden, Job 9:2,3. En Jakobus, een apostel des Heeren, belijdt volmondig: Wij struikelen allen in vele, Jak. 3:2.

b. Om dit dan wel te verstaan, dient men te weten dat Gods Woord van een tweeërlei volheid of volmaaktheid der werken spreekt.

1. Er is een wettische volheid, welke van de godgeleerden genoemd wordt de volmaaktheid der trappen, wanneer namelijk in de allergrootste trap, dat is volmaakt en volkomen, de gehoorzaamheid welke God van elk in Zijn wet eist, door de mens zelf volbracht wordt. Hetgeen geschiedt, als iemand al de geboden Gods zonder enige uitzondering altijd, zonder ooit iets anders te doen. En dat wel inwendig met zijn hart en uitwendig met zijn woorden en daden volkomen gehoorzaamt. Want wie de gehele wet zal houden, en in één zal struikelen, die is schuldig geworden aan alle, Jak. 2:10. Was Adam in de staat der rechtheid gehoorzaam gebleven, dan zou hij zulk een volheid der werken voor God gehad hebben; maar helaas! door de zonde is deze weg opgebroken, dat er niemand meer langs kan gaan. Elke sterveling mist in dit leven deze volheid der werken, ja, een Paulus zelfs moest klagen, dat de zonde in hem woont, Rom. 7:20,21. En daarom: Indien wij zeggen dat wij geen zonde hebben, zo verleiden wij onszelven, en de waarheid is in ons niet, 1Joh. 1:8. Christus, Gods eigen Zoon, Die Mens geworden is, was het alleen Die zulk een volheid der werken bezat, hoewel ook voor de Zijnen en in hun plaats. Maar behalve deze:

2. Spreekt God ook van een evangelische volheid, welke de godgeleerden noemen de volmaaktheid der delen; wanneer iemand met een volkomen hart Christus' gerechtigheid voor zichzelf aanneemt, en op die grond alleen bouwende, al de waarheden Gods en des geloofs vasthoudt, trachtende ook al de geboden Gods zonder enige uitzondering of keus van plichten te maken, volstandig en tot het einde toe te behartigen. Van zulken spreekt Paulus, als hij zei, 1Kor. 2:6: Wij spreken wijsheid onder de volmaakten. En Fil. 3:15: Zovelen dan als wij volmaakt zijn, laat ons dit gevoelen. Op deze wijze wordt er van Asa getuigd, dat zijn hart volkomen met de Heere was, al zijn dagen, 1Kon. 15:14. En betuigde Hiskia ook van zichzelf voor God: Och Heere, gedenkt toch dat ik voor Uw aangezicht in waarheid en met een volkomen hart gewandeld, en dat goed is in Uw ogen gedaan heb, Jes. 38:3. Van zulk een evangelische volheid der werken wordt hier gesproken. Laat ons dan nu eens op die grond onderscheiden trachten na te gaan wanneer iemands werken voor God vol gevonden worden. Wij zeiden zo even, dat men onder het woord *werken* hier begrijpen moet allerlei werkzaamheden en verrichtingen, zo met zijn hart, met de mond, als met uiterlijke daden.

a. Zullen de werken van iemands hart op een evangelische wijze vol gevonden worden voor God, dan behoort ertoe:

*. Waarheid in het verstand; dat men alles, ten opzichte van de Goddelijke waarheden, zo kent en er zo van gevoelt, gelijk de waarheid is. Waartoe dan vereist wordt:

/. Dat men een rechtmatige kennis heeft, en rechtzinnige gevoelens van de Goddelijke waarheden van des Heeren Woord, mitsgaders van de bijzondere geloofsstukken daarin begrepen. Dat noemt Paulus: Een kennis der waarheid die naar de godzaligheid is, Tit. 1:1.
//. Dat die kennis een recht geheiligde kennis is, eerder is de waarheid in kracht niet vol in het verstand. De Geest der waarheid moet het verstand in die waarheid leiden, Joh. 16:13. En dat is dan, wanneer de Goddelijke waarheden door de Geest der wijsheid en der openbaring aan het verstand ontdekt worden in hun wezenlijke en vergeestelijkte hoedanigheden, dat is, in hun noodzakelijkheid, betamelijkheid, beminnelijkheid, voordeel; waardoor het oordeel dan bestraald wordt met zoveel licht en overhaling, dat het van alle zaken oordeelt naar hun waarde en waarheid. Hebbende een waar gezicht en erkentenis van God, in Zijn ziel vervullende algenoegzaamheid; van de Heere Jezus, in Zijn beminnelijke volheid en gewilligheid voor zondaren; van zichzelf in zijn diep verloren staat buiten God; van de weg des levens in zijn dierbare aannemelijkheid; van godzaligheid en heiligheid in hun dierbare schoonheid; van de tegengestelde zonden in hun hatelijke verfoeilijkheid. Ziedaar, als zo het verstand is opgeklaard, dan wordt het evangelisch vol bevonden voor God.
**. Zullen de werken van iemands hart vol gevonden worden voor God, dan behoort er ook toe een volle of waarachtige verandering van zijn hart, en een werkzame overbuiging van zijn wil. Daar men dan deze bijzonderheden toe brengen moet:
/. Een vernieuwde gestalte des harten te hebben, welke voor de herstelling van het beeld Gods in de wedergeboorte gebracht wordt in de mens; bestaande allervoornaamst in die rechtheid, en overeenkomstig van des mensen wil met de wil van God, met de waarheid van Zijn wet en Woord; zodat hetgeen daarin waarheid is, ook waarheid is en afgedrukt is in des mensen wil en hart. Zo leest men daarom: Ik zal Mijn wet in het binnenste geven, en zal die in hun hart schrijven, Jer. 31:33.
//. Een ongeveinsde oprechtheid te hebben. Volheid wordt wel gesteld tegen bedrog en geveinsdheid, dat in de grond niet anders is dan een onvolkomenheid. Integendeel zulk een hart, dat zonder dubbelhartigheid eenvoudig, oprecht en ongeveinsd is, dat is vol of volkomen voor God. Zo zegt David, dat hij voor Gods aangezicht gewandeld had in waarheid en oprechtheid des harten, 1Kon. 3:6. En in deze zin zegt Paulus, 1Kor. 5:8: Laat ons feest houden, niet in den ouden zuurdesem, noch in den zuurdesem der kwaadheid en der boosheid, maar in de ongezuurde broden der oprechtheid en der waarheid.
///. Een getrouwe geloofshandel met God in Christus te oefenen; dat insluit:
. Die waarachtige en niets achter houdende overgave van het hart, die men door het geloof doet aan de Heere, zonder zich tweehartig te verdelen, zonder hunkering naar iets anders, en tot alles dat geëist wordt; dat is recht vol en volkomen, en dat noemt Paulus: Laat ons toegaan met een waarachtig hart, Hebr. 10:22.
.. De getrouwheid van een gelovige, achtereenvolgens die overgave in het verbond aan God, blijvende met een waarachtig hart onveranderlijk bij de Heere. Juda was met de heiligen getrouw, Hos. 12:1. Zo zegt de psalmist: Wij hebben niet valselijk gehandeld tegen Uw verbond; ons hart is niet achterwaarts gekeerd, Ps. 44:18,19. In dit opzicht worden zulke personen genoemd: Het rechtvaardige volk, dat de getrouwigheden bewaart, Jes. 26:2.

b. Zullen de werken van iemands mond op een evangelische wijze vol gevonden worden voor God, dan behoort daartoe:
*. Een aanroepen en bidden tot God naar de mening van het hart, Joh. 4:24.
**. Te spreken van God en Goddelijke waarheden, zoals de waarheid in Jezus is, en naar de verlichting die men heeft. Mijn gehemelte zal de waarheid bedachtelijk uitspreken, noemt het de spreukenschrijver, Spr. 8:7.
***. De waarheid openbaar te belijden, zoals men ze met zijn hart gelooft. Houdende de onwankelbare belijdenis der hoop vast, Hebr. 10:23. En de goede belijdenis belijdende voor vele getuigen, 1Tim. 6:12.
****. Van zichzelf en zijn genadestaat, gestalten, genietingen, werkzaamheden niet anders bij mensen met de mond op te geven, dan men in waarheid is en bezit voor God, om maar mooi en groot bij anderen te schijnen, en niet minder te zijn dan dat. Roemende en liegende tegen de waarheid, noemt het de apostel, Jak. 3:14.
c. Zullen de werken van iemands uiterlijke daden op een evangelische wijze vol gevonden worden voor God, daartoe behoort:
*. In het burgerlijke, in handel, wandel, doen en laten, in omgang en beroep, in alles rondom oprecht te zijn, zonder veinzen, zonder bedriegen, gelaat en daden naar waarheid en recht. Die oprecht wandelt en gerechtigheid werkt, noemt het de dichter, Ps. 15:2.
**. In het godsdienstige, openbaar en in het bijzonder, alles te doen:
/. Uit een oprecht beginsel van het hart, zonder iets uiterlijk te vertonen dat geen waarheid is in het binnenste; en dat met al de gepaste gestalten die onder een rechte dienst van God geëist worden; inwendige zielendienst, aandacht, ernst, ootmoedigheid, geloof en wat dies meer is. Anders is het maar een naderen met de lippen, Jes. 29:13. Maar dan een dienen in geest en in waarheid, Joh. 4:24.
//. Waartoe dan ook behoort een dienen van God naar de enige regel, het Woord van God. De enige en ware God te dienen, en naar die wijze zoals Hij wil; staande dan tegenover alle eigenwilligheden, bijgeloof, mensenvonden, die niet uit God, en zo niet uit de waarheid, noch naar de waarheid van wet en Evangelie zijn.
***. In het zedelijke of godvruchtige alles zo te doen, dat er het wezenlijke dat tot de ware godsvrucht behoort, in gevonden wordt. Daar ziet de belofte op: Ik zal geven dat hun werk in der waarheid zal zijn, en Ik zal een eeuwig verbond met hen maken, Jes. 61:8. En dat is dan:
/. Wanneer alles dat men in de oefening der godzaligheid doet, voortkomt uit een waar beginsel, dat is te zeggen, uit een recht vernieuwd en door de waarheid geheiligd hart; anders is het maar natuurlijk werk, zonder waarheid der genade. En zo dan uit het geloof, uit liefde tot het werk en de wil Gods, en uit een zuivere oprechtheid de waarheid betrachtende in de liefde, Ef. 4:15.
//. Wanneer alles dat men in de oefening der godzaligheid doet, gedaan wordt naar de regel, welke is het geopenbaarde Woord van God, en bijzonder ook op een volledige wijze, namelijk:
. Met een indruk van God op het hart, onder geheiligde ootmoed. Zo vraagt de profeet Micha: Wat eist de Heere van u, dan recht te doen, en weldadigheid lief te hebben, en ootmoediglijk te wandelen met uw God? Micha 6:8.
.. En met een heilige ernst. Zijt vurig van geest, dient den Heere, Rom. 12:11.

///. Wanneer alles dat men in de oefening der godzaligheid doet, gedaan wordt tot een waar einde; niet met slinkse bijeinden, met zichzelf of mensen in het oog; maar enkel:
. Omdat het de wil van God is, en Die er in te gehoorzamen. Hoe lief heb ik Uw wet, getuigt er David van, zij is mijn betrachting den gansen dag, Ps. 119:97.
.. Tot eer en tot heerlijkheid van God, 1Kor. 10:31. Ziet vrienden, daar het zo mee gesteld is, hun werken worden op een evangelische wijze vol gevonden voor God.
B. Maar hoe stond het in de gemeente van Saris? Was het daar zodanig met hen gesteld? Het verschilt veel vrienden; o! met de meesten in die gemeente, zo leraar als genaamde ledematen, zag het er gans droevig en naar uit; want de Heere betuigt tegen hen: Ik heb uw werken niet vol gevonden voor God.
1. Uit kracht van tegenstelling blijkt het u als vanzelf wat het te zeggen is dat iemands werken niet vol gevonden worden voor God.
a. Ten opzichte van het verstand zegt het:
1. Geheel geen kennis te hebben, te zoeken noch te krijgen van de Goddelijke waarheden.
2. Of met dwaalkennis bezet te zijn, en zich met allerlei wind van leringen te laten omvoeren.
3. Of al enige waarheden kennende, echter ze niet geestelijk te verstaan, met dat licht dat alleen zaligmakend is.
b. Ten opzichte van het hart zegt het, geen inwendig vernieuwde gestalte te bezitten, niet oprecht voor God te zijn, en geen getrouwe verbondeling met God te zijn.
1. Zodat men zich nooit in waarheid aan de Heere overgegeven, en Hem voor zijn Deel, onverdeeld, zonder hunkering naar wat anders, en onbepaald gekozen heeft.
2. Noch al zijn heil en lust in Zijn verbond stelt, met David, 2Sam. 23:5.
c. Ten opzichte van de mond zegt het, tot God met de lippen zonder hart en mening te naderen, in het bidden, in het psalmzingen, in het spreken van God en Goddelijke dingen, in vals opgeven van zichzelf. Hun lippen spreken valsheid, hun tong dicht onrecht, Jes. 59:3.
d. Ten opzichte van het uiterlijk gedrag en daden zegt het:
1. Ziet men op burgerlijke handel en verkeer, bedriegers te zijn, welker rechterhand is een rechterhand der valsheid, Ps. 144:11.
2. Ziet men vooral op godsdienstige en godvruchtige verrichtingen; geen goed, maar een ondeugend beginsel te hebben waaruit men werkt, dat op een verkeerde en kwade wijze te verrichten, dat men nog doet. Ziet, zo is het met iemand gesteld, wiens werken niet vol gevonden worden voor God.
a. Het is zo, met alle geloofsbelijders die te Sardis waren, is het zo niet gesteld geweest; want wij zullen in vers 4 van ons teksthoofdstuk de Heere Jezus ook horen zeggen, dat er enige weinige namen ook te Sardis waren, die hun klederen niet bevlekt hadden.
b. Maar het is echter volzeker, dat het met zeer ver het meeste er zo naar uitzag en slecht gesteld was.
2. Want het is de grote Heere Jezus Zelf Die dit hier zegt: Ik heb uw werken niet vol gevonden.
a. Het was dan geen feilbaar mens, die hoe geoefend in het werk Gods, en hoeveel geestelijk licht hij ook hebben mag, echter nog weleens mistasten kan. Het was geen

waarschijnlijke gissing, waarmee hun staat beoordeeld werd, dat ook nog zou kunnen feilen.
b. Maar het was de Heere Jezus Zelf, Die de Vader de macht gegeven heeft om het gericht te houden, Joh. 5:27. Die niet bedrogen kan worden, dewijl Hij Zelf de harten en nieren beproeft. Die altijd een rechtvaardig oordeel velt. Deze, de waarachtige God, Die niet liegen kan, Tit. 1:2, zegt het Zelf: Ik heb uw werken niet vol gevonden; en daarom konden zij er staat op maken dat het waarachtig zo was.
3. Het heeft ook nog zijn bijzondere nadruk dat Hij hier zegt: Voor God. Ik heb uw werken niet vol gevonden voor God. Alsof de Heere Jezus had willen zeggen:
a. Ik weet het wel, Ik ontken dat niet:
1. Dat ver de meeste mensen ulieden voor vroom houden, dat meest allen denken dat het werk Gods in u is; maar weet er dit bij, dat vele dingen of werken aan de mensen goed toeschijnen, vol en oprecht te zijn, die nochtans in de ogen van de alles doorziende God niet vol en oprecht worden bevonden. Want het is niet gelijk de mens ziet, want de mens ziet aan dat voor ogen is, maar de Heere ziet het hart aan, 1Sam. 16:7. Wat zal het u baten, dat de mensen zulks van u denken, daar gij toch voor God verwerpelijk zijt? De Heere zal u naar uw werken oordelen, niet gelijk de mensen daarvan gedacht en over gevonnist hebben, maar naar dat ze waarlijk zijn, en naar dat ze in de onfeilbare ogen Gods bevonden worden. Wat baat het u dan, de naam te hebben dat gij leeft, en nochtans waarlijk dood te zijn, zoals in vers 1 van ons teksthoofdstuk gezegd was.
2. Ik weet ook wel, dat gijlieden uzelf voor vromen uitgeeft, dat gij u onder het volk van God telt en voegt; maar ook, wat baat u zulks, daar de Heere er u niet voor houdt? Dat is u meer tot nadeel dan tot voordeel; want daardoor ontduikt gij de ontdekkingen en overtuigingen, zonder ze op uzelf toe te passen, en gij zijt zo in een onbekeerlijker toestand. Ik waarschuw u, gij zijt die uzelf rechtvaardigt voor de mensen; maar God kent uw harten, zoals er staat, Luk. 16:15.
b. Ik, de Amen, de trouwe en waarachtige Getuige, vers 14, zeg u aan, dat Ik uw werken voor God, Die onfeilbaar en alwetend is, voor Wiens ogen geen ding bedekt, maar alles naakt en geopend is, Hebr. 4:13, niet vol heb gevonden. En daarom, wees verzekerd dat het zo in waarheid met u staat.
1. Was er van de Christus in het Oude Testament al voorzegd dat Hij in de dag van Zijn toekomst en verschijning zou zijn als het vuur van een goudsmid, als zeep der vollers, en dat Hij zou zitten, louterende en het zilver reinigende, Mal. 3:2,32. Ziet dit hier ook bewaarheid, daar Hij als een geestelijke Goudsmid hun vals goud in het vuur ter beproeving brengt, en de onwaardigheid voor God ervan aantoont; daar Hij als een geestelijke Voller, door Zijn onderscheid makende zeep, hun vuil en niet vol werk uithaalt en voor de dag brengt, met het oogmerk om ze te louteren, en als zilver te reinigen. Het was dan zo, en zij konden er op afgaan dat het zo met hen in waarheid gesteld was. Ik, zegt Hij daarom, heb uw werken niet vol gevonden voor God.
II. Maar met welk oogmerk zou de Heiland Jezus deze woorden gebruiken? Wil ik het u eens zeggen, vrienden? Als een drangreden voor hen om toch wakende te zijn, en het overige dat sterven zou te versterken. Daarom voegt Hij deze woorden met het woordje *want* aan de voorgaande, zeggende: Want Ik heb uw werken niet vol gevonden voor God. En waarlijk, hier ligt veel klem en aandrang in, om toch wakende te zijn en het overige dat sterven zou, te versterken.

A. Waren zij nog geheel dood, zonder genade en waarheid des harten, gelijk ver de meesten te Sardis in die staat waren; o!
1. Dewijl zij dan nog geen rechte kennis van zichzelf, van God, van Christus en van de genadeweg hadden, maar als natuurlijke mensen niet begrepen de dingen die des Geestes Gods waren, 1Kor. 2:14, en daardoor zichzelf bedrogen, en met een leugen in hun rechterhand heengingen, hadden zij eens wakker te worden, en wakende te zijn, om toch naar waarheid te zien in welke staat zij waren.
2. Dewijl hun hart onoprecht voor God en nog midden in de dood was, moesten zij ontwaken en opstaan, opdat Christus over hen lichte, Ef. 4:14.
3. Dewijl al hetgeen dat zij van het genadewerk spraken, maar was om voor een Christen van anderen gehouden te worden, daar zij toch de waarheid van het Christendom misten; o! dan dienden zij eens wakker te worden en te weten dat niet die zichzelf prijst, maar die de Heere prijst, beproefd is, 2Kor. 10:18.
4. Dewijl al hun gedrag en godsdienstdaden zonder hart geschiedden; o! dan dienden zij eens op te waken en ervan overtuigd te worden dat zij maar een gedaante van godzaligheid hadden, maar de kracht daarvan verloochenden, 2Tim. 3:5.
B. Hadden zij in de grond al waarheid, waren zij immers begenadigden, doch wier geestelijk leven kwijnde en als op sterven lag, gelijk er zulken ook te Sardis gevonden werden; o!
1. Dewijl de Heere Jezus Zelf hun nu uit Zijn eigen Naam liet aanzeggen dat zij geen genoegzame kennis van de Goddelijke waarheden hadden, dat zij nog te licht met alle wind van leringen zich lieten omvoeren, en dat hun ook inzonderheid geestelijk licht ontbrak; hadden zij dan niet te waken, en het overige dat sterven zou te versterken?
2. Dewijl Jezus Zelf hun betuigt dat er nog teveel onoprechtheden bij hen waren, en dat zij niet genoeg gebruik van de geloofsweg maakten; hadden zij dan niet te waken, en het overige dat sterven zou te versterken?
3. Dewijl zij door de Mond der waarheid Zelf verzekerd worden dat hun gebeden teveel zonder hart, en hun woorden zonder indruk Gods gesproken werden, en dat het ook daaraan haperde; hadden zij dan niet te waken, en het overige dat sterven zou te versterken?
4. Eindelijk, zei Jezus hun Zelf dat hun daden en verrichtingen teveel uit een verkeerde grond, op een verkeerde wijze en tot een verkeerd einde van hen verricht werden; hadden zij dan niet te waken, en het overige dat sterven zou te versterken?
Ziedaar de reden, vrienden, waarom de Heere Jezus hier zegt: Want Ik heb uw werken niet vol gevonden voor God.

TOEPASSING

I. Indien de Heere Jezus in deze dagen getuigenis zou geven van de meeste gemeenten in Nederland, zou Hij deze zelfde woorden niet mogen gebruiken? Waarlijk, bijkans overal is het zo ook gesteld. Duizenden van mensen zijn er die zich voor Christenen uitgeven, wier werken van de Heere Jezus ook niet vol gevonden worden voor God. Immers zodanig is het met ulieden gesteld:
A. Die ten opzichte van uw hart:
1. In uw verstand:

a. Geen rechtmatige kennis hebt van de bijzondere geloofsstukken, maar diep onkundig daarheen gaat, zonder daarmee iets te doen hebben.
b. Of die aan enige onrechtzinnige gevoelens omtrent de Goddelijke waarheden vast zijt, wapenende met alle wind van vreemde leringen.
c. Of die wel enige rechte kennis hebben, nochtans alle geheiligde kennis mist, zodat zij geen gemoeds overredende en werkzaam makende kennis hebben: Van God, in Zijn ziel vervullende algenoegzaamheid. Van de Heere Jezus, in Zijn beminnelijke volheid en uiterste gewilligheid om verloren zondaren tot heil en zaligheid te zijn. Van uzelf, in uw diep verloren staat buiten God, van de weg van vrije genade; in zijn dierbare aannemelijkheid. Van godzaligheid en heiligheid, in hun uitnemende schoonheid. Van de zonden in hun hatelijke verfoeilijkheid.
2. En die daarbenevens een vernieuwde gestalte des harten mist. Maar dubbelhartig en onoprecht voor de Heere zijt. En geen eigen bevindelijke kennis hebt van de geloofshandeling met God in Christus.
a. Gij weet immers niet van een niets achter houdende en waarachtige overgave van uw hart door het geloof aan de Heere?
b. En indien gij meent iets dergelijks geoefend te hebben, zijt gij met een waarachtig hart onveranderlijk bij de Heere gebleven, zonder hunkering naar iets anders? Is het zo met u gesteld? Immers gij moet neen antwoorden.
B. Zodanig is het met ulieden gesteld, die ten opzichte van uw mond bidt, zonder eens te weten hoedanig uw hart gesteld is. Die van God en Goddelijke waarheden spreekt, zonder enige indruk, zoals uw verstand maar opgeeft. Die belijdenis gedaan hebt, doch evenals een papegaai van hetgeen gij hebt leren klappen, zonder te weten wat het in heeft. Die van uzelf en van uw werkzaamheden hoog opgeeft, om maar groot bij anderen te schijnen.
C. Zodanig is het ook met ulieden gesteld, die ten opzichte van uw uiterlijke daden:
1. In het burgerlijke, in handel en wandel vol veinzerijen en bedriegerijen zijt.
2. Die in het godsdienstige, zonder met uw hart werkzaam te zijn, iets uiterlijk vertoont, dat geen waarheid in het binnenste is. Of die vol van eigenwilligheden, bijgelovigheden, mensenvonden, in het dienen van God wordt bevonden. Die in het zedelijke of godvruchtige alles doet als een natuurlijk werk, zonder naar genade te staan. Zonder op het geopenbaarde Woord van God te letten, als de enige regel waarnaar het moest verricht worden. Doch hoe zoudt gij dat kunnen doen? Gij hebt geen indruk van God op uw hart. Gij weet niet wat een heilige ernst is. Gij doet alles ook maar met slinkse bijeinden.
D. Ik waarschuw u allen, waarmee het zo gesteld is, in des Heeren Naam, gij moogt de naam hebben dat gij leeft, maar gij zijt dood. Gij moogt u inbeelden dat het nog al wel met u staat; maar het is deerlijk met u gesteld. Uw werken worden niet vol gevonden voor God.
1. Och, werd gij eens beschaamd over uzelf.
a. Zal het u wat baten, dat ver de meeste mensen u voor vroom houden, dat meest allen denken dat het werk Gods in u is; indien gij het echter mist, en eeuwig verloren gaat?
b. Zal het u wat baten, dat gij uzelf voor vroom uitgeeft, dat gij u onder het volk Gods telt en voegt; maar nochtans satans eigendom zijt en blijft?
2. O! dat is de enige weg tot uw behoud:

a. Rechte kennis te krijgen van uzelf, van God, van Christus, en van de vrije genadeweg.
b. Wakker te worden, en dat vast te stellen, dat niet die zichzelven prijst, maar die de Heere prijst, beproefd is.
b. En niet tevreden te zijn, totdat uw hart veranderd en vernieuwd is.
II. Maar gijlieden, die in de grond immers waarheid des harten bezit. O! dat uw werken van de Heere Jezus vol gevonden worden voor God. Zoekt daartoe genade. Leert daartoe de evangelieweg kennen. Stelt daartoe uw hart veel in de hand van de Heere Jezus. Dat zal veilig en zalig voor u zijn. AMEN.

ACHT EN VIJFTIGSTE LEERREDE

OPENBARING 5:11-14

En ik zag, en ik hoorde een stem veler engelen rondom den troon en de dieren en de ouderlingen; en hun getal was tienduizendmaal tienduizenden en duizendmaal duizenden.
Zeggende met een grote stem: Het Lam Dat geslacht is, is waardig te ontvangen de kracht, en rijkdom, en wijsheid, en sterkte, en eer, en heerlijkheid, en dankzegging.
En alle schepsel, dat in den hemel is, en op de aarde, en onder de aarde, en die in de zee zijn, en alles wat in dezelve is, hoorde ik zeggen: Hem Die op den troon zit, en het Lam zij de dankzegging en de eer en de heerlijkheid en de kracht in alle eeuwigheid.
En de vier dieren zeiden: Amen. En de vier en twintig ouderlingen vielen (neder) en aanbaden Dengene Die leeft in alle eeuwigheid.

INLEIDING

I. **GELIJK** Jezus' zwaar lijden een droefheid over de zonden in de gelovigen moet werken, zo moet Zijn grote heerlijkheid ze verblijden en tot Zijn lof opwekken.
A. De evangelisten hebben ons:
1. Het zware lijden van de Immanuël duidelijk voor de ogen afgeschilderd, zoals Hij van de Joden, opgehitst zijnde door hun oversten, bitter is vervolgd, zoals Hij van Judas is verraden, en van die wreedaards gevangen is heen gesleept naar de zaal van de hogepriester Kajafas. Zoals Hij daar vals beschuldigd en als een godslasteraar veroordeeld zijnde, van die zaal is heengeleid naar het rechthuis van de Romeinse stadhouder Pilatus, zoals Hij van die Romein ter dood is veroordeeld, jammerlijk gegeseld, en eindelijk Zijn eigen kruis torsende is uitgebracht naar Golgotha, daar Hij met scherpe nagelen door handen en voeten aan het vervloekte kruishout tussen twee moordenaars is vastgeklonken. Daar Hij aan het kruis hangende vele pijnlijke smaadheden heeft geleden; daar al diegenen welke uit Jeruzalem kwamen om dit droevige spektakel te aanschouwen, hun hoofd schudden en Hem bespotten, ja zelfs, o smaad! o hoon! daar de moordenaars benevens Hem hangende, immers een van die, al lasterende zei: Zo Gij de Christus zijt, zo verlos Uzelven en ons.
2. Ongetwijfeld is dit een naar gezicht voor alle liefhebbers en liefhebsters van Heiland Jezus. Ongetwijfeld zijn dit harde woorden, die de oren van alle vromen moeten verdoven, die hun harten moeten wonden, en die gelijk een zwaard door hun zielen moet gaan; dewijl hun zonden daar eigenlijk de oorzaak van zijn, die zij daarom met droefheid moeten betreuren en verfoeien.
B. Doch de Heilige Bladeren vertonen ons Christus ook:
1. Als daarna verheven en verheerlijkt, waartoe Hij de weg gebaand heeft door Zijn zegepralende opstanding uit de doden ten derde dage; zoals Hij nu staat bij de troon van Zijn hemelse Vader, omringd met zoveel duizenden engelen, zodat alle schepselen, in hemel, op aarde, onder de aarde en in de zeeën, gaande gemaakt worden

om zich te vervoegen bij die zalige heirscharen tot verheerlijking van het Lam, en van Hem Die op de troon zit.
2. Dit moet de gelovigen verblijden en tot Zijn lof opwekken.
II. Deze grote heerlijkheid van het Lam wordt ons zeer luisterrijk vertoond in die woorden welke wij zo even uw aandacht tot een tekst hebben voorgelezen.
III. In dit vijfde hoofdstuk van de Openbaring doet zich aan Johannes voor een drieledig gezicht.
A. Hij zag in de rechterhand Desgenen Die op de troon zat, een boek geschreven van binnen en van buiten, verzegeld met zeven zegelen, vers 1.
B. Hij zag eens sterke engel, die hem verzekerde dat de Leeuw Die uit de stam van Juda was, de Wortel Davids, overwonnen had, om het boek te openen en zijn zeven zegelen open te breken, vers 2-5.
C. Hij zag en hoorde een allerheerlijkste lofzang zingen, ter ere van het Lam en van Hem Die op de troon zat; welke tweeledig was, behelzende:
1. Een roemende verheffing van het Lam, over Zijn overwinning en deszelfs zalige heilvruchten, vers 6-10.
2. Een onbepaalde lofzegging en verheerlijking van God en het Lam, vervat in onze voorgelezen tekstwoorden.
IV. De inhoud van onze tekstwoorden is dan: *Een zeer schone, verrukkende en overdeftige lofzang, die de heilige engelen, de geesten der volmaakte rechtvaardigen, en al de schepselen, in de hemel, op de aarde, onder de aarde, en in de zeeën, Gode en het Lam toebrengen.* God geve ons maar zegen op dit woord, dat verschillenden van u er door gaande gemaakt en opgewekt worden, om hart en mond met hen te paren, ter ere van God en het Lam! Amen.
V. Om van deze tekstwoorden op een klare en ordelijke wijze te spreken, zo zullen wij deze drie hoofdzaken wat nader overwegen.

I. De personen die deze lof geven.
II. De Personen aan Welke deze lof gegeven wordt.
III. De lofgeving zelf.

VERKLARING

I. De personen die deze lof geven zijn vierderlei. Vele duizenden engelen. De vier dieren. De vier en twintig ouderlingen. En alle schepselen die in de hemel, die op de aarde, die onder de aarde, en die in de zeeën zijn.
A. De eerste, wier heilige bezigheid hier beschreven wordt, zijn de heilige engelen, die gedienstige geesten, welke God gemaakt heeft, opdat ze Zijn Majesteit oppassen, Zijn bevelen uitvoeren, en Zijn uitverkorenen bijstaan zouden. Het zijn die engelen, waarvan David spreekt, Ps. 104:4: Hij maakt Zijn engelen geesten, Zijn dienaars tot een vlammend vuur. Het zijn die engelen, welke tot Gods lof worden opgewekt, Ps. 103:20: Looft den Heere, Zijn engelen, gij krachtige helden, die Zijn woord doet, gehoorzamende de stem van Zijn woord.
1. En deze engelen zag Johannes bij de troon Gods, daar de Vader op gezeten was, deze omringende van verre, gereed zijnde ten dienste van de Koning, en wachtende op Zijn bevelen, om die met een wonderlijke snelheid uit te voeren.

2. Ook werden ze hem vertoond in een groot getal; want hun getal was duizend maal duizenden en tienduizendmaal tienduizenden; een getal, hetwelk zo snel niet te tellen was. God Die Zelf de Heere der heerlijkheid is, heeft ook willen verheerlijkt worden in deze Zijn schepselen. En ten opzichte van de heerlijkheid die Hij op hen gelegd heeft, en ten opzichte van hun groot getal. Zo zijn Gods wagenen tweemaal tienduizend, de duizenden verdubbeld, Ps. 68:18. Zo zag Daniël ook de Oude van dagen zitten op een hoge troon, en duizendmaal duizenden dienden Hem, en tienduizendmaal tienduizenden stonden voor Hem, Dan. 7:10.

B. Bij deze vele duizenden engelen worden ook in de tweede plaats gevoegd de vier dieren. Even dezelfde dieren welke beschreven waren in het voorgaande vierde hoofdstuk, dat ze waren vol ogen van voren en van achteren; dat ze hadden zeldzame gedaanten; het eerste had de gedaante van een leeuw, het tweede had de gedaante van een kalf, het derde dier had het aangezicht als een mens, en het vierde was een vliegende arend gelijk. En elk dier had zes vleugels, van binnen zijnde vol ogen; zij hadden geen rust dag noch nacht, zeggende: Heilig, heilig, heilig is de Heere God, de Almachtige, Die was, Die is, en Die komen zal, vers 6-8 van hoofdstuk 4. Inderdaad wonderlijke dieren. Doch wat is de beduiding hiervan? En wie worden daardoor verstaan? Hierin komen de godgeleerden niet overeen. Ik zal mijzelf en uw aandacht thans niet ophouden met al die gevoelens bij te brengen, en onze bedenking over het een en over het ander te zeggen. Wij zullen alleen nu maar zeggen wat ons met voortreffelijke mannen het naaste dunkt te zijn, overeenkomende met deze beschrijving en de natuur der zaak zelf. Derhalve houden wij het daarvoor, dat door deze vier dieren verstaan worden vier aanzienlijke, voortreffelijke en zeer waardige engelen, die de Heere gebruikt heeft om Johannes te dienen in het gezicht van deze grote geheimen en verborgenheden. De redenen die mij hebben doen overslaan tot deze gedachten, zijn de navolgende:

1. Omdat er een grote overeenkomst is, ja, omdat het dezelfde gelijkenis is met de vier dieren, die Ezechiël zag aan de rivier Chebar, Ez. 1. Met dit onderscheid alleen, dat elk der dieren van Ezechiël had het aangezicht van een mens; en dat Johannes maar één daarvan in die gedaante voorkwam. Van die vier dieren nu bij Ezechiël wordt gezegd, dat ze waren de Cherubim, welke zijn hemelse engelen. En wat reden om te denken dat hier door deze vier dieren wat anders verbeeld wordt, daar zij ten opzichte van de vertoning één en dezelfde zijn met die van de profeet Ezechiël?

2. Ook hebben al deze zinnebeelden zeer net hun waarheid in de heilige engelen:

a. Als wij zien dat het ene dier was als een leeuw, een zinnebeeld van kloekmoedigheid, moed en dapperheid; maar zo zijn de heilige engelen ook krachtige helden, zoals er staat, Ps. 103:20.

b. Het kalf is een zinnebeeld van standvastigheid en onvermoeidheid in het werk.

c. Een mens is een zinnebeeld van wijsheid en voorzichtigheid.

d. Een arend is een zinnebeeld van snelheid, scherp gezicht en hoge verhevenheid. Allemaal deugden welke in geen schepsel zo sierlijk gevonden worden als in de engelen.

e. Dat ieder dier zes vleugels had, dat duidt op hun volvaardigheid en hun snelheid.

f. En dat die van binnen vol ogen waren, betekent hun voorzichtigheid en wijsheid die zij in hun snelheid betonen, zodat zij die snelheid niet verhaasten, maar met voorzichtigheid en wijsheid vergezelschappen.

3. Daarenboven bevinden wij, dat deze dieren voorgaan in rang en orde voor de vier en twintig ouderlingen en de ganse gemeente; deze gaan zij voor in gezang, die dan hun tonen daarnaar schikken, gelijk blijkt uit Op. 4:9,10. Eerst gaven de vier dieren heerlijkheid, eer en dankzegging Hem Die op de troon zat, Die in alle eeuwigheid leeft. En toen vielen de vier en twintig ouderlingen neer voor Hem Die op de troon zat, en aanbaden Hem Die leeft in alle eeuwigheid, en wierpen hun kronen neer voor de troon.
4. Waar dan nog bijkomt, dat het de vier dieren zijn, welke God gebruikt heeft om Johannes in te leiden tot het gezicht van die verborgenheden, welke daarna eerst geschieden zouden. En dit is het werk van de engelen, de profeten te onderwijzen van de Goddelijke wil; dat heeft een engel aan Daniël gedaan, Dan. 9 en 10. Dat heeft ook een engel aan Zacharia gedaan, Zach. 1. Zodat wij grote redenen hebben om te geloven dat door deze vier dieren verstaan worden aanzienlijke engelen.
C. Benevens deze vier dieren zag Johannes nog vier en twintig ouderlingen, die naar alle schijn niets anders beduiden dan de leraren van de ganse Kerk. Hetzij dat er gezinspeeld wordt op de twaalf patriarchen van het Oude, en de twaalf apostelen van het Nieuwe Testament; hetzij dat er gezinspeeld wordt op de vier en twintig ordeningen der Levieten, naar de instelling van David. Altijd gelijk de twaalf patriarchen de grondstenen zijn geweest van de Kerk in het Oude Testament, en de twaalf apostelen van de Kerk in het Nieuwe Testament, zo geven zij tezamen een zoete vertoning van de algemene Kerk; gelijk zulks mede doen de vier en twintig ordeningen der Levieten. Het komt toch beide op één uit.
D. Behalve deze wordt er in vers 13 ook gewaag gemaakt:
1. Van alle schepsel dat in de hemel aldaar zijn, benevens de engelen, de geesten der volmaakte rechtvaardigen, die in volle vreugde daar zweven rondom de koninklijke troon van God en het Lam.
2. Ook wordt er gewag gemaakt van alle schepsel op de aarde, daar inzonderheid mensen zijn, die de aarde bewonen.
3. En van alle schepsel die in de zee zijn, dat is, die op de zee zich onthouden.
4. Ja, ook van alles wat daarin is, zelfs de levenloze dingen, die de heerlijkheid Gods als gevoelen. Want dat is de stijl der profetieën en lofzangen, de ongevoelige dingen aan te spreken alsof zij gevoel hadden. Zo horen wij, Ps. 96:11-13 zeggen: Dat de hemelen zich verblijden, en de aarde zich verheuge, dat de zee bruise met haar volheid, dat het veld huppele van vreugde, met al dat daarin is, dat alle bomen des wouds juichen voor het aangezicht des Heeren. Want Hij komt, want Hij komt om de aarde te richten, Hij zal de wereld richten met gerechtigheid, en de volken met Zijn waarheid. Allemaal dingen die een algemene erkenning van de heerlijkheid Gods vertonen zouden. Zo zag Johannes hier ook alle schepselen, sommige gewillig, sommige gedwongen, de heerlijkheid Gods en des Lams erkennen.
II. Aan Wie geven zij toch de lof? Het is aan het Lam Dat geslacht is, en aan Degene Welke op de troon zit.
A. Als wij hier horen spreken:
a. Van het Lam, zo moeten wij daardoor verstaan de Zaligmaker Jezus Christus, Die Johannes in vers 6 van dit teksthoofdstuk voorgekomen was als een Lam, hebbende zeven hoornen en zeven ogen. Datzelfde Lam, dat in vers 5 van dit teksthoofdstuk genoemd wordt: De Leeuw Die uit de stam van Juda is. De Heiland wordt bij

verschillende dieren vergeleken, om te tonen dat al de deugden, waarvan deze zinnebeelden zijn, op een volmaakte wijze in Hem gevonden worden. Somtijds bij een arend; gelijk een arend zijn vleugelen uitbreidt, over zijn jongen zweeft, neemt ze en draagt ze op zijn vlerken, alzo leidde de Heere Israël, Deut. 32:11,12. Zo bij een arend wegens Zijn goedheid en trouwe zorg, welke Hij draagt omtrent de Zijnen. Somtijds bij een klokhen, wegens Zijn lieflijke nodiging, door de aangename stem van het zalig Evangelie: Jeruzalem, Jeruzalem, gij die de profeten doodt, en stenigt die tot u gezonden zijn. Hoe menigmaal heb Ik uw kinderen willen bijeen vergaderen, gelijkerwijs een hen haar kiekens bijeen vergadert onder de vleugelen, en gijlieden hebt niet gewild, Matth. 23:37. Somtijds bij een worm; zo wordt de Messias Zelf sprekende ingevoerd, Ps. 22:7: Ik ben een Worm, en geen man. Dus bij een worm, wegens Zijn vernedering en smart tot bevordering van de hoogheid van Zijn gunstgenoten. En hier wordt Hij vergeleken bij een Lam. Men zou hier:

a. Kunnen aanmerken dat het lam altijd gehouden is voor een zinnebeeld van onnozelheid en zuiverheid, en dat dan de Messias bij een lam vergeleken wordt wegens Zijn zuiver en heilig leven. Hij was het Die zonder zonde leefde, en in Wiens mond geen bedrog gevonden is. In het midden van Zijn lijden zag men de stralen van Zijn onschuld door al de kruiswolken heen breken. Het ganse werk van Zijn beschuldiging was een krachtige blijk van Zijn onschuld; valse getuigen moesten bekleden de plaats van de ware, die er ontbraken. Een heidense Pilatus zelfs kon voor Hem pleiten; zijn vrouw ziet in de droom het recht van die Rechtvaardige; en de woeste hoofdman over honderd, door de zichtbare wonderen in het hart geslagen, roept luidkeels uit: Waarlijk, deze Mens was rechtvaardig. Terecht wordt Hij daarom vertoond onder het zinnebeeld van een lam, gelijk Hem Petrus daarom ook noemt een onbevlekt en onstraffelijk Lam, 1Petr. 1:19.

b. Men kan daarenboven aanmerken dat een lam een profijtelijk dier is, en dat het zeer dienstig is voor het menselijk geslacht, dat het de mens bekleedt met zijn wol, drenkt met zijn melk en spijzigt met zijn vlees. Nu, zo is ook in Jezus allerlei wenselijk heil voor de verlegen zondaar opgesloten, Die de ziel bekleedt met Zijn gerechtigheid, zodat ze met de Kerk blijmoedig opdeunt: Ik ben zeer vrolijk in den Heere, mijn ziel verheugt zich in mijn God; want Hij heeft mij bekleed met de klederen des heils, den mantel der gerechtigheid heeft Hij mij omgedaan, Jes. 61:10. Hij voedt vervolgens de ziel met de onvervalste melk van Zijn Woord en van Zijn genade, en de dorstige drenkt Hij uit de beken Zijner wellusten, zodat ze uitroepen: Hoe dierbaar is Uw goedertierenheid, o God, dies de mensenkinderen onder de schaduw Uwer vleugelen toevlucht nemen. Zij worden dronken van de vettigheid Uws huizes, en Gij drenkt ze uit de beken Uwer wellusten, Ps. 36:8,9.

c. Men kan vervolgens aanmerken, dat een lam is een zachtmoedig en lijdzaam dier, latende zich zonder veel tegenspartelen scheren, schrappen, binden, de keel en strot afsnijden; nu, zo zachtmoedig en lijdzaam was de Heiland ook. Daarom staat er, Jes. 53:7: Als een lam werd Hij ter slachting geleid, en als een schaap dat stom is voor het aangezicht zijner scheerders, alzo deed Hij Zijn mond niet open.

d. Eindelijk kan men ook aanmerken, dat de Heiland een lam genoemd wordt, omdat Hij is het Tegenbeeld van al die lammeren die in het Oude Testament geslacht werden, en maar schaduwen waren van Jezus, dat grote onbevlekte Kruislam. Terecht dan wordt de Heiland een lam genoemd. Dit is datzelfde Lam dat in ons teksthoofdstuk

van Johannes, vers 6 voorkomt, hebbende zeven hoornen, en zeven ogen, waardoor te kennen gegeven wordt Zijn Geest, Welke Hij schenkt aan Zijn gunstgenoten; want zo wordt het daarna zelf verklaard door zeven Geesten.
1. Die Geest wordt vergeleken bij hoornen, wegens de kracht van Zijn gaven.
2. Bij ogen wegens Zijn wijsheid en voorzichtigheid.
3. Bij zeven hoornen en bij zeven ogen, niet omdat er zeven Geesten zijn, neen, er is maar één Geest des Vaders en des Zoons; maar vanwege de veelvuldige grote kracht, wijsheid en gaven, die Hij mededelen kan aan Zijn Kerk, verspreid over de ganse aardbodem. Dit is dan het Lam met zeven hoornen en zeven ogen.
2. En dit Lam is geslacht; dat is, gedood, geofferd en aan het kruis geslacht, opdat Hij een lieflijke spijs zou worden voor alle gelovigen, en opdat Hij door Zijn bloed de verzoening der zonden zou teweeg brengen. Want zo wordt het ons in het voorgaande negende vers verklaard, daar zij zingen: Gij zijt waardig dat boek te nemen en zijn zegelen te openen, want Gij zijt geslacht, en hebt ons Gode gekocht met Uw bloed uit alle geslachten, talen, volken en natiën.
3. De Heiland wordt hier vertoond als een Lam dat geslacht is:
a. Niet, omdat Hij nog dood was; want eenmaal gestorven zijnde, zo leeft Hij nu in eeuwigheid; daarom horen wij Hem Zelf zeggen, Op. 1:18: Ik leef, en Ik ben dood geweest, en Ik leef tot in der eeuwigheid. Amen.
b. Maar Hij wordt hier vertoond als geslacht: Omdat de blijken van deze Zijn slachting nog in Hem overig waren, dermate, dat als men Hem aanzag, zo kon men zeggen, dat is het Lam, Hetwelk geslacht is. En omdat Zijn verdiensten duren tot in der eeuwigheid.
4. En dat Lam zag Johannes nu bij de troon, verheven in heerlijkheid, ook naar Zijn menselijke natuur. Een heerlijkheid die allernaast kwam aan de Goddelijke heerlijkheid, en alle glorie der schepselen oneindig overtrof en te boven ging.
B. Benevens het Lam zag Johannes volgens het dertiende vers ook Degene Die op de troon zat, Welke ons zo beschreven wordt, Op. 4:2-5: En terstond werd ik in den geest, en ziet, daar was een troon gezet in den hemel, en daar zat Een op den troon. En Die daarop zat was in het aangezicht den steen Jaspis en Sardis gelijk, en een regenboog was rondom den troon, in het aanzien den steen Smaragd gelijk. En rondom de troon waren vier en twintig tronen, en op die tronen zag ik de vier en twintig ouderlingen zittende, bekleed met witte klederen, en zij hadden gouden kronen op hun hoofden. En van den troon gingen uit bliksemen, en donderslagen, en stemmen; en zeven vurige lampen waren brandende voor den troon, welke zijn de zeven Geesten Gods. Door Degene Die op de troon zit wordt verstaan God de Vader, heersende over alle schepselen, en Die Zijn Zoon opgenomen heeft in heerlijkheid. Dit zijn diegenen omtrent Welke de heilige engelen, de vier dieren, de vier en twintig ouderlingen, en alle schepselen bezig waren in lofzangen toe te brengen.
III. En welke lof gaven zij toch? Hieromtrent wordt ons verhaald wat de engelen deden, vers 12. Wat al die schepselen in de hemel, op de aarde, onder de aarde en in de zee deden, vers 13. De toestemming van de vier dieren en vier en twintig ouderlingen aan al deze dingen, vers 14.
A. De engelen:
1. Riepen met een grote stem. Want zo zegt Johannes: Ik zag, en ik hoorde een stem veler engelen, vers 11. Er in vers 12 bijvoegende: Zeggende met een grote stem. Zij

riepen dan met een grote, dat is met een luide stem. Niet alleen om hun kracht te tonen, maar ook om te tonen hun ijver in deze zaak, hoe gaarne zij wilden dat zulks alom werd gehoord; om alle schepselen mede tot de lof van God en het Lam op te wekken, zo riepen zij met een grote stem, dat het over hemel en aarde en zeeën heen klonk.
2. En wat zeiden zij toch in deze hun geestelijke uitgelatenheid? Zij wilden dat God geprezen zou worden, Die alle dingen aan het Lam gegeven heeft; zij wilden dat al die heerlijkheden in het Lam ook zouden erkend, geroemd en geprezen worden. Het Lam dat geslacht is, zeggen zij, is waardig te ontvangen:
a. De kracht, hetwelk beduidt die oppermacht, welke Jezus gegeven is over alle dingen in hemel en op aarde, waarvan Hij Zelf gewaagt, Matth. 28:18, zeggende: Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde. Welke macht Hij benevens Zijn Vader oefent.
b. Zij prijzen ook Zijn rijkdom, dat is, die volle zaligheid die in Hem te vinden is.
1. Een volle zaligheid voor Hem niet alleen, die Hij van Zijn hemelse Vader ontvangen heeft, waardoor Hij zeggen kan, Ps. 16:5,6: Die Heere is het Deel mijner erve en Mijns bekers, Hij onderhoudt Mijn lot. De snoeren zijn Mij in een lieflijke plaats gevallen, en een schone erfenis is Mijner geworden; gelijk Hij zo sprekende wordt ingevoerd.
2. Maar in Hem is ook een volheid van zaligheid voor Zijn gunstgenoten, een Fontein, uit Welke zij ontvangen genade voor genade, Joh. 1:16.
c. Zij prijzen ook Zijn wijsheid, waardoor het Lam alle dingen die er geschieden weet; ten opzichte van Zijn Goddelijke natuur alwetend zijnde, en naar Zijn menselijke natuur met de Heilige Geest gezalfd zijnde boven al Zijn medegenoten; ja zo, dat Hij de Zijnen tot wijsheid geworden is, 1Kor. 1:30, de verstandelozen Zijn verborgenheden leert, en de slechten wijsheid geeft.
d. Zij verheerlijken daarenboven Zijn sterkte, waardoor verstaan wordt het vermogen dat in Hem gevonden wordt, om te werken naar Zijn welbehagen in al de plaatsen van Zijn heerschappij. Waardoor Hij al Zijn vijanden als een pottenbakkersvat vergruist, waardoor Hij Zijn uitverkorenen levend maakt naar de ziel, en ze in Zijn liefde bewaart.
e. Hierbij voegen zij nog de eer, dat is, de erkentenis van al die voortreffelijkheden die er in dat Lam gevonden worden, om deze Hem toe te brengen, en Hem daarover hulde te doen.
f. En heerlijkheid, dat is, de grootheid Gods uitblinkende in Zijn aangezicht.
g. En dankzegging, dat is, de erkentenis van het Lam als de Fontein van alle goed. Zo roemen de engelen het Lam Dat geslacht is.
B. Hierbij voegen zich nu alle schepselen, in de hemel, op de aarde, onder de aarde, in de zee, en alles wat daarin is, en loven Hem Die op de troon zit, en het Lam, vers 13.
1. Zo paren zij Jezus met Zijn Vader, zo voegen zij het Lam bij Degene Die op de troon zit, en Beide erkennen zij Dezelfde, de eeuwige en waarachtige God te zijn; gelijk het ook de wil des Vaders is, dat allen die de Vader eren, insgelijks ook de Zoon zullen eren, Joh. 5:23.
2. Zij kennen Hem Die op de troon zit, en het Lam ook toe: De dankzegging, en de eer, en de heerlijkheid, en de kracht. Alle woorden, zo even al geopend. Zij voegen erbij, in alle eeuwigheid. Om te kennen te geven dat Gode en het Lam deze luister en roem altijd en eeuwig zal toegebracht en opgeofferd worden.

a. Sommige van deze schepselen doen dit oneigenlijk, als de leven- en redeloze. Andere eigenlijk, als de redelijke schepselen.
b. Sommige van deze schepselen doen dit gewillig, als de engelen, dieren, ouderlingen, de geesten der volmaakte rechtvaardigen en de begenadigde mensen. Anderen onwillig en gedwongen, als de onbegenadigde mensen en de duivelen.
C. En als dit geschiedde:
1. Zo zeiden de vier dieren: Amen. Zij stemden al deze dingen toe, zij hielden die voor enkele waarheid.
2. En de vier en twintig ouderlingen vielen neder, en aanbaden Dengene Die leeft in alle eeuwigheid.
a. Door Degene Die leeft in alle eeuwigheid wordt aangeduid Jezus en Zijn hemelse Vader, Die Beide de levende God en de Fontein des levens zijn, voor al diegenen die ooit het leven hebben ontvangen.
b. Voor Deze vielen zij neder en aanbaden Hem, dat is, erkenden met hun daad ook dat dit alles waarachtig zo was, en dat zij het toestemden.
Ziedaar toehoorders, deze stof voor uw aandacht geopend.

TOEPASSING

I. Ziet hier nu de zalige verandering van de staat van de Heiland en Zaligmaker.
A. Tevoren werd Hij als een Lam ter slachting geleid, en als een Schaap dat stom is voor het aangezicht zijner scheerders, alzo deed Hij Zijn mond niet open, Jes. 53:7. Doch tegenwoordig mogen wij Hem zien, wel als een Lam, maar ook als een Leeuw, uit de stam van Juda, verheerlijkt en geprezen van de engelen, van de vier dieren, van de vier en twintig ouderlingen, van alle schepselen, in de hemel, op de aarde, onder de aarde en in de zee. Wat is dat een zalige verandering voor Jezus geweest? En wat is dat een troostvolle verandering voor allen die Jezus liefhebben? Tevoren was Hij veracht, versmaad, als een rijsje voor Gods aangezicht opgeschoten, en als een wortel uit een dorre aarde; Hij had geen gedaante noch heerlijkheid; als wij Hem aanzagen, zo was er geen gestalte in Hem dat wij Hem zouden begeerd hebben; hij was veracht en de onwaardigste onder de mensen, een Man van smarten, en verzocht in krankheden, en een iegelijk was verbergende het aangezicht voor Hem, Jes. 53. Ja, hij was een Worm en geen Man, Ps. 22. Hebbende het slachtmes op Zijn keel, genageld zijnde aan het kruis, de vloek der zondaren dragende, en als ter hel neergedaald, in de angsten en benauwdheden neergezonken. Maar nu wordt Hij ons vertoond als Een Die Zijn hoofd omhoog heeft verheven, bij de troon van Zijn hemelse Vader Zich in heerlijkheid bevindende, en met glorie gekroond, alwaar Hem de engelen, dieren, ouderlingen en alle schepselen toekennen alle lof, prijs, eer en heerlijkheid. O zalige luister! Hoe zondig, dwaas en verkeerd handelen dan al diegenen die zich aan Zijn kracht en bestuur niet met hun hart in het geloof onderwerpen. Die als geestelijke armen hun gelukzaligheid en de ware rijkdom bij Hem niet zoeken. Die als geestelijk blinden en dwazen tot Hem niet komen, om door Zijn wijsheid onderwezen te worden. Die daarnaar niet staan om als geestelijke doden in zichzelf, door Zijn sterkte te worden levend gemaakt. Die Hem de roem en eer van Zijn deugden en volmaaktheden weigeren te geven. Die Hem de kroon der heerlijkheid weigeren op het hoofd te zetten.

Eindelijk, die niet staan naar genade, om zo in staat gesteld te worden om Hem ook de dankzegging toe te brengen.
B. Mensen daar het zo mee gesteld is, weest gewaarschuwd:
1. Wilt gij Jezus nu niet gewillig in het geloof tot uw zaligheid in die hoogheid erkennen; gij zult het namaals evenwel eens onwillig en gedwongen moeten doen, wanneer gij tot de eeuwige rampzaligheid door Hem zult verwezen worden. Ja, geveinsd stemt gij dit toe, voor zoveel gij de Gereformeerde belijdenis uitwendig zegt aan te nemen en te omhelzen, tot uw eigen veroordeling.
2. Was het nu voor u niet veel voordeliger dat gij van stonde aan genade bij Hem zocht, om ook eens in het geloof Hem als zodanig Een te mogen erkennen, en die lof te mogen geven? De Heere bewerke daartoe Zelf uw harten!
II. Maar u gelovigen, roep ik toe, voeg uzelf bij de heilige engelen, bij de vier dieren, bij de vier en twintig ouderlingen, en bij al de schepselen in de hemel, op de aarde, onder de aarde en in de zee, om nevens Hem Die op de troon zit, het Lam ook als zodanig te erkennen.
A. Ziet Jezus aan als waardig zijnde alle kracht. En is Hij die krachtige Heere, zo betaamt het u dan in verloochening van uw eigen wil uzelf te schikken naar Zijn Goddelijke wil, Zijn bevelen te gehoorzamen, en met Zijn allerwijste schikking tevreden te zijn, denkende dat Hij maar te gebieden heeft naar Zijn welgevallen, en dat u alleen de eer is overgelaten om Hem te gehoorzamen.
B. Beschouw ook Jezus als waardig te ontvangen de rijkdom. En indien wij Hem de rijkdom hebben toe te kennen, zo hebt gij dan ook bij Hem alleen de vervulling van uw ledige ziel te zoeken.
C. Merk daarenboven Jezus aan als waardig zijnde de wijsheid. Erken Hem dan ook als de Leermeester van alle hemelse wijsheid; zit neer aan Zijn voeten, en hang van Zijn mond af, om daaruit die hemelse lessen te ontvangen, welke uw zielen deugd kunnen doen tot in der eeuwigheid.
D. Ziet de Heiland ook aan als waardig zijnde de sterkte. Vertrouwt dan vrij op Hem, al gij onderdanen van deze Koning; Hij geeft de moeden kracht, en vermenigvuldigt de sterkte degenen die geen krachten hebben, Jes. 40:29. Hij maakt dat zij met Hem springen over een muur, en dat zij met Hem lopen door een bende van geestelijke vijanden, Ps. 18:30.
E. Ziet Jezus ook aan als alle eer en heerlijkheid waardig. En indien Hij alle eer en heerlijkheid waardig is, wat behoorde gij dan niet met een diep ontzag omtrent Hem aangedaan te zijn; hetzij gij van Hem spreekt, hetzij gij de eer hebt om tot Hem te spreken door gebeden, hetzij gij het geluk geniet dat Hij tot u spreekt in Zijn Woord? Altijd betaamt het u met eerbied omtrent Hem aangedaan te zijn, en de eerbied met uw ziel voor Hem te vertonen in uw ganse gedrag en wandel.
F. Ten laatste. Beschouw Jezus als waardig zijnde de dankzegging. O! wat heeft het Lam Dat geslacht is u al niet verplicht door zovele blijken van genade en weldaden aan u bewezen, waardoor Hij in eeuwigheid van u gedankt en geroemd moet worden? Hoe moest gij dan Zijn lof uitbrallen, en Zijn eer uitgalmen?
G. O! mijn vrienden, begonnen wij zo hier het Lam te verheerlijken, hoe zoet zou dan ons werk zijn? Gelovigen, gij zult namaals, gevoegd bij de engelen, Gode en het Lam toebrengen de kracht, rijkdom, wijsheid, sterkte, eer, heerlijkheid en dankzegging, in alle eeuwigheid. AMEN.

NEGEN EN VIJFTIGSTE LEERREDE

OPENBARING13:8

En allen die op de aarde wonen, zullen hetzelve aanbidden, welker namen niet zijn geschreven in het boek des levens des Lams, Dat geslacht is, van de grondlegging der wereld.

INLEIDING

I. **MET** nadruk zegt Paulus, 1Kor. 1:26,28: Want gij ziet uw roeping broeders, dat gij niet vele wijzen zijt naar het vlees, niet vele machtigen, niet vele edelen. En het onedele der wereld, en het verachte heeft God uitverkoren, en hetgeen niets is, opdat Hij hetgeen iets is te niet zou maken.
A. Alwaar Paulus leert: Ten opzichte van het getal, dat er maar weinigen geroepen zijn tot genade en heerlijkheid. Ten opzichte op derzelver hoedanigheden, dat het voor het merendeel zijn dwazen, onedelen en zwakken. Ten opzichte op de bron van deze roeping, dat zulks is Gods eeuwige en vrije verkiezing.
B. Waarom uit kracht van tegenstelling, dat ook ten dele in deze plaats aangevoerd wordt, volgt, dat de meesten niet geroepen worden tot genade. Dat dezen voor het merendeel zijn edelen en machtigen. Dat de bron en opperoorzaak waarom de meesten niet geroepen worden, is Gods eeuwig welbehagen en Zijn vrijmachtig besluit der verwerping; want degenen die zich aan het Woord stoten, ongehoorzaam zijnde, zijn daartoe ook gezet, 1Petr. 2:8.
II. Al deze drie stukken zijn in het gemeen waarachtig, ten tijde van de apostel Paulus zagen dat de gelovigen al, en ze worden ook bevestigd in onze tekst en deszelfs samenhang, in welke geleerd wordt:
A. Dat de meesten niet geroepen worden tot het geloof in het Lam Dat geslacht is, dewijl allen die op de aarde wonen gezegd worden het beest te zullen aanbidden.
B. Dat dezen voor het merendeel zijn edelen en machtigen in deze wereld; hierom worden het beest tien hoornen, en daarop tien koninklijke hoeden toegeschreven, in vers 1 van ons teksthoofdstuk.
C. Dat de Bron en Opperoorzaak hiervan is het vrijmachtig besluit Gods, dat de vrijheid des mensen geenszins wegneemt; want die allen zullen het beest aanbidden, welker namen niet zijn geschreven in het boek des levens, des Lams, Dat geslacht is, van de grondlegging der wereld. Zodat het eerste en het derde in onze tekst zelf gevonden wordt.
III. Johannes beschrijft in dit twaalfde hoofdstuk van zijn Openbaring het beest dat hij gezien had in een profetisch gezicht.
A. Van de plaats uit welke het opkwam, in het eerste gedeelte van vers 1. Van zijn luisterrijke en verschrikkelijke gedaante, in het andere gedeelte van vers 1 en in het eerste gedeelte van vers 2. Van deszelfs begunstiger, dat de draak was, in het tweede deel van vers 2. Van deszelfs verschillende staat, vers 3 en 4. Van deszelfs

duurzaamheid in het laatste gedeelte van vers 5. Van deszelfs woorden en werken, in het eerste deel van vers 5 en vers 6 en 7. Van de uitbreiding van deszelfs heerschappij, in het laatste gedeelte van vers 7 en het eerste deel van ons tekstvers.
B. Vertoont de gesteldheid van de rechte onderdanen van het beest, als die geen anderen zouden zijn dan verworpenen, welker namen niet geschreven waren in het boek des levens, in het andere deel van onze tekst. Waarop hij:
C. Een vermaning laat volgen, vers 9,10. Daarop:
D. Het andere beest beschrijvende, dat in alles voor het eerste beest meewerkte, vers 11-17.
E. Waarop hij eindelijk op een nadrukkelijke wijze deze beschrijving besluit, vers 18.
IV. Uit deze beschrijving merkt een oplettende dat onze tekstwoorden eigenlijk in zich behelzen: *Een profetische beschrijving van degenen die het beest tot hun eeuwig verderf aanbidden zouden, die aan de ene kant wel velen zouden zijn, maar die aan de andere kant nochtans verworpenen zouden wezen; hier van de Heilige Geest zo omschreven tot onderwijzing, vermaning en vertroosting van de Kerk, of van die vrouw, die in de woestijn vluchten zou.* Waarlijk een stof van veel gewicht en belang! De Heere schenke er wezenlijke zegen op! Amen.
V. Tot opening van deze tekstwoorden zullen wij met uw aandacht overwegen:

I. De onderwerpen die hier beschreven worden; het zijn: Allen die op de aarde wonen, welker namen niet zijn geschreven in het boek des levens, des Lams, Dat geslacht is, van de grondlegging der wereld.
II. Hetgeen hier van hen getuigd wordt, namelijk: Dat zij hetzelve, te weten het beest, zullen aanbidden.

VERKLARING

I. De onderwerpen worden hier beschreven: Van de plaats van hun woning; het zijn die op de aarde wonen. In hun veelheid; het zijn allen die op de aarde wonen. Van hun eeuwige verwerping; het zijn diegenen welker namen niet zijn geschreven in het boek des levens, des Lams, Dat geslacht is, van de grondlegging der wereld.
A. De onderwerpen worden hier dan beschreven van de plaats van hun inwoning, dewijl zij genoemd worden, die op de aarde wonen.
1. Sommigen oordelen dat de onderdanen van dat beest zo beschreven worden, om hun toegenegenheid tot de aarde, en hun zoeken van het aardse, als kinderen van deze aarde, die geheel overgegeven zijn aan het aardse.
2. Doch het is veel eenvoudiger, vast te stellen dat er in deze woorden een beschrijving is van de plaats van hun woning; want:
a. Dat komt meer overeen met het gewone gebruik van deze spreekwijze, zo elders in de Heilige Schrift, Ps. 33:8,14, als ook gedurig in de Openbaring zelf, Op. 3:10, 14:6, en elders meer.
b. Daarenboven eist dit de samenhang. In het slot van het voorgaande zesde vers was gesproken van die in de hemel wonen, daar de engelen en gezaligden door verstaan worden. Tegen hen worden deze navolgers van het beest overgesteld, als die nooit in de hemel wonen zullen.

B. Verder worden zij ook beschreven in hun veelheid; allen die op de aarde wonen, staat er in de tekst.
1. Hierdoor moeten wij niet verstaan, alle mensen hoofd voor hoofd, die op de gehele aardbodem wonen, Hand. 16:26. Want de heiligen op aarde zouden het beest niet aanbidden. Zelfs moet men er ook niet door verstaan al de verworpenen, want heidenen en Turken, ofschoon verworpenen, bidden nochtans het roomse beest niet aan.
2. Maar door deze allen moeten wij hier verstaan velen uit de inwoners der aarde. Zo wordt het woordje *alle* zeer dikwijls in de Heilige Schrift voor *velen* gebruikt, als in Hand. 2:5, Matth. 3:5, en in zeer vele andere plaatsen. Sommigen vergelijken hiermee niet ten onrechte de vergrotende spreekwijze, welke men ontmoet in Deut. 2:25, Dan. 2:38. Opdat echter niemand denken zou dat er onder deze velen één enige was die uitverkoren was, en zeker gezaligd zou worden, daarom worden zij ook verder beschreven:
C. Van hun eeuwige verwerping; welker namen niet zijn geschreven in het boek des levens, des Lams, Dat geslacht is, van de grondlegging der wereld.
1. Johannes spreekt hier van een Goddelijk boek, dewijl hij spreekt van het boek des levens des Lams, en wel dat geschreven is voor de grondlegging der wereld.
a. Hij spreekt hier niet van Gods boek eigenlijk zo genoemd, dat de Heilige Schriftuur, het Boek des Heeren genoemd, Jes. 34:16, Ps. 40:7.
b. Maar van een Goddelijk boek, zinnebeeldig zo genoemd, en verborgen, ja, in God Zelf bedekt zijnde. De mensen schrijven in een boek, zo de voorleden dingen opdat zij deze uit hun geheugen niet verliezen, als ook hun voornemen en besluiten wat zij doen zullen door zichzelf of door anderen, omtrent zichzelf of omtrent anderen, mitsgaders ook hetgeen zij waardig oordelen om in overweging genomen en opgetekend te worden. Met een zinnebeeld van dit gebruik der zwakke mensen ontleend, wordt God ook dikwijls in de Heilige Schriftuur een boek toegeschreven, welke is, of dat van Zijn dadelijke voorzienigheid in de tijd, of dat van Zijn eeuwige voorzienigheid.
1. Het eerste is het boek van Gods alwetendheid, in welke al onze voorleden gedachten, woorden en daden staan aangetekend, als God zeer bekend zijnde, en naar welke alle Hij ons hier en hierna zal oordelen. Van dit boek wordt gesproken, Ps. 56:9, Jes. 65:6, Mal. 3:16. En dit is ook een van die boeken des gerichts, Dan. 7:10, Op. 20:12.
2. Het andere is het boek van Gods besluiten.
a. Zo in het gemeen, van alles dat God in de tijd, en Zelf werken en toelaten zal, Ps. 139:16, Op. 5:1.
b. Als in het bijzonder aangaande de eeuwige gelukstaat van sommige gevallen mensen, dat het besluit der verkiezing is. Dit wordt een boek genoemd, Ex. 32:33, Dan. 12:1. En wel het boek des levens, Ps. 69:29, Fil. 4:3, Op. 3:5, 17:8, 20:12, en elders meer.
2. Een boek, omdat het een zeer wijs besluit is, in welke middelen en einden zeer wijs aan de andere verbonden en vastgemaakt zijn. Zodat Paulus erover uitroept: O diepte des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennis Gods! Hoe ondoorzoekelijk zijn Zijn oordelen, en onnaspeurlijk Zijn wegen! Want wie heeft de zin des Heeren gekend? Of wie is Zijn raadsman geweest? Rom. 11:33,34. Gelijk in een boek, van een wijs man

opgesteld, al de gedachten ook in een goede orde aan de andere verbonden zijn en samenhangen.
b. Het besluit der verkiezing wordt hier ook het boek des levens genoemd, omdat het geestelijke leven der genade hier, en het eeuwig hemels leven der heerlijkheid hierna daarin voor sommige mensen verordineerd is; welke eerst het ware leven is, en bij uitnemendheid verdient zo genoemd te worden, Jes. 4:3, Hand. 13:48, Ef. 1:4,5, 1Thess. 5:9.
c. Hier wordt ook genoemd het boek des levens, des Lams, Dat geslacht is.
1. Door het Lam Dat geslacht is:
a. Wordt hier Christus verstaan.
*. Die zeer dikwijls in de Heilige Schrift, en hier, een Lam genoemd wordt. Omdat er veel prijzenswaardige hoedanigheden van een lam in Hem gevonden worden. En omdat Hij de Messias is, Die onder deze Naam beloofd, Jes. 53:7, en door de Levitische lammeren als afgeschaduwd geworden is.
**. Hij wordt hier verder genoemd het Lam Dat geslacht is, even gelijk Op. 5:6,9,12. Omdat Hij door een gewelddadige dood is omgekomen, Zijn bloed uitstortende, gelijk wij zo van het bloed des Lams lezen, Op. 7:14, 12:11. Dewijl Hij als de ware Zoenofferande Zichzelf eenmaal buiten de poorten van Jeruzalem voor de uitverkoren zondaren, en in hun plaats, heeft opgeofferd. En zo heeft Hij met één offerande in eeuwigheid volmaakt degenen die geheiligd worden, Hebr. 10:14.
b. Zeer gepast wordt Christus hier in deze tekst ook beschreven als het Lam Dat geslacht is, dewijl Hij zo gesteld wordt tegenover de draak, die oude slang, en tegenover dat beest, dat een pardel gelijk is, welker voeten als eens Beers voeten, en welker mond als de mond van een leeuw zijn; en dat zo ten uiterste bloeddorstig en wreed is, gelijk dat zo in het tweede vers van ons teksthoofdstuk beschreven was.
2. Het besluit van de genadige verkiezing wordt hier nu niet alleen het boek des levens des Lams genoemd, gelijk Op. 21:27, maar ook het boek des levens, des Lams, dat geslacht is; waarmee te kennen gegeven wordt:
a. Dat dit geslachte Lam de verdienende Oorzaak is van al het leven dat in dit boek aan en voor sommigen uit de gevallen mensen verordineerd is; als Die dat leven door Zijn zoenofferande voor hen verdienen en aan hen krachtig toepassen zou.
b. Dat Hij als de waarachtige God ook de Auteur van dit boek is, Die ze allen welke gezaligd zullen worden, ook van eeuwigheid heeft uitverkoren. Hierom zei Hij ook tot Zijn discipelen: Gij hebt Mij niet uitverkoren, maar Ik heb u uitverkoren, Joh. 15:16.
c. En dat Hij ook de Inhoud van dat boek is, voor zover Hij daarin van eeuwigheid verordineerd is tot een Middelaar der uitverkorenen. Petrus zegt daarom, dat Hij is voorgekend geweest voor de grondlegging der wereld, 1Petr. 1:20. Zodat Hij niet eigenlijk de verdienende Oorzaak is van de eeuwige verkiezing, maar van de zaligheid, die daarin aan de uitverkorenen verordineerd is, welker namen eerst worden aangemerkt als in dit boek geschreven te zijn, en dan ook de Naam van het Lam. Hierom:
d. Wordt het besluit der verkiezing verder genoemd het boek des levens, des Lams, Dat geslacht is, in welke hun namen geschreven zijn, die in eeuwigheid leven zullen; van de grondlegging der wereld, zoals het de onzen overgezet hebben. Hier wordt gesproken van geschreven te zijn in dat boek, van daarin geschreven te zijn van de grondlegging der wereld, en van met name daarin geschreven te zijn.

1. De verkiezing wordt hier genoemd geschreven te zijn in dat boek, om daarmee te kennen te geven dat de verkiezing onveranderlijk is; gelijk dat ook de gedurige taal van Gods Woord is, Rom. 9:11, 2Tim. 2:19, en in zeer vele andere plaatsen. Een geschreven letter blijft toch, inzonderheid die van God Zelf geschreven is, van welke hier gehandeld wordt; daar letters van mensen door hun eigen, of door de hand van een ander kunnen uitgewist worden, Ps. 69:29, Op. 3:5.
2. Dit wordt gezegd geschied te zijn van de grondlegging der wereld, zetten het de onzen over. Men kan het ook overzetten, voor de geboorte van de wereld.
a. Sommige uitleggers maken deze woorden vast aan het Lam Dat geslacht is, zodat hier dan zou gezegd worden, dat dit Lam geslacht is, of voor de geboorte van de wereld in Gods besluit, of van het begin der wereld.
*. In de beloften en voorbeelden van Hem, en ten opzichte van de uitwerking en kracht van Zijn slachting.
**. Sommigen van die uitleggers voegen erbij, dat *opo katabolaes kosmou,* altijd in die zin zou gebruikt worden. Doch de professor Maresius heeft in zijn noten en aantekeningen over dit *Synthema* van zijn godgeleerdheid, dat overlang reeds weerlegd, en het tegendeel daarvan aangetoond.
b. Het komt ons thans zo voor, ofschoon wijzelf voorheen ook van een ander begrip omtrent deze plaats geweest zijn, dat die uitleggers het alzo wel vatten, die dit verstaan betrekkelijk te zijn op de inschrijving in dat boek; zodat hiermee dan vastgesteld wordt dat de namen der uitverkorenen in dat boek geschreven zijn voor de geboorte van de wereld, of voor de grondlegging der wereld, dat hetzelfde is. Wij zijn tot deze gedachten overgehaald, inzonderheid door deze twee redenen:
*. Omdat de Heilige Geest door de engel aan Johannes gezonden, datzelve zo in het vervolg van de Openbaring zo verklaart, inzonderheid in die gelijkluidende plaats, Op. 17:8, daar wij lezen: Het beest dat gij gezien hebt, was en is niet, en zal opkomen uit den afgrond, en ten verderve gaan; en die op de aarde wonen zullen verwonderd zijn, (welker namen niet zijn geschreven in het boek des levens van de grondlegging der wereld). Daar het immers duidelijk zo verklaard wordt.
**. Omdat zulks meest overeenstemt met de gewone spreektrant der Schriftuur, waarin de verkiezing wel gezegd wordt geschied te zijn voor de grondlegging der wereld; maar nergens wordt dat van Christus' slachting gezegd. Hoewel het in die zin, als zij verklaren, zo ook gezegd zou kunnen worden. Hiermee wordt dan getoond dat de verkiezing eeuwig is, gelijk al de besluiten van God eeuwig zijn. Daarom wordt de verkiezing ook wel genoemd een voorkennis, een voorverordinering, een stellen tot verkrijging der zaligheid, en wat dies meer is. Dit wordt wel gezegd in de hemelen geschied te zijn, Luk. 10:20, Hebr. 12:23.
/. Niet, alsof deze inschrijving toen eerst begonnen was, toen de hemelen geschapen zijn, want de verkiezing is al geschied voor de grondlegging der wereld, Ef. 1:4.
//. Maar omdat ze onuitwisbaar in de hemel bewaard wordt. En omdat ze God, Die in de hemel woont, alleen van voren bekend is. Het vaste fundament Gods staat toch, hebbende dit zegel, de Heere kent degenen die de Zijne zijn, 2Tim. 2:19.
3. De verkiezing wordt eindelijk ook genoemd een schrijven van hun namen in dat boek.

a. Niet met namen van onderscheiding in soorten, of hoedanigheden, of voorwaarden, of plichten, dat maar gemeen benoemingen van soorten zijn; gelijk bijvoorbeeld de namen zijn van gelovigen, armen, herders, en wat dies meer is.
b. Maar elk met zijn bijzondere en eigen naam, als duidelijk blijkt uit Luk. 10:20, Fil. 4:3. En dit geschiedt om te kennen te geven:
*. Dat de voorrechten der uitverkorenen zeer uitnemend zijn, als die uitverkoren zijn: Tot burgers van het hemelse Jeruzalem, Jes. 4:3. Ef. 2:19. Tot krijgsknechten, die van de hemelse Veldheer zullen gekroond worden, 1Tim. 2:3. 4:7,8. Tot erfgenamen van het Koninkrijk der hemelen, Matth. 5:3,9,10, Luk. 22:29. Tot vrienden Gods, Joh. 15:15, Jak. 2:23. En eindelijk, tot eerstgeborenen en priesters Gods, Hebr. 12:23, Op. 1:5,6. Gelijk zo oudtijds ook de eigen namen van de burgers in het stadsboek, van de krijgsknechten op legertafels, van de erfgenamen in een testament, van vrienden op de gedenkcedel, en van priesters op de geslachtstafels al opgeschreven werden.
**. Ook om te kennen te geven dat de verkiezing niet maar een verkiezing is van voorwaarden, hoedanigheden en plichten; maar van personen in het bijzonder, die als met hun eigen namen in dat boek opgeschreven zijn; hetgeen ook duidelijk geleerd wordt, Rom. 9:13, Joh. 13:18. Niet dat alle mensen hoofd voor hoofd daarin zijn aangeschreven, maar alleen enigen; hierom worden diegenen die het beest aanbidden zouden, beschreven:
a. Als zodanigen welker namen niet zijn opgeschreven in het boek des levens.
1. Zo wordt het besluit der verwerping, dat elders uitgedrukt wordt door meer stellige uitdrukkingen, 1Petr. 2:8, Rom. 9:13. Zelfs ook door tevoren daartoe opgeschreven te zijn, Jud. vers 4. Hier uitgedrukt door een ontkennende spreekwijze van niet geschreven te zijn, gelijk dat elders ook met andere ontkennende spreekwijzen wel uitgedrukt wordt, als door een niet kennen, Matth. 7:23, 25:12, en wat dies meer is.
2. Hiermee worden nu de onderwerpen, of allen die op de aarde wonen, welke het beest aanbidden zullen, bepaald tot verworpenen alleen.
3. En eindelijk wordt er ook mee getoond dat deze verwerping voortvloeit uit Gods vrij welbehagen, niet uit voorgeziene ongelovigheid of onbekeerlijkheid, als die uit de verwerping vloeien, Joh. 10:26, 1Petr. 2:8. Gelijk ook blijkt uit datgene dat hier van deze onderwerpen getuigd wordt, namelijk:
II. Dat zij hetzelve zullen aanbidden. In welke ons voorkomen, het voorwerp waaromtrent zij werkzaam zullen zijn, hier uitgebracht met het woordje *hetzelve*. Dan hun werkzaamheid omtrent dat voorwerp, zij zullen hetzelve aanbidden.
A. Het voorwerp is hier dat beest, daar in het vorige van ons teksthoofdstuk van gesproken was, hier uitgedrukt met het woordje hetzelve; alsof er stond, datzelfde beest. Door dat beest wordt te kennen gegeven het Romeinse gezag of gebied.
1. Niet, toen het nog heidens was, en door heidenen beheerst werd. Ook niet toen het eerst Christelijk geworden was, en door Christenen werd geregeerd.
2. Maar het paapse en antichristelijke gezag en gebied, dat te Rome zijn zetel hebben zou; gelijk dat blijkt uit al die kentekenen die van dat beest in ons teksthoofdstuk opgegeven worden; dat blijkt zelfs ook uit de uitbreiding van het gezag van dat beest over allen die op de aarde wonen, gelijk er zo in onze tekst gezegd wordt, dat allen die op de aarde wonen, hetzelve beest:
B. Zullen aanbidden. Hun werkzaamheid omtrent dat voorwerp zal dan zijn hetzelve aan te bidden.

1. Het betekent eigenlijk, zich aan iemands voeten neer te werpen en die te kussen. Het wordt bij de Grieken gebruikt:
a. Voor een aanbidden van iemand in het burgerlijke, dat dan geschiedt, wanneer men met uitwendige gebaren van het lichaam en met enige inwendige eerbied van het gemoed zich aan iemand onderwerpt, of wanneer men dat doet alleen met eerbied van het gemoed, gepaard met een goedkeuring, prijzen, verheffen en onderwerping van zichzelf onder iemands wetten en bevelen. In die betekenis komt ons dat woord voor, Op. 3:9.
b. En voor een godsdienstig aanbidden, dat men iemand de allerhoogste, en zo de Goddelijke eer geeft; in die betekenis ontmoeten wij dit woord, Matth. 4:9,10.
2. In beide deze betekenissen wordt het hier gebruikt. Zodat hier dan in deze tekst drie nieuwe kentekenen van het beest, bij de voorgaande in dit hoofdstuk gemeld, gevoegd worden.
a. Het eerste kenteken is, dat het gezag en de heerschappij van het beest zeer groot zou zijn. Daar integendeel er maar weinigen het Lam zullen volgen.
b. Het tweede, dat al de vrijwillige en tot hun dood toe blijvende onderdanen van het beest alleen maar verworpenen zouden zijn, en dat er geen uitverkorenen onder zouden wezen.
c. Het derde, dat deze onderdanen aan het beest en aan zijn hoofd zouden worden gegeven.
1. Niet alleen maar de hoogste burgerlijke eer; door deszelfs voeten te kussen, door hem te achten en te houden voor de eerwaardigste bisschop, en door zich uitwendig te onderwerpen aan de wetten die hij hun geeft. Als bijvoorbeeld, aan het vasten en de vastendagen die hij hun voorschrijft. En aan de wijze van bidden, die hij hun opgeeft.
2. Maar ook een godsdienstige en goddelijke eer, waarmee zij het beest en deszelfs hoofd vereren zouden, door hem iets goddelijks toe te kennen, en zichzelf geheel in alles aan hem te onderwerpen, ook met goedkeuring en oefening van de allerschandelijkste afgoderij, bijgelovigheid, tirannie, valse leringen en de grootste vuilheden van het leven, Op. 9:20

VERVULLING

I. Voorwaar, deze drie kentekenen zijn niet minder dan al de voorgaande in dit hoofdstuk vermeld, tastbaar en blijkbaar te vinden in het paapse en antichristelijke gezag en gebied, dat te Rome zijn zetel heeft. Want daaronder behoort een zeer grote menigte, velen van degenen die op de aarde wonen.
II. Zij bidden daar het beest en deszelfs hoofd, de paus van Rome, burgerlijk en godsdienstig aan, dewijl zij hem toeschrijven een onfeilbaarheid in het leren, het recht om wetten te maken, die onmiddellijk het geweten verbinden; de macht om van Gods wet iemand te ontslaan, en zeer veel andere dingen meer, welke van die natuur zijn. En zij onderwerpen zich daar allen aan het beest, in geloof, met een blinde gehoorzaamheid.
III. Ofschoon het ijselijk en verschrikkelijk is om te zeggen, nochtans is het een noodzakelijk en zeker gevolg dat al die grote menigte, die vrijwillig en tot hun dood toe onderdanen van het roomse beest blijven, verworpenen zijn, en eeuwig zullen verloren gaan.

A. Maar wellicht denkt iemand bij zichzelf, en werpt mij thans met zijn gedachten tegen: Maar zo veroordeelt men al onze voorouders, en allen die in de gemeenschap met de roomse kerk leven, daar immers uitnemende, geleerde en godvruchtige mannen onder geweest zijn.
B. Doch ik antwoord de zodanigen: Dat wij met de Heilige Geest volgens onze tekst spreken. En dat onze tekst zo te verstaan is, dat ze zegt van diegenen die het beest aanbidden vrijwillig, godsdienstig, met verloochening van het Lam Dat geslacht is, en van Zijn enige zoenofferande. Mitsgaders zonder ooit, vroeg of laat, tot berouw en bekering te geraken. Welke dingen alle niet kunnen gezegd worden in onze voorouders plaats te hebben gehad.
Ziedaar toehoorders, deze volle stof voor uw aandacht een weinig geopend, verklaard en thuis gebracht.

TOEPASSING

I. Uit deze verhandelde stof blijkt klaar, en moet men leren:
A. Dat Christus de verdienende Oorzaak is van het eeuwige leven voor allen die gezaligd zullen worden, en voor allen die ooit gezaligd zijn, omdat de verkiezing, welke de bron is van het eeuwige leven, is het boek des levens, des Lams, Dat geslacht is.
B. Dat er niet alleen een eeuwige verkiezing, maar ook een eeuwige verwerping is.
C. Dat verre de minsten uitverkoren, maar verre de meeste mensen verworpen zijn.
D. Dat de verkiezing is tot genade en heerlijkheid, maar dat de verwerping is tot de eeuwige verdoemenis, en tot een daartoe voorgaande ongelovigheid en onbekeerlijkheid.
E. Dat de verkiezing zeker en onveranderlijk is.
F. Dat zekere personen met name uitverkoren zijn. Welke alle stukken men in de Gereformeerde Kerk vasthoudt tegen de Socinianen, papisten en remonstranten.
G. Dat allen die het roomse beest aanbidden op die wijze als wij zo even in de verklaring zeiden, zijn verworpenen, welker namen niet zijn geschreven in het Boek des levens; dat wij op Gods getuigenis in onze tekst erkennen en geloven moeten.
II. Wat behoorden wij dan niet dankbaar te zijn aan God, dat Hij ons van onder de macht van het beest verlost heeft; wat moesten wij geen afkeer tonen van de afgoderij, tirannie, dwalingen en bijgelovigheden van het pausdom, en de gemeenschap met hen mijden en vlieden; wat moest elk onzer nu daarnaar niet staan om klare en volzekere bewijzen voor zichzelf te verkrijgen, dat zijn naam al geschreven is in het boek des levens, des Lams, Dat geslacht is van door de grondlegging der wereld.
A. Maar helaas! hoe weinig indruk maken deze dingen op de gemoederen van de meeste mensen onder ons? Hoe weinig worden deze verplichtingen in acht genomen en beantwoord?
1. Er zijn sommigen die in plaats van dat te doen, met hun hart en gedrag naar het pausdom weerkeren; die evenzo leven en zich gedragen als de onderdanen van het roomse beest doen, die aan hun bijgelovigheden, ijdelheden en zonden zich vergapen, en die buiten noodzaak dagelijks en zeer gemeenzaam met hen gemeenschap houden en verkeren.

2. Anderen, die dat niet doen, maken echter geen recht gebruik van de vrijheid die wij thans genieten, en beantwoorden zo hun voorrecht niet; maar blijven even onkundig, zoals de meeste mensen in het pausdom zijn; het is of het hun genoeg was dat zij de naam van Gereformeerden maar dragen, daar zulks hun niet met al kan baten.
3. Er zijn ook vele mensen die zich zeer lichtvaardig inbeelden dat hun namen zouden geschreven zijn in het boek des levens, zonder dat zij wezenlijke bewijzen hebben.
a. Kom, elk onderzoeke in dezen zichzelf eens, als in de tegenwoordigheid Gods.
1. Acht gij het Woord van God zeer hoog? Verenigt uw hart zich met het ganse Woord van God? Dat is een bewijs van de verkiezing, Op. 22:19.
2. Bidt gij niet het beest, maar het Lam Dat geslacht is, aan? Keert gij u met uw hart naar dat Lam toe? Wendt gij u tot Hem, om behouden worden? Jes. 45:22.
3. Hebt gij een levend en werkzaam geloof? Dat is een bewijs van de verkiezing, Hand. 13:48.
4. Zijt gij bij aanvang vernieuwd en veranderd naar het beeld van het Lam? Dat is ook een bewijs van de verkiezing, Ef. 1:4,5.
b. Hebt gij nog geen kennis aan deze dingen, zo moogt gij dat van uzelf niet vaststellen, dan hebt gij daarvan nog geen bewijzen.
B. O! dat gij eens langs de weg van geloof en bekering rechte en waarachtige bewijzen daarvan zocht. De Heere schenke u daartoe Zijn genade!
III. Wat u belangt, uitverkoren gelovigen:
A. Verblijd u dat uw namen geschreven zijn in de hemelen, roepen wij u toe uit Luk. 10:20. Leef geestelijk, waartoe uw namen geschreven zijn in het boek des levens, en zoek zo uw roeping en verkiezing vast te maken. Verwacht met vertrouwen het eeuwige leven, waartoe uw namen ook in het boek des levens geschreven zijn. Bid God onophoudelijk, dat Hij het gezag en de heerschappij van het beest meer en meer wil verminderen, en dat Hij het Koninkrijk des Lams meer en meer wil vermeerderen.
B. Wees getroost, en weet tot uw vertroosting:
1. Tegen uw zwakheden, die u gedurig omringen, dat gij van God uitverkoren zijt; dat uw verkiezing onveranderlijk is, en dat God het leven voor u in Zijn hand bewaart.
2. Tegen uw dood, dat het Lam voor u geslacht is, waardoor uw dood geen dood zal zijn, maar een overgang voor u in het eeuwige leven.
3. Eindelijk, opdat ik sluit, het boek des levens mag hier nu voor u nog enigszins gesloten zijn, maar het zal in de laatste dag geopend worden, en dan zal u worden toegeroepen, Matth. 25:34: Komt gij gezegenden Mijns Vader, beërft dat Koninkrijk, hetwelk voor u bereid is van de grondlegging der wereld. AMEN.

ZESTIGSTE LEERREDE Ter gelegenheid van een Nieuwjaar

OPENBARING 21:5a

En Die op den troon zit, zeide: Zie, Ik maak alle dingen nieuw.

INLEIDING

I. **DE** Heilige Bladeren melden ons van deze drieërlei jaren, namelijk:
A. Van jaren van vreemdelingschap in dit leven, Gen. 47:8,9: En Farao zeide tot Jakob: Hoevele zijn de dagen der jaren uws levens? En Jakob zeide tot Farao: De dagen der jaren mijner vreemdelingschappen zijn honderd en dertig jaren; weinig en kwaad zijn de dagen der jaren mijns levens geweest, en hebben niet bereikt de dagen van de jaren des levens mijner vaderen in de dagen hunner vreemdelingschappen. Want gelijk een reiziger, zolang hij van jaar tot jaar voortreist, tot hij komt ter plaatse daar hij rusten kan of verblijven moet, zo gaat de mens van zijn geboorte tot zijn graf ook van jaar tot jaar voort. Vol moeite en zeer vluchtig zijn deze jaren. Want al onze dagen gaan heen door Gods verbolgenheid. Wij brengen onze jaren door als een gedachte. Aangaande de dagen onzer jaren, daar zijn zeventig jaar, of zo wij zeer sterk zijn, tachtig jaar; en het uitnemendste van die is moeite en verdriet; want het wordt snellijk afgesneden, en wij vliegen daarheen, Ps. 90:9,10. Elk mag dan wel bidden: Heere, maak mij bekend mijn einde, en welke de mate mijner dagen zij, dat ik wete hoe vergankelijk ik zij, Ps. 39:5.
B. Er wordt ook gewag gemaakt van het jaar van het welbehagen des Heeren, Jes. 61:2. Welk jaar van Gods welbehagen wij beleven in de dagen van het Nieuwe Testament, in welke de Zon der gerechtigheid is opgegaan, Mal. 4:2. En ofschoon wij, zowel als de Joden, lang verdiend hebben dat de Heere de Zon op de middag zal doen ondergaan, en het land bij lichte dag verduisteren, Amos 8:9; echter is het nu nog de welaangename tijd, de dag der zaligheid, 2Kor. 6:2. En hoe zullen wij ontvlieden, indien wij op zo grote zaligheid geen acht nemen? Hebr. 2:3.
C. Ook lezen wij van een jaar van vergeldingen, Jes. 34:8.
1. Dit jaar komt menigmaal over bijzondere personen en over gehele volkeren, terwijl zij hier nog op aarde leven.
2. Doch algemeen zonder enige uitzondering zal het met en na de jongste dag over alle mensen komen. Wanneer God schatten van toorn over de onbekeerden zal uitstorten, Rom. 2:4. Doch voor de vromen zal het een jubeljaar der verlossing zijn, waarin zij veel grotere vrijheid zullen bekomen, dan weleer de Joden in hun jubeljaar ooit bekwamen.
a. Kregen, Lev. 25, daarin de verarmden kwijtschelding van schulden, de slaven hun vrijheid, en elk zijn voorgaande bezittingen:
b. De vromen zullen dan nog grotere weldaden verkrijgen van en door Christus, namelijk volkomen en volmaakte kwijtschelding van zonden, volle vrijheid van de

dienst en overdwarsing der ongerechtigheid, en een volkomen bezitting van de Drie-enige God, en in Hem ook van het eeuwige leven.
II. Gelovigen, behaagt het dan de Heere uw God voor een tijd u hier te doen omzwerven als vreemdelingen in de woestijn der wereld, om u des te vurige te doen verlangen naar het hemelse vaderland:
A. De jaren van uw vreemdelingschap korten vast gestaag in, met het einde van deze dag zult gij weer afgelegd hebben een dag van het jaar van uw vreemdelingschap; morgen zult gij door Gods goedheid treden in een nieuw jaar. Wie weet of gij hetzelve ten einde brengen zult. En wat u daarin al wedervaren zal.
B. Ondertussen beleeft gij het jaar van het welbehagen des Heeren, de dag van zaligheid is u tot heil geworden.
C. En het jaar der vergelding zal u tot uw eeuwige zaligheid ook eens zeker geworden, wanneer de Heere voor u alle dingen nieuw zal maken.
1. En of het te weinig was, dat dit door een grote stem uit de hemel u wordt betuigd, vers 3 van ons teksthoofdstuk.
2. Zo zal de Heere Die op de troon zit, u daar ook tevens verzekering van doen, volgens de inhoud van onze tekstwoorden: En die op den troon zit, zeide: Zie, Ik maak alle dingen nieuw.
III. De Geest Gods beschrijft ons in dit 21ste en volgende 22ste hoofdstuk van de Openbaring omstandig:
A. Naar sommiger gedachten de staat van de Kerk van het Nieuwe Testament in het gemeen, of de heerlijke staat van die Kerk in het bijzonder, die in het laatste der dagen nog te wachten staat.
B. Maar naar de gedachten van zeer vele andere godgeleerden, de staat der heerlijkheid en hemelse gelukzaligheid, welke na de voltooiing van alle dingen des Heeren erfvolk te beurt zal vallen en zalig tot hun heil gegund worden. Dat bij mij ver de meeste ingang vindt en veel waarschijnlijker is, onder andere ook om deze reden, opdat ik ze alle niet ophale, maar er thans maar drie voorname redenen van noem.
1. Omdat deze staat ons hier beschreven wordt te zullen volgen op het laatste en algemene oordeel; immers het is vrij klaar en tastbaar, dat in vers 11-15 van het voorgaande hoofdstuk van het algemene oordeel, dat ten jongste dage zal gehouden worden, wordt gesproken. Hierop volgt nu het gezicht van Johannes, waarin aan hem vertoond wordt hoe heerlijk alles na dat oordeel worden en zijn zou, dat dan immers op de staat der heerlijkheid zien moet, dewijl die op het laatste oordeel terstond zal volgen.
2. Om de nadrukkelijke beschrijving die ons van deze staat in het voorgaande vierde vers van ons teksthoofdstuk zo wordt opgegeven: En God zal alle tranen van hun ogen afwissen, en de dood zal niet meer zijn, noch rouw, noch gekrijt, noch moeite zal daar meer zijn; want de eerste dingen zijn weggegaan. Dat immers de hemelse gelukzaligheid vrij duidelijk aanduidt; dewijl op aarde zulks nooit in een volle zin van des Heeren volk waarheid is of worden zal.
3. Om de nadere verklaring van de toestand kan dit Jeruzalem, in het 22ste en 23ste vers van ons teksthoofdstuk te vinden, alwaar het zo beschreven wordt: En ik zag geen tempel in dezelve; want de Heere, de almachtige God, is hun Tempel, en het Lam. En de stad Gods behoeft de zon, noch de maan, dat zij in dezelve schijnen; want de heerlijkheid Gods heeft ze verlicht, en het Lam is haar Kaars. Dat immers op de

hemelse heerlijkheid alleen maar kan passen. Dit dan vast stellende, zo wijst ons de Heilige Geest in dit 21ste hoofdstuk aan:
a. In het gemeen, hoedanig de staat der heerlijkheid zijn zal, in de acht eerste verzen.
b. En dan draagt Hij nauwkeurig voor dat gebouw der heerlijkheid, in deszelfs welgeschikte ordinantie en in al haar delen, vers 9-27. In de beschrijving van de staat der heerlijkheid in het gemeen, begrepen in de acht eerste verzen van ons teksthoofdstuk, wordt voorgedragen:
1. Een tweeërlei gezicht aan Johannes vertoond. Hij zag een nieuwe wereld, uitgedrukt door een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, vers 1. En hij zag de heilige stad, het nieuwe Jeruzalem, nederdalende van God uit de hemel, toebereid als een bruid die voor haar man versierd is, vers 2.
2. En hij hoorde insgelijks ook tweeërlei stem:
a. Een stem uit de hemel, die allerlei heil beloofde, mitsgaders de wegneming van allerlei kwaad, vers 3,4.
b. En een stem van Hem Die op de troon zat, welke Zijn werk dat Hij deed, verklaard in onze woorden. Hem belast dat te schrijven, in het volgende van ons tekstvers. Daarna dat alles als bezegelt, in het eerste gedeelte van vers 6. Daarop vertonende bij wijze van belofte, de personen die, en de wijze hoe, of de weg waarlangs zij daartoe geraken zouden, in het laatste gedeelte van vers 6 en vers 7. En eindelijk wie van dit heil zouden uitgesloten zijn, die Hij met name noemt, vers 8.
IV. Zodat deze onze woorden derhalve in zich behelzen: *Een sprekend getuigenis door de Heere Jezus van Zijn gerichtstroon af uitgeroepen, waarin Hij het werk dat Hij deed verklaart, namelijk het heerlijke nieuwe maaksel, dat Hij na de dag des oordeels voortbrengen zou.*
V. Wij hebben in de verklaring van deze woorden te letten:

I. Op de Persoon Die hier spreekt. En Die op den troon zat, zeide.
II. Op hetgeen Hij sprak. Zie, Ik maak alle dingen nieuw.
Twee stukken die wel dubbel waardig zijn met opmerking en aandacht aangehoord te worden.

VERKLARING

I. In het eerste deel dienen wij de beschrijving zelf van de Persoon te openen, Die op de troon zat. En dan aan te merken waarom Hij hier met bijvoeging van het koppelwoordje *en* sprekende voorkomt.
A. In de persoonsbeschrijving zelf hebben wij te letten op de Persoon waarvan hier gesproken wordt. Op de troon die Hem hier wordt toegeschreven. Op Zijn zitten op die troon.
1. De Persoon waarvan hier gesproken wordt, en Die hier sprekende voorkomt, is:
a. Niet de Drie-enige God, gelijk sommigen willen; noch God de Vader, als anderen stellen.
b. Maar de grote Heere Jezus Christus, Gods Mens geworden Zoon, de verheerlijkte Middelaar.
1. Hij is vertoond, Op. 20:11, als zittende op een grote witte troon, oordelende alle geslachten der aarde, en richtende alle doden, klein en groot. Het profetische gezicht

vervolgt hier, en het betrekkelijk voornaamwoordje *die,* maakt zulks vrij klaar, en de bepalende uitdrukking Die op de troon zit, verzekert ons dat hier de Heere Jezus Zelf sprekende voorkomt.
2. Daarenboven, al hetgeen deze Rechter, op Zijn troon zittende, hier getuigt van Zichzelf, past immers ook recht op de Heere Jezus.
3. En eindelijk, Hij wordt ook al veelmaals in de Heilige Schrift als een Koning, aan Wie het zitten op een troon voornamelijk toegeëigend wordt, voorgedragen.
a. Dikwijls komt Hij zo voor in de Psalmen. Dan als de gezalfde Koning, Ps. 2:6. Dan als de Koning en Bruidegom van Zijn Kerk, Ps. 45:2. Dan als een Koning der ganse aarde, Ps. 47:8.
b. In Salomo's Hooglied vereert Hem de bruid ook met die Naam, Hoogl. 1:4.
c. Zo zag Hem ook de profeet Jesaja, Jes. 6:5, zeggende: Mijn ogen hebben den Koning, den Heere der heirscharen gezien. En dat dit de Heere Jezus was, blijkt uit Joh. 12:41.
d. En Op. 19:16, wordt Hij vertoond, als op Zijn kleed en op Zijn dijen deze Naam geschreven te hebben: Koning der koningen, en Heere der heren.
e. En niet zonder reden, dewijl Hij de grootste eer en heerlijkheid bezit, Hem alle macht in hemel en op aarde gegeven is, Matth. 28:18; en zelfs door Hem heersen de heersers, de prinsen en alle rechters der aarde, Spr. 8:16.
2. Hier wordt Hem nu een troon toegeschreven. Zo vertoonde Hij Zich ook aan Jesaja op een troon, Jes. 6:1. Gelijk Hij hier Zich ook aan Johannes zo te zien gaf, Op. 20:11, zo even aangehaald. De grote Heere Jezus zal als op een troon zijnde hier in dit gezicht voorkomen, om daardoor aan te duiden en te vertonen:
a. Zijn majesteit en heerlijkheid welke Hij bezit, nu Hij gezeten is aan de rechterhand des troons der Majesteit in de hemelen, Hebr. 8:1.
b. Zijn wonderbare genade tot de Zijnen, dewijl Zijn troon, hoe ontzaglijk en heerlijk ze ook zijn mag, enkel een genadetroon voor de Zijnen is, Hebr. 4:16.
c. Johannes zag Hem op een troon, dewijl Hij nu gekomen was om gericht te houden; het was dan ook een troon des gerichts, Ps. 9:8: De Heere heeft Zijn troon bereid ten gerichte. De Heere Jezus vertoonde Zich dan daarom ook op een troon.
3. Op deze troon zag Johannes Hem zitten, Hij zat op de troon.
a. Aardse koningen gaan op hun troon zitten, als ze hun glorie vertonen willen, als ze gerechtsplegingen oefenen, en als ze hun bevelen geven.
b. Christus komt in dit gezicht ook voor als op de troon zittende, dewijl Hij in en met het laatste oordeel:
1. Zijn glorie allerluisterrijkste vertonen zal voor alle mensen, vrienden en vijanden, zodat zelfs alle oog Hem zal zien, ook degenen die Hem doorstoken hebben, Op. 1:7.
2. Het gericht houden zal, omdat Hij des mensen Zoon is, Joh. 5:27.
3. En Zijn eeuwige bevelen zal uitspreken, makende alle dingen nieuw voor de Zijnen.
B. Immers zo komt Hij ons hier ook voor, als op Zijn troon zittende, en bevelende, sprekende, zeggende; want zo staat er in onze tekst: En Die op den troon zat, zeide.
1. De grote Heere Jezus is het dan Die hier spreekt; Wiens alvermogend bevel, Wiens zeggen en Zijn doen altijd tezamen gepaard is.
2. En dit Zijn zeggen wordt met het koppelwoordje *en,* aan het voorgaande vastgemaakt. En die op den troon zat, zeide. Zulks geschiedt, om daarmee aan te duiden dat dezelfde Persoon van de troon sprak, Die Johannes zo even er op had zien

zitten en er misschien nog zag, als Hij dit sprak. Dat Hij van dezelfde dingen sprak, die zo even gemeld waren. En dat dit een ander zeggen was, onderscheiden van die stem die Johannes, vers 3, had gehoord. Dat is het eerste.

II. Hetgeen de heerlijke Heere Jezus hier nu zegt, is: Zie, Ik maak alle dingen nieuw. Hij stelt hier een *Nota Bene* vooraan: ziet. En dan verklaart Hij Zijn werk dat Hij werken zou: Ik maak alle dingen nieuw.

A. Hij begint hier Zijn taal met het woordje *ziet.*

1. Wanneer en met welke nadruk dit woordje ziet al gebruikt wordt in de Heilige Schriften, wordt bij andere gelegenheden en dat al dikwijls, vertoond, waarom wij er ons thans niet mee zullen ophouden.

2. Hier gebruikt het de Heere Jezus om aan te tonen dat hetgeen Hij nu zeggen zou, een zaak was van groot gewicht, elks aandacht en opmerking vereisende. Dat het een vreemde en wonderlijke zaak was, die alle menselijke macht te boven ging. Dat het een allernodigste zaak was, opdat God volkomen verheerlijkt zou worden van en in al Zijn heiligen. Ja, dat het een allerwenselijkste zaak was, zonder welke der uitverkorenen staat niet kon voltooid en volmaakt worden. Daarom, ziet en merkt er op!

B. Het werk dat Hij werken zou, is: Ik maak alle dingen nieuw.

1. Hetgeen dan dat er zou gedaan worden is, zegt de Heere, nieuw maken. Een zaak kan tweezins gezegd worden nieuw gemaakt te worden.

a. Of dat ze eerst wordt voortgebracht; zodat de stof en het fatsoen, ja haar gehele wezen nieuw is; gelijk zo waren al de dingen, wanneer ze God in het begin uit niet voortbracht, Gen. 1.

b. Of dat men hetgeen oud en bedorven is, wederom een nieuwe gedaante geeft en verbetert. In de laatste zin wordt hier het nieuw maken genomen; en het heeft zijn opzicht op hetgeen door de zonde ontsteld en bedorven was. Zodat:

1. Nieuw hier genomen wordt in tegenstelling van iets dat oud is.

2. Waarvan de substantie blijft, welke in zichzelf aangemerkt niet kwaad is, als van God geschapen zijnde.

3. Maar waarvan de verdorven hoedanigheden door de zonden zozeer bedorven, worden veranderd en nieuw gemaakt.

c. Er wordt dan hier gesproken, niet van een nieuwe schepping, maar van een nieuwe verandering en verbetering. Door de eerste schepping zijn alle dingen geworden. Door de zonde werden alle dingen kwaad. Door de herschepping worden ze wederom goed voor diegenen die herschapen zijn. Maar door dit nieuw maken zullen zij in een volle luister en heerlijkheid worden gebracht.

2. Doch wat zouden de onderwerpen zijn van deze vernieuwing? Alle dingen, staat er in onze tekst.

a. Want het schepsel, als met opgestoken hoofde, verwacht de openbaring der kinderen Gods. Want het schepsel is der ijdelheid onderworpen, niet gewillig, maar om diens wil die het der ijdelheid onderworpen heeft. Op hoop dat ook het schepsel zelf zal vrijgemaakt worden van de dienstbaarheid der verderfenis, tot de vrijheid der heerlijkheid der kinderen Gods. Want wij weten dat het ganse schepsel tezamen zucht, en tezamen als in barensnood is tot nu toe, zegt de apostel Paulus, Rom. 8:19-22. Dat is, om der mensen zonde is de vloek gekomen over het aardrijk, en alle schepselen die daar betrekking toe hebben, ze zuchten als onder het misbruiken der mensen, en

wensen, om zo te spreken op een oneigenlijke wijze, daarvan ontslagen te worden; hetwelk ten laatste ook eens zeker geschieden zal.
b. Evenwel nochtans moet deze uitdrukking, *alle dingen,* met enige bepaling verstaan worden, namelijk alleen maar van al die dingen die middellijk of onmiddellijk enige betrekking hebben op des Heeren volk, en door de zonden de ijdelheid of het zuchten onderworpen zijn.
1. Want deze woorden kunnen niet onbepaald verstaan worden. Omdat er dingen zijn, die zonder en boven het verderf der zonde zijn bewaard, en daarom ook geen nieuw maken van node hebben, als de derde hemel en de hemelse engelen. En omdat er ook dingen zijn die eeuwig boos en verdorven zullen gelaten worden, en nimmer worden verbeterd, als de duivelen en de onbekeerde mensen.
2. Het blijkt dan uit de ganse samenhang vrij klaar, dat door alle dingen hier verstaan moeten worden:
a. De benedenste hemel, de lucht en het firmament. De aarde met haar elementen en wat daartoe behoort, vers 1. De staat van de Kerk en de wijze van deszelfs bezorging en regering, vers *2*. En eindelijk de staat en toestand van elke gelovige ook in het bijzonder, vers 3,4.
b. Deze dingen zullen alle na de dag des oordeels nieuw gemaakt worden. Al kwam hier een engel uit de hemel uw aandacht verder deze stof prediken, hij zou ze niet voldoen, noch u alles kunnen doen verstaan. Verwacht dan niet, dat ik, arme aardworm, die als een dwaze gedurig voor de voeten des Heeren mijn dwaasheid belijden en met schaamte betreuren moet, ze enigszins naar vereis voor u zal kunnen openen. Om echter stamelende er het een en het ander van te vermelden, al is het maar stuksgewijze.
*. De benedenste hemelen, de lucht en het firmament, zullen dan nieuw gemaakt worden. Alles wat door de zonde daarin nadelig of verschrikkelijk geworden is, zal daaruit weggenomen worden, of tot vertoning van Gods grote heerlijkheid alleen er maar in overblijven, zodat het van het nadelige en verschrikkelijke zal zijn ontdaan, als de beweging en loop van de zon, maan, sterren, als donder, bliksem, hagel, dampen en wat dies meer is.
**. De aarde met haar elementen en wat daartoe behoort, zal ook worden nieuw gemaakt; de vloek door de zonde over het aardrijk gekomen, de vermenigvuldiging van doornen en distelen daarop, zullen dan ophouden; het misbruik van de aarde en de aardse schepselen, thans zo menigvuldig door de zonde, zal dan te niet gedaan worden, en de luister en heerlijkheid Gods in volle glans er openbaar op zijn; want dan zal het schepsel zelf vrijgemaakt worden van de dienstbaarheid der verderfenis, tot de vrijheid der heerlijkheid der kinderen Gods, Rom. 8:21. En ten opzichte van hemel en aarde beide zegt Petrus: Wij verwachten, naar Zijn belofte, nieuwe hemelen en een nieuwe aarde, in dewelke gerechtigheid wonen zal, 2Petr. 3:13.
***. Wat de Kerk in het gemeen betreft; de staat der Kerk zal ook nieuw gemaakt worden. Want dan zal de Heere Jezus ze Zichzelven heerlijk voorstellen, een gemeente die geen vlek of rimpel heeft, of iets dergelijks, Ef. 1:27. En de wijze van deszelfs bezorging en regering zal dan ook nieuw zijn, niet meer middellijk, maar onmiddellijk zal ze de Heere Zelf bezorgen en regeren, vers 22 en 23 van ons teksthoofdstuk.
****. En wat belangt de staat en toestand van elke gelovige in het bijzonder, alles zal in en aan hen ook nieuw gemaakt worden, zo naar ziel als naar lichaam.

/. Naar de ziel:
Het verstand van elke gelovige, nu met veel donkerheid en onkennis nog bezet, zal volkomen verlicht wezen, en hij kennen gelijk hij gekend is, 1Kor. 13:12.
Zijn oordeel, nu dikwijls nog zeer averechts over de dingen oordelende, zal ten volle door de Geest des onderscheids geheiligd, één van oordeel met de Heere zijn; en met de vier dieren op alles Amen zeggen, Op. 5:14.
Zijn geweten, nu dikwijls nog zeer beroerd, zal niet ademen dan lofzangen en dankzeggingen Gods ter ere en het Lam, met de vier en twintig ouderlingen, Op. 4:10,11.
Zijn wil, nu dikwijls nog al wat wederstrevig, zal dan gebogen zijn en ten volle eenswillens met de Heere, opdat God zij alles in allen, 1Kor. 15:28.
Zijn genegenheden en begeerten, nu veeltijds hol en ledig, zullen dan met de Drie-enige God Zelf vervuld zijn, de Heere zijn Deel en Erve zijn, Ps. 16:5. En hij met Gods beeld verzadigd worden, Ps. 17:15.
//. Alles zal ook naar het uitwendige aan hem worden nieuw gemaakt.
Zijn ogen, om de Heere Jezus in het vlees te aanschouwen, en om in Zijn aangezicht als in een spiegel, de trekken Gods, Zijn vader, te zien.
Zijn oren, om de lofzangen en Hallelujah's der engelen en gezaligde hemelingen gestadig te horen.
Zijn tong, om onophoudelijk te zwemmen in des Heeren lof en roem verheffingen.
Zijn handen, om die eeuwig in dankzeggingen tot God op te heffen.
En zo zal dit verderfelijke de onverderfelijkheid aandoen, en dit sterfelijke de onsterfelijkheid aandoen, 1Kor. 15:54. En zo zal zijn lichaam gelijkvormig worden aan het heerlijk lichaam van Christus, Fil. 3:21.
Ziedaar mijn vrienden, stamelende u vertoond wat het in heeft, dat Christus, op de troon zittende, hier voor de oren van Johannes betuigde, ofschoon wij maar een klein stukje der zaken er u van hebben kunnen melden.

TOEPASSING

I. O zalig geluk! van de zodanigen die op goede gronden kunnen en mogen verwachten dat zij te genen dage deel zullen hebben aan dit heerlijke en nieuwe maaksel, ja, dat zijzelf dan naar ziel en lichaam beide ook nieuw gemaakt zullen worden. Hun geluk, heerlijkheid en zaligheid is overdierbaar en niet te noemen, al waren alle grasscheutjes pennen, al de zeeën inkt, en de ganse aarde papier, nog zou hun gelukzaligheid niet naar eis kunnen worden beschreven.
A. Het is dan bovenal noodzakelijk en de moeite wel dubbel waardig dat elk voor zichzelf als in de tegenwoordigheid Gods dit eens onderzoeke, of hij goede en wezenlijke gronden heeft om deze heerlijkheid voor zichzelf in te wachten. Want los, zonder grond, en zonder een gezet onderzoek van zichzelf, zich dit wijs te maken en in te beelden, is het gewicht van zijn eeuwige zaligheid op een zandgrond te bouwen, en zal de zodanige in het verderf doen neerzinken. Daarenboven, dewijl dit nieuwe maaksel hier bij aanvang in genade al begonnen wordt, zo kan men het weten of men er deel aan zal hebben, en dewijl er een eeuwig gewicht aan hangt, zo moet men het weten. Die allen, en ook die alleen zullen daartoe verwaardigd worden:

1. Die de Heere hier ontdekking en bij aanvang geestelijk licht geeft, zodat zij met overreding van hun hart zien dat alles in hen en aan hen verdorven is, en van hen bedorven wordt. En dat zij daarom de nieuw making door Christus nodig hebben. Wat zegt gij, is het zo met u gesteld?
2. Die hun wil bij aanvang gebogen en overgehaald vinden, om God en Jezus voor zichzelf tot hun Deel te kiezen, en met hun hart deze keuze niet alleen verklaren, maar ook reis op reis herhalen. Wat zegt gij, vindt gij deze keus in uw hart?
3. Die zichzelf ook met ziel en lichaam daartoe aan de Heere Jezus hebben overgegeven, opdat Hij hen nieuw zou maken. Wat zegt gij, oefent gij deze geloofswerkzaamheid?
B. Indien gij geen kennis aan deze stukken hebt voor uzelf, zo moeten wij u uit Gods Naam waarschuwen, dat gij, zo blijvende, geen deel zult hebben aan deze zalige nieuw making; maar dat gij nog onbekeerd zijt, en dan met de onbekeerden eeuwig zult rampzalig zijn.
C. Och! dat het eens op uw hart viel, gij er over aangedaan werd, en u voor de voeten van deze Nieuwmaker Jezus neer mocht werpen. Wees verzekerd, zondaren, het is meer dan tijd, zult gij nog ooit terecht raken. Want:
1. Uw tijd is kort, elke week en elke dag is er een, die zijt gij voor altijd onherroepelijk kwijt.
2. Het werk is groot dat er aan u gedaan zou moeten worden, zoudt gij nog ooit terecht kunnen komen.
3. En uw eeuwig behoud hangt er aan, dat is immers wat te zeggen. De Heere drukke dit met kracht op uw hart!
II. Maar wat zegt gij, gelovigen? Heeft de Heere u geen ontdekking en bij aanvang enig licht gegeven? Vindt gij uw wil bij aanvang niet neergebogen? En hebt gij uzelf niet met ziel en lichaam meer dan eens aan de Heere overgegeven? Ik weet dat het zo is, oprechten, gij durft en kunt het ook niet ontkennen.
A. Wel, wat is dan uw klacht?
1. De een zal zeggen, ik ben zo donker en ik heb maar weinig licht; ja, zo weinig dat ik vrees of het wel waarheid is. Een ander zegt, ik weet dikwijls geen onderscheid te maken tussen het een en het ander, en ik ben dan als onzeker. Een derde zegt, ik weet zo weinig van de vrede des gemoeds, en van verruiming, dat ik maar beklemd daarheen ga. Een vierde zegt, ik vind nog zoveel onwilligheid in mijn hart. En een vijfde zou wel zeggen, ik moest meer liefde tot God en tot de Heere Jezus in mijn hart vinden.
2. Maar hoor eens oprechten, laat ik u maar dit zeggen: De volmaaktheid wordt bewaard voor de hemel, als alles nieuw gemaakt zal zijn. Maar hebt gij die stukken niet bij aanvang, daar gij over klaagt?
B. Wel, troost u dan, met uw bij aanvang nieuw gemaakte natuur. Met uw nieuwe staat. En met uw nieuwe verwachting, die u zeker eens geworden zal, van Hem Die op de troon zit. AMEN.

EEN EN ZESTIGSTE LEERREDE Ter gelegenheid der bediening van des Heeren Avondmaal

OPENBARING 21:6b

Ik zal den dorstigen geven uit de fontein van het water des levens voor niet.

INLEIDING

I. **MET** reden zegt de apostel, Kol. 3:11, dat Christus alles in allen is. Hij heeft alles wat tot het geestelijke leven en de zaligheid van node is, voor allen die in Hem geloven; en dat:
A. Door verdiensten. Alles wat zij zijn, alles wat zij hebben, alles wat zij doen, alles wat zij verwachten, is allemaal op rekening van Zijn verdiensten, Dan. 9:27, 1Kor. 1:30.
B. Door mededeling, gelijk Hij het voor hen verdiend heeft, zo deelt Hij het ook mede, zodat zij alles krijgen, niet alleen om Christus, maar ook door Christus. Christus is aller gelovigen Hoofd, uit Welke het gehele lichaam opwast, Kol. 2:19.
C. Door werking. zonder Hem kunnen zij niets doen, Joh. 15:5. Hij is het Leven van hun leven, Gal. 2:20. Zij vermogen alles door Christus, als Hij hun kracht geeft, Fil. 4:13.
D. Christus is hun ook in plaats van alles. Van het geld zegt Salomo, Pred. 10:19, dat het alles verantwoordt; maar dat en meer is Christus op een geestelijke wijze voor de Zijnen. Hierom wordt Hij in de Schriftuur bij alles vergeleken, heeft voor hen en geeft aan hen goud, klederen, ogenzalf, Op. 3:18, spijs, drank, en wat dies meer is.
II. En om niet te lang in onze inleiding te zijn, zo komt Hij ons ook voor in mijn afgelezen tekst, daar Hij belooft: Ik zal den dorstigen geven uit de fontein van het water des levens voor niet.
III. In de vijf eerste verzen van ons teksthoofdstuk werd aan Johannes vertoond een nieuwe hemel, een nieuwe aarde en het nieuwe Jeruzalem, met al deszelfs grote en zalige voorrechten. Waarop de Heere Jezus in dit zesde vers na het gezicht bezegeld, en Zijn Persoon beschreven te hebben, onze tekstwoorden laat volgen.
A. Die het gezegde in de vijf eerste verzen verstaan en thuisbrengen op de Kerk van het Nieuwe Testament in het gemeen, of op de heerlijke staat der Kerk die in het laatste der dagen nog te wachten staat, begrijpen dat onze tekstwoorden in zich behelzen een bijzonder voorrecht van de Kerk van het Nieuwe Testament, welke de Heere Jezus aan alle oprechten schenkt.
B. Maar die het voorgaande opvatten als een beschrijving van de staat der heerlijkheid en hemelse gelukzaligheid, welke na de voltooiing aller dingen des Heeren erfvolk te beurt zal vallen en gegund worden, (dat bij mij de meeste ingang vindt en ruim zo waarschijnlijk is, eensdeels om hetgeen er in vers 4 staat, anderdeels om de nadere verklaring van dit Jeruzalem in vers 22 en 23 te vinden) die begrijpen dat in onze tekstwoorden, zowel als in het volgende zevende vers, bij wijze van belofte vertoond

wordt de personen die, en de wijze hoe, of de weg waarlangs zij daartoe geraken zouden.
IV. Zodat onze tekstwoorden dan in zich behelzen: *Een wonder dierbare belofte van zielverkwikkende en hartverlevendigende genaden, die de Heere Jezus aan Zijn gebrekkig en dorstig volk op de weg naar het hemelse Jeruzalem, als een geestelijke reispenning, voor niet geven en schenken wil.* Wij kozen deze stof, dewijl ze ons voorkwam als wonder gepast voor des Heeren Avondmaal, dat alhier staat uitgedeeld te worden. In deze stof wordt toch vertoond aan wie de Heere Jezus Zijn zielverlevendigende genaden schenken wil, het zijn de dorstigen. En tot hun bemoediging en uitlokking wordt hier ook voorgedragen en beloofd dat Hij hun uit de fontein van dat water des levens voor niet geven wil en zal.
O! de Heere make velen uwer maar recht dorstig, opdat gij aan het Heilig Avondmaal uit de fontein van het water des levens voor niet wat ontvangen moogt! Amen.
Wij zullen onze gewoonte volgen, toehoorders, en trachten in de verklaring van de tekst veel korter te zijn dan anders, door ze maar schetsgewijze uw aandacht voor te dragen.
V. Tot verklaring zullen wij in deze tekstwoorden acht geven:

I. Op de personen aan wie hier iets beloofd wordt: De dorstigen.
II. Op hetgeen wat hun van de Heere Jezus wordt toegezegd: Ik zal hun geven uit de fontein van het water des levens voor niet.

VERKLARING

I. De personen aan wie hier iets beloofd wordt, worden genoemd, dorstigen.
A. De natuurlijke dorst is een trek en begeerte der maag naar iets dat vochtig en verkoelende is, zoals wij in Simson zien, Richt. 15:19.
B. Maar er is ook een geestelijke dorst, dat is, een trek en begeerte naar geestelijke en hemelse dingen, welke bekwaam zijn tot verkwikking van een amechtige ziel. Van zulk een dorst spreekt de dichter, Ps. 63:2: O God, Gij zijt mijn God; ik zoek U in den dageraad, mijn ziel dorst naar U. Op deze geestelijke dorst wordt hier geoogd, en in die zin wordt hier van dorstigen gesproken. Zulke geestelijk dorstigen zijn:
1. Die het bevindelijk klaar geworden is, en die overtuigende aan zichzelf daarvan ontdekt zijn geworden, dat hun genade, gerechtigheid, licht en leven, of nog geheel en al, of nog veelzins en in velerlei opzichten ontbreekt; zodat zij hun gebrek zien, en daarvan wat kennen.
a. Toen de verloren zoon uitriep: Ik verga van honger, Luk. 15; toen de tollenaar met zijn handen op zijn borst sloeg, zeggende: Zijt mij arme zondaar genadig, Luk. 18, hadden zij ontdekking van hun gebrek gekregen.
b. David, Ps. 51, en Paulus, Rom. 8, om Geest en verlossing zuchtende en smekende, toonden ook meteen wel te weten dat hun gebrek nog zeer groot was.
2. Die over dit hun gebrek gevoelig aangedaan en gekweld worden, zodat zij onder een scheuren en breken van hun hart voor des Heeren voeten hun gebrek open leggen, met de verloren zoon schreeuwen zij het weleens uit, wat zij hebben moeten, Luk. 15; en zij vinden geen vrede in hun beenderen voordat zij des Heeren gunst ondervinden, Ps. 38.

3. Die gehoord en vernomen hebben dat er ten volle en genoegzaam genade, gerechtigheid, licht en leven voor een dorstige zondaar en zondares in de Heere Jezus is, en die ook daarvan ontdekking en overtuiging kregen, dat de Heere Jezus zeer gewillig en van harte genegen is aan arme en dorstige zielen genade, gerechtigheid, licht en leven mede te delen; daarop nu hartelijk, ernstig, werkzaam en aanhoudende begerig gemaakt worden naar Christus, en naar Zijn gerechtigheid, licht en leven, dat hun dat maar mocht geschonken worden, en dat zij daar maar in waarheid deel aan mochten krijgen. O! zegt zulkeen wel honderdmaal, die deel aan de Heere Jezus, en aan Zijn genade, gerechtigheid, licht en leven heeft, wat is dit gelukzalig? Had ik ook eens deel aan Hem, wilde Hij mij ook eens tot gerechtigheid, licht en leven zijn! Al schreiende, al worstelende en al biddende zegt zulkeen menigmaal: Och! mocht ik in Hem gevonden worden, niet hebbende mijn rechtvaardigheid die uit de wet is, maar die door het geloof in Christus is, namelijk de rechtvaardigheid die uit God is door het geloof, Fil. 3:9.
4. Die daarop met hart en mond aan het zoeken en aan het vragen zijn geraakt naar de rechte weg, om ook toch voor zichzelf er gebruik van te maken, opdat zij voor hun zielendorst levenswater mochten vinden. Zo deden de pinksterlingen, Hand. 2, en de stokbewaarder, Hand. 16.
4. Die buiten de Heere Jezus zich nergens mee laten vergenoegen of tevreden stellen; zij moeten de Heere Jezus Zelf hebben, zij moeten genade, gerechtigheid, licht en leven uit Hem hebben. Alle andere dingen achten zij, met Paulus Fil. 3:8, in vergelijking van Christus, maar voor drek en schade.
5. Die daarbij nu niet blijven staan, maar de Heere Jezus met hun geloofshand, al is het trillende en bevende, nochtans voor zich aangrijpen en aannemen, al wordt hun gedurig ingeworpen: Bedriegt uw hart u niet, wat meent gij? Is het niet maar ijdele inbeelding, alles wat gij doet? Is het niet maar eigen werk, zou Gods Geest dat in u werken? Die niettegenstaande dit alles nochtans, al is het onder veel angstvallige bekommering en gedurige achterdocht, evenwel de Heere Jezus voor zichzelf kiezen, dat zij met hun hart Deze omhelzen, en zich met de Heere Jezus verenigen, om toch maar door Zijn kracht en onder Zijn invloed te leven, met toebetrouwing dat er in de Heere Jezus een algenoegzaamheid is om al hun dorst te voldoen, Joh. 6:55.
6. Eindelijk, die zulks niet nu en dan maar eens doen, maar die reis op reis het herhalen, en Christus als Gods Sterkte aangrijpen, om in Hem vrede met God te maken, Jes. 27:5. Zo ras als de geloofswerkzaamheden in een oprechte wat zakken, en hij begint werkeloos te worden, dan wordt hij terstond achterdochtig, of hij wel hartelijk, of hij wel oprecht, of hij wel de gehele Heere Jezus heeft aangenomen; hij zoekt het daarom te herhalen, en opnieuw zijn hart met Jezus te verenigen; en ziedaar, was het voorheen niet hartelijk genoeg, nu wenst en zoekt hij het met geheel zijn hart en in waarheid te doen. Daarenboven dag bij dag, ja gedurig maakt hij zich weer opnieuw voor de Heere schuldig, zijn verdorven hart is niet stil, maar werpt gestaag zondenslijk en zondenvuil op; krijgt hij hier ontdekking van, telkens tracht hij weer opnieuw Christus daartegen aan te nemen, en zo werkt hij ermee zolang hij op aarde leeft. Ziedaar vrienden, dat zijn de dorstigen.
II. Aan deze dorstigen zegt de Heere Jezus water toe. Water, water des levens. En dat uit de fontein, en Hij belooft hun Zelf van dat water te geven, voor niet.
A. De grote Heere Jezus zegt hier dan de dorstigen toe:

1. Water. Versta hier geen eigenlijk water. Neen, gelijk de dorstigen geestelijk waren, zo ook dit water. En daardoor moeten wij dan, om alles wel te onderscheiden, verstaan al de geestelijke behoeften die de gelovigen, en tot het wezen van hun genadestaat, en tot deszelfs welwezen, tot hun geestelijk leven, tot verkwikking daaronder, nodig hebben.

a. En zo moeten wij dan door dit water verstaan:

1. De gerechtigheid en verdiensten van de Heere Jezus. Dat water, dat anders ook wel het bloed van Jezus wordt genoemd, en daar zo dikwijls, ten opzichte van de reinigende kracht, onder het zinnebeeld van water gesproken wordt; immers dat is het dat bedoeld wordt, Ez. 36;25: Ik zal rein water op u sprengen, en gij zult rein worden; van al uw onreinheden en van al uw drekgoden zal Ik u reinigen.

2. Al die zegeningen, weldaden en genadegoederen, die uit die gerechtigheid van Jezus voortvloeien, en die het beginsel zijn van het geestelijke leven in de dorstigen. Want zeker, dat geestelijk water, wat is dat anders dan de oorsprong van het zielenleven? En daartoe behoort dan wedergeboorte, rechtvaardigmaking, heiligmaking en al de verbondsgoederen; die wateren, welke leven doen, en gezond doen worden alles waarheen deze komen, zoals er staat, Ez. 47:9.

3. Al die verkwikkende werkingen van de Heilige Geest, die het welzijn van de genadestaat op een aangename wijze uitmaken, en die het geestelijk leven sterk, vrolijk en gemoedigd doet zijn in deszelfs voortgang, de vertroosting, de verzegeling, de verzekering, welke niet minder zijn voor de dorstige, dan koud water op een vermoeide ziel, Spr. 25:25.

4. Ook de toekomende zaligheid zelf, die verkwikkelijke en heuglijke staat van gelukzaligheid na dit leven; immers het water dat Jezus geeft, wordt een fontein van water, springende tot in het eeuwige leven, Joh. 4:14. Ziet, al deze dingen kunnen wij hier billijk onder dit water begrijpen.

b. En inderdaad. gans gepast is die benaming op al die dingen om de zoete overeenkomsten die er tussen deze en het water zijn; laat het ons eens even tonen.

1. Water heeft een reinigende en zuiverende kracht. Maar o! al die geestelijke genadegoederen, wat brengen zij ook een gestalte van reinheid in de ziel? Het is alles tegen de zonde, en tegen de onreinheid, Zach. 13:1.

2. Water maakt een dorre en droge aarde vruchtbaar. Maar o! daar die genadegoederen in de ziel gebracht worden, daar tevoren niet dan geestelijke dorheid en onvruchtbaarheid was, wat draagt de ziel daar niet al vruchten? Zij wordt vervuld met vruchten der gerechtigheid, die door Christus Jezus zijn, Fil. 1:11. Als het dorre land tot staand water wordt, en het dorstige land tot springaders der wateren, zal er in de woningen der draken, daar zij gelegen hebben, terstond gras met riet en biezen zijn, Jes. 35:7.

3. Water maakt harde dingen zacht. Maar o! daar deze genadezegeningen in de ziel komen, al was die tevoren zo hard als stenen, dan wordt zij zo week als vlees. Ik zal rein water op u sprengen; maar wat is het gevolg? Ik zal het stenen hart uit uw vlees wegnemen, en zal u een vlesen hart geven, Ez. 36:25,26.

4. Water heeft een verkwikkende en verkoelende kracht; die flauw en onder bezwijking zijn, worden er al weer levendig door; en die door hitte afgemat zijn, worden er merkelijk door verkwikt. Maar o! die geestelijke wateren, daar die op de ziel vallen, al scheen hij onder het gezicht van de zonden te bezwijken, onder de hitte

van Gods toorn te versmachten, hij begint terstond te leven, en wonderlijk verkwikt. Zij zijn die beekjes der rivier, welke de stad Gods verblijden, Ps. 46:5.
5. Water eindelijk, heeft ook een dorst lessende kracht. Maar o! al die grote genadegoederen lessen ook de geestelijke zielendorst. Zo wie gedronken zal hebben van het water dat Ik hem geven zal, die zal in der eeuwigheid niet dorsten, is het woord van de Heere Jezus, Joh. 4:14.
2. Doch de Christus omschrijft de zegeningen van het verbond verder met nadruk als water des levens. En waarlijk ook terecht:
a. Dewijl de Heere onder end door dat genadewater het geestelijke leven bij aanvang in de ziel schenkt.
b. Dewijl Hij daardoor ook het geestelijke leven in het hart werkzaam maakt.
c. Dewijl Hij daardoor het geestelijke leven ook versterkt.
d. Dewijl Hij onder het genieten van het water, en door middel daarvan het geestelijke leven ook bewaart.
e. En eindelijk, dewijl Hij door dat water de Zijnen ook van het eeuwige leven verzekert.
3. Daarenboven voegt Hij erbij, dat dit is water des levens uit de fontein.
a. Wij kunnen een fontein met weinig woorden zo beschrijven, dat ze eigenlijk is een onderaardse springader van overvloedig water.
b. Doch het is geen natuurlijke fontein, geen eigenlijke waterwellen, daar de Heere Jezus hier van spreekt. Maar de fontein waaruit dit water des levens voortkomt, is de Heere Jezus Christus Zelf. Al het water des levens immers, dat de dorstigen hier in de weg van het genadeverbond, en hiernamaals in de eeuwigheid deelachtig worden, heeft Hij door Zijn verdiensten voor hen bereid; en in dat opzicht is Hij er de fontein van. Zij ontvangen uit Zijn volheid genade voor genade, Joh. 1. En zij worden gezegend met alle geestelijke zegeningen in den hemel in Christus, Ef. 1. Hij is immers die Fontein, daar Zacharia van voorspelt: Te dien dage zal er een Fontein geopend zijn voor het huis Davids, en voor de inwoners van Jeruzalem, tegen de zonde en tegen de onreinheid, Zach. 13:1. Hij is die Fontein der hoven, die Put van levende wateren, die uit de Libanon vloeien, Hoogl. 4:15. Hij voert daarom Zichzelf ook zo in als een Fontein: Zo iemand dorst, die kome tot Mij, en drinke, Joh. 7:37. En waarlijk, terecht wordt de Heiland onder die Naam voorgesteld; want:
1. Een fontein is een spring, die de wateren vanzelf opgeeft; ze worden noch door de regen, noch door des mensen handen van buiten daarin gebracht; maar ze wellen en borrelen vanzelf uit de grond op. Nu, al wat de Zaligmaker bezit en heeft van het water des levens, het is niet geput uit wat anders, noch Hem toegebracht van een ander; maar Hij heeft het uit en van Zichzelf; Hij is de Springbron, waaruit alles zijn oorsprong heeft en tot anderen heenvloeit. Al waarom Zijn uitspraak was: Want gelijk de Vader het leven heeft in Zichzelven, alzo heeft Hij ook de Zoon gegeven het leven te hebben in Zichzelven, Joh. 5:26. En van de Heilige Geest zegt Hij: Hij zal uit het Mijne nemen, en zal het u verkondigen, Joh. 16:4.
2. Een fontein bezit een volheid en overvloed van water. Zo is het ook gelegen met de Heere Jezus, als de Fontein van het water des levens; in Hem is een overvloed van leven, Joh. 1:16.
3. Een fontein is ook een levende spring; ik wil zeggen, ze behelst geen staand water, maar levend water. Nu, zulk een Fontein is ook de Heiland, hij is in zichzelf het

Leven, gezegd de Fontein des levens, Ps. 36:10. Het water dat uit Hem vloeit, is water des levens, waarom de bruid Hem ook vereert met de Naam van een Put van levend water, Hoogl. 4:15.
4. Een fontein staat nooit stil, maar stroomt altijd, of het dag of nacht is, of het zomer of het winter is, ze weet van geen ophouden. Zo is ook het ware water des levens, dat uit de hemelse Springbron Jezus vloeit, dat geeft een altijd durend leven. Uit Zijn peilloze diepte stroomt het water des levens altijd tot Zijn gunstgenoten; niet alleen wanneer het in hun zielen geestelijk dag en zomer is, maar ook dan als het bij hen nacht en winter is, alsdan heeft deze Fontein nog zijn instroming binnen de zielen der zodanigen, ofschoon op een verborgen, en dikwijls voor hen onzichtbare wijze.
5. Eindelijk, een fontein is van die aard, dat ze meest stroomt naar de laagte, gelijk in dalen en valleien. In dit opzicht is de Christus ook recht een Fontein gelijk. Waar vloeit Hij meest met Zijn levenswateren? O! niet in de harten welke groots zijn, die door hoogmoed en inbeeldingen van hun harten zich te boven gaan; zulke hovaardigen wederstaat Hij. Maar het is in ootmoedige harten, in nederige zielen, welke in hun eigen ogen niet met al zijn, die zo laag voor Hem zijn als dalen en valleien. O! die nederigen geeft Hij Zijn genade. Want alzo zegt de Hoge en Verhevene, Die in de eeuwigheid woont, en Diens Naam heilig is: Ik woon in de hoogte, en in het heilige; en bij dien, die van een verbrijzelde en nederige geest is; opdat Ik levend make den geest der nederigen, en opdat Ik levend make het hart der verbrijzelden, Jes. 57:15.
B. Christus belooft hier nu: Ik zal den dorstigen geven uit die Fontein van dat water des levens. En dat wel voor niet.
1. De Heere Jezus zegt hier:
a. Ik, Die de Alfa en Omega, het Begin en het Einde ben, gelijk Hij Zich in het vorige van ons tekstvers had beschreven.
b. Ik zal den dorstigen geven. Dewijl Ik het water des levens voor de dorstigen verdiend heb, dewijl Ik de Heere en eigenaar van het water des levens ben, dewijl Ik ook tot de Uitdeler van het water des levens door Mijn Vader, als Middelaar, gesteld ben, zal Ik de dorstigen geven:
c. Uit de Fontein van het water des levens. Het is opmerkelijk, dat hier niet staat, Ik zal de dorstigen geven het water des levens, maar dat er juist staat, Ik zal hun geven van het water des levens. Wat kan dit nader aanduiden, dan:
1. Dat de Heere Jezus een vrijmachtige en volvrije Uitdeler van het water des levens is, en het geven kan aan wie Hij wil?
2. Dat Hij niet terstond al het water des levens tegelijk aan de dorstigen schenkt, maar dat Hij trapsgewijs hierin handelt, eerst hun dit, en dan hun dat van het water des levens geeft.
3. Inzonderheid ook, dat Hij als een wijze en alwetende Heere aan een ieder van de dorstigen datgene van het water des levens geeft, dat Hij weet hun in het bijzonder allernodigst en allernuttigst te zijn.
2. Dit belooft Hij hun te geven voor niet.
a. Uit enkele vrije genade, zonder geld en zonder prijs, gelijk het wordt uitgedrukt, Jes. 55:1.
b. Bijgevolg zal Hij van het water des levens aan de dorstigen geven, ofschoon zij arm, ontbloot en ledig voor Hem komen. Ofschoon zij met bewustheid en gevoel van hun

armoede zijn aangedaan. Ofschoon zij als onwaardigen over hun onwaardigheid zuchten en klagen. Als zij alles maar willen hebben voor niet, en uit vrije genade.
Ziedaar, langs deze weg zou Hij deze personen tot het nieuwe Jeruzalem inleiden; is dat niet tot veel vertroosting voor alle oprechten?

TOEPASSING

I. Ziet in het voorbijgaan uit deze stof, toehoorders:
A. De grootheid van het gebrek der gelovigen, in zichzelf aangemerkt. De uitnemendheid van Christus' liefde tot hen, Die hun van het water des levens om niet wil geven, alles wat zij nodig hebben. Ziet ook wie de personen zijn aan welke Hij Zijn beloften doet, het zijn de dorstigen.
1. Hoe ongelukkig zijt gijlieden dan, onder mijn toehoorders:
a. Die meer dorst hebt naar de zonden, naar de rijkdommen, naar de wellusten des vleses, naar de eer en hoogheid der wereld, dan naar het water des levens.
b. Gij ook, die door uw ingebeelde godzaligheid alrede verzadigd en alrede rijk geworden zijt, 1Kor. 4:8.
c. En gij ook, die wel enige begeerte aar het water des levens schijnt te hebben, maar in wie geen vurige, geen brandende, geen werkzame, geen aanhoudende begeerte is als van een dorstige.
2. Weet gij wie recht dorstigen zijn; wil ik het u eens zeggen? Opdat gij uzelf daar eens bij moogt neerleggen, en zo beproeven of gij wel in waarheid al dorstigen zijt.
a. Die overtuigend en met volle overreding geloven, dat hun, of nog geheel, of nog in vele opzichten al veel, gerechtigheid, licht en leven ontbreekt, en die onder al hun eigen doen en laten het vonnis des doods tekenen. Kunt gij dit van uzelf voor God betuigen?
b. Die daarover bekommerende aandoeningen des harten hebben. vindt gij die daarover in uzelf?
c. Die veelmaals al schreiende aan Jezus' voeten in het eenzame neervallen, met een hartelijke en werkzame begeerte om maar uit Hem licht, gerechtigheid en leven te ontvangen. Doet gij ook zo?
d. Die met hart en mond aan het zoeken en aan het vragen zijn geraakt naar de rechte weg, om toch water des levens voor hun zielendorst te vinden. Is het zo met u ook gegaan?
e. Die daartoe een naarstig gebruik van al de middelen der genade maken, of zij er de Heere Jezus voor zichzelf onder mochten vinden, en of zij er water des levens voor hun zielendorst onder mochten te genieten krijgen. Is het daarom ook te doen?
f. Die buiten de Heere Jezus zich nergens mee laten vergenoegen of tevreden stellen, zij moeten de Heere Jezus Zelf hebben, en daarom kan niets buiten Hem hun voldoen. Is dat met u ook zo?
g. Die de Heere Jezus, al is het bevende, nochtans voor zich kiezen, en in het geloof aannemen. Doet gij ook alzo?
h. Die zulks telkens reis op reis zoeken te herhalen en opnieuw te doen. Doet gij alzo?
i. Die dit bij bevinding niet kent, eilieve, wat zult gij aan het Avondmaal doen? Is het u om eens stukje brood en om een dronkje wijn te doen? Anders kunt gij immers daar niet vinden, die geen dorstigen zijt naar het water des levens.

3. O ongelukkige! De Heere zal u ledig wegzenden, Luk. 1:53. En weet gij wel wat Paulus zegt? 1Kor. 11:27-29: Zo dan wie onwaardiglijk dit brood eet, of de drinkbeker des Heeren drinkt, die zal schuldig zijn aan het lichaam en bloed des Heeren. Maar de mens beproeve zichzelven, en ete alzo van het brood, en drinke van den drinkbeker. Want die onwaardiglijk eet en drinkt, die eet en drinkt zichzelven een oordeel, niet onderscheidende het lichaam des Heeren. Gij loopt gevaar dat de Heere u in eeuwigheid van Zijn aangezicht zal verstoten, daar u geen vochtige vinger tot verkoeling zal mogen gebeuren, Luk. 16:24.

B. O dwaze! Waarom weegt gijlieden geld uit voor hetgeen dat geen brood is? En uw arbeid voor hetgeen dat niet verzadigen kan? Jes. 55:2. Wilt gij mijn raad volgen, blijft van het Avondmaal, tot zolang gij dorst krijgt. Gij moet de Heere Jezus, het water des levens uit Hem hebben, of gij zult eeuwig gebrek moeten lijden. O, kreeg gij dan eens dorst naar Hem en naar het water des levens. Jezus en het water des levens wordt u nog aangeboden; en voor niet wil Hij u dat nu nog geven.

II. Tot u, dorstigen, moet ik zeggen:

A. Zoekt maar meer en meer uw gebrek in de grond te kennen en te onderkennen. Och! had gij maar veel dorst, gij zoudt dan ook veel van het water des levens uit de Fontein Christus krijgen. Ei! eet en drinkt in het Avondmaal, als uw hart er onder werkzaam raakt, dan zult gij er wat ondervinden.

B. Verder moet ik u tot uw vertroosting zeggen: Gij zijt gelukkiger dan de verzadigde wereld, Jes. 65:13,14. De Heere Jezus zal al uw dorst vervullen, Joh. 4. Hij zal u geheel heiligen in de dood, 1Thess. 5:23. En gij zult ten volle verzadigd worden in de hemel, Ps. 16:11. AMEN.

TWEE EN ZESTIGSTE LEERREDE

OPENBARING 22:11

Die heilig is, dat hij nog geheiligd worde.

INLEIDING

I. **EEN** Christen moet zowel letten op de wasdom der genade in zich, als op de waarheid daarvan. Want daar geen wasdom is, ontbreekt de oprechtheid, Ps. 112:13-15. Dit onderscheidt een ware boom van een geschilderde, een levend kind van een stenen beeld; en zo onderscheidt het toenemen in heiligheid ware van gekonterfeite schijngenade.
A. De Schrift stelt verschillende trappen van ouderdom in het geestelijke leven van een oprechte Christen.
1. Hij heeft zijn ontvangenis, wanneer Christus door de wedergeboorte een gestalte in hem krijgt, Gal. 4:19.
2. Hij krijgt zijn geboorte, wanneer hij zijn ellende en gebrek zo ziet en voelt, dat hij daaronder getrokken wordt uit de macht der duisternis, en overgezet wordt in het Koninkrijk des Zoons van Gods liefde, Kol. 1:13.
3. Zijn kindsheid is zo zwak en teer als van een jong kind, 1Kor. 3:1. Nochtans is hij dan zeer begerig naar de redelijke onvervalste melk, opdat hij door dezelve mag opwassen, 1Petr. 2:2.
4. Zijn jongelingschap, daarin begint hij meer kracht te krijgen tot onderscheiding en om de boze te overwinnen, 1Joh. 2:4.
5. Zijn mannelijke staat is, wanneer hij vaste spijs van hoge verborgenheden kan verdragen, Hebr. 5:14, 6:1. En wanneer hij staat in het geloof, 1Kor. 16:13.
6. Zijn volle ouderdom is, wanneer hij een grote trap van kennis, geloof en heiligmaking bekomen heeft, naast aan de volmaaktheid is, aan de mate der grootte der volheid van Christus, Ef. 4:13.
B. Doch dewijl een Christen in dit leven de volmaaktheid nooit bereikt, zo moet hij alle dagen zoeken voort te gaan. Het is niet genoeg dat hij een nieuwe geboorte uit God deelachtig geworden zijnde, door het geloof ingelijfd is. Maar hij moet ook in Hem opwassen met een Goddelijke wasdom, en inzonderheid onder andere ook in heiligheid toenemen.
II. Een stuk, gewenste toehoorders, dat wij uit de mond van de grote Heere Jezus, door de pen van Johannes, geboekt vinden in die woorden welke wij uw aandacht zo aanstonds tot een tekst voorlazen, daar Christus zegt: Die heilig is, dat hij nog geheiligd worde.
III. Johannes is hier bezig van vers 6 tot aan het einde van dit hoofdstuk met het besluiten van zijn openbaring. Waarin hij:

A. Toont de waarheid van alles, vers 6,7; ook verhaalt hij wat er tussen hem en de engel was voorgevallen over zijn aanbidding, vers 8,9, en hoe hij belast werd dit Boek open te laten en niet te verzegelen, vers 10.
1. Ofschoon het geheel verschillend met de mensen toegaan zou; aan de ene kant, die onrecht deed, zou nog onrecht doen; die vuil was, zou nog vuil worden.
2. En zo wil Christus aan de andere kant ook, dat die rechtvaardig is, dat hij nog gerechtvaardigd worde, in ons tekstvers; dewijl Hij haastelijk met Zijn loon komen zou, vers 13.
B. Waarop Christus verklaart Wie en hoedanig Een Hij is, vers 13-16, beantwoordende het verlangen van de bruid, vers 17-20.
C. Waarop dan eindelijk Johannes de Openbaring met een zegenwens besluit, vers 21.
IV. Zodat deze tekstwoorden eigenlijk in zich behelzen en vertonen: *De voortgang die een heilige in de heiligheid moet oefenen en betrachten.* Een stof, welker gewicht en waardij elk behoorde op te wekken om toch veel prijs op de verhandeling van deze stof te zetten.
God gunne u Zijn zegen en genade daarbij, om tot ware heiligheid er onder bewrocht te worden. Amen.
V. Wij moeten in het openen van deze woorden letten:

I. Op de personen van welke hier gesproken wordt. Die heilig is.
II. Op de werkzaamheid die van zulken gevorderd wordt en hun past. Dat hij nog geheiligd worde.

VERKLARING

I. De personen van welke hier gesproken wordt zijn zulken, die in de staat der genade bevonden worden, het zijn ware heiligen, elk die heilig is.
A. De Schrift spreekt van verschillende heiligheid.
1. Er is een wettische heiligheid, bestaande in een gehele overeenkomst van de gehele mens, inwendig en uitwendig met de wil Gods. Dit was de heiligheid van Adam in de staat der volmaaktheid; ze was natuurlijk, zoals de onheiligheid ons nu is. Doch de satan heeft hem die kroon afgelicht, en in hem hebben wij allen de wettische heiligheid verloren; zodat de allerbesten nu tezamen moeten uitroepen: Wij allen zijn als een onreine, en al onze gerechtigheden zijn als een wegwerpelijk kleed; en wij allen vallen af als een blad, en onze misdaden voeren ons henen weg, als een wind, Jes. 64:6.
2. Er is een ingebeelde heiligheid, of waan die iemand van zijn goedheid heeft; van welke Agur, de zoon van Jake, zei, Spr. 30:12: Er is een geslacht dat rein in zijn ogen is, en van zijn drek niet gewassen is. Zulken waren de Laodicenzen, Op. 3:17. Zij zeiden, rijk en verrijkt geworden te zijn, en geen ding gebrek te hebben; daar zij ondertussen, ofschoon zij het niet wisten, echter ellendig, en jammerlijk, en arm, en blind, en naakt waren.
3. Er is een uiterlijke heiligheid, waardoor men vrij is van alle uiterlijke grove fouten. Zo leefden de farizeeën en schriftgeleerden, van welke de Zaligmaker nochtans zei: Tenzij uw gerechtigheid overvloediger is dan der schriftgeleerden en der farizeeën, zult gij in het Koninkrijk der hemelen geenszins ingaan, Matth. 5:20. Wel is waar, een Christen moet onstraffelijk wandelen in het midden van een krom en verdraaid

geslacht, Fil. 2:15. Nochtans bestaat de ware heiligheid daar niet alleen in. Maar de uiterlijke geschiktheid moet voortkomen uit een oprecht inwendig beginsel.
4. Er is een opzichtelijke heiligheid, waardoor iets van het gemeen tot een heilig gebruik is afgezonderd; gelijk wij zo lezen in het Oude Testament dat er waren heilige personen, plaatsen, vaten, klederen en andere dingen, die van het gemeen tot een heilig gebruik waren afgezonderd.
5. Er is een toegerekende heiligheid, welke is de gerechtigheid van Christus, die de gelovigen uit genade geschonken wordt. Waarom Christus gezegd wordt, hun geworden te zijn heiligmaking van God, 1Kor. 1:30. En daardoor wordt een Christen heilig gerekend in de vierschaar van God, en beschreven als geheel schoon, Hoogl. 1:15. Deze heiligheid wordt van de godgeleerden doorgaans genoemd de toegerekende heiligheid, en is enerlei over alle gelovigen, Rom. 3:22.
6. Er is ook een medegedeelde of ingestorte heiligheid, bestaande in de heiligmaking van de gehele mens door de Geest Gods, 1Kor. 6:11. Welke inklevende heiligheid in dit leven begonnen wordt, en in de toekomende wordt voltrokken. In welk opzicht de gelovigen doorgaans in de Schrift genoemd worden, Ps. 16:3, Ef. 6:18, Hebr. 3:1. Niet dat zij zonder gebreken zijn, maar omdat de genade der heiligmaking in hen is aangevangen, en zij de nieuwe mens hebben aangedaan, die naar God geschapen is in rechtvaardigheid en heiligheid, Ef. 4:24.
a. Nu, van zulken die zo heilig zijn, spreekt de grote Heere Jezus hier in onze tekst.
1. Alle mensen zijn zodanig niet, van nature zijn zij allen onwijs, ongehoorzaam, dwalende, menigerlei begeerlijkheden en wellustend dienende, in boosheid en nijdigheid levende, hatelijk zijnde en elkander hatende, Tit. 3:3. Er is voor de genade niemand die goed doet, ook niet tot één toe, Rom. 3:12.
2. Van onszelf kunnen wij niet heilig worden, want zomin als een Moorman zijn huid, of een luipaard zijn vlekken kan veranderen, kunnen wij goed doen, die geleerd zijn kwaad te doen, Jer. 13:23.
3. Maar de heiligheid moet van God worden medegedeeld, welke gezegd wordt de Zijnen geheel en al te heiligen, 1Thess. 5:23.
4. In het bijzonder wordt ze gewrocht van de Heilige Geest, Die daarom de Naam draagt van de Geest der heiligmaking, 2Thess. 2:13.
5. De personen in welke, zijn de uitverkorenen tot zaligheid, zoals uit diezelfde tekst blijkt, 2Thess. 2:13.
b. En zij bestaat in de dadelijke verandering van hun verdorven natuur, zodat er van hen gezegd kan worden: Eertijds waart gij duisternis, maar nu zijt gij licht in den Heere, Ef. 5:3. Zijnde deze verandering:
1. Een overbrenging uit de staat der zonde en der onreinheid, zodat zij afleggen, aangaande hun vorige wandeling, den ouden mens, Ef. 4:22.
2. Een vernieuwing naar het beeld Gods, 2Kor. 3:18.
B. Maar:
1. In het bijzonder wordt het openbaar en blijkbaar dat iemand een heilige is uit deze volgende stukken, als hij maar onderscheiden licht heeft om het op te merken; ofschoon er in waarheid vele oprechten zijn, die uit gebrek aan onderscheiden licht deze stukken over het hoofd zien en voor zichzelf daarmee weinig of geheel niet werken. Die heilig is:

a. Die heeft een gezicht van de onheiligheid van zijn hart, van de onheiligheid van zijn wandel, en van de onheiligheid van zijn beste daden en verrichtingen; en ziet dus met de Kerk dat al zijn gerechtigheden zijn als een wegwerpelijk kleed, Jes. 64:6.
b. Die heeft een gebroken hart over zijn onheiligheid; waaruit vloeit: Dan eens droefheid naar God, 2Kor. 7:9. Dan eens onvoldaanheid en een ontevredenheid, Ps. 38:4. Dan eens dat zijn onheiligheid hem een zware last is, die hem te zwaar geworden is, Ps. 38:5. Dan eens diepe schaamte voor God er over, Ez. 36:32. En dan eens dat hij meer een walging van zichzelf heeft, Ez. 36:31.
c. Die heeft een hartelijke zucht, genegenheid en begeerte tot ware heiligheid; hij weet toch dat het de wil Gods is, zijn heiligmaking, 1Thess. 4:3.
d. Die legt zichzelf gedurig reis op reis neer aan des Heeren voeten, biedt zich de Heere Jezus aan, draagt zijn hart, dat nog zo vol van onheiligheden is, aan Hem op; en dewijl hij prijs stelt op de heiligheid, en weet hoe diep onmachtig hij is, geeft hij zich ook reis op reis aan Hem over, om maar door Hem geheiligd te worden. Hij roept dikwijls voor des Heeren voeten uit, dewijl Die tot hem zegt: Gij zult heilig zijn; want Ik de Heere uw God ben heilig, Lev. 19:3:

Heiligt my, heiligt my;
Ik moet, Heere, zyn als gy!

Tot zijn Koning Jezus, onder een opdragen van zijn hart aan Hem, zucht hij ook gedurig:

Leeft, leeft dan Koning levet!
En in en door my zwevet;
Ei dood al wat my smart:
Door Jesus Offerhande,
Door Jesus liefde-bande,
ô Harte van myn hart!

e. Die heeft een vermaak en blijdschap in de oefening en betrachting van de heiligmaking. Nooit is zulkeen beter in zijn schik, nooit vrolijker, dan wanneer hij zijn hart opgewekt en werkzaam mag vinden, en hij zo met een opgewekt hart in de oefening en betrachting der heiligmaking mag werkzaam zijn. Hij heeft toch een vermaak in de wet Gods naar de inwendige mens, met Paulus, Rom. 7:22. En hij is vrolijker in den weg van Gods getuigenissen, dan over allen rijkdom, met de dichter, Ps. 119:14.
f. Die strijdt tegen alle onheiligheid; hij veroordeelt ze, hij roept ertegen, hij bidt ertegen, hij verklaart de onheiligheid voor vijand; hij zoekt Jezus tot sterkte ertegen aan te nemen; ja, de gehele wapenrusting Gods ertegen aan te doen, naar Paulus' raad, Ef. 6:13.
g. Die tracht naar meer en meer kennis van en licht in Gods Woord te krijgen, om toch de wil Gods meer te mogen verstaan, en zich in alles daarnaar te schikken. Daarom leest hij veel in Gods Woord, daarom stelt hij grote prijs op de genademiddelen, daarom bidt hij gedurig: Ontdek mijn ogen, dat ik aanschouwe de wonderen van Uw wet, Ps. 119:18. En dewijl het zijn hartelijke lust is in alles zich ook daarnaar te

schikken, zo is ook zijn gedurig gebed tot de Heere: Och dat mijn wegen gericht werden om Uw inzettingen te bewaren, Ps. 119:5.
g. Eindelijk, die wenst en zoekt maar in alles Gods beeld te dragen en te vertonen; hij is verliefd op het beeld van God, hij stelt daar de allerhoogste prijs op om maar een beelddrager Gods te zijn, en de trekken van Gods beeld in al zijn handel en wandel, doen en laten, te vertonen; om zo heilig te zijn in al zijn wandel, gelijk Hij die hem geroepen heeft, heilig is, 1Petr. 1:15.
Ziedaar toehoorders, iemand die bij aanvang een heilige is, u in zijn werkzaamheden en gedrag vertoond.
2. De Heere Jezus spreekt hier nu van de zodanigen in het enkel getal, zeggende: Die heilig is. Om elk en een ieder, wie hij ook zij, die in waarheid zo bestaat, er in te sluiten. Rijken en armen, jongen en ouden, dienstbaren en vrijen. En inzonderheid ook minder en meer gevorderden op de weg der heiligmaking. Als wilde Hij zeggen:
a. Gij, die bij aanvang eerst op de weg gekomen zijt, die voor een weinig tijd eerst lust tot heiligheid gekregen hebt, die nog een jong geboren kind in Christus zijt.
b. En ook gij, die reeds jaren op de weg geweest zijt, die reeds in het werk Gods een tijd lang beproefd zijt, en die op de weg van heiligmaking al wat gewandeld hebt. Elk die maar in de grond en in waarheid een heilige is, hij zij wie hij zij, meer of minder gevorderd; die zeg Ik, de Amen en getrouwe Getuige Gods Zelf, tot besturing, en die raad Ik:
II. Dat hij nog geheiligd worde.
A. Dat is te zeggen, naar de kracht van de Griekse grondwoorden, dat hij meer geheiligd worde, dat hij dagelijks heiliger worde, dat hij in heiligheid toeneme. Breder behoeven wij ons hier over de Griekse tekst niet uit te laten.
B. Om dit wel te verstaan:
1. Zo moet de heiligmaking driezins aangemerkt worden.
a. Ten aanzien van haar beginsel; en zo is ze niet anders dan de wedergeboorte, in welke God Zijn beeld bij aanvang in iemand vernieuwt en herstelt, het geestelijke leven in de ziel brengt, en het zaad van heiligheid in het hart zaait; scheppende in hem een rein hart, Ps. 51:12. En gevende een nieuw hart en een nieuwe geest in het binnenste van hem, Ez. 36:26.
b. Ten opzichte van de daadoefening of werkzaamheden, die voortkomen uit het beginsel van heiligheid; zo wast en groeit een kind Gods in heiligmaking. Het is met hem als met een nieuwgeboren kind, dat toeneemt en sterker wordt, gelijk Paulus Timotheüs toewenste, 2Tim. 2:1.
c. Ten aanzien van de vermeerdering en voltrekking, zo loopt en wandelt een kind van God op de weg van heiligmaking, zoekende zichzelven te reinigen van alle besmetting des vleses en des geestes, voleindigende de heiligmaking in de vreze Gods, 2Kor. 7:1. Om zo voort te gaan van kracht tot kracht, Ps. 84:8; en de ene deugd te voegen bij de andere, 2Petr. 1:5-7.
1. Want ofschoon de heiligmaking en vernieuwing door de wedergeboorte in zoverre geheel is, dat al de delen van die mens geheiligd worden, zijn verstand, wil, genegenheden en leden, 1Thess. 5:23.
2. Nochtans worden die niet van stonde aan in trap volkomen geheiligd, zodat zulkeen zonder gebreken zou zijn. O neen! er blijft nog al veel onheiligheid en zwakheid in hem over, zodat, als hij met Paulus het goede wil doen, het kwade hem nochtans

bijligt, Rom. 7:21. Waarom dezelfde Paulus ook zo zijn onvolmaaktheid beleed, Fil. 3:2: Niet dat ik het alrede verkregen heb, of alrede volmaakt ben, maar ik jaag daarnaar.
2. Het behaagt nu God Zijn kinderen hier op aarde maar een begin te geven van de heiligheid, onder andere ook om deze heilige en wijze redenen: Opdat zij zichzelf hier gedurig zouden moeten oefenen. Opdat zij ook zouden leven in een gedurige afhanging van Hem. Opdat zij gedurig zouden leren bidden om vermeerdering, met David, Ps. 119:32.
3. Gelijk dan alle mensen in het lichamelijke niet even rijk, niet even groot, niet evens sterk zijn, zo is het ook in het geestelijke leven der heiligmaking. Evenwel zo, dat de allerbeste nog van node heeft nog meer geheiligd te worden. Dewijl die beste: Nog ver af is van de volmaaktheid. Nog veel verdorvenheden heeft ten onder te brengen. En alles in hem maar ten dele hier is, 1Kor. 13:9.
4. Dan wordt iemand, die heilig is, nog geheiligd:
a. Wanneer hij meer ontdekking en inzien krijgt in de onheiligheden van zijn hart, wandel en allerbeste verrichtingen; zodat hij nu meer particulier en bij de stukken ziet dat hij vol onheiligheden aan alle kanten is.
1. Dat zijn hart arglistig is, meer dan enig ding, ja dodelijk, voor hem niet om te kennen, Jer. 17:9.
2. Dat zijn ganse wandel vol verkeerdheden is, en dat hij dagelijks in vele struikelt, Jak. 3:2.
3. En dat zijn beste verrichtingen ook zo melaats zijn, dat God de drek van zijn heilige dingen rechtvaardig in zijn aangezicht zou kunnen werpen, en hij met Augustinus moet bidden: Heere Jezus! was mijn tranen. Stukken die ook in David bewaarheid zijn, toen hij zeer gevorderd was op de weg van heiligmaking, en aan het einde van zijn leven blijkt, als uit 2Sam. 23:5, 24:10. Toen was immers zijn betuiging in die eerste plaats: Hoewel mijn huis alzo niet is bij God. En daar hij voorheen na overspel en doodslag begaan te hebben, een geruime tijd kon heengaan, daar ziet hij nu terstond hoe zijn hart hem misleid heeft, en wat hij gedaan had, in die laatste plaats.
b. Wanneer hij meer vernederd en verootmoedigd wordt over zijn onheiligheden, zodat hij er kleiner bij zichzelf door gemaakt wordt.
1. Het is wel zo, dat een ziel wanneer zij eerst op de weg des levens komt, al veeltijds meer gevoelige smart en verlegen makende droefheid over zonde en ongerechtigheden heeft, dan wel vervolgens op de weg; maar er is gewoonlijk al wat drift en slaafse vrees bij, zodat zij daardoor juist niet kleiner bij haarzelf wordt.
2. Maar als hij nog geheiligd wordt, dan begint hij meer een evangelische schaamte daarover in zich te bevinden; hij heeft berouw, hij verfoeit zich over zijn onheiligheden, hij wordt er kleiner door bij zichzelf. Wij zien dit duidelijk in Job, toen hij beproefd uit de verdrukking kwam, en daardoor meer geheiligd geworden was; toen was immers zijn taal: Maar nu ziet U mijn oog. Daarom verfoei ik mij, en ik heb berouw in stof en as, Job 42:5,6.
c. Wanneer hij meer gezette en bedaarde lust en genegenheid vindt tot de heiligheid.
1. In het eerste, toen hij eerst op de weg kwam, had hij ook wel een oprechte lust tot de heiligheid, maar het was alles zo ongezet, onbedaard. Dan maakte hij eens de wonderlijkste bevattingen van de heiligheid; dan moest hij de hoogste trap van heiligheid hebben, of ging alles ontkennen; dan zat hij weer eens moedeloos en

werkeloos, alsof hij alles zou opgeven; dan zocht hij de heiligheid in uitwendige dingen, en ook weleens bij de schepselen.
2. Maar meer geheiligd wordende, begint de lust en geneigdheid tot heiligheid meer bedaard en gezet op zijn hart te wegen; het is hem meer aanhoudende daar om te doen; zodat hij nu voor des Heeren voeten het brengt, daar bidt en betuigt: Doe mij treden op het pad Uwer geboden, want daarin heb ik lust, Ps. 119:35.
d. Wanneer hij meer gebruik van de Heere Jezus maakt tot heiligmaking, gelijk Hij hem daartoe ook van God geworden is, 1Kor. 1:30. Christus als zijn Sterkte gedurig opnieuw door het geloof aangrijpt, en maar zoekt in Hem gevonden te worden, met Paulus, Fil. 3:9. En in Hem te blijven, om door Hem veel vrucht te dragen, dewijl hij hoe langer hoe meer ondervindt dat hij zonder Hem niets kan doen, Joh. 15:5. Zoekende daarom Christus als een kracht gevend Voorbeeld gedurig onder het oog te hebben, en Hem op de weg van heiligmaking te volgen, als zijn overste Leidsman, gelijk Hij genoemd wordt, Hebr. 12:2.
e. Wanneer hij een zuiverder vermaak, vergenoeging en blijdschap vindt in en over de oefening van de heiligmaking.
1. In het eerst was het veeltijds zo met hem, dat hij ernst zocht uit droefheid, en waande niets van de heiligmaking te kunnen oefenen, tenzij hij eerst beklemd en verlegen gemaakt was, dat hij daarom ook op velerlei wijze als het eerste zocht.
2. Maar nu nog geheiligd wordende, vindt hij zijn hart meer van dat verkeerde afgezet, en terstond meer vervrolijkt in verblijd, als hij maar werkzaam mag zijn tot heiligmaking, en zich oefenen in de ware heiligheid. O! hij bemerkt daaruit toch dat de Heere een welgevallen aan hem heeft, en dat hij als een zachtmoedige versierd wordt met Zijn heil; waarom hij ook als Zijn gunstgenoot van vreugde opspringt om die eer, Ps. 149:4,5.
f. Wanneer hij meer strijd voert tegen de onheiligheden, en daarin meer geoefend wordt. Die in heiligheid toeneemt, wordt juist van verdorvenheden en zware posten niet bevrijd, zoals veeltijds eerst beginnenden zich verbeelden. Neen, maar al veelmaals raken er grote verdorvenheden in zijn hart aan het woelen, en wordt hij in zwaardere posten gebracht dan wel voorheen. Maar dan wordt hij nog geheiligd, wanneer hij door dat alles geoefend wordt, Hebr. 12:11.
g. Wanneer hij in kennis en geestelijk licht toeneemt, meer leert beproeven welke de goede, heilige, welbehaaglijke en volmaakt wil Gods zij, en hoe langer hoe meer zich daarnaar begint te schikken in alles, en zo opwast in de genade en kennis, 2Petr. 3:18.
h. Wanneer hij naar het beeld van God dagelijks meer en meer in gedaante veranderd wordt, van heerlijkheid tot heerlijkheid, zoals er staat, 2Kor. 3:18. Ziet, dan wordt die heilig is, nog geheiligd.
i. Dit alles zal in de ure des doods nog in groter trap worden voltrokken, wanneer hij van alle onheiligheden geheel zal worden bevrijd, en met Gods beeld zal verzadigd worden, Ps. 17:15.
Dit wordt hier nu van de Heere Jezus in het slot van de Openbaring gesteld, om daarmee aan te duiden dat, terwijl Hij hetgeen in dit Boek geschreven was, zou vervullen, elke heilige ondertussen zich hiernaar maar zou trachten te schikken en te gedragen.

TOEPASSING

I. Mochten wij u allen nu als heiligen met grond aanmerken, en maar toeroepen, dat gij nog geheiligd moet worden; wat zou ons dat tot blijdschap zijn. Maar wij hebben gewichtige redenen om het tegendeel van velen uwer te denken. Ei! bezie het zelf:

A. Zijn er niet velen onder u, die noch uitwendig noch inwendig de allerminste heiligheid vertonen? Aan wie men niets van rondom dan wereld ziet, en uit wiens mond men nooit iets anders dan wereldse dingen hoort? Die maar op het beste burgerlijke mensen zijn? Zijn er ook niet velen onder u, die men meer ziet af- dan toenemen, zelfs in die uiterlijke vertoning van heiligheid, welke zij nog schenen te hebben? Die met de Geest schenen begonnen te zijn, maar die voleindigen met het vlees, gelijk Paulus sommige Galatiërs verwijt, Gal. 3:3.

1. Die eertijds en nog al vrij ernstig waren, maar nu zo lauw zijn, als de lauwe Laodicenzen zelf, Op. 3:15. Die eertijds nog al vrij nederig waren, maar nu trots en hovaardig zijn. Die eertijds nog al wat gezet schenen, maar nu los en ongebonden zijn. Dezen zijn immers geen heiligen?

2. Anderen hebben wellicht valse en verkeerde gronden, waarop zij denken bij aanvang al heilig te zijn, en die er immers zover af zijn als die eersten.

a. De een mijdt alle grove zonden; is hij dan een heilige? Maar deed dat de farizeeër ook niet? Luk. 18:11.

b. Een ander doet veel goede dingen; is hij dan geen heilige? Maar was het met Herodes ook zo niet?

c. Een derde is zeer medelijdend en geeft aalmoezen aan de armen; is hij dan geen heilige? Maar deden de farizeeën dat ook niet? Matth. 6:12.

d. Een ander wederom heeft berouw over zonden; is hij dan geen heilige? Maar had Judas ook geen berouw? Matth. 27:13.

e. Een ander wederom heeft het historisch geloof en vrij wat kennis; is hij dan geen heilige? Maar was het met Simon de tovenaar ook zo niet? Hand. 8:13.

f. Een ander wederom is niet alleen bedroefd geworden, maar heeft daarop de hemelse gaven, het goede Woord Gods, en ook de krachten der toekomende eeuw gesmaakt, zodat hij ook verruiming en verkwikking had; is hij dan evenwel geen heilige? Maar ging het niet al zover met diegenen daar Paulus van zegt dat zij kunnen afvallen? Hebr. 6:4-6. Bijgevolg zijn dit geen goede gronden, noch rechte bewijzen dat men een heilige is.

3. Maar de beste en zekerste bewijzen daarvan zijn, de oefeningen en werkzaamheden van een heilige zelf, die wij zo even in onze verklaring voor uw aandacht geopend hebben, waaruit bleek dat deze een heilige is.

a. Die ontdekking heeft van de onheiligheden van zijn hart, wandel en allerlei verrichtingen.

b. Wiens hart weleens verbroken wordt over zijn onheiligheden, zodat hij daarover bedroefd en beschaamd is; ja, zelfs ook weleens bedroefd, omdat hij daarover nog niet bedroefder is.

c. Die een hartelijke lust en werkzame begeerte naar de heiligheid in zich bevindt.

d. Die zich reis op reis voor de Heere Jezus neerlegt, zichzelf aan Hem opdraagt en overgeeft, om maar door Hem geheiligd te worden.

e. Die zijn grootste lust en vermaak in de oefening van de heiligmaking vindt; en nooit beter in zijn schik is, dan wanneer hij ondervinden mag dat zijn hart opgewekt en verlevendigd is, en dat hij uit dat beginsel in de heiligmaking mag werkzaam zijn.
f. Die gedurig strijdt tegen zijn eigen onheiligheden, en daarom Gods Woord en waarheden onderzoekt, om de wil Gods daaruit te mogen verstaan, en zich in alles daarnaar meer te mogen schikken.
g. En eindelijk, in wie het beeld van God waarlijk bij aanvang is vernieuwd en hersteld. En toehoorders, beziet nu elk voor uzelf hoe gij in dezen ermee staat.
B. Hebt gij voor uzelf geen kennis aan deze stukken? Zijn ze u geheel vreemd? Dan moeten wij u waarschuwen: Dat gij nog een onheilige zijt. Dat gij vervreemd van God, Christus en de weg des levens zijt. En dat gij in die staat stervende, eeuwig zult verloren gaan.
C. Och! dat gij eens wakker werd, en dat uw ogen eens opengaan mochten, opdat gij uw toestand bemerkende, als een onheilige aan Jezus' voeten neervallen, en om verandering van hart, staat en weg bij Hem aanhoudend worstelend gemaakt mocht worden. Of het God believen mocht u door deze stukken te overtuigen en gaande te maken, voegen wij erbij, en hoort het lieve mensen:
1. Wij zijn allen in Adam naar Gods beeld tot koningskinderen geboren, maar door de zonden hebben wij allen in hem ook die heerlijkheid verloren, en zijn in deszelfs plaats dienstknechten en slaven van de zonden en satan geworden. Nu heeft God, naar Zijn oneindige goedheid, wederom een weg geopend, om ons tot diezelfde heerlijkheid en waardigheid wederom te herstellen, tot koningszonen en dochteren te maken; ja, om ons zelfs nog meer te vereren en te verheerlijken; en dat is de weg van heiligmaking. Hoe zullen wij het nu kunnen verantwoorden, indien wij deze goedheid Gods verachten, en op onze onheilige weg maar voortgaan? Zal dat dezulken niet eeuwig berouwen?
2. O! de weg van heiligmaking is ook een vrolijke weg; er is wel veel aan vast om er op te geraken; maar er in waarheid op gekomen zijnde, dan leert men eerst kennen wat rechte en ware vrolijkheid is. Ze is ook noodzakelijk, Hebr. 12:14.
3. O! de Heere doe velen uwer er recht verliefd op worden!
II. Maar wat denken en zeggen vele oprechten hier? Die de voorgestelde stukken en werkzaamheden niet kunnen ontkennen.
A. Is dat de heiligheid en de heiligmaking? Ik had daar een geheel andere verbeelding van. Ja oprechten, dat is de heiligheid zelf, als wij u zo aanstonds in de verklaring uit Gods Woord bewezen hebben; gaat gij daar vrij op aan, men mag dat op Gods Woord wel aannemen.
B. Ja maar, zal een ander van hen zeggen, of ik nu al de werkzaamheden van een heilige en van de heiligmaking al bij aanvang schijn te kennen en niet ontkennen kan, ik weet evenwel niet met al bij ondervinding van mijn eigen rechtvaardigmaking; die gaat immers voor de heiligmaking, en daarom durf ik het niet geloven van mijzelf. Hoor oprechte ziel, met onderscheid moet ik u dit beantwoorden.
1. In tijd, gaat de rechtvaardigmaking niet voor het beginsel van de heiligmaking, het begin van de heiligmaking is de wedergeboorte, wanneer iemand nu geloven zal, waarop hij gerechtvaardigd wordt, dan moet hij immers al wedergeboren zijn, en zo ras hij wedergeboren is, op diezelfde tijd, gelooft hij en wordt hij aanstonds gerechtvaardigd; zodat de rechtvaardigmaking en het beginsel van de heiligmaking op

dezelfde tijd aan iemand geschonken worden, maar de voortgang in de heiligmaking volgt in de tijd.
2. Daarenboven geschiedt de rechtvaardigmaking buiten de mens in de vierschaar van God, maar de heiligmaking binnen in hem, en strekt daarom weleens tot een bewijs van zijn rechtvaardigmaking.
C. Een ander zegt, ik vind evenwel geen toenemen. Niet heilige? Ziet gij nu niet meer uw onheiligheden dan voorheen? Zijt gij er nu minder beschaamd over dan in vorige dagen? Vindt gij nu minder lust tot heiligheid dan eertijds? Wat dunkt u, moogt gij dan wel zo spreken? Zeker neen.
D. O! zoekt maar meer en meer nog geheiligd te worden. God Zelf zal u eens volmaakt heiligen, en u dan eeuwig bij Hem doen zijn. AMEN.